Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011

M0531

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 45). DISSADORN 5 A GENVER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest eur ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæz crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza cosset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 5 a vis Genver 1878.

CONSEIL ANN TI-KEAR,

PE AUTRAMANT CONSEIL MUNISIPAL.

Ann elecsionou munisipal a so couezet varnomp pa ne sonjemp mui ennho. Divezat oun breman evid coms deoc-h anezo, couscoude n'hellan ket miret da lavaret deoc'h eur ger benag divar benn d'ar pez ho deus da ober conseillerien ti-kear ebars en eur barræz.

Ann niver eus ar gonseillerien n'e ket ar memes hini evid ann oll parræziou, ha cetu aman eun daulen a lavaro deoc'h ped conseiller ho pezo da henvel, beb unan en he barræz :

10	—	500	hag	izeloc'h.
12	d'eus	501	da	1,500
16	—	1,501	—	2,500
21	—	2,501	—	3,500
23	—	3,501	—	10,000
27	—	10,001	—	30,000
30	—	30,001	—	40,000
32	—	40,001	—	50,000
34	—	50,001	—	60,000
36	—	60,000	hag	huelloc'h.

Ar re vez hanvet conseillerien a choas etrezo eur mear hag eun adjoint pe vuioc'h d'oc'h ann niver tud a zo er barræz, nemet er barræziou a so ive canton.

Ebars ar re-ze eo ar c'houarnamant a choas anezo mæs bepred etouez ar gonseillerien.

Pa vez hano da henvel eun depute, pe autramant c'hoas aveichou eur c'honseiller jeneral pe eur c'honseiller arrondissamant, e hellit, aliez gant guirionez, lavaret ne anavezit ket anezo, hag e hellit en em drompla.

Mæs pa vez hano da henvel conseillerien munisipal, n'eo mui memes tra. En em anaout a rit oll etrezoc'h ha mar teuit da henvel re fall, ne vezo den da damall neme doc'h.

Peurvuia, pa vez ann dud a-unan en eur barræz, n'eus netra da cheinch var al listen, nemet unan benag a ve maro abaoue ar votadek diveza, dreist oll, mar g'ho deus ar re eo achu ho amzer, great mad afferiou ar barræz.

Couscoude, ne ve ket couls ann eil evel egile, ha ma ne blij mui deoc'h unan benag d'eus ar re so bet e carg, e hellit effasi he hano var al listen ha lakaat eun all en he blass.

Mæs, ral a veich, e caver evelse eur barræz e ve an oll dud ennhi eus ar memes tu. Aliez e ve daou rumm tud, pa ne ve ket tri oc'h enebi ann eil d'egile.

Petra d'ober neuze ?

Derc'hel atau d'ar re goz mar d'int mad. Ne dal netra beza atau e cheinch, rag ar re a vezo bet taulet a gostez, en em gavo droug contant, hag a vezo atau o clask taul en traon ar re ho devezo kemeret ho flass, hag ar re ho devezo gounezet a glasko muioc'h derc'hel ho flassou evid ne glaskint ober mad afferiou ar barræz.

Ne ve ket mad deoc'h lakaat er c'honseil tud hag a ve atau control d'ar mear ha n'ho deffe nemet *nan* da lavaret oc'h kement tra en deffe hen c'hoant d'ober.

Ar mear heb ar c'honseil hag ar c'honseil heb mear n'hellont ober netra vad.

Evel ken, ne ve ket mad ken nebeut, lakaat da gonseillerien tud ha ne ouifent lavaret nemet *ia* hag atau *ia*. Couls a ve neuze ne ve conseil ebet, ma ve an mear a alfe ober oll kement a garfe, mad pe fall, heb ma gretefe ar c'honseil lavaret ger. Kerse grit mad ho choas, hag etre daou zen a so couls an eil hag egile, choazet ar gouizieca.

Pere eo deveriou ar gonseillerien munisipal ?

Ann dra-ze a sell ous ar re a vez roët ar gargze dezo. Ar re all n'ho deus ket ezomm d'ho anaout couls hag int, ha re hir a ve ho merka oll aman.

Travoalc'h eo deoc'h oll, gouzout penaus ar c'honseil munisipal a vez carget da zispign arc'hant ar gommun ha da c'houarn he afferiou, ha neuze beb unan, mar d'e fur a hanvo evid ober afferiou ar gommun tud fur, tud a relijion, tud hag a voar gouarn ho afferiou ho unan rag ar re n'int ket coest da c'houarn ho zi, n'int ket coest kenneu beut da c'houarn ann ti-kear.

Dre-ze, m'ho peus hanvet, ar veich diveza, heb gouzout dare deoc'h, tud ha n'int ket mad, taulit anezho a gostez ar veich man, ha lakit en ho flass re all guelloc'h evito, evid ma vezo grœt mad hoc'h afferiou, ha ne vioc'h ket lakeat dindan ar beac'h, abalamour da veza hanvet tud a oa a volontez fall pe autramant ne anavezent netra.

EUN TAMIC DESCADUREZ.

Ni so en eun ti cristen, eun neubeut braô a vloaveziou a so : ne ket prest ann heaul da sevel, ha cetu couscoude mestr ann ti o tont er meas eus he vele. Ar re all a so c'hoas cousket dous; mæs hen, dre ma renk entent oc'h ann oll ha merka he labour da beb den, a so daô dezan sevel mintinoc'h.

Deut var dreus ann or, e vel tenval an amzer.

— Hag ann avel, emezan, d'oc'h a beleac'h e teu? D'oc'h ann tu mad! Ma, neuze n'e ket daô spounta evid guelet ar gounoulen denvâl-ze; pa savo ann heaul, ann oabl a zisoloio hag e vezo æz deomp ober eun devez mad.

— Alo! savit aleze, d'eus ho cueleou, potret; ezomm so da vont e meas a guear da gerc'hat treas, canno d'oc'h ann aod; ezomm so da vont e kear da gass keuneut hag e vezo daô digan ac'hano ar pez hon deus ezomm evid ann ti; ezomm so da gass al loenet d'ar foar, pe da vont da brena ar re a vank deomp. Ann autrou Doue a roio deomp eun devez mad; trugarecaomp anezan; hag evid beza benniget gantan, lavaromp hor pedennou da genta.

Antronoz, pa sav ar mestr adarre, ann amzer a so disolo; mæs en eur sellet piz dre ann oabl, en deus guelet eur goumoulennic vihan hag hi ne blij tam ebet dezan. Dre ma sell outi, e vel anezi o sevel var ann oabl, hag o criski atau duoc'h du.

— Hola, emezan, e peleac'h ema ann avel? En toul fall, va Doue! Buhan, buhan, potret, aman n'heller ket argila. Eur goal varrad amzer a so e tont varnomp; daou pe tri ac'hanoc'h d'ar verniou plouz foenn evid guelet ha n'eus danjer, n'eus riscl ebet evito hag ho c'hempenn mar d'e red; eun neubeut all da veilla var ann toënnou plouz da velet ha n'int ket commanset da doubla ha da lakaat pouez varnezo e leac'h ma 'zint fœsonnet da zispenn da genta. Serra mad ann norojou hag ar prenezier, ha stanka kement toul a rofe plas d'ann avel da zont en ti; ha goudeze, pa hon devezo græt hor possubl evid dioual d'oc'h ann droug, distroit oll d'ar guear, ma hellimp pedi Doue assamblez, da selled a druez ouzomp, ha da zioual he unan hon traou. Goude-ze chomomp e peoc'h; ne c'hoarvezo ganeomp nemet ar pez a blijo gant Doue.

Cetu eno ar pez a vije guelet stanc ha stanc guec'hall en hor bro e tiez ar guir cristenien.

Ha perag ann eus-me digasset sonj deoc'h a gement-se?

Nemed evit cahout ann digarre da lavaret eun dra benag deoc'h divar benn d'ar pez a so tremenet, neubeut devejou so en hor bro.

Beteg hen, petra benag ma oamp e Republik hon deus allet cahout peoc'h hag urs vad, abalamour n'hon deus bet e penn ar c'houarnamant nemet tud hag a zalc'he d'ar Republik, guir eo, rag ma eo gouarnamant ar vro evid tri bloas choas, hag a zalc'he dezi a galoun vad hag heb sonjal na clask taul anezi en traôu. Ann dud-ze, petra benag ma vije bet guelloc'h ganto, ma vije bet græt dezo ho gomt, cahout eur c'houarnamant all, a oa couscoude re leal evid ober ann disterra tra control d'al lezen.

Hoguen, aboue pevar bloas ma oamp boaset da velet ann traou o vond atau mad avoalc'h, e sonje deomp e vije æt atau memes tra.

Bez' hon devoa evid President Mac-Mahon, eur soudart leal ha guirion e peb tra, a sonje dezan, pa oa bet choaset evid gouarn ar Frans epad seis bloas, hag evid he difen a ænep he brassa adversourien, en devoa ar guir, evid hen ober, d'en em zervicha d'eus ann oll moïennou a oa etre he zaouarn.

(Var ar poënt-ze ni a gred e oa ar ræzoun hag ar skiant vad a du gantan).

Hogen, ar Vam-lezen græt gant ann Assamble nasional evit gouarn ar vro epad seis bloas, he deus merket e vije eur Presidant eus ar Republik, eur Gambr eus ann deputeet hag eur Senat. Ann tri-ze a so red e vent o unan evid ma ialo mad ann traou, hag e helloc'h æs her c'hampren; ma ve tri loën kezec stag ous ar memes car, ma ne chenchont ket assamblez, ma ia beb unan eus he du, ne ialo ket mad ann traou, ar c'har ne rai ket cals a rout, hag a vezo enn danjer da veza draillet.

D'eus ar Gambr ha d'eus ar Senat, pe autramant er meas anezo, ar President a hell dibad eun neubet tud hanvet Ministret, ho deus peb a loden eus ar c'houarnamant en ho c'harg.

Hoguen ar Vinistret-ze, ma ne blijont ket d'ann niver brassa eus ann Deputeet pe d'eus ar Senat, a renk en em denna, hag ar Presidant a choas re all en ho flas.

D'eus eun tu all, eo æz guelet penaus, mar d'int choaset gant ar Presidant ne ket dereat ez afent a ænep dezan. Cetu eno couscoude petra a so c'hoarvezet e miz maë.

Ar Presidant a levere : C'hui a zifenno ar poent ma poent; hag ar Vinistret a levere : Ia. C'hui a ænebo ous al lezen nevez e mer e clask ober; ar Vinistret a responte atau : Ia. Hag eur veich æt dirag ar Gambr e reant ar c'hontrol beo d'eus ar pez ho devoa promettet.

Ne helle ket ann traou mond en dro en dail-ze.

Petra reas Mac-Mahon? Ar pez ho pije græt hoc'h unan ma vijec'h bet en he blas.

Cass cuit ar Vinistret-ze, a choas en ho flas re all a vije a du gantan hag a rafe ar pez ho divije promettet.

Mæs aman, evel just, e savas dispac'h.

Ann Deputeet a gleiz, a blije guelloc'h dezo ar Vinistret all, hag e hellit credi ne oe ket græt digemer vad d'ar re nevez.

Neuze e oe daô d'ar Presidant clask eur voïen all da gahout peoc'h.

Pa ne felle ket d'ann Deputeet en em glevout gantan, e sonjas dezan cass anezo cuit evel ma helle hen ober dre ar Vam-lezen, gant ma vije bet conform ar Senat.

Da c'hortos e cassas anezo d'ar guear, evid eur miz, da rei dezo amzer ovoalc'h da beoc'hi.

(Eur pennad all eur vech all.)

Histor ar Vuzulmanez.

(Dilerch)

Kerkent ha ma oue diambarket e c'houlennaz oc'h ar vare'hadourien e doa beachet gantho an hent da Londrez. Hen discouez a rejont d'ezhi ha setu bi da c'haloupat varzu ar gear-ze a espere caout ennhi an den santel a rekete.

Erruet eno ez a dre galz ruiou, en eur c'houlen digant eleiz a dud, e iez he bro, e peleac'h e chomme Jilbert hag e vevel Richard. Den siouaz! n'he c'houmprene, hag evel ma'z oa guisket e giz ar Zarrazined ha ne ententet ket anezhi, e oue kemeret evit eur follez. Meur a hini zoken, coulz tud vraz ha bugale, a iea var he lerc'h en eur c'hoarzin d'ezhi,

Abarz fin an deiz, Richard, mevel Jilbert, he guelaz var unan euz a blassennou kear, he anavezaz hag a ieaz ractal beteg ennhi. D'he zro ar brinsez a anavez ivez Richard.

Den ne ouffe lavaret ar blijadur a zantaz en he c'halon pa velaz en he c'hichen mevel Jilbert, bet assamez ganthan e ti he zad.

— Petra rit-hu aman, ome Richard d'ezhi?

— Deuet oun betek aman, emezhi, evit deski mad ar relijion gatholik.

— Mad sur, eme Richard, mez laoskit ac'hanon, me ho ped, ha gedit aman eun nebeudik. Mont a ran var eun da gass kelou ac'hanoc'h d'an aotrou Jilbert va mestr.

An hano a Jilbert a lakeaz he c'halon ha dridal. Mez Jilbert ne gredaz ket dioc'h-tu ar pez a lavare d'ezhan he vevel. N'oa ket evit lakaat en he spered e divije eur plac'h iaouank ken dilicat, eur brinsez pinvidik hag a renk huel evelthi, dilezet he zud hag he bro evit dont e unan penn da Vro-Zaoz, keit-all dioc'h he c'hear.

Richard, euz he du, a gendalc'he da zifen oa guir ar pez a lavare, Jilbert a echuaz dre her c'hredi. Pebez nerz calon, a lavare, ha pebez feiz en eur brinsez ker iaouank! Netra, emezhan, nemed Providanz Doue, ne c'hell beza he digasset hag he recevet beteg aman.

Jilbert ne falvezaz ket d'ezhan evit meur a rezoun vad, loja ar vuzulmanez en he di, mez lavaret a reaz da Richard he hentcha beteg ti eun introun vraz euz a gear hag he fedi, en he hano, da gaout or brassa soursi euz ar brinsez ha da ober evithi ar pez a raje evit he merc'h e unan.

Antronoz vintin Jilbert a ieaz da di an introunze Kerkent ha m'her guelaz, ar vuzulmanez en em stinkaz d'he dreid o poket d'he zaoulin hag oc'h ho beuzi gant he daelou.

— Jilbert, emezhi, en eur ouela, na zisprijit ket ac'hanon. C'houi eo an hini zo bet dibabet gant Doue evit ober ac'hanon eur gristenez.

Jilbert a lamme he galoun en he greiz hag a bizenne an daelou var he zivoc'h o velet hag o clevet ar brsez iaouank. Dont a reaz zoken en he spered e c'halver Doue anezhan da zemezi d'an divroiadez-se, evit ma c'helje beza guelloc'h kelennet var he relijion zantel. Mez he c'her en devoa ivez roet da Zoue d'en em rei oll da ober brezel d'ar Vuzulmaned. Setu hen nec'het. Ne ouie e pe du trei. Evit en em sklerijenna ez a da c'houlen cuzul digant he Eskob. He gaout a ra gant pemp eskob all var he dro.

Jilbert a gount d'ezho ar boan e devoa kemeret

ar brinsez evit caout an dro da veza kristenez. Ar c'houeac'h eskob goude beza selaouet Jilbert a lavaraz oll, a euz vouez, e teue ar galv-se aberz Doue, e c'houlenne Doue ma temezient an eil d'egile. Doue, emezho c'hoaz, ne c'hell ket chom heb bennigen eun eemezi ker pur ha ker santel.

Eskob Londrez a gargaz Jilbert da zeski d'ar Vuzulmanez ar guirionezou santel euz ar relijion gatholik. Houman a denne kement a vad euz a geutelliou Jilbet ma oue e berr amzer desket mad aoualc'h evit reseo ar vadiziant.

Setu deisiet ar gouel caer-ze evithi.

Ar Vuzulmanez a ra he oll galloud, dre ar beden hag ar binijen, evit reseo ar zacramant kenta euz an iliz.

D'an heur merket, Eskob Londrez e unan en em rent d'an Iliz evit he badezi.

Evel ma c'hourc'hemen an iliz evit badiziant ar re vraz, an eskob a c'houlen digant ar plac'h iaouank ha c'hoantaat a ra beza badezet.

— Aotrou, emezhi beuzet oll en he daelou, ar pez a reketan muia var an douar eo ar vadiziant. N'em beuz kuiteat va bro, va zud ha va madou nemed evit caout ar c'hrass caer euz ar vadiziant, ha savetei evelse va ene.

Ar c'houmzou-ze deuet euz a oueled eur galon a verve gant an tan euz a garantez Doue, a lakeaz meur a hini da ouela.

An Eskob, laouen evel an heol, he badezaz hag he hanvaz Mathild.

Jilbert, eur pennad goude, a zemezas d'ezhi, hag an Eskob e unan a reaz ivez an eured.

Gouscoude, Jilbert, eur veach eureujet, en em gave adarre nec'het braz var bouez ar pez a dlie da ober. Euz eur c'hostez en doa c'hoant braz da zerc'hel mad d'al le en doa great da Zoue d'en em rei d'ar vrezel a enep an Turked pe ar Vuzulmaned. Euz eur c'hostez all ne grede ket dilezel eur pried ker iaouank digasset, beteg ennhan gant Doue euz a geit all, hag a dreuz kement a boaniou hag a risclou.

Mathild a zivinaz he boan spered hag a lavaraz d'ezhan: Guelet a ran ac'hanoc'h ankenniet ha melconiet. D'aoust ha c'houi a ve glac'haret d'am e'haout evit pried?

— Nan, nan, va fried ker, n'em euz keuz ebet da veza ho kemeret evit pried. Ar pez a ra va anken eo al le am euz great da Jesus-Krist da vont da zifen ar relijion en eur vrezellekaat oc'h ar re a glask he distruja, ar pez ne ellan ket da ober heb dilezel ac'hanoc'h, pe da vihana mont pell diouzoc'h. Kement-se a raffe d'in eur boan vraz, hag aoun am beffe ivez na deuffe an diouer ac'hanon d'ho peuzi en ho clac'har.

— N'ho pezet aoun ebet, va fried caret, eme ar plac'h vertuzuz, d'am glac'hari, en eur vont diouzin evit eun dra ker santel. Da Jezus eo oc'h eus great le da rei hoc'h amzer hag ho poan en eur zifen he relijion herves ho calloud; netra justoc'h eget seveni d'ar bromessa hoc'h euz great d'he vajeste divin. Me va unan en eur zont d'ho clask er vro-man n'em euz clasket nemed deski ganeoc'h beva evit Jezuz-Krist.

Pa edoc'h prizonier e ti va zad, c'houi o poa lavaret d'in oac'h prest da ober da Jesus-Krist ar zacrifiss euz ho puez. Me ivez a zo prest da ober d'he galoun ar zacrifis ac'hanoc'h.

Ia, daoust ma'z eo calet evidon en em zispartia diouzoc'h ez oun gouscoude countant da rei da Zoue ar pried n'em euz clasket nemed evit Doue. It eta, pried ker, d'al leac'h ma man ho Salver out ho kedal ha ne vezit ket e poan ganenme. Doue, ker mad ouzin d'an amzer ma'z oan c'hoaz paianez, a vezo guelloc'h c'hoaz em c'henver breman pa'm euz ar c'hrass caer da veza kristenez.

Var gement-se ec'h en em zispartijont en eur scuilla daelou, goude beza promettet mad an eil d'egile en em zicour dre ho fedennou.

Jilbert, en eur guitaat, a lezaz Richard gant he bried vertuzuz evit caout soursi anezhi hag ober he afferiou.

Jilbert goude beza bet, tri bloaz hanter o vrezellekaat oc'h ar vuzulmaned, a zistroaz d'ar gear leun a iec'het. Pebez plijadur o devoue an daou bried santel p'en em veljont a nevez!

Doue a vennigaz ho friedelez en eur rei d'ezho eur mab, a hanvjont Thomas. Dont a reaz er bed er bloaz 1119.

Epad ma edo Mathild oc'h he zougen e seblantaz d'ezhi eun devez clevet eur vouez o lavaret d'ezhi e vije braz dirag Doue ar c'hrouadur a lakaje er bed. Ar pez a grede clevet a deuaz da vir, rag he mab a oue divezatoc'h arc'heskob e Cantorbery, evel eno ivez eo bet merzeriet abalamour ma talc'he stard da viriou an Iliz. An Iliz a henor anezhan evel eur zant hag a ra he c'houel antronoz gouel an Innosanted Santel.

Jilbert ha Mathild, goude beza bevet e guir gristenien, a varvaz ivez e guir gristenien, evel m'ho doa her meritet dre ho zantelez.

Pebez kemm etre buez ar vuzulmanez-se ha buez calz a gristenien euz hon amzer!

Da genta, houman a zilez he madou, he bro hag he zud, en em laka c'hoaz e mil danjer evit caout ar blijadur da zeski servicha Doue ha savetei he ene, hag hirio calz a gristenien ne fell d'ezho mui clevet comzou Doue, a zilez a grenn he zervich, en em roll gant plijadur e breuriez an Diaoul, a zarempred gant aked he scoliou milliget hag a implij ho amzer, ho foan hag ho madou evit deski en em zaoni.

D'an eil, Mathild, nevez erruet en eur vro estren, heb anaout nag ar iez a gomzet ennhi nag an dud a veve en dro d'ezhi; Mathild nevez demezet da eur pried fur ha santel, a ioa trist ha poaniuz evithi guelet ar pried-se oc'h he c'huitaat, mez, o c'houzout ez a da zifen ar relijion gatholik, her lez da vont a galoun vad.

Er c'hountrol e mesk gragez hor bro, ia, e mesk gragez Breiz-izel, a zoug ivez an hano a gristenezed, ped a veler oc'h alia ho friejou da rei scoaz d'ar relijion gatolik, d'he difen hervez ho galloud, dre ho madou, dre ho c'hundu pe ho chomzou?

Nebeudik allaz! a veler breman euz ar seurt gragez-se. Mez siouaz! guelet a rear calz laouen hag euruz p'o devez gellet poulza ho goazed da labourat enep ar relijion; ho guelet zo bet great o c'hoarzin da vare an elecsionou, pa glevent oa chommet an treac'h gant an hini a labour da zistruja ar relijion venniget-se, n'euz silvidigez ebet evitho nemed dreizhi!

E guirionez, pebez dallentez, da c'hedal ar c'hlac'har.

HISTOR EUR C'HORN BUTUN.

Ar butun, evel ann traou all a gav cals tud evid he zicrial, evid lavaret droug anezan.

Ne fell ket din lavaret e ro ar butun c'huez vad da alan ar fumerien; ne livirin ket e hell miret d'ann dent da goueza, pe autramant ho derc'hel guen, rag ann oll a voar ervud ne lavarfen ket ar virionez: hogen, credi a ran, hag oun sur memes ne dleer ket tamal ar c'horn butun d'oc'h a gement droug, d'oc'h a gement clenvet a hell coueza var ann den.

Ann niver eus ar re diskiantet, eus ar re ve lakeat er c'habanou, a levere n'eus ket pell eur gazeten vras eus a Baris, a zo deut da greski, dre ma greske ann niver eus ar fumerien.

Ar c'horn butun, a lavar lod all, a sco var emp enn ar fumer; pouneraat a ra he speret; rei a ra dezhan droug caloun; herenta a ra pourmonic, pousset, azmatik, ha me voar petra!

Paour keaz corn butun! ne vo ket pell e vezo lavaret eo hi a so caus d'eus ar galedennou hon deus en hon treit eur gals ac'hanomp!

Hogen, mar d'eus tud control adversour d'ar c'horn butun ez eus ive cals hag a zo mignoun dezi.

Da genta ar varc'hadourien butun: ann dra-man so sclear: hi eo a ra dezo beva.

Mæs ouspen, ped a so hag a lavar n'eus netra guelloc'h varlerc'h eur banne cafe!

Ped micherour, ped labourer douar a gav æssoc'h labourat p'ho deus allet he suna!

Ped a so hag en em blij o sellet, hanter-cousket, ous ar vogeden venn a zeu d'eus forn ho c'horn butun!

Ped a so n'ho deus netra d'ober hag a gavje re hir ann amzer, ma ne alfent ket ober moget!

Ha c'hoas e tisonjen parlant eus ar scolaerien, ne gavont netra couls hag eur c'horn butun, couls hag eur sigaren, abalamour hebken ma eo difennet outo fumi!

Ar pez a so serten eo, n'eus bet biscoas, na ne vo ket, brassoc'h mignoun d'ar c'horn butun, eget ar c'habiten Taillefer a oa, pa'm eus he anavezet, o tribi he retret e ti ar soudardet coz e Paris.

— Tri ugent vloas a so, a levere hen din eun devez, abaoue am eus commanset fumi; ha c'hoas, tud so hag a lavar ne ve ket pell ar butun e laza ar fumer!

Eun ampoësoun eo, a lavar ar vedisinet; ia, eve lar guin hag ann odivi! Guir eo evel ma gemeren bemdez eun neubeut eus an tri ampoësoun-ze, eo daó cridi e teuent em c'hreis da dorri ann eil ners egile. —

Devet a oa he vutun: sec'hi a reas he gorn, e vouchas outhi hag e lavaras:

— Paour keaz corn-butun! te a zo eveldon coz-coz! mond a reomp assamblez ha ne vo ket pell e vezimpachu hon daou!

Evel ma sellen outan sebezet, e kendalc'has:

— Houman, emezhan, n'e ket henvel ous ann dud; eleac'h criski gant an oad, eo bihanaat he deus græt: coant e bet en he amzer, mæs coantiri ne bad ket; ker buhan a ia evel eur pakat cartouchennou pa ver dirag ar Saozon.

Ar c'horn butun-man evelken, he deus he histor; ma peus c'hoant ha ma peus amzer, m'hel lavaro deoc'h.

Er bloas 1832 e oan cabiten en Afrik, hag e teuas urs din da vond en desert d'ober eun dro gant va c'hompagnunez.

Eun devez, d'oc'h ann abardaez, goude beza baleet cals e oamp æt oll da gousket, nemet ar sentinellou carget da veilla evidomp oll.

Caër am boa trei ha distrei, ne oan ket evid cousket.

Neuze, evel ne oa mestr all ebet huelloc'h evidon ha ma tlien respount d'eus va soudardet, e savis evid mond da velet ha be oa an oll sentinellou en ho flas, pe ne oant ket.

Dond a ris er meas eta d'eus va zi-lien, ha goude beza græt va zro, e cavis anezho oll en ho fost, evel ma zere ous ar guir soudardet.

Ann noz a oa caër meurbet, hag en nozvez-ze eo, am eus ar guella ententet penaus e teu ann autrou Doue da barlant ous caloun ann den dre sicour ann traou crouet.

Ar steret a oa skedus kena en oabl ; hag ann oabl-ze eus ann Afrik, a oa evel eur vantel aour taulet var ann ann desert.

Heb sonjal cals e pellais d'eus va soudardet, hag en em lakis da bourmen, ha da vond atau araug. Ne sonjen mui e peleac'h e oan nemet pa velis a zirazon ha tost avoalc'h din eur c'hars bras ha stank avoalc'h evid cuzet eun neubeut braô a arabet.

O velet pegen dievez e oan bet da veza deut va unan keit all, e tistrois varzu va soudardet.

Hogen, a veac'h ma oan e commans an hent evid mond en dro, ma velis en eun taul, em c'hichen eun dra benag e finval etouez ar ieot bras, ha daoulagat ru-tân o sellet ouzin.

Petra oa ? eun den pe eul loen gouez ?

N'hellen ket mond en dro heb beza her guelet. Mond a ris araug eta hag e cavis eun Arab.

— Ma leveres eur ger, emezan, ma finvez anu disterra, te ro eun den maro:

Al loar neuze, o veza deut da bara, a ziskuezas din eun den iaouanc, caër he zrem ha dous meurbet. He zaoulagat a selle ouzin ken trankil ha tra.

— Da beleac'h e oas-te o vont, emezan ?

— Ginou ann den fur na dle morse digorri evid guerza he vreudeur.

— Te ha da vreudeur a so, m'ervad cuzet duze, e oac'h e clask hor paka deomp-ni.... hag e tennis va c'bleze.

Oc'h va guelet e chenchas he liou varnezan, mæs he spount na badas ket pell, hag e lavaras din gant dousder :

— Da vreac'h so nerzus, da gleze so mâd hag ac'h eus guir d'en em zervicha anezan. Evelken, hel lavaret a rin did gant guirionez, aoun am eus da vervel : N'e ket evidoun eo, mæs evid ann hini a dle beza va fried. Kemer ar voalen-man ha bez madelezus avoalc'h evid lakaat cass anezi d'ar guear El-Laghouat, da eur plac'h iaouanc hanvet Lella Yumena.

Breman n'am eus ken nemet eun dra da c'houlen diganez.

Eur voezic dour a so en hor c'hichen : taul eun neheut eus ann dour-ze var ma fenn rag me a fell din mervel cristen.

Guelet am eus unan eus da veleien, hag e o[illegible] ken Doue nemet da hini.

— Sao, alese buhan, emezan, ha kea cuit. Kers en dro da gavout Lella Yumena, ha ra vezo eürus da zimizi.

— Dal, emezan, kemer ar c'horn butun-man, ha kellies gueich ma vezi oc'h he fumi, bez sonj eun da vreur Mohammed, a vezo heb dale da vreur dre ar religion, evel ma eo eus a vreman da vreur a galoun. —

Tri mis goude, e tremenen dre Aljer : ha pa oan o vont da ambarki evid dond e Frans e cavis var ar pors eun Arab a zeuas da va c'havout o tiskuez calz a joa hag a anaoudegez vad.

— Breur, emezan, digasset am eus did eur marc'h eus va bro-me. Biscoas n'en deuz douget den nemedon.

Crenv eo evel al Leon, ha scanv evel ann Heizez. Ped evidon evel ma bedin evidout.

Kenavo, breur, n'en em velimp mui var ann douar, me chans en em velimp c'hoaz er Barados. —

Eis bloas goude he varc'h a oa maro, eme ar c'habiten hag koum an eo he gorn-vutun.

Petra eo deut hen da veza ? Ne ouzon ket mæs fizians am eus e talc'ho d'he c'her, hag en em velimp c'hoas. —

N'ens ket goal bell so c'hoas abaoue ma eo eat ar c'habiten da gavout he vignoun Mohammed, pe autramant d'he c'hortos.

He gorn butun en deus lezet gant eur mignoun dezan n'en deus morse collet, na ne gollo ket ar sonj eus ar c'habiten Taillefer, nag eus he vignoun Mohammed.

Epad pegeit e hell eur minor lakaat torri eur partaich, pe eur verz græt gant he voard abars ma oa deut en oad.

Da lavaret eo, me suppos eur minor deut an oad, ha ken droug-contant eus ar pez hen deus græt he voard, ne fell ket dezan en em gontanti gant ar partaich pe ar verz a so bet græt abars ma oa deut en oad.

Guerz danvez eur minor a vez græt heb guir pa n'eus ket bet goulennet consantamant, ali, ar c'honseil a famill : pa n'eus ket bet roët consantamant, aotre, ann tribunal, pa n'eus ket bet græt oll ar pez a renker da ober evit kement guerz a vez græt dirag ar justis.

Er memes tra, partaji, lodenna, eun dra benag pa hen deus eur minor he lod da gahout er partaich-ze, ne ve græt morse netra vad, pa ne ve ket græt ar partaich dirag ann dribunal.

Pa vezo deut eta ar minor en oad hen a vo mestr da lakaat torri ar partaich-ze ma n'e ket bet græt dirag ar justis.

Dec bloas hen deus ar minor evid lakaat torri ar verz pe ar partaich-ze ; hag ann dec bloas-ze a gommans gant ann devez ma eo deut en oad ha ma hell goulen he gontchou digant he voard.

Hogen, n'e ket diæz deoc'h da gompren penaus ar minor na hello mui goulen torri ar verz-ze pe ar partaich-ze mar g'hen deus hen, abaoue ma eo deut en oad roët he gonsantamant d'ar pez a oa bet græt epad ma oa minor.

Rag-se eta ar re ho deus prenet danvez minoret, pe autramant ar re ho deus bet eun dra benag da bartaji gant eur minor, mar g'ho deus aoun ne ve ket bet græt mad ann traou, a dle, ker buhan ha ma eo deut en oad, lakaat anezan da reseo pe da refus contchou he voard.

Evelse, da vihana, ne vezint ket dec bloas, atau en aoun da gahout eur proses benag.

Kement-man a so eun ali d'ar re ho deus minoret en ho goard.

EUN DEN GOAL NEC'HET.

Eun devez, e Paris, eun den eus ar re so mad atau da brena, mæs ne garfent morse paea, en em gavas goal nec'het ha cetu penaus.

Evel na ebane ket ar re ma vanke eun neubeut arc'hant dezo da zont bemdez d'he gavout evid beza paet, ec'h en em glevas gant eun neubeut mignounet en devoa evid lavaret dezo penaus mod skei var dor he gambr ma felle dezo cahout digor, rag, emezan, ma darvefe ganeoc'h skei en eur mod benag all ne rafen van ebet.

Hogen, ann devez all, e oa c'hoas en he vele pa zeuas eur re da skei var ann or. Mad, eme ann den, n'e ket unan eus va mignounet, arabad eo lavaret ger.

Ann hini a oa etal ann or a scoe atau ha bepred crenvoc'h crenv. Erfin, scuiz o skei e sonj dezan e vezo kentoc'h digorret ma ve gouezet piou so e c'houlen digor hag e lavar :

— Autrou X....., me oar avoalc'h emaoc'h en ho cambr ; ne fell ket deoc'h digorri ? Mad, me ne din ket ac'han ken n'ho pezo digorret ho tor.

Egile, en he vele, o veza anavezet mouez he gemener, en em laka da c'hoarzin, hag o veza græt eun hanter-tro, cetu hen cousket a darre.

Ann naoun a laka ar bleiz da zont e meas ar c'hoat ; ann naoun ive a reas da X..... dont er meas eus he vele, mæs sioul bras gant aoun da veza clevet.

— Ma n'e ket æt cuit ann diaoul a gemener-ze, emezan.

Hag hen o stoui he benn beteg ar solier evid sellet dre zindan ann or.

— Mad am eus græt dioual d'ober trous, guelet am eus he dreit.

Teir heur goude creisteis a zonn : pedir heur adarre ; ne gred ket finval, rag beveich ma sell dre zindan ann or, e vel atau treit ar c'hemener.

Erfin, deut eo ann noz :

— N'e ket possubl, emezan, chomm heb dribi, dao eo din digorri ann or. Goude tout, n'eus fors pegen droug contant e ve ar c'hemener, ne zrebo ket ac'hanoun.

Digorri a ra eta, hag e cav etal ann or..... eur re voutou dezan lakeat eno gantan ann devez araug evid beza siret.

Pa velan kement all a vedisinet o tisnac'h en deffe ann den eun ene, n'hellan ket miret da c'hoarzin. N'e ket estoun n'ho deffe morse guelet ann ene, petra benag m'ho deus dispennet cals corfou maro. Clask a reant anezan goude ma oa æt kuit.

Eun dra ha n'her gueler ket aliez.

D'ar yaou 15 a viz du eus ar bloaz tremenet ez eus bet badezet en Ilis S. Augustin e Bourdel, eur verc'h vihan, Elvir Antoinette Champin. Beteg hen n'eus netra da soñezi, en eur guear ker bras e ve guelet kement-se ouspen eur veich bemdez.

Gortosit eun tamic : ann dra-man, da vihana, na veler ket aliez.

He maëronez, ann Itron Desmorest oaget a zec vloas ha pevar ugent a oa mam goz da vam goz ar c'hrouadur.

Ac'hanta ! guelet peus ann dra-ze aliez !

Eur païsant a oa o labourat en he barc. Tremen a ra eur bourc'his hag a dlie cahout ezomm anezan rag causeal flour a rea evel ma custum chas-kear d'ober e mare aun elecsionou pa vent o prena moueziou.

— Ann amzer a so tomm, va mignoun, hag e tleit beza goal scuiz o labourat evelse dindan ann heaul !

— Oh ! ia-da ! scuiz avoalc'h, autrou !

— Hag o clask petra emaoc'h aze en tam douar-ze ?

— Ma n'ho peus ket guelet morse eun den nec'het, e hellit sellet ouzin, autrou.

— Petra ! va mignoun, eur maleur benag a so digouezet ganeoc'h ?

— Ia, hag eur sort maleur ne ve coest den d'he repari.

— Oh ! va mignoun, livirit d'in eta petra so c'hoarvezet ganeoc'h : Marteze e hellin ho sicour ma n'hellan ket tre ho tic'haoui.

— Mad, aotrou, cetu aman petra so c'hoarvezet. D'ann nevez amzer diveza, va zad en devoa hadet avalou douar er parc-man, ha ne vec'h ket coest, na ne vec'h ket da gredi petra zo deut ebars ?

— Ah ! va mignoun, breman e velan hoc'h eur c'hoant c'hoarzin : pa hâder avalou-douar, peurvuia e teu avalou douar.

— Guir avoalc'h, autrou, mæs evid aman n'e ket deut.

— Na petra-ta ?

— Ma cetu aman ann taul. Egis am euz hel lavaret deoc'h, va zad hen devoa hâdet avalou-douar, hag a so deut.... eur vanden moc'h ho deus ho drebet : ha cetu perag ne gavan gour ebârs.

Var ar respount-ze ar bourc'his, m'hen assur d'eoc'h, en em dennas buhan mar g'e vouie, gant ar vez da veza bet paket gant ann hini en devoa c'hoant d'he lakaat er sac'h.

Eur beden vrao.

Eun Normand oc'h ober he beden a levere : Va Doue ne c'houlennan ket madou diganeoc'h ! Lakeit ac'hanon hebken e kichen ar re ho deuz, ha dime ne vanko netra.

Eur paotr delicat.

Ann dra-man so c'hoarvezet e miz eost, er mare ma roer ar priziou d'ar vugale.

Eur vam a voalscandale he mab rag n'en devoa bet na leor na curunen, na netra.

— Mad, eme ar mab, ma n'am eus bet netra, eo abalamour n'en deuz ket fallet d'in cahout.

— Penaus, maleürus so ac'hanout, n'ac'h eus ket a vez o parlant evelse ! Te vouie avoalc'h couscoude e vizen

bet contant bras guelet ac'hanout o cahout eun dra benag!

— Ma! chilaouit mam ha ne fachit ket, m'em bije bet eur pris, ar mestr scol en dije bouchet din : ha ma vouifec'h pegement a vutun a laka en he fri!

Kerouez an Indez.

Ann autrou Monot, person Lanveur	101.	»»
Ann autrou Berthou, person Plougasnou	5	»»
Ann autrou Jaffres, person Lokirec	5	»»
Ann autrou Hily, person St-Ian-ar-Biz	5	»»
Ann autrou Tanguy, cure e Plouezoc'h	5	»»
Ann autrou Poullaouec, cure e Plougasnou	5	»»
Ann autrou Moal, cure e St-Ian-ar-Biz	5	»»
Ann autrou Bars, cure e Lanveur	5	»»
Ann autrou Perrot, cure e Lanveur	5	»»
Ann autrou Coquil, cure e Plougasnou	5	»»
Ann autrou Madec, cure e Plouegat-Guerrand	5	»»
Ann autrou Le Ru, cure e Garlan	5	»»
Eun den euz a Blougasnou	5	»»
Ann autrou Poullaouec, person Guimaëc	5	»»
Ann autrou Laurent, cure e Guimaëc	5	»»
Ann autrou Bevout, belec e Guimaëc	2	»»
Ann autrou Simon, mear Guimaëc	5	»»
Eun nebeut cristenien d'eus Plouezoc'h (eil gueich)	140	»»
Ann autrou Cocaign, cure e Quimerc'h	5	»»
Eur re benag d'eus Plouider	50	»»
Daou zen eus a Blouzaniel	10	»»
Eur professor euz ar Seminer bihan er Pont	5	»»
Louisa Cabon d'eus Plougerne	5	»»
Fanch Roudaut, d'eus Plougerne	5	»»
Famill Pascoët d'eus Plougar	25	»»
Bugale Mari e Lannilis	24	55
Eun neubeut tud eus a Gastel	15	20
Autrou person Guicourvest	10	»»
Ann autrou Fagot, cure e Guicourvest	5	»»
Ann autrou Peron, mestr scol id	3	»»
Auguste Bastard ... id	2	50
Jeannet an Eost ... id	1	»»
Marianna Faujour ... id	1	50
Eus a Landivisio	60	»»
Hiniennou euz ar barrez Guiclan (eil gueich)	67	»»
Eur vaouez eus Bodilis	5	»»
Daou zen eus Bodilis (peb a 5 l.)	10	»»
Eun all eus ar memes parrez	»	50
Ann autrou Labrousse, aumonier ar Salett	5	»»
Ann autrou Fagot, cure e Plougastel-Daoulas	5	»»
Ann autrou Moënner ... id	5	»»
Ann autrou Isaac ... id	5	»»
Eur particulier d'eus Plougastel-Daoulas	5	»»
Eur famill d'eus Pennaneac'h-Rozegat	12	»»
	574	25
Christina ar Gall d'eus Kerneur	1	»»
Ann autrou Stephen de Goy, d'eus Kemper	5	»»
Ann autrou Jacob, cure e Plabennec	10	»»
Eun den eus Blabennec	1	»»
Ann Itronezet de Rodellec d'eus Kerantraon	20	»»
Ho servichourien	7	50
Autrou person Lanneufret hag he barresionis	17	»»
Autrou mear Lanneufret	10	»»
Eun den eus Gouesnou	8	»»
Eun all	5	»»
Eun all	1	»»
Eun tiad tud, d'eus Plougastel-Daoulas	9	»»
Eur martolot ... id	1	»»
Autrou person Ploumoger hag he barresionis	45	»»
Kear Goazourlay d'eus Lambaul-Guimilio	6	80
Soas Leon	«	40
Maria ha Mari Gouzil eus Pouldergat	10	»»
Eun den eus Plouneour-Trez	10	»»
Eun Intanvez d'eus Craon	15	»»
Eur particulier eus Sant-Derrien	10	»»
Eun all	5	50
Eun all	5	»»
Eur particulier eus Sant-Thegonnec	5	»»
Eun all	1	»»
Pevar den d'eus Kersaint-Plabennec	8	»»
Meur a zen mad d'eus Plounevezel	18	»»
Jeannet Coire d'eus Plabennec	45	»»
Loisa hag Yvona Labbat d'eus plabennec	20	»»
Ho servicherez ... id	1	»»
Frances Maze ... id	5	»»
Meur a barticulier ... id	11	55
Douguet er sizun-man	898	00
— *araoc*	2904	05
ETRE TOUT	3802	05

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SERIE N° 46. DISSADORN 12 A GENVER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR CRISTENIEN, AR GUIR VRETONNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ.
Ar Finister ... / Ar Morbihan ... / Costez an-Nord ... 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.
Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da laknat var ar gazeten.

ALL.

Kalz aluzennou or beuz resevet er zisun-ma evit peorien ann Indez, ne hellimp ho lakaat er gazetten, nemet er zizun genta.

Kalz parression, kaierou ann iliz hag Ordo ann escopti, e zo en em gavet re zivezat. Kemense ne deo ket erruet dre faot arr mouller, rak kerkent hag ar pevar var'n ugent a viz kerzu en doa lakeet oll er post pe en hent ouarn, fizianz en deuz, m'ar plic'h gant Doue, n'en em gavo ket kemense er blavez da zont.

Kemper, 12 a vis Genver 1878.

Er penn kenta ma ous ar bloaz nevez, pep hini en deffe c'hoant da lenn eun neubet benak en amzer da zont, ha da lavaret he gomz var ann traou e tle erruout. Dezir braz or beffe da velet sklear en eur stat ken troublet evel m'a zeo brema stat hor bro. Mez ar sklerijen e vank deomp, koulz a d'ann oll re all; a bep tu, ne veler nemet tenvalijen; a ma fell deomp taoler hor zonc'h irroc'h eun neubet eget ann dervez brema, ne velomp en traou da zont netra guelloc'h, netra surroc'h, eget ar pez e velomp hirio; er c'hontroll.

Rac, heb douetanz ebet, ar pez e zo passeet e Franz epad ann elecsionou diveza, hag ar chanchamant gouarnamant e zo bet goude ann elecsionou-ze, e zo bet oll evit brassa mad, evit brassa plijadur ar Brussianet. Oll zourzi Bismark, abaoue ar brezel diveza, betek ann heur-ma, e zo bet ampec'h hor bro da nem lakaat a zindan gouarnamant eur mest, e zindan gouarnamant ar Roue. Gouzout e ra, Bismark, guelloc'h matteze eget ar re hor gouarn, pegen buezek ez eo ar Franz, pegement e deuz a nerz, evit en em zevel ous e brassa kollou.

Gant eur gouarnamant start, e vizemp bet brema e stat da zerc'hel penn outhan; ne vize ket bet ar vro, evel brema, o krena e pep heur gant ar spont d'her guelet o Facha, hag e lemer varnezhi. Mez ar c'hoec'h vloaz tremenet, en despet da volontez vad meur a hini, e zo bet kollet evit hor mad; Bismark eo en deuz hor c'honduet; ha cetu perag en em gavomp brema er stat a blich ar muia d'hon adversourien, er stat a republik, dinerzet, dic'hallout; den ebet n'en deuz fizianz en hor bro, na ni ken neubet, ne hellomp kaout fizianz e den ebet.

Republikanet Franz, dizoursi avoallac'h koulskoude ous ar virionez, ne gretefent ket lavaret ar republik ne deo ket ar pez a blich ar muia en hon touez d'ar Brussianet. Gazettennou ar Prus eo o deuz ho zikouret araok hag epad ann elecsionou; hag hirio c'hoaz e zint fier ous ho mignoneac'h gant ar Brussianet; mez an dud, eveldomp n'hi, a gaar e guirionez ho bro, hag int e hell beza fier hag euruz, e velet ar vro-ze er stat m'a plic'h ar muia d'he adversourien ar re vrassa. Ar republikaned e hell beza kontant; bez'o deuz ho republik; ar plazsou mad a zo dez'ho; mez n'hi ne ne gredimp morse e vez hon dever desirout d'hor bro, ar pez a zezir dez'hi ive he enehourien, ni lavaro atao, ha gant raison : E Franz, ar pez a blich ar muia d'arr Brussianet ez eo ar republik; keneze, ar falla tra e zo deomp ez eo ar republik. Penaoz ar pez a zo avantachuz d'ar re-ze, e vez mad deomp-ni? penaoz adversourien evel ma'z eomp bet, da hellemp-ni kaout ar memez intetest. Kemense ne deo ket possubl.

Interest ar Prus eo empec'h hor bro da'n em zressa, d'an em zevel; hag evit he empec'h d'an em zressa ne gav netra guelloc'h eget e derc'hel er stat a republik. Ne deo ket diez neuze deomp guelet pehini ez eo hon interest-ni.

Mez ann heur ne m'a ket gant ann dud a urz.

Paotret ar revolution e zo e penn an traou. Ne lavaran ket kement hini e zo brema e penn an traou, e vez tud a zizurz ; mez ne forz pe seurt santimant e helfe kaout pephini ane'zho, lezennou ar revolution eo e heuillint, en despet dez'ho zoken, ar re honesta anezho, e renko ive d'ho zro, plega pe en em denn, evit rei plaz da re all hag a vezo muioc'h hervez kalon ar revolution. Ar c'hargou braz e vezo heb dale oll etre ho daouarn ; ann nerz hag all lezen a vezo ganthо. Mac-Mahon ne zeblant mui beza evitho nemet evel netra. Ne vank eta dez'ho brema nemet beza mistri er gambr huel. Mez sonjal e reont n'ho devezho ket pell da c'hortoz evit beza ive mistri er Senat, a betek neuze, e kemerint, m'a zeo possobl, eun tamik patiantet, e tiskoezint eun tamik furnuz ; ha goude ze, ni velo, eur vec'h c'hoaz, petra' dall ar republik deomp-ni ha d'hor bro.

Keneze, Prussianet en diavez, revolution en diabarz, cetu petra zo a sklerra marteze e kreiz tenvaligen ar blavez a gommanz.

An Aotrou Gambetta e zo distro euz eur bourmenadez gaer en deuz greet en Itali, epad vacansou ann deputeet, n'ouzomp ket mad petra en deuz hellet ober en Itali eur seurt den. Komzet en deuz gant Victor Emmanuel, ha gant he vinistret, poan vraz em beffe o kredi e vez bet kaoz etrezho euz a netra hag e helje beza evit hor bro henorabl hag avantachuz.

ROM.

Sonj o peuz, pa oa klanv hon Tad santel ar Pap, pegement a zoursi e gemere gazettennou ar revolution, da keloia dre ar bet he glenvet ha zoken he varo. Sonj o peuz pegement a zoursi e gemere mestri ar stajou en europ, da n'em brepari da choaz e plaz pi navez eur pap hervez ho zantimant.

Setu brema petra 'lennomp en eur journal a Baris, o renta kont ous he geleier a Rom.

« Eur derzien kre meurbet a zalc'h brema stag « ous he vele, ar roue Victor Emmanuel. Ar « cheleier en em gavet deac'h, hag ar re e rese- « vomp hirio, a zo fall meurbet. Er c'hontrol, ar « pez e resevomp var ben ar Pap, e verk deomp « e ia he iec'het muioc'h mui var vellaat ; ha ne « vez ket permettet deomp guelet eun disposision « vraz benak a Brovidanz Doue, m'a deuffe « Victor Emmanuel da vervel araok ar Pap. »

Eur journal saozon ha protestant e lavar c'hoaz deomp var ben ar Pap :

Be 'a zeuz eun dra benak burzuduz e kourac'h hag e nerz kalon pie navet. Heb douetanz ebet e vezo divezatoc'h parlantet outhan, evel ous eun den hag en deuz atao henoret hag huelleet he gark, ann huella kouskoude e hell beza var an douar ; raal e zeo guelet eur roue, goude beza bevet keit ha pie navet, ha passeet dre kement a boaniou hag a drubulidu, hag en deffe miret betek ann termen diveza he oll gallout hag oll nerz « he volontez. »

En despet da oll gassoni he henebourien evithan hag evit ar relijion gatolik a behini e zeo ar mestr, den ebet, e bro ebet, ne hell reuz dez'han ar respect ar brassa.

Ar Saoz hag ar brezel er Saô-Heaul.

Ar Saoz evel a ouzoc'h n'e ket bet morse goal vignoun deomp, ha couscoude, eun neubeut devejou so, gazetennou Bro-Saoz so æsonnet da blanta pour ganeomp.

Petra c'hoari eta ?

Deut so sonj dezan, penaus ugent vloas benag a so pa oa adarre brezel etre ann Turket hag ar Russianet, a oa commanset sevel aoun dezan rag ar re-man, hag e oa bet talvoudus bras dezan, beza stlenjet ac'hanomp gantan ; ezen ma oamp da denna ar c'hesten eus ann tan d'ho rei da zibri d'ar re all.

O credi beza en assurentez en he enezen, e leze ar boblou all eus ann Europ d'en em zibri ann eil egile, o sonjal n'en divije bet nemet sevel he vouez, pa garfe, evit ho spounta oll hag ober dezo herzel.

Hogen, caër en deuz discrognal, ober min fall, en em glemm ha diskuez he zent, den ebet mui ne ra van.

Seis bloas so breman ne sonje ket dezan en divije bet, bikan mui, ezomm ac'hanomp.

Rag-se eta, peger contant a oa pa gleve e oamp bet trec'het gant ar Prussianet, peger contant en em ziskueze ! Ah ! ar Fransizien ! paka a reont breman ! ann dra-ze a zesko dezo fougassi ! ha neuze e vije græt a beb seurt meuleudiou d'ar roue Pruss ha lavaret dezan kenderc'hel o skei varnomp evid rei deomp eur gentel vad doc'htu. Lavaret e vije bet ho devoa aoun en divije bet roue Pruss eun tam benag a druez ouzomp, ha petra benag n'hon deus, a bell so, græt nemet

mad evito e tiskuezent eul laouenedigez estrainj o velet ac'hanomp draillet, goasket hag evel bruzunet dindan treit hon adversourien.

Ha couscoude, n'en devoa ar Saoz nemet lavaret eur ger, nemet en em lakaat a du ganeomp, nemet cass deomp, mare so bet, eun neubeut soudardet, ne vijemp ket bet ker fall casset.

N'en deus ket hen græt, hag er c'hontrol contant bras a oa d'eus ar pez a c'hoarvee ganeomp.

Abaoue seis bloaz, omp commanset da vellaat : hor gouliou a zo bet louzaouet mod pe vod, ha panefe n'omp ket coest d'en em accordi etrezomp ar re all ho deffe marteze da gonta ganeomp.

Goude eur brezel ken terrubl, goude paea eur somm ker spountus arc'hant, evel m'hon deus græt n'hon deuz ket mui c'hoant da vont da lakaat hor fri etre ar re all. Desket so deomp, divar hor c'houst, penaus ar gloar ne deo nemet eur vogeden, penaus ober brezel evid ann enor eo eur vicher dreut.

N'eus netra couls ha skiant prenet, a levere ar re goz ; mad ! cals skiant a renkomp da gahout breman, kær avoalc'h hon deuz paet evid-se, mæs paet hon deus, ha den ebet n'en deus mui netra da c'houlen diganeomp.

Hogen breman ne d'a mui ann traou evel e 1870.

Ne leveromp ger ebet mui, sellet a reomp ous ar pez a dremen er broiou all, ha silaou kement tra a ve lavaret, mæs chomm a reomp trankil hag e chomimp ken ac'han ma zeufe unan benag da glask affer ouzomp.

Hag eo breman, pa ne c'houlennomp ket guelloc'h eget chomm e peoc'h, ma teu ar Saoz da blanta pour ganeomp, evid ober deomp mont d'ar brezel assambles gantan !

Trugarez !

M'en divije allet, cahout eun all en douar braz, evid he sicour, ne vije ket deut da glask ac'hanomp. Mæs n'en deus cavet hini. Dre-ze guelet peger braö e coms ouzomp !

Ne ket e vankefe arc'hant d'ar Saoz : arc'hant avoalc'h en deus, ann dud eo ann hini a vank.

Sonjit, ann diaoulou-ze a Russianet, mar g'hellont paka Constantinopl, ne vezo ket diæz dezo mont beteg ann Indez ha neuze ar Saoz a ve e danjer da goll ar vro-ze ! Pebes maleur..... evithan !

Penaus-ta miret oc'h kement-se ? Ar Saoz en deus listri a vrezel avoalc'h, mæs nebeut a soudardet, ha siouas, a bell so n'e ket var vor e ve ar brezel. Ar Frans er c'hontrol he deuz breman eun arme caër ha ne ve ket ken æz dond a benn anezhi evel ma eo bet e 1870, ha patati, patata, beb seurt meuleudiou a roer deomp e clask hon trucha. Amzer collet !

Mar deus en Europ poblou hag ho deus leac'h da gahout aoun, e coustefe kær breman dezo beza lezet ac'hanomp heb sicour e 1870, goaz a ze evitho. Mæs n'hellomp ket ancounec'haat penaus pa oamp astennet var ann dachenn a vrezel n'eus ket bet clevet eur vouez, nemet hini hon Tad Santel ar Pab, evid goulen truez evidomp. Ma ne voe ket silaouet mouez ar Pab, eo abalamour n'en devoa ket a soudardet oc'h he heul.

N'e ket hon deffe calz a gassoni ous ar boblou all : nan, n'hellomp ket caout, re... vad omp evidze, mæs beza bet trec'het en devezo desket deomp n'euz ket cals a furnez o vond, heb ræzoun, var ann dachen a vrezel evid ar re all.

Ar bobl, e Bro-Saoz a oa guelloc'h cals evidomp, eget ar c'houarnamant, ha pec'het e oe ancounec'haat ann oll sicourou hon deus recevet diganthan pa oa ar brezel oc'h achui. N'omp bet boaset da ancounec'haat ar servichou a vez rentet deomp, kentoc'h e tisonjfemp ann droug a zo bet græt ouzomp.

Ar Saoz, hen ne zalc'h ket calz a sonj. Pell bras so en deus ancounec'heat Inkerman, ann devez terrubl-ze, en divije guelet distruja he oll soudardet e Crime, ma ne vije ket deut ar Fransizien d'ho sicour ha d'ho zenna deus etre daouarn ar Russianet. Hen disonjet en devoa, pa leze ac'hanomp hon unan er Mexik. Breman a-vad e teu sonj dezan euz ar servichou braz hon deus rentet dezan e Crime. Hor soudardet neuze a dalveze eun dra benag, e 1870 ne dalvezent netra mui, ha breman, ar Saoz, pa en deuz c'hoas ezomm anezo, a garfe ho guelet en en gichen evid mond adarre a enep ar Russianet.

Trugarez eur veich c'hoas.

Ne ket diæz guelet e cheinj carantez hon amezeien evidomp ker buhan hag an amzer. Pa ve ezomm ac'hanomp, neuze ni a zo mad, pa ne ve mui netra da zouja, ne dalvezomp mui ann disterra.

Arabad eo eta rei scouarn da gomzou flour ar Saoz, gant aoun e vemp c'hoas diskiant avoalc'h, evit beza touellet ganto.

Trugarecaomp anezho d'eus ho meuleudiou, d'eus ho c'homzou brao, mæs netra ken.

Evelse eta, Iann ar Saoz, bezimp mignounet mar d'oc'h contant, mæs prometti deoc'h mond a

du ganeoc'h ma ve brezel, kement-se so dreist hor galloud.

Da benn eun nebeut bloaveziou, e teuoc'h en dro, da velet petra zo nevez.

DA LOIS HEMON.

Ar sul 23 a viz kerzu, e oa eun neubeut tud, dastumet en eun ti e Paris evid en em glevout divar ben d'ann elecsionou munisipal.

Etouez ar re a oa eno ez oa unan, ar sitoïen Calvinhac, a oe torret he elecsion ar bloas tremenet rag ne oe ket possubl gouzout e peleac'h e oa o chomm.

Cetu aman eun nebeut comzou deut eus he c'hinou a rai deoc'h gouzout petra eo ann den.

Doue ha Satan ne dint netra, ne oar den e peleac'h emaint. Hogen, hag e ve guir e vent beô e guirionez, n'e ket Doue a dlefe beza adoret, mæs Satan, rag Doue a zifennas ous Satan dribi d'eus frouez guezen ar skiant.

Doue eta eo ann devalijen, Doue eo an droug.

Satan eo ar skiant, Satan eo ar mad.

N'hon divije ket scrivet aman eur blasfem ker spountus ma n'hon divije ket bet c'hoant d'ober deoc'h anaout petra eo ar Radicalet.

Ma ve ni, hon deffe lavaret kement all anezho, ne ve ket pri avoalc'h evid stlapa ouzomp, ne ve ket mein avoalc'h evid hon labeza!

— Na petra a fell dezo rei deomp da entent dre ar c'homzou-ze?

— E vezo ar Frans eun ifern pa vezo ar galloud d'ar Radicalet.

Her gouzout avoalc'h a reamp beteg hen. Evelken ne zisplij ket ouzomp ho c'hlevet oc'h hel lavaret ho unan.

Evidomp-ni conservatourien, breizis ha catoliket, bezimp startoc'h en hor feiz, en em ziskuezomp guelloc'h, guir servicherien da Zoue. Bezimp leun a druez evid ann dud maleürus-ze a so couezet ken izel, ha greomp oll assamblez hor possubl evid enebi ouz ar re n'ho deus ken Doue nemet Satan.

— Ha c'hoaz Lois Hemon a follo rag ma lavaro *Feiz ha Breiz* dezan, eo mab da Lusifer!

Ho mignonet a ia cals pelloc'h evidomp. Eun enor eo evito cahout e *gallec* ann hano a lakea ac'hanoc'h da folla e *brezonec*. Jamæs n'hon deffe lavaret e oac'h mab da Satan, d'ar speret fall, d'an droug-speret, rag neuze ho pije allet facha evid eun dra bennag. Ni hon deus hanvet ac'hanoc'h *Lusifer* hag e ouzoc'h c'hoas avoalc'h a latin evid gouzout penaus ann hano-ze a zinifi ann hini a zoug ar sclerijen. Guir eo ez eun a bep seurt sclerijenn, d'oc'h adalec sclerijen ann heaul, bet e sclerijen ar goulou rousin.

Ar muia mn ve gounezet,
Ar paoura ma ver alliez.

Eur micherour, hanvet Jollivet, n'en devoa evid beva nemet eur pez scoët bemdez.

Eun druez a oa he glevet o clemm.

Evel ma oa amezec din, e clevis anezan eun devez o lavaret :

— Ha possubl eo, emezan, ken ker ma ann traou, e alfen-me beva ha ma famill, gant eur pez scoët bemdez!

Gouzout avoalc'h a ran n'oun ket desket avoalc'h evid beza souprefet, barner a beoc'h pe bersepteur ; gouzout avoalc'h a ran n'hellan ket gounis kement hag eur medisin pe eun avocat a so bet pemzec vloas var ar studi, hag ho deus dispignet tregont mil lur abars beza resevet : ne c'houlennan ken nemet peadra da sevel va bugale ha da *scoulma*.

— Ha pegement, emoun-me, a garfec'h-hu da gahout evid-se ?

— Ne c'houlennan ket cals a dra ; ma alfen gounis ugent real bemdez, ne c'houlennan ken.

Evel ma oa micherour mad e cavas eur mestr da rei dezan ar priz-ze. Abaoue so pevar bloas, ha n'e ket coest c'hoas da scoulma ann daou benn eus ar bloas.

Lod a lavar memes eo diesoc'h dezan breman beva, evid ne oa a ziagent.

Petra so c'hoarvezet eta ?

Ar pez a c'hoarvez atau hag e peb leac'h. Jollivet a zispign muioc'h evid na rea pa ne c'houneze nemet eur scoët. Fumi a ra cals, aliæssoc'h e ve guelet en hostaliriou, prena a ra meur a dra n'en deus ket ezomm anezo, redec a ra cals, carout a ra ober fest gant d'he vignounet, etc, etc.

Dreze ar vreg a douich hinio nebeutoc'h evid maga, guiska ha loja hi, he goas ha tri grouadur, evid ma rea pa ne c'houneze Jollivet nemet eur pez scoët bemdez.

Histor ann Autrou Remond ar persepteur a so henvel ous hini Jollivet. N'en em glemm ket tre evel heman, mæs hen ober a ra couscoude en he vod.

Kelliez gueich, ma glev unan benag o lavaret :

— Petra a hellin-me ober gant va mab, a so var bouez achui he glassou ?

E respont anezan :

— En hano Doue na glaskit ket ober eur persepteur eus ho mab. N'eus netra falloc'h. Eun tiad tud n'e ket coest hirio ann deis da veva gant daou vil lur er bloas ; eur persepteur a dlefe, d'ann neubeuta, cahout mil scoët.

Abaoue ma levere kement-se, en deus allet cahout eur plass a ro dezan daou vil scoët er bloas, hag ar re all a verz enn dra benag dezan en em glemm.

Da baea en deus e ti ar c'higer, e ti ar boulanjer hag e meur a blassou all. Ann itron hag ann dimezel a so guisket caër, mæs ann dimezel ne gay den iaouanc ebet, pinvidic avoalc'h evid he gouien.

Petra so caus eo breman paouroc'h evid ne oa pa ne douche nemet daou vil lur ?

Rag m'en deus cresket he zispignou bullannoc'h c'hoas evid na greske he beamant.

Na ped a so breman en hon touez a so henvel ous ar re-ze !

Gueichal eun tiec mad a gave servicherien eus ar re vella evid tregont scoët, pe gant lur, hag er mare-ze ar servicherien a zastume eun dra benag evid ho c'hozni.

Breman e renker dija rei dezo, atau d'ar re vellá, beto pevar ugent scoët ha ne vezo ket pell, ne vezint ket marteze memes cavet evid cant scoët ; ha goude beza bet dec, daouzec ha pemzec bloas o touch eur seurt comanant, n'ho deus netra evid prena ho zieguez pa fell dezo dimizi.

Petra so caus a gement-se ?

Ar c'hoant ho deus da veza kemeret evid tud pinvidic hag egis ma leverer *d'ober egis ar re all*. Fumi a rer, kerkent ha ma ve cre avoalc'h ann dent evid derc'hel ar c'horn butun ; hag eva a rer odivi leiz ar veren hag e ve guelet, mez dezo ! BUGALE o ruilla dre ann henchou, o vond d'ar gear mezo-dall ! Gueichal eun den bras a oa contant da gahout daou vennec beb sul evid mond d'ar vorc'h ; ha breman eur potr iaouanc pemzec pe c'houezec bloas n'e ket contant ma ne ro dezan he vestr nemet eis real peb sizun, hag e c'hoarvez, pa teu fin ar bloas, e vez drebet ar c'homanant, aveichou abars ma ve gounezet tre. Ha ne deo ket c'hoas ann dra-man ar goassa.

Pa gommans ann oad da zont d'ann den iaouanc, pa teu da zonjal ne deo ket mad e chomfe ann den he unan var ann douar, e sell en dro dezan, ha pa en deus cavet eur plac'h iaouanc eus he zoare, e c'houlen anezi evid pried. Neuze ne goust netra dezan prometti, lavaret kenavo d'he oll habitujou fall ; hag ann darn vrassa eus ann amzer, en deus, er moment-ze, nan hebken ar c'hoant, mæs ive ar guir volontez da zerc'hel d'he bromessaou. Siouas ! evid unan a zalc'ho d'he c'her, ped a gouezo, goude ho eurel, eun teichou fall o devoa heuliet beteg hen !

Hag e vezo guelet ar vreg hag ar vugale o cahout naoun er gear epad ma vezo ann ozac'h o vezvi en hostaliri. Ma labour ha ma c'hounis eun dra benag, ann AUTROU a renko da genta cahout he vutun, hag he vanne, hag ar rest goudeze a vezo evid ar re all. Ha ma teu ar vreg d'en em glemm e couezo bazadou, ha cetu collet ar peoc'h en eun tiegez. Eürus c'hoas ma na teu ket ar vreg da heulia exempl he goas ha da lakaat evelse ann tân e daou benn ar c'houlaouen gant aoun ne iafe ket buhan avoalc'h.

Cetu petra c'hoarvez gant ar re a gemer habitujou fall en ho iaouankiz.

Rag-ze eta, va mignounet, a lennit ann draman, diouallit eus ann habitujou fall-ze, ma n'hoc'h eus ket c'hoas ho c'hemeret, ha grit ho possubl evid en em zizober anezo, mar d'hoc'h eus siouas lakeat anezo da gommandi varnoc'h.

A.

PAOUR HA PINVIDIC.

Arabad eo droug sonjal.

Eur paour keaz, faouter keuneut eus he vicher, hag eur markiz pinvidic-mor, a geijas eun devez ann eil eus egile var ann hent a gass eus ar vorc'h d'ar gear dosta.

Ar paour en devoa eur rann galoun. He vab, unan eus ar guella potret a ouffer da gahout, ha n'en devoa nemetan d'he sicour en he gozni, a oa bet er bloas-ze e tenna ar billet hag e oa couezet gantan.

Ar pinvidic ive a oa glac'haret bras. E lenn e oa c'hoas eul lizer, nevez deut dezan eus ann Afric, hag hi a levere, penaus he vab offiser eno, a gundue ar falla buhez a heller da sonjal. Eun neubeut deveziou araug en devoa collet hanter cant mil lur e c'hoari.

Oc'h en em basseal, ar markiz hag ar paour en em saludas ann eil egile.

Couscoude oc'h hen ober, e sellent a dreuz ann eil ous egile, ha cetu aman petra a sonjent :

— Hag henez so savet huel he benn, ann den

pinvidic-ze, a sonje ar paour keaz faouter keuneut, cet' aze unan ha ne briz ket sellet ouzin rag m'en deus eur chupen mezer fin, ha me n'am eus nemet eur c'hoz vlousen hag hi c'hoas e pillou.

Ann autrou-ze, m'ervad en deus muioc'h carantez evid he chass eget evid cristenien paour evel don. Gant ann hanter eus ann arc'hant a ia beb bloas digantan evid ho maga, me a brenfe eun den evid va mab. Ne ouzonn ket perag, ne gustuman ket cahout cassoni oc'h den, ha couscoude n'oun ket evid sellet mad oc'h heman.

Ar markiz eus he du a sonje ive :

— Ra viro Doue, ec'h en em gavjen morse en eur c'horn distro gant heman! Pebes daoulagat en he benn! Va saludet en deus, mæs ar voarizi a so merket sclear var he fass. Siouas! bihanaat a ra ann niver eus ar re vad, memez etouez ann dud var ar meaz. Piou en divije lavaret din, ugent vloas so breman, em bije morse cavet var va hent eun den ken euzus?

Peb hini anezo a gendalc'has gant he hent, ar markiz entramant ar gear ha Jakez varzu he lochen, a oa savet e troat eur vezen fao var ribl ar c'hoat.

— Deus buhan d'ann ti, va den, eur c'helou mad am eus da rei did, eme Javott he vreg.

Aman so bet, brema souden eun aotrou mad, n'am eus morse he velet. D'eus perz ann autrou markiz Mennecy eo e teue evid lavaret deomp penaus ar markiz o veza clevet e oa couezet ar sort gant hor mab-ni, en devoa bet truez ouzomp, hag a sonje prena eun den evitan. Kea varc'hoas, mintin mad d'ar maner, e vezo ous da c'hortos.

— Cet' aze eun den, eme Simon. Bennoz Doue varnezan da veza deut da chomm er vro-man. Gant cals a joa ez inn varc'hoas d'ar maner, mall so ganin anaout ann autrou markiz, ha biscoas n'am eus allet he velet. Nan, n'e ket ann den a so keijet ouzin brema souden, n'e ket henez a ve coest d'ober kement all.

Javott neuze a c'houlennas d'oc'h pe sort den e felle da Simon parlant hag heman ker buan a gontas dezi petra a oa c'hoarvezet gantan.

Ar vreg, neuze pa ne oa ket ker douget da zroug sonjal evel he goas, a lavaras e oa bet marteze Simon re hastet evid barn ann den-ze, evid eur guel hebken anezan ; hag ouspen, emezi, ann Autrou Doue a zifen droug-sonjal var ann nessa. Mæs caër he devoe, Simon a levere atau e oa ann den-ze unan eus ar re falla.

Antronoz pa savas Simon e kemeras eun neubeut viou fresc a ioa en ti, pa n'en devoa ken da rei e presant ha cetu hen laou en en hent evid mont d'ar maner.

Pa erruas er maner, da c'hortos e vije deut ar markiz d'he gavout, e tigorjont dezan eur sall vras a oa endro dezi portraijou livet caër. Simon, pa n'en devoa ken d'ober, a selle piz outo, ha, petra benag n'en devoa morse guelet hini anezo e sonje ennhan he unan :

— E peleac'h am eus-me guelet unan benag hag a so henvel ous ar re-man?

Erfin e teuas ar markiz : heman en eur antreal n'hellas ket miret da ziskuez e oa souezet bras, ha Simon a oe ker spountet ma loskaas eur griaden.

Goudeze, rag ma oa eur galoun vad a zen, en despet d'he benn fall, e teuas keuz dezan eus he zroug sonjesonou, hag oc'h en emdeurel da dreit ar markiz e lavaras glac'haret oll.

— Penaus! c'hui eo, autrou markiz, c'hui eo hoc'h eus c'hoant d'ober kement a vad dime!

— Ia, me eo; na piou a alfe beza souezet e claskefen ober vad da eun tad a famill, n'ho deus ann oll nemet meuleudi d'ober anezan! Na perag en deffe an autrou Doue roet din cals danvez, nemet evid renta servich d'ar re ho deus ezomm? Petra a alfen-me ober guelloc'h eget ho sicour da zerc'hel ho mab ganeoc'h!

Siouas! ma vije bet ann oll bugale couls ha hoc'h hini!

Simon, neuze abars en em denna n'hellas ket miret da anzavout pe sort s fall a oa deut dezan ann derc'hent pa o ous ar markiz, ha da lavaret pegement a v a c'hlac'har en devoa da veza kement droug s var eun den ker mad.

Ar markiz o kemer he zorn a lavaras :

— Pegit em dorn, va den mad, me a fell din lavaret ar virionez eveldoc'h, oc'h ho anaout, am beuz bet kement a vez ha c'hui.

Hag ar markiz neuze d'he dro da gonta da Simon petra en devoa sonjet.

— N'hon d'eus ket ezomm, va mignoun e teufe den da ziskuez deomp pe sort kentel a alfemp da denna d'oc'h kement-man? Coest omp d'en em gentelia hon unan. Pe kentoc'h, ann autrou Doue he unan eo a so bet falvezet dezan, diskuez deomp pegement e renkomp dioual dious ann droug-sonjesenou.

Ouspen ma hellomp en em drompla, ha ma her greomp peurliessa, ac'hano e teu en hor c'haloun, ar voarizi, ar goler, ann disprij eus ar re all, a so oll pec'hejou bras, coest d'ober deomp coll peoc'h hon ene; ha perag e c'hoarvez kement-se?

Rag m'hon devezo guelet var hon hent eun den hag a so displijet he figur ouzomp! A.

EUN DEN A SKIANT.

Brema, neubeut a zo, en em gave en dro da Bavris, eur paisant, eul labourer douar, deut mad dija var ann oad. Daoubleget e oa dija gant all labour. He vugale e deuaz d'heu kaout gant merkou braz a garantez hag a volontez vad. Aud e lavarent, poent a zeo deoc'h repos; avoallac'h o peuz labouret. Lezit brema ganeomp-ni ho tanvez; en em laket en ho tivision. Ni gemero ouzoc'h ar brassa soursi; maget mad e vioc'h, netra ne vanko deoc'h evit ar rest ous ho puez.

Ne deo ket e Paris ebken e klever ar seurt traouzu, mez ive en hon touez-ni.

Ann tad koz ne respontaz netra var annheur. Paouezit, emezhan; epad ann daou viz-ma, me sonjo mad er pez a vezo mad d'hin da ober, ha neuze m'en lavaro deoc'h.

Neuze e klaskaz eun neiz labousset bihan. O veza kemeret ar re vian, ho lakeaz en eur gaouet var puenestr he gamp. An tad hag ar vam ne vankent ket bem noz ha bet mintin, ha pep heur ous an deiz, da zont da zoursial ar re vian, ha da glask d'ezho ho zammik magadurez.

Ann tad koz e reaz d'he vugale taoler evez en zoursi-ze o doa all labousset koz ous ho re vian.

Eur pennat goude, ar re vian o veza deut kre avoallac'h, e trapaz ar re goz, hag e lezaz ar re vian en ho liberte.

Mez ar re iaouank e lezaz ar re goz er gaouet, heb kaout soursi ebet outho. Neuze ann tad e c'halvaz anevez he vugale, hag o veza diskoezet d'ezho petra re all labousset iaouank :

Guelet a rit, bugale, ne dleomp ket atao konta var ar re or beuz lakeet er bet-ma. All labousse-digou-ze a ra deomp eun exempl trist var gemense. Rak, ni, tud, ne dalvezomp ket avechou muioc'h eget ar re-ze. Adalek neuze ann tad e oa lezet frankil. Nikun ous he vugale ne c'houllennaz ken ganthan en em zizober ous he zanvez. Ha mad e reaz ann tad-ma.

EUR PASK MAD.

Kaout a rer aliez, er c'herion ispicial, hag etouez pep seurt tud, tiegeziou honest, ken honest da viaia ha ma hell beza tud a n'o deuz kasi relijion ebet. Er seurt tiegeziou-ze, ne vez ket purvuia kalz a zoursi ous ar vugale, nemet kasset e vent da di ar freret pa ne dint ket c'hoaz goest da c'honit netra.

En unan euz ar seurt tiegeziou-ze, ar paotr unek vloaz, en doa greet e bask, hag c'hoaz gant kalz a volontez vad hag a zevosion. Dar zul goude dervez he bask, ar paotr e voa savet mintin mad; goude beza guisket he zilliat kaera, en em zispose da vont er meaz, pa' nem gavaz eno he dad :

— Da belec'h e zez-tu ken mintin, va paotr?

— Mez d'ann oferen, tad. Gouzout a rid ar gourc'hemenn :

Miret a a ri an oll zuliou
Gant œuvrou mad ha pedennou.

Kleo dexot a pen da ben,... goude ar c'hraz vraz en deuz roet d'hin ann Aotrou Doue, e dervez ma fask, ha me' helfe beza ingrat en he genver.

Bah! Bah! eme ann tad, kemense' zo oll sotoniou. Lez ann draze a gostez. Labour mad pa' ma ar poeni d'hen ober, ha goudeze pourmen evel ma plijo ganit. Setu eno petra' zo mad. Lez goudeze ar veleien da gana o c'hunan ho *oresonou*.

— Ar gourc'hemen-ze, ne deo ket Doue en deuz hen greet.

Ar c'hrouadur a skrijaz, ha e teuaz ruz tan. Petra, tad, sotoniou e leverit. Eur zotoni e zeo neuze eta ar gourc'hemen all ma :

Da dad, da vam a henori,
Ha da vuez e hastenni.

Ann tad d'he dro e chommaz saouzanet. Netra ne gavaz da respont; trei o reaz kein, en eur zonjal ennhan he unan pegement muioc'h evithan en doa a skiant guirion ar c'hroadur kristen-ze.

Ar paotr ne gollaz ket ar recompanz ous e gourac'h.

Dar zul goude, ne oa ket he unan o vont d'ann oferen barrez. He dud hag he vam e oa ive de heul hag adolek ueuze e zint bet guir gristenien, ha guir dnd honest.

Bete peleac'h e hell mond ann avarisdet.

E Paris, n'eus ket pell e varvas eur vaouez goz anavezet dindan ann hano a *vam Eulali*. Ker paour a oa evid eur guel anezi ma vije bemdez sicouret gant he amezeïen. Ne vouie den hag hi he devoa kerent pe n'he devoa ket, rag biscoas den ne oa deut d'he guelet.

Loja a rea en eur gampric vihan a oa fermet dezi 50 lur ar bloas ; hag e hellit cridi ne ve ket eur palæs evid ar pris-ze e Paris.

Mad, tri devez a oa, ne oa ket bet guelet pa sonjas da

eur re benag e alje beza c'hoarvezet droug ganti. Mond a rejeur eta d'he c'hambr hag eno e cavjeur anezi maro-mic var eun dornadic plous.

Dond a ra ar justis, dond a ra ar medisin hag heman a lavar n'e ket gant cozni eo maro, mæs gant dienez, ha couscoude he devoa 80 bloas.

Mad, ma n'hel lavarfen ket deoc'h, ne vec'h ket coest da c'houzout pegement a arc'hant a oe cavet var he lerc'h!

Pa oe kœstion da c'holoï ar gambr d'eus kement traou lous a oa ennhi, e cavjont eur paner ozil bras ne oa coest den ebet da flaich anezan, rag stag mad a oa ous ar solier. Digorri a rejeur anezan evid guelet petra a oa ebars, ha dindan eur bern pillou e cavjeur peziou aour hag arc'hant a beb seurt talvoudeguez.

Be oa eno peziou eur scoët ha daou scoët, louisou aour a bemp lur var'n ugent ha re ugent lur hag ouspen eur goal bakat billejou bank. Etre tout e oa cant mil lur!

Mar d'e permettet beza ker plz!

Cet' aze eur vaouezine vanke ket danvez dezi hag a so couscoude maro gant baoun!

Oh! na caëra tra eo ann avarisdet!

Ann arc'hant-ze a so bet dastumet ha closet e caiss ar c'houarnamant da c'hortos ma vezo cavet heritourien ar vaouez-ze.

Da benn eur certen niver bloaveziou ma n'eus deut den da reclam anezo e vezint d'ar c'houarnamant.

Iann-Vraz a gare cals he vreg ha pa renkas he c'holl e lenvas kena en deveziou kenta mæs evelken ne zaleas ket d'en em gonsoli:

Eun neubeut amzer goudeze e collas he vioc'h hag e couezas kement en disesper ma voassae bemdez ha ne dostae mui ous ann hostaliriou petra benag ma gave mad tre he vane.

Unan eus he vignounet a lavaras dezan:

— Penaus, Iann-Vraz, me sonje din e oas courajus-soc'h evid-se! Goude beza collet da vreg n'oud ket en em zisesperet kement all, ha bremañ plac'h eus collet da vioc'h n'helles mui beza consolet!

Eur vaouez couscoude, me chans, a dall guelloc'h evid eur vioc'h!

— Oh! nan da! eme Iann-Vraz, abaoue m'az oun eat da intanv, ez eus bet kinniget din ugent greg, ha n'eus deut den da ginig eur vioc'h dime abaoue m'am eus collet va hini.

E ti an Aotrou de Kerangal,
Moulier an Escopti, ru ar Gigerez, 18,
e Kemper,

E CAVER:

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler)	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler)	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler)	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec	1	00
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pavé; hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

Perc'hen-Mérer: AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

IMPRIMERIE DE KERANGAL

18, RUE DES BOUCHERIES A QUIMPER, 18

Le public est informé qu'il n'y a rien de commun entre cette Imprimerie et celle que M. Eugène Pénel vient d'établir dans la même rue, *précisément en face*, au n° 25.

Déjà des confusions ont eu lieu par suite de cette proximité, nombre de clients de l'Imprimerie de Kerangal se figurant que les deux maisons n'en faisaient qu'une. — La vérité est que leurs intérêts sont absolument différents.

Le Matériel de l'Imprimerie de Kerangal a été renouvelé et complété, afin que les clients de cette ancienne maison puissent y trouver les mêmes avantages qu'ils pourraient rencontrer dans les deux ou trois établissements nouvellement créés à Quimper, à la faveur de la loi qui a rendu l'imprimerie libre, en promettant aux anciens imprimeurs brevetés une indemnité. Cette juste indemnité, non-seulement ne leur a pas encore été payée, mais leur est même déniée aujourd'hui; et cependant les faits démontrent quels préjudices ils éprouvent.

TRIZECVET BLOAVEZ — 3e Série N° 47. — DISSADORN 19 A GENVER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
An Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz: 7 lur.
Ar broiou all: evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mæz crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza cosset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 19 a Genver 1878.

AR GAMPR.

Neubet a dra e lavarimp deoc'h hirio oc'h ar Gampr. Diez braz e vez deomp lavaret petra' ra brema hon aotrounez deputeet, rak netra ne reont. Guec'h-all, teir heur amzer goude m'e oant en em zestumet, e ioa dija choazet ar presidant, ar pevar eil-presidant, ar sekretourien, ha kement hini all e lakeont e karg en ho zouez. En heur ma skrivomp, eiz dervez zo m'a zint erruet e Versaill; ha kleout a reomp gant eur blijadur vras meurbet o deuz echuet ann tamm labour-ze, a re en ho dervez kenta, ann deputeet a ziaraok.

Setu int eta diskuiz oc'h ho bec'h, ha diazezet mad en ho c'hador. Brema, marteze, en em lakaint da labourat evit ar vro. Ha koulzcoude p'eguir e zint bemdez paeet mad, perak e c'hastefent e ho labour? P'eguir e mint e plaz mad, perak ar vro ne c'hortosfe ket?

Lavaret e rin deoc'h zoken, etrezomp ama, va intimant: Pennou fall, mez sperejou mad meurbet, a lavar e vez guelloc'h n'e raffent netra; rak c'h ma lenner en ho gazettennou, ar pez o deuz ni da ober na dalvezo biken netra, na d'ar vro, d'ann oll dud honest a zo hag a vezo c'hoaz ahi, en despet d'ezho.

Mez ar re a lavar kemense' zo marteze teotou fall; kement a zo brema anezho! Gortozomp eta m'ar plijo gant hon deputeet kommanz ho labour.

Meur a vec'h e zoun bet en em gavet e Pariz pa deue ann deputeet da gommanz ho labour; meur a vec'h em beuz ho guelet er Gampr, er penn kenta, koulz hag er penn diveza oc'h ho labourou, eaz e vez dinn eta ober evel kalz gazettennou ous ar c'harter. Ar re-ma no deuz ezom ebet da c'houzout petra' zo e Paris nag e lec'h-all, evit konta deoc'h mil dra var kemense.

Saotromp atao paper, e leveront; unan hor c'hredo hirio, varc'hoaz unán-all; hag evelse, neubet ha neubet, e chomint ous hon tu evit eleksionou nevez, evel ma' zint bet ous hon tu evit ann eleksionou diveza. Ha petra ra deomp-ni ar rest. Ous ar re ma, hag ous ho gazettennou eo e heller lavaret e guirionez: *ar paper a zo fassiel.*

Feiz-ha-Breiz ne deo ket ken diskurpul-ze. Setu perak e c'hortozo guelet petra raio ar Gampr, araok lavaret deoc'h petra en devezo greet.

Dirguener diveza, unan ous hon deputeet, ous ann deputeet a ziou, o sonjal ne oa ket kasset d'ar Gampr evit netra, e c'houllennaz lavaret eur gomz bonak, ha setu petra e lavaras:

« Ni, deputeet a ziou, azo skuiz o tont ama bemdez da zellet ann eil oc'h egile; ne velomp netra sklear ous ho perz.

« Petra' deu, etre hon daouarn, afferiou ar vro. Daou viz'-zo e zomp hanvet deputeet; petra or beuz greet abaoue; ne' ia d'hen lavaret deoc'h: c'houi etrezoc'h, deputeet a gleiz, heb sillaou netra, heb taoler evez e netra, o peuz diskleriet e oa bed mad pep tra en ho eleksionou; hag e mor'h aze oll, ne vank nikun ac'hanoc'h.

« Ous hon re-ni, o peuz lakeet er meaz ar muia ma' peuz hellet; ha sonj o peuz c'hoaz da derri eun anter kant benag ac'hanomp. Perak chomm da dermal evel ma rid? Ha sonjal 'a ra deoc'h trompla ar bobl pe trompla ac'hanomp-ni? Lakeit ac'hanomp oll er meaz; evit rei plas d'ar re ous ho mignonet' zo bet disprijet gant ar bobl. Neuze ne vezo mui er Gambr nemet guir republikanet; neuze ar vro a velo petra dalvit; petra oc'h gouest d'ober evit he mad. Mac-Mahon en deuz hor c'hasset oll d'ar gear eur pennat-zo. All lezen e oa ganthan. C'houi' ra goassoc'h, p'eguir, heb droat ebet, e fell deoc'h lakaat er meaz ous ar Gampr ar re oll ne blijont ket deoc'h. »

Ar republikanet ne garont ket kleout ar virionez. Setu perak, ar presidant, a zo a du gantho, en deuz ordrenet d'ann aotrou Blin de Bourdon..... stanka he c'hinou.....

Mez he gomzou a vezo lennet e Franz; hag evel he Franz ann oll ne dint ket c'hoaz touellet gant ar Republik hag ar republikanet, ar c'homzou-ze a zigoro daoulagat meur a hini.

AR JENERAL DUCROT

Eun dra en deuz greet, er zizun dremenet, kalz plijadur d'ann oll republikanet, hag, dre ar memez raison, kalz poan d'ann dud a urz. Ar jeneral Ducrot a zo bet torret ous he gommandamant, ha lakeet en eur plaz e pehini a vezo da viana inutil evit ar vro.

Ar jeneral Ducrot a zo unan och or guella jeneralet a zo brema e Franz. Guech-all, araok m'a koezaz ar marechal etre daouarn ar republikanet, en deuz greet d'ezhan meur a vec'h kuzuliou mad; Mac-Mahon en doa hag en deuz atao kalz istim evithan. Ne deuz nikun hag a rafe muioch a aon d'ar Prus, m'ar deuffe ar brezel da gommanz a nevez. Ar jeneral Ducrot a zo e guirionez eun denn a vrezel.

Mez anavezet mad e zeo ive evit beza eun denn a urz. Ne gaar tam ebet ar republik, nag ispisial ar republikanet, ha m'ar vije bet sillaouet, ne vije ket bet ann traou er stat ma mint brema.

Setu petra 'zo kaoz ar republikanet o deuz goullennet ma vije tennet oc'h he gark. Aon o devoa outhan.

Da genta, ar presidant Mac-Mahon ne falle ket dezhan diblaz Ducrot oc'h he gark. Hen galvet en deuz d'he gaout ha goullennet diganthan he unan lakaat he zemission: Grit evelse, eme ar Marechal, hag e rentoc'h dinn eur zervic'h braz.

Ducrot ne deo ket eur c'hozeour douz; ne oar ket muioc'h plega he deot, eget ma oar plega he kein, ha dioc'h-tu en deuz respontet:

— Nan, Marechal, ne deo ket eur servich a rentefen deoc'h en or lakaat va unan va demission, ar c'hontrol e zeo. Keneze territ ac'hanon, m'ar kirit. — Ha torret e zeo bet.

Ne oa ket c'hoaz avoallac'h. Kerkent a m'ho deuz klevet paotret vad ar republik Mac-Mahon n'en doa ket sentet dioc'htu, e zint oll en em zavet en he enep; ha setu petra en deuz ann hardizigez da lavaret d'ezhan unan oc'h ho journallou fall.

« Loiz c'hoezek ive, goude beza promettet douja dar Gampr, en deus klasket eur vech pe ziou, en em zevel enep dezhi. Petra en deuz talvezet dezhan kement-se? her gouzout a rit, Marichal; lakeet lenn deoc'h ar pez a zo erruet e Franz dan unan var'n ugent a viz kenver, er blavez trizek ha pevar ugent.

An arme zo diveza souten ann urz er vro. Setu perak ne blic'h ket d'ar republikanet. Klask a reont pep moyen da lakaat ennhi ann dizurz. Hirio o deuz lakeet terri Ducrot, ho brassa enebour. Mez dija e zo pemp pe c'hoec'h all merket gantho evit beza ive diblasset. Pa deuio ar Brussianet, mar ma ann arme etre daouarn tud dic'halloud, petra raio dezho kemense? Ar republik araok tout! ha pa dlefe ar vro mont da goll, beteg he diveza den, betek he diveza diner!

Ha pa vent paet oll, evel ma 'zeo paet lout anezho, evit ober afferiou ar Brussianet, ne raffent ket guelloc'h.

ROM.

Setu brema eiz dervez tremenet, ha ne red etonez ann dud nemet ar memez kelou, na keleier Sao-heol, na trabasserez ar republikanet, netra ne vir; ne glever mui nemet ar memez tra: Roue ann Itali, Victor Emmanuel, a zo maro. Ar c'helou-ze' zo en em gavet en hor bro evel eun taol gurun. Den, nag ama, nag e lec'h-all, ne sonje en eur maro ken prompt.

Victor Emmanuel e oa c'hoaz e kreiz he vrud. N'en doa nemet eiz vloaz hag anterkant. Kre ha nerzuz, chasseour braz, e zèblante gallout beva c'hoaz kalz blaveziou. Ha setu hen diskaret e kreiz he nerz, araok ma' oa deuet mad ar c'helou e oa klanv braz.

Da zul ar rouanez, en em zantaz diez; d'all lun e renkaz chomm en he vele; d'ar meurz e oa toc'hor, ha d'ar merc'her e varve, var dro divheur anter goude kresteiz. En dervez m'a koezaz klanv, en doa resevet en he Gambr ar beajour Gambetta.

Maro Roue ann Itali en deuz ken spontet tud ar revolusion, eget ann oll dud a urz. Ar re-ma koulz hag ar re-ze, o deuz guelet en taol ken pront-ze dorn ann aotrou Doue.

Dre'zhan he unan Victor Emmanuel ne oa ket eun den dreist ann ordinal. Netra ne oa enn'han ous ar pez a lakaa eur bobl da garet eur Roue a n'en deuz klosket nemet mad ar vro. Kunz braz a zo d'ezhan koulzkoude en Itali, hag ispisial er Piemont, he rouantelez kenta; mez muioc'h,

abalamour d'he dud koz, ha dreist oll abalamour de vam, eget abalamour d'ezhan he unan.

Braz ez eo bet koulzkoude en eur fesson benag; huel ez eo bet savet, dre ar zikour e re d'ar revolution en he stajou koulz hag e lec'h-all. Servich a re ar revolution, hag ar revolution en em serviche anezhan, da c'hortoz an heur d'hen diskar ha ha d'hen terri. Doue zo deuet araok.

Ni, kristenien, ne hellemp guelet enn'han nemet adversour kenta hon tad santel ar pap; nemet ar roue en deuz, gant sikour ann oll dud fall, laeret stajou ann Iliz, ha zoken ar gear a Rom; rak en eur palestr laeret var ar pap e zeo deut ar maro d'he gerc'het.

Pell zo dija, en doa en em glevet gant ar Prussien Bismark, ha gant re all c'hoaz, evit lakaat e plaz pie navet, pa varvche, eur pap hervez ho zantimant dez'ho ho daou. Ha setu hen eat ous ar bet-ma, hag ar pap a zo atao iac'h ha start en he blaz; Doue a zo aze.

Kavet 'zo en he gampr eur paper skrivet ganthan he unan. var ar paper-ze ez eo merket e pe fesson e renko oll bobl ann Itali dongen kanv dar pap pa vezo marvet.

Sonjet en doa, e vije er penn kenta, gant oll dud ar revolution, e anterramant ar pap, ha marteze zoken e enterramant ann iliz oll; ha setu ar p eo a zougo kanv dez'han. Ha m'ar koez daeu var ar bez e pehini ez eo brema diskennet, us a zaoulagat ar pap co e koezint. Ha m'ar deu ur beden benag da zikour he ene paour e barnegez ann Autrou Doue, pedennou ar pap e vent, hag pedennou tud ar pap. Rak ar re en uz servichet en he vuez, n'e bedint ket kalz than.

Koulzkoude Doue' zo braz he vadelez. Victor mmanuel en deuz bet ar bonheur da'n em ana- araok mervel, goulennet en deuz ar belek; hen resevet en deuz gant kelz a zouster. Koeseet eo bet; goullennet en deuz pardon digant ar pap; resevet en deuz he zakramanchou diveza gant he oll anaoudegez. Doue marteze a raio joa d'he ene, hag a reparo, pa blijo ganthan, ann drouk en deuz greet er bet-ma.

Lenn a reomp er journal a Baris, l'*Univers*:

Brema zo var dro ugent vloaz, e oant tri, cavour, Napoleon, ha Victor Emmanuel; tri den a c'hallout hag a benn. Ho oll gallout, ho oll skiant, ho buez oll o deuz tremenet o clask diskar Pie navet a zivar he dron, ha diskar ive goude ann Iliz, oll gallout ar revolution, oll gallout ar framasonet e oa etre ho daouarn. Klasket o deuz, gant ho oll nerz, diblaz ar men var behini eo fontet ann Iliz, Jesus-Krist, ha brema, Pie navet; ha goude beza diblasset ar men, goude beza dibennet ann Iliz, dont a benn ous ann oll gristenien en ho stajou.

Petra o deuz gonezet? E pelec'h e mint brema? Cavour a zo, pell-zo, maro hag anterret; Napoleon a zo koezet gant dismeganz dioc'h he dron, araok disken er bez en deuz kavet var douar eur vro estranjour. Victor Emmanuel, pa zeblante beza ann huella, ann eurussa, ne gav etre he iec'het hag he varo, nemet just ann amzer da c'houllen pardon ous he oll vuez.

Ar men a zo atao koulzkoude en he blaz, ha Pie navet, mestr ann Iliz, a zo atao var he dron, hag e kaloun he vugale.

Kosteziou Breiz-Izel a zo kerreguz, en hor bro, ann avel a c'hoez krenv; ar mor a zo avechou fuloret braz. Mez pa'z eo dirollet ann avel, pa'z eo fuloret ar mor, piou ac'hanomp en deffe aon da velet ar c'herrek o diblaz. Pa' vez skuiz ar mor hag reposet, ar garrek a zo ken start en he flaz ha splannoc'h c'hoaz evit kent.

Imac'h ann Iliz e kreiz troublien ar bet-ma. Goude Cavour, goude Napoleon, goude Victor Emmanuel, en em gavo c'hoaz re al d'ober brezel d'ann Iliz, betek ma plijo gant Doue rei dezhi eun amzer benag a beoc'h hag a repos. Tremen e rint oll evel ar re-ma, ha pa resevo Pie navet he recompanz ebarz an ee, ar Speret Santel ne c'houllenno digant den ebet piou da lakaat en he blaz.

PRUSS.

Er Pruss, er stajou oll a unan brema gant ar Pruss, ne m'a ket pep tra nag ann oll etre daouarn Bismark. Ann Aotrou Bismark e gav e brofit e mignoneac'h republikanet Franz, mez ar Franz, ar Franz katolik en deuz ive he mignonet er broiouze. Aze a zo trifec'h million kristenien katolik hag a gaar ho bro, hag a gaar ive ar Franz; non pas evel Bismark, evit he distruch kenta ma c'hello, mez evit he savetei, ma ne deo ket brema re zivezat.

Setu petra lennomp er gazetten *Germania*, ar brassa journal katolik oc'h ar Pruss:

« Ar malheuriou braz koezet var ar Franz er blaveziou 70 ha 71, ne d'in bet digasset d'ar bobl-ze, nemet evit hen lakaat da zistrei var zu ann Aotrou

Doue ; rak pell e ioa en doa troet kein d'ezhan. Seblantout a re ar bobl beza profitet ous ar malheuriou-ze, rak goude ar brezel, ann ilizou e pep heur, e oa leun a dud, evel guech-all ; ha d'ann eleksionou kenta, ne oa kasset d'ar Gampr nemet tud galloudek, skiantet, leun a sklerijen hag ar garantez evit ho bro.

« Mez ker buhan a m'o deuz kredet ann dud a Franz e oa sklereet ann traou, e oa dousseet ar Prussianet, o deuz kollet memor ous ann amzer tremenet, hag en em daolet a nevez en dizurz goassoc'h evit kent.

« Brema, ann dud ar muia difeiz, eo ar re a zav ho fenn ann huella, a zirak zoken ar gouarnamant ne gav mui netra da lavaret. Ann niver brassa oc'h ar bobl, evel m'en deffe kollet he speret, evel ma vez follet ned, n'en deuz kasset d'ar Gampr nevez nemet ar brassa m'en deuz kavet a adversourien da Zoue, d'ann Iliz, ha da bep urz vad.

« Eun disprijanz ken divergont ha ken mezuz a volontez ken sklear an Aotrou Doue, petra 'denno varnezhan, nemet merkou nevez ous he goler, malheuriou brassoc'h ? Ia, dont a rint ar malheuriou-ze, ha zoken dre zaouarn ar re a zo brema lakeet e penn an traou ; ha goelet e rimp heb dale ar Franz oblijet da choaz etre : chomm pell ous Doue, ha neuze mervel, pe distrei outhan evit gallout c'hoaz en em zavetei gant he zikour. »

Setu petra sonj ouzomp hag ous ar Franz, guella mignonet hor bro.

EUN TAMIC DESCADURIEZ.

Hogen, ma oant aheurtet da viz maë, da viz even e oant goassoc'h c'hoas. Neuze ar Senat o veza accord gant ar Presidant e oe torret ar Gambr, hag ann Deputeet casset en ho rout.

Epad ar pevar miz ma 'zint bet er guear hon deus bet peoc'h, hag ann traou a so æt atau var vellaat.

Deut tost mare ann elecsionou, int commanset da fallaat, ha n'hoc'h ket bet souezet a gement-se, rag ho clevet am eus aliez o lavaret : E carfec'h ne ve morse mui elecsionou, rag er mare-ze e ie atau falloc'h fall an traou, ha n'e ket estoun.

Pa ne oar den petra so da zigoueout, pa ve ann oll var var, ne fiz denn lakaat arc'hant er meas hag ar c'honvers gant ann oll labourou bras a chomm a-za.

Petra a so c'hoarvezet evid ann elecsionou-ze ?

Her gouzout a rit couls ha me. Casset so da Baris, evid deputeet, ar memes rumm tud control d'ar c'houarnamant, a oa deut ac'hano d'ar gear.

Mac-Mahon a sonje dezan he devoa ar Frans c'hoant da veza saveteet, ha cetu perag en devoa lakeat ober elecsionou nevez, o cridi e vije bet casset dezan tud eus ar re n'ho devoa c'hoant da zistruj netra d'eus ann urs na d'eus ar peoc'h, tud hag ho divije græt gantan afferiou ar Frans, dindan gouarnamant ar Republik, da c'hortos he divije ar vro e 1880 choaset eur c'houarnamant all pe en em roët evid mad d'ar Republik.

Dre-ze, e peb carter en devoa lavaret : Ma hanvit ann hen ma n'hen, henez a blij din, hag e credan e hellin ober afferiou mad gantan.

Ar re all eus ho c'hostez, ann 363, ar Republicanet ru, hag e hellomp gant guirionez rei dezo ann hano-ze, rag, evid na vije bet tromplet den, eur gals anezo ho deus lakeat ho hano var damou paper ru-goad staget e peb leac'h var ar mogeriou; ar re all ho devoa choaset e pep carter tud evel dho, ha ne espernent netra evid ho lakaat da c'hounis. Ho c'hlevet hoc'h eus hoc'h unan o lavaret a beb seurt guevier evid cahout moueziou, ho guelet hoc'h eus o prena moueziou evid eur banne odivi ; ha mar g'ho deus gounezet n'eo nemet abalamour m'ho deus cavet travoalc'h a c'hinaouejen da lonka ho guevier evel dour, n'eus fors peger bras e oant; abalamour m'ho deus cavet travoalc'h a dud ne sonje ket dezo e talveze ho enor hag ho c'houstians muioc'h eguet eur banne odivi.

Clasket ho deus ober deoc'h disfiout d'eus ho cuella mignonet, ha dreist oll eus ho pelerin.

Ped gueich n'eus ket bet lavaret veleïen e clask ho trompla !

Hag ar veleïen n'ho deffe ket conjet ha da lavaret deoc'h ar virionez ! ne [illegible] int ket libr ! couscoude ar Republicanet a lavar eo al *Liberte* evid ann oll !

Ha ma leveront n'eus ken nemeto ho deffe conje da barlant, neueze ann oll n'ho deus ket ar memes guiriou ! E peleac'h ema eta ann *Egalite !*

Nan, nan, d'eus ho ginou ne teue nemet guevier ha cetu aman e guirionez petra a felle dezo da ober.

Digass a reont sonj din eus eur gonchen am eus desket pa oan iaouanc.

Eun dervez ma oa ar vleizi o vont da vervel gant naoun-du, rag ar chass a zioualle ker mad ann denvet ne hellent mui paka gour ; unan anezo o velet ne hellent mui cahout dre ners peadra da veva, a lavaras d'ar re all :

— Ma ne fell ket deomp mond heb dale da anaoun, eo red mont dre finessa : cassomp kelou d'ann denvet, e fell deomp ober ar peoc'h ganto.

Ann denvet paour, pa ne oant ket coest da drompla ar re all, ne oant ket coest da gridi e vije ar re all fall avoalc'h evid ho zrompla. Bras eta e oe ho joa hag ho laouenedigez pa glevjont hano d'eus ar peoc'h.

— Ia, guelloc'h a vezo egiz-ze. Ni a hello bale dizaoun e peb leac'h ha beva dianken.

Cass a reont eta eun neubeut cannadet da gavout ar vleizi evid guelet ha moïen so d'en em accordi.

Ar re-man a goms onto ker flour ma teu ann denvet da lavaret :

— Ma ! ar vleizi n'int ket ker fall ha m'ho deus ar brud da veza ; n'eus nemet accordi ganto ha sina ar peoc'h.

— Ia, eme ar vleizi, mes eur gondision all a zo c'hoas : pe guir e reomp ar peoc'h. n'ho peus ket ezomm da gahout chass d'eus ho tifen. Daô a vo deoc'h ho rei oll deomp.

— A so guir, eme ann denvet, n'hon deus mui ezomm anezo ; hag ouspen, ma lavarfemp ar virionez, cals ec'h espernimp evelse, pa ne remkimp mui ho maga.

Egis ma oa bet lavaret, ann denvet a zigassas ho chass d'ar vleizi hag a zistroas d'ar gear.

Mæs aman e commansas eun abaden all.

Eur veich lazet ar chass ha drebet gant ar vleizi, e teuas tro ann denvet, ha ne oe ket pell e oent distrujet oll.

Mad ! ar Radicalet a oar avoalc'h n'eus ken d'ho tifen a enep dezo nemet ho peleïen. ha cetu perag e rell dezo ho tistaga diouto.

Maleur deoc'h, ma zeufent morse abenn d'hen ober !

Eun dra all a leverent deoc'h ive : Mar votit evit tud Mac-Mahon, ar Republik a so.... collet.

Ia da !

Abaoue pevar bloas ema Mac-Mahon e penn ar Republik, n'en deus morse clasket he zaul en traou na lezet ar re all d'hen ober : ar re a c'houlenne ho moueziou ne c'houlennent bet kenneubeut distruja ar Repnblik-man.

Ar Republik a so lavaret e padefe bete miz du 1880 ha goude memes, ma ve ann oll contant a gement-se ; ha gour d'eus ar re kinniget deoc'h gant Mac-Mahon na c'houlenne he distruja.

Mad ! græt eo ann elecsionou, hag æt ar botret da Baris.

Petra raint eno ?

C'hoari control goassoc'h goas.

Couscoude ne spountemp ket c'hoas evid-se : ni hon devoa oll fizians e comsou Mac-Mahon en devoa lavaret meur a veich na lesfe ket heb sicour ar re a vije bet a du gantan epad ann elecsionou.

Ne oa ket neat ann oabl, mæs ann avel a oa en tu mad, hag, evel ann tiec mad ha cristen a behini e comsen deoc'h en eur gommans, e vevemp disoursi ha trankil meurbet.

Siouas ! n'e ket henvel ann eil devez ous egile !

Pa sonjemp ann neubeuta, pa oa ann oabl o vont da zisoloï, hon deus guelet eur goumoulen du ha tenval o sevel hag o carga ann oabl penn da benn. Goassoc'h c'hoas, eun avel spountus a so e commans c'houeza. Evid c'hoas n'en deus ket græt cals a zroug, mæs, ma teufe crenvoc'h e alfe marteze pilat ac'hanomp d'ann douar !

Petra d'ober ?

Adarre evel ann hini am eus comset anezhan deoc'h o commans.

Ober hon oll bossubl evid dioual dious ar barr amzer-ze, ha goudeze, o lakaat hor fizians e Doue, he bedi a vir galoun da zont d'hor sicour : dioual da rei peg varnomp ha gortos gant pasiantet, mar d'omp coest d'hen ober, ma hellimp adarre mond araug evel ma oamp boaset kent,

Mæs eun dra so ha ne dleomp morse hen ober : *Spounta.*

Nan, nan, ne choarvez ganeomp nemet bolontez ann Aotrou Doue. Her goulen a reomp digantan bemdez. Hag ouspen eun den spountet ne deo mui coest a netra : Re a ezomm hon deus d'eus hor furnez ha d'eus hor skiant vad evid ho c'holl dre hor faut. Evelse ne spountomp ket. Bezimp var evez, pedomp ha gortosomp e peoc'h ar pez a blijo da Zoue cass beteg ennomp.

Penaus en deus allet Mac-Mahon cheinj evelse en eun taul ?

Doue hebken, pa n'eus nemetan hag a vel bete gouelet ar c'halonou. Doue hebken a voar pe hen en deus cheinjet pe n'en deus ket.

Evidoun-me ne gredan ket en deffe hen grœt,

N'e ket e ve bet manket ar gouraich dezan.

Ar re ho deus he velet var ann dachen a vrezel a oar petra eo. Pa oa e Malakoff, dirag Sebastopol, o cahout dindannan toullou min, n'ouzoun ket ped, en danjer da veza stlapet en ear ma begfe ann tan en unan benag anezo ; en dro dezan eur glaô bouliji ha boulou canol, evel n'eus ket bet marteze biscoas, ne grene ket hag e levere :

— *Me so aman hag e chomin.* —

Nan, n'en deus ket bet aoun, mæs hen *he unan* ne deo coest d'ober netra, ha pa velas e vanke dezan ar scoasel hag ar sicour a sonje dezan da gahout, o sonjal er pez a ie da c'hoarvezout gant ann dud-ze a volontez vad ho devoa bet fizians en he

gomzou, e felle dezan en em denna kentoc'h eget guelet epad ma vije bet e carg, ann disterra poan o c'hoarvezout ganto.

— Eun dizenor a vezo evidoun ma choman ha ma lezan tenna d'eus ho flassou ar re ho deus countet varnoun. —

Evel ken, kement a so bet græt varnezan, gant aoun e iafe c'hoas falloc'h ann traou ma zeufe d'en em denna, kement a so bet græt varnezan m'en deus consantet chomm c'hoas.

Meur a hini a lavaro marteze: ma vijen bet en he blass n'em bije ket græt eveltan. Ha marteze ho pije græt goassoc'h c'hoas!

Pa ver pell eus ann danjer eo æs lavaret eun dra, mæs pa ver ebars, aliez e leverer eun dra all.

Eur veich all e hellin marteze lavaret deoc'h hirroc'h unan benag eus ar ræsoniou ho deuz græt dezan *suja*.

Ha deski deoc'h evelse meur a dra ne rafe ket droug deoc'h ho anaout. A.

IA HA NAN.

Per a oa o labourat en eun ti bras a gonvers, mæs ne loje ket eno, bemdez e iea d'ar gear da loja.

Eun devez, ma oa o tont, mintin mad, d'he labour, e velas cals tud bodet en dro da di he vestr.

En aoun e vije c'hoarvezet eur maleur benag, en em hastas da vont tre, ha kerkent ha ma oe antreet, o c'hervel Fanch, unan eus he gonsortet e c'houlennas diganthan:

— Fanch, Fanch, petra so digouezet aman?

— Petra, eme egile, Stanislas, te voar, ann hini a oa alc'huez ann tenzor ganthan, a so æt cuit hag ann arc'hant d'he heul.

— Ia-da, eme Per, peoc'het en eun taul; cals oa ebars? Pegement so æt gantan?

— Daou ugent mil lur.

— Daou ugent mil lur! cet'aze eur goas! Breman e hello c'hoari he botr. N'eus æt ken gantan?

— N'e ket travoalac'h a sonj d'id? Ah! eo, eun dra benag all a so æt c'hoas. Da baraplui so æt ive.

— Va faraplui, eme Per droug ennhan. Oh! pebes laër, pebes lampon! A.

Eur païsant a deuas eun devez oll strafuillet, da gahout he berson, o lavaret dezan en devoa guelet eun teuz, hag ar guel-se he devoa he spountet kement ma oa clanv abaoue.

— Peur hoc'h eus guelet ann teuz-ze, eme ann autrou person?

— Ann noz tremenet, e tro hanter-noz, pa oan e tont d'ar gear.

— Hag e peleac'h?

— Var mogeriou ann ilis, d'oc'h sclerijen al loar.

— Mad! ha peu sort figur en devoa ann teuz-ze?

— Ah! Aotrou person, figur eun azen bras, bras, kena.

— Ar peoc'h ra vezo gaueoc'h, va mignoun, n'e ket daô spounta, ho skeud hoc'h unan eo hoc'h eus guelet. A.

PATRON ANN ARCHERIEN.

Pandor hag he vrigadier a oa eur sulvez oc'h ober ho zro evel custum.

— Pandor, eme ar brigadier, o rodella he varo, claoustre ne ouzoc'h ket pehini eo patron ann archerien?

— Evid an dra-ze, brigadier, ne ouzon ket, na c'hui?

— Eun den eo d'eus ann amzer goz hanvet Josue.

— Ha perag, brigadier, mar d'e ho madelez?

— Rag m'en deus dalc'het ann heaul a za ha miret outan da vont araug, ar pez n'e ket coest ann oll d'hen ober.

— Ræsoun hoc'h eus, brigadier, ræsoun hoc'h eus, ni hon daou hon deus arretet cals a dud ha couscoude, daô eo hel lavaret, ne vemp ket coest d'ober ar pez en deus græt henez. A.

E 1848 pa oa scrivet var ann oll mogeriou *Liberté, Égalité, Fraternité* e tigouezas gant eun Aotrou antreal en eur c'hafe e Paris.

— Mevel, eun tass a gafe.

— N'eus mevel ebet mui, n'eus ken nemet sitoïanet a respontas ann hini a oao servicha.

— Neuze, sitoïen eun tass a gafe.

Digasset e oe dezan doc'htu ar pez en devoa goulennet hag eur veich evet ha paet he gafe ann Autrou en em denne cuit heb rei netra d'ar mevel.

Heman neuze o vont var he lerc'h a c'houlennas:

— N'eus netra evid ar mevel?

— Petra! n'eus mevel ebet mui, her gouzout mad a rit, ha n'e ket me a garfe kinig daou vennec da eur sitoïen.

Goudeze, ec'h hellit cridi, ar mevel ne c'houlennas mui beza galvet sitoïen. A.

En eun tu benag e Frans, e oa o paouez achui, euret sivil daou zen iouank, hag ho oll gerent, ho oll mignounet, en dro dezo. o tiskuez dezo ho levenez.

Ann den iaouanc a c'hoarze mæs ar plac'h iaouanc a oa dirollet da lenva.

— Petra hoc'h eus hu, a c'houlenner, diganti, beza ker glac'haret en eun devez evel heman?

— Ah! ma ouifec'h, emezi, ar sorserez he deus lavaret din e vijen bet dimezet diou veich. A.

Eun den eus ann Normandi en devoa c'hoant da zont da Gemper-Corentin hag evel ma oa red neuze cahout eur *pass-port* evid beachi e renkas mont d'an ti-kear evit goulen unan.

Ar mear a gommans scriva he baber dezan, hogen, pa eo deut ar mare da scriva Kemper-Corentin, e craf he scouarn hag e sonj en he speret penaus mod scriva ann hano ker diæz-se, ha caër en deus, n'e ket coest da c'houzout.

[illegible] ligant ann den:

[illegible] un, ne ve ket couls did mond [illegible]. Me chans, n'e ket red did [illegible] entin! A.

KELEIER.

Dimerc'her da zeg heur ez eus bet enterret ann Autrou Arhan, persoun Edern.

Pell bras so, e oa clanv: gouzout a reamp ne helle ket parea. Couscoude ne sonje ket deomp e vije æt ker buhan. Eur c'holl bras a vezo evid ann Escopti. Bennos ann Autrou Doue var he ene. A.

Ar marichal Canrobert, a zo karget da vont da Rom, da zalc'hen plas gouarnamant Franz e enterramant Victor-Emmanuel. Etouez an ofiserien e ia da Rom assamblez gantan, e velomp ann Aotrou Patrix de Mac-Mahon, mab da bresidant ar Republik.

Roue bihan ar Spagnolet en deuz var dro eun ugent vloaz. Mont a ra eta da zimezi; ha zoken da verc'h ar brassa adversour en deuz bet biskoaz he vamm, pa ioa var dron ar Spagn. O veza ma renk ar gouarnamant kaaz unan benag da anterrammant roue ann Itali, e renk ive kaaz unan-all da zimezi roue bihan ar Spagnolet. Ar c'hiz a zo evelse. Ar presidant en devoa merket, evit mont d'ar Spagn, ar jeneral d'Abzac; mez hemman ne deo ket republikan avoallac'h, ha brema a vezo kasset en he blaz ann aotrou Fourichon. Me greet mad, evithan da veza republikan, ne zisprijo ket frikotal gant roue ar Spagnolet.

Hervez eur journal a Rom, setu ama ar c'homzou en deuz lavaret Victor-Emmanuel eun neubet araok mervel:

Mervel a ran katolik, apostolik ha romen. Atao em euz bet eun deneridigez vraz evit hon tad santel pie Navet, ha respect evit he gomzou. Dre ma œuvrou, marteze, em beuz, meur a vec'h, greet poan dar Pab; hen lavaret a ran ama a greiz kalon: Kunz ha glac'har em beuz a gemense.

Goude beza resevet he zakramanchou, var dro kresteiz, Victor-Emmanuel en deuz komzet eur pennat gant ar belek. Goudeze en deuz galvet he vab, ar prinz Humbert, brema roue en he blaz, hag ar brinsez Mac'harit e verc'h kaer. Kaozeet en deuz ive ganto eur pennadik. Lavaret en deuz eur gomz dar re oll e oa purvuia e servic'h an ti, hag eur pennat goude eze maro.

Kernez an Indez.

Eur partikulier a Zouarnenez	2	»»
Eur partikulier —	»	60
Ann itron Bonnemaison a Gemper	10	»»
Mari-Anna Chevert a Gemper	5	»»
Eur gest e Gipavas, greet gant ann aotronez Loaec ha Picart euz ar vorc'h	655	»»
Person Sant-Salver	5	»»
Eun itanvez a Zant-Salver	1	»»
Ann dimezel Monnier	100	»»
Person Plouneventer	10	»»
Ann aotrou Soubigou, senatour	20	»»
Parrez Plonevez-Porzay, (eil guec'h)	34	20
Daou bartikulier a Bloeven	6	»»
Euz a Vrest	12	10
Eur partikulier	5	»»
Eur partikulier euz a Blougoulm	1	»»
Eun all —	5	»»
Eun all —	5	»»
Eur particulier a Zant-Thos	5	»»
Ar famill Creau deuz Brasparts	5	»»
Eur re all benag deuz Brasparts	43	05
Loiz Abian euz a Blouzeniel	10	»»

Yvon Berthou euz a Blouzaniel	20	»»
Tri bartikulier euz a Gastel-Pol	15	»»
Daou bartikulier euz a Gerrien	10	»»
Pevar bartikulier euz a Bloumoger	10	»»
Person Landudek	5	»»
Guillou-Marie Abgrall euz a Lampaul	5	»»
Jeanne Pinvidik euz a Lampaul	3	»»
He matez	»	25
Seurezet Sizun ha bugale ar skool	15	»»
Eur particulier euz a Blougastel-Daoulas	1	»»
Eur c'hlanvourez euz a Blougastel	5	»»
Euz a Blougerne	35	»»
Eur belek euz a Gemper	10	»»
Evit peorien ann Indez	10	»»
Merc'het skool Plougasnou	8	»»
Re all euz a Blougasnou	54	»»
An aotrou Boustouler, person ar Merzer	10	»»
An aotrou Sâlaun	5	»»
Katel Keriel, matez	2	»»
Eur bartikulier euz ar barrez	5	»»
Eun all	5	»»
Famil Nezet euz a Vrasparts	3	»»
Francois Yvenat —	1	»»
Itron ar March —	3	»»
Catherine Laniel —	2	»»
Catherine Corre —	2	40
Famil Roland —	10	»»
Tri bartikulier euz a Bleyben	4	»»
Aotrou mear enezenn Eusa	5	»»
Eur partikulier —	2	»»
Eur partikulier —	2	»»
Jakecta Hère —	3	»»
Jean-Marie Malgorn —	5	»»
Eur bartikulierez —	5	»»
Unan all —	1	»»
Eur micherour —	»	50
Unan all —	3	»»
Eur baorez euz a Gemper	»	10
Ann aotrou Peron, person Sant-Hernin	10	»»
Tiegenreuz deux Plouzane	5	»»

PARREZ LAMBOL GUIMILIO.

(Pevar guech.)

Jacou Bozec, deux ar bourg	1	»»
Marie-Yvonne ar Goff	1	»»
Paul ar Bras	1	»»
Rene Bloc'h	1	10
François-Eujen ar Bras	10	»»
Jacou Pap	2	»»
Didik Cariou	1	»»
Soas Martin	1	10
Jean-Marie ar Bras	2	»»
François Mevel	1	»»
Soas Helou	1	»»
Jean Pap	1	»»
Mauris Guillou	1	»»
Sœurezet ar skol	6	»»
Bugale skol ar zœurezet	4	»»
Ar re all nebeut ar bourg Guimilio	13	»»
Deuz ker Goazourlay, (3 guech)	»	90
Fanch ar Goff deuz Mespaul	1	50
Rene Keruzoret d°	»	75
Pevar barticulier d°, hep 50 s	2	00
Ar re all etrezo d°	4	25
Mauris ar Mer deuz Cosker-Vihan	1	»»
Ar re all, etrezo d°	1	15
Ar re deuz Kernevez etrezo	1	20
Deuz Menez-bian	1	»»
Eur barticulier deuz Roc'h-fily	2	»»
Unan all d°	1	»»
Anna Martin d°	5	»»
Ar re all, etrezo d°	5	70
Eur particulier deuz Traoulin	10	»»
Jean-Marie Abgrall d°	2	»»
Yvon Bleas d°	1	50
Louis Abgrall deuz Roc'haouren	15	»»
Marie-Yvonne Leon d°	5	»»
Eur barticulier d°	»	50
Fanch Corre deuz Kergreven	1	»»
Françoise Rannou d°	1	25
Eur barticulierez deuz Gollit	»	50
Lan Paugam deuz Kerjaffres	1	25
François Jaffrès deuz Traon-Louarn	5	»»
Gabrielle ar Mur deuz Toulerogou	1	»»

(Fin barrez Lampaul-Guimilio.)

PARREZ PLOUZIRY (*Eilvet guech*).

Deuz Kernevez	2	25
Deuz Coat-ar-Gall	10	»»
Deuz ar Bourg	17	75
Daou bartikulier euz a Sizun	2	»»
Eur bartikulierez euz a Garantek	20	»»
Eur partikulier euz a Blounevez-Lochrist	15	»»

PARREZ MAHALON.

Charlotte Goyader	5	»»
Marie-Jeanne Miniou	2	»»
Nicolas Pennek	2	»»
Ian Pennek	1	»»
Ian Bourc'hiz	1	»»
Catherine Héliez	»	50
François Souben, euz a Veilarz	3	»»
Herri Bariou —	2	»»
Eur partikulier —	1	»»
Douguet er sizun-man	1446	95
— *araoc*	3802	05
ETRE TOUT	5247	00

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ — 3e SÉRIE N° 48 — DISSADORN 26 A GENVER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakant var ar gazeten.

Lennit ann dra-man o lakaat evez mad.

Pa vez unan benag clanv ebars en eun ti, ma ne ve goest den d'be barea tre, eo dao en em gontanti da c'houlen sicour, digant ann hini, a hell miret outan da vervel, bete ma vezo cavet unan benag da renta ar iec'het d'ar c'hlanvour.

Cetu e peu sort stad e oa *Feiz-ha-Breiz* pa 'z eus bet goulennet diganin ha contant e vijen bet d'he sicour da veva. Abaoue, guir eo, n'eus ket c'hoas cals amzer, am beus græt va fossubl evid he derc'hel beô hag hen ober a rin c'hoas a galoun vad.

Pa m'eus lavaret *ia*, e ouien e kemereh var ma diouscoas, eur beac'h pounner, mæz er moment-ze n[illegible] hag eur re a ren [illegible] esel ar gazeten d[illegible] *ha-Breiz* na helle [illegible]

Gouzout mad a rean ez oa, etouez ar re a reseo ar Gazeten, meur a hini, a helle, guelloc'h evidoun, scriva ar brezonec, rag al langaij kenta ho deus clevét er bed-man eo henez, eleac'h ma eo bet daô din, hen diski.

Petra benag e hellan cridi beza hen græt mad avoalc'h, gousconde ne alfen ket disnac'h e vankefe cals din evid her gouzout couls ha c'hui.

Meur a veich e hellin en em drompla ; deoc'h a vezo, hen diskuez din, hag e resevin atau gant trugarez ar pez a scrivoc'h din gant *madelez*.

Aman, ne glaskan ket beza enoret, beza meulet; nan, eun dra hebken a c'houlennan, ober vad, hag e rin, gant ho sicour.

Keit ha n'ho pezo ket cavet eun all, guelloc'h goest evidoun, da ren ar gazeten, e renkoc'h *anduri* ac'hanoun. Pa ho pezo cavet eun all, contant da gemer va flas, digassit anezhan, ha kendale en em dennin.

Breman, er moment-man, n'eus nemet eun dra o rei couraij din. Ar souj eo eus ar pez a scrive ann Autrou'n Escop *Graveran* deomp, en unan eus he vandamanchou evid ar c'horaïs, hen lakaat a rin deoc'h e gallec hag e brezonec.

Parlant a rea d'eus ar pez a helle c'hoarvezout en amzer da zont ganeomp-ni Breizis, ma vije ni, a chomfe stag ous ar Relijion, evel hon tadou coz, hag e levere en eur achui :

« Bezit e guirionez Breizis : ann hano-ze, a zinifi, pa vez « douget mad, eun den a feiz, eun den a relijion, eun den « aketus d'ober he zever. Bez' ez eus var ann douar poblou « all, a so braoc'h da velet, guelloc'h guisket, flouroc'h ho lan- » gaij, petra ra-ze ? C'hui a vezo guelloc'h evito, ma ho peus « eur feiz creny en ho speret, carantez Doue en ho caloun, « hag ar guir volontez d'he zervicha.

« Ezomm hoc'h eus, a leverer, d'en em gemesc gant ar « poblou all evid dont henvel outo ; ne gredomp ho peffe cals « da c'hounis, oc'h hen ober, mæs evid breman ne livirimp « deoc'h nemet eun dra : hag e ve guir ar pez a leverer, di- « ouallit, oc'h en em gemesc re gant ar re all, da zont ken « henvel outo ne helloc'h mui beza anavezet evel Breizis, di- « ouallit na zeufac'h da goll ho Relijion.

« Cetu petra, H. B. K., a laka ac'hanomp nec'het bras ; « cetu perag e velomp, gant ar brassa plijadur e talc'hit atau « d'ho kisiou, d'ho tillat ha d'ho langaij coz : ha ma barlan- « tomp deoc'h evelse n'her greomp ket, evel ar re a gar ho « langaij abalamour hebken ma eo coz, a gar ho tillat rag ne « gaver ket ar sort-ze stanc dre ar bed ; nan, ni a barlant « deoc'h, evel hoc'h Escop, rag ma ouzomp, ma talc'hit d'ho « langaij e talc'hoc'h ive d'ho feis, d'ho pubez gristen, d'ho « vertuziou. »

Cetu eno ive, ar pez a fell din, ne glaskan ken nemet lakaat va c'henvrois da garet ho langaij evid ma chomfint stard er feis.

Aveichou marteze, ar pez a lakin er gazeten, e vanko dezan eun dra benag evid beza d'oc'h ar guella brezonec ; mad, neuze, me ho ped, na sellit ket re biz, oc'h kement-se, sellit kentoc'h oc'h va bolontez vad, oc'h ar pez am eus c'hoant da lavaret, hag er mod-ze, *Feiz-ha-Breiz* a hello padout, bete ma vezo cavet unan benag all guelloc'h evidoun evit ren anezi.

Da c'hortos, e c'houlennan digant ar re a oa boaset gueichall, da gass scridou da lakaat er gazeten, da gahout ar yadelez d'hen ober adarre. *Feiz-ha-Breiz* a hello c'hoas ober vad, evel he deus hi græt beteg hen.

Ar scridou a vezo atau casset d'ann autrou de Kerangal, merer, *pour la Rédaction du Feiz-ha-Breiz*.

« Estimez-vous, comme Bretons, ce nom, quand il est bien « porté est un gage d'attachement aux vieilles croyances, de fi- « délité aux pratiques saintes, de constance dans le sentier du « devoir. D'autres peuples présenteront une apparence moins « inculte, un habit moins grossier, une parole moins rude qu'- « importe et qu'aurez-vous à leur envier, si vous conservez un « esprit plus convaincu, un cœur plus dévoué, une volonté « plus énergique ? Vous avez besoin, dit-on, d'être polis par « la civilisation avancée du siècle, nous ne disputerons pas, « mais prenez garde qu'à force de vous polir la civilisation ne « vous use, ne vous amoindrisse, n'efface l'empreinte de votre « caractère religieux.

« Voilà, nos Très chers Frères, le sujet de nos alarmes, « voilà pourquoi nous voyons, avec un contentement réel que « vous tenez à vos vieux usages, à vos vieux costumes, à votre « vieille langue : *et nous ne parlons pas ici en littérateur « préoccupé de questions philologiques; en artiste épris de « formes pittoresques, mais en Evêque convaincu par l'ex- « périence et la raison de l'étroite liaison qui existe entre « la langue d'un peuple et ses croyances, entre ses usages « et ses mœurs, entre ses habitudes et ses vertus.*

Kemper, 26 a Genver 1878.

Hon Deputeet e Paris ho deus kendalc'het d'ober er zizun-man, ar pez ho deus græt beteg hen.

Coll ho amzer, Pæet mad avoalc'h int, gouscoude evid ober afferiou ar vro.

Torret ho deus adarre elecsionou eun neubeut conservatourien ha netra ken.

Deriaou, n'int ket en em assamblet, abalamour da enterramant Victor-Emmanuel.

Heman, so bet eur foul vras a dud, oc'h heul he gorf pa eo bet casset d'ar bez. Ann Italianet a so e Paris ho deus græt ar memes devez cana eur servich bras evitan e Ilis Santez Mari-Madalen. Eno ive ez eus bet e pidi evitan eur foul vras a dud.

Ne ouzoun ket ha servichout a rai cals dezan ann oll pedennou-ze. Goal divezat en deus gortoset abars goulen pardon digant ann Autrou Doue hag he Ilis. Guir eo, eo bras meurbet madelez ann Autrou Doue, evel ken, ne ket me a garfe beza e plass Victor-Emmanuel.

— Ann diou Gambr e Bro-Saoz a so bet digorret deriaou 17 a viz kenver hag evel custum ar Rouanez Victoria he deus casset eul lizer dezo. Al lizerze ne lavar ket e ve Bro-Saoz o vont doc'htu da zisclæria brezel d'ar Russianet; (c'hoant avoalc'h he deffe d'hen ober mæs ne gav den d'he sicour), gouscoude lavaret a ra e c'houlennd digant ann diou gambr, peadra d'en em brepari, ma n'e ket evid ober ar brezel, e vezo da viana evid gallout sevel huelloc'h he mouez pa vezo hano d'ober ar peoc'h.

— Er Sao-Heaul, e kendalc'h ar brezel, mæs n'eus netra a nevez er sizun-man.

Ar Russianet, ar Roumanet, ar Montenegrinet hag ar Serbet a so atau o skei var ann Turket evel var ann annen, ha marteze ne vezint contant d'ober ar peoc'h, nemet pa ho devezo ker fall casset ann Turket, ma renko ar re man accordi ganto, neus fons petra ho devezo c'hoant da gahout.

— Evel, ne ve ket travoalc'h c'hoas a vrini, o clask cahout peb a tam eus ann Turki, ar Gresianet, a leverer, a so o clask dond ive da gemer ho lod eus ar voastel.

— Hervez ar c'helou a deu d'eus Constantinopl, ann duc Nicolas hag ar re, so æt d'eus pers ann Turket, evid guelet hag allet e vezo ober ar peoc'h, so en em gavet e Tirnova.

Abars chilou netra diganto, Nicolas en deus lavaret dezo e felle dezan, da genta, cahout en he c'halloud, ar gear a Andrinopl.

Server-Pacha ha Namyk-Pacha ho deus roët urs d'ann Turket a oa er gear-ze d'en em denna, hag ar Russianet a ialo di, heb dale, evid kemer ho flass.

AR BUDJET

Ann hanter m'ervad, d'eus ar re a lenno ar ger-ze, a c'houlenno ker buhan digant eur re benag : ar budjet ! petra eo an dra-ze.

M'ho deus c'hoant d'her gouzout, n'ho deus nemet lenn ar pez a so aman varlerc'h.

Ann hanter hebken, am eus-me lavaret, rag etre ar re a so e conseil ann Ilis hag ar re a so e conseil ar Barræz ez eus eun neubeut mad ac'hanoc'h ho deus, nan hebken clevet ar ger-ze, mæs ive guelet petra eo.

Hogen, ne vo ket fall d'ar re a voar ha d'ar re ne ouzont ket beza eun tamic c'hoas kelennet var ar poënt ze.

Ar budjet eo eta ar gont a rer beb bloas d'eus ar pez a ve dispignet ha d'eus ar pez a vez resevet.

Ha pa lavaran d'eus ar pez a ve resevet, marteze ne gomsan ket sclear avoalc'h, guelloc'h e vije bet marteze scriva, d'eus ar pez a vo recevet.

Rag, ma heller, dre ar pez a so bet resevet er bloaveziou tremenet, gouzout, tort da vad, petra a vezo resevet er bloas da zont, n'heller ket hen assuri tre.

Bez' ez eus traou, egis ar pez a paer evid ann douarou, ann tiez, ann dud, ar meuble, etc, etc. en eur ger ar pez a paer d'ar persepteur, ne chenjont morse pe casi-morse, mæs traou all a so ive hag a denn cals arc'hant d'ar c'houarnamant, ar butun, ma kirit. Spountet e vec'h ma lavarfen deoc'h pegement a brodu ar butun beb bloas.

Ma c'hoarvefe, gouzout avoalc'h a ran, eo casi impossubl, mæs erfin, ma c'hoarvete e teufe ann oll, d'en em glevout, evid chomm heb fumi, heb kemer butun malet, heb chika, e ve eur c'holl bras evid ar c'houarnamant, ha neuze e renkefe en em gemer en eur fæsoun benag all, evid cahout peadra d'ober he zispignou, daô e ve dezan lakaat taillou ha cargou nevez var eun dra benag all a bouesfe var ann oll, eleac'h breman ar pez a deu d'eus ar butun, so kement-ze neubeutoc'h da c'houlen digant ar re ne implijont ket anezan.

Hogen n'eus ket ezomm da gaout aoun e couezfe ar butun en traon : er c'hontrol, ar c'hera ma vo ar muia ma vo implijet. Lavaret e ve en deffe ann den aoun clevout unan benag o lavaret dezan: sell heman, æt e [illegible] n'e ket goest mui da brena bu[illegible] ar bara, evid na [illegible]

Hogen e sonj [illegible] e oan ha cetu ni gant caus ar butun. Distroo[illegible] d'ar budjet.

Ar budjet ne verc ket hebken ar pez so da reseo mæs merkout a ra ive ar pez a so da zispign

Etre ann dispignou-ze, lod a so red da ober beb bloas, lod all a ve græt ma ve arc'hant, da lavaret eo, evid ar re man, ma ve esper reseo cals arc'hant e vezo græt cals eus ann eil seurt dispignou, ha ma ne sonjer ket cahout cals da reseo e vezo dispignet neubeutoc'h.

Eun dra hebken a glasker pa ver oc'h ingala ar budjet, lakaat evez ne ve ket ann dispignou dreist ar pez a so da reseo.

Hogen piou a dle ober ar budjet ?

Ann deputeet hag ar senatourien ho deus bet ar memes galloud var ar poënt-ze digant ar Vamlezen, nemet ma dle ar Budjet mont da genta dirag cambr ann Deputeet abars dont d'ar Senat.

Mæs, a c'houlenno marteze unan benag ac'hanoc'h, mechans eur veich votet ar budget evid eur bloavez ne ve ket daô beza beb bloas e coll amzer gantan, nemet evid guelet ha n'eus ket bet resevet re, pe autramant dispignet ar pez ne oa ket votet ?

C'hui a lavar eveldoun ; me a grede ann dra-ze ive, hag a so lavaret din e oan faziet.

Peb hini ac'hanomp en he di a lavaro sur : be am eus pevar c'hant scoet, daou vil scoet, muioc'h pe neubeutoc'h da zispign beb bloas, n'hellan ket eta dispign muioc'h pe autramant e ialo va stal da netra. Mæs eur veich græt ho cont ha guelet pegement a hellit dispign evid beva, evid en em viska, evid en em loja, n'e ket red deoc'h beza beb bloas oc'h ober ar memes cont, oc'h ober ho pudjet.

Hogen evid ar c'houarnamant ne c'hoari ket evelse.

Beb bloas, beb bloas, e renker voti a nevez, ober eul lezen nevez, rag heb eul lezen na hell den na c'houlen eur guennec diganeoc'h, na paea eur guennec deoc'h d'eus pers ar c'houarnamant.

Ha cetu perag en deus sujet Mac-Mahon d'ar Radicalet. Int a levere ma ne gassit ket cuit ho ministret, ma ne gemerit ket anezo en hon touezni, guennec ebet. Hag e tostaë fin ar bloas : hag ar Presidant n'en divije ket credet kemer varnezan he unan, lavaret touich ann taillou ha paea ann dispignou. Evid hen ober, e vije bet red torri al lezen ha cass ann Deputeet en ho rout. Ann draze ne felle ket dezan hen ober dre nerz, ha cass anezo d'ar guear adarre, hervez al lezen, ne oa ket amzer avoalc'h evid ober elecsionou nevez araug fin ar bloas, hag ouspen ne oa ket sur e vije bet ann dro-man ar Senat a du gantan. Hag eur veich deut fin ar bloas ne helle mui na paea na maga, na viska ar soudardet, couscoude ne helle ket kenneubeut ho c'hass d'ar guear, ne helle mui paea den na memes ar re ho deus prestet arc'hant dezan, evid paea dle ar vro, ha kementse, abalamour n'en devoa ar guir da douich guennec ebet.

Cetu eno ar pez en deus spountet Mac-Mahon. Cetu eno eun all eus ar ræsoniou ho deus græt dezan, en despet dezan, bezit sur, suja d'ar Radicalet.

Meur a ræsoun all a so c'hoas hag e alfen ho disclæria deoc'h, ma ve roët din causeal ganeoc'h, mæs ho lakaat var baber ne fell ket din, rag ar re fall a alfe ho lenn aman, couls hag ar re vad, ha marteze n'ho deus ket sonjet mad ennho, hag e alfent goude beza ho lennet, en em zervicha anezo en hon ænep-ni.

Var ann douar-man ez eus cafs a dud ne zougont ket a lunedou hag a dlefe gouscoude hen ober, n'int ket coest da velet hirroc'h eget beg

ho fri, ha c'hoas ! Her gouzout a rean a bell so, mæs hen desket am eus guelloc'h, da fin ar bloas tremenet. E oan o lavaret da eur re benag lod eus ann traou am eus scrivet aman evidoc'h pa lavaras unan anezo :

— Ma ! ne vezo ket votet ar budjet ! Guel a ze kementse gounezet a vezo atau, ne vo ket daô paea ar c'hargou er bloas-man. Ar re all, oc'h he glevet, en em lakaas da vousc'hoarzin, ha va c'hridi a hellit n'oun ket sur da veza græt dezo compren, n'ho divije gounezet netra evid-se, ho divije renket paea atau abred pe zivezat, nan, han, ar re-ze me voar ervad ne vijent ket bet spountet ma ne vije ket bet votet ar budjet.

Ne ouzoun ket penaus ne teuas ket em sonj lavaret dezo e vijent bet marteze en danjer da velet o c'hoarvezout ganto evel er bloas 1848 pa oa bet lakeat nao guennec dre lur a gresc, var ann taillou. Ma carjen ive, beza goulennet diganto, ha n'ho devoa ket a renchou var ar c'houarnamant pe var ann hentchou houarn, ha casi sur lod anezo ho devoa cals pe neubeut eus ar renchou-ze, ha beza lavaret dezo n'ho divije ket bet ho renchou ma ne vije ket bet votet ar budjet.

Neuze vije canet eur ganaouen all hag ho divije respontet ac'hanoun ne oa ket conje d'ober traou evelse.

Gouscoude, ma na roit netra d'ar c'houarnamant, hen n'en devezo netra da rei deoc'h.

Ar re so atau digor ho ginou a lavar : Laërez ar c'houarnamant n'e ket pec'het !

Ha piou eo ar c'houarnamant, a sonj deoc'h, nemet ni oll ; neuze ma rit tort d'ar c'houarnamant eo dime, d'ar re all oll, ha deoc'h ho unan a rit tort. Ne garfec'h ket dont da laërez en hor ialc'h-ni, mæs abalamour d'ho laëronsiou ni a renk tenna muioc'h ha rei muioc'h evid na sonje deomp, rag ar c'houarnamant a renk atau cahout he gont, ha ma ne brodu ket eur poënt eus ar Budjet ar pez a c'hortoze, e renk lakaat cresk var eur poënt all.

Rag-se eta ne glaskit morse ober tôrt e netra eus ar c'hargou : re a goustefe deoc'h ma vec'h paket, hag ouspen, sonjit mad, ma ve ann oll leal var ar poënt-ze, eleac'h lakaat cresk var ann taillou, eo ho bihanaat a alje beza græt. A.

Ar c'houarnamant eire daouarn ar Republicanet.

Thiers, ma ve c'hoas beo, me bari, ne ve ket ker meulet gant ar Radicalet evel ma eo bet var fin he vuhez, pe autramant, e renkefe beza cheinjet, evel eun all en he blass.

Pa oa o clask founta ar Republic e levere :

— Ar republic evid padout na dle morse coueza être daouarn ar Republicanet.

Hogen breman emaint ganti, hag heb dale e vezo guelet petra int goest da ober.

Diou veich dija ez eus bet Republic e Frans, e 1792 hag e 1848. Mæz ann diou veich-ze eo guir lavaret ne oa ket ar vro a du ganti. Ar veich kenta e oa deut dre ners : ann eil gueich pa eo deut ne sonje casi den ennhi.

E 1792 m'ho deffe ar re vad en em glevet etrezo ne vije ket bet diæz dezo dond a benn d'eus ann neubeut lamponet a oa en em lakeat e penn ar vro d'eus ho fers ho unan. Ne oant ket cals anezo mæs aoun a oa arauzo. Ma oant neubeut, ne oant ket neubeutoc'h terrubl evid-se. Rag siouas, e leac'h m'en em gavo eun fall benag, ar re vad ho devezo oll aoun rag henez.

Ar re na zoujont nag ann autrou Doue, nag ann diaoul ; n'eus netra a ve goest da virct outo, d'ober ar pez ho deus c'hoant, ne reont van ebet evid laërez, evid laza, evid ober goassa ma hellont, eleac'h ar re vad gant aoun da offansi ann autrou Doue, ho deus aoun d'ober droug, pe c'haou, ous ar re all ; a veac'h ma credont en em zifenn ; ha cetu penaus a hell eun neubeut re fall ober al lezen var eur vroiad tud a bez, ma ne teu ket unan benag, hardissoc'h eget ar re all, d'en em lakaat e penn ar re vad evid deski dezo en em zifen.

E 1848, ar re a oa en em lakeat anezo ho nnan e penn ar C'houarnamant, ne oant ket eus ar re voassa eus ar Republicanet, ne oant ket Radicalet : rag-se e savas dispac'h etre ar re-man hag ar re a oa o commandi, ha cals tud a renkas mervel abars cahout ar peoc'h. Hogen dre ma oa ar re grenva, pe autramant ar re hardissa, ho devoa en em lakeat ho unan er penn kenta : ho exempl a zeskas ar re all, ha ne oe ket pell e teuas eun all crenvoc'h evito hag a skubas braô anezo evid en em lakaat he unan en ho flass ; ha cetu penaus e echuas Republic 1848.

E 1877 siouas, ne d'a mui ann traou er memes doare.

Ar vro, goude beza casset d'ar Gambr e 1871, Deputeet ann darn vrassa anezo Monarchistet, he deus hanvet en ho flass Republicanet. Guir eo, ar re-ze a levere e vijent a du gant Mac-Mahon hag e sonje deomp e vijent bet : Cetu penaus e oe casset da Baris eun niver brassoc'h a Republicanet eget a gonservatourien.

Gouzout a rit petra ho deus græt ha penaus int bet casset d'ar gear. Mac-Mahon hag ar re all, o cahout sonj d'eus ar pez ho devoa lavaret a grede, e helle beza bet tromplet ar vro, ha cetu perag en dro-man ann oll ho deus renket lavaret sclear evid piou ez oant.

Ar re oa evid Mac-Mahon ho deus hel lavaret : ar re oa a enep dezan ho deus hen græt ive ha siouas ar re-man eo ho deus gounezet.

Rag-se, ar vro a vouie petra a felle dezi, en em drompla a rea, ma kirit, marteze e oa tromplet, touellet gant ar Radicalet ; mæs græt he deus ar pez he devoa c'hoant d'ober, hag he deus votet evid ar Radicalet o c'houzout e oant a enep ar c'houarnamant.

Breman, ann electourien a so bet dallet ? Ann niver brassa anezo a zo en em dromplet ? Ar Radicalet hen diskuezo heb dale sclear hag anat d'ann oll, pa vezo guelet pe sort usaij e raint d'eus ar galloud a so breman etre he daouarn.

Commanset braô ho deus dija : evid eun neubeut chenjamanchou a oa bet græt e miz mae e oant oll o clemm, hag hirio kement prefet a oa, kement souprefet, kement secretour jeneral ne oa ket a du ganto, a so bet bet taulet a goztez.

N'eus ket bet clasket hag int a oa guelloc'h goest d'ober afferiou ar vro pe ne oant ket, eget ar re so bet lakeat en ho flass.

Ar vro, ia da ! Pehini anezo a sonj er vro !

Beza e penn ar c'houarnamant evid kemer evito hag ho oll mignoun et ar muia plassou ma hellint, cetu petra a sonjont.

Breman, pe guir n'eus mui lezen vad ebet ma ne blij ket d'ann niver vrassa, ann oll lezennou a vezo kempennet ganto en doare ma blijo ganto, ha ma ne permet ket al lezen, ober ar pez ho devezo c'hoant, al lezen a vo torret, (ia ! ma vent lezet tre d'ober ho bolontez. Ar Senat, me chans, a so c'hoas beo, hag en deus guir d'ober eun dra benag.

Ma vije bet ar Gonservatourien eveldo : pa oa ar galloud etre ho daouarn ho divije allet miret outo da veza ker cre evel ma 'zint breman. Mæs nan, ne felle ket dezo mond a enep al lezen.

Ar Radicalet ne raint ket eveld'ho ha breman e veloc'h ober, kement a so bet rebeichet gant ar re-man d'ar Gonservatourien. Beteg hen, ne oa ket conje d'hen ober mæs hivisiken ne vezo mui ar memes tra. Nan hebken, ne vezo ket fall hen ober, mæs eun dever eo a vezo.

Daô eo guelet ann traou evel ma 'zint e guirionez. Ar Marechal a deu dezan he c'halloud digant ar bobl, ha dre-ze e renk senti ous ar bobl. Ma vije deut ar galloud dezan digant ann Autrou Doue, ne vije ket bet ar memes tra : ha mar g'en deus chenjet he vinistret, mar g'en deus *sinet* al Lizer a so bet lennet er Gambr hag er Senat, ne deo na Gambetta, nag ann 18 ho deus græt dezan suja, mæs ann niver brassa eus ann electourien.

Digant ar re-ze eo m'en devoa goulennet deputeet all hag e ouzoc'h pe seurt ho deus casset dezan ; ma vije bet græt elecsionou nevez e vijent bet falloc'h marteze, ha cetu eno petra so bet caus d'ar Marechal suja, nan da C'hambetta, na d'ar Radicalet, mæs d'ar vro.

Breman ar galloud so d'ar Republicanet, ma vent fur, ma n'en em servichont eus ar galloud-ze nemed evid ar peoc'h, ann urs ha mad ar vro, neuze e hellint marteze, ober deomp caret ar Republic.

Ni so cristenien, araug peb tra, hag e ve guelloc'h ganeomp eur c'houarnamant all eget ar Republic ; ne gredomp ket e ve goest houman d'ober d'ar boblou all cahout cals istim evidomp, ne gredomp ket e ve goest d'ober mad ar vro, e ve peoc'h avoalc'h ganti, nag urs vad, na labour serten evid ann oll. Da gahout aoun so, na zeufe ar re voassa d'eus ar Republicanet, da c'houlen al *liberte* evito hebken, hag evid ar re all ar guir da senti outo ; da zistruja kement tra vad so bet beteg hen, evid lakaat en ho flass traou nevez, dre ann digarre da vont atau var araug ; da berseculi ar gristenien, da lakaat ann Ilis dindan ho zreit o lavaret e tle ann oll heulia ar relijion a blij dezo.

Mæs, ma zeufemp d'en em drompla ma ve goest ar Republic da rei deomp ann urs vad hag al liberte, ma ve goest d'hon difen a enep ar re fall, ne vemp ket adversourien dezi.

Araug clask eur c'houarnamant benag kentoc'h eget eun all, ni a c'houlen e vezo ar Frans eurus, hag evid-se e c'houlennomp ra vezo da genta ha dreist peb tra cristen, ra zeufo pinvidic dre he labour, ra vezo ann oll desket mad, ra vezo ann oll a unan evid labourat da renta dezi ar renk he deus collet etouez ar boblou all ; hag ar c'houarnamant a roio dezi kement-se oll, henez a gavo ac'hanomp en he gichen evid he difen.

Ar pez so caus hon deus aoun rag ar Republic, eo, da genta ar frouez hon deus guelet anezi, hag ouspen, ar pez a lavar ar re a so o clask he rei deomp da c'houarnamant evid atau.

Guelloc'h e ve sur ganeomp cahout eur mestr d'eus goad ar Rouane coz ho deus græt ar Frans

ar pez ma eo ; gouscoude ne zisplij ket tre deomp guelet petra vo ar Republic gant Republicanet d'he gouarn ha pa leveromp Republicanet, eo evid rei mad da anaout, ne garfemp ket cahout Republic ar Radicalet.

Breman eta, pa ho deus allet ar Republicanet cahout ann dorn, mar g'hellont rei deomp ar pez hon deus bet digant ar Rouane ne vezo ket diæz deomp anzavout e oamp en em dromplet, o sonjal, ne helle ar Republic rei deomp, na peoc'h, nag urs vad ; ne oa ket coest da ren e Frans ha ne helle ket beza mignoun d'ar Relijion. Ann oll a hell en em drompla, ha ma her greomp, o sonjal d'eus ar Republic ar pez am eus merket deoc'h huelloc'h, ne gousto netra deomp lavaret e oamp faillet.

Dec bloas ha pevar-ugent tost a so, da lavaret eo abaoue ma eo bet guelet ar Republic evid ar veich kenta en hon touez, ema ar Frans o clask ar peoc'h, ann urs hag al liberte : beteg hen n'hon deus ket allet eridi e ve goest ar Republic d'ho rei dezi : ar Republicanet er c'hontrol a lavar, n'eus nemeto a ve goest d'hen ober. Abars pell her guelimp dre ho c'homsou hag ho oberou, n'eus mui netra en ho hent.

Da lenuerien *Feiz-ha-Breiz.*

Contant bras e vijec'h bet, gouzout e pe zoare eo bet græt etrezomp, elecsionou munisipal ar 6 hag an 13 eus ar miz-man. Me ive, e vijen bet contant hen rei deoc'h da anaout : mæs ne oan ket goest d'hen ober. Lavaret avoalc'h e rafen deoc'h petra so tremenet er c'harter man, hogen neubeut a dra eo ha ne ve ket travoalc'h evidoc'h.

Ma vije bet, e peb carter, unan benag, en divije scrivet deomp, doc'htu goude ann elecsionou, peu sort listen e oa bet hanvet e peb parræz, ha peu sort tud a oa var al listen-ze, neuze hon divije allet ober ar gont, ha guelet peu sort sentimant tud a so en hon touez : mæs den ebet n'en deuz casset kelou deomp ha cetu perag eo daô deomp tevel.

Da benn eur veich all e vezo græt guelloc'h, ma ve unan benag madelezus avoalc'h, evid scriva deomp.

Evid ann dro man, evel ken, am beus cavet eun dra benag da gonta deoc'h.

Ar republicanet a lavar eo ar vro a-bez a du ganto, abalamour, siouas, ne deo ket goest ar re vad d'en em glevont etrezo.

Hogen, ma renker mond dezo, dre ar pez a zo tremenet evid an elecsionou diveza, ne deo ket guir tre, ar pez a leveront.

Guelit petra so tremenet er gear a Vrest d'ann elecsionou diveza.

Var al listennou, ez eus scrivet 13,000 electour : ha ped a so bet e voti ? 3,000 benag beveich.

Eno, er gear-ze, ez eus, a bell so, eur c'honseil munisipal d'eus ar re vella a ouffer da gahout, evel republicanet ; ha gouscoude n'e ket c'hoas mad avoalc'h evid ar re o delle c'hoant digass deomp en dro republik 1793.

Rag-se eta, ouspen al listen, ma oa bet dalc'het varnezi ar c'honseil munisipal Coz, ez oa c'hoaz diou listen all ruoc'h-ru ann eil evid heben. Kement-se a oe caus, ne hellas hini ebet anezo cahout mouezioù avoalc'h ar sulvez kenta, hag e oe red, mond diou veich da voti. Piou ne oa ket contant ? N'e ket diæs deoc'h her gouzout. Ar mear, pa en devoa guelet, tud netra, douget var al listennou all, cahout muioc'h mouezioù, evid ar re a oa douget var he listen dezan.

Epad ar sizun, ec'h hellit eridi, n'en deuz ket ehanet eur moment, da labourat ha da c'houlen digant ar re ne oant ket bet o voti ar sulvez kenta, ann aluzen euz ho mouezioù evid ann eil gueic'h : ha dre gals a boan eo deut a benn da veza hanvet hen hag he dud. —

Pegen neubeut a vez ho deus ann dud pa vez kæstion eus ho interest ho unan !

Pa sonj dezo n'ho deus ket ezomm eus ar re vad, neuze e vez græt goab anezo, neuze e vez lavaret : Arabad eo deoc'h eridi e vemp a du gant ar veleïen na gant ar re zo oc'h ho heul ; mæs pa ve ar galloud etre daouarn ar republicanet, pa vent oll oc'h en em zribi etrezo, respet deoc'h, evel chass ar gigerien pa n'ho deus ki all ebet da zispen, neuze ne ve ket mui ar mêmes canaouen ganto, neuze e ve sellet ous ar re vad, neuze e ve lavaret dezo : Guelet mad a rit petra eo, ar re so breman a ænep deomp, mar teuont da c'hounis, peb tra so collet, ha c'hui a renko oll perissa ganeomp.

Hag a so guir ; e alfemp respont anezo. Mæs ma vec'h hoc'h unan ar vistri, ma alfec'h ober oll, kement hoc'h eus c'hoant d'ober, e rafec'h deomp ker goas hag int.

Evel ken, chui a alfe parlant braoc'h ouzomp, ha laka ann houarn da domma abars hon dibenna, eleac'h int a barlantefe grossoc'h hag a zibenfe ac'hanomp gant eun houarn ien. Mæs, clevit mad, ma renkomp beza dibennet, mod pe vod, n'e ket daô deomp mond da gass ar c'hleze deoc'h.

Rag-ze eta, en em glevit etrezoc'h, n'e ket ni a ialo da zibuna ho cuden.

Ar mear a oa nec'het eta, hag ar pez a lakae anezan c'hoas diæsoc'h, eo abalamour ma oa deut unan da gonta dezan ar pez en devoa clevet digant micherourien o causeal dindan he brenest.

Eun neubeut braô a oa anezo, hag unan o parlant ous ar re all a levere :

Ni so eur vanden tud sôd, piou a gass ann deputeet da Baris ? Piou a gass conseillerien d'ann Ti-Kear ? Piou a ra an elecsionou ? nemedomp. Ha c'hoas ann aotrounez vraz-ze, a barlant ker braô ouzomp araug ann elecsionou, pa vint hanvet ne prizont ket sellet ouzomp !

Travoalc'h a sottoniou. Pa eo ni a ra ann elecsionou, hanvomp unan benag ac'hanomp ; ha dre ma vele ar re all o votisc'hoarzin, e savas he benn hag e lavaras :

Petra ! c'hui a sonj deoc'h ne ven-me ket goest da veza mear ? Perag ? abalamour ma ouzoun, a veac'h, scriva ma hano ? Na petra-ra-ze ?

N'eus ket travoalc'h a dud enn ti-kear evid ober va labour ? N'eus ket ? ma ! clasket e vezo re all.

Brest a so pinvidic avoalc'h evid paea anezo.

Ar mear a oa eta nec'het ha n'e ket hebræsoun : mæs piou so caus ma barlant ar bobl evelse, piou en deus lavaret dezan hag a lavar c'hoas hirio ann deis, eo hen ar mestr ha n'eus ken mestr nemetan.

C'hui, republicanet, a so en em zervichet anezo evid taul enn traon ar re oa var ho hent, c'hui peus desket dezo, penaus e heller kemer plas ar re all, hag int, breman pa ho deus guelet, ne vijec'h ket bet goest da c'hounis, heb anezo, int a lavar, evel just, eo couls labourat evito ho unan, evel labourat evid ar re all ; ha nan hebken e claskint, mæs ive dond a raint a benn d'en em lakaat en ho plas, rag ar pez n'ho deus ket allet ober enn dro-man, bezit sur, caër ho pezo, hen ober a raint eur veich all.

Ar pez so c'hoarvezet e kear, a so c'hoarvezet ive e meur a blas var ar meaz.

Ar republicanet, evito da veza mignonet bras d'ann *Egalité*, a vez atau o clask ann huella plassou ha ma teu unan benag da glask ober dezo disken, n'ho deus ket eals a joa outan.

Rag-se, ez eus bet clevet en eun tu benag var ar meaz, eur mear o lavaret d'ann dud, abars digorri dor ar sall evid commans voti.

Gouzout mad a ran ez eus ouspen eul listen ; va hano so bet lakeat varnezo ho diou (en em drompla a rea, rag teir a oa, hag he hano a oa varnezo ho zeir). Mæs n'eus ken nemet unan hag a ve mad, votit evid hounez.

— Autrou mear, eme unan eus ar re a oa eno oc'h he chilou, re a livirit, n'hoc'h eus ket conje da lavaret kement all.

— Petra, eme ar mear lakitevez, me a alle cahout peg vannoc'h divezatoe'h.

Ar mear-ze, marteze, petra benag ma eo eur republican eus ar re vella, a sonj dezan penaus oll dud ar barræz a so servichourien, esclavet dindannan.

Ja da ! ann dra-ze oa mad, pa ne grede ket ann dud divar ar meaz sevel ho fenn, pa sonje dezo e oa goest ar mear da lakaat cargou varnezo d'oc'h he c'hounid mæs ann amzer-ze a so tremenet, ha ma teufe eur mear da glask mond re hir, ar justis a alfe æs avoalc'h crena he ivinou dezan.

M'ho peus bet un tam benag a blijadur o lenn ann dra-man, e vezo æssoc'h a ze deoc'h compren, ho divije bet ar re all ive un tam benag a blijadur, o lenn ar pez hoc'h eus clevet pe guelet peb hini ac'hanoc'h en he barræz.

Rag-se eta eur veich all na vankit ket d'hen scriva deomp.

Couls ha beveich ma c'hoarvez eun nevezenti benag en ho touez, perag ne gasetec'h hu ket ar c'helou-ze deomp, hag hen assuri a reomp deoc'h, ma ve goest d'ober plijadur pe da zeski eun dra benag d'ar re all, e vezo digemeret mad.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Gac, bet cure e Gouezhou, a so maro e Lanveur, goude eur c'hlenvet hir.

Ann Autrou Bihan-Poudec, cure Bohars, a so maro ann 11 a viz kenver.

Ann Autrou Arhan, persoun Edern, a so maro ar 15 a viz kenver.

Ann Autrou Gilard, persoun Landevennec, a so bet hanvet persoun Nizon, e plas ann Autrou Calvez.

Ann Autrou Mahé, cure Craon, a so bet hanvet persoun Landevennec.

Ann Autrou Odéyé, cure e Landevennec, a so bet hanvet cure e Craon.

Ann Autrou Jean, nevez beleget, a so bet hanvet cure e Landevennec.

Ann Autrou Cueff, nevez beleget a so bet hanvet cure e Bohars.

Ann Autrou Guillerm, cure Kerber, a so bet hanvet persoun Logonna-Daoulas, e plas ann Autrou Le Hir, maro.

Ann Autrou Kerjean, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Kerber.

Ann Autrou Normand, persoun ar Roc'h, a so bet hanvet persoun Edern.

Kernez an Indez.

Aotrou persoun Baye	31 fr.	»»
Eur c'hristen d'eus Loc-Maria Kemper	4	»»
Seurezet Landrevarzec	10	»»
Aotrou persoun Landrevarzec	75	»»
Aotrou cure	3	»»
Aotrou Ruellou, persoun Lanarvily, hag eun nebeut eus he barræsionis	47	»»
Aotrou persoun Sant-Segal	10	»»
Aotrou cure	5	»»
Eun intanvez	10	»»
Eun nebeut tud euz ar memes parræz	17	»»
Aotrou Buors, cure e Ploujan	5	»»
Eun den eus Ploujan	5	»»
Itrôn comtess de la Fare d'eus Garlan	5	»»
Eur c'hristen d'eus Guitalmeze	5	»»
Pevar crouadur	4	»»
Tri servicher	3	»»
Beleien Landunvez ha daou barticulier	35	»»
Ann aotrou François Jestin, mean ann Drennec hag he Bried	10	»»
Ann aotrou d'Engente, eus ann Drennec	10	»»
Mari Labbat	5	»»
Ann aotrou Gélébart, adjoint-mear hag he Bried eus ann Drennec	3	»»
An aotrou Ian Simon id	3	»»
An aotrou Goulvin Jacopin id	1	»»
Anna ar Rous id	1	»»
Adrian ar Moal id	1	»»
Catel Gentil, id	1	»»
Ann aotrou Banabès person id	10	»»

Bugale scol ar seurezet e Taule, hag eur personnaij all	10	»»
Eur particulier eus Pluguën	3	»»
Eun neubeut cristenien d'eus ar memez parrœz	6	»»
Eur belec d'eus canton Douarnenez	5	»»
Eun den eus a Blouare	10	»»
Eun all	5	»»
Douguet er sizun-man	264	»»
— *araoc*	5247	»»
ETRE TOUT	5511	»»

Hanoiou ar Jureet evid al Lezvarn a zigorro e Kemper ann 11 a vis c'huevrer.

Ann Autrounez :

Bergevin, Edouard, e Plouigneau.
Vaudrevelin, Florimond, e Castel-Paul.
Masson, Amédée, e Lanildut.
Léon, Ian-Frances, e Pleyben.
Pensec, Youen, e Kerrien.
Troussel, Ian-Ber, e Lanveur.
Sagot, Frances-Mari, e Lannilis.
Guillou, Henri, e Locunole.
De Kermenguy, Gaston, e Castel-Paul.
Satger, Augustin, e Lesneven.
De Vincelles, Amédée, e Lanarvily.
Quévarec, Germen, e Pleyben.
Radiguet, Marc, e Brest.
Le Fournier, Joseph, e Brest.
Le Grand, Youen, e Briec.
Swiney, Paul, e Montroulez.
Drouallec, Nicolas, e Ploneour-Trez.
Mahé, Joseph, e Kemperle.
Berthélémé, Youen, e Lennon.
Riou, Jan-Rene, e Pont é Croas.
Barazer, Laurans, er Fouillez.
De Poulpiquet, Césaire, e Kemenven.
Monot, Jan-Frances, e Cleder.
Gicquel, Fréderic-Joseph-Louis, e Kemperle.
Mondot, Charles-Mari, e Kerber.
Picaud, Victor-Emile-Carmel, e Logonna-Daoulas.
Bernicot, Frances-Mari, e Plabennec.
Frollo de Kerlivio, Hyppolite, e Castellin.
Flamant, Charles-Joseph-Toussaint, e Pont'n-Abat.
Ménez, Hervé, e Botveur.
Noury, Joseph-Per-Anton, e Montroulez.
Kerduncuff, Youen-Mari, e Sant-Servais.
Dechamps, Emile, e Lesneven.
Yvinou, Clet-Simon, e Plogoû.
Michel, Ian-Vari-Toussaint, e Gouesnou.
Doudet, Victor, e Pont'n-Abat.

Evid derc'hel plas ar re ne alfent ket dont.

Hénon, Charles-Eugène, e Kemper.
Mevel, Per-Laurans, e Kemper.
Le Guillou, Lois, e Kemper.
Mary, Adolphe-Eugène, e Kemper.

KELEIER AR VRO.

Ministr ar Marin, en deus roet, evid beza saveteet tud en danjer da goll ho buhez, ar recompansou a gavoc'h aman varlerc'h.

Kerdraon, Frances, Lizer a veuleudi, digant ar c'houarnamant. Saveteet en deus daou grouadur e steir Camfrout, 12 mae ha 15 eost 1877.

Le Scanff, Frances-Mari, maltouter. Lizer a veuleudi digant ar c'houarnamant. Saveteet en deus eur c'hrouadur e pors Douarnenez, 6 gouere 1877.

Boucard, Charles-Victor, cabiten cabotaij. Lizer a veuleudi digant ar c'houarnamant. Saveteet en deus ekipaij eul lestr gouledet e Beg ar Raz 2 du 1877.

Floc'h, Frances-Emmanuel, sturier. Eur vetalen arc'hant kenta class. Sicouret en deus diou lestr o vont da goll, dirag pors Goaïen, 15 ha 27 here 1877.

Bourhis, Toussaint-Mari, martolot. Metalen arc'hant eil class. Saveteet en deus eur plac'hic vihan e steir Odet e Kemper, 23 guengolo 1877.

Rousseau, Armand-Célestin, eur vetalen arc'hant eil class ; ha Madec, Jean-Frances, eur vetalen arc'hant eil class. Saveteet ho deus daou zen. Kerrec Men ar-Pont, 5 du 1877.

D'ar sul 3 a viz c'huevrer, e vezo sarret ar chasse e Departamant ar Finister.

Dilun diveza, 21 a viz kenver, ar c'honseil munisipal, nemet er chantoniou, en deus choaset eur mear hag eun adjoint pe vuioc'h hervez al lezen.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 49). DISSADORN 2 A C'HUEVRER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2f scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 2 a C'huevrer 1878.

Ann Deputeet, d'ann 19 a viz kenver, ho deus torret elecsion ann autrou de la Villegontier.

D'ann 21 ann Deputeet a zehou, ar Gonservatourien, scuis, o velet pegeit e chome ho elecsionou, heb beza anavezet, evel græt mad, ho deus carget unan anezo, ann Amiral Touchard, da ginig d'ar Gambr eul lezen evid goulen ;

1° Ne ve torret elecsion ebet, nemet e ve a enep dezi, ann diou drederen eus ar moueziou.

2° Ne vezo digemeret, clemm ebet, a enep eun elecsion, nemet ar pemzec devez kenta, goude ma vezo bet græt.

3° Peb elecsion e vezo rentet cont anezi, dindan pemzec devez.

4° Pa vezo eun enclasc d'ober var eun elecsion benag, n'hello ket padout ouspen daou viz.

5° Ann Deputeet, a vezo græt eun enclasc var ho elecsion, a hello voti hag ho devezo ar memes guiriou, evel ann Deputeet ma vezo bet anavezet ho elecsion evid mad.

Al lezen nevez-ze, na blije nemeur d'ar Republicanet, ha dre-ze 300 a enep 177, var 477, ho deus lavaret, e vije bet al lezen-ze a enep ar vamlezen, ha ne oa ket possubl memez, teurel ann disterra evez outi.

D'ann 22, ez eus bet torret, a dra sur, evid diskuez ne oa ket red d'ann Amiral Touchard, clask ober eul lezen nevez ; elecsion ann autrou Detours hag hini ann autrou Estignard, hag evid ober al labour vrao-ze, ann Deputeet ho deus renket en em assambli, nan hebken en deis, mæs ive en noz.

D'ann 23, ar Senat a oa galvet, da henvel eur senatour, e plas ar jeneral Aurelles de Paladine, mæs hini ebet d'eus ar re oa douget, n'en deus allet cahout moueziou avoalc'h.

Ann elecsion a so bet daleet beteg an antronoz, hag en devez-ze adarre, n'eus ket allet cahout moueziou avoalc'h evid hini ebet anezo.

Pemzec dervez a renkimp da c'hortos adarre, abars ma vezo græt ann elecsion a nevez.

D'ar 24, ann Deputeet, ho deus votet eul lezen, a lavar, e vezo pardonet ar pez ho deus græt control d'al lezen, da gement hini a so bet galvet dirag ar justis, abalamour da veza scrivet pe lavaret eun dra benag control d'ar c'houarnamant, d'oc'h adalec ar 16 a viz Maë, beteg ar 14 a viz Du. Da lavaret eo, ar pez ho deus græt mignounet ar vinistret a so breman e carg, ha netra ken. Panefe-se, e vije bet goulennet, pardoni ive, ar pez so bet græt, araug ar 19 a viz Maë hag abaoue ar 14 a viz Du.

Abars pell, e vezo guelet, pe seurt digemer a rai ar Senat, d'al lezen nevez-ze.

Araug ar 16 a vis maë ar pez a rea d'ar gonservatourien beza oll a unan, eo ann neubeut a fizians ho devoa e relegou ar Republic.

Allet ho deus cahout ar galloud, ar c'houarnamant dezo ho unan. Neuze eo n'int ket bet goest d'en em glevout mui, ha m'ho deus renket en em denna.

Eun henvelep tra a c'hoarvez breman gant ann Deputeet a gleiz. Beteg hen, ar pez en deus græt anezo ker crê, eo rag ma oant oll a unan, e clask founta mad ar Republic ha lakaat anezi da drec'hi var ar re all.

Hirio ne d'a mui ann traou memes tra.

Ar galloud a so etre daouarn ar Republicanet hag e sonj dezo ne vezo mui den goest d'he lemel diganto : Ha cetu perag, ne vezo ket pell, e savo dispac'h etrezo, da c'houzout pehini anezo pe ar Republicanet pe ar Radicalet a vezo treac'h d'ar re all.

N'e ket lavaret, e c'hoarvezo kement-se var-c'hoas, na marteze memes er bloas-man ; mæs c'hoarvezout a rai, mare benag, ha mar deo goest ar gonservatourien d'en em glevout, mar d'in goest da c'hortos gant pasiantet, heur ann autrou Doue, e teuio dizale evito, ha kentoc'h evid na sonjont, ann heur e pehini ec'h hellint ober d'ar Radicalet ha d'ar Republicanet assamblez, ar pez ho deus græt ar re-man dezo, taul anezo en traon evid kemer ho flass.

A.

Kun dra beunag c'hoas divarben d'ann Elecsionou munisipal.

De Marcère, ministr, ann hini en deus dindannan ann oll prefedet, souprefedet ha mearet eus ar Frans, en deus casset dezo en devejou tremenet eur lizer evid goulen diganto tri zra.

Al lizer-ze ne oa ket scrivet evid beza anavezet gant ann oll, mæs pa ve casset da gement all a dud, eo diæs bras ne ve ket anavezet, gant unan benag, ouspen ar re ma eo casset dezo.

Al lizer-ze a c'houlen digant peb mear.

1° Peu sort santimant ho devoa ann niver brassa d'eus ar gonseillerien cos ?

2° Ann oll conseillerien cos pe ann darn vrassa anezo a so bet hanvet pe n'int ket enn dro-man ?

3° Peu sort santimant ho deus, peb hini eus ar re so bet hanvet ar veich-man conseillerien munisipal ? —

Me sonjè din e oa travoalc'h ha re memes a zeputeet hag a senatourien e Paris evid en em occupi eus ar *politic*, ha breman e fell d'ar ministr gouzout peu sort opinion, ho deus conseillerien ti-kear !

Daoust hag hen en deffe c'hoant d'ober Deputeet anezo ! Ma n'en deus ket, da betra servicho dezan gouzout peu sort santimant ho deus !

Ar c'honseil munisipal a so hanvet evid en em occupi d'eus ar scol, d'eus ann henchou, d'eus ann oll labourou da ober ebars er barræz, d'eus ar mod guella da zispign arc'hant ar gommun, etc, etc, mæs n'am beus guelet e nep leac'h e tlefe en em occupi d'eus ar pez a hanver *ar politic !* Er c'hontrol, kement-se a so difennet ha difennet mad outan.

M'en divije ar ministr goulennet hag int a vouie oll lenn ha scriva. Pe autramant ma oant tud a gomportamant vad, tud gouiziec, tud goest d'ober mad afferiou ar barrez, ne vijen ket bet souezet a gement-se. Mæs goulen peu sort santimant ho deus e *politic !*

Me p'am eus ezomm eus eur c'halvez, eus eur c'hemener pe eus eur micherour all benag, a glask ann hini a voar ar guella he vicher.

Guir eo, ma vent daou, ann eil *couls* hag egile, mæs unan anezo den a relijion, hag egile den difeiz, e ve guelloc'h ganin ar c'henta. Mæs, mar deo ann den a relijion cals falloc'h micherour, ne iafen ket da rei dezan va labour evid coll anezan, kenneubeut ha ma claskefe guerza din ar memes traou keroc'h evid ar re all ne iafen ket da brena davetan.

Ar pez a glaskan digant eur micherour eo ma ouezo mad he vicher ; ar pez a c'houlennan digant eun den a gonvers eo ma verzo din marc'hadourez mad ha marc'hat mad.

Pa vezo hano eus ar relijion me ialo da gahout beleïen va farræz.

Er memes tra, a sonj din, ar pez a renker pa glask en eur c'honseiller munisipal eo guelet hag hen so goest da c'houarn mad afferiou ar barræz ; hag hen en deus ar guir volontez d'hen ober. Cetu eno tout. Ann nemorant ne sell oc'h den, pe int a vezo evid ar Republic pe evid ann Impalaër pe evid ar Roue. A.

Ar *Finistère* o parlant eus ann elecsionou munisipal e parræz Sizun a lavar :

— Ar mear en deus allet lakaat he listen da c'hounis. Gouscoude tud ar gommun-ze a so oll republicanet hag a istim ho mear evid ar pez a dal.

Ne d'omp ket goest da gompren penaus eo c'hoarvezet kement-se ! —

Ha c'hoas ar *Finistère* a lavaro ne vez mui guelet a vurzudou !

Heman so gouscoude unan hag a dal.

Penaus ! potret Sizun n'ho deus sort istim evid ho mear hag ho deus he hanvet gant he listen !

Potret Sizun a so oll republicanet hag ho deus hanvet, heb gouzout dare dezo, en despet dezo memes, ho deus hanvet evit conseillerien, tud ha ne oant ket republicanet !

— Æs eo gouzout eo æt Lois da Baris hag he c'houlou rousin da heul. A.

Ar *Finistère* a lavar, penaus, evid gallout atau cahout peg, var ar re o deus græt eun dra benag control d'al lezen, evid elecsion an autrou Lorois, evel Depute e Kemperle, ez eus bet casset ar paperiou bete ministr ar justis.

Var gement-se, ar *Publicateur*, gazeten Kemperle a lavar :

— Rei a reomp ali d'hor mignounet, evel ma ra ar *Finistère* d'he re, dioual da spounta, ma vent heb dale galvet dirag ar justis. N'eus ket ezom da gahout aoun rag ann tri pe pevar Depute a hello beza casset marteze, d'ober eun enclasc a enep elecsion ann autrou Lorois ; ne gavint netra da damall dezan, da vihana ma ne glaskont nemet ar *virionez*. A.

AR BREZEL ER ZAO-HEOL

Ann Turket a so deut cuit d'eus ar gear a Andrinopl, hag ar Russianet ho deus kemeret ho flass.

E Constantinopl, e mer d'ar vuez, o clask sevel soudardet evit difen ar vro.

E Tirnova, Nicolas ha cannadet ann Turket, a dle beza commanset d'en em glevout, divarben d'ar peoc'h, mæs den, evid c'hoas, ne voar petra

a fell d'ar Russianet da gahout, abars sina ar peoc'h.

Da c'hortos, soudardet ar Rússi a gendalc'h o vont araug, hag ar Gresianet a sav atau soudardet, evit ho c'hass a enep an Turket.

D'eus Constantinopl, e scriver d'ann 21, e tle beza en em gavet eur c'hannat all, d'eus pers ann Turket, gant ar re a so bet dija casset da Dirnova da gahout Nicolas.

Heman, Izzet-Bey, a so carget, a leverer, da ober doc'htu ar peoc'h, coustet pe gousto, pe da vihana, ma ne heller ket sina ar peoc'h doc'htu, ober d'ar Russianet chomm eleac'h m'emaint, heb mont mui ken var araug.

Ne oar den, evid c'hoas, petra a c'houlenno ar Russianet digant ann Turket, nag evid chomm a za nag evid sina ar peoc'h. Meur a dra a vez brudet, guir eo, evel ma rer atau, mæs n'ez eus hini ebet anezo, serten avoalc'h evit beza credet. Abars pell, evelken, e vezo gouezet, rag scriva a rer d'eus Vienn enn Autrich, en deus ann autrou de Novikoff, cannat ar Russi er vro-ze, roët da anaout d'ar c'hont Andrassy, ministr ann Autrich, evid ann afferiou a ziaveaz ar vro, petra a fell d'ar Russi da gahout abars ober ar peoc'h. Da gahout aoun so, gouscoude, ne iafe ket goal vad ann traou, rag, e Bro-Saoz, ar vinistret ho deus lavaret d'ann diou Gambr, e oant e sonj goulen arc'hant, evid ann Arme hag evid ar Marin.

N'eus ket cals a c'huez-vad gant ar c'helou-ze.

Etretant, e Constantinopl, n'e ket mizer a vank, na diænez. Bez' ez eus eno 150,000 den deut eus ar c'heariou all, kemeret gant ar Russianet, ha n'ho deus, ar pez brassa anezo, na bara na lojeiz.

En Itali, Humbert I, en deus kemeret plas he dad Victor-Emmanuel. Evid ann Ilis hag evit ar Frans, mar d'e guir ar pez a leverer anezan, e vije bet guelloc'h, e vije chomet beo he dad ! Ha gouscoude !.....

E Spagn, ann amiral Fourichon hag ann autrou Amédée Dufaure, carget da zerc'hel plas ar Frans, evit eured ar Roue iaouanc, a so en em gavet e Madrid.

Ann eured a so bet græt, d'ann 23 eus a viz kenver, hag ann Autrou'n Arc'hescob Toled eo ann hini en deus beniget ann eured. Ar brinses iaouanc, a so merc'h d'ann duc a Vontpensier mab da Lois Filip. A.

CLOVIS

Pa oa ar Fransizien o commans gounis Bro-c'hall, casi oll e adorent ann Doueou-Faus. Ar Roue Clovis a oa paian, ar Rouanez Clotild a oa cristenez.

Er bloas 496 ann Alemanet a dreuzas ar ster vras hanvet ar Rhin hag a falvezas ganto chasseal eus he rouantelez Sijeber, prins d'eus famill Clovis, a oa bet lakeat gant heman da Roue er gear a Gologn.

Clovis, o veza her c'hlevet, ne zaleas ket da vond a ænep dezo, ha goude beza cresket he arme gant hini Sijeber, e valeas gant muioc'h a-ze a fizians ken a gavas ann Alemanet en eur blenaen hanvet Tolbiac. Eno Sijeber o veza bet glaset en he c'hlin, he soudardet a gemeras ann teac'h. Re Glovis ive, caer en devoa heman pedi he zoueou, a ginige mont var ho c'his.

Er moment-ze, Clovis, o cahout sonj eus a gement a oa bet lavaret dezan gant Clotild, e bried, a zavas varzu ann Ee he zaoulagat beuzet en he zaelou, hag e lavaras a vouez huel :

— Jesus-Crist, mab ann Doue Oll-Galloudec, mar d'e guir, evel m'hel lavar Clotild, e roit sicour d'ar re so enn anken, hag ar victor d'ar re ho deus fizians ennoc'h, deuit, deuit buhan d'am sicour. Ma ve trec'het ann Alemanet ganin, me a gredo ennoc'h hag a recevo ar vadiziant, rag evid ma doueou n'am beus bet sort sicour diganto.

A veac'h ma oa achu he beden ma commansas an Alemanet da gemer ann teac'h, hag ar re anezo ne oent ket lazet a oe prisoniet.

Ne oa douet ebet, e oa bet sicouret Clovis gant ann Oll-Galloudec, hag hen ne ancounec'has ket ar pez en devoa promettet.

Dond a reas en dro e Bro-c'hall, evid seveni he vœu ; ha kement a vall a oa gantan deski ar guirionezou cristen ma gemeras var he hent, en eur dremen dre ar gear a Doul, eur belec santel hanvet Vaast. Heman her c'helennas, nan hebken dre he genteliou, mæs ive dre ar burzudou a rea. Evel ma oant assamblez o tremen a zivar eur pont eun den dall a estlamas :

— Den Doue, ho pe truez ouzin, ne c'houlennan nag aour nag arc'hant, nemet ar sclærijen, ne c'houlennan ken.

Vaast, leun a feiz, a reas sin ar groas var ann den dall o lavaret :

— Jesus, va Salver, digoret hoc'h eus daoulagat ann den, dall adalec he ginivelez, digorrit ive daoulagat heman evid ma vouio ar bobl-man n'eus ken Doue nemedoc'h.

Kerkent e tigorras daoulagat ann den dall, hag e velas.

Evid derc'hel sonj eus ar burzud caer-ze, e oe savet eun ilis er plas-ze.

Æz eo compren pebes joa oe da Glotild victor ha conversion Clovis, pa sonjer, pegement he devoa huanadet, pegement he devoa pedet, evid ho goulen digant ann autrou Doue.

O veza clevet e tostae Clovis gant he arme, e

ieas var he ziarbenn beteg ar gear a Reims, e peleac'h escop ar gear-ze, sant Remi, ker brudet dre he vertuziou evel dre he dalant, a reas he oll bossubl, evid diskuez da Glovis e oa dao dezan, goude kement all a vadoberou digant ann autrou Doue, lavaret kenavo evid atau d'he zoueou faus hag en em ober cristen.

Clovis a respontas da sant Remi :

— Escop santel, me a fell din ober, hag a volontez vad, ar pez a livirit din. Goassa so, va fobl ne fell ket dezan renons d'he zoueou faus. Evelken ho alia a rin d'hen ober.

Ker buhan, o veza galvet he soudardet, e reas dezo eur brezegen gaër, o tigass sonj dezo eus a Dolbiac, hag eus ar burzud græt en ho c'henver gant Doue ar gristenien. Goudeze e lavaras dezo e oa poent renons d'ho doueou faus, n'ho devoa ket allet ho sicour, hag adori ann Doue bras, en devoa roët dezo trec'hi ho adversourien.

Ar Fransizien neuze, oc'h he glevet a oe tenereat ho c'haloun ha ne oe clevet a beb tu nemet eur c'hri.

— Ne fell ket deomp mui adori ann Doueou faus ; ni a fell deomp adori ar guir Doue, ann Doue oll-galloudec, prezeget gant Remi.

Devez ar vadiziant a oe merket evid derc'hent Nedelec, ebars enn Ilis S. Martin er meas eus ar guear a Reims.

Ann Ilis hag ar mean-fount a oa en ho c'haëra : an oll ruiou hag ann oll leuriou-kear a oa kempennet d'eus ar guella : dond a rejeur e procession, d'eus adalec palæz ar Roue beteg ann Ilis, o tougen leor ann aviel hag ar groas hag o cana himnou ha litaniou.

S. Remi, a oa peg e dorn ar Roue. Var he lerc'h e teue ar Rouanez gant he diou c'hoargaër hag ouspen tri mil den eus ann arme, ann darn vrassa anezo offiserien, gounezet da Jesus-Crist dre exempl ar Roue.

Clovis oc'h en em velet en eur plas ker caër a c'houlenne digant S. Remi :

— Va zad, ha ne deo ket aman rouantelez Jesus-Crist, hoc'h eus promettet din ?

— Nan, va mab, ne deo nemet ann hent a gasso ac'hanoc'h di.

Ar Roue, o veza digouezet er chapel, e peleac'h ez oa ar mean fount, a c'houlennas ar vadiziant digant S. Remi. Ann escop santel a respontas anezan :

Prins bras, stouit ho penn dindan lezen ann autrou Doue : adorit ar groas hoc'h eus devet, ha devit imaichou ann doueou faus hoc'h eus adoret.

O veza græt dezan goudeze lavaret he gredo e roas ar vadiziant dezan hag ar gonfirmasion da heul. Ann tri mil offiser ha soudart a oa deut gantan, hag ive ho groagez hag ho bugale a resevas ar vadiziant er memes mare digant ann Eskibien all hag ar veleïen a oa deut da Reims, evid ar goel gaër-ze.

Clovis, a oa ker joaüs enn devez-ze, ne fellas ket dezan e chomfe den er poan. Rag-se eta e roas ho liberte d'ann oll brisonerien, hag ober a reas cals presanchou d'ann Ilizou.

Epad eis devez, e tougas ar zae venn, a vije guisket, en amzer-ze, d'ann dud nevez-badezet. S. Remi na ehane ket d'he gelenn hag evel ma lenne eun devez dezan histor passion Jesus-Crist, ar Roue a lavaras :

— Perag ne oan-me ket eno gant va soudardet ! —

Cetu eno penaus e oe fountet ar relijion gristen e Frans. Pedennou, exemplou hag aliou mad eur Rouanez santel, ho deus bet muioc'h galloud eget eur vanden soudardet, evid convertissa ar Roue he fried, ha rei dezan ann treac'h var he adversourien.

Lavaret so bet, m'ho devoa bet ar Prussianet, ann treac'h varnomp e oa abalamour ma oant desketoc'h evidomp.

Gevier bras.

Ni so bet trec'het, rag ne felle ket mui deomp suja, nag ous Doue nag ous he Ilis : Ni so bet trec'het, rag n'hon deus ket gouezet pidi Doue evel ma dlefemp beza græt.

Ma carjemp beza græt evel Clovis, beza en em roët a galoun vad da Zoue, hag evid atau, Doue en deffe hon difennet ha casset var ho c'hiz, buhannoc'h evid ne oant deut, ar vanden-ze a vleizi en em daule varnomp evid hon dispen. A.

Merzerien Kenta ar Chin.

Ar Spagnolet ho devoa gounezet vardro ar bloas 1600 ann enezennou Filippin.

Leun a feiz, evel ma oant, ne chomjont ket pell heb compren, penaus m'en devoa ann autrou Doue græt dezo digoueout, goude cals a boan hag a vizer, ha goude eur veaich hir, en eur vro ken caër n'en devoa ket fallet dezan, rei dezo tud ann enezennou-ze da zistruja, mæs kentoc'h d'ober cristenien anezo.

Rag-se eta, dre na velent ennho, nemet breudeur, e claskjont ho gounis dre ar relijion.

Missionerien, leun a zell hag a garantez, a zeuas di, hag a rentas ann dud gouez-ze, saouzanet bras, o clevout ez oa ann oll dud breudeur, pe guir e oant oll bugale da Zoue.

Heb dale e oe savet Ilisou hag ive couenchou, e peleac'h relijiuset eus ar vro, unanet gant relijiuset eus ar Spagnn, na ehanent ket da bedi Doue, ha da gelen ho breudeur.

Rag-se eta, abars nemeur, ne oa mui en enezennou-ze nemet eur bobl hebken, eur bobl cristen.

Manill, ar gear-veur eus ann enezennou Filippin, a greskas buhan, ha ne oe ket pell e teuas, eur gear euz ar re vrudeta dre he c'honvers.

A beb tu e teuer di : hogen ar vro a gassas ar muia tud d'ar gear-ze e oe ar Chin a so en he c'hichen hag a oa dija ennhi muioc'h a dud, evid ne oa goest da vaga.

Dre-ze, ar c'honvers a oa etre ann enezennou Filippin hag ar brovins eus ar Chin, hanvet Fo-Kien, a roas leac'h da eun neubeut missionerien da vond di, ha dre ho fredicasionou hag ho c'harantez, e c'hounesjont e berr amzer cals tud da relijion Jesus-Crist.

Impalaër ar Chin o veza her c'hlevet, a ieas droug bras ennhan hag a roas urs da bersecuti ar gristenien, dre ann digare faus ho devoa c'hoant sevel en he enep hag ober brezel dezan, ar pez ne oa ket guir.

Ar Mandarin, casset d'eus pers ann Impalaër evid clask, da genta ar gristenien a ziaveaz, a lakaas kemer eur plac'h iaouanc naontec vloas hag a reas he goal dreti, ma lavarfe e peleac'h en em gave ar veleïen Spagnolet.

Lakeat e oe, etre he biziet, bizier corz ha goudeze starda var he dorn gant eur penn corden ken ac'han m'he deffe respountet.

Hogen ar plac'h iaouanc-ze a c'houzanvas ann tourmant horrubl-ze heb lavaret ger.

— Ne ouzout-te ket, eme ar Mandarin, gant eun ær spountus, am eus ar guir d'as lakaat d'ar maro ?

— Cetu aman va fenn, eme ar plac'h iaouanc, lakit he droc'hi, pa garoc'h, mæs ne rafoc'h ket din lavaret ar pez n'em bezo ket c'hoant da lavaret.

Eun neubeut cristenien a oe c'hoas paket ha goal dretet, heb ma alje ar Mandarin gouzout diganto ar pez en devoa c'hoant da c'houzout.

Gouscoude, dre ma glasker piz hag e peb leac'h, abars nemeur, tri missioner a oe paket ha prisonniet.

Caër en devoe ar Mandarin, dre finessa pe dre c'hourdrous, ne hellas ket gouzout diganto e peleac'h e oa cuzet ann Escop. Neuze e condaonas anezo da dourmant ar *chotadou*.

N'eus netra poaniussoc'h. Ann hini a so condaonet d'ar supplis-ze a vez var benn he zaoulin : unan eus ar vourrevien en em laka a drenv he gein, eur c'hlin d'ann douar, ha neuze o veza peget dre he vleô e laka penn ann den, tu he chot var he c'hlin all.

Neuze eur bourreo all, o terc'hel en he zorn eun dra benag, henvel tre ous semellen eur votez ler, a sco abouez he zivreac'h var ar chot-ze ann niver chotadou merket gant ar Mandarin.

Eur chotad hebken a so travoalc'h evid ober d'ann den coueza semplet d'ann douar : Aliez e vez torret he zent en he c'hinou, hag he benn a deu da c'hoenvi spountus. Ma ve cals chotadou da rei, e roër ann hanter var beb chot ; ha neuze penn ar maleürus, leun a voad hag assamblez disliou, ne deo mui henvel ous penn eun den.

Ann Escop o veza clevet, el leac'h ma oa cuzet, pegement ho devoa renket gouzanv he vissionerien a oe tenereat he galoun, hag e lavaras d'ann hini a oa deut da gass dezan ar c'helou truezus-ze :

— Me so deut aman, etoues va bugale, evid cass sicour dezo : mar d'eo eta abalamour din, e roer dezo kement all da c'houzanv, cetu me prest da gemer va lod eus ho souffransou, ha memes d'ho c'hemer oll evidoun mar d'e bolontez Doue.

Ker buhan e sav hag e teu er meaz eus ann ti evid mond da aseza en eul liorzic e peleac'h e tremenas ann noz penn da benn. Diou veich, ar soudardet a oa oc'h he glask a dremenas en he gichen, mæs heb he velet.

Da c'houlou-deis e teuas heb spount er meaz eus al liors-ze hag e ieas d'en em ziskuez e creis kear. Eno eo, ma oe guelet ha paket gant ar soudardet.

Ar re-man kerkent ha m'her gueljont en em daulas varnezan, ha goude beza he chadennet e tauljont anezann er prisoun. Ann Escop-se ker leun a gouraich hag a garantez, a oa he hano Per Sanz, escop Mauricast eus a urs sant Dominik.

Eur veich prisonniet ann Escop, ne oa mui tra d'ober dezan ha d'ar vissionerien all, nemet ho c'hass da Brefet ar Brovins. Rag-se eta e oent lakeat e cos kirri bihan evid mond dre domder ann heaul bete Fou-Tcheou, gear-veur provins Fo-Kien. A

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eul laër annamennet.

En Alsas, er vro gaër-ze hon deus collet, seis vloas so, ez eus c'hoarvezet eun nozvez gant eul laër eun dra hag en deus, m'ervad, he gorrijet evid atau.

Ar goanv a oa, ha tenval ann noz ; erc'h teo a oa var ann douar. Mestr ann hostaliri, Mikeal a oa deut er meas evid serra stalafiou, panellou, ar prenezier, pa velas Jakez, unan eus he amezeïen, a oa deut en ti da gemer eur banne, o tostaat ous ann arbel e peleac'h e vije closet ann amann, kemer eun tam anezan hag he lakaat buhan en he galabousen.

Neuze, heb ober van ec'h antreas en ti, hag o velet e oa Jakez var bouez mond cuit, e lavaras dezan, en eur zistaga ann erc'h d'eus he voutou :

— Gortos c'hoas eun tamic Jakez ann amzer a so cri hag eur banne chigoden ne rai ket a zroug did.

Jakez, ec'h hellit cridi, ne oa ket o clask chomm, ma vije bet roet hent dezan, e vije en em dennet ha d'ar red memes, mar g'e vouie. E oa dija etal ann or hag ann dorn var ar c'hliket pa zeuas sonj dezan : Ma ian cuit re vuhan, Mikeal a sonjo marteze eun dra benag varnoun, hag e chomas.

Ann hostis a gemeras anezan dre ann dorn hag a reas dezan aseza etal ann tân en henvelep fœsoun ma oa prisoniet etre ann daul hag ar c'hadoriou : Goudeze ec'h en em lakaas he unan en tu all dezan,ha Jakez na helle mui mond a du ebet.

— Ma, Jakez, peger brao eo beza dirag eun tantat mad a dân pa ra eun amzer evel hyrio : hag hen o stlapa c'hoas keuneut en tân. Alo va fotr, tosta oc'h ann tân gant aoun da baka ienijen.

Al laër a saute dija ann amann o commans teuzi var he benn hag hen o sevel en eun taul : græt plas din, Mikael ma'z inn d'ar gear

— Nan, nan, amzer avoalc'h ac'h eus ; daô eo deomp araug,eva eur verennad benag d'eus ann odivi kerez-man, chomm ta Jakez, eun dra benag am eus da gonta did.

— N'e ket possubl din chomm aman mui, da di so tommoc'h evid forn ann diaoul. Hag e falvezas dezan sevel, mæs Mikeal a begas en he vreac'h hag a reas dezan aseza adarre.

— Chomm aze, emezan, petra a ra did clask mont cuit ?

— B'em eus c'hoas boët da lakaat d'ar saout : Keuneut da faouti ; hag ouspen ar vreg en em gleme pa oun deut d'oc'h ar gear. M'eus aoun e ve clan.

— Bah ! digarreou. Me am eus guelet da vreg ann abardaez man, hag hi he unan he deus lavaret din beza iac'h-pesk, ha da saout ne varvint ket gant naoun evid gortos enn heur c'hoas. Guir, ne anavezan mui ac'hanout. Biscoas n'am eus da velet o refus eur banne odivi ! Petra ac'h eus ? Lavaret e ve as pe aoun ! Hag e selle ker parfet ous al laër, e taule kement a odivi eu he veren ma vije savet he vleo a bic var he benn panefe ann amann a oa d'eus ho flada dezo.

— Ar bara so en da gichen, Jakez, troc'h eun tam ha lak aman varnezan, ann aman a so fresc. Hirio am eus prenet eun neubeut luriou. Assa, lavar din e petra e lakez-te da aman da deuzi ?

Jakez oc'h he glevet, a santas avoalc'h e oa bet guelet gouscoude ne grede lavaret ger : Hag e teue ann diveradou aman da redec var he ziou-chot, caër en devoa ho sec'ha gant he vouchouer.

— Souezet oun ganes, eme ann hostis en he valis, ann noz a zo ien-du ha te a rêd ar c'huezen eus da dâl ! Perag na dennes-te ket da galabousen ? Digass anezi din m'he lakin e stribill.

— Oh ! nan, eme al laër paour, o terc'hel he galabousen gant he zaou-zorn ; lezet ac'hanoun da vont cuit n'oun ket iac'h tre. —

Hag hen o sevel. Hogen a veac'h ma oa commanset da heja he benn, m'en em lakaas ann amann oll-teuzet dija da redec var he fas, var he zillad ha beteg en he voutou.

Neuze ann hostis o tigorri dezan ann or :

— M'a teus c'hoant mont cuit, Jakez, ne fell ket din da zerc'hel en despet did. Kenavo ta, ha nosvez vad. —

Pa oe æt Jakez er meaz, Mikael a gendalc'has :

— Ar fars am eus great did, a dal ann odivi ac'h eus evet hag ann amann ac'h eus laëret, ne vankes mui netra dime, amezec, kenavo. A.

Sonjesonou eun den hanter-varo.

Per Bonhomme en devoa pemp crouadur, eur vreg eus ar re vella, eun hano mad hag unan eus ar guella milinou eus ar c'hanton.

Eun devez, devez trist, ec'h en em lakaas *d'ober evel ar re all.* Mond a reas d'an hostaliri gant camaradet fall hag e tispignas eun nebeut re a beziou ugent real.

Goudeze, touellet gant ar re fall, ar pez ne oa ket diæz, pe guir ne vije morse mui cavet gant he skiant vad, e collas eun neubeut mad a vil luriou, hag heb dale, petra benag ma oa c'hoas kemeret evid eun den a zanvez, ec'h en em gavas revinet tre.

Neuze ne zaleas ket da goll he benn a oa dija hanter gollet ; e sonjas dezan e oa græt evid atau gant he enor, ha dre ma lenne bemdez en he gazeten, ann histor eus a gen aliæz a hini, a oa en em zistrujet, e falvezas gantan ober eveldho hag e prenas eur bistoloden.

Pa oa o vont d'en em laza gant he bistoloden e sonjas dezan : houman a rai re a drous ; hag e taulas anezi a gostez.

Evelken ne chenjas ket sentimant evid-se, hag o clask atau en em zistruja, e kemeras he razouër. —

Souden, er gambr huella eus ar vilin e oe clevet eur griaden spountus, hag ann oll o redec di doc'htu, groeg Per araug ar re all.

Er gambr-ze e cavjeur Per astennet var ar solier o coll he voad dre daou droc'h spountus en he c'houzouc.

Buhan, buhan e oe clasket ar medisin hag ar belec.

Ar medisin goude beza eun neubeut sellet outan a lavaras hen rentefe pare abars pell ; hag ar belec a chomas oll sebezet, o velet gant pegement a feis, ann den-ze a reas he goëssion, o c'houlen pardon digant Doue ha digant ann dud.

Pa oe deut ann den-tre en he iec'het, e c'houlenjeur digantan perag ne oa ket en em lazet doc'h-tu.

— Me, emezan, goude beza græt ann daou droc'h kenta, en eur grena, a oa o vont dre eun troc'h all da achui va buhez ha da goueza en Ifern, pa velis eur sonjezoun, o treuzi va speret, ker buhan hag eul luc'heden, pe gentoc'h pa velis a zirazoun en eun taul, ar pedir sonjezoun-man a reas din taul va razouër pell diouzin, gervel d'am sicour ha cahout c'hoant da velet eur beleg evid coëss va fec'het.

Cetu emaint aman ho fedir :

1° Te ac'h eus c'hoant d'en em laza, Per, rag na helles ket paea ar re a vankes arc'hant dezo ! Guelloc'h goest e vezi-te d'hen ober pa vezi maro ? Nan sur. Ne chomo ganto nemet ann neubeut ac'h eus c'hoaz a zanvez, ha ne vezo ket travoalc'h, te voar. Ma chomes beo er c'hontrol, da labour, da speret, da gouraij ha da volontez vad a chomo ganto evid da sicour da baea ar re ho deus bet fizians avoalc'h ennout, evid presta arc'hant did. Mar teues d'en em laza, te so eul *laër*, rag lemel a res digant da greditourien, ar pez hebken a hell assuri dezo e vezint paet eun devez ; lemel a res da vuhez diganto.

2° Ha da vreg, ha da vugale ? ma varves, n'eus ken mui evito nemet glac'har ha miser. Ne ve ket guelloc'h did beva, evid gounis dezo eun nebeut all a zanvez e plas ann hini ac'h eus goal dispignet ; evid kenderc'hel dezo ar c'henta eus ann oll madou, eun Tad hag eur Pried ? Mar teues d'en em laza, te a so *eun tad fall hag eur pried fall.*

3° Ha conje am-eus-me d'en em laza ? Ann Aotrou Doue eo en deus roet din ar vuhez, n'eus ken nemetan a alfe he lemel diganin. Eur soudard, lakeat e guard, na hell ket mont cuit ken a vezo deut eun all da gemer he blas. Doue en deus roët eur garg din, ha n'hellan ket he dougen, he stlapa a fell din a zivar va diouscoas ! Mar teuan d'en em laza, me a so eun *digaloun.*

4° Ann autrou Doue ! mæs mar d'e guir ar pez a vez desket deomp gant ar c'hatekis, mar deo ann aotrou Doue hor mestr, ma renkomp senti outan, m'en deus difennet ouzomp, couls en em laza hon unan, evel laza ar re all Ma n'eus ken nemet ann Ifern evid ar re a varv e stad a bec'het marvel, da beleac'h ez inn-me o kuitaat ar bed-man ?

Siouas din ! oc'h en em laza, *en em daulan, va unan, a galoun vad, e creis puns ann Ifern !*

Cetu petra so caus n'en deus ket fallet din en em beurlaza. A.

Kernez an Indez.

Hor pidi a rer da rei deoc'h da anaout al lodenman eus eul lizer scrivet gant ann Autrou'n Escop Laouënan, d'ann Autrou Maury, superior Seminer ar Missionou a ziaveaz ar vro, e Paris.

Pondichery, 6 à viz kerzu 1877.

Na hellimp morse meuli re ar Brovidans madelezus a Zôue. Ar gernez horrubl a so couezet var ar vro man, he deus roet deomp leac'h da ziskuez hor c'harantez hag he deus ive lakeat da griski zel ha couraij va c'henvreudeur evid silvidigez ann eneou.

Digasset he deus d'ho c'haout, eun niver bras meurbet a baïanet, a c'houlenne, couls ann hent eus ar vuhez eternel, evel ar voïen da zioual ar vuhez eus ar bed man.

Ar gernez-ze, goude beza bet caus deomp da zispign ar pez a oa etre hon daouarn, he deus, e peb leac'h, mæs dreist peb tra en hor bro-ni, e Frans, tenereat calonou ar gristenien vad, hag ho aluzennou ho deus hon sicouret, da genderc'hel o vadeza ar baïanet hag o soulaji diænez ar gristenien.

Ra vezint oll beniget ha meulet da viken. Ia, beniget ra vezo, er bed-man hag er bed all, ann eneou garantezus-ze, ho deus casset peadra deomp, da rei bara d'ar re ho devoa naoun, da zavetei ar re a oa c'hoas e chadennou ann droug speret.

Hon oll missionerien, ho deus breman eur fors labour, o prepari da reseo ar vadiziant, tud a beb seurt stâd hag a beb seurt condision.

Trugarecaït eus va ferz-me, ha d'eus perz va oll genvreudeur, ann dud-vad-ze ho deus hon sicouret beteg hen, hag hor zicouro c'hoas, fizians hon deus, da zastum evid ar Barados, ann eost caër-ze a eneou.

† F. LAOUENAN,
Escop, vikel apostolic.

Der-iaou kenta, 7 a viz c'huevrer, e vezo achu reseo arc'hant evit ann Indez. Da vihana, hanoiou ar re a zigasfe c'hoas arc'hant, goude ann devezze, ne vezint mui lakeat ebars er gazeten. Evelken, ann arc'hant a ve digasset goude ann devezze, a vezo digemeret mad, ha casset d'ann Indez.

D'eus a Gastel-Pol.	16	»»
D'eus parræz Santec.	5	»»
D'eus parræz Lampaul-Guimiliau, *(pempet gueich.)*		
Fanch Jaffrès, eus ar vorc'h.	5	»»
Fanch Jaffrès, eus a Goat-an-Escop.	2	»»
Mari-Fransesa Abgrall, eus a Gerbrat	1	50
Eus ar Porrastel.	3	15
Eus ar Gerdeven.	5	15
Teir gear all, etrezo.	5	15
Did Traon eus ar vorc'h.	1	»»
Eus eur perz all	»	60
Eun neubeut paræssioniz Plonevez-Porzay *(bedirvet gueich).*	6	»»
Louis Laziou, d'eus Briec.	1	»»
Marianna Piriou, id.	»	75
Ian-Lois Billant eus Lanurvan. . . .	1	50
Eun tiad tud d'eus Plougerne. . . .	11	»»
Daou zen id.	10	»»
Guillaume Pochard, d'eus Plouarzel.	5	»»
Eur particulier, d'eus Locornan-Leon	5	»»
Eun all, id.	1	50
Eujen Pellan, id.	1	»»
Tri grouadur, id.	3	»»

PARREZ LAMBAUL-GUIMILIAU.

(C'huec'hvet gueich.)

Moris Guillou, (eil gueich).	2	»»
Lan Plouidy, d'eus Kergreven. . . .	2	»»
Mari Yvonna, ann Herro.	1	»»
Philomen Herry	»	50
Autronez eureet Craon.	25	»»
Superiorez ha seurezet ann drede-urz Carmez e Plogastel-Daoulas. . . .	31	»»
Mari Stephan, d'eus Plouvien. . . .	2	»»
Jeanne Olier, id.	1	»»
Eur particulier, id. (eil gueich). . . .	2	»»
Jean-François Cam, d'eus Sant-Thegonnec.	20	»»
Douguet er sizun-man.	176	80
— *araoc*.	5511	00
ETRE TOUT. . . .	5687	80

ALI.

Liziri *Breuriez ar Feiz*, a so bet casset dissadorn diveza, d'ann oll parræziou canton eus ann Escopti.

Eno eo, e vezint cavet gant ann Autronez personet all.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Caër, cure e Ploneour-Trez a so bet hanvet persoun ar Roc'h.

Ann Autrou Picart, cure e Scaër, a so hanvet cure e Ploneour-Trez.

Ann Autrou Martin, belec iaouanc a so hanvet cure e Scaër.

KELEIER EUS AR VRO.

Er gazeten, l'*Indépendance Bretonne* d'eus Sant-Briec, e lenner, penaus el loden vrassa d'eus parræziou ann Departamant, ez eus bet hanvet conservatourien, evid mear hag adjoint. Evid lavaret guir, neubeut a re nevez so bet hanvet; ar re goz a so bet casi e peb leac'h hanvet adarre.

E Departamant ar Finister e c'hoarvez ar memes tra.

— Pa meus scrivet evidoc'h, eun dra benag divarben d'ann elecsionou munisipal, lod ho deus lavaret : da betra servich deomp gouzout ped conseiller a so da henvel e peb parræz ? Ni n'hon deus ket ezomm eus ann daulen-ze. Mad cetu aman eun dra, hag a ziskuezo deoc'h, ne deo ket fall deoc'h, he c'haout.

Da genta, eo daô deoc'h gouzout, penaus, pa ve var eul listen, ouspen ann niver hanoiou a so merket evid peb parræz, e choaser ar re genta, hag ar re ziveza, ne ve ket sellet outo. Evelse, m'ho peus 12 conseiller da henvel, ha ma lakit 15 var ho listen, ann 12 kenta a vezò kemeret, hag ann tri diveza a vezo lezet a gostez.

Mad ! en eur barræz benag, ez oa eur mear ha ne blije tam d'ar Republicanet. Sonjal gouscoude, lakaat ann dud da voti, gant eul listen ha ne vije ket bet he hano varnezi, ne dalveze ket, clask hen ober.

Petra ho deus insitet, ann dud a speret-ze, evid trompla ar re ne anavezont ket al lezen ?

Petra ? Ar barræz, na zigoueze dezi da henvel, nemet 16 conseiller, hag int a lakeas ober eul listen gant 21 hano. Hano ar mear a oa var al listen-ze, mæs etouez ar 5 diveza, ha dre-ze ez oa ar memes tra, evel ma na vije ket bet douget.

Travoalc'h a oa evelken, evid trompla ar re ne glaskent var al listen, nemet hano ar mear, heb sellet e pe penn eus al listen en em gave he hano.

Ho fallagriez, n'he deus ket servichet dezo, da gals a dra, rag ar mear a so bet da genta hanvet conseiller munisipal, ha di-lun all eo bet choaset adarre evid mear, gant ann *oll* conseillerien.

— E Paris, ar re a oa carget da velet ha græt mad e oa bet elecsion ann Autrou Lorois, hanvet e Kemperle, a enep Corentin Guyho, unan eus ann 363, ho deus lavaret, ne oa ket bet græt mad ann traou, hag e oa daô torri ann elecsion.

Ali da electourien Kemperle, d'en em brebari, eus a vreman, gant aoun, e renkefent mond adarre da voti.

— Ann Autrou Thirion, souprefet e Kemperle a so maro en eun taul.

— Adalec ann devez kenta eus ar bloas-man, ne deo mui oblijet den, da reseo, en despet dezan, ar billejou bank.

Pell so dija, ma roe ar Bank, arc'hant evid paper, d'ann hini en devoa c'hoant da gahout.

Mæs, eur gals ac'hanoc'h, ho devoa atau eun tamic douet, pa vije kinniget dezo billejou, gant aoun e vijent bet fall : n'hellent ket gouscoude ho refus pa oa oblijet ann oll d'ho c'hemer.

Hiviziken ne vezo mui ar memes tra. C'hui a gemero anezo, m'ho peus c'hoant, c'hui ho lezo ma ne blijont ket deoc'h. A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ 3e SÉRIE N° 50). DISSADORN 9 A C'HUEVRER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 fur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'borf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæz crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 9 c'huevrer 1878.

Derguener 25 a viz kenver, ann deputeet ho deus anavezet evel græt mad, elecsion ann autrou de Belizal, e Sant-Briec, hag hini ann autrou Huon de Penanster, e Lanneon.

Dissadorn 26 kenver, ann deputeet ho deus votet tri ugent million, 12 million peb bloas, epad pemp bloas a zivar ar bloas-man, evid sicour ar parræziou da sevel ho ziez scol ha d'ho c'hempen hag ive da brena meubl evid ann tiez scol-ze.

Eur somm all a dri ugent million ive, a vezo ive paet 12 million peb bloas, epad pemp bloas, evid presta d'ar parræziou n'ho deffe ket travoalc'h anezo ho unan, hag ho divije bet conje da c'houlen eun dra benag e prest.

Ouspen-ze al lezen a lavar e *renko* peb parræz, pe vo contant, pe ne vo ket, sevel tiez scol. Ha ma ve unan benag a reüsfe hen ober ar prefet a hello he c'hontraign dezi.

Goudeze, elecsion ann autrou de Cadillan a so bet torret.

Abars dispartia an devez-ze, ann deputeet ho deus lavaret e vije bet daou zevez peb sizun, ar guener hag ar sadorn evit en em occupi eus ann elecsionou ; hag ho deus lavaret en em assambli diou veich an daou zevez-ze, en deis hag en noz.

Dissul 27 kenver, ez oa nao elecsion da ober. Neus allet ober nemet eiz hag ez eus bet hanvet en eiz plas-se republicanet d'eus ar re vella. E Bourdel e oant pevar o c'houlen moueziou mæs hini ebet anezo n'en deus allet cahout travoalc'h.

Evid dond a benn da henvel an eis republican-ze, ez eus bet græt cals en tu all d'ar pez a rebecher d'ar gonservatourien ; mæs c'hui voar, ar pez a so eneb din a so fall, ar pez a so evidoun a so mad. Rag-se caër ho devezo ar gonservatourien en em glemm ne vezint ket chilaouet. Evel ken ma zigouezfe e ve torret elecsion ann autrou Lorois, ha ma ve daô ober elecsion a nevez, pe hen a ve hanvet pe ne ve ket, beza digorret mad atau ho lagat var ar pez a raï ar republicanet, cahout testou hag ober merka var ar *procès-verbal* ar pez ho pezo guelet control d'al lezen, cetu eno ho tever.

D'al lun 28 a viz kenver, ez eus bet votet heb lavaret cals a dra, budjet ann dispignou evid minister al labourou bras, hini ar brezel hag hini ann danvez (des finances).

D'ar meurs adarre, an deputeet ho deus kendalc'het o voti ar budjet.

Der-iaou ann deputeet ho deus votet adarre budjet ann afferiou a ziaveaz ar vro hag eul loden d'eus budjet ar justis.

Er sizün a zeu e hellin lavaret deoc'h ped elecsion a vezo bet torret, mæs credabl potret Sant-Briec a hell en em brepari eus a vreman da vont adarre da voti.

D'eus ann Itali e teu kelou fall meurbet. Aoun so, e savje dispac'h, d'eus perz ar republicanet, e meur a hini eus ar c'heariou bras.

AR BREZEL ER ZAO-HEOL

Er sizun-man, n'eus ket cals suroc'h kelou da rei deoc'h, eget er sizun all.

Goude beza lavaret d'ar seis var'n ugent e oa bet sinet ar peoc'h e Kazanlik, ar gazetennou ho deus digasset deomp d'eus a Vro-Zaoz penaus d'ann nao var'n ugent, ar Vinistret ne vouient ket c'hoas, ha sinet e oa ar peoc'h pe ne oa ket hag evid en em gahout prest e c'houlennent arc'hant digant an diou gambr.

Listri brezel ar Saozon goude beza en em lakeat en hent evid mont etrezec Constantinopl, a so deut urz dezo d'en em denna var ho c'hiz.

— D'eus a Rom ive e scriver eo partiet al listri brezel dindan commandamant ann amiral Monale, evid mont d'ar Sao-Heol.

— D'eus a Doulon ive e scriver eo partiet teir lestr brezel eus ar Frans evid mont ive varzu ar broiou-ze.

— Etretant e Constantinopl e mer oc'h en em brepari, var zouar ha var vor, da reseo mad ar Russianet. Roët so armou d'ann oll e kear, hag evid ho c'hommandi ho deus eun neubeut offiserien saoz.

Ar c'hanoliou peurvuia a so deut eus a Vro-Saoz. Ouspen,e leverer penaus Impalaër ann Turket a lakai ann tan e kear, kentoc'h eget lezel ar Russianet da antreal ennhi.

— A hent all e leverer c'hoas penaus ar Russi ne fell dezi e teufe den d'en em lakaat etre hi hag ann Turket evid sina ar peoc'h, ha neuze ne c'houlenfe ket re diganto gant aoun d'ho feur-laza.

Perag-se ? Abalamour d'ho c'haout prest atau hiviziken, dre anaoudegez vad, da vond a du ganti, pa iafe d'ann Indez, da zisclæria brezel d'ar Saozon.

Cetu eno, petra a ra poan d'ar re-man ha cetu perag ho Rouanez he deus scrivet d'ann Impalaër Alexandr eul lizer evid lavaret dezan ordren d'he soudardet chomm eleac'h m'emaint,gant aoun da voassaat ann traou.

Ann Impalaër Alexandr d'he dro en deus scrivet dezi :

— Ma ne vije ket bet ar Saozon ho unan ho divije lakeat ann Turket da gredi, e vijent deut d'ho sicour ; ar brezel man ne vije ket bet disclæriet.

— Da c'hortos, ar Russianet a ia atau var araug hag a dosta bepred d'eus Constantinopl.

Adversourien all ann Turket na lezont ket anezo kenneubeut e peoc'h.

Piou a vezo goest da anaout ar virionez etouez kement all a lavaraou ?

Ann diveza kelou gouscoude a hell rei dcomp fizians e iafe eun tam benag guelloc'h ann traou.

Ann Autrich, he deus bet anoudegez eus ar pez a so bet græt e Kazanlik, etre ar Russi hag ann Turket, ha dre ne gave ket dezi, e oa dereat eviti, ar pez a oa bet sinet, he deus savet he mouez, evid en em glemm.

Ar Russi he deus respontet,penaus ar pez a so bet sinet etre hi hag ann Turket,a hell beza chenjet, eun tam benag, ha ne vezo græt evid mad, nemet pa vezo bet roët assantamant ar Rouanteleziou all.

Rag-se, d'oc'h ma lavar, ar Russi na c'houlen ken nemet ar peoc'h.

Guell a ze, mar d'e guir, mæs siouas ! A.

Ar Russianet a lavar n'ho deus græt brezel d'ann Turki, nemet evid ma ve libr hiviziken peb den er vro-ze, da bratika he relijion evel a garje : ha gouscoude, petra benag m'en deus hon Tad santel ar Pab goulennet meur a veich ar peoc'h hag al liberte evid catoliket ar Pologn, ne ehan ket ar bersecusion er vro baour-ze.

Ar Russianet ho deus c'hoant, hag e reont ho oll bossubl evid-se, da lakaat catoliket ar Pologn da renons d'ar guir feiz ha d'en em renta schismatiket.

Petra sinifi ann diou fæsoun-ze d'ober ken dishenvel ann eil dious heben ? Mar d'e mad al liberte e Turki e tlefe beza mad ive e Pologn.

Ia evid ann dud fur, mæs evid ar Russi ne deo ket mad. Goulen a ra al liberte evid ar Schismatiket e Turki, rag ma eo he unan Schismatic, mæs ne fell ket dezi rei al liberte e Pologn, rag ar re-ze a so cristenien catolic. A.

Ann Autrou de Freycinet, ministr var al labourou e Frans, en deus scrivet d'ar Prefedet, eul lizer evid goulen diganto, petra en deus goulennet ar C'honseil jeneral, e peb departamant, da viz kerzu diveza, divarbenn d'ar steriou, d'ar c'hanoliou ha d'ar porziou mor.

Eun nebeut deveziou araug, en devoa casset dezo eul lizer all, divarbenn d'ann henchou houarn, a chomm c'hoas d'ober.

Ne c'houlen ket cals arc'hant evid ober kementse oll.

Pemp milliard nemed ken ! Da lavaret eo, kement ha m'hon deus renket paea d'ar Prussianet evid cahout ar peoc'h.

Ha piou a baeo ? Ni siouas ! Æz eo, d'ann hini ne renk ket tenna d'oc'h he ialc'h, dispign arc'hant ar re all.

Ma hon divije c'hoas paet hon dle, ma ne renkefemp guennec ebet da zen ! mæs allas ! n'omp ket c'hoas var boent da veza dizammet, hag e mer o clask creski ar samm var hor c'hein. Guir eo, ne c'houlenner ket dispign ar somm-ze dindan eur bloas, nemet pemp cant million hebken beb bloas epad dec bloas ; kenneubeut ha ne glasker ket ober al labourou-ze er memez bloavez. Oh nan ! re vuhan ez afe ann traou.

Pe guir emaomp ganti, ma kirit, me a lavaro deoc'h petra a sonjan divarbenn da gement-man.

C'hui, va mignounet a zivar ar meaz, a so ann darn vrassa ac'hanoc'h re vad, re vignoun d'ar peoc'h, re gristen, evid sevel morse a enep ar c'houarnamant, ha ma ve lakeat cresk var ann taillou, e clemmoc'h marteze eun tam benag, mæs paea a rafoc'h, goude clemm. Cals a renkefe ar C'houarnamant ober d'eoc'h, evid ma savfe etrezoc'h.

Hogen, e kear ne deo mui memes tra : ar vicherourien touellet, ar pez brassa anezho, gant ar Republicanet ha gant ar Franmasounet, ne glaskont ken nemet dispac'h, ha ma vankefe labour dezo, ma ne vent ket paet doc'h ar pez a c'houlennont, ne vijent ket pell o sevel a enep ar c'houarnamant, o sonjal dezo kemer plas ar re a so o commandi, ha cetu perag e mer oc'h ober flouric dezo.

E 1848, m'ho peus sonj, e oa savet e Paris staliou bras, e peleac'h e teue ar vicherourien da fumi, da eva, da lenn ar gazetennou fall, mæs da labourat ! nan-da. Paet mad e vije ho devez dezo, ha cetu petra a glaskent. Ar staliou-ze a oa hanvet e gallec : *ateliers nationaux*. An dud-ze ne oant bet morse eürussoc'h, maget ha paet gant ar vro evid chomm da ehana ! petra a hellent da c'houlen ken. Hogen d'oc'h a beleac'h e teue ann arc'hant-ze ? d'eus hor ialc'h-ni, ha pa vankas ann arc'hant, pa oe daô serra ar staliou-ze, piou ne oa ket contant ? Ar vicherourien-ze, serten eo. Rag-se, ne oe ket pell, e savas dispac'h ha nemet gant çals a boan, e oe possubl renta ar peoc'h d'ar vro. Neuze eo, ma oe lazet, o clask lakaat ar peoc'h, ann Autrou Affre Arc'hescob Paris.

Mad ! breman e mer o clask ober tost da vad ar memes tra, sevel adarre ar seurt staliou-ze. Al labourou bras-ze, a dalvezo neubeut a dra evid ann dud divar ar meaz, ma sonjer mad petra int ; mæs, da rei labour da botret kear, d'ober ann dra-ze e vezint talvoudus bras. Petra lavaran-me? ne servich nt ket d'ann dud divar ar meaz ! Nan sur. E tlefen memes beza lavaret, eo noazout dezo a rafint. Rag, tenna ann dud a rafint, d'oc'h a zivar ar meaz, d'ar c'heariou, ha mar deo diæz breman cahout servichourien, e vezo neuze diæsoc'h c'hoas.

Ne d'oc'h ket bet, heb clevout, eur veich benag ne oa mad ar Rouane da netra, e oamp cals diæsoc'h dindanno, evid ne domp breman, ha marteze, hoc'h eus credet ar pez so bet lavaret deoc'h.

Mad, e 1793, e mare ann dispac'h vras, ar vro ne bae ket cals taillou, hogen ann disurj e peb leac'h, kement all a zanvez casset da zrouzivez, Brezeliou ar Republik, brezeliou an Impalaër kenta, etc, a dennas kement a veac'h var ar vro, ma oa cresket cals ar budjet, pa zistroas Lois XVIII, da gemer plas he vreur Lois XVI.

Dindan gouarnamant Lois XVIII, hag hini he vreur Charles X, da lavaret eo, epad 15 vloas benag, e oar commanset da vihanaat ann dle. Abaoue, avad, nemet ho c'hriski, n'eus bet græt ken, Lois Filip, Roue ar Revolusion, Republic 1848, Napoleon III, Gambetta hag he gonsortet, oll, ho deus beb bloas cresket ar Budjet, ha d'oc'h ma velomp, de Freycinet en deus c'hoant d'ober eveldho.

Eur ræsoun all, a ra dezan parlant d'ober ann oll labourou-ze, beza ez eo, clask lakaat ann dud da gridi, ne deo bet morse pinvidicoc'h ar Frans, eget dindan gouarnamant ar Republic : hag ive ober van, da glask mad hag avantach ann oll.

Ia ma carfec'h cridi !

Clask stanka ho ginou da botret kear, rag m'ho deus aoun arauzo, ann dra-ze *Ia*. Mæs ober eun dra benag evid ann dud divar ar meaz ! Perag ? Ar re-ze, a so mad dezo paea, hag ouspen, gouzout mad a reont ne ket c'hui a ve goest da sevel dispac'h, re a ezomm hoc'h eus ar peoc'h, evid ober mad hoc'h afferiou.

Evelken, ma teu ann Deputeet da voti ar seurt dispignou-ze, ar Senat, daô eo cahout fizians, na roio ket he gonsantamant. Mæs neuze, petra lavaro de Freycinet hag ar Republicanet ? Petra ? N'eus ken nemeto, a ve mignoun d'ann dud paour, n'eus ken nemeto, evid clask avantach ar vro, n'eus ken nemeto o clask lakaat ann oll en ho eaz. Hag e vezo cavet ginaouejen avoalc'h, evid lounka ho guevier, ha lavaret ema ar virionez a du ganto.

Pegen izel eo couezet ar Frans ! A.

Eun amzer drist evit ar veleien.

EUR PERSOUN HAG EUN ALVOCAT

Ann autrou X***, alvocat, brudet caër, ha gant ræsoun, abalamour d'he zeskadurez ha d'he lokans vras, a vez beb bloaz epad vacansou ann dribunal, o tremen eun neubeut devejou en eur vorc'hadennic var ar meaz. Evel ma eo sivil, e vez atau oc'h ober bizit d'ar re genta eus ar vorc'hadennic-ze ; hogen, petra benag ne deo ket eur c'hristen eus ar c'henta class, tî ann aotrou persoun eo ann hini ma vez ann aliessa ennhan, rag eno e cav descadurez hag ar skiant eus ar vuhez ; eno e cav cals muioc'h a beoc'h, eget enn tiez-all.

Er vacansou diveza, ar c'henta tra a c'houlennas ann aotrou persoun digant ann alvocat, ar veich kenta ma teuas heman d'he velet, a oe heman : hag ann afferiou e pe daill emaint ?

Ann alvocat a respontas :

— Siouas ! autrou persoun, me a gav din, eo ann amzer-man eun amzer drist meurbet evid ar veleïen. Sclear avoalc'h a velan, a drugarez Doue, hag en eur blas vad ec'h en em gavan evid gouzout petra a lavar ann dud, petra a sonjont, petra o deus c'hoant d'ober. Ann dra-ze zo caus a lavaran deoc'h, eo houman eun amzer drist evid ar veleïen, Ha pa lavaran ar veleïen me a entent hon Tad santel ar Pab, ann eskibien, oll beleïen ar parræziou couls hag ar relijiuset, da lavaret eo, ann oll Ilis ; muioc'h a livirin c'hoas, ann amzer a so trist evid ann Ilis catolic, mæs eviti hebken.

Beleïen ar brotestantet hag ar juzevien, a hell beva disoursi, ne vezo græt droug ebet dezo : ne rer ket enor avoalc'h dezo evid cahout aoun arauzo.

Ne deo ket ar memes tra, evidoc'h beleïen catolic:

chilaouit, me a anav ar pez a vez græt e peb bro, me a lenn cals gazetennou, hag ouspen e clevan a beb seurt tud o causeal, hag e guirionez ne souj ket din, e ve bet biscoas evidoc'h, tristoc'h amzer eget breman.

— Souezet oun, ous ho clevout, autrou alvocat, eme ann autrou persoun, biscoas jamæs n'em boa ho clevet o parlant evelse.

— Autrou persoun, bloaz so abaoue ann diveza am eus ho cuelet, hag epad eur bloas e heller soujal cals. Getu eno petra am eus-me græt.

Ma kirit, me a lavaro deoc'h petra a so bet caus din cheinj santimant. Ne zezkin netra deoc'h, anaout a rit mad ar pez ez an d'hel lavaret deoc'h, mæs marteze n'hoc'h eus ket morse soujet enn oll traou-ze assamblez, panefe-ze e vijec'h ker spountet, ker glac'haret ha me.

Guelet ann Itali, peu sort distruj a rer ennhi. Ar relijiuset so bet tennet eus ho c'houenchou ha guerzet ho ziez hag ho danvez. Beleïen ar parræziou n'eus ket bet græt guelloc'h dezo. Lamet a so bet diganto madou an ilisou a rea ho oll bevans. Madou an escoptiou a so bet guerzet, hag e oa bet lavaret e vije bet roët dezo peadra da veva, ha gouscoude, eur gals anezo ne resevont netra. Ann hanter euz ann escoptiou ne oa escop ebet ennho, ar c'houarnamant na c'houlenne hini ebet, hag eo bet daô d'hon Tad Santel ar Pab ho henvel he unan. Erfin. ar Pab he unan, laëret a zivarnezan he oll stadou, a zo breman prisoniet er Vatican, ha ne hell ket sortial ac'hano, rag ma her grafe e ve ar memes tra dezan, evel ma lavarfe, ho deus græt mad ar re fall, laëres he stadou, ha cetu petra so caus ne teu ket mui er meaz eus ar palæz-ze.

Kement-se so cals, ha ne deo gouscoude nemet ar vihana loden eus ann droug græt gant ar re fall d'ann Itali.

Ar relijion goapeet e peb leac'h hag e peb fæsoun : Ar Brotestantet deut da brezec ho fals relijion beteg er gear a Rom, e peleac'h ez eus bet savet eun templ dezo : ar scoliou, roët da vistri scol, ne teu morse eus ho ginou, nemet a beb seurt blasfemou euzus a ænep ann autrou Doue hag ar Relijion ; ha dreist peb tra, ar gazetennnou fall, a hell lavaret, heb aoun, ar brassa guevier a ænep an traou santela, epad ma ve casset dirag ar justis ann neubeut gazetennou mad, ho deuz c'hoas couraij avoalc'h evid difen ar virionez hag ar relijion, Doue hag he Ilis.

Evid achui, ar Franmasonet, goude beza roët d'ann Itali he gouarnamant, n'ho deus ket bet mez, evid ober muioc'h mui a boan d'hon Tad santel ar Pab, d'en em assambli e Rom, evid guelet e pe fæsoun e aljent taul en traon, discar d'ann douar, kement hini ho deus eun tam benag a c'halloud var ar c'horfou pe var ann eneou.

Travoalc'h eo, autrou persoun, evid ma renkoc'h anzavout, penaus ne da ket mad ann traou en Itali evid ar veleïen.

Couls ha me e ouzoc'h petra a dremen e Suiss. Anaout a rit petra ra Bismark evid ar pevarzec million catoliket a so en Alemagn : Prisonia a ra an eskibien hag ar veleïen ; distruja a ra ar c'houenchou ha kement tra a so buhez ha nerz ar relijion gatolic.

Ar Russianet, e Pologa, na espernont netra evid ober d'ar bobl gristen-ze renons d'he feiz ha d'he relijion.

Ann Autrichianet ho unan, ho deus græt cals lezennou a ænep ar gatoliket.

Er Spagn, abaoue 1868, ar relijion a so bet hag a so atau goasket.

En Americ e meur a blas, e rer evel e Pruss : prisonia ann eskibien, pe ho c'hass e meaz ho bro.

Ha d'eus ar Frans ? petra a hellin-me da lavaret deoc'h siouas ! Lois Filip ha Napoleon III a oa commanset mad ganto coll anezhi. Ar maleurion a so couezet var hor bro, a dleffe beza digorret ho daoulagat d'ann oll ; ar c'houtrol-beo eo a so c'hoarvezet. Ar re fall ho deus breman ann oll plassou hag hoc'h eus guelet petra ho deus græt gant ar relijiuset ha gant ar seurezet, petra ho deus græt gant ar scoliou, petra ho deus græt e Paris epad ar Gommun, ha petra ho divije græt dre ar vro, gant ann amzer. Ho gazetennou, ho leoriou, ho zud, na ehanont ket da scuilla e kear evel var ar meaz a beb seurt guevier spountus a ænep ann Ilis hag a ænep ar veleïen. A.

Eur pennad all eur veich all.

MERZERIEN AR CHIN.

(*Dilerch.*)

Seis leo var'n ugent ho devoa d'ober, ha cals ho devoe da c'houzanv a hed ann hent. Gouscoude goude ar boan e teue ive ar gonsolasion. Evid guir epad ma teue lod eus ar baïanet d'ho insulti, lod all ive ho devoa truez outo hag a levere :

— Travoalc'h eo ho guelet, evid anaout n'ho deus græt droug ebet. Tud criminal n'ho deffe ket eun dremm ken dous na ken trankil.

Aveichou ive e vije guelet cristenien, leun a feiz, o tont da zaoulina dirazo, rei dezo da zribi ha da eva, ha goulen sicour ho fedennou.

Kerkent ha m'en em gavjont e Fou-Tcheou, ar Prefet a reas ho gervel dirag he dribunal heb rei dezo amzer da ziscuiza. Droug-contant eus a respontchou ann Escop e c'hourc'hemennas rei dezan, en despet d'he oad bras, eur veich pemp chotat varn-ugent, eur veich all pemzec ha pevar ugent. Ar vissionerien a oe græt goassoc'h dezo : a dauliou baz ez ajer dezo ha goaska var ho zreit betec ho bruzuna. Erfin e oent oll condaonet d'ar maro.

Kerkent ha ma teuas eul lizer digant ann Impalaër, evid lavaret e cave mad, oll kement a oa bet ordrenet gant ar Prefet, e hellas eur belec eus ar vro, dre fors arc'hant, cahout conje digant ar jolier da antreal er prisoun evid cass dillat dereat d'ann Escop e plass ar re a oa ganthan hag a oa dispennet oll.

Ann Escop a viscas ann dillad-ze, hag a reas adarre eun instrucsion abars ho c'huitaat, d'ar soudardet hen dioualle, evel ma oa boaset d'ober abaoue m'en em gave ganto. Goudeze e vouchas d'he vissionerien, hag, o veza æt d'ann dribunal, e chilaouas eno gant peoc'h he setans a varo. Discleria a reas neuze e iea da vervel gant joa evid difenn ar relijion hag e prometas ne ehanfe ket da c'houlen digant ann Aotrou Doue cahout truez eus ar Chin, ha kenderc'hel dezi ar sclærijen eus ar feiz.

— Mond a ran, emezan, d'ar barados : eno e vezin alvocat ar rouantelez-man.

Mond a renkas var droat beteg ar plas eus he supplis, he zaouarn staget adrenv he gein. Digouezet eno hag o velet e oa erru ar moment diveza, e tistroas ous ar bourreo, hag en eur vous-c'hoarzin :

— Va mignoun, emezan, mond a ran d'ar Barados : Oh ! na me a garfe e teufec'h assamblez ganin !

Ar bourreo a respountas :

— Me ive a garfe cals mond di.

Ha ker buhan hen dibennas gant eun taul hebken.

Unan eus a fals credennou ann dud e Chin, eo sonjal, penaus ene eun den condaonet d'ar maro, kerkent ha ma teu er meas eus ar c'horf, en em daul var ar re genta a so var he hent evid ober dezo goassa ma hell, dreist oll m'ho deus græt eun dra benag en he enep.

Dre-ze eta ker buhan ha ma velont rei taul ar maro da eur re benag en em lakont da redec, mar gouzont, gant aoun da veza paket gant ene ann den condaonet.

Mæs ar veich-man, evid supplis ann Escop, ne c'hoarvezas ket ar memes tra. N'ho devoa ket aoun en divije heman græt ann disterra droug dezo ; kerse eleac'h tec'het dioutan eo tostaat muioc'h mui ous he gorf a rejont evid sellet guelloc'h outan.

Eur païan, carget gant ar gristenien da zastum goad ar merzer, gant podou, ludu ha tamou lien, a reas d'ar re all chomm pell, ken ac'han m'en divije græt he gevridi. Goudeze, heb guelc'hi he zaouarn leun a voad, hag o terc'hel anezo, dre respet, savet eoc'h d'he benn, e tistroas d'he di en eur redec hag eno, o veza ho lakeat var benn he vugale e lavaras dezo :

— Ra zeuio goad ar Sant d'ho penniga.

Torri a reas imaichou ann Doueou-faus a oa en he di hag o veza lakeat en ho flas ar mean var behini e oa maro ann Escop santel, e scrivas varnezan : *Mean a zivar behini Per Sanz a so savet er Barados.*

Evel ma levere lod eus he vignounet dezan, e vije dibennet evel Per Sanz, ar re a zeufe da heulia he relijion.

— Guel aze, emezan, o parlant evel ma vije bet dija cristen, guel aze, ni ialo oll d'ar Barados.

Cetu eno ar c'henta eus ann niver bras-ze a verzerien ho deus roët hag a ro c'hoas ho buhez evid ar feiz e bro ar Chin. Re hir e ve scriva deoc'h aman histor ar re all a so deut en he c'houde, rag, evel ma eo atau, breman evel gueichall, er penn kenta eus ann Ilis, evel ma eo atau goad ar verzerien, evel eun hâlen taulet enn douar, da brodui cristenien ha merzerien nevez, evid unan a vije lakeat d'ar maro, e teue daou pe dri pe vuioc'h, ha caër ho devoa ar re fall ne oant ket goest d'ho mouga oll assamblez.

Hogen histor eur gals eus ar verzerien-ze, c'hui hoc'h eus he lennet e liziri Breuriez ar Feiz a zeu beb daou viz beteg ennhoc'h, da vihana ar re ac'hanoc'h a so, a bell so, ebars er vreuriez-se, ha ma ve clasket mad, e meur a di e alfec'h c'hoas cahout euz al liziri goz-ze, e peleac'h ar re iaouanc a alfe c'hoas ho guelet.

Eun enor eo evidomp, Breizis, en em ziskuez ken carantezus e kenver ar vissionerien, evel m'hon deus hen græt beteg hen. Kendalc'homp eta oc'h hen ober, n'eus ket guelloc'h moïen da denna varnomp bennos ann autrou Doue.

A.

KELEIER EUS AR VRO.

Ar sizun dremenet, am eus resevet eul lizer, digant unan eus ar re oa boaset da scriva er gazeten gueichal. C'hoant bras em boa, da lavaret deoc'h eun dra benag var ar pez a scriv din, hag evel ne alfen ket hen ober couls hag hen, eo guelloc'h ganin rei deoc'h aman eul loden eus he lizer.

He lakaat a rin aman, evel m'en deus he scrivet, ha pa gavan ann tu d'hen ober, e livirin deoc'h, eur veich evit ann oll, penaus evid ar re a gassefe eun dra benag da lakaat er gazeten, ma ho deus eur fæsoun dezo da scriva, e vezo lakeat ho scridou evel ma teuint din. Ma ve int, a scrivefe ar memes ger, en eur fæsoun en eur plas, hag en eul leac'h all en eur fæsoun dishenvel, e ve daô din cheinj eun dra benag en ho scridou, mæs atau ann neubeuta ma hellin.

Evid ar pez a sell ouzin, na c'houlennit ket diganin, rei eun dra benag all deoc'h, ouspen ar pez oun goest da rei. Ne c'houlennit ket diganin, scriva deoc'h e iez Leon, rag ne ouzoun ket anezi, ha ne gaskin morse ober eun dra, na vezin ket serten d'hen ober mad avoalc'h.

Ouspen, kement-se ne dlefe ket beza eur ræsoun evidoc'h da zilezel *Feiz-ha-Breiz*, rag, be peus etre ho taouarn, leor buhez ar Zent græt gant an autrou Marigo hag e lennit parfet anezan, petra benag ma eo scrivet e iez Kerne.

Be peus c'hoas eul leor all, græt gant ar memes persoun, ha scrivet er memes fæsoun. Ebars el leor-ze am beus lakeat daouzec vloas so benag eun neubeut meditasionou, hag abaoue hoc'h eus allet ho lenn æs ha fasil.

Mad ! n'hel livirin mui deoc'h, mæs ma ne blij ket deoc'h va brezonec na ma fæsoun da scriva, a galoun vad, e lezin va flas gant eun all. Guelloc'h e ve ganin, en em denna, eget beza caus d'ar gazeten da vervel.

Cetu aman breman al lizer a so bet scrivet d'in.

Autrou,

Kazeten *Feiz-ha-Breiz*, eme c'hui, a so henvel ous eur glanvourez dare da vervel. Den goueziec all ebet ne teu d'en em ginig evit he farea, c'hui, den a volontez vad, a ra kement a zo en ho kallout evit asten he buez dezhi. — Unan eus scrivagnourien koz ar gazeten, ne gredan ket e vez ker tost ar maro dezhi. Mæs eun dra sur eo, mar teu ann oll d'he dilezel, eb dale e couezo ; rag eun ti ar guella azezet, ma vez dilezet gant ann oll, ma vez losket doriou ha prenestrou digor, d'an avelou, d'ar glaoueier, e couezo ive buan en he boul. Kazeten *Feiz-ha-Breiz* he deus buez en he c'hreiz : mes n'e ket aoualc'h, red eo c'hoas he boueta evit kenderc'hel ar vuez-ze, hag ar re a zo gouest d'he maga a dle rei ho foan eb marc'hata.

Piou a lavaro ann oll vad e deuz great en hon touez, ar skueriou a zo bet scrivet ennhi, ar prezegennou a zo bet merket varnhi ?

Pet gueach o veza bet e mesk al labourerien, n'am euz ket clevet var ar meaz, comz euz ar pez e vije lennet er gazeten ? Eun dudi e vije o conta din promessaou Ian, paotr an diou vas koad, ki ar rejimant, disput etre Lan ar born ha Lan an dall.

Mes, silaouit kenvroiz, pa ne vezo mui hano a *Feiz-ha-Breiz*, diouallit na teufe var he lerc'h, eur gazeten all el leac'h ma vezo cavet marvaillou mad da vouga ar Feiz ha da vreina ar galon. Ne ket tud goueziec a vank en hon touez evit derc'hel buez er gazeten hag he lakaat da vont en dro.

Pa lakaio Lan an dall, Ian Willou, mab an troc'her buzuk, ho fluen en ho dorn, an oll zo dija laouen, sur int da c'hoarzin, ha da heul ar c'hoarz hag ar farserez e teuio ar gentel. — Ha c'hui, Ermit santel, e peleac'h ema ho pluen ? Daoust ha ne zav ket ar mergl ruz en dro dezhi ? C'hui pehini guechall a zave ken huel ho mouez evit gervel ar re all d'al labour, kuitait ho coat, m'ho ped, ha var ho marc'h askellek distagit gant ho trompill eun trouz hag a ielo betec eskern ar baotred ruz evit ho sponta.

Var zao eta paotred Breiz, dalc'homp d'hor c'hiziou koz, d'hor Feiz. Na laoskomp ket ar blasen goullo gant ann dud difeiz. Ma talc'homp penn outho, e vezimp, eb mar, treac'h dezho, mes mar troit ho kein, e vioc'h diskaret d'an douar, ha neuze ho couli, ho plens ne vezo ket eus an enorapla. D.

Nemet eur ger ne livirin ken, digassit dreist peb tra nevezentiou da lakaat er gazeten, traou hag a hello servicha d'ann oll, mæs ne zigassit ket guerziou na netra a ve henvel outho, rag gouzout mad a ran ne blijont ket da gals a dud.

A.

Ann autrou Toulemont, person canton e Sant-Thegonnec, a so hanvet person canton e Locornan-Leon.

Ann autrou André, person canton e Bannalec, a so hanvet person canton e Sant-Thegonnec.

Kernez an Indez.

A zivar hirio ne vezo mui lakeat e *Feiz-ha-Breiz* hanoiou ar re a rofe eun dra benag evid ann Indez.

Ma ve digasset c'hoas eun dra benag, ann arc'hant a vezo roet d'ann hini a so en em garget da gass anezan.

Eur re benag d'eus Sant-Briec.....	5	»»
Eun den d'eus Plogastel-Daoulas.....	1	»»
Eur belec presepteur.....	6	»»
Autrou persoun Lampaul-Plouarzel.....	10	»»
Ann autrou hag ann itron Bechec, id...	10	»»
Tri particulier, id.....	15	»»
Eur particulier, id	3	»»
Daou barticulier, id.....	4	»»
Dec particulier, id	10	»»
Eur particulier, id.....	»»	60
Pemzec particulier, id	7	50
Eur re benag d'eus enez Eussa.....	15	»»
Suzanne Moysan, d'eus Tremaouezan...	5	»»
Daou barticulier, id.....	1	50
Meur a barticulier eus a Vimiliau.....	8	»»
J. M. A. d'eus Plouzeniel.....	3	»»
M. J. S., id.....	1	50
J. M. T., id.....	5	»»
Eur particulier d'eus Kemper	1	10
Fanch Lann, hag e breur d'eus Pleyber-Christ.....	5	»»
Eur particulier d'eus Commana	5	»»
Ar Seurezet skol Berrien hag ar bugale.	17	»»
D'eus Sibiril.....	1	»»
D'eus Plougoulm.....	5	»»
D'eus Sant-Paol.....	16	»»
Eur particulier d'eus Plouguerne.....	5	»»
An Autrou Danielou, person Sant-Marc.	5	»»
An Autrou Kersimon, person Sant-Marc.	5	»»
Meur a barticulier d'eus Tregarantec....	10	»»
Douguet er sizun-man.....	186	20
— *araoc*.....	5687	80
ETRE TOUT...	5874	00

Ar gazeten l'*Impartial du Finistère* he devoa resevet beteg ar 15 a viz kenver : 5,538 l. 25

Feiz-ha-Breiz 5,874 »»

Etre ann diou gazeten... 11,412 25

Ar somm-ze n'ez eo nemet eul loden euz ar pez a so bet roët gant cristenien ann Escopti-man. Rag ouspen ar pez he deus resevet ar gazeten l'*Ocean*, e ouzomp mad ez eus bet casset cals aluzennou all da Baris gant tud vad eus a Escopti Kemper.

Eun dra benag am eus c'hoas da lavaret deoc'h divarbenn d'ann elecsionou munisipal.

Ma carje ann dud divar ar meaz, en em glevout etrezo, e vent goest atau d'ober ann elecsionou. Cetu aman eur breuven a gement-se.

E parræz Lambezellec, d'ar c'huec'h a viz kenver, ar Gonservatourien a sonje dezo ne vije bet nemet eul listen, ha ne gredent ket ho divije bet ar re all clasket e nep fesoun taul en traôn ar c'honseil coz.

Siouas ! en em drompla a reant, hag eul listen, cuzet beteg ar moment diveza, eo a c'hounezas.

Evelken e chome c'hoas tri gonseiller da henvel evid ann 13. Evid ar re-ze ec'h en em glevjont mad hag e oe hanvet, ar re ho devoa douget ho unan.

Neubeut a dra eo, ma kirit, mæs eur gentel vad eo atau evid diski dezo e vezint goest, pa ho devezo c'hoant da henvel ar re a blijo ar muia dezo.

Nag e ped parræz, marteze, ne deo ket c'hoarvezet ar memes tra ! Ar re fall en em glev atau evid ober ann droug, hag ar re vad, dre ho leziregez, dre ho neubeut a zoursi eo, a ro peurvuia dezo ar muia sicour evid dond a benn d'eus ar pez ho deus c'hoant d'ober.

— Ar gazeten *l'Aigle* d'eus ar gear Ajacsio, e Cors, he deus moullet eul lizer digant Scherb prefet ann enezen, evid lavaret da gement a so dindannan, pa vezo ann elecsionou, labourat evid ar re a vezo kinniget gant ar c'houarnamant.

Atau ar memez tra. Ar Republicanet ho deus guir d'ober oll ar pez a geront : ar re all, a vad, netra.

— Ann autrou Guillouzo, chaloni a henor d'eus Escopti Guenet ha kenta aumonier Ilis-veur Santez Anna Venet a so maro d'ann 30 eus a viz kenver. Gant eun taul goad eo bet scoet, amzer avoalc'h en deus bet gouscoude da reseo ar sacramanchou diveza.

Casset so d'oc'h-tu kelou eus ar maro ze, d'ann Autrou Becel escop Guenet en em gave er mareze e Paris, hag ann autrou'n Escop en deus respontet ker buhan, en devoa bet aotre digant ar ministr da enterri ann autrou Guillouzo ebars en Ilis Santez Anna, hag e vije deut he unan evid ober ann enterramant.

Dissadorn diveza eo ma'z eo bet græt ar seremoni-drist-ze. A.

Arabad eo gortos Antronoz.

Ann devez deac'h n'eo mui deomp : ann devez varc'hoas ne deo ket, ha marteze ne vezo morse en hor galloud : n'hon deus ken nemet ann devez hirio. M'hon deus eta eun dra benag a vras d'ober, ha mar d'e possubl hen ober doc'htu, ne dleomp ket chomm da varc'hata, guelloc'h eo hen ober hirio. Arabad e ve lavaret hen ober varc'hoas, arabad eo dreist peb tra chomm c'hoas pelloc'h heb hen ober.

Cetu aman eun exempl a ziskuezo deoc'h peger fur eo ar reolen-ze.

Ar pez ez an d'hel lavaret deoc'h a so c'hoarvezet en eur brisoun e Paris, e peleac'h e ve dastumet ar botret iaouanc ho deus græt eun droug benag.

Deut a oa mare ar Pask ; aumonier ar prizoun o veza dastumet ann oll potret iaouank-se a zigassas da sonj dezo ez oa eun dever evito oll, dindan boan a bec'het marvel, d'ober ho Fask beb bloas, hag e lavaras d'ar re ho deffe c'hoant d'ober ho dever, rei ho hanoïou dezan ma alje ho frepari d'eus ar guella. Oll e leverjont dont nemet unan.

Henez a oa eur potr iaouanc seitec bloas.

Antronoz, ann aumonier a ieas d'he gavout hag a lavaras dezan :

— Penaus va mignoun, deac'h e oac'h disonjet rei ho hano evid ober ho Pask ?

— Nan, autrou aumonier, eme egile heb abafi, sonjet avoalc'h am beus, mæs n'am beus ket c'hoant evid ar bloas-man, n'oun ket prest avoalc'h.

— Eh bien ! va mignoun, ma n'en em gavit ket prest, me ho sicouro d'en em lakaat e stad vad. N'eus netra æssoc'h. Roit hebken conje din da lakaat hoc'h hano gant ar re all, ha goudeze, bezit dinec'h me ho lakai e stad d'ober mad ho tever.

— Nan, autrou, nan : ne rin ket breman ; divezatoc'h ne lavaran ket. Ne rin ket er bloas-man, er bloas a zeu.

— Penaus, er bloas a zeu ; mæs va mignoun baour, ar bloas a zeu, e cavoc'h diæsoc'h cals ober ar pez na fell ket deoc'h hen ober er bloas-man ! Perag gortos eta ? hag ouspen, n'hoc'h ket sur...

— Pe vezin sur, pe ne vezin ket, er bloas-man ne rin ket va Fask. Gortos a fell din ar bloas a zeu. — Hag ann aumonier mantret he galoun a renkas en em denna, heb ken respount. Paour keaz den iaouanc ! a sonje ennhan he unan o vont cuit, ne ve goest netra guelloc'h gouscoude, d'he gonseli en he brisoun ! ne voar ket petra en deus reüset.

Antronoz-vintin, e oa o vont d'ober he dro evit guelet ar re glanv, rag unan a oa eno ker clanv, ma oa bet roët he sacramanchou dezan

pemp pe c'houec'h devez a oa, pa velas, var unan eus ann doriou, numero ann den iaouanc en devoa diskuezet dezan ann derc'hent beza ken aheurtet.

Spountet e tigor ann or hag e vel e guirionez, ann den iaouanc-ze gourvezet var he vele hag hen disliou. Tostaat a ra outan hag e c'houlen :

— Petra so c'hoarvezet ganeoc'h ? Deac'h e oac'h iac'h hag hirio e cavan ac'hanoc'h etouez ar re glan !

Respount ebet.

Mont a ra ann aumonier tre beteg ar guele hag o veza sellet outan :

— Oh va Doue, emezan, semplet eo.

Ker buhan e teu er meaz da c'hervel ar seurez hag ar medisin.

Ar re man a deu di d'ar red.

— Guelet, eme ar belec, ann den iaouanc-man a so semplet, petra c'hoari gantan ?

— Ne hell ket beza cals a dra, eme ar seurez. N'eus ket ouspen eun heur amzer abaoue ma eo deut aman. Clemm a rea gant ann droug-penn.

Ar medisin a oa æt ker buhan da bega e breac'h ann den iaouanc.

— Oh ! va Doue, emezan, he voad ne sco mui he galoun ne da ket ken... ne denn mui he alan... e paouez mervel ema ar c'brouadur-man !

Pebes kelou evid ann aumonier ! Chomm a rea en he za e kichen guèle ar maleürus-ze ha ne gave ger da lavaret. Chomm a rea o sellet parfet, mantret he galoun gant ar glac'har, ous ar muzellou dislivet-ze, ous ar ginou-ze hanter-zigor.... hag e seblante dezan clevout c'hoas ann den iaouanc o lavaret :

— Ar bloas a zeu..... Pask ebet er bloas-man... Divezatoc'h..... ar bloas a zeu.

Hag ann eternite a oa dija commanset evid ann den iaouanc-ze, achu a oa he vloaveziou, biken, jamæs mui, ne vije eur bloavez all evitan.... Siouas he ene a oa dija barnet gant ann Autrou Doue.

Ann aumonier en em dennas ac'hano o scuilla daëlou c'huero, hag ez eas da velet ar c'hlanvour all : heman a oa ive o vont da vervel : kerkent ha ma velas ar belec :

— Va zad, emezan, beac'h gantan e parlant, va zad, pegen eürus en em gavan ! mont a ran da vervel ! mond a rin gant ann Autrou Doue ! Abaoue m'am eus bet va sacramanchou, n'em beus poan ebet mui.

Hag evel ma levere ann aumonier dezan, e alje c'hoas marteze parea :

— Ne livirit ket ann dra-ze din, va zad ; ne livirit ket din ne varvin ket. Guelloc'h eo ganin mervel breman pa oun prest..... Breman e caran ann Autrou Doue..... Ma teufen me da barea, ma alfen-me mond ac'han, e alfen marteze coueza c'hoas er peo'het marvel hag ober poan dezan ! E alfen coll va ene ! Oh nan, nan, guelloc'h eo ganin mervel breman.....

Hag ann devez-ze d'oc'h ann abardaëz, ann ene ze, ken dishenvel dious ene ann den iaouanc all, a oa æt dirag ann Doue evid beza barnet.

Daou zevez goude ann daou gorf maro a oa ann eil e kichen egile var ar vas-caonv e creis chapel ar prisoun, hag ac'hano ez ajont d'ar vered e peleac'h e oent lakeat ebars er memes toul.....

Pa savint ac'hano ho daou d'ann devez diveza, evid mont da beleac'h e savint hi eus ar bez ? Siouas ! Petra benag ma eo bras madelez ann Autrou Doue, ha dreist kement a hellomp da gompren, leac'h so da gahout aoun n'en em gavje unan anezo enn tu cleiz epad ma vezo egile enn tu dehou d'ar Barner.

Na perag kement-se ?

Abalamour da veza lavaret, gortos d'hen ober divezatoc'h, eun dever a oa æz dezan hen ober doc'htu.

Pehini eo ann den, na denfe ket profit eus eun henvelep exempl, evid dioual da goueza er memes maleur?

A.

Eur potr bihan a so savet etre hen hag he c'hoar vihan, divarbenn d'ar pezic a oa en ho fod-espern.

— Dal, eme ar potr, guelloc'h eo e ve ann dra-ze evidoun, eun devez benag e vezo daô prena eur goas evidoun.

— Ah ! me, neuze, eme he c'hoar, marteze n'am bezo ket ezomm ive, e ve prenet eur goas din.

A.

Daou potr iaouanc evel ma ve cals var ruiou Paris a oa o causeal eun devez.

— Assa, Polyt, te so gouiziec, lavar din petra eo ar *socialism* a lavar e tle beza peb tra commun etre ann oll.

— Petra ! oh n'e ket diæz. Be t'eus eur guennec ha me am eus eur c'horn butun, mond a res da brena butun gant da vennec hag e roès anezan din.

— Ha goude ?

— Fumi a ran da vutun.

— Mad avoalc'h ? ha me ?

— Sellet a res ouzin-me hag e crainchez ar pez a giri.

— Gres peoc'h dime. Henez a so eur vicher re dreut.

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 30). DISSADORN 16 A C'HUEVRER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 16 c'huevrer 1878.

PI NAO.

Ra vezo græt bolontez ann autrou Doue var ann douar evel en Eê ! Ann Ilis a so intanvez, ar gristenien a so evel minoret : Maro eo, hon tad santel, ar Pab Pi nao. Var ann douar-man, n'hon devoa ken sclerijen nemetan, evid diskuez ann hent deomp. Petra a raimp-ni breman ? Sevel hon daoulagat varzu ann Eê evid goulen digant ann autrou Doue ar sicour a so red deomp da gahout evid mond d'ar Barados. Collet eo ganeomp hon Tad eus ann douar, mæs bez' hon deus c'hoas hon Tad eus ann Eê. Pi nao a so maro ! Biken mui na velo den var ann douar, ar fas-ze ken dous ha ken carantezus a c'houneze calonou kement den a dostaë outan ! Maro eo Pi nao !

Hogen Jesus a so beo, Jesus a vevo da viken ha Jesus, hon Tad a so en Eê, a roio deomp heb dale eun Tad all var ann douar, eur Pab hervez he galoun.

Gouscoude ann Ilis a so e caôn hag ann oll gristenien a dle beza glac'haret. Petra benag ma tostaë bemdez ann devez diveza evid Pi nao, hini ebet ac'hanomp ne felle dezan sonjal en devez terrubl-ze. Ar Pab a oa ker crê. Ar c'horf en devoa da c'houzanv eun tam benag, guir eo, mæs he ene a ziskueze cahout kement a nerz hag a gourach en despet d'he souffransou, ma sonje d'ann oll ne varvje morse.

Penaus hon deffe ni credet e vije bet lamet diganeomp ? Ann Ilis he devoa kement a ezomm anezan ! Ker bras a oa he Vadelez hag he Furnez ! Grœt eu deus kement a draou ha traou ker burzudus ! Ne oa ken nemetan, den ebet d'he zifen, soudard ebet oc'h he heul, hag ar re fall a grene dirazan.

Piou en divije credet e teufe ann autrou Doue da c'hervel davatan, souten he Ilis, ann hini, ha ne oa ken nemetan, a zifenne ar GUIR hag ar JUSTIS.

Cetu petra a sonje ann den, mæs ann Autrou Doue a voar guelloc'h evidomp, petra so ar guella deomp, hag hen ne sonj ket eveldomp. Oll burzudou ann Autrou Doue, den ebet n'en deus ho guelet c'hoas. Ni a c'houlenne e rafe ann Oll-Galloudec eur burzud evid kenderc'hel he vuez da Bi nao hag hen a roio deomp eur burzud all cals brassoc'h. Bez' ez eus var ann douar eun den, n'en em anav ket he unan ha ne deo anavezet gant den. He hano, neubeut a dud a anav anezan, varc'hoas pa vezo bet choaset evid Pab, e kemero eun hano all hag he hano a vezo eus a neuze anavezet gant ann oll. Ann den-ze a vezo marteze prisonniet, marteze e renko tec'het d'eus ann eil kear en heben heb cahout plas ebet fix var ann douar, marteze e vezo merzeriet, mæs ann den-ze n'eus fors e peleac'h e vezo, n'eus fors petra a c'hoarvezo gantan, ann den-ze a vezo e guirionez successor Pi nao, successor Sant Per. Cetu peu sort burzud a rai ann Autrou Doue evit consoli he Ilis. Hag ar Pab nevez a gavo en he galoun hag en he c'hinou ar c'homsou a so mad evid cass ann den beteg ar pors eus ann eürusdet eternel ; kenderc'hel a rai, oc'h ober hirio evel ma rea Pi nao deac'h, evel m'her graio ar Babet all bete fin ar bed, sevel a rai huel en he zorn croas hor Zalver Jesus-Christ evid enebi ous baniel Satan, rag ar brezel-ze a so commanset er Barados, etre ann Autrou Doue ha Lusifer, a bado beteg ma vezo treac'h evid atau, croas Jesus da vaniel Satan.

Ar burzud-ze her guelet a raimp abars nemeur. Ar memes hini eo hon deus guelet kellies gueich ma eo bet savet eur Pab nevez var gador Sant Per. Padout a ra abaoue ann devez ma stagas ar Juzevien hor Zalver ous ar groas. Abaoue, ar vourrevien a so en em heuliet stanc ha stanc ann eil egile, mæs n'eus bet nemet eur merzer hebken.

Jesus eo,a so bet prisoniet ha merzeriet e peb fæsoun, mæs Jesus na hell ket mervel.

Biscoas Pab n'eo bet chommet hirroc'h evid Pi nao o c'houzanvi evid he Zoue, oc'h enebi ous ar re fall, o tiskuez sclæroc'h d'ann oll hag heb aoun rag den ebet, e peleac'h e ma ar virionez, e peleac'h e ma ar guir eürusdet.

Ni a hell breman lavaret, evel diskibien Emmaüs, ni a sonje deomp en divije rentet he gloar, he galloud hag he enor d'ann Ilis, ha cetu hen maro.

Ia maro eo, mæs d'eus ar Barados, e peleac'h hor pedennou hen sicouro da vont, ma n'en deus ket allet he ene mont rag eün di, d'eus ar Barados e veillo c'hoas varnomp hag a c'houlennó digant ann Autrou Doue cahout sonj eus he bromessaou, ha difen atau he Ilis dious ar re a glask lemel anezhi a zivar c'horre ann douar. A.

Dir-guener devez kenta a viz c'huevrer ann Deputeet ho deus anavezet evid græt mad elecsion ann autrounez Gusman Serph ha de Casabianca conservatourien hag hini Godin d'eus ann tu cleiz.

Mæs er memez devez ho deus torret elecsion ann autrou Le Clère evid Avranches (Normandi) hag hini ann autrou de Champagny, evid Dinan (Costez-ann-Nord).

Er memez devez ann Deputeet a so en eur assamblet ive d'eus ann noz, hogen, mez em beffe, lavaret deoc'h petra ho deus græt neuze, rag ne ve ket enorabl, nag evito nag evid ar re ho deus ho c'hasset di. Eun trous a so bet ganto hag eur jalabao evel ma c'hoarvez aveichou ganeoc'h, goude coan, en eun devez eured.

Dissadorn 2 a viz c'huevrer ho deus disclæriet evel græt mad elecsion ann autronez de Bouville, Cuneo d'Ornano hag Hermary.

Mæs torret ho deus elecsionou ann autrou Charlemagne evid Châteauroux, ann autrou Veillet evid Loudéac hag ann autrou Garnier-Bodéléac evid Sant-Briec.

Ann daou ziveza-man evel ann autrou de Champagny a so d'eus escopti Sant-Briec. D'ar sul 3 a viz meurs eo, ma eo bet merket ann elecsionou evid ann tri-ze, mechans d'ann devez-ze potret Sant-Briec a ziskuezo anat,ez int guir Breizis,ha ne deo nag injuriou,na gourdrouzou ar re ruz,a vezo goest da viret outo henvel adarre ann tri autrou-ze. Ha ma vent casset d'ar gear eur veich all pe ziou, pe vuioc'h,derc'hel atau dezo hag ho c'hass atau be veich, o tiskuez evelse, ez eo ho fenn calet d'ober ar mad,evel ma eo penn ar re fall calet d'ober an droug. Labourit eta evito,diouallit da veza touellet na spontet gant ar pez a lavaro ar re ruz deoc'h, ha mont oll da voti evid ann tri autrou-ze. Diouallit dreist peb tra d'eus ar re a glaskefe ober deoc'h evel ma'z eus bet græt ann dro all, a zeufe da c'houlen diganeoc'h guelet ho pillejou evid staga varnezo eun tam paper gommet evel eun timbr-post evel ma'z eo c'hoarvezet gant ann autron Even. Ann tamou paper-ze ne oant ket bras, c'hui na velcc'h ket anezo rag int a zalc'he anezo en ho dorn ha pa roent ho pillet deoc'h en dro,ho devoa bet amzer avoalc'h evit cuzet hano ann autrou de Champagny gant hini ann autrou Even ha pa sonje deoc'h voti evid ar c'henta eo evid ann eil ho peus hen græt.

Ma ne ouzoc'h ket lenn, ne iet ket da ziskuez ho pillet d'ann oll, mæs hebken da eun den mad ha cristen ha pa en devezo henez lavaret deoc'h peu sort hano a so var ho pillet, mar deo ann hini hoc'h eus c'hoant da voti evitan, arabat e vezo deoc'h displega anezan nemed evid he rei da bresidant ar bureo.

Unan benag eus ann Deputeet en deus lavaret e oac'h bet casset da voti egis eur vanden chatal. M'ho pije hanvet eur re fall benag, ne vijec'h ket bet tamallet, mæs roët peus ho moueziou d'ar re vad, ha cetu perag e tamaller ac'hanoc'h.

Ma ! ar pez peus græt ar veich all a oa mad, gras deoc'h ha courach d'hen ober adarre.

D'al lun 4 a viz c'huevrer ez eus bet achuet voti budjet ar justis. D'ar meurs 5 a viz c'huevrer diou elecsion torret adarre, re ann autrounez Labitte evid Clermont ha Michaut evid Lunéville. N'e ket dao lavaret deoc'h, me chans, e oant ho daou conservatourien, rag e tleit gouzout, a bell so, ne ve torret nemet elecsionou ar re-ze.

D'ar Iaou 7 a viz c'huevrer ez eus bet elecsion adarre gant ar Senatourien evid henvel unan e plas ar Jeneral Aurelles de Paladine. Mæs ann dro-man adarre, n'eus ket bet allet cahout moueziou avoalc'h evid hini ebet anezo. Evel ken ann elecsion a renko beza græt heb dale, rag pa varv eur Senatour d'eus ar re a so hanvet evid ar vuhez, n'heller ket chomm ouspen daou viz heb henvel unan benag en he blas ha da benn ar seitec e vezo daou viz. Rag-se devez ann elecsion a so merket d'ar iaou 14 eus ar miz-man.

Er memes devez ann Deputeet goude beza torret elecsion ann Autrou de Cardenau, evid Dax, ho deus lavaret e oa bet græt mad hini ann Autrounez Gaslonde, d'Aremberg ha de Lagranje.

Achuet ho deus ive voti ar pez a chome c'hoas d'eus budjet ar Brezel.

E Bro Saoz n'eus ket bet roet c'hoas d'ar c'houarnamant ar pez arc'hant a c'houlenne evid beza prest atau, n'eus fors petra a alfe da c'hoarvezout. A.

Lizer eul labourer douar.

Va mignounet,

Bez' ez eus, e meur a garter var ann douar, eul labous, a rer al lotruch anezi, a vez redet cals var he lerc'h o clask he faka,abalamour d'he fleun a vez guerzet eur priz vrao. Hogen al labouz-ze pa vez deut ar chasseourien tost dezi a voar cuzet he fenn dindan he diouaskel,o sonjal, m'ervad, pa ne velo mui ann danjer, e vezo tec'het pell, pell bras diouti. Ma hirio cals a dud, siouas ! a so henvel ous al labous-ze, serra cloz ho daoulagat a reont evid miret da veza spountet o velet e pe stad trist ec'h en em gavomp. Gouscoude n'e deo ket en eur serra ann daoulagat e heller en em ziouall dious ann danjer.

Er memes tra, m'ho peus c'hoant da gender-c'hel ho ti e stad vad, eo daô deoc'h cahout soursi anezhan, beilla mad varnezan ha diouall na zeufe den d'ober netra a gement a alfe beza caus dezan da goueza en he boul.

Ann dra-ze so sclear.

Siouas deomp ! er moment man ar Republicanet dre ho folitic milliget a so e coll ar vro : ha dre ann tauliou trahiss a scoont bemdez var ar peuliou bras a zalc'h ar Frans en he za, e raint kement, ma vezo distrujet ganto ann ti kaër-ze a hanver ar vro, a hanver ar Frans. Dija dre ho faut den ebet mui ne sonj ennomp, den ebet mui ne ra stad ebet ac'hanomp.

Ar Russianet, her c'hlevet hoc'h eus hag hel lennet memes er gazeten-man. Ar Russianet ho deus bet an treac'h var an Turket ha dre-ze evel m'ho deus gueichall ar Russianet, an Autrichianet hag ar Prussianet rannet ar Pologn etrezo ho zri, breman e vezo græt ar memes tra gant ann Turki.

Ar Russianet a gemero da genta oll kement a blijo ganto e douar hag en arc'hant, ha goudeze e vezo roët eul loden all d'ar re ho deus ho zicouret pe ho lezet da ober, en eur ger d'ar re o devezo c'hoant. Ar Frans n'eus fors petra a raint na c'hello lavaret ger, rag ar Republicanet hag ar brezel diveza ho deus he rentet ken izel ha ker clanv ne deus ket allet c'hoas dond iac'h tre, rag n'he deus ket kemeret ar remed, ha ne oa ken nemetan, en divije allet he farea hag he c'hrenvaat.

Travoalc'h evid ar Russianet. Ar re-ze, ma renkomp lavaret ar virionez, ma n'ho deus ket cals a garantez evidomp ne d'int ket, da vihana hon adversourien touet evel ar Prussianet.

Ar re-man a sonj dezo n'ho deus ket c'hoas kemeret eul loden vras avoalc'h d'eus hor bro, hag an Italianet, goude beza rentet deomp Nis hag ar Savoi, evid cahout conje d'ober ar pez a garjent, a ve contant avoalc'h breman ho c'hemer a nevez gant sicour ar Prussianet.

Ma teufe an traitourien-ze,unan eus ann devejou man, da lemer varnomp, me a gred, ne deo ket ar Republic-man, nag ann alvocadet a so hirio e ren anezi, a ve goest da viret outo, rag ne deo ket gant comsou e heller herpel ous ann adversourien. Ne sonj ket deoc'h ?

An hini n'en deus den d'he zicour, er c'heit m'en deus he adversour, pemp pe c'houec'h all oc'h he heul, petra rai ?..... Gortos ne ve mui ar memes tra, n'e ket 'ta ?

Ha ma chomm atau ann traou memes tra, caër ho pezo chomm trankil ha didrouz, hoc'h adversour m'en deus c'hoant d'ober droug deoc'h na hello den miret outan d'ober he volontez.

— Eun devez ma oa deut Guillaouic ar bleiz da eva dour oc'h ar stéir e velas eun danvad iaouanc a oa deut ive da eva er memes plas. Ar bleiz na c'houlenne ket guel eget staga doc'htu ganti : gouscoude ne fallas ket dezan hen ober heb digarre.

— Perag, eme hen d'ann oan, perag e saotreste ann dour din ?

— Me ! eme ann oan, me saotri ann dour deoc'h ! Penaus ec'h alfen-me hen ober ? me so izelloc'h evidoc'h.

Ar bleis o velet n'helle ket cahout peg en tu-ze a gendalc'has :

— Er bloas tremenet, te ac'h eus droug-prezeget ac'hanoun-

— Ne oan ket ganet.

— Ma n'e ket te eo, da vreur eo neuze. —

Hag ar bleiz heb clask ken digarre nemet he c'halloud hag he nerz, o samma ann oanic var he scoa hag o cass anezan d'ar c'hoat gantan d'he lonka. —

Allas, mignounet, ar Frans baour a so ann oanic-ze, hag ar Prussianet ar bleiz, ha ne ran ken nemet crena o sonjal e hello ar bleiz dont varnomp pa garo.

Ma ve ni c'hoaz a ve a unan e Frans evit herpel outan, marteze, marteze e alfemp dond a benn anezan ha rei he zeleat dezan : Siouas ar Republicanet n'int ket nec'het gant ar vro, na gant ar Prussianet. N'ho deus ken sonj nemet cahout ar plasou, gounis pe laërez cals danvez, ha goudeze m'ho deus amzer, e hellint sonjal er vro ha clask guelet petra eo ar guella eviti.

Ha d'eo ket c'hoas ann dra-ze ar goassa.

Ar Frans, va mignounet, a so henvel ous eun ti bras meurbet, ledan hag huel kenan, ann ti-ze a so d'eus he zouten peuliou bras, peuliou crenv savet gant mein benerez d'eus ar re vella. Ar peuliou-ze eo, al lezennou mad, hag ive ar Relijion, ar Justis hag an Arme.

Hogen, petra a velomp-ni, eun neubeut bloaveziou so e Paris hag e leac'h all?..... Guelet a reomp eur fors tud n'ho deus ken plijadur, na ne glaskont ken,nemet taul en traon ar peuliou-ze,ar Justis, ann Arme, ha dreist oll ar Relijion.

Ma alfent gouscoude dond a benn d'ho zeurel en traon, petra a zeufe ar Frans da veza ? Flastret dindan ann atrejou, e ve daô dezi guelet heb flach he adversourien o laërez a zivarnezi ann neubeut he divije allet dioual beteg hen.

Neuze henvel ous ar vandennadou brini oc'h en em gavout var eun dachen a vrezel evid dispen ar re varo, e ve guelet, pa ne ve mui na varnerien, na soudardet, na veleien, e ve guelet torfetourien, criminalet eus ar re voassa o redec ar vro penn da benn evid laërez, laza, hag ober ar brassa crimou, pa ne ve mui den o viret outo.

Ia, va mignounet, ia, cetu petra a c'hoarvefe. Rag-se pa sonjan, n'oun ket goest da gompren,na ne d'oun ket, e alfe tud, hag a lavar caret ar vro, en em lakaat a du gant ar Republicanet.

Eun devez a zeufo gouscoude, ma renkint digori ho daoulagat, digori ho diouscouarn. Neuze eleac'h lezel teurel en traon ar peuliou bras-ze, gant tud, e vez lavaret, ho deus resevet arc'hant digant hon adversourien-ni, evid ober ar pez labour vraô-ze, neuze, e raint ho oll possubl evid parfetaat anezo ha miret outo da gouezа.

Ra blijo gant ann Autrou Doue e teufe heb dale ann devez eürus-ze ma hellimp oll assamblez renta trugarez dezan da veza casset ar maleur pell diouzomp ha da veza hor zaveteet. A.

De Marcère en deus scrivet d'ar prefedet da lavaret dezo petra ho deus d'ober e kenver ar C'hommuniou, ha dreist peb tra e kenver ar mearet choaset gant ar c'honseil munisipal.

Ar ministr a lavar d'ar Prefedet beza leun a vadelez evito, o cahout atau sonj gouscoude, d'en em zervicha eus ho galloud a enep ar re ne rafent ket mad ho dever.

Goulen a ra e ve græt buhana ma vo possubl afferiou ar vro. Hen, d'eus he gostez ne zalc'ho ket re bell ar paperiou en he vuroiou.

Hel lavaret a ra da vihana, mæs aoun bras am eus ne ve ar bromessa-ze henvel ous hini ann hostiz a laka var he stal : *Hirio evid paea, var-c'hoas evid netra !*

De Marcère a c'houlen, e teufe ar Prefedet, da souten ar mearet ne vent ket goest da enebi ous ho c'honseil, pa glaskefe heman lakaat ann disurj e peb tra. *Ar c'houarnamant*,emezan,*a so goard evid ar C'hommuniou hag a dle miret ne vent goasket re,na ne ve ket lakeat re a veac'h varnezo, evid ann amzer vreman hag ann amzer da zont,oc'h ober goal usach eus ho danvez.*

Eun dra vad eo a lavar, evelken, pa sonjer ez eus e meur a blas conseillou munisipal, ez eo ann darn vrassa anezo, tud ha n'ho deus bet morse netra dezo ho unan ha n'ho deus netra da goll, eleac'h ar re a baez ar muia eus ar c'hargou a so bet lezet er meaz.

Ar ministr a achu he lizer o lavaret penaus ar re a rai gaou ous ho C'hommun a renko *respont.*

Respont petra ! tud ha ne baeont na patent na guennec ebet pa n'ho deus netra ? Lavaret e ve, en divije bet De Marcère c'hoant d'ober goab ac'hanomp. Ha gouscoude, e lavar, heb c'hoarzin, e vezo goulennet cont diganto, d'eus ar pez ho devezo dispignet a re, hag e renkint respont e *guirionez.*

Ni ve contant avoalc'h e ve græt ann dra-ze dezo, mæs penaus ?

De Marcère a glask goudeze peur e hello ar gonseillerien munisipal mont re hir, peur e rafent goal usach d'eus danvez ar Gommun ha petra benag m'en deus lavaret huelloc'h e renkefent respount, ne fell ket dezan gouscoude ez afe ar Prefedet re hir varnezo.

Cet' aze eun dra hag a so sclear hag eur fœsoun da respont a zo æz tre. *Respont a renkint*, emezan,*mæs ne rafoc'h ket dezo paea*,na perag ?

Abalamour, emezan, ma renk ann electourien diski var ho c'houst, ne hellont ket miret da evessaat mad ous afferiou ar Gommun : evid diski dezo e vezo græt mad pe fall ho afferiou, rag m'ho devezo choaset conseillerien mad pe gonseillerien fall ; evid ober dezo compren *ne deo ket oblijet ar c'houarnamant d'ho difen, ma ne fell ket dezo beza difennet ;* en eur ger, evid ma vouezint, mar teu eun dra benag da voaska anezo, da lakaat re a veac'h varnezo, rag n'ho devezo ket clasket mad, petra oa ar re a c'houlenne ho mouezíou, pe autramant, abalamour ne oant ket bet o voti, ma vouezint ervad eo int ho unan ho deus tennet ann diæzamant ze var ho c'hein.

— Comsou mad avoalc'h, ma ne c'houlenje ket De Marcère oc'h ho scriva, ne vije choaset nemet Republicanet :

Comsou mad avoalc'h, ma vije hen a vije bet o clask lakaat da henvel tud vad, tud a Relijion ; comsou mad avoalc'h, ma vije bet ann oll electourien, a so carget da zibab ar gonseillerien munisipal,ho divije bet eun dra benag evid respont, m'ho divije bet eun tam benag a zanvez.

Mæs siouas ! petra sinifi ar c'homsou-ze,eleac'h n'ho deus netra ann darn vrassa eus ann electourien, eleac'h n'ho deus netra da baea eus ar c'hargou ?

Eno, ne reont van ebet,piou da henvel rag ma ve lakeat cresk var ar c'hargou int n'ho devezo netra muioc'h da baea pa ne paeont guennec ebet.

Kement-ma,a dlefe diskuez,ez eo ouspen poënt ober eul lezen-nevez,ne rofe conje da henvel ar c'honseil munisipal nemet d'ar re a baez ho lod eus ar c'hargou e peb Commun. A.

Unan eus ar re a reseo *Gazeten ar meziou* a scriv dezi :

Autrou

Dre ma anavezan mad ann interest oc'h eus evid ann dud divar ar meaz e c'houlennan diganeoc'h, mar d'eo ho madelez, respount d'ar pez a c'houlennan aman varlerc'h.

1° Permettet eo, pe ne deo ket, da eur mear a so e penn ar bureo da zevez ann elecsionou,kemer he villet digant unan benag eus ar re so deut da voti, hag he zigorri evid guelet peu sort hanoiou a so varnezan ha goudeze ma ne blij ket ann hanoiou-ze dezan, stlapa ar billet cuit, o lavaret d'ann den : kea d'ober eur billet all, heman ne dâl ket ?

2° Pemettet eo da eur gard-champêtr pe da eur c'hantonier rei billejou evid ann elecsionou munisipal ?

Pe seurt poaniou a alfe coueza var ar re ho deus græt unan benag eus ann daou dra-ze ?

Ar pez a scrivan deoc'h aman a so c'hoarvezet d'ar c'houec'h a viz kenver,pa'z eus bet græt ann elecsionou munisipal,er Gommun emaoun o chomm ennhi.

Ann enor am eus d'ho saludi. P. C.

Cetu aman ar respount.

Ar re ho deus græt unan eus ann daou dra-ze, a hell beza condaonet d'ar prisoun ha da baea eun dra benag, mæs abars mont da zougen clemm dirag ar justis, e renker cahout testou mad ha prest da zont dirag ann dribunal, da renta testeni d'ar virionez, ar pez ne gaver ket stanc, siouas, en hor bro. Aoun so, na zeufe goudeze ar mearet da venji varnomp ma iafemp da zougen clemm en ho enep, ha gouscoude, nemet ober a rafec'h eun dra benag control d'al lezen, n'eus fors peger bras e ve ho malis morse ne hellint ober ann disterra tra control deoc'h,nemet ma ne vec'h ket goest d'en em zifenn.

Eun all a scriv c'hoas d'ar memes gazeten.

Pa vez hano d'eus ar politic, n'eus ken nemet ar re zod ne chenjont morse. Ar c'homsouze lavaret gant Thiers, Doue ar re Ruz, ho deus græt din aliez huvreal. Hag hirio e reont din beza nec'het bras.

E 1830, me a oa deut Republican, rag ma oan scuiz gant gouarnamant ar Rouane, ma renke ann oll senti outo,ha ne helle den cahout ken bolontez nemet ho hini. Hirio 48 bloas divezatoc'h, er bloas 1878, am eus c'hoant lavaret,e carfen e teufe ar Roue adarre,ker scuis ma'z oun gant ar Republicanet a so goassoc'h mistri eget ar Rouane ha cals diæssoc'h da gontanti. Da vihana pa oa eur Roue n'hon devoa ken d'ober nemet bolontez eur mestr hebken ha breman, d'oc'h adalec ar senatourien hag ann deputeet Republicanet beteg ann diveza lampon a so amezec din,oll e c'houlennont e ve sentet outo, e ve græt ho bolontez e peb tra.

Petra a rin-me ?

N'ouzoun ket. E sonjal emaoun breman, ha goest eo ar Frans da veva heb beza atau gouarnet gant eun tirant benag, pe hen en devezo eur gurunen var he benn pe autramant eur bonnet ruz. Ma ve daô choas etrezo e ve cals guelloc'h, n'hellan ket miret d'hel lavaret c'hoas eur veich, e ve cals guelloc'h ganin, servicha da eur Roue eget d'ar botret ruz. D'eus daou valeur, ar bihana ar guella.... pa heller choas.

N'eus fors petra eo, paour keaz den, e hellez crial, a bouez penn, bete coll da vouez, beva ar Republic, beva Gambetta, en traôn heman, en traôn henont, paea a renki, evel m'hel levere Napoleon III.

— Ia, paea heb lavaret ger, cetu petra eo hag a vezo atau da oll guiriou, paour keaz lann Couer. Cetu eno ar sclera profit,a helli da denna d'eus a gement all a bromessaou caër a raio d'id tud fallacr, a lavaro did e claskont da renta eürus, ha n'ho deus ken sonj na ken c'hoant, nemet tenna arc'hant d'eus da ialc'h, evid lakaat en ho hini. A

AR BREZEL ER ZAO-HEOL

Eun tam benag eo guelloc'h ar c'helou am eus da rei deoc'h er sizun man, arabat eo gouscoude cahout re a fizians rag ne deo ket c'hoas goal barfet ar stal.

Dissadorn ar Rnssianet hag adversourien all ann Turket a gendalc'he o vont atau araug ha ne oa evid c'hoas hano ebet a beoc'h.

Dissul avad e oa bet sinet ar bromessa d'ober ar peoc'h ha roët urs d'ar Russianet chomm eleac'h ma oant : poënt avoalc'h a oa rag ne oant ket mui goal bell d'eus Constantinopl.

Dilun ne oa ket anavezet petra ho devoa goulennet ar Russianet evid ober ar peoc'h.

Dimeurs ez eus bet gouezet petra a c'houlennont. Lavaret a rer aveichou *prena* ar peoc'h, ha ma ne deo ket atau guir ar goms-ze, evid ann Turket, e vezo guir ar veich-man, rag ma hellont

cahout ar peoc'h, n'ho devezo ket anezi evid netra.

Ar Frans, Bro-Saoz, ann Autrich, ann Itali hag ann Alemaign a dle cass cannadet en eur gear ha ne deo ket choaset c'hoas evid guelet ha ne ve netra da chench er pez a c'houlen ar Russi digant ann Turki abars sina ar peoc'h evid mad.

AR FRANMASOUNET

EUR GER ARAOC KOUMMANS

Koummanset em boa histor ar franmasounet : eun tam-zo oan eanet da scriva : aviziken e ielo en dro. Lod marteze a gav eun tamic inouuz clevet caoz ar memes re. Mes n'eo ket evit ar re a anavez ar vreuriez-ma oun en em lakeat da scriva. An dud divar ar meaz a glev alies hano euz ar franmasounet ep gouzout petra int ha petra a glaskont. Ar re-ma eta, a gav d'in, o do plijadur oc'h anaout ar ganfarted-ma. Petra benac n'euz ket etouez an dud divar ar meaz euz ar ouenn tud-ma, coulsgoude hirio an deiz ar franmasounet a zo deuet a benn da c'hounit anezho : an elecsionou a ziskuez sclear d'eomp emaint a du gantho. An amzer a deui marteze ep dale,ma sklasko ar vreuriez ober he fesketerez etouez an dud divar ar meaz. Eun dra vad eo eta rei d'anaout pe seurt boed a stag ar franmasounet ouz ho higen. Eurus ma viran ouz unan benac da veza tapet ha fritet.

DOAREOU AR VREURIEZ.

Aman e renkan merka an dishenvelidigez a zo etre ar vreuriez ne c'hoari nemet a zindan, nemet e kuz, hag eben a labour a zevri dirac an oll, hag a zo memes anzavet gant ar c'houarnamant. Ar genta galvet *Charbonneri* ne deuz nemet eur mestr, hag ar mestr-se ne anavez ket anezhan. An eil petra benac ne ra ive nemet eur vreuriez, e deuz coulsgoude brankou all, c'hoarezet all.

An *Oriant-bras* a Frans en deuz dindan'han kement franmasoun ne anavez ket ar *c'hiz Ecosse* pe *giz Mizraim*. Kiz pe c'hiz ho labour a zo ar memes. An Oriant braz en deuz evit kuzullierien eun niver bras a dud anavezet hag a zo er c'hargou huella. E Paris ha tro var dro ez euz unnec ha tri ugent *loch* (gervel a rear loch al lec'hiou m'en em assamblont). En em zestum a reont eur vech er miz. D'ar bevar var'n ugent a viz even hag euz a viz kerzu eo ec'h en em assamblont evit fricota ha festa. Neuze ive e vez kestet evit ar vreudeur izomec. Ar c'hinaoueien ne velont ket hirroc'h evit ho fri a gav d'ezho ema eno oll froudenn ar vreuriez ha n'euz nemeur a zouk evit fricota ha festa. En departamanchou all ez euz daou c'hant pemp *loch*, en Aljerii hag er c'holoniou all eiz var'n ugent : etre tout tri c'hant pevar *loch* a labour da c'hloar *Micherour bras ar bed* ha da zilvidigez an eneou ! *Oriant bras* Franz en deuz c'hoas ouspen da hencha pevar ha tregont *loch* er broiou estranjour. *Ar c'hiz Ecosse* a gounte er bloas 1866 trivac'h ha pevar ugent *loch* : pevar ha tregont e Paris, ha daou ugent en departamanchou all, hag unan var'n ugent en Aljerii hag er broiou all. Ar franmasounet euz a *c'his Mizraim* n'int ket ker stang.

« Petra benac m'emaomp skignet dre ar bed « oll, eme ho ritual, hor breudeur ne reont ne- « met ar memes breuriez. Oll ec'h anavezont ar « memes secrejou, ec'h heuillont ar memes hent « hag o deuz ar memes ioul. Forz euz a be seurt « giz e ve eur franmasoun, breur eo d'an oll « franmasounet o zo var an douar. »

HA CAROUT A RA AR FRANMASOUNET AR BEORIEN, EVEL M'O DEUZ C'HOANT REI DA GREDI.

Comzet or beuz euz ar c'hestou a reont. Ar franmasounet o deuz c'hoant da dremen evit eur vreuriez carget a garantez evit an nessa, ha ne deuz ken ioul nemet da ober ar vad. An iliz a lavar eo mamm ar beorien. Me eo, a lavar ar vreuriez-ma. Ha lavaret a ra ar virionez ?

Guelit pegen leal ha pegen guirion eo he c'homzou : Selaouit petra a lavar pa gomz euz ar beorien. Ar breur *Ragon* a c'halv ar franmasounet paour « al lornez euzus euz ar vreuriez. » Setu an ali a ro d'ar breur *Beurnonvill*. « Ne ginni- « git morse da lakaad var ar rollou nemet tud a « hell digeri d'heoc'h ho ialc'h ep astenn morse « an dorn. »

Eur breur all, ar breur Bazot a gomz euz ar beorien gant eur garantez da viana ken dizoursi. « Ar franmasoun izomec, emezhan, à zo ato e « toul ho tor, var hoc'h hent ; bez'ez eo egiz eur « c'hi taget ne ean d'hoc'h heuill. Ato ema var « ho tress, n'en deuz mez ebet. Eman aze pa « zavot, pa deuot d'ho pred, pa'z eot euz ho ti. « Guelloc'h e vije guelet eur gountell en he zorn ; « en em zifen a c'heljer neuze gant courach en « he eneb. Mes breman evel m'eo franmasoun « eveldoc'h, e lavaro : Me zo ive franmasoun ; « roit d'in eun dra benac ; rac me a zo ho preur, « hag ho lezen a c'hourc'hemen d'heoc'h ober an « aluzenn. Roit, pe me a lavaro e pep leac'h ez « oc'h eur breur fall. — Aman e rankit en em « resolvi da rei ep ean : aman ez euz stignet eul « lass hag a grougo ho ialc'h. Mes gant piou ema « an tor ? Ma ne vije resevet er vreuriez nemet « tud enorus (neuze eta evit beza enorus, e ran- « ker beza pinvidik) o deuz eur garg huel benac pe « danvez, n'e deffe da bourvei nemet da izomou « dister. »

Setu ar pez a c'halver caret a greiz caloun ar beorien. Allas ! ar garantez n'e ket reizet var carantez Doue a zo digaloun. P. M.

KELEIER AR VRO.

Ar c'hossa conseiller munisipal d'eus Escopti Sant-Briec ha casi sur d'eus ar Frans eo ann Autrou Kerroux oajet eus a eur bloas ha cant hag a so o chomm e parræz Pleumeur Gautier.

Epad hanter-cant bloas ez eo bet mear. Ar groas a enor en deus bet digant ar c'houarnamant ha digant hon Tad Santel ar Pab, croas Sant Gregor ar Bras.

Paræssioniz Pleumeur a renk beza meulet da veza hanvet adarre evel conseiller munisipal ar c'hossa den a oa en ho zouez.

An Autrou-ze a so eur c'hristen a zoare ; ragse er bloas tremenet pa oa he gant bloas o vont da achui a so bet falvezet gantan renta trugarez d'ann Autrou Doue hag ann Autrou David, escob Sant-Briec ha Treger, a so deut he unan evid ar goel gaër-ze.

E parrez Plouaret d'eus Escopti Sant-Briec, ez oa er veret eur groas eus ar re vraoa a oa bet beniget d'ann nao var 'n ugent eus a viz Here, gant ann Autrou 'n Escop Martiäl.

Ann taul avel so bet en devejou kenta eus ar miz-man en deus taulet ar groas-ze en traon.

Ar groas en eur goueza he deus torret breac'h al laër cleiz. Ann divreac'h ha divesker hor Zalver a so bet ive torret. Den ebet, nemet ann hini en devoa kizellet ar groas gaër-ze, na hello lavaret peger bras coll eo. Gant ann Autrou Hernot e oa bet græt ; hag,evel ma eo ar micherour gouiziec-ze ginidic eus a Blouaret, en devoa he c'hempennet ker braô, ma heller lavaret ez oa unan eus ar re vella a oa bet kizellet en he staliou.

Ar gazeten ann *XIXe Siècle* a so bet condaonet da baea cant scoët d'ar Frer Herri a so dindan he c'hoard ar c'haô burzudus a Lourdes. Ar gazeten-ze he devoa lavaret cals geïer a enep ar Frer, hag evid he zic'haoui eo m'he deus renket paea dezan ar somm-ze.

Ma ve græt eur c'hement all, d'ar re oll a lavar droug eus ar relijion, eus ann dud honest hag eus ann dud a ilis, neubeutoc'h cals, e ve saotret ar gazetennou gant ho gevier, rag ne plij ket d'ar Republicanet tenna d'eus ho ialc'h ho-unan. Lakaat ebars ne lavaran ket.

E parræz Epiniac, escopti Roazon, daou archer a oa o vont da baka eur chasseour hag hen na vele ket anezo. Diou vaouez a oa eno e kichen o velet petra a iea da c'hoarveout a grias dezan : kea aleze buhan, ann archerien a so aman.

Ann archerien n'ho deus ket allet paka ar chasseour a oa tec'het cuit, mæs ann diou vaouez ho deus paket ha cetu int casset dirag ann dribunal ha condaonet da baea 16 lur. — Ann hini a c'houlenne e vijent bet condaonet a levere : Cals a dud, var ar meaz, en em drompl, o sonjal e heller sicour d'en em denna, ann hini en deus græt an droug, pe autramant c'hoas ne fell ket dezo rei ann dorn d'ann archerien evid sicour ho faka, condaonasion ar re man a vezo eun ali mad evito.

Gazeten *Le Republicain de Brest* a dle beza fouge ennhi. Breman e hell guelet e ve lennet gant cals a dud hag ouspen, ne ve ket collet he c'henteliou, pa lavar kement all a draou a enep ar Pab, ann Eskibien, ar veleïen, madou ann ilizou. etc.

Goude al laëronsi græt e Sant Vaô e Kemper, cetu breman eul laëronsi all græt ebars en Ilis Goaïen. Dre zindan ann nor eo, ma eo antreet al laër en Ilis-ze goude beza torret eur prenest. Torret en deus eur c'hef benag ha casset ann arc'hant gantan, ma oa ebars.

Var gement-se hon deus eun dra da lavaret : Aliez e clever hano d'eus laëronsiou en Ilisou, mæs ne glever ket cals e ve bet paket al laëroun. Evid lavaret ar virionez, ar polis a vez græt fall avoalc'h evid ann dud honest ; mæs evid ar re fall peger madelezus ez eo.

Egiz m'hel leveren deoc'h, o parlant d'eus ann elecsionou munisipal e Brest, ar Republicanet n'int ket content. Int a sonje dezo, marteze, e vije ar re vad en em lakeat a du ganto, evid miret outo da veza trec'het gant ar Radicalet. Ia da ! ne oant ket sod avoalc'h evid-ze. Grial a reant a bouez penn, harz ar bleiz, harz ar bleiz, e clask ober d'ar Gonservatourien ho sicour da paka ar bleiz a oa en em dennet d'eus etre ho daouarn ; mæs ann hini en devoa dichadennet ar bleiz a oa goest, me chans, d'he chadenna adarre ha ma ne oa ket perag mont d'he zichadenna ?

Perag ? rag ma sonje dezo e vije ar bleiz-ze lamet varnomp da genta,evid hon lonka, ha pedal pa eo bet kæstion da c'hounis evid ann elecsionou, eo en ho enep dezo ho unan, m'en deus falvezet d'ar bleiz mont. — Oh ! la ! la ! ann dra-man n'e ket c'hoari, dribi ar Gonservatourien so mad, mæs hon lonka deomp, n'eus ket conje. Hag ar Republicanet o clask ober ho mistri var ar Radicalet,mæs siouas evito ! (rag evidomp-ni ann draze a so ar memes tra) ar Radicalet ho deus gounezet e cals plassou hag hirio ar Republicanet en em glemm ac'hanomp.

Evelse,

E *Montpellier* ar Radicalet ho deus gounezet var ar Republicanet, hag ar mear he unan ann Autrou Coste, petra benag ma eo Republican n'e ket bet hanvet.

E *Cherbourg* eo c'hoarvezet ar memes tra.

E *Rouen* ar re genta var al listen eo ar Radicalet. Ann neubeut Republicanet honest a so bet hanvet, n'ho deus nemet ar plassou diveza.

E *Lille* eo eur boutaouer, hag hen ne oar ket lenn, en em gav ar c'henta var al listen. Ann negosiantet vras a ro labour da gement all a dud, a ra d'ar gear-ze beva, a so oll en hé c'houde hag etouez ar ré-ze c'hoas, ar re vrassa, ar re vella a so bet hanvet er renk diveza.

E *Amiens*, ar re voassa eus ar Radicalet eo, a so bet hanvet.

E *Perigueux* ive, ar Radicalet ho deus græt evid ann elecsionou, ar pez ho deus bet c'hoant.

E *Bar-sur-Seine*, ar mear,eur Republican evel n'eus ket cals, hag a oa bet hanvet ar c'henta e 1874, ne deo nemet ann trizecvet var al listen. Ar re genta a so Radicalet, ne oa ket memes anavezet ho hano er gear-ze,araog devez ann elecsionou.

Al listen-ze e alfemp ober anezi cals hirroc'h ma carfemp : hogen travoalc'h eo evid kelenn ar re a hell c'hoas beza kelennet.

Cetu e pe stad truezus ec'h en em gavomp. Paour keaz Republicanet ! c'hui a sonje deoc'h ho pije allet ober eur Republic fur hag honest. Tennet hoc'h eus ar Gonservatourien eus ho flass, ha cetu ma teu breman ar Radicalet d'ober eur c'hement all deoc'h. Arabad eo deoc'h gouscoude hen ancounec'haat :

AR RADICALET ! EO 1793 ADARRE.

A

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Nédélec, aumonier leanezet Carmez e Kemper, a so hanvet aumonier Freret ar scoliou cristen, e Lambézellec.

Ann Autrou Le Sann, person Plonéour-Lanvern, a so hanvet person canton e Bannalec.

PRIZ AN ED.

KEMPER. — Marc'had an 9 a vis c'huevrer.

Priz an daou c'hant tur, pe 100 kilo.

Guiniz	31	00s	00	1 00 s
Segal	23	00	00	00
Eiz	21	50	00	00
Guiniz du	29	50	00	00
Kerc'h	20	00	00	00
Avalou douar	10	00	0	00

E ti an Aotrou de Kerangal, Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne,e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler)	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler)	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler)	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec	1	00
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin,gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

IMPRIMERIE DE KERANGAL

18, RUE DES BOUCHERIES A QUIMPER, 18

Le public est informé qu'il n'y a rien de commun entre cette Imprimerie et celle que M. Eugène PÉNEL vient d'établir dans la même rue, *précisément en face*, au n° 25.

Déjà des confusions ont eu lieu par suite de cette proximité, nombre de clients de l'Imprimerie de KERANGAL se figurant que les deux maisons n'en faisaient qu'une. — La vérité est que leurs intérêts sont absolument différents.

Le Matériel de l'Imprimerie DE KERANGAL a été renouvelé et complété, afin que les clients de cette ancienne maison puissent y trouver les mêmes avantages qu'ils pourraient rencontrer dans les deux ou trois établissements nouvellement créés à Quimper, à la faveur de la loi qui a rendu l'imprimerie libre, en promettant aux anciens imprimeurs brevetés une indemnité. Cette juste indemnité, non-seulement ne leur a pas encore été payée, mais leur est même déniée aujourd'hui; et cependant les faits démontrent quels préjudices ils éprouvent.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 54). DISSADORN 23 A C'HUEVRER 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæz crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle heza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle heza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 23 a viz C'huevrer 1878.

Ann Deputeet Der-guener 8 c'huevrer ho deus votet diou lezen unan evid lavaret peur e vezo roët ar galloud er vro d'ar re a so e penn ann arme en henvelep fæsoun ma renko kement hini a rai eun droug benag er mare-ze beza barnet gant barnerien sourdardet (loi sur l'état de siége),hag eun all evid rei conje d'ann oll da verza ar gazetennou.

— All lezen kenta a lavar ne vezo roet ar galloud d'ar sourdadet nemet ma ve eun danjer bras benag evid ar vro pe hen a zeufe en eun taul eur re benag da zisclæria brezel deomp, pe autramant e savfe eus loden benag eus tud ar vro a enep ar c'houarnamant o clask he distruja gant armou.

Eul lezen a vezo red da gahout evid hen ober, hag al lezen-ze a verko sclear ar C'hommuniou, ann arrondissamanchou pe ann departamanchou ma vezo douget evito. Al lezen a lavaro he unan evid pegeit e vezo great hag evid ma alje padout hirroc'h e vezo great eul lezen nevez.

Ma ne ve ket ann Diou Gambr e Versailles hag e ve ezomm lakaat ar galloud etre daouarn ar soudardet, presidant ar Republic a hello hen ober ma ve conform he vinistret. Mæs neuze ar Senatourien hag ann Deputeet en em assamblo daou zevez goudeze.

Ma ne ve ket a zeputeet abalamour dezo da veza bet casset d'ar gear, pe autramant e ve achu ho amzer, presidant ar Republic na hello ket hen ober, na memes evid eun neubeut devejou nemet e ve achu tre ann elecsionou.

Gouscoude, ma ve hano eus ar brezel gant ann estren ar presidant a alfe c'hoas hen ober, ma ve conform he vinistret evid ar c'harteriou eus ar vro ma ve ann enebourien tost dezo. Mæs neuze c'hoas e vezo red ober ann elecsionou ha gervel ann diou gambr da Versailles ar c'henta guella, hag ar reman neuze a alfe ober eul lezen pe chomm heb he ober.

Da lavaret eo, ar Republicanet a fell dezo taul ar presidant a goztez ha kemer ar galloud evito ho unan, rag lavaret a reont ma ne vent ket a unan ar senatourien ganto ne alfe den ober al lezen-ze hag ar pez en divije græt ar presidant ne dalvefe mui netra. Ar galloud evito ho unan ha netra d'ar re all !

Ann eil lezen a lavar penaus evid cahout conje da verza gazetennou, e vezo travoalc'h, n'eus fors da biou rei he hano ha lavaret e peleac'h e vezo o chomm pe d'ar mear pe d'ar prefet.

Eul lezen a so hag a zifen gant ræsoun e alfe ann oll guerza serten louzou a so goest da rei ar maro d'ar c'horf, mæs ar re fall a voar avoalc'h ne ket ar c'horf a ra ann den, setu perag ne c'houlennont ket e ve torret al lezen-ze. Evid ann ene avad ne espernont netra evid he c'holl ha setu perag e fell dezo e ve cavet e peb leac'h ha marc'had mad ann oll gazetennou fall-ze e ve lavaret e vent scrivet gant ann droug-speret.

D'ar sadorn 9 c'huevrer ez eus bet torret elecsiou ann autrou Peyrusse evid Auch ha Dussaussoy evid Boulogne.

D'al lun 11 c'huevrer ez eus bet lavaret e oa græt mad elecsion ann autrou Livois hag ez eus bet votet lod eus budjet ar *marine*.

D'ar meurs 12 c'huevrer ez eus bet votet ann nemorant d'eus budjet ar *marine* hag eul loden d'eus hini ar scoliou.

Er memes devez, de Marcère en deus scrivet d'ar Brefedet evid lavaret dezo penaus petra benag e ve guelloc'h a dra sur gant ar c'houarnamant guelet henvel tud hag a so a du gantan, ne ve ket dereat e claskefe gouscoude contraign ann Electourien da henvel ann hini n'ho deffe cals a c'hoant hen ober. Dreze, emezan, c'hui hag ar re a so dindannoc'h n'hoc'h eus nemet eun dever,lakaat evez e ve miret mad al lezennou, ha ma vent ingal evid ann oll.

Ar c'homson-ze a so brao avoalc'h var ar paper,

mæs n'e ket travoalc'h,red e ve ouspen e ve sentet outo e guirionez. Ne garfen ket lakaat daou vennec e claoustre e sentò ar prefedet, souprefedet, etc., etc., ous lizer ho ministr. Kentoc'h e lavarfen e raint ar c'hontrol beo. Erfin guelet a vezo heb dale, mæs c'hui oll a so o vont da voti digorit mad ho taoulagat ha mar guelit eur re benag ober eun dra control d'al lezen, ho pe soursi da gahout testou ha da lakaat he scriva var ar *procès-verbal.*

D'ar merc'her 13 c'huevrer ez eus bet achuet voti budjet ar scoliou.

D'ar Iaou 14 c'huevrer ez eus bet votet eul loden all eus ar budjet ha commanset hini ar Relijion hag ez eus bet lavaret dija meur a dra faus divar benn da henez.

Er sizun a zeu ni a velo petra a vezo bet græt ha lavaret var bouez ar budjet-ze. A

PI NAO.

Pi nao a so maro ar seis a viz c'houevrer da c'houec'h heur nemet kart goude creisteis. Er moment-ze, ec'h en em gave endro dezan ann oll cardinalet a oa e Rom.

Balzamet eo bet corf hon Tad santel ar Pab ha lakeat dirag daoulagat ann oll e chapel ar Sacramant Santel en Ilis Sant Per. Dond a ra di eur foul vras a dud evid pokat ous treit Pi nao.

Abars mervel hon Tad Santel en deus roët d'ar c'hardinal Pecci daou lizer cachedet.

Unan anezo a oa he destamant.

Egile a oa ennhan eun neubeut aliou mad a roë d'ar Gardinalet ar Pab araug mervel.

Lavaret a rea dezo chomm e Rom evid henvel eur Pab nevez hag en em assambli e palæz ar Vatican. O cahout sonj atau hag araug peb tra d'eus ezomou ann Ilis.

Ker buhan ez eus bet casset kelou d'ann oll cardinalet eus ar bed, dond doc'h-tu da Rom, evid elecsion ar Pap nevez.

D'ann 8 ar Gardinalet a so en em assamblet evid ar veich kenta, mæs en despet da lizer Pi nao ne oant ket goest d'en em accordi e peleac'h e vije dalc'het ar c'honclav, da lavaret eo ann assamble evid henvel ar Pab nevez. Neuze e leverjont gortos antronoz ha beb unan en em dennas en he di da bidi ann autrou Doue ma rofe dezo da anaout sclear he volontez.

D'ann 9, dioc'h-tu m'en em gavjont assamblet hag abars ma lavarfe den ann disterra tra, ez ajer da voti, hag ann oll moueziou en em gavas a unan, evid lavaret chomm e Rom. Ann autrou Doue en devoa diskuezet anat he volontez.

Pi nao en deus lezet eur scrid a lavar d'ar Gardinalet, lezel he enterramant da ober gant chaloniet Ilis Sant Per, evid m'ho devezo hounan muioc'h aze a amzer d'en em rei d'ar c'honclav.

E Sant Per eo, ma vezo græt lidou caôn Pi nao.

D'ann 9 aviz c'huevrer ann autrou de Ravignan Senatour en deus lennet er Senat ar pez a gavoc'h aman varlerc'h.

Autronez,

Mantret eo va c'haloun o tout aman d'ober va dever e hano ann oll catoliket.

Goulen a ran diganeoc'h chomm heb en em assambli d'ann devez ma vezo græt lidou caôn hon Tad santel Pi nao, ar penn, ar chef eus a relijion ann darn vrassa eus ar Fransizien. (Mad tre ! mad tre ! en tu dehou).

Red eo deomp renta ann enor-ze dezan, hag am eus fizians e vezo ann oll senatourien a unan, evid diskuez evelse ar glac'har ho deus d'ar Pab bras-ze. Dre anaoudegez vad e renkomp ive hen ober rag pa oamp goasket pa oamp en anken hag er glac'har, n'eus bet ken nemetan, etouez ar re oll a so e penn ar poblou, n'eus bet ken nemetan o c'houlen truez evidomp. (Mad tre ! en tu dehou).

Ar Presidant. — Den ebet ne lavar ger ? (Nan, nan) — Ar Senat n'en em assamblo ket d'ann devez ma vezo græt lidou caôn hon Tad Santel Pi nao.

E cambr ann Deputeet d'ann 8 a viz c'huevrer ann autrou de Kerjegu en deus lavaret ar c'homsou-man.

E hano va oll mignonet catoliket, am beus ann enor da c'houlen digant ar Gambr disclæria n'en em assamblo ket d'ann devez a vezo merket heb dale e Paris evid lidou caôn Pi nao.

Netra neuze ne alfe miret ous ann deputeet d'en em gavout ennho.

Autronez, ar gatoliket ho deus collet ho zad : ar Frans ann hini, ha ne oe ken nemetan, a savas he vouez eviti.... (Mad tre ! mad tre ! en tu dehou) ; ar bed eun den eus ar re ho deus ar muia he enoret.

Fransizien ha catoliket, ni a fell deomp diskuez evelse hor glachar evel he vugale hag ive hon anaoudegez vad da Bi nao ker mad, ker glorius hag hon deus kement a geuz dezan. (Mad tre ! en tu dehou).

Ar Presidant. — Ann autrou de Kerjegu a c'houlen digant ar Gambr ma plijo ganti lavaret n'en em assamblo ket d'ann devez a vezo heb dale merket evid lidou caôn Pi nao e Paris.

Goulen a ran eta hoc'h avis diganeoc'h.

Gambetta. — Guelloc'h e ve marteze gortos abars ober netra ma vezo anavezet mad peur e vezo græt ann offis.

Ar Presidant. — Mar fell deoc'h ni a hello gortos c'hoas eun neubeut abars lavaret petra a vezo græt.

Paul de Cassagnac. — Guelloc'h eo hen ober hirio doc'h-tù.

Ar Presidant. — Ma ne lavar den ger ebet mui, e c'houlennan digant ar Gambr petra a sonj dezi d'eus ar pez a c'houlen ann autrou de Kerjegu.

(Ar Gambr a lavar e vezo græt evel m'en deus goulennet).

Var kement-se ar gazeten *L'Univers* a ra d'ann autrou de Kerjegu ar brassa meuleudiou.

Enor d'ann autrou de Kerjegu, meur a veich dija en deus difennet dirag ar Gambr, gant courach ha gant gouiziegez ar relijion gatolic goapeet gant ann Deputeet a gleis. N'eus ket pell c'hoas e tifenne feis ar Vretonet o c'houlen evito ar guir da gass d'ar Gambr Deputeet cristen eveldho : mæs biscoas n'en deus comset guelloc'h evit deac'h pa c'houlenne digant ann deputeet chomm heb en em assambli d'ann devez ma rafe ar Gatoliket lidou-caôn hon Tad santel ar Pab.

Serten eo ann Deputeet hon deus breman e Versaill ho deus diskuezet anat ha re aliez siouas ann darn vrassa anezo peger bras enebourien int d'ann Ilis ; hag ho c'hazetennou a lavar d'ann oll bemdez peger bras eo ho c'hassoni evid ar relijion gristen :

Ha gouscoude mouez ann autrou de Kerjegu o prezec eus ar Pab he devoa kement a nerz n'ho deus ket credet ann oll enebourien-ze diskuez nag ho bolontez fall nag ho c'hassoni. En despet dezo, red mad eo hel lavaret, ann oll a stoue ho fenn ha den ebet na grede lavaret ger.

En aner eo, ma zeuas divezatoc'h Jules Ferry, da lavaret eur goms benag control d'ar pez en devoa lavaret ann autrou de Kerjegu. Aoun en devoa na vije deut ar Radicalet ho deus græt eun Depute anezan, da gredi en devoa eun neubeut a garantez, eun neubeut a respect evid hon Tad santel. He gomsou evelken n'ho deus græt nemet diskuez sclæroc'h e oa bet treac'h ar gatoliket d'ar radicalet, rag ar re-man er moment kenta n'ho devoa cavet netra da respont hag ho devoa assantet rei d'ann autrou de Kerjegu ar pez a c'houlenne.

Heman a dle beza fouge ennhan da veza bet treac'h d'he adversourien hag ann oll Catoliket na hellint morse he veuli re na diskuez dezan re a anaoudegez vad da veza prezeget en ho hano evel m'ho divije caret hen ober peb hini anezo. A.

Ann unec a viz kenver 1866, goude beza tremenet tri bloas e Rom, ann autrou Comte Henri d'Ideville abars kuitaat ar gear-ze evid dond e Frans a oa eat da lavaret kenavo d'hon Tad Santel Pi nao, ha setu petra a lavar deomp d'eus ar pez a dremenas etrezo neuze.

— Ann diveza gueich, emezan, am eus bet ann enor da velet hon Tad Santel ar Pab e lavaras din eun neubeut comsou n'am beus morse abaoue collet ar sonj anezo.

E guirionez, na hell den diskuez guelloc'h eget m'her greas Pi nao en devez-ze, penaus ann Ilis a bado atau bete fin ar bed.

Araug kuitaat ar gear a Rom e felle din guelet c'hoas ar Pab eur veich ha goulen he vennoz evid va fried hag evid va mab bihan ganet c'houec'h miz benag a oa e Castel-Gandolfo.

Ar Pab, en devez-ze a oa nec'het ha glac'haret meurbet. Evidoun-me, ne oan ket laouen kenneubeut o sonjal e renken kuitaat Rom goude tri bloas tremenet eno er joa hag en eürusdet. O velet ac'hanomp oc'h antreal Pi nao a zeuas d'hon digemeret hag o lakaat he zaouarn var benn va mab bihan Andre, a oa var divreac'h he vam, e lavaras din :

— Perag, emezan, e tilezit-hu ar gear a Rom ? Oll ez it cuit ann eil goude egile !

N'e ket c'hui ann diveza d'eus ar re oa deut assamblez gant ann autrou de Latour d'Auvergne? Henez a gare ac'hanoun, mæs tennet eo bet diganin evel ar re all. Pa veloc'h anezan, livirit dezan n'oun ket en em gavet eaz abaoue ma'z eo eat cuit, n'oun ket evid he ancounec'haat hag em beus atau keuz dezan.

Me neuze da lavaret d'ar Pab, penaus ann Impalaërez a garie cals anezan hag e oa goest da drei ann Impalaër en tu ma carje : digass a ris da sonj dezan penaus enor hag interest ar Frans a rea dezi eun dever chomm atau e Rom evid he zifen d'oc'h he enebourien ; mæs hen heb rei amzer din da lavaret muioc'h a gendalc'has :

— Va mab ker, ar pez a livirit din am eus dija her c'hlevet digant ann autrou de Sartijes hag ar

Jeneral. Me chans ne lavaroc'h ket din eveldho cahout fizians en Impalaër ! Respount a rafen ac'hanoc'h n'am eus tam fizians nemet e Doue, hen hebken eo va souten.

Mar d'oun nec'het, mar d'oun glac'haret, ne deo ket abalamour din, mæs rag ma sonjan d'ann enebourien eus ann Ilis, n'ho deus ken plijadur nemet oc'h ober ann droug, hag o clask teurel anezi en traôn.

Me, n'am eus nec'hamant all ebet, me a so disoursi, ne d'oun ket henvel ous ar Rouane all a renk cahout atau sonj eus ho famill hag eus ho bugale. Pa vezin galvet gant Doue, netra na viro ouzin da senti doc'htu ous he vouez, hag e kuitain ar bed-man gant joa, gant fizians ha gant peoc'h. Ann autrou Doue eo en devezo soursi da glask eur successor din, ann autrou Doue eo a bourveo da oll ezomou ma famill, ann Ilis santel catholic. Oajet bras oun breman, va bugale, n'eus fors, neubeutoc'h aoun am eus gouscoude rag ar maro ha rag barnedigez ann autrou Doue, eget hor Impalaër ha cals re all c'hoas.

C'hui a so iaouanc ho taou ; cals bloaveziou hoc'h eus c'hoas da dremen var ann douar ha gouscoude marteze houman eo an diveza gueich ma veloc'h ac'hanoun. Eun devez benag marteze e tistrofoc'h adarre da Rom. Ho pe sonj neuze ac'hanoun-me hag eus ar pez ez an d'hel lavaret deoc'h ; na vankit ket beb ann amzer d'hel lavaret d'ar c'hrouadur bihan-man kerkent ha ma vezo goest d'her c'hompren. Ni a so pevar aman er gambr-man. Eun devez a zeuio ne chomo ken nemetan. Red mad e vezo eta dezan cahout sonj pa vezimp maro hon tri hag eat dirag ann autrou Doue. —

O lavaret ar c'homsou-ze ar Pab a savas he zaoulagat varzu ar groas a oa dirazan. Crena a rea he vouez. Ni a oa ann daëlou en hon daoulagat. Neuze Pi nao o skei var boul he galon hag o sellet parfet ous ar c'hrouadur, a lavaras :

— Grit ho possubl evid na gollo morse ar c'hrouadur-man ar sonj eus ann den guisket e guen a so hirio dirazan.

Evidoc'h-hu, gouezit ervad, neus fors petra a vezo græt ac'hanoun, neus fors petra a c'hoarvezo dre ar bed, gouezit ervad penaus er plas-man, m'en em gavan breman em za dirazoc'h, er plas-man memez, da benn ma zeufo ho mab, deut var ann oad d'he dro, da velet ar gear a Rom gant he vugale hag he vugale vihan, ec'h en em gavo eun den all eveldoun, guisket e guen eveldoun. A.

AR BREZEL ER ZAO-HEOL

Ann traou a so atau var var, ha ne oar den evid c'hoas petra a vo breman, peoc'h evid mad pe autramant goassoc'h brezel c'hoas eget kent.

Ar pez a scriven deoc'h eun neubeut sunveziou so, me a sonj din e teuio da vir, ho deus ann Turket hag ar Russianet en em glevet evid mont divezatoc'h ho daou a enep ar Saozon.

Etretant ar re-man a so malis du ennho ; bet ho deus bet ann arc'hant a c'houlennent, ann diou Gambr ho deus votet 150 million evid lakaat ho listri brezel e stad vad ha sevel soudardet, hag ho deus roët urs d'ar re a oa e kichen *Constantinople* mont tre beteg ar gear-ze. Ar Russianet, d'eus ho c'hoztez, a so antreet er gear-ze gant ho soudardet ha piou voar petra a hell c'hoarvezout abars pemzec devez.

Æz eo gouzout ema ar *Prusse* a du gant ar Russianet, panefe-ze ann *Autriche* he deffe dija savet he arme, ha ma lez ar Prussianet ar re all d'ober ho fotret mad ne deo m'ervad nemet abalamour ma so bet promettet dezo ho divije bet ho lod eus ar voastel, e vijent lezet da gemer ar pez a garjent en eun tu benag all, ann *Hollande* marteze da c'hortos eun tam benag all guelloc'h. Doue ra viro na zeufent adarre varnomp eun eil gueich.

Piou na velfe ket e kement-se oll dorn ann autrou Doue, ann oll poblou eus ann *Europe* a so savet ho daoulagat var *Gonstantinople* hag er c'heit-ze ar gardinalet e Rom a rai elecsion ar Pab nevez trankilloc'h, aze pa ne sonjo den ennho, hag evel ma eo c'hoarvezet gant hon Tad santel Pi nao, bennoz ann autrou Doue var he ene, ar bed cristen en devezo eur Pab abars m'en devezo gouezet mad eo digoret ar *c'honclav*.

Beteg hen, ar re a so e penn ar c'houarnamant e Frans, ho deus diouallet mad da veza paket etouez ar re all er brezel-ze, plijet gant Doue kenderc'hel atau dezo ar memes furnez rag n'hon deus ket evid breman re a nerz da vont da goll anezi. Ar Prussianet a so atau o clask ann tu da lemel varnomp, bezimp eta atau var evez, evid beza prest d'ho digemer guelloc'h evid n'hon d'eus great ann dro all, hag evid-ze, chomomp e peoc'h o c'houlen evidomp sicour ann autrou Doue. A.

Eun amzer drist evit ar veleïen.

(*Dilerch.*)

— Ar pez a livirit, eme ann Autrou Persoun d'he dro ne deo nemet eul lodennic vihan eus ar virionez, cals traou all, goassoc'h c'hoas, ho pije allet da gonta.

Hogen, pa livirit eo ann amzer-man eun amzer drist evid ar veleïen, n'hellan ket mont tre a du ganeoc'h.

Ne d'omp ket souezet ez afe ann traou en dail-ze.

Ar bed-ma a so eun *draonien a zaëlou*. Er barados eus ann douar eo, ma eo bet collet ann oll dud dre bec'het hon tad kenta Adam ha m'ho deus commanset hon oll miseriou.

Ann Ilis, fountet gant Jesus-Crist var menez Calvar, n'eus ket bet græt guelloc'h dezi, eget d'he fried divin.

Ped gueich n'en devoa ket Jesus lavaret d'he Ebestel :

— Ar bed en deus græt brezel din, ober a raï brezel deoc'h ive, hag en devezo cassoni ouzoc'h abalamour dime. Ne deo ket ar servicher dreist he vestr. Bezit gouscoude leun a fizians ; trec'het am eus ar bed hag e chomin atau ganeoc'h beteg ann devez diveza. Oll galloud ann Ifern, na hello morse tenna eus he blas ar mean var behini ez eo fountet va Ilis.

***

Ia, Autrou, lennit histor ann Ilis ; Eno e velfoc'h d'oc'h adalec ar bloas 67 beteg ar bloas 312, dec tourmant bras, savet gant impalaëret Rom a enep ar gristenien.

Divezatoc'h, pegement n'ho deus int ket bet da c'houzanv d'eus pers ann heretiket kenta.

Goudeze, epad ouspen mil bloas, eo ann Turket ho deus græt brezel d'ann Ilis.

Er c'houezecvet cantvet, eo deut tro ar Brotestantet, ho deus scuillet cals goad ha revinet cals broiou evid founta ho fals relijion.

Eur pempet gueich, ar re fall e 1793, ho deus clasket beuzi ar relijion e goad he bugale, mæs n'ho deus ket allet hen ober.

Breman emaint a veac'h adarre, evid ar c'hue-c'hvet gueich, hâda a rer etouez ann dud nan hebken ann disprij mæs ive ar gassoni a enep ann Ilis.

D'oc'h ann oll gouarnamanchou a so ebars en Europ, lod, evel m'ho peus hen lavaret a so o clask distruja ann Ilis, hag ar re all, a lez cals muioc'h a liberte, a frankis gant ar re fall ; aoun ho deus da glevout e vent a du gant ann Ilis ; ordren a reont tevel, d'ar gatoliket pa sav ar reman ho mouez evid en em glemm, ha n'ho deus ket mez da lavaret d'ann Eskibien n'int ket fur avoalc'h.

Ia, tennet so bet he madou digant ann Ilis e 1792 ha breman e rer goab ac'hanomp, miret a rer ouzomp d'ober ar mad, tenna a rer diganeomp ann nebeut liberte hon devoa c'hoas hag e leverer gant cals a joa hag a blijadur : ne vezo ket pell e vezo græt ganto, ne vezo mui hano ebet anezo.

Hirio ann deis, e cals broiou, a lavar beza cristenien mad ha catoliket, beleïen Jesus-Crist a so ken diæz dezo ober deveriou ho stad, evel ma vent etouez ar baïanet eus ar Chin hag eus ar Japon.

***

Hogen, ma teufe ann Ebestel adarre var ann douar, ne gavjent ket ann traou ken trist evel ma ho c'havomp-ni. Guelent a rafent ennho ar virionez eus a gomsou Jesus-Crist. Joa a ve ganto, cahout eun dra benag da c'houzanv dre garantez evitan ; lavaret a rafent ha gant guirionez :

— Ni so c'hoas diskibien Jesus pa teu ar bed d'ober brezel deomp. Ann amzer-man a so eun amzer eost, ann amzer eo da c'hounis cals meritou evid criski hor c'hurunen ebars en Eë.

***

Cetu eno, petra a sonjefe, petra a lavarfe ann Ebestel, ma teufent breman var ann douar. Ne gredefemp ket lavaret hon deus kement a gourach hag int, eo ker bras hor c'harantez evid Doue evel ma oa ho hini, ha gouscoude, eun dra a so hag a dle lakaat ac'hanomp da sevel huel hor penn, gouzout mad e ouzomp e kerzomp var ho roudou. N'eus ket allet morse lavaret gant muioc'h a virionez eget hirio, ne ra ann oll Ilis catolic nemet eur vanden hebken a zenvet, dindan eur memes pastor.

Pi nao, prisoniet er Vatican, a ro deomp eun exempl a vez heuliet gant ann oll eskibien eus ar bed, gant ann oll guir gristenien eus ann Ilis.

Chilaouit ar c'homsou-man lavaret gant eun escop eus ann Alemagn oc'h antreal er prisoun :

— Doue he unan en deus lavaret ne vankefe ket deomp ; hag hen a zalc'ho mad d'he bromessaou. Breman, eo Guener ar Groas evidomp ; heb dale, e teuio ar sul Fask. Galloud ebet var ann douar na vezo treac'h da Zoue.

N'eus ket goall bell so c'hoas, ann Autrou'n Escop Versailles ec'h en em gave e Rom, hag e levere d'hon Tad Santel ar Pab, pegement en devoa a druez outan. Ker buhan Pi nao a respontas anezan :

— Mar d'emeus cals da c'houzanv, n'oun ket gouscoude heb tanvaat cals a joa e creis va oll foaniou, pa velan ann oll eskibien eus ar bed

oc'h en em starda bepred muioc'h mui en dro da gador Sant Per; pa velan anezo, diskuez din sul vuioc'h a garantez, ma velent ar re fall oc'h ober goassoc'h brezel d'ann Ilis.

O clevout ar Pab hag ann Eskibien o prezec evelse, ni oll, beleien ha tud fidel, a renkomp ober eveldho, ha lavaret; nan, ann amzer-man, n'eus fors peger fall eo, n'e ket eun amzer drist evit ar veleien, rag diskuez a ra anat d'ann oll, petra int ha pegement a dalvezont.

Divezatoc'h, da benn eun neubeut bloaveziou, pa vezo scrivet histor ann amzer-man, ma vez scrivet ar virionez, e vezo lavaret :

— Beleien ann naontecvet cantvet, ho deuz talvezet kement hag ar re ho devoa bevet en ho raug Ma ne deo ket æt, ar bed da goll, n'eus bet ken caus nemet ho feis,ho c'hourach hag ho c'harantez evid Doue. Int eo ho deus saveteet ac'hanomp.

***

Gouscoude, ma ne deo ket ann amzer-man, eun amzer drist evid ar veleïen, guir eo, n'hellont ket miret, da veza glac'haret ha glac'haret bras, o velet ar re fall o c'hounis e peb leac'h. Ann eneou ho deus tec'het a zivar ann hent mad, ann eneou en em goll, ann eneou a gouez en Ifern, cetu eno ar pez a ra ho glac'har.

Rag, her gouzout mad a reont, ma ne fell ket d'ann dud maleürus-ze chilou ho mouez, mar d'en em gollont a volontez vad, mar d'eo guelloc'h ganto cahout pers gant ann droug speret eget gant ann Autrou Doue, poan ar veleïen, ho devezo græt ho fossubl evid ho c'honvertissa a vezo paet ha paet mad dezo.

Gouscoude n'hellont ket miret da lenva, ha da lenva cals, o velet kement all a eneou crouet evid ann Eê oc'h en em daul ho unan ebars en Ifern.

Ann amzer so trist, gouscoude, ha ma ne deo ket trist evid ar veleïen, eo goal drist, a dra sur, evid ar re a so a enep dezo.

Da genta, coll a reont ho enor. N'eus ken caus ganto nemet *liberté, egalité, fraternite,* ha ne fell ket dezo, e ve den all libr nemeto ; emaint o clask sevel dreist ar re all ; hag e reont d'ho nessa goassa ma hellont. Ne deo ket eta henvel ho oberou ous ho c'homsou.

Goudeze, e collont ho amzer hag ho foan.

N'int ket crenvoc'h na galloudussoc'h eget ann impalaëret eus a Rom, hag arabat eo dezo sonjal e alfent biken ober ar pez n'ho deus ket allet ann impalaëret-ze. Ar re-ze, a levere ive eveldho, distruja ann oll gristenien, ha Dioclesien, unan anezo, en devoa touet n'en divije ket lezet eur c'hristen hemiken e buhez, ha pa oe paouezet ann dourmant, pa oe achu ar bersecusion, savet gantan, ez oa cals muioc'h a gristenien evid ne oa kent.

Erfin, adversourien ann Ilis, a ra o unan ho maleur e diour fæsoun. Da genta, pe int a gredo, pe ne raint ket, d'ann devez ma renkint mont eus ar bed-man, e vezint *barnet* gant ann Autrou Doue, ha d'oc'h ma ho devezo græt e vezint paet.

Ouspen-ze, ann Autrou Doue na c'hortozo ket marteze ann devez-ze evid ho funissa. Ann histor a zesk deomp eo bet scoët gant Doue, memes er bed-man, ar re ho deus græt brezel d'he Ilis. Ne fell ket din lakaat hano ebet aman, ne ve ket diæs gouscoude hen ober.

Mar teu ann Autrou Doue da bunissa ar bersecutourien vrassa ne espern ket keunebeut ar re disterra, hag ouspen eun ac'hanoc'h, hoc'h eus clevet, gant ho tud coz, penaus ho deus achuet ho buhez, lod eus ar re ho deus græt brezel d'ar relijion e 1793.

A.

KELEIER AR VRO.

D'ar 14 eus ar miz-man ez eus bet canet, ebars en ilis Sant-Corentin, e Kemper, eur servich bras evid hon Tad Santel ar Pab Pi nao.

Ne oa bet pedet den, nemet dre al lizer scrivet gant ann autrou'n Escop d'ar veleïen ha d'ann oll dud fidel eus ann Escopti, hag ar gatedral ne oa ket gouscoude re vras, evid ann oll gristenien a oa diredet di, da ziskuez ho c'harantez evid ann Tad madelezus hon deus collet d'ar 7 a viz c'huevrer.

Peb tra so bet dign eus ann hini a so bet canet ar servich-ze evitan. An offis a so bet eus ar re vella, ha mogeriou ann ilis a oa goloet gant mezer du evid diskuez ez oa ann oll nan hebken ann dud mæs ive ann ilisou o tougen caon d'hon Tad Santel Pi nao.

Ann aotrou'n Escop he unan eo, en deus canet ann offern bred.

E Kemper e talc'her al lez-varn evid ann eil gueich ann tri miz-man. Pa oa o vont da achui ann dalc'h d'ann 13, ann autrou Noury, presidant ar jureet, en deus goulennet digant presidant al lez-varn ma plijefe gantan gortos creisteis evit digori ann dalc'h d'ar pevarzec, evit m'ho divije allet mont d'ar servich.

He c'houlen a so bet roët dezan.

Ann autrou'n Arc'hescop Roazon, ar c'hardinal Brossais Saint-Marc, na hello ket mont da Rom evid elecsion ar Pab nevez.

Ker sempl eo ha ken dinerz abaoue ma eo distroet d'ar gear, n'en devoa ket allet sortial eus he gambr, hag eun neubeut devejou so en deus renket chomm en he vele. A drugarez Doue, n'eus ket evid c'hoas danjer bras evitan.

Mond mad a ra lod eus ar scolerien.

E *Chambery*, e scolach ar c'houarnamant, eun ugent lampon benag a oa bet casset cuit abalamour da veza taulet eur mestr studi dre ar prenestr e meaz.

Petra ho deus int great neuze? Scriva da C'hambetta evid goulen beza digemeret a nevez.

Na petra-ta, en deus lavaret Gambetta, netra justoc'h. Republicanet e vezint d'eus ar re vella, pe guir e canent ar *Marseillaise*, pa ho deus en em zavet a enep ho mistri.

Bardoux en deus sujet da C'hambetta, ha superior ar scolach da Vardoux. Ann ugent lamponze a so deut en dro, ha superior ar scolach a dle beza joa gantan n'ho deffe ket goulennet digant Gambetta torri anezan heb rei dezan plas ebet mui.

Evelken tennet eo bet eus ar scolach-ze, evid beza casset en eun all disterroc'h.

Kement-se a vezo eun exempl vad d'ar re all. Setu eno gouscoude ar pez a lavar Gambetta : *Ober tud nevez heb cahout ezoum na d'eus relijion na d'eus relijiuset er scoliou.* A

ARREBEURI EUN TI CRISTEN.

E peb ti, ez eus daou seurt arrebeuri, ar re a servich da oll dud ann ti, hag ar re a zo e servich peb den.

Ann arrebeuri-ze, a vez paouroc'h aman, caëroc'h ha pinvidicoc'h ahont, hervez stad ha condision peb den, mæs eun tam benag a renker atau da gahout, n'eus fors pegen neubeut e ve. Panefe-ze ne ve ket possubl closa na dioual ann neubeut dillad, ann neubeut pourvision, ann neubeudic arc'hant a so; panefe-ze ne ve ket moïen da zerc'hel urs vad en ti.

Hogen, ouspen ann arrebeuri-ze, na servich nemet evid ar pez a apparchant ous ar bed-man, ez eus ive eun arrebeuri all a dle en em gavout e peb ti cristen. D'oc'h ann arrebeuri-ze, ez eus lod, evel d'oc'h egile, a zervich da oll dud ann ti ha lod all a zervich da bed den e particulier.

Ar re genta a zo : ar groas, ann imaichou santel, ar relegou, all leoriou mad, ar pissinou dour beniget, etc.

***

Ar groas eo, a renk beza er plas kenta en eun ti cristen. Ar relijiuset hag ar vissionerien, ne ia morse eur gals a draou d'ho heul, mæs oll ho deus eur groas.

***

E maneriou ann dudjentil e veler e peb leac'h ar pez a hanver *ardamezou.* Ha cetu aman petra int ha d'oc'h a beleac'h e teuont. Gueichall goz, meur a gant vloaz so abaoue marteze, unan benag eus ar famil tud-ze a vezo bet en em ziskuezet ken anat d'ann oll, den a gourach er brezel, m'en devezo he roue lavaret dezan, evid he recompansi :

— Me a so contant bras ac'hanoc'h, en em ganna hoc'h eus græt evel eul leon, dre-ze e helloc'h dougen var ho scoëd patrom eul leon. —

Cetu petra eo ann ardamezou.

Hogen, bugale ann den-ze hag he vugale vihan, da viken, e vezo evito eun enor, da veza bet ann den-ze evid tad, hag ann ardamezou-ze e lakint anezo var ho ziez, var ho voituriou, var dillad ho servichourien, etc., evid cahout atau dirag ho daoulagat,ar guel eus ann den-ze leun a gourach, hag en ho speret,ar c'hoant hag ar volonte da veza henvel outan.

***

Ha ni, cristenien, ni a so bugale ha memprou ann nopla eus ann oll familliou. Ni a so bugale Doue ha breudeur Jesus-Crist.

Ia er fæsoun-ze ni a so oll tud jentil, hag hon ardemezou eo ar *Groas :* hi eo a ziskuez deomp pegement a dalvezomp. Hi eo a zesk deomp, en deus bet Doue ann Tad kement a garantez evidomp, m'en deus roët deomp he vab evid hon savetei : hi eo, a lavar deomp, penaus Doue ar Mab, dre garantez evidomp, en deus scuillet he oll goad var ar groas. Dre-ze, ma teufemp da goll ar sonj eus ar groas, ma na vije ket hon enor, hor gloar, hor banniel, e vijemp bugale digaloun, ha breudeur dinatur.

***

Ne deo ket hebken ar groas hor gloar, beza ez eo c'hoas, hor c'honsolasion hag hon nerz. Mar peus en ho ti eur groas ha var ar groas-ze patrom Jesus staget outi, e vezo cals æssoc'h deoc'h gouzanvi ho poaniou.

Mar d'hoc'h paour, c'hui a lavaro, o sellet ous ar groas, Jesus va Zalver petra benag ma apparchante outan kement tra so, a so bet gouscoude, ker paour ha me; hag ar sonj-ze a lakaï en hoc'h ene eur joa hag eur gonsolasion vras meurbet.

Mar d'hoc'h clanv, gourvezet var ho cuele, n'ho pezo nemet sellet ous ho Jesus staget ous ar groas ha ne gredoc'h ket clemm.

***

Eur plac'h iaouanc, neubeut a iec'het dezi, a c'houlenne beza digemeret en eur gouent. Ar superiorez he resevas gant cals a vadelez, mæs evid he amprouvi e lavaras doc'htu dezi pegement he divije da c'houzanv. Ar plac'h iaouanc he chilaoue heb lavaret ger hag heb ober van.

Ar superiorez sebezet, a achuas he c'hentel o lavaret :

— Ac'hanta va merc'h keaz, ne livirit ger? —

Ar plac'h iaouanc neuze a respontas :

— Bez'ez eus, mechans, en ho couent, croaziou e peb cambr : mad! pa velin dirag va daoulagat imach eun Doue staget ous ar groas, ne gavin mui netra diæz, netra c'houero, netra impossubl. —

*
* *

E pèb ti cristen, e renker eta cahout eur groas e peb campr, hag ar groas-ze a renk beza staget er plas enorapla, ma vezo guelet gant ann oll, ma hello beza dindan ho taoulagat, epad ho labour, epad ho poaniou, da rei deoc'h ners, pasiantet ha courach.

*
* *

En eur plas all, enorapl ive, e vezo daô deoc'h cahout imach ar Verc'hez, rag ma eo hor mam, hag eur vam vad evidomp.

Joa eur c'hrouadur mad eo beza e kichen he vam ; ma renk tec'het diouti, ma renk he c'holl, netra ne deo goest d'he gonsoli nemet ar guel eus he fatrom.

Mari eo hor mam deomp oll ha mam d'hor Zalver Jesus. Cetu perag e renkomp cahout he imach, ha pa sellimp outi n'hellimp ket miret da sonjal e kement he deus græt evidomp, hag ar sonj-ze a rai deomp cahout muioc'h a-ze a fizianz ennhi evid goulen dre he intersession ar grassou hon deus ezomm anezo evid ober hor zilvidigez.

*
* *

Eleac'h m'en em gav Jesus, eleac'h m'en em gav Mari he vamm, e tle ive en em gavout sant Josef, pried da Vari, tad mager d'hor Zalver Jesus-Crist.

Etouez ar re eürus a so breman er barados, n'ez eus hini all ebet goude ar Verc'hez glorius Vari, brassoc'h, santeloc'h, galloudussoc'h evitan.

Rag-se hon Tad Santel ar Pab en deuz he roët evid PATRON d'ann oll Ilis catolic.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Dirag ann Dribunal.

Ar Barner. — Livirit din hoc'h hano hag ho lezhano.

Ann den. — Æz eo gouzout, n'eus ket pell so c'hoas, abaoue ma'z hoc'h deut aman. Me ve kelliez gueich dirag ann dribunal ez oan anavezet mad gant ar re all. A.

— Cleo-ta, mam, ma breur bihan a vezo atau iaouankoc'h evidoun ?

— Serten.

— Ah ! guell a ze.

— Na perag-ta .

— Abalamour ma hellin atau he ganna dezan. A.

PRIS ANN ED.

Er sizun all ez eus bet falleet marc'hat ann ed e Frans hag er broiou all. N'eus bet ken caus nemet rag ma leverer e vezo great heb dale ar peoc'h etre ar Russianet hag ann Turket. Ni a sonj deomp e savo huelloc'h ar pris-ze ha c'hoas ne vezo ket pell ac'han da neuze. Da genta tout ar peoc'h n'e ket sinet ha piou voar peur e vezo great! Ouspen petra benag e oa brezel, hon deus resevet d'eus ar Sao-Heaul tost da vad kement a ed evel ma oamp boaset da reseo, dre-ze hag e ve great ar peoc'h, na zeufo ket evid-se muioc'h a ed d'eus ar broiou-ze. Erfin, ezomou kément all a soudardet, ann ed ho deus foultret en douar, kement all a barkeier n'eus ket allet gounis sort ed ennho, abalamour d'ar brezel, kement-se oll a viro ne ve mui cals ed da verza deomp. D'eus ann *Amerique* n'eus ket sonj da reseo muioc'h eget ar pez a vezo a veac'h travoalc'h evid Bro-Saoz. Mar deo eta couezet ar prisou ann negosiantet eo a so caus aze. Mæs kerkent ha m'ho devezo prenet travoalc'h ar prisou a savo adarre. Rag-se eta e credomp atau, breman evel kent penaus al laboureríen douar n'ho deus netra da goll o c'hortos c'hoas eun tam benag abars guerza.

Pe hen a vezo great ar peoc'h doc'htu, pe ni a renko he gortos epad pell amzer c'hoas, (ar pez a so da gredi) int a so casi sur da c'hounis eun dra benag. Evid coll ne raint ket.

ALI. — Ar pris kentà merket aman eo hini ar sizun diveza. Ann eil eo hini ar sizun araug.

KEMPER.

Marc'had an 16 a vis c'huevrer.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	34 l 00s	34 l 00 s
Segal	23 00	23 00
Eiz	21 50	21 50
Guiniz du	21 50	29 50
Kerc'h	20 50	20 00
Avalou douar	10 50	10 00

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 32). DISSADORN 2 A VEURS 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæz crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 2 a viz Meurs 1878.

ROM.

Meulet ra vezo Doue ! Ann oll galloudec en deus sellet a druez ouzomp ha roët deomp eur Pab nevez, ar c'hardinal Pecci, en deus kemeret ann hano a LEON XIII.

Ar Pab nevez en deus eis bloas ha tri ugent, unan eo eus ar gardinalet a voar ar guella ar gallec hag evel Pi nao en deus bet atau cals carantez evid hor bro.

Choaset eo bet goude ma oar bet o voti evid ann drede gueich ann 20 a viz c'huevrer da eun heur goude creisteis.

Ar Pab nevez a so bet atau leun a vadelez ha petra bennag na helle ket caret ar pec'het en deus diskuezet atau kement a drugarez evid ar pec'her kement a c'hoant da veva e peoc'h gant ann oll ma sonj d'ar re fall ha d'ho gazetennou e lezo anezo oc'h ober ar pez a girint heb lavaret ger.

Ann dud diskiant-ze ne ouzont ket pe seurt kemm a so etre eur belec, hag e ve cardinal, hag eur Pab. Ar c'henta hag e ve ar gouizieca hag ar fura eus ann oll dud ne deo nemet eun den, egile, ar Pab, a so vikel J. C. var ann douar ha biken na hello fazia nag evid ar Feiz nag evid ar pez a sell ous mad spirituel ann Ilis. Ar c'henta en despet d'he oll skiant a vez aliez e creis ann devalijen, ar Pab a vez atau sclærijennet gant ar Speret Santel.

Ar pez a leverer breman d'eus Leon XIII hel lavaret ho deus d'eus Pi nao ha pa ho deus guelet e oant en em dromplet eo, ho deus commanset a enep dezan ar brezel-ze a so bet padet etoc he vuhez. Hirio emaint o veuli Leon XIII rag ma sonj dezo e vezo a du ganto. Ne vezo ket red deomp gortos cals amzer abars ho c'hlevet o cana eur c'hanaouen all.

Ar Pabet a c'hoarvez ganto evel gant Sant Per. Heman en devoa disnac'het he vestr epad ma oa c'hoas var ann douar mæs eur veich lakeat evid mad gant Jesus da zerc'hel he blas, eur veich diskennet ar Speret Santel varnezan, ne deo mui ar memez den. Araug maro Jezus en devoa mez anezan hag aoun da veza paket ha lakeat d'ar maro gantan ; mes a veac'h m'en deus resevet ar Speret Santel, ne deo mui ar memes tra, n'en deus aoun rag netra na rag den hag he vrassa joa eo cahout eun dra benag da c'houzanv evid he Zalver.

Quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.

Goude tri bloas ha tregont implijet e servich ann autrou Doue hag he ilis e roio a galon vad he vuhez evid Jesus. Cals eus ar re a so deut en he c'houde ho deus great eveltan hag ar re a zeufo c'hoas bete fin ar bed a ve goest avoalc'h d'hen ober, ma ve red. A.

Der guener nag ann Deputeet, nag ar Senatourien n'ho deus en em assamblet abalamour d'ar servich bras a so bet canet e Paris evid hon Tad Santel ar Pab.

D'ar sadorn 16 a viz c'huevrer ar Senat a so eat da voti adarre evid henvel eur senatour hag hini eus ann daou en em ginige n'en deus allet cahout moueziou avoalc'h. Netra great eta evid c'hoas. Er memes devez ann Deputeet a dlie en em occupi d'eus budjet ar Relijion mæs ar ministr Bardoux n'helle ket dont en devez-ze ha n'ho deus great ken nemet voti eul loden d'eus budjet ann diabars ar vro.

D'al lun 18 a viz c'huevrer ez eus bet achuet voti budjet ann diabars ar vro hag ez eus bet votet ive eur bension daou vil scoet da intanvez ar jeneral Aurelles de Paladine. — Goudeze ec'h en em occuper adarre d'eus budjet ar Relijion. Guichard, eun den n'en deus ket à relijion, a so bet carget eus ar budjet-ze gant ar Radicalet. Eur choas vrao a hellit cridi. C'hoant avoalc'h en deffe lavaret derc'hel doc'htu tout ann arc'hant a vez votet evid ar Relijion, mæs n'her gra ket rag Gambetta he gabiten, ne sonj ket dezan *e ve deut c'hoas ar mare d'hen ober.* Mæs ma n'en deus ket conje da zerc'hel tout e talc'h ar muia ma hell hag e lavar heb mez ar brassa gevier. Lavaret a ra n'hellomp ket caret hor bro rag ma sujomp

d'hon Tad Santel ar Pab. Mes ann Autrou Baragnon a respount anezhan. Ar pez a livirit e vemp sujidi ar Pab, n'e ket guir. Suja dezan, senti outan a reomp evid ar pez a sell ous ar Relijion, mæs biscoas Pab n'en deus sonjet contraign eur vro benag da chench he gouarnamant : n'en em emmel ket doc'h kement-se. Hag ouspen, piou epad ar brezel a enep ar Prussianet a so en em gannet guelloc'h eget *zouavet ar Pab* petra benag ma oa bet red dezo kuitaat an Tad-ze kêr caret pa en devoa kement a ezomm anezo ? Mæs ar vro, ar Frans a oa en danjer hag e oant deut d'he sicour. Ma vijent bet cals.... siouas ! ann darn vrassa anezo a so chomet e Patay.

Guichard a lavar adarre e ia ar veleien a enep lezennou ar vro. Ma rafe ar c'houarnamant ar pez a c'houlen, diski d'ar veleien ar pez a renker da grédi ha da heulia divar benn d'ar Relijion, unan benag a iafe sur a enep al lezennou mæs ne ve ket ar veleien a ve.

D'ar meurs 19 a viz c'huevrer ez eus bet achuet voti budjet ar Relijion. Pa en deus goulennet ar ministr peadra evid founta er bloas-man 30 parræz d'oc'h ar seis cant n'ho deus ket c'hoas a velec, Chevandier eur medisin en deus lavaret e oa re kement-se rag peb unan er vro a bae re dija, ha n'e ket travoalc'h, evid ar Relijion. Me garfe gouzout ha mond a ra ar medisin-ze da velet ar re glan evit netra ha ma ne douch ket, pa vez var ar meas, betec 25 hag aveichou 50 lur hag ouspen beveich, epad ma ia ar belec da velet ar re glan *evid netra* ha c'hoas ouspen eur veich ; aliez memez eleac'h reseo, eo tenna eus he ialc'h a ra. Aveichou memez evid espern deoc'h ann dispign da gerc'hat ar medisin, e ro deoc'h eun ali vad benag hag e rafe muioc'h panefe m'en deus aoun, ha gant resoun, e teufe eur Chevandier pe eun all benag eus ar memes sclissen da glasc affer outan.— Evid refus rei d'ann Eskibien ar pez a oant boaset da gahout gueichal evid ar semineriou. Guichard en deus cavet eun dra ha ne vije deut e speret den all ebet. — E 1832 emezan, ez oa 36,000 belec, e 1878 ez eus 42,000. Rag-se travoalc'h so ha n'eus ket ezomm da gahout ken. Da lavaret eo, pa ne oa nemet 36,000 e varve muioc'h a veleien evid ne ra breman pa'z int 42,000. Rag-se n'e ket red cahout kement a glouer iaouanc er semineriou evid lakaat e plas ar re a varvje. C'hui, kenvrois, n'hoc'h eus ket kement a spered ha Guichard hag ho pije credet ar c'hontrol beo, d'eus ar pez a lavar, mad m'em bije great eveldoc'h hag ar virionez a vije bet a du ganeomp.

Erfin gant taul paô aman, taul paô ahont e voter budjet ar Relijion.

Er memes devez ar Senatourien eat da voti evid ar pempet gueich ho deus hanvet e plas ar jeneral Aurelles de Paladines, ann aotrou Carayon-Latour. Henez a so eun den. E 1870 n'en deus espernet nag he vuhez nag he zanvez evid difen ar vro. Arang hag a c'houdevez en deus he servichet evel labourer douar. E 1868 en deus bet ar pris a enor e departamant ar Gironde, hag he vaner a Virelade a so unan eus ar re vella a heller da velet.

Morse ne vezo travoalc'h eus ar seurt-ze ebars er Senat.

D'ar iaou 21 a viz c'huevrer ez eus bet ecsaminet budjet al labourou douar, hini ar gonvers hag hini ann Aljeri, ha goudeze ann deputeet ho deus votet assambles oll dispignou ar bloas 1878.

A.

PI NAO.

Tenna a reomp eus ar gazeten *L'Univers* ar pez a zo aman varlerc'h divarbenn da enterramant Pi nao.

Rome 14 a viz c'huevrer.

Deac'h d'ann abardaez, dorojou ann Ilis serret, ez eus bet great enterramant hon Tad santel ar Pab dirag ar Gardinalet, ann oll Eskibien ha beleïen ho devoa eur garg benag e palæz Pi nao, cannadet ar broiou cristen e lez ar Vatican hag ive ar re vrassa d'eus ar gear a Rom.

Beleïen Sant Per hag ar soudardet nobl a zouge ar c'horf a so tremenet dirag imach Sant Per hag he auter hag ho deus he gasset beteg e chapel ar c'hœur.

Ann dud fidel daoulinet var hent ar brosession drist-ze a sell evid ar veich diveza ous ann drem dous-ze ne velint morse mui anezi o vousc'hoarzin outo, hag oll e tirollont da lenva.

Eur veich achuet cana ar servich ar c'horf a so bet lakeat en eun arched græt gant coat a c'huez vad gant eun all a bloum en diabars.

Neuze ar c'henta d'eus servichourien ar Pab a so deut e kichen ann arched hag eno, en eur grena, en deus goloet bisach Pii nao gant eun tam lien fin ha lakeat e kichen ar c'horf en diabars eus ann arched ann teir ialc'h a oa ennho metalennou aour, arc'hant ha keor, gant eur voest e pehini ec'h en em gave eul leor scriyet ennhan buhez hon Tad santel.

Goudeze ez eus bet ledet var ar c'horf penn da benn eun tam mezer mouk hag ann arched a so bet closet ha siellet. Erfin lakèat so bet great ann diou arched kenta en eun all græt gant derô hag houman neuze so bet lakeat er plas ma gustumer atau lakaat corf ar Pab maro da ziveza.

Hirio ez eus eur foul vras a dud e Ilis Sant Per, oll e fell dezo mont da bidi dirag corf hon Tad santel ar Pab.

Der-iaou 14 eus ar miz man ez eus bet canet e Versailles ar servich bras evid Pi nao.

Ar Marechal a so bet digemeret er chapel gant aumonier ar c'hastel.

D'eus ann oll ministret n'en em gave eno nemet ann autrou Dufaure hag ar jeneral Borel.

Ann oll Deputeet ne oant ket deut, mæs re ann tu dehou en em gave oll eno.

Ann oll senatourien monarchistet a oa eno ive.

Ar bureo d'eus ar Senat ec'h en em gave er renc kenta.

Gant ann autrou'n Escop Versailles eo, ma eo bet canet ann offern.

Ar c'hont de Chambord mantret he galon o clevout e oa maro hon Tad santel en deus lakeat cana dioc'htu eur servich evid repos ene Pi nao, ebars er chapel eus he vaner.

Ar c'hont hag he bried en em gave er servichze gant oll dud ho zi.

Petra benag ne oa bet morse beteg hen, ar giz e vije douget caôn d'ar Pab, ar Roue Spagn hag he bried ho deus lavaret dougen caôn dezan epad eur miz. Ar vinistret d'ho zro ho deus lavaret ober lidou caôn da Bi nao divar goust ar vro.

Ar Marechal Mac-Mahon en deus disclæriet d'he vinistret e tougefe caôn da Pi nao epad daou viz, hen hag oll dud he di.

Rouanez Bro Saoz petra benag ma eo brotestantez he deus lavaret ober ar memes tra.

Gazetennou fall ar Frans n'ho deus mez ebet hag a lavar goassa ma hellont d'eus ar Pab. Collet ho deus ar sonj eus al lizer a scrivas da Impalaër ar Pruss evid goulen truez evidomp. N'ho deus ket a sonj eus ar garantez vras en deus bet atau Pi nao evid ar Frans hag e fell dezo stlapa pri outan hag he voapaat e peb fesoun.

Gazetennou protestant a Vro Saoz er c'hontrol n'ho deus nemet meuleudiou da ober anezan.

— Var gador Sant Per, eme unan anezo ez eus bet guelet Pabet hag ho devoa muioc'h a speret eget Pi nao, eun neubeut benag ker mad hag hen, mæs biscoas jamæs n'eus bet eun all courajussoc'h evitan. Ann oll neus fors petra a sonjint anezan a renko atau anzavout en deus bepred difennet ar Guir hag ar Virionez. —

Eur gazeten all a lavar :

Pi nao a so bet eun den ker burzudus, ma heller lavaret ez eo bet ganet evid ar pez en devoa d'ober hag en deus hen great e guirionez.

Kanaouen ar potrfe denved.

Bihanik tre oa ty va zad
Gant treustou pin ha toen soul
Eun deis ! oh ! pebes calonad,
Hon ty, siouas, a oue re sioul.

Dek vloas am oa ; a va mam ger
A laras din en eur vervel ;
« Saic, va mab, aben embenr
« N'am c'hlevi ken ous da c'hervel.

« Mervel a ran er baourentez,
« Mez te, va mab, bez ato fur ;
« Gant feiz e Doue en dienez,
« Eürus e vi, va c'hrouadur. »

Laret so bet din aliez ;
Ret eo laërez evid beva ;
A me a zonje e mam ger
Hag hen e c'homsou diveza.

Sentet am eus ous he c'hentel,
Hag hyrio me c'hounit bara ;
Laerez na rin... kentoc'h mervel.
Bara gouneët eo ar guella.

Diouall a ran er guaremou
Loenet va mestr hen eur gana ;
Me gar kals va denvedigou
Hag bi d'in a ziskuez joa.

Pa zeui ar goanv hag ann erch téo
Me jomo tost da dan ar gêr ;
Er goanv, guaremou so maro ;
Er goanv, an noapl n'eo ket seder.

Paour oun chomet ; mæz gant arc'hant
Marteze vijen ket ker laouen ;
N'on ket desket, n'eo ket va c'hoant ;
Kals tud desket so diez o fenn.

Kals tud habil anavezan
Hag o d'eus poan gant o dever ;
Me, disseblant, hen eur gana,
A laka senti var va ger.

Ia, va mam ger a lare guir :
Eürus ann den en deus furnez
Ne c'houlennan nemet buez hir
A tremenet er baourentez.

Goulen a ran, pa vezim koz,
Evel ma oa va zad, va mam,
Mont d'ho guelet d'ar Barados,
Hag ac'han di beva dinam.

Cetu ar pez a gonte din n'eus ket pell, eur minor bihan o tiouall he zenved e menez Arhez. Kavet am oa braô he vuez, hag em eus kanet anezi divar red. Skiant a gaver e peb leac'h, e peb oad, er meneiou evel er c'heriou.

J. M. G.

AR FRANMASOUNET

PEGEN SPONTUS EO GALLOUD AR VREURIEZ-MA

Evit diskuez kement-ma, n'e ket red lavaret calz comzou. Dioc'h he frouez ec'h anavezer eur vezen. Mad ! ar vreuriez-ma ne deuz ket aoun oc'h anzao dre bluen unan euz he fennou bras ez eo ar penncaoz, tremen anter cant vloaz a zo, da veza en oll broiou cheinchet penn evit penn d'an traou.

En em fougeal a ra da veza skignet en dro d'ezhi ar spered frank ha direiz-se a fell d'ezhan beva en he roll ep plega da zen. E tri c'her, setu

he c'hatekiz ; « Brezel da Zoue, brezel d'an Iliz, brezel d'an otorite. » *Volter* en he skridou n'en deuz eanet da brezeg ar c'hentelliou-se; hag he vreudeur all *Helvetius*, *Rousseau*, *Diderot*, *D'Alembert*, n'o deuz eanet epad ho buez da labourat var ar memes tachen. Dispac'herien (1789) *Danton*, *Robespierre*, *Marat*, *Santerre*, *Petion*, etc., a ioa oll franmasounet. En em fougeal a ra ar vreuriez-ma da veza lakeat d'ar maro ar roue Lois XVI hag ar rouanez he bried. Plijadur e deuz hirio o velet ne labour ket en aner; caout a ra d'ezhi e deuz gounezet dija ar maout; rac diazezet mad e deuz hirio he otorite e peb leac'h. Tud e deuz hirio evit he difen er c'hargou huella, etouez ar varnerien, en arme, en eur ger e kement cougn a zo. E penn ar c'hazetennou fall emaint casi oll er vreuriez. Kelc'het er giz-se eo diez bras da eur c'houarnamant en em denna euz a dre krabanou ar franmasounet. Ha teu ar c'houarnamant da rei scouarn d'ezho, ma ne deu ket da enebi outho, ne zaleo ket da veza lounket gantho. Rac setu ho ger : « D'an traou an Iliz! D'an traou an otorite! Mui a veleien! Mui a Zoue! » An impalaer Napoleon III a roe boden pe c'holo d'ezho. Ar mab a vale var ar memes roudou hag he dad; rac n'euz ket pell c'hoas ez eo bet ive o lakaad he hano var rollou ar vreuriez. Mes Doue en deuz he heur, ha pa zispak he voaligner, e skoont alies kalet.

Ar vrezel terrubl dijadennet varnomp breman ez euz eiz vloaz, a ioa eun affer sclaer : ni eo a dlie beza lounket. Ar marc'had a ioa great araoc etre franmasounet Frans hag re ar Pruss.

Araoc diskuez d'heoc'h kement-ma, taolomp eun taol lagad var histor ar genta republik. Er blavez 1793 eur vrezel spontuz a zigoras, hag ep mar ebet ar Frans a dlie beza flastret; rac bez' e doa var he divreac'h meur a rouantelez a ioa en em unanet evit he dismantra. Ar Frans e guirionez a gollas en emgannou kenta. Redoa bet memes d'he soudardet kiza, hag en em denna e costez Paris. Ho enebourien a ioa treac'h d'ezho, pa resevas *Brunswik* ha roue ar Pruss an urz digant ar franmasounet da vond var ho giz. Azalec neuze armeou ar republik ne gavchont den var ho hent da zerc'hel penn d'ezho. Ar vreudeur a zigoras d'ezho doriou ar *Savoa* hag ar *Beljik*. Dor zigor e peb leac'h, e *Mayans*, *Trev*, *Spir*, *Worms* hag e *Francfort*. Piou ne oar an doare m'en em gemeras ar franmasoun *Eckenmaier* euz a *Strasbourg* evit lakaad *Mayans* etre daouarn Custin unan euz a jeneralet ar republik. Mont a reas da gaout *Stein*, unan euz a bennou bras ar vreuriez, hag e memes amzer ministr roue ar Pruss, ha neuze ec'h en em ententas ganthan evit lakaad kear etre daouarn *Custin*. Heman a c'houie mad petra a dlie arruout, rac ne zonjas ket memes digass ganthan peadra da vrezelekaat a eneb eur gear mogeriet. Setu petra en deuz scrivet eur scrivagnier var ar poënt-ma.

« Ar pez a dremen ar Pruss, emezhan a zo « souezus. He soudardet hag en em enganne « n'euz ket pell c'hoas gant kement a gourach, « ne zeblantont mui goest da denna eun tenn « fuzull : ar mistri, an ofiserien a zeblant dallet. « Pegen alies guech m'en em gavont var an da- « chen gant soudardet ar republik, ha divezatoc'h « gant soudardet an impalaer, ne reont nemet « dianzav ho c'hourach ken brudet. Ar zou- « dardet lakeat da zivoall ar *fortchou*, a rent ho « armou ep en em zifen an disterra. Ar c'heleier « a reseve ar mistri n'int ket guir. Kement a vez « sonj da ober a vez ractal roet d'anaout d'an « enebourien; ne roer ket a urziou, pe pa vez « roet, e chomer ep ho ober. Pa vez sikour da « gaout, ne arru morse abred aoualc'h. Ar poultr « a vank; n'euz ket a fizians en ofiserien hag a « bep seurt keleier fallagr skignet evit trompla a « rent digaloun ar arme. »

Ecker, a unan gant ar franmasounet, a lavar e tle an oll draou-ma beza lakeat var gount an ofiserien. Mes ar re-ma, evel m'oant kanfarted euz ar vreuriez, ne reant nemet senti ouz an urziou a deue d'ezho digant ho c'henvreudeur.

Ha ne gar ket d'heoc'h en eur lenn comzou ar scrivagner-ma en deuz falvezet counta d'eomp ar pez a zo tremenet epad brezel 1870-71. Coulsgoude kement-ma ne c'hell ket beza guir; rac heman a scrive er blavez 1859. D'ar mare-se n'oa sin ebet c'hoas da gaout brezel gant ar Pruss. P. M.

MARVAILLOU.

IAN HA FANCH.

Fanch. — O loppa var dor Ian : daô ; daô. Petra, Ian, maro oud ?

Ian. — Aô !

Fanch. — Maro oud ?

Ian. — Oh ne !

Fanch. — Cousket oud ?

Ian. — Oh tra !

Fanch. — Deus ta buhan, a lavaran did, da zigeri ann or, rag erc'h teô a gouez var va c'hazaken.

Ian o tivorailla hag o tigeri : — Dre eur seurt amzer! Petra eta a zo c'hoarvezet e Breiz ?

Fanch. — E fidandouac'h clan eo *Feiz-ha-Breiz*.

Ian. — Tosta d'ann tan, Fanch. Hag e clan *Feiz-ha-Breiz* a leveres ? Gant piou diana ec'h eus clevet kement-se ?

Fanch. — Emaint aze, emezan en eur denna ar gazeten eus he c'hodel, n'ho peus nemet guelet..... ar c'heleier.

Ian o lenn. — Kastor devet ! Petra gontit da eun den diana ; morse n'eus bet lavaret ann traou en eur fesoun sclerroc'h, biscoas traou guelloc'h.

Fanch. — Pursuit ato da len.

Ian. — Cetu aman chabistr keleier ar vro.

Fanch. — Emaoc'h gathi. Lennit pen da ben, souben ar c'houlaouen, evel a lavare Saic Botorel d'eus a Blabennec.

Ian. — Assa guir avoalac'h a livirit, Fanch, red a ve ar gernes oc'h asten he c'hrabanou azalec ar Chin hag ann Indez beteg aman, hag o tappa crog da genta tout e *Feiz-ha-Breiz*.

Fanch. — Perissa a ranko defot caout bouet.

Ian. — Allas ia, rag me am boa clevet em iaouankis, e Lesneven oa ann dra-man, eun tad pagan o lavaret d'he vab a ioa clan en he vele, va mab, emezan, petra en deus ordrenet ar medisin ? — Chom heb drebi, tata, eme an arvoriat bian, hag he dad ractal : eur sac'h goullo, va mab ne chom ket pell en he za.

Fanch. — Ha ma ve ho madelez cass dezi pourvision, rag c'hui a so eur julot avad hag a so.

Ian. — N'ho peus ket ezom da gemeret ar vegen da c'houeza orgouil e va fenn. Pa reomp ann aluzen e tleomp beza humpl, rag neuze ne reomp nemet rei madou Doue da vugale Doue. Ann nep en deus bara a dle ranna gant he vreudeur, ann nep en deus ar virionez a dle ive hen ober hag atao gant humilite.

Fanch. — Emaoc'h o vont da sarmoun. Anaout a rit Lan ann Dall ?

Ian. — Ia, eur sarmoner avad henez ! Hag eur scrifannier ta ! Ma carfe ar potr cos-se kemeret he fouët ler gant canfartet satan, ar franmasounet, e ve plijadur o clevet ann diaoulou o iudal.

Fanch. — Ha Ian Willou, mad ann troc'her buzuc ?

Ian. — Henez a so pinvidic parfount. Da henez eo did mont, Fanch, rag ouspen ma en deus danvez, caloun vad en deus ive.

Fanch. — Hag ann ermit ? Credi a rit e lakafe din eun dra benag em zac'h ?

Ian. — Assa, pa'z e santel, ia michans, nemet a rafe evel eur ras a ioa eat da chom en eur fourmach hag a lavare da eur guchennat razet deuet da c'houlen ann aluzen digantan penaos e oa hen maro evid traou ar bed-man, ha ne helle rei sicour ebet d'ezo.

Fanch. — Marteze eo merglet he bluen ?

Ian. — Oh ne ! eur bluen en deus d'oc'h Bourdel ; ar bluen-ze a so en houarn livet e guer, ne ve morse trempet nemet en dour, hag ann dour a vez ractal troet e liou.

Fanch. — Clevet em boa hano oc'h liou a bad atao nemet e vo glepiet gant dour dre ann amzer mes avad, eur bluen a scriffe heb beza trempet el liou, biscoas kement all.

Ian. — Gant eun neubeut mounis, e veli, ne lavaran ket e compreni, ar mister-ze, ma n'eus ket e Kimper, evid e Bourdel cavi gouestachou d'oc'h ar stroill.

Fanch. — Mad, neuze n'e ket merglet he bluen, mes marteze ne vezo ket dispos ; ann ermitet santel a vez aveichou diez avoalc'h caout affer outho.

Ian. — Meur a ermit a so credabl, mes ann hini a lavaran deoc'h a so coumpez he garacter ha custum da sicour ann dud.

Fanch. — M'em boa clevet e oa erruet maleur var danvez en devoa casset da *Feiz-ha-Breiz*.

Ian. — A so guir. Pourvision eur bloas a oa hag e diche memes *Feiz-ha-Breiz* tolet meur a dam d'ar c'hi.

Fanch. — Petra so bet en em gavet 'ta ? Daoust hag ann danvez-ze a viche bet er wagon a gemeras tan etre Bourdel ha Paris hag e pehini en devoa Gambetta laket ar paperiou da isplika perag e roe bicher, fuzuliou heb ki ha savatennou paper d'ar botret e *Conlie* ha penaos eo ker pinvidic he unan.

Ian. — N'oun dare pe er fesoun-ze pe en eur fesoun all, n'eus fors goude tout pa 'z e guir int perisset.

Fanch. — Ar post eo a so caos marteze eo collet bouet *Feiz-ha-Breiz*.

Ian. — D'ar post n'eus nemet meuleudi da ober, mad a ra he servich.

Fanch. — Ha n'e ket fachet ann ermit santel ?

Ian. — Tam ebet ; ha soken ractal ma lavaroc'h dezan ema *Feiz-ha-Breiz* e danjer, e savo var he varc'h askellec hag ann drompill oc'h he vuzellou, e nijo er meas d'oc'h ha goat, hag a lakaio da scorna mel eskern ann trubardet ruz a zistruch bouet *Feiz-ha-Breiz*.

Fanch. — Hardiziegez a roit din da vont da skei var dor Lan ann Dall, Ian Willou hag ann Ermit santel. Mes kement ha ma comsit din divar benn *Feiz-ha-Breiz*, petra sonjit ive 'ta divarben al labour he deus d'ober ?

Ian. — Mont eün gant ann ero, na petra 'ta.

Evid petra eo bet great ? evid difen ar virionez, dre ma tager enezhi en hor bro.

Fanch. — Na divar ben ar politic petra he deus hi da ober ?

Ian. — Lavaret d'ann oll e peleac'h ema ar virionez na hello den ober ann droug heb her gouzout.

Fanch. — Diez eo scriva e *Feiz-ha-Breiz*.

Ian. — Tam ebet. N'e ket d'oc'h ann den eo e tleomp stourm, mes d'oc'h eun errol benag a glaskefor da skigna etoucz hor c'henvrois. Eur veich distrujet ann errol, n'hon deus mui netra da soursial, goas a ze d'ar re a heulio ar fals doctor. Pa vezint en toul lagen, e comprenint erfin edont oc'h heul ar c'beler.

Fanch. — Mes malis ann dud a vez countant pa vez great eun habit nevez.

Ian. — Avoalac'h so a gemenerien ar seurt-se. Evidomp-ni lavaromp ar virionez netra ken. Lesomp buez peb hini evel ma 'ma. Abred avoalac'h e vo d'he anaout devez ar varn jeneral.

Fanch. — Eveldoc'h Ian e sonjan ive. Gouscoude hag e ve roet eur flippat benag da serten tud so, a ra re ann oll a vouillerez, hag a so fier, dre ma 'zint egis par lavarfen ann diaoul incarnet n'e ket eun droug.

Ian. — Ne lavaran ket deoc'h, gouscoude ann neubeuta eo ar guella, rag ann nep a so lem beg he deot a renk beza calet corn he benn. Na ped guirionez a so ! Na ped errol a so ive en dro da beb guirionez ! Cetu sur avoalac'h peadra da gounta d'ann dud evit sclerijenna ho speret ha laouennaat ho c'haloun ; heb beza o rei hano eur *plac'h vraô* d'ar Republic ruz, na lavaret killocraden da eun depute enebour d'ar Relijion.

Fanch. — Assa, va den mad, ho trugareçaat a ran. Divar ho tivis ez an da goat ann ermit santel.

Kenavo : J. M. C.

AR BROVIDANS.

Pa velomp ar pez a dremen hirio en hon touez, ne alfemp ket miret da veza spontet ha da gahout aoun, ne iafe peb tra da goll, ma ne sonjefemp ket en Brovidans a Zoue.

Serten, ma ve lezet ann dud d'ober atau ho fenn fall, ma ne savje morse ann autrou Doue he vouez, ma na ziskuezfe ket anat d'ann oll penaus n'eus ken nemetan ne varvo morse, penaus ar mean a so fountet he Ilis varnezan ne hello den he zisc'hrienna, neuze e ve leac'h da gahout aoun.

Mæs, ann huella ma ve savet ar re fall, ann tosta ma sonj dezo beza da drec'hi var ar re vad, ann tosta ma ve dorn ann autrou Doue da goueza varnezo.

Ar Brovidans, cetu pehini eo consolasion ar gristenien hag assamblez petra a ra spount ar re fall.

Ar Brovidans eo ar soursi a gemer ann autrou Doue eus he oll grouadurien, ha dreist oll eus ann den, ar barfeta m'en deus crouet var ann douar.

Bez' ez euz tud, ha cals memes, a lavar n'en deus ann autrou Doue soursi ebet ac'hanomp, mæs ar re-ze a so tud diskiantet, rag Providans ann autrou Doue a so ann autrou Doue he unan ha couls e ve lavaret n'eus ket a Zoue evel lavaret n'eus ket a Brovidans.

Ann Doue oll-galloudec, ann hini a voar peb tra, ann hini a vel peb tra, ann hini en deus crouet peb tra, na hell ket miret da gahout soursi eus he grouadurien, na da c'houarn anezo.

Ann Doue santel ha just, ann hini na blij nemet ar mad dezan, ann hini na hell cahout nemet cassoni ous ar pec'het, henez na hell ket sellet couls ous hon oberou fall evel ous hor madoberou.

Ha cetu eno petra eo ar Brovidans. Ann autrou Doue a ra evidomp ar pez a ra eun tad mad evid he vugale : Beilla a ra varnomp, diskuez a ra deomp petra so mad ha petra so fall : Diskuez a ra deomp ann hent mad a dlefemp da heulia, hag ann hent fall a renkomp en em zioual anezan : hor punissa a ra pa ne sentomp ket outan ha rei deomp eur gurunen eternel a c'hloar pa heuliomp he volontez santel.

Ar pez so caus e ve tentet aveichou lod eus ann dud da lavaret n'eus Providans ebet, eo abalamour ne ouzont ket pe ho deus ancounec'heat eun neubeut guirioneziou bras a so daô gouscoude cahout sonj anezo, evid compren eun tam benag petra eo ar bed-man.

— Ar genta eus ar guirionezou-ze eo houman. Petra benag ma'z omp atau dindan ann dorn a Zoue, *libr* omp evelken d'ober ar mad pe ann droug.

Ann autrou Doue ne ra ket deomp evel d'ann traou crouet-all : ar bed, ar steret, al loënet heb ræsoun. Crouet en deus ac'hanomp goest da c'hounis pe da zisprij ann eürusdet eus ar Barados. Na espern netra, o clask lakaat ac'hanomp d'en em rei d'ar vertuz, na kelennadurez, nag aliou mad, na promessaou caër, na gourdrouzou spountus. Rei a ra deomp grasou puil ha n'eus niver ebet dezo, a beb seurt sicouriou a resevomp digantan, mæs lakaat ac'hanomp da ober, en despet deomp, ar pez ne garfemp ket ober, ann dra-ze ne raï ket, hor c'hrouet en deus *libr*, hag e lezo ac'hanomp libr d'ober ar pez a girimp.

— Ann eil guirionez, a vez ancounac'heat peur liessa, eo, n'hon deus resevet ar vuhez-man nemet d'en em brepari d'ar vuhez all a so ous hor gortos goude ar maro.

— Ann drede guirionez eo, ne d'omp mui breman er stad pur ha parfet-ze, ma oamp bet crouet ennhan gant ann autrou Doue. Couezet eus ar stad eürus-ze ec'h en em gavomp breman contraign d'ober pinijen ha d'en em drec'hi hon unan mar fell deomp beza cristenien mad. Guir eo m'en deus Jesus-Crist hor Zalver, rentet d'eomp ar stad a c'hras hag ar voïen da genderc'hel ennhan, mæs evelken emaomp atau dleourien d'ar justis a Zoue.

Nep en deus dirag he zaoulagat ann teir guirionez-ze var bere ez eo fountet ar relijion gristen, n'e ket diæz dezan anaout hag anzavout ez eus eur Brovidans : Ha neuze ne veler mui ann traou er memez fœsoun.

Ar *mad*, evid eur c'hristen, ne deo mui ar pez a vez galvet mad gant tud ar bed : ar plijadurezou, ar pinvidegeziou, ann enoriou. Ar mad eo ar pez a zo goest d'he brepari ar guella d'ann eürusted divezul, hirbadus ha dreist kement a hellomp da gompren, ann eürusdet-ze a renkomp da c'hounis, epad ann neubeut devejou hon deus da dremen var ann douar. Rag-se ne deo ket diæz deomp compren perag en deus Jesus-Crist lavaret ebars an Aviel : *Eürus ar re baour, eürus* ar re ho deus eun dra benag da c'houzanv, ar re a lenv, ar re a vez græt brezel dezo abalamour d'ho vertuziou, rag eur gurunen gaër meurbet a so ous ho gortos ebars er Rouantelez eus ann Eê.

Ann *droug* kenneubeut ne deo mui ar memes tra, ha pa lavar ar c'hristen bemdez d'ann autrou Doue ar c'homsou-man: *hon dilivrit a zroug*, ne c'houlen beza diouallet nemet d'eus ar pez a ve goest d'ober dezan coll ann eürusdet eternel.

Ar c'hlenvejou, ann daëlou, oll miseriou ar vuhez-man, kement-se oll, ne deo mui evitan nemet ar binijen dleat d'he bec'hejou.

Gouzout mad a ra ne teuont beteg ennhan nemet dre bermission he Dad mad a so en Eê, evid he amprouvi, effasi he bec'hejou, he renta henveloc'h oc'h he Zalver staget ous ar groas, ha meritout dezan er bed all eun eürusdet heb he far.

Ar sonj-ze a ra dezan ho gouzanvi gant pasiantet aliez memez gant joa : ober a ra dezan caret ann dorn trugarezus na zeu d'he gorrija nemet evid he zavetei.

Ann nep a so cristen, ne deo ket diæz dezan gouzout petra eo ar Brovidans.

Hogen ma ne d'hoc'h ket e guirionez cristenien, ne d'hoc'h ket goest da c'houzout petra eo na Doue, nag ann den, nag ar vuhez, na netra a gement a so endro deoc'h.

Rag-se eta, en ho clenvejou, en ho maleuriou, ma clevit ennoc'h eur vouez o lavaret n'eus Providans ebet ; ma ne ouzoc'h ket perag ne deo ket ann oll kement ann eil hag egile ; perag ez eo heman paour hag he amezec pinvidic ; perag evid lod n'ez eus nemet poaniou ha souffransou, hag evid lod all enoriou ha plijadurezou ; perag ne domp ket oll en eur renk ken huel ann eil evel egile ; perag ann amzer fall : perag ar baourentez ; perag e collit ho iec'het hag ho tanvez pa ho peffe ar muia ezomm anezo : perag ez eo eürus ar pec'her en despet d'he grimou, ha maleürus ann den just en despet d'he vertuziou ; perag e teu ar maro da skei var ann den vertuzus ha da espern ann den fall ; etc, etc. Neuze sonjit en ETERNITE: Sonjit e Jesus staget ous ar groas.

Ann autrou Doue a hell gortos rag ma eo ann eternite dezan.

Dre-ze, evid recompansi ann neubeut madoberou græt gant ar pec'her bras-man, e ro dezan var ann douar ann eürusdet a c'houlen, mæs epad ann oll eternite en devezo amzer avoalc'h, evid he bunissa hervez m'en deus meritet.

Evid ar re just, er c'hontrol, pa sonj d'ar bed e vent ancounac'heat gant ann autrou Doue, rag m'ho deus eun dra benag da c'houzanv, ann autrou Doue a ra dezo ober evelse ho finijen var ann douar, evid rei dezo, ebars er bed all, ar gurunen a so dleat d'ho vertuziou.

Ann Eternite eo a ziskuezo deomp peger just eo ar Brovidans a Zoue. — Evid compren pegement a dal eun dra e renkomp guelet penaus e vezo paet epad an Eternite.

En tu all da gement-se, na hellimp morse compren petra a fell da Zoue da ober d'eus peb hini ac'hanomp.

Ar pez a ra Doue a vez atau græt mad, ha ma bermet ann droug, ez eo atau evid proculi deomp eur mad cals brassoc'h.

Dre-ze mar d'omp breman goasket, ma n'hellomp ket sevel hor penn, ne spountomp ket evidze. Ann autrou Doue na roio ket deomp muioc'h da zougen evid ne d'omp goest d'ober, beilla a rai varnomp dre he Brovidans, ha pa sonjo dezan hon devezo græt pinijen avoalc'h, e c'houezo var ar re fall ha ne vezo mui cavet roud ebet anezo.

A.

Epad eun interramant e teuas eur vaouez d'ober beac'h da chupen ar c'hloc'her o lavaret dezan :

— Chilaouit eun tamic, eun dra am eus da lavaret deoc'h.

— Grit peoc'h, eme ar c'hloc'her, n'am eus ket amzer breman, gortozit ken ac'han ma vezo achu ann interramant.

— Oh nan-da, rag neuze e vezo re zivezat.

— Hastit buhan, neuze, petra a fell deoc'h ?

— C'hui a so o vont da enterri eun den, maro gant ar vreac'h, e kichen va goas-me n'en deus bet morse anezi.

A.

— Ian, kers d'ann eac'h, var ann daul, e cavi eun neubeut liziri, kemer anezo ha cass anezo d'ar post.

Ian, ker sentus ha tra, a ra doc'htu ar pez a oa kemennet dezan gant he vestr.

Hogen, pa oa o tistrei, ar mestr a oa o tisken d'eus he gambr, hag en devoa guelet en devoa Ian casset gant al liziri all, unan ha ne oa hano ebet varnezan. Goulen a ra al lizer-ze digant Ian, mæs heman a lavar en deus taulet anezan ebars er voest, assamblez gant ar re all.

— Te Ian, eme ar mestr, a so ive, ma renker lavaret ar virionez, eun tamic re..... Ian. Penaus ac'h eus te allet taul er voest eul lizer ha ne oa hano ebet varnezan ?

— Me, Autrou, eme Ian, me a sonje din ne felle ket deoc'h e vije bet gouezet da beleac'h e cassec'h al lizer-ze. A.

Eur potr iaouanc pevar bloas, a choas er pod sucr ar brassa tam a hell da gavout hag oc'h hen diskuez d'he vam e c'houlen conje d'hen dribi.

— Oh nan, eme ar vam, henez a so re vras.

Va fotr ker buhan a droc'h ann hanter gant he zent hag a zreb anezan. Goudeze o tiskuez ar rest d'he vam :

— Na breman, mam ? A.

Eul lampon eus ar re voassa a so dirag ann dribunal. Deg gueich dija eo bet condaonet, ha n'en deus nemet daou vloas var 'n ugent.

— Penaus e hellit-hu beza ker fall ha c'hui ker iaouanc, eme ar Président. Æs eo compren ne heuliet nemet goal gompagnunezou.

— Petra ! goal gompagnunezou ! ha me atau gant ann dud a justis ! A.

Biel goz en devoa collet he vreg, hag hen ker glac'haret, ma oa eun druez he velet.

Unan eus he amezeïen o clask he gonsoli a lavaras dezan :

— Paour keaz Biel-goz, truez am eus ouzoc'h, me oar petra eo beza intanv. Breman n'hoc'h ket goest da veza eürus ken ac'han m'ho pezo cavet eur vaouez all. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Floc'h, person e Ploneis, a so hanvet person e Ploneour-Lanvern.

Ann autrou Fleury, cure e Lesneven, a so hanvet person e Ploneis.

Ann autrou Mengant, belec iaouanc, a so hanvet cure e Lesneven.

Ann autrou Gourvez, cure e Sant-Voazec, a so hanvet cure e Treflaouenan.

Ann autrou Laouenan, cure e Treflaouenan, a so hanvet cure e Sant-Voazec.

AR BREZEL ER ZAO-HEAUL

Er zizun-man n'eus ket c'hoas netra nevez. Credi a rer evelken e vezo great ar peoc'h. Da c'hortos soudardet ar Russi hag ive listri-brezel Bro-Saoz a so ken tost ha ken tost eus ar gear a *Gonstantinople* heb ma gretefe hini ebet anezo mont tre. C'hoant avoalc'h ho deus da staga, mæs emaint o c'hoari *tenn ar blouzen-ze a zivar ma scoas*, aoun ho deus nan d'ober droug d'ar re all, mæs kentoc'h aoun ho deus e teufent ann eil hag egile da baka eur goal daul benag. Arabad eo deomp gouscoude c'hoantaat ho guelet oc'h en em daga, rag ma ve brezel, ni, caër hon deffe, a alfe beza paket ebars. Goulennomp kentoc'h digant ann autrou Doue lakaat anezo d'ober ar peoc'h mar d'e he volontez, mar d'eo guelloc'h evidomp hag evid he Ilis. A.

PRIS ANN ED.

Ar c'hour var ann ed a so chommet atau memes tra. Caër ho deus bet ar brenourien lavaret hag ober n'int ket deut a benn d'ober dezan distol muioc'h.

Al labourerien douar ne fell ket dezo, ha gant resoun, dispega pa ne gavont ket e ve deread avoalc'h ar priz ; hag e guirionez egis ma lavaront n'eus ket eur c'hement-se a ed er c'hrignoliou hag abars ann eost e vezo red cahout cals greun c'hoas. Ouspen, e meur a blas ar glaouijer ho deus lakeat cals eus ann ed da vreigna ha n'e ket eaz evid c'hoas, gouzout pe hen a vezo mad ann eost pe ne vezo ket. A.

ALI. — Ar pris kenta merket aman eo hini ar sizun diveza. Ann eil eo hini ar sizun araug.

KEMPER.

Marc'had an 16 a vis c'huevrer.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	31 l 50s	31 l 00 s
Segal.....	23 00	23 00
Eiz.....	21 00	21 50
Guiniz du.....	20 00	21 50
Kerc'h.....	20 50	20 50
Avalou douar.....	10 50	10 00

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 53). DISSADORN 9 A VEURS 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan:..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæs creuit ha creuit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakeat var ar gazeten.

Kemper, 9 a viz Meurs 1878.

Der guener 22 a viz c'haevrer ez eus bet casset d'ar Senat ar Budjet d'eus ann oll dispignou a so da ober er bloas-man, ha var gement-se ar Senatourien a gleiz ho deus lavaret couls hag ar Vinistret e helle ar Senat ober e pevar devez ar pez ho devoa kemeret ann Deputeet pevar miz d'hen ober, ma ne gonter nemet abaoue ma int bet hanvet adarre, hag ouspen bloas ma sonjer abaoüe peur ema etre daouarn Gambetta hag he gonsortet pe guir ar memes rum eo ho deus bet ar garg d'he ecsamina. Ar Senatourien, ann darn vrassa anezo da viana, ho deus lavaret ne hellent ket ober labour vad ma renkefent mond ker prim hag ar c'houarnamant he deus renket, goulen conje d'ober ann dispignou ha da douch ann taillou evid miz meurs penn da benn.

Er c'heit-se ann Deputeet ho deus torret elecsion ann Autrou Sens evid *Arras* petra benag m'en devoa bet 1413 mouez muioc'h eget ann hini a oa a enep dezan. Goudeze e leveront eo bet great mad elecsion ann Autrou Le Pelletier d'Aulnay evid *Clamecy* ha cetu græt labour eun devez.

Dissadorn 23 a viz c'huevrer, ar Senat en deus kendalc'het oc'h ecsamina eul lezen var ann offiserien huella. Ann dra-ze ne sell ket cals ouzoc'h. Ne verkan anezan aman nemet evid lavaret deoc'h petra en deus great.

Er memes devez ann Deputeet goude beza votet eun hent houarn etre *Chateaubriant* ha *Roazon* ho deus torret elecsion ann Autrou Comt d'Aulan evid *Nyons* petra benag m'en devoa bet cals muioc'h moueziou, petra benag ma levere ann Deputeet carget da sellet piz ous ann elecsion-ze e oa bet great mad. — Goudeze petra benag ma oa lavaret gant ar bureô e oa great mad elecsion ann Autrou Paul de Cassagnac evid *Condom* n'eus ket falvezet dezo he zorri na lavaret e oa bet great mad, mæs evid plijout da unan hanvet Giraud ho deus lavaret gortos c'hoas ken ac'han ma vije bet achu ann enclasc emaint oc'h hen ober dre ar vro. Setu eun devez all implijet mad.

D'al lun 25 a viz c'huevrer ar Senat en deus ecsaminet al lezen a oa bet votet gant ann Deputeet evid rei conje d'ann oll da verza a beb seurt gazetennou. Lavaret am beus dija deoc'h e vije bet cheinchet eun dra benag ebars el lezen-ze mæs evid hirio n'ho deus achuet netra.

Ann Deputeet ho deus commanset mad hirio ho devez o tisclæria e oa great mad elecsion ann Autrou Marquiset evid *Lure*. Mæs n'ho deus ket kendalc'het, rag, goude beza votet arc'hant d'ar c'houarnamant evid miz meurs, ho deus torret elecsion ann Autrou Planté evid *Orthez*. Abalamour da betra ? Chui a so re gurius..... Abalamour m'ervad, m'ho devoa c'hoant d'hen ober.

Er memes devez ann Autrou Daguilhon-Pujol en deus goulennet digant ar c'houarnamant, da lavaret eo digant Marcère petra a sonje d'eus souprefet Castres a oa oc'h ober evid ann elecsionou kenta, oll kement a oa bet caus m'ho devoa torret kement a elecsionou, hag a ie evelse a enep d'al lizer scrivet gant ar ministr he unan. Respontet so bet dezan e oa eun dra benag evid guir, mæs nan kement ha ma levere ann dud. Ma ia re bell, emezan, e renko respont. Hag a so braô, ne sonj ket deoc'h ? Da c'hortos ar souprefet a gendalc'ho bepred oc'h ober ar pez a garo hag eur veich great ann elecsion ma plij d'ann Deputeet a gleiz e vezo lavaret eo bet great mad. Ann niver ho deus hag hirio ne deo nag ar GUIR nag ar VIRIONEZ eo a gommand mæs ann NIVER ha netra ken.

D'ar meurs 26 a viz c'huevrer ar Senatourien ho deus achuet voti al lezen evid ar re a verz gazetennou, mæs int a c'houlen ne vez roët conje d'ober ar vicher-ze, nemet d'ar re so ginidic eus ar Frans ha ne dint bet morse condaonet gant ann tribunalou. N'e ket cals a dra mæs kement-se

paket eo atau nag al laëron, nag ar Prussianet na hellint redec ar vro dre ann digare da verza gazetennou.

Guella devez ho deus great ann Deputeet eo hirio. E fesouni torri diou elecsion int bet ha n'ho deus allet torri hini ebet anezo. Mad avoalc'h. Ma n'ho deus ket great a vad da viana n'ho deus ket great a zroug.

Der iaou 28 a viz c'huevrer ar Senat goude beza en em occupet e meur a fesoun eus ann henchou houarn en deus kendalc'het oc'h examina al lezen var ann offiserien.

Aliez hoc'h eus clevet ar re goz o lavaret ne deo ket henvel ann eil devez ous egile, hag ann dra-ze so guir evid ann oll ha memes evid ann Deputeet. Dimeurs n'ho devoa great netra. Hirio avad ho deus great.

Da genta ho deus lavaret e oa bet great mad elecsion Caduc evid *Bourdel*. N'e ket red beza souezet! henez a so d'eus ar vanden.

Goudeze ann Deputeet a lavar e vezo mad teurel evez ous eul lezen a c'houlen Barodet e vez great ar c'henta guella divarbenn d'ar scoliou communal. Barodet!..... na sentit-hu ket c'huez fall gant al lezen nevez e ma e clasc he ober? Nan? Neuze n'e ket mad ho fri, rag c'huez so ganti m'hen assur deoc'h, ha c'houez pounner.

Goude torri elecsion ann Autrou Lezaud evid *Bellac* abalamour ne blije ket ann den dezo ez eus bet lavaret e oa bet great mad elecsion ann Autrou de Breteuil evid *Argelès*, hag hini ann Autrou Cont de Perrien evid *Lorient* (eil loden) Ann Autrou La Chambre evid *Sant-Malo* (kenta loden) n'en deus ket kement all a voneur, torret eo he elecsion rag ma oa bet, a leverer, ar Prefet hag ann archerien a du gantan. Erfin, (n'hoc'h ket souezet o velet kement all a labour great en eun devez!) erfin ann Autrou du Bodan, evid Guened (kenta loden) a so ive disclæriet eo bet great mad.

A.

HISTOR PI NAO.

Ian-Vari Mastaï-Feretti, a oe ganet d'ann 13 a vis maë 1792. Dond a reas er bed er gear a Sinigaglia, eur gearic vihan fontet gueichal gant ar C'hallaoued ho deus roet ho hano dezi, (*sena gallica* da lavaret gear savet gant ar C'hallaoued oa deut di d'oc'h ar gear a Sens e Frans.)

He famill abaoue c'huec'h cant vloas a oa brudet hag enoret meurbed, mæs biscoas n'he devoa bet kement a c'hloar evel ma dlie rei dezi ar c'hrouadur-man gouestlet d'ar Verc'hez azalec he c'hinivelez.

Kerkent ha ma oe goest Ian-Vari da anaout eun dra benag, e clevas prezec d'eus ar brezel didruez a vije græt neuze d'hon Tad Santel ar Pab, ha kenta tra a velas a oe ann daëlou a scuille he vam var maleuriou Pi VI. Ann hini a dlie beza Pi nao n'en devoa nemet pemp bloas pa zeuas Napoleon I da laëres ann darn vrassa d'eus rouantelez ar Pab ha da gass gantan ann tenzor roët d'ann Ilis ann Itron Varia Loretta en Itali, gant ann dud fidel a iea di e pelerinach d'eus pevar c'horn ar bed.

C'huec'h vloas a oa nemet ken, pa reas Napoleon prisonia Pi VI e Rom hag he gundui da Valens e peleac'h e renkas mervel. Kendale breur he dad, Mastaï, Escop Pesaro a oe ive prisoniet rag ma ziskueze re a garantez evid ar Pab.

Etretant mam Pi nao a zeske d'he mab lavaret he genta pedennou evid goulen digant ann Autrou Doue bihanaat ankenniou hon Tad Santel Pi VI.

Eun devez ann daëlou en he daoulagat, e vouchas oc'h ar c'hrouadur o lavaret: — Va mab keaz, gra da beden a greis da galon hag ar guella ma helli evid hon Tad Santel ar Pab.

— Perag mam?

— Eur maleur bras so c'hoarvezet: Soudardet a so eat da Rom evid kemer ar Pab evel ma vije bet eur c'hriminal hag ho deus he gasset e prisoun pell, pell bras ac'han. Gra da beden, va mab, evid ann dud reuzeudic-ze.

Ar c'hrouadur goude beza lenvet ha pedet gant he vam a c'houlennas diganti.

— Penaus a hell ann Autrou Doue rei counje e ve lakeat e prisoun evel eur c'hriminal, ar Pab a so he vikel var ann douar hag a so ive ker mad?

— Va mab, abalamour da-ze, rag ma eo ar Pab vikel Jesus-Crist var ann douar, eo ma bermet ann Autrou Doue e ve great dezan evel ma 'z eus bet great da Jesus-Crist he unan. Madelez Hor Zalver Jesus n'he deus ket miret ho deffe he enebourien he brisoniet hag e staget ous ar groas. Pi VI a so bet kemeret d'eus etouez he servichourien evel Jesus-Crist d'eus etouez he ziskibien. Ann dra-ze a c'hoarvez aliez gant ar Babet.

— Mam, ar Fransizien-ze ho deus casset ar Pab ganto a so tud fall. Perag ac'h eus-te great din pedi evito a greis va c'haloun? Red eo e teufe ann Autrou Doue d'ho funissa.

— Va mab, eur ræsoun muioc'h eo da bedi evito. Da genta tout n'e ket int a so caus, ho gouarnamant eo.

— Red eo neuze 'ta pedi evid ho gouarnamant ive?

— Serten. Hor Zalver en deus pedet evid he vourrevien.

Evelse eo ma oe pedennou kenta Pi nao evid ar

Pab hag evit ar Frans. Er mare-ze e vije lavaret d'eus Pi VI ar pez a lavar cals tud hirio d'eus Pi nao, e oa ann diveza eus ar Babet. Pi nao he unan eun nebeut bloaveziou goude, a glevo lavaret ar memes tra d'eus Pi VII, hag a zesko dre vuhez ann daou Bab-ze ker persecutet, e pe fesoun a renk ann hini a so asezet var gador Sant Per, anduri ar maleur hag ar joa, ar brison hag ar gloar.

Seitec vloas a oa pa zeuas da Rom da renta he zeveriou da Pi VII hag eus a neuze netra na hellas bihanaat ar garantez divusul en devoa bet dre ar guel kenta, evit vikel Jesus-Crist ann Tad eus ann oll gristenien en devoa he resevet gant ar brassa madelez ha roet dezan he venedicsion. Mæs kendale e velas e palæz ar *Quirinal*, neuze evel hirio, soudardet estren o tont d'ober ar Pab prisonier, hag ar Pab en devoa lakeat ar gurunen var benn Napoleon I, a oe tennet eus he balæz gant soudardet Napoleon.

Setu e peu sort amzer e oe savet ann hini a dlie beza Pi nao, ar Pab atau persecutet hag atau treac'h d'he enebourien.

ANN DROUG-SPERET.

Ann droug-speret gouscoude, evel m'en divije gouezet pegement a zroug a rafe d'he rouantelez, ann hini a dlie beza hanvet divezatoc'h Pab ar Verc'hez glorius Vari, a glaske noazout dezan e peb fesoun.

Epad ma oa oc'h ober he studi gant cals a issu mad, e couezas Pi nao en dour hag a ginnigas beza beuzet. Ann Ælez hen saveteas, mæs ker spountet e oa bet, ma goueze abaoue e droug Sant-Ian.

PI VII HAG AR BURZUD.

Pi VII o tistrei da Rom a ieas da zaoulina dirag bez Sant Per hag eno e oe epad meur a heur, ken ac'han ma oa deut ann noz, evel eun den ne oa mui he spered var ann douar, prezec a rea ous Doue hag he velet a rea a dra sur evel Moïsez var ar menez. Ann oll a levere m'en devoa he gourach da c'houzanv ar persecusionou talvezet dezan ann donæsoun a viraclou.

Eun den iaouanc a goueze en droug sant hag a felle dezan beza beleget a zeuas da gaout Pi VII o c'houlen digantan ann dispans pe ar iec'het. Ar Pab a roas dezan ann eil hag heben.

— Resevit ann urzou, emezan, mæs lakit evez m'ho pezo atau eur belec en ho kichen pa viot o lavaret ann offern, gant aoun e couezfec'h en droug adarre.

Ha pa velas Mastaï e oa pare e guirionez ha ne goueze mui, ez eas adarre da gahout ar Pab d'he drugarecaat ha da c'houlen digantan ma oa red dezan cahout hiviziken eur belec en he gichen.

— Nan, va mab, ar c'hlenvet spontus-ze ne stourmo mui ouzoc'h.

Clenvet Pi nao abars ma oa beleget a vire outan d'en em blijout e compagnunez ar re all, setu perag en em roas d'ann oberou a garantez evid ar micherourien. Be oa e Rom eun ti savet evid ar re a so o tiski ho micher, gant eur masonner maro evel eur Sant eun neubeut bloaveziou araug, hag ar bobl dre anaoudegez vad a roe d'ann ti-ze hano ann hini en devoa he savet *Tata Giovanni* (tad Ian.) Ann ti-ze eo, a choasas Pi nao evid diskuez he garantez, eno eo m'en em gavas pare, eno eo ma lavaras he offern genta ann 11 a viz Ebrel 1819, eno eo ma tremenas ar pevar bloas kenta goude ma oa bet beleget. Diskuez a rer c'hoas en ti-ze he gambric vihan hag ar gador var behini ec'h aseze bemdez evid kelen ar vugale-ze pa zistroent eus ho labour.

En he iaouankiz eta Pi nao oc'h implija he amzer, he zanvez, hag he galon e servich ar vicherourien, a gommanse d'ober ar pez a rai keit ha ma vezo var gador Sant Per, oc'h alia ann oll dud vad da founta ar seurt breuriezou-ze hag o rei he vella benedicsionou d'ar re a vezo e penn anezo, hag ive d'ar vicherourien a sento ous ho mouez.

AMERIC.

Pi nao a oa bet eta rentet he iec'het dezan hag e felle da Zoue en em zervicha anezan e leac'h all. A hent all ar brud eus he santelez a reas ma oe goulennet gant ann Autrou Muzi, casset evel cannad d'ar Chili gant hon Tad Santel Pi VII. Ar Pab a assantas hen rei dezan.

Mæs neuze pebes ran-galon. Red a oa da genta lavaret kenavo d'he vicherourien ma oa evel eun tad evito. Ar vugale-ze n'hellent ket dispega na d'eus he zaouarn na d'eus he zillad. Ann oll a lenve ha Mastaï her grea evel ar re all o lavaret: biscoas n'am bije credet pegen diæz e oa ann disparti. Pa renkas ive dispartia dious he vam, pebes poan evid ar mab ha dreist oll evid ar vam. Houman a oa mantret he c'haloun o sonjal pegeit e renke mont gant ann neubeut a iec'het en devoa. Erfin e assantas ive. Na ped a vam gristen en hor bro memes e leac'h ma ne gaver ket ker diæs beachi evel ma rer en Itali, a ro ho bugale a galon vad d'ann Ilis ha ne garfent ket ho guelet o partial evid ar Missionou a ziaveaz-bro.

Ar veaich er mare-ze a oa hir, poanius ha leun a zanjer, mæs ar belec iaouanc o velet bolontez Doue er choas a oa bet great anezan ne argilas ket hag a guitaas peb tra evid mond d'al leac'h ma oa galvet.

Al lestr a gasse Mastaï d'ann Americ a oa ann imach eus al lestr eus ann Ilis a vezo renet gantan hag a gasso anezan d'ar pors eürus eus ann eternite.

En eur vont, e tremen dirag enezen Santes Helena; eno e tiskuezer dezan bez Napoleon hag e teu sonj dezan d'eus Pi VII.

Disken a ra var an douar eleac'h m'en deus Cristof Colomb savet ar vezen eus ar groas. Pab ebet n'en deus morse guelet ann enezen-ze, hen a vezo ar c'henta.

Epad ma oa er Chili e oe tost dezan beza gouledet ar goëleten var behini e oa douget hag e vije bet collet gant ann oll passajourien all panefe m'en em gavas eur pesketaër hanvet Bako a hellas savetei ar goëleten hag ar re a oa ennhi. Mastaï eur veich en douar a glaskas hag a gavas var bord ann aod al lochennic vihan e pehini Bako a oa o chomm gant he vreg hag he vugale.

Oc'h antreal en ti e c'houlennas digant ar pesketaër :

— N'e ket c'hui hoc'h eus saveteet ar goëleten ? — Eo, Autrou. — Ma ! deuet oun aman d'ho trugarecaat.

Bako a sonje gantan ; heman, ann autrou-man en deus madelez. Mæs Mastaï o veza roet dezan eur ialc'h ma oa ennhi pevar c'hant piastr,(2,15?l.), Bako ne gave mui netra da lavaret evid diskuez peger bras a oa he joa. Evelken lakeat en he æz gant ar somm arc'hant-ze, a oa eun tenzor evitan, ec'h en em lakaas da gonversi. Hogen dre ma vele atau he zanvez o creski ne helle ket ancounec'haat ar belec iaouanc-ze eus ann Itali, hag ar belec iaouanc d'he dro, rag ma crede n'en devoa ket great travoalc'h evid Bako na helle morse coll ar sonj anezan.

Eun devez Bako a resevas eur ialc'h all adarre gant pevar c'hant piastr (2152 l.) ennhi. Er memes bouest ec'h en em gave patrom ar belec iaouanc Mastaï deut da veza Pi nao.

Bako pinvidikeat gant arc'hant ar ialc'h genta ne fellas ket dezan implija evitan he unan arc'hant ann eil ialc'h, hag e roas d'ar beaurien eun arc'hant a brofite kement d'ar re ma oa casset dezo.

PI NAO A LAKA URS VAD E BREURIEZ SANT MIKAEL.

Beach ar Chili ne oa padet nemet daou vloas ha Mastaï distroet da Rom a oa græt eur Prelat anezan. He garantez evid breuriezou ar vicherourien a reas ma oe choaset nan mui evid *Tata Giovanni* mæs evid breuriez Sant Mikael. Ar vreuriez-ze a so eur scol e peleac'h e ve desket d'ann dud iaouanc a beb seurt micheriou diæs evel liva taulennou, ober imachou coat pe vetal pe eus eun danvez all benag : ar gossa eo d'eus ar sort scoliou-ze hag ac'hano a so deut cals labourerien,cals mistri memes d'eus ar re vella.

En amzer ma oa Pab Leon XII ar scol-ze a oa o vont da goll,ann dispac'h vras en devoa ker piz tennet he danvez diganti ma oa o vont d'ober Bank.

Mastaï a saveteas anezi. Renka a reas ennhi ann urs vad, ann danvez hag al labour hag e cavas c'hoas ouspen, peadra evid rei argoulou mad d'ann dud iaouanc paour ho devoa achuet ho amzer er scol-ze.

Kement-se a reas ma oe eus a neuze anavezet evel eur c'houarner dreist,mæs ive he dalant bras, ma servichas dezan,a noasas da scol Sant Mikaël rag ma renkas coll ar belec iaouanc-ze en devoa great kement a vad dezi.

EUN ARC'HESCOB PAOUR.

Pi nao a oe eta hanvet da Arc'hescob e *Spolete*. Hogen eno ive ar Revolusion he devoa lakeat peb tra en tu renabl, hag ar plas-se a oa unan eus ar re diæssa.

Pi nao en devoa roët da vreuriez Sant Mikaël kement en devoa bet d'eus pers he dad hag he vam. Dre-ze n'en devoa ket a beadra da baea ar mizou na da brena meubl evid he di. Dre vonheur e chome c'hoas gantan, heb gouzout dare dezan, eun tam douar benag ha gant ar pris eus ann tam douar-ze e cavas peadra da baea tout. A.

AR FRANMASOUNET

PEGEN SPONTUS EO GALLOUD AR VREURIEZ-MA

(*Dilerch.*)

D'am zro e c'hellan lavaret :

« Ar pez a dremenas neuze e Frans a zo soue-
« zus. He soudardet hag o doa en em emgannet
« gant kement a gourach er *C'hrimee*, er *Mexik*
« hag en *Itali*, a zeblant en eun taol deuet da ve-
« za dic'halloud ; ar pennou bras euz an arme a
« zeblant dallet neat. P'en em gavont var an da-
« chen gant ar Prussianet nemet en troiou kenta
« m'oant casset d'an tan ha m'o deuz en em em-
« gannet mad, ne reont nemet dianzav ho c'hou-
« rach ken brudet. Ar zoudardet er *fortchou* a
« rente ho armou, ha doriou kear a veze digoret.
« Ar c'heleier resevet gant an ofiserien n'int ket
« guir. Kement a veze sonj da ober, a veze roet
« ractal da anaout d'ar Prussianet. Den ebet ne
« nac'ho p'oa kelc'het Paris ha Metz, ne anaveze
« ar Prussianet peder heur var'n ugent araoc, ar
« zonj on devoa d'en em deuleur varnho. Pa c'he-
« demp sikour, ar zikour ne arrue ket pe a arrue
« re zivezad. N'oa na bevans na tennou da lakaad
« er fuzullou : coulsgoude e Frans ne vanke nag
« an eil nag egile. Goude m'oa en em rentet kear
« Baris, ez euz bet cavet cals bevans a ioa lezet
« da vreina, ha red eo bet ho zeuleur e ster vras
« ar *Sein*. N'oa fizians ebet en ofiserien, rac an
« disterra beac'h a errue varnho e troent kein
« d'ho enebourien. A bep seurt keleier faoz a ve-
« ze skignet hag a lakea an oll da vond digaloun ;
« rac n'oa ket cals da gounta var ar re a ioa e
« penn ar c'houarnamant. » Piou ne vel an hen-velidigez euz ar pez a zo bet tremenet epad ar genta republik hag an drede ? Mes cheinchet eo bet baz d'an daboulin. Dindan ar genta republik or boa bet an treac'h, ha breman omb bet diskaret. Dindan ar genta republik er blavez 1792, ar penn bras euz ar Franmasounet a ioa e Paris, eleac'h abaoe 1862 ema er gear veur euz ar Pruss e *Berlin*.

Dispac'herien ha franmasounet a zo ar memes tra. An dispac'herien evel m'o deuz c'hoant da goummandi, a en em ro da ne piou bennac a ra d'ezho ar bromessa da veza a unan gantho. N'int ket paotred figuz.

M'e dije bet an Itali armeou ken niverus ha benviou brezel ken terrubl hag ar Pruss, Victor-Emmanuel en dije great en hor c'henver, ar pez e bet carget ar Pruss da ober. C'hoant o peuz e lavarfen d'heoc'h abalamour da betra ? Netra essoc'h.

Perac gouarnamant ar Pruss a zo deuet d'en em zevel a eneb pevarzek million a gristenien euz he rouantelez ? Ar gristenien-se ha great o deuzhi eun dra benac countrol d'an interest ar vro epad ar vrezel ? Ha n'o deuz-hi en em emgannet mad var an dachen ? Ar veleien hag ar seurezet ha diskuezet o deuz-hi evit prisounerien Frans eur garantez noazus ? Nan, mil guech nan ! Pe seurt interest en deuz eta an impalaer *Guillou* hag he genta ministr da denna varnho droulans eul loden vras euz ar bobl ? Interest ebet. Setu ar guden.

Ar Pruss n'e deus gounezet nemet abalamour da c'hrasou mad ar Franmasounet. Hogen evel ma n'o deuz ken ioul nemet da ziskar an Iliz, o deuz goulennet araoc tout digant an impalaër beza a unan gantho. Evel ar c'hondisionou a ra ar marc'hajou, eo red da *Villou* plega. Rac er Prus ar re a zo e penn ar c'houarnamant hirio, a zo oll franmasounet ; cals memes anezho a zo en urziou bras. Ne dint ket kement-se renerien ar vreuriez, hag an dervez ma teui e penn Bismark ar frouden da deuleur divar he gein ar bas a zo lakeat varnhan, e c'hello soun glas d'ar c'halloud en deuz hirio.

En eur ger er Pruss ema hirio ar penn bras euz ar vreuriez. D'ar Pruss eo e ia ar Republikanet ruz da glask ho zonjou caer. Eno e cavont ato dor zigor ha sikour vad. En ho anken, eno e klaskont ato scoazell. En eur ober er giz-se ne reont nemet heuill kelennadurez ar vreuriez e deuz a viskoaz lakeat ar garantez evit ar vro e niver ar grac'herez hag an historiou a zo poent interri anezho.

Setu aoualc'h evit rei da anaout ema hirio etre daouarn ar franmasounet buez pe varo an oll rouanteleziou.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eun dra, mad da ober.

Ar re ac'hanoc'h ho deus bet affer aveichou ous ar vicherourien, ar pez a hell c'hoarvezout gant ann oll, a anav mad tre ar virionez-man. Pa vez paet ann den d'oc'h al labour a ra, e ra atau cals muioc'h eget pa vez paet dre zevez, dre viz pe dre vloas. Ma ! n'eus ket pell c'hoas ec'h en em gavemp eun neubeut amezeien e va zi o fumi eur c'hornad goude coan ha peb hini ac'hanomp a levere he c'her var ann afferiou. Erfin en eur moment ma oa tavet ann oll, e clevjomp Fanch ann ti all evel ma vije bet o sorc'henni hag hen a levere : 25 lur : teir gueich pemp lur var'n ugent... ...pemp guennec... deg gueich ha c'houec'h ugent pemp guennec.... Ni a chomme oll sebeset o sellet outan pa lavaras Jerom ar Bras :

— Assa, Fanch, oc'h ober petra emaout aze ? Lavaret e vez oc'h ober eun daulen a vultiplication !

— Ia da ! Jerom, eun dra benag henvel eo a ran. Me a sonje ganin o velet pegement a amzer a golle ann Deputeet e Versailles e ve marteze guelloc'h ho faea hiviziken nan dre zevez pe dre vloas, mæs kentoc'h dre al labour a rafent.

— N'e ket fall ar sonjesoun. Na penaus e rafeste kement-se ?

— N'e ket diæs, ma kirit chilou eun tam benag abars pell ho pezo ententet petra a fell din da ober. Rei a rer dezo pemp lur var'n ugent bemdez hag abalamour, ma douchont atau ho feamant sulgouel bemdez, glaô hag heaul, ne reont netra evel ann darn vrassa eus hor micherourien-ni. Arre a labour var ann hentchou houarn pe er staliou dalc'het mad a vez paët d'oc'h ann amzer ho deus tremenet pe d'oc'h al labour ho deus great, ha neuze n'eus tra da lavaret rag m'en deus peb unan hervez m'en deus gounezet. Perag ? ia perag ne ve ket great eur c'hement all d'hon Deputeet ? E leac'h rei dezo eur somm arc'hant fix bemdez, me a sonj din hag a ran e ve cals guelloc'h lavaret ha merka ho devezo kement ha kement evid ober eul lezen evid torri eun elecsion pe disclæria eo great mad ha kement-se d'oc'h al labour ho deus, ha d'oc'h ann amzer a implijont gant peb tra. E sonjal e kement-se ez oan pa peus galvet ac'hanoun.

— Mad tre, Fanch, mar d'eo ho madelez livirit deomp breman petra hoc'h eus cavet rag c'hui a so lemm ho speret ha dibicous ho lagat.

— Ne vezin ket daleet cals oc'h hel lavaret deoc'h. Da genta tout ann oll, ann Deputeet egis ar re all a renk beva d'eus ho micher, mæs d'eus ann tu all pa eo ni a ro dezo ho feamant n'e ket red rei dezo ouspen ar pez a c'hounezint ha peb tra a renk beza great e coustians.

Setu aman breman va frichou.

1° Evid disclæria eo bet great mad elecsion eun Depute a gleis : pemp guennec.

— En taul-man, Fanch, eme Jerom, emaoc'h oc'h ober goab, ann dra-ze so re neubeut, couls a ve goulen hen ober evid netra.

— Penaus evid netra ! n'ho peuz ket sonj mui 'ta ho deus disclæriet evel great mad daou c'hant elecsion ha tri ugent en daou zeves kenta ? 260 elecsion da pemp guennec peb hini a rafe c'hoas dezo 32 lur 10 guennec bemdez, da lavaret eo, 7 lur 10 guennec benefis. Me chans ne lavaroc'h mui n'e ket travoalc'h ?

— Ræsoun ho peus. It atau.

2° Evid disclæria eo bet great mad elecsion eun Depute eus ann tu dehou 12 lur 10 guennec. Peurvuia ne ve great nemet diou bemdez : ma rafent teïr pe pedir ho deffe profit.

3° Evid torri elecsion eun Depute eus ann tu dehou 25 lur. Diæs bras eo dezo torri elecsion ouspen unan bemdez, rag en em zifen a reont d'eus ar guella. Gouscoude pa oa bet torret elecsion ann autrou de Larochefoucault ez eus bet torret teir er memes devez, mæs ne c'hoarvez ket aliæs.

4° Evid torri elecsion eun Depute eus ann tu cleis 6,000 lur, daou vil scoët.

— Hola ! hola ! Fanch, re vuhan ez it breman, Ancounec'heat hoc'h eus eo ar Republic eur c'houarnamant marc'had mad. Ma ve sentet ouzoc'h e vec'h goest da revina ar vro.

— N'eus ket danjer, eme Fanch o vousc'hoarzin. Lavaret a ran ma c'hoarvesfe, mæs ne c'hoarvezo ket. Bezit dinec'h. N'am eus ket achu c'hoas.

5° Evid ober eun tamic lezen bihan, evel lakaat cresk var ann octroi 14 real. Pa labourer mad e heller ober eur pemzec benag anezo bemdez.

6° Evid clevout petra a renker da sonjal d'eus eur *Petition* benag 4 guennec.

7° Evid ober eul lezen peus-vad, eis devez 30 lur bemdez etre tout 240 lur.

8° Evid ober eul lezen mad tre ha kempennet a zoare 2,000 lur.

C'hui a gavo marteze ann dra-man re ger, mæs ne c'hoarvezo ket aliæs. Setu aze va frichou. N'int ket prichou fix ma kirit hag he aljer ho c'hriski pe ho bihannaat d'oc'h ar c'hoant, mæs n'oun ket evid cridi-ne vent ket dereat evid ann oll. Ma ne c'hounesfe ket travoalc'h ann Deputeet, int ho unan a ve caus, mæs da viana ar re a baes hag ar re-ze amezeien, eo ni eo, ar re-ze ne alfent ket lavaret : Me a baes ann dud-ze evid chomm da chana.

Hag ann Deputeet ma labourfent cals a alfe lakaat eun tam benag a gostez beb bloas, dreist oll ma rafent lezennou mad tre pe autramant hebken eun neubeut lezennou peus-vad.

— Mad avoalc'h ac'h eus comset Jerom, mæs n'e ket deomp-ni e tlefes beza lavaret kement-se petra benag n'hon deus ket cavet hir ann amzer d'eus da chilou. D'ann Deputeet eo e renkefe unan benag prezec enn dail-ze, ha piou her graio.

— Resoun ho peus Jerom, eno ma ann dalc'h. Moïen a ve sur cass dezo eun tamic *petition* var bouez da gement-se, mæs aoun bras am eus ne ve ket sellet outi. Ar guella, a gredan, eo gortos ma zistrofe hon Deputeet d'ar gear a lavaret dezo ar pez am eus contet deoc'h aman.

— Fanch paour, nag en eil fæsoun nag en heben na helloc'h ober netra vad, rag ann darn vrassa eus ann Deputeet ne blij ket cals al labour dezo hag eo guelloc'h ganto arc'hant roët eget arc'hant gounezet. Ober a hellimp evelatau ar pez hoc'h eus lavaret da ziveza, rag ann dud-ze ho deus great neubeut a labour abaoue pevar miz ha n'ho deus ket gounezet ann arc'hant hon deus roët dezo.

Poent eo breman mignounet en em denna d'ar gear. Goal divezat omp chomet hirio. A.

Eur vates vad,

Stank-stank eo hirio ar vistri hag ar vestrezet a glever oc'h en em glem eus ho servicherien. Eur mevel em eus, eme unan, hag a zo mad e meur a c'his. Eun dilit eo eus ar re genta. Mæs grons eo ouzin. Alies a veach ne fell ket dezhan plega din. Prezek a ra ouzin evel Iann ous he zaout. En eur ger n'oun ket evid he gass dious va c'hoant ha va bolontes.

Va hini-me, eme eun all, a zo chentil aoualc'h. Poania a ra gant he labour, ar c'hezek a ves skrifellet mad ha boueted bep mintin araog ma tifouchan dious va guele. Morse ger dizhonest na goës eus he c'hinou, na ger ous den. Mæs allas ! mesvier eo. Da zul ha da foar, e ves deg, unneg heur pa erru er gear gand he gorfad. Avichou zoken, e leac'h dont divezat dious a nos, ec'h en em gav abred antronos. Gras e ves pa ne stag ket dezhi adarre epad eun derves all pe zaou eus ar zizun.

Eun trede a lavar : va mæst-mevel-me n'eo na goall den na mesvier. Mæs, kerkent ha ma na ves ket va lagat o para varnhan, bezit sur ne dorro ket he gorf o labourat. Biskoas n'em eus guelet eun den ken dibreder. Ouspen-ze n'em eus tam fisians en he honestis.

Ha ma kountfen d'eoc'h klemmou hag huanadou ar vestrezet divarbenn ho flac'het ! Ar vates-ma a zo glabousseres, a gount kement-tra a vel gand poënt ar c'hrafa var ar marc'had. Ounnhes a zo lipouzen : kement traig vad a gavo dindan he dourn, a vezo lipet kerkent. Eun all a zo pennskanv. D'ar pardouniou ne deu ket d'ar gear abred nag e koumpagnunes-vad. Skoer-fall a ziskues da vugale an ty ; Me oar, me ! Kavet e ve labour da glask ha da henvel siou ar merc'het hag ho c'hlemmou. Channet a gav mad he banne kafe, Glaodina ar c'hrampoës lardet, Katou zoken ne ra strijaden ebet evit samma eul loum-brao a strop-Jakes pe rikiki pe guin-ardant evel ma karot.

A drugare Doue, n'eo ket an oll blac'hed evel ous Katou, Glaodina ha Channet. Nan ! ha va c'hoant eo rei deoc'h eun exempl kaër a gement-se.

Brema ez-eus eun nebeut blavesiou, eur plac'h a rente he ene kaër da Zoue, e parres Lesneven. He hano a ioa Franseza Berthou. Peorien Lesneven, hag an oll zoken he galve Chaik Penn-ar-c'hoat. He buës ne vezo nag hir na diæs da gounta. Chaik Berthou ne d'eus great netra burzudus epad m'eo bet var an douar. Nan ! mæs eur gristenes vad oa, karet e d'eus an Autrou Doue a greïs he c'haloun ha d'he mistri eo bet fidel beteg he huanad diveza.

Eur gerik epken var he c'harantes e kever Doue kals eus ar zervicherien a glevo lenn pe a lenno kement-ma, a zounj dezho marteze eo diæs-bras beza eur c'hristen-mad, karet Doue evel m'eo dleet, hag e renker evit kement-se heuill vertusiou dreist ordinal. Ne maot ket ganthi, tud paour ! Chaik, evithi da gaout eur spered poud, a ouie katechis aoualc'h evit koumpren n'eo ket ken diæs entent ous an Autrou Doue. Ha pa lavaran e d'oa eur speret pounner, en em glevomp mad ; rag he fedennou hag an darn-vuia eus he c'hatekis a ouie d'an oad a dri-ugent vloas kouls ha c'houi, da nebeuta. Hirio an deskadures c'hristen a ves lezet dem-dost a gostes etouës ar zervicherien. Perak ? Abalamour ar feis 'zo toc'horreat, ha karantes Doue ienneat er c'halounou. Chaik, a dra-zur e d'oa renket poania ha poania kals abars dont abenn da renka en he speret respounchou katechis-Leon, aliæs hir spountus. Evit diskues deoc'h c'hoas pegement e karie Doue ha pegen brashorror e d'oa eus an disterra pec'het, silaouit kement-ma. Eun derves, goude beza trotet kement ha kement dre an ty, al leur hag ar c'hraou-zaout, goude beza c'hoëzet ha poaniet epad an deis, rag pa veze krog en eun tam labour ne jomme ket da zellet en dro dezhi, e teuas ar pardaës, poent koan ha poent grassou. Epad ar pedennou, Chaik en em lezas da ober eur voradennik. Pa oue echu grassou he c'hlevis mad o lavaret ar c'homsiou-ma : « Jesus-'ta zur ! petra rei an Autrou Doue ouzin-me ? Setu aze em eus kousket epad grassou ! » Pet ac'hanoc'h, o d'eus sounjet morse goulen pardoun ous Doue evit eur c'houskik deuet deoc'h epad grassou kazi en despet deoc'h.

Meur a hini eus ar re o d'eus anavezet Chaik em eus klevet o lavaret, ha krédi a reant ar pes a lavarent, ne d'eus great en he bues pec'het marvel ebet. Bras oa eta he c'harantes evit Doue.

Brema ne vezo ket hir an abadenn evit kounta pegen fidel eo bet d'he mistri. Ma tigoëze eun dra benag gand unan pe unan anezho, ne d'oa na peoc'h nag abasder. Goelloc'h oa ganthi beza en ho leac'h. Ne droe morse he zeod en he ginou evit lavaret an disterra tra divar ho fenn. Ho difenn a rea hag ober ho meuleudi d'an oll, bepret hag e pep leac'h. He dourn a ioa ato prest da gregi el labour. Adaleg ar penn-kenta eus an deis beteg ar poent diveza eus an nos, e viche goëlet o lakaat he aket da ober eur seurt pe seurt. He lagat a vize dibikous-kaer pa veze kaos da ziouall madou he mistri. Netra n'eus eat da goll na gand al laer dre he abeg.

Epad pevar bloas hag anterkant e d'eus tremenet er memes ty, n'eo bet nemet eur veach o sounjal mont kuit, ha c'hoas me gred n'oa ket bet pell en tu all da zraf al leur.

Diou vetalen, unan arc'hant eus a Baris, e d'oa bet evit kement a zervich, gand ar gwir da choas en he c'hosni an hospital a garche e Frans.

Ar zounch epken eus an hospital he lake da ouela. Allas ! bihannik oa c'hoas pa gollas he zad hag he mam. Kavet e d'oa eun tad hag eur vam all, breudeur ha c'hoarezet ; hag evel ma lavare, ma viche bet kuit dious ar re-ma, he viche marvet gant he glac'har. Mæs ne d'oa aoun ebet da gaout var ar poënt-se. Bras oa he c'harantes evit he mistri ; ar re-ma he c'harie ive d'ho zro evel eur c'hoar ha kazi evel eur vam.

Rak-se, epad he c'hlenvet diveza e oue ententet outhi guella ma oue gellet.

Setu aze servicherien, eun exempl kaer deoc'h da heuil. Ma vichac'h ato fidel da Zoue ha d'ho mistri evel Chaik, ne ve ket guelet, evel e meur a leac'h, kass ar mevel pe ar vates kuit, kerkent ha ma koës klanv. Ar c'his didruës-ze a ren e meur a barres. N'en hem glemit ket, va zud mad. Me a anaves kals servicherien ha ne fell ket d'ezho chom gand ar memes mæstr ouspenn c'hoec'h mis pe eur bloas, hag e fell dezho neuze e teufet en tyes-ze d'ho c'haret evel domestiket mad !

Grit evel Chaik, karit Doue, karit ho mistri. Rentit ato servich vad, morse servich fall. Chomit gand ar memes mistri, nemet tud fall e vent. Setu aze petra o peus da ober evit beza eur zervicher mad, eur c'hristen mad. Setu aze petra o peus da ober evit gounit ar barados.

L. N.

Meuleudi al loaned

Be z'euz eur c'hiz fall var ar meaz kouls hag e kear. Ar c'hiz-ze eo goal gass al loaned. Ha var gement-ma braz ha bihan 'hon deuz da ober hor mea culpa. Al loaned zo krouadurien kizidic great

gant Doue evid mad ha servich an den. An den eta e tle sonjal int prestet dezhan, hag eun dervez Doue a teuio da c'houlen kont diganthan. Al lezen zoken ne bermet ket ma vez goal gasset al loaned, dreist peb tra ar re a zo en hor zervich. Dre-ze, eun den ne c'hell skei didruez var eul loan petra bennag m'ema o laeret. E Bro-zaoz ez euz eun evelep lezen, ha marteze strisoc'h c'hoaz. N'euz ket eur c'heit-ze eo bet kondaonet da zeiz bloaz galeou eun den, abalamour m'en doa goal vac'hagnet eul loan kezec. Petra e rea? Bemdez gant eur forc'h ouarn, e teue da dreuzi ler ar paourkez loan ken na rede ar goad druz d'an douar. Ha perag goal gass al loan keaz a ro he boan evit sikour an den da ober he labour? ha n'e ket guir, nep a gar skei gant al loaned dizrouc-ze a ziskouez ar peurliesa eo brutal an tam anezhan, a gar nebeut ar re a zo en dro dezhan ha nebeut Doue?

Be zo dreist pep-tra eul loanik hag a zo mignon fidel an den; al loan-ze eo ar c'hi. Ne glask nemet eun dra plijout d'he vestr, anaout bolontez hema hag hen ober. En hent dindan pep seurt amzer, Chipic pe Durkic a zo d'hoc'h heul. Ma valeit, e vale; ma chomit a za, e chom ive,; mar azezit, kerbuan ar mignon a zo var he dolbac. En noz an distera trouz a ra sevel sounic he ziskouarn, hag al laer a rank beza eur paotr fin hag e ve alanic paotr ar ier, mar gell lakaat he skassou en ti, eb beza diskuliet,eb gouzout d'ar mestr.E creiz an noz mar d'o peuz eur pennad bale da ober, ar c'hi a zalc'ho compagnunez d'eoc'h hag a ziskulio nep en deffe c'hoant da noazout deoc'h.

Ne gomzan ama nemet euz loanic ar vro, rag be z'euz eun aneval all hanvet ki menez sant Bernard, hema eur paneric stag ouz he c'houzouc, hag er paner peadra da zikour an hini a zo dare gant an naoun ha gant ar zec'het, a ia en hent dre douez ar skorn, an erc'h evit tenna anter-sclasset ar maleurus zo en em gollet pe manket he galon dezhan. Neuze e c'hourvez var an den pen-da-ben he gorf, ha gant he alan, gant he vleo e teu d'hen toma, da zigas buez ennhan.

Al loan ma z'euz menec aman n'euz ket nebeutoc'h a galon,evithan da gaout,nebeutoc'h a c'hallout. Guelit hen, o fistoulat he damic lost hag ober al lez da gement a zo var he dro. Ma skoit ganthan, e tec'ho eun tamic ouzoc'h trist he ben hag heb dale var an distera sin e teuio da lipat an dorn zo bet ken didruez en he genver.

Setu eun exempl a gement-se scrivet eun nebeut deveziou e bulltin compagnunez an anevalet.

Eun den iaouanc a gostez Metz a c'hoanteaz beuzi eur c'hi rodellec. Mont a reaz ganthan en eur vagic, ha o vezo staget eur mean en dro d'he c'houzoug her strinkaz er ster.

Ar paourkeaz loan a ieaz da genta da oeled, da strad ar ster, mes a forz da zispac'ha ha da zisvinkal e teuaz a ben da derri ar gorden. Neuze ar reuzeudic a reaz kement ma c'hellaz evit tizout ar vag. Teir gueach e claskaz pignat ha teir gueach he vestr her puntraz. Eur c'hardeur zo al loanic a c'hourin en dra c'hell, rag ar vuez zo c'houec d'an anevalet kouls ha d'an dud. Neuze ar bourreo, drouc ennhan ken ha ken,, a zav var he ellou hag o clask dic'hourda eun taol roenv var ben ar barbet e kouez en dour. Kerbuan ar c'hi a zaill var he vestr ha divar bouez ar bleo e teu a ben da zavetei he vuez d'an hini oa bet ken didruez en he genver.

Setu aze eun exempl hag a ra meuleudi al loaned muioc'h eget va oll c'homzou. Ober a ra kentel da veur a zen ha zoken da veur a gristen.Var digarez ma gredont en deuz unan bennag faziet dezho e talc'hont kassoni en ho c'halon ha n'int ket evit pardoni.

D.

KELEIER AR VRO.

Der iaou diveza 7 a viz meurs ez eus bet enterret e Roazon ann Autrou 'n Archescob Roazon, ann Autrou Brossais Saint Marc, cardinal eus ann Ilis Santel Catolic, Apostolic ha Romen.

Ann Autrou Doue en deus he c'halvet davatan d'ann oad a 75 bloas. D'ar meurs 26 a viz c'huevrer eo m'en deus rentet he ene d'he grouer.

Lavaret am eus dija deoc'h ne oac'h mui oblijet da gemer billejou bank nemet a volontez vad. Hirio e renkan lavaret deoc'h ouspen laka evez ma ve kiniget billejou cant lur deoc'h rag d'eus ar re-ze,ez eus eun neubeut mad a re fall, ha ma vec'h tromplet goas a ze evidoc'h, ar Bank he deus lavaret ne rofe ket a vonis da zen evid ar sort billejou-ze : rag-se eleac'h cahout eur billét a dalvoudegez cant lur n'ho peffe nemet eun tam paper,a veac'h bras avoalc'h da lakaat tân var ho corn butun.

Lakaat evez eta gant aoun da goll.

Scrivet so din d'eus meur a blas, evid pedi ac'hanoun da lavaret, penaus e oa bet great e cals parræziou ar servich a so bet canet evid hon tad santel ar Pab hag ive pegement a dud a so bet guelet er servichou-ze. N'hellan ket henvel parræs ebet dreist ar re all, rag e peb leac'h ez eus bet great evid ar guella ha ma lakafen hano eur barræs e ve red din lakaat hano ann oll parræziou ha rei dezo ar meuleudiou a so dleat dezo. Ne livirin eta nemet eur ger hag ar ger-ze a so evid ann oll.

O clevout e oa maro ho Tad spirituel eus ann douar, c'hui hoc'h eus diskuezet e oac'h hag e anzavec'h beza e guirionez he vugale. Ho tever hoc'h eus great; mæs evel ne gaver ket mui stanc var ann douar ar re a ra ho dever, ho Tad a so en Eê a baeo deoc'h ho carantez hag a scuillo varnoc'h he vella benedicsionou. A.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e Série No 54). DISSADORN 16 A VEURS 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,

Ar Finister....... / Ar Morbihan...... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.

Ar rest euz ar Franz : 7 lur.

Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ive e tle beza casset hivizikenn an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 16 a viz Meurs 1878.

Aoun bras am eus da scuiza ac'hanoc'h lennerien *Feiz-ha-Breiz* o scriva atau ar memes tra divarben d'ann Deputeet, mæs pa ne reont morse nemet ar memes tra ne heller cahout ken da lavaret deoc'h.

Der guener 1 meurs ann Deputeet ho deus collet ho amzer o clasc torri elecsion ann Autrou Billioti, evid *Orange* ha n'ho deus ket allet hen ober daoust dezo da veza chomet evid-se d'oc'h adalec div heur anter goude creisteis bete naveur eus ann noz.

Antronoz d'ar sadorn 2 a viz meurs ann Deputeet goude beza votet al lezen var ar varc'hadourien gazetennou evel ma oa bet casset dezo gant ar Senat ho deus na petra 'ta torret elecsion ann Autrou Bilioti.

Epad ma oar o voti var ann elecsion-ze, ann Autrou de Cassagnac-ann tad a c'houlen digant Marcère perag en deus choaset evid mearet er c'hantoniou lod eus ar Gonseillerien ho devoa bet ann neubeuta moueziou, pe autramant eur Republican hag e ve Radical pa oa ar Gonservatourien ann niver brassa eus ar C'honseil.

De Marcère a respont anezan, en deus hen great rag ma blije dezan ha netra ken. Hag a so braô avoalc'h! Atau ar memes son, ma vije bet ar gonservatourien e penn ar c'houarnamant hag o divije great kement all ho pije clevet ker buhan ar chas-ru oc'h harzal; mæs ar Republicanet n'eus lezen ebet evito : int ho unan eo a ra al lezen.

D'al lun 4 a viz meurs e casser d'ar Gambr eul lezen evid gervel ar gonseillou jeneral d'en em assambli da benn ar 5 a viz ebrel hag al lezen so votet doc'htu petra benag ma lavar De Gaste, ma carfec'h lavaret ne alfe den beza assambles mear pe conseiller jeneral ha Depute pe Senatour ne c'hoarvefe ket e tlefemp mond d'ar gear evid ann occasion-ze. Guelloc'h e ve deomp chomm aman da soursial d'eus afferiou ar vro,n'e ket travoalc'h a labour hon deus d'ober,re eo, ha ma ne chomomp ket aman hirroc'h evid miz meurs ne hellimp ober netra. Parlant braô avoalc'h a rea ar paour keas mæs ar re all ne c'houlennont ket guelloc'h eget beza paet evid chomm da sellet ous ann heaul ha da benn fin miz meurs ez aint da ziscuiza.

Ezomm bras ho deus d'hen ober ann dud paour, kement a labour ho deus great!

Ar rest eus ann deis, n'e ket bet hir avoalc'h evid torri elecsion ann Autrou Barcilon evid *Carpentras* hag ann Deputeet a gemer conje bete der iaou evid ober goel Molarjes hag he enterramant m'ervad, mæs ann Autrou Barcilon na gollo netra evid gortos; gounis kenneubeut ne rai ket ive.

Der iaou 7 a viz meurs ann Autrou Robert Mitchell a c'houlen e ve examinet al lezen a lavar rei d'ar gonseillerien munisipal, memes er c'hantoniou, ar guir da henvel ho mear, mæs ar Republicanet a lavar nan a eur vouez. Gouscoude m'am eus sonj mad pa eo bet votet al lezen evid rei ar guir-ze d'ann darn vrassa eus ar c'hommuniou ar Republicanet a leverc rei ar guir ze d'ann oll communiou, memes dar c'hantoniou, ne oa ket mad lesel ar galloud-ze etre daouarn ar chouarnamant. Guir eo ne ket int a oa ar c'houarnamant neuze, mæs breman ne deo mui ar memes tra ha me bari ma ve great dezo ho c'hoant e c'houlenfent evito ar guir da henvel ar mear e kement commun a so e Frans. Ne oa ket deread rei ar galloud-ze d'ar re all,mæs dezo avad netra guelloc'h!, ha c'hoas ar re-ze a lavar carout al liberte! Ia! liberte deomp d'ober ar pez a girimp ha liberte d'ar re all da senti ouzomp cetu petra a fot dezo, mæs int renkout senti hag ar galloud gant ar re all! Oh nan, nan! ar son-ze na blij ket dezo. A.

Ebars e *Gazeten ar Meziou* e cavomp al lizerman.

Autrou scrivanier,

Roët am eus va mouez d'ann elecsionou diveza d'ann autrou Ferry rag kement e oa bet lavaret deomp penaus ma ne vije bet er Gambr nemet Republicanet ru e vije eat ann afferiou evel ar wagoniou var ann hentchou houarn. Siouas faillet oun bet hag em eus aoun bras ne ve bet great goab

ac'hanoun rag biscoas n'int bet eat ker fall.

Da c'hortos evid paea din va mouez pe gant aoun e teufen da chench santimant, chas-kear S. Diè a gass din bemdez evid netra ar *Republic vihan* (hounez eo gazeten Gambetta).

N'en em gleman ket eus ho madelez, gouzout avoalc'h a rit ebars en eun tiegez e vez atau ezomm cahout paper, mæs evid lavaret deoc'h ar virionez, ral a veich ma sellan outi. Gouscoude deac'h diveza dre zarvoud o sellet outi am eus guelet eun dra benag ha ne vijen ket bet goest d'her c'hredi goude ar pez oll am eus clevet ann Deputeet o fougassi, eus ho c'harantez, eus ho madelez evid ann dud divar ar meaz.

Divarbenn da vudjet al labourou douar a oa, hag am eus guelet penaus ar re a oa carget da reiza ar budjet-ze hag e oa Jules Ferry unan anezho ! Ia ! ann hini am eus votet evitan ! ho deus lavaret taul en traôn pemp cant mil lur (500,000 l.) a oa merket evid sicour al labourerien douar.

Goassoc'h c'hoas, ann autrou de La Bassetière o veza goulennet hanter-cant mil lur (50,000 l.), evid gellout rei eun neubeut pinvijiri e prichou d'ann dud divar ar meaz her veritfe ar guella, ann Deputeet (241 a enep 184), o deus lavaret nan.

Hanter cant mil lur var ar budjet, ann dra-ze so evel pevar real d'ann hini en deffe ugent mil scoet leve (60,000 l.)

Me garfe gouzout penaus ho deus votet var ar poent-ze hon Deputeet. (Ann hini a scriv ann draman a so d'eus departamant ar *Vosges*.) Ann autrounez-ze pa int deut duman evid ar c'homis, a gomse flour hag a roe ann dorn da he-man ann dorn da he-hont, en eur zribi al leinou bras e roëmp dezo ha breman ne sellont mui ouzomp ne reont mui cas ebet ac'hanomp. Ah ! ann draze n'e ket braô, ha pa n'ez eont mui a du ganeomp, me ne d'in mui a du ganto, na me na cals re all. Ma hon deus ho c'hasset da Baris ne deo ket, me chans, evid clasc hebken plassou mad d'ho c'herent ha d'ho mignonet, mæs evid ober hon afferiou-ni.

Paour keaz den ! hag eo bet red d'eoc'h beza lennet ar *Republic-vihan* evid compren pegement ho devoa great ar Republicanet goab ac'hanoc'h ! A viscoas ho deus hen great, ha pa zeue unan benag da lavaret deoc'h lakaat evez, petra a respontec'h anezo ? E vouiec'h avoalc'h e peleac'h e oa ho cuella mignounet. Ia da ! Guelet a rit breman. Ar gentel-ze a servicho deoc'h ? Oh ! ne rai ket. Dond a rai c'hoas elecsionou, mare benag, hag ann autrounez-se a zeufo c'hoas da goms braô ouzoc'h, c'hui a chilaouo anezho kentoc'h gant ho kinou eget gant ho tiouscouarn hag int a gabesto ac'hanoc'h, hag a bego en ho fri evid cass ac'hanoc'h d'al leac'h m'ho devezo c'hoant, ha petra ho pezo evid ho poan. Pa o pezo ho hanvet ne sellint mui ouzoc'h, hag e livirint ne d'hoc'h nemet *baltejen* ha *ginaouejen*.

Guelit petra so c'hoarvezet e Escopti Sant-Briec. Casset e oa bet d'ar Gambr tri den eus ar re vella ann Autronez De Champagny, Veillet ha Garnier Bodéleac. Ho elecsion a so bet torret *heb resoun ebet* abalamour hebken ma ne blijent ket d'ar Republicanet. Ni a sonje deomp oll ho pije ho hanvet adarre. Siouas hini ebet anezo, n'en deus bet moueziou avoalc'h. Petra so caus a gementse ? N'hoc'h ket mui cristenien, n'hoc'h ket mui tud a feis ? Eo a dra sur, ma iafen pa vezo digorret ar pask d'ober eun dro dre ho parreziou e velfen ac'hanoc'h o tostaat aun darn vrassa ac'hanoc'h eus ar sacramanchou. Petra so bet caus eta d'eus ar pez a so c'hoarvezet nemet abalamour lod ac'hanoc'h n'int ket bet o voti dre aoun pe dre leziregez ha lod all a so bet touellet gant ar Republicanet hag a so eat a du ganto. Satan, Lusifer, eo tad ar gaou hag ar Republicanet a so he vugale, ha c'hui en em les da veza tromplet gant ar reman, evel ma eo bet tromplet hor c'herent kenta gant Satan he unan. Me oar avoalc'h hoc'h eus keuz breman hag e livirit : m'am bije gouezet ! Ma ho pije gouezet ! Gouzout mad a reac'h, rag lavaret avoalc'h a so bet great deoc'h, mæs ne felle ket deoc'h chilou ha da benn eur veich all ma ne fell ket deoc'h ober guelloc'h ho sonj ha goulen ali digant ar re n'int ket goest d'ho trompla e c'hoarvezo adarre ar memes tra, ken ac'han ma vezimp oll eat da goll hag ar vro ganeomp mæs pa vioc'h en toul-lagen n'helloc'h ket lavaret n'eus ket bet diskuezet ann danjer deoc'h. A.

Piou ar mestr ama, siouaz !

Perag ar broiou a zo en em zavet gant kement all a drous a enep ho Doue ? Perag ar boplou o deuz sonjet ar pez ne c'hellint biken ober ?

Ar Rouanez o deuz en em zastumet, ar brinset a zo en em glevet a enep he Aotrou a enep he Grist. Stlapomp, emezho, pell ouzomp al liamouze n'int mad nemet d'hon huala d'hor livera ha da ober deomp plega.

Mes an hini ema he balez e huelder an envou a c'hoarzo dezho hag a raio goap outho. Neuze en he goler e gomzo grons outho hag e vezint leun a aoun hag a spount.

Evidon-me zo bet lakeat ganthan da Roue var Zion he venez santel evit ober da anaout he c'hourc'hemennou.

— Doue eo en deuz lavaret din; c'hui eo va mab. Setu aze comzou hag e vent lavaret scrivet deac'h diveza, ha gouscoude int bet canet var an delen gant ar profet David meur a vil bloas zo, ha n'e ket guir an oll broiou, an oll boplou a zo hirio en em zavet gant trous a enep ho Doue ? ha ne ket guir o deuz sonjet traou ha ne c'hellint ket da ober ? Ar rouanez, ar brinset, nag a boan o deuz kemeret evit ober brezel d'ho mest ! Claskèt o deuz, clask a reont discara Doue d'an traon euz a zivar he dron. Stlapomp, emezho, pell diouzomp er meaz euz ar bed he c'hourc'hemennou. N'int mad nemet d'hon huala, d'hor livera. N'euz frankiz ebet gantho. Bepred stris varnomp; morse plijadur, joa ebet heb santout prenv ar goustians. Ar zonch zoken outho a ra poan, remors deomp. Mougomp ar zonch-se en hor c'hreiz evit gellout ober pep tra dioc'h hor bolontez, dioc'h hor frouden.

Easoc'h e ve dezho dizec'ha ar mor braz, chench tu d'an douar, lakaat an drez da zougen rezin druz, an aour melen da ziouan, da zidenvi, evel ar bruc dindan hon treid, eget dont a ben da ober ar pez a zo en ho fen.

Guelet a zo bet rouanez, impalaeret, prinset, oc'h en em glevet evit ober brezel da zervicher braz Doue, d'hon Tad Santel ar Pab. Evel laëron en eur c'hoat o deuz saillet varnhan, evit lamet kement munud mad en doa. Ha piou, emezho, a deui d'ho difframa euz a dre hor skilfou ? Hor fizians-ni zo en hon armou. C'hoaz eur mizie bennag ha ne vezo sonch ebet mui euz hor laeronsi. An Tad Santel zo coz douar, unan a deuio var he lerc'h, hennez, mar gellomp, a vezo dioc'h hon dorn, ha neuze ni a vezo henoret ha meulet gant an oll.

Mes an hini ema he balez e barr an envou, an hini a ro ar gurunennou d'an nep a fell dezhan hag ho lam pa blij ganthan, hennez ive mestr var ar maro, mestr var ar vuez, a ro kentel d'ar brinset, d'ar rouanez ; hag evitho da veza azezet var an tron, n'emaint ket nebeutoc'h dindan he zorn eget an diveza paotr saout. Et nunc reges.... *ha brema rouanez, comprenit : ha tennit kentel, c'hui oll mistri an douar.*

Doue en deuz skoet Victor-Emmanuel e creiz he vrud, d'ar mare ma zonje oa tost ar maro d'an hini m'en doa laëret. Rag biken plijadur, joa ebet heb remors n'en divije keit ma vije bet hennez e buez. Mes Doue, pehini a gass peb tra en dro, hervez he volontez, en deuz pouezet buez ar roue, niveret he zeveziou. Discaret eo pa zonch an nebeuta. Deac'h edo beo buezec, henvel ouz eur vezen, he grisiou crog e calon an douar, he fenn a ia beteg an envou. Eur bar amzer zo tremenet, hag hirio n'euz mui hano anezhi. Victor-Emmanuel zo bet evelse scubet en eun taol count. *Ha brema rouanez guelit ; ha tennit kentel c'hui oll mistri an douar.*

Hon Tad Santel coz douar, daou bleget a zindan an oad, guen he vleo evel an erc'h gant ar bloaveziou ha gant ar boaniou c'huero en deuz bet da c'houzanv euz a berz an dud savet huel, a zo chomet eun nebeut derveziou varlerc'h he enebour touet, evit diskuez eo Doue ar mestr ama var ar maro, var ar vuez. Doue eo a zioual he Grist he zervicher braz evel malven he lagad ; hen eo a vlein he Iliz dre hent ar vuez, ha goaz aze d'an hini en em lakaio a dreuz var he hent, rag ec'hiz eun tam pod pri e vezo torret ha stlapet a gostez. *Ha c'hui brema rouanez comprenit ; ha tennit kentel c'hui oll mistri an douar.*

MAB AR BAE.

HISTOR PI NAO.

(Eil loden.)

Pourveet eur veich ar pez a oa, red evid he di e sonj deoc'h n'en devezo mui netra da rei d'an re en em gayo en diænez ! en em dromplà cals a rit : ker mad a oa calon ann arc'hescob na vouie ket refus ar re a zeue da c'houlen eun dra benag digantan ; pa n'en devoa mui arc'hant e roe em dra benag all eus ann ti.

Eun devez e teuas he vevel d'he gavout o c'houlen digantan : Autrou n'hoc'h eus guelet deh oc'h antreal aman ? Ac'han so bet laeret eur c'houvert arc'hant.

— Nan, eme ann arc'hescob, hag arabad eo deoc'h lavaret ger: he brestet am eus da eur vaouez baour, evid ma alje kemer eun tam benag arc'hant varnezan : divezatoc'h, pa vezin en caz m'em bezo anezan adarre. Eur veich all e levere c'hoas da eun den paour all n'en devoa ket a beadra evid paea he zle.

Digouezet fall emaoc'h, va mignon baour, n'am beus guennec ebet er moment-man ; sevelken kemeret ann daou gantoler arc'hant-man ha guerzit anezo, mæs diouallit mad da veza guelet gant tud va zi.

Ann den paour ar joa en he galon a ia doc'htu da di ar marc'hadour o clask guerza ar pez en devoa bet, mæs heman o veza anavezet merc ann arc'hescob a lavar d'ann den gortos eun tamic hag hen d'ar red d'ann arc'hescopti ;

— Autrou'n Escob, laëret hoc'h bet, mæs al laër so paket, ebars e va zi ema breman d'eus va gortos.

— Ho trugarecaat a ran d'eus ho madelez, mæs ar gantolerou-ze ne dint mui dime ; ma kinigen deoc'h ho frena ec'h hellit hen ober disoursio.

Var gement-se ar marc'hadour a zistro d'ar gear hag o veza goulennet digant ann den penaus en devoa allet cahout ar gantolerou-ze heman a lavaras dezan ar virionez penn da benn. Neuze o tistrei d'ann arc'hescopti e lavar d'ann arc'hescob :

— Gouzout mad a ran breman petra so c'hoarvezet: bezit dinec'h ann hini ho poa roet ar gantolerou dezan en deus breman ann daou c'hant lur a rea defaut dezan. Cetu aman ho cantolerou en dro.

— Mæs.....

— Netra, c'hui a baeo ac'hanoun pa helloc'h.

PENAUS E VER GREAT CARDINAL.

E 1831 pevar mil den o tec'het araug ann Autrichianet a oa deut tost da *Spolete*, hag e sonje d'ann oll e vijent bet antreet e kear : var gementse ar re fall e Spolète a voa joa ganto o sonjal ho divije allet neuze venji var ar veleien. Mæs ne anavezent ket c'hoas ho arc'hescob.

Ann autrou Mastaï a ieas heb aoun var ziarben d'ann dud-ze hag e comsas dezo gant kement a nerz hag a garantez, ne zalejont ket da renta ho armou ha da c'houlen pardon. Teurel a rejont d'he dreit meur a vil fusul ha pemp pez canol.

A veac'h ma oa distroet d'he balæs ma zeuas ann hini a oa carget eus ar polis d'he gavout leun a joa rag na zouge dezan eul listen, nevez cavet, a oa varnezi hanoiou ann oll dispac'herien eus ar gear.

— N'ho peus ken listen nemet houman, a c'houlen ann arc'hescob ?

— Nan autrou, var ann tom am eus he digasset deoc'h, evid c'hoas n'am eus ket bet amzer da scriva eun all.

— Va mignon, eme ann arc'hescob, pa fell d'ar bleiz lounka ann denved ne ia ket da gass kelou d'ar mesaër. Ne anavezit ket c'hoas ac'hanoun ha ne ouzoc'h ket ho micher.

Hag al listen en tan.

Pa glevas Gregor XVI, Pab neuze, petra a oa c'hoarvezet e ieas droug ennhan hag e roas urs d'ann autrou Mastaï distrei da Rom.

Mæs ar Pab ne zaleas ket da anaout mad petra a oa e guirionez Pi nao hag o veza lakeat eun all en he blas e roas dezan escopti Imola e peleac'h e oe hanvet Cardinal neubeut amzer goude.

Eno eo ma oa ive cardinal Chiaramonti bet Pab dindan ann hano a Bi VII, ar memes hini en devoa pareet ha beleget ann autrou Mastaï en he iaouankiz.

Pi nao.

Cardinal Imola a oa e miz even 1846 var ann hent a ia da Rom e peleac'h ne oa ket bet, cals bloaveziou a oa. Ar Pab Gregor XVI a oa maro hag ar *c'honclave* a iea da zigori evid lakaat eun all en he blas.

E *Fossombrone* pa oar o chench ar c'hezec e oa eur foul vras a dud o sellet ous ar c'hardinal pa zeuas eur goulmic venn da ziscuiza var ar voitur ha ne vouie den d'eus a beleac'h e teue ha caër e oa clask lakaat anezi da dec'het ne hellas den hen ober.

Aliez ez eus bet guelet eur goulmic ven o tiskuez ann hini a dlie beza Escob pe Bab. Ar bobl en he estlamm a grie :

Vivat ! Heman a vezo Pab.

Ar c'hardinal a lavar hasta buhan staga al loened ha mont en hent, mæs ar goulm venn a ia d'he heul hag e clev atau mouez ar bobl o crial : Vivat ! Heman a vezo ar Pab.

Vox populi, vox Dei :

Mouez ar bobl, a levere ar re goz, eo mouez ann autrou Doué.

D'ar c'houezec a viz even, trede devez eus ar c'honclav, ar c'hardinal Mastaï a oa carget da lenn ann hanoiou hag oa he unan carget da lavarat d'ar re all he devoa mouez ar bobl lavaret ar virionez : mæs dre ma vele sclear e oa couezet ar mouezion varnezan, e oa choaset evid Pab, evel brevet dindan ar beac'h pouner lakeat var he ziouscoas, e couezas d'ann daoulin.

Pa savas adarre e oa ann oll gardinalet daoulinet dirazan o c'houlen he hano.

Ar Pab nevez, a vezo cals poaniussoc'h he verzerinti eget hini Pi VI ha Pi VII, a respontas e vezo Pi evel ann hini en deus guelet o cass prisonier d'eus palæs ar C'huirinal, en deus he velet o tont en dro en he c'hloar hag en deus aotreet dezan beza belec.

Beva Pi nao a lavaro ar bobl heb dale.

Ar goulmic venn he devoa lavaret ar virionez.

Joa ar Bobl.

Ne ve goest den da lavaret peger laouen e oe ar bobl e Rom en devejou-ze. Evid guelet kement all e vije bet red beza bevet e Jerusalem e amzer hor Zalver Jesus Crist ha beza guelet laouenidigez ar Juzevien e kenver Jesus d'ar sul bleuniou.

Bemdez e teue eun dra benag da greski carantez ar bobl evid ar Pab.

Eun devez eo eun den paour collet he varc'h gantan a deu da c'houlen unan benag d'eus re goz hon Tad santel. Pi nao a lavar rei unan dezan hag ouspen eun tam benag arc'hant rag m'en divije bet peadra da gonversi ha da brena eur marc'h na vije ket da c'houlen unan digantan.

Eur veich all e oar o clask pellaat dious ann or, eur c'hrouadur a vouie e tlie ar Pab tremen dre eno, hag e levere cahout eun dra benag da c'houlen digantan. Mæs ar Pab en devoa he glevet hag evel hor Zalver divin e lavaras :

— Lesit anezan da zont beteg ennoun.

— Tad santel, eme ar c'hrouadur, va zad-me a so bet taulet er prisoun rag ma vanke tri ugent lur.

Ar Pab pa oa bet hanvet en devoa paet evid ar re oll a oa bet lakeat er prisoun rag na hellent ket paca ho dle ; dre-ze e oe tenereat he galon o clevout ar c'hrouadur hag evel n'en devoa ket ar c'hant en he ialc'h e c'houlennas digant ar re a oa eno gantan, mæs ar re-man n'ho devoa ket kenneubeut. Neuze e savas en he gambr da gerc'hat peadra da rei d'ar c'hrouadur.

Eur veich all adarre ec'h antreas en eun Ilis cleac'h ma oa ann Tad Ventura o vont da sarmon hag ar Pab, o kemer he blas hag o presec he unan a enep ar Blasfem.

Ar bobl a garie anezan tost kement hag ann autrou Doue : kement-se a oa ar sul bleuniou, ar bouch var ar chot dehou. Guener ar groas ne oa ket pell mui na bouch Judas var he chot cleiz.

Antronoz.

Ar Révolusion he devoa goulennet digant Gregor XVI ar pez na helle ket da rei dezi. Hogen, o velet Pi nao rei ho liberté d'ann dispac'herien a oa bet lakeat er prisoun gant ann hini a oa bet Pab en he raug, e sonjas dezo (tud diskiant) e oa ar Pab a du ganto hag int a grie e peb leac'h a bouez penn : *Beva Pi nao !* hag assambles *en traon ar veleien !*

Hag epad ma vezo Pi nao var gador Sant-Per tud a lavar beza catoliket, petra benag ne fell ket dezo senti outan, a lavaro ive : *Beva Pi nao !* ne fell ket deomp senti outan.

Etretant ann Autrichianet o veza antreet e stadou ann Ilis, en despet da Bi nao ha dre an digare mond a enep ann dispac'herien, Pi nao a renkas sevel he vouez a enep dezo hag en em gavas evelse er memes tu gant ann dispac'herien.

Kement-se oll a rea d'ar re-man crial goassoc'h goas *Beva Pi nao !* hag a felle dezo lakaat ann oll da gredi ne reant netra nemet dre gonsatamant hon Tad Santel.

Ar Pab a lavaras ne oa ket guir, mæs caër en devoe, ann dispac'herien a veule anezhan bepred muioc'h mui, mæs enebi a reant atau ous ann Ilis hag ous guiriou cador Sant-Per ha Pi nao o sonjal cahout ar peoc'h diganto a roas dezo ann diou Gambr ho devoa c'hoant da gahout hag ar vinistret a blije ar muia dezo.

Pi nao evit plijout dezo, a hanvas ministr, Rossi, eun den a zoare, italian d'eus pers he dud, mæs ganet e Frans. He gemer a reas, rag ma vije lavaret dezan, sellit ous ar pez a ra ar Frans ha grit eveldhi.

Goassoc'h c'hoas.

Rossi ne chomas ket pell ministr ; pa oa o vont d'ar Gambr e penn ann traon eus ann diri, e oe lazet gant eur vanden muntrerien a oa eno d'eus he chilou, hag ann deputeet (ma heller rei dezo ann hano-ze) pa glevjont petra a oa c'hoarvezet a lavaras ne oa ket red ober van evid se, hag e oa guelloc'h kenderc'hel oc'h ober ar pez ho devoa commanset.

Hor c'hannad e Rom, ann autrou d'Harcourt, en em gave eno neuze, a sortias cuit o lavaret :

Devejou so, ne heller ket chomm en eun assamble evel houman, heb beza e guirionez muntrer.

Pi nao goude beza guelet douget e triomf dre oll ruiou Rom ar gountel he devoa lazet Rossi : goude beza guelet o laza cals re all eus he vignonet, Pi nao e oe clasket affer outan he unan en he balæs memes eus ar C'huirinal. Eur c'habiten eus he soudardet a so paket dre drahiss ; ann autrou Palma he secretour a so lazet en he gichen, ha Pi nao evid miret ne c'hoarvefe maleur gant ar re a so d'eus he zifen a ordren d'he soudardet renta ho armou, hag hen prisoniet en he balæs, ne d'eo mui netra er gear a Rom.

Ar siboar vihan.

Er mare-ze e oe guelet en oabl eun dra burzudus liou ann tân dezan hag a seblante diougana devejou spountus evid ar bed. Ann dispac'herien a levere e oa Rouantelez ar Babet o vont da zisparissa. Ar re all a sonje dezo e oa merzerinti Pi nao o vont da gommans.

Etretant ar Pab a resevas digant an autrou'n Escob *Valence* e Frans, ar gear-ze e peleac'h e oa maro Pi VI, eur pakat bihan hag eul lizer dianket pell a ioa.

Er pakat-ze ec'h en em gave ar siboar vihan e pehini Pi VI a zalç'he var boul he galon ar sacramant santel eus ann auter. Ann autrou de Chartrousse a gasse dezan ar siboar-se evel lod eus relegou Pi VI. Pi nao a velas e kement-se bolontez sclear hag anat ann Autrou Doue.

— Evel Pi VI emezan, me a lakaio ar siboar-ze em c'herc'hen, hag e tec'hin cuit eus ar gear a Rom.

An teac'h.

Ne oa ket eaz gouscoude d'hon Tad Santel ar Pab en em denna d'eus etre daouarn he enebourien. Cannad ar Frans, ann autrou d'Harcourt hag eun itron ginidic eus hor bro, ann itron de Spaur, pried cannad ar *Bavière* a hellas, a drugarez Doue dond a benn d'ober dezan sortial euz ar gear a Rom.

Eun devez d'oc'h ann abardaez, ann autrou d'Harcourt gant eur foul vras a zomestiket oc'h he heul a zeu da velet ar Pab, hag ec'h antren en he gambr, er c'heit ha ma oa ann oll o sellet ous ann trein vras a oa deuet gantan. Sicouret gantan, ar Pab a gemer dillad du eur belec simpl, ha cunduet gant eur servicher leal, ez a cuit dre eun or distro, epad ma chomm ann autrou d'Harcourt he unan er gambr, o prezec ar c'hrea ma helle hag lenn a beb seurt paperiou.

Ar re a oa eno o chilou a levere : ar Fransizien-ze a renk atau sevel huel ho mouezíou, ne glevit-hu ket peger crê a barlant cannad ar Frans epad na glever sort ebet mouez ar Pab.

Div-heur goude, ann autrou d'Harcourt a sortie d'eus ar gambr scuiz-maro. Den ebet ne daulas cont, mæs ann oll evelken a gomprene ervad e tlie beza ar Pab goal scuiz ive, ha ne oe souezet den, pa lavaras ann autrou d'Harcourt en devoa ar Pab ezomm da ziscuiza, e oa eat da gousket, hag e c'houlenne n'ez aje den var he dro.

A.

Eur pennad all eur veich all.

MARVAILLOU.

FANCH HAG ANN HERMIT.

Fanch. — O skei var dor ann hermit : toc ! toc !

Ann Hermit. — Piou so aze diana dre eur seurt amzer ?

Fanch. — Me.

Ann Hermit. — Piou ?

Fanch. — Fanch.

Ann Hermit. — Asa Fanch ! pemp logoden en he vanch, allo deus ta neuse. Anat eo ez eus eol en da jaritellou pa deues er c'hoat dre eun amzer evel houman.

Fanch. — Petra ! n'ho peus ket enaouet a dân !

Ann Hermit. — Allas nan, oc'h ober pinijen emaoun.

Fanch. — Saprechien ! beg va fri a so o scourna.

Ann Hermit. — Mad ! laka tan ma keres var da gorn, ma tiscourno da fri.

Fanch. — Eun avis mad a roit da eun den. C'hui na fumit ket sur.

Ann Hermit. — Allas nan, rag oc'h ober pinijen emaoun.

Fanch. — Me am boa clevet sur e oac'h eun hermit santel.

Ann Hermit. — Allas ia, mæs e kement-se ne ket beza santel, chomm heb fumi hag heb ober tan.

Fanch. — Ann darn vuia gouscoude d'oc'h ann dud ema ar santelez en dristidigez a sonj dezo hag er.....

Ann Hermit. — Hola ! hola ! scoulmomp aze doc'htu. Ta, ta, ta, ar c'hontrol beô eo ar viriônez. Daoust ha ne ve ket lavaret : laouen evel ar Speret Santel, laouen evel eun Eal, eur sant trist a levere sant Frances a Sal a so *un triste saint.* Sant Anton ive a oa eun Hermit anezan hag eur sant bras mar deus unan : mad pa deue tud diaveaz da c'houlen cuzul digantan he ziskibien a lavare dezo : it atao var araog, ha pa veloc'h en desert eun den, laouen evel ann heaul, arretit rag emaoc'h en em gavet gant ann tad Anton.

Fanch. — Petra so caos a gementse diana ?

Ann Hermit. — Cleo-ta he ! Fanch al logoter so ac'hanout. Anat eo did gouzout arvad e rank beza coant ha skedus eur goabren a so ennhi ann heaul ; mad er memes tra, bisach eun den a rank beza skedus mar d'e pur he ene.

Fanch. — Ne ententan ket.

Ann Hermit. — Cetu aman avad eur morzevelloc ! Ar Speret Santel, Fanch, a vez en eun ene santel hag he laka da veza coant-Doue, hag ann ene d'he zro a laka ive ar c'horf da gahout eur skeuden d'oc'h genet ann Autrou Doue.

Fanch. — Cetu aze avad hag a gavan braô da gompren.

Ann Hermit. — Ia, Fanch ha ma vez great Ilisou d'oc'h ar seurt a so e Carantec, er Folgoat, e Lambader hag e meur a leac'h all eo abalamour ma z int great da rei abri da gorf hor Zalver beniget ha da gorfou badezet ar gristenien.

Fanch. — Credabl eo, abalamour da-ze eo, e vez great eur goubari badiziant d'ann Ilis, evel ma ve corf eur c'hristen ?

Ann Hermit. — Diviner out, Fanch.

Fanch. — Cetu Doue a so en ene, ann ene er c'horf, ar c'horf en Ilis.

Ann Hermit. — Ia, hag ann Ilis a so er bed, hag ar bed en deis ma oe crouet a oa beniget gant Doue abalamour ma tlie beza palæs ann den hag al leac'h e pehini e felle da Zoue ec'h erruje ann traou burzudus en devoa sonjet ennho azalec ann Eternite. Beniget eo bet ispicial gant goad hor Zalver, ha beniget ive beb moment dre ann offern a ren etoc ann amzer dre ma sav ann heaul azioc'h ann douar.

Fanch. — Mæs mar d'ema Doue en eun ene, daoust hag en eun ene all e hell beza ive ?

Ann Hermit. — Asa, Fanch al leue ! te so pounner da speret : Daoust hag ann heaul a gav diæs beza e mil ha mil gambr assambles !

Fanch. — Nan-da, nemet e vo digoret ar boliji epad ann deis, evid sur ann heaul a baro ennho.

Ann Hermit. — Evelse ann Autrou Doue a zesk deomp dre ar pez a hell ober ann traou crouet, ar pez a hell ober hen ive.

Fanch. — Oh ! credabl eo : e hell hen ober ive ha memes cals æssoc'h.

Ann Hermit.—Oh ! ia. Gouzout avad, d'ar just, penaos ec'h en em gemer ann Autrou Doue evid he oberou, n'her greomp ket, mæs evelken e ro deomp sclærijen ar pez a renker, evid anaout ervad al labour a vez great gantan. Ma en em guz, ec'h en em ziskuez ive atao e kement labour a ra. Ann Env hag ann douar a ziskuez splam ez eus eun Doue, a ziskuez ouspen en deus ann Doue-ze galloud, furnes ha madeles, mæs ne veler ket Doue. Var ar groas Doue adarre en em guze, mæs ners caloun, dousder, madelez Jesus, mæs al laër dehou oc'h anaout Doue, mæs ar bobl o skei ho feultrin, mæs ar bed oll, oc'h orjellat a ziskueze edo Doue eno. Er memes tra, ebars en hosti sacr, Doue a so cuzet ha gouscoude na ped ha ped burzud ho deus prouvet en em gav e guirionez Doue dindan ar spesou santel-ze. Ia ato Doue ec'h en em ziskuez hag en em guz : a zindan bolzen ann Envou, a zindan corf Jesus gueichall, ha breman a zindan spesou ar bara hag ar guin.

Fanch. — Me sonje din edoc'h o vont da lavaret petra eo eur sant !

Ann Hermit. — Hag edon eo : mæs te, glabousser, a so pignet var da varc'h askellec hag evid mont d'as heul am beus ranket pignat ive var va hini : mæs distroomp var ann hent eün. Mad, eur sant eo ann nep a gar hor Zalver a vir galon, ha dre-ze a ra he bossubl evid plijout dezan.

Fanch. — Neuze n'e ket diæs beza eur sant ?

Ann Hermit. — Diæs eo hag æs eo. Æs ma kemerer ar plan. Diæs ma n'en em roer ket parfet da heulia gant carantez al lezen santel. Rag neuze ez ear varzu ar Barados egis eun aneval a vez eur gorden stag oc'h he droad, hag ann diaoul crog e penn ar gorden.

Fanch. — Asa, c'hui a lavar traou e kement-se !

Ann Hermit. — Petra fot did ! eun hermit n'eus ket kement-se a *si vous plait* gantan. Ann darn vuia d'oc'h he vuhez a dremen etoues ar moc'h gouez, ar bleizi hag ann ourset. It d'ober camambre d'ar seurt-se.

Fanch. — Hag e hellit beza laouen e creis chatal a so casimant ker goas hag ar Frammasonet ?

Ann Hermit. — Ia da ! Fanch, rag n'e ket gant ann ourset eo e kemeran va flijadur na va joaüsdet ec'h hellit cridi, kenneubeut n'her garfen gant ar Frammasonet, bugale satan, mæs gant Doue ar guir soursen eus ann eürusdet guirion. Mæs, Fanch, n'e ket e cavfen hir va amzer, gouscoude livirit din, da betra hoc'h-hu deuet da gahout eun hermit eveldoun-me ?

Fanch. — Evid lavaret deoc'h ar virionez, ne d'eo nemet evid ho lakaat da varvaillad.

Ann Hermit. — Iche ! Fanch, cetu avad eur vicher dreut oc'h eus cavet evidoun. C'hoant oc'h eus 'ta ez afen da varvailler ! Mæs paour keaz divarbenn da betra ec'h hellin - me marvaillat diana ?

Fanch. — Divarbenn d'ar Relijion ; divarbenn d'ar politic ; divarbenn d'ar Pab santel so nevez maro ; divarbenn d'ann hini a so bet hanvet ; divarbenn da stadou an Ilis ; divarbenn d'ar c'houarnamant hon deus breman ha d'eus ann hini hon devezo ; divarbenn da betra e teuio ar bed da veza ; divarbenn d'al liberte so da scriva ar pez a gerer er gazetennou ; divarbenn d'hon tud coz, d'ho c'hiziou ; divarbenn d'ann traou burzudus ho deus great ; divarbenn pegen diot e vemp oc'h heulia ar c'hallaoued a zeu da glask hon touelli, pa 'z e guir ar c'harteriou eus ar Frans a so bet sod avoalac'h da vont ganto a vel avoalac'h dija emaint o sanka en toul kirin hag a labour breman evid distrei var ann hent mad, var behini a vale c'hoas Breizis dre c'hras Doue ha courach ho beleien ; divarbenn.....

Ann Hermit. — Ne baouezi ket, Fanch ? Heman a den comsou d'oc'h he vemor evel ar rubanou d'oc'h ginou eun dreber stoup.

Fanch. — Ia, m'ervad pe evel a beb seurt guin d'oc'h manchou eur Morjin oc'h ober sorseres en eun telt e foar ann Eac'h, e Montroulez. Mæs prometti a rit din e varvailloc'h ganin ?

Ann Hermit. — Ia a lavaran did ; mæs kea cuit breman pa eo achu da gorgnat ha discornet da fri, ha lez eun den da lavaret he chapelet.

Fanch. — Ma ! savomp-ta neuze.

Heb dale, me en em gavo a nevez. Iec'hedou.

J. M. C.

AHREBIURI EUN TI CRISTEN.

(*Eil loden.*)

Eun den a gonvers, eus ar gear a Valens, e Spagn, a oa boaset da rei beb bloas, da leina en he di, da dri baour, da genver devez Nedelec : eun den oajet, eur vaouez hag eur c'hrouadur, setu pere a vije pedet gantan. Hogen, pa oa o vont da vervel, e velas oc'h apparissa dirazan Jesus, Mari ha Josef hag e clevas anezo o lavaret dezan :

— C'hui hoc'h eus, beb bloas, hon digemeret enn ho ti gant ar vrassa carantez ; deomp eo breman ho reseo en hon hini. Ni a so deut aman d'ho kerc'hat evid ho cass ganeomp d'ar Barados.

*
* *

Ouspen ar re-ze, ne ve ket fall deoc'h cahout en eun tu benag eus ho ti imach sant Mikaël, arc'hæl, ar prins eus ann oll ælez, ann hini en deus taulet ann droug sperejou ebars enn Ifern, ann hini a zifen ann Ilis catolic, ann hini a so mignoun d'ar Frans, dreist ann oll rouanteleziou all.

E tlefec'h cahout ive, imach ann æl gardian a so bet roët deomp gant ann Autrou Doue enn devez eus hor ginivelez hag a chomo en hor c'hichen beteg hon huanaden diveza, d'hon distrei a zivar ann hent fall, d'hor zicour da vale heb aoun en hent eus ar Barados, ha d'hon dioual a enep ann droug-sperejou.

Red eo cahout, ive mar d'e possubl imach patron ann Escopti, hini ho parræz hag hoc'h hini hoc'h unan, mar g'hellit.

*
* *

Goude ann imachou e teu al *leoriou mad.*

N'e ket daô deoc'h cahout cals leoriou, ouspen n'hoc'h eus ket martese cals arc'hant d'ho frena, e ve diæs bras deoc'h aveichou, cahout amzer avoalc'h evid ho lenn.

Leoriou a renkit da gahout evelken. Prenit eta eur re benag, mæs na brenit nemet re vad : ha pa ho pezo ho frenet bezit aketus d'ho lenn beb ann amzer.

E tiez ho tud coz, a dalveze serten eo, couls ha c'hui, ne vije cavet peurvuia nemet eul leor, mæs al leor-ze a dalveze meur a hini.

Henez a vije lennet beb noz araug ar pedennou dirag oll tud an ti, hag al leor-ze ec'h anavezit oll anezan. Breman, evel gueichal, n'eus ket cals a diez e Breiz, na ve ket lennet eun tam benag anezan beb noz abars mont da gousket : al leor-ze eo leor *Buhez ar Zent.*

*
* *

Petra eo *Buhez ar Zent ?* Nemet ann histor eus ar re a so er Barados. El leor-ze ann dud iaouanc hag ar re goz, ar re binvidic hag ar re baour, ar re vouiziec hag ar re ne ouzont netra, oll e cavont exemplou mad hag a beb seurt kenteliou.

Aliez, m'ervad, pa vec'h o lenn al leor-ze pe o chilou unan benag o lenn anezan, aliez hoc'h eus lavaret : na perag ne rafen-me ket ar pez ho deus graet ar Zent ? Int a oa tud eveldomp ha diners eveldomp : ar memes adversourien ho devoa eveldomp ha ni hon deus ar memes moïennou d'ho zrec'hi evel m'ho deus hi bet. Ma na zeuomp ket da veza Zent eveldho, ne vezo den da damal nemedomp.

A.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

TAULEN

Ar Gonfirmasion evid ar bloas 1878.

ALI. — Ann hano kenta eo hini ar barræz ma vezo roët ar Gonfirmasion ennhi. Ann hanoiou all a so oc'h heul a so re ar parræziou galvet da vont d'ar parræziou kenta.

EBREL. — 25 Rumengol.
— — 26 Ar Faou. — Logonna-Quimerc'h. — Rosnoën.
— — 28 Melgven. — Kernevel.
— — 29 Nevez. — Pond-Aven. — Nizon.
— — 30 Consecrasion Ilis Pond-Aven.
MAE. — 1 Riec
— — 2 Moëlan.
— — 3 Clohars-Carnoët.
— — 4 Itrou Varia-Kemperle. — Baye. — Redene.
— — 5 Arzano. — Gilligouac'h. — Locunole.
— — 6 Ar Groas Santel Kemperle — Mellac. — Tremeven.
— — 7 Kerrien. — Sant-Thurien.
— — 8 Bannalec. — Trevoux.
— — 9 Scaër.
— — 10 Leuhan. — Tregourez.
— — 11 Laz.
— — 12 Coray.
— — 14 Locronan.
— — 15 Plonevez-Porzay. — Kerlaz. — Ploeven.
— — 16 Teruc.
— — 17 Camelet. — Roscanvel.
— — 18 Craont — Lanveoc.
— — 19 Argol. — Landevennec.
— — 20 Ploudiern. — Sant-Nic.
— — 21 Cast. — Quemeneven.
— — 22 Dineol. — Tregarvan.
— — 23 Castellin. — Sant-Couli. — Meil ar Vern.
— — 24 Loperec. — Sant-Segal.
— — 25 Brasparts. — Sant-Rivoal. — Lannedern. — Ar C'hlostr.
— — 26 Plonevez-ar-Faou.
— — 27 Colloree. — Plouye.
— — 28 Lokeoret. — Brennilis. — Botmeur.
— — 29 Ar Fouillez.
— — 30 Huelgoat. — Berrien
— — 31 Poullaouen. — Locmaria. — Plounevezel.
EVEN. — 1 Caraes. — Ursulinezet. — Plouger. — Kergloff.
— — 2 Cleden-Poher. — Sant-Hernin. — Motreff.
— — 3 Speiet. — Landelo.
— — 4 Castelnevez. — Sant-Voazec.
— — 5 Lennon.
— — 6 Pleyben.
— — 7 Gouezec. — Lothey.
— — 8 Edern.

Eur medisin a oa bet galvet da velet eun den scoet en eun taul. Pa oa o tont er meas eur vaoues beuzet en he daëlou a zeuas d'he gahout hag a c'houlennas digantan :

— Ac'hanta ! Autrou, ar paour keaz Jakes, parea a rai ?

— Ia, ia.

— Ah ! guell a-ze. Contant bras oun rag red eo hel lavaret : er mintin-man am eus roet dezan pemzec lur e prest ha na'm eus merc ebet.

A.

PRIS ANN ED.

Er sizun all ar c'hour var ann ed a so chomet atau memes tra var ar marc'hajou e Frans. Evid lavaret ar virionez neubeut eo ann ed a so bet casset d'ar marc'hat. Ann dud divar ar meas a so chomet er gear evid profita eus ann amzer gaër evid ober labourou ann douar e mare braô. Ouspen-ze, gouzout mad a reont penaus ar brenourien a so e clasc cahout distol hag ar re n'ho deus ket ezomm da verza a zalc'h ganto. Mad a reont rag dre ma tostaio mare ann eost ar re ho deus renket guerza evid paea ho goel mikael a renko prena ha n'eus fors petra lavaro ar brenourien, e couezo pris ann ed, pa eo sinet ar peoc'h breman etre ar Russi hag ann Turki, arabad eo ho c'hridi ; lavaret am eus dija deoc'h perag ne hell ket dont er bloas-man cals ed eus ar broiou-ze hag evid ar bloas a zeu n'e ket lavaret e alfemp tenna cals c'hoas ac'hano. Rag-se eta gortos c'hoas abars guerza ma hellit dioueret eun tam benag ; prena doc'htu ma ne ne sonj ket deoc'h cahout travoalc'h beteg ann eost ; setu ann ali hon deus da rei deoc'h er sizun-man.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 35). DISSADORN 23 A VEURS 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETONED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ.
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæz crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchen a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizlikeh an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

ALI.

Gant ar gazeten genta a viz meurs eo commanset eur bloavez nevez evid *Feiz-ha-Breiz.* Lavaret a renkomp trugarez d'ar re ho deus dalc'het deomp, oc'h ho assuri penaus e raimp atau hor possubl, gant sicour ann Autrou Doue, evid ma hello ar gazeten ober eun dra benag a vad en ho zoues.

Egis ma c'hoarvez atau, eur re benag ho deus lezet anezi a gostez. Neus netra da lavaret. Peb hini a so libr. Eun dra so gouscoude ne dlefent ket beza hen ancounec'heat, ar gazeten a dlefe beza paet en avans ha lod eus ar re ho deus he c'hasset en dro n'ho deus ket c'hoas paët ar bloas nevez achuet. Gant ar gazeten e tlefent da viana beza casset he fris.

Lod all a c'hortos beza resevet daou pe dri numero goude ma vez achu ho marc'hat, abars cass ar gazeten en dro. Ann dra-ze n'e ket mad. Ma n'ho peus ket c'hoant derc'hel ar gazeten, e ouzoc'h peur e achu ho marc'hat, hag ann numero kenta goude ma vez achu, eo ann hini a renkit da gass en dro.

Kemper, 23 a viz Meurs 1878.

Der guener 8 a viz meurs, ann autrou Baudry-d'Asson a c'houlen digant Dufaure perag en deus roët conje d'ar gazeten *Le Réveil* moulla eun dra heuzus evel m'he deus great, o lavaret e oa ar gatoliket o clasc sevel brezel en diabars ar vro hag ive gant ann Itali hag ar Pruss ; fallout a ra dezan lenn ar pez he deus scrivet ar gazeten-ruze, mæs ann Deputeet a gleis ne roont ket conje dezan.

Dufaure a respount, eo fall tre ann tam scridze, mæs ar C'houarnamant na hell ober netra. D'ar senatourien ha d'an deputeet a so bet hanvet er scrid-ze eo d'en em glemm dirag ar Justis. Ma her greont int sur da c'hounis.

Ma lavarfe eur gazeten gatolic a enep ar Radicalet, ann hanter henniken d'eus ar pez he deus lavaret houman, neuze avad he deffe pec'het. Touch oc'h ar Radicalet gant-ho piz bihan, pebes pec'het ! Mæs rei eun taul paô, eun taul teot d'ar gatoliket, ho laza memes, pebes tra da veza meulet.

Achu ann abaden-ze, ez ear adarre gant ann hentchou-houarn. Ne ouzoun ket caen haomea vezo goest da lavaret sclear avoalc'h deoc'h petra eo ann affer-ze. Deomp atau.

Bez 'ez eus e Frans c'huec'h linen vras a c'hounis cals arc'hant pa ia mad ann afferiou. N'e ket er bloas-man avad. Hogen ma ne vije bet nemet ar c'huec'h linen vras-ze ne vije ket bet a hentchou houarn avoalc'h evid ar vro. Setu perag ez euz bet savet ce meur ar blas linennou bihan-noc'h. Hogen ar re-man n'ho deus ket allet beva. Al linennou bras a zivoëde anezo rag tenna a reant diganto ar varc'hadourez hag ann dud, oc'h ober dezo evid neubeutoc'h pris ober cals muioc'h hent mæs heb en em zervicha d'eus al linennou bihan.

Petra c'hoarvez gant ann den pa ve divoedet ? Mervel a renk gant naoun. Setu ive petra so c'hoarvezet gant al linennou bihan-ze. O veza ma renkent dispign cals muioc'h evid na c'hounezent ho deus renket mervel, ho deus renket ober Bank.

Petra so d'ober dezo ? netra ken nemet ar pez a rer peurvuia d'ar re a ra bank ; guerza ar pez ho deus evid paea ann dle.

Ia Fanch, ia Per, ia Jakez, ma teufe unan benag ac'hanomp da gahout ar maleur-ze, setu petra ve great deomp, mæs amzer da lan d'ober he vec'h. Petra benag ema ann *Egalite* o ren, a leverer, (n'e ket guir ar gaou-ze !) balansou ar Republicanet n'ho deus ket ar memes poueziou evid ann oll.

Lod eus ar gazetennou bras a gont eun histor vraô divar benn da gement-man.

Pa ho deus al linennou vihan a hentchou houarn great bank, ar re ho devoa fiziet arc'hant, ennho n'ho devoa mui cals a istim evid ann tammou paper ho devoa bet evid ho arc'hant, ha ne sonje ket dezo e talvesjent ken, nemet da enaoui

ann tân. Hogen, eur re benag d'eus ar Republicanet (atau dre ma lavar ar gazetennou bras) ho deus prenet ann tammou paper-ze, couls lavaret evid netra, ha pa 'z eo breman perc'hennet ganto ann hentchou houarn-ze, e carfent, na petra 'ta, lakaat ar C'houarnamant, (da lavaret eo, ni siouas!) da baea dezo ar pez a zo bet coustet ober ann hentchou-ze ha sevel ann tiæs. Evelse ne ve ket diæs dezo dont da veza pinvidic..... divar hor c'houst-ni.

Ann autrou Keller en deus lavaret var ar poent ze hon devoa dija peadra da baea ha ne oa ket red creski ann dle.

D'ar sadorn 9 a viz meurs n'eus bet great ken nemet causeal adarre var ar memes affer mæs heb dont abenn d'en em glevout. Ann Deputeet a gleis, evid plijout d'ho mestr, a lavar atau a renk ar C'houarnamant prena ann hentchou-ze. Int n'ho deus netra da goll, ha ma ve cresket ann taillou ne bouezo ket cals varnezo, rag evid ar vro n'ho deus tam soursi ebet anezi, n'int ket nec'het ganti. Ar re a zehou er c'hountrol a lavar ne ket mad sonjal creski ar samm var diouscoas ar re a bez, pa eo dija bete re bouner. Egis-ze eo a drèmen ann devez-ze adarre.

D'al lun 11 a viz meurs e oar e c'hortos petra en divije lavaret Freycinet, mæs clanv a oa. Set' aze eur c'hlenvet digouezet mad évid miret na renkefe ar ministr respont d'ar pez a oa bet lavaret gant ar re all.

Goudeze ez eus bet votet eul lezen evid bihannaat ar pez a so da baea d'ar post evid ar pez a zigass beteg ennomp. Travoalc'h evid hirio var ar poent-ze : pa vezo bet votet gant ar Senat ha sinet gant Presidant ar Republic e verkin deoc'h aman ar pez hoc'h eus ezomm d'anaout divarbenn d'al lezen-ze.

D'ar meurs, 12 a viz c'huevrer, ez eus bet torret elecsion an autrou de Lordat evid *Carcassonne*, hag hini ann autrou Sylvestre evid *Apt*.

D'ar iaou, 14 a viz meurs, ar Senat en deus commanset examina al lezen votet gant ann Deputeet evid lavaret peur a vezo roët ar galloud d'ar soudardet. *(loi sur l'état de siége)*. Eun tachat so am eus clasket deski deoc'h petra eo al lezen-ze. Ann darn vrassa eus ar Senatourien ne fell ket dezo voti al lezen-ze evel ma eo bet votet gant ann Deputeet, ha setu eno memez ar pez a ziskuez deomp ema ar virionez a du ganto. Ar Radicalet a so counnaret outo abalamour da-ze. Er sizun a zeu e vouezimp petra a vezo bet great var ar poent-ze.

Er memes deves ann Deputeet ho deus adarre tremenet ho amzer gant ann hentchou houarn, evid c'hoas, n'ho deus achuet netra, mæs d'oc'h ar pez ho deus lavaret, eo eas guelet ez afint a du gant ar ministr. Siouas deomp ha d'hor ialc'h !

A.

Hon Tad Santel ar Pap Leon XIII.

Eur vuhez burzudus eo hini ar Pab a so bet galvet gant ar Gardinalet sclœrijennet gant ar Speret Santel evid gouarn ann Ilis. Ne gaver ket stanc etoues ann dud ar re ho deus labouret kement hag hen. Savet er penn eus ann Ilis hag asezet var gador S. Per ar Pab nevez a anavez ervad petra eo ann dud ha petra eo ann traou : diskuezet en deus epad meur a vloas eo goest da c'houarn ha da ren ann dud hag he vuez beteg hen a so bet atau splam dre he vertuziou hag he oberou mad. Leon XIII a vezo evel ar Babet all en he raüg ar pez a renk beza ann hini a zalc'h evidomp plas Jesus Crist var ann douar.

E 1810 eo, e teuas er bed e Carpinetto, geric viban eus a stadou ann Ilis, ann hini a so bet roet deomp evid Pab.

He gerent a oa eus a eul lignez huel, rag-se goude ma oe achu he studi er Scolach-Romen ec'h antreas e seminer ann dudjentil e peleac'h e profitas cals er skiant eus al lezennou hag eus ann Theoloji. Gregor XVI dre m'en devoa bet digant Doue eun donesoun évid gouzout pegement a dalveze ann dud, a velas doc'htu ann istim a dlie da ober d'eus ann autrou Pecci hag e roas dezan eur plass en he di (16 a viz meurs 1836).

Neubeut amzer goude e cassas anezan evel gouarner da *Venevent* goudeze da *Spolète* ha da *Berouse*. E kement plass m'en em gavas ann autrou Pecci a oe meulet gant ann oll evid he dalanchou bras, he garantez, he justis hag he ners speret.

Setu aman eun dra a c'hoarvezas gantan er genta plass a oe roët dezan.

E Benevent a oa. Ann autrou Pecci o velet pegen truezus e oa stad ar bobl er brovins-ze a reas he sonj d'he vellaat.

Goulen a reas da genta digant ar Pab eun den gouiziec evid lakaat urs ebars en tenzor, hag etoues ar valtouterien a sicoure kentoc'h al laëroun da antreal marc'hadourez difennet ebars er vro, eget ne soursient d'ho faka dezo. Goudeze ez eas da gahout Roue *Naples* oc'h he bedi d'ober evelan. Ha neuze, serten a hent all, e helle fiziout var ar soudardet hag ann archerien, e tisclerias ar brezel d'al laëron. Ar re-man ec'h en em denne var c'horre ar meneziou e maneriou tudjentil fall a oa a du ganto hag e oe red grounna ar maneriou ze hag antreal ennho dre ners ann armou evel ma vijent bet keriou a vrezel.

Unan eus ann dudjentil-se, ar galloudussa, a zeuas da gavout ar gouarner ann autrou Pecci, evid lavaret dezan e oa o vont da Rom ha ne teuje en dro nemet gant ann urs d'he gass cuit ac'hano.

Mad avoalc'h, autrou Markis, eme ann autrou Pecci, mæs abars mont da Rom e renkoc'h ober

tri miz prisoun ha n'ho pezo nemet bara seac'h da zribi, nemet dour da eva. Hag epad ma oa ar Markis e prisoun, he vaner a oe kemeret dre ners, al laëron lazet pe brisoniet hag ar bobl n'en devoa ket meuleudi avoalc'h da rei d'ar gouarner.

Dindan eun neubeut miziou e oe distrujet oll laëron ar brovins : ar Pab a scrivas d'ann autrou Pecci evid lavaret dezan peger contant ez oa, hag ar Roue Naples Ferdinand II her pedas da zont da Naples evid beza recompanset gantan. Etretant ar gouarner o veza couezet clanv ha goal glanv memes, ar bobl hag ar velein gant aoun d'he goll, a reas kement var galon madelezus ann autrou Doue m'ho devoe ar bonheur d'he velet pare.

Ann autrou Pecci a c'houarnas er memes fæsoun *Spolète* ha *Perouse*. Pa oa er gear diveza-man, a so ar gear-veur eus ar brovins, e c'hoarvezas ne oa den ebet er prisoniou.

Ker caret a oa e Perouse ma oe eur glac'har bras gant habitantet ar gear-ze pa roas urs Gregor XVI dezan distrei da Rom eleac'h ma oe great arc'hescob *Damiette* ha casset evel cannad ar Pab e *Bruxelles*.

Eno ann autrou Pecci ne gavas, couls lavaret, den ebet a enep dezan. Respetet ha caret ez oa gant ann oll, hag ar Roue memes a oa eur plijadur vras dezan goulen he ali digantan ha diskuez dezan he vadelez. Hogen ann ear eus ar vro hag ive martese al labourou tenn eus he garg a scuisas kement anezan ma gouezas clanv adarre ha ma renkas dre ali ar vedisinet goulen distrei d'he vro.

Ann autrou Pecci a oe hanvet arc'hescob Perouse ann 19 a viz kenver 1846 hag ar Pab Gregor XVI o oa e sonj ober eur c'hardinal anezan, mæs mervel a reas heb beza hen great. Pi nao eo a roas dezan ann dignite-ze ann 9 a viz kerzu 1853.

Epad meur a vloas ar c'hardinal Pecci a c'houarnas escopti Perouse gant eur furnez hag eun ners speret bepred dign anezan. Keit ha ma oe ann traou e peoc'h, e reas gant ar vrassa meuleudi he zeveriou a Escob : pa zavas dispac'h e kendalc'has atau ar memes fæsoun buhez ha mar doa possubl e tiskuezas guelloc'h c'hoas ar garantez vras eus he galon.

Ar glouer iaouanc o veza bet casset cuit eus ar seminer, ar C'hardinal ho digemeras en he balæs, eleac'h ma roas dezo lojeis, kelennadurez ha magadurez.

Petra benag ma roe kement-se oll dezan cals a dregas, e cave amzer avoalc'h c'hoas evid studia he unan ar scrituriou sacr o rei evelse ann exempl d'ar veleien eus he Escopti.

Hogen he iec'het n'helle ket anduri ann car re grenv evitan hag e c'houlennas beza discarget eus he arc'hescopti. Goudeze e tistroas da Rom e peleac'h Pi nao a roas dezan ar garg a *Gamerlingue* eus ann Ilis a Rom.

Ar c'hardinal a vez roet dezan ar garg-ze a so ar c'henta goude ar Pab, rag pa deu ar Pab da vervel, hen eo a vez carget da c'houarn ann oll Ilis. Setu petra a c'hoarvezas gant ar c'hardinal Pecci pa varvas hon Tad santel Pi nao, epad eun neubeut devejou ne oe ken mestr nemetan hag epad ann neubeut devejou-ze e tiskuezas cahout kement a dalanchou ma velas ann oll gardinalet e raje eur Pab herves calon Doue. Rag-se ann eil devez goude ma oa bet digorret ar *c'honclave* ar c'hardinal Pecci a oe c'hoaset evid Pab.

Ar c'hardinal Pecci en deus breman 68 bloas rag-se en deus bevet cals. Meur a veichi eo bet en em gavet e circonstansou diæs hag atau he furnez sicouret gant gras ann autrou Doue, he deus great dezan choas ar pez a oa ar guella evid gloar ann autrou Doue hag évid mad ar bobl.

Ra blijo gant ann autrou Doue evid cals bloaveziou kenderc'hel dezan ar furnez hag ann nerz speret-ze ne hellomp goulen netra talvoudussoc'h nag evitan nag evidomp.

A.

AR FRANMASOUNET

AR FRANMASOUNET A ZO TUD EP FEIZ NA CREDEN.

Ia, na dleomp ket en em drompla : an hini a reont an neuz da zouja dindan an hano a *vestr micherour euz ar bed*, n'eo ket ar guir Doue, hor Zalver Jesus-Krist. Hennez a zo eun Doue n'ema e neb leac'h. E guirionez ne fell d'ezho anaout Doue ebet. An hano-se a *vestr micherour* a zo ebken evit teuleur poultr e daoulagad ar c'hinaoueien. Evelse ne zalc'hont kount ebet euz donedigez hor Zalver. Kounta a reont ho bloaveziou abaoe krouedigez ar bed. Hervez an doare da gounta euz ar gristenien emaomp er blavez 1878 (breman pa scrivan). Hervez ar franmasounet emaomp er blavez 5878. Fae a reont eta var ar relijion gristen ha var ar re a gred e vije eun Doue benac. Setu ar pez a lavar ar mestr bras euz a *loch Napl* : « Pedi a reomp e guirionez ar *micherour bras eus ar bed* ; mes ar ger « se n'eo nemet eur ger goullo : pebhini a zo libr « da gredi ar pez a gar. » E ber gomzou credit e Doue pe ne gredit ket, an dra-ze ne ra netra d'eomp. Miret on deuz hervez kelennadurez ar vreuriez an hano-se a *vestr micherour ar bed*, mes lezel a reomp gant an oll vreudeur ar zourzi da c'hoapaat, evel ma carint, an hini a zoug an hano a Zoue.

Setu aoualc'h evit rei da entent pe seurt kanfarted eo ar Franmasounet, a petra a glaskont da ober. Klask a reont mouga ha distruja peb creden e speret ar bobl, ha kass ac'hanomp varzu ar stad cals truezussoc'h eget stad an dud gouez.

P. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Buez eur plac'h santel epad ar Revolusion.

I.

Ar re a zo bet o veachi en Auvergn a c'helfe beza guelet en eun niver bras a brespitaliou hag er famillou bras, plac'het santel a roe da anaout petra oant dre ho guiskamant, ho langach hag ho doareou mad. N'int ket seurezet, rac n'o deuz ket great a veuiou na ne vevont ket en eur gouent; ober a reont en tiez-se servich eur plac'h pe eur vatez. Aoualc'h eo ho guelet evit gouzout n'int ket great evit heuill lezennou ar bed. Ho guiskamant deread ha modest, ho ear laouën a ro d'anaout ez int merc'het santel a zo, ep beza galvet da guitaat ar bed, resolvet da zivoeret he plijadurezou. Setu petra eo Gatel Jarrig ha setu he buez.

Ar bed peurliessa en deus neubeut a istim evit stat ar plac'het iaouank coz. Alies ne vel eno nemet eur stat a zo bet red chom ennhan dre ma ne'z euz cavet da fortunia. Pa arru an traou evelse hen anzao a ranker, ar stat-se n'e ket ato da veza peijet. Rac ar merc'het a rank chom ennhan en despet d'ezho, a implij oc'h en em dourmanti ho unan hag oc'h ober poan d'ar re all eun amzer o dije dispignet guelloc'h e creiz eur famill. Mes kemeret pe choazet hervez Doue ar stat a blac'h iaouank coz ne'z eo nemet ar guerc'hdet kristen. Euz ar stat-se Sant Paol en deuz great ar brassa meuleudi er c'huec'hvet pennad euz he lizer d'ar *C'horentianet*. Lakaat a ra ar stad-ma cals buelloc'h evit an enor coulsgoude da veza mamm. Sant Paol ne gomz ket ebken el lizer-ze euz ar seurezet a vev en eur gouent ; n'oa ket a zeurezet en he amzer ; hag hirio c'hoas Doue ne c'halv ket da zilezel ar bed an oll eneou a dle dougen curunen ar guerc'hezet. Petra deuffe da veza an oll oberou a zevosion, a garantez hag a drugarez ma ne vije ar guerc'hezet kristen o veva e creiz ar bed ho zouten hag ho skoazel ? Countrol beo e vije da urziou Providans Doue sonjal e ranker choaz etre an diou stat-ma : pe zimezi pe mond en eur gouent. Etre an diou stat-se ez euz eun all : ar stat euz an eneou-se a heuill e creiz ar bed vertuziou ar gouent hag a oar miret etouez ar famillou ar burete euz ar speret kristen.

Epad ar revolusion vras dreist oll pegement a zervich n'o deuz-hi ket rentet ar plac'het vertuzus ma ? Epad ma ranke ar seurezet en em guzet, e velcher dindan ar memes guiskamanchou hag ar re all, eneou o renta d'ar relijion servichou ne c'helle da c'hedal nemet digant he beleien. Setu petra e deuz great evit an Auvergn ar plac'h vertuzus-me. En eur ober he histor e rin marteze plijadur da veur a hini. Pa rear hirio meuleudi an dispac'herien ha pa'z euz hirio tud ne c'houlennont ket guel evit guelet ar revolusion o tond en dro, eo mad digass sonj euz a dristidigez an amzer-ze. Talvoudeg e vo evidomp guelet courach ar verzerien dirac ar maro.

P. M.

Eur pennad all eur veich all.

ALI.

Gant ar gazeten genta ec'h achuo histor Pi nao. Eur re benag ho deus scrivet deomp evid lavaret ne ve ket fall lakaat moulla ann histor-ze a gostez en eun tamic leor. Ne c'houlennomp ket guelloc'h mæs abars hen ober e carfemp gouzout ha guerzet e ve travoalc'h da baea ar mizou.

Rag-se eta, ar re ho deffe c'hoant cahout lod anezo, n'ho deffe nemet en em glevout ha scriva deomp ar c'henta guella, ma vezo gouezet ped a ve da voulla. Ne iafe ket peb leoric da ouspen tri guennec ar pez.

HISTOR PI NAO.

(*Trede loden.*)

Ar re a oa eno o tiouall ar Pab a gredas ar pez a levere cannad ar Frans dezo hag eur moment goude, heman a oa distroet d'he balæs eleac'h ma velas ann oll anezan oc'h antreal. Hogen a veac'h antreet e sortie adarre en eur voitur all hag en nosvez-ze memes ec'h en em gave e bours unan eus al listri brezel ar Frans e *Civita-Vecchia*. Pi nao eus he gostez e voitur cannad ar *Bavière* a oa var hent *Gaëte*, hag abars m'ho devoa gouezet he jolierien e oa tec'het cuit, ec'h en em gave dija var douar rouantelez Napl ha leun a joa e levere ann *Te Deum* assamblez gant ar re ho devoa great ar veaich gantan.

Epad ar veaich-ze e oant bet meur a veich spountet cals. Eun neubeut soudardet a oa deut da heul voitur cannad ar *Bavière*, rag ma levere ho c'habiten ne oa ket sur ann henchou. Ha ma oa aoun rag eur re, ne ket rag al laëroun a oa, mæs rag ar soudardet.

Hogen Pi nao, evid renta ar peoc'h d'ann Itrôn de Spaur a levere dezi :

— Bezit dinec'h, va merc'h, ann Autrou Doue a so ganeomp.

Hag e guirionez Siboar viban Pi VI, ar sacramant santel ennhi, ec'h en em gave var boul calon ar Pab.

Ar Fransizien e Rom.

Pa glevas ar bed cristen e oa tec'het ar Pab d'eus Rom e chomas ker saouzanet evel ma omp bet breman o clevout ez oa maro. Nemet breman e ouzomp, ne velimp mui anezan nemet er Barados ha neuze e chome atau fizians gant ar gristenien e alfent renta he c'halloud dezan hag he velet adarre e Rom.

Etretant Rom he devoa hanvet eun Assamble evid lavaret ne vije bet mui ar Pab mestr e Rom ha lakaat en he blas ar muntrer *Mazzini* ar c'henta eus ann tri a dlie ren ar Republic.

Var gement-se ann oll cannadet a oa e Rom, a sortias cuit evid mont da C'haëte eleac'h ma oa Pi nao.

Eun arme deut eus ar Frans a gelc'has heb dale ar gear a Rom hag a antreas ennhi dre nerz da zevez gouel Sant Per. Ann oll bed cristen a glevas ar c'helou-ze gant cals a laouenedigez. Mæs ho joa ne badas ket pell. Napoleon, presidant ar Republic e Frans en devoa scrivet eul lizer evid goulen digant ar Pab abars ma zistrofe da Rom. *Pardon evid ann oll dispac'herien bras ha bihan, rei ar galloud en he stadou da dud ar bed hebken, heulia al lezennou eus ar Frans, etc. etc.*

Couls e vije bet goulen digant ar Pab en em denna, hag e oa ar Frans a c'houlenne kement-se digantan e hano ar Franmasonet eus ann Itali. Pi nao a respontas ne zistroje ket da Rom. Nerz pedennou ann oll gristenien a reas da Napoleon chench santimant ha Pi nao a hellas heb condision distrei da Rom evel m'en devoa great Pi VII ar Pab-ze ker caret gantan. Ann devez-ze a oa ann devez deis ha bloas d'eus ann hini m'en devoa lavaret he offern genta. Ann 12 a viz Ebrel 1850 a oa, hag epad ugent bloas e vezo great e Rom eur gouel caër meurbet evid trugarecaat ann Autrou Doue da veza rentet Pi nao da Rom.

Neuze eo ma oe roët deomp Jubile bras 1850.

Gouscoude ann amzer tremenet gant ar Pab e Gaëte ne oa bet collet nag evitan nag evid ann Ilis. D'ann 2 a viz c'huevrer 1849 nao bloas var 'n ugent araug mervel en devoa hon Tad Santel casset d'ann oll Ilis, eul lizer evid goulen petra a oa bet credet a viscoas e peb carter eus ar bed cristen, divarben d'ar gonsepsion didaich eus ar Verc'hez glorius Vari. Ar re ho deus atau aoun a levere ne teue ket al lizer-ze d'he mare, ne oa ket red displijout d'ar gristenien, na da Renerien ar poblou er c'heit memes m'en em gave ar Pab er meas eus he vro ha m'en devoa ezomm eus ann oll.

Mæs Pi nao en devoa clevet mouez ar Speret Santel ha ne chilaouas ket mouez ar grenerien-ze. Ar sonj eus ann devez-ze eo a reas dezan mont d'ann eil eus a viz c'huevrer da assista er chapel eus ar Vatican en diveza offern bred en deus clevet. Lavaret a so bet memes eo ar scuisder eus ann devez-ze a so bet caus dezan da vont ker buhan. Mæs ne de ket. Kentoc'h e tlefemp lavaret en deus he unan en devez-ze goulennet digant ann Autrou Doue he c'hervel davatan o lavaret dezan evel ann den santel Simeon : *nunc dimittis servum tuum, Domine.* Poënt eo deoc'h o va Doue gervel ho servicher davadoc'h.

Ar Piemont a ra brezel da Bi nao.

A veac'h ma oa distroet ar Pab da Rom m'en em lakaas ar Piemont da bersecuti ar Relijion ha da laëres madou ann Ilisou. Arc'hescob Turin, ann autrou *Franzoni* a oe taulet er prison. Mæs eno ne vankas ket da veza consolet gant ann dud vad. Cristenien catolic ar Frans a brenas evitan hag a gassas dezan goalen aour ann Autrou Alfre goloe gant he voad en devez ma oa bet lazet gant dispac'herien Paris pa ne glaske ken nemet unani ann oll.

Ar brezel-ze, a dlie gant ann amzer cass Victor-Emmanuel dre *Gastelfidardo* ha dre Ventana da Rom ann 9 a viz kenver 1871, ha ne dlie achui evid Pi nao nemet d'ar 7 a viz c'huevrer 1878 pa varvas prisonier en he balæs, rag n'en devoa morse caret ar pec'het, ann droug hag ar gaou.

Ann dra-man eo bouch Judas var ar chot gleiz.

Bro-Saoz.

Abaoue Herri VIII ne oa mui e Bro-Saoz eskibien catolik ne oa ken nemet protestantet ho devoa kemeret ho flas hag ho hano. D'ar 25 a viz guengolo 1850 Pi nao en devoa adarre hanvet Eskibien catolik er vro-ze. Ann oll a chomas sebezet hag hirio memez ne heller ket compren mad en deffe allet ar Pab ober kement all en eur vro a oa difennet mont er meas gant eur soutanen. Ann Eskibien nevez lakeat gant Pi nao ha m'eus e guirionez nemeto, rag ar re all n'int ket Iguir Eskibien, ann Eskibien nevez a gresk bemdez ar respet evito en ho bro. Etrezo ez eus daou gardinal a so eat breman da Rom evid ar *C'honclave* dindan protecsion ho gouarnamant.

Pa sonjer pegement ec'h enoront ho broyne heller ket miret da gahout fizians penaus heb dale ne vezo mui sellet nemet gant disprijans eus ar re a so e terc'hel plas ann Eskibien coz petra benag ma 'z int pinvidic mor ha m'ho deus evid *Pab* ho Rouanez Victoria.

Ar 5 a viz du 1850 e *Londres* e oe devet patrom Pi nao ha lavaret ne dalveze netra elecsion ann Eskibien nevez. Kement-se oll n'en deus ket miret outo d'ober ho dever ha da chomm atau eleac'h ma oant bet lakeat gant Pi nao.

Divezatoc'h ar Pab a hanvas adarre Eskibien en eur vro brotestant all e Holland ha var ann diveza eus he vuhez en deus great ar memes tra evid ar Scoss a so eul loden vras d'eus Rouantelez Bro-Saoz.

Mortara.

Araug kement-se e velomp Pi nao o tiskuez he c'halloud hag he vadelez evid difen eur c'hronadur, iaouanc hanvet Mortara e oar o clask he denna digantan.

Ha pa zeue divezatoc'h ar c'hronadur-ze ar c'henta eus he glas (hag abaoue eur professor bru-det caër er scoliou), pa zeue e hano ann oll seo-

lerien all da renta enor d'ar Pab, Pi nao a responte dezan :

« Va mab, ho caret a ran cals rag ker avoalc'h « hoc'h coustet din pa m'eus ho prenet evid Jesus « Crist. Abalamour deoc'h ann oll a so en em « zavet a enep din hag a enep ar gador-man « eus ann Ebestel. Rouanteleziou a bez rouane ha « sujidi, ar re galloudus, eus ar re a scriv er gaze- « tennou fall a so hirio ar galloud etre ho daouarn, « oll ho deus great brezel din. Ha kement-se « abalamour deoc'h hebken.

« Ne fell ket din lavaret netra breman eus ar « Rouane ; me a fell din hebken digass deoc'h da « sonj eus ann injuriou, ar guevier hag ar mallo- « siou ho deus lavaret varnoun kement all a dud « difeiz a oa counaret oll, rag m'en devoa ann « autrou Doue great deoc'h ann donæsoun eus ar « guir feiz o tenna hoc'h ene d'eus a denvalijen « ar pec'het hag ann errol e pehini ho kerent a « so c'hoas, siouas dezo !

« Ar goassa m'en em glement a oa rag ma le- « verent e oa bet great gaou ous ho kerent o rei « deoc'h ar vadiziant santel hag eun descadurez « a so deut beteg ennhoc'h d'eus pers ann autrou « Doue ; ha den ebet gouscoude n'en deus truez « ac'hanoun-me, ann Tad eus ann oll gristènien, « pa deu ar schismatiket da lemel diganin e « Pologn va bugale a villierou, ha pa glasker ho « c'holl dre ann deskadurez fall a roer dezo.

« Breman pa c'houlennan truez evito, pa hir- « voudan o velet pegen maleürus eo al loden-ze « d'eus Ilis Jesus Crist, couezet ar vleizi varnezo « e fas ann oll, ne lavar den ger ebet mui na « Rouane, na sujidi, den ebet na sav he vouez « evid goulen truez d'ann Tad ha d'ar vugale. »

Neuze e oa ar gounis gant Judas.

CONSEPSION DIDAICH AR VERCHEZ GLORIUS VARI.

Digouezet eo unan eus ar re vrassa deveziou ar Pab Pi nao.

D'ann 8 a viz kerzu 1854, endro dezan eur gurunen a eskibien evel ne oa bet morse guelet hini all ebet e Rom, Pi nao a savas huel he vouez evid disclæria dirag ann oll e vije bet hiviziken eun articl a Feiz e oa bet ar Verc'hez glorius Vari consevet heb pec'het.

Hag en devejou-man ann oll eskibien a oa e Rom en devez-ze en em gave adarre, endro da Bi nao, dre ho hano scrivet var ar mean marbr, pa eo bet digasset da Ilis Sant Per corf hon Tad ken caret.

SANTES AGNES.

Ann droug speret counaret dre ar pez en devoa great Pi nao a glaskas adarre, evel m'en devoa hen great en he iaouankis, ober dezan coll he vuhez.

Kement man a c'hoarvezas d'ann 12 a viz Ebrel pa oa ann oll dud eus a Rom leun a joa oc'h ober ar gouel d'eus distro ar Pab da Rom. Eat e oa hon Tad Santel assamblez gant tud he balæz da Santes Agnes er meas a Rom e couent relijiuset S. Augustin, eun niver bras a ziavesidi en em gave eno ive en devez-se. Pa oar ann neubeuta var sonj e torras ann treustou hag ann oll dud a oa eno a gouezas eus eun huelded vras assamblez gant ar solier ebars er c'haoiou.

Eno ec'h en em gave dindan ann atrejou eur foul vras a dud, etrezo tud coz, bugale, soudardet gant ho armou.

Sonjal a rea d'ann oll e oa lazet ann hanter anezo ; a drugarez Doue ne oe lazet na memes gouliet hini, hag ann devez-ze a oa bet ken tost da veza eun devez a c'hlac'har hag a c'haon a oe eus a neuze ha beb bloas eur gouel nevez. Ar burzud-ze a oa c'hoarvezet d'ann 12 a viz ebrel, atau d'ann devez deis ha bloas d'eus offern genta Pi nao.

E Ilis Santes Agnes e veler breman eun daulen gaër o tiskuez d'ann oll ar Verc'hez glorius Vari o tioall, dre eur burzud, buhez ar Pab hag ar re en em gave eno gantan.

CANNADET ANN OLL BROIOU E PARIS.

Er bloas 1856 ar Piemont rag m'en devoa kemeret pers er brezel a enep ar Russi e *Crimee*, ec'h en em gave e Paris gant cannadet ar broiou all eus ann Europ evid sina ar peoc'h. Neuze e savas he vouez da lavaret e oa ouspen deut ar mare da denna he stadou digant Pi nao rag ne oa ket goest d'ho gouarn na da zerc'hel ann urs vad ennho. Bro Saoz a lavaras eveltan. Ar Frans ive a anzavas e oa guir, mæs ne gredas ket lavaret petra a oa mad da ober. Hag ar re oll a oa eno assamblet a scuillas daëlou var maleuriou ann dud baour-ze a veve dindan gouarnamant hon tad Santel ar Pab. Eur bouch Judas. Victor Emmanuel a glaske hebken eun digarc evid laërez lod eus stadou hon Tad Santel.

Pi nao evid diskuez ne oa kement-se oll nemet guevier penn da benn en em lakaas en hent evid ober tro he stadou. Partiet ar 4 a viz maë ne achuas he veach nemet ar 5 a viz guengolo 1855, ha biscoas Roue na oe digemeret gant kement a garantez hag a anaoudegez vad evel ma oe neuze Pi nao. Dre-ze epad he oll vuhez pa levere he enebourien ho devoa tennet he stadou digantan rag ne oa ket caret gant he sujidi evid respont e tigasse dezo da sonj peger glorius e oa bet ar veach-ze evitan.

Neuze e c'hoarvezas gant enebourien ar Pab evel gant ar soudardet a oa deut er Jardin Olivet d'en em sesia d'eus Hor Zalver, eur goms hebken anezan a reas dezo coueza ho fass d'ann douar. Ar Piemont ive, diskuezet anat he fallagriez dre ar veach glorius-ze na gredas ket mont dirag ann oll a enep d'ar Pab. Mæs evelken ne chenchas ket santimant hag e lezas dispac'herien eus ar re

voassa, Garibaldi en ho fenn, o commans ar brezel-ze hanvet brezel Itali a dlie lakaat ar vro-ze a bez etre daouarn Victor Emmanuel.

Lod eus stadou ar Pab a oe laëret varnezan hag eus a neuze eo ma oe excumuniuget Victor Emmanuël.

Eur bouch Judas c'hoas. A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

ARREBEURI EUN TI CRISTEN.

(*Trede loden.*)

E peb ti cristen e tle beza unan pe vuioc'h a *bissinou dour beniget*. Etouez ann armou, lakeat deomp etre hon daouarn, d'en em zifen a enep ann droug sperejou, n'eus hini all ebet galloudussoc'h eget ann dour beniget. Ann Ilis evid diskuez deomp pegement a c'halloud en deus ne ra, couls lavaret, netra, heb en em zervicha eus ann dour-ze.

Ann dour, ma kirit, a so neubeut a dra, ha gouscoude n'eus netra crenvoc'h, n'eus netra galloudussoc'h eget ann dour beniget. Eun diverraden hebken eus ann dour-ze a so evid Satan evel eur mor bras da dreuzi ; ha ma ne deo ket goest ann droug-sperejou d'ober en hon enep-ni ann oll droug a garfent, n'eus ken caus, nemet abalamour ma eo bet aliez scuillet ann dour-ze varnomp, nemet abalamour ma 'z omp aketus bras d'ober, beb ann amzer sin ar groas varnomp gant ann dour beniget-ze.

*
* *

Ouspen ann arrebeuri-ze a zervich da oll dud eun tiegez, ez eus c'hoas re all a dle peb cristen mad cahout evitan he unan.

Da genta ar *chapelet*.

Oll e renkomp cahout eur chapelet hag en em zervicha anezan. N'omp ket oblijet d'hen ober, n'eus ket a bec'het o chomm heb hen ober, mæs n'eus cristen mad ebet, m'en deus c'hoant d'ober he zilvidigez, n'eus cristen mad ebet, ne ve ket soursius da lavaret bemdez ar pemp dizenez eus he chapelet, pe, da viana eul loden benag anezo.

Ne deo ket travoalc'h cahout eur chapelet, he zougen a renkomp ive atau ganeomp, rag ma eo beniget, ha kement tra beniget a so goest da bellaat ann droug speret diouzomp ha da viret outan na hello dont re dost deomp evid hon tenti.

Ouspen, mar d'ema ho chapelet atau ganeoc'h pa vioc'h hoc'h unan, pa n'ho pezo netra d'ober, pa vioc'h o vont d'eus ann eil plas d'heben, e teuio marteze sonj deoc'h lavaret lod anezan hag evelse e teufoc'h buhan-ha-buhan da greski ho tenzor a veritou, ho curunen ebars er Barados.

*
* *

Er bloas 1855, eur belec eus a Escopti Cambrai a so galvet evid mond da velet eur glanvouez d'ann n° 28 d'eus eur ru benag er gear-ze. O veza m'en devoa ententet fall, eleac'h mont d'ann n° 28 ez a d'ann n° 18. Mond a ra tre enn ti ha var ann eil solier ec'h en em gav gant eur vaouez dare dezi da vervel.

— Itrôn, emezan, galvet hoc'h eus ac'hanoun ha setu me digouezet aman d'ho cuelet.

— Me, eme ar vaouez-ze, n'am eus ket ho calvet, mæs breman, pa'z hoc'h deuet e velan sclear avoalc'h ez eo ar Verc'hez santel he deus ho casset beteg ennoun. Evid plijout d'am goas, ez eus breman deg bloas abaoue ne d'oun ket antreet en eun Ilis. Gouscoude bemdez e leveren eun neubeut eus va chapelet. Setu eno petra en deus va saveteet. Breman eta pa hoc'h deuet aman, coessait ac'hanoun mar d'eo ho madelez.

Setu eno eur vaouez a varvas e guir gristenez abalamour m'he devoa atau dalc'het d'he chapelet.

*
* *

Ar chapelet eo leor ar re ne ouzont ket lenn mæs n'e ket travoalc'h evid ar re ho deus eun tam benag a zescadurez.

Ann hini a voar lenn, eo red dezan cahout eun neubeut leoriou a zevosion.

Da genta e renker cahout *eul leor offern* e pehini, ouspen ann offisou, e vezo cavet ar pedennou araug ha goude ar goëssion, araug ha goude ar gommunion.

Ouspen-ze, ne ve ket fall deoc'h cahout eul leor benag all, evel ma eo : *ann aviel, histor ann Testamant Coz hag an Testamant Nevez, Imitasion hor Zalver Jesus Crist*, ar *sonjit eroad* pe unan benag all eus al leoriou-ze a so bet great evidoc'h, hag a so goest d'ho lakaat da zont bemdez guelloc'h guel, ma ve c'hui a heuliefe ar c'henteliou mad a roint deoc'h.

*
* *

Eul leoric all a so c'hoas, ne ve ket sellet avoalc'h outan, hag a ve gouscoude talvoudus bras deoc'h he gahout ; henez eo *Catechis an Escopti*.

Al leor-ze n'eus fors peger bihan eo ma ve lennet ganeoc'h hag aslennet gant evez, a so goest d'ober deoc'h cals a vad.

Ennhan e cavoc'h kement a renkit da gridi, ann traou hoc'h eus da ober couls hag ar re ma renkit dioual diouto : ennhan e cavoc'h ar guir voïen da assuri ho silvidigez.

Marteze e alfec'h lavaret hoc'h eus desket al leor-ze dindan evor pa oac'h iaouanc ; mæs siouas deoc'h ! marteze n'hoc'h eus morse hen desket penn da benn, nemet dre gals a boan ne heller lakaat ar vugale da zeski mad ho c'hatekis.

Hag ho peffe hen desket mad avoalc'h, n'hoc'h eus marteze morse he ententet mad, hag hoc'h eus, pell bras so he ancounac'heat.

Ha gouscoude, d'ann devez ma vioc'h barnet gant ann autrou Doue, eo var al leor-ze e vioc'h barnet. Ann autrou Doue na c'houlenno ket diganeoc'h ha desket hoc'h eus traou all pe n'hoc'h eus ket. Nan barnet e vioc'h hebken var ar fæsoun m'ho pezo miret hag heuliet ho catechis, ha neuze ne helloc'h ket respount, *ne vouien ket,* rag ho parner a alfe lavaret deoc'h ker buhan : Ah ! ne vouiec'h ket ! mæs gouzout a hellec'h ; n'ho poa ken da ober evid-se nemet digorri ho catechis.

***

Eur c'hristen mad, eo eun enor evitan guiska *ann habit Carmez.* N'e deo ket aman al leac'h da lavaret deoc'h petra eo na petra a renk da ober ar re a so en em lakeat er vreuriez-ze. Travoalc'h eo, digass da sonj deoc'h d'eus ar pez he deus lavaret ar Verc'hez santel : Promettet he deus, ne gouesfe ket enn tan eus ann Ifern, ann hini a vije bet aketus da zougen gant respet ha gant devosion ha beteg ann devez euz he varo ann habit santel-ze.

***

Epad eur brezel, e amzer ar Roue Lois XIII, unan eus ann offiserien a oa en he gichen a oe tizet e creis he beultrin gant eur voled ploum. Ker crenv ez oa ann taul ma vije bet red dezan coueza d'ann douar panefe ma redas d'he souten ar re a oa en he gichen. Sonjal a rea d'ann oll ez oa lazet, mæs pa zajer da zigorri he zillad evid guelet peu seurt gouli he devoa græt ar voled dezan, e oe cavet ar voled, pladet var he habit carmez, hag ann den heb droug ebet.

O velet enn henvelep burzud Lois XIII a c'houlennas ann habit carmez ha cals eus he offiserien a reas eveltan.

***

Ar gristenien vad, a gar ive dougen en ho c'herc'hen, *metalennou santel;* hogen etouez ann oll metalennou all ez eus unan hag a verit beza enoret cals muioc'h eget ar re all. Ounez eo ann hini a gaver ar muia etouez ar gristenien. Cals tud clanv he deus rentet pare, cals pec'herien he deus convertisset. Ar *vetalen burzudus* eo he hano. Varnezi e velomp imach ar verc'hez consevet heb pec'het, hag en dro dezi ar beden-man a vezo talvoudus bras he lavaret aliez.

O mari consevet heb pec'het, pedit evidomp, pa c'houlennomp ho sicour.

***

Setu eno eta petra a renkit da gahout varnoc'h pe en ho ti : setu guir arrebeuri ar gristenien a so carantez Doue en ho c'haloun. Arabad e ve gouscoude lavaret n'hoc'h eus ket conje da gahout traou all en ho tiez, ma peus moïen ; eo a dra sur, leoriou hag imachou all a helloc'h da gahout ive gant n'ho devezo, netra control d'ar feis, na d'ann honestis, mæs arabad eo deoc'h rei dezo ar plas genta, ann eil a so mad avoalc'h.

***

Evelse, ar c'hristen oc'h en em gavout atau e creis ann traou santel, o veva atau dirag imach hor Zalver Jesus Crist, staget ous ar groas, dirag imach ar Verc'hez ha re ar Zent, ne vezo ket diæs dezan meritout evid ar vuhez-man cals muioc'h a c'hrasou, ha dreist peb tra ar bonheur d'en em gavout epad ann oll eternite, gant ar re-ze ho unan, ma vezo bet eur joa vras evitan beva etouez ho imachou var ann douar. A.

Eur vaoues vad a dle beza henvel ha dishenvel oc'h tri zra.

1° Oc'h ar velfeden crogennec a vez atau cavet en he zi ; hogen ar vaoues vad na dle ket evel houman cahout he oll danvez var he c'hein.

2° Oc'h ann Egleô na lavar ger nemet pa vez prezeget outan. Arabad eo gouscoude d'ar vaoues vad ober eveltan ha clasc cahout atau ar ger diveza.

3° Ous ann horolach-kear o veza eveldi reizet mad ha mont bepred ingal. Arabad eo gouscoude d'ar vaoues vad, ober evel ann horolach, trous avoalc'h evid beza clevet gant oll dud kear.

AR IONTR COZ.

Drebet ho para, Eujen, na vruzunet ket anezhan, ne stlapet ket anezan d'ann douar ; ne ouzoc'h ket petra a hell c'hoarveout ganeoc'h, ne ouzoc'h ket ha ne rai ket defaut deoc'h ann tam bara-ze a rit ken neubeut a gas anezhan.

— Ann traou-ze a so conchennou, autrou, ma treban ann tam bara-man hirio, penaus a hellinme he gahout divezatoc'h ? A.

PRIS ANN ED.

E Paris ar verzourien ho devoa c'hoant guerza keroc'h, mæs n'ho deus ket allet hen ober. Ar vilinerien ho deus ed avoalc'h evid breman, hag a hell gortos.

Ar guinis a oa evel ar sizun all.

Ar segal tam clasc ebet varnezan 17 l 5 ha 17 l 10 ann daou c'hant lur.

Ann hey hag ar c'herc'h atau memes tra etre 20 l ha 23 l.

Ann ed du a oa keroc'h.

Var ar marc'hajou all e Frans n'eus ket bet great cals afferiou ; mæs ar brenourien, caër ho devezo, na hellint ket cahout distol. Ann ed a ro neubeut a vleud, n'eus ket cals a ed er c'hrignolou, hag ouspen e toc miz meurs, mar de braô ann amzer, ne vezo ket casset cals a c'hreun d'ar marc'had. A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 56). DISSADORN 30 A VEURS 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mæs crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 30 a viz Meurs 1878.

Der guener 15 a viz meurs ez eus bet votet al lezen var ann hentchou houarn : breman ma ia ar Senat a du gant ann Deputeet n'hon deus nemet clasc en hor ialc'h, rag, red mad e vezo e teufe arc'hant eus eun tu benag evid paea ouspen tri c'hant million, 300,000,000. Er memes devez ez eus bet disclæriet e oa bet great mad elecsion ann autrou Rougé evid *Limoux.*

Er Senat ez eus bet kendalc'het examina al lezen a lavar e vezo barnet ann oll crimou gant barnerien soudardet, mæs evid c'hoas ne ket achu ann examen-ze.

Dissadorn 16 a viz meurs, ann Deputeet ho deus roët conje d'ar C'houarnamant da c'houlen diganeomp arc'hant e prest evid paea ann hentchou houarn. Eur re benag a lavaro marteze deoc'h divarbenn da gement-se. Ahanta ! guelet a rit ne vezo ket red lakaat cargou nevez varnoc'h evid prena ann hentchou houarn ! Hag a so guir. Mæs goassoc'h c'hoas e vezo. Epad pemzec vloas ha tri ugent e vezo cresket ar budjet, nan evid paea ann hentchou houarn, mæs evid renta gant ann interestou ho arc'hant d'ar re ho devezo fiziet ho arc'hant d'ar C'houarnamant hag e cousto cals keroc'h deomp.

Ar Senat en deus great hirio evel deac'h, causeal cals evid ober neubeut a dra.

Dilun 18 a viz meurs ann Deputeet ho deus votet 6 million evid arme ar vro *(armée territoriale),* hag eun dra benag ive evid ann dud a vor.

Goudeze ez euz bet discleriet e oa bet great mad elecsion ann aotrounez Caze, Tardieu ha Charlemagne, (heman a oa bet torret he elecsion mæs hanvet eo bet a nevez.) Ar botret ru a garfe ober ar memes tra evid hini Douville-Maillefeu, mæs unan benag o veza lavaret en deus eun dra benag control d'ann elecsion-ze e vezo red d'ar botret gortos eun neubeut devejou c'hoas abars digerri ann or franc dezan. Guir eo, n'hell ket mankout da veza resevet neus fors petra en devezo great rag ker ru eo hag ar re rua mæs evelken clevout a renko he stal pe vo contant pe ne vo ket.

Leon Say ministr ann Tenzor a c'houlen digant ann Deputeet, voti heb dale Budjet ann arc'hant a so da reseo evel m'ho deus votet Budjet ann dispignou, hogen ar Radicalet, ar re voassa eo, da refus dezan he c'houlen o lavaret n'e ket poënt c'hoas hen ober, gant aoun e teufe ar C'houarnamant da ober eun taul trahiss benag pa vezo sur da gahout arc'hant. Caër ho deus gouscoude, ann Deputeet (428 a enep 34) a lavar ober ar pez a c'houlen Leon Say.

Ar Senat en deus achuet hirio voti al lezen a oa oc'h examina anezhi eun neubeut devejou a oa.

D'ar meurs 19 a viz meurs ez euz bet lavaret gant ann Deputeet e oa mad ann accord great etre ar Frans hag ar Spagn, divarbenn d'ar mizou da baea var ar varc'hadourez a ia d'eus ann eil vro d'heben.

Er Senat, ez euz bet votet budjet ann dispignou evid ann Tenzor, ar Justis, afferiou a ziaveas ar vro, hag eul loden d'eus hini afferiou diabars ar vro.

Der iaou 21 a viz meurs ann Deputeet ho deus votet Budjet ann arc'hant a so da reseo hag er memes devez ar Senat en d'eus votet ann nemorant d'eus budjet ann afferiou evid diabars ar vro hag ive budjet ar Brezel.

A.

KELEIER AR VRO.

— E Paris ann Tad Monsabre, ann hini a bresec eno evid ar c'horais, en deus tennet varnezan coler ar gazetennou-ru rag m'en deus lavaret en unan eus he sermoniou :

« N'ema mui ann amzer ma vije lavaret maro « eo ar Roue ! Beva ar Roue ! Hirio, ar bobl a « plij eun dra dezan hirio hag ar c'hontrol beô « varc'hoas, a so o clasc kemer plas ar Rouane « en em heulie ann eil egile heb ma savje morse « dispac'h. »

— Ann Duc a *Chartres* (mab d'ar Roue Lois Filip) n'en deus ket falvezet dezan difen d'ar vicherourien labourat var ann ti nevez a laka sevel e Paris, a so eat da velet ar c'hont a Chambord e Goritz. Ann aliou mad a vezo roët dezan eno a dalvezo dezan m'ervad.

— Mab ar General Le Flô, commandant ar zouavet a so bet enterret e Plouian ann devejou tremenet. N'en devoa nemet 35 bloas. En Aljer eo m'en deus rentet he ene da Zoue. Morse ne oa bet pare mad d'eus ar gouli en devoa resevet e *Gravelotte*. He gomsou diveza pa oa o vont da dremen a so bet ar re-man. *Scrivet d'am zad e varvan evel eur c'hristen hag eur soudard guirion.*

— Ann autrou Paul de Cassagnac o veza scrivet en he c'hazeten penaus Andrieux (eun depute all) ne oa ken nemet eun azen, heman, droug ennhan, en deus lavaret e renkefent en em ganna evid guelc'hi he enor. Bet int bet var ann dachen hag eno o veza laosket peb a denn pistoloden ann eil var egile heb droug ebet, setu guelc'het enor Andrieux. Ma oa eun azen kent, breman e vezo eun azen counnaret, eun azen goest d'en em ganna.

Goal diskiant eo ar voaset ha memes sod da staga, a levere n'eus ket pell en eur prad eur vioc'hic baour he devoa paket eno eur boled tennet var eun all. Enor eur re benag a oa bet guelc'het, mæs var he c'houst dezi

— D'eus Penmarc'h e scriver d'ar gazeten l'*Impartial*.

— Paræssionis Penmarc'h a so glac'haret bras. Ann autrou Tanneau ho Mear a so bet torret gant ar Prefet heb m'en dije great droug ebet. Er c'hontrol nemet mad n'en deus great ken.

Eun tam douar ne brodue netra hag a ro breman pemp mil lur leve, eur presbital nevez, ann ti scol dresset ha kempennet mad, eur c'hal e *Kerity*, setu eno eul loden hebken d'eus ar pez en deus great.

Rag-se conseil ann ti-kear en devoa he hanvet a eur vouez.

Perag eta he dorri ?

Rag na blije tam da eun neubeut tud, deuet aman d'eus a leac'h all, hag a sonj dezo cahout guir da gommandi e peb leac'h.

Eno 'ma ann affer.

Ha var pe sort digare?

Abalamour, a leverer, n'e ket bet leal ar voterez.

Gaou, gaou, ha nemet gaou! N'en deus ar Prefet nemet lakaat ober eun enclasc hag e vezo guelet : evidomp-ni ne c'houlennomp ken.

E Penmarc'h, couls hag e kement parræs ne ket canton, ar c'honseil eo a choas ar mear ha nan ar Prefet. Mad! ma ve tud potret Penmarc'h, pa vezint galvet da henvel eur mear nevez, choas ann autrou Tanneau adarre ha ma ve torret eun eil gueich he henvel adarre da velet piou a scuizo da genta ar Prefet d'he dorri pe autramant ar gonseillerien d'he henvel.

A.

Kimiad d'hon Tad santel ar Pab Pi nao

Pa vez maro eun Tad evid ar vugale
E reont he veuleudi ann eil hag egile ;
Diverra a reont o foan, dizamma ho c'halon
Pa gomzont eus o zad a zirak eur mignon.
Hon Tad a oa gueziek, emezho gant respet
Hag heb lavaret gaou, henor ann dud honest.
Pebes kristen dreist oll : e feiz krenv a barè
E komzou, hen œuvrou : d'ann Env e oa dare.
Deomp hen d'euz roet bara, kentel eün a skuer vad ;
Hon Tad a oa eun den! ni 'r beus collet eun Tad !!
Ar goullo var e lerc'h ne vo morse leuniet ;
Ar bless gret d'hor c'halon, biken na vo pareet.

A n'hi ive, Breizis, n'hi evel kristenien
Or beus collet eun Tad : guelloc'h n'hor bo biken.
Eur joa vo evidomp sonjal a lavaret
Ar vad, ar burzudou a so ganthan bet gret.
Meulomp hon Tad santel, meulomp hirio Pi nao,
Hag eus hor pastor mad, dalc'homp guir sonch atao.
Hen a roe domp bara, bara ar virionez,
Kentel eün a skuer vad ec'h heul e garantez,
Nan, biken ne hellimp anter-vad e veuli,
Pedomp évid Pi nao, ha pedomp a zevri.

Hor mam, en he c'hosni, a so bet intanvet,
A n'hi, vit eur pennad, a zo bet minoret.
D'ann eil a vis c'huevrer, hon Tad santel Pi nao,
Gual dalc'het pell a oa dre c'hras Doue oa braô.
Koms a reas gant ners d'ann oll Gardinalet
A oa gant plijadur en dro dezan bodet
N'hi oll a oue laouen da gaout guelloc'h kelou
Eus hon Tad ken karet hag a rede daëlou :
Daëlou a joa kristen da c'houlen ous Doue,
Derc'hel c'hoas pell amzer eun Tad d'ar vugale.
D'ar zeis da nos e varv, a d'ann taol ken trum-ze
Ar bed oll er glac'har, ar bed oll a spounte,
Fisians or boa c'hoas e buez hon Tad santel ;
Hag er muia izom e teu Doue d'he c'hervel !
Ar bed a oa tenval dre gement boum moged
A bell skuilla varnhan dislounk-tan ar pec'hed.
Var ann denvalijen luc'hed lous a rede ;
Ann douar hen e goeled, gant trous kuz a stake,
Ne jome mui ganeomp nemet eur sklerijen .
O p'eus hi dilammet, va Doue, divar hor penn !
Mez Doue ra vo meulet er beo hag er maro,
Doue ra vezo meulet pa bare ha pa sko.
Hen d'eus ato soursi eus e oll vugale.
Na goez ket eur vleven euz ho fenn na oueffe.

Hor Feiz ebken a c'hell rei domp ann ners kalon
Pa seblant Doue lezel e bobl en abandon.
Ar Pab a oa maro, mes e c'halloud morse
Ne varvas gant ar Pab, ne varv hen e c'houde.
Avisiou ann Ilis a hell coll e sturier,
Ar stur ne dor morse var gourre bag Sant Per.

Ar vag gant ann tarsiou aliez ve bransellet ;
Biken bagik Sant Per na vo bet goeledet.
Galloud ar Pab so beo, a beva a raio
En despet da gement Lusifer so er vro
Ann Ilis so savet var eur roc'h goal galet,
'Vit kaout nep aoun rag ardou filippet.
Da gement Pab so bet var drôn ar Pab kenta
Jesus-Krist a lavar, 'vel a lare dezha :
« Te zo Per pe mean : var ar roc'h-ze a Feiz
« Me zav a me zalc'bo stard hag huel va Ilis :
« Ann Ifern doug ann amzer a enebo outhi
« Hag oll ners ann Ifern ne vo treac'h dezhi. »

Raktal ma oue maro Pi nao hon Tad santel,
Satan a sav ive huelloc'h e vaniel.
Eur scrivanier benag, pell zo guerzet dezhan
A scrivas gant joa e oa 'n Ilis gual glany.
Maro eo, emezho, gant goap ho zad santel !
Ann Ilis so brema fors ploumm hen e askel !
En deis-ze vo clozet histor goz ar Pabet ;
Hag ar boblik kristen, collet ganthan e benn,
A redo dre ar bed evel tra diberc'hen.
Sonje ket d'an dud-se, disleat a direis
(A sonjal ne hellent pa n'ho d'eus ket a Feiz)
E teu Doue da sikour abred e vugale
Pa bedont anezhan da gahout truez outhe.
En ho c'halon na zo nemet fallagriez,
Arrach eneb ar mad, eneb ar virionez.
Mes sonjal a hellent e buez hir ann Ilis ;
N'e ket deac'h e velas hor mam santel ann deis.
E hent so dija hir : trivac'h kant vloas buez
A zo, a zonch dime, d'ann oll eur gual devez.
Hen e beach ann Ilis guassoc'h e deus kavet,
Evid scrivaneurien hag a drempo bepred
O beg pluen mezus ebars el loussa fank
'Vit kaout, drè udurnez, eun tam muioc'h arc'hant.
Kement hini a glasc rei eul lamm d'ann Ilis,
A vez buhan distoket, digasset var he gis.
Ar roc'h so kaletoc'h evid empenn an den.

. . . . . .

Ann tan hag ar c'hleze hag an heol bero,
Kement ijin fallacr a zo bet hag a zo,
Ho deus klasket mouga 'bars en Ilis ar seo ;
Hag ann Ilis a veve, hag ann Ilis so beo
Var e enebourien, hi e deus bet skuillet
Pa goezent dirag Doue 'r banne dour benniget.

Pell zo ne glasker mui he laza dre an tan,
Ann dud fallacr a gav e ra neubeut a boan
Ha cals re a henor 'r goassa verzerenti ;
Sklabezomp ann Ilis, emezho, dre ar pri.
Sklabezomp he roben, tolomp var e diouskoas
Eur vantel a zisprich, udussoc'h 'vit biskoas,
Duomp piz e hano a c'heïer a sklabez,
Hag ar bobl d'an Ilis a roio he zilez.

J. M. G.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

EUN HUVRE

Ann nosvez al!, ann dra-man a oa antronoz ma oa bet votet all lezen a ro conje d'ann oll da verza gazetennou, ann nosvez all e ris eun huvre.

Ar *Seine* a oa huel ha tis var ann dour o vont d'ann traon. E creis ar steir e oa eun den o vont da veuzi hag a loské criadennou sportus. Var ann daou gostez eus ar steir ez oa en em zastumet tud. Deuet d'ann tu dehou! a levere hiniennou ; deuet a gleis a grie lod all, hag ar paour keaz den kement a gass a oa var ann dour, na helle mond a du ebet, nag a zehou, nag a gleis.

Setu eun den o tont d'he savetei, eh em deurel a ra ebars er *Seine* hag o tostaat ous ann hini a oa o vont da c'houledi : Pegit, emezan, er gouris-man hag e cassin ac'hanoc'h tre beteg ann douar.

— Ar gouris-ze, eme ann den o sellet a dreus : meus aoun eo guen!

— Ia! na petra?

— N'am eus ket ezomm anezan, na ne m'eus ket, nan, nan! me a fell din eur gouris tri-liou.

— Va mignon, me n'am eus hini all ebet nemet heman ; pegit buhan ennhan pe emaoc'h o vont da goll.

— Pegit ennhan, a levere re ann tu dehou.

— Na begit ket, a responte re ann tu cleis.

Etretant eo deut beteg ennho eun den gant eun tam cos bagic, beac'h dezi chomm var ann dour.

— Ann hini a oa er vag-ze a lavar d'ann hini a oa o vont da goll, pegit er vag-man gant ho taou zorn, ha ne vezo ket pell e vioc'h pare.

Ann den o vont da veuzi a so joaüsset he galon dre ar guell hebken d'eus ar banniel tri-liou a so var ar vagic, hag o pega gant he zaou-zorn er vag, ne ehan ket da lavaret trugarez d'he salver. Sonjal a ra dezan beza dija var pare pa vel gant spount ne d'eo ket he vignon nevez mestr d'he vag, hag emaint ho daou o vont da steki ous unan d'eus peuliou ar pont.

— Lakit evez, emezan, emaomp o vont da goll!

— N'ho pe ket aoun, eme ar martolot, goude beza lakeat he roenviou ebars er vag, guelit breman, mond a ra ar vag he eun. Peger buhan ez eomp!

— Brao avoalc'h, ar pez a livirit : kentoc'h a ze e vezimp collet. Lakit evez eta, lakit evez!

Ar martolot ne ra ken nemet c'hoarzin.

— Oh! va Doue! eme ann den, ar martolot-man a so collet he benn gantan. Va buhez! va buhez.

Ann hini a oa eat dija var neun, o clask savetei he vuhez d'ar reuzeudic-ze, a oa dre druez evitan chomet var bord ar steir : lemel a ra adarre en dour hag oc'h astenn he c'houris d'ann hini a so o vont da veuzi.

— Va mignon, me eo adarre, hastit eta ho taou ; pegit er gouris-man ha me a respont ac'hanoc'h.

— Ho couris guen adarre!

— Me am eus hel lavaret deoc'h, va mignon, n'am eus ken nemet henez.

— Pegit ennhan, a lavar eun neubeut moueziou eus ann tu dehou.

— Na begit ket, a iud eur guchennad tud veo a veler breman en tu cleis : ni eo a saveteio ac'hanoc'h.

Hag ar paour keaz diskiant a bella c'hoas d'eus ar voïen-ze a zilvidigez, hag a lavar gant coler d'he vadoberour :

— Æs a oa deoc'h, emezan, savetei din va buhez, ha n'en deus ket fallet deoc'h !

Etretant ar vagic baour, a vije bet ken eas he savetei a ia, a ia atau araug, tiz varnezi, beteg en em dorri ous peuliou ar pont. An daou zen a so stlapet en dour hag a ia d'ar goelet. D'ann ampoentze deg bag, peb a vanniel ru varnezo a so lakeat en dour. Ennho n'eus ken nemet tud guisket fall, ha chomet d'eus dilerc'h ar groug. Gant creier hir e claskont dre ar steir, hag e tigassont ann daou zen var gourre : ho c'hass a reont var ann douar mæs eno, eleac'h cass sicour dezo, eo laëres diganto a reont kement mad ho deus, bete memes ho dillad, hag evel ma rebeichont dezo beza ker cris en ho c'henver, unan eus ann torfetourienze a lavar dezo en eur c'hoarzin : Penaus ! ni hon deus saveteet deoc'h ho puhez ha n'hoc'h ket contant ! Neuze, n'hellimp morse en em glevout ; ha setu hen o sevel he roenv hag o tistaga peb a daul var ho fenn hag ho laza.

Ar guel eus eun dra ker spontus am dihunas doc'htu, hag ec'h en em gavis consolet bras, o sonjal, ne oa kement-se oll nemet eun huvre.

— Eun huvre ! guir eo ! mæs siouas ha ne deo ket ann huvre-ze ann imach eus ar pez hon deus guelet abaoue miz c'huevrer 1871 ? Ha ne deo ket ann imach d'eus ar pez a c'hoarvezo ganeomp, marteze siouas heb dale !

E 1871, ar Frans o vont da goll dindan gouarnamant potret ar 4 a viz guengolo a c'houlennas sicour, hag ar Monarchistet gant ar Banniel guen en ho dorn a redas d'he savetei. Hogen er memes moment e teue d'eus eun tu all, eun tam cos den bihan var eur vag a zouge eur banniel tri-liou, hag a levere ar Republic anezi. Henez a lavaras kement d'ar baour keaz Frans, ne oa ken nemetan goest d'he savetei, ma oe bouman diskiant avoalc'h evid senti outan ha mont d'he heul. Ar serpant bihan-ze e vije great Thiers anezan.

Hogen eleac'h savetei ar Frans, nemet coll anezi goassoc'h goas ne rea ken, hag ann traou o vont atau falloc'h fall ar vag a oa o vont da c'houledi.

E miz du 1873, ar Roue en em ginigas adarre. Dougen a rea en he zorn ar banniel guen, en deus gant sicour an Ilis hag ar veleïen, great ar Frans bras ha galloudus hag he lakeat e penn ann oll poblou. Ar Frans n'he devoa ken d'ober nemet astenn he dorn hag e oa saveteet. Mæs en droman adarre, e oe lavaret dezi ne oa goest den d'he savetei, nemet potret ar banniel tri-liou, hag abaoue ema atau var ar vagic fall-ze taulet ha distaulet gant ann amzer prest atau da c'houledi pe da steki ous eur garregen benag. Rag ar re a so o terc'hel ar stur, n'ho deus ket mui,ners avoalc'h evid cass ar vag dress, dre doues ar c'herrec.

Guir eo, e clev ar Frans aveichou en despet d'ann tourmant ha d'ann trous, e clev c'hoas moues he salver o tont beteg ennhi, mæs re zivezat eo, na hell mui mont d'al leac'h a garfe, hag etretant moueziou gouez a iud entrézec ennhi o lavaret : Araug ! araug, atau ! Mond a ra mad ann traou. Hag hi o senti outo, a bella bepred muioc'h mui eus ann tu dehou evid mont d'ann tu cleis.

Var ar ribl, e hell dija guelet, pell c'hoas, guir eo, mæs ma digor he daoulagat e velo anezo, tud eur spont, eun heus ho guelet, a so ous he gortos. Sonjal a ra dezo ho devezo ann treac'h varnezi, mæs evid ne zisfizio ket anezo, emaint o c'hoarzin outi, ken ac'han m'ho devezo he faket evid laërez he danvez varnezi hag he dispen, he drailla, ma carfe en em glemm.

Siouas deomp ! lennerien, hon huvre a so deuet da vir ann tri c'hart anezan ! Ra blijo gant Doue miret, na zeufe ive da veza guir ar c'hart diveza. Da c'hortos e seblant deomp dre ann aotre ho deus ann oll breman da scuilla ar gazetennou fall dre ar vro, e seblant deomp guelet enebourien ar Frans o clasc distruja ar feis ha carantez Doue ennhi, evid he c'hass æssoc'h a-ze da goll.

Tennet eus ar gazeten la *Revue de la Presse*.

A.

HISTOIR PI NAO.

(*Pécare loden.*)

CASTELFIDARDO.

O clevout ar c'helou trist-ze ann oll calonou cristen a oe mantret gant ho glac'har hag a beb tu e teuas da Rom tud iaouanc nan hebken eus ann noblans, mæs ive eus ar bobl, d'en em voda en dro d'ar Pab d'he zifen. Hag eur Jeneral brudet dre he feis hag he gourach, de *Lamoricière* ne zaleas ket da zont d'en em lakaat en ho fenn. A hent all, ann oll bed cristen a gassas adarre d'ar Pab, evel ma rea gueichal hon Tadou coz, *diner Sant Per* evid he sicour da bourvei da oll ezomou ann Ilis. Hogen ar Piemont o velet ann dornadze a soudardet a ginige dont da veza eun arme vras ha desket mad ma vije bet roet amzer avoalc'h dezi en em daulas varnezo pa ne oar ket o sonjal ennhan, evel ma ra ar bleiz var ann danvad heb beza lavaret ger, hag e vruzunas dre ann niver eus he soudardet (ugent d'ann neubeuta d'oc'h unan) arme vihan ar Pab.

Eur bouch Judas c'hoas.

MERZERIEN AR JAPON.

Ar braoa tra ez eus bet guelet biscoas a oe guelet en amzer-ze. Tri c'hant tri Escob ha pevar ugent. Ouspen pevar mil belec ha cant mil cristen a oe guelet eun devez en dro d'ar Pab. Deuet e oant oll da gonsoli ho zad hag ho breur.

Kement-se a c'hoarvezas pa lakeas Pi nao e renk ar Sent eun neubeut merzerien eus ar Japon. Etro ar mare-ze ive eo, ma rentas Pi nao da Roue ha da Rouanez Napl ann digemer mad ho devoa great dezan e *Gaëte*.

15 A VIZ GUENGOLO 1864.

D'ann devez-ze eo ma sinas ar Frans d'ar Piemont eun acta da lavaret ne chomfe mui nemet daou vloas e Rom. Pi nao ne lavaras ken nemet ar c'homsou man. Truez am eus ous ar Frans.

Hag e guirionez ar Frans a lezas ar Pruss flastra ann Autrich dindan he zreit e Sadova, mæs Sedan ha siech Paris ne zalejont ket cals bloaveziou goudeze.

Ann acta-ze a so c'hoas eur bouch Judas.

SYLLABUS.

(8 a viz Kerzu 1864.)

Abars fin ar bloas evid respont d'ann acta-ze Pi nao a scrivas d'ann oll bed gristen eul lizer a chomo bete fin ann amzer da renta testeni d'ar virionez. Al lizer-ze, hanvet *quanta cura* a oa scrivet evid cass e peb leac'h ar *Syllabus* da lavaret eo al listen en eur memes leac'h d'eus kement errol a oa bet dija condaonet gant ar Pab.

Pi nao, evid hiniennou eur c'hrouadur a oa red rei eur goard dezan, evid lod all eun den coz a renke ann oll dougen respet dezan abalamour d'he oad bras, Pi nao a levere d'ann oll poblou d'ann oll gouarnamanchou e oa ho barner hag en devoa douget ar setans.

Dre al lizer-ze, en deus dispartiet ann Ilis dious ar bed, Pi nao trec'het gant ar Piemont ha gant ar re all ho devoa he sicouret pe autramant he lezet da ober, Pi nao en devoa dre eun taul hebken trec'het ar bed, m'en deus Jesus Crist lavaret deomp anezan : *vos de mundo non estis*. C'hui ne d'hoc'h ket eus ar bed.

ANN DEVEJOU DEIS HA BLOAS.

Ker braô int bet, kement a so bet anezo ma heller a veac'h ho rei oll da anaout.

Da genta pa oe disclæriet Sænt, Merzerien ar Japon, e 1862, ar veich kenta ma ieas cals tud da Rom a vandennadou.

Goudeze etouez cals re all, d'ann unec a viz ebrel 1859, eured aour he offern kenta ha gouel deis ha bloas he zistro da Rom hag ive burzud santes Agnes.

Divezatoc'h cantvet Sant Per ha kenta kelou consil ar Vatican.

Hag erfin d'ann unan var 'n ugent a viz maë eus ar bloas tremenet, eured aour ann Escob ; ha beveich pegement a dud e Rom, ha pebes mercou anat a garantez a roent-hi da Bi nao !

MENTANA.

E 1867 Garibaldi en em daulas var ann neubeut douar a oa c'hoas chomet gant hon Tad Santel ar Pab. Casset a oa bet gant ann Ifern o clask venji var Pi nao ann tort, ar gaou en devoa great ar *Syllabus* dezan. Mæs ne hellas ket mont hirroc'h eget Mentana. Eno e renkas chom rag m'he devoa Rom ezom a beoc'h evid assambli ar c'honsil.

AR C'HONSIL.

Ar C'honsil embannet e 1868 a zigoras e 1869 d'ann 8 a viz kerzu. Eno eo, ma oe disclæriet evel eun articl a feiz na helle ket ar Pab en em drompla pa oa hano eus ar Feiz.

E guirionez Pi nao a oa bras ha santel avoalc'h evid beza choaset gant Doue da zeski ar virionezze d'ann oll dud cristen.

AR BREZEL.

Hogen Judas a so e kichen. A beb tu e veler ann traïtourien. Ar Rouane, ann Impalaëret droug contant e ve anavezet gant ann Ilis, oll galloud ar Pab hag ive ann assurentez na hell morse fazia pa vez kestion eus ar Feiz, ar re-ze oll ho deus c'hoant en em zispartia dious ann Ilis, d'ober eur schism o lavaret : *non credo*, ne fell ket deomp credi ; biscoas ne raimp eun act a Feiz var gement-se. Peb tra so prest : ann heur eo eus ann devalijen.

Evid savetei ann Ilis, ann autrou Doue a bermet e savfe eur brezel spountus. Hag e guirionez kellies gueich m'ho devezo c'hoant ar re fall da glask affer ous ann Ilis, e tennint varnezo ho unan ha var ar re a so dindanno ar brassa maleuriou, mæs ann Ilis a vezo saveteet. Brevet eo ar Frans gant ar Pruss ! Dilezet eo gant ar re all, n'eus ket memes eviti ann druez ho deus ann oll hirio evid ann Turket. Bro-Saoz na c'houlen ket memes, e vemp espernet, ne ve ket goulennet re diganeomp. N'eus ket nemet eur vouez, eun hebken a c'houlen gras evidomp, hag a ziskuez c'hoas cahout muioc'h aze a garantez evidomp ma vel ac'hanomp maleürussoc'h, hag ar vouez-ze eo hini Pi nao dilezet ganeomp ha roët evelse d'ar Piemont d'ober gantan ar pez a garfe.

Ar Piemont o velet ar Pab ker coz ha laëret varnezan ar pez brassa eus he stadou ha d'eus eun tu all ar Frans bet atau beteg re vignoun dezan ha digant pehini en devoa bet kement a sicour, ar Piemont a ziles ar Frans hag en em daul var ar pez a chome c'hoas gant ar Pab.

Cannad ar Pruss en deus lavaret, guir eo, ne vije deut den ebet da Rom, mæs nemet eun dromplerez ne oa ken. Kement-se a oa evid rei muioc'h a-ze a liberte da Victor-Emmanuel d'ober ar pez a garje.

Pi nao a c'hoantaas rei c'hoas eur veich he vennos d'he soudardet. Dond a reas da Sant Ian Latran, ar balæs coz ze eus ann Ilis e peleac'h m'en em gave bodet ar *Zouavet* da zifen ar mogeriou.

Sono pochi : Re neubeut a so anezo, eme ar Pab o sellet gant glac'har ous ann dornad soudardet-ze a oa o vont da rei ho buhez evitan.

Eno,er plas santel-ze en em gav ar *Scala santa,* ann diri santel-ze merket gant goad hor Zalver Jesus d'ann devez ma ziskuezas Pilat anezan d'ar bobl o lavaret : *Ecce homo.* Setu ann den.

Pi nao a bignas var benn he zaoulin ar seiz pasen var'n ugent eus ann diri-ze. Pa en em gavas el laë tre e chomas daoulinet hag o sevel he zaoulagat entrezec ann Eê e crias varzu Doue o scuilla daëlou puill :

— O va Doue ha va Salver, me servicher ho servicherien, me ho vikel var ann douar, petra benag ne oan ket din eus ann enor-ze, me ne veritan ket beza chilaouet ganeoc'h. Gouscoude her goulen a ran dre vertus ar goad presius scuillet gant ho mab Jesus var ann deleziou-man, hag a so lakeat etre va daouarn,ma servicho da silvidigez ann oll gristenien; her goulen a ran dre gement en deus renket ho Mab divin gouzanvi, dre ar sacrifis en devoa dija great eus he vuhez pa bignas a volontez vad dre ar memes dereziouman oc'h en em ginig deoc'h e sacrifis ha mervel goudeze var eur groas evid ar bobl-ze ne vouie nemet ober goab anezan : Oh! ia her goulen a ran diganeoc'h ho pe truez ous ho pobl, ous ann Ilis ho pried ken caret. Ehanet d'hor scourjeza petra benag n'hon deus great nemet tenna ho coler varnomp! Nan, nan, o va Doue! na bermetit ket e alfe ar bec'herien antreal en ho ti d'he saotri. Pardonit d'am fobl-me a so ive hoc'h hini : ha mar d'eo red da unan benag mervel evid satisfia d'ho justis, kemerit ac'hanoun,o va Doue, kemerit ho servicher hag ho vikel var ann douar. Travoalc'h am eus bevet. Truez, o va Doue, truez c'hoas eur veich. Gouscoude n'eus fors petra a c'hoarvezo, ra vezo atau beniget ha meulet ho polontez santel.

Ar re oll a oa eno d'eus he chilou a hunanade, a zifronke eveltan.

Hounez a oe ann diveza gueich ma sortias Pi nao eus he balæs. Antronoz e oa Prisonnier er Vatican evid ar rest eus he vuhez.

Setu pehini a oa bolontez ann autrou Doue.

Kement-man a c'hoarvezas d'ann unan var'n ugent a viz guengolo, d'ann devez ma achue ar Prussianet renka ho soudardet evel eur c'helc'h houarn endro da Baris, da gontraign anezi d'en em renta gant mez goude beza gouzanvet en aner mil ha mil boan.

9 A VIZ KENVER 1878.

Ann oll a sonje dezo e oa ken tost ar Pab d'eus he varo, m'en devoa Victor-Emmanuel var boent da vond e beach, ordrenet d'ann oll araug partial dougen caôn d'hon Tad santel ar Pab ma teufe hen da vervel; al lizer ne dlie ket beza embannet abars maro Pi nao mæs evelken sinet, ha siellet a oa gant Victor-Emmanuel.

Heman a oa cals iaouankoc'h evid ar Pab hag a sonje dezan en divije bevet cals bloaveziou var he lerc'h hag e oa dija savet falc'h ar maro var he benn. D'ann 9 a viz kenver, pemp bloas eün var lerc'h he vignoun Napoleon e teu da vervel he unan araug ar Pab, goude beza goulennet ha resevet he bardon digantan. He heritourien na reont ket eveltan hag eleac'h goulen pardon ive digant ar Pab, lezel Rom hag he stadou gantan,e reont al le da chomm atau e Rom.

Ia ken ac'han ma vezo ann autrou Doue scuiz ganto, pe autramant c'hoas evel Victor-Emmanuel e chomint eno, ia, goude ma vezint maro scoet gant ann autrou Doue e creis ho brud ha pa sonjint ann neubeuta.

AR GER DIVEZA.

Pa savas Pi nao var gador S. Per,ar Verc'hez en em ziskuezas var menez ar Salette o c'hourdrous d'ar bed poaniou terrubl ha spontus ma na zeue ket d'en em gonvertissa.

Pa zisclærias Pi nao e oa eun articl a Feiz ez oa bet ar Verc'hez glorius Vari consevet heb pec'het, ar Verc'hez, oc'h en em rei he unan ann hano caër-ze, ME A SO ANN HINI A SO BET CONSEVET HEB PEC'HET, en em ziskuezas e *Lourdes* er penn kenta a viz c'huevrer, etro ar mare ma renke mervel hon Tad santel ar Pab.

Pa antreas Pi nao er prison ar Vatican eleac'h ma renke mervel, ar Verc'hez en em ziskuezas e *Pontmain* oll steredennet hag o lavaret deomp cahout fizians.

Pa zeuas ar bed oll d'ann 3 a viz even diveza, heb beza en em glevet, da gass da Bi nao he bresanchou ha da lavaret kenavo dezan, neuze ive ar Verc'hez en em ziskuezas e meur a blas en Alemagn, d'oc'h adalec ster vras ar *Rhin* beteg ar *Pologne.*

Setu eno ar pez en deus tennet ar muia gloar, ar muia enor var ann hini a so bet galvet hag a so bet e guirionez Pab ar Verc'hez glorius Vari.

Siouas ne d'eo mui ganeomp. D'ar 7 a viz c'huevrer 1878 ann autrou Doue a so deut d'he gerc'hat.

Hag en devez-ze memes, Impalaër ann Turket trec'het gant ar Russianet a so var boënt, a leverer, da sortial eus ann Europ. Pi V a oa bet treac'h dezan. Pi IX dre he bedennou en deus bet digant ann autrou Doue a enep ann dud cri-ze ar bunision ho devoa meritet, dre m'ho deus atau hag e peb leac'h persecutet ar gristenien hag ann Ilis.

Tro piou a vezo breman?

Doue hebken her goar. A.

Eun histor farsus.

(KENTA LODEN.)

Gouzout mad a rit, potred ar Brezounek, n'eo ket bet atao stag hor Bro-Breiz-Izel ous ar Frans pe Vro-C'hall. A drugare Doue, n'oump ket tre eus ar memes orin gant potred ar gallek. Var dro fin ar pemzegvet kanvet eo e oue great an taol. Lod a lavar a reas mad Anna-a-Vreïs o temezi da Roue Frans. N'eus fors ; sounjit ar pes a garot ha me reï eveldoc'h, peb hini d'he veg.

Araog an taol kaër-ze 'ta, hor boa e Breiz Rouane dious hor gis, rouane hag a ouie koums ar brezounek, kouls ha marteze guelloc'h eget c'hui na me. N'em eus ket klevet e ve eat falloc'h an traou en dro evit-se.

Me ho klev o lavaret : hag an histor farsus? E peleac'h e chom? Eun tamik alan d'in ; ema erru.

Eur roue a ioa e Breiz, (ne livirin ket deoc'h e pe vloas) eur roue karet hag istimet meurbet gand hon tadou-koz. N'eo ket eston, rag prest oa atao da ober plijadur d'an oll, da goums ous an oll, kouls ar re baour hag ar re binvidik, da zikour an oll.

En eur ger, eur roue oa eus an dibab, eus ar seurt na veler ket.

Ah! Totik C'hrall, rampa a res da c'hinou o klevet kement-se, n'eo ket-'ta? Te zo bet oc'h en em frota ous kement lakipot a zo, epad ar voteres, oc'h ober cherik da gement frak e peus kavet var da hent, gand ma ouient distaga eun tam gallek benag ; ha ne peus kavet hini a dostafe ous ar Roue koz-se! Ma oufes ar goab a ra lampounet kear eus ar paour keas païzant, pa vez tro ho c'heïn, ne dafes mui dirazho. Guelloc'h out brema pa c'heüs kasset pe zikouret kass ar botred-vraô-ze d'ar gambr? Ped pes ugent-real muioc'h 'zo en da jakot? Pet penn-kezeg muioc'h en da graou o larda? Ma leveres, Totik, n'oud na treutoc'h na lartoc'h abaoue, e pedin ac'hanot da c'hedal eun tamik c'hoas. Diouall da gana divezatoc'h soun Mari-Beres var an ton neves. —

Pardoun a c'houlennan diganes, lenner, da veza eat evid an eil gueach da c'haloupat dious va histor. Petra fell did? Totik, ne oar ket he unan perag eo republikan. N'eo ket eur goall den, a dra-zur, ar c'heas paour ; ha ioul em eus d'he zistrei var an hent-mad.

— Silaouit mad brema, potred. Ama eo e koumans e guiriones an histor farsus.

Ma karit an historiou, oc'h evel-bues ouzin-me, ha kenn evel-all ous ar Roue koz-se. Bep nos, goude he goan, e tiskenne da ober eur frapad marvailiad gand he vevellou. Bodet e vezent oll en dro dezhan e kichen an tân, peb a gorn en ho beg, hag ar re gos, peb hini d'he dro a gounte eun dra benag. En ho zouës ez oa eur moussik bihan, n'en doa nemet silaou da ober. En amzer-ze, n'edo ket ar c'his d'ar vec'hieien da vragal dirag ar re goz.

Mæs eur vech, ar Roue a ziskennas trist bras. Ne ouzoc'h ket perag? Abalamour unan eus he vinistred, eus a dud he læs en doa lavaret gaouiad d'eun all. Foutre eme ar Roue, piou ar mæstr? Iviziken an hini a glevin o lavaret gaouiat d'eun all, n'eus fors piou e ve, a vezo kasset en disc'hlao. Ma c'hoarves d'in va unan lavaret gaouiat da n'eus fors piou, hennes en dezo va merc'h hag a vezo Roue var va lerc'h.

Koulsgoude a fors da gaozeal gand he vevellou, a nebeut e nebeut e tiroufennas he dal. An dra-ma ioa eur zadorn da nos. Hag ar Roue o treï ouz ar paot-saout :

« Ha te, kamarad bihan, te ne ouzout histor ebet? — Eo vad! Autrou, ha re vrao zoken! — Alo! kement ha ma man ar zadorn da nos, kount deomp eun dra benag, an drolla ar guella....

Feis? Autrou, eme ar paot, o sellet a gorn ous ar Roue araog dont davidoc'h, oan portezer gant va zad. — Portezer! paour-keas ; penaos a reas evid samma da loan ker bihanik ha ma'z out?

Va zad en doa prenet d'in eun azen dious va ment. Eun derves em oa lakeat var va azen eun nao pe zek sac'had guinis a c'hueac'h-ugent lur, hag edon o tisken ar streadzoun, d'an daou-lamrus, pa glevis eur strak, ha d'an ampoent e santis va azen o puchad dindanhon, torret he livenn-geïn. — N'eo ket souëz ; perag samma da azen evel eur c'hanval ha perag mont ker buan ganthan? — Allas! aoun am boa da glevet trouz, rag pardaës-kaër oa dija. —

Assa! paot ; penaos e poa gellet en em denna ac'hano? — Ne oue ket hir an abaden, Aoutrou. Krapa a ris em c'hountel, trouc'h eur skour-kelvez a ioa azioc'h va fenn, he gempenn,hag o treï va c'heïn da benn an azen e krogis en he lost hag e lakis ar vaz da ober eul liven-geïn nevez dezhan. Hag hen en he zao, ha d'ann daou-lam adarre ganen, me atao krog-stard en he bourren.

Digor oa var ar c'hraou. N'ouzoun ket penaos mæs santout a ris eur stokad c'hoëc'h ous va founs ; ha pa deuchon da ziabafi, edon gourvezet e kreis an teil hag an aoëz. —

Assa, assa, eme ar roue, setu ama eur marvailler avad!

Ne jommis ket da dorta. He goan a oue roet d'an azen afo, ha me d'am goële. Va c'housk ne oue ket goall c'hoëk. A bep seurt uvreou a redas em spered a ed an nos divarbenn va azen. Kaout a rea d'in oa maro hag em oa bet fest ar geuneuden digand va zad. Pa zihunchon, em oa poan c'hoas em divesker. Flip! en eul lam var ar bank, eur baterik ver, ha me da velet e pe stuchou e kafchen va loan-paour.

Piou a oue souezet? me, aoutrou. Rag eur vezen graon kelvez euz ar re gaëra a ioa savet em azen epad an nos, e d-oa divarc'het an nor hag en em zispake er pors a bep-tu, goloet a graon-iell. — Ar roue a c'hoarze ken a darane. Ne grede ket lavaret gaouiad d'ar paot. Sounch en

d-oa euz ar pez en d-oa diskleriet en dervez-se memes dre he oll rouanteles.

Pa ouen dizabatuet, setu me o testum kraon, o krimpa ouz ar vezen. Pa oue leun va godellou e lakis em bruchet A fors da bignad, oan en em gavet ken huel, eb he zounjal, ma ne velen mui nag ar marchossi nag ar vilin, na tour ar bourg. Prest goude, ne oan mui evit guelet an douar, ken huel oan simpet. Eur bladen-venn avad a velen a zioc'h va fenn, hag hi a greske, a greske atao dre ma tostean. Guelomp petra eo, eme ve. An avel a spege em dillad hag er skourrou ken a sute. Eno e renket delc'her mad ; ha c'hoas ar skourrou dre ma tosteant ous ar beg a ioa moan-moan evel brechin da ober stam. — Ha ne dorrent ket ganez, eme ar roue? — Terri ! n'euz ket a zale ! ker guen ha ma oa ar vezen-ze? Edon erruet gand ar bladen-venn. Sevel a riz em zao-sounn var beg ar skourrou diveza, hag en eur vintaden, en eul lam-krenn, a c'haoillad var al loar. Rag aoutrou gand al loar eo oan en em gavet. — Hag ar roue a c'hoarze goassoc'h-goaz. N'em eus klevet biskoaz kement-all ! Bet el loar ! ha petra ac'h eus guelet eno?

L. N.

KELEIER DIAVEAS AR VRO.

Ne alfe den lavaret deoc'h petra a c'hoarvezo enn Europ da benn eun neubeut miziou, rag evid c'hoas ne deo ket goal barfet ann traou.

Cannat ar Russi hag hini ann Turki a oa en em gavet e Sant-Petersbourg hervez keleïer ar 16 a viz meurs.

Er memes deves ar c'hazetennou a levere deomp e oa bet votet gant Deputeet ann *Autriche* 150 million evid beza prest, neus fors petra a c'hoarvesfe.

D'eur a *Gonstantinople* e scriver ive ho deus ar Russianet cresket ann niver eus ho soudardet en dro d'ar gear-ze, hag ar Saozon ne ehanont ket da gass di listri-brezel, armou hag a beb seurt pourvision.

A hent all, hervez keleïer deuet eus a *Verlin* d'ar 27 a viz meurs n'ho devezo guir da gass cannadet di evid examina ann accord etre ar Russi hag ann Turki, nemet ar Boblou ho deus sinet ar peoc'h e Paris etre ar Frans, Bro-Saoz hag ar Russianet. Hogen abars ma vezo casset di cannadet a beb bro ministret ann afferiou a ziaveas-bro eus ann oll broiou-ze a renko mond di, d'en em glevout var ar pez ho devezo ar gannadet da ober.

D'ann 18 a viz meurs, Lord Derby ministr ann afferiou a ziaveas-bro e Bro-Saoz, en deus roët kelou d'ar Gambr huella e oa bet sinet ar peoc'h gant Impalaër ar Russi. Hogen d'ann 19 ne oa ket c'hoas anavezet gant den petra he devoa goulennet ar Russi digant ann Turket abars sina ar peoc'h. Heb dale evelken e vezo gouezet rag casset eo ann acta da gement bro a so galvet d'he examina.

Evel a velit, abars m'en em zastumo ar Gannadet e tremeno c'hoas cals amzer ha marteze n'en em zastumint morse rag evid c'hoas ar Russi n'he deus ket respontet d'ar pez he deus goulennet Bro-Saoz, e vije roët da examina d'ar Gannadet ann acta penn da benn ha nan hebken eul loden anezan.

M'eus aoun ne vezo ket eas en em glevout hag ann assamble-ze eleac'h crenvaat, assuri guelloc'h ar peoc'h, a alfe marteze sevel brezel há goassoc'h brezel c'hoas evid kent.

A.

E amzer Napoleon I, eur Jeneral a oa bet draillet he c'har dezan gant eur bolet-canol hag e oa red he zroc'hi dezan.

Pa oar o vont d'hen ober ar Jeneral a chome ken trankil evel ma oa boaset da veza dirag ann enebourien.

Etretant e vel he zervicher en eur c'horn eus ar gambr o sellet truezus outan hag o vouela dourec.

— Perag e lenves-te, Josef, emezan, breman n'as pezo mui nemet eur votez da sira.

A.

PRIS ANN ED.

Er sizun all e meur a blass ez eus bet cresc var ann ed.

Er C'hreisteis eus ar Frans dreist oll, ar sec'hor a so bet caus eo bet guelleet marc'had ann ed. Evid guir, en oll broiou nemet e Frans eo kereet ann ed ha c'hoas e Paris ar verzourien a c'houlenne pevar real muioc'h var beb sac'hat hag ar brenourien ho deus renket rei deg guennec dezo.

Ar guinis a iea 33 l. 10 da 34 l. 10 ann daou c'hant lur.

Ar segal, muioc'h clask varnezan ha neubeut a c'hreun var ar marc'hat, 18 l. 5 da 18 l. 10 ann daou c'hant lur.

Ann hey 20 l. 10 da 21 l. 10 ann daou c'hant lur.

Ar c'herc'h d'oc'h 18 l. 10 da 23 l. 5 ann daou c'hant lur.

Ann ed-du 19 hag 20 lur ar memes poues.

Evid al loënet ez eus bet eun tamic bihan a zistol varnezo e marc'hat ann 19 a viz meurs e Paris.

A.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e Série N° 37. DISSADORN 6 A EBREL 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... | 2 scoed.
Ar Morbihan..... |
Costez-an-Nord.. |
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vazę, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizíken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 6 a viz Ebrel 1878.

Der guener 22 a viz meurs, ar Senatourien ho deus kendalc'het oc'h examina Budjet ar *Marine* hag ann Autrou Audren de Kerdrel en deus goulennet e vije lakeat adarre ar somm a oa bet goulennet gant ar Ministr ann Autrou Pothuau, hag ho devoa ann Deputeet taulet en traôn lod anezi. Ar Senat (165 a enep 108) en deus lavaret ober ar pez a c'houlenne, ma vezo possubl cahout beleïen e bours lod eus al listri-brezel, ne varvo ket ar vartolodet heb ar sacramanchou diveza.

Goudeze ez eus bet votet budjet ar scoliou.

— Er memes deves, ann Deputeet ho deus votet eul lezen a rai plijadur d'ann oll, nemet d'ann hostizien ne rai ket. De Gaste eo en deus bet sonjet ober al lezen vraô-ze : guelloc'h cals e alfe gouscoudé implija he amzer. Breman, ann oll a hello derc'hel hostaliri gant ma rafint ann *declaration* 15 devez araug.

Guelet am eus eun amzer, hag ar re ac'hanoc'h a so deut eun tamic var ann oad a oar kement-se couls ha me, guelet am eus eun amzer e oa diou hostaliri hebken en eur barræs 3,000 den a alfen da henvel deoc'h aman, hag hini ebet eus ann diou hostaliri-ze na rea afferiou mad ; breman, guir eo, eo cresket ann dud er barræs-ze, mæs ma ve great mad ar gont e ve cavet ouspen 30 hostaliri er memes parræs hag e teuont oll pinvidic. Pa vezo gouscoude savet eun hostaliri pe ziou pe vuioc'h e peb kear me bari ne c'hoarve o mui ar memes tra. C'hoarvezout a rai ganto evel ma c'hoarvez alies gant ann dud divar ar meas evid ho c'honvers.

Eur bloavez e vezo bet neubeut avalou douar, rag ma vezo bet couezet abred ar c'hlenvet varnezo, hag ann avalou douar, na petra 'ta a vezo ker-du. Neuze, ar bloas varlerc'h ann oll a lakaio ar muia ma hellint. Darveout a rai dezo beza mad er bloavez-ze, ar c'hlenvet ho esperno hag e vezo anezo leis ann douar. Neuze n'ho devezo ket a bris, hag ann dud a lavaro : ne dal ket poan ho lakaat en douar, ha setu penaus ne ve ket henvel ann eil bloas ous egile.

Er memes tra eun deves marc'hat, ne oa nemet eun neubeut sac'hadou greun var ar blasen ha cals tud o clask, neuze e vezo guerzet ker ann ed. Mad ! ar marc'hat goude ann oll a zigasso ed e kear ha ne zeufo den da brena, setu eun distol bras doc'htu.

Ar memes tra a c'hoarvezo breman evid ann hostaliriou. Cals tud a lavaro, ma ve great al lezen evid mad, da lavaret eo, ma ve ar Senatourien conform d'ann Deputeet ha ma ve sinet gant ar Presidant, cals tud eta a lavaro. Sell ! breman ann oll ho deus conje da zerc'hel hostaliri, me ia da hostis ive, me vel Per ha Jakes ho deus great ho fortun oc'h ampoësoni ann dud gant ar bettarabes ; goest avoalc'h oun d'ober eveldho ; ha setu va Ian o staga ar bod laure ous he zor ha cals all d'ober eveltan, hag abars pell, en eur barræs eleac'h ma oa dija ann hanter re a hostaliriou, unan dre beb 200 den pe vardro, e vezo cavet eun hostaliri dre beb hanter cant den ha martese neubeutoc'h.

Siouas ! Marteze kement a vezo anezo ma renko beb hostis eva he voësson he unan, pa ne gavo den da brena digantan. Ha pa renko paea ar marc'hadour guin ? Neuze e vezo eun abaden all. Ann hostizien nevez na zeufint ket pinvidic hag ar re goz a gollo ar pez ho devoa gounezet.

Ha penaus e vezo dalc'het ann hostaliriou-ze ? Fall tre, rag ar muia ma vezo anezo ar falla ma vezint. Ma vijen me bet mestr, n'e ket creski ann hostaliriou am bije great, mæs taul ann hanter anezo en traôn, neuze e vije bet guelloc'h dalc'het ar re a vije chomet, rag ar re ho dije bet anezo a vije bet atau en aoun da goll ho *fermission* hag e vije bet æssoc'h beilla varnezo.

Ma ve lezet ann hostaliriou libr, ar stal-ze ne bado ket pell, pa vezint 20 pe vuioc'h o tribi boed 3 pe 4 e renkint oll mervel gant naoun. Guell a ze ma iafe d'ho heul ar vesventi milliget.

— Great ar pez labour vraô-ze ann Deputeet ho deus lavaret e oa bet great mad election ann Autrou Combès evid *Castres*. Red mad a oa dezo hen ober, rag evid ann eil gueich eo, ma eo bet

hanvet en despet da gement tra a so bet great a enep dezan, potret *Castres* ho deus dalc'het dezan, ma vije bet potret *Sant-Briec* ho deffe great eveldho.

— D'ar sadorn 23 a viz meurs ar Senatourien ho deus votet Budjet ar *Relijion* hag ho deus cresket, 120,000 evid ar Frans ha 20,000 evid Aljer, ar somm a oa bet votet gant ann Deputeet evid sicour deski ha maga er Semineriou bras ar c'hlouer iaouanc n'ho deus ket a zanvez d'eus pers ho zud.

Goudeze ho deus votet Budjet al labourou douar hag ho deus cresket eur 390,000 lur benag ar budjet-ze.

— Er memes deves ann Deputeet ho deus lavaret e oa bet great mad electionou, Armez evid *S. Briec* (kenta loden), Janzé evid *Loudéac* ha Faure evid *Chalons*. Mæs torret ho deus hini ann autrou Maréchal evid *Perigeux*. Na petra 'ta, ann tri kenta a so eus ho sclissen hag ann diveza ne iafe ket da vriat var ar memes liser ganto.

— D'al lun 25 a viz meurs, ar Senat en deus achuet voti Budjet ann dispignou a vezo breman casset d'ann Deputeet da velet petra ho devezo da lavaret d'ho zro.

— Er memes deves ann Deputeet ho deus lavaret e oa bet great mad election ann autrou Michaut, hanvet evid ann eil gueich e *Lunéville* ha torret hini ann autrou Lorois evid *Kemperle*. Mechans, pa vezo red dezo mont da voti adarre, potret *Kemperle* a zesko d'ann Deputeet, ha da Lois Hemon dreist oll, e vouient mad petra reant pa ho deus he hanvet ar veich kenta, ha neus fors petra a vezo lavaret dezo, neus fors petra a vezo great, ne vankint ket d'he henvel eun eil gueich.

— D'ar meurs 26 a viz meurs, ar Senat en deus votet ar Budjet eus ann arc'hant hon devezo da baea er bloas-man evid ar c'hargou.

— Er memes deves ann Deputeet ho deus lavaret e oa bet great mad election ann autrou Keller evid Belford ha torret hini ann autrou Bouvattier evid *Avranches* (kenta loden).

— Der iaou 28 a viz meurs ar Senatourien ho deus votet (157 a enep 135) al lezen e oant commanset deac'h he examina, mæs pelloc'h int eat evid ann Deputeet, lavaret ho deus pardoni kement tra a oa bet great nan hebken beteg ar 14 a viz kerzu 1877 mæs ive beteg ann deves kenta a viz kenver 1878.

— Er memes deves ann deputeet ho deus lavaret e oa bet great mad election ann autrou de La Rochefoucault-Bisaccia hanvet evid ann eil gueich evid *Mamers* (kenta loden) ha torret hini ann autrou d'Egremont evid *Montmédy*.

Goudeze, digasset dezo budjet ann dispignou, evel ma oa bet cresket gant ar Senat, ho deus lavaret ne felle ket dezo, a bris ebet, consanti d'ar pez ho devoa great ar senatourien. Renket ho deus gouscoude rei 60,000 lur muioc'h evid ar soudardet coz e Paris. Mæs netra muioc'h ne roint biken nag evid cahout beleïen evid ar vartolodet nag evid ar glouer iaouanc er semineriou.

— Na breman ! petra a c'hoarvezo pa n'en em glevont ket ar senatourien hag ann deputeet ? Er sizun a zeu ec'h hellimp her guelet.

Da c'hortos, guelit, kenvrois, petra eo ar Republicanet. Ped gueich n'hoc'h eus hu ket ho c'hlevet o lavaret e oant a du gant ar Relijion, ha ne fell ket dezo rei d'ho pugale beleïen da rei dezo eun absolven diveza pa c'hoarvezo ganto eur maleur evel ann hini so c'hoarvezet er sizun tremenet gant eul lestr a vrezel e Bro-Saoz; 300 den beuzet nemet daou, pe goassoc'h, evel ma c'hoarvezas gant unan eus hol listri brezel-ni, ar *Sémillante*, ne oe saveteet hini ebet eus ar seis cant den a oa er bours-ze, hag ho c'herent n'ho devoe ken consolation nemet sonjal ez oa eur belec ganto evid ho beniga ha rei dezo ann absolven diveza. Lavaret a reont caret ar bobl, caret ar Relijion ha ne fell ket dezo rei d'ho pugale, rag ann darn vrassa eus ar veleïen a so d'eus ar bobl, a so bet savet en ho toues, ne fell ket dezo ho sicour da achui ho studi, na da vont da velec evid ma vezo atau unan benag evid derc'hel plas ar re so breman er parræsiou ! Guelet a rit pegement e caront ar Relijion, pegement e caront ac'hanoc'h ! Ma vec'h hiviziken touellet c'hoas gant ho gevier, e vezo a dra sur dre ho faut hoc'h unan, rag, m'ho peus daoulagat en ho penn, ec'h hellit barn anezo dre ar pez a reont.

A.

KELEIER AR VRO.

Hiziviken ar re ho devezo kelou da gass dre ann telegraf a baeo eur guennec peb goms. Hogen pe int a scrivo dec goms pe neubeutoc'h, ann neubeuta ma renkint da baea a vezo dec guennec. Beteg hen, e couste guelloc'h marc'had ann depech, pa ne sortie ket eus ann departamant. En amzer da zont ne vezo nemet eur pris evid ar Frans a bez.

Setu aman listen ann devejou ma vezo dalc'het ar C'honseil a Révision (*ar Reform*) e peb canton. Pa resefoc'h ar gazeten-man e vezo bed dalc'het en eur pemp pe c'huec'h plas. Ar re-ze ne verkin ket aman.

EBREL

Der guener 12, Rosporden, da 1 heur, 67 potr iaouanc.
Dissadorn 13, Bannalec, da 1 heur, 110 —
Dilun 15, Landivisiau, da 1 heur, 148 —
Dimeurs 16, Castel-Paul, da 1 heur, 215 —
Dimerc'her 17, Plouescat, da 8 heur, 131 —
Dimerc'her 17, Guitevede, da 2 heur, 120 —
Der iaou, 18, Plouigneau, da 9 heur, 133 —

Der guener 19, Montroulez, da 8 heur, 238 —
Der guener, 19, Taule, da 2 heur, 110 —
Dissadorn 20, Lanveur, da 9 heur, 153 —
Dimeurs 23, Sant-Thegonnec, da 1 heur, 112 —
Dimerc'her 24, Huelgoat, da greisteis, 124 —
Der iaou 25, Keraës, da 9 heur, 181 —
Der guener 26, Castelnevez, da 9 heur, 204 —
Dissadorn 27, Pleyben, da greisteis, 199 —
Dilun 29, Castellin, da 8 heur, 181 —
Dimeurs 30, Pount-n'Abad, da greisteis, 252 —

MAE

Dimerc'her 1, Kemper, da 8 heur, 236 potr iaouanc.
Der iaou 2, Douarnenez, da 1 heur, 217 —
Der guener 3, Pont-Croaz, da 9 heur, 225 —
Dissadorn 4, Conq-Kerne, da 9 heur, 138 —
Dissadorn, 4, Fouenant, da 2 heur 1/2, 71 —
Dilun 6, Brest (1 canton), da 8 heur, 218 —
Dimeurs 7, Brest (3 canton) da 8 heur, 192 —
Dimerc'her 8, Guitalmeze, da 9 heur, 144 —
Der iaou 9, Lannilis, da 9 heur, 136 —
Der guener 10, Lesneven, da greisteis, 186 —
Dissadorn 11, Brest (2 canton), da 8 heur, 318 —
Dilun 13, Plabennec, da greisteis, 116 —
Dimeurs 14, Locournan, da greisteis, 116 —
Dimeurs 14, Eussa goude Locournan, 19 —
Dimercher 15, Craon, da 9 heur, 168 —
Dilun 20, Landerne, da 9 heur, 202 —
Dimeurs 21, Sizun, da 9 heur, 103 —
Dimeurs 21, Plouziry, da 2 heur 1/2, 49 —
Dimerc'her 22, Daoulas, da 9 heur, 174 —
Dimerc'her 22, Ar Faou, da 2 heur, 66 —

Evid c'hoas n'eus ket bet hanvet eun arc'hescob e Roazon. Lavaret a so bet e oa bet kiniget ar plas d'ann Autrou Perraud, escob Autun, mæs hervez ann diveza kelou, n'en deus ket fallet dezan chenj escopti, abalamour d'he neubeut iec'het.

Ar gazetennou a lavar ive penaus ann Autrou Forges, escob *Tenarie*, a oa bet sacret escob evid sicour ann Autrou Brossais de Saint-Marc en he gosni, a vezo hanvet escob *Beauvais*, e plas ann Autrou Gignoux, nevez maro.

— Breman, heb ma ve c'hoas netra serten e leverer eo ann autrou Bataille, escob Amiens, a vezo hanvet da arc'hescob e Roazon.

— Ar jeneral De Cissey eo, a zo hanvet da gommandi ar pemzecvet loden eus ann arme e Naonet, e plas ann autrou Espivent de la Villeboisnet.

E Plougerne, ann 27 a viz meurs, etre 9 ha 10 heur eus ann noz, ez eus bet eun tan goal el Lostrou. Groeg ar merour, hanvet Kerdraon, a so bet devet. An doën a so couezet varnezi ha n'eus ket bet allet he zenna ac'hano.

Ann autrou Markis Gabriac, cannad ar Frans e Bruxelles, a so bet hanvet cannad ar Frans e palæs hon Tad Santel ar Pab.

Dimeurs diveza da zeg heur, ez eus bet great e Kemper en Ilis Sant Caourantin, anterramant ann autrou Le Vezo, secretour ann Escopti.

Gant ann Autrou'n Escob eo bet canet al *Libera*.

D'eus ann Ilis Gatedral, ar c'horf a so bet douget d'ar *gare* evid mont ac'hano da *Plonevez-Locrist* he barræs eleac'h ma vezo anterret.

Ann autrou Kerlidou, belec iaouanc, a so hanvet cure e Camelet.

Kimiad d'hon Tad santel ar Pab Pi nao.

(*Kendalc'h.*)

Hirio e voal gasser hor mam ger ann Ilis,
Dre ar geier mezus, hen hano ar frankis.
Mez eneb o mistri ar geier-ze a dro
Hag ar pri a sclapont var o fass a zizro.
Pa zonj d'ar botret fin, beza sebeliet mad
Mam ann oll gristenien, mam ann dud emzivad ;
Eun æl a bign peoc'hns d'ann eac'h o zelesiou,
Eun æl e brezounec so hanvet ann ankou.
Skei ra var ho dor, hag evid gouel-Mikel,
Ho buhez e peamant a renkont rei d'ann æl.
Ar prenved a zispak var gourre o memprou,
Hag o merzerez c'hoas hen e madelezou,
Pa gouez ann dud paour-ze etre daouarn Doue
A lavar evito : *Requiescant in pace.*

Collet ho zad, ho mam eun tyad bugale
A jomo minoret penn da benn o buez.
E kenver an oalet daou blass jom goulio,
E goeled o c'halon eur bless a jom ato.
Mez Doue ar gristenien n'ho lez ket minoret.
Hon Tad Pi nao maro, eun Tad all hor beus bet
Gant ar memes galloud, ar memes sklerijen ;
Hag ar bobl adarre so eur Pab hen e benn.
Sebla ntout a ra d'omp n'hor be netra collet.
Mouez ar Pab a glevomp, mouez Doue hor beus clevet.
E vouez a brezeg deomp ar memes guir lezen
A brezege gueichall Sant Per d'ar gristenien.
Memes heol a bar, ann Heol a Justis,
Hen a zalc'h d'ann Ilis bepred e yaouankis.
Ra vo meulet Doue, er maro, er vue,
Ra vo meulet Doue pa sko ha pa bare.

En he lizer a gaon 'n Autrou'n Escop Nouvel
E tri c'her a verk deomp oll buez hon Tad santel.
Pi nao oa curunet, soken hen e vuez,
Dre ar boan, ar gloar, a dre ar santelez.
Peb Pab varlerc'h Sant Per a zougen var e benn
Ann houarn, arc'hant hag aour a ra e gurunen.
Ann houarn a verk poan, ann arc'hant santelez.
Ar gloar zo skedussoc'h 'vid aour a perlez.
Ar zantelez a denn respet digant ann oll,
Dirag eur zant, souezet e chom eun den diroll.
Mez sked ar zantelez, er bed-man ar gloar,
A ra d'ar pennou-glin diskenn var ann douar,
Var ar memes bizach, ma kavit c'hoas mesket,
Gant sked ar zantelez, tristidigez meurbet :
Neuze, stouet d'ann daoulin, o taëlou a redo.
Dirag eur zant merzer piou ann den na ouelo ?

Kement den a vele Pi nao en he gosni
A jome souezet, prest da falgalouni.
E benn-glin a goeze e unan d'ann douar
Var e chot e rede daëlou a c'hlac'har.

Dousder evid peb den, ruster 'vid ar gaou,
Cetu aze Pi nao en eur ger pe e daou.
Dous evid ann denved dianket a fidel,
Rust evid ar bleizi, a rust beteg mervel ;
N'e ket aze, Breizis, dever eur Pastor mad ?
Pi nao a ziouallas, a garas peb danvad
Eus ar vanden ennhan fisiet gant hor Zalver,
Er vuez hag er maro, hen deus gret e zever.
Oh ! nan n'essaïu ket ober e veuleudi ;
Eur bromessa m'eus gret a renkan da derri,
Re ver eo va spered, re zister va fluen,
Evit d'eun Tad ker mad ober eur gurunen.
E œuvrou a goze guelloc'h evid peb den,
Pi nao n'e ket maro. kousket eo ebken.
Hen e gousk dudius beillet gant ann Ælez,
Eun deis fizians am eus e savo c'hoas he vouez.
Bez ar zent so beô, beô o relegou,
Skler, huel e komsont dre goms ar miraklou.
En Env hon Tad santel a gav eur vuez nevez ;
Eat eo eus ar boan d'al laouenedigez.
Eur goanv kriz, peurbadus eo bet e oll amzer,
Mez neui a ra breman e epe hen dousder.
Var ann douar ive mar plij gant hon Doue,
E gorf a gozeo eus a voeled ar be.
Karet hen deus bepred a galon ar Verc'hez ;
Guisket en deus anei a joa, a levenez.
Bihanik e pede ann Itron Varia,
Pab e roas dezhi e mantel ar vraoa
Mantel ar burete hen e c'hrouidigez,
Henor, tenzor kaëra ar vam a drugarez.
C'hui po sonj, o Guerc'hez, eus ar galon dener
A zouge hen e greis Pi nao en o kenver.
C'hui po sonj eus ar mad a re deomp-ni bemdez,
Ha c'hui a lavaro gant Jesus d'ann Ælez.
« Savit huel Pi nao e bro ann eurustet ;
« E joa ar Barados savet huel Pi navet.
« Roit dean eur gurunen ker skedus a berlez,
« Ma rai avi d'ar Zent evel d'ann oll Ælez. »

Eur reket a vreman, Tad Santel evit Breiz :
Grit ma chomo ennhi kreny ha didach ar Feiz !
Breizis a garie kals, a gar bepred, atao,
Tad koz o eneou, ar Pab ken dous Pi nao.
Paour e oamp a vadou, pinvidik a galon
Redet a re laouen hon diner bete Rom.
Gant breac'h ar Vretonet ho tron zo bet harpet,
Ha gant o guenneien o peaurien maget.
Grit ma carimp ato rei frank ann aluzen
D'an hini zo breman laket gant Doue 'n hor penn.
Grit ma sentimp outhan evel ma re Jesus
D'an ty biban Nazareth d'an daou bried eürus.
Grit ma ielo a bez d'ann Envou d'ho kuelet
Kement hini ho kar, evel ar Vretonet.

J. M. G.

Lakomp evez cristenien.

Hon enebourien ho deus renket hen anzavout : evito ar *Relijion gatolic* eo ann enebour.

Beteg hen n'en devoa ket fallet dezo hel lavaret. Lakaat a reant kemm etre ar Relijion hag ar Glericalet. Cals respet ho devoa, d'oc'h ma leverent, evid ar Relijion. Mæs evid ar re all, evid ar Glericalet, da lavaret eo evid ar veleïen, ne ouient ket pegement a bri da stlapa outo, ne vouient ket peur ho dije lavaret travoalc'h en ho enep da lakaat cassoni etre ann dud fidel hag int.

Servichourien touet da Satan, ar Radicalet a sonj evel Satan, a goms evel Satan, a ra evel Satan, pe kentoc'h, Satan eo ann dorn hag int ar binvijiri hag eo Satan a sonj ennho, a goms dre ho ginou, a labour dre ho daouarn. Rag-se n'hellomp ket beza souezet ho deffe ententet mad, ma vije possubl dezo lakaat ann dud da zisprij ar veleïen ha d'ober goab anezo, e vije great ractal, goab ous ho c'helennadurez ha kendale ar bobl en dije collet he Feiz.

Mad breman na hell den beza tromplet nemet ann hini en devezo c'hoant da veza touellet ganto. A drugarez Doue ho deus disclæriet a vouez huel penaus n'ho deus ken enebour nemet ar Relijion gatolic.

Evito, couls hag evid ho mestr *Voltaire* ar fallacr, ann hini a renker da zistruj eo (pardonnit din o va Doue scriva aman eun henvelep blasfem,) henez eo Hor Zalver Jesus Crist he unan, pe autramant c'hoas ar Relijion gatolic, apostolic ha romen fontet gantan var menez Calvar. Ha piou en deus hel lavaret a vouez huel, nemet ar *Gambetta* he unan d'ar iaou 21 a viz c'huevrer.

— Ann Autrou comt de Mun o parlant eus ann Deputeet, a levere d'ar Radicalet.

— Clasket hoc'h eus, mæs en aner eo, deski deomp petra omp. Fallout a rea deoc'h cavout etouez ar gristenien catolic eun neubeut tud dishenvel ous ar re all, a leverec'h clericalet anezo, mæs biscoas n'ho peus allet na diskuez ann dudze deomp na lavaret deomp peu sort kemm a oa etre int hag ar gatoliket.

A veac'h ma oa achu ar c'homsou-ze gant ann Autrou de Mun ma respontas Gambetta anezan : ar *Syllabus* eo.

Aman, evid ar re ne ouzont ket petra eo ar Syllabus, eo red din lavaret deoc'h penaus ne deo ken nemet al listen d'eus kement fals greden a so bet condaonet gant ann Ilis evel control d'ar guir gelennadurez. Mæs deomp atau.

— Ar Syllabus, eme ann Autrou de Mun, mæs neuze ar Relijion gristen a bez eo ! Guir eo hon deus clevet unan eus ho re oc'h hel lavaret aman pevar devez so ann Ilis gatolic hag ar Republic n'hellont ket beza mignonet.

Moueziou a gleis. — Ia ! guir eo !

Deschanel (eur potr a gleis.) — Guelet 'ta mar d'hoc'h goest da lakaat ar *Syllabus* hag ar Republic a unan.

Ann Autrou de Mun. — Pa c'houlennit sclear ar virionez diganin : ia guir eo, mæs hiviziken ne helloc'h mui parlant a Glericalet, red a vezo deoc'h hel lavaret eün, ANN ENEBOUR EO ANN ILIS CATOLIC.

N'e ket me am eus hel lavaret, mæs memes tra assanti a ran ganeoc'h, ha neuze ne helloc'h mui beza souezet n'hon deffe ket a fizians en ho Republic.

Ne helloc'h ket beza souezet kenneubeut e claskefemp cahout aman Deputeet catoliket, e c'houlenfemp e ve tud a relijion ar re a deu aman d'ober lezennou, en eur ger ec'h en em ententefemp e peb leac'h evid en em zifen en hoc'h enephu, pa eo guir hoc'h eus hoc'h unan hen anzavet, evidoc'h, ni a so ann enebour. (Trous en tu cleis hag er c'hreis. — Mad tre a zehou.)

Setu eta ho deus breman hon enebourien hen anzavet a vouez huel. A bell so, guir eo, eur gals ac'hanomp a vouie petra a dalveze ar c'hemm-ze a lakeant etre ar Gatoliket hag ar Glericalet ; mæs evelken dre ho c'homsou traïss, cals tud, cals electourien a vije touellet ganto ha ne sonje ket dezo ez eant a du gant ar re n'ho devoa ken c'hoant nemet distruja ar Relijion. Rag ar Republicanet a beb seurt selissen, a levere atau cahout cals istim evid ar Relijion petra benag na ehanent ket da lavaret e oa ar veleïen brassa adversourien ar Republic. Ha gouscoude, a leverent deoc'h, ar Republic na c'houlen ken nemet al liberte evid ann oll. Ia mar peus sonj hen diskuezet am eus dija deoc'h meur a veich hag hen ober a rin c'hoas a dra sur abars nemeur. Ar Republicanet a c'houlen evito al liberte d'ober oll ar pez a girint ha da gommandi deomp. Deomp-ni e rofent ive, guir eo al liberte.... da senti outo ha netra ken.

Na breman, kenvrois, her guelet mad a rit ; gaou a leverent deoc'h, n'e ket oc'h ar veleïen hebken a glascont affer mæs ive ous ar feis gristen. Cassoni ho deus outi hag e carfent he mouga en ho toues. Ar Gambetta en deus hel lavaret ; re ann tu cleis ho deus hel lavaret gantan ha kementse a vouez huel. A vouez huel ive eo m'en deus lavaret Deschanel d'ann Autrou de Mun n'en divije morse allet lakaat ar Syllabus a unan gant ar Republic.

Ar sitoïen-ze a sonj dezan, ha gant ræsoun ne ve goest den d'hen ober, ann Autrou de Mun en deus hen anzavet hag ann oll gatoliket a lavaro eveltan. Rag-se eta brezel, brezel evid atau etre ar Relijion gatolic hag ho Republic ! Int ho unan eo ho deus embannet ar brezel-ze. Ia, ar vugale Satan-ze, ganet deac'h, a lavar deoc'h a vouez huel, kenvrois, penaus ho Relijion, Relijion ho tud coz, ar Relijion divin ha burzudus-ze he deus great ar Frans ar pez m'a 'z eo bet, hag a rento he galloud dezi pa garo en em gonvertissa, ar Relijion-ze a so great ganti hag emaint o vont da lakaat en he flass eun dra benag a nevez a rento ann oll eürus.

E guirionez, ma ne sonjefen ket emaint a du gant Lusifer, en deus lakeat en ho sperejou fall, kement ardou en deus, ma ne sonjefen ket ped na ped eus ar re n'ho deus tam deskadurez pe autramant n'ho deus nemet hanter-deskadurez a vezo touellet ganto, ne alfen ket miret da c'hoarzin. Mæs siouas ! guelet a ran pegement a zroug a reont, pegement a raint c'hoas ma ne teu ket ann Autrou Doue da herpel outo, hag oll-spountet o sonjal en droug-ze, n'hellan ket miret da lenva.

(*Eur pennad all eur veich all.*) A.

MARVAILLOU.

LORGNES HAG ANN HERMIT.

Ann Hermit a so er c'hoat o tastum eun neubeut griziou d'he goan. Lorgnes a erru en he genver.

ANN HERMIT. — Piou so aman dirazoun-me diana ? Eun den eo ?

LORGNES. — Me eo Lorgnes.

ANN HERMIT. — Me sonje din e oas bet lazet gant Lez-Breiz !

LORGNES. — Ia da ! mæs ker couls ha labous ar maji hanvet ar Foenix, genel a ran d'oc'h va ludu va-unan.

ANN HERMIT. — Hag ez es da beleac'h ?

LORGNES. — E pep leac'h.

ANN HERMIT. — Te so ker goas hag ar boudedeo !

LORGNES. — Allas ia. Breman oun deuet d'as cahout-te.

ANN HERMIT. — Hag e sonjes petra ?

LORGNES. — Da c'hounis te ive, na petra-ta !

ANN HERMIT. — Hag e credes tostaat d'oc'h ann Hermit santel ?

LORGNES. — Er Barados terrestr hag er barados celestiel ez oun eat, ha mechans na grenin ket o tostaat oc'h coat ann Hermit, daoust dezan da veza santel !

ANN HERMIT. — Labour vraô ac'h eus great en diou varados-ze ! Ec'h helles beza fier ha fougassi !

LORGNES. — Lakaat tud parfet hag æles memes da goueza, em santimant a gavan glorius hag am laka da santout gant joaüsdet peger bra eo va ners, pa bleger dindanoun.

ANN HERMIT. — Ma lakefes da ners da renta ar re all eürus, à *la bonheur*, mæs ne res morse usach d'oc'h da c'hallout nemet evid ober droug d'ar re a so diskiant avoalc'h evid da chilou !

LORGNES. — Goas a ze dezo, rag *liberte* ho deus. Na Doue na me ne d'omp goest da vont a enep ho liberte.

Evidoun-me, ne d'oun nemet eur c'hi chadennet. Penn ar chaden a so e dorn Doue. Ne d'oun netra ann oll dirag galloud Doue ! O clask izelaat ac'hanoun ha va funissa evid va orgouil eo e laka ac'hanoun da ober a beb seurt ormidou dirag ann dud. Atau ann autrou Doue a ra da beb den sclærijen ha ners da veza treac'h din. Ma carfe ann dud profita d'oc'h grassou ann autrou Doue na ven ket muioc'h en ho c'henver evid ne deo eur verienen e kenver eun olifant, Mæs ann dud pa ran va ormidou, eleac'h pedi Doue ha pellaat diouzin, a gred ez eo lezennou ha bolontez Doue evid ho renta maleürus hag ec'h en em daulont da ober va bolontez-me. En eun taul ez oun chenjet neuze, rag d'eus a eur verienen ma'z oan kent e teuan da veza eul leon arrajet. Eur veich eun den être va skiffou ha va ivinou, ema din, nemet ann autrou Doue a chasfe var ar chaden d'am digass beteg ennhan ha d'ober din dispega.

Ann Hermit. — N'e ket Beelzebuth e vez great ive ac'hanout-te Lorgnes daonet ?

Lorgnes. — Eo da ! hag a sinifi eun Doue kellien, rag da goummans n'am eus ket muioc'h a ners eget eur gellienen, ha ma senter ouzin e teuan da veza ker crê hag eun Doue.

Ann Hermit. — Ma ! sod avoalc'h eo ar re a guita Doue evid mond ganes-te.

Lorgnes. — Sur eo rag an autrou Doue a ro sclærijen avoalc'h d'ann den evid m'ac'h anavezo he grouer madelezus, hag a ro dezan heb ehan ne ket travoalc'h eo, mæs re a c'hrasou evid dioual da veza touellet ganin ; ha gouscoude n'am beus nemet lakaat va c'hoariou en dro, setu leun a dud a lamm être va roëjou.

Ann Hermit. — Na pere eo ar c'hoariou-ze ?

Lorgnes. — Ahaout a res tentation da Salver en desert ? Me a bretante hen lakaat da gredi e oan treac'h dezan ha da Zoue hag ober dezan va adori. Ober a hellen chenj ar vein e bara pe da viana lakaat bara da apparissa e plas ar vein ma n'her graje ket he unan.

Ann Hermit. — Te so eur Fisician eta ?

Lorgnes. — Serten oun. Hag em bije miret oc'h da Salver da gahout droug oc'h en em deuler a zivar ar blenaen a ioa var gorre ann Templ, ma carje beza pedet ac'hanoun ; hag em bije roët dezan oll vadou ar bed-man, ma carje beza daoulinet da ziskuez ec'h anaie e oan treac'h dezan, hag e rea muioc'h a istim d'eus va bolontez-me eget d'oc'h bolontez ann autrou Doue.

Ann Hermit. — Te so sod da staga, o clasc evelse affer oc'h crenvoc'h evidout.

Lorgnes. — Sod pitill oun bet er barados, hag oun breman condaonet da veza sottoc'h sod, rag ma collan o tenti, ma harper ouzin, setu am eus poan, ma c'hounezan em beus poan adarre, rag m'am beus arrach oc'h ar re zaonet, ar re zaonet d'ho zro ho deus arrach ouzin. Ann oll en Ifern a so enep din ha me a so ive a enep dezo.

Ann Hermit. — Assa pa gausęes ker sclear din, mechans n'ac'h eus ket sonj va zouelli !

Lorgnes. — Am beus : rag ma chomer da gauseal ganin gant eur ger am eus travoalc'h evid paka eun den.

Ann Hermit. — Hag ac'h eus sonj dont da denti ac'hanoun divarben d'ar Relijion.

Lorgnes. — Nan da ! Re sur e ven da goll : te hag ar re all, e ouzoc'h re vad ne hellit ket beza tromplet var ar boent-ze rag m'ho peus eun tamic douetans benag var ar Feiz, n'hoc'h eus nemet goulen digant ar Pab e peleac'h ema ar virionez, hag hen pa ha hell ket en em drompla a zisculio anat ha sclear deoc'h petra hoc'h eus da gredi. Ha m'am bije allet lakaat ar Pab da fazia ha da drei a zivar an hent mad ! mæs siouas ! red eo din hen anzavout, n'eus fors peger bras benag e ve va c'hoant, biken jamæs na hellin hen ober.

Ann Hermit. — Hag ac'h eus te bet eun henvelep sonjesoun, pez-vil so ac'hanout. Te a anav mad gouscoude ar scriturioù Sacr.

Lorgnes. — Siouas ! Her gouzout mad a res : me ha ma gonsortet ne d'omp nemet sperejou a denvalijen. Tenvalijen a daulomp e sperejou ann dud a sent ouzomp, mæs tenvalijen a so ive en hor speret hon unan. N'am beus ket lavaret did e oamp sod da staga hag ez oamp condaonet d'her beza da viken ! n'hon deus na calon nag empenn, tec'het int diouzomp en devez ma hon eus pec'het. Guel penaus ez a eun den a so bet touellet ganeomp. Gouzout a ra ha gouzout mad, ez eo sod ha gouscoude ez a atau ha heul he deich. Sell d'oc'h cundu eur mezvier, eul libertin, eul laër, eur c'hoarier, eun den n'en deus ket great he bask, oll ec'h anzavont ne reont ket mad, emaint o tenna a beb seurt maleuriou var ho c'hein, ha gouscoude ez eont atau var araug evel ma ia eun toussec d'en em deuler he unan e ginou eun aër. Dre ar re-ze eo eas did anaout hor sclissen-ni, rag ho renta a reomp henvel ouzomp kentra hellomp.

Ann Hermit. — Ha divar benn da betra ta e fell dide tenti ac'hanoun ?

Lorgnes. — Divarbenn d'ar *Politic*.

Ann Hermit. — Ar politic mechans ne ra netra nag evid ann Ifern nag evid ar Barados ! Er politic n'eus na gourc'hemennou Doue, na re ann Ilis, nag ar seis pec'het capital na deveriou peb den en he stad, n'heller ket pec'hi e politic.

Lorgnes. — Sell, dreber lousou so ac'hanout, emaoud em faner, ma carfen, doc'htu. Nag a hini am eus touellet hag a douellan atau o lakaat anezo da gredi ar gaou-ze !

Ann Hermit. — Petra leveres ta d'ann dud evid ho zouella divar benn d'ar politic ?

Lorgnes. — Ever piketes dour irin, goal gurius a gavan ac'hanout-te !

Ann Hermit. — Assa, Lorgnes, ma crogan-me en da gollierou !

Lorgnes. — Te !

Ann Hermit. — Ia ! me !

Lorgnes. — Eun dreber bara louedet !

Ann Hermit. — Breman avad ac'h eus manket.

Aman ann Hermit a beg e Lorgnes hag a voask kement var he c'houzoug ma kinig he alan vankout dezan, neuze dre he ardou ec'h en em chenj e peb seurt anevalet, mæs ann Hermit a zalc'h atau peg ennhan ha Lorgnez a renk anzavout en deus cavet he vestr hag a c'houlen gras.

Ann Hermit. — Me a roio gras did ma leveres doc'htu hag heb gaou penaus ec'h en em gemeres evid touelli kement all a dud divarbenn d'ar politic.

Lorgnes oll dielc'het. — Oc'h, oc'h, oc'h iventi a, a, a beb seurt ge... e... vier a, a beb seurt ge...eriou nevez a heller couls cahout ar gaou dindannho evel ar virionez.

Ann Hermit. — Anzav aman breman doc'htu ne d'out netra etre daouarn eur guir gristen en despet d'as oll ormidou.

Lorgnes. — Pell so, siouas ! am eus great ann experians a gement-se. Abaoue ma'z oun bet trec'het gant da Salver, kement hini a stourm ouzin en eur pedi stard Jesus-Crist, a ro din va c'halanna heb muioc'h a boan n'en deus hen great va Barner he unan.

Ann Hermit. — N'ac'h eus ket aoun ive rag ar Verc'hes glorius Vari hor mam beniget consevet heb pec'het ?

Lorgnes. — Panefe hi e oa breman leun tenn ann Ifern. Ped gueich pa greden e oan sur d'oc'h eun ene, pa vijen dija o c'hoari gant ann ene-ze, evel ar c'has gant al logoden, al leon gant ann ounner, evel ar bleiz o samma ann danvad var he choue, ped gueich n'am eus me ket santet he zroat cals poaniussoc'h evidoun eget oll dourmanchou ann Ifern hag e renken lezel ann ene-ze da vont ganti, neus fors peger counaret e oan, cals buhannoc'h eget na zispege al leonet hag ann ourset dious ann denvet ho doa laëret, pa zeue David dezo gant he benn bas en he zorn, ha pa ne oa ket travoalc'h ar penn-bas, David a bake al loened gouez-ze etre he zivreac'h hag a starde anezo var boul he galon ken ac'han ma vijent mouget gantan. Mæs hano ar Verc'hez Vari en deus enaouet en dro din, oll dân ann Ifern ! N'oun mui evid herzel aman ! Panefe hi, te ive a vije bet din hermit.

Ann Hermit da Lorgnez o tec'het cuit. — Ne lavaran ket dit kenavo, n'am eus ket c'hoant d'as guelet mui var va zro, kea gant ar gounar ha na zistro mui. — Mall e oa ganin e vije eat Lorgnes cuit, rag ouspen poënt eo lakaat va griziou da baredi, ann dour a dle birvi pelloc'h.

Neuze ann Hermit a antren en ti evid auza he bred boued. Leveromp kenavo dezan ac'han d'eur veich all.

J. M. C.

Buez eur plac'h santel epad ar revolusion.

II. — Iaouankiz Catel.

(Dilerc'h.)

Catel a zo ganet en eur vourc'haden hanvet *Doumis* e kichen *Mauriac* en Auvergn. Tremenet e deuz he c'henta bloaveziou o sicour he breudeur hag he c'hoarezet da ober labourou ho merouri. Deski a reas griat, neza ha credi he Doue. Azalec an oad a nao bloaz ez eas da zervicha e ti mistri a ioa souezet o velet en eur plac'hic ker iaouank kement a speret hag a ioa ken tounnus da ober he labour.

Petra henac m'oa bet red d'ezhi kuitaat ker iaouankik ti he zad, e devoa ato miret eun ear laouen : carout a rea c'hoari hag ober troiou d'ar re all. En he c'hosni, he brassa plijadur oa kounta an troiou e devoa c'hoariet d'ar re all.

Da vare he fask kenta, e teuas da veza parfetoc'h, memes vertuzus. Deski a reas mad he c'hatekiz : Setu he oll deskadurez.

Caracter birvidic ha speret lem, Catel a ioa en he iaouankiz unan euz an eneou-se a zo tro a tro d'ar bed ha da Zoue. Vertuzus meurbed d'he fask kenta, glac'haret oll euz a varo he mamm, ne zaleas ket adarre da ziskuez e fenn scanv. Rac ma ne vele er bed nemet laouenidigez ha plijadur, an Aotrou Doue ive euz he gostez a roe d'ezhi da glevet he vouez leun a zousder. Chasset varzu an env, ha stag ouz plijadurezou an douar, he ene ne vouie e pe du trei. An dervez m'oa bet e riskl da goll he buez, a roas an treac'h da Zoue. Mont a rea gant eur vignounez da eur gouel da *Soursac*, en tu all d'an *Dordogn*. Eur ster o doa da dreuzi ha n'oa pount ebet varnhi : red oa d'ar veachourien treuzi ar ster-se en eur vagik dister. Hon diou blac'h iaouank ep an disterra aoun a lam er vag, mes e creiz ar ster ar vag a deu d'en em zigeri ha da vond da voueled an dour. Neuze ec'h en em lakeont da grial ha da c'houlen sicour. Mond a reant da voueledi, pa'z eo ar sturier eurus aoualc'h evit tapa peg ennho hag ho zavetei. En dro arruet ganthi, Catel a velas eur gentel euz an env ha ne jomas mui da varc'hata. Evit caout mui a frankis da ober he deveriou a zevosion, e teskas ober dantelez, hag e teuas da jom da *Vauriac*.

En amzer-se oa peder urz merc'het er gearma. Dindan cuzul *Santes Catel a Sienn*, he fatronez, plac'h iaouank *Doumis* a choazas trede urz Sant Dominik. Kemer a reas an habit, ha neuze e lakeas he oll sourzi da gastiza ha da drec'hi he oll skianchou. Evel ma veve e creiz ar bed hag evel ma oa ken douget d'he blijadurezou ha dreist oll d'an dansou, e deuz bet da c'houren e-pad eun niver vras a vloaveziou a eneb he boaziou coz. Ia courach e deuz ranket da gaout evit trec'hi he c'haracter prim, cheinch he douareou ha dont a benn da veza ar pez ez eo deuet : eur vaouez vad ha vertuzus. Eur vech c'hoas coulsgoude evit eured he c'hoar Jann, ar c'hossa euz he c'hoarezet ec'h ancounac'heas he fromessaou caer. Ne c'hellas ket en em viret, en em deuleur a reas adarre da zansal. Dansal a reas betec en em skuiza : an diveza ec'h en em dennas euz an dans. En aner e clask cousket : var he ene e sant eur beac'h rebechou, eur zamm tristidigez hag eur c'heuz vras. Rust eo avechou comz an Aotrou Doue. An nosvez a dremenas a oue spountus ; he vouie petra dond da veza. Evel ma teu an deiz da c'houlaoui, e red da iliz an Itron Varia. « Eno, emezhi, daoulinet ebars treid ar vam vad-se, ne rajon nemet vouela. Coulsgoude goude va feden ec'h en em gavjon laoueneat, hag ec'h ententjon ne mije danset mui. »

En eur gounta ar pennad-ma euz he buez, hag a c'halve he distro var an hent mad, e lavare ep troidellerez : « Oh ! pegen crenv eo an diaoul ! »

Goude an nosvez spountus-se a goustas d'ezhi kement a zaelou, ne gavas ken blaz nemet gant ar beden, ne zantas mui ken c'hoant nemet d'en em rei da zervich Doue, da zervich ar beorien hag ar re glanv. Heuill a reas penn da benn he fromessaou. Unan euz he c'hoarezet a guezas clanv, ha ractal e kuiteas pep tra evit he zervicha. Ac'hano e verk an heur ne deuz eanet da ziskuez he c'harantez e kenver an oll. Clenvet he c'hoar a zo bet evithi ar genta scol a zeskas d'ezhi ar garantez kristen, he finvidigez hag he zecrejou. A neuze ne vevas mui nemet evit an dud maleurus. Ar revolusion a dlie leda dirazhi eun dachen vras evit he c'harantez. Pa goummansas crozal, kear *Mauriac* a anaveze dija ar baourez keaz Catel, guisket e kaon, gant he zavancher mezer anter c'hlan, ha gant he c'hoef a gueze var he diou skoaz. P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER DIAVEAS AR VRO.

Er sizun dremenet e leveren deoc'h ne oa ket goal barfet ann traou, hag em boa aoun ne vije savet, heb dale, goassoc'h brezel eget ann hini a oa bet etre ann Turket hag ar Russianet.

Ma ! er sizun-man eo falleet ann traou ha cals memes.

Setu aman ann diveza kelou :

Impalaër ar Russi d'ann 28 a viz meurs a levere da lod eus he soudardet n'ho deus ket bet pers er brezel diveza :

— Ma vec'h galvet, emezan, da vont d'ar brezel, mechans e tiskuestoc'h kement a gourach hag ar soudardet all.

D'eus Bro-Saoz ive e scriver penaus, Lord Derby, ne oa ken nemetan eus ar vinistret control d'ar brezel, en deus renket lakaat he *zemission*.

Gant aoun ne ve ket travoalc'h a listri, evit cass ar soudardet, ministr ar *Marine* en deus prenet eul lestr marc'hadour bras kena, ar *Menelas*, hag ouspen en deus roet urs derc'hel prest ann oll listri bras d'eus ann Indes pe d'eus Bro-Zaoz, hag ive al listri brezel evit mont assambles ganto d'ho difen. — Ann dra-man a oa bet lavaret meur a veich dija, heb ma vije guir, e oa bet roet ann urs d'hen ober, mæs evid ann taul-man netra surroc'h.

Muioc'h c'hoas, casset so bet kelou dre ann telegraf d'ann amiral Hornby a so e penn listri-brezel Bro-Saoz er mor a *Varmara* da lavaret dezan petra en devezo d'ober ma c'hoarvefe eun dra benag a nevez e Constantinople pe vardro.

— D'eus a Verlin e scriver ive penaus demission Lord Derby, gant ar pez a ra ar c'houarnamant e Bro-Saoz, goulen aec'hant, sevel soudardet, hag ober a beb seurt pourvision, kement-se oll a ziskuez e fell d'ar Saozon mont d'ar brezel.

— Eur gazeten d'eus Naonet he deus scrivet ive eun tachat so penaus ar Saozon a brene cals foen a vije casset doc'htu d'ann enezen *Malte* er mor *Mediterranée*.

— D'eus *Londres* e scriver d'ar *Gazeten a Gológne*. Ministret Bro-Saoz, oll a unan, ho deus disclæriet penaus pa ne felle ket d'ar Russi, rei d'ann assamble a Gannadet ann acta a beoc'h da examina penn da benn, Bro-Saoz ne gasfe cannad ebet d'ann assamble-ze.

Goudeze ho deus lavaret e oa poënt sevel soudardet ar *reserve*, ha ma zeufe ar Russi dre c'hinou ann Turki da lavaret da Vro-Saoz tenna he listri brezel d'eus ar mor a *Varmara* e vije red neuze lakaat soudardet er gear a C'hallipoli a so e kichen.

— Ann Autrich ne felle dezi mont a du ebet na gant Bro-Saoz na gant ar Russi, hag hervez ar c'helou diveza, ma ve brezel, e renko kemer pers ennhan ha ne vezo ket gant ar Russi a ialo.

A.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e Série N° 58). DISSADORN 13 A EBREL 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 13 Ebrel 1878.

Der guener 29 a viz meurs ar senatourien ho deus votet al lesen a lavar pardoni kement tra a oa bet great a enep ar c'houarnamant epad ar bloas 1877 hed a hed.

Goudeze, digasset dezo adarre budjet ann dispignou, ho deus votet anezan egis ma oa bet casset dezho gant ann Deputeet evid ann eil gueich, ha caër ho deus bet ar re ho devoa goulennet arc'hant evid ar veleien a vor, evid ar semineriou hag evid ma vije æssoc'h cahout kezec mad evid ar gavaleri, en dro man n'ho deus ket allet cahout netra digant ar Senat.

— Er memes deves-ze, ann Deputeet, n'ho deus ket arc'hant avoalc'h evid ober ann dispignou a vez ar muia ezomm anezho, ho deus lavaret tenna eun 3 million benag eus hor ialc'h-ni da rei d'ar Presidant, d'ar Vinistret ha d'ann dud a so en ho buroiou; æs eo guelet n'ho deus ket cals a boan o c'hounis ann arc'hant-ze.

— D'ar Sadorn, 30 a viz meurs, ar senatourien ho deus votet eur guchennat lezennou ne sellont ket cals ouzoc'h nemet unann anezo a lavar e vezo desket deoc'h ar mod d'ober al labourou douar hag e vezo savet evid-se eur scol, nan hebken e peb Departamant, mæs ive e peb parræs. Ha piou a vezo lakeat e penn ar scoliou-ze? Tud, ann darn vrassa anezo, ne vouezint ket dre be benn pega en eur benvec labour. Mad avoalc'h, plassou muioc'h evid ar Republicanet.

— Ann Deputeet ar memes deves n'ho deus great casi netra nemet torri elecsion ann autrou Niel evid *Muret*. Red mad a oa he gass cuit, he blass a so promettet da eun all, pell so, gant Gambetta, ha piou eo ar mestr nemetan!

— D'al Lun 1 Ebrel nag ar senatourien nag ann Deputeet n'ho deus great netra a dalvesfe ar boan d'he verca aman, nemet ho deus ann Deputeet votet d'ho zro al lezen a oa bet votet gant ar Senat d'ann nao var 'n ugent a viz meurs.

— D'ar meurs 2 a viz Ebrel ar Senat en deus votet eul lezen evid neubeutaat pris al lisiri hag ar gazetennou a vez casset dre ar Post. Hiviziken, d'oc'h adalec ann devez a vezo merket divezatoc'h, ne gousto nemet 3 guennec cass eul liser dre ar Frans a bez.

Unan eus ar senatourien en deus goulennet digant Wadington petra a c'hoarvesfe gant ar re ho deus prestet arc'hant d'ann Turket. Ar ministr en deus respontet ne oa ket goest d'hel lavaret. — Ma kirit m'hel lavaro deoc'h evitan. Choarveout a rai gantho e renkint coll ho arc'hant. Ma ve ann dra-ze da vihana eur gentel d'ar re all evid miret outo da bresta, arc'hant da re ar Broiou all !

Goudeze ar Senat en deus kemeret vacansou beteg ann 29 a viz Ebrel.

— Ann Deputeet er memes devez ho deus votet, egis ma oa bet casset dezo endro gant ar Senat, al lezen a lavar peur e vezo casset ar griminalet dirag barnerien soudardet. *(Loi sur l'état de siége).*

— D'ar merc'her, 3 a viz Ebrel, ann Deputeet ho deus votet al lezen var ann traou a vez casset dre ar Post, egis ma oa deut dezo en dro d'eus ar Senat, hag, evid achui, goude beza votet eun neubet lezennou, ho deus torret elecsion ann autrou du Demaine evid *Avignon*.

Goudeze ho deus kemeret vacansou beteg ann 29 a viz Ebrel.

Chans vad dezho. Pa resevoc'h ar gazeten-man, e vezimp sur da gahout c'hoas 15 devez peoc'h.

A.

Lakomp evez cristenien.

Pa sonjer penaus abaoue ma'z int eat da Versailles, n'ho deus great ken nemet lavaret e oa bet great mad, elecsionou ar re a oa a du ganto n'eus fors pegement a drubarderez ez oa bet great, ha torri elecsionou ann dud honest abalamour hebken na blijent tam dezo, n'heller ket miret da veza souezet o velet ne sav ket ann oll dud honest a unan, evid goulen diganto pe sort digare ho deus d'ober evelse goab oc'h ar re ho deus hanvet conservatourien.

Penaus tri million pemp cant mil electeur ho

deus casset conservatourien d'ar Gambr hag ar Republicanet a gass anezo cuit, a dorr ho elecsionou abalamour hebken ma oant mignonet d'ar marechal ha da vinistret ar 16 a viz maë! Sonjal a ra deoc'h eta Radicalet ne heller ket beza depute e Frans heb plijout da Vismarck? Gouscoude anat eo d'ann oll e leverec'h e peb leac'h d'ann electourien e oa Bismarck a du ganeoc'h hag en divije disclæriet brezel adarre deomp ma ne vijec'h ket bet banvet! Ann dra-ze n'hellit ket hen disnac'h rag ni oll hon deus her c'hlevet.

Hag ar Frans eo c'hui a ve?

Hag e vijec'h bet banvet deputeet dre ann hent eün, ha n'ho pije great tam trubarderez ebet, ne alfec'h ket c'hoas lavaret eo c'hui a ve ar Frans. Be peus bet, guir eo, pevar million, tri c'hant mil mouez. Hogen hag ann daou villion n'int ket bet o voti, ar re-ze marteze ho peffe c'hoant lavaret emaint a du ganeoc'h? Gaou neuze a levenfec'h. Ar re n'int ket bet o voti a so marteze tud lezirec pe tud clouar, mæs Republicanet! nan sur.

Ar Republicanet a so oll anavezet ganeoc'h, renket mad int ganeoc'h ha pa en em lakit en ho fenn da vont da voti ne chomm hini ebet anezo er gear.

Bez'ez eus eta e Frans pemp million pemp cant mil electeur ne d'int ket a du ganeoc'h. Hag hirio pa ne anavezit lezen all ebet dreist lezen ann niver, e tlefec'h compren ne ma ket ann darn vrassa eus ar Frans assamblez ganeoc'h.

Ker sclear eo hag ann deis pa vez ann heaul o para. Hag e fell deoc'h disclæria ar brezel da Relijion ann darn vrassa a gals eus ar Fransizien!!! Hag e tlefe ar Relijion-ze beza distrujet da rei plass d'ho Republic! Ne ouzoc'h-hu ket n'eus bet evid c'hoas lezen ebet da lavaret e vije ar Republic gouarnamant ar Frans da viken! Lavaret e ve ho peffe ancounec'heat e hello ar Frans e 1880 cass euit ar Republic-ze ma ne blij ket dezi.

Evid causeal sclear, re hir e fell deoc'h mont en taul man hag am eus truez ous ho tallentez.

Ha pa lavaran ho tallentez am eus cavet ar guella a hellen da lavaret. Penaus! Embann a rit ar brezel nan hebken d'ar glericalet mæs ive d'ann oll catoliket er mare memes m'ho deus diskuezet ar re man dre eun act a feis crenv hag heb aoun e oant oll a unan guelloc'h eget biscoas! Ah! creski a ra ar fizians ennhoun o velet peger bras eo ho tallentez, hag e trugarecaan Doue. Ne vezo ket pell e tiskuezo d'eoc'h he ners hag he c'halloud, pa en deus great deoc'h coll en dailze ho skiant vad.

Abars achui e livirin deoc'h c'hoas gant ann autrou de Mun.

— Ah! ne fell ket deoc'h coumpren penaus ec'h en em gavomp oll a unan, tud fidel ha beleïen, evid caret hon Tad santel ar Pab hag en em voda oll endro dezan! Gouscoude ma ne gomprenit ket hirio, ne ouzoun mui peur e alfec'h hen ober.

Gouezet hoc'h eus, a dra sur petra so bet guelet, eun neubeut devejou so e Ilis ann Itron Varia.....

Ann autrou Paul de Cassagnac. — N'ho deus ket. Pemp pe c'huec'h republican ne oa ken.

Ann autrou de Mun. — En Ilis ann Itron Varia, eleac'h ne oac'h ket, ar Frans he deus diskuezet evel m'her grea ive e kement parræz so eus hor bro, penaus e fell dezi en em ziskuez atau a unan gant ann oll boblou catolic all. (Mad tre! mad tre! en tu dehou).

Ha ne ouzoc'h-hu ket ema hirio ann oll catoliket ho c'halon o tridal gant joa ha gant fizians?..... (Oh! oh! en tu cleis. Mad tre! en tu dehou). Rag ma eo achu hor c'haon ha ma hellomp saludi e Leon XIII ar iaouankis hirbadus eus ann Ilis. (Mad tre! en tu dehou).

Setu eno penaus ec'h en em gavomp oll a unan er feis ha var ar poënt-ze n'hoc'h eus galloud ebet varnomp. Eun dra eo a sell hebken ous hor c'houstians-ni hag a so dreist oll lezennou ann douar. —

Breman, kenvrois, hoc'h eus clevet hoc'h unan, ne hellont ket ar Catoliket hag ar Radicalet beza oll a unan, int ho unan ho deus hel lavaret. Ar brezel eo 'ta, mæs ne spount ket ac'hanomp. Rag ni a so soudardet Doue ha pa blijo gantan e rai deomp beza treac'h d'hon enebourien. Hag e renkefemp oll perissa, var hol lerc'h-ni e teuio re all, soudardet Doue eveldomp, ha pa savo ann autrou Doue he zorn a enep ho enebourien, piou a vezo goest da herpel outan?

Da c'hortos dalc'homp atau sonj da veza e guirionez soudardet Doue dre ar beden hag ann oberou mad. A.

Petra am eus-me great d'ann Autrou Doue, ma cass kement all a boan beteg ennhoun?

Setu eno, petra lavar ann darn vrassa eus ann dud, pa ho deus ann disterra poan, ann disterra glac'har, en em glemm a reont d'eus ann Autrou Doue, eleac'h kinig dezan ho foaniou da gahout dre ho fasiantet ar pardon eus ho fec'hejou.

Lavaret a alfemp dezo evel ma reas gueichall Jesus Crist d'he Ebestel; pegen dister eo ho feis! ne d'hoc'h ket goest da gompren bolontez ann Autrou Doue varnoc'h! Ah! credet din, pa zeufo d'hoc'h amprou dre ar souffransou, arabad e vezo deoc'h goulen morse digantan, petra am eus-me great deoc'h ma rencan gouzanvi kement?

Naontec gueich ha pevar ugent dre gant, ec'h alfe ober mez deoc'h o lakaat hebken dindan ho taoulagat kement all a bec'hejou ne fell ket deoc'h

sonjal ennho en ho tallentez. Ma vije great deoc'h hervez hoc'h oberou, ped gueich na pegeit so hoc'h eus merlet ann Ifern! Ha c'hoas e fell deoc'h en em glemm rag ma teu ann Autrou Doue en he justis da rei eun dra benag deoc'h da c'houzanv, ma hello æssoc'h a-ze ho fardoni deoc'h!

Hogen, marteze e fell deoc'h en em glemm cahout re da c'houzanv, abalamour n'hoc'h eus ket great a bec'hejou marvel.

Neuze ec'h alfe ann Autrou Doue respont ac'hanoc'h o tiskuez deoc'h flammou cris ar Purgator. — Poaniou ar bed-man n'eus fors peger calet e vent, petra int e sco ar poaniou spontus a so deus ho kortos en tu all d'ar bez? Neat avoalc'h ez eo ho coustians, da rei deoc'h fizians n'ho peus ket ezomm da gahout aoun rag ar poaniou-ze? Gouzout mad e ouzoc'h gouscoude ho pezo er Purgator souffransou bras, souffransou hir da c'houzanv, ma c'hortosit mont di abars ober pinijen d'eus ho pec'hejou! Guelloc'h eals eo deoc'h ober pinijen epad ho puhez. Tan ar Purgator eo ar memes tan evel hini ann Ifern; n'eus kemm all ebet etrezo nemet poaniou ann Ifern ne achufint biken. Piou a ve goest da chomm en tan-ze? Sonjit mad eta, cals madelez eo a ziskuez ann Autrou Doue deoc'h, o rei deoc'h ar voïen d'ober ar pez brassa eus ho pinijen var ann douar mar g'ouzoc'h gouzanv ho poaniou hag ho souffransou e guir cristen hag abalamour dezan.

Ann Autrou Doue a alfe c'hoas respount ac'hanoc'h o tiskuez deoc'h ar Barados, craou Bethleem hag ar Groas, ne d'oc'h er bed-man nemet en eur dremen hag evid eun neubeut devejou. Jesus-Crist en deus, ar c'henta, desket deoc'h ar basiantet dre he exempl, ma helloc'h, oc'h ober eun usach vad eus ho poaniou, santelaat hoc'h ene ha dastum eun tenzor bras meurbet a veritou evid ann Eternite..... Ann Eternite! Setu e petra e tlefemp atau sonjal, dreist oll pa zigoues deomp cahout eun dra benag da c'houzanv.

Ar baourentez hag ann diænez, ar c'hlenvet gant he boaniou, tenvalijen ar brisoun, beza dalc'het pell dious ar re a garomp ar muia, n'e ket diæs ho gouzanvi gant pasiantet hag evid Doue, pa sonjer en Eternite.

Pa goues eur maleur, eur boan benag varnoc'h, it da gahout Jesus-Crist; hen hebken eo a hell ho consoli.

— « Deuit davadoun, emezan, c'hui oll a so « glac'haret, a so re veac'het gant ar boan hag « ar souffransou, ha me ho rento laouen. Dougit « ho croas eveldoun ha deskit dre va exempl, ez « oun dous hag humbl a galoun, hag ho pezo « cavet eno peoc'h hoc'h eneou.

« E guirionez, e guirionez, hel lavaret a ran « deoc'h, lenva a rafot ha gouvanvi, epad ma ve- « zó ar bed el laouenedigez; mæs heb dale ho « tristidigez a zeuio da veza al laouenedigez ar « vrassa. Ar vreg var boues guilioudi a lenv hag « a hirvoud dre ma dosta he zermen; hogen, pa « he deus allet genel he c'hrouadur ne sonj mui « en he souffransou rag m'he deus allet lakaat « eur mab er bed.....

« C'hui ive a so breman o scuilla daëlou; mæs « dont a rin heb dale, hag ho calon a vezo laouen « ha netra na hello mui ober deoc'h coll hoc'h « eürusdet. —

Ententet mad ho devoa ar virionez vras-man, ar Sent a c'houzanve, nan hebken gant pasiantet, mæs ive gant joa hag en eur drugarecaat ann Autrou Doue, kement poan a zeue beteg ennho evid ar c'horf pe evid ann ene. Rag-se ive, e talveze dezo evid ann eürusdet eus ar Barados hag ar peoc'h var ann douar, kement tra na servich deomp siouas! nemet da gahout poan ha glac'har.

— Santes Liduvina, epad ann daou ugent bloas ma rencas chomm var he guele, dalc'het gant eur c'hlenvet poanius, a oa ker contant eus a volontez Doue, a chome en eur peoc'h ker bras, ma vije bet lavaret n'he devoa poan ebet.

— Sant Lois, Roue a Frans, a levere o parlant eus ann amzer ma oa bet prisoniet gant ann Turket en Ejipt, ha d'eus ar pez en devoa bet da c'houzanv d'eus ho fers:

— Trugarecaat a ran, emezan, muioc'h ann autrou Doue d'eus ar basiantet en deus roet din er prisoun, eget n'em bije great m'en divije roet din gounis ar bed oll.

— Santes Elisabeth, Duges a Durinj, casset er meas eus he stadou, he fevar crouadur iaouanc ganti, na selle mui den ebet outi hag e renke goulen ann alusen evid beva. Neuze e teuas sonj dezi he devoa gueichal great vad da eur gouent capusinet hag ez eas di da c'houlen sicour digan-to. Eno, ar c'henta tra a reas, a oe lakaat anezo da gana ann *Te Deum*, rag m'en devoa great ann autrou Doue dezhi ar c'hras da c'houzanv eun dra benag dre garantez evitan.

— Sant Josef Calasanz a levere ne deo netra al labour nag ar boan pa vez kæstion da c'hounis ar Barados. Aliæs bras ive e vije clevet o lavare gant ann abostol S. Paul:

— Souffransou ar vuhez-man ne dint netra e sco ann eürusdet hag ar gloar a so d'eus hor gortos en Eê.

Bezimp eta oll leun a gourach, tud just ha tud pec'her hag ententomp mad petra eo ar mister-ze eus ar souffransou. Beza ez eo ann autrou Doue o tont d'hor guelet, hag ar presiussa testeni eus he drugarez hag eus he vadelez evidomp.

« Ar mad a c'hortosan, eme S. Franses a so « ker bras ma teu da zoussaat va oll foaniou. » Nep piou benag a fell dezan gounis ar Barados a

renc beza prest d'ober digemer mad d'ar souffransou.

Ann autrou Doue en deus roet anezo peadra d'he vab Jesus, d'ar Verc'hes glorius Vari, d'ar Sent, d'ann oll merzerien, en eur ger d'he oll mignonet.

Ann hini en deus pers e souffransou Jesus-Crist, en devezo pers en he c'hloar.

Hent ar groas eo hent ar Barados.

Er sizun-man e vezo great memor guener ar groas, mæs tri deves goude e teuio ar sul Fasc. Morse ne ve ann Ilis tostoc'h da veza treac'h d'he enebourien eget pa sonj d'ann oll eo achu, eo great ganti.

Jesus a renke mervel evidomp, guener ar groas ; mæs goude ar maro, ar gurunen, ar sul Fasc; hag abaoue n'eus ken mestr n'eus ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist, ha piou a vezo goest da herpel outan pa savo he zorn evidomp ? Den ebet a dra sur.

Heuliomp eta anezan var hent ar groas hag ar souffransou, ma hellimp cahout pers en he c'hloar, ha ne vezo goest den da lemel ar gloar-ze diganeomp. A.

MARVAILLOU.

Lakeel e Brezounek gant eur barner euz a Vreiz stag meurbed a-galoun oc'h he vro.

ANN INTANVEZ IAOUANK.

Rann-galoun d'eur c'hregik dioueret he ozac'h :
Glac'har vraz, eur pennad ; ha buan avoalac'h
Ann amzer, o tremen, da galoun ar c'hreg gez
A zigas, peurvuia, frealz ha levenez.
Pegen dishevel intanvez
Var lerc'h bloaz tremenet, pe goude eunn dervez!
Piou anavezfe, goude bloaz,
Dremm ar vaouez e kaon d'he goaz?
Ann eil a lak 'ann holl da dec'het d'oc'h out-hi,
Ann dud, da heul eben, a zeu ez-leiz enn ti.
Houn-nez e-pad ann deiz a lenv, e gaou pe vir,
He c'haloun, eme-z-hi, zo toullet gant eur bir,
Ha da derri nerz he glac'har
N'euz netra goest, d'oc'h ma lavar.
Arabad eo kredi d'hou-ma ;
Oc'h ober ormidou e ma.
Hogen, klevit ar marvaill-ma.
Eur plac'hik koant oa, eunn droiad,
He goaz dare da drei lagad.
Hou-ma, stlapet enn he gichenn,
Tost da vervel gant he anken :
« Va c'hed eur pennadik, eme-z-hi ; va ene
« Da heul da hini-te so etal mont d'ann eë. »
Ann ozac'h, koulskoude, var hent ar baradoz
Ez eaz, he unan, e mare hanter-noz.
Tad ar plac'h geaz, hen fur ha den a guzul mad,
Da ziboania he c'halounad
Her lezaz, da genta, da lenva druz ha leiz,
Ha da huanad noz-deiz.
Eunn tachad da c'houde, da rei frealz dezhi :
« Va merc'h baour, eme-z-han, kalz re eo hirvoudi,
« Rag ho taou-lagad lem a renko coll ho liou
« O ouela 'vel ma rit ; ha d'ober vad da biou ?
« N'e ket, m'oarvad, d'ho koaz (Doue-r'he bardouno),
« Nep so eat d'ar bed all, ne deu mui ac'hano.
« Er bed ma so tud c'hoas ; laouennait ho tal.
« Na lavaran ket d'e hoc'h eil-zimizi rak-tal :
« A-benn eur pennadik, avad, mar fell deoc'h,
« Va lezit da zigas heb dale dirazoc'h
« Eur goaz dioc'h ann dibab, koant, iaouank ha guelloc'h
« 'Vit egile. » — « Siouaz ! eme ann intanvez,
« C'hoant braz am euz, kentoc'h, da vont da leanez. »
Hag he zad, gant doujans d'he ioul
Ann droma c'hoaza chomm e peoc'h ha sioul.
Eur miz a dremen koulskoude,
Hag eur miz all c'hoaz da c'houde ;
A-zeiz-da zeiz euz ann traou kaon
E kouez eunn tamm bennag d'ann traon ;
Sae, tavancher, joubilinenn,
A vez, brema guisket kempenn.
Ar plac'hik a domm he c'haloun
Seul ma teu da bellaat ar c'houn
Euz he glac'har ; ar c'hoarz, ann dans, ar c'hoariou
A zistro, dre ma za ann amzer a-biou,
Ha noz-vintin, kement dervez
A zo deiz gouel d'ann intànvez.
Ann tad breman heb aoun rag ar c'henta ozach,
Ne gred c'hoaz, koulskoude, lavaret ger d'ar plac'h.
« Peleac'h ta, eme-z-hi, ema 'r bried, va zad,
« Ho poa great d'in kaoz anezhan, eunn droiad? »

(Tennet euz a varvaillou Gallek skrivet gant ann Aotrou Iann de la Fontaine bez 'ez euz brema var dro daou c'hant vloaz).

Ann Dalc'h.

N'e ket laouen ar vuhez-man, mignonet. Lod a so gouscoude a sonj dezo n'int bet lakeat var ann douar gant ann Autrou Doue, nemet evid c'hoari hag ebata ; ha pa deu ann disterra tra da c'hoari control outo ne ouzont mui gouzanvi ho foaniou gant pasiantet, ne ouzont mui nemet pec'hi ha blasfemi a enep ann Autrou Doue.

Marteze ann hini a lenn ann dra-man, petra benag ma eo cristen ha cristen mad a so ive unan euz ar sort tud-ze. Siouas dezan ma ne teu ket abars pell da chench santimant.

Caër hon deus clask caëraat, joaussaat hor buhez, anezi he unan ez eo trist ha trist meurbet. Labourat a renkomp atau mod pe vod : gouzanvi aliæs ; beb ann amzer e couez eur maleur benag varnomp ; lenva a reomp adalec hor ginivelez beteg ar maro.

Ar goassa so, eo dre hor faut hon unan e renkomp meur a veich gouzanvi ar muia.

Ne fell ket deomp guelet peger trist eo ar vuhez ni garfe cahout eur vuhez disoursi, heb poan, heb clenvet, heb diæsamant ebet, ha pa deu eun dra benag n'eus fors peger dister benag e ve d'hor c'hontrolia, neuze e ver glac'haret tre, ec'h en em glemer ; facha a rer ha tamall ar re all nemet an hini a so coupabl e guirionez ha n'eus nemetan, da lavaret eo, ac'hanomp hon unan.

Red eo guelet ann traou evel emaint e guirionez, ha cahout atau sonj eus ar c'homsou-man, am eus clevet

alies eun den deut dija var ann oad oc'h ho lavaret pa gleve unan benag oc'h en em glemm.

— Ma ne fell ket deoc'h, emezan, beza re valeurus, kemerit ann amzer evel ma teu, ann dud evel m'emaint, hag ann arc'hant evid ar pez a dal.

Ar c'homsou-ze a so d'eus ar re fura hag ann oll a lavaro n'e ket diæs ho miret ; ha gouscoude pa vez kœstion d'hen ober ne deo mui ken æs na ker fasil. Lod d'eus ann dud a garfe commandi d'ar glaô ha d'ann heaul, cahout ar muia traou gant ann nebeuta arc'hant ; ha m'en divije great ann autrou Doue dezo ann henor da c'houlen ho avis abars croui ar bed, bezit sur ne iafe ket ann traou en daill ma reont

N'heller ket lavaret nan ; conje so, n'eus netra dignoc'h da veza meulet, eget labourat da renta ann dud atau guelloc'h-guell ; mæs ar guella, ar sura moien d'hen ober eo c'hoas ho c'hemer evel m'emaint e guirionez, ho anduri gant ho defauchou ha goudeze ho renta guelloc'h, mar d'e possubl.

Arabad eo deomp en em drompla, e pe stad benag m'en em gavimp var ann douar, e vezo atau daou dra o controlia ac'hanomp defauchou ar re all, hag ann dalc'h en traou crouet.

Ann dalc'h, ann dalc'h, petra eo al loen-ze ?

Amzer da Ian d'ober he veac'h, vo ket pell e vouifoc'h petra eo.

Da genta am eus eun dra benag da lavaret deoc'h divarbenn da zefauchou ar re all, rag n'eus netra sclearoc'h, ni n'hon deus defaut ebet.

Hag hon deffe ! kement a amzer a renkomp da implija o clask defauchou hon nessa, n'hon deus mui travoalc'h a amzer evid guelet hon re hon unan, ha ne ve ket braô d'ar re all dond da ziskuez deomp, ne lavaran ket ann treust, mæs hebken ar blousen hag ar c'huibu a velont en hol lagat-ni.

Gouzout avoalc'h a ran e vez clevet cals a dud o lavaret : Ann oll ho deus ho defauchou, me egis ar re all ; n'eus den parfet var ann douar, ann oll ho deus eur si fall benag. Da lavaret n'eus ket guelloc'h ; gouscoude, va mignon, mar clevit unan benag o lavaret ar c'homsou-ze, ne ket red deoc'h mont doc'htu da respont anezan :

— Guir avoalc'h a livirit n'ho peus ket defauchou bras evelken tamall a alfer deoc'h ann dra-man hag ann dra hont.

Siouas deoc'h ! ma rafec'h eun dra evelse ! guelloc'h e ve deoc'h beza couezet e creis eur bod spern. Ma n'hoc'h ket bet morse dispennet, neuze vec'h.

Da betra ive e fell deoc'h tamall ho defauchou d'ar re all en amzer breman ?

Peb hini ac'hanomp a so eur sant cals parfetoc'h, cals santeloc'h eget ar sænt a so er Barados.

M'ho peffe eta eun neubeudic a skiant e vouifec'h doc'htu penaus ann hini a lavar dirazoc'h cahout defauchou ne c'houlen ket e lavarfec'h evelian, mæs ma lavarfec'h kentoc'h ar c'hontrol beô. Meulet anezan 'tà : ken æs eo hen ober. Peus ket ezomm da gahout aoun he veuli re, nan, nan, lavaret ar muia ma helloc'h, kinigit dezan caul kement hag eur pod houarn hag e lonko anezo heb poan, ker franc ma eo he c'hourlanchen ha biken ne rofoc'h he voalc'h dezan caër ho pezo.

Guir eo e lavaro : Evelken re a veuleudi a rit ac'hanoun ; mæs nemet a c'hinou hel lavaro, en he galon je sonjo dezan ne livirit ket c'hoas travoalc'h.

Ober a rai evel ann hini a giniger dezan eun dra benag a bris vras, lavaret a ra doc'htu ; eun dra re gaër a roit din, ne oa ket ezomm cahout kement all, ann disterra tra d'eus ho pers a vije bet travoalc'h evidoun. Ar pez ne viro ket ne ve digemeret mad ho presant.

Dreist oll, arabat e vezo deoc'h clask rei da entent da eun tad pe da eur vam ne d'e ket parfet ho c'hrouadur. Hirio, evel gueichal, evel bete fin ar bed n'eus netra braoc'h evid ar gerent eget ho bugale. Ma teu eur vam d'en em glemm dirazoc'h d'eus he mab a so penn fall hag a ra dezi gouzanvi goassa ma hell, ne let ket a duganti, ne livirit ket eveldhi eo goal dizet gant eur mab evel hénez n'eo goest nemet d'ober poan dezi.....

Ker buhan e chencho penn d'ar vaz hag e lavaro deoc'h distag : ni hen deus he zefauchou, en deus ive kaliteou mad, brassoc'h memes eget ar re a ia a enep dezan ha n'eus ket cals ho deffe kement a speret hag hen. — Ann dra-ze a leverer d'oc'h kement bugel dizent a so, ho deus cals speret, hag e vent goest d'ober burzudou. A.

Eur pennad all eur veich all.

Eun histor farsus.

El loar, Aoutrou, ahan ! eno ec'h en em gave an avel ganen, avad, hag e rea ! Kenta tis a one, ha me steki va fenn oc'h eur stereden a loa harp-tro oc'h al loar. Setu rostet oll va bleo.

— Steret ken tost-se d'a loar ! eme ar Roue !

— Petra ? Autrou, no p-eus morse 'ta sellet pis ous ar steret hag al loar en nos ? Pam boue mouget an tan a ioa peget em ferruken, ha me en em lakaat da bourmen dre ar vro-ze, na petra-ta. Kaër em boue galoupat ne velen netra, na gues na reier, na mor na dour. Drolla hag inouussa bro ! Erfin, e klevis eur jalabao hag eun trous ! Poan o pezo o kredi, mad. Eur vandennad gac'het kos a ioa o tont etrezek ennhon. Oll oant fort chitgam, ha no d-oa nemet peb a lagad, mæs eur pikol hini e kreis ho zal. Biken ne zivinfac'h gand pe seurt c'hoari o-d-oa plijadur. Kregi a reant e bozadou plus-kerc'h (n'oa nemet plus-kerc'h ha grac'het dre eno) hag ho stlapent d'an avel.

Hag e redent varlerc'h, en eur jorgellad, ma-z-oa eur farsite. Hag e stlapent plus-kerc'h, hag e redent, hag epad an amzer er memes tra, atao. Nec'het maro oan gantho, e hellit kredi. Bremaik, a zounjen ouzin va unan, e renkin goulen outho, pe fiam 'zo c'hoari gantho. Passeet pemp, dek, ugent, hag ouspenn, araog m'am boue amzer da drei va zeod em ginou. Mæs unan gos-gos, kals strobettoc'h, tortoc'h ha divalooc'h eget ar re all a ioa o tont varlerc'h en eur boursal hag en eur glem. Ha me d'hi c'haout. « Silaouit 'ta, mam gos, mar plij, petra zo a neves ganeoc'h dre ama !

Emezaoun eo kollet ho penn ganeoc'h ? Kazek, tud keïs ! Ne-d-oa ententet netra. Me ne ententen ket muioc'h ar pes a zaosmege hag a vrastrouille d'in. Ken nec'het oamp an eil hag egile !

Biskoas Autrou, mebari, no peus guelet, eur c'hinou fraillet beteg an diskoas, eul lagad difluket, keit ha va breac'h, eur fri kenhir ha beg tour Kastel, ha diou c'har ken ber ha va bis, ha ken teo ha barrikennou, treïd kel

ledan ha plassen ar guinis e Lesneven? Mad ; koulscoude ne lavaran deoc'h nemet ar virionez.

— Assa, mad ! eme ar Roue, eur mæstr diffranier marvaillou oud, paotr !

— Neuze e savas eun abaden all. Inouet maro oan, ha mall em oa da zistrei d'ar gear. Allas ! pa-z-is da glask va guezen kraon-kelves, ne gavis mui netra. Evitoare oa eat va azen da bortezat adarre, hag ar vezen ganthan. Penaos mont kuit ? Neuze e teuas em fenn, ober eur chaden gand plus-kerc'h....

— Chekon ! eme ar Roue, penaos koulma plus-kerc'h?

— N'ouzoun ket penaos : Evit great em oa dibana, a fors da boania.

Adarveach, em eus bet izign. Pa gavas d'in oa hir aoualc'h va jaden, e lakis eur penn anezhi el loar, hag ar penn-all a ispill etrezeg an douar. Ha me rikla a nebeut e nebeut eteïd ar c'houlmou. Kaër em-oa disken, ne velen douar ebet. Em gavet e lost ar jaden, netra atao. Ret oue d'in krimpat a neves d'al loar, skuis ha leun-c'hoad va daouarn ha va zreïd.

— Ha ne dorre ket ar c'hos chaden-ze ganhez, eme ar Roue ?

— Terri ? N'eo ket var ar c'houlmou e vezo great skol d'in-me, na ne vezo.

La ! setu me adarre gand va jaden.

En dro-ma e ouen tri dervez ha teir nosves gand va labour.

— N'ouzoun ket penaoz, paot-paour, n'oas ket marvet gand an naoun.

— Kraon-kelves a ioa ganhen, Sir, anes.... En dro-ma a zounjen, e vezo hir aoalc'h va jaden, michans ! En eur gavet er beg, e ris eur zell etrezek ar gear.

Biskoas n'em eus santet eur seurt skrijaden o redet dre va oll izili. Koulsgoude a fors da zellet pis, e kavas d'in e velen ar bern-kolo. Alo ! eme ve, unan a zaou a renkan da ober ; ha paff !!! var va feun er bern-kolo, ia a gave d'in !

Eun droumpill-gaër em oue pa zantiz va fenn ha va gouzouc oc'h antreal en eur roc'h beteg va diskoas.

— Ha ne oue ket faoutet da benn ouzid ?...

— Oh ! netra ! pennou ar Vretouned n'int ket great gand pri-podezou !

O klask sevel ac'hano e oue eur c'hoari ! kaër em oa fringal, e renken chom eno d'ober tourig Folgot, pe tourig-e-gabel. Abars ar fin, ha me diaveli eur ruaden, ken a jommas va fenn er roc'h. N'oa ket ar poënt da jom da varc'hata. D'an daou lam-rus d'ar vilin, kregi el limier hag en dro da glask va fenn.

— Penaos anaout an hent, p'oa chommet da zaou-lagad er roc'h.

— Oh ! sir, dious an tress-ez-ea ganhen. Ouma ar goassa ! Eur pes foultren bleïs a ioa o tibri va faour keas penn ! Neu pe veuzi a renken. N'oa ket brao reseo an taoliou limier em oa-me distaget gand ar bleïs milliget-se ! Kaër em oa lornia, an tam aneval a ioa anezhan, ne rea kazi vân. Divar he benn, divar he zivesker, divar he geïn e roëu dezhan kement ha ma kare Mæs Guillou a ioa eun diaoul a baotr. Red e oue dezhan koulsgoude en em rei Ha me fourra va limier dindan va fenn, ober eur frapp kreon hag he denna eus he neïs. Kerkent ha oue lakeat var va diskoas e spegas kouls ha biskoas, nemet e chommas eun tamik a dreus, evel a velit.

— Ar Roue a ioa prest da zialana, kement a renke c'hoarzin. Pa hellas koums, e lavaras : hag ar bleïs, paotr, hag ar bleïs ?...

— Ar bleïs a ioa var stok-he-groc'hen, em c'hichen. Kement oa hag eun taro pemp bloas. Eul lost spountus en doa, a boëze var dro anter-kant lur. Hag a ziudan al lost-se, e kavis eul lizer skritur-moull, diffluket a gof an aneval.

— Eul lizer ! eul lizer, eme ar Roue !

— Ia, Sir. Al lizerennou a ioa alaouret-kaër. Eun dudi oa ho gueled.

— Ha petra a ioa skrivet var al lizer ?

— Fidoustik, Autrou, traou kaër, ha traou guir evel an Aviel. Dreïst oll e velis merket eno, Sir, oa bet ho tad kos c'hui, pastor denved assambles gand va zad kos me...

Gaouiad an diaoul, eme ar Roue. Va zad ha va zad-kos a zo bet Rouane eveld'hon-me ! Kea divar va zro, marmous-vil, ha ne deues mui da gounta gevier em falæs

— Aoualc'h, sir, eme ar paotr, ho merc'h 'zo din. Michans, ne d'eot ket a eneb ho ker ?

Neuze e teuas da zounj d'ar Roue euz ar pez en-d-oa embannet dre he oll Rouanteles.

« Ann hini va c'hlevo o lavaret gaouiad dezhan, en dezo va merc'h hag an hanter euz va rouanteles. »

Mar kirit, mignounet, na gredot ket koulskoude, ar paotr-saoud a deuaz da veza Roue.

Biel-Gos Doubleviou a gounto kement-se deoc'h, pa garfot. — Roue all ebet var an douar n'oa goest da harpa outhan. Pa groge en he gleze, e tanse ar c'hoenn e lereïer ar Zaozoun hag ar C'hallaoued. An dud divar ar meas a ioa pinvidik mor. An douarou a ioa fermet marc'had mad ; ha m'ho doa an trouc'herien buzug eun draig benag da rei d'ar Roue ha d'ar veleien, kement-se a ioa dister e kichen an *taxou* a renkont da baëa en deis a hirio.

Lampouned-kear a veze kabestet pa glaskent ober ho moc'h dissual. Ne vezent ket guelet, evel eu hon amzer-ni, o redet var ar meaz, o planta ho fri e affæriou Ian Bagan, oc'h he droumpla, o klask he lakaat da drei kein d'ar veleien ha d'an dud a urs vad.

Nan ; lezennou a ioa evid miret kement-se, ha barnerien da lakaat heuill al lezennou-ze. Ouspenn, an dud divar ar meaz, ne varc'hatent ket evid distaga chavedadou gant potred kear a deue d'en em frotta outo.

Mad ! tud divar ar meas, ha c'hui labourerien kear, pa garfot e viot eürus adarre. N'oc'h eus nemet silaou ho peleien, heuill ho relijion, ha trei kein d'an aillounet zo brema o clasc ober ho mistri varnomp.

L. N.

AR BREZEL.

Er sizun dremenet e sonje d'ann oll e oa ann tan o vont da bega e peb leac'h, mæs er sizun-man ne ia ket ker goas ann traou.

Ar Russi, petra benag m'he deus trec'het ann Turket, ne ma ket e taill da vont a enep d'ann Autrich ha da Vro-Saoz assambles. Re he deus collet a dud hag a vounis, hag ouspen, aoun bras

he deus, ne alfe c'hoas ann Turki cahout soudardet avoalc'h d'ober cals droug dezi, pa roio ar Saozon arc'hant avoalc'h da baea ar soudardet-ze ha da bourvei peadra dezo.

Rag-se, petra benag ne sonj ket din e heller counta re var ar peoc'h, ne ma ket c'hoas ar brezel o vont da gommans doc'htu. Guell a ze, rag n'eus netra tristoc'h eget ar brezel hag ar pez a deu oc'h he heul.

A.

II

Ar garantez ne spount rag netra.

En eur barræz benag eus ar Frans, ann autrou person a so galvet eun devez da vont da velet eun tiad tud clanv gant ar c'hlenvet nevez. Ann tad, ar vam ha c'houec'h crouadur, gourvezet var gueleou lous-spountus a c'houzanv ar c'hrissa poaniou. Leun eo ann ti eus a eur c'houez ker pounner, ma ginnig ann autrou person mouga a veac'h ma eo antreet en ti. Digori a ra doc'htu ar prenezier, hag o pega er valaën e kempenn ann ti ar guella ma hell, lakaat a ra peb tra en he blas hag ez a cuit en eur lavaret d'ar glanvourien kemer courach ha cahout fizians.

Eur c'hart leo ac'hano ez oa o chom eun intanvez gant he diou verc'h, atau prest ho zeir da ziskuez ho c'harantez e kenver ann nessa. Di eo ez a ann autrou person.

— Mari, emezan d'ar gossa eus ann diou verc'h, Mari, ezomm am eus ac'hanoc'h : re Ker..... a so oll goal glanv ha n'ho deus den da soursial anezo red eo deoc'h mont di.

Ar plac'h iaouanc a stou he fenn hag a chomm eur moment heb lavaret ger : pa he deus gret mad he sonj e sav he fenn adarre hag a respont anezan :

— Mond a ran di, autrou person.

— Mad va merc'h, ha trugarez.

— Respontet mad ac'h eus va merc'h, eme ar vam d'he zro, me oa o vont da c'hourc'hemen did mont di ; da c'hoar a ialo da L..... ar re-ze ive a zo clanv gant ar c'hlenvet nevez, ha n'ho deus den da entent outo.

Ne heller ket guelet, a dra sur, brassoc'h carantez, rag-se, ann autrou Doue en deus beniget ann diou blac'h iaouanc-ze, rag petra benag m'ho deus bet cals poan ha cals skuisder, ar c'hlenvet n'en deus ket allet cahout peg ennho.

Eun neubeut bloaveziou so, eur micherour hanvet Fanch G... a oa o vont da vervel goude eur c'hlenvet teir sizun. Gouzout mad a rea e pe stad ec'h en em gave ; rag-se e lakeas gervel da zont d'he velet unan eus he gonsortet, rag m'en devoa eun dra benag da lavaret dezan araug mervel. Pa oe deut eta he gamarad da gichen he vele e lavaras dezan :

— Va mam, emezan, a so coz, ha n'he deus ket mui cals a iec'hed ; evid beva n'he deus ken nemet ar pez a gassan dezi beb miz, rag-se pa vezin maro, guers ar pez a jomo var va lerc'h ha cass ann arc'hant dezi : e *Valenciennes* eo ema o chomm. Siouas ! petra a zeufo hi da veza pa ne vezin mui eno evid he sicour.

Hag en eul lavaret ar c'homsou-ze ne helle ket miret da scuilla daëlou.

He gamarad evid he gonsoli a lavaras dezan penaus, hen hag ar re all eus ar stal, a gemerfe soursi eus he vam, ha var ar respont-ze, Fanch a varvas antronoz e peoc'h.

Etre pevar ec'h en em glevjont evid derc'hel d'ar bromessa a oa bet great dezan. Beb mis e cassent da vam Fanch ar pez a oa boasët heman da gass dezi, ha gant aoun e vije bet re boanius d'ar vaouez goz se clevout e oa maro he mab, ec'h en em glevjont etrezo evid cuzet ar c'helou drist-ze outi, hag he lakaat da gredi ez oa atau Fanch ann hini a gasse arc'hant dezi.

Dalc'het ho deus d'ho fromessa ha n'ho deuz morse lavaret ger ebet da zen : ha nemet pa varvas mam Fanch eo, m'ho deus clevet e oa bet gouezet ar pez o devoa great eviti.

A.

Eun neubeut bloaveziou so, eur vaoues divar ar meas a veve gant ar frouez hag al legumachou a ica bemdez da verza e kear, a oa mantret he c'halon o sonjal penaus he mab ha n'he devoa ken nemetan a alfe marteze coueza ar sort gantan ha renkout mont da soudard.

Ar vaoues baour n'he devoa ket ar guennec kenta evid prena eur goas dezan, ha ne helle ket cahout fizians e vije bet pinvidicoc'h pa vije deut ar mare d'he mab da denna ar billet.

Setu aman peu sort sonj a zeuas en he speret.

Cuzet mad a reas en he zi eur pod pri bras a oa bet closet ha kempennet ganti e doare eur pod espern ha bemdez e lakea er pod-espern-ze kement a chome goude ober oll dispignou an tiegez. Siouas aliæs ne chome ganti da lakaat ebars nemet tri pe bevar guennec ; pa helle ar vam baour-ze cahout eur pez dec guennec da daul ebars, neuze e vije fougez ennhi. Epad ouspen pemzec bloas e tastumas evelse guennec ha guennec, mæs ne c'hoantaas jamæs guelet pegement a oa er pod espern. Hi he devoa lakeat he fizians er Brovidans, hag a grede stard he divije cavet da genver devez ann tennadec peadra da brena eur goas d'he mab.

Hag e guirionez eun neubeut devejou araug ma renkas he fotr mont da denna ar billet, ez eas da dorri ar pod pri hag e cavas ennhan 2,200 l. Ne oa ket faziet gant he c'hont.

Breman n'he devoa mui aoun pe seurt billet a gouesfe gant he mab. Hogen ne c'hoarvez ket aliæs ann eil bonheur heb egile hag he mab goude cahout peadra da brena eur goas a dennas eur billet mad hag a chomas ganti er gear.

A.

En eur ger benag eus ar Frans eun tad a gasse pe kentoc'h a stleje dre ann dorn he zaou grouadur. Ar iaouanca a grie en eur lenva : Tad ! naoun am eus. Ann tad ne respounte netra, mæs kellies gueich ma gleve clemmou he vab e teue he benn tenvaloc'h-tenval.

Pa oa o lavaret c'hoas : Tad cals naoun am eus

e oe clevet gant eur soudard o vont d'ar gear e-vid eun neubeut devejou. O sonjal n'en devoa ket clevet ann tad ar pez a levere he vab, e c'houlennas digant ann tad :

— N'hoc'h eus ket clevet petra lavar ho mab ?

— Re eo, a glevan anezan, siouas ! mæs petra rin-me ? n'am eus na guennec na labour.

— Mar deo evelse, eme ar soudard, gortosit eun tamic bihan.

Hag hen o tilassa he sac'h hag o tenna er meas anezan eur pez bara guen prenet gantan evid he veach.

— Red eo, emezan, rei da zribi d'ar vugale keaz-ze.

Neuze e laka adarre he sac'h var he ziouscoas hag hen laouen en hent. Ann tad o scuilla daëlou a joa ne vouie ket penaus he drugarecaat travoalc'h. Mæs heman heb chomm hirroc'h.

— Netra ken, va den mad ; eun devez benag pa vioc'h pinvidicoc'h e rafoc'h kement all evid ann hini en devezo naoun. A.

KELEIER AR VRO.

Ann autrou comt d'*Esterno* a scriv d'ar gazeten *Journal d'Agriculture pratique*, eul liser evid goulen diganti ha goest e ve da lavaret dezan petra so caus ne leverer ger ebet mui d'eus eul lesen a oa bet hanter-c'hreat er bloas tremenet, evid essaat dond a benn eus ar vleizi ho deus great kement a zroug ha lazet kement all a dud er bloas passeet.

Ha setu eul lo'len eus he liser a gavan mad avoalc'h hen lakaat aman evidoc'h.

— Ma teufe, emezan, ar vleizi da laza deg den var ruiou Paris, neuze e ve great eun dra benag. Mæs evid clevout ez eus bet taget ha lazet eur re benag e departamant ar *Finistère* pe hini ar *Côte-d'Or*, pe unan benag all n'eus ket ezomm d'ober van.

Me garfe e alje unan benag cass eur bleis clanv, pe er buroiou ministr al labourou douar, pe e Cambr ann deputeet e Versailles, pe e buroiou ministr ann afferiou evid diabars ar vro. Me bari, ma chomfe unan benag eus ar re en em gavfe er plassou-ze, heb beza taget gant ar bleis, e cavje ann tu antronos da gass d'ar Gambr al lesen-ze a so chomet ouspen bloas so er buroiou, petra benag ma ziskueze ann oll cahout c'hoant he voti !

— Ia, va mignonet, votit c'hoas evid Radicalet, ha pa ho pezo ho c'hasset da Baris n'ho devezo mui sonj ebet eus ar pez ho deus promettet deoc'h evid cahout ho moueziou.

Eur gaou muioc'h pe neubeutoc'h na bouez ket cals var ho c'houstians. Voti arc'hant evito ho unan hag evid chass-kear ! Ann dra-ze avad a reont, mæs ober eun dra benag evidoc'h ! Neuze ta ! Ne reont ken nemet ober goap ac'hanoc'h. Ann dra-ze ne vir ket pa vezo elecsionou adarre ez afoc'h a du ganto.

— D'ann 2 eus ar miz man, ez eus bet canet e Roazon eur servich bras evid ann Autrou Cardinal Saint-Marc, arc'hescob Roazon.

Cals tud a so en em gavet en Ilis gatedral evid ar servich-ze.

Ann offern a so bet canet gant ann Autrou des Forges, escob Tenarie. Ann Autrou Freppel, escob Anjers, en deus great meuleudi ar C'hardinal, a so bet he varo eus c'holl bras evid Roazon hag evid Breiz.

Ne ouzeur ket c'hoas evid mad, piou a vezo hanvet da arc'hescob e Roazon.

— Ann Autrou Pierre, person Plouider a so maro er sizun dremenet.

PRIS ANN ED.

Er sizun-man eo bet guelleet cals marc'hat ann ed e Frans hag er broiou all ; hag en despet da ze n'eus ket digasset cals ed var ar blasen. Ann amzer gouscoude ne oa ket mad avoalc'h d'ober al labourou douar. Petra so caus eta ne gasser ket cals a ed d'ar marc'hat, nemet abalamour n'eus ket cals da zioueret er bloas-man, petra benag ma levere hiniennou hon devoa bet cals muioc'h ed eget n'hon divije implijet a hed ar bloas.

Ar re ho deus c'hoant lakaat ar re all da gredi e tistaulo pris ann ed, a lavar e mer e carga er gear a Odessa eur bern spountus a vinis evit ar Frans hag evit Bro-Saoz. Hogen hag e ve guir e teuio ac'hano, egis ma leverer, 15 million sac'hadou daou c'hant lur, n'e ket lavaret e alfe c'hoas kement all a ed lakaat ar c'hour da goueza, dreist oll ma n'eus ket mui cals a ed etoues ann dud.

Ar pez so serten eo, n'he deus ket allet ar fizians da resco kement all a ed eus ar Russi lakaat ar prichou da zistaul.

Ouspen-ze, piou voar ha dond a rai ann ed-ze beteg ennomp ? Ma ve disclæriet heb dale ar brezel etre ar Russianet hag ar Saozon n'e ket lavaret e alje dont er meas eus ar mor-zu.

Var marc'hat ann 3 eus ar miz-man e Paris, ez eus bet 10 ha 15 guennec cresc.

Guinis. — 35 ha 35 l. ar guella : ar falla a oa evid 31 l., 31 l. 10 ann daou c'hant lur.

Segal. — 19 l. ann daou c'hant lur.

Hey. — D'eus 21 l. bete 25 l. hervez ann danvez.

Kerc'h. — Cals tud o clasc ha neubeut a c'hreun ; d'oc'h adalec 19 l. bete 24 l. ar memes pouez.

Ed du. — 19 hag 20 lur ann daou c'hant lur : ne fell da zen paea ar prichou-ze.

Var al loenet ar memes deves ez oa eun tamic distaul. A.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e Série N° 39). DISSADORN 26 A EBREL 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : ével guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue
nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Bere'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 20 Ebrel 1878.

Disul all ez eus bet great elecsionou Deputeet e pemzec plas eus ar Frans, ha n'e ket hebken ar Republicanet ho deus gounezet, mæs ar Radicalet. Dre-ze n'int ket goest da tougassi travoalc'h ha da lavaret : Guelet petra a c'houlen ar vro ! Pa ve leset ann oll libr, emaint a du gant ar Republic. Libr ! ma carfec'h cridi. Guir eo en deus scrivet de Marcère eul lizer evid *ordren* d'ar Brefedet dioual d'ober netra evid hini eus ar re a oa e clasc beza hanvet ; mæs al lizer-ze a oa mad evid stanca hon daoulagat deomp ma carfemp beza leset anezho d'ober. Hag ar mearet, hag ar brefedet ha kement hini a apparchant ous ar c'houarnamant, oll ho deus great ho fossubl evid sicour ann hini a blije ar muia, nan da Varcère, mæs da C'hambetta. Me a so sur, ha potret arrondissamant Kemperle a alfe hel lavaret, ema dija ar souprefet o labourat evid Corentin ha danjer bras so, ma ne deo ket goest ar re vad d'en em zifen, e alfe ann autrou Lorois coll gant Guyho. Esperans am eus ne c'hoarvezo ket hag e tiskuezo ann electourien da Gorentin dre ho voterez e ouzont ervad ar pez a dâl hag e fell dezo cahout eur c'hristen mad e Versailles d'eus ho difen. Hogen, hag e ve treac'h Corentin, (ar pez na hello c'hoarveout nemet ma ne ra ket ar gonservatourien ho dever), hag e ve treac'h Corentin, petra a rai-ze ? eur Radical muioc'h a vezo er Gambr ha netra ken.

Ker fall e ialo ar stal goude, evel ma 'za breman, ar muia moueziou ho deus, hag ar muia ho devezo c'hoas. Hag e teufent a benn da gass ar re vad oll en ho zro, ne vent ket goest d'ober muioc'h droug eget na reont breman. Ni a so oll dindan dorn ann Autrou Doue, ha digantan e teuio ar sicour. Ia, pa vouezimp he c'houlen mad ha pa vezimp dign anezan dre hor pinijen. A.

AR SUL FASC.

Meulet ra vezo Doue ! Alleluia !

Tost a zo naontec cant bloas abaoue ma can ann Ilis ar c'homsou-ze, hag ho c'hana a rai bete fin ar bed.

Varc'hoas e vezo ar sul Fasc ; na breman a hed ar bloas, ken ac'han ma zenfo sul ar septuajesim adarre, ne ehano ket d'hel lavaret atau hag e peb leac'h hag e peb mare eus ann deis ; alleluia ! Meulet ra vezo Doue !

Ia ! ra vezo Doue meulet mar teu d'hon renta laouen ; meulet ra vezo Doue ma teu da zeski deomp dre eur boan, dre eur c'hlenvet benag n'eus ken mestr nemetan var ar iec'het ha var ar vuhez.

Meulet ra vezo Doue ! C'hui oll a ioa pell so sebeliet en denvalijen eus ar pec'het hag a voar breman peger mad ez eo Doue evid ar re a zistro a galon vad davatan, c'hui hel lavaro gant joa : Meulet ra vezo Doue.

C'hui hel lavaro ive servicherien fidel da Jesus n'hoc'h eus ken aoun na ken spount, nemet d'ober poan d'ar Salver adorabl-ze, meulet ra vezo Doue!

Ni oll, kenvrois, hel lavaro ive o c'houzout penaus ne hell dont netra beteg ennhomp, nemet dre volontez pe dre bermission ann autrou Doue. Hen desket en deus deomp er c'heit ha ma'z eo bet var ann douar.

« Sellit, emezan, ous ar ieot er parkeier, ne « ouzont na labourat, na nea, ha gouscoude ar « roue bras Salomon, en he oll gloar, ne oa ket « guisket ker caër hag int.

« Mar teu eta ann autrou Doue da gemer ke- « ment a soursi eus eur ieoten a so beo hirio hag « a vezo goenvet varc'hoas, pegement muioc'h a « soursi na gemero hen ket ac'hanoc'h en he va- « delez ! »

Meulet ra vezo Doue ! ar Juzevien o velet Jesus, o vervel var ar groas, a rea goab anezan, oc'h heja ho fenn hag o lavaret : Saveteet en deus ar re all ha ne deo ket goest d'en em zavetei he unan ! Ha Jesus a bede evito, a c'houlenne pardon evito hag a roe he vuhez evid ho zavetei.

En em c'hreat en devoa den evidomp, evid hor prena ; mervel a reas evidomp ha setu echu labour ann den. Beteg ann devez-ze en devoa meur a

veich diskuezet ez oa mab da Zoue, mæs ar muia ma vije guelet ennhan a oa ann den.

Hiviziken ne vezo mui ar memes tra : memes er pez a rai Jesus dindan furm ann den e vezo atau guelet Doue.

Aliæs ho devoa ar Juzevien he glevet o lavaret: Tri devez goude va maro e savin leun a vuhez eus ar bez ; ha setu int o lakaat soudardet endro d'ar bez evid miret na zeufe ann ebestel da laëres he gorf.

Ann ebestel dont da laëres corf Jesus ! Tec'het pell dioutan pa oa bet kemeret er jardin Olivet, ne gredent mui en em ziskuez, hag ann daou anezo a oa chomet gantan hirroc'h eget ar re all, Sant Per ha Sant Ian, mar teuont d'ar bez, n'her greont nemet goude beza clevet gant ar merc'het santel,ez oa e guirionez ressussitet Jesus ha savet leun a vuhez eus ar plass e peleac'h e sonje d'he vourrevien beza hen lakeat evid atau.

Ia, Jesus a so ressussitet e guirionez, meulet ra vezo Doue !

Abaoue ann deves-ze ped gueich n'ho deus ket enebourien ann Ilis sonjet dezo e oant deut a benn anezi hag ho devoa he lakeat er bez evid atau !

Ha beveich ann Ilis evel he fried divin a so sortiet leun a vuhez eus ar bez o cana ha bepred gant muioc'h a fizians, meulet ra vezo Doue ! Alleluia !

Ann Ilis ne spount ket rag ma ve great brezel outhi ; gouzout mad a ra he devezo enebourien keit ha ma vezo tud var ann douar : Jesus o vont d'ar barados en deus lavaret dezhi ; me a vezo ganeoc'h bete fin ar bed, ha setu eno ar pez a ra he oll fizians. Enebourien he devezo, mæs ann autrou Doue he unan a vezo d'eus he difen, rag-se n'he deus ket leac'h da gahout aoun rag den : trec'het he deus he oll enebourien beteg hen, hag ho zrec'hi a rai c'hoas, n'eus fors pegement a vezo anezho, n'eus fors peger crenv e vezint.

C'hoarvezout a rai ganthi evel gant hor Zalver he unan. Jesus epad he oll buhez en deus bet a beb seurt da c'houzanv, mæs eur veich savet eus ar bez,n'en deus mui den ebet galloud varnezan.

En he beaich var ann douar-man, ann Ilis he devezo atau cals pe neubeut da c'houzanv d'eus pers ann droug-speret hag ar bec'herien he servicherien. Ar brezel a rer outhi a so bet commanset en deves ma fountas Jesus-Crist anezhi, ha ne achuo nemet d'ann devez eus ar varn diveza. Mæs goude ann devez-ze ne vezo mui evithi nemet joa hag eürusdet,hag epad ann oll Eternite ar re oll a vezo bet fidel dezhi a vezo ive laouen hag eürus meurbet ha ne ehanint ket da gana heb scuiza morse :

Meulet ra vezo Doue ! Alleluia ! A.

Keleier eus a Rom.

Setu aman varlerc'h, ar c'homsou lavaret gant hon Tad santel ar Pab Leon XIII ann 28 a viz meurs. Prezec a rea ous ar Gardinalet.

Hor breudeur meurbet enorus, Kerkent ha m'hoc'h eus dre ho moueziou galvet ac'hanomp d'ar c'houarnamant eus ann oll Ilis ha da zerc'hel var ann douar plas Jesus Crist, prins ann oll Pastoret, hor speret a so bet spount'et hag encreset bras. Ne sonje ket deomp beza dign eus a eur garg ken huel, hag a hent all aoun bras hon devoa ne vijemp bet morse goest da zougen eur beac'h ker pounner. N'hellemp ket ancounec'haat, ha gant rœsoun,peger brudet ez oa dre ann oll bed cristen ann hano a Bi nao, na gollimp morse ar sonje anezan. Bet digant Doue ar garg eus ann oll dud fidel, n'en deus ket ehanet epad he vuhez, difen atau hag e peb leac'h, ar Virionez hag ar Justis.

Guelet hoc'h eus hoc'h unan petra en deus hen great evid gouarnamant ann Ilis hag e ouzoc'h pegement a enor en deus roët dezhi dre ar sked eus he vertuziou. Ann oll gristenien her c'hare hag hen istime kement n'eus bet martese hini all ebet eus ann oll Pabet, ken enoret, ken meulet na ken respetet eveltan, evel n'eus bet hini anezo o chomm keit all amzer var gador S. Per e Rom.

Ouspen-ze, ne hellomp ket beza dienères, o velet e pe zoare drist ec'h en em gav, hirio ann deis,nan hebken ar bed, ha gouarnamanchou ann douar, mæs ive ann Ilis gatolic ha dreist oll ar Gador santel-man, laëret a zivarnezi he galloud hag he madou. Ia, kement a so bet great dezi, ne hell mui en em zervicha e liberte d'eus he galloud var ann eneou, ker prisoniet eo ha ker dalc'het gant ar re fall.

Hogen, petra benag abalamour d'ann oll ræsoniou-ze ne felle ket deomp reseo ann enor a roer deomp, ne oa ket possubl kenneubeut e teufemp da enebi ous bolontez ann autrou Doue, diskuezet anat deomp dre ar choas hoc'h eus great ac'hanomp, hag ive dre ar c'hoant hon devoa oll da rei, ar c'henta guella, eur Pab d'ann Ilis evid brassa mad ar Relijion.

Setu perag hon deus assantet en em garga d'eus ann dignite huel-ze a Abostol hoc'h eus kiniget deomp, o senti evelse ous moues ann Autrou Doue, n'hon deus fizians nemet ennhan, ha digant piou e c'houlennomp ma roio deomp ar vertuziou a vanc d'hor zempladurez da veza dign eus ann enor en deus great deomp.

Na breman, breudeur meurbet enorus, o prezec ouzoc'h evid ar veich kenta, ec'h anzavomp a vouez huel dirazoc'h penaus biken oc'h ober hor c'harg a Bab, ne glaskimp ken, gant sicour gras ann Autrou Doue, nemet miret ha diouál gant eves ann tenzor presius eus ar feis gatolic, nemet miret ha difenn heb aoun guiriou hag interest ann Ilis hag ar Gador santel-man, nemet procuri silvidigez ann oll. Evid-se ne espernimp ket hor poan, n'hon devezo aoun rag netra, na rag den, na biken ne raimp netra a gement a alfe lakaat ac'hanoc'h da gredi e caromp guelloc'h hor buhez eget hon deveriou.

D'en em zicour d'hen ober ne vanco deomp nag hoc'h aliou mad, nag ho furnez, n'hon deus ken c'hoant ha ne c'houlennomp ken diganeoc'h.

Arabad eo deoc'h credi e ve ar c'homsou-man, eur fœsoun benag da lavaret hoc'h eus guir da sevel ho moues evid presec ouzomp, pa vez hano eus a ezomou ann Ilis ; nan ho c'hemer a renkit evel ma'z int, egis ann testeni anat eus hor bolontez. Scrivet doun eo en effet en hor speret, ar pez a lennomp er scrituriou Sacr her greas Moïses dre urs ann Autrou Doue, oc'h en em gavout re veac'het dre c'houarnamant ann oll bobl, e choasas deg den ha tri ugent, d'eus ar re gossa eus ar Juzevien, evid dougen ar garg assambles gantan hag he zicour dre ho zel hag ho aliou mad da zerc'hel ann urs vad etoues oll bugale Israël.

Ann exempl-se, he lakeat hon deus dirag hon daoulagat, ni ar penn hag ar sturier eus ann oll bobl gristen, petra benag ne veritomp ket eun henvelep enor. O cahout ann exempl-ze dirag hon daoulagad, n'hellomp ket miret da c'houlen diganeoc'h, a zalc'hit en Ilis Doue leac'h ann dec den cos-ze ha tri ugent eus ar Juzevien, e rofoc'h deomp ho sicour en hol labourou, hoc'h aliou mad evid æssaat deomp ar boan speret.

A hent all, desket hon deus el Leoriou sacr, ec'h en em gav ar silvidigez eleac'h m'en em gav ar muia aliou mad;gouzout e ouzomp, rag m'hel lavar ar c'honsil santel a *Drente*, eo roet ar Gardinalet d'ar Pab evid he zicour da c'houarn ann Ilis ; sant Bernard ive a zesk deomp ar memes tra, ha setu perag goude beza bet unan ac'hanoc'h epad pemp bloas var'n ugent eus hor buhez, o tont da asesa var ar gador santel man,n'hellomp ket miret da gahout evidoc'h carantez ha madelez. Ouspen, e fell deomp cahout d'hor zicour en hol labourou hag hon oll afferiou evid ar pez a sell oc'h ann Ilis, ar re oll a so bet hor c'henvreudeur epad keit all amzer, dre ann dignite eus ho c'harg.

Breman, Breudeur meurbet enorus, gant cals a joa eo e teuomp da rei deoc'h ar c'helou d'eus ann issu mad eus eun dra a sell cals ous gloar ar Relijion. Ar pez a oa bet commanset gant Pi nao, ker santel dre he vertuziou, ar pez a oa bet lavaret e oa mad hen ober gant ar re ac'hanoc'h a so e congregasion Breuriez ar Feiz, da lavaret eo henvel adarre Eskibien hag Archeskibien e rouantelez Scoss, gant sicour ann autrou Doue, hon deus allet cass ann affer-ze da benn hag hon deus hen great dre hol liser eus ar pevar a viz meurs eus ar bloas-man.

Eürus bras omp en em gavet, Breudeur meurbet enorus, da rei evelse ho c'hoant d'ar veleien ha d'ann dud fidel eus ar Scoss, ho deus atau diskuezet dre vercou sclear hag anat, beza leun a zevosion evid ann Ilis catolic ha cador S. Per. Rag se, fizians hon deus e velo ar Rouantelez Scoss, sicouret gant pedennou he Fatronet, o creski bemdez ar peoc'h hag ar justis etoues ann dud fidel.

Oc'h achui, Breudeur meurbet enorus, ec'h ouzomp mad tre, ne vankoc'h ket d'en em lakaat a du gancomp, evid labourat da viret ha da zioual ar Feis hag ar Relijion, evid difen ar Gador santel-man ha creski gloar ann Autrou Doue, rag gouzout mad a ouzoc'h hon devezo oll eun henvelep curunen er Barados,mar g'hon deus labouret oll assambles er bed-man d'ober mad afferiou ann Ilis. Goulennit eta digant ann Autrou Doue, ann tenzor-ze a drugarez, ha dre intersession galloudus he Vam consevet heb pec'het,hini St Josef patron ann oll Ilis, hag hini ann Ebestel Sant Per ha Sant Paul, ma zeufo d'hor zicour en he vadelez, d'hor c'hundui en hor zonjesonou hag hon oberou, ha rei deomp implija mad hag evitan ann amzer hon deus c'hoas da veva. Goulennit ive evid hag Sant Per en deus roet anezi deomp da gass var ar mor fuloret eus ar bed, ma gemero he unan ar stur, evid he c'hass, goude beza peoc'het ann avel hag ar mor, beteg ar pors beniget eus ar peoc'h hag eus ann eürusdet. A.

Eur ger d'ann dud fur.

Ann oll a oar, e ve tennet ar rousin d'eus serten guez a so,evel ar pin hag ar sapin ; eur troc'h a ve great d'ar guez-ze a dreus ar plusken beteg ar c'hoat hag e laker dindan eur pod bihan da zastum ar pez a gouez.

Ar rousin o veza evel goad ar guez-ze, n'e ket diæs deoc'h compren, penaus ma ve great re a droc'hou pe autramant ma vent great heb chan, heb rei d'ar guez amzer da ziscuiza, d'ober goad nevez, e teufe ar re-man buhan avoalc'h da zisec'ha ha da vervel. Rag-se ar re ho deus eus ar guez-ze hag a so tud a skiant a laka evez ne ve ket great re a droc'hou hag e vent great e mare braô.

Hogen,petra a lavarfec'h-hu eus ar re a sonjefe dezo gounis muioc'h ar memes bloavez hag a rafe troc'hou ebars er guez-ze penn da benn ha n'eus fors e pe vare-eus ar bloas ? A dra sur e lavarfec'h ha gant guirionez, int tud diskiantet a gollo heb dale ho oll danvez rag ma so bet falvezet dezo gounis re ar memez bloavez. —

Mad ! sonj ho peus eus ar pez a so bet c'hoarvezet d'ar 14 a viz Here diveza ? Ma n'hoc'h eus ket me ia d'hel lavaret deoc'h.

O rei ho moueziou d'ar Radicalet ho peus lava-

ret d'ann dud-ze a oa ouspen ann hanter anezo dare da vervel gant naoun :

— Lakaat a reomp ar Frans hag he oll danvez etre ho taouarn ; ober a rafoc'h anezo ar pez a garfoc'h ha ni a lavaro c'hoas trugarez deoc'h goudeze.

Na petra ho deus int great eur veich m'ho peus roet dezho ar guir d'ho commandi ?

Henvel ous ann den-ze a glaske tenna en eur bloavez, hag a renkefe ho laza, kement a rousin ha ma helle d'eus he oll guez pin ; int ho deus lavaret :

— Ni so ann niver : ann niver hag ar muia moueziou setu hirio ann deis ar vistri. Piou a alfe miret ouzomp d'ober ar pez a garfemp ! —

Ha setu int o commans ober beac'h d'hor ialc'h ni heb damant ebet. Paour keaz lenner, m'ho peus c'hoas eur pez ugent real benag en hoc'h arbel e hellit sellet outo hag ho lakaat d'ober *drin, drin,* ne vezo ket pell ne glevoc'h mui anezo, na ne veloc'h mui ho liou.

Lennit mad breman ha gant evez. 3 pe 4 c'hant million evid achui ann hentchou visinal.

4 mil million evid ann hentchou houarn.

1 mil million evid ar steriou hag ar c'hanoliou.

Da lavaret eo ouspen 5 mil million, nemet ken !!!

Ne ia ket fall ann traou evid commans, ne ket 'ta !

Hag e peleac'h e vezo cavet ann arc'hant ze ? Ne iet ket da lakaat ac'hanoun da c'hoarzin ! E peleac'h ! N'ho peus ket sonj d'eus ar pez a oe great e 1793 pa oe dispignet ann arc'hant, neuze e vije roet d'ann dud evid paea ho labour hag ho zraou, nan billejou banc mad evel ar re hon deus breman mæs tamou paper ne dalvezent netra hag e vije great *assignats* anezho. Hirio n'e ket d'eus ar sort-ze a vezo roët mui ; ann hano a vo dishenvel mæs kement ha kement a dalvezint, da lavaret eo netra. Ar re-ze a vezo hanvet breman : *arc'hant prestet, acsionou, obligasionou ;* mæs piou a baeo anezo ? Ann hini a garo evel e 1793. Da lavaret eo den ebet. Eun neubeut bloaveziou e vezo paet ann interestou, mæs eun devez a zeuio ne vezo clevet mui hano eus ann interestouze hag e renkoc'h casi sur ho c'holl gant ann arc'hant prestet. Ar c'houarnamant pa n'hello mui paea a rai Banc evel ma eo deut ar giz hirio. Ne vezo ket braô ann taul-ze !

Me chans ne spontoc'h ket evid kenneubeut a dra, ma ve kinniget 7 pe 8 dre gant, e vezo mâl ganeoc'h rei hoc'h arc'hant hag e c'hoarvezo ganeoc'h evel ma eo c'hoarvezet gant ar botret ho deus prestet arc'hant d'ann Turket, (hervez gazeten ar Meziou, ar Frans hebken he deus roet dezo 2 vil million), e renkoc'h coll tout.

Hag arabat eo deoc'h lavaret ne c'hoarvezo ket ann taul-ze e Frans. C'hoarvezet eo bet dija ha netra na viro ne alfe c'hoarveout adarre.

Setu aman eun histor hon deus clevet eun ugent vloas so benag eur micherour cos o counta anezi.

Ann den-ze oajet neuze a bemzec vloas ha pevar ugent hel levere d'ann nep en devoa c'hoant he chilou.

— Em iaouankis e carien cals labourat hag espern, rag ma felle din cahout eun dra benag p'am bije bet c'hoant dimizi. Dre gals poania em boa allet lakaat a gostez 3,500 lur. Siouas din ! Ar soumm-ze n'e ket arc'hant a oa nag aour nemet *assignats* dastumet neubeut ha neubeut.

Pa velis ar somm-ze dirazoun e teuas sonj din ez oan pinvidic avoalc'h evid dimizi hag o veza cavet eur plac'h iaouanc eus va doare e c'houlennis anezi. Devez ann eured a oa dija merket pa gollas en eun taul va *assignats* dec ha pevar ugent dre gant eus ho zalvoudegez. Revinet e oan !

Ann eured a oe great evelken, mæs siouas ! biken na zisonjin e renkis paea 500 lur 10 guennec va boutou eured ha 1,650 lur eur bâl-tân, eur re binsetezou, eur pod houarn d'ober souben, eur bilic lostec hag eun hanter-dousen couverchou stean.

Evid troc'hi berr pa oe great ann eured ne chome mui eur guennec ebars em ialc'h. Red eo din anzavout ar virionez benn da benn ; beteg ann devez-ze e oan a du gant ar Republic, mæs eur binijen galet am eus renket ober eus va fec'het. Petra fell deoc'h ! Me a sonje din ez ea ann traou evid ar guella rag ma c'hounezen cals arc'hant, mæs abaoue ann devez-ze oun bet pareet evid atau eus va c'hlenvet.

Ar micherour cos-ze ne vanke morse lavaret abars achui :

— Ar Republic, emezan, nemet eur fars n'eo ken. Eur c'hoari eo etre ann hini a so o clasc trompla ar re all hag ar re a so touellet gantan. Evessait mad ous ar pez a lavaran deoc'h rag n'eus netra suroc'h. Peb Republican a so eun den fall pe eun den dishiant. Me oa eus ar re ziveza-man hen anzavout a ran heb en em veuli, ha gouscoude eo guelloc'h ganin beza bet tromplet gant ar re all eget beza tromplet den. Ah ! ma vouife ann oll ar pez a ouzoun, ann hano hebken a Republic a ve goest da lakaat ann dud da dec'het ar pella ma alfent.

Petra livirit, lennerien, d'eus histor ar micherour cos-ze ? Eur re benag a sonjo martese dezho, eo re galet evid ar Republicanet ; evidomp-me ne gredan ket.

Ma peus etoues hoc'h amezeien eur Republican, den fur hag honest, ar pez a hell c'hoarvezout aveichou, pa gavoc'h ann tu it da gauseal gantan hag e veloc'h abars nemeur ez eo ann den honest-

ze eun den a neubeut a skiant (divarbenn d'ar *Politic,* ententet mad.) Rag tud a so, bet cals speret digant ann Autrou Doue, ne zirouton nemet pa vez hano eus ar *Politic.* Ann dra-ze a ve guelet stanc ha kelliæs ha bemdez. Evessait mad hag e velfoc'h. A.

MARVAILLOU.

Ann Hermit, Ian ha Fanch.

Ian ha Fanch a so etal dor ann Hermitach.

Ann Hermit a erru d'ann daou lamm-rus var he varc'h askellec.

Ann Hermit. — Sell ! sell ! Ian ha Fanch ! Petra rit aze diana, va mignonet keaz ?

Ian. — Ober gard dirag eun ti goullo. D'oc'h a beleac'h e teuit-hu ? Ar marc'h askellec a so ar ionen var kement bleven a so en he habit.

Ann Hermit. — O pardona oun bet e Rom, e Paris, e Lourdes, e Pont-Main, er Salette, er Folgoat hag e Santes Anna Venet.

Fanch. — Na peur hoc'h pignet var ho marc'h askellec ?

Ann Hermit. — Peur ? Hirio goude va lein.

Ian. — Mad ! eur marc'h dispar hoc'h eus pa ra kement a rout e ken neubeut amzer ! Ne gredan ket memes ec'h alfe person Plabennec c'hoari ganeoc'h.

Ann Hermit. — Na lavaran ket deoc'h. Anzao a renkan gouscoude en deus ann autrou-ze eul loen d'oc'h ar c'henta choas.

Fanch. — N'ho peus ket guelet er mintin-man ar sitoïen Lorgnez ?

Ann Hermit. — Am beus, na c'hui ?

Ian. — Ni ive. Deuet eo da gonta traou d'am zi.

Ann Hermit. — Contet en deus ive deoc'h ar scotaden am eus roët dezan ?

Fanch. — Oh ! n'en deus ket. Lavaret avad en deus, mar d'hoc'h crenv en ho relijion ne ententit gric er politic, hag en devoa c'hoarzet en he varo pa gleve ac'hanoc'h o lavaret penaus ar Politic ne ra netra nag evid ar Barados nag evid ann Ifern, ha ne sell ket ar politic ous Doue, nag ous gourc'hemennou Doue, ha ne oa hini eus ar seis pec'het marvel er Politic, hag ar Politic n'he deus ket da soursial d'eus gourc'hemennou ann Ilis, ha me voar-me, petra a lakea c'hoas var ho kein ! En eur ger, en he sac'h, emezan edoc'h dija m'en dije tizet o kemeret.

Ann Hermit. — Espres caër e leveren ann dra-ze da velet petra lavarche, rag mal a oa ganin planta bole ennhan. Ann diaoul, ententit, sulvui ma cauze dous, seulvui eo poent he gutuil. Ann diaoul a so ar c'hontrol beô d'eus ar pez ez eo ann autrou Doue. Ann autrou Doue a ra atau brezel da gement teich fall a so e calon ann den, eleac'h ann diaoul a ra atau flouric dezo.

Ia, potret, setu eno unan eus mercou ar guir relijion ; ober bepred proses da oll vissou calon ann den : evel ma'z eo eur merc anat eo faus eur relijion pa ra meuleudi eur vis fall benag. Rag-se pa n'eus nemet Relijion Jesus-Crist na c'houzanv vis fall ebet, n'eus ive nemet Relijion Jesus-Crist a gement a ve guirion, a gement a alfe cass ann den d'ann eürusdet.

Ian. — Anat avoalc'h eo e renk ann traou beza en dail-ze rag ar vertus a rent an den eürus diana en he goustians, hag eno eo ema ar soursen eus ar guir eürusdet : eleac'h ar vis a gass atau, caër vez ober, varzu eur mor a encres, a velconi, a remors, a zizenor, a zizesper, a valeur evid ann amzer hag evid ann eternite.

Fanch. — Eleis a draou en deus lavaret deomp Lorgnes. Ne gomse ket avad divarbenn d'ar Relijion, rag, emezan, breman ne dal ket coms var ar poënt-ze, ann oll gatoliket, ann dud fidel, ar veleïen, ann eskibien hag ann arc'heskibien, ar gardinalet hag ar batriarchet a so a unan gant hon tad santel ar Pab. Araug, emezan, e oa eas ober heresiou ha schismou, eleac'h breman n'eus ket moïen, ne dal ket. Setu perag, eme Lorgnes, evid ober freuz ha sevel dispac'h e renker trei var ar politic.

Ann Hermit. — Hag e levere petra ?

Ian. — Eleis a draou.

Ann Hermit. — Na petra c'hoas ? ne hell beza nemet eur Roue, pe meur a Roue, pe Roue ebet ? Pehini a levere eo ar guella ?

Fanch. — Ne levere ket, nemet avad drailla comsou.

Ann Hermit. — Petra a seblant dezan ar guella ?

Ian. — Ar Republic ! na petra-'ta rag m'en deus fizians da gahout muioc'h a freus dindanni. En em ganna a rai ann dud evid gouzout piou en devezo ar plassou kenta ha peurvuia ann hini a vezo ar galloud gantan o c'houzout avoalc'h ne chomo ket atau e plas, a zalc'ho leaz ar vioc'h evitan hag he vignonet, hag evid-se ar Republic a vago ar goler, ar venjans, ann avi hag al laëronsiou etoues ann dud.

Ann Hermit. — Ar Franmasonet a so touellet ive gant ar furm gouarnamant-ze, ha setu perag n'ouh ket evid cahout fizians er Republic a so breman. Oh ! ma ve cristenien vad e penn ar Republic, n'am be netra da lavaret, rag cristenien *guirion* ne raint morse lezen ebet a enep ho c'houstians sclærijennet gant lezen Doue, lezen ann Ilis hag ann Aviel. Ar furm a so eun dra benag, guir eo, mæs mar d'e mad ar found, ar furm ne ra ket cals.

Lakit eur guiscat stean var eur pez aour, ho pezo atau eun dra hag a dalvezo. Hogen lakit eur guiscat aour var eur pez ploum, n'ho pezo ket roet d'ho ploum cals muioc'h talvoudegez.

Rag-se *hano* eur c'houarnamant, *furm* eur c'houarnamant ne vern ket cals, mar d'eo fountet ar c'houarnamant-ze var ar virionez ne chench morse ha ne uz jamæs.

Grit lesennou da sicour ann den paour d'ober he belerinach er bed-man ha da erruout er Barados, ha kemerit neuze ann hano a garfot, Roue, Impalaër, Presidant, ne ra fors ; nemet ec'h anavesfoc'h Doue evid ho mestr hag ho parner, e rentoc'h ac'hanomp ken eürus ha ma heller beza er bed-man. Ne glascomp ket ar Barados var ann douar, mæs avad goulen a c'hellomp digant eur c'houarnamant a fell dezi cundui ha ren eun neubeut cristenien, ec'h hellomp goulen diganti ne vezo ket eur c'houarnamant herves *Platon* pe neus fors peu sort païan all, ha neubeutoc'h c'hoas herves *Satan* he unan, Roue ar Franmasonet ; mæs eur c'houarnamant hervez hor Zalver beniget, eur c'houarnamant a vezo a unan gant hon Tad Santel ar Pab hag a c'houlenno cuzul digantan evid cundui ar bobl gristen.

Daoust ha païanet, daoust ha bugale satan eo, ho devezo guir da gundui bugale Doue, breudeur ha servicherien Jesus-Crist ? D'ann traon ar seurt gouarnamanchou-ze a so daonet hag a gass ar gristenien d'ann Ifern d'ho heul.

Fanch. — Ne maoc'h ket 'ta a enep ar Republic ?

Ann Hermit. — Petra sinifi Republic ? Mechans Republic a sinifi tud gant kic hag eskern ! Ar seurt tud-ze a gaver couls dindan ar Rouane ha dindan ann Impalaëret. Ann dud a vez atau ar memes tra. Me a so bet em amzer dindan daou Roue, dindan ar Republic, dindan ann Impalaër, dindan ar Republic adarre breman, da c'hortos eur Roue pe eun Impalaër, ha goude adarre ar Republic mar bevan avoalc'h. Nan, nan, ne maoun ket a enep ar Republic mar d'e cristen, ne d'oun ket a enep eur Roue mar d'e cristen. Me a so cristen hag a fell din beza cunduet egis eur c'hristen ha n'e ket avad egis eur païan, nag egis eur franmasoun, ha dre-ze mar gouzon ez eus eur païan pe eur franmasoun o commandi, e rin va fossubl evid en em denna cuit, rag sclear eo, ar seurt tud-ze ne hellont cass ho sujidi nemet d'ann Ifern.

Ian. — Setu aze hag a so sclear. Hag evid ar Frans, pehini eo ar guella gouarnamant ?

Ann Hermit. — Hini ebet ne d'e mad, ma n'e ket cristen. Ann dra-ze a so eur virionez d'oc'h ar c'hatekismou ; da lavaret eo, eur bugel pemp bloas a ve goest d'hel lavaret. Mæs, ha kement gouarnamant gristen a ve mad evid ar Frans, setu eno eun dra ha ne de ket ken eaz hel lavaret.

Ar pez so sur eo, epad ma he deus bet ar Frans Rouane cristenien vad, a unan gant ar Pab, eo bet ar genta nasion eus ar bed ; gant ann daou Napoleon he deus trec'het cals poblou hag eo bet trec'het ive ganto. Evid ar Republic, he hano hebken a laka eun den da scrijal rag hi hebken he deus great muioc'h a zroug d'ar Frans eget ann oll Rouane fall assambles hag ann daou Impalaër. Nag a dud lazet ! nag a arc'hant foranet !

Fanch. — Ha gouscoude ar Rouane fall nag a zroug n'ho deus ket great ! Hag ann daou impalaër ! Oh va Doue ! va Doue ! Pebes histor drist evid ar Frans !

Ann Hermit. — Ha kement-se ? perag ? Abalamour ne oant ket cristenien vad ; er c'hontrol persecuti a reant endra hellent hon Tad Santel ar Pab. Ia, setu eno ar soursen d'eus maleuriou ar Frans, hor Rouane fall, ar Republic genta hag ann daou impalaër, hag ar re ho deus a viscoas persecutet hon Tad Santel ar Pab.

Ian. — Na peur e vezimp eürus er bed-man ?

Ann Hermit. — Pa vezo ar bobl hag he vistri cristenien vad hag a unan gant hon Tad Santel ar Pab, ha dre-ze gant Jesus-Crist guir Doue en em c'hreat den evid effasi pec'het hor c'herent kenta.

Fanch. — Hag ar gouarnamanchou a ra maleur ar bobl, petra erruo ganto ?

Ann Hermit. — Na veles-te ket anezo o coueza ann eil goude heben ? Kement pobl a so breman a seblant enouet ha scuis-maro gant gouarnamanchou a gemer anezo, nan evel bugale Doue mæs evel chatal, mad hebken da brodui kement a so red evit magadurez ha plijadur ho ferc'hen. Me a so coz ha n'her guelin ket m'ervad, mæs c'hui so iaouanc c'hoas hag e veloc'h ar poblou o trei ho daoulagat hag oc'h astenn ho divreac'h varzu ar Pab en eur lavaret dezan : *C'hui eo hon Tad hag hor Roue.*

Alo, it d'ar gear ho taou. Poënt eo din mont da droc'hi bouët da va marc'h askellec.

J. M. C.

Histor da leun gant evez.

Tri laër, Plic, Pluc, ha Ploc, ho devoa græt ar sonj da zizamma eus he zanvez unan eus ho amezeien. Netra æssoc'h ; ann nozvez m'ho devoa choaset a dlie beza tenval ha tud ann ti scuis maro gant ho labour, er mare-ze eus ar bloas, a vije bet cousket mad, a sonje dezo. Ouspen, ne oa den er c'harter, na pell ac'hano, par dezo da vont dreist ar mogeriou, na da zigori ann noriou heb alc'huez.

Siouas dezo ! ne ouient ket e oa er pors euz ann ti-ze eur picol ki a gouske epad ann deis, pa oa dihun he vistri, evid allout dioual ho zraou

epad ma oant cousket ho unan en noz.

Setu eta ann tri aillon o lemer dreist ar vur ebars er pors, heb aoun ha laouen bras hag o prepari mont en ti.

Medor, en he loch, en devoa ho guelet o tont, mæs, evel ma anavezas ne oant ket re evitan, ne lavaras ger hag a lesas anezo da vont larcoc'h. Neuze avad e lammas varnezo hag heb harzal e tennas beb a dam kic diganto. Digant Plic e lammas he gof-gar. Pluc a rencas coll ouspen eul lur eus he vorzad ha Ploc.... evid heman n'hellan ket lavaret deoc'h petra a gollas. Travoalc'h e vezo deoc'h gouzout e oa o tec'het cuit ha Medor oc'h he heul pa grogas heman peg ennhan.

Ma oant deuet buhan, ec'h hellit cridi ez ajont cuit cals buhannoc'h c'hoas.

Medor, pa ne velas mui al liou anezho, a gomansas harzal, nan evid goulen sicour, mæs evid digass da sonj d'he vistri e oa oc'h ober gard evito.

Ann tri laër oc'h he glevet d'eus ann tu all eus ar vur a douas e renkefent mod pe vod cahout buhez Medor.

Ar paour keas ki, ne zaleas ket oc'h ancounec'haat ann taul caër-ze, mæs he dri enebour na zisonjent netra, hag eur veich gleizennet ho gouliou, setu int oc'h en em glevout, da c'houzout piou a rofe he stal da Vedor.

Plic, o veza evesseat mad outan, a velas e tremene alies dre ar memes plas, ha setu hen oc'h en em lakaat var he c'hed gant eur fusuil carget. Medor ne oa ket picous he lagat hag o vont gant he hent e selle atau d'eus ann eil tu hag egile gant aoun e vije bet eun dra benag a nevez. Egis ne oa ket d'eus ar penn diveza eus ar sizun e vouie ervad ive peu sort kemm a so etre eur vas hag eur fusuil. Rag-se, pa velas, eun devez ma oa o vont da bourmen, beg eur fusuil troet entramant hag ennhan, a reas eur pez lamm, ma vouie, ha boled Plic eléa'h terri he benn da Vedor, a zibennas eur vezen dero iaouanc, ec'h en em gave eno e kichen. Setu Medor saveteet eur veich.

Deut a oa tro Pluc da vont dezan, heman ne gare ket ann trous, martese en devoa aoun rag ar fusuillou ; rag-se e prenas eul lur kic oc'h, d'oc'h ann hini brava, hag evid he sala, eleac'h taul oalen e taulas eun tam hini guen fin egis bleud, a leverer *arsenic* anezan, hag o veza draillet munut ar c'hic evid kemesc ar bleud-ze gantan, e reas eun doare silsigen, ho devoa ann oll c'hoant he dribi. Sonjal a rea dezan beza sur eus he daul rag Medor en devoa eur si, (Piou n'en deus ket?) Medor a oa re c'hlout.

Setu eta taulet ar silsigen var hent Medor. Kerkent ha ma velas heman anezhi e lammas entramant hag ennhi evid he lounka, rag pell a oa, ha biscoas memes marteze, n'en devoa bet eur seurt frico. Hogen, pa oa o vont dezhi, e teuas da sonjal, penaus ar seurt pechou kic ne zivoanent ket anezho ho unan var ann hentchou ha da gredi ec'h helle ar silsigen-ze beza lakeat eno d'ober coll he vuhez da eur paourkeas ki, eun tamic re c'hlout. Mont a reas tre evelken, mæs goude beza c'houeset ar c'hic e savas.... hag hen abiou. Pluc a ioa drong ennhan rag n'en devoa ket allet dont abenn eus eur c'hi, hag hen o vont da gonta d'ann daou all petra a oa c'hoarvezet.

Ploc, oc'h he glevet, hag o c'housout a hent all petra a oa c'hoarvezet gant Plic, a lavaras dezo ho daou :

— Ne d'hoc'h ken nemet daou azen, hag ar c'hi-ze, en deus cals muioc'h a speret evidoc'h, mæs lesit-hen ganin.

Neubeut amzer goude e oa ann dud er mechadou o tastum ann eost, ha Medor, scuis-maro en he loch, a teuas c'hoant dezhan da vont da velet e pe zoare ec'h en em gave ann eost er blavez-ze. Paourkeas ki ! ne hellas ket mont pell. Ploc a oa o c'hedal anezan, ha pa oe deut Medor eun tamic d'eus he di, setu Ploc o redec var he lerc'h o crial :

— Hars ar c'hi clanv ! hars ar c'hi clanv !

Kerkent ann dud a oa er bareier a savas kement a spount varnezho gant aoun da veza taget gant ar c'hi ze, m'en em dauljont oll varnezan gant mein, gant bijer, gant filc'her ha gant ferc'hier, hag ar paour keas ki a rencas coll eno he damic buhez abalamour d'eur gaou.

Ploc en devoa lavaret ar virionez : deut e oa a benn eus he daul.

Evid ober droug da eur re, evid coll anezan n'eus tra guelloc'h eget ar gaou, eget ann teodadou fauss.

Setu petra ra ive ar Republicanet e mare ann elecsionou. Dislonka a reont var ar re vad a beb seurt gevier hag ann electourien o sonjal ganto e alfe beza guir ar pez a leveront ec'h en em laka a du ganto. Dindan ann heaul n'eus netra nevez, hag ar re a so breman oc'h ober micher ann diaoul a ra evel ho mestr. Satan a lavaras gaou d'hor c'herent kenta evid ho lakaat da vont a du ganto a enep ann Autrou Doue : penaus na zeufe ket he vugale, ar vanden Lusiferet a so oc'h ober he vicher var ann douar, da ober eveltan !

Ne vo ket pell, potret Kemperle her guelo mad tre, Corentin Guyho, Lois Hemon hag ho sclissen a vezo guelet o redec ar vro, hag a rai ho fossubl, dre c'haou kentoc'h eget dre vir, evid miret oc'h ann Autrou Lorois da veza hanvet adarre. Ma ne ouzoc'h ket petra so caus eo bet chomet ann Deputeet keit all abars torri elecsion ann Autrou Lorois m'hel lavaro deoc'h. Eur ræsoun vad a oa ec'h hellit cridi, panefe-se e vije bet casset pell so

d'ar gear, rag Corentin Guyho, a so ouspen mall gantan mont da Versailles, n'e ket evid labourat nag ober afferiou ar vro, mæs evid touich he bemp lur var'n ugent bemdez, a ra cals defaut dezhan.

Petra so caus eta ?

Petra ? emaomp ganti.

Lois Hemon, mestr, var he veno, nan hebken er genta loden eus arrondissamant Kemper, en deus he choaset evit Depute, mæs ive en eil, rag Arnoult, Depute ann eil loden, na helle ket ober eur gammad heb ma vije egile gantan, da rei dezan he brotecsion ha da brezec evitan : nemet en droiad diveza, ma eo bet Lois Hemon he unan oc'h ober ann dro, hag Arnoult a so bet hanvet heb beza bet guelet, couls ha ma vije bet hanvet *Laouic ann dour* ma vije bet lavaret d'ann electourien Republicanet henvel anezan ; Lois Hemon a fell dezhan ober he vestr ebars en arrondissamant Kemperle, evel ma carfe m'ervad, hen ober dre ann departamant a bez. Kemeret en deus Corentin dindan he brotecsion, hag heb dale e veloc'h anezan o redec ar parræsiou evid lavaret d'ann oll : mar peus c'hoant cahout eur c'houarnamant deread, hanvet Corentin, unan mad eo, me Lois Hemon a respont anezan. Ha ma n'e ket travoalc'h evid lakat ar pesket da zont da bega en higen, e lavaro ouspen a beb seur gevier a enep ann autrou Lorois. Ma vije bet heman torret he elecsion pell so, Lois n'en dije ket allet beza en arrondissamant Kemperle o pourmen Corentin, hag e Versailles o torri elecsionou ar gonservatourien, rag ar c'houarnamant n'he divije ket allet gortos re abars ober ann elecsionou. Mæs breman Lois a rai evel ar c'hoz ; toulla a rai ann douar dindan treit ann Autrou Lorois, hag ar mulosset goude, o cahout henchou great, ne vezo ket diæs dezo kenderc'hel oc'h ober ar pez he devezo commanset ar c'hoz. Da lavaret eo, Lois a enaouo ann tân e peb leac'h dre he c'hevier a enep ann autrou Lorois, hag ar re all goudeze, ar re a vezo casset gantan, a hello kenderc'hel oc'h ober ar memes labour hag o c'houesa ann tân enaouet gant ar mestr, hag heman a hello mont da Versailles da c'hortos disoursi ann elecsionou. Ia ! ma ve collet ho fenn hag ho feis gant potret Kemperle !

A.

D'ar sul 5 a viz Maë e vezo e Kemperle voterez da henvel eun Depute e plass ann Autrou Lorois a so bet torret he elecsion.

AR BREZEL.

Er sizun-man ez eus eun tam benag muioc'h fizians da gahout ar peoc'h, evid eun neubeut miziou. Ar Russi he deus kemeret douet rag ar chass Saos o tiscrognal, ha brema ema o clasc gounis amzer, d'en em brepari guelloc'h, da veza crenvoc'h, pe autramant da gavout e leac'h all ar pez a vanc dezhi.

Evelken n'he deus casset tam eus he soudardet d'ar gear, hag he deus savet re nevez. Ouspen, lakeat he deus ober e Pruss eviti 500 pez canol dir.

Bro-Saos he deus great ar memes tra.

Hogen, evid pourvei da ezomou kement all a soudardet e renker cahout peadra, hag ar Saozon a so cals pinvidicoc'h eget ar Russianet. Evelse, ma ve ann treac'h a du gant ann hini en deus ar muia danvez, ar Russi a renco coll gant Bro-Saos.

Da c'hortos e mer c'hoas o lavaret e vezo red cass eun neubeut cannadet d'eus a beb bro da velet ha ne ve netra da cheinch en acta sinet etre ar Russianet hag ann Turket

Ar Gannadet-ze a hello en em glevout ? ne ouzoun dare, mæs da c'hortos, ma n'eus ket peoc'h tre, ne vezo ket kenneubeut a vrezel breman doc'htu.

A.

PRIS ANN ED.

Ar pris ne ia na ne zeu. E plasou gouscoude ez eus bet distaul, rag ar re ho devoa ezomm da verza, o sonjal dezo e oa dija great ar peoc'h, ho deus bet aoun ne gavjent mui ar pris a ginniger dezo, hag ez eus bet casset var ar marc'hajou cals muioc'h ed evit ne oar o clasc. Hogen, arabad eo credi oc'h kement a vezo lavaret divarbenn d'ar peoc'h ; ne ket varc'hoas, na memes da benn c'huec'h miz marteze e vezo possubl lavaret pe vo peoc'h evid mad pe ne vo ket, rag-se, n'eus ket da fiout re var gement-se evit cridi e chomo ann ed izel-bris.

Da c'hortos, da varc'hat ann 11 e Paris, ar brenourien a c'houlenne pevar real distaul dre sac'hat, hag ho deus allet cahout 10 guennec.

Guinis. — 34 lur 10 ar guella, 31 lur ar falla.

Segal. — N'eus ket clasc. 18 lur 15 ha 19 lur.

Hey. — Cals a glasc varnezan, 24 lur 10 da 21 lur ann daou c'hant lur.

Kerc'h. — 24 lur ar guella, 20 lur ar falla, atau ann daou c'hant lur.

Ed du. — Ne ve ket guerzet cals, ar brenourien a gav anezan re ger 19 lur ha 19 lur 10 ann daou c'hant lur.

Var al loënet-corn, ez eus bet ive distaul eun tam benag.

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, mouilet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 60). DISSADORN 27 A EBREL 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 27 Ebrel 1878.

E oan o clasc er sizun-man petra em bije allet lavaret deoc'h a nevez d'eus afferiou ar vro, mæs caer am eus bet lenn ha furcha ar gazetennou, n'am eus cavet netra a gement a dalfe ar boan. Torri ar re vad a oa er plassou evid lakaat re all en ho flass da sicour ar Radicalet da goll ar Frans, ne veler ken bemdez.

Neuze e teuas sonj din eus ann elecsion e vezo great e Kemperle d'ar 5 eus ar mis a zeu. Mad, emezan, setu var betra e rencan poueza. Ann elecsion-ze a vezo great ractal goude ar Pasc hag am eus aoun bras ne ve ket mad.

Pénaus, a lavaroc'h, tud bet oc'h ober ho fasc eun neubeut devejou araug hag a ve goest da voti evid ar re fall kentoc'h eget evid ar re vad ! evid ann diaoul, kentoc'h eget evid Doue !

Ne fell ket din respount ia deoc'h ha gouscoude aoun bras am eus ne c'hoarvefe.

N'ho peus ket sonj, ann diveza elecsion so bet, en eur c'harter eleac'h ma oa bet mad tre ar voterez, ec'h en em gave eur barræz e oa nevez achuet eur Vission ennhi. Ma, ar falla ma oa bet votet, ar muia moueziou he devoa bet al listen fall a oa er barræz-ze. Guelet am eus kement se c'hoarveout aliæs, goassoc'h c'hoas eo am eus guelet.

Beb mission a bad peurvuia pemzec deves : Digouezet a oa devez ar voterez d'ar sul etre ann diou loden eus ar Vission, hag ar voterez a oa bet ker fall ne helle ket beza falloc'h ; oll pe gasi, ho devoa votet evid al listen fall.

Na petra so caus a gement-se ? Setu aman petra a sonj din a alje beza ar virionez.

Lenna a reomp en Aviel (1) ar c'homsou-man d'eus hor Zalver Jesus-Crist he unan.

« Pa en deus renket ann droug-speret sortial « d'eus corf ann den, ema egis eun dianket o re- « dec heb ehan dre al leac'hiou gouez o clasc en « em repui en tu benag ha ne gav plas ebet e « neb leac'h. Neuze e lavar : Mond a rencan en- « dro d'al leac'h ma'z oun bet casset cuit anezan. « Hogen, pa zistro, e cav ann or sarret hag ann « ti netteet ha kempennet braô.

« Petra ra neuze, mond a ra da gerc'hat seis « droug-speret all falloc'h evitan, hag oll ec'h an- « treont adarre e corf ann den-ze, d'ober ho de- » meurans eno. Rag-se, stad diveza ann den-ze « a deu da veza cals falloc'h eget ann hini a zia- « gent. »

En henvelep fæsoun e c'hoarvez hirio ann deis evel ma rea e amzer hor Zalver.

Ann diaoul chasseet d'eus calonou ann dud dre ann absolven a vez atau o clasc dond endro er c'halonou-ze hag evid hen ober æssoc'h e cass gantan consortet ar muia ma hell. Ann den er c'hontrol eur veich guelc'het he ene ha great ar peoc'h gant ann autrou Doue a sonch dezan ne gredo mui ann droug speret tostaat outan, n'en deus tam aoun arauzan ; ha petra c'hoarvez ? O veza m'en deus re a fizians en he nens he unan ha na c'houlen ket digant ann autrou Doue ar sicour a rafe dezan trec'hi he oll enebourien, ar veich kenta ma renc enebi ous ann droug speret e vez trec'het gantan.

Rag-se eta, potret Kemperle, bezit var evez, diouallet mad nan hebken d'eus ann droug sperejou eus ann Ifern, mæs ive d'eus ar re a vezo guelet breman o redec ho pro, d'eus ar Radicalet, bugale Lusifer. Na chilaouit ket anezho pe autramant e vioc'h collet. Ar re-ze a ve goest da lakaat ac'hanoc'h da renons d'ho feis ma ne zioualfec'h ket mad. Aman n'eus ket daou dra, mar d'hoc'h cristenien hanvit eur c'hristen evid ho Tepute. M'ho peffe ar maleur da choas eur Radical, e ve guir lavaret ac'hanoc'h ar pez a scrive Sant Paul d'he ziskibl Timote, *ho peffe nac'het ho feis hag e vijec'h deut da gouezа izeloc'h eget ar Baianet.*

Gambetta mestr ar re Ru hen deus hel lavaret : *ar relijion gatolic setu ann enebour*, hag eun all er memes deves a anzave, *ne alfe morse ar Republic beza mignon d'ann Ilis.*

N'ho deus ken sonj na ken c'hoant nemet distruj ar Relijion ha kement a apparchant outi. Ann

(1) S. Luc, XI. 24-26.

Autrou Doue he unan a garfent tenna eus ar Barados evel m'en deus clasket ho zad Lusifer hen ober d'ann devez ma savas a enep he grouer, mæs n'hellont ket hen ober ha setu perag e vent ken counaret a enep ar re a so mignoun da Zoue, setu perag e fell dezo ho distruja.

Deoc'h eo breman, potret Kemperle guelet gant piou e fell deoc'h beza, gant Doue pe gant Lusifer mæs lakit evez hag evez mad, clasket e vezo ho trompla ha tromplet e vioc'h ma ne ziouallit ket.

A.

Ann Enclasc.

Ar Gambetta, pa oe bet torret ar Gambr, a levere : ni so eat cuit 363 dont a raimp ama 400. Hogen, caër ho devoe ober, na zeuas en dro nemet 320, re a oa c'hoas, ha ma carje ar Gonservatourien beza great neuze ar pez a ra ar Republicanet breman, hini ebet anezo na vije bet hanvet. Hogen, pa en devoa lavaret ar mestr e felle dezan e vijent bet 400 e renkent beza 400, setu perag e oe hanvet eun neubeut anezo evid ober eun enclasc var ann elecsionou da gahout eun digare evid torri ar re ne blijent ket d'ezho. Mond a rejont tri ha tri dre gement corn a oa eus ar Frans, o pourmen, na petra 'ta, a zivar hor c'houst deomp-ni ; hogen, ma n'ho deus ket great e leac'h all, muioc'h evid n'ho deus great dre aman meus aoun n'ho deus ket cavet cals a dra da lare, ha c'hoas ar pez ho deus cavet ne deo nemet gevier, ha ne gredan ket ho deffe ann hardisiegez da lavaret a voues huel dirag ann oll Deputeet assamblet, hag evelse dirag ar Frans, ar pez ho deus clevet, dreist oll mar deo henvel ar pez oll a so en ho sac'h ous ann histor ez an d'hel lavaret deoc'h. —

Ann autrou de *Gelcen* a oa bet hanvet Depute evid Prades (Pyrénées ar Sao-Heaul). Hogen eur si en devoa eus ar re voassa, ne oa ket Republican. Red a oa eta torri he elecsion, ha torret eo bet. Petra dâl voterez ann oll hag ar muia mouezioù d'ar Republicanet pa ne ma ket a du ganto !

Na var be seurt digare eo bet torret ann elecsion ze ? Rag ma leverent e oa bet en em zervichet ann autrou de Gelcen eus ann archerien d'ober d'ann dud mont en despet dezho da voti evitan. Caër en devoe lavaret ne oa netra guir d'eus ar pez a damaller dezan, elecsion ann autrou de Gelcen a oe torret, hag ar pez a zo goassoc'h, eur brigadier hanvet Palat a oe galvet dirag ar varnerien soudardet, da respont eus ar pez a vije tamallet dezan, rag cavet a oa tud da sina eun tamic paper a enep dezan.

Deomp breman dirag ann dribunal, ma velimp pegement a dal ar re o devoa sinet en he enep.

Ar Presidant d'ann test Josef Fabre. — C'hui peus sinet eur paper a damalle da Balat cals traou a verit beza punisset ?

Ann test. — Ar paper-ze ? Ah ! eun dra braô avoalc'h ! Me am eus sinet anezan evid c'hoari, (ann oll a c'hoars.)

Ar Presidant. — Neuze ar pez a so merket varnezan n'e ket guir ?

Ann test. — Guir ? Oh ! nan da ! Biscoas n'en deus lavaret ar brigadier ar pez a damaller dezan.

Gervel a rer neuze eun test all hanvet Hortet, mignon bras d'ann hini ne oa ket bet hanvet Depute. Henez eo en deus scrivet ann tam paper-ze ha lakeat ar re all d'he sina. Setu aman petra a lavar d'ar varnerien :

— Eun neubeut devejou goude ann elecsion ec'h en em gaven o pourmen var blassen Prades gant daou eus va mignonet, Republicanet eus ar re vella hag eur barner eus ann Dribunal.

Ann autrou de Gelcen a oa bet hanvet Depute bete gouzout, hag e oamp o clasc etrezomp peseurt mod hon divije allet lakaat torri he elecsion. Ar re all a lavaras : red eo deomp cahout eun dra benag a enep d'ann archerien, hag ar barner a c'houlennas diganen : c'hui voar eun dra benag?

Respount a ris : me va unan ne ouzoun netra.

Aman ar Presidant a c'houlen digant ann test :

Pa ne vouiec'h netra hoc'h unan, perag hoc'h eus-hu sinet ar paper ?

— Goude ma oan distroet d'ar gear etro teir heur goude creisteis e teujer d'am c'herc'hat evid mond d'ann Dribunal, eno e cavis eil procureur ar Republic, a c'houlennas diganin ha bez' am boa eun dra benag a enep ann archerien. Respont a ris evid ann eil gueich n'em boa netra va unan, mæs marteze, emezan, e hellin cahout eun dra benag.

Ann eil procureur a lavaras neuze: Dougit clemm ha me a rai ar rest. Var ar ger-ze, ar Presidant a c'houlen digantan :

— D'oc'h ma livirit, eo var ali ann eil procureur hoc'h eus douget clemm.

— Ia, autrou Presidant, eme Hortet, ia hen toui a ran. —

Chilaoump breman ann test Paul Desbazoch :

— Eun deves m'ec'h en em gavemp assambles, ar brigadier a roas din ann ali, evel da eur mignon, voti evid ar marechal.

Ar Presidant. — Evel da eur mignon ?

Ann test. — Ia, evelse, en eur gauseal.

Ar Presidant. — Hag ar paper hoc'h eus sinet ?

Ann test (droug ennhan). — Ah ! siouas ! he sinet am eus abars beza lennet. Pa 'm eus gouezet divezatoc'h petra oa oun bet fachet bras.

Setu breman ann test diveza, Ian *Bataille*, mestr scol.

Lavaret a so bet din en devoa lavaret mear Rigarda e oa bet lavaret dezan gant eur re, en devoa lavaret (ann oll a c'hoars) ar brigadier, penaus ma ne ie ket ar soudard Espagnat, roët dezan conje da chomm er gear, ma ne ie ket a du gant ar C'houarnamant, e vije savet doc'htu abars daou zeves.

Ann autrou Garrigues, mear Rigarda. — Biscoas n'en deus ar brigadier lavaret din eun henvelep tra, na biscoas n'am eus lavaret kenneubeut ar pez a damaller din. —

Setu eno, lennerien, petra eo ha petra dâl ouspen ann tri c'hart eus ann traou a zo bet tamallet d'ann Deputeet conservatourien, gevier int ha gevier eus ar re voassa. — Ar Republicanet a fell dezo ober er bloas-man gouel *Voltaire*. Ræsoun ho deus ; henes eo ho mestr hag ho zad hag int a heuil ar pez a levere d'ann dud fall eus he amzer :

— Livirit gevier, hag atau gevier goassoc'h-goas, ha petra benag e alfe goudeze beza anavezet ne dint nemet gevier, e chomo atau gouscoude eun dra benag control d'hoc'h enebourien.

A.

Seurezet Sant Visant a Baul.

Diskuezit eun tam mezer ru da eur c'hole-tarô hag e lakafoc'h anezan da gounari kement, ma helloc'h a veac'h tec'het dioutan. Diskuezit eur groas, eur belec, eur seurez, eun Ilis, eun dra benag a zigass sonj eus ar Relijion d'ar Radicalet ha setu int ive en arraich.

Ar re ac'hanoc'h a so bet en hospitaliou a voar pegement a vad a ra ar seurezet eno hag ar re a so bet var vor a voar pegement a istim e ve great anezo memes er broiou estranjour.

Ma ! ar Radicalet a fell dezo tenna ar seurezet eus ann hospitaliou evid lakaat en ho flas merc'het all, n'ho devezo ket d'en em gourachi, d'en em zouten, ha memes d'en em zifen a enep ann tentasionou, ar sicour a ro ar Relijion d'ar seurezet. Hogen ha cavet e vezo re all evid derc'hel plas ar seurezet ? Marteze ne vezo ket cavet atau, memes en eur baea, rag ann oll n'ho devezo ket c'hoant mont var dro tud clanv gant peb seurt clenvejou ha neuze petra a c'hoarvezo ?

C'hoarvezout a rai ne vezo ket cavet tud avoalc'h evid soursial eus ann dud clanv en hospitaliou ha petra benag ma vezo red ho faea muioc'h, ar glanvourien ne vezo ket evesseat couls outo.

Neuze e vezo guelet penaus ar seurezet eo diæs bras cahout re all evid derc'hel ho flass en hospitaliou hag e vezo goulennet anezo adarre. Dont a rafint en dro, rag ne sellont ket ous ar pez a vez great dezo a zismegansou ha ne reont netra nemet dre garantez evid Doue hag evid ho nessa ; mæs da c'hortos, piou a renko gouzanv nemet ar glanvourien, er c'heit ha ma vezint chasseet ar seurezet eus ann hospitaliou.

Ma ve eun dra benag goest da lakaat ar Radicalet da zigorri ho daoulagat, eo al lizer-man, scrivet eus a *Gonstantinople* da eur gazeten protestant eus a Baris, *Le Temps*. Ann hini a scriv anezhi a barlant eus a seurezet Sant Visant a Baul, mæs ar pez a lavar eus ar re-ze e ve guir hel lavaret d'eus kement seurez a vez o kemer soursi eus ar re glanv ebars en hospitaliou.

Setu aman ar pez a lavar : « Hor seurezet Sant » Visant ho deus roët d'ann oll ann exempl eus » ar pez a hell ober ar garantez, ha pebes caran- » tez ! Pedir anezho a so maro o kemer soursi » eus ar re so clanv gant ann derzien domm, ha » pevarzec all a so c'hoas dalc'het var ho guele » gant ar memes clenvet. N'eus ket dezho evid » prepari boed d'ar re ezommec ha lodenna dezho » ar pez a ve casset evito. N'eus ket dezho evid » entent ous ar re glanv ha beilla varnezho. Tur- » ket ha Juzevien, Protestantet ha Schismatiket, » Catoliket ha tud heb relijion na hellont ket meuli » travoalc'h ho c'harantez. Oll habitantet *Cons-* » *tantinople* a-unan o rei dezho a beb seurt bene- » dicsionou, ho deus sonj eo d'eus ar Frans int » bet casset di hag hor bro he deus he lod ive er » benedicsionou-ze. » —

Ia, lennet mad hoc'h eus, courach ha carantez ar Seurezet a so caus e ve c'hoas meulet ha beniget hano ar Frans n'eus tors peger izel ez eo couezet ; mæs petra a lavaro d'oc'h kementse ar Gambetta a levere n'eus ket pell, *ar Relijion gatolic eo ann eneboun !* Petra lavaro c'hoas kellies a hini all falloc'h c'hoas evid Gambetta ho deus c'hoant tenna diganto nan hebken ann hospitaliou mæs ive memes ar scoliou ? Petra ? Nemet ar pez a levere ar Juzevien d'eus hor Zalver Jesus-Crist goude ma oa eat eur re benag da gass dezho en devoa Jesus rentet ar vuhez da *Lazare*.

« Petra a reomp-ni, emezho, ann den-ze a ra » cals burzudou ha ma lezomp anezhan e liberte » ann oll a gredo ennhan, hag hon enebourien a » zeuio da lemel diganeomp hor bobl hag hor bro.

» Hogen unan anezho, hanvet Caïfas, a oa belec » bras er bloas-ze a lavaras dezo : ne ouzoc'h » netra ha ne sonjit ket ez eo guelloc'h e varvje » eun den evid ann oll bobl eget na zeufe ann oll » bobl da berissa. Ne ket d'oc'h heisperet he unan » e teue ar c'homsou-ze, mæs evel ma oa belec » bras er bloas-ze, e levere, evel profet, e renke » Jesus mervel evid ann oll bobl ha nan hebken » evid ann oll bobl, mæs evid dastum ebars en » eun Ilis hebken, oll bugale Doue scuillet var » c'horre ann douar.

» Adalec ann devez-ze e kemerjont ar resolu- » sion da laza Jesus (1). »

(1) Sant Ian, XI, 47-53.

Gambetta hag he gonsortet a lavaro ive : ar seurezet-ze a ra re a vad ha ma vent lezet e liberte int goest da lakaat ann oll dud d'en em gonvertissa ha da veza cristenien guirion Ma darvefe kement-se ni a so oll..... collet. Rag-se, red eo tenna diganto ar scoliou hag ann hospitaliou, red eo ho zenna er meas eus ar c'houenchou ha ma ne d'e ket travoalc'h evid miret outo d'ober ar mad ha da c'hounis ann dud, ec'h hellimp mont hirroc'h.

— Goal grê int a sonj dezho; var ho meno, netra na hell mui herpel outo d'ober ar pez a girint! hag en devez ma vezo ann Autrou Doue en em zervichet avoalc'h anezho evid hor punissa, e c'houezo varnezho ha morse mui ne vezint guelet. A.

Ann Dalc'h.

(*Diferch*)

Evid troc'hi ber, ni, nag hor c'herent n'hon deus si fall ebet. Ar re all ho deus ha ne ket eun neubeut ho deus. Defauchou ar re all ! n'e ket red sellet piz evid ho guelet, mæs amzer a renker da gahout ha cals amzer evid ho c'honta. Ann oll ho deus defauchou mæs ar re a so huelloc'h evidomp, ar re-ze eo ho deus ar muia.

Aman n'hellan ket miret da veza soueset gant ar pez brassa d'eus ann dud. Mar d'e guir ho deus ar re all kement a zefauchou, mar d'e guir eo carget ar re all a zefauchou nemet ni hag hor re, perag ober kement a drous ganto, perag parlant kement anezo ? Na dlefemp ket beza muioc'h souezet o velet eun den cahout kement a zefauchou eget oc'h he velet cahout daoulagat, diouscouarn ha divesker. Hag eo ar c'hontrol beô a c'hoarvez. Guelit ann teot fall a zen en deus diskuezet deoc'h en devoa hoc'h amezec eur si fall benag, guelit pegen eürus eo ! Lavaret e ve en deffe cavet ar voïen da asten he vuhez pe autramant eun dra benag all ker burzudus. Tennit ho toc dezan ha tennit anezan beteg ann douar. Ann autrou dispar-ze en deus cavet ne oa ket parfet he nessa ; pebes burzud ! Pa ne ouzer ket petra da lavaret neuze neus tra d'ober nemet caus d'eus ar glaô ha d'eus ann heaul, pe autramant dispen ann nessa ha pika he chupen.

Evid lavaret ar virionez ann hini n'en deus ken da lavaret, a ziskuez n'en deus ket cals a speret pa ne gav ket traou guelloc'h da gonta. Diskuez d'ar re all defauchou ann nessa petra eo ? petra ? kement a skiant a so oc'h hen ober evel o lavaret ho deus dreïn ann drez, ez eus pri pe boultren var ann henchou, eo ru fri ar mezvier ha divleo penn ann den moal !

Hag ouspen perag beza souezet o velet n'e deo ket parfet ann dud all ? Ma ziskenfemp e gouelet hor c'houstians e renkefemp anzavout ez omp marteze cals falloc'h evitan. Rag-se eta pa ho pezo affer ous eur re, livirit pe kentoc'h sonjit ennhoc'h araug peb tra. Va den ne deo ket parfet, eun neubeudic vraô en deus a zefauchou : hag e lakafec'h en deffe c'houec'h defaut benag, daou vras ha pevar bihan, marteze n'ho pije ket lakeat re dezan. Lod a alfe mont beteg ann doussen ha c'hoas hirroc'h.

Hogen ma ne damalfemp d'ar re all nemet ho defauchou ho unan, mæs siouas ! ho samma a reomp gant hor re hon unan. Rag-se ann hini n'en deus ket ar memes santimant eveldomp henez n'en-deus tam ententamant : ann hini a so control deomp a so penn fall : ann hini ne gav ket mad kement tra a reomp a so eun amziot marteze eur sac'h orgouil, etc. Guelloc'h e ve cals deomp kemer ann dud evel m'emaint ha goudeze poania d'ho renta guelloc'h. N'e ket evelse, siouas a reomp.

Dond a ra eur mevel nevez en eun ti ? Ann hini a oa eno arauzan, en devoa defauchou bras, eur bern defauchou : mæs heman ! heman so parfet : he choaset hon deus hon unan, ha ne garfemp ket e ve lavaret e vemp goest d'en em drompla. Setu hen eta deuet en ti, labourat a ra hag e vestr a evessa mad outan..... eun neubeut devejou goude, he vestr a so nec'het bras.

— Ne vec'h ket goest d'her c'hredi ! n'e ket possubl ! eun dra spountus eo ! ar maleürus so anezhan ! defauchou en deus ! ia, autrou, defauchou en deus ! n'e ket æs lakaat ac'hanoun-me da fazia. Ia defauchou en deus.

— Ne de ket possubl, hag hoc'h eus renket cahout kent-all amzer evid her gouzout ! Mæs n'eus fors piou en divije hel lavaret deoc'h. Ho clevet am eus hoc'h unan ouspen cant gueich oc'h hel lavaret : peb unan en deus he zefauchou, n'eus den parfet. Ha goude ? petra a fell deoc'h ? C'hoant hoc'h eus, nan hebken e ve dibabet, mæs ive e ve great tud expres-caër evidoc'h ? Ar guella zo d'ober en amzer-man eo heulia ar pez am eus clevet eur vaoues a speret oc'h hel lavaret : mar peus, emezi, eur servicher n'en deus nemet pevar defaut, grit ho possubl evid he zerc'hel ; ann hini a zeufe en he c'houde a alfe marteze cahout c'huec'h. —

Hogen, setu aman breman eun dra ha n'e ket eur c'hoari eo.

Eur plac'h iaouanc a so var nez da gemer da bried eun den iaouanc da benn eun neubeut devejou.... Henez eo a so parfet ! n'eus si fall ebet ennhan, n'eus ket guelloc'h den, eun eal eo diskennet eus ar Barados ; lavaret e ve en deffe ann autrou Doue he grouet hag he lakeat er bed expres-caër eviti : n'helle ket cridi cahout kement all a vonheur.....

Var gement-se, setu great ann eured.

Neubeut amzer goude, ar vreg iaouanc a renk anzavout ne deo ket parfet he fried, hag eleac'h eureuji gant eun eal eo eun den he deus bet. Pebes glac'har neuze ! Chilaouit anezi : n'eus mui a eürusdet evidoun, collet eo va buhez, va zrompla, va zraïssa en deus great ! Oh ! ar maleürus, ann trubard so anezan ! Cuzet en devoa ouzin he zefauchou ! hag e renkin breman tremen ann nemorant eus va buhez gant eur seurt den ! Ne ket deread trompla egis-se fizians eur re. —

Cuzet en deus he zefauchou ouzoc'h ! ann draze n'e ket guir. Ar seurt marc'hadourez-ze na heller ket lakaat anezi da antreal e kear dindan ar vantel rag ne ket æs he c'huzet. Diouscouarn hir he deus, ha caër e ve, atau e veler anezi penn pe benn. Evid guelet n'ho poa nemet sellet, ha setu eno dress ar pez n'hoc'h eus ket great..... N'hoc'h eus guelet netra ? mæs lavaret a hellec'h hag e tlefec'h memes beza hen great :

— Evid breman, guir eo, ne velan si ebet ennhan, mæs ann oll ho deus anezo, cals pe neubeut ha gant aoun d'en em gaout goal nec'het divezatoc'h, me a sonjo din en deus evid he lod eun hanter-doussen vad anezo, hag ec'h en em gavin eürus ma n'en deus ken.

Setu eno hag a vije bet beza fur, hag ar guir voïen d'en em gahout atau eürus.

Ar pez a lavaran eus ar vreg e renker ive hel lavaret d'eus ann den iaouanc a so var bouez dimezi. Ha ma ve guelet kement all a zimiziou fall ne deo nemet abalamour ne rer ket ar pez a lavaran deoc'h aman.

(*Eur pennad all eur veich all.*) A.

MARVAILLOU.

ANN HERMIT, IAN, FANCH, LORGNES.

Ann Hermit var dreujou an hermitach o tribi eur guchen grichou en he scudel coat hag eur vuredat dour irin en he genver. — Sevel a ra he zaoulagat hag e vel o tont e creis ar vali Ian ha Fanch.

— Ha deoc'h, bugale ; deuet-'ta, me zouete e oa c'hui a oa dre ar vogeden a velen o sevel azioc'h ar guez.

Ian. — O fumi emaomp a zo caos.

Fanch. — Lorgnes a velomp ive ahount o tont a dreus ar c'hoat.

Ann Hermit. — Ar straner-ze a gaver e peb leac'h. Ma c'hoantait kemeret eur banne piketes, lakit ar vureden oc'h ho pec, rag guer n'am eus ket.

Ian. — Trugarez, n'hon deus na sec'het na naoun, leun ten eo ar c'hof ; prest al ler da grevi varnomp ; fars ris hon deus bet da vern.

Lorgnes oc'h erruout. — De mad deoc'h, va zud.

Ann Hermit. — Sell Lorgnes ! adarre aman ! Petra ! n'oud ket bet meüret avoalc'h en derc'hent deac'h !

Lorgnes. — Evel ar Boudedeo oun condaonet da vond e peb leac'h.

Fanch. — Hag e teues da betra, diana Lorgnes daonet ?

Lorgnes. — D'ho tenti, na petra'ta ! n'am beus ken micher.

Ian. — Ha divarbenn da betra ?

Lorgnes. — Cleo'ta heman ! Divarbenn d'ar politic, na petra-'ta.

Ann Hermit. — Hag e pretantes hon lakaat ni da betra ?

Lorgnes. — Da ziræsoni, da zisput ann eil oc'h egile, da zerc'hel cassoni etrezoc'h, ha memes am beus esper ec'h en em lažfoc'h abars fin ann abaden.

Ann Hermit. — Gouscoude ann traou a so sclear avoalc'h, a gredan-me.

Lorgnes. — Hag ez int eo, mæs dre gauseal cals e ve mesket ar gaou gant ar virionez.

Ian. — Sclear eo penaos Herri V eo en deus guir da veza Roue e Frans ; rag mar deo bet gallotinet Lois XVI, n'en doa ket diana renonset d'he vir var ar gurunen, da lavaret eo, d'he vir da gommandi : ken neubeut Lois XVIII en exil n'en deus ket renonset d'he vir var ar gurunen ; Charles X d'he dro en deus ive dalc'het mad d'ar guir-ze ; Herri V a ra ive ar memes tra.

Lorgnes. — Na petra brouv kement-se ?

Fanch. — Kement-se, Lorgnes, a brouv ez e da Herri V ar guir da gommandi e Frans.

Lorgnes. — Ne ententan ket.

Ann Hermit. — Dre eur gomparæsoun e ententi. — Mestr eun ti en deus bugale ha mevelien. Ar vevelien a sav eun deves etrezo hag ho mestr hag int a laz anezan. Unan eus ar vevelien neuze a gemer ar guir da gommandi ebars en ti-ze. Daoust ha just eo ar pez ho deus great ? Daoust hag ann ti ne deo ket atau d'ar vugale ?

Lorgnes. — Droug ho deus great ; hen anzavout a rencan. Mistri guirion ann dauves eo ar vugale.

Ian. — Me raio did, Lorgnes, eur gomparæsoun all. Setu eur vreg hag he goas en ho ziegez. Eürus int ho daou hag e vevont e peoc'h. Hogen, setu eun nosves laëroun oc'h antreal en ti-ze : chadenna a reont ann ozac'h hag he gass pell, pell bras eus he vro en eun douar estren. Ar vreg a lakont ive er meas eus ann ti ha setu int d'ober mistri var ann oll diegez. Daoust hag ann danvez a so breman dezo ha nan d'ann daou bried ? Daoust hag al laëroun ne d'int ket atau laëroun petra benag m'ho deus casset cuit ar guir vistr ha ne veler mui en ti nemeto ?

Fanch. — Me, Lorgnes daonet, a rai did eur gomparæsoun all. Setu daou zen oc'h ober convers. Unan anezo en deus guerzet eun neubeut marc'hadourez evid eur pris merket. Hogen pa vez kæstion renta ar varc'hadourez e fell dezan cahout huelloc'h pris. Just eo kement-se ? ha torret eo c'hontrat abalamour ne blij mui da unan anezo ?

Lorgnes. — Red mad eo din hen anzavont, eur c'hontrat na hell bëza torret nemet pa ve contant ar re-ze oll ho deus hen great.

Ann Hermit. — Al loden eus ar Frans he deus chilaouet da aliou-te, Lorgnes daonet, eo he deus gillotinet Lois XVI, harluet Charles X ha miret d'oc'h Herri V kemeret ar gurunen a so dezan.

Lorgnes. — Ne sonj ket deoc'h e ve breman ann oll e Frans a enep da Herri V ?

Ian. — Piou a so tostoc'h evidoun-me d'ar guir bobl ? Den ann oll. Mad me a lavar deoc'h penaus ma ve diskuezet ar virionez d'ar bobl, ez affe gant ar groas hag ar baniel da gerc'hat Herri V.

Lorgnes. — Mæs Herri V n'en deus ket a vugale !

Fanch. — Daoust ha Presidant ar Republic a so sense cahout bugale ?

Lorgnes. — Perag n'ez afec'h ket kentoc'h da gahout ar c'hont a Baris ?

Ian. — Henez na hell dont dre vir nemet goude maro Herri V mæs neuze ar gurunen a vezo dezan, rag ann tosta eo dezi goude Herri V.

Lorgnes. — Ha mab Napoleon III, petra a sonjit-hu divarbenn da henez ?

Ann Hermit. — Henez a so mab dide, rag te a so ar Revolusion hag ann dispac'h. Napoleon I ec'h en em lakeas e penn ar Revolusion genta ; setu eno tout. Ma vije bet leal en divije rentet ar gurunen da Lois XVIII breur Lois XVI.

Lorgnes. — Ar bobl a oa gouscoude a du gantan hag he deus votet diou veich evid he niz Napoleon III !

Fanch. — Ar bobl a drompler egis a gerer. Tromplet eo bet divarbenn da Lois XVI a leverent beza fall, d'ann ampoënt ma oa mad : tromplet eo bet divarbenn da Napoleon III a leverent beza eun den a beoc'h hag a Feis, ha memes a relijion vad, ha pedal en deus revinet ar vro couls ha goassoc'h eget he eontr ann Napoleon I, dre vrezellou diskiant ho deus tennet varnomp kement maleur a so, hag hon lakeat da ziveza ctoues ann oll boblou goude beza bet keit all amzer er penn araog. Hen a so bet caus d'eus oll maleuriou Pi IX hag ann Ilis.

Lorgnes. — Ha petra a sonjit-hu divarbenn d'ar Republic ?

Ann Hermit. — Er bloavez 1848, Cavaignac a ieas da zicour hon Tad Santel ar Pab. Eno ema tout. Commanset mad a oa. Napoleon III a seblante cahout c'hoant da heulia ar memes hent, mæs ne oe ket pell, e tiskuezas ann oll fallagriez a ioa en he gorf.

Ann dud a helle cridi ez oa galvet Napoleon I ha Napoleon III da remplas ar Bourbonnet, abalamour d'ar pec'hejou bras ho devoa great ar reman. Mæs n'int ket bet pell ho deus diskuezet ne oant ket galvet gant Doue evid mad ar vro, mæs evid he funission, rag ho daou ho deus kentra hellent, great poan d'hon Tad Santel ar Pab ha dre-ze d'ann oll Ilis catolic.

Lorgnes. — Petra sinifi evidoc'h eun imperialist pe bonapartist.

Ian. — Sclear eo, ez eo eun den a gav mad ar pez ho deus great an daou impalaër-ze, hag ispisial e kenver ann Ilis. Rag-se, eun imperialist a sinifi eun den a gav mad e ve great brezel da Ilis Jesus-Crist.

Lorgnes. — Petra sinifi eun Orleanist evidoc'h-hu ?

Fanch. — Eun den, me chans, a gav mad a pez en deus great ann hini a ioa hanvet Filip-Egalite, a ioa eat da Franmasoun hag a labouras var gorf he rochet evid ma vije lakeat d'ar maro Lois XVI ar guella hag ar santela Roue a so bet e Frans goude Sant Lois.

Lorgnes. — Petra eo eur Republican ?

Fanch. — Me chans eo ann hini ne blij dezan na Bonaparte, nag Orleans, nag Herri V, da behini hebken eo ar gurunen, mæs a lavar : *tout à la galoche,* tout d'ar c'horn, hag hen eo ar *galoche* hag ar c'horn.

Lorgnes. — Petra a sonjit o velet al Legitimistet, da lavaret eo ar re a zalc'h da Herri V hag ann Imperialistet a unan breman ?

Ann Hermit. — Breman avad, Lorgnes, e res eur gestion mad da lakaat ann tân e pevar c'horn ar Frans. Evid guir, mar da mab Napoleon da rei ann dorn da Herri V, ne de ket gant ar sonj rei ar guir e Frans,hag ar gurunen d'ho ferc'hen. Ar re a so d'oc'h costes Herri V, a so nobl ha leal egis ar guir Roue, ha ne ouzont na lavaret guevier, na trahissa ho mignonet ; mæs ar re a sonj egis Napoleon ! hola, hola, n'e ket ar memes tra. Sur avoalc'h Herri V a ro he gein da sicour mab Napoleon da zont er meas eus ann toul mengleuz.

Lorgnes. — Al Legitimistet hag ar Bonapartistet n'en em glevont nemet evit herpel oc'h ar Republicanet radical, mæs n'ho deus er fount nemet cassoni ann eil evid egile. Ann Orleanistet a glasc ober ho jeu o rei eun dorn dezo hag eun dorn all d'ar Republicanet.

Al Lejitimistet a lavar : dime eo ar vioc'h ha dime e vezo.

Ann Orleanistet a lavar : Mar g'hellan hen tapa e vezo dime.

Ar Bonapartistet a lavar : me am beus he laëret dija diou veich hag a rin eun drede gueich mar g'hellan.

Ar Republicanet a lavar : Me so crog en he c'herniou ; e va c'hraou-me e renco chom. Setu e pe stad ema ar Frans.

Fanch. — N'eus nemet eur moïen da lakaat ann disput da goueza : gervel Herri V. Bugale ho deus lakeat ho zad er meas ha ne hellont mui en em glevout da c'houzout piou a gomando, n'ho deus nemet eun dra da ober : gervel ho zad en ti ha lezel ar guir gantan. Servicherien, brezel etrezo, goude m'ho deus en em zavet a enep ho mestr, n'ho deus nemet eun dra da ober, digori an or d'ar mestr ma gemero adarre he blass ebars en ti. Ar re ho deus laëret eun dra, ma ne fell ket dezo cahout trous divar he benn, n'ho deus nemet eun dra da ober, he renta d'he berc'hen.

Lorgnes. — Ha ne sav ket etrezoc'h beteg ar chas-bleô divar benn d'ann oll traou-ze ! Coll a ran va amzer en ho toues ! Ha ma lavarfen deoc'h eo ar veleien a so ar penn caos d'oc'h mignouniach al Lejitimistet hag ar Bonapartistet ? eo int a ra d'ann Orleanistet clasc pega d'eus ann daou du, eo int a denn beac'h var ar Republic ?

Ann Hermit. — Les ar veleien e peoc'h. Ar re-ze ne glascont nemet ma reno e peb leac'h ar justis hag ar virionez. Alo ! avoalc'h evelse. — Er meas ann oll, ma livirin va fater.

J. M. C.

AR FRANMASOUNET

Cazetennou ar Franmasounet.

Ar c'hazetennou a zo deuet hirio da veza unan euz ar benviou danjerussa. Ententit mad e comzan euz ar c'hazetennou fall, hag an niver euz ar re-ma a zo cals brassoc'h eget an niver euz ar re vad. O chom emaoun en eur barrez vian ; trivac'h pe naontec cant den a c'helfe beza ennhi. Mad, tri pe bevar amezek am euz hag a gass ho mouniz d'ar *Finister*. Gouzout a rit ervad ne c'hellan ket lakaat houman e niver ar c'hazetennou mad. Ha n'e ket eun dra farsus, paea evit beza ampoezonet. Hon tud coz ne fourrent ket ho fri er c'hazetennou : ar pez ne vire ket outho da labourat kercouls ha ni ho douarou ; ha ma lennent eul levr pe eur gazeten benac, ne lennent nemet levriou pe gazetennou scrivet hervez an honestiz hag ar relijion. Hirio aboe eo eat ar bed var he gement all, an traou a zo cheinchet. Hirio an tamou *filosofet* a gaver var ar meziou ne sonj d'ezho caout speret, nemet ha keit m'o do etre ho daouarn eur gazeten fall benac Coulsgoude d'an amezeien-ma e c'helfen rei eun ali leun a furnez. Evel ma n'o deuz ket muioc'h a speret eget na fot, hag evel ma eo ho fenn diantel bras, e c'helfe dond d'en em zistressa en eun hevelep scol. Mes prezeg a ran aman var eur menez e peleac'h n'euz den d'am zelaou ; rac ar ganfartet-ma a gred stard ez euz deuet d'ezho speret beteg beg ho ivinou, abaoe ma lennont ar gazeten-ma. Ah ! n'o peuz nemet ho zelaou pa vezont en eur gompagnunez benac ! Leda a rint dirazoc'h eul leuriad vad a speret, mes goude beza dornet mad ho leuriad, forc'hit hag e caffot neubeut a c'hreun ha cals draok. Rac ar gevier o deuz lonket a zislonkont dirac ar re all, hag ar c'hentelliou fall o deuz desket, a zisplegont en an disterra mez hag gant ar vrassa hardizegez. Cals c'hoarezet all e deuz c'hoas ar gazeten ar *Finister*, evel ar *Siecle*, l'*Opinion nationale*, l'*Avenir national*, le *Temps*, la *Liberté*, le *Journal des Débats*, etc. Ar re-ma a zo guerzet d'ar memes caoz, cana a reont var ar memes ton, ivanti a reont ar memes gevier. Lezel a reont eun tam en devâlijen, chaogerez ar breudeur franmasounet, ne gredont ket anzao re grenv o deuz ken tost kerentiach gant ar re-ma.

Setu aze ar gouli, setu ar pez hon rent hirio ker clanv. Breuriez ar Franmasounet a zo diazezet mad. Mond a ra en dro, cass a ra he stal da benn evel pa ve eur scol savet evit ober ar yad, hag anzavet a vouez huel gant ar c'houarnamant. Ar re a zo er vreuriez a deu d'en em assambli, a ra levriou, a gass cazetennou a zeou hag a gleiz, hag a labour a eneb an Iliz hag eneb ar c'houarnamant. Lezet e vezont en ho roll, hag ar gouarnamanchou a bleg ho fenn dirac galloud ar vreuriez-ma a doul e cuz dindan ho zreid evit ho distruja.

Perac tevel dirac eun danjer ker bras ? Rerac lezel ar vreuriez-ma da c'hoari he fenn, pa ne c'houzanver ket en hor bro guelet ugent den oc'h en em assambli, ep beza goulennet conje d'hen ober, ha pa ne ve nemet evit clask louzou da barea ann dud taget gant ar chass clanv, pe evit dizolei eul louzou da zioual ar vinien euz ar c'hlenvet hanvet ar *philloxera*. Hor bro e deuz lezennou striss meurbet a eneb ar vreuriezou cuzet, hag e lez an derrupla anezho da ziscar ha da zispen ar relijion hag ar c'houarnamant ! Ar Franmasounet o deuz cals galloud, dre ma o deuz mignonet e kement corn a zo, en arme, er c'hargou, etouez ar varnerien, *er Senat, e Cambr an deputeet*, ha memes etouez ar re a zo *e penn ar c'houarnamant !* Harpet gant kement a dud galloudus, araoc petra e c'helfe caout aoun ? Evelse ar gouarnamant en deuz ar vrassa aon da ober d'ar Franmasounet an disterra poan speret. Guelet on euz en amzeriou diveza-ma teuleur pri ouz an dud honest lezhanvet gant ar ganfartet-ma *clericalet*, guelet on deuz ar c'hazetennou o prezeg ar gassoni a eneb ar gristenien, o tisknez anezho evel enebourien ar vro, hag ar c'houarnamant, evel ma'z eo hualet, ne gred ket sevel he vouez a eneb labour divalo ar Fran-

masounet. Coulsgoude, tremen pevar ugent vloaz a zo, ma teu ar gouarnamanchou da horjella ken alies var ho diazez, n'euz ken caoz nemet ar vreuriezou cuzet. P'o deuz c'hoant ar Franmasounet cheinch penn d'an traou, e lakeont ractal da redet eur ger diaoulec benac. Cazetennou ar vreuriez a gass ar c'homzou-se dre bevar c'horn ar bed. Da genta an dud honest a vez estounet, hag a lavar : penaus scrivagnerien hag a zeblante c'hoas caout eun tamic speret, a lavarfe traou ken diskiant ? Ar c'homzou-se a ra hent ; ar chass bian a hars da heul ar re vras ; a bep costez e clever ar memes sotoniou. Pa ielo *Herveic* d'ar marc'had e vezo desket d'ezhan ar gentel ; da genta marteze e reio van da jom ep credi, sevel a reio eun tam he ziouscoas ; mes abars ar fin e sonjo eo eun den a speret, eur bourc'hiz noter pe varc'hadour guin a lavar d'ezhan an traou-se : a dra zur, ar seurt tudma a dle beza kelennet mad.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER AR VRO.

Ar 7 eus ar mis-man, etro 8 heur hanter eus ann noz, eun ti a so couezet en he boul er Penker, e parræz Sant-Alar. Goassa so, mestres ann ti hanvet Helgouarc'h, hag hi n'he devoa nemet 35 bloas a oa chomet dindan ann atrejou gant he daou grouadur.

Eun amezec dezi, Jakes ar Page o veza clevet ann trous a oa deut er meas. Gant eur varen houarn e tivarc'has ann or hag e tennas ac'hano ann daou grouadur n'ho devoa bet droug ebet. Goudeze e tennas ar vam, mæs houman a oa bet lazet doc'htu, brevet ma oa bet he c'horf dindan ar vein.

D'oc'h adalec ann devez kenta a viz Maë, ne gousto mui nemet 3 guennec evid cass al liziri dre ar Post dre ar Frans a bez.

Eul loden vras eus ann Deputeet goal nec'het gant ann afferiou a ziaveas ar vro ho deus en em glevet evid goulen, ma ve conform ar c'houarnamant e chomfe ann diou Gambr a hed ar bloas e Paris ma savfe brezel etre Bro-Saos hag ar Russi.

Ar Radicalet o veza tennet lod eus ar pez a oa evid ar veleien evid ann dud a vor, ann hini a oa e penn ar veleïen-ze, ann Autrou Tregaro en deus renket kemer he retret.

AR BREZEL.

D'oc'h ann eil sunvez d'heben ha memes d'oc'h ann eil devez d'egile e chench cals ann traou hag e tistroont atau d'ar memes poënt. Eun devez e vezo lavaret e ma ar brezel o vont da gommans : Antronoz e ma ar Russianet hag ann Turket o vont da bega. Evidoun-me, hel lavaret am eus deoc'h pell so dija, ne gredan ket e ve peoc'h evid mad. Chomm a hellomp eun neubeut var var, heb ma vouife den petra a c'hoarvezo, mæs abars ma vezo sur ar peoc'h e vezo red cahout eun tamic chass bleô. Da c'hortos ne hellan beb sizun nemet cass deoc'h ann diveza kelou divarbenn da gementse. Evelse er sizun-man e leverer e vezo casset cannadet da Verlin evid assuri ar peoc'h hag a hent all e ouzomp he deus Bro-Saoz roët urs da zigass dezi eun neubeut mad a soudardet eus ann Indes.

Er sunveziou tremenet em boa lavaret dre ar pez a lennen er gazetennou e tlie ann Autrich mond a du gant ar Saozon a enep ar Russianet, hag er sizun-man e leverer eo bet Bismarck o lakaat he fri etrezo hag eo breman a du gant ar Russianet e ialo. Na perag en deus græt Bismarck kementse ? Evid cahout muioc'h a ze a liberte d'en em daul varnomp heb ma alfe den lavaret ger dezan pa vezo a veac'h ar Russi gant ann Autrich eus eun tu hag ar Saozon gant ann Turket eus ann tu all.

Hag eo er moment-se, pa eo ker bras ann danjer evidomp ema ar Radicalet o clasc lakaat ann disurj en arme !

Electourien paour petra hoc'h eus-hu great o cass Radicalet d'ar Gambr !

A.

PRIS ANN ED.

Er sizun-man ann traou ho deus kendalc'het evel ar sizun tremenet. Huelloc'h e plassou, izelloc'h e plassou all, ar priz a so chomet atau er memes poënt. Ar vilinerien ne felle ket dezo prena cals hag a hent all n'eus ket bet digasset cals ed var ar marc'hajou. Ar pez a ie ar guella eo ann heis evid ober bier hag ar c'herc'h evid ar c'hesec e ken cas e ve brezel.

E marc'hat ann 18 e Paris ne oa ket deut cals guerzourien hag ar re a oa deuet a c'houlenne cresc.

Guinis. — Ar guella 34 lur 10 ar falla 31 lur 10 ann daou c'hant lur.

Segal. — Ar seurt a oa bet casset d'ar marc'hat a oa divalo tre, rag se ez eus bet 5 guennec distaul : 18 lur ha 18 lur 5 ann daou c'hant lur.

Heis. — 24 lur 10 ar guella d'ober bier. Ar seurt disteroc'h 21 lur 10.

Kerc'h. — Cals tud o c'houlen ha neubeut a c'hreun ; d'oc'h 20 lur da 24 lur ann daou c'hant lur.

Ed du. — 19 lur 10 hag 20 lur ann daou c'hant lur.

Distaul a so bet c'hoas eun tam benag var al loënet corn.

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 64. DISSADORN A. VAE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll serldou da lakaat var ar gazeten.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

Kemper, 4 Maë 1878.

Dilun diveza, ann Deputeet hag ar Senatourien, a so eat adarre da Versailles hag er sizun a zeu em bezo eun dra benag da lavaret deoc'h divar ho fouez.

Dimerc'her ive ez eus bet digoret ann *Exposision* hag ar gazetennou bras n'ho devezo mui breman nemet an Exposision ac'han hag a leac'h-hont. Evidoun-me, ne gredan ket e cavjen netra a gement a alfe ober plijadur deoc'h er pez oll a lavaro ar gazetennou-ze. Evelken, ma ve, ne vankin ket d'hen scriva evidoc'h.

Varc'hoas e vezo ann devez bras evid Electourien Kemperle. Rag-se e vercan aman e brezonec, evid ar re a reseo ar gazeten, ar pez en deus scrivet ann Autrou Lorois d'he electourien.

« Kenvroïs ker,

« Ar Republicanet, a so ann niver brassa eus « ar Gambr, ho deus torret ar choas ho poa great « ac'hanoun evit ho Tepute. Lavaret ho deus ne « oa ket bet libr ar voterez, ne oa ket bet leal, « ne oa ket bet guirion.

« Diskuezet am eus dirag ar Gambr ne oa ne- « met gevier oll ar pez a so bet tamallet deoc'h « hag am eus difennet, kentra hellen, ho coustians « hag ho ners caloun.

« Deoc'h-hu eo breman venji ann injur ho deus « clasket ober d'hoc'h enor, hag en dro-man, be- « zit dinec'h, ne hello den mond a enep d'ho po- « lontez.

« Deoc'h-hu eo breman diskuez ne d'hoc'h ket « d'eus ar seurt a dro gant an avel, hag e ouzoc'h « mad petra a rit pa vec'h o vont da voti.

« Deoc'h-hu eo breman diskuez eo couls elec- « tourien Kemperle evel re Bondivy ; e ouzont « petra a reont ha petra ho deus great, ha n'eus « allet den ober dezo refus ho moueziou d'ann « hini ho devoa choaset evid derc'hel ho flass e « Versailles.

« Evidoun-me, n'am beus nemet eun dra da « ober hag hen ober a rin. Leun a fizians en ho « lealdet, hag heb aoun rag Den, e teuan da c'hou- « len c'hoas ho moueziou.

« Ma choasit ac'hanoun eun eil gueich, h'en « em zervichin morse eus va galloud evid venji « var ar re ho devezo great eun droug benag din « pe na vezint ket a du ganen.

« Difenn ar Relijion, ar peoc'h, ann urs vad, « ann tiegeziou, ann danvez ; sicour, ann dud di- « var ar meaz, re ar c'hearíou hag ar vartolodet « eus ann arrondissamant d'ober ho afferiou ar « guella ma vezo possubl dezo, setu eno ar pez « am eus c'hoant d'ober.

« Ma talc'hit d'in, oc'h va henvel adarre, me « ive a zalc'ho deoc'h atau hag e peb fæsoun.

« L. Lorois. »

Setu eno comsou sclear ha leal, eur c'hristen eo a c'houlen beza choaset gant cristenien evid difen ar Relijion, ar feis hag ar peoc'h.

Feiz-ha-Breiz he deus roët deoc'h ar brassa meuleudiou pa hoc'h eus choaset ann Autrou Lorois ar veich kenta : mechans er sizun a zeu ne renco ket gant glac'har, tamall deoc'h ne d'hoc'h mui cristenien.

Neus fors petra a vezo lavaret deoc'h evid ho touelli, evid ho tistaga d'eus ho peleïen ha d'eus ann dud a relijion, ne chilaouit ket ann dud fallacr-ze n'ho deus ken c'hoant nemet d'ho trompla.

Nan, nan, ne votit ket evid Corentin Guyho pe autramant ne d'hoc'h ket cristenien. Er c'heit ha ma eo bet e Versailles ar veich kenta, n'en deus great ken nemet voti a enep ar Relijion ! Ma cassefec'h anezan breman e rafe cals goassoc'h adarre, ha c'hui, ho peffe he gasset di a renkefe respount couls hag hen d'eus an oll droug great gantan. Satan pa glascas er Barados discar ann Autrou Doue a zivar he dron en deus allet trompla eul loden vad eus ann Ælet hag ho c'hass a du gantan. C'hui ne d'hoc'h ket ker crê hag ann Ælet, ha ma ne ziouallet ket ne viot ket eur begat evitan.

Satan n'en deus ket allet beza mestr er Barados mæs fallout a ra dezan beza mestr var ann douar,

hag e sav huel he vanniel dirag banniel Jesus-Crist.

A viscoas, lod eus an dud ho deus heuliet banniel ann Autrou Doue, ha lod all banniel ann Droug-Speret.

Hirio, ar muia tud, a vez oc'h heul heman. Neubeutaat a ra bemdez niver soudardet Jesus, niver ar re a gar ar Groas hag a rofe ho goad evid he difen. Petra ra-ze ? Hag e ve mignonet Satan cals muioc'h c'hoas, n'e ket dezo, mæs deomp-ni en deus lavaret Jesus ; n'ho pe ket aoun ! Trec'het am eus ar bed hag e chomin atau ganeoc'h evid ho tifen. Rag-se eta hag e vemp c'hoas neubeutoc'h, ne dlefemp ket coll courach. Ni so soudardet Jesus-Crist ; mad, greomp evel ma ra ar soudardet all var ann dachen a vrezel.

Guelit ann dornad tud-ze bodet en dro d'ar banniel a so bet roët dezo da zifen. Ar Jeneral en-deus lavaret dezo. Ann Enebourien a so o tont varnomp : evid herpel outo ha savetei ar re all c'hui a renco chomm aman, ha mervel mar d'e red ; hag ar soudardet-ze, scoaz oc'h scoaz, ho deus gortoset heb flach, e teufe ann Enebourien beteg ennho. Siouas neubeut a neubeut tizet gant ar boliji int couezet var ann dachen evel ar pennou ed er parc dindan fals al labourer. Hogen dre ma goueze eur re benag, ar re a chome c'hoas en ho za en em starde atau muioc'h mui ous ar banniel ha ne vije clevet ken ganto nemet eur veich en amzer ar c'homsou-man : *d'ar banniel, d'ar banniel*, ha breman n'eus ket mui nemet tri pe bevar en dro d'ar banniel-ze ; mæs derc'hel mad a reont dezhan hag ann Enebourien na hellint cahout peg ennhan nemet goude ma vezint bet oll lazet pe c'hlaset.

Mad ! ne ket me hel lavaran. Jesus hor mestr beniget hen deus hel lavaret da genta. *Nemo potest duobus dominis servire.* Den ebet na hell servicha mad daou vestr assambles. Mar d'hoc'h cristenien mar fell deoc'h derc'hel da vanniel Jesus, d'ar groas santel, hanvit varc'hoas eur c'hristen eveldoc'h ma n'her rafec'h ket, arabat e vezo deoc'h mui, lavaret e vec'h cristenien. Ann haño hoc'h eus, guir eo, mœs ne rit ket oberou cristenien, nemet oberou ann droug-speret.

Evidoc'h-hu, lennerien, a so hag a fell deoc'h beza atau cristenien, heulia atau banniel Jesus-Crist ; ho pe sonj en deus carget ann Autrou Doue peb hini ac'hanomp da veilla var he vreudeur ha d'ho lakaat var ann hent mad. Etoues hoc'h amezeïen, hoc'h eus cals, a dra sur, a garfe ober mad ha ne ouzont ket petra d'ober, rag n'ho deus ket a zescadurez. Mad ! roit eun ali mad benag dezo ; int a anav ho mouez hag a voar ne garfec'h ket ho zrompla. It oll eta varc'hoas da voti, hanvit ann Autrou Lorois hag ho pezo great ho tever.

A.

Dissul diveza am beus resevet eul ljzer d'eus Guingamp, Sinet eo *amicus*. C'hoant avoalc'h em beffe da scriva d'ann hini en deus he c'hasset beteg ennhoun, mæs n'hellin ket hen ober ken ac'han m'en devezo roët din he hano guirion.

A.

AR PASTOR MAD.

Var ann douar-man ez eus cals muioc'h a beaurien hag a vicherourien, eget a dud pinvidic hag a dud n'ho deffe ket ezomm da boania evid gounis ho boued. Evid ar re-ze dreist oll eo, ma ziskennas Jesus-Crist var ann douar, evid al lodenze eus he zenvet, eo bet e guirionez ar Pastor mad.

Chilaouit petra a lavar dezo.

Petra a lavar hen d'ar micherour, d'ann hini, a renc gounis he vara dre ar c'huezen eus he dal : petra ra Jesus evitan ? Deski a ra anezo cahout avi ous ar re binvidic ?

Deski a ra anezo d'en em glemm d'eus ann autrou Doue rag n'ho deus ket ann oll kement a zanvez ann eil evel egile ? Deski a ra anezo da gahout malis ha cassoni oc'h ann autrou Doue rag ma rencont labourat nos-deis ?

Nan sur ; ar c'hontrol beô eo a ra hor Zalver Jesus-Crist. Dre garantez evidomp e fell dezan beva evel eur micherour. Ia ar Pastor mad-ze a dlie ober kement all a vurzudou evid ann dud, e fell dezan e Nazareth gounis he vara gant he labour, ha divezatoc'h pa ne hello mui hen ober rag ma renco implija he oll amzer o prezec ar c'helou mad eus ann aviel, neuze n'en devezo mui evid beva nemet ar pez a vezo roët dezan gant ann dud vad. Jesus-Crist epad tregont bloas eus he vuhez en deus labouret evid deski deomp caret ar stad ma omp bet lakeat ennhan gant ann autrou Doue, ha labourat en henvelep fæsoun ma vezo talvoudus hol labour evid ann eê. Hénvel ous ar Pastor mad a renc diskuez ann hent d'he zenved, ez eus bet falvezet dezan genel paour, ha beva paour, beva evel ar vicherourien all da zeski dre he exempl hent ar Barados d'ann oll beaurien d'ann oll micherourien eus ann douar.

Hirio ann deis, e caver stanc ha stanc dre ar bed, tud hag a lavar beza leun a garantez evid ar bobl, tud *gouiziec*, tud a *sperejou bras* (var ho meno) a vez heb ehan o clasc ar voïen da lakaat ann oll contant, da rei dezo ho c'hoant, da rei d'ann oll kement a eürusted hag a zanvez ann eil evel egile ; ar re ne gredont mui ez eus eur vuhez all varlerc'h houman a garfe ober eur Barados var ann douar : Gevier ! Tromplerez ! Fallagriez ! n'eus ket bet na ne vezo morse den goest d'ober eur seurt burzud. Atau e vezo peaurien ha micherourien var ann douar, atau e vezo lod e laë ha lod en traôn, rag ebars en eun ti, ann oll vein ne dint ket mein benerez, ann oll mein

n'hellont ket beza guelet, lod a vez en diazez ha lod all var gern ann ti.

Kement tra a alfe beza insitet gant ar re-ze a lavar beza guella mignonet ann dud ne dalvez ket exemplou ha kelennadurez Jesus ; hen hebken eo ar Pastor mad, madoberour ar bobl, Salver ha Redemptor ar bed. Biken jamæs ne rai den kement na couls hag hen evid eürusdet ann dud. Ar re oll, a so dishenvel ho c'homsou ous re Jesus-Crist ; ar re oll, a brezec eul lezen control ous he hini, ar re-ze oll a so tud fallacr, a so o clasc trompla ann dud dre ho c'homsou alaouret, dre ho scridou livet braô. Meuli a reont ar bobl dreist penn ma sicouro anezo da baka ann enoriou hag ar pinvidigeziou ho deus c'hoant da gahout, hag eur veich m'ho deus bet ho c'hoant e stlapont ar bobl er pri hag er vouillen, aveichou memes er goad. Hounez eo histor guirion ann oll *Revolusionou* : Kement revolusion a so bet eo ar bobl en deus atau great anezo evid gloar, plijadur hag enor eun neubeut *lamponet*.

Evid he labour hag he voad scuillet, ar bobl a vez great promessaou caër dezan, mæs nemet promessaou n'en deus ken da gahout.

Al labour a ziskuez ar micherour. Ho oberou a ziskuezo deoc'h ho cuella mignonet.

Pa vezo deut unan benag eus ann dud fallacr-ze a gomsan deoc'h anezo, da guitaat, dre garantez evidoc'h, he zanvez, he enoriou, he c'hloar hag he blijadurezou evid en em ober paour ha micherour eveldoc'h ; evid ho consoli en ho miseriou, neuze ec'h helloc'h cridi en deus caranıez evidoc'h ha cahout fizians en he gomsou, mæs ac'han da neuze, disprijet he lezen nevez dalc'hit ato d'ho Pastor mad, dalc'hit atau d'he exemplou ha d'he gelennadurez, n'eus ken nemetan a ve goest da zeski deoc'h ann hent mad.

Peaurien, Devezourien, Micherourien a beb seurt, a lennit ann dra-man, bezit sur, neus fors pegement e teuio ann dud fall d'ho meuli n'ho deus evidoc'h nemet disprij. Jesus er c'hontrol n'en deus ket mez ac'hanoc'h ; ho caret hag hoc'h istim a ra, pa so bet falvezet gantan beza henvel ouzoc'h : enoret en deus ho stad oc'h en em renta henvel ouzoc'h dre garantez evidoc'h.

Hoc'h henveledigez gantan eo, a rent ac'hanoc'h dign a respect.

N'eus bet ken nemet Jesus evid ho caret e guirionez hag hen diskuez en deus great dre he vuhez hag he varo. Goude ar vuhez-man a boaniou en deus promettet deoc'h ha gounezet evidoc'h eur Rouantelez a eürusdet ne achuo biken, hag hounez a vezo deoc'h ma kirit heulia he roudou var ann douar. Ia bez' e vezoc'h Roue evid atau ebars er Barados, mar fell deoc'h beza er bed-man micherour catolic, aketus da heulia ho relijion : mar g'ouzoc'h en ho labourou hag en ho poaniou sellet kentoc'h ous ann eê eget ous ann douar.

Jesus-Crist a so en em c'hreat henvel ouzoc'h hag eo maro evidoc'h, evid diskuez deoc'h ne garantez. Deoc'h-hu eo breman en em renta henvel outan ha beva eveltan ma helloc'h evelse diskuez dezan hoc'h anaoudegez vad ha beza dign da gahout pers en he vonheur.

Ann Dalc'h.

(*Dilench*).

Piou n'en deus ket clevet aliæs ?

Ma ouifec'h peger fall eo va goas !

Va groeg-me so eur bern defauchou ennhi.

Ia, ia, me oar avoalc'h, ann dra-ze so anavezet gant ann oll ; n'hoc'h ket guelloc'h eget ar re all na falloc'h : ann dra-ze so ker coz hag ar bed ha ne gaver ken er ruiou e kear hag en henchou var ar meaz. M'ho peus c'hoant breman beva gant ann neubeuta poan ma helloc'h, andurit ann eil gant egile ha ne iet ket da lavaret d'ar re all peger maleürus ec'h en em gavit, gant aoun e ve great goab ac'hanoc'h.

Setu eno evid ann defauchou. Red eo beva ganto, n'eus ket moïen da viret. Eun dra eo ha ne hellen ket dionall anezan ken neubeut ha dious ar glaô, ann domder hag ar c'huilet derô. Neus fors e pe stad benag ec'h en em gavimp, ar re ma renkimp beva ganto ho devezo atau ho loden, ha siouas marteze, eul loden vras anezo.

Breman eo red lavaret eun dra benag d'eus ann *dalc'h*.

Petra eo ann *dalc'h* ?

Eun dra eo a vez atau o c'hoari control ouzomp, a gouez varnomp pa sonjomp ann neubeuta hag a so goest da goll oll eürusdet, oll speret hag oll plijadur ann den var ann douar.

Evid parlant sclearoc'h. Ann den en deus c'hoant d'ober eun dra benag.

N'e ket speret a vank dezan evid seveni he zessin, hag e guirionez ober a ra he c'hoant. Neuze e fell dezan mont hirroc'h hag ez a atau var vellaat. Netra mui na hello miret outan d'ober ar pez a ra garo. Treac'h eo bet da gement a gontrolie anezan ha breman na hello netra mui herpel outan d'ober ar pez n'en deus morse great den ebet, da sevel huelloc'h evid ne deo morse savet den.

Hogen setu m'en deus cavet var he hent eun dra benag, dister meurbet, ken dister nien devoa morse priset sellet outan ; setu ann dra-ze o sevel en he enep ha neuze e couez ker buhan evel ma oa bet savet, e coll he zanvez cals æssoc'h eget n'en devoa he c'hounezet.

Eno 'ma ann *dalc'h*.

Setu breman eur vreg iaouanc, he deus c'hoant cahout eur presant benag digant he fried ; heman ne c'houlen ket guelloc'h eget plijout dezi ar

marc'hadour eus he gostez a ve contant avoalc'h da verza mæs..... ar pez he deffe c'hoant ar vreg da gahout a so re ger evid ialc'h he goas hag heman, caër en deus, a renk lavaret nan.

Eno 'ma ann *dalc'h* evitan, evid he bried hag evid ar marc'hadour.

Ann hini en deus bugale ne garfe cahout hini. Ann hini n'en deus ket a garfe cahout. Mar d'int bihan e carfent cahout anezo bras. Mar d'int bras e ve guelloc'h ho c'haout bihan. Mar d'int deut en oad e carfer ho guelet c'hoas en oad d'ober ho fask kenta. Ar mab en deus eur pennad bleo melen, re ar verc'h a so du ; houman a so atau savet he fenn, egile ne gred sellet oc'h den : ho c'herent a garfe e ve ar c'hontrol, hag e guirionez guelloc'h e ve. Ar mab a c'houlen beza soudard hag ann tad a felle dezan ober eun alvocat anezan. Ar vam a so a du gant ar mab ; ar verc'h a du gant he zad. Dond a ra eun den iaouanc da c'houlen ar verc'h, mæs ne ia ket ann traou da benn, ann dimezel a gar re ann dispign a lavar ann den iaouanc oc'h en em denna. Ar re all a lavar : ann den iaouanc-ze ne blije nemeur deomp. Hag ar gerent a ia gant ar gounnar : hag ar verc'h a chomo plac'h iaouanc, hag ar mab a vezo soudard. Setu eun tiad tud n'en em glevont mui ann eil gant egile.

Setu c'hoas eno ann *dalc'h*.

Ar re-man, ann daou bried-man n'ho deus nemet eur c'hrouadur, en despet da oll lezennou ann Autrou Doue, en despet d'he Brovidans, ne fell ket dezo cahout muioc'h. Evid henez e labouront heb ehan, espern a reont ha dastum cals danvez evitan, ober a reont eun Doue anezan hag he cherissa ar muia ma hellont.

Lavaret a reont : heman a vezo pinvidic, heman a vezo desket : kement ha kement a leve en deus da gahout, eur plas caër en devezo, goudeze e raï eun dimizi pinvidic. Ar plac'h iaouanc a gemero na hello ket cahout izeloc'h eget kement ha kement evid he argoulou. Er c'harter douar-man ne vezo bet morse den ker pinvidic hag hen..... Siouas mervel a ra iaouanc hag he oll danvez a ia d'he gerent. Setu eno ann *dalc'h*, mæs he gerent ma carfent ho divije allet diouall dious henez rag piou so goest da gonta var buhez eur c'hrouadur !

Evelse c'hoarvez gant ar mezvier, gant ann den libertin. Ne glaskont ken nemet contanti ho fassionou fall ha mezus, mæs caër ho deus n'int ket goest d'hen ober hag en despet da ze e collont ho iec'het, ho enor, ho danvez hag ho buhez : eno 'ma ann *dalc'h* evito.

Ann oll miseriou a c'hoarvez ganeomp, kement tra a vir ouzomp d'ober ar pez hon deus c'hoant, setu e peleac'h ema ann *dalc'h*.

Setu breman eur c'hrouadur 13 bloas a so deut c'hoant dezan da ziskuez eo goas. C'hoant en deus da fumi : he gerent tud fur a lavar dezan eo re abred.

Re abred ! a lavar ar potr iaouanc : Neuze 'ta, me a vezo crouadur beteg hanter-cant vloas marteze ! nan, nan, fumi a rin. Gouscoude ne fell ket dezan e vouife netra he gerent.

Peger chentil eo ar potr iaouanc !

Eun devez he dad hag he vam a renk sortial, hen a c'houlen chomm er gear d'ober he zeveriou, hag a veac'h m'en em gav he unan en ti, ma laka ker buhan tan var ar butun. Pouneraat a ra he benn evelken hag he galon a ginig mankout dezan.

Set' aze eur plijadur vraô.

Va fotric a sonj dezan gouscoude beza goas ha ne voar ket perag n'en deus ket evel he dad moustachou rodellet.

He gerent gouscoude a zeufo endro heb dale ha goude beza bet goas e renko beza crouadur adarre: Ann dra-ze na blij ket caër outan.

Deuet eo mare coan mæs hen clan gant ar butun ne deo ket goest da zribi, ar re all a sell outan hag a c'houlen petra c'hoari gantan, hag hen ne gav netra da respont.

Pa c'houlenner digantan petra en deus great, e respount : me am eus cavet ber va amzer hag a sonj dezan beza great eur respont vraô.

Fouge ennhan da veza cavet he unan eur seurt respount e teu da c'houeza kement, ma kinig mouga.

Tenna a ra he vouchouer evid sec'ha he fri, mæs siouas dezhan ! coueza a ra d'eus he c'hodel eur pakat butun hag he c'hoar a zastum anezan. Oh ! ar c'hoarezet ! he vam a sell outan. Oh ! ar mammou ! Va fotric a sonje dezan beza goas, ne oar mui da beleac'h mont da guzet, ruzia a ra evel eur boked ros hag e tiroll da lenva.

Ar pakat butun-ze a oa bet ann *dalc'h* evitan.

A.

Voterez ann oll.

Ann hini ne voar ket hirio petra eo voterez ann oll, na pegen neubeut a dâl, a so henvel ous eun den a serr he zaoulagat gant aoun da velet re sclear.

Voterez ann oll ne servich ket da henvel ann hini a verit ar muia, ann hini a hell ar guella ober afferiou ar vro. Nan, nan, mæs avad rei d'ann oll Radicalet a so e Frans deputeet Radicalet eveldho, d'ober an dra-ze ez eo mad tre, ha lavaret e ve ne vije bet insitet nemet evid-se.

Setu merket deves ann elecsionou ; kement loden eus ar vro he deus eun Depute da henvel. Daou pe dri pe vuioc'h a so oc'h en em ginig. Ann Electourien, na petra 'ta, a c'houlen digant ar re a anav anezo petra eo pep hini eus ar re-ze, hag ec'h en em glevont evid henvel unan anezo.

Netra guelloc'h, ann hini ho deus choaset oc

ann hini a blij ar muia dezo, a so ar muia henvel outo, ous ann darn vrassa anezo da vihana. Serten n'e ket parfet, piou a so parfet var ann douar? Marteze ann den na blijo ket d'ann oll, eun neubeut benag a vezo a enep dezan, mæs kement-se na viro ket e vezo guir lavaret eo hen ann hini en deus ar muia henveledigez gant he electourien.

— Petra ! ar re ho deus hanvet Gent, Naquet, Bonnet-Duverdier ha kellies a hini all eus ar memes sclissen a so henvel ous ar re-ze !

— Netra suroc'h.

— N'e ket possubl e ve guir ann dra-ze ! O farsal emaoc'h.

— Pa lavaran deoc'h : na perag ne ve ket ? Ar re ho deus hanvet *Gent* ne vouient ket mad tre petra oa ann den na petra a oa bet tamallet dezan ! Ar gazetennou bras ho deus hel lavaret huel avoalc'h heb ma vije deut Gent na den eus he bers da lavaret dezo ho devoa lavaret gevier ha d'ho gervel dirag ar justis, ha ne garfen ket saotri va fluen o verca aman deoc'h petra en deus great. A hent all, ann den n'en deus netra dreist ar re all, nemet da veza marteze goassoc'h Radical evito. Mar d'eo bet choaset, ne deo eta nemet abalamour d'he vuhez tremenet. Ne livirin ket deoc'h e ve goest ar choas-ze d'ober cals enor d'ann electourien, nan a dra sur. Ar pez a lavaran hebken eo, ne dâl na muioc'h, na neubeutoc'h ann hini a so bet hanvet eget ar re ho deus he choaset. Arabad eo gouscoude mont re hir. Etoues ar re ho deus hanvet Gent, ec'h hell en em gavout eur re benag ne vouient ket petra oa hag a so bet tromplet gant ar re all ; mæs peger coupabl eo, na peger disprijabl ar re ho deus tromplet anezo.

Evid Naquet, ann oll a voar eo ken tort, ma n'int ket goassoc'h, he speret hag he galon evel he gein, ha gouscoude eo bet hanvet. Perag ? abalamour, credabl, ma eo he electourien, ann darn vrassa anezo, henvel outan.

Na Bonnet-Duverdier, perag eo bet hanvet depute e Lyon ?

Piou ne voar ket ma lavaras eun deves dirag cals a dud e Sant-Denis e kichen Paris, e oa red tenna var Mac-Mahon ? Eus a neuze, den ebet na blijas muioc'h d'ar Radicalet. Petra benag ma oa presidant d'eus Conseil ann ti-kear e Paris e oe peget ennhan, hag ann den casset d'ann dizheaul da zeski c'huitellat. Ne oa ket deut c'hoas er meas eus ar gaoued pa oe choaset hag hanvet evid depute gant eul loden eus ar gear a Lyon. Rag-se eta ec'h heller lavaret, n'ho deffe ket aoun ar re ho deus he hanvet, tenna var ar re na blijefent ket outo.

Guir eo, evid lavaret tout, eo bet tamallet d'ann den abaoue ma eo bet hanvet depute da veza bet en em dromplet eun devez, ha da veza bet lakeat he zorn e ialc'h ar gear a Baris o sonjal he lakaat en he ialc'h he unan ; rag-se, eur re benag eus he electourien, a so honest d'ho mod, ho deus he c'halvet da vont da Lyon da renta count, mæs n'en deus ket cals a c'hoant da vont ha cavet en deus eur medisin da lavaret e oa clanv. Gouscoude, ma ven me en he blas, n'em beffe ket kement se aoun da vont di ; hag en deffe great ar pez a damaller dezan, nemet dignoc'h a ze ne vezo eus he electourien.

Na ped a hini all a so bet casset da Versailles heb ken mirit nemet henez ?

Perag eo bet hanvet Germain Casse e Paris ? Ma ve casset d'ar veill, ne gredan ket e teufe cals bleud anezan, mond a rafe tout da vren. Piou en deus morse clevet en devoa Germain Casse cals speret ha cals skiant ? Den ebet m'ervad. Petra so caus eta ez eo bet choaset ?

— Eun devez en eur gear eus ar Veljic, dirag eur vanden Radicalet eveltan, Germain Casse en deus lavaret :

— Evid savetei ar Frans e renker dibenna tri c'hant mil den.

N'en deus great ken, n'en deus ken mirit ; n'e ket travoalc'h evidoc'h ? Ma ! travoalc'h eo bet evit lakaat re Baris d'he henvel. Ma teufe ann den da allout eun devez c'hoari he botr, pegement a druez em beffe d'eus ar re ho deus he hanvet !

Nag ar sitoien Barodet ! henez a so eun mad da vihana ! Re Baris a so bet e Lyon d'eus he gerc'hat, ha meur a vloas so breman abaoue ma talc'hont anezan evid ho Depute. Ann dra-ze so mad, a lavaro unan benag, mæs me chans en deus græt eun dra vras benag, pa eo bet re Baris d'eus he gerc'hat e Lyon !

Marteze avoalc'h, mæs me ne ouzoun ket, hag e rofen a galoun vad pemp guennec d'ann hini a ziskuezfe din ann oberou dreist ordinal great gantan. Me ne velan nemet eun dra, ha gouscoude ne garfen ket credi eo abalamour d'ann dra-ze, ez eo bet hanvet. Marteze avoalc'h evelken ; ann dud a so ker..... drol. Epad meur a vloas n'en deus ket ehanet, (ann den a so bet mestr scol pa oa en he vrud), ann den n'en deus ken ehanet da lavaret e kement fæsoun ma heller hen ober ; *me am eus cassoni ous ar veleïen, te ac'h eus cassoni ous ar veleïen, hen en deus cassoni ous ar veleïen, ni hon deus cassoni ous ar veleïen c'hui hoc'h eus cassoni ous ar veleïen, int ho deus cassoni ous ar veleïen.*

.....

Kement en deus hel lavaret ma vezo bet clevet gant electourien Paris ho deus he gemeret evid ho Depute. Netra æssoc'h. Travoalc'h eo bet dezan gouzout mad lavaret : Beva ar Republic ! Tân d'ar veleien ! Hirio avad, e voar touch he bemp lur var'n ugent bemdez, voti a enep ar ve-

leïen, a enep ar varnerien, a enep ar soudardet ha (var ann dra-man ar c'hrea ma ve) ne voar den torri elecsionou ar re vad couls hag hen.

Ha pa emaoump breman gant ar c'haus-ze, ar pez so caus e ve torret elecsionou ar re vad eo abalamour ma'z eus cals er Gambr d'eus sclissen Gent, Naquet, Casse, Barodet, Bonnet-Duverdier, etc, etc.

Mez am eus oc'h he scriva, eun dra drist eo, ha gouscoude red eo hen anzavout, pa eo ar virionez, da vihana ma teufent eun devez da gommandi deomp, ma ne ve mui den da herpel outo n'eus fors pegen neubeut e ve, na dlefemp ket beza souezet gant ar pez a c'hoarvesfe gancomp.

Arabad eo gouscoude coll couraich, mar deo henvel (nemet ar re so bet tromplet) ann electourien ous ho Deputeet, meulet ra vezo Doue, ne ket int a so ar Frans, ar Frans guirion, kenneubeut ha ne deo ket ann den, ar guiscat laou a vez aliæs eus he zribi. Ar Radicalet a so cals anezo, rag-se da zioual a so diouto. Aliæs e ve guelet loenet, ker goloet, kén drebet gant al lastez, ma renkont coll ho buhez. Plijet gant Doue ne alfe ket ar Radicalet ober eur c'hement-all d'hor broni!

Voterez ann oll, gaou ann oll, setu petra eo ar virionez. Hon Tad Santel Pi nao en deus hel lavaret deomp, mæs n'en deus ket fallet deomp her c'hredi, ha setu e pe stad eo couezet ar Frans dre hor faut, rag n'hon deus ket gouezet en em glevout. Ar Republicanet a beb seurt ec'h en em glev mad abalamour m'ho deus aoun rag ar re vad. Ma teufent da veza mistri n'en em glevjent mui, mæs neuze siouas e pe stad truezus ec'h en em gavje hor Bro! Eur veich c'hoas, Doue ra viro ne alfe den e Frans guelet eun devez ken terrubl! A.

MARVAILLOU

ANN HERMIT HA LEZ-BREIZ.

Lez-Breiz. — De mad deoc'h, Hermit santel: penaus ez a ar bed ganeoc'h?

Ann Hermit. — Ha deoc'h, marc'hec Lez-Breiz: ar bed a so tort, hag ann dud eo a so caus. Mar d'eo divar va fenn eo e c'houlennit kelou, ec'h hellan lavaret deoc'h ez eo seder va c'haloun, drant va speret, hag e talc'han ploum var va marc'h askellec. Na c'hui ive 'ta?

Lez-Breiz. — Evidoun-me a so boujantic avoalc'h ha red eo din her beza, rag d'oc'h a glevan ar marc'hec Lorgnes a so digouezet en hor bro.

Ann Hermit. — Gueichal ho peus hen troc'haillet e palæs Roue ar C'hallaouet; breman eo deuet beteg Breiz-Izel, hag aman eo ho pezo da stourm outhan.

Lez-Breiz. — Lez-hen ganin.

Ann Hermit. — Lorgnes ne d'e ket evel gueichall, rag eleac'h ar morian-ze terrubl a lorgne a zebou hag a gleis, ez eo breman eun tamic autrou, sivil, leun a gomplimanchou, hag al lezen atau en he zorn, n'e ket lezennou mad ec'h hellit cridi, mæs lezennou eus he zoare, lezennou great gantan he unan. Sivil eo, ha sivilisa a fell dezan ar bobl. Bete vreman e oa ar belec a oa a roe ar sivilisasion, oc'h instrui, o kelen ann dud herves ann Aviel. Mæs breman Lorgnes eo a so ar chap var he geïn, o pretanti cundui ar bobl ha deski al lezennou dezan. Ne ket avad ec'h hellit cridi lezennou Doue, na lezennou great herves lezennou Doue ha re ann Iis, mæs he lezennou dezan he unan, lezennou deuet eus he zorn, ann *droit moderne*, emezan.

Lez-Breiz. — Eur fallacr eo 'ta neuze?

Ann-Hermit. — Che! var he veno en deus muioc'h a sclærijen eget ar Pab, ha muioc'h a vadelez evid ar bobl eget ar Person en he barræz; ne glever ken gantan, nemet atau: *La loi, la loi*; al lezen, al lezen. Ar Pab ne zent ket oc'h al lezennou, ar belec ne zent ket oc'h al lezennou, ann Escob ne zent ket oc'h al lezennou; ann Eskibien a so enebourien ho bro, ar veleïen a so enebourien ho bro; al leanet hag al leanezet ne d'int mad da netra.

Lez-Breiz. — Petra! Hag e cav tud diot avoalc'h d'he gridi?

Ann-Hermit. — Assa, marc'hec Lez-Breiz, o paouez dihun emaoc'h sur avoalc'h! Pegeit so edoc'h cousket?

Lez-Breiz. — Meur a gant bloas so.

Ann-Hermit. — E renc beza sur, pa ne ouzoc'h ket peger simpl eo deut ann dud da veza.

Lez-Breiz. — Ann oll a so evel-se?

Ann-Hermit. — Oh! ne,dre c'hras Doué. Ann darn vuia ne dint na ne vezint morse ker sot. Dre ama eo ar c'hiz barn ar vezen dre he frouez.

Lez-Breiz. — Em amzer-me e vije lavaret ive: n'eus den sod ebet na gavje sottoc'h evitan d'her c'hredi.

Ann-Hermit. — C'hui a gav deoc'h eo sod marc'hec Lorgnes?

Lez-Breiz. — Sod da staga. A viscoas n'en deus great nemet follenteziou ha tenna bazadou var he gein. Caër en deus chench furm ha maniel, ne ver ket pell oc'h anaout ema ann diaoul en he gerc'hen, ha doc'htu e stlaper anezan en dour beniget.

Ann-Hermit. — Da c'hortos e ra droug da veur a hini, hag ouspen,atau e teu en dro da benn eur maread amzer.

Lez-Breiz. — Eun druez eo guelet tud badezet o vont d'he heul hag o tilesel evitan ar guir Doue hag ar relijion gristen, dre ann esperans da gahout

ar bonheur er vissou, en disurjou, e teil Lorgnes. Gouzout a ran e chomo Lorgnes er bed beteg ar varn jeneral, mæs me grede ne helle mui tostaat oc'h Breis.

Ann-Hermit. — E Breiz-Izel e ma breman ha partout e roull dre ar bed. Breman en deus tro vad, rag dre ma en deus lakeat ar bed da orjellat ec'h hell crial: Piou a so caos d'oc'h kement all a valeuriou nemet ar veleïen?

J. M. G.

N'eus ket gals a dud hag a vouife e guirionez petra eo pedi Doue parfet hag heb sonjal en traou all. Setu aman ar breuven a gement-se.

— Sant Franses a Sales o vont eun devez var varc'h d'eus ar gear a Dhorens da eur gæric-vihan var ar meas a gavas var he hent eur païsant hag hen a levere he chapelet o vont gant ann hent. Eun dudi a oa he velet o passeal d'eus ann eil greunen d'heben eus he chapelet, eun dudi a oa oc'h he glevet o lavaret ar *Pater*, ann *Ave* hag ar *Gloria*. Seblantout a rea ne vele, na ne gleve, ker calonec ma levere he bedennou, he zaoulagat stouet d'ann douar.

Ann Escob, o veza dalc'het soun he varc'h a veulas cals he zevosion hag a c'houlennas digantan cahout pers en he bedennou.

— Bezit dinec'h, Autrou 'n Escob, pedi a rin evidoc'h a galoun vad, heb ma ve distroet va speret gant netra.

— Credi avoalc'h a ran, eme ann Escob e pedfoc'h a galon vad, mæs pedi heb sonjal e tra all ebet a so eun dra hag a sonj din ne d'hoc'h ket goest d'hen ober. M'eus aoun e fell deoc'h fougassi. Ar sænt ar re vrassa ho deus aliæs cals poan evid derc'hel parfet ho speret epad ho fedennou.

— Me ne ouzoun ket, eme ar païsant, petra ra ar sænt. Peb unan en deus he vod. Ar pez a hellan assuri eo pa ven o pedi Doue ne sonjan e tra all ebet.

— Oh! neuze, eme ann Escop. pedennou ker parfet a rene beza recompanset er bed-man. Lavarit aman dirazoun eur Bater hemiken, heb sonjal e tra all ebet, hag ar marc'h-man a vezo deoc'h.

Ker buhan ema ann den var benn he zaoulin, ober a ra sin ar groas, stoui a ra he benn da sellet ous ann douar ha..... *Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum.....*

— Ar brid hag ann dibr a vezo ive oc'h heul ar marc'h, n'e ket 'ta Autrou 'n Escob?

A veac'h ma oa achuet mad he gomsou ma cuzas he benn etre he zivreac'h kement a vez en devoa, dre ne oa ket bet possubl dezan lavaret, memes ann hanter eus ar Bater,heb sonjal en eun dra all.

— Bezit dinec'h, va mignon, eme sant Franses a Sales, en eur vousc'hoarzin, petra benag n'hoc'h eus ket gounezet ar marc'h, n'e ket bet collet evid-se ho poan hag hoc'h amzer. Ann Autrou Doue a so eun tad mad a ra eun digemen mad d'hor pedennou hag e iafe hor speret da redec du-man, du-hont, evel ma c'hoarvez peur-liessa, epad ma vemp oc'h ober anezo. A.

KELEIER ANN ESOPTI.

Ann autrou Calvez, cure e Plouvorn, a so hanvet person e Garlan, e plas ann autrou Sibilliau, en deus lakeat he ziles.

Ann autrou Camper, belec iaouanc a so hanvet cure e Plouvorn.

Ann autrou Quéinnec, cure e Lambezellec a so hanvet eil-secretour ann Escopti.

Ann autrou Tanneau, belec oc'h ober scol e Guitalmeze, a so bet hanvet cure e Lambezellec.

Ann autrou Mesguen, person Sant-Salver, a so hanvet person Plouider.

Ann autrou Henry, cure e Penmarc'h, a so hanvet person Sant-Salver.

Ann autrou Prigent, cure e Laz, a so hanvet cure e Penmarc'h.

Ann autrou Dare, belec iaouanc, a so hanvet cure e Laz.

Ann autrou Madec, bet aumonier ar Vretonet, en *Hâvre* a so hanvet person Sant-Dergien e plas ann autrou Henry, maro.

Ann autrou Pilven, cure e Plouvien a so hanvet person Loc-Eguiner (Ploudiry), e plas ann autrou Plantec en deus lakeat he ziles.

Ann autrou Chalm, belec iaouanc, a so hanvet cure e Plouvien.

Ann autrou Serre, aumonier ar prisoun a Landerne a so maro ar sizun dremenet.

KELEIER AR VRO.

Lavaret a so bet en devejou tremenet e oa maro Bazaine ann hini en deus roët Metz d'ar Prussianet, mæs beteg hen n'heller ket gouzout dre just pe guir eo pe ne d'e ket.

Ar gazeten catolic eus a Rom, anh *Osservatore romano* a lavar n'e ket guir en deffe scrivet hon Tad santel ar Pab eul lizer d'ann Italianet catoliket evid ho alia da vont da voti evid ann Deputeet hag ar Senatourien.

Ar re ru a levere a bouez ho fenn penaus ma ne ie ket mad ann traou, ne oa ken caus nemet ar 16 a viz maë ha setu ma leverer eo var boues ober Banc en Nord eus ar Frans, unan eus ann Deputeet a gleis a zalc'he eno eur stal vras. Eur Republican mad a oa gouscoude hag hen a

levere n'eus ket pell c'hoas e ie cals guelloc'h ann traou abaoue ann 13 a viz kerzu !

Guir eo ez eus cals evid hel lavaret ha neubeut evid her c'hredi.

E *Toulon* ar sitoïen Royannez, conseiller municipal, o clasc beza cavet eur Republican eus ar choasadou a c'houlenne n'eus ket goal bell so c'hoas e vije tennet ar groas eus ar scoliou evid lakaat en he flas patrom ar Republic hag ive ne vije mui desket ho relijion d'ar vugale ebars er scoliou.

Hogen, setu ma teuas sonj da unan benag e kear, e oa bet gras gant Royannez, reseo, mare so bet, eun dra benag digant Breuriez Sant-Visant-a-Baul. Hel lakaat a reas en unan eus gazetennou kear ha Royannez a renkas anzavout e oa guir ar c'helou. Red eo bet dezan lakaat he zemission.

Ar sizun diveza, eur marc'hadour loenet a oa oc'h en em gavout e Paris hag a oa dija o vont e kear pa remercas en devoa collet eur pakat billejou banc, closet en eur gazeten. Setu hen o vont var he giz d'ar gar o sellet piz var he hent da glasc ar pez en devoa collet.

Pa oa oc'h antreal er gar unan eus ar re a oa eno, oc'h he velet o clasc eun dra benag a c'houlennas digantan :

— Collet hoc'h eus eun dra benag, Autrou ?

— Ia, eme ann den, eur pakat billejou banc.

— Ma, bezit diencres, unan eus va c'honsortet en deus ho c'havet ha ma ne vijec'h ket deut e oa o vont da gass anezho da vestr ar Gar.

Ar marc'hadour leun a joa da veza cavet he arc'hant a roas daou c'hant lur d'ann hini en devoa ho dastumet. Talvezout a rea ar boan rag er pakatze ez oa evid 37,500 lur a villejou banc.

— Lod eus ann dud ne ouzont ket petra da insita d'en em ober droug. — Daou zen iaouanc a ioa deut d'ar foar eun neubeut devejou so. Mont a rejont, na petra-'ta, d'ann hostaliri da eva eur banne : hogen dre greis eva, setu unan anezho oc'h ober claoustre e lounkefe eur pez cant lur en aour. He lonket en deus e guirionez, mæs chomet eo en diabars anezan hag hirio ema en hospital hag hen goal glanv.

— Mab Napoleon III a dlie beza bet o tenna ar billet varlene mæs re zivezat e oa bet goulennet he lakaat var al listen, hag eo er bloas-man gant ar c'hlass 1877 en deus renket tenna.

Ar Prins Murat a so bet o tenna evitan hag en deus bet ann numero 307.

Hogen evel mab hena intanvez en deus goulennet ha resevet he gonje.

AR BREZEL.

Setu aman ann diveza kelou :

Londres, 25 Ebrel.

D'eus Berlin e scriver d'ar gazeten *Morning-Post :*

E mer oc'h ober en dro da *Gonstantinople* a beb seurt labourou evid crenvaat kear. Osman-Pacha eo, a so e penn ann oll labourou-ze.

Ann dra-man a ziskues n'ho deus ket cals fizians ann Turket e lealdet ar Russianet, hag ho deus aoun na glaskefent antreal e kear pa ne vijer ket o c'hedal anezo.

Londres, 25 Ebrel

D'eus *Vienne* en *Autriche* e scriver d'ar gazeten ar *Standard :*

Ne heller mui sonjal cahout peoc'h, caër ho deus bet ar Brussianet, n'ho deus ket allet lakaat ar Russi ha Bro-Saos d'en em glevout.

— D'eus a *Saint-Pétersbourg* e Russi, e scriver ive d'ar gazeten ann *Times* :

Ema atau ar Pruss a veac'h o clasc ober ar peoc'h mæs beteg hen n'he deus allet ober netra.

— D'eus Berlin e scriver ive da eur gazeten all :

Aman ar re vras a so oll spountet hag ho deus aoun bras ne ve discleriet ar brezel heb dale. —

D'eus kement-se oll e heller guelet sclear penaus omp sur da velet ar brezel abars nemeur, petra benag ne ve goest den da lavaret peur e tigorro.

A.

PRIS ANN ED.

N'eus netra nevez abaoue ar sizun tremenet hag ar prijou a ia hag a zeu, mæs neubeut, e peb tu. E Lille hag e Lunéville en Nord eus ar Frans ez eus bet 5 ha 10 guennec distaul var ann daou c'hant lur.

E Naonet hag e Bourdel e chomm atau ann ed er memes pris, mæs ne verzer na ne brener cals.

E Marseille ann traou a gendalc'h evel kent.

E Paris, e Bro-Saoz hag e New-Yorck en *Amerique* n'eus ive chenchamant ebet. Rag-se n'eus netra da chench er pez am eus lavaret deoc'h pell so.

Ann hini ne renc ket guerza rag m'en deus ezomm arc'hant, henez a hell gortos c'hoas eun neubeut abars dispega.

Guinis. — Ar guella 35 lur 10, ar falla 31 lur. Ann daou c'hant lur.

Kerc'h. — D'oc'h adalec 19 lur bete 24 lur. Ann daou c'hant lur ive.

Pris ann edou all a so chomet ar memes tra.

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

K emper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 62. DISSADORN 11 A VAÉ 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, dlap Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 11 Maë 1878.

Setu adarre ann deputeet e Paris ha d'ober petra. Siouas ! atau ar memes tra. En deves kenta doc'htu ez eus bet savet etrezo. Hano oa da rei conje d'ann oll da vont evid netra da sul da velet ann exposision. Ann autrou Camille Sée a c'houlenne e vije roët ar c'honje-ze evid ar sul penn da benn. Ann autrou Baudry d'Asson a c'houlenne e vije roët ar c'honje-ze da vihana d'oc'h adalec 7 heur eus ar mintin bete div heur goude creisteis ha ne felle ket d'ar Radicalet rei dezho ar pez a c'houlennent. Hogen setu ann autrou Cuneo eur *bonapartist* o tont da c'houlen ive ar memes tra : evel ma vele ne helle gounis netra, o trei varzu ar Republicanet e c'houlennas diganto. C'hui peus promettet d'ar bobl en divije bet gant ar Republic joaüsdet, danvez, peoc'h ha bevans marc'had mad ! Petra hoc'h eus-hu great ?

Raspail a chou a boues penn : Paet hon deus ho tle.

— Ia, a respont Cuneo, gant hon arc'hant-ni.

Neuze e sav eun dispac'h ker spountus pa fell d'ann autrou Cuneo difenn ann Impalaër ma chomm ouspen eur c'hart heur heb allout lavaret ger hag e renc tevel hag en em denna.

Nadaud (unan a gleiz) o veza deut neuze da lavaret ne oa ket ar bobl evid ann Impalaër ar Radicalet a losc teir iouc'haden, henvel m'ervad ous re ar botret iaouanc da zeves ann tennadec.

Ne sonj ket deoc'h eo braô tre kement-se ? Ne sonj ket deoc'h e ve goest peb hini ac'hanoc'h d'ober kement all evid pemp lur var'n ugent bemdez.

Guelet so bet gueichal deputeet, a glaske ober mad afferiou ar vro ; mæs hirio ! Setu petra ve great, en em langachi d'oc'h adalec ann deves kenta beteg ann diveza ; cass cuit ar re ne blijont ket dezho ha c'hoari control ann eil ous egile.

Setu aman eur breuven anat a gement-se.

Ann autrou Touchard en deus goulennet e vije bet paet ann Deputeet pe int a so bet examinet ho elecsion pe n'int ket bet. C'huec'h miz a so emezan emaint aman en hon touez oc'h ober ho oll deveriou eveldomp perag ne refec'h-hu ket ho feamant dezho, pe autramant e tlefec'h beza lavaret eveldomp ne vije ket bet paet ann Deputeet.

N'e ket just ar goulen ? Eo a dra sur, mad, lavaret a so bet great dezhan ne oa ket poent c'hoas en em occupi d'oc'h kement-se. Divezatoc'h e vezo guelet.

Ne dleomp ket beza souezet gant ar respountze. Ann Deputeet a gleis, a so lavaret e oa bet great mad ho elecsion hag ar re-ze a douch ho femp lur var'n ugent ; mæs ar re so chomet ho elecsionou da examina pe lavaret e vije guelet divezatoc'h pe int a helle beza resevet pe n'hellent ket ar re-ze a so oll d'eus ann tu dehou-hal pe vern d'ar Republicanet ma chomont heb beza paet.

Ma vije bet hano d'eus eun neubeut Republicanet e vije bet eun affer all. Sonj am eus pa oa bet casset ann deputeet en ho rout e chome unan benag anezho (Republicanet en dro-man) ne oa ket bet disclæriet c'hoas e oa bet great mad ho elecsion hag ho *c'henvreudeur* en em hastas d'ho reseo abars ma vije bet casset ar Gambr cuit. Er mod-ze ec'h heljont touch ar pez a oa dleat dezho.

Ha c'hoas e fougassint gant ho *Egalite* ! Ia da !

Ann teir gueich all m'ho deus en em assamblet epad ar sizun n'ho d'eus great nemet egis kent torri elecsion ar Gonservatourien ha reseo doc'htu ar Republicanet. Bete peur e vezint leset oc'h ober ho fenn evelse ?

Keit ha chomimp aheurtet en hor pec'het ; keit ha na vouezimp ket goulen sicour ann autrou Doue. Peur e teuio ann devez-ze siouas ! A.

Ann Exposision.

Tenna a ran d'eus ar gazeten *La Défense* ar pez a gavoc'h aman varlerc'h divarbenn d'ann Exposision.

— D'ann deves kenta a viz maë ez euz bet digoret Exposision ar bed oll.

N'e ket red deomp lavaret, me chans n'hon deus ken c'hoant nemet he guelet o tont da vad.

N'hellomp ket hen disnac'h : ni oa etouez ar re a sonje dezho ne oa ket deut c'hoas ar mare d'ober eur seurt dispign ha da c'hervel ar bed oll da Baris pa ne oa ket c'hoas savet à nevez ann tiez devet gant ar c'hommunardet ; mæs eur veich m'he devoa ar C'houarnamant lavaret he ober ni a renke beza a du ganti hag hon deus hen great atau, rag ma felle deomp e vije ar Frans en em ziskuezet egiz ma vez atau, kelliez gueich ma hell cahout peoc'h ; eur bobl pinvidic, mignon d'al labour, leun a speret hag a ijin ha prest atau d'ober digemer vad d'ar re all.

E kement-se ne velemp na ne glaskemp nemet eun dra, gloar hag enor ar Frans.

Hogen ann oll ne oant ket henvel ouzomp hag ar Radicalet ho deus clasket kentra hellent, lavaret e oa int a oa deut abenn d'he renca hag a oa cals caëroc'h ann Exposision-man eget ar re all, rag ma oamp e Republic. Goassoc'h c'hoas ho deus goulennet ober. Vallandier a felle dezan e vije canet ar *Marseillaise* ar c'han a vrezel hag a Revolusion-ze a so bet great da rei courach da genta d'ar soudardet da vont da zifen ho bro, hag a so bet kemeret abaoue evid can ar Revolusion kelliez gueich ma fell d'ar re fall distruja ar re vad, hag a so bet cavet lod eus ann députeet evid lavaret n'hon devoa ken can a vrezel nemet henez.

Peger braô e vezo d'ann estranjourien a so deut hag a zeuio da Baris evid an Exposision-ze, clevout cana dezho n'hon deus ken c'hoant nemet guelet *ho goad vil hag iffam dont da drempa hon douarou.*

Ar Republicanet ho deus c'hoant e ve roet d'ho Republic ann enor da veza casset a benn eun dra ken diæs ha setu perag e clascont kement moïen a so evid seveni ho c'hoant.

Goas a ze.

Ma vijemp ni eveldho, goude beza commanset mad avoalc'h e renker hen anzavout, ann Exposision a ve danjer bras eviti ne alfe ket mond a benn.

Hogen, (hon enebourien ho deus a dra sur sonj d'oc'h kement-se ha setu perag ho deus cals muioc'h fizians he deffe ann Exposision eun issu mad), pa oa ar Monarchistet, ar Roïalistet, ar Bonapartistet, zouavet Charette ha Cathelineau o vont d'ar brezel pa oa Gambetta, Crémieux ha Glais-Bizoin e penn ar C'houarnamant, ec'h anavezent oll parfet avoalc'h ma vijent bet treac'h ez oa d'ar Republic e vije bet great enor d'eus ar victor-ze, ha gouscoude en em ganna a rejont gant eur gourach dispar ha ne espernjont nag ho scuisder nag ho goad.

Perag-se ? Nemet abalamour ma lakeant, dreist ho interest ha dreist ar pez a blije ar muia dezho, interest ar vro hag ho c'harantez evid ar *Frans.*

Mar teu ann Exposision da gahout eun issu mad, evel m'her goulennomp, serten eo e vezo lavaret eo ar Republic hag ar Republicanet a so caus a gement-se.

Her gouzout mad a reomp. Hogen ni, rag ma'z omp a unan gant guir mignonet ar Frans e 1870, ni a lavar ive, hag e ve roet d'ar Republic ha d'ar Republicanet ann enor eus ann Exposision, guelloc'h eo c'hoas ganeomp guelet he deffe eun issu mad eget guelet ar vro, hor Frans a garomp kement, dizenoret, ma teufe da gahout eun issu fall.

Ha gouscoude piou a alfe lavaret petra a c'hoarvezo ?

Keit ha ma oar o labourat varnezhi ho deus disprijet ar sul, devez ann Autrou Doue, ha n'en deus ket fallet dezho gervel ar Relijion d'he beniga !!!!!

A.

KEMPERLE.

Great eo ann taul ! Corentin Guyho a so hanvet, hag ann Autrou Lorois a so lezet a goztez. Ha penaus ho deus allet ar Republicanet cahout ho c'hoant ? Nemet o lavaret gevier ha fors gevier memes. Ar re a so o chomm er c'harter-ze ho deus ho c'hlevet meur a veich hag ho deus guelet petra ho deus great ar Souprefet hag ar Mearet en despet d'ann *difen* a oa bet great outo gant De Marcère. Ma ve ar re vad goest d'en em glevout breman e alfent en em glemm d'oc'h kement tra a so bet great a dreus ha marteze Corentin goude beza c'huezet ar pemp lur var 'n ugent a renkefe dont d'ar gear heb beza lakeat he zorn varnezho,

Ia ! ebars en arrondissamant Kemperle ez eus 13,000 electour var al listennou : d'oc'h ar re-ze 5,658 (ne deo ket tre ann anter) ho deus roët ho moueziou da Gorentin.

Var ar re-ze ped a so d'eus ar Republicanet-ze n'ho deus ket al liberte da choas ann hini a blij ar muia dezho ? Ann darn vrassa, me bari ; ar re-ze ho deus votet evid Corentin rag ma so bet lavaret dezho voti evitan ha ma vije bet *gourc'hemennet* outo voti evid Fanch ar Peul pe evid Mindu, ho divije hen great ar memes tra. D'eus ar re all lod ho deus votet evid Corentin heb gouzout petra reant hag eul loden all (piou nemet ar re ho deus ho guelet a alfe lavaret deomp ann niver anezho) eul loden all ho deus guerzet ho moueziou.

Ar giz a so bet gueichall d'hen ober, hag ann dra-man so anavezet mad gant ann oll, ped n'ho deus ket renket mont da *Angers* evid beza guerzet ho moueziou da Zrouillard. Neuze, evid guir, e talie ar boan ho guerza 1000, 2000 ha bete 5000 lur ha muioc'h evid eur vouez. N'e ket Corentin a vije bet goest d'ober eur c'hement all. Mæs hirio ar moueziou a so guelloc'h marc'hat ; eur banne odivi, eun tam lein pe-eun ascorn benag da lipat, setu pegen neubeut a goust ar moueziou hag ann dispign-ze ne deo ket dreist galloud Corentin !

Travoalc'h a farserez ! Guerza he vouez a so eun dra na heller ket cahout disprij avoalc'h evitan. Ann hini a verz he vouez, a verz ive he goustians rag ma ve hen a gredefe e ve ar virionez a du gant ann hini a c'houlen anezhi ne c'houlenfe ket beza

paet evid mont da voti evitan. Hag ann hini a verz he goustians a verz ive he feis hag he relijion. Rag-se etouez ar re ho deus votet evid Corentin ez eus eun neubeut mad a zoug ann hano a gristenien. Mæs dre ho voterez ho deus disnac'het ho feis hag ez int goassoc'h cals eget ar baïanet.

Meuleudi er c'hontroll d'ann 3,994 ho deus votet evid ann Autrou Lorois. Ar re-ze ho deus great ho dever hag ho deus diskuezet petra oant e guirionez. Gouzout mad a ran pegement ho deus bet d'en em zifen d'eus ar re a oa o clasc ho spounta hag oc'h essaat ober dezho renons d'ho Doue, d'ho feis ha d'ho relijion. Eur veich c'hoas meuleudi dezho. Trec'het int bet, guir eo, mæs trec'het gant enor ; ha ma ve great he zeleat da Gorentin, ma ve torret he elecsion, ar re-ze en em gavje c'hoas prest da voti evid ar c'hristen mad evid ann den a relijion a c'houlenfe ho moueziou.

Hogen *mez* d'ann 3,298 a so chomet heb mont da voti. Dre ho faut ha dre ho faut hebken eo m'ho deus gounezet ar Republicanet. Er stad m'ema hirio ann traou, ne heller ket chomm da sellet ous ar re all, choas a renker : pe beza gant Doue, pe beza a enep d'ezhan. Ha perag a lavaran-me hirio ! E amzer hor Zalver Jesus-Crist ez oa kement-se ker guir hag hirio. Ha na glevan-me ket Jesus o lavaret d'ar bobl ? *qui non est mecum contra me est.* Ann hini ne ma ket a du ganin a renc beza a enep din.

Petra lavarfe ann dud lezirec, ann dud clouarze ma teufe ann tan da bega en ho zi hag a chomfe ho oll amezeïen heb mont d'ho sicour d'he laza? A dra sur int a lavarfe ne ve ket ar re-ze tud vad ; tud carantezus, tud cristen. Ræsoun ho deffe. Hogen, *ex ore tuo te judico serve nequam,* en em varn hoc'h eus great hoc'h unan servicherien fall, ne fell ket deoc'h senti ous ar mestr, nag ober ho tever. Na breman petra a c'hoarvezo ? ma kendalc'h ann traou o vont egis m'ho deus commanset ha commanset mad, ni a gouezo en toul lagen, mæs c'hui her grai ive. C'hui a c'houlenno neuze sicour, mæs piou a chilaouo ho mouez ? Ar Republicanet ! ar re-ze eo ho devezo ho taulet ebars. Ni ! siouas, troc'het hoc'h eus hon divreac'h deomp o lesel ann tu gounis gant ar re all ha ni a vezo ker collet ha c'hui. N'hon devezo mui eveldoc'h ken sicour, nemet er vadelez hag en drugarez a Zoue.

Eun dra so gouscoude na helloc'h ket da lavaret, *m'em bije gouezet,* rag travoalc'h a so bet lavaret deoc'h, travoalc'h a so bet great varnoc'h evid diskuez deoc'h e peleac'h e oa ho tever ha n'en deus ket fallet deoc'h senti. N'hoc'h eus ket hen great ha setu e viot collet ha ni siouas assambles ganeoc'h, Mæs ni n'hon devezo netra da zouja d'eus pers ann Autrou Doue rag m'hon deus great hon dever, eleac'h c'hui n'ho pezo digare ebet, na helloc'h ket lavaret *ne vouiec'h ket.*

A.

AR VRAN HAG AL LOUARN.

Ann autrou Bran-louët, var eur vezen alec
A blavas, eun droiad, eun tam kaouz en he vec.
Autrou Louarn, paotr fin, o klevet ar c'hoez-vad,
En em gavas eno, atant kaout kovad.
« Ac'hanta ! deiz mad d'eboc'h, ann aotrou Bran,
« Eme-z-han, peger koant, peger kaër ho kavan !
« Heb gaou ebed, mar d'eo ho mouez
« Tost henvel d'ho plun, n'e ket souez
« Hoc'h c'hui brudet bete vreman
« Kaëra labous so er c'hoat-man. »
Va bran, o klevet kement-all
A goll he fenn, ha gant he mall
D'ober fouge eus he mouez flamm,
E tigor frank he bec, e tiscrog eus he zamm ;
Al louarn so var c'hed hag her flip en eul lamm.
« Deskit-hen var ho koust, eme-z-han, autrou keaz ;
« Kement fistouler so a vev mad hag eaz
« Divar boez ann nep he chilaou.
« Va c'hentel a dal sur eun tammik kaouz heg gaou
— « M'hen tou, eme'l labous, mezek ha divoedet,
« (Re zivezat, allas !) ne vin mui touellet. »

P. N.

MARVAILLOU.

Lez-Breiz. — Hag ez eo franc avoalc'h ginou Breizis evid lounka eur seurt pastel !

Ann Hermit. — Ne lavaran ket tout nag a dost, mæs meur a hini. Pa vez drebon e fell da eun den gouzout petra a so o c'hoari gantha n ; ha ma teu senset eur medisin pe eur sorser hag a lavaro dezan eur ræsoun benag, ar sotta soken, ractal her c'hredo.

— « Me am eus poan dent eme eun den d'ar sorser. »

— « Hoc'h ivinou eo a so caos a respount ar « sorser. »

— « Ho trugarecaat, sorser keas, breman eo « æsseat din, me a grenno va ivinou. »

Er memes tra, tud keaz, eme Lorgnes, diæs eo ho penn ha n'e ket ta ? ar c'honvers ne da ket re vad, ann taillou n'e ket var vihannaat ez eont ; atau e mer o chench ministret, ar c'houarnamant a veac'h o c'henel a so dija maro pe hanter varo ; e danjer e mer da gahout brezel en tu pe du ; ann oll a renc mont da soudardet ha ne gaver ket e ve hanter anezo, soubla a rencomp hor penn dindan lagat hor goassa enebour, lounka tousseget a vez stlapet deomp a beb tu ; d'oc'h ar c'henta nasion ez omp deut da veza ann diveza ia tud keaz, resoun ho peus da glemm ; mæs me ia da rei deoc'h ar remed : Setu hen aman : grit eveldomp-ni, n'ho pe relijion ebet, pe da vihana, grit ho relijion egis ma ententoc'h ; bezit ho Toue deoc'h hoc'h unan, hag adorit e kement-se ar c'houarnamant keit ha ma vezimp-ni en he lenn : rag ni a so ar *c'houarnamant-Doue,* ha ne anavezomp Doue all ebet nemedomp hon unan ha c'hui keit da vihana ha ma cassoc'h ac'hanomp da zribi ar mann dilisius a gouez bemdez var ar bobl choaset a so er Gambr e Versailles. Mæs evid diskuez ez hoc'h Doue, ha ni ive Doue ganeoc'h, e renkit lavaret ia dre ma raimp lezennou da zistruj gouarnamant ann Doue a so bet a viscoas adoret bete vreman. Rag-se, livirit ia pa dagimp ann tamic leve a douich beleïen ar parræ-

ziou, divar ann danvez laëret gant Lorgnes d'ann Ilisou epad ar Revolusion genta : livirit ia pa virimp oc'h ar Pab scriva d'ann Eskibien, ha d'ar re-man scriva d'ann oll beleïen ha d'ann oll dud fidel eus ho escopti : livirit ia pa zifennimp lavaret eo red e ve rentet he stadou d'hon Tad Santel ar Pab, evid ma vezo hen libr, ha ma teuio ar peoc'h da ren a nevez dre ar bed : livirit ia pa gassimp eun tamic livitennec da regli pe seurt descadurez a roio ann Escob en he seminer bras hag en he seminer bihan : livirit ia pa lamimp digant ann hospitaliou hag ar c'houenchou, ann tamou douar pe leve a so red dezho da gahout evid ober ar vad ar reont ha beva : livirit ia pa livirimp eo ouspen mall cass cuit divar hon tro al leanet hag al leanezet : livirit ia pa c'houlennimp ne vezo mui comset a relijion d'ar vugale, ha pa rencoc'h cass ar re-man da zeski da scol eur galken, eun aillon benag a deuio d'eus hon dorn-ni da beb barræs : livirit ia pa livirimp dissuala neat ar c'hazetennou, ma raint mindraill eus a hano mad kement hini na blijo ket dezho, ha ma dagint goassoc'h eget bleizez Dineault, Doue, Jesus-Crist, ar Verc'hez glorius Vari, hon Tad Santel ar Pab, ann Eskibien, ar veleïen, kement tra vad a so, ha ma hellint contami gant lousdoni ho c'halon hag ho speret kement so mad, kement so dereat : livirit ia pa raimp eul lezen evid ma hello peb den digorri hostaliri, pe hen a vezo den honest, pe hen a vezo nevez deut eus ar galiou ; pa livirimp e vo liberte d'ober en hostaliriou-ze oll ar pez ho pezo c'hoant : livirit ia, en eur ger, beveich ma raimp lezennou evid coll speret, calon ha corf ar bugel, ar plac'h iaouanc, ar pennou tiegez ha dreist oll ar iaouankis a vezo er voterez, ma raint moueziou deomp.

Lez-Breiz. — Keuz am eus da veza dihunet ! Petra ? Hag emaint oll er santimanchou-ze er Gambr e Versailles !

Ann Hermit. — Oh ! ne d'int ket dre c'hras Doue, mæs ann darn vrassa anezho a sonj en dail-ze, pe da vihana a vot er fæsoun-ze.

Lez-Breiz. — Mæs neuze eo digant Lorgnes eo e kemeront cusul ha digant al loussa vissou a hell beza e caloun ann den dic'hradet !

Ann Hermit. — Anat eo deoc'h, gouzout ervad sur n'e ket digant ho c'houstians e c'houlennont ali, digant ho bouzellou eo ; n'e ket digant ann autrou Doue, mæs digant Satan eo brassa enebour ann den.

Lez-Breiz. — Mæs erfin petra bretantont'ta oc'h ober kement-se a freuz ?

Ann Hermit. — Sclear eo deoc'h gouzout ho deus insitet cahout ar Barados aman var ann douar da lavaret eo... Mæs nan ne livirin ket deoc'h petra ho deus c'hoant da gahout, ne fell ket din saotri va fluen. Travoalc'h eo deoc'h gouzout n'ho deus morse hanter a arc'hant. Setu pèrag e maint o clasc lemer digant ar veleïen hag ann Ilisou ann neubeut arc'hant a vije bete vreman ingalet beb bloas etrezho. Pemp mil million a c'houlenner ive digant ar bobl ; evid petra va Doue beniget ! Ne vezint ket countant avoalc'h memes pa ho deveza lamet diganeomp hor guennec diveza.

Lez-Breiz. — Hag or bet diot avoalc'h da gass ar seurt-ze d'ober lezennou !

Ann Hermit. — Ar bobl a so æs he drompla, n'eus nemet ober aoun dezan : ouspen-ze prest eo atau da gredi ann hini a bromet rei dezan he faltasi.

Lez-Breiz. — Penaus ar Vretonet na gredont ket'ta mui ho beleïen ?

Ann Hermit. — Divarbenn d'ar relijion ? Eo, rag ma ouzont e lavar peb belec comsou ann autrou'n Escob ; ann autrou'n Escob a lavar comsou hon tad santel ar Pab, hag ar Pab kenneubeut ha sant Per na hell ket fazia divarbenn da religion hor Zalver Jesus-Crist. Mæs divarbenn d'ann elecsionou avad e tisfiziont anezho rag ma so bet lavaret dezo gant ar re fall : ma roit ho mouez d'ar re a so a du gant ar veleïen e vezo casset ann archerien d'ho ti d'ho lakaat da vont da goess pa n'ho pezo ket c'hoant ha d'ann offern bred beb sul ha n'ho pezo mui conje da eva nemet eur banne en hostaliriou, hag int a so bet sod avoalc'h evid cridi ann traou braô-ze....

Lez-Breiz. — Piou so erru ahont da vihana ?

Ann Hermit. — Serromp ann or, dre ar prenestr e velimp..... Sell Lorgnes ! Bremaic e vo c'hoari.

J. M. C.

Ann daou Vretoun.

Ar seis var'n ugent a viz du 1870, e oa ien-du ann amzer e Paris. Lavaret e vije bet e oa ann oll e caon ken trist e oa ann traou e peb leac'h. Ien ann amzer, netra da zribi ha gant kement-se oll, trous ar peziou canol o tenna var ar gear, netra goassoc'h na heller da sonjal, ha gouscoude egis na vije ket bet travoalc'h c'hoas, eulfennou erc'h a c'hournije eoc'h d'ann douar digasset gant eun avel riellet. Rag-se ann neubeut tud a vije guelet var ar ruiou a valee buhana ma hellent d'en em denna d'ho zi. Gouscoude etoues ar re all ez oa eun den a iea var bouez gant he hent, stouet he benn d'ann douar, melconiet ha glac'haret bras. Eur yantel soudard a ioa en dro dezan ha var he benn eun toc soudard, beac'h dezan cuzet he vleo guenn. Ar re her guele a ouie doc'htu e oa offiser hag he vragou ru a ziskueze ez oa d'oc'h ann *infanterie*. Ne oa ket ken eas gouzout pe renc en devoa evel offiser. Mond a rea entramant unan eus ann hospitaliou da velet eur mignoun dezan

glazet da vervel. Var he zremm ez oa æs guelet en devoa anduret ann den, kement ha ma heller da c'houzanv er bed-man. E Sedan en devoa guelet prisonia ann arme ; guelet en devoa ar Republicanet o kemer ar plass kenta e Frans heb ma savfe den da enebi outo, ha breman brevet he galon gant an anken e renke bemdez heb cals a fizians en em ganna a enep ar Prussianet. Dre ma'z ea, e velas eur vaoues oajet, guisket kempenn, o leda eun tamic pallenn var ann erc'h a c'holoie dija ar ruiou. Goudeze ar vaouez a dennas d'eus eur paner a oa ganti eun neubeut manigou teô ha tomm great lod anezho gant gloan ha lod all gant crec'hen coulinet. Lakeat he marc'hadourez var ar ballen, ar vaouez a asezas var eur c'horn anezi ha da c'hortos o vije deut prenourien ec'h astenne he daouarn eoc'h d'eun tamic glaou ha oa deut ganti en eur scudel.

Setu o tont entramant hag ennhi daou vobil. O tremen e oant hag ho devoa bet c'hoant da velet petra oa gant ar vaouez-ze o verza. Ar guel eus ar manigou gros-ze a reas dezo chomm a za da sellet gant avi ous ar manigou tomm-ze ho divije great kement a vad dezho.

— Prenet, prenet, manigou mad, manigou tomm, va zud keas, a levere ar vaouez.

— Unan anezho a respontas : Prena ! contant avoalc'h e vemp ! siouas, n'hon deus guennec ebet. —

Hag e crenent gant ar riou ann daou paotr iaouanc paour : hag e sonjent en ho zud hag ho mignonet, pell pell bras du-ze var bord ar mor bodet oll en dro d'eun tantat mad a dan o c'hortos cahout kelou eus ann daou grouadur-ze, n'ho devoa ket c'hoas ugent bloas hag a oa deut da zifen Paris, e peleac'h a veac'h guisket, e kinnigent mervel gant ann annoëd heb ma deufe den da sellet outo.

— En noz a zeu, eme unan anezho, e vezo scournet calet ann traou, ha ni casset ann tosta d'ar Prussianet na hellimp ket enaoui tân. —

Ann offiser a oa digouezet en ho c'hichen, mæs int na velent ket anezan. Hen gouscoude o lakaat he zaouarn var ho diouscoas, a lavaras dezo :

— Alo, camaradet, choasit manigou, me a baeo. Kemerit peb a zaou re m'ho peus c'hoant. —

Ann daou botr iaouanc saouzanet bras ne ouient ket petra d'ober, mæs hen a gendalc'has :

— Me so eur soudard eveldoc'h. Ne ve ket braô deoc'h refus presant ho camarad. —

Neuze en em lakejont da choas peb a re vanigou ha pa heljont fourra ho daouarn ebars, ec'h en em gavjont ken eürus ha kel laouen ne ouient mui petra da lavaret d'ann offiser evid he drugarecaat. Evelken, ar bihana anezho o veza deut tost d'ann offiser a lavaras dezan var bouez hag heb credi sevel he benn :

— Doue ho paeo. —

Var gement-ze ez ajont oll cuit alese, ann daou soudard d'ar c'hasern hag ann offiser d'ann hospital evid guelet he vignon, marteze evid ann diveza gueich.

Antronos 28 a viz du e teue soudardet a beb leac'h varzu gour-enezen *Gennevilliers* evid beza rentet var ar plass evid emgann *Champigny*, goassaat a rea ar scorn hag ar ienijen. Ar jeneral Ducrot, den a galon ha cristen mad a roë courach d'ann oll dre he gomsou hag he exempl. Siouas ! petra benag na vanke ket a gouraich deomp a enep d'ar Brussianet, ne hellemp ket gounis varnezho, rag ho armou a oa guelloc'h evid hor re-ni, ha cals muioc'h e oant evidomp.

Setu eur bataillon mobilet breton o tont d'ar red, galvet ez eo bet evid souten eur rejimant draillet eul loden vras anezan gant ann tennou canol. Dirag ar rejimant eun offiser var varc'h a renc he soudardet a nevez evid ho c'hass adarre varzu ann enebourien. O velet ar Vretonet o tont, ez a var ho diarbenn, hag e salud anezho gant he gleze.

Kerkent ha m'ho deus ar Vretonet he velet, daou anezho o sellet outan a losc eur griaden : « Sell, sell-'ta ! hen eo ! » ann daou soudard iaouanc ho deus anavezet ann offiser en deus prenet manigou dezho.

— Eur c'horonel eo, eme Youen.

— Guelloc'h c'hoas, eme Gourhaël, eur jeneral eo.

— Guelloc'h c'hoas, emezho ho daou assambles, eur galon vad a zen eo. —

Ar re ac'hanoc'h a so bet eno a voar pegen terrubl a oe ann nozvez-ze. Ar re a vije glazet ne badent ket pell goudeze, hag en nozvez-ze cals tud a varvas scournet.

Achu ann emgann pa zistroë hor soudardet-ni d'ho flass ann daou vreton a glaske guelet c'hoas ann offiser a oa bet e penn ar Rejimant epad ann emgann. Collet ho devoa ar guel anezan epad ma oant a veac'h gant ar Brussianet, ha Gourhaël en devoa sonj beza he velet o tisparissa e creis mogeden ar poultr. Ankenniet bras ann daou soudard a c'houlennas digant eur serjant petra oa deut ann offiser da veza.

— Couezet eo, scoët gant eur volet, eme heman. —

Distroet a oa ar soudardet d'ho flass, ann noz a oa tenval hag ann douar goloët a erc'h. Neus fors var be du ; neus fors bete peleac'h e seller, ne veler nemet corfou maro astennet var ann douar.

Ar soudardet scuis-maro, sco-sco ann eil ous egile, melconiet oll hag heb lavaret ger a oa bodet endro d'ann tân. Souden e oe guelet daou-zen o sevel d'eus ho zoues hag o vont adarre varzu ar Brussianet beb a letern en ho dorn.

— Da beleac'h ez-it-hu ? C'hoant peus da veza sammet gant ar Brussianet ? a lavaras ho c'habiten dezho.

— Red mad eo, mont da gerc'hat hon offiser, eme ann daou Vreton. —

Setu int o vont ho daou hag o sellet gant evez ous bisaich kement den maro a gavent var ho hent. Ne hellent ket bale buhan ; ar ienijen a vire outho da velet scler hag ar boliji prussian a c'huitelle endro dezho. Ouspen divheur a ioa ma'z eant evelse pa oe tizet Youen gant eur volet a dreuzas he gof-gar heb touich oc'h ann ascorn. Ann taul a reas dezan coueza, mæs sevel a reas buhan hag o veza stardet he voüchouer en dro d'ar blens e kendalc'has o vont.

Ped gueich ne sonjas ket dezho ho devoa cavet ann hini a glaskent ! Ar re varo a oa oll henvel ann eil ous egile gant ho c'horf goloët a erc'h hag ho daoulagat sarret. Erfin Youen a loscas eur griaden a joa hag a c'hlac'har assambles ; cavet a oa he offiser gantan. Siouas ! maro soun a oa he gorf, scournet hag hanter sebeliet dindan ann erc'h. Sec'het a oa ar goad var he c'houli hag a veac'h ma heller guelet he zivreac'h astennet e croas cuzet ma'z oant en erc'h ru-goad dindan corfou ar re a oa couezet varnezan.

— Maro eo, eme Youen, cassomp anezan ac'han evelken, m'en devezo douar beniget.

Setu int eta o samma var ho diouscoas corf eun den ha ne anavezent ket memes he hano. Ec'h en em lakaat a reant en danjer da goll ho buhez evid ann hini a oa bet *mad*, en devoa bet eur galon vad a zen hag e lenvent o vont gant ho hent hag ho daëlou a rielle var ho diou chot. Ho letern a oa chomet var ho lerc'h hag e oa beac'h ganto cavout ho hent dre greis tenvalijen ann noz.

Erfin e tigouezjont er c'hamp gant ho samm, presius bras evitho pa en devoa coustet kement a boan dezho. Pa oent guelet o tont e tire las d'ho c'havout eun neubeut medisinet hag offiserien ; ha setu ann oll o clasc, kentra hellent, dihun adarre ar vuhez er c'horf-ze toullet, bronduet, scournet. D'oc'h adalec ann hanter-noz bete teir heur eus ar mintin e sonje d'ann oll e collent ho foan. Erfin, goude poania teir heur amzer ann hini a seblante beza maro-mic, e oe guelet anat ez oa c'hoas buhez ennhan. Poania muioc'h a rejer var he dro, ha da benn ann abardaez ann offiser a zigor he zaoulagat. Sellet a ra en dro dezhan evel eun den o tihuna ha ne voar ket caër c'hoas e peleac'h en em gav..... Hogen, petra en deus hen guelet ? Dond a ra ar goad d'he ziou chot ; he zaoulagat ho deus guelet eun dra benag en deus great cals plijadur dezhan ; lavaret e ve hen deffe c'hoant c'hoarzin : Guelet hen deus ar manigou ho deus, dre frota cals var boul he galon lakeat ar goad da redec adarre en he voasiet.

Abaoue a so tost eis bloas.

Ann daou vreton a so distroët, unan anezho da di he gerent, merourien e kichen ann *Oriant* hag egile en he stal coutili en *Hennebont*. Ho daou ho deus diouallet ha diouallet mad ho manigou.

Ann offiser-ze, eur Jeneral, n'hen deus ket ancounec'heat na ne raï ket ann daou soudard iaouanc hag ar c'homsou lavaret dezhan gant Youen : *Doue ho paeo*.

Ann daou vreton a oe great eur veuleudi gaër anezho rag m'ho doa saveteet buhez ho jeneral.

Ouspen-ze ho daou ho deus resevet metalen ar soudardet. A.

Ann Dalc'h.

(*Dilerch*).

Ne livirin ken, petra benag e alfen c'hoas conta muioc'h deoc'h, evid diskuëz penaus ann *dalc'h* eo ar voïen a gemer ann Autrou Doue evid digass da sonj d'ann den ne deo nemet eun den.

Panefe-se heman, Roue ann traou crouet, a sonjefe dezan beza Doue ann oll traou-ze.

Ann *dalc'h* a servich eta aliæs da zeski skiant da lod eus ann dud, hag aveichou ive ez eo eur binijen abalamour d'ho fec'hejou.

Guir eo, ma carfemp ne rafe morse cals a boan deomp. Pa vemp o vont da gommans eun affer vras benag e tlefemp atau sonjal e peleac'h e vezo ann *dalc'h* en affer-man, ha neuze pa vouifemp abars commans petra a alfe marteze en em gavout ganeomp, ne vemp na soueset na spountet ma c'hoarvefe ganeomp e guirionez.

Abars achui e fell din conta c'hoas deoc'h eun histor divarbenn da gement-man.

— Eun neubeut bloaveziou so unan eus hon Deputeet speret lemm ha desket mad gouscoude, o veza clevet hano d'eus eur vaoues mad tre da denna ho flaneden d'ann dud, en devoa great goab anezi hag ous ar re a oa sod avoalc'h evid cass arc'hant dezi. (Hounez na denne ket ar blaneden evid daou vennec evel ma vez great deoc'h, cals muioc'h a gemere petra benag ne oa ket gouiziecoc'h eget ar re a vez o redec ar foariou. Ann Autrou Doue, m'en deus c'hoant aveichou da rei deomp da anaout petra a alfe c'hoarvezout ganeomp en amzer da zont, ne ia ket da glask ar sort tudze evid lavaret dezo he secrejou. Ar re-ze a so re vignon d'ann diaoul evid beza mignonet ann Autrou Doue.) Ann autrou-ze a rea eta goab ous ann divinourez hag ous ar re a oa sod avoalc'h evid cridi ar pez a levere dezo.

Eun devez, gouscoude, heb lavaret ger ebet da zen, ec'h hellit cridi, setu ann den e teu c'hoant dezan da c'houzout petra a alfe c'hoarvezout gantan en amzer da zont.

Ann den ne sonje ket dezan e alje hounez gouzout netra d'eus ar pez a c'hoarvefe gantan ha ne glaske nemet tremen eun neubeut momentchou oc'h ober goab ous ar vaoues-ze. Setu hen e ti ann divinourez hag en he c'hambr. Houman ne anaïe ket anezan hag he zigemeret a ra evel ma rea d'ar re all gant eun ær serius.

Pega a ra en he zorn hag a sell parfet outan. C'hui, emezi, a vezo eun dra benag a vras.

— Ah ! ia, emezan, na penaus ?

— Etoues ar re a soursi d'eus danvez ar Frans.

— Na petra a zeufin-me da veza ?

— Gortosit eun neubeut. Eur plas huel ho pezo etoues ar re-ze.

— Mæs petra c'hoas ?

— Guelet a ran ac'hanoc'h ministr ann danvez.

— N'e ket possubl.

— Eo..... hogen, gortosit c'hoas eun tamic, aman a velan eun *dalc'h*.

— Peu sort *dalc'h ?* Me fell din mont dreistan.

— N'hellan ket hen disclæria deoc'h.

— Na pérag ?

— Ma lavarfen deoc'h petra eo e lakafen ac'hanoc'h goal nec'het.

— N'eus fors..... Me a fell din gouzout..... Guir am eus d'anaout petra eo.

— Her goulen a rit evid mad ?

— Ia her goulen a ran.

— Ma ! ar pez a viro ouzoc'h beza ministr, eo abalamour ma varvoc'h araug.

Var gement-se ann den a zirollas da c'hoarzin, hag a reas ann hini ne grede ket, ar pez ne viras ket ez eas d'ar gear tenvaloc'h cals he benn evid ne oa pa antreas e ti ann divinourez, ha caër en devoe na helle ket tenna ar sonj-ze eus he speret.

Gouscoude ne oa ket daô beza spountet evid kenneubeut a dra. Æs avoalc'h a oa dezan gouzout ne vouie netra ann divinourez rag ma varvé araug beza ministr ne dlie ket beza morse ministr ha neuze n'he devoa ket lavaret ar virionez, hag en dail all n'en devoa ket ezomm clevout ann divinourez oc'h hel lavaret dezan évid gouzout e renkefe mervel.

Evelken troublet a oa he speret abaoue ann deves ma oa bet o velet ann divinourez. Eun deves e couezas clan en he vele, ha doc'htu e lavaras me ne savin ket ac'han..... Ar predicsion eo..... Neuze e lakaas urs vad en he afferiou eus ann douar hag er re eus he goustians, goulen ha reseo a reas he sacramanchou. Antronoz e oa maro.

Setu pehini a oa ann *dalc'h* evitan hag henez a so eun *dalc'h* e tlefe ann oll cahout atau sonj anezan rag coueza a hell varnomp pa sonjomp ann neubeuta. Gouscoude ann hini eo a rer marteze ann neubeuta cass anezan. Aliæs e sonjomp e maro ar re all, pa vez great eur c'hontrat dimizi benag pe autramant pa sonjer en amzer da zont e teu aliæs sonj deomp d'eus ar pez hon deus da gahout goude ar maro anezo. Mæs, sonjal e renkimp ive mervel marteze abars ar re ma sonj deomp cahout ho danvez, ann dra-ze n'her greomp ket na ne fell ket deomp hen ober.

Siouas eno ema ann *dalc'h* goassa evidomp oll hag henez na hello den diouall n'en em gavjé abred pe zivezat var he hent. A.

Al labouset munut.

Lod a lavar e renker espern al labouset munud rag ma zrebont ar c'huibu ha kement lornez a zistruj ar pez a vez hâdet en douar. Hogen lod all a lavar ha me a so unan eus ar re-ze, ne deo ket mad cahout re eus al labouset-ze rag ma zrebont kement greunen, kement haden a vez taulet en douar. Neubeut anezho a so mad ma kirit, mæs re a so fall. Ne ouzon ket petra a c'hoarvezo er bloas-man ganin, mæs goud e ouzon ar pez a so c'hoarvezet ar bloas tremenet. Ann hâd irvin a so bet drebet gant al labousedigou bete teir gueich ha ne de ket hebken ann hâd a oa chomet var ann douar, mæs dre ma zideve ann hâd, al labouset a denne ar blanten iaouanc er meas, ha ma chome unan benag d'eus ho dilerc'h ar c'hoënet douar, ar melc'houet hag a beb seurt amprevanet a zrebe anezho heb ma zeufe al labouset d'ober brezel dezho.

En eur garrennad all am eus hadet diou veich pez bihan ha n'am eus ket allet, goude dastum anezho piz, n'am beus ket allet cahout ann had. Al labouset a vije guelet gouscoude stanc ha stanc en ho zoues, mæs m'eus aoun e sicourent ar melc'houet d'ho dribi. Evid ar c'harotez, d'eus eul lur hâd n'am beus ket bet eun hanter sac'hat carotez, ha gouscoude n'e ket labouset a vanc en dro d'am zi.

Me so sur ez eo c'hoarvezet gant meur a hini all ar pez a so c'hoarvezet ganime, hag ar re-ze, m'ervad a lenno gant kement a blijadur ha me ar pez a so aman varlerc'h tennet eus a *Gazeten ar Meziou*.

Autrou scrivanier,

Ann Autrou *de Freslon* en deus scrivet deoc'h eul lizer a lavar penaus al labouset a vev peurvuia gant greun munut, pa ho deus torrajou ec'h en em daul var ann amprevanet, rag n'eus ken nemet ar seurt traou-ze a ve mad da vaga ho re vihan. Er mare-ze eus ar bloas, emezan, al labouset a zreb greun peurvuia, ec'h en em vag gant peb seurt amprevanet hag ar servichou a rentont evelse d'al labourer o tistruja ann amprevanet-ze e bras hag e bihan a dalvez cals muioc'h eget ann droug a hellont da ober o tribi eun neubeut greun ebars er parkeier.

En em drompla a ra ann Autrou de Freslon o

sonjal eo ann amprevanet ar guella magadurez d'al labouset bihan. Me am eus maget cals labousedigou, d'eus a re a zreb greun peurvuia, gant hajou munut glebiet pe minfic bara distrempet. Me am eus maget eun eostic, (henez a gar guelloc'h ann amprevanet eget ar greun) gant kic, killejen-raden, kellien ha melen vi.

Setu breman pe sort servich ho deus rentet al labouset dime.

Hâdet em boa en douar mad eul litrat guinis guen. Ann neubeuta a dlien beza eostet a oa ugent litrat. N'am eus ket bet tre unan, ar pempet a vanke din. Araug troc'hi ann tamic ed-ze, am beus kemeret eun dornad anezan ez oa 103 penned ebars. Flastra anezho am eus great etre va daouarn hag am eus bet seis guinizen. Grit ar gont breman da velet pegement em bije gounezet m'em bije hâdet daou pe dri c'hant litrat eleac'h eul litrat hebken, ha neuze livirit din, mar d'hoc'h goest, pegement a servich ho deus rentet al labouset d'am guinis.

Hâdet am beus mil greunen guinis Spagn *(Maïs)* en eun tam douar : al labouset ho deus troc'het din eis cant planten iaouanc dre ma zeuent er meas eus ann douar. Turia ann douar a reant o clasc cahout ar greun hag evel ma vije bet peget ar gounnar ennho dre na hellent ket he gahout, e troc'hent ar blanten.

Eun amezec din en devoa hâdet *mell* gant cals a soursi en eun tam douar mad tre. Ar mel a oa deut braô (pevar troatat hanter hueldet.) Hogen e kichen ti ann archerien a oa ha n'eus ket bet allet he zifen dious al labouset. D'ann neubeuta ma tlie cahout ennhan a oa hanter cant sac'hat mell. N'eus ket bet eur c'hreunen hebken. Ann hini a oa ann tam douar-ze dezan en deus bet ar plous mel da c'houzial dindan he loënet ha netra ken. Epad ma oa al labouset o lounca ar mell-ze, ne gollent ket a dra sur ho amzer o clasc amprevanet.

Guelet a rer prenvet guenn o tribi lod eus ar pennou guinis Spagn. Al labouset a alfe ober frico ganto : ne douchont ket outo : guelloc'h cals eo ganto dribi ar greun iac'h.

Gueichall, araug al lezen diot a so bet great var ar chasse gant tud ha ne vouient ket petra eo al labouset ha petra eo madou ann douar, e vije distrujet eur gals eus al labouset na zrebont peurvuia nemet greun. Ne vije lakeat nemet greun evid ho faka. Hirio ann deis abaoue ma 'z int difennet gant al lezen, int ho deus gounezet var ar re a zreb amprevanet ha netra ken, hag abars pell ne vezo mui guelet hini eus ar re-man.

Evid ma vezo espernet al labouset lod a lavar é canont braô kenan hag e paeont ho boëd gant ho music; mad me a lavar : hag e rafent cals guelloc'h music c'hoas ha cals braoc'h, ar vusic-ze ne dalvezo morse ar bara a zrebont deomp. Eur filip, eur golvan, eur chilp a zreb vardro ugent litrat ed er bloas. N'ho peus nemet conta goudeze.

Ma ne gredit ket ac'hanoun n'eus nemet ober eun enclasc. Ar giz eo breman. A.

KELEIER ANN ESOPTI.

Ann Autrou Mao, person Plougoulm, a so nevez maro.

Ann Autrou Jartel, chaloni a enor, person canton e Pont 'n Abat, a so nevez maro.

Ann Autrou Kerjean, person Kersaint-Plabennec, a so nevez maro.

— Daou Sitoïen, Marcou ha Bonnel ho deus goulennet e ve great eul lezen evid difenn oc'h ar c'houarnamant kinig d'ann Electourien hini ebet da henvel evel mignoun dezhi. Ann hini en deus examinet al lezen nevez-ze ar Sitoïen Levêque a lavar e ve mad he ober.

Setu aman eul loden eus ar pez a lavar.

Ar mear en devezo great eun dra benag dre goms pe dre scrid evid unan eus ar re a c'houlen beza hanvet; ar mear en devezo staget pe lakeat staga eun tam paper deut dezan digant ar Prefet da verca pehini eo ann hini a blij ar muia d'ar c'houarnamant, henez a gollo he oll guiriou a Sitoïen.

Evid ar Brefedet hag ar Souprefedet a iafe a enep al lezen-ze, e collint ho oll guiriou ha na hellint mui beza netra, na memes beza soudard. — Petra sinifi al lezen-ze, rag ann daou sitoïen a so o clasc he ober a so eus ar re rua a ouffer da gahout ? Petra ? Ar Radicalet a sonj dezho ho deffe ar gounis var ar Republicanet ma ve libr ar voterez ha setu perag e fell dezo miret oc'h ar re-man ober ann disterra tra evid ann elecsionou.

A.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e Série N° 63). DISSADORN 18 A VAE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivliziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 18 Maë 1878.

Ar senatourien, er sizun tremenet, n'ho deus great ken nemet examina ha c'hoas n'ho deus ket achuet, al lezen votet gant ann Deputeet hag a lavar ez eo mad prena digant ar re ho deus savet ann henchou houarn ho deus great banc, ann tamou henchou houarn-ze, nan hebken ar pez a dalvezont, mæs ive ar pez ho deus coustet.

Etoues ar senatourien lod a lavar hag ar re-ze eo ar re a gleiz gant eun neubeut bonapartistet, ar re-ze eta a lavar ober al lezen egis ma'z eo bet votet gant ann deputeet.

Etoues ar Senatourien eus ann tu dehou, hiniennou a lavar ne dlefer ket memes sonjal ober eur seurt dispign, ni hon deus emezho, re a ezomm eus hon arc'hant evid stlapa anezhan evelse dre ar prenestr er meaz, rag ann arc'hant a vezo dispignet evid prena ann henchou houarn-ze a rai vad, serten eo, d'ar re ho deus prenet evid netra paperiou ar re ho deus ho savet divar ho c'houst hag e oa mall gantho ho guerza, neus fors peger dister pris, pa velent avoalc'h n'hellent ket ober afferiou mad, mæs deomp-ni oll ne rento servich ebet ; er c'hontrol ni eo a renco tenna d'eus hor ialc'h evid paea ha dic'haoui ann tamou autrounez-ze. Ma n'e ket eun druez !

Ma ve goulennet va avis diganin, mæs ne vezo ket, me iafe ractal a du gant ar re-ze.

Eul loden all eus senatourien ann tu dehou, o velet avoalc'h m'ervad, na hellint ket miret ober al lezen-ze a lavar e renkefer da vihana ober eur sonj vad abars prena ann henchou houarn-ze ; clasc tud da istim ar pez a dalvezont breman hag ho faea nan ar pez ho deus coustet mæs ar pez a dalvezont ha netra ken.

Ma ve RED ober eur seurt dispign me iafe avoalc'h a du gant ar re-man mæs guelloc'h ha guelloc'h cals e ve ganin ne ve prenet hini ebet anezho.

— D'ann 3 a viz maë ann deputeet a oa oc'h examina eul lezen evid creski eun tam benag, 8 guennec bemdez pension intanvezet ar soudardet hag ar vartolodet, Gambetta hag e gonsortet a lavar n'heller ket hen ober rag n'eus ket a beadra. Perag neuze prena ann henchou houarn ha rei cant mil luriou d'ar vinistret evid ober frico epad ann Exposision ? Ann autrou Maigne a lavar e tlefer lavaret el lezen ne alfer ket rei dezho neubeutoc'h eget eur serten somm a greskefe ho fension d'oc'h 8 guennec bemdez. Ma n'her grit ket, emezan, c'hui a gasso soudardet d'en em ganna ha da vervel evid ho bro o sonjal e chomo var he lerc'h intanvezet ha bugale a renco mervel gant ann naoun.

Mad tre, mad tre a lavar ann Deputeet a zehou ha pa ier da voti ann tu dehou a bez hag ar Radicalet a vot assambles, 252 a enep 178 a lavar e vezo great ar pez hen deus goulennet ann autrou Maigne. Gambetta hag he re a so droug ennho. Int, var ho meno, guella mignonet ann dud paour ; int a gav æs ha fasil millionou evid ar Barisianet ha mil millionou evid sorriennou Freycinet, ho deus leset d'ar Roïalistet ann enor da rei d'ann intanvezet ha da vinoret hor soudardet hag hor martolodet-ni ann tam bara a viro outho da vervel gant ann naoun ! Penaus a hellint-hi breman fougassi n'eus ken nemetho o cahout e guirionez soursi eus ar bobl.

— D'ar 6 a viz maë ez eus bet examinet eul lezen a lavar creski retret ann offiserien, mæs el lezen-ze e leverer e vezo dalc'het var ho fé 5 dre gant eleac'h 2 a zalc'her breman.

Ann autrou Dreolle a c'houlen e ve cresket ar bension mæs fallout a rafe dezhan ne ve ket dalc'het ouspen daou dre gant var paë ann offiserien.

Aman ann autrou de *Villiers* unan eus hon Deputeet a sav he vouez evid sicour ann autrou Dreolle da gahout he c'houlen. Lavaret a ra penaus pa vez roët he retret da eun offiser benag e tlefe commans neuze evitan eun amzer a beoc'h hag a eürusdet, nan eun amzer a ziænez hag a vizer. Ne c'houlen ket guelloc'h eget criski retret ann offiserien, mæs arabad eo tenna gant eun dorn ar pez a roër gant egile. Mar d'e goest ar Frans da rei millionou evid ann Exposision, e tle beza goest da gavout ha da rei eur c'hant mil lur benag evid

ann offiserien a so atau prest da rei ho buhez evid difen ar vro.

Caër hen deus, ann Deputeet a vot al lezen egiz ma fell da C'hambetta e ve great ; hag ann offiserien e vezo dalc'het 5 dre gant dezho var ho faë da c'hortos ma ve cresket ho retret dezho, ma vent goest d'he faka.

D'ann 9 a viz maë, goude beza disclæriet e oa bet great mad elecsion Peulve evid ann *Havre*, e oar o vont d'ober kement all evid Ian David ; mæs ann autrou Haëntjens o veza lavaret e oar e sonj lavaret eun dra benag a enep d'ann elecsion-ze, ar Presidant, en despet d'ar Republicanet a bretand he examina doc'htu, ar Presidant a lavar e vezo examinet varlerc'h ar re all.

Goudeze ann autrou Dreolle a c'houlen e teufe ar C'houarnamant da rei da anaout d'ann Deputeet petra so guir divarbenn d'ar brezel pe d'ar peoc'h etre ar Russi ha Bro-Saoz, rag, emezhan, ar c'hazetennou a beb seurt a lavar cahout pe ho deus e guirionez scouarn ar c'houarnamant, dreist oll gazeten Gambetta, a lavar a beb seurt var ar poent-ze ha ne deo ket eaz gouzout e peleac'h ma ar virionez.

Ar ministr, Waddington, a respont anezhan, ne ve ket mad rei breman da anaout ar pez a voar ar C'houarnamant, ne ve tam profit oc'h hen ober danjer eo ann hini a ve. Da benn m'en em assamblo ann diou Gambr adarre ec'h hello disclæria oll ar pez a vezo gouezet. (Mad tre, mad tre ! en tu dehou. —)

Ar ministr a lavar ive ne fell ket dezan en em samma gant ar pez a lavaro neus fors peu sort gazeten, (aman ar re a zehou a lavar adarre mad tre ; mæs re a gleiz a ra eur pez min fall dezhan rag ma sonj dezho hag eo, eo abalamour da c'hazeten ar Born en deus lavaret ar ministr kement-se).

Epad ma oa ann autrou Dreolle o lavaret d'ann Deputeet petra hen devoa c'hoant da c'houzout digant ar ministr. Cochery a falvezas dezhan lavaret eun dra benag, neuze ann autrou Dreolle a respontas anezhan : « N'ho peus ket sonj penaus c'hui hoc'h u-
« nan d'ar 6 a viz kenver hoc'h eus goulennet ar
« memes tra digant ar re a oa ministret er mare-
« ze hag ho coulen eo a so bet caus, evid he lod
« eus ar brezel. » Cochery a fell dezhan disnac'h, mæs neuze ann autrou Dreolle a zigass dezhan da sonj penaus Girardin, he vignon nevez, a lavaras neuze a oa bet ar goulen-ze « diskiant ha danjerus. » Cochery neuze droug ennhan a lavar mallos d'ann Impalaërdet ; ann autrou Haëntjens d'he dro a chou mallos d'ar Republic, hag epad eun deg minuten benag e sav eun dispac'h spountus. Ann *teil* hag ar *vreignadurez* a damall ann eil d'heben beza bet caus d'eus oll maleuriou ar Frans. Erfin an autrou de Cassagnac a fell dezan cahout conje da barlant, evid, emezan, goloï he zac'h. Mæs a veac'h m'ho deus re a gleis he velet o vont e laë gant ann diri, m'ho deus lavaret : travoalc'h, poënt eo achui, hag ann autrou de Cassagnac n'hen deus ket allet digori he c'hinou.

Ma carfe unan benag eus ar Roïalistet beza neuze lavaret dezho, d'ar Bonapartistet couls ha d'ar Republicanet, e leverent oll ar virionez hag e vije bet mad ho lakaat kein oc'h kein rag ma oa bet ar Frans ken tost all euz ar bez, ec'h heller hen tamall couls d'ann eil rum evel d'egile. —

Ann estranjourien a so deut evid ann Exposision ne ve ket fall dezho mont da velet ann Deputeet pa vezo eun tam jalabaô egis-se gantho. Me so sur ne alfent ket guelet braoc'h tra e nep leac'h. Mæs petra a hellint goudeze sonjal d'eus ar Frans? Petra ? Lavaret a dra sur ez omp oll henvel ous ar re-ze pe guir hon deus ho choaset evid der-c'hel hor plass. Set' aze peu sort hano braô hon devezo ha n'hon devezo ket he laëret. Pa lavaran *ni* me a lavar ar re ho deus hanvet Radicalet pe Bonapartistet a so, couls lavaret, eus ar memes sclissen. N'e ket me a dra sur em bije roët va mouez da unan benag eus ar re-ze, na c'hui kenneubeut me chans, lenner keaz.

A.

Petra a so ous hor gortos ma ne ve ken *mistri nemet* ar Republicanet. D'eus *Musei* e scriver d'ar Gazeten *La Bretagne* d'eus Roazon :

Epad ann noz ar 16 a viz ebrel eur vandennat lamponet gant fusulliou ha bouc'hili a oa deut da glasc torri ann or var di ann Autrou Cossu, cure ar barræs-ze. Hogen heman dihunet gant ann trous a c'halvas d'he sicour ar c'hloc'her eun den a 70 bloas. Ho daou e kemerjont armou ha setu int o tisken er pors. Pa errujont eno unan eus ann torfetourien a oa var bouez dont tre er pors dre eun toul ho devoa allet ober er voger. It buhan aleze, eme ann Autrou cure, pe me denno varnoc'h hag evel ma kendalc'he ann den o clasc antreal e loscas he zaou denn varnezhan, hogen ne teuas hini ebet anezho er meas.

Ar belec neuze, o veza n'hen devoa mui netra d'en em zifen ha spountet a hent all gant ann tennou fusuil a loske al lamponet-ze d'ober aoun d'ann amezeïen a bignas gant ar c'hloc'her d'ann astaich kenta eleac'h m'en em gave dija c'hoar ha merc'h ar c'hloc'her. Sparla ann or a rejont eus ar guella o sonjal e teuje re gear d'ho sicour. Hogen ne teue den hag al lamponet o veza deuet tre 'bars ann ti ne zalejont ket taul en traôn dor ar gambr eleac'h ma oant en, em repuet, hag ann Autrou cure o velet ne oa mui evid en em zifen a c'houlennas he vuhez digantho.

Neuze ann Autrou cure, ar c'hloc'her, he c'hoar hag he verc'h a oe lakeat e sier hag al lamponet a zastumas kement tra a oa en ti evid ho c'hass gantho.

Etretant unan eus al lamponet-ze (ann hini a oa o commandi m'ervad) a levere : lazit anezho ! lazit anezho !

Hogen unan benag o veza deut da gass kelou dezho e oa re gear o tont, ez ajont oll cuit buhana ma hellent. Mæs talvoudegez 500 lur a gassent gantho hag ar paour keaz cloc'her a oa bet tizet gant eur voled en he vreac'h.

Ann amezeïen oc'h en em gahout a ziscargas ho fuzuillou var al lamponet o tec'het cuit ha daou anezho casi sur a oe tizet rag clevet e oent o iudal.

Ne gavit ket braô kement-se ! Etoues ann dud gouez ne ve ket great goassoc'h.

Setu eno gouscoude petra hon deffe da c'hortos ma ve ar Republicanet a alfe ober ho c'hoant. Rag ma caver etoues ar Republicanet eun neubeut tud honest, peurvuia kement den fall, kement lampon, kement laër a so a lavar beza Republican.

A.

D'an dud difeiz, euzuliou evid netra.

Enebourien Doue hag ar Relijion a gân var beb seurt tonniou : « Ar relijion gristen !!!... ne deuz
« enhi nemet misteriou ; red eo beza diskiantet
« evit cridi e traou n'ho ententer ket ! »

Silaouit, tud difeiz, a livirit ar seurt sotoniou-ze, daoust d'ar relijion gristen beza leun a visteriou, n'oc'h euz evit-se guir ebed da gavout donjer outhi, da granchat varn-hi ha d'he lezel a gostez evel eur c'hos votez goz. Va silaouit eun neubeut, ha me a gounto deoc'h ar virionez : Marteze hoc'h euz clevet comz euz an tad *Lacordaire* a urz sant Dominic : unan oa euz an desketa hag euz ar brassa prezegourien a bignas biscoaz e cador ar virionez.

Mad, eun deiz ma oa an Tad relijius-se o vont euz e gouent d'ar ger a Bariz, evit prezeg epad ar c'horaïz, e tigouezas gantan disken en eun hostaliri vraz euz ar ger a X***.

Er seurt hostaliriou-ze e vez servichet da zibri euz ar memez taul-vraz da gement a c'hoanta kemer he bred eno. Meur a veich eta e tigoues beza er memez amzer ous taul tud coz ha tud iaouanc, tud spereduz coulz ha tud arzod, tud desket coulz hag azennet. An niver euz ar re-ma, siouaz, a vez ato ar brassa !

Tost d'an Tad relijiuz a gomzan anezan deoc'h, ec'h en em gave, asezet ous taul, eur reder-bro, eur galouacher, potr teô ha reud, desket-braz var e veno, eun teod maouez en he c'hinou, pe, evit lavaret guell, eur flimm aër-viber, ha ne ehane tamm o vonet en drô evel eur strakal pa vez avel ingal. Cauzeal a rea kement ha dec ; ar re all n'ho doa nemet silaou.

An dra ma a oa eun deiz guener. En deis-se, evel a ouzoc'h, ar gristenien-vad a ra oll vijil. An tad *Lacordaire* eta na douche ket ous ar c'hic a vije servichet var ann daul ; eun neubeud beachourien all a rea eveltan. Hor c'hoz chilpoter, evel ma sonjit, a denne var ar c'hic kement ha c'huec'h, en eur c'hoapaad an dud berr-spered-se, evel ma ho galve, a heuill c'hoas gourc'hemennou an Ilis, pe, evit comz eveltan, sorriennou an dud coz.

Goude beza dislonket eul loden vraô euz e vilimm a eneb ar re a ra vijil da vener, coulz hag a eneb d'ann dud devot hag ho sorriennou coz, evel ma levere, hor c'hos lakipotr a reaz eur zell-a-gorn ouz ar relijiuz a gemere he bred didroustre en e gichen. Pell a oa e verve gant ar c'hoant da lakaat an tad relijius da chilpotat ountan ; Devi a eure e benn varnan o velet an den-ze ken didrous ha ken seder, heb ober an disterra ezman ouz ar pez a levere ann dud en dro dezan. Gouscoude ar re all a zirolle da c'hoarzin o clevout ar reder-bro o c'hoapaad ar relijion. Petra da ober evit digass savar en Tad relijiuz ? Hor c'hoz bourc'hiz a scrabe e ziou-scouarn an eil goude heben ; ha na ouie mui penoz en em gemer, rag n'hen anaveze ket.......

Erfin e oe servichet var ann daul eun alumen viou.

Neuze hon lonker a frisas e voustachou, hag a ziyoutonaz e jileten, evel pa vije bet re domm dezan ; hogen evit kahout muioc'h a frankiz eo a oa. Goude beza kemeret ann hanter brassa euz an alumen, (carout a rea ar viou coulz hag ar c'hic leuë), hon affronter a ginigaz ar plad d'an Tad relijiuz en eur lavaret : « Ganin-me, Autrou, ema
« ar giz, na gredan netra euz an traou na ententan
« ket mad. Me a gass da foar an tri-mil divar va
« zro kement hini a deu da gomz din euz a vis-
« teriou. Ne gav ket deoc'h e ve, var ar poent-se,
« va c'hundu euz ar re furra ?..... »

An Tad relijiuz var gement-se, a ouie ouspen he Bater, ha, var ar marc'hat, speret en d'oa kement ha pevar. Ne oe ket red eta dezan chom pell da zonjal evit sevel he bouëziou d'hor c'hoz affronter.

« Autrou, emezan, an tan a laka da deuzi an
« aman a zo gant ar viou ma, teuzi a ra memez
« ar plomb hag an houarn, ha gouscoude en deuz
« great d'ar viou-ma kalédi : compren a rit-mad
« an dra-ze ? »

O klevet kement-se, hor ginaoueg a zigoras ker braz e forn, ma vije hallet planta enhi nao dorz vara : « A feiz, emezan, n'ouzon ket eo. »

« Na me ken neubeut, eme an Tad relijiuz, na
« gomprenan ket mad kement-se. Gouscoude,
« daoust ha ne gomprenit ket mad an draze, e
« kredit evelken en alumennou viou, hag ho

« c'havit mad, var a velan. »

Ha c'hui, va den mad a lenn ar farsaden-vraô ma, petra a livirit-hu euz ar goulen ker spereduz a reaz an Tad *Lacordaire* d'ar c'hos kanfart-ma? Goest e vec'h-c'hui da lavaret din penoz an tan a hell ober er memez amzer daou-dra ken dishenvel : teuzi an amann ha kaledi ar viou ?

Nan, sur, na c'hui, na den crouet, adalec an disterra plac'h gegin, ne oar nemet ober souben ar brignoun pe souben an amann rouzet, beteg ar brassa euz an dud desket, na hello gouzout tra euz ar seurt misteriou-ze. An den a vouezo lavaret ha rei da entent d'ar re all ar seurt traou-ze, ne deo ket c'hoas ganet, hag e vam zo maro..... Gouscoude ne deuz na den desket, na sorser coz na plac'h gegin ne gredfe en alumennou, ha na ve laouen braz da gahout eur pladât viou fritet da lipat. Bezit envor mad eta euz a gomzou an Tad relijius-ma, pa glefot eur c'hos chimino benag o lavaret deoc'h eo eur zotoni cridi misteriou ar relijion ; rag ma ne dlefer cridi, emezan, nemet ann traou a gomprener mad-tre.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Lettre de Henri Liberat de Gaengat — mort victime à Blois.

Petra zo nevez e Penmarc'h?

Netra, nemet eun daou pe dri o harzal,o chalpa. En electionou diveza ar mear a reaz tremen he listen evel eul lizer er post, ha chou ha iud dioc'h-tu. Penaoz ! eur mear, caout he listen ha varnhi he gamared. Allaz ! allaz ! petra a teuio ar barrez da veza.

Mes, ha n'oa ket evit caout he listen couls ha c'hui? Perag, paotred couezet euz lost ar c'har, n'o peuz-hu ket great hoc'h hini? Allaz ! emezoc'h ne oamp ket var evez, ne ouiemp dare, ha n'on euz ket bet a amzer. Mad, aze o peuz faïet. Penaoz o peuz gellet credi eur vinuten beza var listen ar mear? ha ne vijec'h ket ato en he enep? Dioc'h ho clevet, kement a rea oa fall ar barrez. Pa lavare ia, e lavaroc'h nan. Pa lavare guen, nan du emezoc'h, ha moïen a zo da vont en dro er c'hiz-se ?

En ho tiegez ma vec'h dislavaret bep tro ha bemdez, ha na gafec'h ket guelloc'h mont da drei bezin da zec'ha ha da gousket en eun toul sabl benag e costez poul-Guen pe bost-Carn? Da vihana peoc'h o peffe da veva.

C'hui eta, camaraded, a zo lakeat ho carnou er meaz euz conseil ti-kear,ha netra velloc'h ne c'helle da c'hoarvezout. Ha goude tout, piou oc'h mar plij evit sevel ho mouez ken huel? Eur c'houchik, a labour a zindan hag eun daou pe dri den estren. Pegeit zo ema ho tud er barrez ? C'hui oc'h unan e pe leac'h oc'h-hu ganet ? ha var digarez o peuz, pe o peuz bet eun tamm liviten var ho kein e rankit beza mistri. Ne gavan ket o peffe ar pez zo red evit beza e penn eur barrez.

Mear coz Penmarc'h en deuz er c'hontrol tout ar pez zo necesser evit commandi.

Be 'z eo euz ar gossa famillou euz ar vro, he dad zo bet pell amzer mear en he araog. He gerent a zo euz ar pinvidica tro var dro. Mes red mad eo lavaret mear coz Penmarc'h en deuz eun techic ha na blij ket deoc'h ; hema en em glev mad a gostez gant he berson ha betec en Ilis hen eo ar mestr. Ia hen eo ar mestr ha great eo evit-se. Be oar he gan evel n'euz ket daou all en escopti, be en deuz unan euz ar c'haera mouesiou a ouffet da glevet hag evit distaga eun tamm can plen pe muzic, n'euz ket par dezhan. Ne gomzan ket euz he galitiou all. Mar d'eo an dra-ze a ra poan d'ho taoulagad, paotret couezet euz lost ar c'har, livirit dioc'h-tu.

Penmarc'his, mar d'eo caer hoc'h Ilis, mar d'eo frank ti ar zeurezet, ma n'e ket divalo ar prespital eo abalamour ho mear coz en em gleve mad gant ho person hag el leac'h ma zeuz emgleo, an traou a ia evit ar guella.

M. B.

MARVAILLOU.

ANN HERMIT, LEZ-BREIZ HA LORGNES.

Lorgnes o skei sivil gant he baô bouc'h gantet melen var dor ann Hermitach. — Respont ebet. — Skei a ra crenvoc'h. — Repont ebet adarre. — Droug ennhan e lop gant he dreit araug ha gant he voutou ler siret. — Gric ebet. — Neuze ez a en arrach, goassoc'h eget bleizez Dineault hag e tenn d'oc'h he c'hodel eur vuredad petrol great gant mein Ifern hag en em laka e tu da liva ann or hag ann doen plous gant an eol-ze.

Ema o vont da enaoui eun alumetezen evid lakaat ann tan ennhi, pa zigor ann or a daul.

Lorgnes. — Ac'hanta !

Ann Hermit. — Ac'hanta !

Lez-Breiz. — Ac'hanta ia !

Lorgnes o velet Lez-Breiz a den he gontel-laz, mæs Lez-Breiz hag ann Hermit a daul assambles ho c'hrabanou var divreac'h ha collierou Lorgnes, a lamm digantan he gontel-laz hag he vuredad petrol hag a laka dezan ar minotou. Neuze Lorgnes ec'h en em laka d'ober a beb seurt ormidou evid en em denna d'eus etre ho daouarn, en em chench a ra e kement seurt aneval vil pe spountus a so mæs caër en deus nag ann Hermit na Lez-Breiz n'ho deus aoun arauzan. Derc'hel a reont mad ha stard ar menotou ha Lorgnes na hell ket tec'het cuit d'eus ho biziet houarn.

Ann Hermit. — Petra ! n'oud ket enouet, Lorgnes daonet ! Red a vezo da deuleur er pinsin ?

Lez-Breiz. — Ma ne gemer ket doc'htu ar furm en devoa o tont aman me ia d'he stlapa ebars. Me a lavar furm eur Franmasoun radical.

Lorgnes. — Oh ! na me a so maleürus !

Ann Hermit. — Ann dra-ze a so sclear pa eo guir ez oud eun daonet.

Lez-Breiz. — Lavar aze doc'h-tu da betra oud deut e Breiz ?

Lorgnes. — Da ober laëronsi ha lazeres eleis.

Lez-Breiz. — Perag e teues aman ?

Daoust ha n'as poa ket a blas avoalc'h e Broc'hall ?

Lorgnes. — Red mad eo din mond e peb leac'h ha beteg e Breiz.

Siouas ne d'e ket evid va flijadur, rag aliæs e ven casset da fest ar geuneuden.

Ann Hermit. — Na perag e teues-te kelliæs d'am zi-me ?

Lorgnes. — Allas, paour keaz, urs am eus da glasc deseo ann dud santel. Eun den santel a istiman muioc'h em faner, eget mil aillon.

Mar galfen paka eur Pab em lassou pebes joa evidoun ! Lavaret am eus edô Pi IX e va rejimant Franmasonet da rei d'ar veleïen muioc'h courach, muioc'h hardiziegez da zond a du ganin hag ive ann Eskibien hag ar Gardinalet. Ma teuffent, em be neuze esperans da gahout eur Pab franmasoun. Setu e ve asezet ann antecrist var gadôr Sant Per, dor ann Ifern digor franc rag ar Pab he unan eo e ve ann or-ze, promessaou Jesus-Crist tonsullet, ar relijion gatolic e ludu hag evel gueichal ar bed oll a deufe da zaoulina dirazoun.

Lez-Breiz. — Oh ! Lorgnes daonet! da orgouil en deus great did coueza eus ar Barados en Ifern hag e talc'hes c'hoas kement dezan ma sonj did ec'h helli beza treac'h da Zoue ha d'he Ilis ! Kement hini da anavez, beteg ann ælez memes ho deus donjer ouzid. Ma ! pe guir am eus allet da baka me a renc gouzout eun dra diganes. Penaus e tentes ar veleïen ?

Lorgnes. — Ne livirin ket.

Lez-Breiz. — Er Pinsin doc'h-tu.

(Neuze Lez-Breiz a graf e Lorgnes hag hen laka a zioc'h ann dour beniget. Lorgnes a iud egis eur c'hi clanv dirag ann dour.)

Lorgnes. — Ho pe truez ouzin ha me hel lavaro deoc'h. Ne hellan rei nemet ar pez am eus, da lavaret eo orgouill. Dre ann orgouil oun bet collet va unan, dre ann orgouil am eus casset Adam da goll ha dre ann orgouil e collan c'hoas kement hini a so diskiant avoalc'h evit va chilaou. Pa meus allet contami eun ene gant ar vilim-ze,Doue a dec'h dioutan ha neuze oun mestr d'ann den hag e ve eur belec e ve, hag e hellan ober dezan coueza er goassa pec'hejou.

Ann Hermit. — Na pegement a fallagriez a so en da gorf ! Mad evid da bunision ec'h evi piketes. Lez-Breiz a grap a nevez e Lorgnes hag ann Hermit a laka goug ar vuredad dour irin e ginou Lorgnes.

Lorgnes o kinig mouga. — Oh ! sac'h ann dien ! dour irin ! Likur ann Autrou Saout d'oc'h Kersaint-Plabennec.

Ann Hermit. — Cals beleïen as peus tapet ?

Lorgnes. — N'am beus ket da.

Ha ma renker lavaret ar virionez, evid breman ne c'hounezan ket va mizou, rag biscoas ar veleïen ne d'int bet humploc'h, furoc'h ha santeloc'h.

Lez-Breiz. — Penaus e tapes-te ann dud all, ar vourc'hizien hag ar baïsantet ?

Lorgnes. — Dre ar memes fæsoun atau : Planta orgouil en ho speret hag enaoui mod pe vod tân al lubrisite en ho goaziet. Eun den orgouillus ha libertin a gassan d'oc'h ma faltasi, egis ma cass eur bugel eur c'hole tarô pa vez eur ruillen en he fronellou.

Ann Hermit. — Neuze-'ta evid ann elecsionou eo evelse ec'h en em gemeres gant ar vretonet ?

Lorgnes. — Gant ar vretonet evel gant ar re all : atau rei lorc'h d'ar speret ha d'ar c'horf ; ober meuleudi d'ann den ha promessaou herves he dechou hag he ioulou fall. Da eur brabanser e promettin henor ; da eun avarisius, partach ar maner tosta d'he di ; da eul libertin e tiskuezin ar voïen d'en em zaotri er vouillen eus ar pec'het ; da eul lounker e promettin e vo chenchet en hostaliri kement ti a so ha kement ti nevez a vezo savet c'hoas : d'ann hini ne gar ket ann taillou e lavaran ne vezo mui a daillou var ar re a so en he gondision, mæs var ar re all hebken ; d'ann hini a gav inouus mont d'ann offisou e lavaran e vezo distrujet ann Ilizou ; d'ann hini a so droug ennhan rag m'en deus renket paea ar bara beniget, e lavaran e vezo casset ar veleïen da *ferfoutre* pe lakeat da soudardet ha da vartolodet da vont d'ar brezel ha da grapa er guerniou : d'ann hini a gav diæs cass eun tamic pounsin pe eur gastellad ed d'he berson e lavaran : ne gassit netra dezan, poënt eo cass cuit ar giz-ze chomet d'eus dilerc'h ann dim, hag ouspen ni ive ahount e Versailles a ia da denna diganto a neubeudou ann neubeut leve a vije roët dezo beb bloas evid ober servich ar parræziou ; d'ann nep a so fachet gant he vreg e lavaran : bez disoursi : kendale e vezo great eul lezen a roio conje d'ober divors. En eur ger pa m'eus allet anaout techou fall ann den en he gorf hag en he ene, e ran flouric d'he dech fall ha setu paket ann den em roëjou. Hirio ann deis ne d'eo ket diæs paka ar vretonet. Ar baïsantet ho deus aoun kena rag ar brezel : neuze e lavaran dezo deuet a du ganen ha ne vezo ket a vrezel.

D'ann artisanet eus kear e lavaran : deuet em

sac'h hag e viot treac'h d'ar patroun, hag heb dale e vezo great partach.

En eur ger c'hoas, grit vân da gemer interest ann den, causeit flour, dalc'hit huel ha soun ho penn evel eun den hag a dâl ; livirit a vouez huel n'eus den var ann douar gouiziecoc'h na guelloc'h desket evidoc'h, ha neuze bezit sur, hag e vec'h ann diaoul, ha Satan memes eveldoun, e veloc'h ker buhan bandennadou, tud o vont d'hoc'h heul d'al leac'h a garfot. Ar pez so caus n'ho deus ket ar veleïen autorite var ann dud pa vez kæstion a elecsionou hag a vadou ar bed-man eo abalamour ma zifen outo ar Relijion lavaret gevier d'ann dud : int a hanvo doc'htu cas eur c'has ha fripoun eur fripoun : n'e ket evelse eo e tlefent ober. Da eur fripoun e renker lavaret eo ann honesta den a so var ann douar, ha da eur c'has, oh ! na peger braô eo ar c'houlin don-man ! Int a barlant eus ar maleuriou a gouezo var ar re a heulio ho zechou fall, eleac'h ni ne reomp morse nemet stracal gant ann daou zorn pa velomp unan benag oc'h ober a beb seurt sotoniou.

Lez-Breiz. — Alo ! eur c'horniat da Lorgnes ; scuis a dle beza ha scuis-maro o veza causeet kement all ha ker braô. (Ann Hermit a garg eur c'horn gant butun trempet en dour beniget : entaani a ra anezan hag hen laka e ginou Lorgnes. Dre m'en deus Lorgnes ar menotou ha gant aoun na gouesje ar butun d'oc'h he veg e stager dezan ar c'horn gant eul las scoulmet a dreon he benn. Mæs a veac'h m'en deus chasset varnezan setu ar scrign dent o cregi e Lorgnes.)

Lorgnes. — Seis cant mil batimantat gurun ! Heman a so butun clerical ! Oh ! va dent, va dent ! Hermit milliget ! Lez-Breiz brein ! ma ne vijen ket bet staget !

Ann Hermit. — Breman avad hoc'h eus manket. Grit ho choas pe guir e plij kement ann elecsionou deoc'h : pe beza taulet er petrol entanet, pe beza lazet gant eun taul countel, pe beza dispennet, pe beza gillotinet, pe beza beuzet, pe beza crouget ; c'hoasit unan eus ann traou braô-ze. Ar re-ze a blij cals deoc'h hag hoc'h eus sonj ho rei d'ar Glericalet.

Lorgnes. — Na me so maleürus da veza deut hirio en turn-man ! (neuze ec'h en em chench e bouc'h. Hogen setu trous er meas : lopa a rer ha lopa creny var dor an Hermitach.) J. M. C.

AR FRANMASOUNET

(*Dilerc'h.*)

Ar franmasounet, setu petra reont. Bep mare e lakeont da redet eun neubeut comzou eaz da zeski. Epad ar vrezel diveza euz bet lavaret : ar veleien eo a gass arc'hant d'ar Prussianet da ober brezel d'eomp. Ar c'hazetennou fall hag ar vourc'hizien difeiz a gass ar gentel en dro. *Ian* hag *Herve* a zo fouge ennho en eur zistrei euz ar marc'had, hag erruet er gear, e vo goulennet digantho petra o deus clevet a nevez : « Fidoustic, emezho, traou caer avad ; ar veleien milliget a zo caoz euz ar beac'h a zo varnomp. » Hag an oll, evel just, da harzal a eneb ar veleien. Eur vech uset ar c'homzou-ma e vo invantet re all.

Aman e c'helfen merka an oll gevier silet bep mare etouez an dud abaoe ar blavez 1789. Aoualc'h e vo d'in comz euz a re hon amzer. En amzer diveza-ma, e mare an *elecsionou*, cazetennou ar vreuriez, evit lakaat an dud divar ar meaz da veza a du ganto, n'o deus eanet da lavaret : « ne roit ket ho mouez d'an noblans pe d'ar re a zo a du gant ar veleien, pe ec'h en em velfot evel en amzer goz staget ouz ar c'hirri ha tennet diganeoc'h ho tânvez. » Ne zalein ket aman da ziskuez d'heoc'h n'euz bet e amzer ebet staget tud ouz ar c'hirri : an dra-ma a zo gevier re anat, ha comzou re ziskiant ; ar pez n'en deuz ket miret ouz an dud divar ar meaz d'ho lavaret varlerc'h an dud fallagr o deuz ho skignet da genta. Hirio pa vez c'hoant goapaat eun den honest, e lavarer : « Heman a zo euz a vouenn an noblans, heman a zo a du gant ar veleien. » N'euz ket pell e c'hellet lenn bemdez er c'hazetennou euz a sklissen ar ganfartet-ma : « breman emaomp dindan gouarnamant ar veleien. » Oll ec'h anavezit histor ar vleizez e deuz taget kement a dud tro var dro d'ar *C'hastellin*. Eur franmasoun benac pe eun den fallagr en deuz ractal discleriet oa an noblans, abalamour n'o deuz ket bet an treac'h en diveza *elecsionou*, o deus laosket al loen counnaret-se euz ho maner evit ober drouc d'an dud divar ar meaz. Hag an oll parreziou tro var dro da embann ar c'homzou fallagr-se invantet evit cass guall vrud euz an noblans ha teuleur an dismegans varnnho. Ne gav ket d'in eun den a boell hag en deuz c'hoaz eun tam skiant benac a c'helfe credi traou ken diot. Ar franmasounet a oar re vad ho micher : n'e ket evit netra int bet e scol ho mestr bras *Volter*, ne eane da brezeg d'he ziskibien an aviel-ma : « Lavarit gevier atò, ha pa vije gevier anat, eun dra benac a jomo ato e speret an dud. » Setu aze ar baotred a zo hirio o kelen an dud divar ar meaz ; gounezet o deuz anezho d'ho c'hostezen, hag ar paour keaz tud-ma o deuz lakeat ho fizians ennho. Clask rei d'ezho da entent ema ar bourc'hiz franmasoun ouz ho zrompla, a vije c'hoas coll ar boan hag an amzer ; ar gentel a vije digemeret fall. An dervez m'o do ar franmasounet ho lakeat da goueza en eun torr-gouzouc benac, pa deuint da goueza er pri hag er vouillen, neuze marteze e tigorint ho daoulagad. Neuze pa vo saotret ho bragez, da gaout piou ez int evit ma vo raclet ar pri diouthan ha voalc'het a nevez ? Clask a rint evit ho disklabeza ar re o devezo goapeat ha great an hu varnho.

(*Eur pennad all eur vech all.*) P. M.

Eur ger divarbenn buez an Tad Castel a nevez maro e Bourdel.

Ma lennomp buez ar zent pe ma clevomp comz ouz eur zant bennag, ar pez a jom varlerc'h en hor spered eo eun dra burzuduz bennag bet great gantho. Ha neuze o sonjal peger bihan, peger dister omp e lavaromp : ne c'hellin biken erruout beteg eno. Ha perag ne c'helfac'h-hu ket erruout ken huel ? Perag ne c'helfac'h-hu ket ober ar pez en deuz great ar zant-ma pe hen-hont ? hag ar zent zo bet great euz a zanvez all ? ha n'e d'int ket great a gik hag a c'hoad eveldomp hon unan ? ha n'int ket bet douget d'an tentasionou ?

Ia, ar memez danvez a zo bet oc'h ober anezho mes trec'het o deuz ho ioulou, ho zechou fall. Taolet o deuz ho daoulagad var zu ar baradoz hag heb sellet e tu ebet o deuz baleet rag-eün en hent d'ar zilvidigez.

— Eur ger divarbenn buez an Tad Castel a ziscouezo splamoc'h ar virionez-ma deoc'h.

Ginidic eo a Gastel-Paol, bro ar zent. E doug he vugaleach betec an oad a drivrec'h naonteg vloaz oa henvel ouz ar re all. He dammic studi a rea gant he gamaraded, laouen eveldho, paot dizoursi ma'z euz bet. Petra zonje neuze ? Beza desket caer, caout eur plas huel frankis da veva ha dre eno sicour he dad hag he c'hoar.

Eun devez a glevas e diabars ennhan eur vouez o lavaret. Da betra e talvezo did beza desket caer, beza savet huel ma na boanias ket vardro da ene ? Adalec an devez-se, na pebez chenchamant. C'hui camaraded a veve en amzer-se ganthan, ha guir eo ar pez a verkan ama ? Evel unan all chenchet en he leac'h ne oa mui ar memez hini, eme unan euz he vrassa mignounet. Soursiuz kenan vardro he labouriou scol, brao tre e kenver ar scolaerien all ha dous gant an oll. Bugale ha mistri, oll oant souezet. Nag eo chenchet, Jopic, e lavarent etrezho ! red eo lavaret, eme ar memez hini, e tostea Jopic aliez ouz sacramant an aoter meulet ra vezo da viken.

Setu Jopic deuet d'ar zeminer. Antronoz vintin a veliz o tont betec ennoun eun abad iaouanc ha dezhan eun ear fur ha coant. C'hui, emezhan d'in a zo a nevez deuet ama dioc'h an doare ac'hano'h Ia, eme-ve, me zo a boan digloret. Sell, c'hui zo Kerneot, eun tammic oc'h trefouet. — Ia Kerneot oun avad betec an douar. — Mad, me gar calz Kerneviz ; duma e teu eur veach an amzer unan hag e vez great anezhan Fanch ar C'herne, hennez zo marvailer hag a ra caout berr an amzer. Ha dioc'htu e teujomp da veza mignonet braz. D'an oad a ugent vloaz pa zouger ar memez dillad en em glever buan. — Abaoue ne c'hellen distaga va daoulagad divarnhan. Ouspen, o veza va hano a teue cazi dioc'h-tu goude he hini, en em gavemp ato an eil e kichen egile. D'ar pred oan fas ha fas ganthan. Nebout a zebre, d'an oad-se ma'z eo ken digor ar galon hag ar scrin. Guechennou e vije digasset dezhan bouedou dibab euz ar c'henta pansion hag ato e cave tro d'ho rei d'ar re a ioa en he gichen. Guelit ama penaoz ar zent a feu d'en em gemeret evit cuzâ ar mad a reont. Kemer a rea eun draillennic euz ar c'hic pe eul lomic euz ar guin, hag e lavare neuze, sell dijâ em oa bet aoualc'h, te avad n'as peuz kemeret cazi netra, dal. Guechennou all e vije ganeomp tabut divar benn ar filozofi, an teoloji, lezel a rea Per, Lan ha Ian da zevel ho mouez kement ha ma carient, ha p'o dije dornet eur maread traou e lavare goustadic he zantimant he vennoz.

Ne gredan ket gouscoüde en dije eur c'haracter ken dous heb brezel heb gourin. Eun devez an hini a scriv kement-ma, a c'hoarias dezhan eun droïk evel ma vez c'hoariet gant bugale braz. Mes buhan hema a reas d'in soucha va c'herniel en ho c'hrogen. Ne ouien dare petra da zonjal, sell, eme d'in va unan, eun den ken dous hag en deuz brao savet va touezioù d'in. Keit ha ma zonjen e kement-se e clevis dao dao var dor va c'hrampr. Piou ? ar paourkeaz Jopic a teue, daelou leun he zaoulagad, da c'houlen pardon diganen. An zantic en doa c'hoant d'en em daoler d'am zreid.

En Ilis o pije lavaret eun eal, kentoc'h eget eun den, diskennet euz an env evit adori an Doue teir gueich santel. He ear humbl, he ear a zanteles a denne varnhan daoulagad an oll. Red gueich evit gellout n'em gaout ganthan d'ar recreasion ne m'euz ket en em zilet euz a douez ar re all ? Eun devez e lavaras dezhan, sell n'em euz ket hirio miret ar reglen. Penaoz ta emezhan ? Ar reglen eo mont da bourmen gant ar re en em gever gantho pa vez kemeret an doun benniget. Hogen, o veza ma en em gaven var da lerc'h, me am euz c'hoariet eun tamic buanoc'h gant va divesker, ha setu perag emomp hon daou assambléz. Neuze e scandalas ac'hanoun. Ar berfeosion, emezhan, a zo en traou bihan-se. Red eo mont glok gant an oll. Ha pa vez re a vall d'en em gaout gant unan pe unan, a reer eur zacrifis da Zoue a zonjer er reglen, ha Doue a zeu d'ho pizita.

D.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Keleier ar Sao Heaul.

Ann traou a gendalc'h atau memes tra, ne ier nag a zehou nag a gleis. Gouscoude eur gazeten saoz a lavar deomp ec'h hellimp cahout eun dra benag a nevez da benn ar sizun a zeu. Hogen, keit all so ma leverer kement-se deomp, na hellomp mui cahout fizians er c'homsou, oberou eo a garfemp da velet. Evelkeñ, ann traou a renc mont tu pe du, evel ma renc eün or beza sarret pe zigor.

Lod a sonj dezho e vezo brezel, lod all ho deus c'hoas fizians ec'h hellint cahout peoc'h. Ni garfe avoalc'h e ve guir ar pez a lavar ar re ziveza. Mæs ne alfemp cahout fizians nemet ma vouifemp ar pez a so e speret Bismarck, rag er moment-man ar peoc'h hag ar brezel a so etre he zaouarn hag hon devezo ar pez a blijo gantan.

Ar goassa aoun am eus eo na zeufe ar Republicanet d'ober deomp mont d'ar brezel assambles gant Bro-Saoz ! ann dra-ze eo a ve braô goude m'ho deus, kement hini anezho a c'houlenne ho mouezíou, beza scrivet ha lavaret *ne c'houlennent nemet ar peoc'h hag ann urs* eleac'h n'ho devoa ken c'hoant ar Gonservatourien nemet mont doc'htu d'ar brezel ! Chenjit penn d'ar vaz hag e veloc'h doc'htu ar virionez guirion, rag guirionez ar Republicanet eo ar gaou.

Mar peus sonj, me am eus lavaret deoc'h ho pije bet kentoc'h brezel oc'h henvel Republicanet ha siouas ! aoun bras am eus da veza lavaret deoc'h ar virionez.

Ne gredan ket hen deffe hini ebet d'eus ar re a reseo ar gazeten, votet evid ar Republicanet ha ma zigassan deoc'h sonj eus ann oll traou-ze ne deo nemet evid rei deoc'h ar voïen da gelen hoc'h amezeien ha d'ober dezho guelet sclear e peleac'h ema ar virionez.

Hag arabad e ve deoc'h credi e ven va unan o sonjal hag o lavaret kement-se ? D'eus *Constantinople* e scriver d'ar gazeten gallec l'*Univers*, ema ar Republicanet o vont da denna varnomp eur brezel cals goassoc'h eget hini 1870. Fournier *ho c'hannat* er gear-ze a so huel ar goms gantan e kenver ar Russianet.Gambetta a so en em glevet gant dispac'herien ann Autriche. Emaint o clasc tenna eus he blass ministr ar brezel e Frans, ar jeneral Borel, ha da lakaat piou en he blass ! Goudeze ministret ar 16 a viz maë 1877 a vezo barnet gantho ma ve conform Mac-Mahon. Int a sonj dezho ne vezo ket, mæs neuze e renco ive en em denna ha lezel ar plass gantho. Neuze eo e raint oll ar pez ho deus c'hoant, hag ann *electourien* ho deus votet evid ar Republicanet, gant aoun rag ar brezel a velo sclear (re zivezat siouas !) gant piou e oa ar virionez, ha pegen neubeut a oa da fiout da gomsou livet braô potret ar Gambetta.

A.

KELEIER ANN ESOPTI.

Ann autrou Barazer, belec en Haïti, bet gueichall cure e Nizon, hag ann autrou Fichoux, novis e ti ann Tadou Jesuistet a so nevez maro.

KELEIER AR VRO.

Ann Toutain *bleôier* e parræs Cleder a so bet condaonet abalamour da veza droug prezeget ha memes tamallet traou faus d'ann Autrou Louis de Parcevaux, mear Cleder neuze, rag abaoue eo bet torret he elecsion gant ar Prefet, mæs me chans ar c'honseil a zalc'ho dezhan hag he hanvo adarre. Ar Prefet a renco he anduri pe vo contant pe ne vo ket. D'ann 9 a viz maë eo,ma eo bet condaonet ann Toutain gant tribunal Montroulez.

Er memes devez, e Montroulez ive,eo bet barnet ar c'hlemm douget gant ann Toutain a enep d'ann autrou Persoun ha d'ann autrounez cureet d'eus parræs Cleder. Evid c'hoas ne ouzomp dare penaus eo bet eat ann traou : pa vouezimp ni hel lavaro deoc'h.

Er gazeten *La Patrie* e lennomp ar pez a so aman varlerc'h.

« Hirio ann deis ez eus tri seurt souprefedet « n'eus ken kemm etrezho nemet ho fæamant. « Hogen evid plijout d'ho mignonet eur guchen- « nat Deputeet, Republicanet ec'h hellit cridi, ho « deus c'hoant e ve savet lod eus ar re-ze da eur « renc huelloc'h c'hoas. Arabad e ve deoc'h son- « jal e ve great kement-se evid enori guelloc'h ar « re a so er plassou-ze ! Ann enor ! n'e ket mad « da zribi : evid cahout ann digare da greski ho « fæamant dezho eo, ha netra ken.

« Ne ouzomp ket ha guelloc'h gouarnet e ve ar « Frans ; mæs cals muioc'h a zispign a ve n'eus « tra sclæroc'h. »

N'omp ket pinvidic avoalc'h evid cahout beleïen evid ann dud a vor, mæs evid criski pæamant ar Souprefedet e veloc'h e vezo cavet, fors pegement: e chacot Ian Couer ne vank ket arc'hant, a lavar ar Radicalet.

Unan benag hag a lavar beza serten d'oc'h kement-se a assur e fell da Vac-Mahon en em denna araug ar miz du 1880 ha ne chomfe ket memes da c'hortos e ve hanvet ann drederen eus ar senatourien a so achu ho amzer da fin ar bloas-man.

Ar Republicanet tosta d'ann tu dehou a so saouzanet oll gant ar c'helou-ze. Hervez ann daill n'ho deus ket cals a fizians e relegou ar re a alfe, nemet cheinch cals a rafe ann traou, kemer plass ar Marechal Mac-Mahon.

Ann autrou Eugène Boré, superieur beleïen ha Seurezet Sant Visant a Baul a so maro e Paris en devejou tremenet goude eur c'hlenvet daou zeves hebken.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 64). DISSADORN 25 A VAE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen, ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.
Dezhan ivez e tle beza casset hivizíken an oll scridou da lakaat ver ar gazeten.

Kemper, 25 Maë 1878.

Derguener 10 a viz maë a so bet eun devez a gousto ker deomp. Ar Senat hen deus votet al lezen a oa bet casset dezhan gant ann deputeet hag a lavar e renker prena ann henchou houarn ho deus great banc hag ho faea, nan ar pez a dalvezont mæs ar pez ho deus coustet.

(500,000,000) Pemp cant million a vezo da zispign evid-se hag ec'h hellit credi ne vezo ket implijet ann oll arc'hant-ze evid brassa mad ar vro.

Evid hen discuez anat e contin aman deoc'h eun tamic histor eus ar re vrava.

Pa ve eun neubeut laëroun o vond da zizamma ho nessa eus he vadou en em glevont peurvuia araug,da velet pegement a vezo great da beb unan, ha ma ve gouezet, kellies gueich evel ma c'hoarvez, gant piou e vez bet great ann tauliou caër-ze n'eus ken caus nemet abalamour ma ve droug-contant eur re benag d'eus al loden a so bet roët dezhan.

Hogen evid ann henchou-houarn-man a so bet c'hoarvezet eun henvelep tra. Eun neubeut deputeet a oa en em glevet gant hiniennou all evid ranna ar voastel etrezho : hogen ne chomjont ket pell a unan hag e savas etrezho. Neuze e oe gouezet avad petra ho devoa sonjet d'ober rag unan anezho, *Ordinaire*, droug-contant d'eus ar pez a rejeur dezhan, a lavaras : Egiz-ze emaoc'h ! ma ! gortozit, me lavaro;ha setu aman petra hen deus hen lavaret.

« Mar gouzomp c'hoari fin abars miz eost hon « devezo gounezet 5 cant mil lur. Me a so bet e « c'houlen ali Gambetta:hen hen deus pers en afferze...

« Philippart dre sicour Gambetta hen deus allet « cahout he henchou houarn. Ar pez a vercan « deoc'h aman eo ar virionez ha netra ken.

« *Ne vezo ket pell e vezimp pinvidic.* Araug « tri-miz hon devezo danvez ! Dalc'hit mad sonj « eus ar pez am eus goulennet diganeoc'h. Me a « fell din gouzout doc'htu petra ho devezo c'hoant « d'ober ar re so carget da studia al lezen var ann « henchou houarn. »

— Ne velit ket aman sclear breman ar pez a leveren deoc'h n'eus ket goal bell so c'hoas d'eus ar re ho devoa prenet marc'hat mad tamou papér ann henchou houarn-ze evid ho guerza ker d'ar c'houarnamant, da lavaret eo deomp oll ?

Lennit c'hoas an dra-man a so cals guelloc'h.

Freycinet hen deus lavaret ne oa ket re ger paea ann henchou houarn-ze daou c'hant mil lur ar c'hard leô. Hogen setu aman petra scrive Philippart da eur mignon dezhan ann 22 a viz kenver 1876.

« C'hui a lavar din dioual da veza re c'hloud « rag m'am beus allet beza paet mad gant gouar- « namant ar Beljic. Me garfe sur lecaat gouarna- « mant ar Republic da brena diganin va oll « henchou houarn 200,000 lur ar c'hard leô. « hanter cant mil lur profit hon deffe neuze var « beb card-leô.

« Mæs ne hellomp ket sonjal e kement se, eun « huvre eo hag eun huvre diskiant soken. »

Ma ! ann huvre-ze a so deut da vir dre c'hras ar Senatourien !

Hor Zenatourien-ni da vihana na hello ket beza tamallet dezho ho deus revihet ar vro evid pinvidicaat eun neubeut lonkerien, rag hini ebet anezho n'hen deus votet al lezen-ze.

— Er memes devez ann Deputeet ho deus torret elecsion ann autrou Trubert evid *Moissac* pe-tra benag,m'ho devoa lavaret a re a oa bet carget da examina he elecsion, e oa bet great mad.

— Dissadorn 11 a viz maë ann Deputeet goude beza votet 30 lur cresc beb miz epad ann Exposision d'ann offiserien (cabiten, letanant, soulétanant) soudardet pe vartolodet a renc loja en diabars eus ar gear a Baris, ho deus torret elecsion ann autrou d'Aygueves evid Toulouse.

— Dilun 13 a viz maë ann Deputeet ho deus torret elecsion ann autrou Delafosse evid *Vire*, ha lavaret gant cals a boan, mæs marteze e oant eun tam benag scuiz da dorri kement a elecsionou hag a so bet falvezet gantho espern unan benag. Erfin, neus fors petra so caus, lavaret ho deus e oa bet great mad elecsion ann autrou Roissard de Bellet, evid *Nice*.

— Dimeurs 14 a viz maë ar Senatourien ho deus votet, oll var eun dro, kement arc'hant a oa bet lavaret gant ann Deputeet hen rei da eur guchennat tud *var digarez* ann Exposision.

Goudeze eo deut adarre al lezen e mer keit all so o clasc he ober var ann offiserien huella eus ann arme. D'oc'h ar pez a so bet lavaret ha great en devez-ze n'e ket eaz gouzout peur e vezo achu.

— Er memes devez, ann Deputeet goude beza votet eun tam mad a labourou nevez (arc'hant a so breman), ho deus torret elecsion ann autrou Lauriol evid Largentière (eil loden) mæs lavaret ho deus e oa bet great mad hini Bernard evid *Baume-les-Dames*, (na petra-ta! henez a so eus ar sclissen). Carout avoalc'h ho divije great ober eur c'hement all evid hini Douville-Maillefeu; mæs caer ho deus ne hellont ket hen ober doc'h-tu. Ar c'hont Radical-ze hen deus great travoalc'h evid lacaat torri elecsion 5 pe 6 eus ann tu dehou, mæs gouscoude n'hen deus ket ezomm da gemer chagrin, da veza nec'het, d'eus ar sclissen eo hag he elecsion a vezo lavaret beza bet great mad.

D'ar iaou 16 a viz maë, ann Deputeet goude beza lavaret e oa bet great mad elecsionou Vignancourt evid *Orthez*, Poujade evid *Carpentras* ha Naquet evid *Apt* (potret a gleis ho zri), ho deus votet eul lezen evid alia ar sous-offiserien da chom ouspen daou gonje er servich ma vezo atau tud avoalc'h da zeski ar soudardet iaouanc Goudeze ho deus digorret franc ann or d'ar Radical Douville-Maillefeu a rea cals defaut dezho. Me chans n'hen deus morse bet aoun da veza lezet er meas! Hogen, e ken cas hen divije bet, ec'h hello breman beza diencres.

A.

Ann Exposision.

Beteg ann devez ma zigoras ann Exposision ez oa e Paris cals diavezidi : breman n'eus ket mui kement. N'e ket diæs gouzout perag. Ar re oa deut da genta, o velet peger ker ez oa beb tra var digarez ann Exposision, ho deus casset kelou d'ho bro hag ar re all ma teuont, a c'hortozo ha na deufint ket oll assamblez. Rag-se hostizien Paris n'ho devezo mui ann digarez, evid ober dezho paea re ger, da lavaret n'eus ket mui a blass en ho ziez.

Ann dra-ze so guir evid ar Saozon dreist oll. En devejou kenta ne oa ket possubl ho niveri mæs breman neubeut a so anezho.

Ministr al labourou bras Hen deus goulennet digant ann henchou houarn izelaat ho frijou ma vezo æssoc'h d'ann dud mont da velet ann Exposision. Hent-houarn ann Nord hag hini ar C'huzheaul ho deus respontet e oant e sonj hen ober. Ar re all m'ervad a rai eveldho.

Disul ez oa cals tud o sellet ous ann Exposision. Etouez ar re all e veler Rouanez ann *Hanovre*, ar prins *de Galles* hag he bried.

Mare so bet ez oa kement all a dud o sellet ous ar pez a so deut d'eus Bro-Saoz ha d'eus ann Indes ma so bet aoun (rag petra?) hag a so bet cresket ann niver eus ar re a oa o veilla var ann traou presius-ze.

Guir eo ez oa leac'h da gahout aoun rag d'ann eil devez ma oa bet digoret ann Exposision ez oa kement a dud en dro d'ann armel e peleac'h ema *diamanchou* ar prins de Galles ma oa bet torret unan eus ar guer a oa varnezhi.

Daoust hag ar Radicalet ho deffe lavaret ar virionez pa leverent evid refus lezel ann oll antreal en Exposision evid netra da sul, ne oa ket honest avoalc'h af bobl!!!

Ne ouzoun dare. Int a anav anezhan guelloc'h evidoun,

A.

D'an dud difeiz, cuzulion evid netra.

(*Eil loden.*)

Ne gavan sotoni ebed ken braz hag ar falz creden a red en deiz a hirio etouez an dud hanterzesket. An dud desket mad, ar re a zo e guirionez tud a skiant, tud a speret, ho deuz desket divar ho c'houst na dle den beza ken huel ar.... mec'hi en he fri evit dilezel a gostez, evel sorriennou groac'het coz, kement tra na gomprener ket mad. Rag e touez traou ar bed-ma, coulz hag er relijion, e caver *eur guchennat vad* a visteriou, da lavaret eo, traou ha na heller ket nac'h, heb na ve gouscoude den crouet ebed goest d'ho c'hompren mad. Traou a zo hag a renker da gridi petra benag n'ho c'homprener ket.

Ar seurt traou-ze ne d'eo ket red monet pell d'ho c'hlasc. Mar caromp evesaat mad en traou a velomp en dro deomp, e cavimp a beb tu misteriou euz ar re vrassa : na hellomp ket chom heb ho c'hridi daoust ha ne velomp ket ennho hirroc'h eget beg hor fri.

Piou a oar mad penaus e teu an den da glevet an hini a gauze gantan. Guelet a ra he deod hag he vuzellou o finval; ar re ma, en eur finval, a ziblass an ear a gass he gomzou beteg diouscouarn an hini a silaou : ar c'homzou-ze a heurt er groc'hennik tanô a zo e gouëlet toul ar scouarn, hag a zo evelse casset d'ann empenn dre ar bleô-guenn pe nervennou a douch en or croc'hennoc-se.

Evelse eo e clevomp, er mod-se eo e teu hor speret da entent ar pez a lavar ann hini a gomz ouzomp. Ha comprenn a rit-hu mad penaus ec'h erru an dra-ze? Nan sur, gouscoude eo guir ha sur avoalc'h e clevit ar re a brezec ouzoc'h. Er gis-se, be veich ma comsomp gant eur re benag,

ec'h erru eur mister, da lavaret eo, eun dra ha na gomprenomp ket, hag a gredomp mad tre, rag ne hellomp ket en em virout d'he gridi.

Petra eo ar guelet? Setu aze eun den dirazoc'h; her guelet a rit mad-tre; mæs ha lavaret a hellfec'h-hu din-me penaus eo her guelit? Ha compren a rit-hu e pe seurt mod ho taoulagad, diou voulik vihan du ha tenval en diabarz evel ma-z-int, a hell rei deoc'h da anaout ar pez en em gav en ho kichen ha memes pell avoalc'h diouzoc'h? Er gis-se ar guelet daoust deoc'h d'en em servicha anezan bemdez adalec ar mintin beteg an noz, a zo ive eur mister evidoc'h euz ar re vrassa. Gouscoude ne hellit ket nac'h e mod ebed ez eo ar guelet eun dra guirion.

Sant Yan-Chrysostôm, unan euz ar brassa Doctoret euz an Iliz a lavare : « Piou a roïo din da anaout penaus e teu ar venanen da farda ken brao he follennouigou-koar? » E peseurt mod e teu ar gifniden da steunvi e guïad kifnid : penaus ar bara a zebran en em chench e va goad em stomoc; perag e zeus mengleuziou aour hag arc'hant e leac'hiou-zo euz an douar; ha penaus e teu ar c'hreunen-zabl da veza prenv?

Perag, eme Sant Francez-a-Sâl, eur vezen fiez hag eur vezen avalou-sitron plantet en eur memes jardin a zoug unan frouez c'houeg ha dous, heben avalou peus-trenk?

Den na gompren-mad na traou ar vuez na traou ar maro. Den n'en em gompren mad he unan; hag e felfe deoc'h guelet sclear e traou euz an Env, e misteriou Doue!

Ar zænt, ar furra hag ar gouizieca tud a zo bed var an douar n'ho deuz clasket morse furcha ken don-ze e cuzadennou an Env, evel filouterien an amzer breman a fell dezo planta ho fri e peb affer.

Silaouit ar pez a lavare sant Hilair a *Boitiers* :

« Jezuz en em gavas etouez e ziskibien er gambr-
« lid heb digori na dor na prenestr, petra benag
« ma oa an oll doriou sarret ha prenet mad : »
« Her c'hridi a ran, eme ar sant; penaus ec'h
« erruaz ann dra burzudus-se? Kement-se na zell
« ket ouzin-me, an draze eo affer Doue : Pege-
« ment a draou a erru ha n'ho c'homprenan ket!
« Hag hardiz avoalc'h e vez unan benag, neuz
« fors pegen gouiziec'h e ve, da lavaret ne deo ket
« Doue goest da ober eun dra dreist speret ann
« den? »

Ann Autrou Doue hen deus cassoni ous an dud ourgouilluz. Evit deski deomp ne dalvezomp netra ac'hanomp hon unan, hag heb sicour Doue, eo, ez euz kement a visteriou couls etoues traou ar bed-ma evel ebarz ar relijion. Kement-se a zesc deomp ez euz eur Mestr brassoc'h hag huelloc'h evidomp, hag e tleomp douja gant eur galon eun ha sentus d'he gomsou ha d'he volontez.

Ann doujans-se eo a hanver ar feiz; bez' e zeo ive ar skiant-vad. Eun den ha ne felfe ket dezan cridi mysteriou ar bed-man, a vez eun den diot; eun den sot da buri. An hini ne felfe ket dezan cridi mysteriou ar feiz, a ve goassoc'h eget eun diot; bez, e veffe eun den fallacr : rest ar groug.

Piou ac'hanomp a garfe beza kemeret evit eun den fallacr, pe evid eun den sot da staga? Den, me a zo sur. Mad neuze ive peb unan a dle cridi a greiz he galoun ar pez a zesc Doue dezan couls dre he gomzou ha dre he vadoberou, petra benag na ouffemp ket penaus na perag e ra an traou-ze.

Doue, pa gomz ouzomp, na c'hell ket fazia, rag gouzout a ra peb tra, hag he vouiziegez a zo dreist-vuzul. Doue ne deo ket evit lacaat ac'hanomp da fazia, rag, evel ma zeo ar zantelez memes ne deo ket evit coueza en disterra pec'het, petra a lavaran, en disterra fazi.

E leac'h chomm heb cridi misteriou ar relijion, bezimp er c'hontroll leun a joa da gahout ann eur vad da ginnig da Zoue ar zacrifis a bliï ar muia dezan; sacrifis ar speret. Eur c'hreunennic feiz ker bihan hag eur c'hreunen sabl a blijefe muioc'h da Zoue, eme Sant Francez-a-Sâl, eget na rea eur sacrifis a gant ejenn lard e amzer ar bobl a Israël.

Abbé H. Liberatore

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eur ger divarbenn buez an Tad Castel a nevez maro e Bourdel.

Santelez ar c'hloarec Castel na scuize den, comz a rea a bep tra; gouscoude var bouez taoler evez e teue ato da gomz ouz Doue, ouz he vadelez, ouz he garantez evit an den, hag he gomzou a iea ken doun d'ar galoun ma'z oa eun dudi he zilaou.

Aketuz oa var dro an traou bihan. Eun devez n'edomp c'hoaz nemet filozofet, e lavariz ganthan va offis bihan. Evit doare oan eat eun tammic dilo gant va feden, draillet em oa meur a c'her, mes marteze me oa custum ha ne ouien dare. — Sell, emezhan d'in, mouez vad as peuz, mes ne d'eas ket marteze freaz aoualc'h gant ar geriou, taol evez eun tammic en dra-ze. N'euz netra divalooc'h eget mont d'ar c'haloup pa gomzer ouz Doue. Ha neuze ma gemeres brema ar pleg da c'hoari ker buhan, te a zraillo an offis braz ha marteze an offeren. Mes an dra-ze oa lavaret en eun doare ken dous ha ker brao, ma zeuiz d'he drugarekaat. Neuze e comze euz an doare da dremen ar vacansou. Ma vijen bet var ar meaz, e mezhan, em bije scubet tro var dro an aoter ha siret an dereziou. O, ne c'heller ket caout soursi

aoualc'h euz an daol a zisken bemdez varnhi mab Doue a bep eternite. Caout ti Doue caer eo va flijadur. Guel da unan, nag eo dous d'hor c'halon mont da ilis Penhars da bedi. Pep tra zo kempen ha renket mad. Anat eo ez euz eno eun den hag a oar caout soursi euz ti Doue.—Penaoz e tremenes da vacansou, Jopic ?

Evel er zeminer d'an deveziou conje, emezhan.

Sevel da bemp heur, an orezon eun tammic hirroc'h, goude an offeren. Kement ha ma c'hellan, he respontan. Nag eo caer guelet eur c'hloarec iaouank e hars an aoter o servicha ministr hor Zalver Jesus-Christ. En distro d'ar gear e labouran ec'hiz aman var ar Scritur zacr ha var an traou all. Goude cresteiz en em gavan gant eun daou pe dri gamarad, hag ez eomp da bourmen gueich ama, gueich ahont. Var dro pedir heur e tistroomp d'ar gear en eur lavaret on offis hag ar chapelet.

Eun devez e cuiteas Castel-Paol hag an tour dantelezet evit mont da Lanmeur da velet unan euz he glass. Be dlie erruout var dro peder heur, hel lavaret en doa, hag he gamarad oa var c'hed d'an taol a bedir heur, rag gouzout a rea e vije Jopic atao d'an heur. Sonet pedir heur, pedir heur hanter, be a oa cazi pemp heur, ha den c'hoaz. Mad ! ne teuio ket pa n'e ket deuet, ne vank morze d'an heur pa c'hell. Neuze eur vaouez a dremenas hag a lavaras : c'hui zo o c'hortoz eun aotrou iaouank, am euz clevet. Goulennet en deuz diganen pe leac'h edoc'h o chom, ha goude eo eat d'an ilis. Be ema eno tost eun heur so, hag o veza na velen ket anezhan o tont er meaz, (ar merc'hed zo curius) oun eat betec an Ilis, hag ema evel eur zant dirag an aoter. Jopic ne garie ket clevet an histor-ze, ha ken liez gueich e vije toullet caoz dezhan e droe e gein.

Ar zent oll a zo bet douget da eun devosion bennag. Jopic oa douget d'an devosion evit Calon Zacr Jezuz, evit ar Verc'hez ganet didach, evit sant Joseph he batron. Evit euz hema oun sur, emezhan, hen ha me zo mignonet braz. Eur c'hontrad zo etrezomp, ne c'hell ket reüs netra d'in gant ma vezo rezonabl, pe me a scandalo. Guelet na pebez feiz ! Me gred ar feiz birvidik-ze oa dioanet en he greiz dindan c'houezaden eun Tad euz a gompagnunez Jezus.

Jopic oa carget d'en em zoursial euz ar re glanv.

Piou a lavaro ar zoursi en doa outho ?

Ah ! aotrou B..., c'hui a dlie beza ama em leac'h eur bluen en ho torn ganeoch. N'e ket guir, o peuz great eur c'hlenvet braz ? N'e ket guir oc'h bet etre ar vuez hag ar maro, marteze tostoc'h d'ar maro ? C'hui a lavarfe eta ar boan en deuz kemeret ouzoc'h. N'oa labour, soursi ebet, an izela, an divaloa, hen ho grea oll. Eur vam n'en dije ket gellet caout muioc'h a zoursi. Goudoude mar d'e moc'h leun a vuez, n'e deo ket kement abalamour d'he boan en deuz kemeret ouzoc'h eget abalamour d'he beden. Pedi a reas c'houek he batron, hag e vignon braz Sant-Joseph a reas eur burzud.

Evel an heol a gresk, a gresk, betec ar c'hresteiz, santelez Jopic iea ive var gresk. Great en doa kement a c'houlen Doue digant eur c'hloarec santel. Eur zacrifis a jome c'hoaz da ober. He dad, guiader, torret gant an oad n'en doa nemethan evit caout soursi anezhan en he gozni. Piou a lavaro pegement a boan a goustas da Jopic dilezel he dad ? Mes o sonjal er c'homzou-ma euz ar Scritur sacr : « nep a gar he dad pe he vam en tu all d'in-me, n'e ket dign ouzin » e roas an tu gounid da Zoue hag e teuas da veza relijius.

D.

Peger braо ez a ar c'honvers hag al labour

D'euz departamant l'*Aisne* e scriver d'ar gazeten a Frans :

Caër hon deus digorri hon daoulagat ne velomp ket c'hoas o tont ann eürusdet promettet deomp gant ar Republicanet. Ne ia netra mui en dro nag ar c'honvers nag al labourou : e meur a blass e renker cass ar vicherourien cuit, petra benag ma labouront eus ar guella : hogen labour n'ho deus ket da rei dezho. Ann dud reuzeudic-ze a renc mont eus ann eil kear d'heben o c'houlen eun tam bara evid chomm beo. Etretant ne glever ken hano nemet eus ar fricoiou a ra ar Republicanet, d'eus ar guin mad a evont d'eus ar sigarrennou mad a fumont.

Ar gazeten *la vraie France* d'eus ar gear a Lille a scriv ive :

Ann oll dre aman a so glac'haret bras. Ann nezerez lin a bourvee boëd d'ann darn vrassa eus ann habitantet, a vezo sarret da benn eis devez. Deac'h eo ma so bet roët ar c'helou drist-ze d'ar vicherourien. Ann dra-ze a zesk anat deoc'h e pe stad en em gav ar c'honvers hag al labourou dre aman.

Eur marc'hadour d'eus Bourdel a scriv ive d'ar gazeten a Vourdel.

Biscoas, emezhan, hor bro keaz n'he deus bet kement a vizer evel breman, ha den, pe casi den ebet ne ra vân, oll e c'hortosont e ve guelloc'h varc'hoas eget hirio, ha piou a ve goest da lavaret deomp petra a c'hoarvezo varc'hoas !

Biscoas brezel, biscoas revolusion all n'ho deus tennet d'ho heul kement all a valeuriou ha ma kendalc'h ar stal en daill-ze peger bras ne vezo ket ar vizer etouez ann dud ?

Petra a velomp-ni e peb leac'h ? Ar guella tiez a gonvers oc'h ober banc : micherourien o refus labourat, o c'houlen cresc, ar brassa hag ar pinvidica staliou sarret ; micherourien casset cuit : en eur ger eur gals eus ann dud prest da vervel gant ann naoun.

Petra so caus a gement-se, lennerien, nemet n'eus ket a fizians er Republic ann oll a voar ne hello ket padout,rag-se ar Republicanet a c'houlen e ve roët cals arc'hant dezho doc'h-tu, d'ober ho sac'h,na petra 'ta! hag ar re all ho deus aoun; ne lakont ket labour gant aoun da goll ar pez ho deffe dispignet. Ma teufe eur c'houarnamant grenv, eur c'houarnamant gristen,ma teufe ar Roue ez afe cals guelloc'h an traou.

A.

Guelloc'h cals eo ar Vusulmanet eget ar Radicalet.

Setu aman daou exempl anat d'oc'h kement-se.

Ar c'honseil jeneral en Aljer hen deus tennet er bloas-man digant ar Relijiuset hag al Leanezet a rent servich d'ann Departamant en eur fæsoun benag, ann neubeut mounis a gustume da rei dezho beb bloas evid ho zicour.

Ebars er c'honseil-ze lod a so Musulmanet ha lod all Fransizien. Pa eo bet kestion da voti var ann affer-ze, ann oll Musulmanet, a-unan,ho deus votet evid ar c'houenchou, o lavaret e oa dereat ober eun dra benag evid ar re a ziskueze kement a garantez e kenver ar vro.

Ann oll Fransizien er c'hontroll ho deus lavaret e oa red lemel digantho ann tamic arc'hant-ze. Gueichall Fransizien ha Catoliket a oa henvel ; ma ve red barn conseil jeneral Alger dre gement-se, guelloc'h Fransizien e ve hirio ar Vusulmanet eget lod a so eus ar Radicalet a lavar gouscoude beza Fransizien.

Eun dra all c'hoas. — N'eus ket pell e varvas en Aljer ar sitoïen Villermaz, ann hini hen devoa bet c'hoant d'ober en Aljer ar pez ho deus great ar Gommunardet e Paris. Mervel a reas evel m'hen devoa bevet,hag he gonsortet,na petra 'ta ! a lavaras e oa red he anterri heb na croas, na belec na dour beniget.

Hogen setu aman ar guella. Ann hini a so e penn relijion ar vusulmanet en Aljer a oa bet pedet da assista en anterramant rag ma oa bet eun tachat e conseil ann ti-kear assambles gant Villermaz ; mæs ne fallas ket dezhan dont hag e levere heb aoun,d'ann nep hen devoa c'hoant he chilou, « n'hen devoa nemet donjer ous ann dud « fall-ze ha dizoue a zeue en Aljer da zisenori ho « Relijion ho unan ha d'en em zervicha evid ober « goab ous Doue, d'eus ar pez a vez peurvia eun « act a Relijion evid ann oll poblou. »

Her guelet a rit, lennerien cristen, e meur a fæsoun eo guelloc'h ar Vusulmanet eget ar Radicalet.

Paour keaz Frans ! Int a lavar rei did peoc'h, urs vad hag eürusdet, ha ne reont ken nemet lakaat ann oll d'as disprij-te.

A.

Herves ar gazeten *la Décentralisation*, ar Gambetta o causeal gant eun den a renc huel e Bro Saoz,a levere dezhan hen devoa fizians e alje cahout endro ar gear a Vetz ma ne helle ket cahout ann *Alsace* hag al *Lorraine*, ar pez a oa deomp araug ar brezel. Evid-se hen dije rentet *Nice* hag ar Savoie d'ann Italianet hag e vije en em glevet gant Bismark evid ober brezel d'ann Ilis e Frans, en Itali, en Alemagn hag e Suisse.

Ar saoz petra benag ma eo protestant a respontas anezhan : Diouallit, emezhan, emaoc'h o clasc affer ous creoc'h evidoc'h. N'e ket braо da eur bobl na da eun den mont da enebour d'ar Pab.

AR POD LEAZ.

D'am mignoun koz Eug. L..... *Barner a beoc'h e Pl...*

Perrina, mintin mad, eur pod leaz var he fenn
Sonne ha kompez var eun dorchenn,
A sonje dezhi mont dienkrez d'ar marc'had :
Guisket a oa ganthi lostenn ver, boutou plad,
Dillad skanv da vale, hag a gammejou braz
Ez ea, foug' ennhi, hed ar venodenn c'hlaz.

Ar plac'hik oc'h ober he c'hont, var he meno,
« 'Vit va leaz, emezhi, digant neb he breno,
« Em bo meur a vennek, marteze eur pez guenn ;
« Viou a brenin gantho, eur c'hant pe c'hoas ouspenn ;
« Peadra d'ober teir pe bedir c'horaden.
« Eaz e vezo din, emichans, emezhi
« Sevel va labouset bihan endro d'am zi :
« Goal fin a vezo feiz al louarn hag ar broc'h;
« Ma ne lezont avoalc'h da gahout eur penn-moc'h.
« Heman na gousto ket d'he larda cals a vrenn,
« N'oa ket pa he brenis eun houc'h eus ar re grenn.
« Er foar m'ho anezan arc'hant braо ha founnus,
« Na petra viro din, endra m'eus arc'hant druz,
« Lakaat 'bars em c'braou eul leue gant he vamm,
« Heman var ar ieot a vinto d'ann daou-lamm..... »
Ha paour keaz Perrina guintal ive laouen,
Siouas ! Torret ar pod, skuillet leaz ha dien.
Kenavo leue, vioc'h, penn-moc'h hag enezet !
Ha perc'hen kement all a zanvez, sebezet,
A zistro var he c'hiz a zoug he c'hamm heb mall
En eur glask digarez 'vit en em zizamall,
Rag ozac'h Perrina a sko evel eun dall
Hogen, tud digaloun o c'hoarzin a reas
Var ar goal zarvoud-ze marvaill ar *Pod-leaz*,
Ann den, lemm he speret a gustum a veichou,
Mont en doare-ze da heul he faltaziou.
Aliez ar re fur kerkouls hag ar re foll,
Var lerc'h skeud eun huvre, hi dihun, a ziroll.
Huvreal er mod-ze zo tra laouen dreist oll.
Mestr omp gant ar fazi a zoug hon eneou
Var kement tra z' er bed, aour kouls ha leveou ;
Pa sonjan va unan, e kornik ann oaled,
Klask a ran, me dister, affer oc'h tud caled.
Eun droiad all ez an, varzu ann Orian,
Da ziskar dious he drôn eur Roue Morian.
Lakeet oun, petra-'ta, da c'houarn en he leac'h,
Hag ar gurunennou a zigoues din a veac'h.
Mar teu eun draik benag d'am lakaat var va hent,
Allas ! Iann-Banezenn oun atao, evel kent.

P. N.

KELEIER AR VRO.

Petra benag ma so bet hanvet c'huec'h republican var eis Depute a oa da henvel, ar Radicalet n'int ket contant. Morel, Remusat ha netra, a so henvel a levere unan anezho. Guelloc'h vije bet evid ar Republic ne vijent ket bet hanvet.

Ne zisplijfe ket deomp ho guelet droug contant ma ne ve ket evidomp ken danjerus Morel ha Remusat evel S. Martin ha Raspail. Ar re-man ne allent ket ober cals a dra n'eus fors peger fall ez int ma n'ho deffe ket ar re all evid digori ann hent dezho.

N'eus ket pell en eun tu benag, n'e ket e Breiz eo, eur belec o veza faziet gant he hent a c'houlennas digant eun den en em gave eno hag hen ne oa ket var ann hent mad evid mont d'al leac'h m'en devoa c'hoant da vont. Ann den-ze, dre valeur, a oa eur Radical hag e ieas droug ennhan o clevout ar goulen petra benag ma oa great en eur fæsoun sivil tre.

Penaus, emezhan, azen ma'z hoc'h, ne ouzoc'h ket ann dra-ze ? Ann amziot kenta a gavjec'h var ho hent a ve goest d'hel lavaret deoc'h.

— Escusit ac'hanoun, autrou, ar sonj-ze eo just hen deus great din her goulen diganeoc'h.

Eun dra a so c'hoarvezet neus ket pell e Lons le Saulnier, ne heller ket guelet netra braoc'h.

Eun doare franmasoun, Ian Mace, a oa deut d'ar gear-ze en esper deski d'ann habitantet ar guir voïen d'en em denna d'oc'h *etre skilfou ar Glericalet* (lennit ar Relijion gristen.)

Dre ma 'zea, evid diskuez d'ar re a oa ous he chilou pegement a draou a ra ar Gatoliket ha pegement a boan a gemeront, e lennas eur pennad, hir avoalc'h, d'eus eun doare prezegen great gant ann Autrou Albert de Mun. Heman oc'h achui he brezegen a pede hag a aspede ar Gatoliket a so en em unanet, d'en em zicour ann eil egile d'ober ar mad, e pede anezho da veza atau prest evid difen ho guiriou, ho feis hag ho oberou.

Ian Mace a lennas ker braô, ar pez a lenne a oa ker calonec, ma teuas unan eus ar re oa eno da stracal he zaouarn, hag ar re all a bez d'ober eveltan. N'e ket ann dra-ze a glaske Ian Mace. Kense e teuas da abafi. Unan benag evid he gonsoli a lavaras dezhan :

— En em drompla hen deus great.

Mæs kement a c'hoarze ar re en em gave eno, ma rencas Ian Mace disken eus ar gador ha mont cuit heb gouzout petra a dlie da ober pe c'hoarzin pe lenva.

Evid ann Autrou de Mun er c'hontrol kementse a oe enorabl tre.

Ners ar virionez o tont eus he c'hinou hen devoa lakeat ann oll d'he veuli er mare memes ma oar o clasc ho lakaat d'he zisprijout.

Disul 12 a viz maë conseil ann ti-kear e Cleder a so bet lakeat e carg. Ar memes rum eo, a oa bet hanvet ar veich kenta d'ar 6 a viz kenver ; ann eil gueich d'ar 24 a viz c'huevrer hag ann drede gueich d'ann 28 a viz Ebrel.

Evel ne hellent ket henvel evel mear hag adjoint ann autrounez De Parcevaux, Grall ha Fave rag ma oant bet torret var goulen ar Prefet, ar c'honseil hen deus choaset evid mear ann autrou de Kermenguy, conseiller jeneral ha Depute, ann daou adjoint a so ann autrounez Kerscaven ha Moysan.

Piou ne vezo ket contant ? Dumarest nag ann Toutain, m'ervad.

N'eus ket bet cavet c'hoas eunn arc'hescob evid Roazon. Ann autrou Robert escob *Constantine* hen deus refuset evel ar re all. Ar bevar eo abaoue maro ann autrou *Saint-Marc*. Ann tri-all eo ann autrou Perraud escob Autun, ann autrou Bataille escob Amiens, hag autrou Grimardias escob Cahors.

Ne ouzeur ket c'hoas da biou ec'h alfe beza bet kinniget ar plass mæs en em gavout a rai, me chans, heb dale, unan benag evid lavaret ia rag ne ve ket mad e chomfe pell eun Escopti heb pastor ken neubeut hag eul lestr heb sturier.

Ann Autrou Lorois o trugareçaat ar 4,000 e-lectour ho deus roët ho moueziou dezhan a lavar :

Kemperle, 9 Maë 1878.

« Electourien keaz,

« En despet da gement a so bet great evid ho spounta, en despet d'ar gevier a so bet lavaret var va fouez-me, 4,000 ac'hanoc'h ho deus dalc'het stard dime.

« N'ho peus ket bet aoun rag ar guchennat-ze a ziavezidi a sonje dezho ho divije great ac'hanoc'h ar pez a garjent dre ho gourdrouzou hag ho droug-comsou.

« Cals courach hoc'h eus renket da gahout evid beza fidel din. Rag-se ho trugarecaat a ran.

« Arabad eo deoc'h coll courach, rag ma'z omp bet trec'het ; nan, dalc'homp startoc'h aze ann eil d'egile. Lezomp ar Republicanet o fougassi rag ma'z int bet treac'h deomp. Hon tro-ni a zeufo adarre, ha neuze e vezimp oll prest da vont adarre da enebi outho. Conta a hellit varnoun, me a gonto ive varnoc'h.

« L. Lorois,

« *Conseiller jeneral evid Kemperle.* »

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Morgant, person ann Enezen Vatz, a so bet hanvet person e Plougoulm.

Ann Autrou Sann, person Plovan, a so bet hanvet person ann Enezen Vatz.

Ann Autrou Carval, cure e Briec, a so bet hanvet person Plovan.

Ann Autrou Hamon, cure en Trevoux, a so bet hanvet cure e Briec.

Ann Autrou Chapalain, belec iaouanc, a so bet hanvet cure en Trevoux.

Ann Autrou Rospabe, person Sant-Thurien, a so maro er sizun tremenet.

Ann Autrou Cueff, cure e Bannalec, a so bet hanvet person Sant-Thurien.

Ann Autrou Bériet, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Bannalec.

Ann Autrou Abjean, aumonier ar Retret e Brest, a so bet hanvet person Kersaint-Plabennec.

Ann Autrou Gargam, cure e Landerne, a so bet hanvet aumonier ar prisoun e Landerne.

Ann Autrou Quéau, cure e Loperhet, a so bet hanvet cure e Landerne.

Ann Autrou Salou, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Loperhet.

KELEIER.

Ar pez a blij da unan a zisplij d'egile ha ne ve ket eaz cahout eun dra a lavarfe ann oll e ve mad. Rag-se n'hellomp ket beza souezet he deffe ar c'hoz mignounet hag enebourien. Setu petra lavar ho mignonet anezho.

— Pell bras so dija, am eus distrujet ar gozed gant burug soubet en ampoësoun ; ma ! keuz bras am eus bet da veza hen great. Da benn ann daou vloas ne oa mui hini ebet eus al loënet-ze ebars em frajeïer, mæs prenvet guen a oa ennho a fors, ha kement a ioa anezho m'ho deus drebet griziou ar guella sort ieot a ioa ennho ha n'ho deus lezet ganin nemet ar re falla. Hirio e taulan eun neubeut ludu-tan seac'h ebars en toullou gozed, travoalc'h eo evid cass anezho cuit epad ann hanv, pa vez great e fin miz c'huevrer pe viz meurs.

Ne zisplij ket din ho guelet o tont endro epad ar goanv evid renta servich din. Cheinch plass a reont beb bloas rag ar prenvet guen ne garont ket al ludu hag ho deus cheinchet plass ive : rag-se ar gozed a ia d'ho heul hag evelse va frajeïer a vez great caniou bihan dindannho da zizoura anezho hag ar berniou douar goz a vez scuillet var ar ieot, a servich a dremp d'ar prat.

Setu breman ann enebourien : Ann hini a scriv ann dra-man a so ann autrou Jacquot he hano : egile eo ann autrou de Veyrinas.

Me, eme ann autrou Jacquot, n'am eus netra da lavaret a enep d'ar pez a so bet scrivet divarbenn d'ar gozet, rag ho labour ne deo ket kenvel e peb leac'h, cals a vanc. Peb unan a renc barn anezho d'oc'h ar mad pe d'oc'h ann droug a reont. Ama er vro-man eleac'h ma 'zeus pouez traôn gant hon douarou ha gretail dindan, ar gozed a ra cals gaou ouzomp hag ar prenvet guen a hent all na reont morse cals a zroug d'hor prajeïer. Epad ma vez goloët ann douar gant ann erc'h, ar pez a c'hoarvez beb bloas ganeomp, ar berniou douar goz savet gantho a so leun a vein, hon deus cals a boan oc'h ho dastum pa teu ann nevez amzer, ha n'am eus biscoas guelet e ve bet munoc'h ieot eleac'h ma oa ar muia gozed, ar c'hontrol-beô eo a c'hoarvez atau. Evidoun-me e tistrujan anezho ar muia ma hellan.

J.-D. Jacquot.

Petra a rafoc'h breman goude beza lennetræsoniou ann daou-ze ? Petra ? ober eveldoun m'ervad, ho distruja ar muia ma helloc'h. Caër ho pezo ne helloc'h morse ho faka oll ; ha n'e ket travoalc'h, re eo, a chomo c'hoas *da renta servich deoc'h mar d'int goest d'ober.*

En *Aljerie* ann eost a so d'oc'h ar re gaëra er bloas-man hag a vezo dreist ma na teu ket ann avel foll da zizec'ha ann traou. A.

E Frans, e plassou, e clemer gant re a sec'hor, dre aman eo gant re a c'hlaôijer e renkefemp clem ma ne vouifemp ket e ro ann autrou Doue deomp ann amzer ar guella. N'e ket eaz lakaat ann oll contant : pa vez glaô e c'houlenner heaul rag unan benag hen deus atau ezoum a sec'hon pa c'houlen ar re all cahout glaô : er c'hontrol ma pad re hir ar sec'hor evid eur re benag, e clever anezhan o lavaret ker buhan : hag ar glaô-ze n'e ket erru c'hoas ! hag evelse eo e ver atau oc'h en em jala. Guelloc'h cals e ve en em gontanti eus ann amzer a gass ann autrou Doue beteg ennomp ha goulen atau diganthan nan ar pez a sonj deomp eo ar guella *mæs ar pez a blijo ganthan ar guella.* A.

Brisson, eur radical, o veza goulennet digant ministr ar brezel perag hen devoa roët conje cass an soudardet da brosession Santes-Solange, ar Jeneral Borel hen deus respontet anezhan : Ia hen ober am eus great hag a rin c'hoas kelliæs gueich ma vezo goulennet diganin.

Ar respount-ze eus ar ministr he deus talvezet dezan meuleudiou ann oll deputeet ha senatourien cristen hag a rai m'ervad eur plijadur dreist da gement cristen a so er vro.

Ar gazeten gallec *la gazette de France* a damall d'ar gonservatourien beza faillet cals o terc'hel ann hano a Republic da c'houarnamant ar Frans. Ar pez a lavar a so eun tamic re ziyezat evid breman, ma ve furoc'h ann dud en amzer da zont e alfe servicha dezho.

« Lourdoueix (1) a levere e 1849 : ar Republic

(1) Unan eus scrivanourien ar gazeten-ze.

« eo ar galloud etre daouarn ar Radicalet hag ar « re-man ne dint goest nemet da laza ar vro.

« Ar pez hon deus guelet abaoue 1870 gant ar « pez a velimp kendale a ziscuez hag a ziscouezo « anat ar virionez eus ar c'homsou-ze.

Antronos ann 8 a viz c'huevrer 1871 pa he devoa ar Frans, scuis hag hanter lazet gant ar Pruss, choaset conservatourien, ann darn vrassa, evid Deputeet, ar re-ma a reas eur faut vras o lezel ann hano a Republic var gement tam paper a vije casset d'ar bobl dre urs ar c'houarnamant. Hag ar faut-ze a rea kement a c'haou outo ha kement a joa d'ar Radicalet ma levere ar re-man, ni n'hon deus collet netra pa hon deus allet miret ann hano a Republic. Ann hano ne deo ket cals a dra, guir eo, mæs da heul ann hano e teuio ar c'houarnamant.

Ni n'hon deus morse ehanet o lavaret d'ar gonservatourien beza atau var evez pa oant bet sod avoalc'h evid derc'hel ann hano a Republic gant aoun ho divije renket mond hirroc'h evid n'ho devoa c'hoant.

Æs eo deoc'h gouzout ervad penaus pa zouge ar c'houarnamant ann hano a Republic, ann electourien ho dije atau votet evid Republicanet.

Ar bobl ne c'houlen nemet ar peoc'h; aoun hen deus e savje dispac'h ma ve chenchet ar c'houarnamant ha setu perag kelliæs gueich ma so bet ha ma vezo elecsionou ar Republicanet a so sur da gahout atau ann tu gounis. Eleac'h ma vije bet dalc'het ann hano a c'houarnamant ar Frans, ar bobl n'he divije sonjet nemet er vro hag he divije lezet ar Republicanet a gostez.

Keleier ar Sao-Heaul.

Ne ouzeur ket c'hoas petra a alfe respont ar Russi. Hirio evel deac'h *acta* Sant Stefano a vez lavaret ne dalvezo netra ken ac'han ma vezo bet examinet mad gant ar re oll ho deus sinet ann acta a beoc'h great e Paris goude ar brezel gant ar Russi. Hirio evel deac'h Bro-Saoz a lavar ne blij ket ann acta-ze dezhi abalamour d'ar ræsoniou merket e lizer lord Salisbury. Ann oll a so souezet evelken oc'h he guelet o cass he c'homs diveza da Sant-Petersbourg, gant cannad ar Russi e Bro-Saoz.

Hiniennou a lavar ive eo ar Russianet ker scuiz, ho deus kement aoun *breman* rag ar brezel, ma livirint ia da gement tra a vezo goulennet digantho? An traou-ze a so diæs bras ho guelet sclear a bell, mæs ne gredan ket e alfe ar c'helou-ze beza guir.

D'eus Berlin e scriver e iafe buhan avoalc'h Guillou coz a du gant he niz ann Impalaër Alexandre. Evelken he alia a ra stard d'ober ar peoc'h ma ve possubl.

Ar c'hont Schouvalof, cannad ar Russi e Bro-Saoz, hen deus great hent d'eus Londres da Sant-Petersbourg, en eur dremen dre Verlin. Rag-se e casso er memes amzer da Alexandre ha d'he vinistr Gortchakof ar ger diveza d'eus pers Bro-Saoz, hag ive aliou mad Guillou coz ha Bismarck.

Petra eo ar ger diveza-ze? Ne ouzeur ket caër; Credi a rer evelken e Londres, ne c'houlen mui Bro-Saoz digant ar Russianet nemet ar pez a hellint da rei heb en em lacaat re dindan treit ho enebourien.

Mar d'a ann traou en daill-ze, abars pell e vezo sinet ar peoc'h evid mad. Hogen abars gouzout pe du e ialo ann traou eo red gortos e ve rentet Schouvalof e Sant-Petersbourg, rag ac'han da neuze ne vo ket gouezet pehini eo ger diveza Bro-Saoz.

En *Autriche*, ar c'houarnamant he deus aoun na deufe ar Russianet hag ar Saozon d'en em glevout etrezho ha na ve ann emgleô-ze a enep d'ann Autrichianet.

Erfin ann Turket a lavar ne lakint ket etre daouarn ar Russianet ar c'hestel, nag ar c'heariou brezel a so bet lavaret rei dezho, abars ma vezint assur hag assur mad eus ar peoc'h.

Hervez ar c'heleier casset d'eus Vienne d'ar gazeten ar *Standard*, ar Russi a lavarfe d'ar boblou all e peu sort sonj e ve goude beza guelet petra a c'houlen Bro-Saoz, rag neuze, ma ne vent ket accord tre e c'houlenfe sicour ar re all evid diluïa ar guden. A.

Setu ann hanv o tont. Casi-sur e ialo eur re benag ho fri dezho da zivoada er bloas-man egis er bloaveziou all. Ma! setu aman eur remed marc'hat-mad. Ne respontan ket, clevit, e rafe cals a vad deoc'h mæs evid droug ne rai ket. —

Eur medisin, ann autrou *Gleeso*, a lavar: mar teu ho fri da zivoada n'hoc'h eus nemet ober van da chaca eun dra benag ha doc'htu ar goad a ehano redec. Ma ve eur c'hrouadur ann hini e iafe he fri da zivoada, lakit en he c'hinou eun tamic bihan a baber (me chans eun tam creëun bara a rafe memes tra), ha livirit dezhan chaca mad varnezhan. —

Guelet avoalc'h a rit, n'e ket diæs da ober hag egis am eus c'hoas hel lavaret, ma ne ra ket a vad, ne raï ket a zroug kenneubeut. A.

Perc'hen-Merer: AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 65. DISSADORN 1 A EVEN 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, dan Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 1 Even 1878.

Er sizun-man evid ar Senatourien hag ann Deputeet n'eus bet nemet daou zeves da dalvezout ann 18 evid ar re-man, ann 21 evid ar re all.

D'ar 19 a viz maë ar Senatourien, pa zonjer ann neubeuta (rag tud gouiziec var ar poënt-ze evel ar Marechal Canrobert ne oant ket tre a du ganthi) ar senatourien eta ho deus votet al lezen var ann offiserien a renc huella. Evid ann deputeet ho deus evel atau collet ho amzer o torri elecsion ann autrou Fournier evid *La Rochelle* hag hini ann autrou Fourcade evid *Saint-Pons*.

D'ar sadorn 18 a viz maë ann deputeet a veac'h antreet er Gambr ho deus lavaret e oa bet great mad elecsion Riban evid *Fougères* (eur santic na petra ta, d'eus ann tu cleiz eo). Goudeze e teu tro ann autrou De Mun evid *Pondivi*.

Aman, ann hini a oa carget da renta cont eus ann elecsion-ze a renke e hano ar re all lavaret e oa red disclæria e oa bet great mad ann elecsion hag en he hano he eun e c'houlen e ve torret.

Biscoas kement all! Na petra a rebeicher dezhan? Eo bet scrivet he hano var tamou paper guen. Evid Douville Mallefeu ar sizun tremenet, ann dra-ze ne dalveze ket mæs evid ann autrou de Mun pebes pec'het! Goudeze atau ar memes son: ar gloc'herien, ar Bersonet hag ar Gureet a oa a du gant ann autrou de Mun, ma ne vent ket bet ive! Marteze e vije bet guelloc'h evitho mond a du gant ho brassa enebour! Ouspen ar Prefet a vousc'hoarze pa vele unan benag d'eus mignonet ann autrou de Mun hag eur barner a beoc'h hen deus roet gazetennou evid netra. Ma n'e ket eun druez!

Erfin gant aoun guelet ar Bonapartistet mond a du gant ann autrou de Mun; Leroy a gause outho ar braoa ma hell, mæs coll he boan ann hini a ra rag ann autrou Paul de Cassagnac a respont anezhan: « Caër ho pezo ni a voto evithan a enep deoc'h-hu. » Setu penaus e achu Leroy he brezegen « n'oun ket spountet, emezhan, gant ann niver « bras a voueziou hen deus bet ann autrou de « Mun dreist egile (6,000 moucz muioc'h) rag « evidoun aman, n'e ket ous ann niver mouezou « e renker sellet. » Setu penaus e ve taulet cont gant ar Radicalet d'eus an re a vot a enep dezho.

Ann autrou de Mun a lavar: ia ar c'houarnamant a'ioa a du ganin; ne m'eus ket mez oc'h hen anzavout mæs oll Deputeet all ar Morbihan a so bet great evitho evel evidoun-me. Lavaret hoc'h eus e oa bet great mad ho elecsion perag ne glaskit-hu affer nemet ous va hini-me? Ma vec'h a volontez vad ne lavarfec'h ket ne dal netra ar 6,000 mouëz am eus bet dreist ar re all. N'hoc'h eus ket c'hoant torri va elecsion doc'htu, nan c'hui a fell deoc'h gortos ken ac'han ma sonjo deoc'h beza sur ne vezin mui hanvet hag ho souprefet e Pondivi a lavar dija a vouez huel e viro a dra sur ne vezin mui choaset: ho souprefet! n'eus ket pell eo bet oc'h ober tro he arrondissamant ha ma sonj deoc'h e c'hounezo moueziou deoc'h evid ar Republic e faziet cals. En eur plas, o tremen gant ar mear dirag eur groas e velas heman o tenna he doc hag e lavaras oc'h ober goab anezhan: « c'hui a « denn c'hoas ho toc d'ar c'hroaziou-ze? Ni ne « reomp ket. » Da eun antreprenoub o sevel eun ti scol e lavar ive. « Penaus! c'hui, eun dreber « Doue! ne rit ket guelloc'h labour! »

Pa ho devezo ann dud divar ar meaz ententet mad e fell deoc'h distruja ar Religion, neuze e veloc'h anezho o pellaat diousoc'h; neuze e veloc'h n'hoc'h eus great ken oc'h ober brezel d'ar Relijion gristen evel ma rit, nemet lacaat ann oll gristenien d'en em unani a enep deoc'h.

Ann autrou de Mun goudeze hen deus digasset sonj d'ar Radicalet d'eus comsou ann autrou de Serre: « Clevout a ren ar re a ioa e carg lavaret « d'ar re a ioa en ho raug ne garient ket ho bro « hag e cassent anezho cuit; hogen antronoz e « teuas eur rum all a lavaras eun henvelep tra ive « d'ar re-man.

Ma! eme ann autrou de Mun, setu petra a c'hoarvezo ganeoc'h: Cass cuit hoc'h eus great ar re a ioa e carg arauzoc'h hag e velan re all o tont var ho lerc'h a raï eur c'hement all deoc'h. Na breman votit, ia votit ann enclasc, me eo hel

lavar deoc'h. Eur glac'har, eur c'holl muioc'h a vezo *marteze* evidomp, mæs evidoc'h e vezo, a *dra sur*, eur gammad muioc'h d'ober deoc'h tostaat ous ann devez ma rencoc'h ive rei ho plass dar re all.

Mond a ver da voti ha neuze e leverer ne vezo ket torret ann elecsion breman. Evel evid ann autrou Lorois e c'hortosint ken ac'han ma vezint casi sur lacaat henvel eun all e plass ann autrou de Mun.

— D'al lun, 20 a viz maë, ez eus bet torret elecsion ann autrou de Prunières, rag ma oa d'eus ann tu dehou, mæs hini A. Picard, evid *Castellane* a so lavaret beza bet great mad rag d'eus ann tu cleiz eo.

— D'ar meurs, 21 a viz maë ann autrou Dupanloup, Escob Orleans a c'houlen er Senat, digant Dufaure ministr ar Justis petra a raï evid miret na ve scuillet re etoues ann dud eul leor iffam tennet eus a scridou Voltaire unan eus brasa enebourien ann Ilis. Dufaure, evel ma carfe ober goab, a respont : Ne sonjer ket, me chans, goulen diganthan gervel dirag ann dribunal, Voltaire, pa eo maro eur c'heit all so. Evid al leor a so bet great gant pennadou tennet eus he scridou, n'eus ket bet c'hoas goulennet conje da lacaat guerza al leor-ze dre ar *rederien-bro* (colporteurs), ma ve goulennet, ar vinistret a velo petra a vezo da ober, mæs evid breman, hen n'hen deus netra da lavaret.

Pa zisken Dufaure da vont d'he blass, oll senatourien a gleiz en em vod en dro dezhan d'he veuli. Travoalc'h eo deoc'h gouzout ann dra-ze evid compren peu seurt respont hen deus roët ; n'e ket respont eur c'hristen, a dra sur.

— Er memes devez ann Deputeet ho deus disclæriet e oa bet great mad elecsion Saint-Martin (eun hano drol evit eur Radical) evid Avignon, petra benag e oa en elecsion-ze traou-luch peadra evid lacaat torri elecsion ouspen ugent Depute eus ann tu dehou. Ann autrou Dutreil n'hen devoa ket great kement-se, mæs derc'hel a rea plass eur Radical. Rag-se eo bet torret doc'htu he elecsion. (ANN EGALITE !!)

Goudeze ann autrou Jolibois a ioa chomet he elecsion a istribill abaoue ann 3 a viz kerzu, a so bet lavaret e oa bet hanvet mad. E renke beza ! Panefese.....

— D'ar iaou, 23 a viz maë, elecsion ann autrou de Saint-Paul evid *Saint-Girons* hag hini ann autrou Baragnon evid *Uzès* a so bet torret ho diou. Hini ann autrou du Douet evid ann *Havre* (trede loden) a so bet disclæriet great mad.

Hag afferiou ar vro, pour e vezint-hi great ? Pa vezo amzer da goll mechans. Evelken lavaret so bet hirio e vije commanset varc'hoas examina lod euz ar budjet evid 1879. A.

Dissadorn pa oa ann Deputeet a veac'h gant elecsion ann autrou de Mun, al Leroy a damalle dezhan ar c'hantic a lavar :

« Catolic ha Breton bepred. »

Neuze ar Germen Casse, c'hui voar, ann hini a c'houleune dibenna daou c'hant mil den evit savetei ar Frans, a respontas :

« Ia da ! n'int ket Fransisien da vihana. »

Kement a drous a ioa er moment-se, n'eo ket bet clevet ar c'homsou-ze gant hini ebet eus ann Deputeet catoliket d'eus Breiz, panefe-ze ho deffe respontet doc'htu.

Hogen, ker buhan ha m'ho deus ho lennet e gazeten ar C'houarnamant, ann autrou Louis de Kerjegu hen deus goulennet conje en he hano hag e hano ann Deputeet catoliket all respount d'ar c'homsou divalo-ze : hogen ar Presidant o veza respontet dezhan ne helle ket rei ar goms dezhan evid-se var ar proses-verbal, ann autrou de Kerjegu hen deus casset d'ar c'hazetennou ar pez hen devoa c'hoant da lavaret, hag ann oll Deputeet all ho deus sinet.

« Ar Vretonet a so bet a viscoas couls Fran-
« sizien evel ar re all. Na hell den mont a enep
« d'ar virionez-ze. Abaoue ma eo deut Breiz da
« veza eul loden eus ar Frans betec ann emgan-
« nou diveza, Champigny, Montretout, Villejuif,
« Auvours, Droue, Loigny, Patay, ar Mans ha
« kelliæs a hini all eleac'h ma eo bet scuillet goad
« ar Vretonet, histor Breiz a lavar penaus en hor
« bro, beza mignon leal ha guirion da Zoue, ha
« beza mignon leal d'ar vro a so bet atau eun
« henvelep tra.

Hag ho deus sinet :

Ann Autrounez : Louis de Kerjegu, de Kermenguy, Villiers, de Pernien, du Bodan, Prince de Léon, A. de Mun, Rioust de Largentaye, Huon de Penanster, de Belizal, Le Gonidec de Traissan, de La Biliais, de La Rochette, Prince de Lucinge, Lorois (Morbihan), Deputeet catoliket d'eus Breiz.

Eur gazeten radical, *Les Droits de l'Homme* (guiriou ann den), o parlant n'eus ket pell bras d'eus ann elecsionou eus ann tu dehou n'int ket bet c'hoas examinet, a levere e vije bet torret a dra sur elecsion ann autrou comt d'Aulan evid *Noyons* hag hini ann autrou de La Rochejacquelin evid *Bressuire* : hini ar c'henta rag n'hen devoa ket bet cals muioc'h moueziou eget ann hini a ioa a enep dezhan, hag hini ann eil, abalamour m'hen devoa bet cals re.

Abars pell e vouezimp ha lavaret a rea ar gazeten-ze ar virionez.

Hogen, c'hui voar :

Ann hini hen deus c'hoant laza he gi a lavar e ve clanv. A.

D'eus Rouen e scriver : Ann traou a ia atau falloc'h fall. Ann Autrou X... hen deus casset cuit 250 micherour hag ez eus aoun bras na deufe eun neubeut all d'ober *banc* heb dale.

Ne sonj ket deoc'h ez a braô ar c'honvers dindan ar Republic !

N'am beus ket parlantet deoc'h d'eus *Voltaire*, ma renkefen parlant d'eus kement lampon ha d'eus kement lakipotr hen deus great brezel d'ar Relijion n'e ket labour a vancfe din. M'eus aoun, ar guella a heller da ober dezho eo ho lezel da chalpat heb ober van. Hogen eur marc'hadour chocolat deut breman pinvidic ha Radical, hen deus insitet ober eur gouel vras en henor d'ann den dizoue ha difeis-ze var digarez ez eus cant bloas, abaoue ma crevas. Kement-se eo evid ober goab ous ar Relijion n'he deus bet morse goassoc'h enebour evithan ha kement-se gant hon arc'hantni. Mare so bet ne oa nemet ar chocolat Menier ac'han hag a leac'h-hont : ne vije clasket, ne vije prenet nemet henez hag evel ma eo ar Fransizien var bouez neubeut nan hebken cristenien, mæs ive catoliket, int hel lavar da vihana, eo ni hon deus great d'ann den dond da veza pinvidic-mor, gant hon arc'hant-ni eo eta ema oc'h ober brezel deomp, rag arabad e ve da zen lavaret ne glascont ket ober ar gouel-ze a enep d'ar Relijion. Ar gazeten *Guiriou ann den*, eur gazeten Radical he divije hen desket deomp ma n'hon deffe ket her gouézet kentoc'h.

Setu aman petra lavar :

« Ann Autrou Dupanloup a lavaro marteze ;
« ar sonj hen deus great deoc'h insita ar gouel-ze
« eo evid ober d'ann dud pellaat dious ann Ilisou. »

« Na petra 'ta, Autrou. »

« C'hui a fell deoc'h ober goab ous ar Relijion
« gristen ? »

« A dra sur, Autrou. »

« C'hui n'hoc'h eus eta ken sonj nemet distruj
« ann Ilis hag ober franmasonet gant ar gristenien!

« Egis ma livirit, Autrou. »

— Evel ken ne hellint ket ober ho c'hoant var ar poent-ze, nag ar Radicalet, nag ar Marc'hadour chocolat, mæs ma n'her greont ket ar galloud eo ha nan ar volontez vad a vanco dezho rag de Marcère ministr ann afferiou evid ann diabars eus ar vro, hen deus bet aoun e vije savet dispac'h var ann occasion-ze, hag hen deus difennet outho disken er ruiou a vandennadou. Breman, ne lavaran ket deoc'h ober eveldoun, ma peus c'hoant c'hui raï gouscoude ; mæs me voar piou ne breno mui d'oc'h ar chocolat-ze. Travoalc'h eo beza cannet, beza disprijet, beza goapeet heb mont c'hoas da gass sicour d'hon enebourien da ober brezel deomp. A.

Evid discuez deoc'h e oar o clasc kentoc'h ober goab ous ar Relijion en devez-ze eget oc'h ober gouel Voltaire, setu aman eun dra hag hen a lavaro deoc'h pegen neubeut a istim ho deus ho unan eus ann hini a reont van d'he adori evel eun Doue.

Unan d'eus conseil ann ti-kear e Paris a so en em glemet e vije roët d'ar sul e kichen dor ann Ilisou d'ar re a ioa bet en offisou tamigou leoriou bihan var bere ez eo merket lod eus ar pez a scrive Voltaire d'ar Roue Prusse o tisprijout ar Fransizien hag oc'h ober goab anezho.

Lod eus al leoriou bihan-ze a so bet memes roët da vugale ann tiez scol.

Ann den ze neuze hen deus goulennet digant Prefet ar Seine difenn hiviziken da rei al leoriou-ze da vugale ar scoliou.

Ha ne vele ket hen devoa mez eus he vignon bras ! ar paour keaz den !

Penaus n'e ket mad, n'e ket dereat rei da lenn scridou ann hini hen deus c'hoant ar c'honseil da lacaat he batrom var unan benag eus plassennou Paris ? Na perag ? C'hui a anzav eta n'e ket mad ar scridou-ze ha n'eus netra da veuli ennho ? Mæs mar d'e fall ar scridou, perag e fell deoc'h lacaat skeuden ann den-ze var hent ann dud couls var hent ar vugale evel var hent ar re vras. *Ex ore tuo te judico.* En em varn hoc'h eus great hoc'h unan ha Voltaire ive da heul. C'hoant hoc'h eus distruj ar Relijion ha Voltaire ne deo nemet ann digarez evidoc'h mæs ne garfec'h ket e teufe ar re all d'he anaout mad tre gant aoun e pellafent diouthan hag ive diouzoc'h. Tud fallacr !!!

A.

MARVAILLOU.

ANN HERMIT, LEZ-BREIZ, LORGNEZ, HA BREAC'H-HOUARN.

Ann Hermit. — Breac'h-houarn, va zud !

Lez-Breiz. — Bezit deuet mad va den.

Breac'h-houarn. — Ha deoc'h tud chentilou. Sell ! Petra velan-me aze ? Eur bouc'h hoc'h eus prenet 'ta, Hermit santel ? D'ober frico da Lez-Breiz, m'ervad !

Ann Hermit. — Lorgnes, cleo, lez da ormidou pe autramant e vezi lakeat er pinsin. Diskuez doc'htu petra oud, franmasoun radical.

Lorgnes. — Boul-c'hurun ! seis mil batimantat gurun !

Breac'h-houarn. — Sell te aman Lorgnes ! ket ifern ! gortos ma'z an did.

(Aman ez eus cralou ber etre Lorgnes ha Breac'h-houarn, ha n'e ket eas gouzout gant piou vije bet ann treac'h pa deu ann Hermit ha Lez-Breiz da denna Breac'h-houarn d'oc'h etre skilfou Lorgnes).

Ann Hermit. — Lorgnes, pa hel leverer did,

kendalc'h e furm eur franmasoun radical, pe autramant as pezo ar pinsin.

Lorgnes. — Ke atao, ke, Breac'h-houarn, fagôt as peus roët din, mæs me lavaro.

Breac'h-houarn. — Da biou ?

Lorgnes. — Da data ke ! hag a veli ke.

Breac'h-houarn. — E peleac'h ema da dad-te ma nac'h eus unan ? N'e ket en Ifern eo ema ?

Lorgnes. — Oh ! ia en ifern ; mæs an ifern a so e meur a leac'h. E Versailles eo, e livirin petra ac'h eus great d'in.

Breac'h-houarn. — Petra am eus me great did ?

Lorgnes. — Va lakeat etoues ar bouc'het da zeis ar varn jeneral.

Breac'h-houarn. — Ichecon ! Daoust ha ne ket furm ar bouc'h a gemeres peurvuia pa vezes gant da ganfartet ? Kement histor so var da benn azalec'ma zo bet dalc'het sonj d'eus ar pez a erru er bed-man, a ra menec a gement-se. Hag e caves em be great eun torfet o lakaat ac'hanout etoues ar rum loënet-ze ho deus bet da breferans a viscoas ? Daoust ha c'hoant as pe da veza lakeat e kenver Doue ann Æles hag ar Sænt, te Lorgnes daonet, n'ac'h eus ken c'hoant na ken huvre nemet distruj ar Relijion gatolic ha daoni ann eneou, ha kement-se var digarez ar politic. Me, a dra sur ne ran fors piou a vezo o commandi nemet ma vezo eur guir gristen evid ma vezo ar bobl gristen cunduet gant eur c'homandant cristen ha nan gant eur protestant pe eur païan. *Doue pe netra.* Setu eno va ger. Te a lavar : *ann Diaoul pe netra* ; biken ne hellimp en em glevout.

Ann Hermit. — Lorgnes, lavar aze. doc'htu, penaos e tiskuez ar franmasonet ho zrugarez dide evit ann oll blijadurezou hag ann oll danvez a roes dezho ? Lavar 'ta pe autramant as pezo ar pinsin.

(Lorgnes ne fell ket dezan respont hag a ra a beb seurt ormidou egis ma ve c'hoant gantan spounta ann Hermit).

Ann Hermit. — Ne fell ket did lavaret ger ! Breman souden as pezo da zeleat.

Lez-Breiz. — Nan Lorgnes ni hon deus c'hoas truez ac'hanout, evid breman ne vezo great netra dide ma keres lavaret ar virionez. Pere a gaves-te ar guella armou a enep ar Relijion, ha dre-ze a enep eur sosiete fountet mad ha great evid padout pell, neus fors petra ve, Rouantelez, Impalaërdet pe Republic ?

Lorgnes. — Neus ket par d'ann aotre roet d'ar c'hazetennou da lavaret a dreuz hag a hed kement a hell eun den da insita ha da c'hlaboussat heb ma ve red dezan rei ar breuven sclear hag anat d'oc'h ar pez a lavar. Ar c'hazetennou fall a so bras ann niver anezo ha ne alfent ket beva ma ne rafent ket brezel d'ar c'hazetennou a lavar ar virionez. Rag-se ne hellont beva nemet dre ar gevier a insitont a enep ar virionez-ze. Pa vez c'hoant da lavaret ar virionez ec'h heller hen ober dre eur goms hebken ; mæs evid difen ar gaou eo red saotri meur a feuillen paper. Divarbenn da eur virionez hebken eo æz deoc'h invanti mil ha mil gaou, ha ne ket eur speret dall pe vorn a ve goest da zirouesta ar virionez luziet eur veich etoues kement all a c'hevier. N'eus ket ezomm gouzout an disterra tra na d'oc'h ar relijion, na d'oc'h buhez he ministret, ar Pab, ann Eskibien, ar veleien, na d'oc'h buhez santel ar gristenien guirion, evid lavaret gevier a enep dezo ha duat mil ha mil feuillen paper bemdez. Evid hen ober peb scrivanier fall a gemer ar fallagriez a so en he galon, a sonj e kement lamponerez hen deus great he unan hag ho zamall d'ar re en deus c'hoant ho dicrial. Meur a c'hazeten fall a vez scrivet gant tud badezet, mæs ho deus a bell so taulet a gostez ar saë venn eus ho badiziant hag a garfe memes divadeza ho ene ; ar re-ze dreist oll eo ho deus arraich ha counnar ous ann Ilis hag he ministret, hag e carfent samma varnezo ho zorfejou dezo ho unan.

Setu penaus e teu ar c'hazetennou fall da ober brezel d'ar Relijion.

Ann elecsionou a servich cals ive dime evid ober d'ann dud coll ho feis ha pellaat dious ar veleïen.

Lez-Breiz. — Na petra leveres pa vezes o tenti ann dud divarbenn d'ann elecsionou ?

Lorgnes. — Lavaret a ran penaus o cass tud dissacret hag heb relijion, e raint lezennou da rei frankiz d'ar re vad hag ive d'ar re fall. Anat eo pa n'int ket goal vad ho unan ne 'z afint morse d'ober lezennou d'en em gabestra ho unan. Neuze peb den a esper, peb den en deus fizians e vezo muioc'h a liberte gant unan fall eget gant unan vad hag ez a neuze a du gant ar re fall.

Ann Hermit. — Daoust ha liberte a roit d'ober ar mad couls ha d'ober ann droug ?

Lorgnes. — Promessaou caer a reomp : Setu eno tout ; mæs eur veich ma vemp erruet ha crog er varren, ne chilaouomp mui den ebet, ne chilaouomp nag ann denvet nag ar bouc'het, mæs hor penn hon unan eo a reomp ; al lezennou a vez great evid tenna deomp ar brassa profit d'oc'h ann eil rum hag egilé. Crial a reomp a enep defauchou ar Rouane, ann Impalaeret, ar veleien, hag etretant e commettomp ann oll injustisou, ann oll torfejou, a rebeichomp d'ar re all hag e lakomp anezo var ho c'hein.

Ann Hermit. — Me a sonje din he devoa ar Frans eur guir c'hoant da velet ha possubl e ve beva e peoc'h dindan gouarnamant ar Republic ?

Lorgnes. — Ar Frans a so eur c'horf mad : Herri V a so eur penn mad. Ma alfent en em gahout, ractal e savfe ar vro en he za hag e ve cals huelloc'h eget ann oll Rouanteleziou all. Mæs siouas d'ar Frans ! ni a vir outi d'en em unani gant he fenn, ne dalvesfe da netra deomp. Herri V a lakafe urs vad e kement tra a so, eleac'h breman, gant sicour ann trous hag ann dispac'h hon deus oll, ni hon deus diana ann esperans da allout paka sac'h aour ar c'houarnamant ha da veza ministr ha ne ve nemet evid pedir heur var'n ugent. Ma ne ve ket evelse, ma ne ve ket tud ambisius ha droug contant, pell so e vije bet galvet Herri V, rag sclear eo ez eo guir interest ar vro. Eur guir gristen eo Herri V ha dre-ze ez eo dign da veza lakeat da Roue var gristenien, ouspen ma'z eo Roue dre gontrat gant he dud coz hag hon tud coz-ni. — Evid respont d'ho coulen e livirin penaos ar Frans ne voar ket mui da be sant en em voestla. Kement all a so bet contet dezi divarbenn d'ar vizer a ioa dindan ar Rouane gueichall m'he deus aoun bras na zistrofe ar vizer-ze adarre ganto : divarbenn d'ar Rouane diveza ne vouient ket ren ar Frans ; divarbenn d'ar maleuriou tennet varnomp gant ann daou impalaër ; kement he deus clevet ive ha guelet divarbenn d'an teir Republic, ne voar ket mui e feis petra da ober na da choas, hag he lavar : pe guir emaomp e Republic, guelomp 'ta. Piou voar ha ne ma ket ganti ann tamic eürusdet-ze a glascomp ? Piou voar ha ne ket hi a lakai hiviziken ar vourc'hizien da rei exempl vad er parræsiou ; a rai d'ann dud pinvidic beza humbl, madelezus hag a du gant ar veleien ? a zesko d'hor bugale beza sentus hag atau prest d'hor zicour en hon ezomou ? Daoust ha n'e ket hi a zigasso ar guir *egalite* var ann douar ? Hag eleis a draou all ouspen, a esper ar Frans ho c'haout dre sicour ar Republic. Mæs siouas dezi ! Tizet eo, rag oc'h æssaat cahout ar Republic coustet pe gousto, e casser da Versailles Radicalet ha n'e ket cristenien vad eo. Ho brassa enebourien eo a gassont di da ober ho afferiou. Sonjal a ra dezo penaos ma cassefent di cristenien vad, ar re-ze a lakafe ar Roue da zont, ha setu perag n'e de ket travoalc'h dezo cahout Republicanet evid deputeet, Radicalet eo a fell dezo da gahout. Setu e pe stad ema ar Frans ! Kentoc'h eget gervel ar Roue, ann hini hebken a hell he savetei, kement a spount he deus na zeufe en dro var he dron, ma teu d'en em deuler etre va skilfou-me.

(Aman e clever skei var dor ann Hermitach).

J. M. C.

Ar brassa Sant eus ann amzer vreman.

Ma renker barn galloud ar sœnt dre ann niver eus ar re a so devot dezo hag a vez atau o redec ho chapeliou, n'eus hini all ebet, mignonet, a veritfe beza muioc'h enoret eget ann hini ma'z an da lavaret deoc'h eun dra benag divar he houez. Be en deus en effet servichourien mad etouez ann dud a bed stad : marechalet, kereourien, kilzivien, mansounerien, kemenerien, etc, etc, bete memes etoues ann dud dibreder.

Renket en deus ober traou burzudus en he amzer ar sant bras-ze ma teu he vouel beb sizun hag ho deus he servicherien kement a istim, kement a respect evitan.

Marteze en deus desket d'ann oll caret al labour ?

Ne ouzoun dare. Ar pez so serten avad eo, mar fell deoc'h he enori mad, hirio ann deis, e renkit chomm heb labourat devez he vouel ha memes aveichou miret oc'h ar re all d'hen ober.

Ar sant bras-ze marteze gueichal en deus prezeget d'ann oll dioual da eva na da zribi re ? Marteze avoalc'h, ar pez so sur eo en hostaliri e rer he vouel hirio.

Marteze en deus fontet hospitaliou evid ar re glan ?

N'ouffen ket hel lavaret deoc'h, mæs hirio eo fournis tud clanv d'ann hospitaliou ann hini a ra.

Hag he hano a lavaroc'h ?

He hano ! hag e tlefe beza droug contant kement den dibreder, lezirec pe mezvier a so, he hano eo SANT-LUN.

Ma kirit gouzout petra eo ar sant-ze n'hoc'h eus nemet lenn ar pez so aman varlerc'h.

Vardro hanter ar c'hantvet diveza eur plac'h iaouanc eus a Gonk-Leon a zimezas gant eur masoner hanvet Caourintin, hag e teujont ho daou da chomm e Landerne.

Barba a oa eul labourerez vad hag eun esperennourez dispar : ann oll vertuziou he devoa ; gouscoude eun dra benag a vanke dezi : ne oa ket d'oc'h ar penn kenta eus ar sizun.

Caourintin, hag hen ne oa ket sod, petra benag na dalveze ket cals dezan he speret, pa eo guir e chome aliæs dibreder hag e oa a hent all goal vevier, Caourintin en devoa guelet avoalc'h o timezi gant Barba e kemere eur vaouez bete re... vad ha ne vije ket diæs lakaat anezi da gredi kement tra en deffe c'hoant.

Rag se eta eun devez d'oc'h ar mintin, (ann dra-man a c'hoarveze, daou pe dri devez goude ann eured) Barba a c'houlennas digantan perag ne ie ket da labourat var an ti nevez e oant o sevel anezan. Penaus ! ne laboures ket ! gouscoude daou zevez so em eus da glevet o lavaret e oa mall gant mestr al labour e vije bet achuet ann ti-ze !

— Ah ! eme Caour, hirio eo gouel ar brassa sant a so var ann almanac ha n'eus ket conje da labourat : ar Sant-Lun eo. Penaus ! da person e Conk ne vije ket hano eus ar sant-ze gantan ?

— Nan-da, eme Barba, mæs pa 'ma hirio gouel Landerne n'e ket red labourat. —

Ar sizun a dremen, dond a ra al Lun ha d'ar memes goulen great gant Barba, Caourintin a ra ar memes respount. Kement-se a badas epad tri miz pe vardro. Da benn ar mare-ze ar vreg a gollas pasiantet, rag Caourintin ne oa ket mui travoalc'h evitan chomm heb labourat d'al lun, cass a rea ouspen gantan ann neubeut arc'hant espernet gant ar vreg, redec ann hostaliriou a rea ha dont mezo d'ar gear ha diou veich dja en devoa goal ganet Barba rag ma ziskueze beza droug contant ha ma rea dezan rebeichou c'huero. Setu eta Barba droug ennhi o visca he dillat sul hag hag o vont d'ar presbital da c'houlen ann autrou Person.

Heman a ziskennas doc'htu, ha Barba, kentre ma velas anezan a lavaras :

— Autrou Person pe guir hoc'h eus er c'heariou eur guchennat sænt ha ne anavezomp ket anezo e Conk, e tlefec'h da viana ordren e ve Sant-Lun eun devez iun evid ar voaset. —

Ann autrou person o velet doc'htu petra a c'hoarie, a lavaras dezi :

— Deuet ganin d'ann Ilis, va merc'h ha me a ziskuezo Sant Lun deoc'h. —

Barba na c'houlenne ken.

Mond a reas eta da heul ar belec hag heman o veza he c'hasset da ilis Sant-Thomas a ziskuezas dezi eno ar serpant dindan treit ar Verc'hez.

— Setu aman, emezan da Varba, setu aman Sant Lun. Da henez eo m'en deus lavaret ann autrou Doue er Barados eus ann douar : *me a lakai cassoni etre ar vaoues ha te.* —

Ne sonj ket deoc'h, mignonet, e causea braô ann autrou person ? Mar d'eus cals eus ar voaset ho deus eur plijadur dreist o velet al lun o tont, ar merc'het peurvuia ho deus aoun rag ann devezze hag a garfe ne ve mui hano anezan en almanac.

Var ar poënt-ze me so a du gant ar merc'het.

A.

D'an dud difeiz, cuzulion evid metro.

(*Trede loden*)

Lavaret am euz en eur goumans e tisplije hor relijion gristen d'an dud difeiz abalamour ma z-eo leun a visteriou. Mæs ma carfe an dud fallacr-se sellet pissoc'h eun tamig ouz hor relijion, e velfent ennhi eun dra benag ouspen : Rag kinnig a ra da neb a gar he heulia eur guchennad vrao a avalou aour hag a laka en ho c'halonou laouenedigez eleiz. Sclerijenna 'ra hor speret, tomma 'ra hor c'halonou christen : dre he sclerijen eo e teuomp da velet eur skeudennic euz a eürusdet an Env. Daou zen, o chom var lein-gern Menez-Liban, e tu ann hanter-noz euz ar *Palestine* en em c'hreaz eun deiz cristenien catolic. Pa zigouezaz ho mab er ger, goude beza tremenet meur a vloas pell d'eus ti he dad, hen alichont da heulia ho scuer vad. O veza clevet comz euz a brederiou mad an den iaouanc-ma, ar missioner santel, hen devoa badezet he gerent, en em hastaz da zonet d'hen scolia. Epad ma comze dezan euz a visteriou ar relijion, mam an den iaouanc na ehane da lavaret d'he mab : « Va fotrik keaz, na pegen sclear eo ann oll traou-ze d'oc'h sclærijen ar guir relijion ! »

Ar relijion a ro deomp ann alc'huez euz ann teir-goulenn-ma : 1° Petra omp-ni ? 2° A beleac'h e teuomp-ni ? da lavaret eo, piou hen deuz hor c'hrouet ? 3° Da beleac'h e ielomp-ni ? da lavaret eo, petra a dleomp-ni da ober evit monet gant Doue d'ann Env hor guir bro. Setu aze ar pez a dle peb hini goulen digantan he unan, mar hen deuz c'hoant da zifenn e vrassa madou ha da veva evel eun den fur.

Da genta, petra omp-ni ? Dre hor c'horf ez omp henvel ouz an anevalet mud a velomp en hor parkeier : En deiz a hirio memez, meur a zen fallacr ho deuz an hardiziegez da zigori ho ginou evit lavaret ne deo an den nemet eur marmous desket.

Ar seurt sotoniou-ze n'ho deus ket mez ho lavaret, petra benag e broiou ar marmousien, n'e zeuz bet guelet biscoaz hini euz al loënet blevennec-se, neuz forz pegement a ardou a zo bet desket dezan, o tonet da veza den. Gouscoude ar pez hen divije allet eur marmouz hen ober eur veich, petra a virche outan d'hen ober diou, teir, peder.... kant gueich doc'h-tu, ha kement-se epad meur a gant vloaz ?

Ma n'ho deuz ket hen great eo abalamour ma'z euz keinent a gemm etre ar marmouz hag an den evel ez euz etre an Env hag an Douar.

Biken marmouz na hello donet da veza den. Rag ar pez a ra dan den beza *den* eo ar speret hag ar furnez : ar pez ne deo bet biscoas cavet e empen eur c'hoz marmous gant he oll ardou.
« Ma tostaït ouz ann tan, eme unan euz hon tud
« furra ha desketa, ma azezit etal an tan ha ma asten-
« nit ho taouarn eoc'h dezhan, ar marmouz, ma vel
« ac'hanoc'h a raï eveldoc'h : mæz biken na deuio
« e penn ar marmouz ar zonj da zressa an tân
« ha d'hen c'houeza mar teu da vervel. »

Hogen lezomp a gostez, gant ho marmousien, an dud diskiantet-se a garfe beza loënet evit galloud heulia, evel ar re-man, ho ioulou fall : neuze ec'h alfent en em rulia er fanc hag er vouillen euz ar pec'hejou udur ha mezuz ; neuze n'ho deffe mui ho c'houstians da rebech dezo ho oberou fall neuze n'ho deffe netra da zouja goude ar maro : ha setu ar pez a blij d'ar seurt tud-se : beva evel marmousien, ha crevi evel chass.

Mæs ni, tud cristen, savomp hor speret hag

hor c'halon var-zu traou an Env ; rag evit an Env eo ez omp bet crouet. Silaouomp ar pez a lavar deomp hor c'hatekiz ; bezimp sonj euz ar pez a zesc deomp an Iliz hor mam ; na zizonjomp ket ez omp rouane ann oll draou crouet dre ann ene, dre ar speret a zo roet deomp evit anaout, evit c'hoantaat, evit compren ha carout, en eur ger evit en em gundui gant furnez ha gant lealdet.

Goude beza great deomp da anaout pegen huel eo hor renc etouez an oll draou crouet ; goude beza lavaret deomp petra omp, ar relijion a zesk deomp penaus omp bet crouet, da lavaret eo da biou e tleomp an eur vad da veza rouane var ann oll draou euz ar bed-ma ; en eur ger, piou en deuz roet deomp ar vuhez.

Ober a ra deomp anaout Doue, ar Mestr-brasse dreist ann oll vistri, hen deuz great euz a netra dre eun taul euz he Oll-Galloud, ann Env, ar mor, ann douar ha kement tra so crouet.

Discuez a ra deomp hon deveriou e kenver hor C'hrouer hag hor Mestr dreist peb tra. An deveriou-ze, setu int aman : 1° Adori Doue hag e garout ; 2° he drugarecaat euz e oll vadelezou ; 3° her pidi da bardoni deomp hor pec'hejou ; 4° anzavout outan hon ezomou ha goulen digantan he zicourou.

Erfin deski a ra deomp penauz e tleomp he zervicha, da lavaret eo, oc'h ober atau e volontez santel ; oc'h ober ar pez a c'hourc'hemen ouzomp o pellaat dious ar pez a ziten ouzomp.

Var hon finvezou diveza eo e teu ar relijion da zeski deomp traou caër ha confortuz meurbed.

An abostol Sant Paul a scrive d'ar gristenien euz an Iliz a Gorinth : « Ma n'hon deffe, ni cristenien, netra da esperout goude ar vuez-ma, e vijemp an dud reuzeudica eus ann douar. Rag, e guirionez, divoueret a reomp meur a dam plijadur pe hen a ve difennet, pe na ve ket ; an dud fallacr ha difeiz a stlap ouzomp meur a grancha-den udur, penauz eta gouzanv eur vuez ker reuzeudic ma na teufe ar relijion da lacaat dirazomp ar gurunen perlez euz an Env gant oll eürusdet hor guir bro. Ha memez ann dud difeiz, evit an darn vuia, na vevfent ket eürussoc'h. Rag e peleac'h er bed-ma ema an den ha n'hen deuz eun dro benag da c'houzanv poaniou braz hag heb niver ? Ann dud 'zo poaniet, ann dud a vouël eo an niverussa var an douar ; rag-se eo galvet e guirionez an douar-ma, eun draonien a zaëlou.

Mæs ar relijion a vihana hor poaniou en eur zeski deomp ne deo ann den var ann douar, er vuez-ma, nemet en eur dremen, nemet evit gouniz ann Env.

Goude ann neubeut deiziou euz hor beach en draônien-man a c'hlac'har, ez euz eur vuez heb fin, eur vintinvez heb abardaez. eun deiz heb noz.

Hogen ar relijion a zo c'hoaz soursus bras dezi deomp da anaout ez euz er vuez da zonet, daou leac'h dishenvel braz an eil euz eguile : eur Baradoz hag eun Ifern. Ar c'henta a zo eur plass leun a blijadurezou hag a eürusdet. Bez' e vezo loden ann eneou, n'ho devezo ket sautret saë von ho badiziant, pe, m'ho deuz he sautret, ho deuz ive he guelc'het en daëlou euz ar binijen. An eil er c'hontrol, a zo eur plass leun a boaniou ar re scrijussa : eno ema o c'houzanv an droug-ælez, pe dispac'herien an Env, a falvezaz dezo discar Doue divar he dron, hag an dud fall o deuz heuliet ho roudou, ha great brezel da Zoue ha d'ar relijion eveldho.

H. L.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER.

EUN EXEMPL MAD DA HEULIA.

Ar c'houarnamant e Suiss he deus lakeat cargou var ann dansourien. Ann hini hen devezo c'hoant heja he c'hoënn hag he laou, a renco paea 17 dur d'ar persepteur. N'ouffen ket lavaret deoc'h pe, yo paet kement-se beveich pe autramant beb bloas hebken. Credi avoalc'h a rafen ne ve kement-se da baea nemet eur veich er bloas evel ar *port d'armes*, mæs hirio pa m'er atau a veac'h o clasc cahout arc'hant avoalc'h evid paëa ann dispignou, me a sonj din e ve moien d'ober eun dra benag evelse en hon toues. Cals dansourien a so e Frans hag e ve savet eun tam mad arc'hant. Ne ve ket falloc'h cundu ar bobl, rag pe int a renkefe paea, pe ne rafent ket, atau ez afent da zansal. Evid ober eul lezen evelse ne vemp ket dizenoret kenneubeut, pe guir eur République eo, he deus roet ann exempl.

Marteze evelken e vezo guelloc'h gant ar Radicalet dispign neubeutoc'h. Pa vezo tennet ho fæamant digant ar veleïen e vezo æssoc'h creski loden ar Radicalet !

Aveichou e caver er pardoniou hag er foariou, etoues ar c'hoariou a verzer evid ar vugale, killou bihan livet e ru; hogen ar re vihan kerkent ha ma ve roët eun dra benag dezho a gass anezhan kerbuhan d'ho ginou hag a hell alhæs c'hoarvezout droug gantho, evel ma so bet c'hoarvezet gant eur plac'hic c'huec'h bloas e departamant ann Nord. Houman o veza cavet dre ann ti unan eur lar c'hillou-ze a lipas anezhan ken ac'han ne chomas tam ebet mui a liou varnezhan. Antronoz vintin e couezas clanv hag abars ann noz e oa maro.

Lakaat evez eta gant aoun ne c'hoarvesfe eur c'hement all gant ho pugale.

Lenna a rer e gazeten Roazon : Unan d'eus seurezet Sant Visant a Paul a so nevez maro, ha

n'eus ken caus nemet he c'harantez. Ar seurez Philomène he devoa paket ann derchen tifoïde o soursial d'eus ar soudardet taget gant ar c'hlenvet stagus-ze.

Er c'hresteis eus ar Frans a so nevez-maro eun den oajet a 103 bloas.

Josef Nigou a vije great anezhan. E parræs *Charancieu*, canton *Sant-Grégoire* al leac'h ma oa o chomm.

Josef Nigou a oa bet mestr scol er memes plass epad 30 bloas, d'oc'h adalec 1813 beteg 1843. Er bloavez-ze e teuas da chomm e leac'h ma eo maro. He di a oa e creis eul lagen ha ker gleb e oa al leur-zi ma chomme varnezhi roud tachou bouteier ann dud. A dreus ar mogeriou e teue ann dour evid usaij ann ti.

Ma ! en despet da veza clanvus ann ti-ze ann den a hellas paka ann oad hen deus bet heb beza morse santet diæsamant ebet. N'hen devoa collet dent ebet ha bete mervel hen deus bet presant he speret hag he oll skianchou nemet ar c'hlevet, ha c'hoas e heller lavaret e oa bet pounner-gleo epad he vuhez penn da benn, rag ne oa nemet 8 bloas pa oa c'hoarvezet ann droug-ze ganthan.

Eun neubeut devejou araug mervel e lenne c'hoas he c'hazeten heb cahout ezomm lunedou.

En he gant vloas a oa pa c'hoarvezas gant unan eus he verc'het vihan oajet a dri bloas, coueza en dour hag e oa o vont da veuzi pa en em daulas he zad coz ebars en dour evid he savetei. Diæs bras a oe dezhan hen ober, mæs evelken gant cals a boan, e recouras he buhez dezhi.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Troussel, cure e Sant-Vaze (Montroulez), a so bet hanvet aumonier ar retret, e Brest.

Keleier ar Sao Heaul.

Atau ar memes tra. Schouvalof a so deut en dro da Londres hag ar gazeten ar *Morning-Post* a lavar ec'h heller breman cahout fizians e vezo great ar peoc'h rag Impalaër ar Russi hen deus aotreet cals eus ar pez a ioa bet goulennet diganthan hag hen deus difennet d'ar jeneral Totleben ober netra a enep da *Gonstantinople*.

Etretant, mab hena ann Impalaër hen deus scrivet d'ann oll Russianet da c'houlen arc'hant digantho ma vezo prenet listri d'ober brezel da Vro-Saoz. Ar gazeten russ ar *Golos* a lavar beza tennet eus gazeten ar c'houarnamant ar pez a scriv divarbenn da gement-se. Mab ann Impalaër a lavar hen deus bet aotre he dad var ar poënt-ze hag e renker venji var Bro-Saoz rag n'eus ken caus nemethi, ma n'he deus ket allet ar Russi beza dic'haouet evid c'hoas d'eus kement he deus dispignet epad ar brezel a enep d'ann Turket. Ma ve cavet listri avoalc'h evid lacaat eul loden anezho var gement hent a heuill ar Saozon evid ober ho c'honvers, abars eur miz e ve revinet ar c'honvers-ze evid atau.

A hent all ar c'houarnamant Russ a lavar eo bet scrivet al lizer-ze heb gouzout dare dezhi.

Gouscoude ne bretand ket e ve torret ann acta a beoc'h sinet e san Stephano, petra benag ne refus ket mui ken stard lezel ann assamble Cannadet d'he examina.

Pa m'em bezo lavaret deoc'h hen deus ar jeneral Totleben savet meur a fort bihan (40) gant canolion dirag *Constantinople*, pa vouifoc'h e vez casset di soudardet Russianet eur fors bemdez ec'helloc'h c'hoas cridi mar d'hoc'h goest eo cals pelloc'h hirio ar peoc'h evid ne deo bet biscoas. Siouas ! ar c'hontrol eo a vezo : heb dale e vezo adarre o commans eur brezel ha ne oar den peur e achuo. Pedomp ann Autrou Doue da bellaat ann droug-se diouzomp.

Mond mad a ra ann traou dre ann *Europe* a bez. N'eus ket pell a so bet tennet var Guillou coz e Pruss. En devejou-man ez eus bet great eur c'hement all, e *Constantinople* : tenna so bet clasket eus he blass ann hini a so breman Impalaër ann Turket ha lacaat adarre var ann trôn ann hini a ioa en he raug mæs n'eus ket bet allet hen ober.

Da gredi ve ema erru fin ar bed !

A.

Madou ann douar.

Er sizun-man hervez ar c'helou hon deus resevet e clemer e peb leac'h gant re a c'hlaô ha re a ienijen : Ann traou ne reont roud ebet. Ne gredomp ket e ve bet ien e nep leac'h bete cahout reô, mæs evel ken commanset eo al labourerien douar d'en em gavout goal nec'het gant ann amzer-man.

Ann ed en douar a so bete re zru ha marteze pa pouneraio ar pennou e alfe torri ar gorzenn dindau ar bouez.

E meur a blass eo bet crenet ann ed hag ann dra-ze so bet mad tre evid miret ous ann ed da vont re e ieot, mæs breman eo cals re zivezat hen ober.

Ann hada eus ar c'harotez, ar bettarabez, ar c'holl irvin, etc., n'e ket bet great e mare mad ha ne teuont ket caër hag ouspen ar pez a so bet didevet a so eat eur gais gant ar melc'houet hag e plassou n'eus ket bet allet hada memes rag ne oa ket mad ann amzer d'hen ober na da gempen ann douar.

Rag-se ann oll a c'houlen eur maread amzer vraô.

Ar foën er prajeier seac'h a so braô kenan hag heb dale e vezo mad da droc'hi, mæs er prajeïer doun n'eus ket c'hoas tam hed geot, nemet broën n'eus ken : ha petra benag ma alfe ar ieot astenn pa zeufo ar vroëz, da gahout aoun a so ne ve ket goal gaër ar seurt foën-ze er bloas-man ; re a vroen a vezo dre douez. Mechans varlerc'h ar Rogasionou, mar g'ouzomp pedi mad, ann Autrou Doue a roio deomp ann amzer ar guella.

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 66). DISSADORN 8 A EVEN 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broion all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a ile beza great da Berc'hen ar gazeten, d'ab Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset bliviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 8 Even 1878.

Ar sizun tremenet a so bet henvel tre ous ar sunveziou all. Ann Deputeet ho deus votet eun neubeut lezennou, mæs ann darn vrassa eus ar re a sell ar muia ous mad ar vro a so chomet c'hoas hag a chomo, piou voar ac'han da beur. Etouez ar re man e vezo al lezen votet gant ar Senatourien evid diski d'ar vugale er scoliou meur a dra a hello goudeze talvezout cals dezho evid labourou ann douar hag ive eun all evid merca mad petra a vezo red da ober divarbenn d'ann hentchou bras ha bihan, divarbenn d'ann dour, d'ar guez, etc.

Ann Deputeet a vez peurvuia ugent heur beb sizun er Gambr e Versailles : d'oc'h ann ugent heur-ze, eur c'huezec benag a vez implijet o torri elecsionou ann Deputeet a zehou.

Setu aman deis evid deis ar pez ho deus great er sizun dremenet.

— Der guener 24 a viz maë ar Senatourien ho deus kendalc'het oc'h examina eul lezen a lavar ne hello ket ann hini a so guard evid eur minor benag, hag hen ve ann tad pe ar vam, guerza, heb ma ve conform ar c'honseil famille, netra eus ar paperiou, rentchou, arc'hant prestet da eun benag.

— Er memes deves ann Deputeet ho deus votet budjet ann arc'hant so da reseo hag a vez merket he loden da beb den, sevel a ra ar somm eus ar c'hargou-ze da 713 million : 395 evid ar c'houarnamant ha 318 evid ann Departamanchou hag ar parræziou. Breman da viz eost pa en em assamblo ar C'honseil jeneral e peb Departamant ec'h hello beza lakeat he lod da beb unan.

Goudeze ho deus lavaret e oa bet great mad elecsion Ian David evid *Auch*, hag hini Soye evid *Verviers* (kenta loden.)

Ar re-ze so potret a gleiz rag-se e renker ho reseo doc'htu.

— D'ar sadorn 25 a viz maë 1878, ar Senatourien ho deus achuet voti al lezen e oant bet deac'h o peur-examina anezhi hag ive eun all evid ann dud divar ar meaz. Huelloc'h am eus lavaret deoc'h petra eo al lezen-ze.

— Er memes devez ann Deputeet ho deus disclæriet e oa bet great mad elecsion Loustalot evid *Dax* ha torret hini ar Prins de Lucinge evid Gungamp (kenta loden) Loustalot so eur potr a gleiz hag ann autrou de Lucinge unan eus ar re a zehou n'eus ken caus ma eo bet torret elecsion heman ha lavaret e oa bet great mad elecsion egile.

Dilun 27 a viz maë 1878, ar Senatourien ho deus votet d'ho zro al lezen a oa bet votet dija evid ar sous-offiserien a garfe chomm c'hoas er servich goude ma vez achu ho amzer. Commanset ho deus ive dispign ann arc'hant a so bet votet evid ober labourou lod eus ann hentchou houarn ha d'oc'h ar mod ma z'int eat ganthi ne bado ket pell ar somm a so bet votet, hag heb dale e vezo red voti eur c'hement all ha marteze muioch.

— Er memes devez ann Deputeet ho deus votet 100,000 lur evid ma hello lod eus ar mistri scol mont da Baris da velet ann Exposision.

Goudeze ho deus torret (red mad eo ober eun dra benag) elecsion ann autrou Dubois, evid ann *Hâvre* (eil loden.)

— D'ar meurs 28 a viz maë 1878 ar Senatourien n'ho deus ket great cals a dra nemet examina evid ar veich kenta eur guchennat lezennou great evid cahout plass d'ann arc'hant a so a re etouez ann dud, mar g'heller da vihana cahout tud ho deffe fizians avoalc'h evid presta.

— Er memes devez ann Deputeet ho deus lavaret e oa bet great mad elecsionou Billy evid *Montmedy* ha Desloges evid *Caen* hag ive hini ann autrou Haussmann evid *Ajaccio*.

Ha setu labour eur sunvez. Ne dlefent ket beza goal scuiz evid c'hoas. Gouscoude ne vezo ket pell ez afint da ziscuiza eun neubeut. Mad a reont, pe guir pe int a ziscuizo, pe int a labouro, e vezint paet ar memes pris.

A.

KELEIER AR VRO.

Eun dra vraô eo guelet eur belec iaouanc o cana he offern genta. Ebars en Ilis-ze e peleac'h ez eo bet badezet, e peleac'h hen deus great peur-

vuia he basc kenta ; ebars enn Ilis-ze, he oll gerent ha mignonet, ar barræz couls lavaret a bez, hag ar veleien tro-var-dro deuet di da renta enor dezhan ha da drugarecaat ann Autrou Doue, e teu ar belec iaouanc da sevel he zorn varzu Doue evid goulen bennos ann Oll-Galloudec, nan hebken var gement a so diredet di, mæs ive var ann oll Ilis ha var ann oll dud. Ia eun dra vraô eo, ha gouscoude disul diveza 2 a viz even am beus bet ar blijadur da velet eun dra cals braoc'h c'hoas.

Ann Autrou Coat, bet person Guilers ha Mahaloun ha deuet breman da achui he vuhez e peoc'h e Pouldregat, a vele en devez-ze ann hanter cant vloas abaoue ma oa bet beleget, hag hen devoa galvet eun neubeut beleïen ha mignonet da zont da assista en offern a dlie da gana. Deuet e cant oll ha n'e ket hebken ar re a oa bet pedet, mæs ive ar re d'eus paræssionis Guilers ha Mahaloun ho devoa clevet peu sort gouel a vije bet great e Pouldregat da genver ann devez-ze. Hini ebet anezho n'hen deus collet ar sonj eus ar mad a so bet great en ho zouez gant ann Autrou Coat, ha disul diveza ho deus hen discuezet anat dezhan.

Ann Ilis a ioa en he c'haëra ha kement hini a oa deut di a rea he bossubl evid braôad ar gouel.

Goude ann Aviel, ann autrou Pouliquen, person Douarnenez, a so pignet er gador hag hen deus great deomp eur brezegen d'eus ar seurt ne glever ket stanc. Hogen da betra e claskefen-mê rei meuleudiou dezhan, ne zeskefen netra deoc'h var he benn, rag n'eus ket cals parræziou en Escopti n'ho deffe ket he glevet cals pe neubeut, hag ann oll a voar pegement a dalant hen deus ha pegen tom eo he gomsou.

En he sermon hen deus disclæriet deomp ar c'homsou-man eus ann Abostol Sant Paul *Bonum certamen certavi*, eur brezel mad am eus great.

« Rouez eo, emezhan, ar seurt goueliou man, rag ar belec atau e brezel ganthan he unan ha gant ann droug-speret, a deu buhan da goueza dindan ar beac'h, ha neubeut eo ar re a hell paca ho hanter cant bloas.

« Er bed-man ez euz daou arme, hini ann droug-speret hag hini Doue. Ar belec eo ar chef, ar penn eus arme Doue pe hen a vezo person pe gure. Setu perag e ve great kement a vrezel outhan. En eun emgann ar re a glasker da dizout da genta eo ar pennou.

« Ar belec a so henvel ous eun tour savet e kichen eur gear a vrezel, da zioual na alfe a-daul ann enebour antreal ennhi ; ken-se ann droug-speret na c'houlenn nemet eun dra : pilat ann tour-ze, ma hello goudeze beza mestr eus ar gear pa garo.

« Ann droug speret her goar hag ar re fall ive : rag-se kelliæs gueich ma sav eun tam benag a zispac'h, ous ar veleïen eo a glasker affer da genta. E 1789 hag e 1871 ispisial hon deus bet eur breuven ahat a gement-se. Ped anezho n'ho deus ket renket rei ho buhez evid difen ar feiz hag ar Relijion ! hag hirio ma teufe adarre ann traou da drei var ann tu renabl e ve great ker goas ha marteze cals goassoc'h c'hoas dezho.

Da c'hortos ma vezo allet ho laza e clasker lacaat ann dud d'ho disprijout, da bellaat dioutho ha da goll fizians ennho. Neubeut eo, evid c'hoas, ar re ho deus sentet ous mouez ar re fall, mæs da gahout aoun so na zeufe ar re all da veza touellet ive ha setu perag ema atau ar belec er penn araug oc'h enebi ous ann droug, oc'h ober ar brezel mad.

« Etoc he vuhez a velec ne ehan ket d'hen ober, *pedi* a ra da c'houlen evithan hag evid ar re all sicour ann autrou Doue : pedi a ra evid ar re n'her greont ket : pedi a ra ma pellaio ann autrou Doue diouzomp ar goalinier a gastis a alfe ar bec'herien da denna varnomp dre ho fallagriez. *Parea* a ra oll clenvejou great gant ar pec'het d'ann ene. *Maga* a ra hor speret hag hor c'halon gant he gelennadurez hag hon ene gant ar sacramanchou. Atau ema o sonjal ennomp, o cahout soursi ac'hanomp, d'oc'h adalec ann devez ma 'z omp bet casset d'an Ilis da vadeza betec ann hini ma lacai hor c'horf en douar da c'hortos ar varn diveza. Atau ema eta oc'h ober ar brezel mad evidomp.

« Perag eta ne garer ket anezhan ? Rag ma ra he zever, o rebeich atau deomp hon techou fall, eleac'h dont d'ho meuli : rag na blij ket deomp ar virionez a deu d'eus he c'hinou, rag na fell ket deomp e teufe he vouez d'hon dihun pa fell deomp chomm sebeliet hag evel maro er stad a bec'het. Ne ket diganeomp eta e c'hortos he recompans, digant ann Autrou Doue eo, ha dond a raï dezan e poënt hag en amzer.

« Oc'h ober ar brezel-ze eo bet ann autrou Coat, epad hanter cant bloas, ha breman ma ne deo mui goest d'hen ober evel pa oa iaouanc, mar g'hen deus renket lezel ar plas gant crenvoc'h ha iaouancoc'h evithan, eun dra so c'hoas ha ne deo ket dreist he c'halloud *pedi* evidomp hag hen ober a ra hag a raï a volontez vad.

« Rag-se pa achuo he vuhez hen a hello lavaret da Zoue gant guirionez nan hebken *bonum certamen certavi* eur brezel mad am beus great, mæs c'hoas ar c'homsou all eus ar memes abostol, *cursum consummavi* achu eo va buhez ; *fidem servavi* atau oun chomet stard er feiz, atau am beus dalc'het dezhi : *in reliquo reposita est mihi corona justitiæ quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex* : rag-se eta am beus fizians ne vanco ket ann autrou Doue da lacaat var va fenn ar gurunen a so dleat din evid beza he servichet eus ar guella.

« Ra hellimp oll lavaret ar memes comsou var fin hor buhez ar c'hras eo a c'houlennan digant ann autrou Doue. »

N'em beus allet rei deoc'h aman nemet eur skeudennic eus ar brezegen crenv ha nerzus-ze. Hini ebet eus ar re a so bet eus he chilou, ha me a garfe e vijec'h bet oll eno, n'hen deus allet miret, fizians am eus, da veza tenereat he galoun dre ar c'homsou-ze ker leun a garantez. Ar sonj anezho a roio m'ervad deomp oll, peb hini en he stad, ann nerz d'ober brezel mad ann autrou Doue evid ma hello dre-ze gounis ar recompans ha n'eus ken nemethi a zere ous eur c'hristen guirion.

Varlerc'h goueliou evel hounez ar galoun hag ann ene a ve cals laouennoc'h hag atau e sonjer ennho gant ar brassa plijadur.

Ra blijo gant Doue ober ma vezimp aliæs o kemer pers er sort goueliou-ze. A.

D'an dud difeiz, cuzuliou evid netra.

(*Pevare loden*)

Hor misteriou ho-unan, heb ehana da veza misteriou a laka hor c'halonou da zridal gant ar joa hag al levenez. Evesaït mad var ar poënt-se mister an *Incarnation* pe mister ginivelez Mab-Doue en em c'hreat den, hag ive mister ar Redemption pe dasprenedigez an dud. Mar credomp stard an daou vister bras-ma, hor feiz a roïo deomp da anaout ez eo Doue ar Mab, an eil ferson euz an Drindet en em c'hreat den, en deveuz kemeret eur c'horf hag eun ene henvel beo ouz hor re-ni, en deveuz c'hoaz ann Den-Doue-ze lezet he staga ouz eur groaz ; ez eo plijet gantan mervel varn-hi evel eun torfetour braz, petra benag m'hen divije allet, dre eur c'hoant hebken euz he volontez oll-gallouduz, dinerza he oll enebourien hag he vourrevien, evel ma reaz, dre eur gomz hebken d'ar zoudardet er Jardin Olivet.

Perag eo Doue en em c'hreat den ; perag eo plijet gantan mervel var eur groaz ? ar relijion hen lavar deomp : hag he lavar a laca hor c'halonou laouën. Evit discuez deomp pegement hor c'har eo hen deuz Doue great an traou-ze oll.

Dre ho dizentidigez hon tad hag hor mam genta ho d-oa sarret dor ar Baradoz outho hag ouz ho oll bugale var ho lerc'h. Evel m'en d-oa ho fec'het offanset eun Doue braz ha gallouduz dreist peb tra, e oa red, evit calmi e justiss counnaret, eun dic'haou talvoudussoc'h eget an oll draou crouet. Mæz nag hor c'herent kenta, nag ho oll bugale var ho lerc'h n'ho divije allet paëa eur seurt dle.

« Setu evit petra, eme an abostol sant Paul, « Doue ar Mab hen deuz lavaret da Zoue ann « Tad : Sacrifisou ann dud, neus forz pegen braz, « pegen niveruz a helfent beza, na ouffent biken « beza talvoudus aoualc'h evit paëa deoc'h ho dle. « Mad ! setu me aman : en em laçat a ran en ho « leac'h ; kemer a ran eur c'horf henvel ouz ho « re, evitho me a c'houzanvo, evit-ho me a baëo. » Setu aze, lenner keaz, eur mister euz ar re vrassa Mæz nag a laouënedigez a laca en hor c'halon, en eur zeski deomp bete peleac'h e ia carantez Doue evit ann dud.

Mister Sacramant an Auter, mister a garantez dreist peb tra, na laca ket en hor c'halonou neubeutoc'h laouenedigez, muioc'h eo an hini a ra.

Her gouzout a rit, lenner keaz, er sacramant-ze ema e guirionez Jezuz-Crist leun a vuez, he gorf, he voad, he ene hag e *zivinite* dindan furm ar bara hag ar guin.

Perag en em gav evelse cuzet dindan an drémmou-ze ? He garantez c'hoaz evidomp-ni, eo, he deuz great dezan ober eur seurt burzud a ra hag a raïo estounn ar Sænt hag an Ælez keit ha ma vezo Doue Doue.

Er Sacramant santel-ze euz ann auter : Jezuz-Crist en em ginig evidomp d'he Dad bemdez, e peb heur euz an deiz, e peb corn euz ar bed, dre zaouarn ar belec pa lavar an Oferen ; 2° maga a ra hon ene, rag hen eo ar bara a ro ar vuez d'an ene, pe a gresc enhan grassou Doue a zigor deomp doriou an Env, 3° Hon accompagnunecaat a ra, epad hon ixil, hon harlu er bed-ma ; lavaret hen doa d'he Ebestel : « Pignat a ran en Env ; mæz n'ho lezin ket minoret var ann douar, donet a rin d'ho sicour, chom a rin ganeoc'h bete fin ar bed.

Evit cavout hon Doue eta ne deo ket red deomp monet euz an eil penn ar bed d'egile, ne deo ket red treuzi ar mor, na memez monet da Bariz na da Rom. Bez' e ma en hor c'hichen, en hor bihanna, en hon disterra iliz, er prizonic santel ha dister a hanver an Tabernacl. Eno e ma ouz hor gortoz evit silaou hor pedennou, evit hor frealzi, evit hor c'hrenvaat, evit hor biniga, evit hor c'hass dre an dorn d'an Env, eleac'h na vezo mui na mister na tra cuzet.

Mar ho peuz eta c'hoant da gompren ar misteriou, gortozit eun neubeud, dalc'hit stard d'ar relijion ; goude eun neubeut bloaveziou tremenet en draônien-ma a c'hlac'har, hi ho casso da Varadoz Doue, hag eno, eno hebken e velfot fass oc'h fass, ar pez n'ho peus ket allet her guelet var ann douar, na memes gant daoulagat ar Feiz.

H. L.

PAX.

Ar Radicalet ho deus a beb seurt froudennou. Unan anezho, a so scriva eun dra benag var mogeriou kement ti a apparchant outho.

Rag-se ann diavezidi a ia breman da Baris da velet ann Exposision a hell guelet var mogeriou ar palæsiou hag ann tiez bras devet e 1871 ann tri ger-man a so gevier anat e peb leac'h mæs er plassou-ze dreist ar re all. LIBERTE, EGALITE, FRATERNITE.

Ann oll a so libr, ingal ha breudeur !!!

Var balæs ann Exposision ec'h hellint guelet ive ar ger-man : *Pax*, peoc'h. Ar ger-ze choaset gant Religiuset Sant Beneat evid ho ger a so bet choaset ive gant ar Republicanet etoues cals geriou all.....

Aman ar ger-ze ne dal netra.

Canet a so bet deomp var beb seurt ton peger mad eo beza e peoc'h hag ar re a save ar muia ho mouez eo ar re ne felle ket dezho ober ar peoc'h gant ar Brussianet. Goulennet a so bet diganeomp diouall da sevel dispac'h e fæsoun ebet rag ar vicherourien a beb seurt ho devoa ezomm a beoc'h ! *Pax !*

Lavaret a oa bet a vouez huel gant ministret ann 13 a viz du e vije bet eat breman ann traou cals guelloc'h eget kent hag abalamour eo fallaat a ra ann traou eleac'h guellaat, e ve c'hoant hen tamall deomp ! *Pax*.....

Ni hon devoa promettet chomm e peoc'h : re siouas ! eo, hon deus dalc'het d'hor promessa.

Ann Exposision ! kentra hellemp ni hon deus deus ho sicouret d'he ober hag hirio, memes n'hon deus ken c'hoant nemet he guelet o tont da vad. Ann enor eus ann Exposision-ze eta a dlie beza deomp oll couls d'ar monarchistet evel d'ar Republicanet. Int ho deus clasket rei ann enor-ze d'ar Republic hebken. *Pax !*

Fougassi a reont cals gant ho Exposision o lavaret ez a cals tud d'he bizita ha gouscoude biken jamæs ne baeo na memes ann drederen eus ar pez a so bet dispignet evid he sevel. Ma kendalc'h ann traou da vond atau egis m'ho deus commanset e vezo dastumet digant ar re a ialo d'he guelet eur 5 pe 6 million benag, mæs ar rest eus ann hanter cant million a so bet dispignet evithi piou a baeo ar re-ze ?

Goassoc'h c'hoas a so ; eur gouel vras ho deus c'hoant d'ober en enor da *Voltaire* goassa enebour ar Relijion, ann hini a renker tamall dezhan ha dezhan hebken Revolusion 1793. *Pax !...*

Goudeze ho deus c'hoant d'ober eur gouel all. Ne de ket ar guir Doue a vezo roët deomp da adori, mæs ar *bonnet ru* a so bet douget gant muntrerien, gant torfetourien 1793. *Pax !...*

Etretant, ne fell ket dezho e ve great prosessionou er meas eus ann Ilisou hag e leac'h all (e *Bourges*) e tifenner oc'h ann dud deol goulaoui ho ziez en enor d'ho fatronez santez Solange, merzerez, maro mil bloas so breman. *Pax*.

Ma bad ar bed-man mil bloas c'hoas, me bari ne vezo ket red difen goulaoui ann tiez en enor d'ar Gambetta ha d'he sclissen !!!

E cambr ann Deputeet pa so bet hanvet eun neubeut anezho (33) evid ober Budjet 1879 ar republicanet, na petra'ta, n'ho deus ket choaset eun eus ann tu dehou petra benag m'hen devoa ar Gambetta lavaret e vije bet hanvet unan benag. N'eus ken nemet *ar Mestr !* hag he vignonet ho deffe ar guir da lacaat ho fri en afferiou-ze.

Daoust hag eun dra benag a ve da c'hounis e kement-se ? Rag ne garont ket cals labourat, na dreist oll labourat evid netra.

Pax ! Pax ! ar peoc'h ! ar peoc'h ! ar peoc'h keaz-ze a renc cahout eur plas benag egis ann traou all, ha pa na fell ket dezho he c'hahout nag er Gambr nag er vro, (rag n'e ket cahout ar peoc'h, ober ho mistri var ar re all, miret outho da sevel ho mouez hag ho c'hass d'ar gear pa ve c'hoant), ho deus he lakeat var mogeriou ann Exposision. Daoust hag int ho deffe c'hoant lavaret deomp :

— Ar peoc'h ho pezo keit ha ma bado ann Exposision, mæs goudeze !.....

Marteze avoalc'h. A.

Petra oc'h eus-hu great ?

Aliæs hon deus goulennet digant ar Republicanet, ni hag an oll gazetennou vad all : petra hoc'h eus-hu great evid ar vro ? evid al liberte ? evid ar bobl ? hag ar Republicanet n'ho deus respontet ger cbet pe ho deus lavaret : gortosit eun tamic c'hoas hag e veloc'h. »

Hirio n'e ket ni hebken her goulen digantho, unan eo eus ar falla gazetennou, ar *Marseillaise*.

« Petra ho deus int great abaoue ma'z int bet « casset adarre d'ar Gambr ? Petra ho deus int « great evid ar bobl hen deus ho choaset ann tri « c'hant tri ha tri ugent-ze ?

« Chench plass d'ar Brefedet ha d'ar Souprefe- « det. Mad eo, ha mad tre, ma kirit ; ho migno- « net eo ho deus lakeat e plass ho enebourien.

« Ne lavaran ket ho deus bet tort ; ar c'hontrol- « beô eo a lavaran, Mæs piou so contant, nemet « ann Deputeet hag eun neubeut eus ho migno- « net. Peu sort lezen fall a so bet taulet en traon ?

Aman, scrivaniour ar *Marseillaise*, Assolant, a zigass da sonj dezho d'eus ar pez oll ho deus promettet heb beza great ann disterra. Goudeze e c'houlen digantho perag ne de ket votet c'hoas eul lezen evid pardoni kement hini a so bet prisoniet abaoue 1871, abalamour d'ann dispac'h a oa bet savet neuze, hag a lavar :

« N'ho deus ket allet memes ober eul lezen « evid pardoni d'ar re oll ho deus bet c'hoant di- « fenn ar Republic e 1871. Tort ho deus bet, « guir eo, rag n'eus nemet ar Republicanet n'ho

« deus ket conje da veza droug contant ha d'hen « discuez. Mæs goude tout, travoalc'h int bet pu- « nisset, prisoniet, casset pell d'eus ho bro : N'e « ket poënt pardoni ar re a so c'hoas beô hirio ? « Mar d'eo bet hanvet ann Autrou Canrobert ma- « rechal a Frans hag ann Autrou *de Rochebouet* « ministr ar brezel, rag m'ho deus *mitraillet* var « bali Montmartre tud heb armou, perag ne ve « ket roet conje da bourmen var ar memes bali « da Rochefort, Ranc ha Lissagaray ? » —

— Perag ? netra justoc'h : Ma kirit memes, Assolant, e vezo casset ann Autrou Canrobert hag ann Autrou de Rochebouët da gemer ho flass.

Setu aman ar c'homsou diveza eus ar pennad scrid braô-ze.

« Petra ho deus int great eta ann 363-ze aba- « oue 7 miz ? Torri eun neubeut Prefedet hag « ive eun neubeut Deputeet choaset hag hanvet « gant ar veleïen hag ar poliss ; mæs n'ho deus « torret hini ebet eus al lezennou coz great gant « ar Rouane evid chadenna liberte ar sitoianet ha « var ar poënt-ze, ni a so ker goas evel kent. »

— N'heller ket lavaret e ve braô nag e ve scrivet mad ar pennad scrid-ze, mæs eur plijadur dreist hon deus o velet ar Radical *ru goad*-ze o tont da c'houlen digant he genvreudeur : PETRA HOC'H EUS-HU GREAT ? Ne respontint ket, bezit dinec'h, mæs ni hel lavaro evitho : *n'ho deus great nemet droug*. A.

Ar goal exempl.

Trompla ar re all ha laëres n'e ket eun dra gaër serten eo : oc'h hen ober e pec'homp a enep d'ann autrou Doue, a enep d'ann nessa, a enep deomp hon unan : hogen rei ar goal exempl a so cals goassoc'h ha na hell ket c'hoarvezout ganeomp brassoc'h maleur evid henez.

Ober a ra eun den eun droug benag, den ebet n'her goar, pec'het hen deus a enep da lezen Doue; en em goll a rai ma ne chench ket ; mæs da viana n'hen devezo desket ann droug da zen ebet.

Hogen setu ann den-ze o tiscuez d'ann oll peger fall eo : he zisurjou so anat d'ann oll, guelet a rer anezho hag ho bruda e peb leac'h : hen he-unan a so fougez ennhan da veza ker fall, hag ar re a anav anezhan a deu d'he veuli hag ho deus c'hoant d'ober evelthan. Pegen eürus eo, emedo, oc'h en em amusi evelse !

Tud reuzeudic ma 'zint. Chomet int da sellet ous ar pec'her hag ho deus breman c'hoant da heulia he exempl, ne vezo ket pell e vezint d'ho zro ken eürus hag ann hini a rea dezo estlami kement. Dond a rafint abars nemeur, nan hebken henvel outhan mæs ive mont a rafint cals en tu all dezhan.

Setu petra ra ar goal exempl.

Kent ne oa ken nemet eun den oc'h offansi ann autrou Doue, na breman emaint dec'hant mil hag ouspen... Dond a ra da vervel ann hini hen deus roët kement a voal exempl hag ez a dirag ann autrou Doue da renta cont eus a gement tall a eneou collet dre he faut !

Her guelet a rit, mignonet, diæs bras eo deomp compren pegement a zroug a ra ar goal exempl.

Na penaus gouscoude he repari, rag he repari a rencomp mod pe-vod ! Siouas deomp diæs caër hon deus, n'omp ket goest mui d'he repari er bed-man.

Rag-se hor Zalver a levere : maleur d'ann hini a ro ar goal exempl ! Guelloc'h eo e ve staget eur mean-meil ous he c'houzoug hag e ve taulet er mor, abars m'hen deffe desket ann droug d'he nessa !

Jesus a vouie ervad hen, pegen tost eo ous ann daonasion eternel ann hini a ro goal exempl d'he vreudeur.

Peger mad eo, er c'hontrol, deski ar re all da bratica ar vertus ! Ann hini her gra a ra evelse labour ann autrou Doue, labour hor Zalver Jesus Crist, savetei a ra ann eneou. Na peger crenv eo galloud ann den pa vez ann autrou Doue a du ganthan !

Ia, hag hen deffe unan benag roët goal exempl d'he vreudeur o teski dezo al libertinach hag ar vesventi, ma teu d'en em gonvertissa heb aoun hag heb mez, mar teu d'en em ziscuez ker cristen, evel ma eo bet beteg hen, den fall ha pec'her, marteze ar re ho deus he heuliet en he zisurjou a rai goab anezhan da genta : mæs hen a gomso braô outho, diskuez a rai dezho pegement a druez en deus outho, ho alia a rai d'en em gonvertissa evelthan, deski a rai dezho ann dousder, al labour, ar vuliez vad, ann diouer eus ann oll ioulou fall hag evelse e teuio marteze a benn da savetei eur gals eus ar re a oa o vont da goll abalamour d'he voal exempl.

Guelit ac'hano peger droug bras eo ar goal exempl !

Ann hini hen deus he roët na hell eta cahout moïen all ebet d'en em zavetei nemet chench buhez ha kemer kement a soursi da zeski ar vertus d'ar re all m'hen devoa poaniet da zeski dezho ann droug.

Ma teufe ar respect humen da glasc miret ouzoc'h repari ho coal exemplou, neuze goulennit digant ann autrou Doue creski ennoc'h ho courach. N'ho peus ket bet mez beza pec'her ; na dleit ket kenneubeut cahout mez d'ober pinijen. A.

Al Leon hag ar Raz.

Neb a hell, so dezhan red ober vad d'ann oll ;
Aliæs, anes *bihan*, *bras* ez afe da goll.
Sad'aman daou varvail, so great vid hen diskouez,
Skoueriou var gement-se, so traou n'int ket rouez.

Dre zindan paô eul leon, eur pikol leon spountus.
E teuas raz penn skanv er meas eus he zoull-kus.

Roue al loënet a ziskouezas neuze.
Peger mad oa d'ann oll, o rei buhez d'ar raz-ze.
Ne gollas ket he vadober.
Piou a gredfe biken e teufe eun amzer
Leon da gahout ezomm eus a eur raz dister!

Eun droiad gouscoude var lez ar c'hoajou bras
Paket al leon bars el las;
Caër hen deus iudal na hell ket dond er meaz.
Va razic diredet, endra hell gant he zent
Krignat ar scoulm, al las so diframmet kerkent.

Guelloc'h eget gant ners ha kounnar e teuer.
A benn eus a bep tra gant poan ha gant amzer.

KELEIER.

Evid ann dro-man, eme ar *Virionez* d'eus Montroulez, e vezo achu m'ervad gant ann Toutain, bleôier Cleder ha mignon bras d'ar Prefet Dumarest. Der iaou all Tribunal Montroulez hen deus lavaret e oa heb guir ma glaske affer ous ann autrou Person hag ann autrounez cureet Cleder. Ouspen he gondaonet hen deus da baea ar mizou.

Me bari ne vo ket contant, na ne chomo ket c'hoas e peoc'h!

Ar gazeten gallec *Le Gaulois* a lavar eo guir ar pez a lennoc'h aman varlerc'h. Ann histor-ze a zesco deoc'h n'e ket red beza gouiziec na beza studiet cals evid beza mad! da..... souprefet.

Daou autrou a so o pourmen var ruiou Paris : unan anezho a so carget da gahout plassou d'ar re ho deus c'hoant c'hoari var ann theâtrou : egile so eur paour keaz den, ne de bet morse goest d'ober mad he servich e nep leac'h. Unan eo eus ar re a ia var ann theâtr da c'hoari sod, evid ober plijadur d'ar re all hag ho lacaat da gavout berroc'h ho amzer.

— Ar c'henta a lavar dezhan : ac'hanta paour keaz P... penaus ez a ar bed ganeoc'h?

— Ganime? mad tre.

— Evid ar iec'het, her gueler sclear avoalc'h, n'e ket ann dra-ze a c'houlennan. Cavet peus eur plass?

— D'eus ar re vella.

— Ia da! hag e peleac'h ha gant piou?

— Gant ar c'houarnamant.

— Sac'h ann dien! chans avoalc'h ho peus bet : na piou so e penn ann theâtr-ze?

— Ar Marechal Mac-Mahon.

— Ne iet ket d'ober goab.

— Ne ran ket. Ne d'oun mui etouez ar re a c'hoari ar c'homedi; antreet oun e servich ar c'houarnamant.

— Ha neuze?...

— Neuze, oun breman Souprefet er gear a S...

— N'hoc'h ket maleürus.

Ne gavit ket braô ann dra-ze! set' aze eun den ne oa ket memes mad da c'hoari ar c'homedi hag a so breman e penn eun arrondissamant en dro d'ar gear a Vourges. Petra rai? Petra? Egis ar re all. Cahout a rai eno tud paët cals neubeutoc'h evithan hag a rai al labour : hen n'hen devezo nemet lacaat he hano var ar baperiou a vezo casset dezhan ha setu tout.

Pegement a arc'hant a alfe beza espernet ma ve casset ar Prefedet hag ar Souprefedet da gastrillessa. Ann traou ne iafent na falloc'h na velloc'h: ar re so er burcioiu eo a rafe al labour evel m'her greont breman, rag eaz eo deoc'h gouzout ervad ne chomm mui hir avoalc'h ar Prefedet hag ar Souprefedet er memes plass evid anaout ar vro.

A.

Ann hini a so e penn ar gazeten gallec *Le Siècle* ne oar ket atau petra a ve lakeat en he c'hazeten; panefese ne gavjemp ket ennhi traou evel al lizerman scrivet dezhi gant eun den divar ar meaz var follentez ar re a fell dezho ober autronez eus ho bugale.

Setu aman al lizer:

« D'oc'h ma ia ann traou, da benn eur c'hant
« bloas benag pe zaou c'hant bloas, ne vezo mui
« cavet den ebet evid labourat ann douar, ma roio
« d'ann dud ed hag avalou douar d'en em vaga.

« C'hui a vev e Paris ha ne ouzoc'h ket pege-
« ment a dud a zilez ar meziou evid mont e kear.

« Cals a blij din guelet ann dud desket ha des-
« ket mad, mæs ar seurt kelennadurez a roër bre-
« man d'ann dud iaouanc na blij nemeur dime, rag
« miret a ra oc'h peb den chomm en he stad.

« Ne garfen ket lavaret e ve fall beza *bachelier;*
« beza alvocat, beza medisin, beza soudard a hell
« talvezout cals d'ann hini hen deus choaset unan
« benag eus ar micheriou-ze, mæs mar g'hellont
« renta eun tam benag a servich d'ho bro peb
« hini hervez he stad, ne ve goest hini ebet ane-
« zho d'ober gant he oll gelennadurez, gant he
« oll ijin, na memes eun dornad bleud. Gouscoude
« red mad e vezo deoc'h hen anzavout neus fors
« peger desket, na peger *siviliset* e ve eur vro,
« n'e ket possubl dezhi beva heb a vleud. »

Aman ann hini a scriv al lizer-ze a ziscuez ann den iaouanc mab da eur païsant o tistrei d'ar gear goude beza desket, cahout mez eus he dad; ann autrou iaouanc-ze ne garfe ket chomm mui var ar meaz da duria douar, da droc'hi burug na da pega e lostennou ann alar. Mond a ra eta e kear ha setu hen eta deut da autrou.

« Evid lavaret ar virionez ne de ket c'hoas eun
« autrou bras anezhan, mæs guisket eo, evel eun
« autrou, beva a ra egis eun autrou, bale soun a
« ra egis eun autrou hag a sell a druez ous ar re
« a renc poania kement var ar meas da gahout
« eun tam bara.

« Dond a raï a benn ann den da baca eun tamic
« plass benag e leac'h, ne lavaran ket gant labou-

« rat, petra benag ma renc lod anezho hen ober,
« mæs gant chomm asezet hag oc'h ober van da
« scriva epad c'huec'h pe seis heur bemdez ec'h
« hello gounis! kement ha marteze muioc'h eget
« n'hen divije great oc'h hada pez pe o falc'hat er
« prad. Unan muioc'h eo ma renc ar païsantet
« pourvei bouëd dezhan, unan neubeutoc'h evid
« gounis ha tenna eus ann douar ar bouëd-ze ho
« deus oll ezomm anezhi.

Al lizer-ze a lavar cals guirionezou ha m'hen deffe gouezet merour ar gazeten petra oa ennhi m'eus aoun n'hen divije ket roët conje d'he moulla. Guir eo e lenner er feuillen-ze traou drol avoalc'h aveichou. Ar gazeten-ze eo c'hoas a c'houlennas eun devez digant ann dud digass arc'hant evid sicour sevel skeuden Voltaire goude beza lavaret d'eus al lampon-ze eun neubeut devejou araug. *Goassa punision Voltaire eo rag ma eo deut Doue ar re sod.* Ann dra-ze a ziscuez e scriver alies heb sonjal evel ma causeer ive siouas! A.

Eun den iaouanc d'eus *Niort,* ann autrou *de Savalte* hen devoa lakeat claoustre ez afe e pemp devez d'eus eur gearic vihan hanvet *La Crèche* bete Paris, (cant leo).

Ann devez kenta en deus great diou leo var'n ugent ha cart.

Ann eil devez a so bet diæs eston evithan. Cals glaô a rea, ann avel a oa abenn caër dezhan ha ne helle bale nemet gant cals a boan var eun hent bouillennet ha risclus : pa en em gavas el leac'h ma tlie loja da unec heur eus ann noz n'hen deus kemeret ken amzer da ziscuiza nemet evid dribi eun tam ha sec'ha he zillad. Ann dra-man a oa d'ar merc'her. D'ar iaou, kerkent ha teir heur eus ar mintin, e oa var saô. Ann hini a ioa oc'h he heul hag a rea gouscoude ann hent er voitur a c'houlennas truez hag a chomas en he vele o lavaret ez afe var he lerc'h pa vije bet discuis.

Deves ar iaou a so bet ar guella evithan ha da fin ann devez ec'h helle beza sur da c'hounis ar c'hlaoustre. Ann amzer a oa braô, ann douar seac'h hag ar bale eaz.

D'ar guener hen deus great ive eun devez madtre : bale hen deus great beteg ar sadorn teir heur dious ar mintin ha neuze n'hen devoa mui nemet 12 leo hanter d'ober evid paca Paris. Goude pemp heur ehan, e partias d'ar sadorn da eis heur dious ar mintin d'eus ar gear a Etampes ha d'ann abardaëz eus ar memes devez ec'h en em gave e Paris 12 heur kentoc'h eget ann termen merket.

Eno e cavas ous he c'hortos eun neubeut eus he vignonet a ioa deuet di d'eus ar gear a Niort evid he veuli hag ober dezhan coll ar sonj d'eus ar boan ha d'eus ar scuisder hen devoa bet da c'houzanv hed ar veaich.

2,500 lur a ioa bet-lakeat e claoustre gant eul lein 500 lur.

Lod eus ann dud en em zervich eus ar speret ho deus bet digant Doue evid he veuli hag ober ar mad. Lod all er o'hontrol ne reont nemet droug hag ar muia speret ho deus bet ar muia droug a reont.

Setu aman eun histor a ziscuéz anat kement-ze.

Eugenie Ponsel a veac'h oajet a eur bload var 'n ugent ho deus lakeat da ober laëronsiou ar speret he devoa bet digant Doue d'ober œuvrou mad.

— E ti ann dimezel Dantec he deus lavaret e oa o servicha e ti ann Itrôn Aubert-Jacolot hag e oa deut da gerc'hat sucr ha café. Kemer a reas evid 5 real hag eur guennec hag epad ma oant oc'h he servicha e levere; n'eus ket pell bras so c'hoas abaoue emaoun e ti ann Itrôn-man : he merourien eo ho deus great din dond di.

— E ti ann Itrôn Morin, hostizes, atau, d'oc'h ma levere, o tont d'eus pers ann Itrôn Aubert-Jacolot, e kemeras evid 9 real kic-sal. Ann tam a so marteze eun tamic re vras a levere ann Itrôn Morin; nan da, eme al laërez o vont cuit gant he zam.

— E ti ann Itron Bernard e oa deut, emezhi, da brena pemp litrat guin var'n ugent evid eun eured: mæs araug he devoa c'hoant tanvaat ar guin hag e c'houlennas eur voutaillad evid hen ober; kendale e vezin distrò emezhi. Abaoue n'eus ket bet guelet al liou anezhi.

— E ti ann Itrôn Aubert-Jacolot e c'houlennas, hag e oe roët dezhi, ugent real d'eus pers he merourez evid prena louzou ha paea ar medisin.

— E ti eur marc'hadour guin e Dinan e teuas da c'houlen eur varrikennat guin evid he mam ann Itrôn Rose d'eus Sant Judoce. Tanva ar guin a reas ha rei urs d'he gass d'he mam. Da c'hortos ar marc'hadour a roas dezhi e presant eur voutaillat odivi, hounez a oe lonket ganthi da grenvaat he c'haloun. Hogen ann Itrôn Rose o velet o tont beteg he zi eur varikennat guin n'he devoa ket he goulennet na carget den d'hen ober a deuas da Zinan evid goulen perag e oa bet casset dezhi.

Ar marc'hadour, ker souezet hag hi, a lavaras: ho merc'h eo a so deut ann devez all d'he goulen diganin.

Ma merc'h-me? C'huec'h miz a so abaoue n'e ket bet e Dinan. Hirio avad eo deut ganin.

Ar marc'hadour guin o velet merc'h ann Itrôn-ze a anavezas doc'htu hen devoa bet affer ous eul laërez, mæs re zivezat a oa.

— Eugenie Ponsel ne oa ket chomet gant he c'herent, tud d'oc'h ar re vella, rag n'he devoa ket travoalc'h a liberte gantho evid heulia he ioulou fall.

— Erfin kement a drubarderez hag a laëronsiou he devoa great etro da Zinan ma teuas aoun dezhi beza paket hag ez eas da Venet.

— O cahout sonj eno penaus ann Autrou person eus *Bourg des Comptes* hen devoa bet eur c'hure hanvet Pinault, hag hên devoa ann Autrou Pinault eur c'hoar, e scrivas d'ann Autrou person al lizer-man :

Autrou Person,

Me a so c'hoar d'ann Autrou Pinault so bet cure ganeoc'h. Deuet oun aman e pelerinaij e Santes Anna Venet gant va mam a so clanv. Mæs o tremen dre Venet eleac'h am beus eur breur soudard, va mam he deus collet he ialc'h goude ma oamp diskennet eus ann hent houarn. Setu ni eta nec'het bras rag ezomm hon deus c'hoas eus eun daou ugent lur benag evid achui hon tro. En han' Doue prestet ann arc'hant-ze deomp. Fizians am eus e rentoc'h ar servich-ze da c'hoar ho cure coz. Ann arc'hant a vezo casset deoc'h en dro pa vezimp distroët d'ar gear.

Marie PINAULT.

Ann Autrou Person a gassas ann arc'hant doc'htu hag a scrivas ive d'ann Autrou Pinault. Heman kerkent ha ma resevas al lizer a bartias evid mont d'ar gear da velet petra oa c'hoarvezet, mæs o veza cavet eno he c'hoar hag he vam ec'h anavezas ker buhan e oa eul laërez, eun affronterez, he devoa scrivet d'he berson coz.

Etretant pa erruas ann 40 lur e Guenet, Eujenie Ponsel o veza great c'hoas eul laëronsi benag, a oa bet dastumet ha lakeat er gaoued.

Evel m'he devoa c'hoant bras da gahout ann arc'hant e lavaras d'ann hini a so carget da ziouall ar brisonerien e Guenet :

— Me, emezhi, e vez great Ponsel ac'hanoun ; mæs bastardes oun ha va hano guirion eo Pinault. Ann dra-ze a laca ac'hanoun diæs bras evel-ken, rag eul lizer a so deut evidoun d'ar post hag am eus arc'hant ebars.

Ann den a ieas ken dale da gerc'hat al lizer, mæs he gass a reas da genta da Brocureur ar Republic a zalc'has ann arc'hant ganthan ken ac'han ma vije bet guelet sclear d'oc'h a beleac'h e teue. Evelse ann Autrou Person ne gollo ket he zaou ugent lur.

Al laërez iaouanc-ze he deus paket 6 miz prisoun.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Stéphan, belec iaouanc a so bet hanvet cure e Sant-Vaze, (Montroulez.)

KELEIER DIAVEAS AR VRO.

Evid ar pez a sell ous ar Sao-Heaul ne ouzeur sort ebet evid c'hoas, nemet ema atau ar Russianet hag ar Saozon oc'h en em brepari d'ar brezel.

Lavaret so bet e tlie cannadet ann oll broiou en em gavout e Berlin d'ann unec a viz even, mæs evid c'hoas n'eus netra serten var ar poënt-ze.

Ar bobl e Bro-Saoz a so a du gant ar re ho deus c'hoant da vont a enep d'ar Russianet.

— E *Berlin*, e sonj da gals, eo Bismarck evid ar Brezel, ma hello, epad ma vezo ar re all oc'h en em laza, kemer du-man, du-hont, ar pez a blijo ganthan.

Lod all er c'hontrol a lavar hen deus e guirionez c'hoant da assuri ar peoc'h gant aoun rag Radicalet ann Alemagn.

— E *Suisse*, ann elecsionou diveza a so bet mad evid ar gatoliket : ar re oll a oa enebourien ar Relijion, a serre ann Ilisou, a gasse cuit ann Eskibien hag ar veleïen, a vire outho d'ober ho dever, hag a lakea en ho flass beleïen excumunuget deuet eus a beb leac'h, ar re-ze ho deus collet er voterez. Ar Suisset a vel breman, m'ervad, n'eus nemet gaou er pez a lavar ann dispac'herien pa c'houlennont moueziou. Neuze e leveront : *liberte* ha *frankiz* evid ann oll, mæs eur veich hanvet n'eus ket goassoc'h mistri evitho.

Peur ec'h hello ar Franzisien guelet ker sclear en ho afferiou evel m'ho deus great ar Suisset.

A.

Madou ann Douar.

E peb leac'h e clemer c'hoas gant re a c'hlaô. Ann ed er parkeïer a so gounezet gant ar ieot. E cals plassou eo couezet ar segal hag aoun so ne c'hoarvezte eun henvelep tra gant ar guinis. Er prajeier a so bet teilet mad, ar ieot deut re huel ha re zru a so couezet e plassou.

Sonjal a rea ne vije ket bet cals a zroug ma vije deut eur maread amzer domm mæs ne teu ket c'hoas ha ne heller ket memes counta var daou zevez heaul doc'htu ; arneu hag arneu n'eus ken. Hirio na deac'h n'eus ket bet a c'hlaô : arneui a ra adarre evel ken ! Plijet gant Doue rei deomp eur guchennat devejou amzer seac'h !

Ann autrou Jacquot a scriv d'eus departamant ar *Vosges* da *C'hazeten ar Meziou* :

« Ne ia ket goal gaër ann traou dre aman : « glaô ha glaô atau : e plassou ann avalou douar « so bet devet gant ar reô-guenn : trist avoalc'h « eo hon doare-ni.

« N'eus ket pell eo bet peget clenvet al loënet- « corn e ti eur marc'hadour saout a zu-man. « Me chans ec'h hellimp miret ne rafe re a zroug. « Da ziouall so breman na zeufe eur marc'hadour « all benag da zigas adarre ar c'hlenvet-ze er vro. « Evid c'hoas, n'am beus ket clevet e ve bet taget « loën ebet eus ar vro. »

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE N° 67). DISSADORN 15 A EVEN 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 15 Even 1878.

Er sizun-man ar Senatourien n'ho deus great nemet examina al lezen evid criski pension ann offiserien. Ar Gambetta hen devoa great d'ann Deputeet lavaret dre al lezen-ze e vije bet dalc'het d'ann offiserien 5 dre gant var ho fæamant. Mæs ar Senat hen deus lavaret e oa travoalc'h derc'hel dezho 2 dre gant hebken evel ma vije great beteg hen, hag al lezen a so bet votet evelse, breman e renco beza casset adarre d'ann Deputeet hag e vezo guelet petra a raint, ma kendalc'hint atau o tenna digant eun dorn ar pez ho devezo roët dre eun dorn all.

— Der iaou 6 a viz even, ar Senatourien ho deus votet eul lezen a lavar rei da intanvez eur soudard pe eur martolot ann drederen eus pension he goas eleac'h d'ar c'hart a vije roët dezhi bete vreman.

— Der guener 31 a viz maë, ann Deputeet ho deus votet al lezen a so bet votet goudeze d'ar iaou 6 a viz even gant ar Senatourien evid criski pension intanvezet eur soudard pe eur martolot benag. — Goudeze, Cantagrel, eur paotr a gleiz a c'houlen e ve scrivet er gazeten hanoiou ar re a so caus ne ve ket mad ar voterez, rag ne fell ket dezho voti. Gâtineau a lavar ne heller ket ober eur seurt lezen. Ann dra-ze a ve eur vez evid ann Deputeet, hag a ve goest d'ober d'ar vro coll ar fizians he deus ennho. Ober a ra eus ar guella evid difen ann Deputeet ne fell ket dezho ober ho dever, petra benag ne vancont ket da vont beb miz da douich ho daou c'hant hanter cant scoët (750 lur); ar Radicalet oll a lavar evelthan: ma ve great eur seurt lezen ne ve ket mui a liberte. — Goudeze e torrer elecsion ann autrou Vitalis evid *Lodève* hag e leverer eo bet great mad hini Gent evid *Avignon*. Henez a so eur Radical eus ar re falla, ha mez am beffe scriva aman deoc'h pegen neubeut a dâl.

— D'ar sadorn, 1 a viz even, ann Deputeet a dorr elecsion ann autrou Jerome David, hag a lavar eo bet great mad hini Mougeot evid *Chaumont*.

Dilun, 3 a viz even, ann autrou Villiers, unan euz hon Deputeet, a c'houlen digant De Marcère, abalamour da betra eo bet torret gant ar C'houarnamant, ann autrou de Parcevaux mear Cleder, hag he zaou adjoint. Ar Radicalet a so droug ennho ha ne reont ken nemet ober trouz, o clasc miret outhan da brezec ; caër ho deus ez a atau gant he hent hag e lavar dezho eun neubeut guirionezou diæs avoalc'h da lonca. Ann Hemon ne hell ket chomm en he blas, redec a ra du-man, du-hont, mond a ra da gahout ar ministr egis ma ve c'hoant ganthan ober evel Gambetta, lavaret dezhan petra hen devezo da respont. Aveichouse teu da gavout ann autrou Villiers da lavaret eun dra diskiant benag ha ne chomm trankil nemet pa ia De Marcère da respont d'ann autrou Villiers. Da respont ? Petra a lavaran-me ? Dre douez eun neubeut diotachou ec'h hellomp entent e lavar ar c'homsou-man : Ar prefet hen deus great ar pez a livirit, a so eur prefet mad, ha me n'em eus netra da lavaret dezhan, hag e carfen e ve ar re all oll evel henez. Var ar ger-ze e tisken d'he blass, hag ann autrou Villiers na hell cahout ken diganthan. En eur achui he brezegen, ann autrou Villiers a lavar : « Ar justis a so a du gant ann dud « calonec-ze hoc'h eus tennet heb ræsoun digan- « tho ar garg ho devoa bet digant tud ho farræz. « Ma ne rentit ket dezho ho flassou ec'h hellint « lavaret gant guirionez, ne deo ket eur c'houar- « ner hoc'h eus casset e departamant ar Finister, « nemet eun den ne deo, hen deus promettet d'o- « ber atau ar pez a c'houlennoc'h diganthan pe « vo mad pe ne vo ket, gant ma servicho ho ven- « jansou hag ho cassoni. » Epad ma barlante ker braô ann autrou Villiers, ann Deputeet a gleis, insitet gant ann Hemon, a rea kement all a drous, ma kinnigas ar Presidant Grevy facha ha ma lavaras dezho :

« Mar kendalc'hit o viret ous ann autrou Vil- « liers prezec, me a roio eun noten fall deoc'h »

Var gement-se, ann autrou Prax-Paris a respontas anezhan : « Grit-'ta, ni a gasso ann noten « ze d'ann Exposision. »

— D'ar meurs 4 a viz Even, eo bet torret elecsion ann autrou d'Arras evid *Dunkerque*, ha goudeze ar Radicalet a renc, caër ho deuz beza droug-contant, lavaret eo bet great mad elecsion ann autrou Marechal a oa bet torret he elecsion, hag a so bet hanvet eun eil gueich.

— Der iaou, 6 a viz Even, goude beza votet eur guchennat lezennou bihan, ann Deputeet ho deus votet eur bension 2,000 scoët evid intanvez Denfert-Rochereau, ha 5,000 lur evid paea dispignou he anterramant. — Ann nemorant eus ann devez ho deus commanset examina eul lezen a lavar pegement a renco paea evid antreal en Itali, ann traou a ialo di d'oc'h ar Frans, hag ive ann traou a deuio ac'hano e Frans. Egis ar seurt lezennou all great etre ar Frans hag ar broiou all, al lezen-ze a so cals guelloc'h evid ann Itali eget ne deo evidomp. Ma ve ann oll Deputeet a ganfe ho bro, ne ve ket votet enn daill-ze a dra sur, mæs Gambetta hen deus prometet d'ann Italianet lacaat he voti, hag hen eo ar mestr breman siouas!

A.

KELEIER DIAVEAS AR VRO.

Dissul 2 a viz Even ez euz bet tennet evid ann eil gueich var Impalaër ann Alemagn. Tizet eo bet e meur a blass hag hen deus collet cals goad.

E Berlin hag en Alemagn a bez, ann oll a so bet spountet.

Ar muntrer goude beza tennet var Guillaume hen deus ive tennet varnezhan he unan mæs abars m'hen delfe allet en em laza eo bet paket gant ar poliss. Eun docteur eo, mar plij ganeoc'h (ha c'hoas ez eus tud a lavar penaus pa vezo desket ann oll, dreist oll pa vezo ar scoliou evid netra, dizoue hag ann oll oblijet d'ho heulia ne vezo mui a grimou!) *Nobiling* eo a rer anezhan mæs ne fell ket dezhan anzavout abalamour da betra hen deus hen tennet var ann Impalaër. Anat avoalc'h eo evelken eo unan eus ar sosialistet a so o commans sevel dispac'h en Alemagn.

Goude Hœdel, *Nobiling*, goude heman eun all a zeufo marteze da beur-ober ar pez n'ho deus ket allet ann daou kenta dond a benn anezhan.

Piou so caus a gement all a grimou nemet ar re a so hirio e penn ar gouarnamanchou? E peb leac'h ez eus bet roët ann tu gounis d'ann dispac'herien d'ar Radicalet var ann dud a urz vad var ar Gonservatourien. Roët so bet conje da scuilla e peb leac'h a beb seurt scridou fall a levere ne oa ket eur pec'het laza ann hini a oa e penn ar c'houarnamant, Victor Hugo o parlant d'eus Napoleon III hen deus scrivet ar c'homsou-man : *Ann oll ho deus conje laza ann den-ze*, hag hirio ann oll Radicalet hel lavar ive lod anezho dre gomsou sclear avoalc'h, lod all dre gomsou goloët. Rag-se, n'hellomp ket beza souezet ec'h en em gavje tud atau prest d'ober ar pez a lavar ho mistri.

Ann hini diveza hen deus tennet var Guillaume hen deus clasket en em laza doc'htu : n'hen deus ket allet hen ober, evelken goal c'hlazet eo ha danjer bras so ne alje parea.

D'ar barner a so deut da c'houlen diganthan perag hen devoa great eur seurt torfet, hen deus anzavet ez oa en em lakeat en unan eus ar Breuriezou-cuz, hag ez oa couezet ar sort ganthan evid tenna var ann Impalaër. Kement-se a ziscuez ec'h hell Guillaume beza var evez rag varlerc'h heman, e teuio, a dra sur, re all, ken ac'han m'ho devezo allet dond a benn anezhan.

Setu eno hag a ziscuez anat deomp gant ar pez a veler a hent all en Alemagn hag er Russi hag ive memes en hor bro petra ho deus tennet var ho fenn oll Gouarnamanchou ann douar o rei re a liberte d'ar re fall ha tennet ho hini digant ar re vad. Ancounec'heat ho deus e renkent difen ha souten ann Ilis, oc'h enebi ous ann droug hag ho deus er c'hontrol sicouret ar re fall d'he goasca dezhi, ha breman eleac'h cahout ann Autrou Doue da vestr ec'h heuliont ann droug-speret ha kenvreudeur ar Breuriezou-cuz eo ar re a so breman oc'h ober ar pez a geront dre ar bed. Kense n'eus ket mui a beoc'h e neb leac'h, na ne vezo, ken ac'han m'ho devezo anavezet ho fec'het ha m'ho devezo anzavet a vouez huel N'EUS KEN MESTR NA KEN ROUE NEMET HOR ZALVER JESUS-CRIST, gant ar re a bleg dezhan hag a vir he c'hourc'hemennou.

A.

Ar Relijion brotestant! Set' aze eur Relijion æz.

(*Kenta loden.*)

En amzer ma oa ann Autrou Morlot Arc'hescob e Paris, *Achille Fould*, Ministr ann tenzor dindan ar Roue Lois Filipp ha dindan ann Impalaër Napoleon III a zeuas d'he gahout :

— Autrou, emezhan, me so ganet e Relijion ar Juzevien, mæs oblijet oun dre va c'harg da zarempred a beb sort tud a lignez, tud a lokans, ha ne hellan mui chomm e Relijion va zadou coz. Den, evid guir, n'hen deus morse lavaret dirazoun netra a gement a alfe ober poan din, gouscoude ker buhan ha ma ve troet va c'hein ganin e clevan hiniennou o c'hoarzin hag o lavaret ann eil d'egile : « Sell oc'h henez! Henez a so eur Juzeo! » Ann dra-ze a ra cals poan dime; kenze am eus c'hoant d'en em ober cristen.

— Doue ra vezo meulet, eme ann Arc'hescob, eus ar sonj vad-ze en deus digasset deoc'h : Mont a ran da zibab doc'htu evid hoc'h instrui, evid ho kelenn ann desketa belec eus va Escopti.

— Nan, nan, n'her grit ket, eme ar Ministr, ne c'houzanvin biken e ve kemeret kement a boan ganin.

— Bezit dinec'h, Autrou, ann dra-ze na vezo ket eur boan evidoun; eur blijadur vras eo e vezo er c'hontrol. Eürus e vezin oc'h ho prepari da reseo ar vadiziant, ar sacramant-ze hor gra bugale da Zoue ha d'ann Ilis.

— N'eus ken moïen, n'eus hent all ebet berroc'h d'en em ober cristen!

— Nan, eme ann Arc'hescob; c'hoant hoc'h eus e guirionez da veza cristen? Mad! neuze eo red deoc'h anaout ar guirionezou a dle peb cristen mad ho c'hredi; red eo deoc'h anaout ar pez ho pezo d'ober goude, red eo deoc'h c'hoas guelet e petra hoc'h eus offanset Doue evid goulen pardon diganthan ha chenj buhez enn amzer da zont.

— Cals traou a livirit din Autrou! Me a gave din n'am bije ket bet eur c'hement all da ober! Hel lavaret a ran deoc'h c'hoas, c'hoant am eus da veza cristen, mæs ann neubeuta ma hellin avad.

— N'e ket travoalc'h kement-se eme ann Autrou Morlot, evid beza e guirionez cristen e renker beza badezet, heulia gourc'hemennou Doue ha re ann Ilis, ha beva e guirionez evel eur guir cristen.

Var ar respount-ze, ar Ministr a savas en he za, a saludas ann Arc'hescob, ha setu hen er meaz.

En eur vont gant he hent e levere ennhan he unan; « ne oan ket couezet mad evelken evid « cahout eur relijion æz. »

Neuze e teuas sonj dezhan eus eur ministr protestant e vije great *Coquerel* anezhan hag a oa o chomm eno e kichen, setu hen o vont timad varzu ti henez. Eur veich digouezet e tâl ann ti e c'houlenn digorr ha setu hen o vont tre hag oc'h en em gavout dirag eun Autrou bras guisket e du eur vâro hir ha kempennet brao dezhan.

— Deis mad deoc'h, Autrou, eme ar Ministr oc'h antreal, me am eus c'hoant beza cristen : Bet oun o cahout ann Autrou Morlot, mæs hen hen deus comset din eus kement all a draou m'hen deus spountet ac'hanoun : re ziæs a gavan he relijion : hoc'h hini, daoust ha ne velfe ket æssoc'h?

— Eo, eo, n'ho pe ket aoun, eme ar ministr protestant, hag o tigorri he gaierou hag he rejistrou bras : hoc'h hano, emezhan :

— Achille Fould.

— Ho micher?

— Ministr ann tenzor.

— Mad! setu c'hui cristen ha cristen mad soken n'e ket diæssoc'h.

Ar vadiziant eo ann or dre behini a renc ann oll antreal en Ilis; mad ne oa bet hano ebet anezhi. Ar c'hristen hen deus deveriou da viret; anaout a renc ar stad huel e peleac'h eo bet savet gant Doue; cals hen devezo da c'houzanv mar fell dezhan dioual eus ar pec'het ha pratica ar vertuz; mæs ne oa bet caus ebet a gement-se. Set aze da vihana eur Relijion hag a so æz.

Ia, ar Relijion brotestant a so eur Relijion æz, eur Relijion n'eus poan ebet, oc'h he heulia. N'e ket hi a ra al lezen d'he bugale, ar re-man eo her gra dezhi; hi a bleg hag a suj d'ho oll ioulou fall.

Guelet hoc'h eus pegen neubeut a istim a reont eus ar vadiziant! Rag-se pa zeu unan benag anezho d'en em gonvertissa e roer ar vadiziant dezhan gant aoun ne ve bet morse badezet pe autramant e ve bet badezet fall.

Ne reont ket muioc'h a istim eus ar binijen, nag eus sacramant ar Binijen, nag eus ar vertuz a binijen. « Ni, emezho, a goess ous ann Tad « Eterhel hebken. » Ne anavezont ket ar boan hag ar vez ho deus ar Gatoliket da c'houzanv evid disclæria ho fec'hejou da eun den henvel outho mæs da behini hen deus roet ann Autrou Doue ar galloud d'ho fardoni dezho : re denn eo ann dra-ze evitho. Ne ouzont ket guelloc'h petha eo ar vertus a binijen, ne dalc'hont cont ebet na d'eus ann niver na d'eus ar grevusdet eus ho fautou, ha ne gemeront soursi ebet d'ho guelc'hi dre ann daëlou, ar beden hag ar vortification. « Me a gred « er C'hrist, emezho; hen hen deus paet va oll « dle : ar pez a rafen goude a ve a re; ar binijen « eta ne dal netra : eun injur eo soken da vintou « heb muzul ar C'hrist. »

Abalamour da-ze evid ar Brotestantet, n'eus na iun, na viul.

Ar pez a c'halvont ar GOAN (e gallec *La Cène*) a so eun offis ha ne goust ket cals a boan dezho. Ar goan-ze a zalc'h dezho leac'h sacramant ann Auter! Eur veich er bloas ar Ministr a ro d'he oll breudeur eun tam bara da zribi hag eur banne guin da eva en eur c'halir bras. Evit tostaat ous ar banket-ze n'eus netra d'ober : n'e ket red guelet e pe stad ema ar goustians; pe hi a so diveac'h, pe ne ket. Rag-se ne chomm den e stribill a oll ho deus pers er banket. Eun dra eo henvel the eus ar Merc'her-Ludu evid ar Gatoliket. Evid ar vugale, n'e ket red ho c'helenn, ne dal ket ar boan.

Me am eus anavezet bur belec bet oc'h ober scol en unan eus scolachou ar c'houarnamant e peleac'h e ve scoliet tud a beb stad hag a beb creden. Beza hen devoa en he glass daou brotestant iaouanc, var dro pemzec pe c'huezec bloas. Clevet ho devoa caus eus Doue, eus ar Barados, mæs eus ann Hern, morse. Eun devez ar belec'hen devoe c'hoant da c'houzout petra a vouient divarbenn d'ar Relijion hag her goulennas diganthe. Ne ententent netra.

— N'ho peus ket eta desket ho catechis, emezhan?

— Hor c'hatechis? nan sur. En hor Relijion-ni ne zesker ket ar c'hatechis ken abred-ze.

— Peur eta e ve desket deoc'h ?

— Pa ier d'ober ar goan genta.

— Ha da be oad e rer ar goan genta ?

— Da drivec'h vloas pe vardro.

Her guelet a rit eta, ar Brotestantet na gemeront ket cals a boan evid deski ho bugale.

***

(*Eur pennad all eur vech all.*)

En Americ, tu ann Nord, ann darn vrassa eus ann dud a so protestantet. Hogen setu aman eur respount a rafe mez da veur a hini eus ar re a lavar beza catoliket.

Er vro-ze n'e ket eur Roue a so, eur Presidant eo hag ann hini a so e plass, ne garfe ket dont da veza netra, goude beza bet kement a c'halloud.

Ann hini a so bet araug ann hini a so breman, Grant eo a rer anezhan, a oa bet hanvet dija diou veich, hag e vije bet contant beza hanvet eun drede gueich.

Evid-se e felle dezhan lacaat ar radicalet a du ganthan ha setu aman petra a levere dezho :

« Ober a rin brezel d'ann Ilis Catolic.

« Lakaat a rin cargou var madou ann Ilisou.

« Ne vezo relijion na belec ebet e penn ar sco-
« liou : ar scoliou, a vezo evid netra, mæs ann
« oll a RENCO cass ho bugale d'ar scoliou-ze ma
« vezint kelennet mad. »

— Gouzout mad a rit oll penaus en hor bro ez eus cals a garfe ober ar pez a levere Grant hen deffe hen great en Americ. Mad e ve dezho lenna mad ha gant evez ar respount a reas dezhan ar Radicalet eus ar vro-ze.

— Arabad e ve deoc'h credi eo ar Radicalet-ze henvel ous hor re-ni !

Nan-da ! Eno n'eus ken nemet Republicanet hag e leverer Radicalet, ar re anezho a zalc'h ar muia d'ar Republic.

Mad ! ar re-ze protestantet ann darn vrassa anezho ho deus respontet : —

— « Ne fell ket deomp e ve great brezel d'ar
« relijion gatolic rag ma dle beza libr egis ar re
« all hag ouspen ez eus ganthi guelloc'h cundu
« etouez ar bobl hag ive ez eo guelloc'h ganeomp
« cahout affer evid ar c'honvers gant ar guir gato-
« liket. Suroc'h cals e ve.

« Ne fell ket deomp kenneubeut e ve lakeat
« cargou var madou ann Ilisou, rag madou Doue
« int hag HEN a alfe ober deomp paea re ger ann
« arc'hant a gemerfec'h varnezho.

« Evid ar scoliou n'hoc'h eus ket ar guir da
« denna ho liberte digant ann tadou hag ar mam-
« mou. N'eus lezen ebet a alfe mond a enep d'ho
« bolontez, hag ive n'eus kelennadurez vad ebet
« heb ar Relijion, rag ni a fell deomp e teufe hor
« bugale d'hor c'haret, d'hon respecti ha da senti
« ouzomp. »

Goude beza lavaret kement-se dezhan electourien ar *Stajou-Unanet* ho deus lezet Grant a gostez ha choaset en he blass ann autrou Hages a lez he liberte gant eur bobl a fell dezhan e ve e guirionez al liberte evid ann oll.

A.

Kimiad da viz Mari.

Me ho meulo da c'houlou-de
D'an noz me ho meulo arre.
(Levr bugale Mari).

Setu adarre ho miz, o vont e-biou, Guerc'hez,
Ganthan eus hon eneou a deac'h al levenez ;
Hogen, ni vo gouscoude, ni vo deoc'h da viken ;
Teurvezit hon diboania, frealzit hon anken.

Eur zellik ive, ia eur zell,
Ma mammik ker var ho pugel !

Keno deïou eürus, ker buhan tremenet,
Buhan 'vel eur goumoulen gant ann arne kaset ;
Keno miz ar burzudou, keno !... ma Rouanez,
Ma c'haloun a so rannet ; ouzin bezit truez.

Eur zellik hebken, ia eur zell,
Ma mammik ker, var ho pugel,

Keno !..... var divez ann deiz, siouas me n'hellin mui
Redec oc'h treit ho skeuden, mam santel, d'ho meuli.
Da ginig deoc'h ma feden, ma buhez ma goestlou :
Nag ez oun-me reuzeudik !!! dizec'hit ma daëlou.

Eur zellik hebken, ia, eur zell
Ma mammik ker, var ho pugel.

Keno, skeuden benniget : keno bleuniou spern-guen ;
Keno, lili, tro vardro hadet eun he c'hichen ;
Keno mouez sklint ann ograou : n'hellin ken glac'haret
Stoui dirazhoc'h, Mari, na dont d'ho tarempret.

Eur zellik hebken, ia, eur zell
Ma mammik ker var ho pugel.

Breman, piou, var ann douar pa'z oun-me emzivad,
Piou, breman pa vin nec'het a deui d'am laouenaat !
Piou a deurvezo kemer lod eus va levenez ?
Oh ! nan, birviken, m'ho ped, n'am dilezit, Guerc'hez.

Eur zellik hebken, ia, eur zell,
Ma mammik ker var ho pugel.

Ar mor a so kounnaret, ma bagik so dister :
A beb tu tevalijen, goal amzer ha reïer.
Parit splamm eoc'h d'am lestrik, stereden lugernus
Sturiet-hi, c'hui hoc'h unan, beteg aojou Jesus.

Eur zellik hebken, ia, eur zell,
Ma mammik ker var ho pugel.

Ho pennoz eus ann Envou, var ar pez a garan :
Var hon tad *Leon trizek* ganeoc'h a c'houlennan :
Ho pennoz var ann Iliz, var Bro-C'hall ken direiz :
Ho pennoz var ann Arvor ; miret dezhi he feiz.

Eur zellik heb ken, ia eur zell
Var ma bro caret, Breiz-Izell ! ! !

BARZ KOATMIN.

MARVAILLOU.

ANN HERMIT, LEZ-BREIZ, LORGNES,
BREAC'H-HOUARN, IAN HA FANCH.

Ann Hermit o tigeri dor he hermitach. — C'hui eo 'ta, bugale ! Abaoue n'em boa ket bet ann eur d'ho cuelet ! Me sonje din e oac'h bet lazet gant ar Radicalet.

Ian. — Nan en dro-man c'hoas, hermit santel, hogen en devez ma zeufint d'hor c'herc'hat-ni e helloc'h, disoursi, ober ho pacat.

Fanch. — Compagnunez a so ! Ha deoc'h compagnunez.

Ian. — Ha deoc'h compagnunez.

Ann Hermit. — Setu aman daou vignon coz din ; presanti a ran anezho deoc'h. Heman so Ian hag hen-hont so Fanch.

(Aman e reont fors reveransou oc'h ober ann neuz da lavaret eun dra benag ; mæs e guirionez ne reont ken nemet pinsat ho muzellou, mous-c'hoarzin ann eil oc'h egile hag heja ho fenn egiz pennou goazi pa vent en eun tacat).

Ian. — Hag e leverec'h petra diana etrezoc'h ?

Ann Hermit. — O varvaillat divarbenn d'ar Politic emaomp aman, egis ma vez great breman e kement tiegez a zo, nemet ie 'ta hon deus ar chans da gahout Lorgnes ganeomp, hag ema o conta deomp penaus e ra ar Franmasonet Radical ho c'hoariou.

Fanch. — Petra ! gounezet peus anezan ?

Lez-Breiz. — Oh ! ne ve ket eun avans caër evidomp cahout ann diaoul en hon touez : trei hor sperejou-ni var ann tu renabl a alfe, mæs hen biken ne vezo great eun dra vad ganthan. Egiz eur guchennad avalou iac'h ne bareint biken eun aval breïn, er memes tra eur c'holl-amzer eo, clasc cahout eur rezoun vad benag digant ann diaoul.

Breac'h-houarn. — C'hui a brezec eveldoun ; ped gueich n'am eus-me ket hel lavaret ive ! bis-coas den n'hen deus fallet va c'hredi-me.

Lorgnes. — Ke 'tao : ke, me da zisculio e Versailles.

(Aman Breac'h-houarn ha Lorgnes a ra ann eil d'egile daoulagat Malcus pa oe troc'het he scouarn gant S. Per. Ann dorn sarret a reont ann eil d'egile hag e saillont kendale ann eil gant egile a dauliou dorn hag a dauliou treit hag e cranchont ann eil ous bisach egile.— Dalc'h-'ta, Breac'h-houarn, dalc'h-'ta potr ! sco var he benn, sco var he fri, sco var he helgez, sco var he ziou-chot ; ro dezan eun taul bis-troat ; sav anezan dreist da benn egiz a ra potret Scaër en eul leur nevez. — Lorgnes a c'hoarie ive, seblantout a rea e vije great tri Lorgnes gant unan. Erfin Breac'h-houarn o crapa peg en eun horz pila lan d'ar marc'h askellec, a ioa eno e corn ann ti, a savas anezi a zioc'h penn Lorgnes o chouhal : Torr he benn ! torr he benn ! Hogen pa oa ann horz o kinig faouti he benn da Lorgnes heman a ia e bouc'h ha Breac'h-houarn o veza peget en he gerniel a stlap anezan ous ann treustou e peleac'h e chomm dre ners he sorserez).

Ann Hermit. — Dond a ri enn traon aleze doc'htu, Lorgnes daonet, peautramant e vezi taulet er pinsin ! Alo ! kemer doc'htu furm eur franmasoun radical.

Lez-Breiz. — Count eun dra bennag deomp divar benn d'ar bersecusion a res da Ilis Jesus-Crist.

Lorgnes. — Ne rin ket.

Ann Hermit. — Alo er pinsin doc'htu.

(Aman e samer Lorgnes hag e souber anezan en eur pinsinad dour beniget).

Ian. — Lavar-ta ginaouec'h evid an diaoul.

Fanch. — N'eus ket sotoc'h evid an diaoul.

Breac'h-houarn. — Eo : ar re a chilou anezan hag a vot evitan.

Lez-Breiz. — Lavaret a ri ? Eur veich, diou veich, diou veich hanter : lavaret a ri ?

Lorgnes. — Ia : lavaret a rin pa fell deoc'h clevet. Urs a roan d'ar Franmasonet ober kentra hellont evid miret oc'h ar voaset mont d'ann offisou da sul, dre ze e lacaan labourat da sul, ober convers da sul, e lacaan ann tavargnou e fret da sul : ma ve eur redadec benag var vor pe var zouar e vezo merket devez dezi da sul ; ordren a ran memes a vezioù, labourat da sul evid netra ken nemet rei ar goal exempl. Ar franmasoun a dremen ar sul en hostaliriou hag a chass ganthan ar muia goazet evid miret ne dafent d'ann offisou, henez a vezo savet da eur renc huel : da *digr bihan* ec'h aliemont. Ar sul eo ann devez bras da eur framasoun gul-rion evid loppa var beleïen ar barræz ha var ann offisou ; dicrial ann dud a relijion, counta gevier divarbenn d'ar Politic, ober meuleudi ar Republic Radical, a denno, emezhan d'oc'h etouez ann dud kement tra fall a so hag a bareo ann oll d'oc'h kement poan so breman, a so bet hag a vezo.

Lez-Breiz. — Na petra a fell did ober evelse ?

Lorgnes. — Lacaat ann dud diseblant divarbenn da betra a zeufint da veza goude ar maro : ober dezo clasc ho bonheur var ann douar en mezussa vissou, ha dre-ze ho lacaat da voti evid aillonet visius eveldho, ne dafint ket d'ho zreubli en ho mezventiou, en ho libertinach, en ho disunion a beb seurt. Peb unan a blij dezhan ar re a so henvel outhan. Eul laër eta a roïo he vouez da eul laër all, eur mezvier hag eul libertin a raï ive ar memes tra. Ouspen ma ne iafe ket ann dud da chilou eun instrucsion vad beb sul, abars pell e vijent er gaoued, rag ma ancounac'haint ho deveriou.

Ann Hermit. — Comps divarbenn d'ar famill.

Lorgnes. — Lavaret a ran da va Franmasounet : Miret na chomfe ar micherour hag al labourer da dremen ar sul gant ho famill ; rag distruj ar famill eo a rencomp da ober a neubeudou. Me garfe e ve dastumet ar vugale dre ma vijent diorret evid ho feur-sevel hag ho c'helenn e tiez ar c'houarnamant.

Ian. — Penaos a vevo ann dud ?

Lorgnes. — Ann oll danvez e Frans a vezo etre daouarn ar c'houarnamant, hag houman eo a renco rei da beb unan, lojeis, bevans ha guiscamant. Ann oll labour a vezo e count ar c'houarnamant, n'hen devezo ket ann eil muioc'h evid egile. Daou vennec a vezo roet da beb goaz evid mont d'ar loar, hag eur guennec da beb maouez. Ha c'hoas he vezo roet *kement-se* dezho nemet gant aoun e collfent ar sonj eus ann amzer dremenet, rag a hent all, ar c'houarnamant eo a roïo chigoden d'ar voazet ha craon d'ar merc'het. Ar vugale a vezo fouetet.

Fanch. — Hag ann dimiziou ?

Lorgnes. — Ar c'houarnamant a lakai he senclenn hag a lavaro : dre vertus al lezen emaoc'h dimezet. Me ne garan ket e ve bugale ; ann neubeuta ar guella ganin ; Me eo am eus lakeat ar greden diot-ze da redec, eo eur vez cahout cals bugale. Ho laza oll a garfen. Ne veloc'h ket nemeur a vugale e famillou ar Franmasounet, pe autramant ho devezo eur goal hano ; atau e chomfint er rencou izella. Ann nep ne c'houzanv ket cahout memes eur c'hrouadur hebken, a so sur da veza hanvet *tigre bihan*.

Breac'h-houarn. — Cauze divarbenn d'ann anterramanchou.

Lorgnes. — Ne respontin ket da Vreac'h-houarn.

Lez-Breiz. — Respontit pa leverer deoc'h.

Lorgnes. — Ne rin ket. crac !

Ann Hermit. — Ar pinsin !

Lorgnes. Hag e peleac'h e oan-me en em gavet ? Ah ! ia, ann anterramanchou. Ma ! ar re-ze a ordrenan e vent sivil, great heb belec, en esper ma zeufo ann dud da gredi eo henvel ho ene ous hini ann anevalet, ha ma claskint dre-ze muioc'h-mui ho flijadur var ann douar, ha ma choasint evit ho gouarn tud dissacret eveldho. E ber comsou me a fell din kemer plass ann autrou Doue e speret hag e calon ann den. Rag-se e lavaran hag e c'hourc'hemennan da va Franmasonet hel lavaret ive : n'eus ket a Zoue nemedoun va unan, ec'h hellit credi ne deo ket Jesus-Crist Doue, ar Pab a so eur gaouier hag eun tirant. Ann Eskibien en ho renc hag ar veleïen en ho c'hondision a so gaouierien evel ar Pab, tirantet, ha ne ouzont nemet trompla ann dud dre ho c'homsou. Rag-se e tleer pilat ann ilizou, miret na ve resevet ar sacramanchou, miret ne'z afec'h da velec : evid-ze, red eo goalla speret ar vugaligou, lacaat ann oll dud labuanc da soudardet, ha derc'hel anezo dindan dorn ar c'houarnamant beteg ho daou ugent bloas. Lemel digant ar veleïen ann arc'hant a roer dezo abaoue ar Revolusion vras evid ho damanti d'oc'h al laëronsi a ioa bet great neuze d'eus madou ann Ilis. En eur ger, *ma ve possubl*, lacaat da vervel gant ann naoun ar veleïen a so breman, ha miret he vezo mui beleïen hiviziken. Ouspen-ze, lavaret kement droug a so possubl divar benn dezo, evit ma vezint pursuet egis ma so bet great da vleizes Dineault. Pa vezo evelse distrujet Rouantelez Jesus-Crist e Frans hag er broïou all, neuze avad me a hello c'hoari rag ne vezo mui nemet païanet var c'horre ann douar. Da c'hortos, e rencan deseo ar bobl, ma casso tud d'oc'h va dorn da *Versailles* d'ober lezennou a sicouro ac'hanoun da gahout va c'hoant ha da zistruja e ber amzer kement a so bet great gant ar Relijion gristen.

Breac'h-houarn. — Gouscoude, Lorgnes, ez eus bet great cals traou mad abaoue ma'z eo bet discaret Napoleon III persecutor ann Ilis.

Lorgnes. — Ia siouas ! mæs n'e ket dre voterez va mignonet-me eo. Ma vije bet ar galloud etre daouarn ar Republicanet a so e guirionez va bugale-me, e vije bet trist ha trist en deëun doare ann Ilis, petra benag ne deo ket goal eürus er mare-man. Breac'h-houarn, me am eus droug ouzid-te.

Ann Hermit. — Alo ! eur banne piketes da Lorgnes ; ha c'hui, potret, lakit peb a gorniat.

J. M. C.

Pardon Sant *Ian ar Biz*,

D'AR 24 A VIZ EVEN.

Nebeut a dud a zo en Eskopti Kemper, en Eskopti Sant-Briec zoken, ha n'o deffe ket clevet comz euz a Zant Ian ar Biz, ken anavezet gant hon tadou coz. D'i e teuent da bardouna var ho zreid noaz, var gorf ho roched, eur vaz en eun dourn hag eur chapeled en dourn all

Pardoun Sant Ian ar Biz a vez great d'ar bevar var'n ugent a viz Even. Petra bennag ne vez ket hirio kement a belerined ha guechall, gouscoude ne vank ket a dud da zont da bedi Sant Ian en he iliz. Er bloaz tremenet ez oa pelerined diouz costes Brasparts, Irvillac, Hanvec, Leoniz dreist oll a ioa calz anezho. Euz a Escopti Sant-Briec oa ivez eleiz a dud.

Ar pardoun a gommanz d'an dri-var'n ugent. An devez-se e vez Oferen-bred da zec heur ha gousperou da beder heur. Prosession Plougasnou a deu da Zant Ian evit ar gousperou. Goudeze an diou Procession a ia eur pennadig diouz ar bourg, var eun huelen, tro ha tro da euz pez bern laun ; trivec'h karrad a vez ennhan. Calz tud a vez er prosession ; eul loden vad euz ar goazed a vez var ho zreid noaz, var gorf ho roched, ha goulaou en ho daouarn ; ar re-ze a zo galvet ar *miraclou*, abalamour ma'z int dleourien da Zant Ian euz eur c'hrass bennag. Varlerc'h ar *miraclou*, eur paotrig tri pe bevar bloaz, var he dreid noaz, eur c'hroc'hen danvad en he gerc'hen, a ren, divar bouez eur ruban eun oanig guenn. Kement-man a zo evit digass da zounj euz ar pez a lavare guechall Sant Ian ; « *Setu oan Doue.* »

Tri rum relegou a vez douget ; relegou ar Biz, relegou Sant Vodez, relegou Sant Meriadec, hag ho zri e vezont douget gant beleien.

En em gavet ar brosession e kichen an tantad, é tal eur feunteun, e vez great eun ehan.

Neuze e vez laosket fuzennou, a dro en ear egiz traouilerou, en eur deurel tan a bep tu. Kement-se a ra calz plijadur d'an dud. Gouscoude ar pez ho laka da zigeri franka ho daoulagad eo ar gorden hir a vez stignet euz an tour d'an tantad, hag euz an tantad d'an tour. Hed ar gorden-ze ez a hag e teu, a benn teir pe heder guech, evel eur zerpant tan a ia ker buhan hag an avel.

Goude ma vez c'huezet an tantad e tisken ar brosession d'an iliz en eur gana an *Te Deum*, hag e vez roet benedicsion ar Zacramant. Goudeze e coummanz confession ar belerined, a reket ober ho devosionou antrônoz, ha gounit an induljansou plenier, stag oc'h ar gommunion en iliz Sant-Ian.

Deiz ar pardoun, da lavaret eo d'ar bevar var'n ugent, an oferen genta a vez da deir heur. Ac'hano da zec heur, oferen da bep heur. Da zec heur, ofern bred. An oll belerined a c'hoantafe covez ha communia, a gavo beleien evit an eil hag egile. Epad an deiz ivez, e vez eur beleg en iliz, o lakaat var daoulagad ar bardounerien Biz Sant Ian, ar biz-santel-ze, a zio uall euz a gen aliez a glenved, ha dreist oll euz ar boan daoulagad.

Sant-Ian a vez pedet evit ar boan daoulagad : rei a c'hell ivez sclerijen d'an ene. Hirio pa'z oump eta ken dallet, deomp da bardouna da Zant-Ian-ar-Biz. He c'halloud a zo breman ker braz ha guechall. Daoulinet dirazhan, pedomp evit an Iliz, pedomp evit hor bro ger, evit ar Franz.

N'hon deus ket lakeat er bloas-man histor ar pardoun, rag er bloas nevez-tremenet ez oa bet lakeat c'hoas.

A. H.

KELEIER AR VRO.

HENT HOUARN PARIS DA ORLEANS.

PELERINACH SANTEZ-ANNA VENET.

Distaul daou-ugent dre gant var bris ar plassou

Abaoue Dissadorn diveza 8 a viz Even, beteg ann 30 a viz Guengolo, e vez roët hag e vezo, billejou MONT DONT gant daou ugent dre gant distaul var ar priziou, d'oc'h adalec gar Landerne hag a re all bete Jestel, evid gar Alre hag hini Santez-Anna Venet.

Ar veachourien o tiblas d'eus Kemperle a baëo:

Kenta class : 8 lur 10 guennec.
Eil class : 2 scoët 8 guennec.
Trede class : 18 real ha 4 guennec.

Ar veach a hello padout daou zevez hag e helloc'h mont ha dont n'eus fors gant pe sort treïn, gant ma vezo, da viana, voituriou d'eus ar c'hlass hoc'h eus choaset.

Ar billejou-ze na hellint servicha nemet evid Alre ha Santez Anna evid mont, hag evid dont en dro na hellint hen ober nemet evid ar gariou e leac'h m'ho pezo ho c'hemeret.

Ma glaskefec'h disken en eur poënt all benag e renkefec'h paëa pris ar veach heb distaul ebet : nemet e ve discontet deoc'h ar pez ho peffe paët evid ho pillet mont-dont.

Mestr ann hent-houarn Orleans da Baris.

E. SOLACROUP.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Perrot, cure e Lanveur, hag ann Autrou Roulic, abad iaouanc d'eus Plouider, a so nevez-maro.

Madou ann Douar.

Ann eost a *seblant* beza braô er bloas-man. Lavaret a ran, a seblant, rag evid c'hoas n'eus netra assur : eur barrat glaô arneu evid torri ar gorzennou, re a zec'hor evid miret oc'h ar greun d'en em vaga, glaô adarre pa vezo deut ar mare da eosti, ped moïen n'hen deus ket c'hoas ann Autrou Doue da ziscuez deomp n'eus ken mestr nemethan, ma hellimp compren ha compren mad n'eus ken nemethan a hell lacaat hol labourou da dalvout. Ma so couezet kement all a glenvejou var madou ann douar ne deo nemet abalamour m'hon deus ancounec'heat ann Autrou Doue ha m'hon deus re zisprijet he c'hourc'hemennou o sonjal eo ni a lakea ann douar da brodui, hag o labourat couls da sul evel da vemdez Gouscoude, mar d'e red deomp labourat ha labourat stard evid cahout eun dra benag, ma ne teu ket ann Autrou Doue da rei he vennoz d'hol labour ne broduo netra, ha penaus ec'h hellimp ni beza benniget gant Doue mar disprijomp al lezen hen deus great deomp da rei dezhan eun devez beb sizun ! Siouas ! aman e veler c'hoas re a dud o senti guelloc'h ous ann droug-speret eget ous ann Autrou Doue ! ne fell ket dezho miret ar sul evid senti ous Doue, mæs tremen a reont al Lun o pec'hi hag oc'h ober goab ous an Oll Galloudec evid plijout da Satan ha c'hoas e vezint souezet mar teu ann Autrou Doue d'ho funissa !

D'ar sul ne renker ober nemet ar pez a so red evid soursial d'eus magadurez ann dud hag al loënet.

Gueichall ne vije bet guelet den o vont da droc'hi na memes da gerc'hat bouëd da sul. D'ar sadorn e vije great al labour-ze ha ne ie ket falloc'h ann traou, ar c'hontroll, breman e meur a blass e ve guelet beb sul ann dud o vont da droc'hi ha da gerc'hat bouëd d'all loënet, ha mar kendalc'h ann traou o vont en dail-ze, ne vezo ket pell, ne vezo ket evesseat muioc'h ous ar sul eget ous ann deveziou all : hag e vezo c'hoas souezet ann dud ne teufe ket da vad ho oll labourou !

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

HENT HOUARN ORLEAN.

A PARIS DA LANDERNE DRE AN NAONED HA REDON.

EHANOU.	P'EUR E TIBLAS PEB TREIN.				
Paris ... *Diblas*				8h45n.	
Naoned........				6 10 m	
Savenay.......				7 33	
Redon			6h50 m	8 52	1h45 n.
Guened	6 25 m		8 5	10 22	3 35
Santez-Anna...	6 53		8 24	10 45	4 1
Auray	7 6		8 34	11 10	4 20
An Oriant.....	8 15		9 22	cr. 10	5 42
Jestel.	8 35		» »	cr. 29	6 1
Kemperle......	8 57		9 53	cr. 48	6 25
Bannalec.....	9 21		» »	1 11 n.	6 49
Rosporden.....	9 39		10 27	1 29	7 7
Kemper........	10 6	6h55m	10 52 m	2 2	7 46
Kemeneven. ..		7 25		2 27	8 16
Castellin		7 55		2 52	8 50
Kimerc'h......		8 25		3 14	9 23
Hanvec		8 46		3 33	9 43
Daoulas... ...		9 5		3 48	10 »
Dirinon		9 25		4 4	10 19
Landerne. *Erru*		9 44		4 34	10 38
Brest ... *Erru*		10 15 m		5 15 n.	11 40 n.

A LANDERNE DA BARIS DRE REDON HAG AN NAONED.

EHANOU.	P'EUR A TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1 cl	2 cl	3 cl
Brest .... *Diblas*		7h47m		2h »n.	7h15n.	» l »s	» l »s	» l »s
Landerne *Diblas*		8 35		2 45	8 10	» »	» »	» »
Dirinon		8 53		3 5	8 32	1 35	0 95	0 70
Daoulas.		9 6		3 17	8 46	2 35	1 75	1 25
Hanvec........		9 20		3 34	9 4	3 55	2 65	1 95
Kimerc'h......		9 35		3 50	9 24	5 05	3 75	2 85
Castellin		9 59		4 17	9 49	6 65	5 00	3 65
Kemeneven		10 20		4 38	10 12	8 25	6 20	4 55
Kemper	6h »m	10 53	cr. 20	5 13	10 38 n.	10 45	7 85	5 75
Rosporden.. .	6 38	11 32	cr. 53	5 45		12 90	9 65	7 05
Bannalec.	6 55	11 48	1 10 n.	6 1		14 30	10 70	7 80
Kemperle......	7 19	cr. 11	1 32	6 24		16 00	11 95	8 85
Gestel.........	7 39	cr. 30	1 48	6 41		17 35	13 00	9 55
An Oriant	8 5	1 5 n.	2 8	7 0		18 45	13 85	10 10
Auray....... .	9 35	2 5	3 »	8 14		22 75	17 10	12 55
Santez-Anna ...	9 43	2 11	» »	8 21		23 15	17 35	12 70
Guened	1020 m.	2 41	3 31	8 45		25 10	18 85	13 80
Redon.	cr. 10	4 22	4 53 n.			29 95	22 55	16 50
Savenay.... ..		5 31				31 80	23 90	17 45
Naoned		6 52 n.				36 20	27 20	19 05
Paris.....*Erru*	5 5	5 5 m				81 20	60 05	44 10

HENT HOUARN AR C'HUZ HEOL.

PARIS DA VREST DRE AR MANS HA ROAZON.

EHANOU.	P'EUR E TIBLAS PEB TREIN.					
Paris ...*Diblas*		8h »n.			10h30n.	7h30 m
Ar Mans........		cr. 11 m			5 20 m	11 45
Roazon.........		4 24			10 40	3 25 n.
Sant-Briec.....		6 59	7h30 m		1 44 n.	6 47
Guengamp.....		7 47	8 26		3 12	8 3
Beac'h-en-douar ..		» »	8 52		3 38	8 29
Plouigneau		» »	10 »		4 44	9 23
Montroulez	7 h m	9 2	10 29		5 9	9 56
Pleyber-Krist ..	7 18	» »	10 51		5 25	10 13
Sant-Thégonnec	7 30	» »	11 5		5 34	10 23
Landivisiau. ...	7 53	9 35	11 30		5 52	10 41
Landerne.	8 23	9 53	cr. 4	4h30n.	6 15	11 7
Kerhuon	8 45	» »	cr. 27	4 57	6 31	11 25
Brest.....*Erru*	9 02 m	10 15 m	cr. 45	5 15n.	6 45 n.	11 40 n.

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EHANOU.	P'EUR E TIBLAS PEB TREIN.						PRIZ AR PLASOU.		
							1 cl	2 cl	3 cl
Brest....*Diblas*	7h »m	7h47m	11h30m	2h »n.	4h40n.	7h15n.	» »	» »	» »
Kerhuon	7 11	8 2	11 41	» »	4 56	7 30	1154 s	» 165c	» 145c
Landerne......	7 30	8 22 m	cr.	2 21	5 22	7 56	2 35	1 75	1 25
Landivisiau....	7 52		cr. 21	2 41	5 50	8 22	4 20	3 10	2 20
Sant-Thegonnec	8 13		cr. 46	» »	6 13	8 44	5 65	4 20	3 05
Pleyber-Krist...	8 24		cr. 55	» »	6 26	8 56	6 50	4 70	3 35
Montroulez	8 50		1 25	3 19	6 57	9 12 n.	7 40	5 50	4 05
Plouigneau	9 14		1 43	» »	7 17		8 60	6 45	4 70
Benac'h-en-douar ..	10 12		2 46	» »	8 28		12 65	9 50	6 90
Guengamp.....	10 39		3 20	4 43	8 55		14 55	10 85	7 95
Sant-Briec.....	11 28		4 10	5 18			18 35	13 70	10 05
Roazon........	2 35 n		7 n.	7 50			30 75	23 05	16 90
Ar Mans.......	6 25		11 20	cr. 5			50 75	38 05	27 85
Paris ....*Erru*	11 40 n.		4 30	4 45 m		5 40	76 75	57 55	42 20

TRIZECVET BLOAVEZ. 3e SÉRIE Nº 68). DISSADORN 22 A EVEN 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister......., Ar Morbihan......, Costez-an-Nord.. : 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizikeo an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 22 Even 1878.

Der guener 7 a viz Even, ar Senatourien ho devoa da examina al lezen votet gant ann Deputeet evid rei conje da verca ar somm a renc peb den da baea beb bloas evid dispignou ar vro. Ar somm-ze peurvuia ne chench ket cals ; al lezen-ze a vije bet votet doc'htu gant ar Senatourien panefe m'ho deus scrivet ann Deputeet en ho lezen e vije bet red cahout c'hoas eul lezen all abars touch ann arc'hant-ze. Merca a heller atau he lod da beb departamant, da beb barræz ha da beb den, mæs ne heller touch guennec ebet. Perag-se ? Rag ma fell dezho ober ar bloas-man evel an daou vloas nevez tremenet all, gortos beteg ar mare diveza abars voti ann nemorant eus ar Budjet ma hellint contraign ar Senat hag ar Presidant d'ober ar pez a blijo d'ann Deputeet, m'ho deus c'hoant cahout peadra d'ober dispignou ar vro. — Var ann articl-ze e sav eun dispac'h spountus ha pa ier da voti, ec'h en em gav 134 evid ann articl-ze ha 135 a enep dezhan. Henez ne de ket votet, mæs ar rest eus al lezen a vez votet doc'htu.

Er memes deves ann Deputeet ho deus lavaret ne oa ket mad evid ar Frans ann emgleô evid ar c'honvers e oa ar Gambetta o clasc hen ober gant ann Itali hag ho deus lavaret e renkefe ar C'houarnamant en em glevout adarre gant ann Italianet d'ober eun dra benag guelloc'h. — Mad ! eun dra vad ho deus great ann Deputeet hag ho meuli a renker pa c'hoarvez, rag ne c'hoarvez ket aliæs. — Goudeze, ann Deputeet oc'h examina al lezen a verc pension ann offiserien,ho deus lavaret ho devoa bet tort ar Senatourien chench eun dra benag el lezen ze hag ho deus he votet a nevez egis m'ho devoa great ar veich kenta. — Digasset dezho al lezen var ar c'hargou,a ioa bet en devezze memes taulet a gostez eun articl anezhi, ho deus votet al lezen-ze evel ma oa bet great kentoc'h.

— Dissadorn, 8 a viz Even, ar Senatourien ho devoa da examina goulen 500,000 lur great gant ar C'houarnamant, evid ober eur gouel gaër e Paris epad ann Exposision. Var gement-se ann autrou de Lorgeril hen deus lavaret : pa c'houlenner arc'hant evid interest ar vro, ne hellomp ket refus, petra benag e c'houlenner rei, mæs goulen arc'hant evid rei goueliou da Baris ne deo mui memes tra, ar Brinset hoc'h eus galvet da zont da Baris n'ho devezo ket cals anaoudegez vad deoc'h. Petra, eme Pelletan, ar Roialistet eo breman a lavar droug d'eus ar Brinset ! ha ker buhan ann autrou De Lorgeril : Hag ar Republicanet a denn varnezho, o parlant evelse d'eus ar re ho deus tennet var Guillou coz e Pruss. Neuze avad e sav beac'h ha caër hen deus ann autrou de Lorgeril lavaret n'eus ket bet falvezet ganthan parlant d'eus Republicanet na d'eus Socialistet ar Senat mar d'eus unan benag ; ar Presidant Audiffret Pasquier a ro eun noten fall dezhan hag al lezen a vez votet egis ma ioa bet digasset d'ar Senatourien.

Er memes deves ann Deputeet ho devoa da examina eul lezen, a lavar founta e peb departamant eun ti scol evid deski mistri ha mestrezet evid ar vugale, al lezen-ze na hello ket beza votet c'hoas, rag n'eus ket mui amzer avoalc'h. Hogen, Bardoux ministr ar scoliou o veza lavaret ec'h anaveze caër ar c'houarnamant he dever hag e oa o founta breman d'eus ar sort scoliou-ze evid ar merc'het, ann autrou Bourgeois a c'houlennas diganthan da betra neuze ober eul lezen mar g'heller heb anezhi founta scoliou ? hag ann autrou Granier de Cassagnac a lavar ive d'he dro : ha kement all a ezomm a so sevel c'hoas scoliou evit deski mestrezet scol ? 3,000 d'eus ar re so bet resevet dija ne hellont ket cahout plass. — Var gement-se e leverer e chomo al lezen-ze bete divezatoc'h. — Goudeze ho deus torret elecsion ann autrou d'Espeuilles evid *Chateau-Chinon*, he gass cuit a ioa red, pe guir hen devoa kemeret plass eun 363.

— D'al lun 10 a viz Even, ann Deputeet ne oa ket deut travoalc'h anezho da Versailles hag ar voterez evid beza mad a c'houlen e ve ann hanter anezho o voti : rag-se petra benag ma oant chomet bete 7 heur n'ho deus allet ober netra. Examinet

ho deus evelken elecsion ann autrou Vinay evid ar *Puy* (eil loden) hag hini Even evid Dinan. Ar voterez a chomo ac'han da varc'hoas, ha setu penaus e vezo great ann traou, varc'hoas e ialò lod eus ann Deputeet da voti var draou n'ho deus ket clevet.

— D'ar meurs 11 a viz Even, ar Senatourien ho deus votet, en despet d'eur gals anezho, e vije dalc'het hivisiken d'ann offiserien 5 dre gant, eleac'h daou a vije dalc'het dezo beteg hen var ho feamant ; var goulen ministr ar brezel eo ho deus hen great. Heman hen deus lavaret : al lezen ne deo ket tre ar pez am beffe goulennet, mæs evelken mad avoalc'h eo evid ann offiserien, evid ma c'houlennim diganeoc'h he voti *egiz ma eo*. Ar Senatourien ho deus hen great, ha setu m'ho deus pleget diou veich da volontez ann Deputeet er memes devez rag hen ober ho deus great ive evid al lezen var ar c'hargou ho deus votet egis ma oa bet votet ar veich kenta gant ann Deputeet.

Goudeze ar Senat hen deus lavaret ehana eun tam benag ac'han d'an 28 a viz Here.

Er memes devez ann Deputeet ho deus torret elecsion ann autrou Vinay, petra benag n'ho devoa ket clevet ar pez a oa bet lavaret evithan nag a enep dezhan, mæs unan eus ann tu dehou a ioa ha dre-ze e oa red he dorri.

Goudeze elecsion Even a so disclæriet beza great mad petra benag n'eus bet nemet 264 o voti hag e renker cahout d'ann nebeuta 267 mæs petra fell deoc'h ! lavaret e ve, ne ve ket great al lezen evid ar Republicanet ! he heulia a reont pa blij gantho ha pa ne ra ket e taulont anezhi a gostez.

Erfin evid achui, Elecsion Hovius evid *Sant-Malo* a so disclæriet beza bet great mad, petra benag, egis m'hel lavar ann autrou Baudry d'Asson ar c'hart eus ar pez a so bet great gant ar c'houarnamant e kever elecsion Hovius a ve travoalc'h, ha re memes, da lacaat torri elecsion unan eus ann Deputeet a zehou.

Ann deputeet goudeze a lavar mont da ziscuiza ac'han d'ar 28 a viz Here : hag e guirionez kement a labour vad ho deus great ma rencont beza goal scuiz !!! A.

Ar Frans hag ar Republik.

Meur a vloaz zo dija ema ar Republik o kas ann traou enn dro enn hor bro. Hogen hag eun dra vad bennag e deuz great epad ann amzer-ze? Nann, siouaz ! lavaret e ve, e ve ar Republik eun draik dister ha dizec'h, ne hell rei tra vad ebed.

Hag evit guir, en eur deuler eun taol-lagad var histor hor bro, e velomp euz bet abaoue 90 vloaz teir Republik.

Ann hini genta, an hini a hanver an dispac'h braz, pe ar *Revolusion* vraz, mammenn ann diou all, petra eo bet ? N'am beus ket c'hoant æssaat hel lavaret deoc'h ; an oll leoriou o deuz kountet he goal oberou. Hanoiou Robespier, Marat ha kals re all a laka, herrio c'hoaz, an dud da grena hag ar goad da sklasa en ho goazied. Hag evid guir, ha n'ho deuz-int ket kaset ar *c'hillotin* da ober tro ar vro evit dibenna tud dre ma dremene, kouls e Breiz-Izel evel e leac'h all ?

Ouc'hpenn-ze, ha n'hoc'h euz-hu ket klevet hano euz a eun den hanvet Carrier ? — Ne ket eun den oa, evit guir, eun tigr gouez n'oa ken. — Hennez, ar republikan Carrier-ze o velet oa re a dud da laza e prizoniou Naoned, ha ne rea ket ar *c'hillotin*, nag ann tennou fuzil buan avoualac'h al labour, a droaz enn he benn beuzi an dud a vagadou e ster al *Loire* a dremen dre gear Naonet.

Setu aman penaoz e rea : Staga a rea ann dud daou-ha-daou ; goudeze e veze great dezho pignat a vandennadou enn eur vag vraz ; outhi, var he lerc'h, e veze staget eur vagic vihan. Pa vezer en em gavet e kreiz ar ster, e veze distanket eun toull a ioa er vag vraz : an dour a deue gand err enn diabarz, hag ar vag vraz, hag an dud a ioa enn-hi ne zaleent ket da vont da voeled ar ster : den ne c'helle tec'het, mouget e vezent o koueza enn dour d'ar mare ma leveret dez-ho, oc'h ober goab, edot o tigeri dez-ho evid mad dor ar prizoun, rak, evel am euz lavaret deoc'h, stag-oc'h-stag oa an dud an eil ouc'h egile, hag er c'hiz-se, pa'z ea unan euz eun tu ne c'helle ket egile tec'het euz eun tu all. Ar Republikaned, kerkent ha ma veze distanket an toull, a lamme er vag vian a ioa varlerc'h, hag a deue d'an douar da gaout ho zud a c'hoarze digaloun ha didruez o velet kristenien mad o veuzi.

Troomp hor penn divar draou ker skrijuz, ha pedomp Doue n'en em gavo mui gant ann dud vad eur beac'h ker pounner.

An eil Republik, goude beza kaset kuit, er bloaz 1848, ar Roue Louis-Philip, a lakeaz e Paris, d'an 22, d'an 23, d'ar 24 a viz even, kement a spount e kalounou an oll, ma oue renket gervel dre brez, tud a galoun, a bevar c'horn ar vro, da vont da enebi ha d'en em ganna ouc'h ar re a ioa enn he fenn. Ped den siouaz ! ne oue ket lazet enn derveziou-ze !

Goad, ha goad atao da heul ar Republik !

Hounnez, an eil Republik-se ne zaleaz ket da veza goasket hag aloubet gant Napoleon Bonapart, ne dallie ket kals guelloc'h-evithi.

Houman, an hini a zo breman, embannet gant pennou skanv, tud dizoue, tud digaloun, epad m'edo ar zoudarded, bugale ar vro, oc'h æssaat miret ouc'h ar Prusian milliget da zont d'hor flastra, guelloc'h eo eged an diou genta ? En eur zond er bed e deuz bihanneat ar Frans, hor bro, lakeat eur beac'h dle var hor c'hein, fuziliet Ar-c'heskop Paris, Tadou Jesuisted, Tadou a urz

Sant Dominik, persoun ar Vadalen, kals beleien all, tud a lezenn ha tud e karg ne c'houzor ket ped, heb kounta ar zoudarded, ho pugale, tud divar ar meaz ker goapeat gant paotred kear, lazet evit digas eun tamm urz vad enn hon touez.

Goad, ha goad atao da heul ar Republik !

Ha perak e teu atao ar Republik da ober droug bep tro ma kouez varnomp ?

Da genta, abalamour hor skiant, hor spered, hor sonjou, hon oberou, n'int ket great evit en em glevet gant-hi.

Ar Frans a so savet, great ha kresket gand ar Rouane, ha gantho hebken eo ec'h hello kaout peoc'h e diabarz ar vro, peoc'h gand ar broiou all, ha doujanz digant ar gouarnamanchou all. Eun dra iskiz a gavo lod an dra-ze marteze : petra fell deoc'h ? Ar pesked a rank kaout ar mor da neun ha d'al laboused eo red an ear da nijal. Traou a zo hag a renk beza : an dour a renk glepia, hag an tan devi. Daoust ha ne ket red iod guiniz ha leaz bronn d'ar c'hraouadur bian, evel ma renk kaout kik ha farz hag eun trouc'had mad a vara, an den braz a ia d'ar park da balat, pe d'ar voaremm da varrat ?

Evelato, araok mont larkoc'h, eo red deomp en em glevet. Na Doue, nak an Iliz n'ho deuz lavaret e nebleac'h eo ar Republik fall dreiz-hi he unan, rak dindan ar Republik kouls ha dindan eur c'houarnamant all, ec'h heller miret gourc'hemennou Doue ha re an Iliz. Ar pez a lavaran eo evit hor bro-ni, evit ar Frans eo, morse ar Republik n'e deo bet a du na gant lezennou Doue na gant lezennou an Iliz.

Eur boutou a c'hell beza great gand ler eus ar guella, stummet er c'hiz ar braôa, griet ar starta : Eun dudi eo ho guelet, mar kirit ; mez mar d'int re vian diouc'h ho treid e goaskint ac'hanoc'h atao, e kignint ac'hanoc'h mac'h æssait ober gant-ho an disterra pennad bale. Roit ar boutou-ze d'an hini a hell ho guiska hag ann traou a vezo evid ar guella ; mez n'ho lakit ket hoc'h-unan, pe ho pezo ar boan ar vrassa : n'int ket dioc'h ho treid. Er memez tra, ar Republik a c'helfe beza mad evid eur rum tud bennag : lezit anez-hi gant-ho ; ma rai vad dez-ho ! Mez ne ket muioc'h great evid ar Frans, hor bro, eged ne d'eo great eur boutou-ler re vian, evid n'euz fors piou.

Hag ouc'h-penn, er c'horn-man eus ar bed, enn Europ, el leac'h m'ema a leverer, an dud gouizieca skianteka a zo var an douar, enn Europ n'euz nemed rouanez e kement leac'h a zo. E Bro-Zaoz, enn Norvej, er Russi, er Prus, er Beljik, enn Autrich, enn Turki, e Grez, er Spagn, er Portugal hag enn Hollandez kouls hag enn Danmark, euz eur roue, unan heb ken penn ar vro : roue dre vir, abalamour ma'z eo mab da eur Roue : ar Franz heb ken, gand he Republik, a so enn ho zouez, evel eun ouad gouez etouez ann ouidi don ; evel eur paour keaz, goloet a druillou ha leun a laou etouez tud eun eured evel eur vastardez etouez bugale ann tiegez.

D'an eil, ar Republik a ra droug atao bep tro ma kouez varnomp, abalamour enn he fenn ne gaver, evit an darn-vuia, nemed tud difeiz ha dizoue : ar gristenien vad hag ar Republik n'int bet jamez evid en em glevet e Franz.

Ne gomzan euz a zen enn he bart-he-unan, komz a ran euz ar Republikaned en eur blokad.

Ha n'int ket difeiz ha dizoue, an darn-vuia euz ar re a zo breman, enn hano ar Republik, oc'h ober lezennou ? Ha ne zisnac'hont ket ho lae d'ar veleïen a vez gand ar zoudarded er c'heriou braz, kouls ha d'ar re a ia gant ar vartoloded er broiou pell ? Hag ep paë, penaoz beva, penaoz en em viska ? Ar zoudarded, ar vartoloded-se, ho pugale tud va bro, ho doa gouskoude relijion araok mont euz ar gear : Ha ne vezo roet belek ebed dez-ho breman p'int eat gant ar Republik ?.....

Araok ar Republik, ar C'houarnamant a roe, d'an Eskibien, arc'hant evit beva ha skolia, er Seminer, an dud iaouank, ar re ho doa c'hoant da vont da velek ; pa n'oa ket ho zud goest da baea evit-ho : setu penaoz ec'h helle ar re baoun mont da veleien. Mad, varlene diveza ar Republikaned, karget da lodenna arc'hant ar vro, ho deuz disnac'het d'an Eskibien eul lodenn vraz euz an arc'hant-se. Piou her nac'ho ? Gouscoude, paour keaz den divar ar meaz, ha c'houi micherour kear, a rankit, evel pep hini, paea an taillou ; marteze hoc'h arc'hant a ia da baea tud da c'hoari ar *gomedi* da baotred Paris !

Hag hoc'h diskiant avoualac'h, tud divar ar meaz micherourien kear, evit mont a du gant ar rum tud-se ?.....

Arabat eo deoc'h beza souezet o velet ar Republikanet oc'h ober traou evel-se, rak n'euz ket a feiz enn ho c'haloun. Dibaot eo ar Republikan a ia d'an ofern, ha dreist pep tra da gofez. Evit an dud-se, mont da gofez n'eo nemet diotachou..... Taolit evez ouz ar Republikaned hag e velfot eo guir, evid an darn-vuia ar pez a lavaran d'eoc'h.

Ne ket red eta beza souezet oc'h ho guelet oc'h implija ho oll-galloud da ziskar an Autrou Doue divar he dron, hag ho oll skiant da glask gevier da damall d'hor mam zantel an Iliz ha d'hon Tad Santel ar Pab, evit lakaat, mar g'hellont, ann dismeganz da goueza varn-ho.

Tud diboell ! Doue a zo bet hag a vezo ; hag enn despet d'ho kounnar, hor mam zantel an Iliz, ar Pab enn he fenn, a bado, gant he lezennou, bete fin ar bed. Ha c'houi ?..... C'houi a renko mervel, caër ho pezo, ha goudeze, hano ebed ac'hanoc'h ken ! X.

Republican pe netra:

Ne ket ni ar re genta a lavar e ve atau Satan

oc'h ober e kever ann autrou Doue ar pez a ra ar marmousien e kenver ann dud : ar virionez-ze a so hirio sclæroc'h eget biscoas. Ha na glevomp ni ket bemdez lavaret, gant ar re memes a zisnac'h ne hell morse ann Ilis fazia, penaus voterez ann oll na hell morse fazia nag en em drompla (pa ve a du gant potret a gleis da vihana) ! — Ann Ilis a lavar : Er meas eus ann Ilis n'eus ket a silvidigez, hag ar Republicanet a lavar ive d'ho zro: er meas eus ar Republic n'eus mui netra. Seblantout a rafe e ve erru ann amzer-ze diouganet deomp gant Sant Ian el leor eus ann apocalips, ne hello mui den ebet guerza na brena nemet m'hen deffe, merket var he dâl hano al LOEN (da lavaret eo hano ann antecrist) !

Dija hirio ne deo mui den ebet mad evid servicha ar Frans, neus fors pegement a dalanchou hen deffe enn daill all, ann hini ne dèo ket *Republican* a galoun. A hent all, ann hano-ze hebken a so travoalc'h evid lacaat ann den goest d'ober neus fors petra ha da veza lakeat e neus fors pe sort plass, mæs heb ann hanô-ze ne heller beza netra. Evelse eo ma zeo c'hoarvezet gant unan eus ar re binvidica etouez ann dud a gonvers ; henez n'hen deus ket allet beza choaset evid beza unan eus ar re a roio ar priziou evid ann Exposision, ha kement-se rag ma eo unan eus ar Gonservatourien. Ne vezo ket pell, casi sur, e vezo lavaret, ne vezo ken da gahout priziou nemet ar Republicanet.

Hag e chomm souezet c'hoas eul loden vras eus ann dud o velet ne deo ket sod ar Gonservatourien hag ar Gatoliket gant Exposision ar Radicalet !

Couls e ve dezho goulenn digant ann hini a so condaonet da veza dibennet, mont he unan da lemma ar gountel a droc'ho he benn dezhan.

A.

Der guener all 14 a viz Even ez eus bet anterret e Ilis Hospital ar soudardet coz e Paris ar Marechal Baraguey d'Hilliers maro ar c'huec'h eus ar miz man en eur gearic vihan eus ar Pyrenees *(Amelie les bains)*.

Ar Marechal a ioa bet ganet ar 6 a viz Guengolo 1795 rag se e oa o ren he dri bloas ha pevar ugent. Mab da eur Jeneral a varvas, collet ganthan fizians ann Impalaër, er bloas 1813, ne anavezas morse ken micher nemet hini eur soudard.

Savet ha scoliet e scol ar soudardet e oa soulet anant e 1812. Eur bolet canol a droc'has he zorn dleis dezhan e Leipsick. Goude 1815, Baraguey d'Hilliers a oe hanvet cabiten e goard ar Roue; mond a reas d'ar brezel e Spaign hag e oe hanvet letanant coronel e 1825.

Pa oe gounezet ar gear a Aljer, e 1830, ec'h en em gave eno: goudeze evel commandant, e chomas eun neubeut bloaveziou e scol Sant-Cyr. E 1836 e oe casset en Aljeri eleac'h ma oe ann duc d'Aumale dindanhan. Ar 6 a viz Eost 1843 e oe hanvet letanant jeneral hag e oe roët dezan ar gear hag ar Brovins Constantine da gommandi.

Distroët e Frans hag hanvet da gommandi ar gear a Baris e roas ann dilæz eus he garg eun neubeut araug ann 2 a viz Kerzu 1852. E 1854 e kemeras he blas adarre ha ganthan eo ma oe kemeret ar gear a Vomarsund ar pez a dalvezas dezhan ar renc a Varechal a Frans hag eur plas er Senat, a choasas anezhan evid unan eus ann Eil-Presidantet : goudeze e kemeras pers er brezel a Itali hag a c'hounezas emgann Marignan.

Ar Marechal Baraguey d'Hilliers hen devoa unan eus ar rencou huella e Breuriez al Lejion a Enor.

D'ar 14 eta eus ar miz-man a so bet great he anterramant e Paris en Ilis ann Hospital evid ar soudardet coz. D'an 13 ez oa bet digasset ar c'horf ha lakeat en eur chapell da c'hortos mare ann anterramant a dlie beza great da greisteis.

Da zeg heur ar soudardet a gommansas en em zastum dirag ann Hospital. Eno ez oa daou vataillon ha kement all a gavalerien d'eus goard ar Republic : Pevar rejimant soudardet var droat (183, 131, 85, 113) ann 18 rejimant dragonet hag eur gompagnunez eus ann 11 rejimant Artillerien. Ar Jeneral Aymard, gouarner Paris, ann hini a gommande ann oll soudardet-ze.

Da unec heur hanter cannadet ar broiou estren, ar Senatourien, ann Deputeet, ar C'honseil d'Etat, ar Varnerien, ann Offiserien ha cals re all c'hoas a antreas evid kemer ar plassou a ioa bet merket dezho, ebars en Ilis, stignet oll gant mezer du var behini ez oa merket hano hag ardamezou ar Marechal gant hano ann oll brezeliou hag ann oll emgannou hen devoa kemeret pers ennho.

Tost a ioa creisteis pa en em gavas ar Marechal Mac-Mahon ha ganthan ar Jeneralet Markis d'Abzac ha Broye, hag ive ar C'horonel de Vaulgrenant. Ar Jeneral de Martimprey, gouarner ann Hospital a ioa deut d'he zigemer etal ann or hag ez eas da aseza er plas a ioa bet merket dezhan ebars er c'hœur, gant ann duc d'*Aoste* a oa deut d'ann anterramant.

Etoues ann offiserien a renc huel a ioa deut da

renta enor d'ar Marechal Baraguey d'Hilliers ec'h en em gave ar Jeneral Borel, ministr ar Brezel, ann Amiral Pothuau, ministr ann dud a vor : ar Varechalet Canrobert ha Lebœuf; ar Jeneral Vinoy ann hini hen deus ar renc huella el Legion a Enor; ar Jeneralet duc d'Aumale, comte de Castelnau, Douai; ann Amiralet Prins de Joinville, Jurien de la Gravière ha La Roncière Le Noury.

Ann Autrou Person ann Hospital eo a lavaras offern ann anterramant hag ann Autrou Richard (ann hini a so bet hanvet Escob evid sicour ann Autrou Arc'hescob Paris), a ganas al Libera.

Pa oe achu ann anterramant e oe tennet trizec taul canol evel ma ioa bet great pa gomansas, ha neuze e oe lakeat ar c'horf var eur c'har goloet a vannièlou brezel hag e oe casset ar c'horf dirag ann or vras e peleac'h e tremenas ann oll soudardet dirazhan evid renta enor dezhan.

Goudeze e oe digasset adarre ar c'horf d'ann Ilis ha lakeat er chapell a ioa bet preparet evithan.

A.

Ar Relijion brotestant ! Set' aze eur Relijon æz.

(*Eil loden.*)

Hogen ar Protestantet pa vent deut muioc'h var ann oad a zesc guelloc'h ho Relijion evid dic'haoui ann amzer collet ! Ia-dà, ma carfec'h cridi.

Ho oll Relijion eo mond cur veich er sizun d'ann templ evid cana pe, evid lavaret guelloc'h, evid iouc'hall eun neubeut salmou scrivet en eur c'hoz gallec benag, ne ve goest den all ebet d'ho c'hlevet heb c'hoarzin. Goudeze e vez great dezho eun doare brezegen gant eun Aùtrou benag a leverer eur Ministr anezhan. Ar re a ia d'he silaou a hell cridi ar pez a lavar dezho pe chomm heb hen ober heb ma ve e kement-se ann disterra dismegans evithan. Rag ann Autrou-ze ma brezec dezho hervez he Relijion a dle lavaret n'hen deus beb unan ezomm eus a netra evid gouzout hag heulia mad he relijion, nemet eus a leor ar scriturious sacr e peleac'h e cavo ar virionez hag eus a behini ec'h hello cridi nan hebken ar pez a velo mæs ive ar pez a sonjo dezhan guelet. Den ebet var ann douar na hell he gontraign da gredi netra all ebet en despet dezhan.

Ar Brotestantet a zalc'h mad d'ar poënt-ze, ann hini eo, evid guir, a blij ar guella d'ho sperejou orgouillus ha dizent. N'eus ket c'hoas pell so ho ministret a levere e oant dilezet gant ho *Denvet* oc'h henvel evelse ho Frotestantet eus ann hano cristen-ze ho deus laëret var ar Gatoliket. N'e ket avoalc'h soken evid lod eus ann denvet-ze chomm heb mond d'ar brezegen, clasc a reont ive, nan sevel auter e kenver auter, pe guir ar Brotestantet n'ho deus auter ebet, mæs cador e kenver cador evid coms eveldho.

Ar sperejou-ze leun a orgouill, ar pennou dizentze a glasc chenj c'hoas ho Relijion, oben eur Relijion nevez, eur Relijion guelloc'h eget ann hini genta, eur Relijion a vezo, var ho meno, ar guir Relijion.

Luther, ar c'henta eus ar pennou avel-ze ne velont netra eveldho ho unan, goude beza en em zispartiet dious ann Ilis gatolic a zastumas endro dezhan eur vanden tud, hag evid ho unani guelloc'h e roas dezho eur seurt *simbolen*, eur seurt *Credo* benag, a roas dezhi ann hano *Coëssion Augsbourg*. Petra oa ar goëssion-ze ? Liou lakeat var baper, netra ken. N'e ket bet coz anezhi ha Luther he unan hen deus allet cana al *Libera* ganthi. Hirroc'h cals a bad al lezennou nevez a ro deomp bemdez ar Republicanet ru hag ar Radicalet abaoue ar bloas 1789.

Calvin, na blijas ket dezhan Relijion Luther ha ræsoun hen devoa. Sevel a reas eun all en he vod en despet d'ar malloziou ha d'ar viltansou a beb seurt a lauske Luther varnezhan. Petra rea kementse oll dezhan ? Luther hen excumunuge hag hen d'he dro a excumunuge Luther ha cals goassoc'h c'hoas. Netra guelloc'h eget en em baea gant ar memes monis. N'e ket Luther hebken ha Calvin a rea evelse, cals re all ho heulias heb dale, ha da benn eur maread amzer simbolennou ar Brotestantet ez oa kement anezho, ne oa ket diæs ho niveri a gantchou. En deis a hirio, e Bro-Saoz hebken e conter 150 Relijion dishenvel ann eil dious heben. Gouscoude n'eus nemet eun Doue !

Speret ann den na hell nemet fazia ma vez lezet d'he furnez he unan ha setu petra a c'hoarvez ebars er Relijion brotestant eleac'h peb unan a hell hag a renc en em vleina he unan. Credi a hell ar pez a gar ha discredi ar pez ne blij ket dezhan. Sulvui ez a a enep d'ann oll, sulvui a fell dezhan ober he benn he unan, sulvui eo protestant, rag ann hano-ze *protesti* a sinifi mond a enep d'ar re all, ha disnac'h eo guir ar pez a lavar ar re all. En ho simbolennou ken dishenvel etrezho ez eus gouscoude eun articl a gredont oll a blegont oll dezhan gant ar vrassa sentidigez. Ann artícl-ze eo : *Ne gredan ket en Ilis Catolic, Apostolic ha Romen*. Evid ann traou all peb unan a dro e leac'h ma car, den n'hen deus guir da lavaret ann disterra tra dezhan.

Eur Relijion æs eo eta ar Relijion brotestant, mæs ar goassa so, Doue na fell ket dezhan beza servichet en eun henvelep doare.

Eun ozac'h pa ra commana gant eur guchennat mevelien a hell lavaret dezho gant guirionez : « Ma kemeran ac'hanoc'h e va zi-me, ne deo ket « evid ober ho polontez, kemer hoc'h æsamant « hag ho plijadur, nan sur. Ne c'hourc'hemennin « ouzoc'h netra en tu all d'ho nerz, beb unan hen

« devezo d'ober hervez he c'halloud; mæs hel « lavaret a ran deoc'h a vad, ar faineantet, ann « dud dibreder ar re a goll ho amzer, ar galoua- « cherien, ar re ne fell dezho senti ous den, hini « ebet eus ar seurt tud-ze ne vezo coz ebars en « ti-man. »

Mad! ann Autrou Doue a ra evelse en hor c'henver-ni : hor c'hemer a ra en he zervich. Ar goumanna a bromet deomp eo Rouantelez ann Eê, hen hen deus eta guir da c'hourc'hemenn ar pez a garo, da verca deomp ar fæsoun d'he zervicha pe guir ez omp servicherien ha mevelien ganthan, hag ouspen ni a so dezhan en eur fæsoun strissoc'h c'hoas, ni a so tra ann Autrou Doue : hen hen deus hor c'hrouet : hen a zalc'h ac'hanomp e buhez; hen hen deus hor prenet gant he voad presius, goude ma oamp bet collet dre bec'het hon tad kenta. Ann Autrou Doue eta, cals muioc'h eget ann ozac'h a so bet hano anezhan huelloc'h, ann Autrou Doue hen deus guir gourc'hemen ouzomp he zervicha hag hen deus guir ive merca deomp penaus e fell dezhan beza servichet.

Hor Zalver, goude beza fontet he Ilis var Sant Per ha var ar Babet a so deut en he c'houde, n'hen deus ket falvezet dezhan e alje den dont a benn anezhi, beza treac'h dezhi. Gouzout a rea e vije bet eur gals eus ann dud o clasc he discar hag evid rei courach ha fizians dezhi hen deus lavaret : « Oll galloud ann Ifern, oll ijin ann droug « speret na hellint morse ober netra a enep dezhi. »

Diasezet eo ann Ilis var eur mean, var eur garregen calet; ar re a glasco enebi outhi ne vezint ket goest d'he lacaat da orjellat ann disterra, hag e collint ho buhez o clasc drailla ar garregen-ze var behini ez eo fontet.

Epad tri c'hant bloas ann Impalaëret ho deus, heb paouez, enebet ous ann Ilis. Hogen da betra ho deus talvezet dezho ho oll galloud, ho oll ners? Pa sonje dezho e oant deuet a benn anezhi, neuze eo e oa ar c'hrea, rag cresket a oa ennhi ann niver eus ar gristenien.

Goude ar brezel-ze, eo deut eur brezel all cals goâssoc'h; ann *heresiou* bras, a so bet kement anezho, scoazellet int bet gant ar Brinset hag ar Rouane eus an douar; eur gals eus ar gristenien ho devoa collet ho feis o vont da heul ann heretiket-ze rag-se e seblante da veur a hini e oa achu gant ann Ilis. Mad! ar re-ze oll a so bet discaret gant ann Ilis hag hi a so chomet en he sa var ho lerc'h, cals skedussoc'h, cals lugernussoc'h eget biscoas.

Pell goude eo deut ar Brotestantet a felle dezho egis m'ho deus hel lavaret lacaat ann Ilis en he c'henta stad! Petra ho deus great? Dispenn simbolen ann Ebestel; sevel en Europ eur brezel ker spountus ma oe distrujet eul loden vras anezhi; diframma digant ann Ilis eur gals eus he bugale, setu petra ho deus int great. Hogen ann Autrou Doue hen deus dic'haouet he Ilis oc'h ober dezhi cavout e leac'h all bugale nevez, bugale guelloc'h, evid derc'hel plass ar re a ioa bet collet. Biken jamæs ne bermetto Hor Zalver Jesus-Crist e vez pilet, e vez distrujet ann Ilis gatolic savet ganthan he unan.

Lavaret hen deus d'he Ebestel :

« It, kelennit ann oll boblou ha deskit anezho « d'ober ar pez am eus lavaret deoc'h. » N'hen deus ket lavaret dezho : « Scrivet en eul leor ar « pez am eus lavaret deoc'h ha skignet al leor-ze « dre ar bed oll, rag ma vouie ne deo ket great « speret ann den evid en em hencha he unan gant « ar pez a so scrivet, red eo dezhan c'hoas ous- « pen cahout unan benag evid he vleina, evid he « lacaat da entent ar pez a gavje re ziæs ebars er « scridou-ze. »

***

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Labour vraô ar Republicanet.

Ann Naquet, unan eus ann Deputeet ru-goad e vez great Radicalet anezho, hen deus goulennet e ve great eul lezen da rei conje d'ober divors pa ne blijo mui ar vreg d'he autrou.

Etouez ar *Ræsoniou* all a vezo trávoalc'h dezho evid goulen ann divors hen deus merket houman : *Ma n'ho deus nag ar memes Feiz, nag ar memes Relijion.*

Dre-ze, eur gazeten a lavar : Pa vezo scuiz ann ozac'h gant he bried, eur vintinvez benag pa zihuno ec'h hello lavaret dezhi :

— C'hui a gred c'hoas e mister ann Dreindet ?

— Serten : ma ne rafen ket !

— Ma ! eun neubeut devejou so am eus eun tamic douet var ar mister-ze : ha memes ne gredan mui ennhan ; me am beus eur c'hoant bras ober divors..... n'hellomp mui chomm assambles.

Petra livirit, lenner, d'oc'h kement-se, rag n'e ket eur veich hebken ma hello ar sitoien-ze ober kement-se, mæs kelliæs ha ma caro, ha neuze ma ve great..... Ne ouzoun mui penaus achui hag e c'houlennan excus diganeoc'h, ann dud a vezo henvel ous ar chass.

Nobiling, a lavar gazeten l'*Esperance du Peuple*, a so Radical dre he vignonet, dre he froudennou ha dre he dorfet memes. O tenna var Impalaër ann Alemagn n'hen deus great nemet heulia ar pez a lavar ar Republicanet.

Ar Rouane a so tud criz a renc beza diframmet a zivar ann douar, a levere Republicanet 1793, guir tadou d'hor Radicalet-ni.

Tostoc'h deomp, Felix Pyat en eur banket a

eve da iec'het ar volet vihan hen devoa c'hoant guelet unan benag hardissoc'h evithan, toulla ganthi he benn da Napoleon III.

Deac'h diveza, eur gazeten iffam, *le Père Duchesne* a scrive : Ar setans a so dija douget a enep da gement hini a so e penn eur vro benag, hag ar pez a scrive eur Republican e Paris, eur Républican all her grea e Berlin.

E meur a blass, ar c'honseil munisipal a so oc'h ober eur brezel spountuz d'ar gatholiket. N'e ket bet travoalc'h evitho beza difennet ar prosessionou en eun neubeut keariou bras, mæs ouspen miret ho deus n'ez afe ar vugale ho devoa great ho fasc e prosession d'eus ann Ilis d'ar prespital.

Setu breman eul loden all oc'h ober prosesverbal a enep d'ar veleïen ne fell ket dezho mont *dre guz* (evel ma rer e Paris) da gass ann Autrou Doue d'ar re glanv.

Eur seurt cundu na hell nemet displijout d'ann dud, d'ar re memes n'ho deus ket cals Relijion, hag a ve goest, a lavar ar *Moniteur universel* en eur achui, da lacaat ar Republic da goll fizians ha carantez ar bobl.

Ar 24 maë, a lavar gazeten Roazon, ann tribunal a so carget da velet ha barnet mad eo bet pa teu unan benag da glemm, hen deus lavaret eo gant guirionez ez oa bet condaonet Le Bastard, presidant ar c'honseil radical, ann *Drapeau tricolore*, da baea 50 lur amand hag eur somm all, evid he zic'haoui, d'ann autrou Biet, rag ma oa bet douget, *en despet dezhan*, var listen ar re a c'houlenne beva hanvet conseillerien munisipal e parræz Betton.

Setu eta lavaret sclear avoalc'h, hen deus Le Bastard great eun dra disleal o lacaat var eul listen hag en despet dezho hano eun neubeut re vad da drompla ann electourien ha d'ho lacaat evelse da henvel re fall, pa sonje dezho kemer eul listen vad ha voti evithi.

Ann dra-man a so bet c'hoarvezet e meur a blass er Finister, d'ann diveza elecsionou. Ar re so bet great kement-se dezho a hello guelet dre ar setans-ze, ho divije allet lacaat ann dromplerien-ze da baea ho dislealdet.

Da benn ma vezo elecsionou all, dalc'hit mad sonj d'oc'h kement-man, ha ne ancounec'hait ket ne hell den beza douget he hano var eul listen *moullet* ma ne fell ket dezhan.

Tribunal Avignon hen devoa condaonet e miz kenver diveza, Serre, mear Sant-Saturnin da 15 devez prisoun hag hanter cant lur amand; rag m'hen devoa laëret he *vulletin* digant eun electour o vont da voti. Paket a oa bet pa oa o lacaat ar billet en he chacot.

Ne oa ket contant, ec'h hellit cridi, hag e c'houlennas beza barnet gant eun tribunal all. He c'houlen a oe roët dezhan ha tribunal Nimes en deus he gondaonet da ober ar pez a ioa bet gourc'hemennet outhan gant barnerien Avignon.

— Ne rai mui tauliou trahiss evelse, a sonj deoc'h ? n'ouffen ket hel lavaret deoc'h : ar pez so sur, ma teu d'hen ober adarre, e tiouallo guelloc'h, gant aoun da veza paket c'hoas. A.

KELEIER.

Al *Letern*, eur gazeten ru-goad, a lavar :

Eul loden vraô a dud hon deus clevet o clemm, ha ni hon deus dija hel lavaret meur a veich, mæs ne d'omp ket bet chilaouet.

Ma ! setu aman petra eo :

El loden eus ann exposision, eleac'h m'ema ar pez a so deut d'eus Bro-Saoz, ne ve guelet, gant ar re vez eno da sul, nemet golo ar bouestou. Eun dompleréz n'eo ken. M'ho deus c'hoant ar Saozon d'ober lidou ho Relijion da sul, int a so libr, mæs disoloï a dlefent da vihana ho bouestou enn devez-ze evel enn devejou all, ha ne dlefent ket ho c'hondaoni da santifia ar sul. —

Set' aze eur gentel vraô roët d'ar Radicalet var ar fæsoun da viret gourc'hemennou Doue. Ar Saozon a so protestantet mæs miret a reont cals guelloc'h gourc'hemennou Doue eget meur a eun a lavar beza catoliket mad.

Eur gentel all roët gant ar Russianet, ann draman a ioa e 1867, ar prins Russ *Constantin* a ioa bet pedet da vont da Vrest evid guelet eul lestr oc'h antreal er mor evid ar veich genta. Gant aoun da zisplijout dezhan al lestr ne oe ket beniget, hag ar prins ne blijas tam ebet kement-se dezhan. —Goudeze e oe roët eul lein vras en he enor, mæs atau gant aoun d'ober poan dezhan ne oa bet pedet belec ebet d'eus kear : pa oar o vont da aseza ous ann daul ar prins a c'houlennas : « N'eus belec ebet ? — Nan prins. » — Neuze o trei varzu eur belec russ a ioa eno ganthan, e lavaras dezhan beniga ann daul. Piou hen devoe mez en devezze ? Ar re ho devoa bet mez anzavout ez oant catoliket dirag ar prins Constantin. — Er bloasman ive ar Russianet ho deus bet great mez deomp divarbenn d'ann Exposision. Pa ho deus guelet ne oa ket beniget ann oll Exposision a bez, ho deus kerc'het unan benag eus ho beleïen evid beniga ho hini. Ne hellomp ket miret d'ho meuli evid ar gentel vraô-ze ho deus roët d'hor Republicanet. —

Be a zo breman o redec etouez ann dud eun neubeut peziou aour ugent lur hag int a so fauss. Dougen a reont skéuden Napoleon III gant ar gurunen en dro d'he benn hag ar bloas 1866.

Pa evessaer mad outho ne heller ket beza tromplet gantho, mæs evessaat a renker, rag casi-henvel int oc'h ar re vad evid ar poez, ar ment hag ann trouz.

Hogen ann disterra ma evessaer outho ec'h anavezer ne dalvezont netra n'int ket ker braô merket evel ar peziou-mad, hag ar pez a rai deoc'h ho anaout mad tre, eo n'e ket toullet ar scouarn var ar peziou fall evel ma eo var ar peziou mad.

Eun neubeut deveziou so, er gear *ar Puy*, e carter Sant Laurans ez eus c'hoarvezet eun dra a ziscuez peger coupabl eo ar re a so o clasc lacaat ar bobl da gredi eo ar veleïen ho goassa enehourien.

Ar gazeten *la Haute-Loire* a scriv ar pez a so aman varlerc'h.

Ann autrou Perrin unan eus autronez cureet ar barræz-ze a ioa o vont d'ann Ilis etro divheur goude creisteis hag e rea he hent dre gichen ann tiæs. Pa ioa o vont da dreuzi ar ru e kever croas ar mission, eun den gant eur vouc'hal vihan en he zorn a saillas varnezhan hag e scoas eun taul ganthan var he benn. Ann taul-ze her c'hlazas var ann tu cleis eus he dâl.

Strinca a reas ar goad ker buhan, hag ar muntrer a ioa o vont da skei eun eil gueich pa begas ann Autrou Perrin ennhan en he vleô gant eun dorn hag er vouc'hal gant eun dorn all.

Etretant eur jendarm en em gave neuze dirag ar c'hasern a ziredas di hag a brisonias ann den-ze.

Ar muntrer-ze a so eur perrukenner hanvet V.

Lod a lavar eo collet he benn ganthan hag ez eo bet dalc'het eun neubeut er c'habanou. N'ouzoun ket, mæs me bari ma ve goulennet diganthan petra eo, e lavarfe doc'htu ez eo evid ar Republic.

Pa so bet goulennet diganthan perag en devoa great eur seurt torfet e respontas :

« Me a so eun den a skiant. N'am boa ket a « gassoni ous ar belec-ze mæs ne oan mui evid « chomm e peoc'h, red a oa din laza eur belec « benag. Breman am eus keuz da veza hen great ; « mæs petra a fell deoc'h ?

Eun amezegez d'ann den-ze a lavar e oa var dreus ann or gant ar vouc'hal en he zorn, eun neubeut araug ma dremenas ann autrou Perrin.

A.

KELEIER AR C'HONGRÈS.

Set' aze eun hano ne deo bet morse guelet, casi sur, en eur scrid brezonec, mæs, egis n'eus hini all ebet evid lavaret, en eur ger hebken, ann assamble-ze eus Cannadet ar broiou galloudussa, e renker en em zervicha anezhan.

Evid c'hoas n'eus ket bet great cals a dra nemet ober anoudegez ann eil gant egile ha guelet petra a vezo da ober. D'ann 13 ez int bet en em zastumet evid ar veich kenta, ha Bismarck a so bet choaset evid presidant : unan eus ar gestionou kenta a vezo examinet e vezo ar guella voïen da lacaat ar Russi ha Bro-Saoz da bellaat ho soudardet hag ho listri d'eus ar gear a Gonstantinopl.

Sonjal a rer e hello ann traou dont da vad, hag e vezo marteze sinet ar peoc'h, rag ar Russianet ne zalc'hont mui ken stard d'ar pez ho devoa goulennet beteg hen.

Pa he deus assantet Bro-Saoz da gemer pers er C'hongrès, eo æs avoalc'h anaout ervad he deus bet he goulen digant ar Russi, hag ann Autrich ive he deus renket cahout ann assurans ne c'houlenno ar Russi netra a enep dezhi.

Chomm a raï, serten eo, meur a dra da examina ha da renca, mæs ann traou bras, ar re a oa goest da sevel trous ha da lacaat torri ann traou etre ar Russi eus eun tu, Bro-Saoz hag ann Autrich eus ann tu all, ar re-ze a so bet renket etrezho m'ervad, araug en em gavout e Berlin.

Cals Stadou bihan, n'ho deus ket bet conje da gass Cannadet d'ar C'hongrès, a c'houlenno meur a dra, a raï d'ar Gannadet beza diæssoc'h ho labour, mæs evelken fizians a so ne bado ket pell na ne vezo ket re ziæs.

Ar pez hen deus ar C'hongrès d'ober dreist peb tra eo reiza ker mad ann traou ma vezo peoc'h e peb leac'h, ha miret ne alfe hini ebet, beza treac'h d'ar re all, travoalc'h evid miret outho cahout ho liberte.

Setu eno ive ho c'hoant : plijet gant Doue ! ma hello beza sinet ar peoc'h, ma ne de ket evid atau, da vihana evid eun neubeut mad a vloaveziou !

A.

Madou ann Douar.

Er sizun dremenet ann amzer fall hen deus great cals droug d'ann eost ha casi e peb leac'h. Ar goal avel ha caouajou glaô pounner ho deus taulet d'ann douar cals parcadou ed a ioa eis devez a so, soun caër c'hoas en ho za. Clemm a rer cals gant kement-se en dro da Baris, er C'huzheaul, er C'hreis hag en Nord eus ar Frans. En Nord evel ken en eur plas benag eleac'h ma vez hâdet ann ed a rencadou ha roez n'eus bet droug ebet.

Eleac'h m'ho deus great ar glaôijer ar muia droug eo er C'hreisteis, rag ma ioa ann ed en he vleun pa eo bet discarret gant ar glaô. Ne heller mui sonjal e ve puill ann eost el leac'hiou-ze

Ann amzer fall a noas ive cals d'ar foënijiri. Cals foën a vezo, a dra sur, mæs n'hen devezo blaz ebet rag ma eo re c'hleb ann douar hag ive rag ma kendalc'h ann amzer-ze e vezo goal ziæz hen eosti mad. —

Eur gazeten d'eus Rouen, ann *Nouvelliste*, a lavar : ar glaô ne ehan tamm ebet hag e veler anat pegement a zroug a ra d'ann eost rag tro var dro dre aman ann ed a so couezet. D'eus ann Departamanchou all e teu ive deomp kelou fall avoalc'h. Ann oll a lavar ne vezo ket cals a eost er bloasman ma kendalc'h ann amzer-ze eis devez c'hoas.

Petra d'ober ?

Pedi ann autrou Doue ma sello a druez ouzomp.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 69). DISSADORN 29 A EVEN 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 29 Even 1878.

Setu eat ar Senatourien hag ann Deputeet d'ar gear ac'han da viz here. Plijout avoalc'h a rea deomp kent, ho guelet cuitaat Paris, rag ne hellent mui sevel dispac'h ha ne ie ket falloc'h ann traou evid-se, mæs hirio siouas ne da mui ann traou memes tra : ma na hell ket ann Deputeet ober trous er Gambr, e fell da lod anezho da vihana lacaat ar Vinistret da blega dezho, petra benag ne dint nemet eul lodennic goal vihan eus ann Deputeet, hag ar goassa so, Dufaure, ar c'henta eus ar vinistret a seblant suja dezho.

Ar Jeneral Borel, ministr ar brezel, hen devoa difennet ar Jendarmeet a enep d'ar Radicalet, hag ar re-man, na petra-ta, ne dint ket contant. Rag-se eta, ar sitoïanet Louis Blanc, Madier-Montjau, Lockroy ha Floquet, a so eat da gahout Dufaure evid en em glemm d'eus ar pez hen devoa lavaret ar Jeneral Borel o c'hourdrous Dufaure taul ann oll ministret en traon ma ne rafent ket d'ar Jeneral dislavaret en he scridou ar pez hen devoa lavaret ebars er Gambr. — Dufaure hen deus respontet e oa red cahout eun tam benag a vadelez evid ar Jeneral Borel, rag ma oa eur soudard mad ne oa ket boaset da brezec dirac ann oll : kense ne dlier ket tamall dezhan he gomsou, rag serten eo m'hen dije gouezet e tisplijent d'ar Radicalet, n'hen dije ket ho lavaret hag ouspen, hirroc'h e oa bet eat he gomsou eget he sonjesonou.

Ne gavit-hu ket hen deus Dufaure neubeut a istim evid ministr ar brezel ? Evidoun-me, ma venn e plas heman, ne venn ket contant a dra sur. Dufaure, goudeze, hen deus prometet e scrivefe hen ha de Marcère evid lavaret d'ar Prefedet ha d'ar varnerien e peu sort sonj ema ar c'houarnamant divar benn da zeveriou ann archerien e kever ann dud.

Neuze Louis Blanc hen deus respontet : taulit evez mad, ma ne d'e ket calet ha sclear avoalc'h al liziri-ze, c'hui a vezo oll taulet en traôn.

— N'ho pe ket aoun, eme Dufaure, contant e viot.

Floquet d'he dro, eun den sivil, mar deus unan, ann hini hen devoa insultet Impalaer ar Russi pa oa deut e 1867 da velet ann Exposision a oa bet er bloavez-ze, Floquet a lavar e iafe cals guelloc'h ann traou ma ne ve ket ann archerien dindan dorn ministr ar Brezel.

— Mad avoalc'h, eme Dufaure, ræsoun ho peus, autrou Floquet ! ni a rai ar guella ma hellimp evit plijout deoc'h.

Neuze Leblond hen deus lavaret : me emezhan abaoue ma eo eat ann Deputeet d'ar gear, a so bet digasset din meur a dra da damall d'ar Jendarmeet.

— Mad, eme Dufaure, n'hoc'h eus nemet ho rei din ha me a velo petra a vezo ar guella da ober.

— Ola ! ola ! eme Lockroy, ne ket lavaraou a fell deomp mui, mæs oberou, ha doc'htu.

— Autrou Lockroy, excusit ac'hanoun eme Dufaure, m'am bije gouezet ho pije great ann enor din da zont d'am guelet em bije scrivet al liziri-ze pell amzer so dija.

— Lakit evez ! ma n'her grit ket ne viot ket pell ministr, hiviziken. —

Ha Dufaure, pa hen deus aoun coll he blass, a raï m'ervad, oll ar pez a blijo d'ar Radicalet.

Kense, heb dale e teuio, mechans, ann urs d'ann archerien, abars paca peg en eur muntrer, abars ober proses verbal da eun hostis benag ema ar vezvierien oc'h en em laza en he di : abars miret oc'h eul laer d'ober he daul, guelet piz araug ma ne de ket ar muntrer, ann hostis hag al laër-ze eur Radical, peautramant c'hoas unan eus electourien ann 363. Neuze, eo eaz deoc'h her gouzout ervad, ne hellint mui cass den dirag ar justis na d'ar prisoun rag mar g'heller cahout eun den honest benag etoues ar Republicanet, kement lampoun, kement den fall, kement torfetour ha laër a so a lavar beza Republican : rag-se e vezint lezet oll oc'h ober ho micher rag Madier, Lockroy, Floquet ha Louis Blanc ne c'houlennont ken, ha Dufaure hen deus prometet rei ho c'hoant dezho.

Ann dra-man a ziscuez anat eur veich c'hoas peger bras gaouïerien eo ar Republicanet pa c'houlennont al liberte evid ann oll.

Ne fell ket dezho e teufe ann archerien da viret oc'h ar re fall d'ober ho c'hoant ; da betra 'ta ho deus c'hoas ezomm eus ann archerien, pa fell dezho ho miret, pa ne leveront ket ho c'hass oll en ho rout ? Da betra ? Da baca ar re vad ha d'ho frisonia ma ve int a glaskefe miret oc'h ar Republicanet d'ober ho bolonte.

Var gement-se ar Jeneral Borel a so eat da gavout Presidant ar Republic, da rei dezhan he zemission, mæs heman hen deus lavaret kement dezhan m'hen deus assantet chomm c'hoas eun neubeut.

Penaus e fell deoc'h ez afe mad ann traou pa n'eus assurentèz evid netra ? ha c'hoas emaomp o commans ann abaden. Abars pell ma ne sell ket ann Autrou Doue a druez ouzomp e velimp traou cals goassoc'h c'hoas. A.

Santez Anna Prat ar Raz.

Santez Anna a so bet a viscoas guir batronez ar Vretonet : rag se ouspen ma ve cavet he skeuden, couls lavaret e peb ilis eus Breiz, e meur a blas ez eus breman hag ez eus bet guechall chapèliou brudet, savet en he enor e peleac'h ez eus bet plijet d'ann Autrou Doue discuez he c'halloud dre intersession Santez Anna.

Etouez ar re a so bet discaret gant ar Revolusion, ec'h en em gave unan e parræz Ploneis var bord ann hent bras a gass d'eus Douarnenez da Gemper.

Ar chapell-ze savet e 1671 a ioa brudet caër dre ar c'hrasou puill a vize scuillet eno gant ann Autrou Doue var ann dud vad a zirede di da bedi Santez Anna.

Santez Anna Prat ar Raz a vije great anezhi.

Re dost a ioa ar chapell-ze da Gemper evid m'ho divije Republicanet ar gear-ze he espernet epad ar Revolusion. Rag-se kerkent ha ma oant deut ar mistri e teujont di hag e tauljont ar chapell en traon. Er mare-ze, Per ar Floc'h d'eus ar C'hochard, a ioa mear e Ploneis.

Pa oa deut ar Republicanet da zistruja ar chapell n'ho devoa ket cavet skeuden Santez Anna, eun den mad benag hen devoa he c'huset mad tre. Pa commansas ann traou da vont guelloc'h, mab Per ar Floc'h deuet da veza mestr d'he dro er C'hochard a reas digass d'he di skeuden Santez Anna.

Hogen ar skeuden santel-ze a ioa he flass ebars en eur chapell savet var blass ann hini goz, pe autramant, ma ne heljer ket sevel eur chapell nevez, ebars enn ilis parræz.

Rag-se ann autrou Janno a ioa person eno, tri bloas ha daou ugent so breman, a lacaas devez evid cass e prosession skeuden Santez Anna d'eus ar C'hochard d'ar Vorc'h. Autrou person Plogastel, autrou person Guengat, autrou person Pluguën, autrou person Penhars ha meur a velec all a ioa deuet di en devez-ze evid renta enor da Santez Anna. Hogen pa oa en em gavet ar brosession var hed eur c'hart leo d'eus ar Vorc'h, en eul leac'h hanvet Kergabin-Vihan, ann amzer, braô-tre bete neuze, a chenchas en eun taul hag e teuas eur bar ken spountus a c'hlaô hag a c'hurun ma levere ann oll parræzionis : *Santez Anna ne fell ket dezhi mont d'ar Vorc'h.*

Abaoue, skeuden Santez Anna a ioa chomet er Vorc'h, mæs d'ann eil sul a viz gouere, devez merket evid pardon ar chapel nevez, Santez Anna a vezo casset e prosession d'eus ar Vorc'h di, rag da genver ann devez-ze e vezo beniget ar mean fount eus ar chapel.

Sevel eur chapel nevez, setu eno e guirionez pehini a ioa c'hoant parræzionis Ploneis abaoue ann devez ma ioa bet digasset Santez Anna d'ann ilis Parræz, rag petra benag ne ioa chomet merc ebet deus ar chapel goz nemet eur feunteun gaër gant skeudennic ann Itron Santez Anna, atau ez oa cals devosion d'ar plas santel-ze ha ne deo ket hebken re Ploneis, mæs ive re ar barræziou all ho devoa c'hoant guelet sevel eno eur chapel da Santez Anna. A bell so e c'houlennent digant ho beleien. Peur e vezo savet ar chapell ? c'hui tlefe hen ober : ha n'e ket int hebken mæs tud eus Douarnenez hag eus a leac'h all a zigasse di offransou da sicour sevel ar chapell, hag eur vaouez leun a feiz o rei d'ann Autrou person eur pez uguent lur evid-se, a levere :

— Autrou person, va mab a ioa goal glanv, ha ne hellen ket sonjal cahout sicour digant den var ann douar pa so deut sonj din d'eus a Santez Anna Prat ar Raz. Fizians am boa e rentefe ann Autrou Doue va mab dime ma carfe Santez Anna pedi evithan. Neuze e liviris : Santez Anna, ma ve pare ma mab, dre ho sicour, me a ialo dier-c'hen da enaoui eur c'houlaouen dirag ho feunteun e Prat ar Raz hag a roio ugent lur evid sicour sevel eur chapel en hoc'h enor.

A veac'h am boa goestlet va mab evelse da Santez Anna ma vellaas souden ha da benn eun neubeut devechou ec'h en em gavas pare. —

Ar c'homsou-se ha pedennou Ploneïzis a reas kement var speret ann Autrou Floc'h person neuze e Ploneis ma lavaras dezho. Ma ! pa fell deoc'h, me a so contant bras d'hen ober, mond a rin eta enn devejou-man enn ho touez da velet pegement, e vezo contant peb unan da rei evid-se.

Achu he dro ganthan, hen devoa bet peadra evid paëa ann hanter eus ann dispignou, hag o sonjal e vije deut ar rest divezatoc'h e oa o vont da gommans pa zeuas ann Autrou'n Escob d'he benvek da berson da Bloneour-Lanvern.

An Autrou Fleury hanvet da berson e Ploneis, en he c'houde, hen deus achuet ar gest a ioa bet commanset gant ann Autrou Floc'h hag hen deus renket ker mad peb tra ma vezo benniget ar mean fond d'ann eil sul a viz gouere. Breman ar re ho deus devosion da santez Anna a hello hen discuez o rei eun aluzen benag, nan hebken evid sevel ar chapell, mæs ive evid he c'haëraad en diabars.

Ma n'ho deffe ket c'hoant da gass ho unan ho offransou d'ann Autrou Person ar barræz rag ma alfent credi e vent cavet goal dister, ec'h hellint ho lacaat en eur c'hef a so bet savet var bord ann hent.

Roit hoc'h aluzen eta, rag ar muia ma vezo roët ar c'haëra ma vezo ar chapell, hag ar c'haëra ma vezo ar chapell, ar guella ma ziscuezo d'ann oll ez omp guir vugale d'ar vretonet eoz-ze a gare kement Santez Anna hor Batronez. A.

D'ar sul 2 Even ez eus bet e Plabennec eur gouel gaër meurbet. Hanter-cant vloas a oa m'hen devoa ann Autrou Queinnec, person ar barræz-ze resevet ann urs a velec, hag e teue da drugarecaat ann Autrou Doue eus he vadelez, oll dud fidel Plabennec hag eun neubeut mad a veleïen en dro dezhan.

Ann Ilis a ioa en he c'haëra pa antreas ann Autrou Person ennhi. Eat e oar d'eus he gerc'hat d'ar Presbital evel ma rer d'ann devez ma vez canet he offeren genta gant eur belec iaouanc, pe autramant c'hoas d'ann devez ma teu eur belec da gemer carg eus eur barræz evel he fersoun.

Ouspen tri mil den a ioa oc'h heul ar Brosession hag e rente caër avoalc'h, mæs ar pez a rea dezhi beza caër tre a ioa scolerien Lesneven deuet di gant ho music da renta enor d'ar belec coz-ze ker caret ha ken enoret gant ann oll.

Canet ann Aviel enn offern bred, ann Autrou Morvan chaloni eus ar Gatedral a Gemper hen deus great eun sarmoun a zoare er guella brezonec a heller da glevet hag hen deus discuezet pegement a vad hag a c'hrasou a hell eur belec mad da denna var eur barræz. Hag evid guir oll parræzionis Plabennec a vele dirag ho daoulagat ar virionez eus he gomsou, rag setu, ar pez oll a levere d'eus eur belec mad, ann Autrou Queinnec hen deus hen great abaoue pemp bloas var 'n ugent m'ema e penn parræz Plabennec.

Ann nemorant eus he vuez a velec a so bet implijet gant ann autrou Queinnec, evel cure, e Sant-Servais hag e Landerne : goudeze e velomp anezhan person e Pencran ; aumonier couent ar Galon Sacr e Kemper ; person Esquibien ha person Plougonven, ac'hano eo e teuas da Blabennec.

— Antronoz, ann autrou Queinnec, atau leun a garantez evid ann eneou, hag o falvezout ganthan ho divije bet perz er gouel vras ze ar re eus he barræziouis ha d'eus he gureet a ioa eat da anaoun a gane eur servich bras evitho oll. Hogen, deuet ar mare da gana al *Libera*, ec'h en em gavas ken tenereat he galon, na hellas ket miret da scuilla daëlou, marteze er moment-ze, o sellet ous he oad bras, e teuas da sonj dezhan penaus abars pell ive, ma ve bolontez ann autrou Doue, ec'h en em gavjent oll adarre ebars en Ilis endro d'ar vascaôn, nemet hen, ann hini a ioa breman o pedi Doue da gahout truez ous ar re all, ec'h en em gavje ive eno, mæs astennet en he archet gant siel ar maro var he fass.

Na lenvit ket, autrou person, mar deus unan benag n'hen deus ket leac'h da gahout aoun rag ar maro, a dra sur, co c'hui eo ; ouspen, ma chilou ann Autrou Doue pedennou kement hini hoc'h eus great vad dezho, ha kement hini hoc'h anavez, e chomoc'h c'hoas ganeomp eun neubeut bloaveziou, da ziscues anat d'ann oll pegement a vad a hell eun belec da ober en eur barræs gant sicour gras an Autrou Doue. A.

Ar Relijion brotestant ! Set' aze eur Relijion ez.

(*Trede loden.*)

Hor Zalver hen deus lavaret c'hoas d'he Ebestel : « Ann hini ho chilou, va chilou-me, hag ann « hini a chilou ac'hanoun a chilou ive va zad hen « deus va c'hasset var ann douar. » « Mar d'eus « unan benag ne fell ket dezhan chilou ann Ilis, « ra vezo evidoc'h evel eur païan hag eur publi- « can. »

Hogen hor Zalver Jesus n'hen deus ket comset evelse evid eun neubeut miziou, evid eun neubeut bloaveziou na memes evid eun neubeut cantvejou ; mæs evid ann oll gantvejou, ann oll bloaveziou, ann oll miziou a vezo bete fin ar bed.

Rag-se eta ar re ho deus lavaret d'ann dud er c'huezecvet cantvet : « Ne, chilaouit ket ar Pab, « ne chilaouit ket ann Ilis, travoalc'h eo deoc'h « cahout eur *Bibl*, ennhi e cafoc'h ar Relijion a « zere ar guella ouzoc'h, » ar re-ze ho deus lavaret ne oa nemet gevier oll ketennadurez Jesus-Crist. Nemet antecristou n'int bet ken. Kense ar re a so eat d'ho heul ho deus kemeret eun hent fall : hag ar re a heuil hirio ann deis, ho fals relijion ne d'int nemet denved reuzeudic dianket er meas d'eus ti ho mestr guirion.

Ann abostol sant Paul a lavar deomp penaus

pa oe deut ar mare merket gant Doue en he furnez evid silvidigez ann dud collet dre bec'het Adam, mab Doue en em ginigas d'he Dad evid hor prena; Neuze he dad a lavaras dezhan choas evid-se eur vuhez laouen pe eur vuhez a souffransou, mæs hor Zalver Jesus a oe cals guelloc'h ganthan « ar groas eget ann enoriou. » *Proposito sibi gaudio sustinuit crucem.*

Rag-se eta goude beza en em c'hreat den ha dre ma 'z ea e bro ar Jude o prezec e peb leac'h he lezen selestiel, Hor Zalver Jesus-Crist ne ehane ket da lavaret d'ar re a zirede davatan da chilou he genteliou : *grit pinijen, rag Rouantelez ann Autrou Doue a so en ho kichen.* Fallout a rea dezhan rei dezho da anaout dre ar c'homsou-ze penaus ar binijen, eur guir vuhez a binijen a vije dreist ar re all, lezen he Ilis.

Meur a veich epad he vuhez hen deus c'hoas lavaret ar memes guirionez-ze : « ma ne rit ket « pinijen, emezhan, e viot collet oll. — Ann hini « hen deus c'hoant dond d'am heul-me a renc « renons d'he volontez, samma he groas var he « ziouscoas evid ann oll devejou eus he vuhez ha « dont var va lerc'h-me. — Nep piou benag a « glasco espern he gorf hag he vuhez a gollo « anezho; er c'hontroll ann hini n'hen devezo « ket aoun castiza he gorf abalamour dime hag « evid heulia reglennou ann Aviel, henez a save- « taio anezhan. »

All lezennou-ze roët deomp gant Hor Zalver Jesus d'hor sicour da savetei hon eneou, ar Brotestantet ho deus ho zaulet a gostez, ne reont van ebet anezho. Ne fell dezho heulia e fæsoun ebet ar pez a gavont diæs e gourc'hemennou ann Ilis, rag ho deus credet lavaret ne dalveze da netra ober pinijen. O clasc eta cahout eur Relijion eaz ec'h en em gavont, tre a enep da Jesus, petra benag ma carfent, var ho meno, beza kemeret evid he ziskibien.

Eur plac'h baour d'eus Jenev e Suiss a ioa, siouas dezhi! matez en eun tiegez brotestant. Ne anaveze ket goal gaër he Relijion hag a hent all ne oa ket evessiant avoalc'h d'ober ar pez hen divije allet diouall he Feiz dezhi :

Rag-se eta pa clascjer he zouelli ne vouezas ket en em zifenn ha buhan avoalc'h en em gavas gounezet. Meur a vloas a dremenas er stad-ze, en despet da remorsou he c'houstians, marteze e vije bet chomet hirroc'h c'hoas panefe ma couezas goal glanv. Neuze avad pa anavezas e renkefe mervel heb dale ha mont dirag tribunal ann Autrou Doue, ec'h anavezas he fec'het hag o veza kemeret eur guir glac'har anezhan e c'houlennas eur belec catolic d'ober gant he sicour he feoc'h gant ann Autrou Doue. Ar Ministr protestant o veza her c'hlevet a ziredas d'he c'havout da rebeich dezhi beza dilezet Relijion ar Brotestantet. Ar baourez keaz glanvourez, var bouez mervel a respontas anezhan gant cals a virionez : « Ah! « Autrou, emezhi, ne gomsit mui ho Relijion « dime, mad avoalc'h, mad tre eo, ma kirit, evid « ann hini a so beo; mæs ne dal netra d'ann « hini a so var bouez mervel. »

— Luther var fin he vuhez a ioa, eun devez eus ann abardaëz, asezet e kichen ann hini a levere he vreg anezhi. An oabl a ioa disoloët caër hag e oant ho daou o sellet gant estlamm ous ar stered skedus a bare ebars enn oabl. « Oh! eme Luther, « na peger caër eo ar Barados! Siouas! ne vezo « ket evidomp hon daou! »

Anaout mad a rea neuze ne dalveze netra he Brotestantism evid mervel, mæs n'hen devoe ket courach avoalc'h evid torri al liamou a vire outhan ober pinijen eus he bec'het ha distrei ous Doue.

Herri VIII, Roue Bro-Saoz hag ar maleürus-ze a oe caus ma zilezas he sujidi ar Relijion gatolic evid heulia Relijion ar Brotestantet a velas ive sclear ar memes guirionez enn devejou diveza eus he vuhez. Eun devez e clevjont anezhan o lavaret : *Barados dudius! me am beus da gollet.*

A drugarez Doue n'eus ket cals a Brotestantet en hor bro-ni mæs ann neubeut a so a labour heb ehan o clasc gonnis eur re benag d'ho fals creden. Diouallit eta da veza touellet gantho ha bezit sonj atau d'eus comsou *matez Jenev.*

« Relijion ar Brotestantet a so mad tre evid « beva : ne dal netra evid mervel »

***

Eur pennad all eur veich all.

MARVAILLOU.

ANN HERMIT, LEZ-BREIZ, LORGNES, BREAC'H-HOUARN, IAN HA FANCH.

Ian. — Petra dime? Lorgnes, ne peus ket a val ive da vont d'oc'h ann hermitach-man, ha d'en em gavout gant da ganfartet ar Frammasonnet?

Lorgnes. — Oh! eo da! Rag eleac'h senti egiz eur bugelic evel ma ran aman, eno e vezan ar mestr ha n'eus ken mestr nemedoun : ha n'e ket braô chomm heb senti ous Satan : henez ne c'houzanv ket e ve cavet ann disterra abec en he ordrenansou. Pa ro urs da laza eun den, ann hini so bet roët ann urs-ze dezhan a renc senti pe autramant beza lazet he unan.

Fanch. — Evidounme, ne d'in ket da franmasoun.

Ian. — Na me kenneubeut avad.

Lorgnes. — Pa 'z oc'h libr eo couls deoc'h chomm rag d'oc'h ma trofe, e lacafen ac'hanoc'h da laza ann Hermit ho prassa mignoun, pe e vec'h lazet hoc'h unan, n'ho pe ken choas; da laza ar Babet, ar Rouane hag eleis a re all e vez tennet d'ar sort evid gouzout da behini eus ar Franmasounet eo rei dezho taul ar maro.

Ian. — Petra? oblijet eo eur franmasoun da zerc'hel d'he bromessaou?

Lorgnes. — Oh! ne de ket dirag Doue hor mestr deomp oll, mæs dirazoun-me heb ken, ha c'hoas ma ne alfen ket he golliera, e ve diot avoalc'h ann nep a sentete ouzin : senti oc'h satan a so atau fall pud.

Fanch. — Ne hellit ket eta paca atau ann hini hoc'h eus c'hoant da dizout?

Lorgnes. — Nan da! Panefese ne vije ket chomet Pi IX keit all amzer beô.

Ian. — Potret fin eo eta ann oll franmasounet?

Lorgnes. — Dre ar pez a veles ennhoun eo eaz dide barn va sujidi. Guel pegen diot oun bet! Ma carjen e vijen bet eürus etoc ann eternite eleac'h breman ez oun maleürus, condaonet da denti ann dud heb ehan, ha n'eus fors penaus, pe e vezin treac'h da eun ene pe ne vezin ket oun sur da veza kefestet. Pa'z oun me sod ha maleürus, cred mad dime, ar franmasounet va sujidi n'int ket cals furoc'h nag eürussoc'h. Ober promessaou caër a hellan, mæs morse n'am beus rentet eun den eürus. Penaus ec'h alfen-me rei d'ar re all ar pez n'am beus ket va unan? Ar guir eürusdet ha peoc'h ar goustians! Kement en deus eur si fall benag pe vuioc'h a deu da va c'havout. Oll int sod hag a sonj dezho beza fin : hag evid guir, ha possubl eo beza sottoc'h eget ann hini a deu d'en em vouestla d'ann diaoul var digarez paca eun tam plas benag pe eun dornad aour! Coll ho enor ha peoc'h ho c'houstians a reont, beza atau en aoun da veza paket traïtour da lezennou ar vreuriez, beza atau prest d'ober ar brassa crimou, ha goudeze oll, coueza etre daouarn justis Doue ha beza daonet, setu pehini eo buhez eur Franmasoun. Guelloc'h e ve cals dribi bara louet epad ar vuhez hag eva piketes irin eget cahout frico, aour, palæziou hag enor evid mond abenn eun neubeut da leski e tân ann Ifern. Ar pez am laca saouzanet ar muia eo guelet e teufe tud davadoun gant gouzout ez oun Satan enebour ann den. Penaus ne scrijont ket? Penaus ne varvont-hi ket memes gant spount o veza dirazoun? Oh! petra eo e kement-se ann dalentez a ro da eun ene ann techou fall hag ar goal ioulou eur veich ma vezer o veva assambles gantho! me hag ann oll droug sperejou a so bet sod magn, mæs penaus goude ar pez a so erruet ganeomp-ni ec'h hell c'hoas eun den badezet mond var hor roudou, pec'hi, disenti ous Doue crouer ha madoberour ann den?

Lez-Breiz. — Assa, Lorgnes, evelse eo e comses oc'h da Franmasounet?

Lorgnes. — Oh! ne! ar c'hontrol. Tri mouchouer a lacaan var ho daoulagat na velint ket e cassan anezho en eeün da buns ann Ifern : en eur zansal, hag o vrabansat hag o credi ez int tud dispar eo e teuont var bouez ar chaden a chassan en ho raug : ma na vijen ket ann diaoul, am be truez o velet tud ker sod. Peger c'houezet ne vezont-hi ket egis tousseget dre ann orgouil pa leveront var va lerc'h eur gentel a vlasfémou a enep da Zoue, d'ann Dreindet sacr, d'ar Verb divin en em c'hreat den, d'ar Verc'hez glorius Vari, d'ann ælez, d'ar sænt, d'ann Tad santel ar Pab, d'ann ilis gatolic, da vinistret ar guir relijion : a enep d'ann Testamant coz ha d'ann Testamant nevez, a enep da lidou ann Ilis, hag, en eur ger a enep da gement a so santel, mad ha dign a respet! Peger c'houezet e vezont! ha gouscoude n'ho deus great nemet lavaret ar gentel a roan dezho ha discuez ez int sod hag ouspen sod, sod pitill.

Ann Hermit. C'hoant beza Pab ac'h eus ha Roue assamblez?

Lorgnes. — Ia ha Doue ive. Da gement Roue ha da gement hini a so e penn eur c'houarnamant benag, e lavaran e ve mad dezhan beza ker bras mestr var ann eneou evel ma'z eo var ar c'horfou, petra benag n'eus ken nemet Doue a gement hen deffe guir var ar goustiansou hag ar Pab lakeat gant Jesus-Crist da zerc'hel he blass var ann douar. Mæs eur Roue n'hen deus netra da velet var ene ann den; hag he goustians a vezo memes beac'het avoalc'h gant ar gont hebken a renco da renta eus ar c'horfou.

Breac'h-houarn. — Ar Pab hag hen a hell beza ive Roue ha Pab assambles?

Lorgnes. — Me am beus droug ouzid-te : sclear eo did gouzout ervad penaus ann hini a hell ar muia a hell ive ann neubeuta. Muioc'h eo beza Pab ha commandi var ar c'houstiansou eget ne d'eo beza Roue ha ren var ar c'horfou. Ann hini hen deus guir da gommandi var ar c'houstiansou, hen deus muioc'h aze a vir da gommandi var ar c'horfou. N'eus nemet eur penn torret hag hen ne alfe ket, ann taul kenta, guelet anat eun dra ker sclear hag henez. Ar Pab a hell beza eta Roue ha Pab assambles mæs eur Roue na hell morse beza Pab; rag nemet da Sant Per ha d'ar re a so deut en he c'houde da aseza var he gador santel eo m'en deus roët Jesus galloud var ann eneou.

Ouspen-ze, red mad eo ne ve ket ar Pab dindan dorn Roue ebet eus ann douar, evid ne vezo, e fæsoun ebet enebet ous ar pez hen deffe c'hoant da ober evid gouarnamant ann Ilis skignet dre ar bed oll. Eur rouantelez a renc da gahout, bihan pe vras, hag hen devezo, eo en deeün, coustet pe gousto pe autramant ar bed-man a gendalc'ho oc'h orjellat. Paët braô ho deus dija ar gouarnamanchou rag m'ho deus aotreet e vije lamet diganthan he damic rouantelez : ne echuo ann abaden nemet pa vezo rentet he stadou d'hon tad santel ar Pab.

Petra ra d'ar gristenien Victor-Emmanuel hag Humbert? Petra reont-hi da Zoue?

Doue hag ar gristenien ne c'houlennont na ne glascont nemet e ve treac'h ann Ilis gatolic. Aveichou e vez credet ez an me Lorgnes da veza treac'h dezhi, mæs heb dale e vezan confontet hag e rencan en em denna evid eur maread en Ifern.

Fanch. — Assa evid eun diaoul te a gause braô ; daoust hag o tenti ac'hanomp emaoud breman ?

Lorgnes. — Biscoas marteze n'hoc'h eus renket souten goassoc'h tentasion.

Fanch. — Ichecon !

Lorgnes. — Ia, rag pa en em ziscuezan udur ho peus heug ouzin, eleac'h pa ran ann heuz da veza eur santic emaoc'h prest da rei din ho caloun.

Fanch. — Na petra a fell did ober ac'hanoun-me ?

Lorgnes. — Ac'hanoud-te ha d'oc'h kellies a hini a so aman a dud badezet e carfen ober *liberalet*, da lavaret eo, tud ginaouec avoalc'h, evid cridi ez eus eun dra benag a vad ennhoun, ha neuze e ve æssoc'h din lacaat ac'hanoc'h neubeut a neubeut var ann hent da vont da franmasounet.

Breac'h-houarn. — Ha me ! sonjal a ra dide emaon o vont da frammasoun ?

Lorgnes. — Nan en taul-man c'hoas : mæs nemet e chilaoui ac'hanoun e vezi ive paket er gaoued couls ha meur a labous all ne oant don tam ebet d'ann ampoënt oun eat d'ho gluda.

Lez-Breiz. — Pehini eo ar merc assur evid gouzout e mer gludet ?

Lorgnes. — Ne livirin ket.

Ann Hermit. — Ar Pinsin.

Lorgnes. — Rag ann dour benniget eo am beus aoun. Mad, ar merc sura eo, pa ne gaver mui mad comsou ar veleïen, pa vez cass outho, pa zisprijer anezho ha pa sonjer beza gouiziecoc'h evit ho, dreist oll pa greder beza gouiziecoc'h eget hon Tad santel ar Pab gant he gonseil bras great gant ouspen tri ugent cardinal a beb bro : pa sonjer penaus ann Eskibien e Frans hag ar veleïen dre ar parræziou ha kement a chaloniet hag a brofessoret ne ententont netra nemet ho brevial, ann offern, ar sacramanchou hag eun tamic prezegen benag var ar Relijion, ha penaus etrezho oll n'int ket goest da velet ker selear na da gahout ann hent mad couls hag eur c'hos scrivanier benag a laca bemdez da redec dre ar vro he huvreou diveza. Ar Frans a so bet great gant ann Eskibien ha breman pa eo distresset ne vezo goest den all ebet d'he farea nemet ann Eskibien. Pa teu eur montr da zirenca e renker cahout eun den a vicher evid he zressa. Er memes tra ar Frans a ve pare heb dale ma c'houlenfe ha ma heuliefe aliou mad ann Eskibien. Va guella labour evid distruj ar Frans evel ma helloc'h her chompren ervad ma n'hoc'h ket ken diot ha va franmasounet, eo miret oc'h ann Eskibien en em emel e fæsoun ebet d'eus affeniou ar Vro evel m'her greant gueichal pa ho deus gant tud gouez savet ar bobl gristen eus ar Frans.

Ian. — Piou a garges-te da lavaret droug d'eus ann Ilis, d'eus ar Pab, d'eus ann Eskibien ha d'eus ar veleïen ?

Lorgnes. — Beleïen excumunuget. Den ann oll, nemet eur belec fall, n'alfe cahout ann arrachze ous Doue hag ous he Ilis santel. Ar scrivanourien all neus fors peger gouiziec e vent, ne reont nemet lavaret, peb hini en he iez, ar pez ho deus lennet e scridou ar belec, ar Judas traitour. Rag- ze ne vez great atau nemet chilou ha lenn pe eur belec mad pe eur belec fall. Choazit va zud !

J. M. C.

Bouzar evel eur c'hleuz.

Eun devez goanv, er bloaz diveza, var dro nav heur eus ann abardaez, ez oa eur bourc'hiz var varc'h o vale bro. Ober a rea glaô hag avel ken a iude. Digouezout a reaz en eun tamm keric vihan var hed eur c'huitelladen d'euz Landreger ; ken bihanic ha ken dister a oa, ne oa ennhi nemed eun hostaliri. Kerkent ha ma velaz ar marc'h ar bôd huel var a uz d'ann nôr, na oe ket red d'ann autrou jacha var he gabestr ; e vanaz orac, o c'houirinat en gortoz da veza kerc'heat dru.

Ann autrou a ziskennaz er porz hag a c'halvaz ar pautr-marchosi a bouez he benn, — Kleo 'ta, pautr, emezhan, taul evez ouz ma loan, ha lac anezhan er marchosi. — C'houi 'lavar avoalc'h, autrou, mes bezan so kezec ebarz beteg ann treuzou. — Ia, ia, picouz eo ann amzer, 'vad. — Tremen avoalc'h a gezec a zo ebarz, 'lavarann deoc'h, tremen re ! — Ia, ia, 'vad ; ro dezhan eur vosad kerc'h pe ziou, ha karg he gof d'ezhan a foën-prad, eme ar bourc'hiz ; hag hen o tiscregin deus he varc'h hag o vont enn ti. — Hennez, m'oar 'vad, en deus collet he skiant, eme ar pautr-marchosi. — Ne glev taken, me chans, a lavaras eur mevel all ; 'met pe vouzar pe sod, bepred vezo red deomp ober ouz he varc'h, pe a vezo tamallet deomp-ni.

Hag ann autrou enn ti, hag o c'houlenn koan ha guele evid eun nozvez. — Na koan na guele eme ann hostis : n'eus tamm boed a re, na guele goullo bed, gant ar valeerien so deut aman, 'vid ann noz, trioüac'h so anezho. — Ia, autrou, goall skuis oun ha glep-dour ; hag ouspenn naoun em eus ! — me lavar deoc'h penaus n'eus ket... — Ia, bravoc'h eo ebarz evid er mæz ; 'met chomet sioulik, me ho ped, ne dal ket coms ouzin, rag bouzar oun ken na gleyfenn ket eun tarz gurun ! — Hag hen o tapout eur gador, ha o tostat ous ann tân, evel pa vije bet er gær. O velet na gevet tu ebet da 'n em zizober anezhan ann hostis hag he c'hreg a fallas dezho hen lezel da dremen ann noz var he gador, pa na oa guele ebed evitnan.

Eun nebeut goude, e velas koan var ann daul er gambr nesan ; hag hen o cregin en he gador, hag o vont ouz taul, ken sioul ha tra, kaer ho doa ann dud iouc'hal d'ezhan ken a strake, e oa ann daul ze evitho hepken, dre na c'houlent ket prejan etouez ar re all, ha na c'hellent digemer hini all ebet gant-ho ; he rea ket man ; hag evel pa vije kinniget d'ezhan ar penn huellan d'eus ann daul ho zrugarekat a reaz a greiz kaloun, hag e lavaraz e oa mad avoalc'h al lec'h ma oa.

Pa veljont e oa caled he benn, e lezjont anezhan e peoc'h : prejan dru a reaz, ha lonca evel pevar, ha goude e tennaz euz he c'hodel hag e strinkas var ann daul eur pez pevar real. Ann hostizes a oa fae gant-hi guelet ken neubeut-se arc'hant, hag e sclapas anezho etrezec ennhan, o lavaret : Petra kavout a ra deoc'h ez eo eur pez pevar real eun digoll avoalc'h evit eur goan evel ho peuz debret. Nann, nann, itron ; me lell d'in pean ma ired ; trugare d'hoc'h, autronez, evit ho madelez met ne c'houlann ket crenn e ve c'houi a baete evid-oun. Neuze reaz eur sell ouz ann heur : autrou Doue, deg heur hanter ; nozvez vad d'hoc'h, autronez ! Hag hen euit deus ar gambr. Ann dud a ioa eno, a c'hoarze a leiz ho c'halon, o velet pegen gehaouek ez oa ; cass a rejont eur vates var he lerc'h, da c'houzout da beleac'h ez oa eat. — En em dennet en deus ebarz enn unan d'eus ho kambrou emez-hi. — Deomp 'ta da viret outhan, ha ractal ! Pa oent deut en tal ann nor e clevjont anezhan o stoufan ann or gant cals a evez hag o coms a vouez huel gant-han he unan : Reuzeudic ma'z-oun-me ! N'eus forz piou a halfe dont da zivarc'ha ma dor, ha na glefenn netra, marteze ann dud-ze so tud vad, marteze ive goall dud ; rak-se, pa zo eun tammic arc'hant ganin, e fell d'in beza dibreder a grenn. Nan, n'inn ket da gousket ha ne lazinn ket ar goulou : me jomo dihun 'pad ann noz, gant ma fistolennou carget, ha ma teu unan bennag varn-oun, e scoin ganthan dioc'htu. — Pa glevjont kement-se, na gredjont ket dont d'hen trubuillan evel ma hellit cridi. Antronoz pa darzaz ann deiz, e teuaz hon den d'ar marchosi da vid he varc'h, hag hen cassaz beteg ann nôrborz. Er c'heit-se ez oa leiz a dud er porz, en em vodet d'ober c'hoarzadec arre varn-han. Kerkent ha ma oa pignet var he jau e taulaz d'ar mevel eur pez pemzec guennec evit he vele hag evit beza taulet evez ous he varc'h, hag en tuhont, eun hanter-real bennac d'ar pautr-marchosi, hag e lavaraz, gant eur vouez goustadic, evel peb-hini ac'hanomp : Bennoz Doue deoc'h, autrounez, evit ho tigemer mad. M'em eus da c'houlenn pardon digant unan ac'hanoc'h am euz kemeret d'ezhan he vele, hag hen c'houec, ia Eur mignon din a oa bet dizoac'het hen digemer enn ti-man, eun tri deiz bennag so ; hag ugent skoet so bet laket entrezomp, na c'helljenn ket-me kaout lojirs aman kenneubeut. Rag-se em eus c'hoariet ann den bouzar ; deoc'h eo da lavaret hag hen ober mad am beus great.

Hag hen kentraoui he varc'h ha kuit d'an daou lamm-ru, ann oll o sellet outhan, digor ho genou gant-ho, evel toull eur fourn.

E. E.

Divarbenn d'eur iar.

Thomas Smith, potr iaouanc seis bloas, a so galvet dirag ar justis assamblez gant he dad, abalamour da veza goal c'hlaset..... iar eur vaouez goz, n'he deus ket allet en em gonsoli abaoue hag ann oll en dribunal a so bouzaret gant he c'hlemmou.

— Me a so Helena Connor, emezhi, groeg lejitim da Gell Connor ; goulen a ran escus digant ar Presidant, mæs ar guella iar a oa ebars em zi a so bet hanter lazet gant al lamponic-man. Gant eun taul mean hen deus torret he gar dezi. Ar batour keaz loën m'ho pije guelet e pe stad truezus ez oa ! N'e de mui goest da lounca na dour, na bara.

Ar barner. — Mad lazit anezhi neuze, ha lakit anezhi oc'h ar berr.

Helena. — Oh ! va fresidant, mar d'ep possubl lavaret ann dra-ze ! Eur iar ker brao, eur iar hag hi a zove viou ker bras ! Siouas ! petra a zeufen-me da veza ma varvje va iar !

Ar barner. — Ma peus kement all a garantez evithi, lakit ober bizier-loaëc dezhi. *(Ann oll a c'hoarz).* Mæs evid petra hoc'h eus-hu digasset ar c'hrouadur-man aman ?

Helena. — Mond a ran d'hel lavaret deoc'h, va barner. Eur vaouez, digasset am eus anezhi aman ganin, a so deut da lavaret din e oa all lamponic-man o stlapa mein gant va iar. Me am eus goulennet diganthi :

He velet hoc'h eus ?

— Ia he velet am beus.

— Neuze e teufoc'h ganin dirag ar justis evid lavaret eo bet tizet va iar gant eur mean ?

— Ia, mond a rin ganeoc'h.

— Neuze, emezhan.....

Ar barner. — Avoalc'h, avoalc'h. Lesit ac'hanoun breman da c'houlenn diganthi petra he deus hi guelet.

Ar vaouez all a dosta neuze hag a lavar : he deus guelet ar potr bihan o stlapa mein gant ar iar. Houman so bet tizet ganthan ha couezet d'ann douar oc'h heja he diouaskel. Neuze hi he-unan he deus dastumet ar iar hag he c'hasset d'he fere'hen, ann Itron Connor.

Ar barner. — Pegement a dâl al labous-ze ?

Helena goude beza sonjet eun neubeut. — Ne ouffen ket lavaret deoc'h tre..... Gouscoude ann neubeuta ma talveze..... Erfin n'em bije ket he roët a vihanoc'h evid tri real var'n ugent.

Ar barner. — Oc'h ober goab,emaoc'h breman, evid sur. Ho iar ne dalveze ket eur seurt priz.

Helena. — Ar virionez a lavaran, va Barner, ha netra ken. Evidoun e talveze ar priz-ze. Ma ho pije guelet peger bras ez oa ar viou a zove din !

Ar barner. — Mad, roët e vezo deoc'h eur pez ugent real hag ouspen e vezo paët pemzec real evid ar mizou.

Tad ar c'hrouadur. — Mar d'eo ho madelez, autrou barner, me a c'houlen lavaret eur ger benag.

Beteg hen n'hoc'h eus clevet nemet ar glemmourez. Me ia da lavaret deoc'h eun dra. Ar iarze, a so tamallet d'am mab, n'he devoa ket conje da bourmen var ann hent bras, nebeutoc'h c'hoas ne voa ket braô dezhi, dont da laërez d'oc'h etre daouarn ma mab ann tam bara hag amann hen devoa bet digant he vam.

Ar barner. — Me chans, n'hoc'h eus ket c'hoant da lavaret, e hello ann oll laza, m'ho deus c'hoant, al loënet a vezo cavet o pourmen var ann hent bras ? Ho mab a helle ober aoun d'ar iar-ze evid he lacaat da dec'het. Guelloc'h e vezo deoc'h paëa ar pez am eus lavaret.

Ann tad. — Neuze, ma rencan paëa, ar iar a vezo din hag e hellin he lacaat oc'h ar ber ?

Ar barner. — Netra justoc'h, cassit-hi ganeoc'h ; c'hui a raï ho coan ganthi. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Pennanros, Mestr studi er Seminer vihan er Pont, a so bet hanvet cure e Lanveur.

Ann Autrou Larvor, person Querrien, a so maro er sizun dremenet.

Ann Autrou Buhanec, cure e Plouigneau, a so eat da Relijius e urs ar Fransiscanet.

Ann Autrou Cornic, cure e Argol,a so bet hanvet cure e Plouigneau.

Ann Autrou Floc'h, belec iaouanc, a so bet hanvet cure Argol.

Ann Autrou Tanneau, person Plounevezel, a so bet hanvet person Querrien.

Ann Autrou Pellot, cure e Plougastel-Daoulas, a so bet hanvet person Plounevezel.

Ann Autrou Pengam, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Plougastel-Daoulas.

Ann Autrou Rozec, Per, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Plougoulm.

Madou ann Douar.

Deuet eo ar vroez e oar, pell a ioa, o c'houlenn anezhi : ha breman,e mer a veac'h,oc'h hâda ann ed-du rag beteg hen ne oa ket bet allet hen ober. A hent all ar foën a so haô hag e renker he zastum, ar c'henta guella, rag n'e ket lavaret e ve goal goz ann amzer gaër hon deus breman. Hogen ma teufe da badout re, e ve clevet ar re ho deus c'hoant diski ann autrou Doue da c'houarn ar bed-man, oc'h en em glemm hag o c'houlen glaô. Evidomp-ni cristenien pa ouzomp eo hen ar mestr n'en em jalomp ket gant ann amzer ; bemdez e leveromp dezhan a galon hag e guirionez, *ho polontez bezet great :* gant ann dra-ze, labouromp d'eus hor guella, ha mar greomp ive, ar pez so red evid tenna varnomp bennos ann autrou Doue, da lavaret eo en em viret dious ar pec'het ; ann hini a bourvez da oll ezommou al labouset eus ann Eê hag ar ieot eus ar parkeïer, ann Doue trugarezusze a sello a druez ouzomp. Siouas ! Ped a so en hon touez ha ne dint ket couls cristenien evel ma tlefent beza ? Ar re-ze,ha dreist-oll ar re fall,a ve goest da denna varnomp ar goassa maleuriou ma teufemp da ehana ha ne ve nemet eun devez da c'houlen digant Doue hor bara bemdeziec evid ar c'horf hag evid ann ene.

Eun doare caër a ioa d'oc'h ann eost er bloasman, ha setu ma leverer ez eus aoun ne ve ket d'eus ar re vella. E tu ar C'hreisteis eus ar Frans e mer dija o tastum ann ed ha ne sonjer ket cahout cals greun. Ouspen ma eo couezet eur gals anezhan, ar verglen hag ann duen a so en em lakeat var he dro : ouspen-ze re a c'hlaô hag a ienijen pa oa ann ed en he vleun a so caus ma veler cals pennou golo er parkeïer.

Ann avalou douar a so ive couezet ar c'hlenvet varnezho.

Rag se e vije bet kereat ann Ed panefe ma so deut cals eus ar broiou all. Ann Turket hag ar Russianet ho deus ezomm cahout arc'hant hag a vers pris pe bris : ann Americanet a c'hoari ar memes tra gantho ha setu penaus ann ed n'hen deus ket pris avoalc'h,petra benag ma eo bet dister ann eost varlene na ne fœsoun ket beza goal zru er bloas-man. A.

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1 | 60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 70). DISSADORN 6 A C'HOUERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 6 Gouere 1878.

Er bloas-man, prosessionou ar Sacramant a so bet caër meurbet e peb leac'h, petra benag n'ho deus ket prijet, eun darn vras eus ar Brefedet kemer pers er seremoni-se. Lod anezho n'ho deus ket credet chomm en ho zi da genver ann devezze hag a so eat, evel hini ar Finister, da bourmen da leac'h all. Set' aze tud hag ho deus courach. Ne deo ket rag ann Autrou Doue ho deus tec'het rag neus fors da beleac'h e vezint eat enn devezze, neus fors e pe leac'h distro e vezint eat da guzet, nemet collet ho deffe ar sclerijen hag ar c'hlevet, ho devezo guelet ann dud en ho c'haëra, ho devezo clevet moueziou ar gristenien ha son ar c'hleïer, o cana meuleudiou ann Autrou Doue; mæs miret ho deus ous ho c'houstians sevel re he mouez da rebeich dezo ho neubeut a Feiz.

Ma vijent eat e guirionez da heul ar Sacramant, n'ho divije ket allet miret da sonjal,cals pe neubeut enn ho badiziant, er guirionezou eus ar relijion gristen desket gantho en ho iaouankiz, en devez caër eus ho fasc kenta, er stad m'en em gave ho ene en devez-ze hag enn hini m'en em gav hirio ann deiz, hag ho deus bet aoun rag ar sonjesonou-ze.

Hag e leveront c'hoas n'ho deus ket a Feiz ! eo, beza ho deus Feiz : re, siouas evitho ! Clasket ho deus he mouga a dra sur e peb fesoun hag ho deus allet, evid guir, mouga al loden-ze eus ar Feiz a vije bet goest d'ho zavetei ma carjent beza clevet he mouez ; mæs chomet so gantho eur loden all euz ar Feiz, ann hini a ra goassa poan ann droug-sperejou enn Ifern, hag hounez a rai ho maleur er bed-man hag er bed all, rag, neus fors e peleac'h e vezint, atau e clevint he mouez da goll ho flijadur dezho, rag-se ho deus arrach oc'h ar relijion gristen hag oc'h kement tra a zigass da sonj dezho eus ho badiziant,hag e carfent distruja beleïen, cristenien hag ilisou, ne ve mui guelet ar roud anezho var ann douar, ha goude ? goude ne vijent ket eürussoc'h rag ar sonj d'eus ar pez ho deffe great a greskefe c'hoas ho remorsou hag ho rentefe maleürussoc'h,rag ne gavjent den ebet mui da bardoni dezho d'eus pers ann autrou Doue.

Lod all, evel mear Marseille ho deus difennet ar prosessionou er meas eus ann ilisou ha caer hen deus bet ann autrou Place, escob ar gear-ze, goulen digant ar prefet hag ar ministr torri ann ditenn-ze roët gant ar mear, petra benag n'hen devoa ket guir d'hen ober, n'hen deus allet cahout netra digantho, great ho deus ar scouarn vouzar d'he c'houlen.

E 1872, ar sitoïen Guyot, mear e Marseille er mare-ze a ioa bet falvezet ganthan ober ar memes tra, mæs Thiers, president ar Republic neuze ha de Keratry, prefet Marseille ho devoa torret he zifenn ha lakeat anezhan da gomprenn ne vouie ket petra levere, hag ho devoa guir ar gatoliket d'ober ho frosessionou heb na alfe den ebet miret outho.

N'eus ken nemet 6 bloas abaoue, hag ec'h hellit guelet pegen izell ez omp couezet,hag emaomp c'hoas o commans ! Gortosit eun tam benag hag e veloc'h cals guelloc'h c'hoas. Ia ma vent lezet gant ann autrou Doue da heulia ho fenn fall..—

Commanset e oan da lavaret deoc'h e oa bet caër meurbet prosessionou ar Sacramant, hag oun chomet da lavaret deoc'h petra a ioa bet great o clasc miret outho da veza ken caër evel ar bloaveziou all. E guirionez, caer ho deus bet lod en em denna ha difenn ous ar re a ioa dindannho assista er prosessionou-ze, muioc'h devosion a so bet guelet er bloas-man etoues ann dud fidel ha muioc'h c'hoant da gaëraat kement plas ma renke hor Zalver beniget tremen dre eno. Ouspen,e peb leac'h ar varnerien hag ann dud a justis, ar soudardet hag ar vartolodet ho deus discuezet anat d'ann oll hag heb aoun,penaus ne anavezont evid mestr dreist an oll mistri all, nemet Hor Zalver Jesus-Crist.

Meulet ra vezo Doue ! Keit ha ma vezo a unan ar virionez, al lezen hag ann nerz, da lavaret eo, ar relijion, ann dud a justis hag ar soudardet, ec'h hellimp cahout c'hoas fizians ne hello ket ar re fall sevel re huel ho fenn ha goasca ar re vad.

A.

Maro ar Rouanez Spagn.

N'eus ket pell ar gazeten a levere deoc'h peu sort goueliou caër a joa bet great e Spagn evid enori eured ar Roue Alphonse hag ar brinses Mercédès. Ma! n'int ket bet c'huec'h miz assambles hag e renker lavaret adarre deoc'h : Tremenet eo buhan ar joa hag hiviziken evid ann intanv iaouanc ne vezo mui nemet melconi ha glac'har.

Peuryuia, pa zimes ar Brinset ne c'houlenner ket diguntho pe hi a blij dezho ho fried pe ne ra ket, clasc a rer dreist peb tra er sort dimiziou-ze interest ar Rouantelez, eleac'h en dro man ann daou bried iaouanc a joa en em gemeret ann eil egile abalamour m'ho devoa carantez ann eil evid egile. Rag-se e vezo cals goassoc'h rann galon ar Roue.

Nag evidomp pebes kentel!

Set aze eur brinses iaouanc ne vanke netra dezhi evid beza eürus he unan ha renta ar re all eürus ive, oc'h ober vad dezho da drugarecaat ann Aotrou Doue d'eus ann oll vad hen devoa great dezhi, ha setu hi maro.

Sonjal a helle cahout cals bloaveziou da dremen var ann douar hag e varv da 18 bloas ha daou zevez!

Na carantez he fried, na carantez he c'herent, na carantez he fobl n'ho deus allet lacaat ar maro da dec'het. N'eus manket netra dezhi d'eus ar sicouriou a helle da gahout var ann douar, mæs n'ho deus talvezet da netra dezhi, rag haô a oa evid ann Eê ha setu hi eat gant Doue gant aoun e teufe marteze d'en em goll, ma chomfe c'hoas var ann douar. *Rapta est ne malitia mutaret intellectum ejus.*

O velet eun dra ken trist piou a alfe c'hoas counta var traou ar bed-man, var ann eürusdet eus ann douar!

Nan, nan, n'eus netra assur nemet ann eürusdet eus ann Eê, n'eus ken nemet hounez ne hello morse beza lamet diganeomp. A.

Keleier eus a Rom.

Ugent bloas abars ma varvas Pi IX casi bemdez he enebourien a levere e ioa o vont da vervel. Eun devez evelken ho deus renket lavaret ar virionez. Pi nao a varvas en he bevar bloas ha pevar ugent.

Emaint adarre o commans ober ar memes tra gant Leon XIII, benniget ra vezo!

N'eus ket pell ho deus lavaret e oa bet semplet hag e oa savet spount er Vatican gant aoun na varvje heb dale.

Ne oa ket eur ger guir e kement-se rag ar c'helou-ze a so bet dislavaret abaoue, mæs lod ho deus credet ec'h helle beza guir hag eus a beb leac'h ez eus bet scrivet da Rom da c'houlen kelou hon Tad santel ha dezho oll ez eus bet respontet ne oa ket bet clany ar Pab.

Æs eo compren ho deffe ar re fall c'hoant bras d'he velet o vervel : mæs ar pez ne ententan ket eo ho deffe aoun ar Gatoliket e teufe ar Pab da vervel, hag e varvje ann Tad hon deus var ann douar, ann Tad hon deus enn Eê, henez ne varvo ket. Henez hen deus lavaret deomp *non vos relinquam orphanos*, na lezin ket ac'hanoc'h minoret var ann douar; henez eo ar virionez memes; derc'hel a rai mad d'he bromessaou hag e plass ann Tad hon devezo collet e roio deomp eun tad nevez.

Rag-se eta, pe hen a vezo iac'h ar Pab, egis ma eo, pe hen ne vezo ket, arabad eo deomp spounta morse; biken ne c'hoarvezo ganeomp ha gant ann Ilis nemet ar pez a blijo gant ann autrou Doue.

A.

Ar Veleien en ho Ilis.

(*Kentâ pennad.*)

Ar c'homzou cassaüs-se a glever enn deiz a hirio, couls lavaret, e kement kear, var gement leur-gear, ma causeer *politic*. Ne ket hebken an dud fall, an dud difeiz eo ho lavar. Dious ho c'hlevet, den fur ebet ne raffe an disterra ezman; rag an oll a voar e scrij ar seürt tud-se rag kement tra hen deuz c'huez ar relijion, evel an diaoul rag ann dour binniget. Mæs ar seurt comzouze a glever ive gant tud honest ha devot var ho meno, a zonj dezho beza tud fur, tud a urz-vad, ne fell dezho cahout trouz ouz den; tud en eur ger, a gav dezho anavezout euz ar guella oll ezomou an dud euz ho amzer, coulz hag ho oll mennoziou mad.

Sellomp piz etouez ar c'homzou-ze, ha guelomp ar pez a fell d'ann dud lavaret dreiz-ho...

An dud a goms er gis-se n'o deuz ken c'hoant nemet da velet ar Pab, an Eskibien, ar veleien, an oll dud a Iliz, en eur gomz, o chom heb en em blanta enn afferiou ar Rouantelez, ar Republik, pe, evit comz evel an dud difeis-se, heb planta ho fri er politic. « Ann Iliz, emezho n'he deuz « tra da velet e afferiou ar bed-ma; na zellont « tam out-hi; n'he deus nemet eun dra da ober « afferiou an Env. »

Da genta, an dud, a lavar comzou ken cassaüs, a zo, a dra zur tud divergont, bugale dizent braz, e kenver ann Iliz ho mamm. Ar gristenien, neus fors piou int, ho deuz an hardizieges da glasc bleïna an Ilis, heb beza bet carget a-ze gant Doue ne maïnt ket var an hent mad. Falvezout a ra dezho deski ho dever d'an dud choazet ha sclerijennet gant Doue he unan evit deski hag hencha ann oll gristenien. D'ar re-ze gouscoude, eo e lefe, var ar poent-se, douja kement kristen, oc'h beuil ho aliou mad, heb goulen na clasc gouzout a berz piou na perag eo bet gourc'hemennet ann dra-man, pe ann dra hont.

Breman a zo eun neubeut bloaveziou, ec'h en em gaviz en hent-houarn costez ha costez gant eur *Professor* euz ar scol-veur a Frans. An denma en devoa great he studi guechall en eur scolach-bihan, pe, eur seminer bihan : var an hent da vont da velec ez oa bet, evel ma leverer var ar meaz. Evel ma oa den a speret bras, pa hen devoe achu he studi, daou hent braz ha ledan en em gavas digor dirazhan : hent ar seminer-braz, hag hini ar scol-veur. An hent-man eo a gemeraz, ha deuet e oa a benn euz he grog. Epad he scolach hon den guiziec'hien devoa desket mad ar relijion gristen, ha dalc'het hen devoa mad dezhi e creiz trouz ar bed. Neuz forz, bez e oa eun temic c'houez republican ganthan rag neb a chom pell var dro an teil, en em sautro sur eun lam benag, hag e savo c'huez an teil ganthan. Ne deo ket estoun eta e vije c'houez republican gant heman, rag an darn vrassa euz an dud a zo er scolveur ne garont ket calz ar relijion.

Goude beza comzet divar benn da veur a dra, e teujomp da ziviz divar benn d'ar scolachou. Neuze ann den a reaz eur zaoic'd he liviten lostpic, en em zressas var he dorchen hag a zavas he vouez : Ar scolachou!!! emezhan, enn deiz a hirio, a zo rivinet; abarz pell e vezint sarret oll : « ar veleïen a falvez dezho chachat an oll vugale « d'ho scol. Setu aze, me zo e penn eur scolach « e kichen Pariz, hag en eur ober tri bloaz ez eo « neubeuteat ann hiver euz ar scolerien d'euz « ouspen ann hanter. N'am eus mui, couls lavaret, nemet eur guchennadic bugale. Oll ec'h en « em daulont etre divreac'h an Tadou Jezuïstet a « zalc'h eur c'hos scolic tost d'am hini. Evit lavaret ar virionez, c'hui etrezoc'h, beleïen, a fell « deoc'h paca *partout*, commandi e peb leac'h : « dereatoc'h ha calz guelloc'h e ve deoc'h chom « cloz en ho secretiri, evel al logodennic enn he « zoul-moger, pa he deuz aoun rag ar c'haz; rag « ma ne zionallit ket c'hui a baco var ho fri. »

Lavaret a riz dezhan : « Gouzout a rit coulz « ha me, a zeo bet carget ar veleïen, hag ar ve- « leïen hebken, da henecha, ha da scolia ann dud. « Ar garg-se, Jezuz-Crist eo hen deveuz he « roët dezho, pa lavaras d'he ebestel : *Iit, des- « kit va lezennou d'ann oll boblou euz ann « douar.* Carget int eta da sclerijenna ar bed « oll a berz Roue ann env hag ann douar.

« Ha pa na veffent ket carget a gement-se gant « Doue, ann dra-ze ne virfe ket outho da veza « Fransisien evel peb hini ac'hanoc'h. Perag eta, « mar dint ken desket, ken gouiziec ha c'hui, « perag e veffe difennet outho ober ann aluzen euz « ho deschadurez, euz ho gouiziegez d'ar re baour « a speret? Enn amzer a vreman al lezennou a « falves dezho e veffe ann oll keit ha keit dirag ar « barner.

« Erfin poan benn a ra deoc'h guelet ar veleïen « o cahout muioc'h a scolerien en ho seminerioù- « bihan eget n'ho peuz c'hui en ho scolachou. « Gouscoude ec'h anavezit mad-tre ann dra-ma : « Pa ho deveuz ar c'herent bugale da gass d'ar « scôl, e sellont piz en dro dezho, guella ma hel- « lont, e peleac'h ho lacaat, hag e piou ho fiziout. « Hogen, autrou kez, ar fizians na ve ket taulet « a sac'hadou var diouscoaz ann dud, evel sac'ha- « dou bleud var varc'h ar miliner. Neb en deveuz « c'hoant e teufe ar re all da lacaat ho fizianz « ennhan, a vez red dezhan he gouniz, he *meri-* « *tout* dre he c'hundu vad, hag he lealdet. »

« Sonjal a rit e cuitaont calz re ho secretiri! » Araug lavaret kement-se euz ar veleïen, sellit piz en dro deoc'h, me ho ped! Guechall ar Mestr divin a lavare d'ar Juzevien, tud leun a ourgouil hag a fallagriez : « Chui a vel eur vleven e daou- « lagad ho preudeur, ha ne velit ket ann treust a « zo enn ho re hoc'h unan. » C'hui oll autronez, en em glemm diouz ar veleïen abalamour ma en em fourront e peb affer, c'hui a dlefe medita allez var ar c'homzou-ze euz ann Den-Doue : rag me gav din e sellont braô tre ouzoc'h. Ar veleïen na reont ket eur gammet er meaz euz ho secretiri heb na veffent galvet, heb na veffe ezomp anezho, pe red dezho, dreist-oll, heb ar guir d'hen ober. C'hui avad e fell deoc'h beza mistri er secretiri, memes. Lemel a rit ennhi, evel laëron, coulz dre ar prenestr ha dre ann nor. Piou a hello biken lavaret ped ha ped couent pe Leandi, coul evit ar voazet evel evit ar merc'het, a zo bet distrujet ganeoc'h. Gouscoude petra, pe seurt droug a ree an dud keiz-se deoc'h. N'o devoe ken labour, ken affer, nemet ober ho zilvidigez ho unan ha silvidigez ho breudeur chommet var ho lerc'h e creis trouz ar bed! Mad, diframmet hoc'h euz a dre daouarn an dud santel-ze ar bara a zerviche da vagd ar beaurien hag int; ho lakeat hoc'h euz var netra, casset ho peuz anezho pell euz ho c'houenchou, heb lezel gantho memes eur manchik da glask ho bouet. Ha petra hoc'h euz-hu great euz ho Leandiez pe gouenchou, pa n'hoc'h euz ket discaret ho mogeriou a blegont? Marchossiou!!! grinoliou evit lacaat foenn, prizonniou!!! Goudeze, pa eo digouezet a nevez en hon touez, evit sevel hor brogeiz euz ar fank hag eur ar vouillen e creiz pere e oa o vonet da vervel, ann dud calounec-se, ken stard en ho feiz evel ar c'herrec var ribl hon aodjou, c'hui hoc'h euz liammet dezho ho zreid hag ho daouarn, griet dezho ho muzellou evit miret outho da brezeg ann Aviel, da zavetei ho breudeur. Lammet hoc'h euz dreist oll digantho

ar iaouankis; miret hoc'h euz out-ho d'he scolia, en eur zerc'hel ganeoc'h ar garg d'he deski ha d'he hencha. Ar garg-se, a zalc'hit hirio an deiz ken mad, ken stard dezhi, a zo deuet da veza etre ho taouarn eur feunteun a vil goal-eur; enn despet d'ann tamic frankis, pe liberte, hoc'h euz renket, enn despet deoc'h lezel gant ar veleïen beteg hen.

***

Eur pennad all eur veich all.

Madou ar re all.

En em zioual dious laëronsi.

Cesaire Heurtevent ginidic d'eus Trouville a ioa eur martolod heb he bar.

Tregont bloas n'hen devoa ken, mæs bras a oa ha crenv kenan. Eur pennad bleô hen devoa ker melen al liou anezho, ma oant dem-tost d'ar ru : he zaoulagat c'hlaz, he fass devet gant ann heaul mæs gueichal d'eus liou ar bokejou-roz, peb tra ennhan a ziscueze ann Norman d'eus ar vouen goz. Lavaret e vije bet e oa unan eus ar vartolodet heb aoun-ze a gassas gueichall an duc *Guillaume* bete Bro-Saoz.

Ouspen, d'eus pers he gerent hen devoa eun tam benag a leve, hag eun ti bihan nevez savet var bord ann aot, hen devoa cavet da douch dec bloas ferm anezhan (ann amzerma oa bet er servich). Ann arc'hant-ze lakeat oc'h penn d'ann hini hen devoa gounezet he unan a rea var dro pemzec mil lur, peadra da brena eur vag nevez da besketa.

Rag-se a veac'h ma oa digouezet e Trouville, m'hen devoa roët urs d'ober unan nevez dezhan.

Achu a oa, hag e oar o vont d'he benniga en devez ma gommans ann histor-man.

Seis heur dious ar mintin a ioa.

Heurtevent asezet en he di a ioa fouge ennhan o lacaat tân var he gorn butun : mestrouer a ioa.

Mestrouer ! beza libr ! mont d'al leac'h a blijefe ganthan ! commandi d'ar re all goude beza sentet keit all amzer ! Beza mestr en he vours ! Amiral ha Roue !

Evelken goal ger a renke paea ar plijadur-ze.

Dirag mestrouer ar *Jeanne-Marie*, — hano he vag a ioa hag ive hano he vam, — berniou peziou ugent real, berniou aour hag eun neubeut billejou banc a ioa ledet var nn daul.

Ouspen eur veich hen devoa contet ann arc'hant-ze ha breman, oc'h ober lodennou anezho, e levere :

— Setu aman evid ar marc'hadour coat, evid ar marc'hadour houarn, evid ar c'halvez, evid al liver hag ar re all, ous ho gortos oll emaoun hag e vezint paët doc'htu. Guir eo, ne chomo mui guennec ebet etre va daouarn, mæs ne vankin kenneubeut netra da zen hag ar *Jeanne-Marie* a vezo dime, ia, dime Cesaire Heurtevent. Ia, ia ! ann arc'hant a so aman ha varc'hoas d'ann treac'h e lakimp da vouel !

Da vouel !! Ma ! e peleac'h e oa va fenn-me pa leveren ne vanken netra da zen ? Ancounac'heat am boa ar marc'hadour lien, ar c'brafer coz d'eus *Lisieux* ! Penaus am beus-me collet ar sonj anezhan ! He baber a oa ganin gouscoude..... ia..... aman 'ma.

Mancout a ra Cesaire Heurtevent da Samuel Meyer..... daou vil lur.

— Daou vil lur !.....

Hag e lacaas he benn etre he zaouarn. Goudeze o sevel he vouez :

— Sac'h ann dien ! ar Juzeo milliget ! Daou vil lur ! Pegement n'hen deus ket laëret var ar somm-ze ? Me ha kellies a hini all ho deus prenet diganthan. Ah ! mar galfen chomm heb paea henez.... ar sclissen Judas-ze..... ne ve ket pec'het!

Hogen, a veac'h m'hen devoa lavaret ar c'homsou-ze ma teuas mez dezhan, hag o chench en eun taul egis eun all en he blass :

— Petra ? Petra livirit Cesaire Heurtevent ? Petra lavarfe ho mam Jeanne-Marie hag hi ker cristen. Ma vije bet aman d'eus ho chilou ? Siouas marteze he deus va c'hlevet d'eus a vouelet he bez, cuzet dindan ar ieot e gueret Lisieux. Pardonit ac'hanoun va mam ! Samuel Meyer a vezo paët egis ar re all.

Paëa so mad da lare : mæs gant petra !

Etretant, ar varc'hadourien all a ioa digouezet, ha peb hini anezho o veza casset ganthan he zeleat, ne chomas mui guennec ebet var ann daul. Hel lavaret hon deus ; kement guennec a ioa etre daouarn Cesaire, ne oa ket re evid paea anezho. Hag e peleac'h cavout daou vil lur all ? Samuel ne oa ket eun den mad da c'hortos..... e renkefe cahout he arc'hant doc'htu. Red mad e vije 'ta goulen arc'hant e prest, piou voar memes marteze lacaat hypothec var an ti..... ar vartolodet, ken neubeut hag ar re all, na blij ket cals dezo kemer dle. M'hen divije sonjet kentoc'h Cesaire e kement-se, a dra sur hen divije gortoset cahout peadra avoalc'h abars mond araug. Oh ! Juseo milliget, dle milliget !

Hag en despet dezhan, he sonj kenta a zeue adarre en he speret. Eun den honest a ioa Cesaire evelken, mæs mareou so e teu ann diaoul da douelli ar re furra. Hor pesketaër paour en em gave en unan eus ar mareou-ze. Lavaret e vije bet hen devoa guelet dre avans ar pez a ioa o vont da c'hoarveout.

Aman e clevas skei var ann or.

— Deuet tre, emezhan.

Ann hini a ioa o tont en ti a ioa ann autrou Bridot, hucher e Lisieux.

— Petra c'hoari ganeoc'h, autrou Bridot, eme Cesaire ?

— Setu..... Me a so breman o tastum ann arc'hant a vanker da heritourien Samuel Meyer.

— He heritourien ? ha maro e ve ?

— Ne vouiec'h ket ! Eis devez a so abaoue ma varvas heb cahout amzer da lacaat urs en he afferiou.

— Ah !

Aman Cesaire, egis ma vije bet unan benag o skei var he ilin dezhan, Cesaire a astennas he vreac'h evid paca ha cuzet unan eus ar baperiou a oa chomet var ar daul.

Ar paper-ze, na petra 'ta, a ioa noten Samuel Meyer.

Ann hucher d'ann ampoënt-ze a deuas da aseza dirazhan. Ann hucher-ze a ioa eun den egis n'eus ket cals var ann douar, eur min caerell dezhan, ha gant ann dra-ze daoulagat kel lemm, ma vije bet lavaret e lennent beteg e goeled ar c'halonou.

— Eun den mad tre a ioa evelken ar Samuel Meyer-ze, emezhan. Cals tud a anavezan a lavar beza cristenien, a so, a dra sur, cals goassoc'h Juzevien egethan. Ne c'houlenne morse re en he gonvers, ha gant ann dra-ze e fizie kement d'ann dud ! Ouspen, ne ouie na lenn, na scriva, na mevel ebet n'hen devoa. Rag-se n'eus bet cavet var he lerc'h, na leor, na billejou, na tam merc ebet d'oc'h netra. Ne rea ket mad ; hag aliæs am beus hel lavaret dezhan..... dreist oll d'ann hini hen deus bugale. Mæs petra a fell deoc'h ? Ar pennoc coz-ze ne grede ket dezhan mervel ker buhan..... ha dre ann digare ma oa den honest e sonje dezhan e oa ar re all ken honest hag hen.

— Petra peus c'hoant da lavaret, eme Cesaire, strafuillet oll dre ar c'homsou-ze.

— E clasc gouzout e oan, autrou Heurtevent, ha ne vankec'h netra d'am mignon coz Samuel Meyer ?

— Me ?

— Ia... c'hui. Me renc lavaret ar virionez en eëun deoc'h, rag fizians am eus ennhoc'h, n'hon deus cavet merc ebet eus ann dle-ze, n'eus paper ebet a enep deoc'h, ha dre-ze ne alfemp ket ho kervel dirag ann dribunal. Hogen Samuel Meyer hen devoa guerzet deoc'h kement tam lien ho poa ezomm evid ho pag ; ha n'eus ket ouspen eur miz, he verc'h, a scrive aliæs he notennou, he deus sonj beza great unan en hoc'h hano..... sonj mad he deus..... eun noten daou vil lur.

— Paët am eus, eme Cesaire. —

Ann hucher droug ennhan o rei eun taul dorn var ann daul :

— Oll e vezint henvel.

Cesaire, pa ne vouie ket petra da respont a savas en he za hag o sellet a dreus ous ann hucher.

— Autrou Bridot, emezhan, me so eul laër eta a sonj deoc'h ?

— C'hui ! oh ! nan, nan..... Mæs cals re all ho deus lavaret ive eveldhoc'h, ha n'am beus ket cals fizians ennho. Ar re-ze am beus truez outho; ann arc'hant goal akisitet ne dâl netra; hag evid ma hellint eun devez cahout keus eus ho fec'het hag ober pinijen anezhan, oc'h ho c'huitaat am beus digasset da sonj dezho d'eus ar seisvet gourc'hemenn a Zoue..... he anaout mad a rit, ne ket 'ta Cesaire ?

En em zioual dious laëronsi.
Na domach d'as hentez na ri.

— Autrou !..... autrou..... eme Cesaire, o valbouza hag o chench liou kement a veac'h a ioa varnezhan, travoalc'h eo ! Æt da gass ho seisvet gourc'hemen d'ar re all, henez n'e ket great evidoun..... Me so eun den honest ha ne vancan netra !... netra !

A.

(Eur pennad all eur vech all.)

MARVAILLOU.

ANN HERMIT, LEZ-BREIZ, LORGNES, BREAC'H-HOUARN, IAN HA FANCH.

Ann Hermit. — N'oud ket enouet en hon touez, Lorgnes daonet ?

Lorgnes. — N'oun ket re, fizians am beus e teuoc'h d'en em voasa ouzin hag ec'h hellin neuze ho touelli hag ober franmasonet ac'hanoc'h, ma sentoc'h ouzin er bed-man hag er bed all.

Ann Hermit. — Pehini eo ar sermoun a zisplij did ar muia ?

Lorgnes. — Ne livirin ket.

Lez-Breiz. — Doc'htu er pinsin ! (aman e crafer oll assamblez e Lorgnes hag en despet d'he c'hoariou ha d'he ormidou e souber anezhan enn dour benniget.)

Lorgnes. — Mad ! ar sermoun a zisplij din ar muia eo sermoun ar goal exempl.

Iann. — Guelet oc'h eus Doue ?

Lorgnes. — Ia.

Fanch. — Caër eo ?

Lorgnes. — Ia caër ha mad. Evid her guelet eur moment c'hoas, netra ken, hag evid distrei em stad kenta e ven contant da c'houzanv oll dourmanchou ann douar ; ha m'am beffe eur c'hort e chomfen bete fin ar bed daoulinet da c'houlenn ar c'hras dudius-ze da velet c'hoas Doue eur momentic hebken. Mar g'alfe coueza en hon ene collet ann disterra beraden d'eus carantez Doue e cavjemp e ve chenchet en eur Barados ann Ifern hag he dourmanchou. Va brassa tourmant eo rag ma ouzon ervad ne vezin biken caret gant Doue, na ne hellin biken he garet ive, setu eno ann Ifern

en he voassa. Ha pa velan dre ar bed kement a dud a vilionou o vont da franmasounet hag o renons da Zoue, ha var pe sort digarez ! am beus kement a arrach outho ne ouffen ket hen disclæria deoc'h mad avoalc'h. N'oun ket evid compren e allfent beza ken sod ha ker diskiant goude beza clevet ez eus eun Ifern.

Ann Hermit. — Eur banne piketes da Lorgnes hag cauzeal mad a ra.

Lorgnes. — Likur ann autrou Saout, persoun Kersaint-Plabennec, a livirit !

Ann Hermit. — Ia ha fumi a ri ive, pe me velo.

Lorgnes. — Butun trempet en dour beniget ! butun clerical !

Ann Hermit. — Ia a leverer did, pe autramant e vezi trempet enn dour beniget.

Lorgnes. — Sac'h ann dien !, mar d'e permettet beza coz ha beza fouettet !

Ann Hermit. — Jurerez a so ganes-te a sonj din ; laca evez.

Lorgnes. — Evel ar c'hustum breman étouez ar Vretonet eo a ran.

Ann Hermit. — Piou hen deus hi desket dezho ma n'e ket te eo ? Ke atau, bremaic m'hen talvezo dide. Alo ! ev piketes ha fum butun clerical.

Iann. — Keit ha ma vezo Lorgnes oc'h implija piketes ha butun beniget, ma ho pe ar vadelez. Lez-Breiz da gonta deomp eur marvail benag !

Ann oll. — Ia da, Lez-Breiz, countit 'ta mar plich.

Lez-Breiz. — Pa her c'hoantait n'am eus netra da refus d'am mignonet.

Ar pez ez an d'he gonta deoc'h a so bet c'hoarvezet e parræz Plougerne e leac'h ma oe ganet Mikeal ann Nobletz. Mare ar Retret a ioa evid pasc ar vugale. Eun daouzec belec benag ec'h helle beza eno. Setu en eun taul o tont beteg ennho eur c'helou drist meurbet, eur bugel a ioa o vont da veuzi er mor. Kerkent unan eus ar veleien a lam gant he varc'h hag a stern ar c'har en eun taul cont : eur belec all a bign er voitur assambles ganthan hag e dec minuten ho deus great tri c'hart leo ha setu int var ann aod. Eur foul vras a dud en em gavo dija eno. Ar mor a ioa divarc'het. Petra so, a c'houlen ar belec ? — Eur bugel so couezet er mor. — Penaus ? — O vale var ar reïer var bord ann Tarot. — Maro eo? — Ia maro eo ha draillet he izili. —

Gouscoude dre douez trous ar mor hag ive trous ar moueziou all e clever eur vouez o clemm mouez ar vam o lavaret : Penaus ! etouez kement all a dud ne vezo ket cavet unan da renta din corf va c'hrouadur ma vezo lakeat enn douar beniget ! Cri ar vam-ze hag he glac'har a scoas eun taul var galoun ar belec iaouanc. Eur c'hroc, e-mezhan. He doc hag he soutanen hen deus taolet var ann treaz. Oh pena caër e oa neuze da velet ar belec-ze, niaouanc flamm, bras ha mempret mad, he vleo du hir ha stanc enn avel. He zaoulagat hag he visach a verc eun den hag hen ne gren ket dirag ar maro mar d'eus eun vad benag da ober.

Ema he unan ! Den ebet na gred tostaat ous ann tarsou, counaret, ha gouscoude an Arvoris n'e ket æz ho spounta. Ar belec a so istribil a zioc'h ar mor var bec eur roc'h. Corf ar bugel paour a vez casset ha digasset, puntet, lounket, distaulet. Ugent gueich e seblant ema dent ar c'hil groc o vont da bega e dillad ar pautric beuzet, ugent gueich eo manket an taul. Ene ar bugelic-ze a ioa dija er Barados, ene ar bugelic a bedas Doue da c'hervel di ive ene ar belec iaouanc. Eun tarz mor deuet eus ann huel a sav dreist ann tarzou all hag a lonc ar belec iaouanc evel ma ra eul leon d'he breis. Sevel a ra gouscoude c'hoas var c'horre ann dour, mæs ne chomm nemet eur moment hebken azioc'h d'ar mor bras, travoalc'h evid reseo eun absolven diveza digant ar belec a ioa deut assambles ganthan ha da lavaret : Mervel a rencan, ne vouelit ket ha pedit evidoun. E creis ann hirvoudou, ann daelou, ar pedennou, e creis ar gurun d'eus ann tarzou mor o crozal, e creis pedennou ar vugale enn ilis Plougerne, e creis goascadou ar maro ar c'hrissa, e creis canaouennou ann ælez, ene ar belec a guitaas trubuillou ar bed-man, ha douget var diouaskel he æl mad, e savas da gavout Jesus evid reseo digant ar barner just ha trugarezus-ze ar gurunen promettet ganthan d'ann hini a gar travoalc'h he vreudeur hag he vignonet evid rei he vuhez evitho.

Ann Hermit. — Tavit, Lez-Breiz, tavit rag re a c'hlac'har a scuillit en hor c'halonou.

Iann. — Ia tavit Lez-Breiz, mar plich, mæs set aze tud ha ne d'int ket d'eus sclissen ar Franmasounet ! N'e ket eur franmasoun a rofe evelse he vuhez ! Lemel ho buhez avad digant ar re all, setu petra raffe.

Fanch. — M'am beus ive eun histor gaër da gonta deoc'h ma kirit va chilaou.

Ann Hermit. — Cauze 'ta Fanch.

Fanch. — Me am beus eur c'hamarad hanvet Jakez ; aliæz e vijemp en aod pa oamp iaouanc ha Jakez a vouie neun egis eur pesc. Eat eo da velec : He hent a vez merket gant Doue da beb den. Breman va mignoun a so persoun. Setu eun devez cleïer he barræz o seni ann tân goal. — Ann tân goal emezhan ! hag e peleac'h ? E leac'h ma leac'h. — Ann autrou Person a so prim ha buhan buhan en em gav el leac'h ma oa peget ann tân. Dor ann ti a so sarret ha tud a so en ti. Ann dud keiz ; e petra sonjent ! Ann autrou person a lam gant ann or, he digorri a ra hag hen timad enn ti. Petra rit aze, emezhan !, ne de mui ann amzer da zavetei hoc'h arrebeuri, saveteit ho puhez ! saveteit ho puhez ! siouas dezho !, chomm a reant sonnet e creis ar moged hag ann tân. Hogen ar Pastor mad a ro he vuhez evid he zenved, Pastor Loc-Maria en em daul e creis ar flammou egis m'her grea gueichall er mor e kerrec Dubon.

Eun den a so saveteet ganthan ! eun all a so saveteet adarre ; eun drede a so diframmet ive d'eus etre divreac'h ar maro hag ar maro droug ennhan a so e clasc dond a benn anezhan. Eun treust ru-glaou a gouez var he benn hag hen discar e creis ar fourn c'horet-ze. Ker buhan ann Itrôn Varia, Itrôn Varia Callot he deus guelet danjer he mab. Ragtal e tisken divar lein ann envou, ha gant he dorn carantezus he deus saveteet he bugel ha kendalc'het dezhan he vuhez. Cleizennet eo he visach, cleizennet ive he zaouarn mæs ar mercou-ze a so evithan guelloc'h mercou a enor eget ar vetalen hen deus bet digant ar chouarnamant.

Iann. — E Breiz, ar veleïen a so deus eun voenn tud n'ho deus ket aoun rag ar maro na ne spountont na rag ar mor fuloret na rag ann tân goal, na rag ar c'hlenvejou spegus na rag ar boliji var ann dachen a vrezel. Var gement-man am beus me ive eun dra benag da gounta deoc'h.

Me am beus guelet gant va daoulagat va unan eur belec coz deuet gant mobilet ar vro da Baris er bloas 1870. Ar belec-ze a so d'eus ann noblans. Noblans Breiz he deus discuezet d'ar mare-ze ez eo atau dign da vale e penn kenta ar vretounet. Ar Jeneral Ducrot hen devoa lavaret : Rei a rencomp ann dorn a dreuz ar Brussianet d'ann Arme a so bet savet d'oc'h costez al *Loire*.

Da bedir heur euz ar mintin edor e Lahy dirag ar Brussianet. Ar belec coz-ze a reamp anezhan ar person coz a iea atau er penn araug. Souden eun discarg fusuliou a gouez varnomp d'oc'h tu ann enebourien. Edouard Duplessix a so lazet : Paul de Goësbriant a so lazet : Charles de Kerdanet a so prest da vervel. Ar person coz a chomm e creis ar vindraill evid cofes ann autrou Kerdanet, ha reseo he huanaden diveza... Blens ebet n'hen devoa resevet ar belec, rag hor Zalver a zioualle he vignon. Hogen pa savas ac'hano ar soudardet a gontas tri doul bolet en he doc ha dec en he soutanen. Be hen deus bet ar groas a enor evid ar servichou bras hen deus rentet. Mæs he humilite a vir outhan d'he dougen rag ma lavar n'hen deus great nemet he zever.

Breac'h-houarn. — Me am be meur a daul vaillantis da gonta deoc'h divarbenn da veur a velec ; unan a anavezan hag hen deus pemp metalen.

Iann. — Me a anavez eur belec a so chomet

c'huec'h heur horolach e kichen eun den collet he benn : ganthan a ioa o clasc laza ar re a hanve he enebourien. Eur revolver (eur bistoloden a dro) hen devoa hag ive eur fusuill a zaou denn. Ar maleürus-ze hen devoa dija lazet eun den ha glazet eun all, den ann oll na grede tostaat rag gouzout a rejeur e pe stad edo he speret. Ar belec gouscoude, goude beza goulennet sicour ann autrou Doue a dostaas outhan dre gaër o prezec oc'h ann den ar guella ma oa possubl dezhan. Etretant e oa atau var evez o clasc ann tu da bega ennhan. Souden e lamas varnezhan, hag e pilas anezhan d'ann douar hag o veza tennet he bistoloden hag he fusuill diganthan e talc'has anezhan, ken ac'han ma oa deut eun den all d'he sicour da staga ar reuzeudic-ze. Henez, ar belec-ze hen deus bet ar groas a enor, ha me a hell hen assuri deoc'h n'hen devoa ket he laëret.

Lez-Breiz. — Ma ve decoret kement beleg a laca he vuhez var var abalamour d'he nessa, dont a rafe eur c'honvers mad, guerza croaziou. Hogen ann darn vrassa anezho ho deus poan ar groas, heb cahout, er bed-man diana, enor ar groas.

Ann Hermit. — Seit ! seit !, ann tân goal o cregi en Hermitach ! Lorgnes eo gant eun eulfen eus he gorn butun hag e valis Ifern hen deus dakeat ann tân ennhi ! N'eus netra da c'hounis o tigemeret ann diaoul. Me so braô ha kempen breman !, ne oan ket pinvidic araug mæs eun ti am boa da vihana evid va repui ; ha breman ene chomm mui ganen nemet gras Doue ha va marc'h ar askellec. Red eo din he sterna ha pignat varnezhan da vont da glasc va chans en eun tu benag all.

J. M. C.

DIVEZ.

Ar charreter saç'het.

E kichen eur gerik a Vreiz,
(Kemper Kaourintin eo hanvet,)
Eur charreter 'velas eun deiz
He garg foën enn eur poull sac'het
— Eno, d'ann amzer-ze, a oa leun ann hentchou,
(Evel e meur a leac'h), a fank, a volzennou ;
Goas d'ar c'hiri a felle d'he tremen !! —
Evit hen skoazella, hon paotr na gavaz den ;
Neuze, kounnaret-euz, n'eun lak da c'hrosmoli :
N'euz tam ehan o foultradi,
Guech enep ar roudennou, guech enep he loëned,
Varuhan ha var he gar bep eil a losk luc'hed !
Pa skuizaz, setu hen oc'h ober evelhen,
D'eun Doue brudet, he beden :
« Hercul, emezhan, ma zinec'h !!!
Mar n'euz gallet da vreac'h
Dougen ar bed a bez,
A c'hell ive, michans, va zenna a enkrez !! »
N'oa ket he c'her peurlavaret,
Eur vouez er c'houmoul neuz klevet :
« Hercul en lar : red eo fiñval ;
Neuze ho skoazello raktal ;
Taol evez ouz ar c'harz a ienn aze da gar...
Ann diou rod, te a vell,
A zo, beteg ann aël,

Goloet gant pri ha douar...
Lamm ane : tor ar mean a zo ouz ho skolia :
Karg a vein ar volz-ma ;
Achu eo ?? — Ia. eme ar charreter. —
Neuze, kemer da skourjez ler ;
A z'an d'as skoazella
— E man em dorn. — « Na petra !!
Ma c'har a ia ken dilu ha biskoaz !! »
Meulet ra veo ann Doue Braz ! »
Ac'hanta, paotr, eme ar vouez,
Setu da gar dizac'het eaz. —
Lakaat da boan a zo did red,
Mar fell did gant Doue n'em gavout kennerzet;
Rag » da louarn kousket,
Na zeu tam boëd ebed. »

Barz KOATMIN.

Miz gouere, miz Santes Anna.

Digass a ran sonj da zervicherien Santes Anna eo miz gouere miz bugale Breiz-Izel. En bloaz tremenet eur beleg euz a Escopti Kemper en deuz sonjet oa mad rei da anaout d'he genvroiz vertuziou Santes Anna ha carantez Breiz-Izel evit ho fatronez. Great en deuz eta eul levr e peleac'h e caver epad miz gouere eur pennad da lenn bemdez.

Setu al lizer a rent count euz al levr-se guelloc'h eget ma c'heljen hen ober. Al lizer-ma a zo bet scrivet d'an aotrou *Peron* gant an aotrou Chatton, vikel jeneral Sant-Briec d'an unan ha tregont a viz eost 1877.

AOTROU KURE,

Levr brezounec'hebet n'oa muioc'h da zezirout evit an hini o peuz great. Mam goz Salver ar bed a dlie ive caout he histor e ies ar vro, rac Breiz-Izel e deuz ar vrassa devosion d'ezhi. Bet o peuz eta eur zonj vad ha santel o scriva miz ha buez Santes Anna, ha list ac'hanon d'her lavaret d'he oc'h : ho labour o peuz casset mad da benn.

Evit rei da anaout d'an oll gristenien buez Santes Anna o peuz heulliet Kelennadurezou an Tadou Santel hag ar scridou all aotreet gant an Iliz ; rac ar Scritur Zacr ne lavar divar he fenn nemeur a dra. Ar pennadou da lenn bemdez hag o peuz scrivet var vertuziou Santes Anna, a zo eunho kentelliou caer evit an oll stadou a vuez. Gouezet o peuz c'hoas ho renta plijadurussoc'h da lenn en eur gounta miraclou pe burzudou Santes Anna ne raint nemet creski fisians ha carantez ar vretonet e andret ho fatronez Santel.

An doare ma o peuz scrivet al levr-se, an traou caer o peuz countet ennhan a zo, a gav d'in, da veza meulet. Great o peuz eul levr brezounec mad. Ho toare da scriva a zo eaz, elavar, freaz hag ato difazi Al levr a vo ne ket ebken eaz da lenn, mes memes plijadur a reio d'an oll dud euz a vroiou Breiz-Izel.

C'hoant am euz guelet *miz Santes Anna* oc'h en em skigna etouez oll familliou Breiz-Izel ; hag en eur ho trugarecaat..... ho pedan, aotrou kure, da zigemer va zantimauchou enorapla.

A. CHATTON, *vikel jeneral.*

Pelerinach da Santes Anna Venet.

Er gazeten eus ar 15 a viz even, oc'h annons deoc'h penaus, ac'han d'ann 30 a viz Guengolo, hent houarn Orleans a rofe daou ugent dre gant distaul, var ar billejou *mont-dont* evid Santes Anna Venet. am eus merket ann izella pris a vije paët enn Departamant-man, da lavaret eo, d'eus gâr Kemperle.

Hogen, goulennet a so bet diganin merca ar pris-ze evid kement gâr a so d'oc'h adalec Landerne bete Kemperle, scrivet am beus da vistri ann bent houarn evid ho anaout mad, ha setu int o vont aman.

LANDERNE. — Kenta class, 27 l. 18 g. — Eil class, 20 l. 18 g. — Trede class, 15 l. 8 g.

DIRINON. — Kenta class, 26 l. 4 g. — Eil class, 19 l. 13 g. — Trede class, 14 l. 9 g.

DAOULAS. — Kenta class, 25 l. 4 g. — Eil class, 18 l. 16 g. — Trede class, 13 l. 16.

HANVEC. — Kenta class, 23 l. 11 g. — Eil class, 17 l. 14 g. — Trede class, 13 l.

QUIMERC'H. — Kenta class, 21 l. 15 g. — Eil class, 16 l. 7 g. — Trede class, 12 l. 1 g.

CASTELLIN — Kenta class, 19 l. 18 g. — Eil class, 14 l. 18 g. — Trede class, 10 l. 19 g.

QUEMENVEN. — Kenta class, 18 l. — Eil class, 13 l. 10 g. — Trede class, 9 l. 16 g.

KEMPER. — Kenta class, 15 l. 7 g. — Eil class, 11 l. 10 g. — Trede class, 8 l. 7 g.

ROSPORDEN. — Kenta class, 12 l. 7 g. — Eil class, 9 l. 2 g. — Trede class, 6 l. 14 g.

BANNALEC. — Kenta class, 10 l. 17 g. — Eil class, 8 l. — Trede class, 5 l. 16 g.

KEMPERLE. — Kenta class, 8 l. 12 g. — Eil class, 6 l. 8 g. — Trede class, 18 real ha 4 guennec.

Madou ann Douar.

Ann autrou Doue hen deus roët deomp eun neubeut devejou amzer vraô hag ann dud ho deus implijet anezho evid savetei eul loden vad eus ar foën.

E tu ar c'hreisteis eus ar Frans ez eus bet allet dastum ann ed hag er sizun tremenet ez eus bet casset var ar marc'hat e Paris ar c'henta sac'hat bleud great gant ed eostet er bloas-man.

Abaoue disul, en hor c'harter-ni da vihana, e couez barrajou glaô a zistann ann douar, a viro oc'h ann ed hag ann traou all da veza scotet hag a rai ma hello ann dud transplanti coll hânv ha coll irvin, ar pez n'ho devoa ket allet ober evid c'hoas.

Var al loënet corn, nemet var ar saout prest da ala, ez eus distaul er moment-man. Guellaat a alfe gouscoude ho marc'hat heb dale, rag var tu ar saô-heaul eus ar Frans, en Alsas, eo couezet adarre ar c'hlenvet var al loënet corn. Evid c'hoas ar c'hlenvet-ze a so pell diouzomp, mæs gant ann henchou houarn ne ve ket pell e tont.

Rag-se eta, beza var evez ha pidi ann autrou Doue ma ziouallo ac'hanomp dious ar c'hlenvet-ze.

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SERIE N° 71). DISSADORN 13 A C'HOUERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bedemanchou ar dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, ebeken.

Dezhan ivez e'lle beza casset bivizikeu eu oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 13 Gouere 1878.

Aliæz hoc'h eus clevet, couls ha me, e mare ann elecsionou, pa levere deoc'h ho peleïen e oa red deoc'h choas evid Deputeet ha conseillerien, tud cristen ha mignoun da Zoue, clevet hoc'h eus emezhan, tud, ha n'e ket ar re vella, o lavaret : «d'ober petra e teu ar veleïen da lacaat ho fri er pez ne sell ket outho», evel n'ho deffe ket guir ar veleïen couls hag int da sellet piz ous ar re a c'houlenn ho moueziou evid mont da c'houarn ar vro, ha marteze o clevet ar seurt tud-ze ma n'hoc'h eus ket lavaret eveldho, hoc'h eus marteze sonjet ec'h helle beza guir. Goassoc'h c'hoas a so bet c'hoarvezet, rag pa ziscueze ho peleïen deoc'h pe seurt droug, pe seurt maleur a helle ar seurt tud-ze da denna varnhoc'h ez eus bet lavaret gant ar memes sclissen tud.

— Bah ! ma carfemp cridi ous ar pez a lavar ar veleïen e vemp atau glac'haret ha melconiet er bed-man. Ar seurt tud-ze n'int ket falloc'h evid ar re all : ar veleïen ho deus aoun evitho ho unan setu perag e chouhont kement. —

Ha c'hui hoc'h eus adarre lavaret *marteze avoalc'h* hag hoc'h eat a du gant ar Republicanet, gant aoun rag goaperez ar re fall, gant aoun e vije bet lavaret e oac'h a du gant ar veleïen hag hoc'h eus bet mez eus ho cuella mignonet. Na breman, petra so c'hoarvezet ? Casset hoc'h eus da Versailles, hanvet hoc'h eus evid derc'hel ho plass tud hag a zispign breman ho tanvez evel ma ve dezho ho unan.

Keit ha na vezo ket lakeat cresc var ar c'hargou, chui a lavaro : N'eus ket leac'h da glemm, ar c'honvers a ia mad, mæs gortosit c'hoas eun neubeut pa vezo goulennet arc'hant diganeoc'h evid paëa ann dispignou a so bet great var digarez ann Exposision, evid paëa ar pemp cant mil lur (500,000) a so bet taulet d'ar Parisianet evid ober eur gouel d'ann 30 a viz Even, neuze e veloc'h ar virionez hag e lavaroc'h : ma carfemp beza silaouet hor beleïen ! Siouas re zivezat e vioc'h.

Me oar avoalc'h petra so caus ez it cals kentoc'h a du gant ar re fall eget gant ar re vad. Aoun hoc'h eus ne rafe droug ar re genta deoc'h ma ne sentefec'h ket outho hag e ouzoc'h avoalc'h penatis ar re man, caër ho pezo trei kein dezho h'int ket goest da noasout deoc'h hag eo guelloc'h ganeoc'h egis ma lavar ar re sod, beza mignon d'ann diaoul eget da Zoue.

Nan ! nan, arabad eo deoc'h cridi e parlant ar veleïen evitho ho unan ! evidoc'h eo her grenot hag evid ann Ilis rag ma tennit droug varnhoc'h dre ho faut hoc'h unan, c'hui eo a renco paëa hag ho pugale var ho lerc'h, eleac'h ar veleïen pe ho devezo great ho dever, o ckelen ac'hanoc'h d'eus pers ann Autrou Doue, hag e renkefent coueza d'eus ar re genta dindan taulhou ar Revolusion, da vihana ne chomo den er poan en ho goude hag int a vezo sur da ganout digant ann Autrou Doue ar recompans dleat d'ar servicherien leal ha fidel.

A.

Madou ar re all.

(*Eil pennad.*)

En em ziouall dious laëronsi.

Etretant e flastre etre he viziet noten ar Juzeo hag e fourre anezhi ann douna ma helle en he chacot.

Paour keaz den ! heb gouzout darre dezhan eo ! m'hen devoa lavaret pe kentoc'h ann droug speret dre he c'hinou, *paët am eus* hag a veac'h ma oa deut ar c'homsou-ze eus he c'hinou ma vije bet, contant bras ho lounca adarre. Siouas ! re zivezat, a ioa : ann hucher hen devoa clevet hag ann hucher, a respounte.

Eur voïen a chome c'hoas ganthan evid repari he faut, ober he goëssion doc'htu pa oa he unan, dija ken nec'het gant he c'haou, beza leal ha lavaret ar virionez penn da benn.

N'e ket ar c'hoant a vancas dezhan d'hen ober : mouez ann Autrou Doue, mouez he eal mad, mouez he vam a gleve oc'h hel lavaret dezhan. Mæs ne gredas ket hen ober, aoun hen devoa ; ha breman, petra benag ma oa brevet he galon gant ar remors, ec'h en em leze da goueza dounoc'h doun er pec'het,

rag eur gaou a denn da eur gaou all hag e responte evel m'hoc'h eus lennet.

Ann hucher o veza clevet he respount a gendalc'has, he zaoulagat atau o para var Cesaire :

— N'hellan ket miret da gahout fizians ennhoc'h, Autrou Heurtevent, hag ho cridi a ran. Kenavo ! escusit ac'hanoun, mar g'am beus great deoc'h coll hoc'h amzer. —

Lakeat a ioa he doc gantan hag e oa o vont cuit pa zistroas var he giz, hag o sellet en eëun ous Cesaire, goude beza chomet eur pennad en doarèze, e lavaras c'hoas eur veich :

— Kenavo : hag hen er meaz. —

Er moment-ze e teuas adarre sonj da Cesaire da vont var he lerc'h evid lavaret dezhan ar virionez ; he zorn a oa dija var ar c'hliket, mes eur veich c'hoas ann droug speret a c'hounezas, hag ann den a lavaras :

— Ma ! Daou vil lur gounezet eo ! va bag a so dime... ia dime... nemet dime... dime va unan !

Neuze e voraillas ann or : sellet a reas dre ar prenestr evid guelet ha ne oa den e kichen : tenna a reas eus he c'hodel noten ar juzeo hag heb sellet outhi e taulas anezhi var eun neubeut glaou a ioa chomet en oalet.

Ar paper a chomas pell o rouza abars ma pegas ann tan-flamm ennhan : hen ober a reas evelken en eun taul, ha Cesaire a hellas lenn eur veich c'hoas ar pez a ioa varnezhan :

Mancout a ra Cesaire Heurtevent da Samuel Meyer : ..... 2,000 lur ; ha kerkent ann avel a gassas er meas dre ar chiminal ann tamou paper devet.

Neuse Cesaire evid ar veich kenta abaoue ma oa deut ann hucher d'he di a dennas eun huanaden hir eus he greis :

— Ah ! emézhan, den ebet ne voar n'am boa ket, paèt anezhan ! Den ebet ne glasco affer ouzin. N'am beus ket ezomm da gahout aoun rag ar re veô..... hag evel, a drugarez Doue ! ar re varo na deuont ket en dro.....

Aman, eun taul seac'h scoët var ann or, a reas dezhan ober eul lamm var he gador. Sevel a reas en he za o crena gant ar spount, mæs ne grede ket mont da zigori ann or.

Aoun hen devoa d'en em gavout eno fass oc'h fass gant Samuel Meyer deuet er meas eus ar bez he noten ganthan en he zorn.

Ne oa ken nemet *Greun-holen* moussic bihan ar *Jeanne-Marie*, a oa bet casset d'ar mestrouer da lavaret dezhan ne c'hortozer mui nemethan evid badeza ar vag.

— Alo ! eme Cesaire o vont d'he heul, great eo ann taul, n'am beus mui da gahout aoun rag den.

An paour keaz ancounec'heat ! hen devoa Doue !

II

Pa en em gavas Cesaire var ann aod, e ioa dija eno bodet en dro d'ar vag he oll amezeïen, lod o veuli ar vag, lod o clasc eun defaut benag ennhi.

Ann Autrou person ec'h en em gave eno ive oc'h he c'hortos gant ann daou masicot.

Ma vije bet Cesaire egis ma oa kent, araug beza disnac'het arc'hant Samuel Meyer, peger laouen, pegen eürus e vije bet, leun a fizians hag a feis ! Ann derc'hent c'hoas e sonje gant joa enn devez-ze evel enn eun devez gouel..... Hirio ez oa tenval he benn, melconiet oll hag heb credi sellet oc'h den.

Ar sonj eus he bec'het hen heulie e peb leac'h ; sonjal a rea dezhan guelet Samuel Meyer etouez ar re all, ha glac'haret oll e c'houlenne diganthan he unan :

— Penaus a hellan-me c'hoas goulenn bennos ann Autrou Doue ?

Aman ann antrou Person a c'houlennas pe hano a vije bet roët d'ar vag hag ive piou oa ar paëron hag ar vaëronez.

— Ar vag a vezo *Jeanne-Marie*, eme Cesaire.

Evel n'hen devoa mui a gerent, ar paëron hag ar vaëronez a ioa bugale Per Dufay, ann eil er vag var he lerc'h, he gamarad coz hag he vignon.

Neuze ann autrou Person o veza lavaret ar pedennou ha taulet dour beniget var ar vag, ann oll a reas sin ar groas rag ma oa achu ar seremoni gaër-ze.

Roët ar penn kenta eus ann devez d'ar Relijion ha da Zoue, ann nemorant a oa evid ebata hag ober fest.

Da genta ar paëron hag ar vaëronez a daulas madigou evel eur glaô var gement potr scotill, var gement moussic fall eus ar gear a ioa en em zastumet eno.

Neuze eo e savas jalabaô, lod o iudal lod o c'hoarzin, ann oll oc'h en em bunta ann eil egile o clasc paça ar muia ma hellent eus ar madigou-ze.

Erfin e achuas ann abaden hag oll martolodet ar vag a reas penn varza ti Per Dufay, eleac'h ma oa preparet eur banket evitho.

Ma oe drebet hag evet n'eus ket ezomm d'hel lavaret deoc'h, ar re so bet enn eun devez bras benag, en eur banket euret, e fest ar gommerezet, a voar pegement a hell lonca eun den n'hen deus ket a frico hemdez. Ma ! m'hen assur deoc'h, diæssoc'h c'hoas eo lacaat martolodet da lavaret travoalc'h, dreist oll enn devez ma ve beniget eur vag nevez.

Ar mestrouer hebken, a chome tenval he benn. Unan benag hel lavaras dezhan, hag hen evid beza laouen ha cass cuit ar sonj eus he bec'het a evas kentre ma helle.

Cesaire ne oa ket eur mezvier ; heuz hag horrol

hen devoa ous ar vezventi ; evelken ec'h evas kement, ma ieas mezo ; neuze e teuas laouen ive, mæs he laouenedigez ne oa ket henvel ous hini ar re all. Trist a oa : eun dra estoun eo guelet eul laouenedigez drist, ha gouscoude ar virionez eo.

Da c'houlou-deis ne oant ket c'hoas savet dious taul.

Neuze e teuas da Cesaire eur frouden estranch.

— Bugale, emezhan, setu ann deis o tont : ar mare so mad : Alo ! d'ar vag, d'he amproui, ha d'ober hor c'henta devez pesketerez.

— Hogen, eme Per, hirio 'ma ar sul !

— Ha neuze ?

— Hag ann offern !

— Mar d'e mad ann avel ni ialo d'ann offern d'ann *Hâvre* da benn creisteis. Ouspen-ze n'e ket red clasc ræsoniou all. Me so ar mestrouer hag e fell din ez afemp d'ar mor. —

Ar vartolodet a assantas ganthan, lod dre sujidigez, lod all rag ma oant mezo.

Cesaire gouscoude a oa eun den a Relijion, mæs pa roer digor d'ar pec'het er galon, ne chom ket pell ar feiz assamblez ganthan. Ar feiz a gar ar c'halonou divlam, n'en em blij nemet ennho hag e calon Cesaire e oa antreet ar pec'het marvel.

Ouspen, en devez-ze, petra benag na grede ket hen anzavout, hen divije bet aoun antreal en Ilis.

Setu hen eta hag he vartolodet ebars er vag.

A.

Eur pennad all eur veich all.

AR REVOLUSION.

I.

AR REVOLUSION. — AR PEZ NE DEO KET.

Ar gomz-ze Revolusion a servich da cals a dud evid trompla ar bobl.

E guirionez eur Revolusion eo eun dra hag hen a cheinj tre ann traou, a ra ma caver fall ar pez a vije cavet mad bete neuze ; a ra d'an dud caret ar pez a zisprijent ha disprij ar pez a garent kent.

Evid ar pez a sell ous ar Relijion hag ous ar politic, eur Revolusion eo cheinj penn evid penn kement lezen vad a oa bet heuliet bete neuze ha distruj anezho evit lacaat en ho flass lezennoù nevez a lavar ar c'hontrol beô. Peurvuia pa leverer Revolusion, e ententer eun dra fall, gouscoude ne c'hoarvez ket atau. Rag-se, lavaret e ve : « Ar Relijion gristen he deus chenchet cals ar bed, he deus great eur *Revolusion* ennhan. » Ar Revolusion-ze a so bet eur chans-vad evidomp. Gant guirionez e heller lavaret ive : « E leac'h ma leac'h ez eus bet eur *Revolusion* so bet kiriec d'an habitantet da sevel trous ha lazerez etrezho. » Setu aze ive eur revolusion, mæs unan fall eo.

Cals kemm a so etre eur *Revolusion* hag ar pez a hanver, tost cant bloas a so, AR REVOLUSION. A viscoas ez euz bet guelet hed ann amzer eun dra benag o cheinch etouez an dud, mæs AR REVOLUSION a so eun dra ne deo bet guelet nemet en hon amzer-ni.

Cals a dud a so hag a gred, rag m'hel lavar ho gazeten, eo ar Revolusion a so caus ma eo æssoc'h d'ann dud, hirio ann deis, labourat, beva, en em visca, etc. Sonjal a ra d'ezho n'hon divije morse heb d'hi, nag henchou houarn, na telegraf, na listri-tân, na mecanicou, na soudardet na kelennadurez, nag euor, na veuleudi ; en eur ger cridi a reont e vije bet collet peb tra, panefe ar Revolusion, hag e vije couezet adarre ar bed enn devalijen.

N'e ket guir ar gaou-ze. Mar d'eo deut lod eus an traou-ze goude ar Revolusion, ne ket hi he deus ho roët deomp. Kement he deus dismantret ann traou coz, so bet renket cavout traou nevez da lacaat en ho flass, mæs na pegement a draou-mad a so bet collet, na pegement a draou-mad a oa hanter cavet dija gant ann dud speredus so bet lazet ganthi, na morse ne anavezimp anezho ! Ar pez so guir eo, *ar Revolusion, anezhi he unan, n'he deus morse desket netra vad d'ann dud.*

Ar Revolusion ne de ket kenneubeut, evel m'hel leverer deomp evid hon toudelli, dilivrans ar re ankonniet, distruj ar gustumou fall, ar guir sclerijen, ar guir eürusdet evid ar bobl, etc, etc. Her guelet a raimp sclear pa vouezimp petra eo.

Ar Revolusion ne de ket kenneubeut ar pez a so c'hoarvezet e Frans dec bloas ha pevar ugent so. Kement a so bet guelet neuze, couls ann traou fall, evel al lazeres spountus a oe great neuze d'oc'h kement den fur hag honest, d'oc'h kement cristen so bet allet paca, kement-se oll, a heller lavaret e teuent d'eus ar Revolusion evel ar frouez eus ar guez, mæs ne oant ket ar Revolusion. Arabad eo en em drompla ha kemer ann eil tra e plass egile.

Petra eo ar Revolusion ?

II

PETRA EO AR REVOLUSION HAG E PE FÆSOUN E SELL COULS OUS AR RELIJION EVEL OUS AR POLITIC.

Ar Revolusion evid ann darn vrassa eus ann dud ne sell nemet ous ar politic, mæs me a fell din discuez anat deoc'h e sell ive ous ar Relijion. Ouspen c'hoas a livirin ; ar Revolusion eo goassa enebourez ann Ilis en hon amzer-ni. Sonjal a ra din ec'h hellin rei deoc'h ar breuven a gement-se.

Ar Revolusion eo evid he bugale *ar guir evid ann oll d'en em sevel a enep d'ar re ho deus bet eun tam benag a c'halloud d'eus pers ann Autrou Doue.* Ne lavaran ket hebken en em zevel, rag a viscoas, hag aliæs bras ez eus bet guelet ar sujidi

o sevel a enep d'ar Rouane, tud hag int a levere beza cristenien o sevel a enep d'ann Ilis, a enep da Zoue ; *ar guir* eo a lavaran pa vo c'hoant d'hen ober.

Hogen neuze n'eus urs vad ebet mui etoues ann dud, n'eus tam ebet a respet mui nag evid ann Autrou Doue nag evid ar re a so o terc'hel he blass. Ar *guir-ze* he hano guirion eo disentigez hag ar re ho deus en em zervichet anezhan da genta, eo ann Æles e Barados Doue hag hor c'herent kenta er Barados eus ann douar.

Teir pazen so er Revolusion :

1. Distruja ann Ilis nan hebken en he galloud, mæs ive evel ann assamble guirion eus ar gristenien fidel, evel guir difenourez kement galloud a so var ann douar. Aman evid ar pez a sell ar muia ouzomp, ar Revolusion eo, taul ann Ilis a gostez o lavaret ne deo mad da netra : dispartia ann Ilis dious ar c'houarnamant evid ne vezo mui nëtra o viret da zond a benn d'eus houman.

2. Cass cuit ar Rouane hag ar re a apparchant e guirionez ar galloud dezho, evid lacaat en ho flass ar pez a hanver hirio : *oll galloud ar bobl.*

3. Distruja ar famillou, tenna digant ar re binvidic ha memes digant ar re all, neus fors pegen neubeut ho deffe, ar pez a so bet gounezet gantho pe gant ho zud, evid hen ranna etre ann oll faineantet, mesvierien ha lonkerien a so er bed. Ann dra-man a hanver *socialisme* ha mar galfe ar Revolusion dond a benn d'ober he c'hoant var ar poënt-ze, e ve distrujet var ann douar kement tra a so deuet deomp d'eus pers ann Autrou Doue, ha ne ve mui mestr all ebet er bed-man nemet Satan hag he sperejou daonet.

Ar c'henta hen deus lavaret sclear petra eo ar Revolusion, eo Ian-Jakez Rousseau (eul lampon eus ar re falla) : goudeze e 1789 hag e 1793 ar Revolusion he deus discuezet anat adalec ann deves kenta n'he deus ket ar Relijion gristen goassoc'h enebourez eget-hi. Sonjal a rea d'ann oll e oa o tont a nevez varnomp persecusionou ann devejou kenta eus ann Ilis. Laza he deus great ann Eskibien, ar veleien hag an dud fidel : sarret he deus ha distrujet ann Ilizou hag ar c'houenchou ; sclapa he deus great er goad hag er pri croajou hor Zalver beniget ha relegou ar Sænt : ha ne deo ket hebken e Frans he deus great kement a zistruj, dre ann Europ penn da benn, bugale servichourien ar Revolusion ho deus great eun heuvelep labonr. Rag-se, e teuas eun deves, ma sonjas dezho e oa great gant ar relijion gristen, ne reant anezhi nemet *sorc'hennou ar groac'het coz.*

Goude beza distrujet kement mad a oa ez eus bet falvezet gant ar Revolusion. sevel eun doare stal nevez, gant lezennou a enep da Zoue ha tud heb relijion, hag abaoue ez eo bet scuillet dre ar bed oll, o tistruja e peb leac'h galloud ann Ilis, o coalla ar sperejou, o lavaret a beb seurt gevier a enep d'an dud a Ilis, hag o clasc disc'hrienna ar feis d'eus calonou ar gristenien.

Evid ar pez a sell ous ar Relijion, ar Revolusion eo : *Disnac'h da Jesus-Crist he vir da gommandi var an douar, ha distruja ann Ilis.*

Enebi eta ous ar Revolusion eo ober eun act a feis ha miret deveriou eur guir gristen. Beza ez eo ouspen, miret deveriou eur sitoïen fur ha re eun den honest, rag beza ez eo, difen ar vro hag ar famill.

Mar teu tud ar bed d'ober ar brezel dezhi evid ar pez a sell ous ar Politic, ni, cristenien, a renc enebi outhi evid ar pez a sell ous ar Relijion hag ous hon ene, a dlefe beza presiussoc'h evidomp, eget ar vuhez memes.

III

Ar revolusion a so merc'h d'ann dud difeis.

Evid gouzout petra eo ar Revolusion, eo travoalc'h guelet, ha credi a rer e Jesus-Crist pe ne rer ket. Mar credit, eo Jesus-Crist mab Doue ha Doue he unan en em c'hreat den evidomp, eo ar Pab ann hini a zalc'h he blass var ann douar, eo ann Ilis he bried, ne vezo ket diæs deoc'h guelet ha credi,e renc, nan hebken peb den, mæs ive peb bobl eus ann douar, senti ous ann Ilis hag ous ar Pab, evel ma rafent ous ann Autrou Doue he unan. Pa lavar eta ar Revolusion eo libr beb unan da zisenti ous ann Ilis, pa lavar e renker dispartia ar c'houarnamant dious ann Ilis, ez a « a enep da gomsou Jesus-Crist, hag ez eo dija barnet, » evel ma lavar ann Aviel,

Neb a gred eta e Jesus-Crist hag en he Ilis, na hell ket beza a du gant ar Revolusion mar g'hen deus da vihana eun tam benag a skiant vad ; mæs ann oll dud difeis, ann oll brotestantet, a renc, caër ho devezo, beza a du gant ar Revolusion, hag ober eveldhi brezel ous ann Ilis. E guirionez, ma ne teu ket ann Ilis gatolic d'eus pers Doue n'he deus ket guir da gommandi ous ann dud.

Jesus-Crist hag hen a so Doue ? Dezhan eo peb galloud en Eë evel var ann douar ? Oll Eskibien ann Ilis hag hon Tad santel ar Pab, er penn kenta, ho deus int pe n'ho deus ket, d'eus pers Doue ha dre urs Jesus-Crist he unan, ann dever da gelen ann oll boblou hag ann oll dud ha da lavaret dezho petra a rencont da ober, dious petra e rencont dioual mar fell dezho miret gourc'hemennou Doue ? Beza ez eus var an douar unan benag, n'eus fors pegen huel pe pegen izel e ve, hag hen hen deffe guir da lavaret d'ann Ilis, n'e fell ket din senti ouzoc'h, ne rin ket ar pez a livirit ? Eno ema tout. Ac'hano e teu ar feiz hag ar Relijion gristen.

Ar C'houarnamant a renc senti ous ann Doue beô couls hag ann disterra eus he sujidi ; ma n'her greont ket e varvint.

IV

Piou eo e guirionez tad ar revolusion, ha peur e oe ganet ?

Ebars er Revolusion ez euz eur mister bras, mæs eur mister a fallagriez, ne deo ket goest he bugale d'her c'hompren, rag n'heller ket hen ober nemet dre zaoulagat ar feiz hag int n'ho deus ket a feiz.

Evid gouzout mad petra eo ar Revolusion, e renker mont beteg ann hini a gredas, ar c'henta, en em zevel a enep da Zoue, hag a renco evid he bunission,lavaret hed ann Eternite ar c'homsou a lavaras neuze : *non serviam*, NE SENTIN KET.

Ia, Satan eo tad ar Revolusion. Ar Revolusion, savet ganthan he banniel, d'ann deves ma crouas ann Autrou Doue ar bed-man a so chomet abaoue etoues ann dud hag a chomo bete fin ar bed. Ar pec'het orijinel a reas da Adam hon tad kenta en em zevel a enep da Zoue, hen deus ive digasset var ann douar, nan ar Revolusion, mæs ar speret a ourgouil hag a zisentidigez d'oc'h a beleac'h e teu ; abaoue ann droug-ze n'hen deus great nemet criski bete ma teuas ar relijion gristen d'ober brezel dezhan, d'ober dezhan en em denna var he giz.

Luther, Calvin, Voltaire, Rousseau ha meur a hini all c'hoas eus ar memes sclissen, ho deus savet a nevez, galloud milliget Satan ho zad ha da heul ar re ze Napoleon I hen deus great kement evid crenvaat ha founta mad galloud Satan ma so bet allet lavaret gant guirionez eo bet ganet ar REVOLUSION e Frans er bloas 1789. « Ar REVOLUSION « e Bro-C'hall, a levere e 1793 ar republican Ba« beuf, n'e d'eo ken nemet ar skeud eus eur re« volusion all cals guelloc'h, cals suroc'h : hounez « a vezo ann diveza. »

Ar revolusion diveza-ze, a behini e parlante, eo ar REVOLUSION. Evid ar veich kenta, abaoue crouidigez ar bed, he deus credet kemer he hano guirion, he hano Ifern : AR REVOLUSION.

Egis Satan, he ger a so *non serviam*, ne sentin ket. D'eus pers ann droug-speret eo e teu, ha ma fell dezhi discar kement hini hen deus galloud, ne deo nemet evid distruja dreist-oll Rouantelez Jesus-Crist var ann douar. Ar Revolusion, arabad e ve deoc'h hen ancounec'haat, a so e guirionez eur mister a sell ous ar Relijion ; ann *disnac'h* eo eus ar Relijion gristen. Hon Tad santel Pi IX hel levere sclear avoalc'h en he lizer d'ar bed cristen (8 kerzu 1849) : « Ar Revolusion, emezhan, a so « merc'h da Satan ; n'he deus ken sonj na ken « c'hoant, nemet distruja ar guir Ilis evid lacaat « en he flass relijion an Doueou fauss, relijion Sa« tan. » Hag arabad e ve lavaret ar c'hontrol,rag ar Revolusion he unan he deus hen anzavet : « Eun « dra hebken a rencomp da glasc, emezhi, hag « henez eo ar pez a glaske Voltaire, couls hag ar « Revolusion e Bro-C'hall, distruja evid atau ar « Relijion gristen hag ar sonj memes anezhi.

A.

(Eur pennad all eur veich all.)

Ar belec hag ar micherour.

Eur vintinvez, epad ar goanv, ez oa asezet var bord unan eus ruiou Paris, eur famill tud paour eus ann Alsas. C'houec'h e oant eno : ar vam goz, ar vam, ha pevar grouadur. O velet peger scuis ez oant, pegen dispennet ez oa ho dillat, ez oa æz compren ho devoa græt eur veaich hir. Naoun-du ho devoa, rag astenn a reant ann dorn, gant mez, heb lavaret ger gouscoude, da gement hini a dremene en ho c'hichen.

Eur micherour o vont abiou, dindan he vreac'h eur vouest houarn guen a oa he vern ennhi, a chomas da sellet outho gant truez ; hag ar vugale o veza neuze commanset da vouela :

— Na lenvit ket, emezan, tud vad a so c'hoas, a drugarez Doue. Dalit, cetu aman eur banne mad a souben : na c'hui mam goz, ar bara hag ann tam kic-man a vezo evidoc'h. Ne deo ket cals a dra, mæs kemerit couraij, eur re benag all a rai guelloc'h marteze.

Evid guir, er c'heit-ze, eun neubeut mad a dud a oa en em zastumet endro d'ann dud baour-ze ha var davancher ar vam-goz e oa dija eun tam mad a vouniz. Ho c'haloun dezho oll a oa bet tenereat o velet petra hen devoa græt ar micherour carantezus-ze.

Etouez ann dud-ze, ez oa eur belec coz a ieas rag eün da bega e daouarn ar micherour hag a lavaras dezhan, ann daëlou en he zaoulagat :

— Va mignoun, hag ho mern breman, penaus a rafot-hu ?

— Autrou persoun, gortos a rin ac'han d'ann abardaëz.

— Ac'han d'ann abardaëz ! Goal hir a vezo deoc'h.

— N'ho pe ket aoun, ho trugarecaat a ran d'eus ho madelez, mæs ar joa am eus bet, o velet pegen eürus am eus rentet ann dud baour-man, a roio din ners ha couraij evid ann deis penn da benn.

— Bras eo ho carantez, va mignoun, dalit, ar pez ugent real-man a so evidoc'h. —

Hag hen o lacaat ar pez arc'hant e dorn ar micherour.

Heman ne felle ket dezhan da genta he reseo, mæs o veza sonjet eun neubeut, e kemeras anezhi hag o veza æt da gahout ar vam e lavaras :

— Al labour ne vanc ket din. C'hui, marteze, ne gavoc'h netra d'ober ac'han da bell.

Kemerit ar pez ugent real-man ; digant ann autrou Doue eo, e teu beteg ennoc'h.

A.

CAOZEADEN
etre Biel ha Yon var ben ar Politic.

Biel. — Assa, Yon ! Inoued maro eo eun den, abaoue m'eo tremenet ar voteres hag an electionou. Kerse eo ! Mui banne ebet evid netra. Brema, pa-z-an da di Faïnch ar C'hloareg, e renkan paëa va stanmpad eus va ialc'h va unan, pe jom epket.....

Yon. — Fidoust, va Breur, evidhon-me ne blij tam d'in ar c'hos electionou-ze. Grass aoualc'h e kavan beza lezet didroos ha didrabas eur zulves benag. Eus an oll dud, sotta, ha diskianta hini a gavan, eo ar paour-keas en deus digasset ar c'his da voti en hon toues N'eo ket ne gaffen ket kouls va banne hag eun all..... mæs poansperet em eus o velet er parræsiou kement a gerent hag a vignounet fachet an eil ous egile, divarfenn ar voteres. Dreist oll pa velan ar republicanet, potred ar frankis var ho meno, o kass ho fermourien beteg an ti-kear, dre fors, evel loëned mud, e sao ar bleo var va fenn hag ..

Biel. — Aoualc'h Yon ! Emaoud o vond kuit. Nag a goumplimanchou a res d'ar voteres ! ! Emezaoun, ar Republik a te a zo evel ki ha kas ?

Yon. — An oll a oar pell-zo, n'eo ket sod Yon Galves gand ar Republik !

Biel. — Evidhon-me a zo evid an *egalite*, hag ar Republik. Daoust ha n'omp ket oll evel ous evel ?

Yon. — N'em eus c'hoas roët va moues da republikan ebet. Mæs, evid ar fars, ma keres lakad da hano en dro genta evid beza depute, e pezo anezhi !

Biel. — Emaout o c'hoapata, Yon !

Yon. — Perag ne lakafes ket da hano, kouls hag an aoutrou Morvan ? Daoust ha n'omp ket oll evel-ous-evel.

Biel. — Me gaoze eus ar guir da voti ha netra ken ; hag e lavaran em eus plijadur o velet ar republik ous hor lezel kafatal var ar poënt-se.....

Yon. — Hag e fell d'id e vemp lakeat oll kein oc'h kein er c'his-se ? Petra ? Perik-sod ha Breur, daou geas ne ouzont ket petra reont, ne ouzont nemet just an hent d'ho ginou a gounto kement ho billejou hag hini an aoutrou mear pe arc'hescop Paris ?

Biel — Me zo avis eve kasset ar re zod da bourmen.

Yon. — Hag ar re zo forset da voti evit an hen-mahenn, pe an hen-ma-henn ?

Biel — Ar re-ze c'hoas da gastrillessa.

Yon — Hag ar ganailles a ro ho mouesiou d'ar Republik, e fisians e bellint laëres ha laza evel ma kirint dindan eur seurt gouarnamant ?

Biel. — Ar re ze ive da doull ar geuneudok.

Yon. Hag ar re a ia da voti ep deskadures aoualc'h evid gouzoud petra reont ?

Biel. — Da ober bern gant ar re all.

Yon. — Te Biel, a zo eur mæstr da gounta. Gra eur groas var hanoiou an electourien sod, var ar re zo forset da voti gant ho mistri, var al lampounet a blij ar Republik dezho en esper gelloud ober ho fennou fall ; var ar re ne ouzont ket petra reont o voti, o veza n'o d-eus ket a zeskadures aoualc'h ; gra eur groas c'hoas var hano kement hini zo dious kostes ar Roue pe Bonapart ; pet a jom ganes var da baper ?

Biel. — Dious da glevet-te ne jomfe nemeur.

Yon. — Koulscoude emaoc'h oll, etrezoc'h republikanet o veuli ar voteres !! Ne lavaran ket ne helfet ket marteze ober eur republik, ma viche an oll electourien, tud a relijion, tud fur, tud desket ha libr da voti evid an neb a garfent. Republik ha republik a bell beza...

Biel. — N'eo ket a bell beza ; republik ha republik a zo. Me ive em eus dispris evid ar vourrevien o d-eus lazed ha mac'hagnet kement a dud epad ar Revolusion hag a zo en em zebret erfin an eil egile. A drugare Doue, hor Republik hirio n'eo ket evel oc'h hounnes, na ne d-eo Houma 'zo unan chentil hag eas kaout affer outhi.

Yon. — Estoni a res ac'hanon, Biel. Evit doare na peus tam memor ebet. C'hoant e peus e tigasfen da zonj d-id eus ar pes a c'hoarvezas e Paris goude ar brezel diveza.

Biel. Silaou, Yon ! Kenta ha diveza : an ailliouned-se n'int ket guir republikanet.

Yon. — Lavaret em eus c'hoas d-id, ma res an dispartі eus ar republikanet, e helli loja ar re vad oll dindan tok da dad-kos ! Ouspenn ; n'int ket guir republikaned, a leveres, al lapoussed tr ud-se ! M'em eus klevet eus sonj goulen ma vezo lezet adarre da redet, kement hini zo bet dastumet er goudor, goude an taol kaër-ze !

Biel — Lavar ar pez a gari ! N'helli ket nac'h dihana eo sioul an traou hirio hag e z-a mad pep tra. N'ouzoun ket perag zoken e ve atao ar veleien oc'h en em glem.

Yon. — Peoc'h var gound ar veleien, pe me zo o vont da facha. Biel ! ne ramp mui da c'hinou evit lavaret traou eus ar re zo o telc'her plas an Aotrou Doue var an douar. Sonj e peus, da veza klevet hor mam o lavaret, an dour en he daoulagad : « Va bugaligou, anes an Aotrou persoun, oamp maro oll gant an naoun, e blaves ar gernes. Dalc'h sounj mad a gement-se. ha ne liviri ket kement a ziotachou, destumet ganes, me zo sur, e c'hinou lostrugennou kear.....

Biel. — Te, Yon, 'zo evel bues ous eun avalaouer. N'eo ket brao en em frota ouzid. En em ententomp mad. Ne lavaran ket. ne ve ket ar veleien tud vad ha karantezus. Ar pez ne goumprenan ket, eo e vent oc'h en em glem eus eur republik kerkouls !

Yon. — Me so o vond d'hen lavaret d'id e berr gomson : Da genta. abalamour an darn vuia eus an deputeed hag ar re 'zo e peun ar c'houarnamant n'o d'eus na feis na relijion.

Biel — Guir eo, n'int ket stran gand an Ilizou ! Kousgoude a c'his all int tud-vad aoualc'h.

Yon. — Diouallit da veza flemmet gantho, Biel. Meur a vicis a ra an neus da veza dalivad ! — D'an eil, abalamour ma meor, e kambr an deputeed dreist oll o klask diskar kement tra vad zo : ar seminæriou, ar skoliou dalc'het ha kunduet gand relijiuzet ; daoust ha me oar.

Biel. — Amen, Yon ; ha goude ?

Yon. — 3° Abalamour m'o d-eus desket dija, divar ho c'houst ho unan, petra eo republikou. Penaos e fell d'id e-z-affe mad an traou en dro, hag e ve dizouisi ar veleien, gant eur c'houarnamant a læs an oll libr da ober ho fenn ho unan ? Beza libr da ober ar mad, ia ; mæs beza libr da ober an droug !

Biel. — Goas aze d ar re fall : an dra-ze a zell outho !

Yon. — Assa Biel, evid hirio ne res nemed diræzouni !

Goas aze evithoi eme-de ! Ha goas aze da hiou c'hoas ? Me zo o vont d'hen lavaret d'id : Goas aze d'ar re vad ha goas aze d'ar c'houarnamant hi unan. Rag, Biel, en eur c'houarnamant ne heller ket c'hoari peb hini d'he veg evel o c'hoari c'hartou pe o c'hoari domino ! Pa oa eat rod ar c'har bras var da droad eu dez all. m'am biche lavaret d'id : distaget eo bis bihan da droad ; goas aze evithan ! M'am biche lavaret kement-se d'id ! ! ! daoust a n'em biche ket diræzouned anad ?. . Silaou, Biel, m'em eus kleved eun den desket bras o lavaret eun dra a gavan guir pen-da-ben, Eur Republik, emezhan, eleac'h m'eo libr peb-hini da ober he benn he unan, eo ar c'houarnamant a ro an nebeuta a frankis, an nebeuta a liberte. Rag unan a c'houlenno an dra-ma, eun all a c'houlenno y dra-ont ; unan a reketo eun dra, eun all ar c'hountrol beo.

Penaoz rei dezho ho daou ho faltazi ? Eur republik er c'his-se ne hell dont ab'un eus netra. Evid koumpren mad kement se koumeromp korf eun den, ha lezomp eur pennad, kement tam zo oc'h he ober da c'hoari vas. An divesker a fell dezho ober eun tamik pourmenaden ; an daouarn o d'eus c'hoant kilviziad eur seurt pe seurt, ar pes n'eo ket eas etre bile ; ar stomog m'ar d'eo bourr na c'houlenno na bale na labourao. mæs eana ; m'ar d'eo goullo e c'houlenno boued. Siouas dezhan ar c'hinou, en d'eus eur c'hoant, eur c'hoant da c'hlaboussad ma læs ar stomog eh grinsen. An di-kouarn a zav eun tam fiov enuho, o kleved an teod o vragal, rag eun eostik a zo o kana er c'hoad ha ne glevond netra, ker boudinelled int gant chaog ar c'hinou Ama e sao eun abaden all ; an daoulagad hag ar fri eu em glev a eneb an divesker, an divreac'h, ar c'hinou, ar stomok hag an diskouarn. C'hoant o d eus e ve lezed peb tra all a gos es evid mond gantho en eul liorzic gaër leun a vokedou a c'hoës vad. Ne bad ket pell ar vignouniaj An daoulagad a c'houlenn mond var eur menes huël-huël da veled bro. hag ar fri gand aoun paka eur friad sifern a c'houleu choum er goudor.

Han ! Biel ; eus pehini ec'h ententes da genta...

Biel. — D'ar penn da goumandi, da ordren ar pes a ve gu lla evitho oll !

Yon — Ar penn zo torret aoualc'h he benn gand eur seurt bandenn gaufarted. Goulen a ra beza lezet e peoc'h Hag ouspenn ma teu ar penn da ordren, peleac'h e vezo al libe te ? Me garfe gouzoud c hoas, Biel, e peleac'h ema penn da Republik. Gread o peus da Vac-Mahon plega d'eoc'h !

Biel. — Oh ! n'e ket Mac-Mahon penn hor Republik. An diou gambr, setu aze ar penn ganeomp.

Yon. — Evel ma lavarfes : an treid, an daouarn hag ar fri, setu aze ar penn ! ! !

Biel — Emaoud o farsal brema, Yon. Piou en d-eus desket kement a draou d'id ?. P'edomp er skol gatechis, n'oas ket kals goelloc'h evidhon-me da zispud ; ha brema, dious da glevet e ves eun doctor em c'hichen-me !

Yon. — M'em eus dalc'het mad d'am c'hatechis, Biel, ha marteze te 'peus ancounac'head da hini, o tarampred aillounet-kear. En eur seurt koumpagnunes n'eus ket kals a vad da zeski !

Biel. — Del Yon, laka eur c'horgnad all ! Setu ama ive an dour ; seac'h e tle beza da vilin dija. Lavar d'in : goelloc'h e ve ganes an Impalaer eget ar Republik.

Yon. — Aoualc'h evid hirio. Ma keres dont adarre ama varc'hoas, me lavaro d'id perag ne blichfe ket gouarnamant an Impalaer d'in ken nebeut.

N. H.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Breuriez Savetérien Breiz.

Eun neubeut bloavezion so, eur c'hristen mad, ann autrou Nadault de Buffon a fountas e Roazon eur Vreuriez evid dastum dindan ar memes banniel kement hini ho deus great eur vad benag d'ho breudeur, hag ar Vreuriez-ze eo ann hini a fell din parlant anezhi deoc'h hirio.

Bez' ez eus var ann douar tud a galon vad mæs siouas ! a neubeut a feis, ha n'e ket ar re-ze a garfe en em lacaat ebars e Breuriez Sant Visant a Baul, rag oll genvreudeur ar vreuriez-man a renc beza da genta cristenien guirion, tud hag heuil ho relijion hag a sicour ho breudeur dre garantez evid Doue. Pa n'hellont ket beza eta kenvreudeur Sant Visant a Baul e chomont ho unan ha n'ho deus ket kement a gourac'h oc'h ober ar mad.

Petra hen deus eta sonjet ann Autrou Nadault de Buffon ?

Lakomp, emezhan, ann oll dud-ze en eur vreuriez e pehini ne vezo morse hano a bolitic, hag e pehini ne vezo ket red beza cristen goal vad, evid beza resevet : rag-se ann oll a antreo ennhi ha marteze exempl ar re vad eus eun tu, pedennou hag anaoudegez vad ar beaurien eus ann tu all a vezo travoalc'h evit ober dezho sonjal, ha pa zeufo ann Autrou Doue da skei var dor ho c'haloun e vezint disposet mad d'he zigemer.

Eur sonj vad hen deus bet hag abaoue ma eo bet fountet ar Vreuriez-ze evid pemp departamant Breiz, hag ar Vendée ouspen, atau ez eo bet eat var gresc.

Divézatoc'h mar plij da eur re benag ec'h hellin merca deoc'h aman reglennou ar vreuriez e ken cas hen deffe c'hoant unan benag en em lacaat ennhi. Evid hirio n'am beus ken c'hoant, nemet da lavaret deoc'h penaus ar Vreuriez-ze hoaset, beb bloas da rei eur gouel en eur gear benag eus a Vreiz he deus sonjet ober ar gouel-ze er bloas-man e Kemper. Evid ar gouel-ze, a vezo great d'ar 17 ha d'ann 18 a viz Eost, hent houarn ar C'huz Heaul couls hag hent houarn Orleans a roio billejou *mont-dont* gant hanter cant distaul, da gement hini a so er Vreuriez-ze hag a garfe dont da Gemper da gemer lod er gouëliou-ze.

Ar billejou-ze egis ma vercan aman na vezo roët nemet d'ar re a so er Vreuriez, ha c'hoas evid ho c'haout e vezo red dezho scriva doc'htu, ar c'henta guella ha d'ann neubeuta 12 devez araug ar 17 d'ann Autrou Nadault de Buffon presidant, rue

Duphot 7, Paris. Red a vezo merca dezhan var al lizer d'eus peu seurt gâr hoc'h eus c'hoant partial hag hen a gasso deoc'h en dro eur billet gant pehini ec'h helloc'h cahout eur billet hanter plass.

Ar billejou-ze a vezo mad d'eus adalec ar 16 a viz Eost beteg ann 19.

En numero kenta eus ar gazeten e verkin deoc'h petra a vezo great evid caëraat ar gouliou-ze great en enor d'ar gourach ha d'ar garantez. A.

Setu aman ann adress e gallec :

Monsieur Nadault de Buffon, président de la Societé des Sauveteurs Bretons, rue Duphot, 7, a Paris.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Troussel, person Ergue-Armel, a so bet hanvet person canton e Pont-n'Abat.

Ann autrou Le Gall, aumonier an Ursulinezet e Keraës, a so bet hanvet person Ergue-Armel.

Ann autrou Larvor, cure e Keraës, a so bet hanvet aumonier ann Ursulinezet er memes kear.

Ann autrou Belbeoc'h, aumonier ann hospital e Kemper, a so nevez maro.

Eun den avarisius a oa bet goal glanv hag e oa chomet teir sizun heb dribi tam.

Eun dro, ma oa deut ar medisin d'he velet, e c'houlennas diganthan penaus hen devoa allet chomm keit all heb kemer tam magadurez ebet.

— N'e ket estoun, a lavaras ar medisin, ann derzien a vag ann den.

— Guir ?

— Egiz hel lavaran deoc'h.

— Ma, autrou, ha ne ve ket possubl din rei ann derzien d'am servicherien evid ho maga ?

Madou ann Douar.

Ann amzer a so mad tre evid breman ha n'hon deus nemet trugarecaat ann Autrou Doue eus he vadelez. Hogen, er bloas-man, al labourerien douar n'ho devezo ket amzer da ziscuisa etre ar foën hag an eost, rag ma ne ve ket troc'het segal er sizun a zeu, evid er sizun all e vezo great a dra sur.

Ar segal hag ar guinis a fæsoun beza mad tre, da vihana el leac'h ne ket couezet.

Ar c'herc'h, a leverer, couls hag ann heiz, a so scotet eun tam benag e plasou : ar c'hlenvet a voassa var ann avalou douar hag e clever cals tud o clemm. Guir eo, neus fors petra a roio ann Autrou Doue dezho ne vezint morse contant hag e cavint abec atau en eun tu benag ; dre-ze jamæs ne vezint laouën nag eürus.

Cals eürussoc'h eo ar re a ra ho fossubl evid labourat eus ar guella, hag a lavar goudeze : *Ho polontez bezet great var ann douar evel en Eë.*

A.

EXPOSISION.

Der guener 19 a viz gouere e vezo eun treïn marc'hat mad d'eus Dirinon da Baris evid ar re ho deffe c'hoant mond da velet ann Exposision.

Ne vezo ket roët billejou kenta class.

Eil class. . . .	38 lur	mond-dont
Trede class . .	26 lur	

Ar prijou-ze a so evid ann oll gâriou eus ann departamant-man d'oc'h adalec Dirinon bete Kemperle.

Evid oll gâriou deus ar Morbihan.

Eil class. . . .	33 lur	mond-dont
Trede class . .	22 lur	

Peb beachour a hello cahout ugent lur pacajou heb counta ar pez a zougo en he zorn.

Ann treïn a ziblasso d'eus Dirinon d'ann 19, da 8 heur 53 minuten eus ar mintin hag en em gavo e Paris d'ar sadorn 20, vardro 9 heur 35 minuten eus ar mintin.

Evid ann distro, ann trein a ziblasso d'eus Paris d'ar sadorn 27 Gouere, da 9 heur 50. d'eus ann abardaez hag en em gavo e Dirinon d'ar sul 28 da 10 heur 17 minuten eus ann noz.

Adalec ann 12 a viz gouere e vezo cavet billejou evid ann treïn-ze en oll gâriou eus hent bouarn Orleans. Hogen, egis n'eus ket cals billejou da rei e renker hasta d'ho c'hemer rag ar re a zallfe re, ne alfent martese cahout hini ebet.

N'eus fors penaus e vezo, eur veich deut ar Iaou 18 a viz Gouere da 6 heur eus ann noz ne vezo roët billet ebet mui.

LEVR NEVEZ

MIZ HA BJEZ SANTEZ ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1 l 60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levrioù muia anavezet en Escopti.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll ériton da lakaat var ar gazeten.

ALL.

Meur a hini d'eus ar re a reseo ar gazeten ne ouzont ket aveichou penaus cass pris ho marc'hat da Gemper. Ma ! heb dale e cavint eun occasion vad. Retret ar veleïen a zigorro e Kemper d'ann 18 a viz Eost. N'ho deffe nemet pedi unan benag eus ann Autrounez a ialo di, d'en em garga evitho d'eus ann arc'hant a vancont d'ann Autrou de Kerangal, hag ann autrounez-ze, m'ervad her grafe a galoun vad. Evid ma vezo æssoc'h dezho ha na renkint ket en em ziæsa re, ann Autrou de Kerangal en em gavo er seminer evid reseo ar pez a vo digasset dezhan dre ann hent-ze.

Pedi a reomp ive ar re a zigass arc'hant da baë a marc'hat ar gazeten da gass atau assamblez ar banden paper a glos ar gazeten hag a vez merket ho hano varnezhi, cals æssoc'h eo gouzout enn dail-ze piou hen deus digasset arc'hant.

ALL ALL.

Eur re benag a zigass aveichou pennadou scrid ho deffe c'hoant guelet ho lacaat er gazeten. Pedi a ran ann autrounez vad-se da sina atau gant ho hano guirion ar pez a gassint, rag ar pez na vezo ket sinet na vezo ket kenneubeut lakeat er gazeten. Ho fedi a ran ive da gaout sonj e scrivont evid kement hini a lenn ar gazeten. Rag-ze e renkint diouall da verca re eus ann traou-ze ne alfent ober plijadur nemet da eun neubeudic tud. — Me chans n'e ket red merca aman dezho ne vezo ket lakeat ho hano, na ne vezo ket memes disclæriet da zen, ma n'ho deus ket c'hoant e ve gouezet.

AR REVOLUSION.

(*Eil loden.*)

V

PIOU EO BRASSA ENEBOUR AR REVOLUSION ?

Hor Zalver Jesus-Crist en Env ha var ann douar hon Tad santel ar Pab he vikel.

Histor ar bed ne deo nemet histor ann diou arme, ann diou vanden soudardet-ze ; d'eus eun tu, Jesus hag he Ilis santel, d'eus ann tu all Satan gant ann oll dud collet, touellet ganthan, hag a ia oc'h he heul dindan banniel ar Revolusion. A vis coas eo bet spountus ar brezel-ze. Mæs jamæs ne deo bet ken terrubl evel hirio.

Ar Pab hag ann Ilis a so bremanével atau var evez, o tifenn ar virionez hag ar justis, hag ar gale ar Revolusion bras ha bihan ho deus oll eur gas soni souezus outho, rag int a so caus hag int heb ken ma n'hellont ket atau ober ar pez ho deffe c'hoant.

Unan eus hon Eskibien, o vont da vervel a zis cueze anat d'ann oll, n'eus ket goal bell so bras, pegement a gassoni he deus ar Revolusion a enep d'hon Tad santel ar Pab ha petra he deffe c'hoant d'ober dezhan.

« Ar Pab, emezhan, n'hen deus ken nemet eun « enebour, ar Revolusion. Hogen, ann enebour- « ze biken ne hello he gontanti, jamæs ne ran na- « voalc'h evithan. Da genta ne c'houlenne netra « ken nemet chench eun dra benag er c'houar- « namant. Hirio e fell dezhan cahout muioc'h « Distrujit rouantelez hon Tad santel ar Pab var « ann douar ; distrujit ar pez a oa bet great gant « Doue *dre ar Frans* ouspen mil bloas a so ; tau- « lit d'ar Revolusion pez ha pez kement a appar- « chant ous ann Ilis, hag ar Revolusion a vezo « atau droug ennhi, hag ar Revolusion ne roio « ket ar peoc'h deoc'h. N'e ket hebken distruj « galloud ar Pab var ann douar a fell dezhi da « ober, muioc'h a c'houlen c'hoas. Carout avoalc'h « a rafe distruj kement Ilis Doue, na chomfe mui « nag ar roud, nag ar sonj memes anezhi var « c'horre ann douar. Pe vern dezhi evid guir pe « vo bras pe ne vo ket douarou ann hini a so e « Rome hag er Vatican ! Pe vern memes pe int « a vezo Rom hag ar Vatican distrujet pe ne vezint « ket ! Keit ha ma vezo var c'horre ann douar pe « zindan, keit ha ma vezo en eur balæs pe en eur « brisoun eun den dirag pehini daou c'hant mil- « lion cristenien a zaoulino, rag ma eö o terc'hel « plass ann Autrou Doue ; er c'heit-se ar Revo-

« lusion a rai brezel da Zoue e personnach ann « den-ze. Ha ma n'en em lakit ket a du gant « ann Autrou Doue, ar Revolusion a hello gant « guirionez credi ez afec'h a galon vad assambles « ganthi ; goulen a rai diganeoc'h traou a spounto « nan hebken ar bed cristen, mæs ho coustians « he unan.

« Ne leveromp netra a re. Etoues kement a « draou fall, a lennomp ho histor c'hoarvezet abaoue « crouidigez ar bed, n'ez eus hini all ebet a ve par « d'ar Revolusion.

« Houman eo, en effet, ar scrijussa brezel great « morse da Zoue gant ann den, na biscoas jamæs « ann den n'hen deus great goassoc'h, nan heb- « ken da bellaat dious Doue, mæs ive d'en em « lakaat en he blass. »

Ar Revolusion he deus disclæriet brezel d'ar Pab-Roue evid dond æssoc'h aze a benn eus ar Pab-Escob. Gouzout mad a ra, eveldomp penaûs ar Pab-Roue, eo ar Pab heb mestr ebet da glasc commandi dezhan. Hogen ar Pab en daill-ze, eo ar Pab libr da lavaret ar virionez da gement laër, da gement den fallacr a so, n'eus fors pegen huel e ve savet dreist ar re all. Ar Revolusion, hag hi ne d'eo nemet tromplerez, laëronsiou ha fallagriez ne fell ket dezhi e ve ar Pab, Pab ha Roue rag gouzout mad a ra a hent all n'hellont ket beva ho daou assamblez, hi hag hen.

Ar Pab, vikel Jesus-Crist, a so eta en daill-ze brassa enebour ar Revolusion. Ann Eskibien hag ar veleïen ho deus ive ho lod eus ar gloar hag eus ann danjer-ze. Beva a reont etouez ann dud, da zigass atau sonj dezho eus ann Ilis hag eus lezen Doue. Rag-se eo n'ho deus bugale ar Revolusion evitho nemet malis ha cassoni. Ma ve tennet digant ar Pab ann diveza tam douar a so chomet ganthan, neus fors pegen dister eo, a ve troc'het ann diveza grizien eus ann Ilis catolic en Europe. Rag, evel m'hel levere ann Autrou de Bonald, eun tregont bloas benag a so : « Mervel « a rafe ar Relijion en Europe ma n'he deffe ket « a zanvez na tam douar ebet mui ; mæs ann « Europ a renkefe neuze, mervel evel ar Relijion. »

— « Red eo, eme unan eus pennou ar Revo- « lusion en Italie, red eo disc'hrienna ar Relijion « gristen a zivar c'horre ann douar ; ne glascomp « affer evid breman, nemet ous Rome, mar g'hel- « lomp dond a benn anezhi abars pell e vezo dis- « trujet ann oll Rouane gant ho rouanteleziou ; « na dlefemp cahout ken sonj na ken c'hoant ne- « met da zond a benn d'eus ar Pab. »

En dro d'ar Pab, d'an Eskibien ha d'ar veleïen e renc en em voda evid mont d'ar brezel e hano ann Autrou Doue ha difen ar Feiz, ar Gatoliket guirion, diskibien leal hor Zalver Jesus-Crist. Dre ar beden, dre ann oberou mad, dre ar gazetennou cristen, dre al leoriou honest e clascont oll beza treac'h d'ann enebour ha rei ann tu gounis d'ar Relijion gristen. Hounez eo arme Jesus-Crist. N'eus ket cals a soudardet ennhi ha gouscoude cals galloud he deus. O velet pegen neubeut a dud a so oc'h heul banniel Jesus-Crist, e sco d'ann niver bras spountus a so oc'h heul banniel Satan, ann dispac'herien a sonj dezho ec'h hellint æs avoalc'h dond a benn anezho, evel ma sonje gueichal Goliath ober eur c'hement all da Zavid ; mæs en em drompla a reont, rag ann Autrou Doue a so ganeomp hag hen hen deus lavaret : « N'ho « pe ket aoun, va mignonet, o velet peger bihan « eo ann niver ac'hanoc'h, rag ma blijo gant ho « Tad celestiel reï deoc'h ann treac'h var hoc'h « enebourien. » Araug ! araug eta ! gant couraich, gant feis, gant fizians e Doue.

Deuet davadomp, c'hui oll potret iaouanc a so c'hoas o commans beva. Deuet da gemer plass dindan banniel Jesus. En hon amzer-ni peb cristen a dle beza soudard ha Jesus oc'h ho kervel a lavar deoc'h a vouez huel : *Qui non est mecum contrà me est.* Ann hini ne ia ket a du ganin, a so a enep din. (S. Luc, XI, 23.)

VI

MOIEN SO D'ANN ILIS HA D'AR REVOLUSION D'EN EM GLEVOUT ETREZHO ?

Nan, n'eus ket, kenneubeût ha n'hellont ket hen ober ar mad hag ann droug, ar vuhez hag ar maro, ar sclerijen hag ann devalijen, ar Barados hag ann Ifern.

Chilaouit kentoc'h :

« Ar Revolusion, a scrive unan eus ar re a so « e penn ar Franmasonet en Itali, ar Revolusion « na hell beva ha criski nemet distrujet e ve gal- « loud ar Pab. N'eus fors petra a vezo great e « Frans hag e leac'h all ne dalvezo netra keit ha « ma chomo Rom en he za. Ar Babet a so bet « lamet digantho casi oll ho galloud var ar c'hor- « fou, mæs siouas cals ho deus c'hoas var an « eneou. Ous ar Pab eo 'ta e renc ober brezel « kement den so mignon d'ann dud. Pep tra so « mad evid dond a benn anezhan, eur veich ma « vezo hen discaret, ne vezo ket diæs deomp dond « a benn eus ar Rouane. »

— Edgard Quinet, eur protestant, a lavar ive : « Red eo distruja ar Relijion gatolic. Peoc'h ebet « d'ann dud disleal-ze ! Red eo deomp nan heb- « ken discuez ez eo ar relijion-ze ar gaou, mæs « ive he disc'hrienna ; nan hebken he disc'hrienna, « mæs ive he dizenori ; nan hebken he dizenori, « mæs ive he mouga etouez ar pri. » — Eun neubeut Franmasonet a lavar : « Eun dra great « eo, ne fell ket deomp e ve mui a gristenien. » — Voltaire hen devoa lavaret araug ar re-ze « Flastromp ann flamm dindan hon treit : » hag ann iffam a oa ar Relijion gatolic. Luther a levere ive : « Guelc'homp hon daouarn gant ho goad. »

Ann Ilis a zesc deomp hon deveriou e kenver

Doue, o tiscuez n'eus nemethan a alfe deski deomp ar vertuz ha savetei ann dud ; ar Revolusion n'eus ken hano ganthi nemet guiriou ann den, ha ne fell ket dezhi clevout memes ann hano a Zoue. Ann Ilis a so fountet var ar feis, var ar madoberou ha var ar vertuziou cristen : ar Revolusion n'e ket nec'het gant ar Relijion gristen, ne gred ket e Jesus-Crist, pellaat a ra dious ann Ilis, hag he deus great d'oc'h he faltazi eur guchennat gourc'hemennou n'eus ken da lakaat ann dud d'ho miret nemet orgouil ann *den honest* ! hag ar spount rag ann archerien. Ann Ilis a zesc deomp e renker cahout ebars er vro ann urs vad, eur penn benag da gommandi hag ar justis dreist peb tra. Ar Revolusion a lavar ar c'hontrol beo ha gant an disurj e peb tra, gant al liberte d'ann oll d'ober ar pez a girint he deus great ar pez a hanver *lezen nevez* ar poblou, ann *droit moderne* guelloc'h e ve he henvel : *lezen Lusifer.*

Nep hen deus daoulagat na hell ket eta miret d'her guelet : d'eus eun tu ann dud sentus, ann dud a feiz, d'eus ann tu all ann dispac'herien hag ann dud difeiz. Na hellont ket cahout peoc'h, na hellont ket en em glevout ann eil gant egile. Ho pe sonj d'oc'h kement-man : Ar Revolusion ! kement tra ne deo ket great ganthi he deus cassoni outhan, hag hen distruj a ra. Roit hirio dezhi ar galloud var beb tra, hag en despet d'he fromessaou e vezo varc'hoas ar pez eo bet deac'h, ar pez a vezo atau : *Ar brezel didruez a enep d'ar Relijion ha d'ann dud vad.* Hag arabad e ve dezhi pretanti emaomp o lavaret gevier var he fouez : he c'homsou hag he oberou a so anat avoalc'h. Ho pe sonj d'eus ar pez a reas e 1791 hag e 1793 pa ne oa mestr all ebet nemethi !

Er brezel-ze etre ar Relijion hag ar Revolusion, unan benag anezho a renco coll gant heben, hag hounez eo ar Revolusion a vezo. Epad eun neubeut amzer e vezo ann tu gounis ganthi, ha kement-se rag m'ho deus ann oll boblou eus ann Europ great abaoue pevar c'hant bloas torfejou horrubl a verit beza punisset ; hag ive, rag ma eo libr ann den ha na hell netra beza treac'h d'ar volontez-ze, hag e ve great memes goal usach anezhi Hogen, varlerc'h guener ar Groas e teu atau ar sul Fasc, hag ann Autrou Doue he unan, ann hini na hell ket fazia, eo hen deus lavaret da sant Per he vikel var ann douar :

— Te so Per pe mean, ha var ar mean-ze e vezo fountet va Ilis, hag *oll galloud ann Ifern na vezo ket treac'h d'ezhi.*

VII

PERE EO PEURVUIA ARMOU AR REVOLUSION ?

Hi he unan he deus hel lavaret meur a veich : « Evid ober brezel d'ar Rouane ha d'ann dud « deol, *pep tra zo mad.* Conje so d'ober n'eus « fors petra, pa vez kæstion d'ho distruja : ann « ners, ar finessa, ann houarn hag ann tan, ann « ampoësoun hag ar c'hleze : peb tra so santel « evid dond a benn anezho. » Ne espern netra evid touelli ann dud : evid dalla ar gristenien, miret outho da chomm catoliket guirion, ec'h en em zervich eus ar scoliou, eus al lezennou fall, eus ar c'hazetennou divergont, euz ar politic a vez renet ganthi, eus ar Relijion he unan aliæs.

Nemet ma hello Satan cahout he c'hoant, pe vezn dezhan dre be hent. Satan ne voar ket petra eo ar mez nag he vignonet kenneubeut.

Hel lavaret a heller gouscoude, ann arm danjerussa d'eus ar Revolusion a enep d'ann Ilis eo ar gaou hag ar gaou divergond. Gant ar gaou eo e fell dezhi lacaat ann dud da zisprij hon Tad Santel ar Pab : gant ar gaou eo ive, ma vez kiriec d'ann oll ober goab ous ann Eskibien hag ous ar veleïen, ober goab ous gourc'hemennou ann Ilis ha discar ar c'houarnamant.

Ar gaou divergond, ar gaou bemdeziec, a servich dezhi da drompla ar bobl heb descadurez hag atau o tisfiout d'eus ar re ho deus galloud varnezhan. D'oc'h mil den a vezo paket ganthi naô c'hant naontec ha pevar ugent a so bet touellet evelse. Malloz dezhi ! Malloz da gement hini a so o clasc trompla he vreudeur hag en em zervich evid-se d'eus ann oll dalanchou ho devoa bet digant Doue evid savetei anezho ! Bugale guirion d'ar Revolusion, n'ho deus ket aoun gervel droug ar pez so mad, gervel mad ar pez so fall. Varnezho eo, e couez ar valloz-man a lennomp er Leoriou Sacr : *Væ qui dicitis malum bonum et bonum malum ! Væ genti insurgenti super genus meum !* « Malloz d'ar re a glasc affer ous va bugale ! »

Hogen, ha guir eo e ve ker fallacr ar Revolusion ? Ha guir eo e ve evelse atau hag heb paoues o clasc [illegible] ous Doue hag ous ann dud ?

Chilaouit a[illegible] a lavar he unan, chilaouit petra a garfe-hi da ober.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

E Marseile ez euz bet discuezet anat deomp eun neubeut devejou so petra a so ous hor gortos ni cristenien, ma teufe morse ar galloud da veza evid mad etre daouarn ar Radicalet.

Conseillerien ann ti-kear (n'eus ken nemet unec anezho d'eus Marseille var c'huec'h ha tregont,) ho deus aliet ar mear, ne deo ket he unan d'eus Marseille, da zifenn er bloas-man prosession ar Sacramant.

Hogen, eur brosession all a oa boaset ar Marseillesis d'he ober beb bloas da genver ar 27 a viz Even : hounez a sonje d'ann oll ho divije allet he ober didrous hag heb aoun. Rag gant conseillerien ti-kear ho unan eo ma oa bet savet er bloas

1720, gant consantamant ann Autrou'n Escop de *Belzunce* evit trugarecaat ann Autrou Doue da veza dilivret kear d'eus a eur vossen spountus a ginnige cass ganthi oll habitantet kear.

Biscoas den n'hen devoa sonjet miret ous an dud vad da seveni ar vœu-ze great gueichall e hano ann oll kearis. Rag se e oant oll droug contant d'eus ann difenn-ze. Gouscoude evel ne felle ket dezho sevel dispac'h, ne glaskejont ket ober ho frosession dre ruiou kear travoalc'h a oe dezho ober ar brosession e couent ar Visitation ha cass curunennou e tal skeuden ann Autrou *de Belzunce* savet var unan eus tachennou kear.

Ne oa ket cals a dra na ne reant droug ebet da zen. Ma ! ken neubeut a dra a oe gouscoude digarre avoalc'h d'ar Radicalet evid sevel dispac'h.

Guelet e oe tud hanter vezo, heb cahout ann disterra mez, o lemer dreist ar spleden a so en dro da skeuden ann Autrou de *Belzunce*, ken anavezet dre he vadelez hag he garantez evid Marseillezis e mare ar vossen-ze, stlapa er vouillen hag er pri ar gurunennou a ioa bet digasset di gant ann dud vad, lavaret a beb seurt comsou udur ha saotri er mezussa fæsoun ar skeuden-ze. Goudeze o velet ne teue den da viret outho ho deus goal dretet e peb fæsoun ann Escop, ar veleïen, ha kement den mad a ioa o tont d'eus ann Ilis o lavaret dezho a beb seurt hanoiou mezus hag o cana ar mezussa canaouennou a hellent da gahout, hag evel ma velent na teue ket ar polis da herpel outho ez eant atau var voassaat. Da seis heur eus ann noz, ann archerien a zeuas, hag heb dale e oent oll casset en ho roud.

Er memes devez-ze d'oc'h ann abardaëz, ann adjoint Peytral a c'houlennas digant ar c'honseil tenna d'oc'h he flass skeuden ann autrou de *Belzunce* : hogen, antronoz pa oue guelet o tont var ar blasen, eur re benag a ieas d'he gahout. [illegible] rebeich dezhan ar pez hen devoa great [illegible]euze eo e savas dispac'h ha kement [illegible] memes, ma oe red mad cass ar polis [illegible] lacaat ar peoc'h, mæs ne oe ket goest [illegible] ober.

E[illegible] mare-ze eun neubeut tud fall a ioa eat da glasc discarr skeuden ann autrou de *Belzunce* mæs na heljont ket hen ober hag o veza bet casset cuit gant ann archerien ez ajont d'ober trous d'ar Jesuistet ha d'ar gazeten catolic *Gazette du Midi*.

Ann trous hen deus kendalc'het beteg ann heur a hanter-noz ma oe casset soudardet da scuba ar ruiou, hag ann dispac'herien leun a gourach pa ne ve ket a zanjer, o velet e vije bet marteze goal dauliou da baca a dec'has cuit mar gouient.

Setu peu sort liberte a rofe ar Radicalet deomp ma vent goest d'hen ober. Hag arabat eo deoc'h credi ne alfe ket c'hoarveout ganeomp eun henvelep tra rag n'eus ket pell e conseil ti kear e Brest eur c'honseiller, *Jehanne* a rer anezhan, mar g'ouzoc'h petra eo, evidoun-me ne ouzoun ket ; hen deus goulennet e vije difennet hiviziken beb seurt prosessionou er gear a Vrest. Hag aman guelit peu seurt ardou ho deus ar Radicalet ! C'hoant ho deus d'ober ann droug, mæs contant avoalc'h e vent ive taul ann digarre var gein ar re all. Hen a levere ne c'houlenne kement-se nemet abalamour ma rea ar prosessionou-ze cals a boan d'ar Brotestantet. Hogen ar Brotestantet ho unan ho deus respontet anezhan ha setu aman ho respont.

« Oll Brotestantet Frans scuiz bras o velet ar Radicalet o clasc atau ann digarez eus ho hano evid cuzet ho ioulou fall, ho deus en em glevet evid goulen digant ministr afferiou a ziabars ar vro, ma vezo tennet er meas eus al lezen ar pennad a lavar e hello ar mear difenn ar prosessionou catolic kelliæs gueich ma vezo en eur gear benag eun Ilis evid eur Relijion all.

« Ar Brotestantet ne fell ket mui dezho beza evid ar Radicalet eun digarez d'ober brezel d'ar gatoliket rag kement-se, na servich nemet da lacaat cassoni etre tud eus ar memes kear, a so control d'al liberte ho deus c'hoant da gahout evitho ho unan hag ouspen, biscoas n'ho deus goulennet e ve difennet ar seurt prosessionou-ze, ar c'hontrol eo ho deus great, en em glemm ho deus great pa vijent difennet abalamour d'ezho, evel m'ho deus great en dro-man evid Marseille.

« Rag-se abalamour na fell ket dezho e ve tamallet mui hiviziken ar sort difennou-ze d'ar Brotestantet, int a c'houlen e ve tennet ann articl-ze eus al lezen.

Goude ann dra-man, ar Radicalet a rai evel kent brezel d'ar Relijion gristen, mæs da vihana ne hellint ket en em zizamma eus ho fallagriez hag ann oll a vouezo e vi int a renco respount, ha ne vezo nemetho, d'eus ho oll goal oberou.

A.

Ar Veleïen en ho Ilis.

(*Eil loden.*)

Setu ama c'hoaz unan euz ho tauliou craban, ha ne deo ket neubeutoc'h disleal na neubeutoc'h kirieg a voal-heuriou.

Evit heulia guella ma hellont roudou ho Mestr Divin, ar veleïen en em garg da vihanaat mizeriou an dud, da zoussaat ho foaniou er bed-ma. Evit-se ho devoa dastumet du-ma, du-hont tenzoriou a drugarez, e pere an dud devot a garie kement scuilla darn euz ho danvez evit paea, dre an oberou mad, an neubeut a vankent da Zoue abalamour d'ho fec'hejou. Ann tenzoriou-ze a oa evit ar beorien evel eur feunteun ato digor dezho oll, e pehini e cavent peadra da bourvei d'ho oll ezomou, ken evit ar c'horf, ken evit ann ene.

Mad ! lammet hoc'h euz c'hoaz kement-ze digant ar veleïen.

« Ne ket, emezoc'h, dre ioul fall, nag evit ober « droug dezho, eo hoc'h euz great an dra-ze. « C'hoant o poa hebken da bellaat diouthо an « droug-sonjou hen divije allet lacaat da zevel a « eneb dezho eul labour pe eur garg ken p'rilluz. »

Ne deo ket aze gouscoude ar pez a oa en no sonj. En ho touez, darn a zente ouz un urz a berz an dud cuzet-se a fell dezho lemel digant ar veleïen ho oll galloud var ar bobl, darn all, tud oc'h ober politic, tud a talveze dezho donet da gommandi er vro, o deveuz c'hoanteat cavout, evit amezeien, tud a scoazel d'ho sicour da c'honiz ho c'hrog e ken caz ma tigouesfe dispac'herez er vro. Mæs evel ne gaver enn amzer a vreman amezeg a galon ebed, couls lavaret, ne gaver nemet amezeïen ar ialc'hadou arc'hant, ann dud a bolitic-se a oa eaz tre dezho da gahout etre ho daouarn eur guchennad vraô a gargou talvoudus da ranna etre ho amezeïen var scoazel pere e content. Arc'hant da baëa ne vancje ket, arc'hant ar beorien a vije kemeret evit-se.

Setu aze bete peleac'h hoc'h euz astennet ho taouarn crog var droajou an Iliz, c'hui oll a rebech d'ann dud a Iliz « e tennont re hir ho fenn e meaz « euz ho secretiri. » Meur a dol craban all euz ho perz a ve eaz din lacaat dirag ho taoulagad. Mæs c'hui a drofe ho penn er c'hostez all evit gallout lavaret : « me na velan netra euz ar pez a lavarit : « nemet gaouierien oll n'hoc'h ken. »

Ne deo ket hebken en hon amzer eo bet ar veleïen en em ententet euz afferiou ar bed-ma. Ar giz-se a 'zo coz-loët etouez an dud a Iliz, hag ar rouanteleziou n'int ket bet falloc'h evit-se, ar c'hontrol eo a zo guir.

E amzer ar roue Clovis, kenta euz e hano, pehini a zavas Broc'hall e renc ar rouanteleziou euz ar bed, e velomp ar veleïen o cuitaat ho secretiri evit bleïna ar rouantelez nevez. Sant Remi, arc'hescop Reims a lavaras d'ar roue bras-se arog scuilla var he benn ann dour sacr euz ar Vadiziant : « Stou da benn, marc'hec calonnec ha gallouduz : « Dêv ar pez ac'h euz adoret, hag ador ar pez « ac'h euz devet. »

Ar roue bras-se a zentaz evel eur c'hrouadur ouz an Arc'hescop : ober a reaz anezhan e vrassa den a fizianz. Hen gervel a rea he *Dad* ; dre he sentidigez d'ann urz vad lakeet e peb leac'h gant an Aviel, Clovis a veritas ma teuas Doue da skigna Rouantelez Frans adalec broïou ar *Flandrez* betec meneziou ar *Pyrenee*.

Ar roue Dagobert, kenta euz e hano, n'hen devoe ket, ken neubeut, aon rag ann dud a Iliz, evel ann dud a vrema. Lenn a reer en he vuez e tennaz euz ho secretiri, evit ober anezho e vrassa *ministret*, sant Elô, escop Noyon, ha sant Ouen, escop Rouan.

Na dalvez ket ar boan lavaret deoc'h petra a sonje ha petra a rea, var ar poent-se, an Impalaër *Charlemagne*. An Impalaër-ze a oa ken bras evel Abostol ha ma oa gallouduz evel brezeller ; ken calonnec da skigna rouantelez Jesus-Crist evel ma oa aketuz da greski he stadou.

Ar Roue Loïs, c'huec'hvet euz ann hano, a gemeraz evit e genta ministr, eur beleg, eur manac'h memes, an den gouiziek *Sujer*, abad e Leandi pe couent Sant-Denis, tost da Baris. He vab, Loïs seisvet, o vonet da vrezellecaat en douarzantel, a gargaz an Abad gouiziek-ze da c'houarn ar rouantelez en he blass. An histor a zesc deomp pen oz ar gouarner-manac'h-se a reas d'ann dud a justiss mont eün gant an hent ; a eünaz ive al lezennou dem-gamm euz ar rouantelez ; en em lakeaz he unan e penn an afferiou Frans gant ar rouanteleziou-all coulz hag e penn ar brezellou. Var ar politic an Abad-ma a vouie keit pe hirroc'h hag ar gouizieca : crenvaat a reaz galloud ar Roue coulz en diabarz hag en diaveaz eus ar rouantelez ; souplaat a reaz, ouspen ann hanter, miseriou ann dud divar ar meaz ; sicour ha scoazel a reaz d'al labourerien douar, d'ar varc'hadourien, d'ar vicherourien ; erfin lacaat a reaz urz vad e gouarnamant oll draou ar rouantelez, dreist oll er reiz da douch ha da implija ar c'hargou. Ar gouarnour gouiziec-ma oa eur manac'h gouscoude, hag evit dezhan beza er paleziou caëra etouez ar plijadurezou ar re vrassa, na ehane da ober ar rusta pinijennou euz he urz.

Sant Loïz, unan euz ar brassa Rouane a c'houarnaz er bed-ma, a gare cals cahout ann dud a Iliz en he gichen. Cavet e vije peur liessa e compagnunez an tadou relijiuset euz a urz sant Dominig hag [illegible] urz sant Francez : ne ket hebken evit lacaat urz [illegible] feriou e goustians, mæz c'hoaz evit cahout ar sicour [illegible] ho c'huzuliou-mad, euz ho descadurez vraz, da vleina [illegible] [illegible]liou ar guella ma helle.

Ar roue Loïz, daouzecvet euz ann hano, galvet gant he zujidi : *Tad ar bobl,* » na veritaz al leshano caër-ze, nemet abalamour m'hen devoe evit kenta *ministr* ar c'hardinal *Jorj d'Ambroaz* arc'hescop *Rouan*. An dud, o deveuz scrivet buez ar Roue man, a lavar e oa an den a Ilis-se leun a vertuziou caër hag a furnez, neubeut a ree a zispignou vean ; hag, en desped d'ar brezel dispignuz ha paduz hen devoe bet ar Roue da ober e bro ann Itali, ec'h implijas her mad ann tenzor e ma ne oe ket red dezhan creski ar c'hargou e mod ebed ; erfin, dressa a reaz ar reglennou hag al lezennou evit touch hag implija mad ar c'hargou.

Divezatoc'h e velomp azezet var bazen huella troniou ar rouane Loïs trizecvet, Loïs pevarzecvet, Loïs pemzecvet, ar c'hardinalet : *Richelieu*, *Mazarin*, *Fleury*. An dud-ma, me ho ped d'am

c'hridi,ne oant ket ar re azena euz an dud desket-braz a vije guelet kement anezho en amzer-ze.

Eur pennad all eur veich all.

Madou ar re all.

(*Trede pennad.*)

En em zioual dious laëronsi.

Ann avel a c'houeze eus ar biz heb beza re grenv evelken, ann oabl a ioa disolo caër, coumoulen ebet, hag ar mor glas-doun.

Lakeat ar *Jeanne-Marie* da voël e saillas var ann dour ken a oa eun dudi oc'h he guelet, hag e neubeut amzer e pacas ar mor-doun.

Per goz a c'hrosmole, droug a ioa ennhan. He veich genta a ioa da vont d'ar mor da sul ; ken tenval oa he dremm, n'hellas ket Cesaire miret d'her guelet ha ma lavaras dezan :

— Petra c'hoari ganes-te, moroc'h coz ?

— Petra ? me a sonj din clevout cleïer Trouville d'eus hor gervel-ni..... hag o rebeich deomp beza eat a enep da lezennou Doue ! Ah ! Cesaire ! me so mignon did, serten eo, mæs ar pez ac'h eus lakeat ac'hanomp d'hen ober na vezo ket eürus evid da vag !.... —

Cesaire a respontas : Ke gant an diaoul ! hag ez eas da azeza er penn all ar vag. Ne oa ket contant he unan ha rebeichou he gamarad coz o creski c'hoas remorsou he goustians a lakea cals muioc'h droug da vont ennhan.

A hent all, *Greun-holen* ar mouss, ne oa bet morse laouenoc'h. Redec a rea ha lemmer d'eus ann eil penn d'ar vag d'egile o lavaret a beb seurt farserez hag o c'hoarzin : ar vartolodet all badaouet c'hoas abaoue ann derc'hent, a lavare hag c'hoarze evelthan.

Ma, al laouenidigez-ze [illegible] blije tam ebet d'ar mestrouer eget humor fall Per Dufay.

Rag-se, evid cahout peoc'h ne rea ken nemet chench mod d'ar goëliou pe d'ar fard.

Erfin, eat travoalc'h er mor-doun, a sonje dezhan,e lavaras taul ar roëd er meaz.

Siouas ! evid ann taul kenta ar roëd nevez na zigassas nemet mein ha bezin.

Per oc'h he velet o tont er meaz a sellas ous Cesaire o fallout ganthan lavaret dezhan : me vouie avoalc'h : hag ann tamm cos paotr scotill a gavas ann tu c'hoas da c'hoarzin ha da gonta farserez.

Neuze ez eas kement a zroug hag a valis er mestrouer, na helle ket cahout muioc'h, hag e lavaras mont larcoc'h er mor.

Eun heur goude pe vardro, e couezas varnezho hag heb m'ho deffe allet he velet o tont, ker buhan ma oa deut. eur barr-avel ker crenv ma cassas ann oll goëliou ganthan.

— Ac'hanta, eme Per goz, Petra a leveren-me ?

— Goëliou n'int ket paët a ia gant ann avel, eme *Greun-holen.* —

Cesaire strafuillet oll da genta, a zistroas varzu ar moussic, ha counnaret oll e c'houlennas :

— Petra ac'h eus-te lavaret, cos-moussic fall ?

— Me mestrouer, me am eus beus lavaret conchen ar re goz, he anaout a rit couls ha me : goëliou n'int ket paet, a ia.....

N'hellas ket achui, eun taul dorn digant Cesaire hen devoa he ziscaret d'ann douar he fas goloet a voad.

Cesaire oc'h he velet o couëza, a dremenas he humor fall ker buhan, hag a redas d'he sevel : o velet ar potr disliou ha ne finve mui, e lavaras ann daëlou en he zaoulagat hag he galon ho kinnig ranna :

— He lazet am beus !

— Nan, nan, eme Per Dufay o sellet gant tristidigez ous Cesaire, nan, nan, ne vezo netra, dond a ra buhez ennhan adarre. Evelken, mestrouer, ann hini hen deus kement a ners ha te na dlefe ket skei ker crenv. —

Er moment-ze *Greun-holen* a zigorre he zaoulagat : dond a reas sonj dezhan eus ar pez a ioa c'hoarvezet hag e lavaras :

— Mestrouër ! mestrouër ! Piou hen deffe credet kement all eus ho pers, c'hui ker mignon d'am zad-me !..... hag evid petra ? Evid eur gonchen ne d'eo great nemed evid al laëroun !....

— Travoalc'h ! paour keaz *Greun-holen,* ne levereo han ...

Rag er memes amzer Cesaire o lacaat dezhan eur pez-scoët en he zorn :

— Ma ! fachet oud c'hoas ?

— Me ! oh nan, mestrouer, me vel ann daëlou en ho taoulagat, hag ann daëlou-ze a ra muioc'h a vad din eget ho pez-scoët.

Cesaire neuze o sec'ha he zaoulagat a vouchas ous ar moussic iaouanc.

— Oh ! breman, eme *Greun-holen,* re ger hoc'h eus paët ho taul dorn dime. Petra eo, goude tout, eur scouarnad evid eur c'hos moussic fall eveldoun ? D'oc'h ar pris-ze me garfe cahout anezho toc ann deis. Breman avad ec'h hellin prena seizennou braô da va c'hoar Catel !.....

Etretant e oa bet diskennet ar c'hoket er mor hag ar goëliou a ioa bet dastumet ha lakeat en ho flass adarre.

Hogen ar mare-mor a ioa collet ha red mad a ioa ober penn var Trouville. Pa zouaras ar *Jeanne-Marie* e oa hanter-noz o skei. Peb unan en em dennas d'ar gear.

Cesaire peoc'het he speret abaoue m'hen devoa reparet he faut e kenver *Greun-holen,* hag a hent-all scuis-maro a sonje ganthan he unan :

— Peger mad e couskin breman !

Buhan ez eas eta varzu he di, hag o veza antreet ennhan,e closas mad ann or var he lerc'h : Neuze ec'h enaouas ar goulou hag *heb lavaret pater ebet* setu hen prim d'ar guele.

He vele a ioa er gambr-ze e peleac'h e oa deut ann hucher Bridot d'he gavout. Rag-se pa oa o vont da vouga ar goulou e velas dirazhan ar gador var behini ann hucher a ioa bet asezet ha ann daul var behini e oa bet harpet. Peb tra a ioa chomet er memes plas abaoue daou zeves. Cesaire neuze a spountas ha ne gredas ket mouga he c'houlou.

— Bah ! emezhan, ne dal ket poan he laza, n'eus ken nemet eur pennadic bihan.

Neuze e troas kein d'ar goulou, astenn a reas ar ballen varnezhan hag e serras ann daoulagat, hag epad eun nebeut amzer e chomas sioul peb tra. Gouscoude Cesaire a chome dihun. Tra souezus ! ne oa ket evid herzel gant ar c'hoant cousket hag evelken ne helle ket cousket.

Caër hen devoa chomm heb flach, derc'hel clos he valvennou, n'helle ket repos. He goustians ann hini hen dalc'he dihun. Neuze e falvezas ganthan en em drompla he unan.

— Me voar, emezhan, petra so caus ne hellan ket cousket. Er mintin-man n'oun ket bet eat d'ann Ilis. Ann autrou Doue ne gar ket e ve disprijet he c'hourc'hemennou... Alo ! alo ! me ia da lenn ann offeren ebars em guele..... Goude ann *Ite missa est,* me chans ec'h hellin cousket..... Ann neubeut leoriou hen devoa ec'h en em gave var eur mister e penn ar guele. Setu hen eta o paca peg en he leor offeren,eul leor bras ha coz gant hanter lizerennou du hag hanter lizerennou ru. En em lakeat a reas goudeze en he gaônse hag o troi varzu ar goulou e tigoras al leor. Dre bermission ann autrou Doue e penn ar bajen genta eleac'h ma zigoras e oa scrivet :

En em zioual dious laëronri
Na domach d'as hentes na ri.

Cesaire spountet a zispegas dious al leor hag he lezas da goueza var ann douar. Hogen en eur goueza e chomas atau digor er memes pajen. Hag evel ma ioa scrivet el leor-ze peb eil gourc'hemen Doue e ru,ann diou linen-ze moullet e ru etouez ar re all moullet e du a seblante da Cesaire beza henvel ous glaou ru-lân ; etretant ar c'houlaouen a varvas, mæs ar seizvet gourc'hemenn na ehanas ket o lugerni. Goassoc'h c'hoas ! seblantout a rea da Cesaire e teue ar seizvet gourc'hemenn-ze er meas eus al leor, ha neus fors var pe du e troe e vele anezhan e peb leac'h scrivet e lizerennou ru ha lugernus, var ar solier, var ar mogeriou, var al leur-zi.

Goassa so Cesaire na helle mui,memes serra he zaoulagat.

A.

Santez Anna Prat ar Raz.

N'eus ket pell e scriven deoc'h aman e tlie beza benniget ar mean kenta eus ar chapel nevez-ze. Ma ! dissul diveza, egis ma oa bet lavaret, eo bet great ar venedicsion-ze hag e hellan hel lavaret heb aoun ne 'z afe den a enep din. Biscoas em buhez n'am eus guelet tra bravoc'h na guelloc'h goest da ziscuez eo c'hoas beo-buezec ar feiz en hon touez. Da eun heur goude creisteis pa ziblassas ar brosession d'eus Ploneis ez oa dija fud oc'h he heul, mæs ne oa netra e sco d'ar pez a veljomp oc'h em gavout e plas ar chapel nevez. Rag-se, pell, pell bras tro var dro, e vije clevet m'er vad, moueziou ar boblad gristenien-ze o cana a greis ho c'halon.

Santez Anna hor Patronez
Hor zicourit en danjer
Ha bezit hon alvocadez
Dirag Jesus hor Zalver.

Ann Autrou Person Plogastel Sant Jermen neuze, en eur brezegen calonec ha leun a garantez, evid Santez Anna hen deus great deomp ann histor eus ar chapel goz, rentet enor d'ann daou Autrou person ho deus labouret kement evid cass da benn ann tam labour-ze, truganekeat paroisionis Ploneis eus ho devosion da Santez Anna hag ive ann dud-vad a ioa deut di da enori guir batronez Breiz-Izell ha goulennet evidomp oll benedicsion Santes Anna benniget.

Eun dudi oa clevet ar brezegen-ze hag e vijemp bet contant bras d'he chilou pell amzer c'hoas, mæs ners ann den na hell ket padout atau hag ehana hen deus renket, ma vije chomet hirroc'h, e vije bet mouget he vouez gant he zaëlou.

Goudeze ann autrou Morvan c'haloni, anavezet ar venedicsion [illegible] gant lennerien Feiz ha Breiz, hen deus great.

Goude eun tamic[illegible]
Anna er plas a oa bet preparet bet lakeat santez eno da viken en he zi, da veilla var he [illegible]homo

En eur zont cuit gant ar Brossession ann oll a gane calonec.

Evel hon tud coz, Bretonet
Henoromp Santez Anna.
Pe'z oump clanv, pe'z oump ankenniet
Ne scuizomp ket o cana.

Santez Anna hor patronez
Hor zicourit en danjer
Ha bezit hon alvocadez
Dirag Jesus hor Zalver.

Eun heur bale hon devoa c'hoas evid distrei d'ar vorc'h ha reseo, evid achui eun devez ker braô benedicsion ar Sacramant. C'huec'h heur a oa abars ma oe achu tout, mæs ma oamp scuis, ne boueze ket ar scuisder varnomp, rag laouën bras a ioa hor c'haloun deomp oll,o velet pegement eo caret Santez Anna e peb corn eus Breiz-Izel.

A.

Scriva a rer deomp eus ar Faou d'ann 8 a viz gouere.

Dissul divezan, ez' eus bet un tam plijadur e parres ar Faou.

Gouel ar *Sainte-Enfance* a ioa ganeomp, pe otramant, mar clevit guelloc'h, procession breuries ar feiz, evit ar vugale.

Un dudi oa guelet ar vugale guisket coant gant ho mamou : guisket e guen, guisket e ru, guisket e pep liou. Bian ha bras, potret ha plac'het, laouen oa an oll.

An amzer a jomas dremen c'holoet epad an deiz ; ne oue, nag eol bero, na glaô dourbill.

D'ar gousperou, goude an *Dixit* ur paotic, ag ur plac'hic o deus great ar gest evit ar vugale divades eus ar broiou pell.

Var ar psalm diveza er gousperou,e oue clevet ur strac ; ur strac ag a sebesas an oll : pep ini a glaske gouzout petra a ioa c'hoarveset. *Boudoudouf*, eme skeuden sant Anton, o couesa eus daouzec troatad huelder, var plas ar mestr scol ; ar poultr n a ra un c'helc'h ledan o tec'het dious skeuden ar sant. Ur c'hras, ur chans digant ar mabic Jesus. An dud en ilis o deus bet nec'h. Ha ma vise an imach-ze coueset a gen huel epad an oferen, pe en ur mare al, pa vese ar botred, el leac'h-se gant ho mistri o clevet an ôfisou !

Ractal ma zeo echu ar gousperou, e zeo renket ar procession. Dridal a ra calon ar vugale gant joa. Bete vrema, n'oa bet morse douget skeuden ar mabic Jesus, evit lio breuries. Diou skeuden a ioa zoken, ma c'helze an oll dougen da viana ur post. Unan eus ar groasigel a ioa guisket gant mousseline fichet caer, stardet gant rosetennou seiz liou ros, ag eur renkad fleur lakeat caer gant dro dar skeuden,ar groasigel al aniesk, frizillonet, paper guen ag alaouroaoulagad o para varni.

ma ne evesenti oa guelet ar vugaligou, ag a vize gellet da raouennad, pebes lorc'h a ioa en enno, o tougen skeuden ar mabic Jesus. Tra, tra, potred ar baniel er pardoniou, ne hellont ket ober kement ho fotred mad, discregi a rancont, ha mall ganto en ober alies. Ama, piou ne ziscrocze ket? n'oa ket re bounner, eme int, ar zkeuden.

Ar gragez a so contant ive eus ho derves. Un drapo bihan a so bet en ho dorn, ag ar bugel var ho divrec'h, pe crog e corn ho zavanzer, a c'hoarse laouennic ous e zrapo bian, ejet gant an avel, pe e tiskane ur braoic : *Ave, Ave Maria*, ous cantic chapeled an Itron Varia Lourd. En distro d'an ilis, araog benniga ar vugale, erves intantion or mam santel an Ilis, ez eus bet canet cantic : *bugale ar broiou pell da vugale Breiz.*

An oll a lavare en ho c'halon o kuitaat an ilis : *ners dar missionerien santel da c'hounid cals eledigou dar mabic Jesus*, ha mar bezomp var an douar iac'h ha dispos : Kenavezo mabic Jesus, kenavezo ar bloas a zeu. N. N.

Gouëliou Saveterien-Breiz e Kemper.

D'AR 17 HA D'ANN 18 A VIZ EOST.

D'ar sadorn 17 a viz eost.

Da eun heur goude cresteis. — Redadec kæsec.

Da bedir heur. — E vezo discuezet d'ann oll var bord ar steir Odet penaus mod ec'h en em servicher d'oc'h kement penvec he deus Breuriez Saveterien Breiz evid cass sicour d'ar re a so e danjer eus ho buhez.

Da c'huec'h heur hanter. — Banket evid ar re a so er Vreuriez. (Ugent real peb den.)

Da eis heur. — Music ar 118e rejimant, a c'hoario var bali Loc-Maria ; var ar steir e vezo bagou gant peb seurt pavillonou braô : ar guez hag ar bagou a vezo goulaouet ha var an divez e vezo tennet eur *feu d'artifice* (a beb seurt traou braô græt gant poultr.) egis m'ho peus allet guelet meur a veich evid ar goueliou caër.

D'ar sul 18 a viz eost. *Da unec heur.* — An oll saveterien Breiz hag ar re so pedet da gemer pers er goueliou-ze a renco en em gavout en Tribunal : eno e vezo merket he blas da beb den ha da uneg heur hanter e tiplassint.

Da greisteis. — Offeren e Sant-Corentin.

Da zivheur. — Er c'hoc'hi, pempet assamble jeneral eus ar Vreuriez, ha distribusion ar priziou. Ann oll a hello antreal heb paëa.

Eure pemp heur a c'huec'h heur hanter. — Presidant ar Vreuriez a zigemero kement hini en devezo c'hoant prezec outhan, e cambr ar c'honseil en Ti-kear.

Da eis heur. — E vezo music dre gan ha gant instrumanchou ebars er Muse e Kemper.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Bloas, person Kerber, a so maro er sizun dremenet.

Dimerc'her 24 a viz Gouere da zeg heur eus ar mintin e vezo roët ar priziou d'ar vugale e scôl al Likez e Kemper.

D'ar meurs 30 a viz Gouere e vezo roët ar priziou da scolaërien ar seminer bihan e Pont-e-Croas.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 73). DISSADORN 27 A C'HOUERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat ver ar gazeten.

Kemper, 27 a viz Gouere.

Ar Republicanet ne reont nemet fougassi gant ann aket ho deus da glasc e ve ann oll dud desket avoalc'h evid ober ho afferiou,egis ma vije int ar re genta ho deus sonjet e kement-se. Ancounec'heat ho deus eo ann Ilis a roe ann descadurez d'ann dud. er mare ma oa eun enor evid ar re vras eus ann douar,lavaret ne vouient na lenn na scriva.

Den ebet, guelloc'h eget ann Ilis, ne garfe e ve desket ann oll, nemet ma vije roët dezho eur guir zescadurez gristen. Hogen ne ket ann dra-ze a glasker ober hirio pa m'er er c'hontrol o cass cuit ar seurezet hag ar freret pa ne blijont ket ous eun neubeut Radicalet ho deus allet e meur a blass en em zila ebars en ti-kear.

Ar Republicanet n'int ket henvel ous ann dud all,pa leveront eun dra e renker entent ar c'hontrol beô. Rag-se atau e vez hano a liberte gantho; mæs red eo en em entent mad, liberte evitho : esclavach evid ar re all.

Rag-se breman ema Bardoux, ministr,o clasc ober eul lezen, a leverer, evid merca e renco ann oll tadou cass ho bugale d'ar scol pe int a vezo contant pe ne vezint ket. Neuze ne vezint ket libr, hag ouspen petra a vezo great d'ar re ne gassint ket anezho? ho lacaat da baëa eun dra benag pe autramant ho c'hass d'ar prisoun ! ha neuze piou a vago ar re a chomo er gear ?

Ar scol a vezo evid netra a leverer ive. M'eus aoun ha kement hini a anav ann traou a lavaro eveldoun ez eo travoalc'h evid netra. N'eus fors e pe corn eus ar vro,ar re ne hellont ket paëa e vez great dezho ho scol heb goulen guennec ebet, mæs he rei d'ann oll couls da vugale ar re n-vidic evel d'ar beaurien, kement se a ve lacaat ar re baour da baëa evid ar re binvidic rag evid hen ober e ve red mad creski ar c'hargou hag int ho deffe ho lod da baëa couls hag ar re all.

Erfin e c'houlennont ne ve oc'h ober scol nemet mistri scol tud ar bed,ne lavarfent morse coms ebet a Relijion d'ar vugale. Var ar poënt-man e ve meur a dra da lare hag hen ober a rin a dra sur ma ve clasket ober eur seurt lezen, mæs évid hirio n'am beus ket amzer avoalc'h d'hen ober, nemet eun dra ne verkin aman : e peleac'h ê vezo cavet mistri scol avoalc'h evid cass unan da beb parræz ! hag ouspen ma darvêfe ne vêr ket ar mestr scol casset deomp eun den a exempl vad, daoust ha ni a renkefe cass hor bugale d'he scol pa vouifemp avoalc'h ne ve goest nemet da goll ho ene? N'oun ket goest d'her c'hridi. Penaus! Al lezen a zifenn ouzomp, ha gant guirionez,ober poan da zen ebet en he gorf,ha dre al lezen e vemp oblijet hon unan da gass hor bugale d'ann hini a rafe dezho coll ho innosans! Ne garfen ket her c'hridi,ha gouscoude kement all a daou hon deus guelet dija d'eus ho fers e alje beza guir no deffe c'hoant d'hen ober. Au

AR REVOLUSION.

(*Trede loden.*)

VIII

MAR DEO GUIR EO AR REVOLUSION GOASSA ENEBOUREZ ANN ILIS.

Ar Revolusion, hel lavaret am eus deoc'h dija, a so bet ganet e Frans pa oa ar c'hantvet diveza o vont da achui. Ar Breuriezou-cuz, bras ho galloud neuze, a sicouras anezhi da greski ha d'en em leda e Frans da genta hag en oll Europe goudeze. Mirabeau hag ann oll dud casi, a ioa er c'houarnamant e 1789 : Danton ha Robespierre gand ann oll dud fallacr d'eus 1793 a ioa en em lakeat ebars er breuriezou-ze.

D'oc'h adalec daou ugent bloas, ar Revolusion a so he fenn en Italie hag ac'hano eo e teu ar *c'honseil Bras* da ren ha da gundui peb tra ebars en Europe. Ne glascont affer nemet ous ann Europe, rag hi eo, a so ar penn eus ar bed oll.

Dre c'hras Doue ez eus bet allet paca eun neubeut eus paperiou ar breuriezou-ze hag e verkin aman evidoc'h eur pennad benag anezho.

Ar Revolusion he unan eo eta a lavaro deomp :

1° Eo renket peb tra ganthi evid enebi ous kement tra vad a so ;

2° Evid beza mestrez e guirionez, e fell dezhi goalla ha goalla a-benn-kefridi ;

3° E fell dezhi goalla dreist oll ann dud iaouanc hag ar veleïen ;

4° Ez eo peurvuia he armou ar gaou hag ann teodadou faus ;

5° Eo ar franmasounet ar re a rent ar muia servichou dezhi ;

6° He deus c'hoant guelet ar brinset hag ar Rouane mond a du ganthi petra benag e carfe ho distruja oll ;

7° Erfin ez eo ar Brotestantet ar re he zicour ar guella.

I. *Petra e deus c'hoant d'ober evid enebi ous kement tra vad a so.* — Ar Revolusion ne sell ket ous eur vro hebken, c'hoant he deffe ive distruj dre ann oll Europe kement galloud a zo d'eus pers ar Relijion ha d'eus pers ar Politic. « Ni « hon deus kenvreudeur e kement corn a so eus « ann douar ; oll e c'houlennomp hag e clascomp « ar memes tra : oll e fell deomp e ve libr ann « den ; oll e fell deomp commandi mæs senti ne « c'houlennomp ket. Ar vreuriez a so cuzet peb « tra ennhi, memes evidomp, a so, keit all so, en « em roët dezhi. » —

« Ne helllomp dond a benn eus hor c'hoant, « nemet oc'h en em guzet mad hag ann oll er « vreuriez, a renc beza evel ann den cristen eus « ann Imitasion atau prest da chomm cuzet, atau « prest da veza dianavezet. » —

« Evid allout ober oll kement hon deus c'hoant « e rencomp atau labourat heb ober trous ha dre « zindan, atau mont var araug heb morse trei « kein. » —

Heman n'e ket eul labour henvel ous ar re all, n'e ket eur Revolusion evel kelliæs a hini : Ar Revolusion eo ha netra ken, da lavaret eo, ann distruj eus kement urs vad a so, ar pez na heller hen ober nemet gant cals a boan hag a nebeudou. —

« Al labour hon deus c'hoant d'hen ober na « vezo great nag en eun devez, nag en eur miz, « nag en eur bloas, marteze e pado meur a vloas, « martese cant bloas, mæs en hon touez-ni, evid « guelet eur soudard o vervel, ar re all ne chomont « ket a za : mond a reont atau var araug hag ar « brezel a gendalc'h. »

Ann Italie abalamour da Rome ; Rome abalamour d'ar Pab, setu petra a fell dezho da gahout.

« Abaoue ma'z omp commanset da vont var « araug, abaoue ma'z eus eun tam benag a urs « etrezomp, n'eus fors e pe gorn eus ann douar, « eleac'h ma'z eus da vihana eur c'honseil fran- « masounet, ar re oll ho deus c'hoant renta libr « ann oll dud, n'ho deus bet morse ken sonj ne- « met *renta libr ann Italie* da genta, ma vezo « æssoc'h goudeze *renta libr ar bed oll. Eun* « *dra a so a glascomp dreist ar re all evel* « *Voltaire hag ar Revolusion e Bro-c'hall :* « Distruja da viken hag evid atau ar Relijion « gristen hag ar sonj memes anezhi, rag ma « chofme ar sonj-ze hebken var mogeriou Rome « dismantret, e ve travoalc'h c'hoas evid lacaat ar « Relijion gristen da sevel adarre. » —

« Goude beza bet trec'het eun neubeut gueichou « eo e teuer ive da veza treac'h. Bezit eta atau « digor ho taoulagat var ar pez a dremen e Rome. « *Grit ho possubl, n'eus fors penaus, da lacaat* « *ann dud da gahout cassoni ous ar veleïen.* « Grit eno ar pez a reomp oll e peb leac'h all, peb « hini en he bart he unan, pe autramant ann oll « assambles.

« Diouallit da lezel re ann dud e peoc'h. Gant « ræsoun hag heb ræsoun, trous ha trous atau. « Ar muia trous a vezo great, ar muia tud a hel- « limp ober dezho discuez beza a du ganeomp, « ar surra ma vezimp da c'hounis. Hag e ve pa- « ket unan benag, hag e vent prisoniet pe lazet, « ni lavaro int merzerien ha kement-se ive a ser- « vicho cals deomp.

« *Ne sonjomp nemet en eun dra, distruja* « *Rome.* Evid-se en em zervichomp d'oc'h kement « a alfe c'hoarveout : evelken, diouallomp da zis- « cuez re anat ar gassoni hon deus evithi. Mond « atau araug heb ober re a drous ann dra ze eo « ar guella, profitaploc'h eo cals eget beza atau « o c'hlaboussat. E Paris ne fell ket dezho entent « ann dra-ze, mæs e Londres am beus cavet tud « ho deus ententet doc'htu petra hon devoa « c'hoant d'ober hag a so guelloc'h goest d'hor « zicour. »

Setu breman loden ar Revolusion er pez oll a so tremenet en hon amzer-ni.

« Ober eur bobl hebken eus ann Italie a so « eun dra diskiant, mæs ann dra-ze so mad da « lacaat sperejou ar bobl hag ann dud iaouanc da « virvi. Hel lavaret a rencomp eta a vouez huel, « ober neubeut a drous, mæs atau eun tam benag, « hâda, scuilla kelou fall etouez ann dud, miret « ous ar c'honvers da vond en dro ; dreist oll « diouall mad da veza morse guelet. Ar guella « voïen eo da zistaga calonou ar bobl dious ann « dud vad. » —

« Cals hon deus dija gounezet e Rom. Guelet « a reomp sclear, hag anat emaomp var bouez la- « caat ann oll bobl da zond a du ganeomp, ne « vezo ket hirio, na varc'hoas kenneubeut, hogen, « dond a raï ann devez, mare benag, ha dont sur « a raï. Eürus evidomp, ec'h ouzomp guelloc'h « gortos cals, eget ar Fransizien. Araug en em « lacaat en hent e rencomp beza sur na zeufo ne- « tra da herpel ouzomp. — Aliæs ho peus lava- « ret d'in p'am bije bet ezomm arc'hant ne oa ne-

« met scriva deoc'h. Gouzout a rit hoc'h unan ne « heller ket e neb leac'h ober ar brezel heb ar- « c'hant, ann dra so guir aman muioc'h eget e « leac'h all. Digassit din eta eun tam mad arc'hant « ar muia ma helloc'h. Ar guella armou eo evid « ober brezel da gador sant Per. —

« D'eus Londres ez eus bet kinniget din eun « tam mad a vounis. Heb dale ec'h hellimp moul- « la leoriou e Naples. Rag-se, dre sicour ar Sao- « zon ec'h hellimp kendale cass heb aoun d'eus « ann eil penn eus ann Itali d'egile, kement leor, « kement gazeten, kement leoric hon devezo « c'hoant. E Suiss ec'h hellomp breman e meur « a blass moulla oll kement hon deus c'hoant. »

Pemp bloas var n' ugent pe tregont bloas goude, ar Revolusion a sell gant plijadur ous kement he deus gounezet. Ezomm he deus eus ar Frans evid gounis, rag ar Frans a so crenv, mæs gant ann Italie e renco beza atau ar stur, rag n'he deus fizians e pobl all ebet. Ar Fransizien a so « re vras fougasserien » ; ar Saozon « re drist ; » ann Alemanet « re zoun ho sperejou. » Evid ar Revolusion, n'eus ken nemet ann Italianet ho deffe cassoni, finessa, fallagriez, pasiantet ha crisder avoalc'h evid cass ann traou da benn.

« Abaoue eun neubeut bloaveziou hon deus « gounezet cals : ann disurj a so e peb leac'h e « tu ann Nord evel e tu ar C'hreisteis. Izellaat « ann den a felle deomp, ha n'e ket bet diæs hen « ober. E Suiss, evel en Autriche, e Prusse, « evel en Italie, hor breudeur-ni a c'hortos ann « urs evid mond araug. Ar Suisse eo a gomman- « so, mæs ar Radicalet Suiss-ze n'e d'int ket « goest da gass ar breuriezou-cuz d'ar brezel a « enep d'ann Europe. Red eo e teufe ar Frans !! « d'en em lacaat e penn ar Revolusion. M'hen « tou deoc'h, Paris a raï he dever. »

« Cavet am eus ann oll dre ann Europe prest « da vond a du ganeomp. Anzavout a reont ema « ar giziou coz o vont cuit, great ho amzer gan- « tho, hag ar Rouane a ialo ive d'ho heul. Bis- « coas beaich n'hen deus roët din brassoc'h laou- « enedigez : guelet am beus e Frans, e Suisse, en « Alemagne hag ive er Russie peu sort labour « ho deus great hor breuriezou cuz, hag oun ser- « ten breman e vezo discaret kendale ar Rouane « gant ho zron. Abars pell, pa savimp evid mad « a enep d'ar Brinset eus ann douar, e vezint ker « buhan trec'het oll en despet d'ho soudardet gou- « nezet ho unan ganeomp. Hogen, ne deo ket « evid kenneubeut a dra, ma kemeromp kement « all a boan ; ar pez a c'houlennomp, ne d'e ket « eun doare Revolusion e bro pe vro, ann dra-ze « a so æs d'ober pa vez c'hoant. Evid dond, a « dra sur, abenn eus ar bed coz, hon deus sonjet « e oa red mouga ar Relijion gatolic. » —

« Ar Breuriezou-cuz a so sur da gahout ho « c'hoant rag ma z' eo henvel ous ioulou fall ann « den. Arabad eo deomp eta coll courach ma « vemp trec'het eur veich na diou, na teir, dal- « c'homp prest hon armou, bezimp atau digor « mad hon daoulagat, meulomp ann oll passionou, « ar re falla evel ar re vella, hag heb mar ebed « eun devez benag ec'h hellimp cahout hor c'hoant « ha muioc'h cals memes eget n'hon divije credet « huvreal. »

Setu eno, petra he deus ar Revolusion c'hoant d'ober ; guelomp breman penaus e fell dezhi hen ober.

II. *Contami, goalla, a fell dezhi sperejou ha calonou ann oll.* Aman ar pez a lennoc'h a so cals goassoc'h eget ar pez hoc'h eus lennet beteg hen.

« Laza eun den ne deo mui netra evidomp. Da « betra servich eun den lazet ? Da netra. Ma ren- « comp ober eur c'hrim e renc beza ker bras evel « hor c'hassoni a enep d'ann Ilis. Ar Relijion « gatolic, kenneubeut hag ar Rouane, n'e ket eur « gountellaz a so goest d'he spounta. Hogen n'eus « ket par d'ann direisamant evid coll couls ann « Ilis evel ar Rouane. Na ehanomp ket eta da « gontami ar sperejou. Ar c'honseil bras eus ar « Vreuriez hen deus lavaret ne oa mui ezomm a « gristenien ; rag-se eta descomp ar bobl da bec'hi, « ra zeufo d'en em vaga eus ar pec'het gant he « oll skianchou ha d'he lounca ma redo dre he « oll voasiet. Cargit calonou ann dud a vissou ha « n'ho pezo mui a Gatoliket. »

Pebes meuleudi evid ann Ilis !

« Espernomp ar c'horfou, mæs gaullomp ar « sperejou. Ar Relijion eo a fell deomp da zis- « truja, goallomp eta ar galon da genta. »

Daou eus franmasonet Rome o veza bet paket abalamour da veza great eun torfet bras na fellas ket dezho goulenn pardon na coëss, hag ann draze a reas kement a blijadur d'ann hini a so e penn ar franmasonet e Rom ma scrive :

« Maro difeis ann daou-ze hen deus spountet « ann oll e Rome, evelse eo hon deus discuezet « hor galloud var ann eneou. Penaus ! Mervel var « blassen ar Bobl, e Rome, er gear-veur eus ar « Relijion gristen, mervel evel eur franmasoun « hag evel eur païan, n'eus netra burzudussoc'h. »

« Ar re a sonjo deoc'h, e helloc'h trei anezho « hag ho gounis d'ar Breuriezou-cuz, contammet « anezho a neubeudou hag evel n'ho peffe ket « c'hoant d'hen ober, hag e chomoc'h saouzanet « o velet peger buhan ho pezo gounezet anezho. « Er penn kenta, ar pez a renkit d'ober dreist ann « traou all, eo tenna ann den eus he di hag he « zeski da veva pell eus he vreg hag eus he « vugale. Ann den, anezhan he unan, ne gar ket « cals chomm da soursial d'eus traou ann ti, ar « plijadurezou difennet er c'hontrol a blij cals « dezhan. En em plijout dreist a ra, o coll he

« amzer en hostaliri, er c'hafe hag en theâtre. *Ten-*
« *nit anezhan eta d'oc'h he di*, grit câs anezhan,
« hag hen desket, *heb ober vann*, da gahout re
« enoüs he labour bemdeziec. Mar teuit a benn
« d'hen ober, neuze hoc'h eus gounezet ann den,
« ne vezo ket diæs deoc'h goudeze he ziski da
« veva herves ho faltazi. Ann den ne gar ket
« senti, livirit dezhan n'e ket mad hen ober ha
« dalc'hit anezhan atau prest d'en em zevel, mæs
« diouallit mad n'her grafe re vuhan. Eur veich
« m'ho pezo hen digasset d'ann empoënt-ze, e
« rafoc'h ganthan ar pez a garfoc'h. »

« Evid coll ann dud beteg ar poënt-ze, eme
« Proudon, alvocat ar Revolusion, e renker cahout
« eur *goustians ledann* ne vezo ket spountet ma
» renker gourc'hemenn outhi ar brassa, ar mezussa
« crimou. »

Erfin conseil jeneral ar Franmasonet a lavar ive deomp e neubeut comsou :

« *Ni a fell deomp goalla kement den a so*
« *var ann douar, ar bobl dre ar veleïen hag*
« *ar veleïen dreizomp, en dail-ze, kendale ec'h*
« *hellimp distruja ann Ilis hag he lacaat er*
« *bez*. Evid discarr ar Relijion gristen e ve red,
« a leverer deomp, ne ve ket mui a verc'het rag
« int a zalc'h re d'ar Relijion. Ma ! n'hellomp ket
« tenna anezho a zivar c'horre ann douar, goallomp
« anezho eta evel ma fell deomp goalla ann Ilis.
« Diæs bras e vezo hen ober, a dra sur, hogen
« mar g'alfemp dond a benn, pebes joa, pebes
« recompans evid tud eveldomp ! *Ar guella cleze*
« *evid tenna he buhez digant ann Ilis eo*
« *breignadurez ar galon. Araug, araug eta*
« *gant courach hag heb aoun, bete ma vezimp*
« *treach... pe trec'het !* A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Madou ar re all.

(*Pevare pennad*).

En em zioualt dious laëronsi.

Eun heur a dremenas en doare-ze ha ne alfe den lavaret pegement a rencas Cesaire da c'houzanv epad ann heur-ze a seblantas dezhan keit ha cant bloas.

— Anoued am eus, a lavaras hen abars ar fin eun tam tân a vellafe ac'hanoun marteze.

Neuze e lammas er meas eus he vele, enaoui a reas eur c'houlaouen a bez : lacaat a reas en he blass, en eur grena, al leor offeren hag e taulas eun duill keuneut ebars en tân.

Ne oe ket pell e pegas ann tân ennhi ha dirag ann tân flamm ha sclear-ze Cesaire en em gavas iac'hoc'h, æssaat a reas dezhan.

Asezet dirag ann tan na vele na ne care guelet nemet ar flamm eus ann tan. Hogen epad ma oa en daill-ze evel hanter cousket e velas o tremen dirag he zaoulagat eun dra benag du henvel ous eun askel-croc'hen. Noten Samuel Meyer a ioa, ann tam paper-ze a ioa bet devet ganthan ann derc'hent hag a ioa savet er chiminal. Coueza a reas e creis ann tân hag evel o kemer he furm genta e tiscuezas dezhan ar pez a sonje dezhan ne chome mui roud ebet anezhan.

Mancout a ra Cesaire Heurtevent da Samuel Meyer..... 2,000 lur.

— Oh ; emezhan, spountet oll, sorset oun eta ! marteze daonet !

Hag ann nemorant eus ann noz na gredas mui finval, na sellet e nep leac'h, ha caër hen devoe na hellas cahout ken sonj.

Goulaoui a reas ann deis evelken. Cesaire a zigoras neuze ar prenest evid cahout ear hag ez eas da c'houde d'en em astenn adarre var he vele e leac'h ma hellas cousket gant cals a boan, mæs siouas pen seurt couse diæs !

Guelet a rea teuz Samuel Meyer..... daoulagat lemm ann hucher Bridot..... ann noten a verke he l ëronsi... ar seizvet gourc'hemenn a Zoue !...

Goudeze e vele he grim disoloët..... redec a rea eur boblad tud var he lerc'h o chouhal varnezhan..... Ann archerien a zeue d'he gerc'hat... ar prisoun..... ann dribunal..... ar c'haliou..... ar chafot..... an ifern !.....

Pa zihunas e oa melconiet oll ha nec'het bras.

Ann nemorant eus ann deis a ioa labour avoalc'h dressa ar goueliou. Hag abars, ma cuitaas ar *Jeanne-Marie* ar pors evid ann eil gueich e oa ann heaul o vont da guzet.

Ann amzer ne oa ket mad : neubeut a besket a oe paket ha c'hoas ar pez ho devoa allet cahout a oe guerzet izell pris, beb tra a c'hoarie control dezhan hag e vije lavaret ne c'hoarveze kementse nemet abalamour dezan hebken rag ann oll bagou all a rea pesketerez vad. Antronoz e c'hoarvezas memes tra hag ann devejou all hag ann nozvejou all ive hag e padas ar stal o vont en doare-ze epad eur miz penn da benn.

Keuse, ar mestrouer a golle he iec'het hag he humor vad, chenchet a ioa egis eun all en he blass ; he vartolodet ne oant ket goest da gompren petra a c'hoarie ganthan. Gueichal e oant libr ganthan heb mancout d'ar respet : gueichal e oant mignounet a galon ha breman ho devoa aoun arauzhan, ne felle mui dezho en em gavout ganthan, ha ma choment en he vours ne oa nemet en despet dezho.

Ar *Jeanne-Marie* e neubeut amzer a oe ar vag ar falla brudet d'eus oll bagou Trouville.

Eur sulvez mintin Per Dufay he unan, eur mignon ugent bloas, a ginnigas goulenn he gonje.

Eis devez a ioa dija ma oa bet tennet hano *Greun-Holen* a zivar ar rôl.

Cesaire a vele kement-se oll, gouzout mad a rea d'oc'h a beleac'h e teue hag a ioa goassoc'h gla-

c'haret cals eget ar re all. Pa oa bet savet etre Per Dufay hag hen, hen devoa he unan goulennet pardon, bouchet hen devoa dezhan, lenva a rea ha mantret a ioa he galon. Mond a reas he unan da gerc'hat *Greun-Holen* en dro : d'ar c'hrouadur, d'ar martolot coz, d'ann oll et touas e teufe da veza evel ma ioa gueichal.

Siouas ! bemdez goude he bedennou d'eus ar mitin ha d'eus ann noz e rea ar memes promessaou, e toue ar memes tra d'ann autrou Doue, hag atau her grea en aner rag ne rea ket ar pez a vije bet red hag he goustians na roe peoc'h ebet dezhan. E peb leac'h hag atau, var vor ha var zouar, ne gleve ken nemet eun hano hag atau ar memes hano :

— Samuel Meyer ! —

Neuze e cuze he benn etre he zaouarn hag e levere :

— O va Doue ! n'am beus ken nemet eur pec'het var va c'houstians : n'am beus great gaou d'am nessa nemet eur veich..... daou vil lur ! Peger calet eo va finijen o va Doue ? Evid ann daou vil lur-ze hoc'h eus tennet diganin ar c'housket, peoc'h ann ene, va humor vad, va mignonet, va oll joaüsdet ha va oll bonheur ! Goal ger a goust ann daou vil lur-ze dime ! M'am bije gouezet pegement a goller rag ma vanker eur veich d'ann honestis !..... Nan ! biken jamæs n'her grin mui. —

Hag e tirolle da lenva.

Er mareou-ze e vele sclear petra a dlefe da ober, renta ar pez hen devoa laëret mæs aoun hen devoa, mez hen devoa anzavout he bec'het ! Penaus ober eta ? N'her gouie ket.

Ann amzer vraô a ioa o vont da achui : tostaat a re ar c'hala-goanv.

Evel m'hon deus merket o commans ann histor-man, Cesaire a garie cals he vam Jeanne-Marie sebeliet e guered Lisieux. Biscoas, nemet pa oa er servich, n'hen devoa ancounac'heat mond da lavaret eur beden var he bez da genver gouel ann anaoun. En dro-man ne felle ket dezhan mancout kenneubeut, rag ouspen ma oa eun dever evithan e sonje dezhan cavout eno marteze ar peoc'h a glaske.

Siouas ! lavaret e vije bet ne helle mui cahout consolasion ebet var ann douar ken ac'han m'hen divije anzavet he bec'het ha ne hellas ket mond d'ar vered da genver ann devez-ze. Eur goal-varr amzer a gassas he vag bete Dunkerque, ha caër hen devoe, n'en em gavas adarre e Trouville nemet d'ar 5 a viz du.

— Tri devez re zivezat eo, emezhan, n'eus fors mond a rin atau evelken.... Aveichou, a leverer, ann Autrou Doue a ro conje d'ar re varo da zont dre ho aliou mad da rei courach d'ar re veo ha d'ho lacaat dress var ann hent mad. Eur beden du-ze a obteno din va fardoun marteze ! Deomp 'ta da vered Lisieux ! Va fedennou-me ne vezont ket chilaouet mui. Re vras pec'her oun breman ! Marteze re va mam a vezo chilaouet guelloc'h hag e vezo pardonet va fec'het dime.

Ar paour keaz den, evel eur gals eus ar gristenien, petra benag ma ioa eur c'hristen mad var he veno, hen devoa ancounec'heat penaus ann Autrou Doue hen deus roët deomp ar remed eus ar c'hlenvet a ioa var he dro er sacramant santel euz ar Binijen, ha ma carje beza eat pell a ioa da gahout he goëssour, hen divije bet diganthan, dre ann absolven, ha gant m'hen divije rentet ar pez hen devoa laëret, hen divije bet eta ar peoc'h eus he goustians, na helle mui he c'haout e neb leac'h.

Hogen, setu hen eta o fiziout he vag da Ber Dufay hag oc'h ober penn varzu gueret Lisieux.

A.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Saveterien Breiz.

Evid rei guelloc'h deoc'h da anaout petra eo Breuriez Saveterien Breiz e roin aman deoc'h eul loden eus eur brezegen great e Paris gant ann autrou Nadault de Buffon, Presidant ar vreuriez-ze. Aliæs e tisfizier d'eus comsou ar veleien, mæs aman n'e ket eur belec eo a goms ouzoc'h, unan eo eus ann dud fidel eveldoc'h ha netra ken, hogen eur c'hristen mad eo ha guirion hag hen a anav mad tre petra eo tud ar bed.

Fallout a rea dezhan discuez penaus ec'h hello ar Frans dond da veza adarre ar pez a ioa kent.

« Dre ar iaouankiz e coller ar Poblou ha dre ar iaouankiz eo ive e renker ho nevezi adarre.

« Ar Frans a vezo ar pez a vezo ar iaouankiz a so breman etre hon daouarn.

« O velet ar Frans o coueza bemdez izelloc'h izel, cals a so bet falvezet dezho guelet e pe fæsoun ec'h aljent he savetei ha n'ho deus ket guelet ar remed guirion, he daulet ho deus memes a gostez rag enebi ho deus great ous ar vuhez dinam, ann Tiegez hag ar Relijion ha gouscoude n'eus ken nemet ar re-ze a alfe hor zavetei. Disprijet hon deuz gourc'hemennou Doue a zisduez deomp petra a rencomp da ober evid cundui eur vuhez vad, ma ! miromp anezho hiviziken eno ma ar silvidigez.

« Great a so bet brezel d'ar Famill, d'ann tiegez, clasket so bet soken he distruja. Rentomp eta dezhi ann henor a so deleat dezhi.

« Lod eus ann dud a fell dezho discar ar Reli-

jion : discuezomp dezho eo anezhi e teu peb ners ha peb liberte.

« Dre ar Famill eo e renker parea ar sosiete : mæs hirio siouas n'eus famill ebet mui couls lavaret; gueichal e leac'h ma oa bet ganet ann den, di eo e teue da vervel; hirio ne deo mui ar memes tra, redec a rer varlerc'h ann danvez hag el leac'h ma sonjer he c'haout di, eo e fell d'ann oll mond ker buhan.

Chench a rer ti evel ma chencher dillad, ha gouscoude biken jamæs mui ne vezo carantez etouez ar famillou ken ac'han m'ho devezo c'hoas eun ti e peleac'h ec'h hellint en em denna oll pa vezint scuiz o redec bro.

« En tiegez, ar c'henta eo ann Tad, ar mestr eo eus ann ti, siouas dre he faut e coll aliæz he c'halloud, he vugale ne sentont ket outhan, rag hen ne voar ket commandi dezho. A veac'h mar d'int goest da zeski eun dra benag ma cass anezho divar he dro o fallout dezhan en em ziscarga var ar re all d'eus ar boan a so ous ho c'helenn. Ne vel anezho nemet ral a veich, ha gouscoude morse n'hen devezo ann tad ar galloud a renc da gahout en tiegez ma ne veil ket guelloc'h varnezho ; morse ne savo ar sosiete d'eus ar stad truezus ma eo couezet ennhan, ma na teu ket ann tiegeziou d'he renevezi oc'h en em renevezi ho unan.

« Goude ann tad, ar vam eo ann hini a renevezo ann tiegez. Hag hen ober a rai ma en em gav mad en he zi, ma en em blij ennhan, ha mar gra d'he fried en em blijout ennhan ive. Heman neuze ne sonjo ket memes mond da glasc en eun tu benag all ann eürusdet a gavo ken tost dezhan hag ar vugale o velet ho zad hag ho mam oc'h en em garet ann eil egile ho devezo evitho ar respet hag ar garantez a so dleat dezho. Int ive en em blijo en ho zi hag en em ziouallo evelse cals guelloc'h d'eus breignadurez ar bed.

« Ar vam a renc labourat en he zi ha caret al labour, ha mar deo red dezhi en em visca hervez he stad hag he c'hondision, e renc hen ober gant honestis ha modesti, ha dioual mad d'ober dispignou foll.

» Ar merc'het n'ho deus ken moïen da renevezi ar Frans, nemet gant ma vezint e guirionez priejou ha mamou cristen, leun a garantez evid ho fried, evid ho zi, evid ho bugale.

« N'hellan ket mont hirroc'h heb lavaret eur ger deoc'h d'eus ar re ne fell ket dezho cahout bugale. Siouas ! eun dra eo hag hen a spount ac'hanoun; ar muia danvez a vez, ann neubeuta ma clasker, ma c'houlenner cahout bugale. Gant ar c'hoant bragal a so hirio, n'eus ket re a zanvez evid daou, ha ma ve red lodenna ann danvez-ze etre pemp pe c'houec'h e ve ar baourentez : setu perag e ve guelloc'h chomm daou ha daou hebken.

» Ha gouscoude pehini eo ann deves gouel etoues tud ar bed a ve par d'ann hini a dremen ar vam, bodet endro dezhi ar re vihan-ze oll a hanver bugale var ann douar hag ælez ann autrou Doue er Barados. Ann autrou Doue hen deus promettet scuilla he vennos var ann tiæz eleac'h ma ve cals bugale, hag hen ober a ra e guirionez. Ma n'ho peus ket a vugale piou a vezo ho joa en ho poaniou, piou a sarro ho taoulagat pa rencoc'h mervel ? Eun ti heb bugale a so trist, a so tenval evel eun devez heb heaul.

« Gant ann tad hag ar vam eta, evid ma vezo mad ann traou, e renker ive cahout bugale.

« Mæs ar vugale-ze *deski* a renker anezho, n'e ket mad lavaret dezho : Breman am eus great va dever en da genver-te, did eo da glasc ha d'ober da blas. Nan ! nan ! evid ma hello ann den iaouanc beza respetet, cahout he hent ha miret he oll deveriou eo red d'ann tad he zeski da garet ar pez a so mad da zioual dious ar pez a so fall, ha da senti da gement ho deus guir da gommandi dezhan.

« Neuze pa vezo deuet evid ann den iaouanc ar mare da guitaat he neis evid mond da servicha ar vro, houman a gavo ennhan eur servicher mad hag eur sitoïen eus ar guella.

« Petra so caus en em zav kement all a dud a enep da lezennou ar vro nemet abalamour n'ho deus morse desket suja !

« Gueichal e vije servichet ar vro evithi he unan ; mæs hirio siouas ne glasker nemet ar gounidigez, ha carantez peb unan evid he vro a vez henvel ous ar pæamant a doucher diganthi. Ar vro a so henvel ous ann tiegez. Ar vugale n'ho deus ket desket respeti ha caret ho zad hag ho mam, n'ho devezo na respet na carantez evid ar vro.

« Ar Relijion a alfe deski ann oll senti hag heulia mad ann oll lezennou, mæs taulet eo bet a gostez gant ar re a so breman e penn ar Gouarnamanchou hag ac'hano eo e teu ann exempl fall : ne fell ket dezho senti ous Doue nag ous he Ilis, hag ar re all kenneubeut na fell ket dezho senti outho.

« Caret ar Relijion, caret ann tiegez, caret ar vro. Caret ho ti, rag neuze e viot desket mad hag e vezo assambles great tud ac'hanoc'h, eleac'h ma vevit pell eus ho famill ec'h helloc'h cahout cals

descadurez, mæs morse ne vezo great tud ac'hanoc'h.

« Bezit leun a feiz, carit ar Relijion : heb d'hi, ann ene a so evel eur vag heb roenviou na stur, taulet ha distaulet gant ann amzer. Ar Feis a so evel eun tour-tân var ar mor tuloret eus ar bed, mar teuit d'he mouga e rencoc'h kerset en devalijen.

« Bezit tud a relijion, rag ma carit Doue e carfoc'h ive ar famill hag ar vro.

« Ar Vro ! Bezimp leun a feis ennhi : evid caret e renker cridi ha cahout fizians hag e rencomp caret ar vro, hor bro-ni dreist ann oll broiou all !

Eur brezel didruez hen deus he discaret d'ann douar : izeleet eo muioc'h evid ne deo bet biscoas, eur ræsoun muioc'h eo evidomp he c'haret. Eun devez a zeufo hag ar vro he devezo marteze ezomm ac'hanomp. Ra vezimp oll en devez-ze prest da chilou he mouez ha da vont d'he heul.

« Da c'hortos, mar plij gant ann autrou Doue sellet a druez ouzomp, ra hello hor Bro ker caret chomm e peoc'h, parea he gouliou ha deski adarre beza cristen ma vezo benniget gant Doue. »

A.

Eur saoz o veachi er Suisse a gemeras eur banne souben en eun hostaliri vras hag a rencas he baëa deg lur. Eun neubeut devejou goude e scrivas d'ann hostis, d'eus eur vro pell ac'hano, heb franchissa he lizer (er mare-ze e couste ker cass liziri) :

Autrou, ho souben a oa mad, mæs goal ger a ioa.

Beb ann amzer e rea ar memes tra hag e kemeras d'en em venji a beb seurt moïennou ne oa ket goest ann hostis da sonjal ennho na da zisfiout. Eun devez e teue eur paner leun a jibier guelet a rer paôiou eur c'hâd o tont er meas ha pa ier da zigorri ar paner ne oa ennhan nemet eul lizer, atau ar memes hini :

Autrou ho souben a oa mad, mæs goal ger a ioa.

Eur veich all e tigasjer d'ann hostis eur c'haiss scrivet varnezhi : *cafe kenta class.* Paëa a ra ar port ha pa zigor anezhi eleac'h cafe e cav atau ar memes lizer :

Autrou ho souben.... —

Scriva a rejeur dezhan evid goulen cambrjou : ne helle ket refus reseo al liziri gant aoun da noazout d'he di hag atau e vije paket.

Ann histor-ze a ioa bet casset da eur gazeten saoz he devoa moullet anezhi : rag se pa vije hano eus ann hostaliri-ze e vije lavaret : ah ! ia gouzout a ran ann hostaliri eo ma renker paëa ennhi deg ur evid eur banne souben ; ha neuze ar beachour a c'hoarze hag a levere : guelloc'h eo ganin disken en eun hostaliri all.

Ar paour keaz hostis en em gavas revinet heb dale, rag ma oa bet falvezet ganthan beza ne c'hloud, hag ann hini a brenas he di diganthan a rencas chench hano dezhan gant aoun da veza revinet ive evelthan.

A.

Ann descadurez na vir ket oc'h ann dud d'ober sottoniou. Setu aman eun dra hag a hell hen deski anat, couls ha ma zesco deomp pêger braô e ve sentet ous gourc'hemen ar ministr pa zifenn ober netra evid sicour den da veza hanvet depute.

D'ann 22 a viz even, secretour ann ti-kear Varzy. (Departamant ann Nièvre) eun den desket me chans, hen deus scrivet da eur re benag ar pez a so aman varlerc'h :

« Epad dec devez hag abalamour d'al labour « vras a ro deomp elecsionou ar 7 a viz gouere « ne vezo great na dimiziou nag act sivil all ebet. » ar secretour : Péan.

Rag-se eta epad dec devez n'eus ket conje da zimizi na casi-sur da c'henel kenneubeut na da vervel. Ne heller ket guelet eun dra diskiantoc'h.

Hogen ar brava so ann den-ze a lavar deomp eo abalamour d'ann elecsionou ne vezo ket allet ober al labourou ordinal.

Ha c'hoas, e lavar de Marcère, penaus ar re a so dindanhan ne reont netra evid ann elecsionou !

EMGANN KERGIDU.

(*Eil lodenn*)

Varlene, an Autrou Inisan, belek a Vinevez-Lochrist, en doa lakeat moulla al lodenn genta a Emgann Kergidu. An oll a c'hoar an dra-ze, rak etre daouarn an darnmuia eman breman al leor-ze.

Er bloaz-man en deuz lakeat moulla an eil lodenn.

Al lodenn genta a ioa evit diskouez perak ec'h en em zavaz hon tudou koz a enep lezennou diroll ha dizoue ar Republik. An eil lodenn a gount petra c'hoarvezaz ganthô, dre bevar c'horn ar vro, goude m'ouent trec'het gant Canclaux e Pount Kergidu.

Al leor-man, a lavar, er gazettenn c'hallek *Ocean* euz a Vrest, an autrou Mauries, den skiantek meurbed, a zo eul leor hag a dlefe an oll da lenn rak enn-han e kavint ar virionez var an traou tremenet, ha kentelliou evid harpa ouc'h an traou hag ar brudou fall a lakear breman da reded divar benn an dud a relijion vad, ar veleien ha zoken an Aoutrou Doue he unan,

Setu perak ec'h aliomp ar re a c'hoar lenn da brena al leor-man ha gavor e Brest, e ti an Aoutrou Lefournier, Ru-Vraz, hag e Kemper, e ti an Aoutrou Salaün, ru Kereon.

An Aoutrou n'Escop Sant Brick, enn eul lizer skrivet d'an Aoutrou Inisan, hag a zo e penn al leor, a ra pep meuleudi euz an eil lodenn-man a Emgann-Kergidu, ha aliomp ac'hanoc'h da brena.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

HENT HOUARN ORLEAN.

A PARIS DA LANDERNE DRE AN NAONED HA REDON.

EHANOU.	P'EUR E TIBLAS PEB TREIN.				
Paris ... *Diblas*				8h45n.	
Naoned........				6 10 m	-
Savenay.......				7 33	
Redon			6h50m	8 52	1h45n.
Guened	6 25 m		8 5	10 22	3 35
Santez-Anna...	6 53		8 24	10 45	4 1
Auray	7 6		8 34	11 10	4 20
An Oriant.....	8 15		9 22	cr. 10	5 42
Jestel........	8 35		» »	cr. 29	6 1
Kemperle......	8 57		9 53	cr. 48	6 25
Bannalec.....	9 21		» »	1 11 n.	6 49
Rosporden.....	9 39		10 27	1 29	7 7
Kemper.......	10 6	6h55m	10 52 m	2 2	7 46
Kemeneven. ..		7 25		2 27	8 16
Castellin		7 55		2 52	8 50
Kimerc'h......		8 25		3 14	9 23
Hanvec		8 46		3 33	9 43
Daoulas.......		9 5		3 48	10 »
Dirinon		9 25		4 4	10 19
Landerne. *Erru*		9 44		4 34	10 38
Brest .... *Erru*		10 15 m		5 15 n.	11 40 n.

A LANDERNE DA BARIS DRE REDON HAG AN NAONED.

EHANOU.	P'EUR A TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1 cl	2 cl	3 cl
Brest .... *Diblas*		7h47m		2h »n.	7h15n.	» 1 »s	» 1 »s	» 1 »s
Landerne *Diblas*		8 35		2 45	8 10	» »	» »	» »
Dirinon		8 53		3 5	8 32	1 35	0 95	0 70
Daoulas.		9 6		3 17	8 46	2 35	1 75	1 25
Hanvec........		9 20		3 34	9 4	3 55	2 65	1 95
Kimerc'h......		9 35		3 50	9 24	5 05	3 75	2 85
Castellin		9 59		4 17	9 49	6 65	5 00	3 65
Kemeneven		10 20		4 38	10 12	8 25	6 20	4 55
Kemper.......	6h »m	10 53	cr. 20	5 13	10 38 n.	10 45	7 85	5 75
Rosporden....	6 38	11 32	cr. 53	5 45		12 90	9 65	7 05
Bannalec......	6 55	11 48	1 10 n.	6 1		14 30	10 70	7 80
Kemperle......	7 19	cr. 11	1 32	6 24		16 00	11 95	8 85
Gestel........	7 39	cr. 30	1 48	6 41		17 35	13 00	9 55
An Oriant	8 5	1 5 n.	2 8	7 0		18 45	13 85	10 40
Auray........	9 35	2 5	3 »	8 14		22 75	17 40	12 55
Santez-Anna ...	9 43	2 11	» »	8 21		23 15	17 35	12 70
Guened	1020 m.	2 41	3 31	8 45		25 10	18 85	13 80
Redon........	cr. 10	4 22	4 53 n.			29 95	22 55	16 50
Savenay.......		5 31				31 80	23 90	17 45
Naoned		6 52 n.				36 20	27 20	19 05
Paris..... *Erru*	5 5	5 5 m				81 20	60 05	44 40

HENT HOUARN AR C'HUZ HEOL.

PARIS DA VREST DRE AR MANS HA ROAZON.

EHANOU.	P'EUR E TIBLAS PEB TREIN.					
Paris ... *Diblas*		8h »n.			10h30n.	7h30 m
Ar Mans.......		cr. 44 m			5 20 m	11 45
Roazon........		4 24			10 40	3 25 n.
Sant-Briec.....		6 59	7h30 m		1 44 n.	6 47
Gueogamp.....		7 47	8 26		3 12	8 3
Benac'h-en-douar ..		» »	8 52		3 38	8 29
Plouigneau		» »	10 »		4 44	9 23
Montroulez	7 h m	9 2	10 29		5 9	9 56
Pleyber-Krist ..	7 18	» »	10 51		5 25	10 13
Sant-Thégonnec	7 30	» »	11 5		5 34	10 23
Landivisiau. ...	7 53	9 35	11 30		5 52	10 41
Landerne.	8 23	9 53	cr. 4	4h30n.	6 15	11 7
Kerhuon	8 45	» »	cr. 27	4 57	6 31	11 25
Brest..... *Erru*	9 02 m	10 15 m	cr. 45	5 15 n.	6 45 n.	11 40 n

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EHANOU.	P'EUR E TIBLAS PEB TREIN.						PRIZ AR PLASOU.		
							1 cl	2 cl	3 cl
Brest.... *Diblas*	7h »m	7h47m	11h30m	2h »n.	4h40n.	7h15n.	» »	» »	» »
Kerhuon	7 11	8 2	11 41	» »	4 56	7 30	1 154 s	» 165c	» 145c
Landerne.	7 30	8 22 m	cr.	2 21	5 22	7 56	2 35	1 75	1 25
Landivisiau....	7 52		cr. 21	2 41	5 50	8 22	4 20	3 10	2 20
Sant-Thegonnec	8 13		cr. 46	» »	6 13	8 44	5 65	4 20	3 05
Pleyber-Krist...	8 24		cr. 55	» »	6 26	8 56	6 50	4 70	3 35
Montroulez	8 50		1 25	3 19	6 57	9 12 n.	7 40	5 50	4 05
Plouigneau	9 14		1 43	» »	7 17		8 60	6 45	4 70
Benac'h-en-douar ..	10 12		2 46	» »	8 28		12 65	9 50	6 90
Guengamp.....	10 39		3 20	4 43	8 55		14 55	10 85	7 95
Sant-Briec.....	11 28		4 10	5 18			18 35	13 70	10 05
Roazon........	2 35 n		7 n.	7 50			30 75	23 05	16 90
Ar Mans.......	6 25		11 20	cr. 5			50 75	38 05	27 85
Paris .... *Erru*	11 40 n.		4 30	4 45 m		5 40	76 75	57 55	42 20

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 7). DISSADORN 3 A EOST 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister........ }
Ar Morbihan...... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

er, 3 a viz Eost 1878.

Ped gueich n'eus ket b. lavaret deoc'h e mare ann elecsionou ne dlefec'h morse chomm heb mont da voti rag eur vouez a oa travoalc'h aveichou da lacaat ar re vad da goll pe da c'hounis hag hoc'h eus great ar scouarn vouzar. En despet d'ar pez a vije lavaret deoc'h n'hoc'h eus chilaouet nemet ho leziregez ha n'eus ket bet falvezet ganeoc'h mont da gass ho pillet o sonjal ne dalvesje da netra. Ma ! breman lod ac'hanoc'h a vel sclear avoalc'h ar gaou ho deus great dezho ho unan.

E diou barræz eus ann Escopti, e Kerber hag e Lambezellec, ez oa scoliou cristen renet gant ar Freret, egis ma c'hoarvez e meur a blassou all, mæs eno ec'h en em gave ive, ar pez ne gaver ket stanc evid c'hoas a drugare Doue ebars en hor bro, eur c'honseil municipal ne ioa couls lavaret nemet radicalet ennban.

N'ouffen ket lavaret deoc'h, ha possubl e vije bet da botret Kerber cahout eur c'honseil guelloc'h, petra benag, a sonj din, ez eus eno cristenien mad avoalc'h,ma ne vijent ket bet lezirec,evid trec'hi ar re fall, mæs e Lambezellec avad, eno oun sur e vije bet hanvet eur c'honseil all ma vije ar Botret ho deffe en em glevet.

Mar peus sonj, e mare ann elecsionou-ze evid ann ti kear, am beus lakeat deoc'h aman eul lizer deut ac'hano beteg ennhoun hag hi a levere penaus evid ar veich kenta n'ho devoa ket allet en em glevout (n'ho devoa ket clasket memes hen ober o cridi ne helle ket ann traou mont var ann tu a enep) hag e oant bet oll spountet o velet eo listen ar Radicalet ann hini he devoa gounezet. Rag-se evid ann eil gueich,rag tri a chome c'hoas da henvel, ho devoa allet lacaat er c'honseil ann tri a blije ar guella dezho.

Kement-se a ziscuez ho deffe gounezet ar veich kenta evel ann eil m'ho deffe en em glevet.

Na breman petra so c'hoarvezet en diou barræz-ze ?

Ar Republicanet, ar Radicalet dreist oll, ne fell ket dezho e ve great cristenien gant ar vugale, c'hoant ho deus d'ober evitho ar pez ho deus great evid ann dud iaouanc e Conli lacaat anezho da goll ar Feiz hag e fell dezho tenna ar scoliou digant ar Freret evid lacaat en ho flas tud difeiz eveldho. Kense e Kerber hag e Lambezellec, ar c'honseil, heb ann disterra guir, hen deus lavaret ne blije mui ar Frered dezho hag e oa red ho c'hass cuit. Goudeze ar Prefet hen deus lavaret e oa mad rei ho goulen dezho, ha setu breman ma ne ve ket cavet unan benag all evid barn ann traou egis ma rencont beza, ann diou scol-ze ker brudet, ann diou scol-ze a roë d'ar vugale, nan hebken eun descadurez gristen, ar pez a so dreist an traou all evid cristenien eveldomp, mæs ive eun descadurez ker mad var skianchou ar bed ne oa ket possubl cahout guelloc'h, ann diou scol-ze a vezo taulet en traôn heb profit ebet evid den, nemet dre gassoni ous ar Relijion. Arabad e vezo d'ann daou gonseil-ze cridi ec'h hellint cass ar Freret cuit heb paëa eun dra benag dezho ; ha goude ! evid ar re a vezo lakeat en ho flass ho devezo muioc'h da zispign heb tenna kement a brofit.

Ouspen-ze, ma teufe ar Freret da sevel, var ho c'houst ho unan, tiez scol nevez, ar pez na heller ket miret outho hen ober, d'ar scoliou-ze e vezo casset kement hini a hello paëa, hag ar mistriscol all n'ho devezo nemet ar re na hellint ket paëa. Rag-se ar Gonseillerien ho devezo lakeat mizou nevez var ar barræz evid netra, hag ar Freret n'ho devezo collet nemet ar pez a vije roët dezho evid scolia evid netra ar re na hellent ket paëa.

Breman,a leverer,ema potret Lambezellec o lacaat da vont en dro eul listen var behini e laca he hano kement hini a so droug contant d'eus ar pez hen deus c'hoant ar c'honseil da ober, mæs eun tamic eo re zivezat. Ma carjent beza hen great kerkent ha m'ho deus clevet petra ho devoa c'hoant ar Radicalet da ober ho divije allet cass ho *fetision* d'ar Prefectur e poënt hag en amzer, mæs breman eo d'ar ministr ar scoliou e rencont he c'hass hag ouspen, hanoiou ann oll cristenien vad eus ar barræz, ar muia guella, a dlefe beza varnezhi. Panefe-ze ec'h hello beza lavaret dezho:

« Petra hoc'h eus-hu c'hoant da lare ? Hirio e livirit du ha deac'h e leverec'h guen ! ar c'honseil-ze a livirit breman n'e deo mui mad evidhoc'h n'hoc'h eus mui tam fizians ennhan, gant piou eo bet hanvet nemet ganeoc'h ? Ne ouzoc'h ket petra a fell deoc'h ! It da bourmen ha roït peoc'h deomp. »

Hogen, ma ve hanoiou ann oll electourien eus ar barræz var al listen-ze, ne hellint mui lavaret ar memes tra, guelet avoalc'h a raint ho deus ar Gonseillerien collet fizians ar re ho devoa hanvet anezho, ha marteze en despet d'ar pez oll a so bet great, ec'h helloc'h c'hoas derc'hel ho scoliou.

Mæs ra vezo kement-man eur gentel evidoc'h evel evid ann oll. Pa vezo elecsionou, it oll da voti ha lakit evez da biou rei ho moueziou.

Varc'hoas e canton Bannalec e vezo voterez evid henvel eur C'honseiller jeneral. Ma ! pedi a ran electourien ar c'hanton-ze da choas eur c'hristen mad ha da lezel a gostez ann hini a so bet atau en em ziscuezet a enep d'ar Relijon ha d'ann dud vad. Ma teufent d'he henvel, ha ma c'hoarvesfe droug gantho goudeze, dezho ho unan ha nan da zen all ebet eo e tlefent tamall ar pez a c'hoarvesfe gantho. A.

AR REVOLUSION.

(*Pevare loden.*)

VIII

MAR D'EO GUIR EO AR REVOLUSION GOASSA ENEBOUREZ ANN ILIS.

III. — *Goalla ann dud iaouanc hag ar veleïen.* — Ar re, he deus ar Revolusion ar muia c'hoant d'ho gounis, eo ann dud iaouanc hag ar veleïen. Carout avoalc'h a rafe memes rei d'eomp eur Pab eus he dorn.

« D'ann dud iaouanc e renkit mont doc'htu : « int eo a renkit da douelli ; int eo a renkit da « lacaat etoues hor soudardet-ni, heb gouzout « dare dezho. Diouallit ne alfe den compren ar « pez ho peus c'hoant da ober ! Lezit ann dud « oajet hag ar re goz a gostez : claskit ann dud iaou- « anc hebken, ma ve possubl, gouscoude claskit « paca ive ar vugale. Arabad e vezo deoc'h la- « varet morse dirazho eur goms difeiz, eur goms « libertin : pe autramant e rafec'h cals gaou d'ar « vreuriez. Bezit, evid ar re oll na velont nemet « ann diaveaz eus ann den, bezit eun den « a bouez hag a gomportamant vad. Pa « ho pezo allet cahout brud vad, cahout hano vad « er scoliou, er scolachou, bras ha bihan, er *Si-* « *mineriou* ! Eur veich m'ho devezo ar Brofes- « soret hag ar scolaërien fizians ennhoc'h, neuze « grit oll kement ha ma helloc'h o sonjal gounis « ar re a so o studia evid mont da velec. Mar « g'hellit ho gounis ho pezo cals sicour digantho. « Kiniget dezho da genta, mæs atau dre guz, leo- « riou ne vezo tam ebet a zroug ennho : goudeze « e rofoc'h re all, hag a neubeudou, heb gouzout « dare dezho, e rafoc'h gantho ar pez a garoc'h. « Credit din hag heuliet ar pez a vercan deoc'h « aman. Pa hen devezo al labour bemdeziec-ze « scuillet hor menoziou dre ar bed oll, evel ar « sclerijen guirion ; neuze e veloc'h pegement a « furnez a so ennho. Lakit evez d'ober ho pos- « subl atau evid cahout ann hano eus eur c'hris- « ten catolic eus ar re vella, eus eun den hen « deus eur garantez dreist evid he vro. Neuze ne « vezo ket diæs deoc'h en em zila hag ho creden- « nou ganeoc'h etoues ar c'hlouer iaouanc hag er « c'houenchou soken. Da benn eun neubeut bloa- « veziou, ar c'hlouer iaouanc-ze a vezo ar galloud « etre ho daouarn : int eo a vezo ann Eskibien, ann « Arc'heskibien hag ar Gardinalet, int a vezo mi- « nistret ar Pab. Rag-se int eo a choaso ar Pab « nevez, hag henez a vezo cals pe neubeut, evel « he genvreudeur, mignon da gement creden hon « devezo scuillet etoues ann dud evid brassa gloar « hag avantach ann *Italianet hag ar Franma-* « *sounet.* Setu petra a renkomp da ober, coustet « pe gousto. Var zaô eta ! ha deomp atau araug « eb morse treï kein. » —

« Red e ve deomp goalla ann Ilis ha dond a « benn a neubeudou da lacaat var gador Per eur « Pab hag hen a ve a du ganeomp. Ar sonj-ze « hen deus atau seblantet din ez oa dreist speret « ha galloud ann den ! »

Ia, ræsoun ho peus, ar sonj-ze ne teu ket d'eus speret ann den, gant Satan eo bet insitet. Setu penaus unan eus ar pennou bras eus ar Franmasonet, a guz he hano guirion dindan hini *Nubius* a lavar deomp e carfe e ve ar Pab-ze mignon d'ar Revolusion, eur Pab simpl, ber-speret hag eaz da drompla ; eur Pab a hent all honest, respetet ha caret gant ann oll ; eur Pab hen deffe carantez evid ar Revolusion.

« Eur Pab en doare-ze eo a garfemp da gahout « ma ve possubl c'hoas. Gant henez e vemp cals « surroc'h dond a benn eus ann Ilis, eget gant « leoriou fall hor breudeur eus ar Frans, hag ar- « c'hant ar Saozon. Evid bruzuna ar mean var « behini eo fountet he Ilis gant Doue, hon deffe « a du ganeomp bez bihan ar Pab, ha travoalc'h « e ve evid dond a benn da ziscar ann Ilis.

« C'hoant hoc'h eus, a lavar hiniennou all « c'hoas, e ve ann oll Italie d'ar Revolusion, clas- « ket eur Pab henvel ous ann hini hon deus hen « discuezet deoc'h. Grit ma ialo ann oll beleïen « d'hoc'h heul, o sonjal mont da heul ar Pab. « C'hoant hoc'h eus taul ar Pab en traôn ? Tau- « lit neuze ho rouejou, nan er mor, mæs en Ili- « sou, er Simineriou hag er C'houenchou ; ha « ma ne iet ket re vuhan, mar gouzoc'h kemer « hoc'h amzer ha cahout pasiantet, ni hen assur « deoc'h e rafoc'h eur pesketerez burzudus. Paca « a rafoc'h en ho rouëjou eur Revolusion gant « ann teir curunen (la tiare) var he fenn, hag ar « chap var he c'heïn, ar groas hag ar banniel o « vont arauzi : eur Revolusion ha ne vezo ket red « lavaret cals a dra dezhi nag he brouda cals evid « ma lacaï ann tân e pevar c'horn ar bed. »

Peger mad e ouzont ho unan ne heller ober netra heb ar Pab, ha pegen anat e tiscuezont deomp, en despet dezho, ar virionez d'eus comsou Jesus-Crist da Sant Per, *et portæ inferi non prævalebunt adversus eam,* rag mar g'allemp beza spountet o velet ho fallagriez, leac'h hon devezo da gemer courach oc'h ho c'hlevet ho unan o lavaret n'ho deus allet paca nag ar Gardinalet, nag ar Jesuistet.

« Ar Gardinalet ho deus allet diouall oll da ve- « za paket gant hor rouëjou ; caër hon deus bet « ho meuli, hini ebet anezho n'hen deus chilaouet « hor mouez. »

« N'omp ket bet eürussoc'h gant ar Jesuistet. « Abaoue emaomp o clasc dond a benn anezho, « n'hon deus ket allet cahout peg en unan hebken « eus bugale *Ignace.* Red e ve deomp gouscoude « gouzout petra so caus e vent ken aheurtet ha « perag hon deus *atau* collet hor poan ? »

Goudeze o tiscuez peger bras trubarderien int e kendalc'hont :

« N'eus Jesuist ebet ganeomp, mæs ni a hell « atau evelken lavaret ha lacaat ar re all da lava- « ret ez eus hiniennou, ann dra-ze a vezo ar me- « mes tra. »

IV. — *Armou ar Revolusion a vez peurvuia ar gaou hag ann teodadou faus.* — Satan eo tad ar gaou, *pater mendacii.* Ar Revolusion genta var an douar, a so deut da heul eur gaou : *eritis sicut dii.* Ar Revolusionou all a c'houdevez, so bet henvel oc'h hounez, hag ar falla ma vent ar muia gevier a leveront. Hogen, hirio ann deis, endro deomp ha cals stancoc'h eget ar c'huibu epad eun abardaëz hanv, ne gaver, na ne glever nemet fallagriez, gevier, droug prezegerez ha teodadou faus. D'oc'h a beleac'h e teuont-hi ? Chilaouit petra lavar ar Revolusion hag e vouifoc'h.

« Ar veleïen ho deus re a fizians ; discuezit « anezho evel tud fallacr, evel tud atau o tisfiout « dious ar re all. Ar bobl a viscoas he deus ken- « toc'h credet ar gaou eget ar virionez, tromplet « anezhi pa fell dezhi beza tromplet.

« N'eus netra da c'hounis gant ar Gardinalet « coz hag ann Eskibien, rag peurvuia n'eus netra « da lavaret a enep dezho. Red eo deomp eta « clasc, evel ma ouzomp hen ober, clasc distruja « ho autorite pe lacaat a re all d'he disprija. Eur « gaou, cavet mad, silet a enep dezho, etouez ann « dud honest, a zisken ac'hano en hostaliriou ha « var ar ruiou, eur gaou enn dail-ze a so aveichou « travoalc'h evid dond a ben eus eun den. Mar « tigouez en ho kear unan benag eus ar Preladet- « ze gant eun tam benag a c'halloud, græt ho « possubl ker buhan evid anaout he santimant, he « vuhez tremenet, he galiteou, he zefochou dreist « oll. Stignet lassou endro dezhan ar muia ma « helloc'h. Roët dezan eun hano fall benag goest « da spounta ar vugale hag ar groac'het-coz : la- « varet ez eo eun den criz ha didruez ha contet « eun dra benag eus he bers ne hello morse beza « ancounec'heat gant ar bobl. Gazetennou ar bro- « iou all a zastumo ann nezvezentiou faus-ze insitet « ganeomp : int a gresco anezho, (ha ne vo ket « dre garantez evid ar virionez) ha neuze pa zeufo « ar gazetennou-ze endro beteg ennhoc'h, discue- « zit anezho pe autramant lakit mar g'hellit eun den « honest benag, mæs diskiant, da ziscuez d'ann « oll ar gazetennou-ze eleac'h ma hellint lenn ha- « noiou ann dud-ze hag ann historiou hoc'h eus « insitet ha tamallet dezho ; evel, er Frans hag e « Bro-Saoz, e vezo cavet eaz ha fasil scrivanou- « rien goest d'ober a galon vad ar vicher vraô-ze, « pa velo ar bobl ar gevier-ze scrivet e scritur « moul, hen devezo ennho kement a fizians evel « e comsou Doue. Ar bobl anezhi he unan ne « oar ket lavaret gevier hag a sonj dezhi *evid* « *c'hoas* ne deo ket goest ar re all kenneubeut « d'hen ober. » —

Voltaire, eur gaouier ker bras, ma eo bet hanvet tad ar gaou, n'hen deus morse bet eur frouden ker fall.

V. *Ar Franmasounet ar re a rent ar muia servich d'ar Revolusion.* — Morse ne vemp guerzet nemet gant tud hon ti, nemet gant ar re a anav ac'hanomp ar guella.

Ar Franmasounet a garfe hon lacaat da gredi ne deo nemet eur vreuriezat tud a fell dezho ober vad d'ar re all hag ho zicour en ho ezomou. Hogen clevit aman petra lavar anezho, ar Revolusion ho mam, *marteze heb sonjal calz er pez a lavar.*

« Pa ho pezo dezket eun neubeut tud da gahout « donjer ous ar Relijion hag ous ho zud (ne ia « ket ann eil heb egile) grit ho possubl evid m'ho « devezo c'hoant da antreal e breuriez ar Fran- « masounet. Ken eas eo rei ar c'hoant-ze d'ar re « gear ha d'ar vourc'hizien, kement a vall a so « gantho beza resevet Franmasounet, n'am beus « allet morse beza souezet avoalc'h o velet *peger* « *sod* eo ann dud. Beza Franmasoun, gouzout « eun dra benag ne de ket anavezet gant ar vreg « na gant ar vugale, a so eun dra dreist evid eur « gals eus ann dud. Abars dond beteg ennomp e

« renker beza franmasoun. Eul loden vad anezho « n'ho deus en em c'hreat Franmasounet nemet « evid ebata hag ober frico. Ma egiz-ze eo ec'h « hellomp ho faca dezho, egiz-ze eo ec'h hellomp « cahout peg ennho. Eur veich ma ve desket mad « ann den da eva ha da eva cals, neuze n'hen « deus mui na volonte, na speret, na liberte. « Neuze ec'h heller ober anezhan ar pez a gerer « ha pa sonj deomp e ve haô avoalc'h e resever « anezhan er Breuriezou cuz, rac breuriez ar « Franmasounet ne deo nemet ann hent a gass « d'ar re-ze.

« Cals tud emaomp dija er vreuriezou-cuz-ze, « mæs creski a ra bemdez ann niver eus hor « c'henvreudeur hag eo ar Franmasounet a sicour « ac'hanomp d'hen ober. Int eo a zigor eun or var « hon ti-ni, ne glever anezho atau hag heb paoues « nemet o lavaret pegement a zroug a ra d'ann « den heulia re vad he relijion : pegen eürus e ve « ann dud var ann douar, ma ve ann oll ann eil « kement hag egile, ha gant kement-se ne ehanont « ket da embann a vouez huel e renc peb unan « b za libr da heulia he Relijion. Ober fest ha « lavaret mallos d'ar re n'ho deus ket a respet « evid credennou ar re all hag a ra brezel dezho, « setu oll ar pez a reont. Ne renker ket cahout « muioc'h evid gounis ann dud da vreuriez ar « Franmasounet. Eun den, so bet allet he lacaat « da lonka ar soriennou braô-ze, a so var bouez « antreal er vreurieuzou-cuz, n'eus ken nemet « choas he blas dezhan. Nemet en dail-ze ne hel- « lomp gounis eur re benag, arabad e ve clasc hen « ober en eur fæsoun all. Hogen diouallet atau « d'en em ziscuez : grit atau ar ged endro d'ann « Ilis catolic, hag evel eur bleis mad, sammet « doc'htu ann oan kenta a deufo er meaz anezhi, « mar d'eo da vihana d'eus ho toare, ha mar « g'hell servicha deoc'h. »

Ar Franmasounet ho unan a ziscuez deomp ar virionez eus ar pez a lavar ar Revolusion anezho, hag ive peger fallacr eo ar vreuriez galloudus-ze a sonj da gals ne d'eo ket goest d'ober ann disterra droug.

Setu aman ar pez a levere, n'eus ket goal bell so, unan eus ar re ho deus ann huella rencou ebars er vreuriez-ze :

« Ma ne alfe ar Franmasounet ober nemet ar « pez a roer conje dezho, da betra e servichfe « beza great anezhi ker bras ha ker galloudus, « ha beza resevet kement a dud ennhi ?..... Var « zaô eta hag araug heb aoun..... Ann heur a so « digouezet hag ann danjer a so bras : var zaô « eta ! var zaô ! Ar Glericalet (da lavaret eo ar « Relijion gristen) a sonje deomp e oamp deut « abenn anezho evid atau, ho deus c'hoant sevel « ho fenn. Ni a sonje deomp beza brevet, beza « flastret ann IFFAM dindan hon treit, ha setu hi « o c'henel adarre, crenvoc'h eget biscoas. Red « eo deomp lacaat hor breuriez-ni e plass ar reli- « jion gristen hag hor c'henteliou e plass ann « Aviel.

Erfin ar Franmasounet a renc touet « eo ar « Rouane hag ar Gatoliket brassa enebourien ann « dud, ha cahout atau cassoni outho. »

Ar c'homsou-ze a so oll tennet d'eus ar prezegennou great er bloaveziou diveza-man gant ar pennou bras eus ar Franmasounet dirag assambleou bras eus ho c'henvreudeur « eleac'h ma so bet « lavaret a vouez huel ar pez a oa e speret ann « oll. »

Guelet a hellit breman ha guelet sclear perag ho deus ar Babet condaonet breuriez ar Franmasounet ha perag eo eun den excumunuget, kement hini a antren ennhi.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Madou ar re all.

(*Pempet pennad*).

En em ziouall dious laëronsi.

III

Setu eta Césaire o vont entrâmant gueret Lisieux hag en em gavet eno, ez a raetal d'en em deuler var bez he vam. Ousp n eun heur e chomm eno daoulinet dirag ar groas a zouge ann hano-ze *Jeanne-Marie*. Lezet en devoa he zivreac'h da goueza : Savet a ioa he zaoulagat entrezec ann Eê : beuzet a ioa he visaich en he zaelou. Na bede mui, na sonje ket mui memes e netra ; o c'hortos e oa.

Souden e savas, peoc'het eun tam benag, mæs glac'haret bras. Sonjal a rea dezhan a barfetet hen divije clevet mouez he vam ha n'hen devoa clevet netra.

Neuze, ec'h en em lacaas da bourmen dre ar vered heb gouzout dare dezhan da beleac'h e oa o vont hag ec'h erruas en eur c'horn eus ar vered e peleac'h en em gave eun neubeut beziou ez oa anat ne oant ket beziou cristenien rag ne oa croas ebet varnezho. Tostaat a reas outho evid guelet ha lenn ann hanoiou ; mæs caër hen devoa ne oa ket goest d'hen ober evid eul loden anezho, rag ma oa lod scrivet e gallec, lod all a ioa scrivet en eun doare n'hen devoa morse he velet.

Unan eus ar beziou-ze ez oa anat e oa nevez toullet ; Césaire a astennas he benn evid guelet pe hano oa ann hini a ioa bet lakeat eno hag e teuas ker buhan var he gis o lezel eur griaden spountus.

Ar veret vihan-ze a ioa gueret ar Juzevien, ar bez-ze a ioa bez Samuel Meyer.

Ne alfe den lavaret deoc'h petra a dremenas e speret Cesaire er moment-ze. Strafuillet oll e

seblante dezhan guelet Samuel o tont er meas eus ar bez !

Fallout a rea dezhan en em daul d'ann daoulin dirazhan : fallout a rea dezhan tec'het cuit ha ne oa ket evid finval.

Pegeit e chomas hen evelse ? N'hen divije ket allet hel lavaret he unan.

Etretant e velas o vont a biou dezhan eur plac'h iaouanc ugent bloas hag eur potric nao pe zec. Ho daou ez ajont da zaoulina var bez Samuel Meyer hag ar plac'h iaouanc a lavaras d'he breur bihan :

— Benjamin, emezhi, red eo pedi evid da dad.

— Lavar ar beden da genta, Noémie ha me responto var da lerch.

Ha neuze ho daou e leverjont pedennou ar Juzevien evid ar re varo.

Cesaire ne entente ket ar pez a leverent ha gouscoude e chilaoue anezho : Setu hen en eun taul o lavaret ennhan he unan :

— Sonj am eus, emezhan, sonj am eus... Bridot hen devoa lavaret din e oa chomet bugale var he lerc'h... Bridot hen devoa comset eus he verc'h !... Oh ! va mam.... va mam,... ha n'e ket c'hui eo a respount evelse dime ?...

Hag hen neuze o veza guelet bugale Samuel Meyer o sevel hag o vont e meas ar veret a savas ive d'he dro hag ez eas d'ho heul a bell. En doare ze ez ajont oll entramant Lisieux ha ne zalejont ket oc'h antreal e kear.

Erfin o veza en em gavet dirag eun ti ec'h en em gave e creis ru ann horolojerien ar plac'h iaouanc a antreas en ti-ze gant he breur. Dirag ann ti ez oa eun neubeut mad a dud o causeal, mæs ar re-ze oll o velet Noémi o tont a reas peoc'h hag he saludas pa dremene en ho c'hichen.

Neuze e teuas sonj da Césaire e ioa eno ma oa Samuel Meyer o chomm. Mæs perag kement all a dud dirag ann ti-ze ? D'ober petra e oant-hi diredet di ?

Guelet avoalc'h a rea ez oa eun tam paper stag ous mogeriou ann ti, mæs evel na helle ket guelet petra oa, ez eas tostoc'h hag ec'h hellas guelet daou dam paper melen ez oa merket e penn peb hini anezho :

Guerzidigez rag ma eo maro perc'hen ann ti-man.

Hag izelloc'h e velas scrivet e scritur dorn kement tra oa da verza : ne oa ket hebken ar varc'hadourez hag ar meubl eur ar vagasinou, mæs ive kement tra oa en ti, ne chome netra heb beza guerzet.

— Hogen, eme Césaire a vouez huel hag heb sonjal ez oa tud oc'h he chilaou, e ti piou e vezo great ar verzidigez-ze ?

— Fidendouac'h, eme unan, ha ne ouzoc'h-hu ket ! E ti Samuel Meyer.

— Hag he verc'h, hag he vab, petra a chomo eta gantho ? mond a renkefint da glasc ho boëd !

— Casi ! mæs a volontez vad e vezo ha da vihana ho devezo saveteet enor ho zad. —

Ann hini hen devoa respountet en dail-ze a ioa ann hucher Bridot. Cesaire o veza troet he benn a anavezas anezhan ha ne hellas ket miret da ruzia.

— Deis mad deoc'h autrou Heurtevent eme ann hucher, o sellet outhan gant muioc'h malis eget biscoas. —

Ar pesketaër a droas he benn hag o tiscuez an paper gant he viz.

Ha possubl eo, emezhan ; ha guir e ve e vent couezet ken izel !

— Hel lavaret em boa deoc'h e Trouville, eme Bridot, muioc'h cals a vanker d'am faour keas Samuel na vanke he unan d'ar re all, ha ma vije bet dalc'het mad he baperiou, he vugale var he lerc'h ho divije allet beva en ho eaz. Dislealdet ar re a vanke archant dezhan a vezo caus na hellint ket hen ober. Oll ho deus disnac'het ho dle !..... oll !..... Ne lavaran ket ann dra-ze evidoc'h, autrou Heurtevent..... Mab ho mam a renc beza credet var he c'her. Hogen, guelit pegement a zroug a ra eur goal ober ! Ann hini a zalc'h ganthan eul lodennic eus danvez ar re all a lavar : « ne ran ket cals a c'haou dezhan na ne vezo ket goal anat..... » hag evelse eo a reviner enn tiad tud, laëres a rer heritach ar vugale ha ne lezer ken partach gantho nemet ar baourentez hag ann dizenor.

— Ann dizenor.

— Netra suroc'h. Samuel ne chome mui ganthan peadra da baëa ar pez a vanke hag e vije bet dizenoret he hano, lavaret e vije bet hen devoa great banc. Hogen, he verc'h n'eus ket bet falvezet gant i e c'hoarvesfe kement all, hag ann danvez a ioa deut dezhi d'eus pers he mam, he deus he roët a galon vad, o rei evelse ar pez hen divije great dezhi beva en he eaz hag he renta eürus marteze, rag breman n'he deus mui ken argoulou nemet istim ha respet ann dud honest. Oh ! ia hel lavaret a renker, eur verc'h leun a gourach ha santel eo Noémie Meyer.

— Na petra a zeuto hi da veza ma ve guerzet oll, ma ne ve espernet netra ?

— N'ho pe ket aoun ! chomm a ra ganthi eur mignon coz,.... eun eil tad..... na zilezo ket anezhi,... hag henez..... Josef Bridot eo a rer anezhan. Kenavezo, autrou Heurtevent, kenavezo.

Var ar c'homsou-ze, ann autrou Bridot a antreas e ti Samuel Meyer.

Ar verzidigez a ioa o vont da gommans.

A.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Ar Veleien en ho Iliz.

(*Trede loden.*)

Abaoue ar blavez 1789 ar Fransisien a zo falvezet gantho sevel ho groac'hkennou, hag ann dud a *bolitik* cass pell pell divar ho zro beleïen ha menec'h ; ho c'hlozet o deveuz en ho secretiri, evel ma lakeer avalou en arbilli da veleni.

Neuze an dud a Iliz o deveuz lavaret da dud ar bed : « No peuz ket ezom ac'hanomp-ni hiviziken; falvezout a ra deoc'h en em gundui heb hor zicourni ! en em vleïnit eta hoc'h unan ; neb a vevo a velo !!! »

Ha petra hon deveuz-ni guelet ? ha petra a zo erruet ? .. Guelet hon deveuz, ha guelet a reomp c'hoaz hirio penn da benn buez ar mab prodig a gomzer anezhan en Aviel.

« An den ourguilluz ha lubric a gave re goz ha « re cheïnuz an doare beva, an urz-vad euz a di « e dad. Lavaret a reaz enhan he unan : — An « den a dle hag a hell beza libr, dishual ha diga- « best. Me a dle beza mestr d'in va unan ; ne « meuz ezom ebet a genteliou an dud coz o de- « veuz desket beza fur divar ho c'houst, var ho « meno. — Hag un dervez e ielas da gavout he « dad, he benn savet, he dog tronset : — Tad, « emezan gant eur vouez rog, roït din va loden « euz ho tanvez. — Va mab ker, eme an tad « glac'haret, petra a laca ac'hanoc'h d'am c'hui- « taat ?

« Ha great em beffe un droug, eur boan benag « deoc'h ?

« — Nan, eme ar mab didruez, ne meuz ket « abec d'en em glemm ac'hanoc'h e mod e bed ; « mæz ar pez ne gavan ket mad en ho ti, eo va « doare. Ama ne d'on ket mestr, ha me fell din « commandi, ama ne d'on ket *libr*, ha me fell « din cahout frankiz : hag ouspenn ne d'on me « ket braz avoac'h evit en em vleïna va unan ? —

« An tad a assantaz ; rag gouzout mad a rea, « ar guella moïen da zigass en hent mad an den « dirollet-se oa he lezel da ober he benn he unan. « Sonjet mad hen devoa.

« Etre daouarn ar mab prodig an arc'hant-se, « ne oa ket bet distrempet gant ar c'houezen euz « he dal, a deuzaz eb dale, evel ma teuz an erc'h « dre ners an heol tom. Neuze e tlije beza deuet « da c'houlen digor e toul dor ti he dad, hag « he dad en divije pardounet, he ziouvreac'h di- « gor evit hen starda var boul e galon ; mæz ar « reuzeudic-ma ne oa ket c'hoas achu he bennad, « rag n'en devoa bet netra da c'houzanv.

« Setu perag e ielas da bell bro da glasc he « chanz ; hogen ne gavas nemet mizer. Un den « pinvidig euz ar c'hater hen kemeraz evit dioual « al louënet : Setu hon den iaouanc collet gan- « than he frankiz, *he liberte*, setu hen sujet « hualet ha cabestet calz goassoc'h eget arog : e « ti he dad e oa mab an ti, ha brema ez eo an « diveza euz ar sclavourien ; sclavour, nan eb- « ken e kenver he vestr mæz e touez ar moc'h a « oa carget da zioual ; euz a vouëd an anevalet « mud-se e vije bet countant da dorri e naoun ; « mæz na vije ket lezet ar frankiz-se memes gan- « than. »

Ho lezel a ran, lenner ker, da velet pegen henvel eo stad an dud euz hon amzer ous stad ar mab prodig-se. O clask cavout frankiz ha liberte, ar Frans a bez a falvez dezhi en em zistaga dious an Iliz he mamm, pellat dious an Doue en deveuz great hag a ra ato kemend a vad dezhi. Mæz ma teu Doue d'he lezel da ober e fenn he unan, neuze, siouaz ! e vezo achu ganthi evit biken.

Un den a skiant hag a zescadurez vraz euz hon amzer en deveuz lavaret : « N'eus nemet an dud « a relijion hag a entent mad ar politic. » Ped ha ped mil testeni na helfen-me ket da rei deoc'h, d'ho lacaat da anaout sclear ar virionez euz ar c'homzou-ze ! Setu ama unan dreist an oll : Er bloaveziou kenta euz ar zeitec canvet (1608 pe vardro) goude ma ho devoe ar Spagnolet hag ar Portugalet gounezet an darn vrassa euz an daou Americ e chome c'hoaz e tu ar c'hreizteis eus ar vro-ze, eur c'hateriad braz estoun, leun a dud gouez. Missionerien, (Jezuistet oll e oant !) a lacaas en ho speret prezeg an aviel d'an dud keiz-se, daoust pegen gouez benag ez-oant. An dud-ze a oa eur voen dud feneantet, diot, ken discurpul hag an tigret etouez pere e vevent.

Mad ! en despet da gement-se oll, an tadou Jezuistet a ielas betec ennho, ho brevier didan ho c'hazel, hag ar groaz en ho dorn. Un darn vraz anezho a varvaz heb dale er vro-ze gant an naon hag an scuisder, darn all a oe lazet ha debret gant an dud gouez.

Gouscoude eur rummiad euz an dud keiz-se a gommansaz erfin silaou kenteliou ar vissionerien, hag a deuaz da jomm en eul leac'h hanvet abaoue *Loretta*. Rummiadou all a gemeraz heb dale scuer var ar re-ma ; en em vodenna a rejont e meur a blass hanvet *réduction* pe *bourgaden*. Aben eun neubeut bloaveziou en em furmaz evel se un tregont bourgaden benag : hag er gis-se eo bet savet ar *Republic* gristen-se, a behini ar c'houarnamant a drec'has ar guella gouarnamant a zo bet guelet biscoaz var ann douar beteg hirio, dre an urz vad hag ar peoc'h paduz a lakea da ren e peb corn euz ar vro.

E penn peb borc'haden (pe bourgaden) e oa daou vissioner carget da lacaat urz en afferiou ar zilvidigez hag en afferiou ar bed. E peb borc'haden ive e oa scoliou evit sevel ha deski ar vugale.

An dud iaouanc a vije lodennet hervez ho *disposisionou*, etre ar micheriou a vije desket, e plassou oa, er parreziou. Ar re a gare al labourerez douar, a vije renket etouez al labourerien douar, hag ar re, a falveze dezho dalc'her mad d'ho doare beva guechall, a vije carget da ziouall al loenet. Na vije morse marc'hajou : Derveziou oa merket evit roi da beb rum tud ar pez a oa red evit beva.

An douarou a oa lodennet e meur a barc-braz; peb famil a laboure unan eus ar parkeïer-ze evit ezomou an ti. Bet e oa ouspen eur parc braz evit an oll, hanvet *Parc an Autrou Doue*. Ar frouez euz an douar boutin-ze a oa evit sicour da veva, pa vije eost fall an oll rummiadou tud, hag ouspen evit beva, an intanvezet, ar vinoret, an dud mac'hagniet.

Eur mestr brezeller, eur barner braz, jandarmeet ha meariou, carget da zalc'her an urz vad etouez ar boblou ha d'ho bleina el labourou ; setu penaoz e oa lodennet ar c'hargou ebarz er republic-se.

Pa vanke unan benag d'al lezen, evit ar veich kenta ne vije great nemet eur scandaladen a zoare gant unan euz ar vissionerien ; ha c'hoaz an draze a vije great e cuz. D'an eil gueich, ar c'hriminel a vije lakeet var he zaoulin e tâl dor an Iliz, dirag an oll, evit rei scuer d'ar re all. D'an drede gueich, e vije condaonet da c'housanv un neubeut tauliou scourje. Mez epad cant-hanter-cant vloaz ma padaz ar republic-se, ne oe condaonet den ebet d'ar scourjez.

An Tad Charlevoix hen deus scrivet histor ar missionou brassa ha muia brudet euz an amzer-ze, dreist oll histor ar Republic gristen ar *Paraguay* a behini e comzan brema, a lavar deomp divar he fenn : « Oll faziou an dud a zo o chomm er Paraguay, a zo faziou bugale ; var meur a boent an dud-se a chomm bugale hed ho buez, hag a hent all, ho deveuz oll blegou-mad ar vugale.

Escop Buenos-Ayres, o chom tost d'ar Paraguay, a scrive eun dervez d'ar Roue Spagn, Philipp, Pempet euz ann hano : « Etouez ar rummiadou tud-se ken niveruz, furmet peurvuia gant Indianet, tud ken douget d'an oll dechou fall, ne gredan ket e vez cavet unan hag hen deffe great eur pec'het marvel. »

An den fallaer Voltaire he unan, daoust dezhan da veza ar mestr bras euz an dud difeiz a gaver en amzer vrema, n'hen deus ket allet miret da lavaret : « Ar republic savet er Paraguay gant Jezuistet spagnolet a zeblant beza ar c'haëra scuer pe imach euz ar baradoz var an douar ! »

Setu aze ar vad a voar ober ar veleïen, ar relijiuset, an tadou Jezuistet memes evit an dud. Setu ar pez he deveuz great an Iliz, brema tost trivec'h cant vloaz en oll stadou a zo bet sclerijennet ganthi.

Eur den desket ha brudet braz en deveuz lavaret gant guirionez : « Cassit e touez ar rummia- « dou tud falla euz an dud gouez ha s vach eun « neubeut beleien catholic ha ne anavezont netra « ken hemet ho Doue ; hag abenn anter cant- « vloaz, ar veleïen-se o devezo chen het an dud « fall ha gouez-se, ha great anezho tud a urz vad, « a furnez dreist-par d'ar furra pobl a zo bet var « an douar. Lacaït er c'hontrol, er baradoz var an « Douar, eur bobl hag a anavezo oll micheriou, « oll lezennou oll skianchou ar bed, heb gouzout « netra euz an env nag euz Doue; abenn anter cant « vloaz goude, ne gaffot eno mui nemet tud gouez, « ma ne vent ket en em lazet hag en em zrebet « arog. »

En eur ger, an dud a fell dezho dalc'her ar veleïen evel prizonnerien en ho secretiri, ne dint, e guirionez nemet bleizi divoedet, a vir ouz ar pastor-mad da vonet er meaz euz an ti, evit gallout eassoc'h a ze lammet var an denvet, hag ho samma.

Maro ar paourkeaz chipic.

Diou amzer en euz an den ha n'int ket henvel an eil ouz he ben. Hirio euruz, varc'hoaz reuzeudic: hirio ar Joa, an eurustet a zo a bep tu, ha varc'hoaz e creiz ar boan e creiz an drubuill : hirio can, dans, Jolori en dro deoc'h, ha varc'hoaz o pezo labour aoualc'h da zec'ha ho taoulagad : hirio emaoc'h ker fier ha tra, savet eo huel ho penn, ho plijadur eo beza guelet, ho taoulagad a vel peb tra e harz ho treit, an oll a ra al lez deoc'h, ha varc'hoaz setu c'hui lostek, emaoc'h discaret d'an traon, den ebet ne zell mui ouzoc'h, c'hoant o peffe d'en em guzat. Evel-se e tremen enoriou ha plijadureziou ar bed.

N'e ket gouscoude oc'h an den e teuan hirio da gomz deoc'h, euz he vignon fidel ez eo.

Brema ez euz eur pennadic amzer e riz meu leudi al loanet, meuleudi ar c'hi. (hirio an deiz ne c'heller a boan ober meuleudi re all).

Lavaret em oa, eo ar c'hi mignon fidel an den. Neuze pa z eo dilezet gant an oll, gant he vrassa mignonet coulz ha gant ar re all, an den reuzeudic a gavo c'hoaz eur galon hag a lamm da heul he hini. Guelit ar paour keaz lan an dall, ne vel mui sclerijen gaër an heol ; guechall en doa mignonet, hirio n'en deuz den da zellet outhan da asten dezhan eun dorn, da druezi var he stad. Mes mignon fidel an den a zo aze c'hoaz ; eur c'hiic bihan he vleino, var bouez eun neudennic euz an eil kear d'he ben.

En Deiz, en noz, plizadur ar c'hi eo anaout bolontez he vestr hag he ober. En hent chipic zo d'hoc'h heul ; ma valeit, e vale ive ; ma chomit a za, e chom ive ; mar azezit, setu hen kerbuhan

var he dalbac. En noz e c'hellot cousket dizoursi, an distera trouz a ra sevel pik pik he ziscouarnic, hag al laër a rank beza eur paotr fin, hag e ve alanic paotr ar ier, mar gell lakaat he scassou en ti heb gouzout d'ar mestr. Ier hag ouidi, he c'hellit eta beva dizoursi heb aoun ebet rag al laër, rag al louarn. Chipic a zo aze, ha pluen ebet na gouezo ouzoc'h, m'hen tou deoc'h.

En noz, mar o peuz eur pennad bale da ober evit guelet eur c'hlanvour pe eur glanvourez, chipic a zalc'ho deoc'h compagnunez hag a zisculio hed eur c'hard leo kement a dremeno en dro deoc'h.

Piou neuze a lavaro ar boan, ar vantr-calon ? Guelet ar paour keaz Chipic draillet dindan ho taoulagad gant eur mil viltans ki clan. Heuil a raio gouscoude he vestr betec ar gear, mes na pebez chenchamant en dro dezhan ! Ar c'hi a so condaonet, condaonet d'ar maro, condaonet gant he vestr, evit petra ? Evit beza he zivennet. Mervel a rai dre garantez. Calet e vije bet calon eun den, ma ne vije ket deuet da deneraat o velet ar reuzeudic-ma. Diouz ar mintin, an oll a rea al lez dezhan, ann oll a glaske beza ar guella deuet ; Chipic a c'haloupe euz ann eil dorn d'egile o fistoulat he dammic lost hag o paka eun draillennic kig bennag ; ha brema an oll a dec'h pell outhan. Ober a ra c'hoaz joa, carantez, mes den ebet na respont. Evel-se ema traou ar bed. Ar muia caret brema, a vezo eb dale ar muia bresset, ar muia sclabezet.

Mes paourkeaz Chipic, tostaat a ra da heur diveza, ha va fluen o vont en dro evit conta da histor a gren em dorn. Piou, mar anavez mad Chipic, en devezo ar galoun criz aoualc'h evit rei dezhan taol ar maro ? Red e ve lavaret en deffe tri gouchad couevr en diabars anezhan evit crouga ar paourkeaz loan. Eun den estren a teuio hag a raio ar pez labour-ze. Mes n'e ket echu an abaden, Chipic en doa mignonet c'hoaz en ti, hag ar re-ma n'hen dilezo ket en he heur diveza. Pa zeuaz ar gorden da starda he c'houzouk, e losk eur chouaden, ha ker buhan kement iar, kement ouad euz ann ti, bet guechal difennet gant chipic a zaill en dro dezhan evit pellaat ar maro outhan. Ah ! paourkeaz Chipic, emaout maro ha ne d'out mui : *sic transit gloria mundi* ; guechall ken dres ha ker drant var da ellou, ha brema astennet er foss. Te guechall ker prest da harzal, ha brema ken didrouz. Ha c'hui bugale ar scol, gouelit gouelit dourek, rag Chipic a zo maro. Ped gueich n'o peuz ket he ajinet ? (ober an heg.) Mes ped gueich ive, mar d'eo red lavaret ar virionez penn-da-benn, Chipic n'en deuz ket cavet tro varnoc'h Aliez gueich eun tamm euz ho pragou a jome var ho lerc'h, ha scanvoc'h ez eac'h d'ar gear da gonta laouen d'ho mam ar pez a oa c'hoarvezet ganeoc'h. Gouelit eta bugale ha gouelit dourek, rag maro eo Chipic.

MAB AR BAE.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Graveran, person Kerlouan, a so bet hanvet person Kerber.

Peb tra ve gouezet.

Berc'het a oa nezerez gloan eus he micher. Eun devez ma oa he unan o labourat en he c'hambr, ec'h antreas eno eur iar d'he amezegez. Berc'het o velet ar iar a sonjas ennhi he unan : ma alfenme cuzet ar iar man, ne ve ket pe l e rofe din cals viou. Mond a reas eta da serra ann or, paka a reas ar iar hag he c'hloza.

Antronoz vintin, ar iar a zovas ha cetu hi ker buhan o grakal en dra helle, evel ma eo boazet ar ier d'hen ober.

Berc'het n'he devoa ket sonjet e custum ar ier cana goude devi. Cetu hi oll strafuillet da redec evid lakaat ar iar da devel. Siouas re zivezat a oa : he amezegez he devoa anavezet mouez he iar hag e oa dija o skei var ann or o c'houlen anezi. Ec'h hellit cridi e oa droug ennhi. Rag-ze Berc'het ne resevas mui netra diganthi, petra benag m'he devoa bet aliæz araug he laëronsi, amann, viou ha bleud. Goassa so, goudeze ne oe roët mui he hano mad dezhi hag ann oll he c'halve *al laërez*.

A.

Madou ann Douar.

Ann amzer a so mad tre evid ann eost. E meur a blas eo dija dastumet ar segal hag avancet mad eost ar guinis. Hogen nec'het eo eun tam benag ann dud gant ann neubeut greun a zastumer, ha dre ma vez troc'het ha dornet ann ed e veler ne vezo ket couls ann eost evel ma sonje deomp e miz even.

Ann ed couezet, ar c'hart pe vardro eus ann eost a roio nemeur a c'hreun mad. Ar re a ioa couezet araug miz gouere na roint nemet greun moan hag a ialo gant ann avel pa vezo niet ann ed, hag evid ar re a so chomet en ho za eur gals eus ar greun a so bet scotet hag e vezo cals greun bihan.

D'oc'h ar pez a so bet dornet beteg hen ec'h heller lavaret penaus ann eost er bloas-man a vezo henvel ous hini varlene. Neubeutoc'h greun a vezo, mæs ar greun a vezo pouneroc'h hag a roio muioc'h bleud.

A.

TOUL AL LAKEZ

Toul al Lakez a zo an histor euz an traou burzudüz c'hoarvezet gant Per ar C'hrafer en doa dalc'het arc'hant ha ne ket dez-han oa.

An tammik histor-man a zo bet kavet brao tre gand ar re a zo bet karget d'he lenn araok he lakaat e guerz. Abalamour da-ze an Aoutrou n'Eskop Saut-Briek en deuz aotreet he moulla.

Ma ne ket hir al leorik-man, ne ket ker ken nebeut : ne goust nemed eis guennek.

Gueizet e vez e ti an Aoutrou Lefournier, Ru-Vraz, e Brest ; e ti an Aoutrou Salaun, ru Kereou, e Kemper.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 75). DISSADORN 10 A EOST 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza gréat da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan lvez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 10 a viz Eost 1878.

Voltaire, Roue ar Radicalet hag ho Doue, hen deus lavaret meur a veich : *livirit gevier var gevier, n'eus ken moien da zont a benn eus hoc'h enebourien*, hag e guirionez hen, en he leoriou, n'hen deus ket ehanet da lavaret a beb seurt gevier a enep gement tra vad a so, hag ar re ho deus he choaset evid mestr ho deus atau heuliet he exempl. Rag-se pa glevit ar Radicalet o lavaret ho deus c'hoant d'ober eun dra vad benag diouallit ha taulit evez mad ous ho c'homsou. Eur frappat a so na glever ken gantho nemet : *Ann oll a renc beza desket..... en devez ma vouio ann oll lenn ha scriva, ne vezo mui clevet hano eus ar grimou scrijus a deu aveichou da spounta ann dud.*

Hag ar re ne velont ket hirroc'h eget beg ho fri, oc'h ho c'hlevet o prezec en dail-ze, ho deus lavaret : ma ! guir eo ar pez a leveront ma vouife ann oll lenn ha scriva e ve æssoc'h d'ann dud ober ho afferiou. Ma vouife ann oll lenn ha scriva ne gredefe ket ar re fall ober crimou ker bras gant aoun da veza punisset evel ar re ho deus hen great en ho raug ; hag ann dud diskiant-ze ne gavont ket meuleudi avoalc'h da rei d'ar Radicalet evid ho sonjesonou mad. Pebes gaou !

A viscoas ann Ilis he deus c'hoanteet rei da beb den ann descadurez a zere ous he stad ha setu petra so caus he deus savet kement a scoliou er mare ne vije cavet den desket ebet nemet etouez ann dud a Ilis. A viscoas ann Ilis he deus ive lavaret pa vezo desket ann oll dud pa anavezint mad ho dever neuze marteze e vezo guelet neubeutoc'h crimou etouez ann dud. Penaus ho deus allet ann Ilis hag ar Radicalet nan hebken cahout ar memes sonjesoun mæs lavaret ar memes comsou? Ann Ilis, hag ar Radicalet ne hellont ket gouscoude guelet ann traou gant ar memes daoulagat hag ar pez a so mad evid unan anezho a dle beza fall evid egile ! Hag eo !

Hogen setu aman petra fell dezho ho daou da lavaret.

Ann Ilis, o sonjal eo eun dever evidomp poania vardro speret ann den couls ha vardro he gorf, o cridi, gant guirionez, e rai guelloc'h beb den he zever pa hen devezo bet ann descadurez a zere ous he stad : Ann Ilis o cridi penaus aliez e c'hoarves gant ann dud ober crimou, ober pechejou n'ho deffe ket ho c'hometet n'ho deffe gouezet peger bras e oant, pegement a dort a reant ous ann Autrou Doue hag outho ho unan ; Ann Ilis n'he deus ket ehanet, na ne ellano morse da rei d'ann dud eur guir zescadurez mæs eun descadurez gristen. Hag e cavomp ar breuven a gement-se er scoliou he deus savet e peb leac'h a viscoas, dreist oll er scoliou bras he deus savet n'eus ket pell gant he arc'hant he unan goude paea gouscoude ar c'hargou evid souten scoliou difeiz ar c'houarnamant ; o paëa evelse diou veich evid ar memes tra, mæs gant ræsoun, rag na felle ket dezhi e renkefe he bugale mont er scoliou dizoueze da lonca ann descadurez difeis he deffe lazet ho ene abars m'ho deffe commanset beva.

— Ar Radicalet er c'hontrol a fell dezho ne ve mui hano a Zoue nag a Relijion ebars er scoliou, rag ma ouzont ervad penaus en devez m'ho devezo allet tenna dious speret ann den ar sonj a Zoue, ar sonj eus ar Barados, ha dreist oll ar sonj eus ann Ifern, n'e ket tud a vanco oc'h ho heul. Rag-se, ne fell ket dezho e ve den eus ar re a apparchant ous ann Ilis en eur fæsoun benag o rei ann descadurez er scoliou-se ; c'hoant ho deus ne ve mui nemet tud ar bed o ren ar scoliou, mæs e peleac'h e cavint tud avoalc'h evid-se, ha penaus ec'h hellint-hi miret oc'h ann dud-ze da veza cristenien : penaus ec'h hellint-hi contraign ar re vad da gass ho unan ho bugale d'ar scoliou-se e peleac'h ma ve heuliet froudennou ar Radicalet e renkint coll ho feiz ! Setu eno traou n'ho deus ket sonjet ennho m'ervad na ne d'int ket nec'het gantho.

Hogen ann autrou Doue a veill var he vugale ha beb ann amzer e teu da lacaat ac'hanomp da gompren petra teufe ann dud da veza ma ve roët dezho eun henvelep descadurez.

En devejou tremenet ez eus bet condaonet d'ar maro daou zen e Paris abalamour da veza lazet

eur vaques evid laëres he danvez. Ann daou-ze a ioa daou zen desket mad ; goest, ma ne vije bet sellet nemet ous aon descadurez, da zerc'hel ann huella plassou, mæs siouas dezho ! ne anavezent ket Doue ha setu petra so bet caus dezho da goueza ken izel. Chilaouit petra lavar alvocat unan anezho.

« Ne fell ket din difenn torfet ann den-man, « ne fell ket din, ne ven ket goest d'hen ober, ne « fell ket din pellaat dious ar reuzeudic-man ar « setans a so ous he c'hortos d'eus pers ann dri- « bunal, nan, eun dra benag muioc'h am eus da « ober. Ann hini a so breman dirazhoc'h n'e ket « unan eus ar griminalet ordinal eo, unan eus ar « re a laz heb sonjal marteze e reont eun droug « bras. Ann den a so dirazhoc'h a so dishenvel « bras ous ar sort-ze. Ar frouezen breïn eo eus « eur vezen a renco mervel heb dale, ma ne « dauler ket evez. Unan eo eus ar re, a gaver « kement anezho hirio, ho deus c'hoant sevel re « huel ha pa velont ne d'int ket goest d'hen ober « e pellaont bemdez muioc'h mui dious ann enor, « dious ar vuez vad, bete ma teuont da sonjal « n'eus mui lezen ebet eoc'h dezho. Beva a reomp « breman en eun amzer spontus : guelet a reomp « ober brezel d'ar feiz ha d'ar relijion ; guelet a « reomp deski, heb aoun da veza punisset, ann « traou falla hag euzussa, hag ar re a zesc anezho « e ve lavaret ne velont ket pegement a c'haou a « reont d'ar re a so ous ho chilaou, o vouga mouez « ho c'houstians hag ous ho alia d'ober ann droug.

« Ann ampoëson eus ann Odivi ne ra ket kement « a dort d'ann eil evel d'egile. Hiniennou a hell « he lounca heb ma rafe droug dezho, lod all a « ev anezhi a vaneou ken ac'han ma zeuont da « vadoui ha da vezvi, o tiscuez evelse d'ann oll « exempl donjerus eus ann den crouet da kenve- « ledigez Doue oc'h en em lacaat izeloc'h eget « all loënet heb ræsoun. Mad ! eun henvelep tra a « c'hoarvez evid ar gelennadurez difeiz a zesker « hirio hag a ia atau var voassaat. Da lod eus « ann dud ne ra droug ebet ; laza a ra ene ar re « all d'ann taul kenta. Ken eas eo chomm heb « cridi ne deo ket red cahout cals speret evid « disnac'h peb tra. Ann dud reuzeudic a fell dezho « lacaat ho breudeur da heulia ann hent-se n'int « ket direbeich a dra sur, ha ne helloc'h ket miret « da velet penaus eur seurt descadurez a hell « beza kiriec d'eus cals crimou. Distaga a rer ann « dud deus lezen ann autrou Doue deski a rer « anezho n'ho deus ken mestr nemet ho bolontez, « penaus eta beza souezet e couesfent er brassa « crimou ! »

Setu aze lennerien, comsou a renker da deuler evez outho, ann hini hen deus ho lavaret a so dre he vicher atau etouez ar griminalet, hag hen hen deus guelet ha guelet sclear penaus ann descadurez a roër hirio d'ann dud iaouanc ne deo goest d'ober anezho nemet tud difeis, tud dizoue, tud heb coustians, goest d'ober ar brassa crimou heb aoun na spount, ha setu eno gouscoude pe sort descadurez a garfe ar Radicalet da rei d'ho pugale ! deoc'h eo sonjal ha guelet ha c'hoant ho peus da gass anezho da goll, o rei ann dorn d'ar Radicalet evid ho c'hontami, evid ho goalla.

Nan, nan, n'eus nemet eur skiant hag eun descadurez a ve goest d'ober ac'hanomp tud fur, da vihanaat ar grimou var c'horre ann douar, hag hounez eo ann descadurez gristen fountet var ar garantez evid Doue hag evid ar Relijion. Dalc'homp atau mad dezhi ha diouallomp dious ar re a garfe cass ar Relijion er meas eus ar scoliou. Ne chilaouomp ket anezho, ne gredomp ket ous ho c'homsou, pa leveront ho deus c'hoant e ve desket ann oll, rag ne leveront nemet gaou, ar skiant a garfent da rei deoc'h eo skiant ann drougsperet, skiant ar gaou, mæs cuzet a raint ouzoc'h endra hellint ar guir skiant, rag e guirionez n'eus nemethi. SKIANT ANN AUTROU DOUE, SKIANT AR RELIJION.

A.

AR REVOLUSION.

(*Pevare loden*)

MAR D'EO GUIR EO AR REVOLUSION GOASSA ENEBOUREZ ANN ILIS.

(*Kendalc'h.*)

VI. — *Ar Revolusion he deus c'hoant guelet ar brinset hag ar Rouane mond a du ganthi, petra benag e carfe ho distruja oll.* Na perag se ? Rag ma fell dezhi en em zervicha anezho evit distruja ar Rouanteleziou hag ann Ilis. Conseil-bras ar breuriez eo, hel lavar deomp sclear avoalc'h.

« Servichout cals a ra d'ar Vreuriez cahout « bourc'hizien ennhi, mæs muioc'h a dal dezhi « pa hell paca eur prins benag. Rag-se eta ar « c'honseil a ro deoc'h ann ali da baca en ho « rouejou ar muia ma helloc'h a brinset hag a dud « pinvidic. Ar Brinset a voar avoalc'h ne hellont « ket cahout eur Rouantelez dre ann hent mad « hag eëun, a garfe beza Rouane *dre c'hras ar* « *Revolusion.* Peadra a so anezho en *Italie*, hag « e leac'h all a so prest evid-se d'en em lacaat en « hor breuriez-ni. Re all ho deus collet ho rouan- « teleziou pe a so harluet eus ho bro. Meulit « anezho oll, grit franmasonet anezho hag ar « c'honseil goudeze a velo d'ober petra e vezint « mad. Eur prins, hag hen a voar ne vezo morse « lakeat ar gurunen var he benn, a so preiz mad « evidomp, hag a so cals er stad ze. Eur veich « c'hoas grit franmasonet anezho ha dre ho zicour « e couezo en hor rouejou ar re sod, ann dud « diskiant, ar vourc'hizien hag ann dud dezomec. « Ar Brinset-ze a sonjo dezho labourat evitho ho « unan hag eo evidomp e labourfint. Eur barti « mad eo eur prins evid ar vreuriez, æssoc'h a-ze « eo lacaat ar re all da antreal ennhi. »

VII. — *Ar Brotestantet a ro cals sicour d'ar Revolusion.* Setu aze c'hoas eur sicour dreist d'ar Franmasonet da ober mad ho afferiou, hag e guirionez hen anzavout a reont. Petra eo en effet ar Brotestantet, nemet tud en em zavet a enep Ilis Jesus Crist ? Dre ar bed oll, e kement leac'h ma hell eur protestant sevel he vouez, e ra eur brezel heb paques, eur brezel bem deziec d'ar guir relijion, d'ar guir Ilis, d'ar relijion ha d'ann Ilis gristen... Scuilla a ra ouspen e peb leac'h ann orgouil, ann disentidigez, ann disurj hag ann diroll. Kense e renc plijout d'ar Revolusion.

« Ar Guella voïen, a levere Eugene Sue, d'ober « d'ann dud en Europ coll ar sonj eus ho badiziant « eo ober Protestantet anezho.

« Ar relijion brotestant, eme Edgar Quinet a « so eun or digoret franc evid dond er meas eus « ar Relijion gristen. »

Goude beza lavaret e vije bet guelloc'h c'hoas taul a gostez peb seurt relijion, e kendalc'h o lavaret :

« Evid dond a benn d'hen ober hoc'h eus daou « hent dirazhoc'h. Ec'h hellit enobi er memes « amzer couls ous ann oll relijionou all evel ous « ar relijion gristen, mæs neuze ar bed oll a vezo « a enep deoc'h. Enebi a hellit ive ous ar Reli- « jion gristen a gostez, oc'h en em zervicha evid- « se d'eus gement relijion all a so er meaz anezhi. « En dail-ze, n'hoc'h eus nemet heulia ann hent « a so bet digoret franc dirazhoc'h gant ar Re- « volusion hag e helloc'h neuze lavaret ne vezo « bet morse ker clanv ar Relijion gristen evel ma « vezo e guirionez.

« Evid-se eo e comsan ous kement creden, ous « kement relijion he deus enebet ous Rom. *Oll,* « *pe int a vezo contant pe ne vezint ket a so* « *ganeomp,* rag ne hellont ket muioc'h beva gant « Rom eget na hellomp hon unan hen ober.

« N'e ket hebken, Rousseau, Voltaire a Kan « (tri lampon) a so ganeomp a enep Doue, « *mæs ive Luther, Zuingle Calvin, etc.* (pro- « testantet) hag *ann niver bras-ze a sperejou fall* « ho deus eveldomp disclæriet brezel d'ann ene- « bour a so o stanca ann hent deomp oll.

« Ar pez n'ho deus ket allet ober kellies a hini « ho deus en em zavet a enep ann Ilis hed ann « amzer ni breman a hello hen ober pa vezimp « oll unanet evid-se.

» Mar g'hen deus allet ar c'huezecvet cantvet « lemel digant ann Ilis ann hanter eus ann Europ, « ne deo ket re, me chans, evid ann naontecvet « cantvet peur achui ar pez a oa bet commanset « ker mad. »

Distruja ar Relijion gristen *ar relijion coz ha fall-ze,* setu petra a c'houlen da ober ar Franmasonet, bugale Satan, hag ar Brotestantet, pe int a vezo contant pe na vezint ket a renc mond a du gantho, abalamour hebken ma vezint protestantet. Distruja ar Relijion gristen dre sicour ar Brotestantet setu petra c'houlen ar Revolusion.

Na breman, lennerien, petra a sonj deoc'h d'eus ar pez a so bet merket deoc'h aman ? Eun dra vraô, eun dra vras ha nobl eo ar Revolusion ? Carantez a hellomp-ni da gahout evithi ? Beza a heller franmasoun ha cristen e guirionez ? Ha gaou a leveromp-ni oc'h embann e teu digant Satan ha n'eus netra goassoc'h evithi ?

Gueichal Tertullien a levere : « Ar Relijion « n'he deus aoun nemet rag eun dra, beza diana- « vezet. » Ar Revolusion a lavar ar c'hontrol beô : aoun he deus rag ar sclærijen. Ma vemp goest da lacaat ann oll d'he guelet egis m'ema e guirionez n'e ket hebken ann dud a relijion, mæs ann dud honest ive a belafe diouthi.

IX

AR REVOLUSION EVIT BEZA DIGEMERET MAD A GUZ HE MALIS DINDAN EUN HANO MAD.

Ma ve ar Revolusion en em ziscuezfe egis m'ema e guirionez, ann oll dud honest a ve spountet ganthi. Hogen en em guzet a ra dindan eun hano mad benag evel ar bleis dindan eur groc'hen danvad.

Ar Revolusion ma ve credet dezhi na c'houlen nemet eürusdet ar bobl, ar justis hag ar madou ingal evid ann oll. Lavaret a ra e teuio assambles ganthi ar guella amzer a so bet biscoas var ann douar hag evelse eo, dre ar promessaou caër-ze, e teu da c'hounis kement all a dud.

Arabad eo deoc'h cahout fizians ennhi. He zad, Lusifer, serpant coz ar Baradôs eus ann douar a levere ive d'hor baourez mam goz Eva ! « N'ho pe ket aoun, chilaouit ac'hanoun ha sentit ouzih hag e teufoc'h da veza Doueou ! » Ia ! ann hini hen deus bevet eun tam benag var ann douar a voar peu sort Doueou omp deut da veza. Ar boblou a ro scouarn d'ar Revolusion a renc buhan avoalc'h dougen ar boan eus ho tec'het. Mar teu ar c'heariou da gaëraat, ma ve cassoc'h beachi, ma ia a veichou, guelloc'h cals ar c'honvers, (ar pez ne c'hoarvez ket, credit mad, dre sicour ar Revolusion, mæs abalamour hebken m'az eus muioc'h arc'hant etouez ann dud), ez eus ive e peb leac'h cals muioc'h tud paour, n'eus ket mui etoues ann dud a laouenedigez guirion, muioc'h cargou a renker da baëa ha n'eus tam *liberte* ebet mui. E peb leac'h ne glever nemet *liberté,* var ann oll mogeriou e ve scrivet *liberte* ha ne vezo ket pell e vezimp oll adarne esclavet evel en amzer ar baïanet. Meuli a rer ar *sivilisation,* ha ne vezo ket pell hon devezo collet oll kement a oa bet gounezet evidomp gant ar Relijion gristen var ann dud dizoue. Al lezen ! al lezen ! ne glever ken hag ar re so e penn ar c'houarnamant a garfe

lacaat ac'hanomp da heulia ho oll froudennou fall; setu petra hon deus gounezet.

Evid guir ann droug na hell ket beza tad d'ar mad hag ar re n'ho deus ken c'hoant nemet distruja peb tra n'hellont ket sevel eun dra benag evid mad.

« Ni, a levere unan anezho, ni a fell deomp « nac'h kement tra so. Nac'h ha nac'h atau, eno « 'ma ar zilvidigez. Rag-se na relijion na Doue ; « na mestr, na Roue ; na madou, na danvez, na « pinvidigeziou da zen. »

Disfiziomp eta, lennerien, d'eus ar Revolusion, disfiziomp d'eus Satan, n'eus fors peu sort hano a blijo ganthan da gemer !

Denved paour, cristenien keaz, va breudeur, peur eta a chilaouefoc'h mouez ar Pastor a fell dezhan ho tifen dious ar bleis, ha n' hen deus ken c'hoant nemet divisca dezhan ar guiscamant honest-ze dindan pehini e fell dezhan cuzet he fallagriez !

X

AR GAZETENNOU HAG AR REVOLUSION.

Ar Gazetennou anezho ho unan ne d'int na mad, na fall. Eun dra eo hag a hell couls servicha d'ar mad evel d'ann droug, d'oc'h ann hini a so oc'h ober anezho.

Anzavout a rencan evelken penaus rag ma eo ann den abaoue ar pec'het orijinel cals muioc'h douget d'ann droug eget d'ar mad, ar gazetennou ive ho deus great cals muioc'h a zroug eget a vad rag ann darn vrassa eus ar re a so oc'h ober anezho a so fall.

En hon amzer-ni ar muia eus ar gazetennou a so e servich ar Revolusion. Heb sellet ous ar broiou all, er Frans hemeken, d'eus tost da c'huec'h cant gazeten, n'eus ket tregont a ve e guirionez a du gant ar Relijion.

Evit pevar ugent pe cant mil den benag a lenn bemdez ar gazetennou a so evid ar feiz, evid Doue hag evid eur c'houarnamant e guirionez cristen, ez eus pemp pe c'huec'h million a hini all contamet bemdez gant comsou, gant scridou fall ar gazetennou dizoue, gazetennou ar Revolusion !

Ar Gazetennou etre daouarn ar Revolusion a so eun doare *sutel-vras* da zeski d'ann dud ann toniou a ve c'hoant diski dezho. Guelet hoc'h eus ober eur c'hement-all d'al labouset m'ervad ; ar memes ton a ve sutellet dezho bemdez hag aliæs, bemdez, ken ac'han m'ho deffe hen desket. Pennou bras ar Revolusion a ra eun henvelep tra. Evid lacaat ann dud da gredi ar pez ho deus c'hoant, e canont bemdez ar memes son en ho gazetennou hag abars nemeur ho deus desket ann ton d'al labouset ha setu eno petra a hanver *santimant ann oll*, (l'opinion publique).

Ar voïen-ze ne dâl netra d'ar Revolusion e kenver ann Ilis : houman na fell dezhi deski nag ar son nag ann ton, ha red eo en em gemer en eun doare all ganthi. Da hounez ar Revolusion a garfe moucha he daoulagat. Lavaret a ra, ann oll ho deus he c'hlevet, ne deo mui mad ann Ilis en amzer vreman. Gant ar voassa fallagriez e clasker deski anezhi da veva e peoc'h gant ar Revolusion : e guirionez n'eus ken sonj na ken c'hoant nemet he laza. Tostaat a ra eta ar Revolusion, dre gaër, ous ann Ilis ; comsa flour a ra dezhi ; ober van a ra da veza cristen hag e clasker stanca ho daoulagat d'ar re a renc beilla var ar feiz : Hogen ann Ilis ne fell ket dezhi serra he daoulagat ; ar Pab hag ann Eskibien n'e ket eaz ho zouelli. Petra ra neuze ar Revolusion ? Droug ennhi : e chench egis eun all en he flass hag ec'h en em ziscuez evel ma eo e guirionez, goassa enebourez ann Ilis.

Sevel a ra he banniel a enep banniel ann Ilis evid guelet hag hi a hello beza treac'h, mod pe vod, d'ann hini ne deo ket bet goest d'he mouga na d'he gounis d'he c'hredennou fauss.

Ar pez a lavaran ama d'eus ar gazetennou e Frans, e renker hel lavaret gant cals muioc'h a ræsoun c'hoas d'eus Bro-Saoz, ar Pruss, ann Alemagne, ar Suiss ha dreist oll ann Itali. Bemdez e ve moulet en Europe pevarzec pe pemzec cant gazeten : d'oc'h kement all, ped a so e guirionez a du gant ann Ilis ? Neubeut avoalc'h.

Evid ann hini a voar penaus e ve great ar gazetennou, n'e ket red beza souezet d'oc'h kementse. Scrivanourien ar gazetennou-ze, nemet marteze eun neubeut anezho, n'ho deus ken *micher*. N'ho deus ket a feiz, ho c'houstians ne vroud ket cals anezho. Ar pez anezhi a so c'hoas chomet gantho a so e bec'ho fluen hag ho fluen a vez atau e servich ann hini a baëz ar guella. N'en em jalont ket cals gant ar re a lenno ar pez a scrivont ha d'oc'h ma vent paet e vezint hirio a du gant ar virionez, ha varc'hoas a enep dezhi.

Douget eo ann dud da veza atau a enep ann oll galloud, dreist oll ar galloud cristen, galloud ann Ilis : Ma ! int a gano var ann ton-ze ma vezo goulennet ho gazeten gant muioc'h tud, hag ar falla gazetennou, ar re a dâl ann neubeuta eo peurvuia ar re a vez ar muia lennet.

Ha setu eno, siouas ! mistri scol ar bobl, setu eno gant piou e vez kelennet ann dud : setu pe sort kelennadurez a roër da dud a lavar beza e guirionez cristenien !

Ar Breuriezou-cuz a insita beb seurt gevier a enep ann Ilis hag a scuill anezho e peb bro dre ar bed, ha goest e vezint da lacaat eur gals eus ann dud da goll ho feiz ma ne teu ket heb dale ann autrou Doue d'ho c'honfonti.

A.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Madou ar re all.

(*C'huec'hvet pennad*).

En em ziouall dious laëronsi.

Césaire a chome eno etal ann or o sellet hag o chilou. Mez hen devoa, hag e sonje dezhan e vouie ann oll, o sellet hebken outhan, e oa hen unan eus ar re a oa dre ho laëronsi caus ma renke bugale Samuel guerza ho oll danvez evid paëa dle ho zad. C'hoant hen devoa d'en em denna ha da vont cuit ha ne oa ket goest d'hen ober, lavaret e vije bet e oa eun dra benag oc'h he zerc'hel er plas-ze, hag ann hini a vije bet lemm avoalc'h he scouarn hen divije he glevet o lavaret :

— Oh ! ia, Bridot hel levere gant guirionez, ar re ho deus tennet eun henvelep maleur var ar vugale keaz-ze a dlefe beza disprijet gant ann oll.

Etretant, ar verzidigez a oa achu, kement tra a ioa en ti a oa bet guerzet, ar brenourien hag ar re oa deut hebken da sellet a oa oll en em dennet cuit, ha Césaire ne oa ket evid mont ac'hano. Breman pa hen devoa guelet petra oa deut da heul he laëronsi e kenver ar vugale-ze, e creske c'hoas ennhan ar c'hoant da repari he grim, petra benag ne vouie ket c'hoas penaus hen ober.

Pa 'm eus lavaret e oa eat ann oll dud cuit am eus lavaret re. Ouspen Césaire e oa chomet c'hoas etal ann ti daou zen a oa eaz d'eus ho dremm anaout e oant Juzevien evel Samuel Meyer.

— Isaac, a lavaras ar c'hossa anezho d'egile, roët e oa da c'her e vijes deut doc'htu d'ar gear ganime kerkent ha ma vije bet achu ar verzidigez !

— Tad, a respontas ar iaouanca, gortosit c'hoas eun tamic ma hellimp gouzout mad pegement he deus roet ar verzidigez.

— Ma ! ne fell ket din disnac'h ar gonsolationze dide : mæs arabad e vezo ancounec'hat ar pez ac'h eus touet din.....

— Sonj am eus, tad..... —

Ne oe ket red dezho chomm pell da c'hortos, rag ann noter a sortias heb dale cals eus ann ti, hag ann daou zen o veza eat d'he gahout, ann tad a c'houlennas diganthan :

— Ac'hanta ?

— Achu eo ; kement tra a ioa a so bet guerzet mæs ne chomo netra da baëa..... a drugare Doue ..... ne vec'h ket goest d'am c'hridi, ma ne vije ket bet peadra da baëa ar pez a vanker, Noëmie a levere e vije eat da gomananta evid renta beteg ann diner diveza.

— Ia, eme ann tad, eur plac'h iaouanc fur hag honest eo.

— Paour keaz Noëmie, a lavaras Isaac. —

Hag en taul-man ez ajont oll en ho rout nemet Césaire a c'hortose e vije deut bugale Samuel er meas euz ho zi da velet varzu peleac'h e vijent eat.

Souden ann nor a zigoras ha Noëmie a sortias gant he mignon coz Bridot. Var ho lerc'h e teuê eur vatez goz gant eur val vihan dindan he breac'h ha Benjamin dre ann dorn. Mond a reant oll entramant ti Bridot a ioa o chomm e meaz a gear en eun ti braô ha kempenn, eul liers eus ar re gaëra endro dezhan.

A veac'h ma oant eat tre beteg ann ti ma pegas Bridot e corden ar c'hloc'h ha setu ann or o tigeri ker buhan hag ann Itron Bridot o tont var dreuz ann or da zigemer ann daou vinor digasset dezhi gant he goas. Ho briata a reas dezho ho daou ha boucha dezho egis m'he divije bet c'hoant da lavaret dezho ar veich genta ma antreent en he zi e kemere anezho evid he bugale hag e toue beza e guirionez eur vam evitho. Var ho lerc'h ar vatez goz a antreas en ti, ha Bridot d'he dro a ioa o vont da sevel gant ann diri pa glevas eur vouez, mouez Césaire a ioa deut d'ho heul heb beza guelet hag hi a levere :

— Autrou Bridot, red eo din causeal eun tamic ganeoc'h ha doc'htu... doc'htu.

— Ma ! autrou Heurtevent deut tre en ti æsoc'h cals a vezo deomp.

Hag hen o paca peg e dorn Césaire a gassas anezhan da aseza ebars en eur Gambr eleac'h ne oa ken nemetho ho daou, mæs eur veich antreet eno Césaire ne levere ger ebet mui, hag ann autrou Bridot a rencas lavaret dezhan bete dre dein gueich :

— Comsit breman 'ta, autrou Heurtevent, petra a hellan-me da ober evidoc'h ?

Césaire erfin, evel eun den o tihuna a respontas ar veich-man.

— Autrou Bridot, daou dra am eus da c'houlen diganeoc'h.

— Pehini eo ar c'henta, autrou Césaire ?

— Carout a rafec'h rei daou vil lur din e prest ?

— Daou vil lur... deoc'h !

— Ia dime ha netra ken nag eur guennec muioc'h nag eur guennec neubeutoc'h, n'am beus ezomm a gen.

— Ma ! ma ! —

Ha Bridot o vont d'he vureô hag o tenna ac'hano daou villet mil lur a gassas da Césaire.

— Trugarez, a lavaras heman.

— Na breman, eme Bridot, pehini eo ann eil tra hoc'h eus c'hoant da c'houlen diganin ?

— Me garfe prezec ous ann dimezel Meyer.

— Perag ? Petra hoc'h eus-hu da lavaret dezhi ?

— Her gouzout a rafoc'h kerkent ha m'ho pezo va c'hasset dirazhi.

— Mad tre.

Ha Bridot o cass Césaire en eur Gambr all eleac'h ma oa ann Itron Bridot gant Noëmie hag

he breur. A veac'h ma oant eat tre beteg ennho ma lavaras Bridot d'ar plac'h iaouane :

— Noëmie, setu àman ann autrou Césaire Heurtevent a garje causeal eun tamic ganeoc'h.—

Hag er memes amzer e rea sin d'he vreg d'en em denna gant ar potr bihan. Houman a ententas doc'htu petra a felle dezhan da lavaret hag o c'hervel ar c'hrouadur :

— Deus Benjamin, deus va mignon, deomp hon daou da lavaret kenavo d'ann heaul. —

Ha setu int ho daou o vont da bourmen er jardin. A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Kaozeadeu etre Biel ha Yon var ar politic.

Yon : Ha dide ! Biel. Tan var ar c'herniel, abars mond larcoc'h.

Assa ! paotr ; lakead e-p-eus va spered da reded epad an nos. N'em eus great nemet ruill ha diruill, oc'h uvreal var gound ar republic. Ma piche guelet e pe stuchou edo ar pleonc hag ar c'holc'hed pa zibunis ! An dorchen hag an diou vallin a ioa eat d'ober eur bale var al leur-zi. Me gave d'in gueled ar republic, evelous eur vleizes connnared, o lounca he oll bugale ! Te ha me or boa bet an taol-skilf-kenta, a greis ober eur c'horniad.

Biel. — Emezaoun, Yon, emaoud adarre o vond da zourna var choue ar geïzez republic ! Me zounje edos o vond hirio da flipata gouarnamant an Impalaër...

Yon. — Eun tam abasder, Biel. Emaoun o vond dezhi. Digass da bissetes ama, mar plij: maro an tan var ar butun, a fors da varvaillad.

Da genta : n'ouzoun ket perag en d-eus Bonapart, Napoleon I, laëret an trôn en hor bro. — Cleo ! Biel Te 'zo dimezet brema, bugale did daou pe dri, hag eur begadig douar a leve e Tarzel. Setu aze da amezeïen, potred Tarzel, o sevel eur frouden en ho fenn, Biel ! emezho en eur zond d'as kaoud.

Parg-al-leur a zo lezet re bell 'zo da letoun ; poënt eo lakad guinis ennhan ! Parg-ar-Fourn a dlefe beza eïs enhan e leac'h kerc'h. Ar Goarem-Greis 'zo poënt he zerri evid hada eun tam guinis du. N'ouzoud ked cass da ferm en dro. Kers-kuit ha ro da ferm da Yon, pe ar freïer ouarn-ma a ielo bremaig en da gof.

Nec'hed maro oud gantho. Lakad guinis e Parg-al-Leur, ha terri ar Goarem-Greis, braoïg c'hoas ; mæs lakad eis eleac'h kerc'h e Parg-ar-Fourn, kement-se a ve coll da zouar. Ne fell ked did N'eus ked da varc'hata. Kerkent emaout dispennet a daoliou freïer gand da amezeïen !

Biel. — Aoualc'h, aoualc'h, Yon ; ne velan berad er pes a c'hlabouses. Aze e peus luiet eur guden diæs da zirosta.

Yon. — N'eo ket ken diæs a ma cav d'id. Louïs XVI, a ioa evel ouzide. He leve pe he zouar oa Bro-C'hall ed-a-ed. Eur vandennad tud diboël a deuas eun deis d'he gaoud en eur lavared : « Louis, ne gassit ket mad an traou en dro.

Al lezen-ma-lezen, ar c'his-mar-c'his a dliac'h cass d'an traon Ar Roue a respountas : Ne c'houlennan ket guell eget chench ar pez 'zo fall. Mæs lezennou a giziou 'zo ne heller ket da freuza ! Kerkent e oue taolet er prizoun ha prest goude e rede he c'hoad var ar chafod...

Biel — Coumans a ran gueled eun dra benag en pez e peus c'hoant da lavared. Accord oump : a dra-zur oa eun dra fall lacad Loïs XVI d'ar maro. Coulsgoude eur veach great oa great. Perag ne viche ket deuet Bonapart var an trôn, dreïst-oll, p'eo guir, oa bolontes ar vro !

Yon. — Emaoud adarre gand bolontez ar vro, Biel ! Piou a berito d'id, ma chom eul liardig benag var da lerc'h goude da varo ? Da vugale, ma vezont beo, n'eo ket guir ? pe da gerent tosta ma ves maro da vugale ?

Biel. — Papapa ! Yon ! etre eur Roue ha me ez eus eun tamig kem. Va douar ha va leve 'zo d'in, ha d'am bugale. Doue a fell dezhan e ve an traou er c'his-se. Eleac'h n'eo ket anad e felfe da Zoue e ve eur Roue kenteoc'h eget eun Impalaër var an trôn.

Yon. — Anetoc'h eget na zounj d'id. Lavar din : eürus eo bed hor bro, abaoue m'eo discaret ar Rouane d'an traon ? Revolusion var revolusion ; setu aze petra or beus guelet.

Biel. — Eur veach c'hoas, ne blij ket caër an Impalaër din. Coulsgoude avichou e credan oa collet ar vro ma ne viche ket deuet Bonapart d'he difen.

Yon. — Bonapart en diche hellet ober he daoliou caër dindan eur c'houarnamant all. Guelloc'h 'zo : ar brezeliou hir ha spountus en doa tennet var hor c'hein ep an disterra izoum ne vichent ket erruet neuze. Den ne viche bet paouroc'h evit kement-se ! An Tad Santel ar Pab ne viche ket bet lakeat er prizoun. Paris ne viche ket bet kemeret gand an enebourien, ha goad an anter eus paotred-iaouank ar Frans n'en diche ket trempet an tachennou a vrezel. Den ne viche bet tristoc'h.

Biel. — Mad-mad : lakeomp en deus great Napoleon I muioc'h a zroug eget a vad. Ha Napoleon III ? petra lavares anezhan ? Hennes da vihana a zo bet poënt a ioa, mignoun bras d'ar veleïen. An dra-ze ne viras ket ne droas ar re-ma kein dezhan goudeze.

Yon. — Lod eus ar veleïen, o deus hellet beza troumplet gand lizeri ha comsou braô Napoleon III. Eur mæstr prezeger ha scrifagner oa ! Ouspenn, er penn-kenta, me a gred en doue c'hoant da ober mad. Hag o veza ma zoa aoun rag goassoc'h, ec'h en em droas calzig eus an dud honest outhan Mæs, pa oue guelet o fourra he fri etoues ar Francmassounet, oc'h en em verza dezho corf hag ene, pa oue guelet oc'h ober trubarderes d'hon Tad santel ar Pab, oc'h en em glevet gant al laëroun a dlie dilemer he stajou digand Pi IX, neuze e koezas meud e dourn meur a hini, hag ar picous dious daoulagad cals a dud. Doue n'en deus ket memes gedet e viche dilezet ganeomp, araog her c'hastiza, hen lezet en deus da ober eur brezel

diskiant eb beza prest. Eno e cavas he zishenor, eno ec'h achuas he ren...

Biel. — Yon, lavar d'in perag ne blij ket ar Franmasounet d'id. M'em eus clevet ind tud vad, ne reont droug da zen, er c'hountrol, rei a reont arc'hant d'al labourerien baour.

Yon. — Ia, ia ; clasc a reont treves relijion hor Zalver. An diaoul a zo bet atao eun diam a baotr var ar poënt-se. Dioual, Biel dioual n'en em lacafes etoues ar Francmassounet ! Arc'hant e peffe ; mæs ne valefes ket eleac'h ma carfes. Senti n'eus fors peur nag evit petra, pe vervel ! da choas !...

Biel. — Mardoustig ! guelloc'h eo neuze chom eb en em frota outho ! Kement Impalaër a zo, eta d'an traon ! Mæs ma ve ken diæs entent ous an oll evel ouzid-te, ne ve ket eas ober netra vad. Pe seurt gouarnamant, Yon, a fell d'id eta ?

Yon. — Ar Roue Herri V, setu aze an hini a blij d'in. Setu aze eun den a gar Doue, he relijion, an Ilis hag he vro. Setu aze an hini a hell c'hoas savetei ar Frans en despet da C'hambetta ha d'he oll genvreudeur, tenna hor bro eus an islounk a zo eus he gedal, caout mignouned deomp etoues ar rouanteleziou all, hag ober d'ar Pruss chom didrous. Perag he deus ar Frans ancounac'heat he eürusted guechall p'oa gouarnet gand rouane eleac'h an dud dizacret zo brema o clask he sturia var ho meno ? E guiriones n'eus mui sturier ebet. N'ouzomp ket da beleac'h ez comp. An oll a glask coummandi, den ne fell dezhan plega ha senti. Ar Republic ! biken eme ar *vonapartistet* hag ar *royalistet*. An Impalaër ! biken eme ar republicanet hag ar roïalistet. Ar Roue ! biken eme ar republicanet hag ar vonapartistet. Oh ! ma carfe Doue erfin caout trues ouzomp, sclerijenna hor sperejou evit reï deomp da goumpren, e vezimp galloudus hag eürus adarre pa garimp distreï ous Doue hag ar Roue.

Biel. — Eüros, eürus, Yon. Te lavar mad. Me ne gredan ket an dra-ze. Traou eas da lavaret, mæs da ober.

Ma teuffe Herri V var an trôn e ve brezel dioustu. Henes en diche c'hoant da renta he rouanteles d'ar Pab, hag an oll broiou all a en em zaffe en he henep evit hen flastra.

Yon. — Grac'heres desket d'id gand chass-kear Ne lavaran ket n'en de ket Herri V c'hoant-bras da velet a nevez ar Pab libr ha mæstr en he gear. Mæs, be sur ne rei ket a vrezel evid kement-se. Lavaret a rafe d'ar Russi d'an Autrich, da Vro-Zaos ha d'an oll broiou n'o deus tam profit ebet o velet laëres ar Pab. « Poent eo en em glevet evid cabesta al laëroun. Neuze pa gaozeo an oll rouanteleziou-ze deuet da veza mignounet, ar Pruss hag ann Itali a scrabo ho beg, hag a zello meur a veach en dro dezho araog lavaret nan.

Biel. Dont a ran ganes, Yon ! Mæs goassoc'h em eus clevet. Ma teufe Herri pemp da veza Roue, e ve casset an dud paour da goës, evel ma ves casset brema eur gordennad chatal d'ar parg pe d'ar foar.....

Yon. — Piou a gasfe anezho, va breur paour ? Ar Roue ? N'eo ket ker zod -se. An dra-ze ne zell ket outhan Ar veleïen ?

— Sotoniach ! Guelloc'h eo gantho guelet nebeutoc'h o tostaad ouz ar zacramanchou hag ho guelet o tostaad e stad vad !

Biel. — Silaou ! Yon. Ha goude na ve guir netra eus ar pes a leverer a henep Herri pemp, me gred ne hell beza mui Roue e Frans.

Yon. — Perag ne deuffe ket ? guir eo, Doue n'hen digasso ket buan d'eomp en despet deomp ; hag er moumet-ma, dallet ma-z oump ouspenn an anter ac'hanomp ne fell deomp Roue ebet. Mæs Doue a les an den en devalijen evit her punissa, a oar en tenna ac'hano pa gav dezhan en deus scoet aoualc'h gant he vialen. Perag ne deufle ket erfin ar Fransisien da ouzout-mad ne hell na Republic nag Impalaër ho renta eürus. Fisians em eus n'em aomp ket pell ac'hano Ar Republic a zo prest d'an traon, rag an oll a goumans en em glem. An Impalaër, ma teu neuze d'hor gouarn, ne bado ket pell, hag oll, ec'h astennimp hon divreac'h evit receo ar Roue, guir vignoun an Aoutrou Doue, hag ive guir vignoun ar bobl.

Biel. — Kazi convertisset oun ganes, Yon. Mæs piou a deui e leac'h Herri pemp, pa vezo maro ?

Yon. — Guir eo, Herri pemp n'en deus ket a vugale. En em droomp atao outhan. Doue a oezo goudeze paëa hor bolontes-vad en eur zigass eun all evel ous Herri.

Alo ! Biel, poënt eo ober eur voraden

Biel. — Ia, ncsvad ; kenavo eur veach all.

L. N.

Ann Toutain, bleôier Cleder, n'e ket contant anezhan. Sonjal a rea dezhan hen divije allet goal gass beleïen Cleder, Mæs siouas dezhan ! n'e ket hir avoalc'h he vreac'h. Dond a raï marteze gant ann amzer, mæs ne vezo nag hirio na varc'hoas.

Douget hen devoa clemm en ho enep dirag conseil ar Prefectur eleac'h, ma oe roët tort dezho, na petra ta. Rag-se ann Toutain a c'halvas anezho dirag tribunal Montroulez d'ar 16 a viz maë eus ar bloas-man.

Ann autrou de Chamaillard, ar mab, a ioa deut di d'ho difenn hag ann dribunal a lavaras e oa ann tort gant Toutain hag he gondaonas da baëa ar mizou.

Piou ne oa ket contant ? Ann Toutain evid sur rag-ze e c'halvas ann autrounez beleïen-ze da vont da Roazon da benn ar 24 a viz gouere. Mæs n'ho deus ket renket ober ar veach hir ha mizusze ha Tribunal Roazon evel hini Montroulez hen deus barnet a enep Toutain.

Setu eta ar bleôier condaonet ha droug contant evid ann eil gueich. Mont a rai hirroc'h sicouret egis ma eo ? Piou voar ? Ar pez so sur eo ne gredan ket e talvesfe da netra dezhan hen ober.

Lod eus ann dud ne ouzont bet peger sod en em lacaat. —

E *Courthezon* (Departamant Vaucluse) musicianet kear o veza eat d'ar brosession evid goueliou ar sacramant, conseillerien ann ti-kear ho deus ho galvet dirag ar justis evid beza great trous var ruiou kear.

Ar barner a beoc'h, evel ma oa leac'h da gridi, hen deus roët tort d'ar mear a zouge clemm evid ar c'honseil hag he gondaonet da baëa ar mizou. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Keraudy, cure e Pleuviel, a so hanvet aumonier ann hospital e Kemper.

Ann Autrou Bizien, bet o scolia bugale e Plouguin, a so hanvet cure e Pleuveil.

Ann Autrou Troadec, person Plouguer, hen deus roët he ziles.

Ann Autrou Troadec, cure e Plouguer, a so hanvet person er memes parræz.

E Angers, ez eus eur scol eleac'h ma zesker, var goust ar c'houarnamant, ar re ho d'eus c'hoant da c'houzout mad eur micher benag, ha beb bloas e ve great eun examen dre ar c'hater evid guelet ar re ve goest da veza resevet er scol-ze.

Ma ! en examen a so bet great en devejou tremenet e Kemper, Freret Lambezellec ho deus digasset pemp scolaër, hag ez eus bet lavaret ec'h hellent beza resevet ho femp.

O velet o c'hoarveout er bloas-man evel ma so bet c'hoarvezet en oll bloaveziou all gant Freret Lambezellec, ar re ne ouzont ket petra eo e guirionez ar Radicalet ha peu sort froudennou fall ho deus, ar re ze a garfe gouzout abalamour da betra e clasker cass cuit mistri ker mad ha ken aketus d'ober ho dever.

Hogen setu aman pe sort digare a gaver da rei dezho.

— Ni voar avoalc'h eo mad tre ar Freret da zeski ar vugale, mæs siouas ar gommun n'e ket pinvidic avoalc'h evid ho faëa hiviziken. Ne gouez ket arc'hant avoalc'h e caiss ar Reseour evid paea ar 1400 scoët a roër dezho beb bloas.

Eur gaou *radical* adarre.

Setu aman ar virionez en e eün. Ar gommun a baëz e guirionez 7 frer 200 scoët er bloas peb hini anezho, ar pez a ro 1400 scoët mæs a hent all e touich epad ar bloas evid 150 scolaër a baëz ho scol 800 scoët ; en henvelep fæsoun ne chomm mui ganthi da baëa nemet 600 scoët evid rei ann descadurez da 300 bugel 150 a paëz ho scol ha 150 evid netra. Ma gav da Radicalet Lambezellec eo re ger paëa 2 scoët er bloas evid deski eur bugel, n'ho deus bet cals istim evid ann descadurez, petra benag m'ervad ezint d'eus ar re a embann a vouez huel. *Ann oll a renc beza desket... ar Scol evid netra...* Mar g'alfent cahout mistri scol, tud ar bed, claoustre e coustefe cals keroc'h dezho ! A.

Arc'hant prestet dirag ann Noter. — Pegement a respont heman eus ann archant-ze.

— Setu aman eur proses a dalvez cals evid ann dud divar ar meaz. Savet eo bet gant ar re a ioa carget da lacaat urs e afferiou ann Autrou Roussel, noter e *Courbevoie* e kichen Paris. Ann denze a so bet condaonet da 5 bloas prisoun gant Lesvarn Paris, abalamour da veza bet re..... honest (lennit laër).

— Ann eil a viz Here 1876 e oe great eun acta e ti ann Autrou Roussel. Dre ann acta-ze ar priejou Eppinjer a anzave beza resevet e prest digant ar priejou Marguet 2000 scoët hag e oa merket var ann acta ho devoa resevet ann arc'hant-ze *dirag ann noter* a lakea he hano var ann acta. Hogen ann acta ne oe ket peur c'hreat. Roussel na sinas ket anezhan hag ann arc'hant digasset gant ar priejou Marguet ne oe morse roët d'ar priejou Eppinjer. Pa rencas ann noter mont dirag al Lesvarn abalamour d'ann disurj a ioa en he afferiou ez eus bet clasket piou a renkefe coll ann 2000 scoët laëret ganthan, hag ann dribunal e Paris hen deus lavaret e oa ar priejou Marguet a renkefe coll anezho rag ne oant ket bet roët e guirionez d'ar priejou Eppinjer. Gouscoude var ann acta ez oa bet scrivet ar c'hontrol-beô ! —

Pe sort profit da denna d'oc'h kement-man ?

Ne roït morse ho arc'hant, abars cahout ann acta, ha roït *hoc'h unan* anezhan d'ar re so oc'h he c'houlen e prest diganeoc'h, *dirag* ann noter mæs nan *dre zaouarn* ann noter : hag abars reseo ann acta guelit ha great mad eo, panefese e alfec'h beza tromplet o sonjal cahout paperiou mad ha pe dal ne dalvesfent nemet da lacaat tân var ho corn butun. Ma n'hoc'h ket gouiziec hoc'h unan, cassit ganeoc'h unan benag a anavezo ann traou. A.

EXPOSISION.

Dimeurs kenta da 8 heur 53 minuten eus ar mintin, e tiblasso eun treïn marc'had mad evid Paris.

Ne vezo ket a blassou eus ar c'henta class

Ann eil class.....	38 lur.	MONT DONT.
Ann trede class...	26 lur.	

evid ann oll gariou d'eus Dirinon da Gemperle.

Ann eil class.....	33 lur.	MONT DONT.
Ann trede class...	22 lur.	

evid ann oll gario d'eus Gestel da Sant-Jacut.

Ar veachourien en em gavo e Paris d'ar merc'her 14, vardro 9 heur hanter eus ar mintin.

Evid ann distro, ann treïn a ziblasso d'eus Paris d'ar merc'her 21 a viz eost da 9 heur 50 minuten eus ann noz hag ec'h en em gavo e Dirinon d'ar iaou 22 da 10 heur 17 minuten eus ann noz.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 76). DISSADORN 17 A EOST 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchous a dle bezaa great da Berc'hen ar gazeten, d'an Autrou DE KERANGAL, kerhent.
Dezhan lvez e tle bezaa casset bretzilien an oll scridou da lakaat var an gazeten.

Kemper, 17 a viz Eost 1878.

Mouez ann oll na hell ket fazia. Setu eno eme ar Radicalet, creden ar guir Republicanet.

Ma ve pemzec den assambles ha ne vent ket oll a unan, ma ve 8 eus eun tu ha 7 eus eun tu all, ar re-man a renco coll gant ar re genta hag a renco plega dezho, hag e vent ar re falla eus ann dud ; gant ann 8 eta ema ar virionez, ha gant ar 7 ar gaou. Hogen, me suppos, e teufe daou eus ann 8 da vervel en eun taul, neuze ar virionez a chenchefe tu hag e teufe tro ar 7 da gommandi d'ar 6 a vije chomet eus ann 8 kenta. —

Ma ve credet eta d'ar Radicalet, ar gaou hag ar virionez a ve henvel pe gentoc'h a ve ar memes tra, pe guir eun den muioc'h pe neubeutoc'h a laca ar gaou da veza guir hag ar virionez da veza gaou !

Pebes sottoni ! Egis ma alfe beza ouspen eun Doue, ouspen eur virionez ! Ah ! ma lavarfent e ve ann ners hag ar galloud gant ar re a vez ar muia tud oc'h ho heul, neuze ne ve tra da lavaret, hag e renkefemp oll suja dezho ; ia ma ne vemp ket goest d'en em zifen ! Hogen, lavaret e ve ar guir gantho, e ve al lezen gantho, petra lavaran-me, lavaret eo int ho unan a so al lezen beô, set' aze eun dra ha ne ve ket goest cals eus ann dud d'her c'hridi ma ne ve ket c'hoarvezet en devejou nevez tremenet.

— E *Previnquières* (departamant ann Aveyron) ez oa eur scol dalc'het gant seurezet ar Famill-Santel. Ann ti-scol a ioa bet savet gant arc'hant ann dud vad assambles gant hini ar seurezet ho unan. Ann ti-ze eta savet evitho a ioa dezho ha nan da zen all ebet.

Eno ne oa ket c'hoarvezet ar pez a so bet c'hoarvezet e Kerber hag e Lanvellec : Conseillerien ann ti-kear a felle dezho derc'hel atau scol ar gommun d'ar seurezet ha conseil bras ar scoliou er Prefectur (nemet ar Prefet) a ioa a du gantho.

Rag-se, ar Prefet n'hen devoa ket ann digare, evel Dumarest, da lavaret e oa conseillerien ann ti kear ha re conseil bras ar scoliou a du ganthan ha ne rea ken *nemet heulia balonteiz ann oll*, pa'z eo guir er c'hontrol ez oa ann oll a crep dezhan.

Ma ! pe vern kement-se ? Lavaret eo *mouez ann oll* a dle ober lezen er vro a so mad evit trompla ar ginaouejen hag ar baltejen, mæs ar Radicalet pa 'ma ar galloud etre ho daoudmoa voar mad tre heulia santimant ann oll pa blij dezho, hag he zisprij, he lezel a gostez pa n'ema ket a du gantho.

Setu petra a c'hoarvezas en dro-man.

Ar Prefet hen devoa lavaret e tennfe ar seurezet eus ho zi hag e felle dezhan derc'hel d'he c'her. Kense e cassas urs da Souprefet *Villefranche* mont da Brevinquières d'ober ar pez a c'hourc'hemenne dezhan. Heman, doc'htu, c'hoant hen deus me chans da veza hanvet Prefet, a bartias evel Malbrouk evid mond d'ar brezel, 16 jendarm ganthan, gant sabrinier ha pistolodinier.

Aman, lenner keaz, c'hui a sonjo marteze ez oa ouspen eur rejimant seurezet ebars en ti-ze : han, nan, e mare ordinal ne vije nemet tein mæs en devez-ze ez oa digouezet diou all eno dre bezon : ha setu perag, a leveroc'h, a gasse ar Souprefet 16 jendarm ganthan ?

Ma carfec'h cridi ! gant daou e vije bet travoalc'h ma ne vije bet ken d'ober nemet tenna ar seurezet er meas eus ho zi. Mæs siouas ! habitantet ar ger-ze a ioa droug ennho o velet e clasker tenna ho seurezet digantho hag ar Souprefet hen devoa aoun e teufe ann dud-ze d'en em zevel en he enep evel ma c'hoarvezas e guirionez hag eo d'en em zifenn he unan m'hen devoa casset kement all a jendarmeet.

E leal pa antreas ar Souprefet en ti-scol hag ann archerien ganthan ez eas d'ho heul eur fors tud evid difenn ho seurezet ha caën a ioa lavaret dezho en em denna ne felle ket dezho hen ober. Neuze ar Souprefet a roas urs prepari ann armou ha panefe ma zeuas ann Autrou person da lacaat ar peoc'h ha d'ober d'he baræssionis en em denna, e vije bet eno goal garnach marteze.

Æt ann dud er meas, ar Souprefet a lavaras d'ar

seurezet en em denna, mæs ar re-man a respontas n'her rafent ket. Neuze ar jendarmeet a begas ennho hag ho c'hassas er meas ann eil goude heben gant ar vugale a ioa var bension gantho da eis heur hanter eus ann nos heb rei conje dezho da gass tam dillad ebet hag heb beza nec'het da c'houzout da beleac'h ez afent da loja. A drugarez Doue ne oe ket red dezho chomm var ar ru na ne vancas ket a diez dezho d'en em repui.

Petra sonj deoc'h d'eus ar pez labour-vraô-ze? Ha c'hoas petra benag ma veler e meur a blas ar Radicalet o c'hoari ho fotret mad, ne ket gantho c'hoas ema ar galloud. Petra a raint eta pa ne vezo mui den o viret outho da vont re hir?

— Evid discuez deoc'h eun tam benag petra eo ar Souprefet-ze, setu aman lod eus ann traou braô hen deus cavet da lavaret da superiorez ar seurezet.

Ar Souprefet. — Itron, e hano al lezen e roan urs deoc'h da guitaat doc'htu eun ti hag hen n'e ket deoc'h.

Ar superiorez. — Autrou souprefet, ni ne d'aimp ket ac'han a volontez vad, c'hui renco hol lacaat er meas.

Ar souprefet. — Urz am eus d'ober ar pez a ran, ma ne sentit ket, aman abars nemeur e vezo eur goal exempl hag e ouzoc'h ez eo scrivet el leoriou sacr : malheur d'ann hini a ro ar goal exempl !!!!

Ar superiorez. — Autrou souprefet, ma ve roët aman ar goal exempl a livirit me a sonj din ne ket me a vezo caus.

Ar souprefet. — Ma ne fell ket deoc'h suja d'ar re ho deus ar galloud etre ho daouarn, penaus e fell deoc'h e teufe S. Per da zigori deoc'h doriou ar Barados ?

Ar superiorez. — Me ne sonj ket din e alfe S. Per beza droug ennhan rag ne fell ket deomp cuitaat eun ti a so deomp.

Ar souprefet. — Ho ti a so savet var douar ar gommun ha dre-ze var douar ar c'houarnamant.

Ar superiorez. — Ia mæs, ni eo hon deus paët evid he sevel.....

Ar souprefet. — Ia ar guir a so ganeoc'h, gouzout avoalc'h a ran, mæs al lezen a so a enep deoc'h.

Ar superiorez. — Pe sort lezen ?

Ar souprefet. — Me a so al lezen beô. —

Travoalc'h eo, ha n'e ket red lavaret muioc'h evid rei deoc'h da anaout petra eo ann den. Ni a sonje deomp ne oa ket possubl cahout prefet all ebet goassoc'h adversour d'ar Freret ha d'ar Seurezet eget Dumarest prefet ar Finister, mæs breman e velomp avoalc'h ez eus c'hoas cals all hen-vel outhan. Ma ! ne ouzoun ket mad petra sonj ar re all d'oc'h kement-m n, mæs dime ne zisplij ket cals guelet ar Radicalet discuez petra int : marteze ar guel-ze a rai da gals a dud digori ho daoulagat hag a zesco dezho penaus pa lavar ar veleïen evessaat hag henvel evid ar c'hargou, tud a relijion, n'e ket evitho hebken e prezegont (egis ma lavar eur neubeut tud diskiant) mæs dre interest evid ann oll ha gant aoun e c'hoarvesfe droug gant ar re so bet roët dezho gant Doue da zioual.

A.

AR REVOLUSION.

(*C'huec'hvet loden.*)

Lezennou 1789.

Hirio e clever cals a dud o veuli *lezennou 1789* ha ne voar casi den ebet petra int e guirionez. Ne hellomp ket beza souezet a gement-se, rag al lezennou ze a so ken reustlet, e hell ann oll cahout ennho ar pez ho deus c'hoant. Ann dud honest, berr ho guelet, ne gavont ennho netra fall hag ann dispac'herien na hellont ket ho meuli re. Oll ho deus c'hoant ho c'hemer evitho ho unan, scrivet int var banniel kement dispac'her a so, ha gouscoude ne hellont ket beza guir nemet en eur fæsoun. Ma ! guelomp gant sclærijen ar Feiz ha ni a hello guelet petra int e guirionez ! ne livirimp netra re, mæs ober a raimp hor possubl evid ho discuez *oll* deoc'h ha credi avoalc'h a reomp ec'h hellimp rei deoc'h da anaout eo ar serpant coz, Satan, hen deus insitet anezho.

O velet labour ann-dud-ze a ve hanvet gant ho bugale leun a orgouil, tadou al liberte, ar re ho deus savet ann urs a so breman etoues ann dud, e velimp herves m'hel levere Bossuet d'eus eun neubeut all henvel outho, « marg' ho deus ar re, « a leverer ho deus roët d'ann dud muioc'h a « frankiz, muioc'h a eürusdet, cresket pe vihaneat « ar maleuriou, ha na rencomp ho c'hemer evel « madoberourien pe kentoc'h evel tud casset gant « ann Autrou Doue beteg ennomp d'hor punissa. »

Er bloas 1789, epad ma zistruje ann Deputeet a ioa neuze, rag ma oant ar re grenva, lezennou coz ann Ilis e Frans ; epad ma lament diganthi he madou d'ar 4 a viz eost ; ma laërent var ann Ilisou ar vesseliou sacr, d'ar 27 a viz guengolo, ma chasseent ar Relijiuset eus ho c'houenchou d'ann 18 a viz here ; er mare-ze memes eo e reant al lezen nevez-ze ho deus hanvet *Disclæriadur guiriou ann den* hag e vije bet cals guelloc'h he henvel : *Distruj guiriou Doue ;* hag hounez eo al lezen-ze a hanver breman Lezennou 1789.

Be a so bet etoues ar gristenien lod hag ho deus clasket, evid gounis muioc'h a dud d'ann Ilis, ho deus clasket discuez ne ie ket al lezennou-ze a enep ar feis nag a enep guiriou ann Ilis, ha n'ho deus ket espernet ho foan evid hen ober. Hogen

mar d'e guir e ve possubl hen discuez en eur mod benag ma ne ve sellet nemet ous ar c'homsou, na heller mui en em drompla pa ve evesseat mad ous ann oberou. Ar Revolusion a lavar eo al lezennou-ze dezhi hag eo int ho deus he sicouret d'ober kement all *a draou caër !!!* a hent all ann dispac'herien a so atau hano gantho eus al lezennou-ze er brezel a reont d'ann Ilis.

Penaus'ta ne ia ket ann oll dud honest a enep dezho ? — Nemet ken rag ma eo kemesket ennho ar virionez gant ar gaou hag ar gaou a so eaz meurbet da lonca pa vez kemesket gant eun neubeut guirionezou.

Evid guir etoues al lezennou 1789-ze, ec'h en em gav unan benag deut deomp digant hon tud coz pe digant ann Ilis hag a oa collet ar sonj anezho pell a oa. Unan benag eus ann Deputeet o veza ho c'havet a sonjas e oant mad da gelenn ann dud hag e reas anezho lezennou-nevez pa oant cals cossoc'h evithan.

Al lezennou-ze evid eul loden all a so guirionezou ken anat ha ker selear ne oa diæs da zen ho c'havout heb p[illegible] mæs dreist ann oll lezennou-ze ez eus unan ha[illegible] bunez eo a ro d'ann disclæriadur-ze he zalv[illegible]gez. Houman eo : *ar sosiete, ar bobl, ne zep[illegible] l'eus den, ne renc suja da zen.* Da lavaret[illegible] ar bobl na dle ket senti ous ann Ilis griste[illegible] he deus ken mestr nemethi, ken lezen ne[illegible]e bolontez ha ne ket red dezhi en em jala g[illegible] gourc'hemennou Doue na gant re he Ilis. Bolo[illegible]z ar bobl lakeat e leac'h bolontez ann autrou [illegible]ue ; lezen ann den lakeat dreist lezen ann au[illegible]ou Doue ; *guiriou ann den !* savet huelloc'h [illegible]get guiriou ann autrou Doue, setu e berr com[illegible]ou petra eo al lezennou ker brudet-ze d'eus 1789.

Beteg ann devez-ze, ann oll a anaïe ann Ilis evel mouez ann autrou Doue o parlant ous ar bobl hag ive ous peb den en he bart he-unan : ha ma oa bet, abaoue eun neubeut bloaveziou, en em zavet unan benag a enep ar guir-ze eus ann Ilis da gommandi d'ann oll, biscoas den da vihana, n'hen devoa disnac'het ar guir, ar galloud-se dezhi.

Rag-se mar de guir lavaret ne d'int ket oll ker fall ha ker fall lezennou 1789, oll assambles, dreist oll ar speret fall hen deus great ho dastum a so goassa cabalad ann den a enep Doue, ar bobl oc'h en em sevel a enep Jesus-Crist Roue ar poblou, Roue ar rouane. El lezennou-ze eta, ar pez a gavomp da damall dreist ann traou all eo ar speret fall-ze rag evid ar guirionezou bras-ze *ar guir liberte, ar guir egalite, ar garantez a vreudeur* a dlefe beza etoues ann oll dud, ar re-ze a so deomp. Jesus-Crist hag ann Ilis eo ho deus ho roët deomp ha n'e ket ar Revolusion, houman ne ra ken nemet ober anezho gevier ann droug-speret d'oc'h guirionezou ann autrou Doue ma oant kent.

Eur c'hristen catolic na hell ket eta heulia ann *oll* lezennou-ze, neubeutoc'h c'hoas, na hell ket suja d'ar speret fall hen deus ho insitet hag a'scuill anezho etoues ann dud.

Hogen, diæs bras eo compren kement-se, ar pennadou hon deus c'hoas da scriva hen disclæriocals guelloc'h deoc'h.

XII

Lezennou 1789 oc'h sclærijen ar Feiz.

Setu aman ar seitec pennad d'eus disclæriadur guiriou ann den.

Goude eun doare prezegen scrivet, ha n'e ket eaz guelet petra ho deus bet c'hoant da lavaret, ann deputeet-ze a lavar e reont al lezennou-ze e presans *ann hini a so dreist ar re all.* Ma n'ouzoc'h ket petra eo henez a so dreist ar re all, m'hel lavaro deoc'h. Eun dra benag a oa insitet gant bugale *Voltaire* ha ne oa tam ebet henvel ous ann Doue beô ; ous ann Doue guirion, ous Doue ar gristenien, hor zalver Jesus-Crist o veva er bed-man hag o c'houarn anezhi dre he Ilis hag hon Tad santel ar Pab he vikel. Hen assuri a hellan deoc'h, n'e ket dirag hor zalver Jesus, neubeutoc'h c'hoas gant he zicour ma reas ann deputeet-ze ho *disclæriadur.*

I. — « Ann oll dud o c'henel hag epad ho oll « buhez, a so libr ha kement ann eil evel egile.

II. — « Kement breuriezat tud a so fountet var « ar Politic, a renc beza savet evid difen ar gui- « riou a teu gant ann den var ann douar ha na « hell den all ebet ho lemel diganthan. Ar guiriou- « ze eo al liberte, ar peoc'h hag ar guir d'en em « zifen d'oc'h ar re ho defe c'hoant d'ober ho « mistri varnezhan.

III. — « Digant ar bobl eo e teu peb galloud « hag heb he c'honsantamant na hell den cahout « guir varnezhi.

IV. — « Libr eo peb unan d'ober ar pez ne « noas ket ous ar re all.

V. — « Al lezen na hell difenn nemet ar pez « a hell ober gaou ous ar bobl. — Ne heller ket « miret ous eun den d'ober ar pez ne deo ket di- « fennet gant al lezen, ne heller ket kenneubeut « he lacaat d'ober ar pez ne de ket gourc'hemen- « net ganthi.

VI. — « Al lezen eo bolontez ann oll. Kement « hini a so o chomm en eur vro hen deus guir « d'he ober, hen pe autramant ar re ve choaset « ganthan. Al lezen a renc beza henvel evid ann « oll, pa zifenn ha pa buniss. Ann oll sitoïanet « o veza evithi kement ha kement ann eil evel « egile, ar c'hargou, ar plassou hag an eno- « riou a renc beza roët couls d'ann eil evel d'e- « gile, hag heb sellet ous netra all ebet, nemet « ous ho descadurez, ous ho zalanchou hag ho « vertuziou.

VII. — « Na hell den beza tamallet netra dez-

« han, beza arrêtet na prisoniet, nemet hervez al « lezen ha pa bermet houman hen ober. Ar re a « ra pe a laca ar re all d'ober eun dra benag a « enep liberte ann dud, a renc beza punisset, « hogen, peb sitoïen galvet pe arrêtet dre urs al « lezen, a renc senti doc'htu. Eur c'hrim a ve « dezhan enebi ous al lezen. »

VIII. — Al lezen na dle dougen nemet ar poaniou a so red ha red mad da gahout, evid miret oc'h ar re fall d'ober ann droug ; den ebet na hell beza punisset nemet mar g'hen deus great eun dra benag control da eul lezen great araug he faut.

IX. — Peb den o veza sense divlamm ken ac'han ma eo bet disclæriet criminal gant ann dribunal, mar d'e red he arrêti, eo difennet stris hen ober, hag e vezo punisset gant al lezen kement trà a vezo great a enep dezhan nemet ar pez a so red evid miret outhan da dec'het cuit.

X. — « Na hello den beza clasket affer outhan « evid ar pez a sonj divarbenn ar Politic, na « memes divarbenn ar Relijion, nemet ne raï nè- « tra control d'ann urs vad renket gant al lezen.

XI. — « Peb den hen deus guir da rei d'ar re « all da anaout he sonjesonou hag he vennosiou, « rag-se eta peb sitoïen a hell lavaret, scriva, « moulla pe lacaat moulla ar pez a garo, nemet « ma renco respont dirag ar justis, ma rafe eun « dra bennag difennet gant al lezen.

XII. — « O veza ma ve red aveichou difenn « guiriou peb den e vezo red cahout evid-se eun « neubeut soudardet : hogen ar soudardet-ze a « vezo e servich ann oll ha nan hebken e servich « ar re a vezo o commandi dezho.

XIII. — « Evit paëa ar soudardet-ze hag ive « evid paëa mizou ar C'houarnamant, ann oll a « renc paëa eun dra benag. Ar c'hargou-ze a « vezo ingâlet etre ann oll sitoïanet peb hini her- « vez he c'halloud.

XIV. — « Ann oll sitoïanet, int ho unan, pe « autramant ar re a vezo bet choaset gantho ho « deus guir da velet pegement a vezo da baëa, « petra a vezo great gant ho arc'hant, penaus e « vezo dastumet, pegement a renco peb unan da « rei, ha pegeit e vezo red paëa ar c'hargou-ze. « Na hello den lacaat cargou nevez var ar bobl « heb he c'honsantamant.

XV. — « Ar bobl a hello goulen cont eus ar « pez ho devezo great, digant kement hini a so e « carg.

XVI. — Kement pobl ne de ket difennet mad « guiriou ann oll ennhi, na dispartiet mad galloud « peb rum tud, kement pobl a so er stad-ze ne « ket fountet mad he gouarnamant.

XVII. — « Na hello beza lamet nag he vadou « nag he zanvez digant den ebet nemet ar c'hou- « arnamant he deffe ezomm anezho evid avantach « ann oll ha ma ve neuze tennet eun dra benag « diganthan, e renco beza paët dezhan talvoude- « gez ar pez a vezo bet tennet diganthan. —

« Hogen a lavaroc'h din, merket oc'h eus evel « danjerus oll pennadou al lezen-ze nemet ann « eisvet hag ann navet ! » — Ia guir avoalc'h eo, mæs red mad a oa hen ober. Evid ann hini ne vell ket hirroc'h eget beg he fri, al lezennou-ze ne glascont sort ebet affer ous ar Relijion nag ous ann Ilis, ha gouscoude pa evessaër mad outho e veler sclear avoalc'h ne glascont nemet distruja penn da benn kement tra so bet fountet ha renket gant ar Relijion gristen. Ne fell ket dezho mont bete laza ann Ilis dirag fass ar bed oll, mæs he mouga a garfent oc'h ober van da veza mignonet dezhi.

Al lezennou fallacr-ze a so ennho 5 pe 6 tra dreist ar re all, var bere ez eo diasezet ar pez a hanver *ar bed eus a vreman* (le monde moderne) Ma ! var ar re-ze e fell deomp poueza eun neubeut.

Ann Ilis hag ar c'houarnamant a renc beza dispartiet ann eil dious heben ; d'oc'h ar bobl hebken eo e teu peb galloud guirion : al lezen great gant an dud, na hell ket fazia : liberte, egalite. Setu petra a gaver el lezennou-ze ; setu ous petra e rencomp evessaat mad. Mar plich gant ann autrou Doue, abars pell ho pezo anavezet mad pegen talvoudus eo hen ober.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Madou ar re all.

(*Seisvet pennad*).

En em ziouall dious laëronsi.

Etretant Bridot hen devoa great da Noëmie aseza hag ec'h asezas he unan, goude beza kiniget eur gador da Cesaire.

Heman a reas sin ne felle ket dezan aseza hag o veza saludet ann dimezel e lavaras dezhi :

— Dimezel, emezhan, me sonje din ne vanken netra d'ho tad... mæs faziet e oan..... setu aman ann 2,000 lur.

Hag ec'h astenne dezhi ann daou villet mil lur bet e prest digant Bridot.

Noëmie saousanet ne finve mui.

Kemerit ta, eme Cesaire, kemerit pa lavaran deoc'h pa anavezan oun bet faziet... ha pa meus sonj breman.

— Re neubeut amzer a ioa abaoue ma oa bet casset ar billet deoc'h evid m'ho pije all disonjal...

— Re neubeut amzer, eme Cesaire ! Piou hen deus hel lavaret deoc'h ?

— Ganin va unan e oa bet scrivet.

Cesaire a rusias ken n'helle mui.

— A veac'h ma oa daou viz abaoue ma oa bet casset deoc'h, a gendalc'has Noëmie, hag evid eur mestrouer, daou vil lur a so re vras somm arc'hant evid m'ho pije allet ancounec'haat.....

Cesaire n'he lesas ket da lavaret muioc'h.

— Ia, emezhan, me vouie avoalc'h n'em boa ket paët d'ho tad ar somm-ze. Gaou am eus lavaret... Deut so keuz din hag e fell din repari va fec'het ha renta hoc'h arc'hant deoc'h. Kemerit 'ta !

Kement a veac'h a ioa varnezhan ma kinige semplaat; stoui he benn a rea hag he zorn a grene oc'h asten ar billejou.

— Autrou, eme Noëmie muioc'h mui sebezet, ne sonjit ket m'ervad er pez a livirit.

— Eo, eo, eme Cesaire nec'het bras, ar virionez hoc'h eus goulennet hag am beus he lavaret deoc'h. Breman e tleit beza contant. Kemerit 'ta !

Ar plac'h iaouanc a bellaas ar billejou gant he dorn hag ar respontas :

— Nan Autrou... dremm eun den honest a so varnoc'h, ne fell ket din cridi ar pez a livirit, n'ho credan ket. Hag ouspen, penaus e vijec'h-hu deut endro ker buhan ?

— Perag, eme ar martolot tenereat he galon ? Me am beus ho cuelet o lenva er mintin-man er veret, me am beus ho cuelet n'eus ket pell so c'hoas o tont er meaz egis eur baourez keaz d'eus ti ho tad.

— Neuze Noëmie o c'hoarzin c'huero a lavaras evel o prezec ganthi he unan, ah ! breman e ouzoun.....

— E ouzoc'h petra, a c'houlennas assambles Cesaire ha Bridot ?

— Va zad hen deus marteze, eur veich benag rentet servich d'ann autrou Heurtevent, d'oc'h he zremm am beus he anavezet doc'htu, mad eo hag anaoudec.....

— Mæs erfin.....

— Ar goassa so — ha m'ho peus lavaret gaou dre druez ouzin, me renc lavaret ar virionez deoc'h, autrou Césaire, — ar goassa so, ne fell ket din reseo ann alusen.

— Ann alusen ! Petra livirit ?.....

— Ma, lacomp eur servich, ma kirit, mæs biken ne rafoc'h din lavaret ia.

— Ma neuze, eme Cesaire, ne rin nemet presta ann arc'hant-ze deoc'h : c'hui a rento anezho din ..... divezatoc'h..... pa helloc'h.....

— Autrou Heurtevent, eme ar plac'h iaouanc, ebars em famill-me, biscoas n'eus kemeret arc'hant e prest nemet pa ouzer e ve possubl hen renta eur veich benag. Hogen, hirio va breur ha me omp deut da veza ker paour ne hellomp mui cahout fizians e aljemp eun devez benag renta hoc'h arc'hant deoc'h.

— Evelse n'eus fors penaus e kinigan ann arc'hant-ze deoc'h e livirit nan atau ?

— Ia, ia, autrou Césaire, ne livirit ken, mar plich..... Ann autrou Bridot a hello hel lavaret deoc'h, eun tam benag oun henvel ous ma zad, hag eur veich m'hen devoa heman lavaret nan...

— En han' Doue ne livirit ket ar goms-ze, dimezel, kemerit amzer, sonjit ha sonjit c'hoas araug refus : ma n'e ket evidoc'h ra vezo evid ho preur. Ann arc'hant-ze, c'hui ho pezo ezomm anezhan : deoc'h eo. Ia... credit ar pez a garoc'h me so eul laër pe autramant am eus truez ouzoc'h, ne ran ket fors, mæs kemerit, me ho ped, ar pez a ginnigan deoc'h.

— Nan, emezhi, ho trugarecaat a ran d'eus ho madelez, na biken ne gollin ar sonj anezhi. Hogen,... pardonit ac'hanoun, mæs mouez va breur am eus clevet ous va gervel.....

Ha setu hi o vont cuit, o lezel Césaire sebezet ha glac'haret oll, dre na helle ket, caër hen devoa, renta ann arc'hant-ze a zeve he zaouarn dezhan.

Souden e clevas eur vouez, hini Bridot, oc'h he c'hervel : — Césaire !

Evel dihunet dre ar vouez-ze e troas he benn, hag e velas Bridot ann daëlou en he zaoulagat oc'h astenn he zorn dezhan :

— Penaus, eme ar paour pesketaër, na c'hui kenneubeut na fell ket deoc'h cridi oun laër... am beus lavaret gaou ouzoc'h.....

— Her gouzout a rean abars m'ho poa hen anzavet, hag e claske atau dorn Césaire evid he starda :

— Trugarez ! oh ia trugarez, eme Césaire leun a anaoudegez vad evid kement a vadelez. Oh ! breman e vezimp daou, rag c'hui a zeufo a du ganin ha n'e ket 'ta ?..... Gouzout a rit n'hellan ket derc'hel ann arc'hant-ze ; devi a ra va daouarn.

— Peoc'h ! eme Bridot, peoc'h va mignon, eun den eveldoc'h hag hen deffe bet ar malheur d'ober eur pec'het bras benag, pa deu da anaout ha da anzavout he bec'het dirag Doue, netra ne ve goest da viret outhan d'he repari.

— Ia ! eno m'a ann dalc'h ; red eo ober dezhi reseo ann arc'hant-ze a vancan dezhi : ma ve red me roio dezhi oll ar pez am eus. Ia ! ann dra-ze a ve marteze ar guella. Goas a ze evidoun mar d'oun bet diskiant avoalc'h evid ober evel kelliæs a hini fall me a baëo evitho oll ha renta d'ezhi va unan kement he deus collet. Autrou Bridot ne anavezit ket c'hoas ac'hanoun. Abaoue eur miz so ne ran ken nemet falgaloni hag hirio n'am beus ket allet lavaret ar pez hen divije great dezhi kemer ann arc'hant-ze... Mæs Cesaire Heurtevent a so eur martolot mad, ar rusta ma ve ar mor, ar guella ma anavezer anezhan. Eur veich m'hen deus sonjet mont en eun tu benag nag ann avel nag ar mare ne dint goest da viret outhan.

— Guelomp, autrou Bridot, guelomp, c'hui so

eun den oajet, anaout mad a rit al lezen.... Me chans e ve cavet eur voïen benag da rei argoulou da eur plac'h iaouanc paour en despet dezhi he unan, en despet d'he orgouil. Eur voïen benag a dle beza d'he finvidicaat caër he devezo !

Ne anavezan hini ebet, eme Bridot o vousc'hoarzin.

— Hini ebet ?...

— Eo, eme Bridot, unan a so mæs ne dâl netra nag evidoc'h nag evithi.

— Petra eo ?

— Ne dâl ket poan hel lavaret deoc'h.

— Marteze. Livirit atau.

— N'eus ken nemet eun dimizi..... guelet avoalc'h a rit ne heller ket sonjal e kement-se.

— Na perag ne ve ket great, eme Cesaire heb abafi.

— Oh ! eme Bridot, ne vouien ket petra leveren... mæs pa sonjan n'e ket possubl....

— Guir eo, hi so eun dimezel ha me d'oun nemet eur martolot gross hanter zesket, mæs pa n'eus ken moïen da dénna anezhi eus ar vizer, na da ziscarga va c'houstians !

— E leal, eme Bridot, ar guella ve marteze.

— Er jardin ema, eme Césaire, it d'he c'haout ha goulennit diganthi hag hi a ve contant ac'hanoun.

— Egis-ze doc'htu, eme Bridot, hag heb sonjal muioc'h ?

— Doc'htu ! ne c'houlennan ket e lavarfe ia heb beza great he zonj araug, eun dra hebken a garfen da c'hout. Mar g'hellan cahout fizians e prijefe va c'hemer evid pried mare benag.

— Ma ! eme Bridot, scoomp var ann houarn epad ma eo tomm ! Chomit aman va mignon, da c'hortos ac'hanoun, heb dalc e vezin distro. —

Ha setu hen o vont d'ar jardin d'he dro da c'houzout petra lavarfe Noëmie. A.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

CUZULIOU VAR AN TU A ENEP

(Kenta loden)

Var a velan, lenner keaz, hag hervez ma clevan cals tud all oc'h hel lavaret, oll menosiou ann dud ho deveuz chenchet penn d'ar vaz ; ann oll bennou, en amzer hirio, a zo troët var an tu a enep, collet gantho penn ho fouell, ia braô... Ar skiant-goz a gavet re fur, calz re striz, taulet eo bet eta a gostez evel eur c'hoz votez toull. E leac'h ar vamm-goz louët-se, ez euz lakeet eur reizic-vihan nevez flamm, eaz cahout *affer* out-hi, unan jentil tre, mist ha coant, a ra lazik d'ann oll dechou fall ann den evel eur verc'hik vad d'he zad : gant-hi ar sempladurez ac ar goall gredennou, ar ioulou fall a c'hell frincal ha c'hoari ho faotret iaouanc ; dishual tre en em gavont, hag ho c'habest a zo gantho var ho mouë.

Pa'z-eo guir, lenner keaz, ema pep tra var ann tu a enep, ne hellan mui rei deoc'h cuzuliou evel guechall, ne hellan mui rei cuzuliou var an tu guir, cuzuliou var eünn: rag morse ne zigouesfent gant ho ferc'hen, pa'z-eo guir eo casset ar skiant fur da redec bro, great dezhi lacaat an alc'huez dindan ann or. Her gouzout mad tre a rit, daou soudard hag a raffe er memez amzer, unan un dro var seul e votez d'an tu cleiz, egile d'ann tu deou, ne veffe ket ho fri var ar poënt d'en em gavout. Pe mar kirit, ma zigoesfe deomp hon daou, en eur guitaat kear Kemper, kemer c'hui hent ar C'hastel-nevez, ha me, hent Pont 'n Abad, ne hen assur deoc'h, ec'h alfemp diztrei da c'huitellat ann eil d'egile ha da hopal : « *Jann* « *dired buan eta!... Jakez e peleac'h emout?...* « *chomm d'am gortoz eta....* » heb cahout aon da en em arruout, caër hon devezo gedal. Ma teuffe eur c'hemener, *resped deoc'h,* da c'hriziat daou dam mezer unan var an tu a enep, un all var an tu guir, biken ne vezo braô ar chupen, biken ann daou dam-ze n'en em gleffint, unan a raio min flour, egile min trenk, min gross.

Mad, ganime e c'hoarvesfe evel-se ive, ma rofen deoc'h cuzuliou var ann tu guir, pa e moc'h oll var ann tu a enep : biken n'en em glevimp.

Red mad eo din eta chench tu d'am c'huzuliou, braoc'h e tigoueschint, eassoc'h e vezo deoc'h, ha din-me na vezo ket tre ken inouüz. Pell 'zo e maoun o reï deoc'h cuzuliou var ann tu guir, ha me gav din, n'hoc'h euz ket ho heuliet atau ; piou a voar ? marteze zoken hoc'h euz lavaret liez a veich : « Setu aze eur randon coz avad, ne ra nemet lavaret d'eomp ar memez sorc'hennou. »

An traou-ze na blijont ket re din ; rag n'oun ket c'hoaz coz louët ; gouzout a ran mad-tre petra a lavaran ha petra am euz c'hoant da lavaret.

Mæz, bezit dinec'h : traou nevez a vank deoc'h ! bet o pezo muioc'h eget neubeutoc'h : me en em laca hirio en tu ganeoc'h, hag em euz evit-se chenchet tu d'am zeod. Ar Breiziad a gar mad ar virionez : red eo beza henvel ouz tud he vro, ouz tud he amzer ; hogen oll ho c'havan gloc ha gloc var an tu a-enep, mad chenchomp eta tu d'hor c'huzuliou ; mæz dalc'homp mad d'ar bilost.

Da genta e lavarin deoc'h emaoun en dro-man, o sonj espern ho sempladurezou, ho coall gredennou, ho ioulou fall, ho sotoniou zoken, ma zigoueste deoc'h ober sotoniou eur veich benag. Be veich ma teuïo en ho penn ar froudenn da lavaret pe da ober un dra benag, me a ziscano gant eur vouez truezus : « ann dra-ze a zo mad, kement-ze a zo « sclear hag anat; autrou keaz, ne lavaran ket « nann. »

Ne ket aoualc'h kement-se, guella ma hellin e rin evit reï deoc'h un tamm cuzuliou benag, ma helloc'h essaoc'hig a-z-e heuilla ho teichou, ho ioulou, ho plegou fall. Setu ; emoc'hu eaz breman ?... va gervell a raffot-hu c'hoaz « trompler-c'hoari ?... »

Guelomp da genta penaus e alfec'h droug-prezeg euz ar relijion gant sevenedigez, ober goab braô anezhi. Lakeomp ho peffe c'hoant da zroug-prezeg anezhi ; ha marteze hoc'h euz eun abec benag evit-se, piou a voar ? Mar d'eo digouezet ganeoc'h ober, hed ho puez, eun dra ha ne ve ket cavet *catholic catholic* gant ann dud a Iliz, ez hoc'h bet gourdrouzet eun tam benag, abalamour m'ho poa great un dra difennet gant lezennou Doue ha re an Iliz. Ho coustians ive he deveuz great rebechou c'huero deoc'h evit ar memez tra ; houman dreist oll a zo eur goall hini. Setu c'hui o cahout poan-benn, annn apotum-du zo e taill d'ho mouga ; ma ne hellit taolen divar ho calon ar pez a ra poan dezhi, setu c'hui eun den collet. Clasc a rit ann tu da zislounca eul lodennig euz ho pilimm var ar relijion, a zo, var ho meno, ar penn-cauz a gement-se..... Mad ! kent a-ze, n'en em encrezit ket ann disterra ; dislonkit buhan ha buhan hoc'h apotum-du, gant aon na raffe re a zrouc coff deoc'h. Caout a reer hirio louzou evit lacaat da strinca divar ar galoun an dour fall-ze : perag na gemerit ket ar seurt louzou-ze ?... an oll, couls lavaret, ho c'hemer ; hag oll e reont *tro-vad.* Goaskit 'ta, va zud, dalc'hit stard varnhi !!! perac na vroudit ket ar relijion evel calz all ; hirio ema ar giz d'ar vugale da *foeta* ho mamm !....

Mæz evit-se eo red kemer eun tamic troïen : clascomp an tu guella, rac eno ema an amann....

Ne ielfot ket da zrouc-prezeg ar relijion a boues ho penn hag en eur ober calz trouz ha calz *estramagou* ; Oh ! nan, ne d'euz nemet ann dud drouc-desket, maget en eur forn, tud ha ne anavezont doare ebet da prezeg, hag a ra traou ker gross-se ; c'hui a dlee labourat *finô.*

Setu ama penaus : Da genta e leverit ez hoc'h eur c'hristen euz ar choazadou, catholic beteg ivinou ho treid, hag e rit neuse meuleudi ar relijion var an ton-braz, evelhen : « Ar relijion a zo eun « dra santel hag enoruz meurbet ; a viscoaz ezon « bet leun a zoujans, a garantez evit Relijion-vad « hon tadou-koz ; nag a vad he deveuz-hi great « d'ann dud ! nag int zo caër kenteliou an aviel. »

« A viscoaz em euz dalc'het mad d'ann Aviel ! « .... me zo un den a zoujanz Doue, crenvoc'h « em feiz eget meur a hini hag a lavar ho chape- « let noz deiz hag a ia bemdez d'ann oferen !... »

Goude ar c'homzou-ze caër ha flour, e clasket ann tu da ober un anter-dro var ann tu-cleiz..... Claskit buhan ha buhan eur fazi, eur gaou benag da damall d'ann dud devot. An dra-ze ne vezo ket re-ziez, tu pe du e caffot eun *toull-bir* benag; rag ann dud devot a zo euz ar memez danyez gant ann dud all, hag e peleac'h ema ann den ne fazi-morse ? Eur veich cavet ganeoc'h ar gaou pe fazi-ze, hopit *harz-ar-bleiz* varnhan : deskit ann den hen deveuz great ar fazi, gant ar biz ; saillit varnhan, discuezit anezhan d'ann oll ; n'hen espernit ket ann disterra : Lavarit dezhan : tostea ama, mab gaign hubot, tostea ama ma gribin da benn dit, ma d'as *dilaouïn.* Neuze grit ar van d'her c'hastiza e doare ; mæz ractal, keit ema c'hoaz hoc'h amezeien dindan ar voasc, e tistagit un taol *kil-dorn* var ar relijion ; dale'hit mad, scoït crenvoc'h crenv; c'hui eo ar mestr, tenn *guin dezhi !...* daô var ar gelennadurez gristen, var guirioneziou ar feiz, var ar veleïen, var an relijiuset, var ar seurezet..... etc. etc... Pa ho pezo lavaret ar pez a ouzoc'h var ho fenn, coulz hag ar pez na ouzoc'h ket, n'euz fors penaus, ar giz a zo evelse, neuze en em habascaït hag aozit ho taouarn, e kemerfot tre min ha doare eur santik great gant ar gountel ; sevel a rit ho taouarnigou etrezeg ann env, a gemerit evit renta testeni deoc'h hoc'h euz great eun dra hag hen deveuz great calz poan-galoun deoc'h : mæz un dra-'zo crenvoc'h evidoc'h, un dra ha ne hellit ket gouzany : « guelet an dud c'hoari gant ar relijion. »

Ar relijion se ken enoruz euz hon tadou-coz ! c'hui he c'har kement, ma carfec'h he guelet miret gant ann oll heb fazi ebet, heb dinersdet, ebet aberz ann dud : evel se e tiscleriet e carfec'h cass ar relijion a zivar ann douar, var eün d'an Env... ha setu great ho *tro* ganeoc'h-hu, setu n'euz tra mui oc'h ober poan d'ho caloun.

Setu aze hag a zo ober an dra mad ha braô, droug-prezeg euz ar relijion gant sevenedigez.

(*Eur pennad all eur vech all.*) X.

Ann autrou Tirmann, prefet departamant Bouches du Rhone, petra benag ma eo tost da vad ken radical ha conseillerien Marseille hen deus casset d'ar mearet eus he zepartamant eul lizer evid lavaret dezho n'ho deus ket kement a vir var ann Ilizou evel ma sonj da lod anezho cahout.

Conseil ann ti-kear e Marseille hen devoa lavaret e vije scrivet var kement ti a apparchant ous ar gommun ha memes var ann Ilisou ann tri gaouman a so atau e ginou ar Radicalet mæs pell bras eus ho c'halon.

LIBERTE, EGALITE, FRATERNITE.

Ann oll libr, ann oll ingal, ann oll breudeur.

Ann autrou Tirmann a lavar ne ve goest ar frouden-diot-ze nemet da lacaat sevel e peb parræz etre conseil ann ti-kear ha conseil ann Ilis. A hent all goulennet hen deus ali ministr ann afferiou a ziabars ar vro, hag hini ministr ar Reli-

jion, hag ho daou, goude beza en em glevet ho deus respontet penaus, hag e ve ann Ilis d'ar gommun, ar pez ne c'hoarvez ket atau, *ar gommun n'he deus ket varnezhi ar memes guiriou evel var ann tiez all a apparchant outhi, rag ma'z int consacret d'ar Relijion.*

N'e ket hebken e Marseille,mæs c'hoas e meur a blas eus ar Frans e alfe beza casset al lizer-ze.

Ne rafe ket droug da vear Craôn he anaout, marteze e chomfe guelloc'h en he blass.

Setu aman petra a lavar deomp ann *Impartial* divar he benn.

Ar Republicanet, emezhan, n'ho deus mez ebet mui. Kement a chouhont e tlefe ar veleïen chom en ho secreteri ma dletent beza collet ho mouez pell so. Mæs etre lavaret hag ober ez eus cals kemm, Meur a hini d'eus ar re ne ouzont ket lavaret gevier a sonj dezho marteze e alje beza ar virionez gantho hag ez afe cals guelloc'h ann traou ma ne lacafe ket ar veleïen ho fri er meas eus ann Ilis. Ar respont hoc'h eus bet da gement-se er gazetennou diveza er pez-scrid a levere *ar veleïen en ho Ilis*. Hogen pa lavar ar Radicalet ar c'homsou-ze, kement-se a sinifi : ne fell ket deomp e teufe ar veleïen da blanta ho fri en hon afferiouni, mæs ni avad a fell deomp cahout atau ar guir d'ober ar mistri varnezho ha var ho Ilisou.

Rag-se Mear Crâon hen deus lakeat staga e penn tour ann Ilis parræz ar banniel tri-liou, en despet d'ann autrou person eus ar barræz. Heman a levere n'hen devoa ket ar mear ar guir d'hen ober, dreist oll pa ne oa en deves-ze gouel ebet evid ar vro pe evid ar c'houarnamant.

Mear Craon hag ar prefet Dumarest a sonj dezho ec'h hellont heulia ha cass da benn ho oll froudennou. Me chans e vezo cavet unan benag da zeski dezho ho deus ar re all couls guiriou hag int hag e renker ho respeti m'ho deus c'hoant e teufemp-ni da respeti ho re.

N'ho deus eta nemet lenn lizer ann autrou Tirmann, ha da benn eur veich all e chomint trankilloc'h.

Ma iafe ann autrou person evid eur gouel benag eus ar Relijion da c'houlen digant ar mear lacaat eur baniel benag var ann ti-kear pe goulaoui anezhan dious ann noz, ar mear a rafe goab anezhan. Ma ! Red eo dezhan cahout sonj ha sonj mad : mar deo mestr ar mear var ann ti kear, ez eo ive ker bras mestr ann autrou person var ann Ilis hag e vezo,ken ac'han m'ho devezo allet ar Radicalet cass ar veleïen cuit hag ober marchossiou gant ann Ilisou.

Ne vezo ket evid ar veich kenta nag evid ann diveza kenneubeut mar kendalc'h c'hoas ar bed eun neubeut bloaveziou. Mæs ac'han da neuze mar greont eun dra benag en despet d'ar veleïen ne vezo nemet rag m'ho deus ar galloud, ann ners etre ho daouarn ha nan hervez ar guir.

Ouspen, morse n'oun bet goest da gompren perag ho deus lod eus ann dud kement a c'hoant da lacaat ar banniel tri-liou-ze eoc'h d'ar groas var ann touriou. Da genta tout, peurvuia ve danjer ha danjer bras evid ann hini a ia d'he staga. Hogen n'e ket ann dra-ze hebken: e beg ann tour var beb Ilis ne dle beza nemet ar groas, netra na dleer da lacaat etre ar groas hag ar Barados. Mar d'e conform ann autrou Person, rag diganthan eo e renker goulen, plas ar banniel tri-liou a so er garidou e kichen ar c'hleïer ; n'eus danjer ebet evid mont di d'he staga, hag eno ma he blas. —

Eun dra benag all c'hoas evid discuez deoc'h eo ann autrou person a so mestr var ann Ilis. Autrou person *Troncy* (Departamant ar Rhône) a so bet galvet dirag ann dribunal gant Perras, Depute ann Departamant-ze, rag m'hen devoa distaget ha roget ann tamou paper a stag e mare ann electionou ar re ho deus c'hoant beza hanvet.

Tribunal *Villefranche* hen deus roët tort da Berras hag he gondaonet da baëa ar mizou. Setu aman evid peu sort ræsoun. Ann tamou paper-ze a oa bet staget gant Perras var dorojou ha mogeriou ann Ilis hag ann autrou person hen devoa evid-se guir d'ho distaga ha d'ho rogi.

Set'aze c'hoas eun dra a hello deski da gals ne ouzont ket kement-man, eo brassoc'h mistri ar veleïen var ann ilisou eget na sonj dezho.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Quéau, cure e Dineault a so maro ar sizun tremenet.

Ann Autrou Le Bars, cure e Lanveur, a so hanvet cure e Dineault.

Ann Autrou Corre, belec iaouanc, a so hanvet cure e Lanveur.

Ann Autrou Roudaut, person Landunvez, a so hanvet person Kerlouan.

Ann Autrou Mingant, cure e parrez ann Itrôn-Varia Carmez (e Brest) a so hanvet person Landunvez.

KELEIER AR VRO.

Potret canton Bannalec ho deus hanvet da gonseiller jeneral Guegan mear Melgven, evid derc'hel plas ar Bihan a ioa e carg araug. N'eus ket cals kemm etrezho, na ne dâl ket guelloc'h ann eil evid egile : ho choas ne plij ket travoalc'h dime ma alfen ho meuli.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 77). DISSADORN 24 A EOST 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 24 a viz Eost 1878.

Ann den a so evel eur benvec etre daouarn ann autrou Doue, a ra ganthan ar pez a gar : Pa sonj dezhan ec'h hello beza treac'h d'he adversourien, pa sonj dezhan ec'h hello cahout ann tu gounis var ann Ilis hag ar Relijion, ann autrou Doue n'hen deus nemet sevel he zorn,ha ker buhan, a enep ann adversourien touet-ze eus kement tra vad a so, e sav kement a enebourien, ne dint ket goest ho unan d'en em zifen, hag e rencont goulen sicour ann Ilis-ze a oant o clasc he brevi dindan ho zreit.

Setu petra a so bet c'hoarvezet e Pruss gant Bismarck. Pell araug Gambetta, Bismarck hen devoa lavaret : *Ar Relijion gristen, setu ann enebour* ; hag epad ma carge he brisoniou gant beleïen hah Eskibien, ar Sosialistet a greske ann niver anezho.

Kement hen devoa prisoniet, kement hen devoa harluet anezho, ne chome mui nemet tri escop en ho flass hag ar re-ze memes a vije bet great dezho, taul-chans, eur c'hement all pa zeuas Hœdel ha Nobiling da denna var Guillaume, Impalaër ann Alemagne. Neuze e tigorras daoulagat Bismarck hag e velas sclear e oa bet faziet, n'e ket ar gatoliket a oa he enebourien mæs kentoc'h ar Sosialistet. Goulen a reas eta digant ar Gambr lezennou evid chadenna ar Sosialistet evel m'hen devoa goulennet diganthi evid ober brezel d'ar gatholiket, mæs en dro-man ar Gambr ne sujas ket dezan, na ne roas ket ar pez a c'houlenne. Neuze e cassas ann Deputeet d'ar gear hag e ordrenas elecsionou nevez o sonjal cahout er Gambr nevez muioc'h moueziou a du ganthan. Ann traou a zigouezas en henvelep fæsoun ma collas c'hoas eun neubeut moueziou, ha ne helle mui cahout ann tu gounis nemet gant sicour ar gatoliket. Penaus cahout ar sicour-ze ? nemet oc'h ehana persecuti anezho ha setu petra hen deus great. Casset hen deus eur c'hannat d'hon Tad Santel ar Pab, hag heman hen deus casset eun all dezhan,ha breman goude m'ho deus allet en em glevout, ann Impalaër na zaleo ket da rei ho fardoun d'ar re a ioa bet condaonet gant ann tribunalou hag e vezo guelet o tont endro en ho flass ann Eskibien, ann Arc'heskibien hag ar Gardinalet ho devoa renket cuitaat ho flass hag ho bro.

Hervez ann diveza keleïer setu aman var betra ho d'eus en em glevet Bismarck hag ann autrou Masséla cannad ar Pab.

1° Hiviziken etre ar Pruss ha Rom e vezo ar memes peoc'h hag ar memes emgleo evel ma oa araug al lezennou a enep ann Ilis.

2° Kement tra so bet great a enep al lezennou-ze a vezo pardonet.

3° Ann Eskibien hag ar veleïen tennet eus ho flass abaoue 1872, a hello distrei pa ho devezo c'hoant.

4° Evid henvel Eskibien nevez ha lacaat beleïen e carg, e vezo heuliet ar reglennou a heulier kent.

5° Ma ve unan benag ne ententele ket mad al lezennou-ze n'hen devezo nemet goulen hag e vezo lavaret dezhan petra d'ober.

— O sina ann emgleo-ze gant ar Gatoliket goude beza great dezho ker rust brezel epad eun neubeut bloaveziou, Bismarck a chench penn evid penn d'ar vaz.

Peu sort profit hen deus hen tennet eus ar brezel criz ha didruez-ze græt d'ar veleïen ha d'ann dud fidel couls ha d'ar Relijiuset ? Hini ebet pe guir en despet da-ze (guelloc'h e ve marteze lavaret, abalamour da-ze) niver ar Gatoliket er Gambr a so cresket kement, ma renc hirio Bismarck goulen ar peoc'h digantho, ha goude beza casset cuit ann Eskibien hag ar Bersonet e renc breman rei conje dezho da zont endro.

Ma ve hor Republicanet ni a ve goest da velet ar sclærijen, ne rafent ket ker goas brezel d'ar Relijion. Bismarck o clasc distruja ar Gatoliket n'en deus great ken, nemet creski ners ha galloud ar sosialistet. Mar g'alfe kement-se deski d'ar re all,penaus ar C'houarnamant a eneb ous ar Gatoliket hag ous ann Ilis, na hell dastum evithan nemet ar vez hag ann disprij, hag a labour evid ar re all, eun dra vad tre a veffe.

Ann Ilis o tifenn he guiriou, a zifenn ive guiriou ar C'houarnamant : o tifenn galloud Doue e tifenn galloud ar c'houarnamant, guirion ha leal, o lavaret ne deo nemet gaou, ar pez a hanver *oll galloud* ar bobl, e ro muioc'h ners d'ar c'houarnamant : o condaoni ar Revolusion e tifenn ar sosiete. Hag ar c'houarnamant a deu da sevel en he enep, d'ober brezel dezhi ! hag ar sosiete a lavar n'he deus ken enebourez nemet ann Ilis ! E guirionez, diæs bras eo guelet brassoc'h dislealdet, brassoc'h dallentez.

Bismarck hen deus great brezel d'ann Ilis evid plijout d'ar sosialistet : ar sosialistet o tianavezout hag o tisprijout lezennou ann Ilis, ho deus tennet var ann Impalaër Guillaume. Heman hag he vinistr a hell breman guelet peger bras profit ho deus bet, hag e hellont ober ho choas etre gourc'hemennou Doue ha re ann Ilis eus eun tu, ha d'eus ann tu all lezennou ar Sosialistet a zesc ann dud da denna var ar Rouane hag ann Impalaëret.

A.

AR REVOLUSION.

(*Seizvet loden.*)

XIII.

AR C'HOUARNAMANT HAG ANN ILIS A RENG BEZA DISPARTIET.

Etouez ar re a c'houlen kement-se ez eus hiniennou a sonj dezho e *guirionez* e ve mad tre hen ober, mæs ann dud-ze ne lacont kemm ebet etre ann dishenveledigez hag ann dispartidigez. Ann Ilis a dra zur, a zo dishenvel dious ar c'houarnamant, hag ar c'houarnamant d'he zro dishenvel dious ann Ilis, hogen ho diou e rencont en em unani, mæs heb en em gemesc. Ken diskiant e ve clasc dispartia ar Relijion dious ar c'houarnamant, evel ma ve dispartia ann ene dious ar c'horf. Ann Ilis couls hag ar bobl a deu d'eus Doue hag e rencont en em glevout etrezho, m'ho deus c'hoant ober bolontez Doue a hello hebken ober ho eürusdet var ann douar hag er Barados.

Ma vent unanet e vezint eürus ha crenv evel ma renc beza unanet corf hag ene ann den, evid ma ve ners ha buhez ennhan. Dishenvel a rencont beza atau, mæs unanet ; dispartiet, nan kemesket.

Kement hini so ac'hanomp, a apparchant ous teir sosiete dishenvel ann eil dious heben, hag e rencomp beza oll kement tra a so ennomp da beb hini anézho. Setu penaus eo renket ann traou gant ann autrou Doue. Ann teir sosiete-ze eo, ann tiegez, ar c'houarnamant, ann Ilis. Me a renc beza oll kement a apparchant ouzin d'am ziegez, d'am bro hag ive d'ann Ilis. Be am eus deveriou e kenver re va zi : deveriou evel sitoïen, deveriou evel cristen catolic. Ann deveriou-ze a zo dishenvel, mes unanet etrezho ; hag e rencont ive en em heulia, suja ann eil d'egile. Ne hellont morse en em zistruja ann eil egile, rag ma teuont oll eus a Zoue, oll e tiscleriont din bolontez ann Autrou Doue, ann Doue-ze a lavar couls din, e rencan suja d'am zad en tiegez, evel d'ar c'houarnamant, evel d'hon Tad Santel ar Pab ha d'ann Eskibien, evid ar pez a sell ous ar Relijion.

Petra eo eur sosiete ? eun neubeut tud a so eul liam etrezho hag al liam-ze eo ho zentidigez d'ar memes hini. Al liam-ze, ar sujidigez-ze ous ann hini hen deus guir da gommandi, eo a ra ar *sosiete*, a ra d'ar re a so ennhi beza oll unanet, neus fors ped e alfent beza. Ann tiegez eo ar re oll a so unanet dindan galloud ann tad pe ar vam ; ar *c'houarnamant* eo ann oll tiegeziou eus eur vro unanet dre ho sujidigez d'ann hini a so e penn ar vro. *Ann Ilis* eo ann oll dud en ho fart ho unan, ann oll tiegeziou, ann oll gouarnamanchou unanet dindan galloud Jesus-Crist hag he vikel var ann douar.

Ann teir sosiete-ze a so d'eus pers ann autrou Doue, ganthan he unan int bet fountet. Ann autrou Doue eo hen deus fountet ann tiegeziou evid brassa mad hag eürusdet ar re a so ennho : ann autrou Doue eo hen deus fountet ar gouarnamanchou evid ma zeufo peb den en he bart he unan, hag ive ann oll tiegeziou, d'en em unani, ma hellint æssoc'h a ze cahout kement a vadou, a eürusdet hag a laouenedigez a heller da gahout var ann douar. Ann autrou Doue eo hen deus fountet ann Ilis ha merket dezhi petra a dlie da ober da zeski d'ann oll, d'ann dud, d'ann tiegeziou, d'ar c'houarnamanchou ar pez so mad hag ar pez so fall, rag petra a renker diouall ha petra a renker da ober evid caret ha servicha mad ann autrou Doue var ann douar ha gounis evel-se ann eürusdet eternel évid pehini omp bet crouet. Ann Ilis a renc eta, (evid-se eo bet fountet) ,renta eürus e kement ha ma heller var ann douar, ann dud, ann tiegeziou, ar rouanteleziou, en eur ger, ar bed oll.

Ann tiegez a renc suja d'ar c'houarnamant rag ma renc mad ann oll mond araug mad peb den. Ar c'houarnamant a renc suja d'ann Ilis e kement ha ma dle atau kement a sell ous madou peb den, peb tiegez, peb gouarnamant var ann douar, coll gant ar pez a sell ous ar mad spirituel da lavaret eo ous silvidigez ann eneou. Ann tad eta en tiegez na dle morse gourc'hemen netra a enep lezennou ar vro, ha m'her grafe, ne ve ket red d'ar vugale senti outhan. Er memes tra, ar c'houarnamant na hell gourc'hemenn netra a gement a ve control da gelennadurez ha da lezennou ann Ilis. Ann tad pe ar c'houarnamant a garfe mond a enep ar pez a vercan aman, a golfe ho guir da gommandi, rag mond a rafent a enep ar pez a so bet renket gant ann autrou Doue. Da

biou neuze e tlefemp-ni senti ? Ann abostol sant Paul hel lavar deomp : (Rom XIII) *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Peb den a renc suja *d'ann huella* eus ar re ho deus guir da gommandi dezhan.

Hogen silvidigez ann den o veza eun dra cals dreist he eürusdet var ann douar, eaz eo compren ez eo ann Ilis dreist ar c'houarnamant ; hag ar c'houarnamant, d'eus pers ann autrou Doue, a *renc* suja dezhi. Ar pez eo gourc'hemennet gant ann autrou Doue he unan, ar pez a deu d'oc'h he bers na hell ket beza chenchet ha n'eus galloud ebet var ann douar a alfe mond a enep dezhan.

Muioc'h c'hoas a renker da lavaret : evel ne deo ket travoalc'h evid mont d'ar Barados chomm heb ober pec'hejou, evelse ive evit miret ho deveriou, hag en em zavetei, ar pennou-tiegez gant ar re a so e penn ar c'houarnamant e peb bro, a renc, nan hebken miret d'ober netra control d'ann Ilis, mæs ive he sicour e kement ha ma hellont.

Eun tad a famill na hell ket lavaret beza cristen ma ne glasc ket dre he exemplou, he c'hourdrouzou hag ar punisionou, dioual na zeufe hini ebet eus he di da rei ar goal exempl, mæs kentoc'h e tle lacaat anezho da viret oll gourc'hemennou ann autrou Doue ar guella ma hellint. Ann autrou Doue nag ann Ilis na c'houlennont ket diganthan e rafe netra dreist galloud ann den, mæs goulen a reont hebken e rafe *he bossubl* evid ma vezo aketus he vreg, he vugale, he zervicherien, en eur ger, oll dud he di da viret parfet lezen ann autrou Doue.

Ar memes tra c'hoarvez gant ar brinset cristen; evid ober bolontez ann autrou Doue hag ober ho dever a Rouane, ne deo ket travoalc'h evitho clasc eürusdet ho sujidi var ann douar ; ne deo ket travoalc'h dioual da chadenna ann Ilis, red eo ouspen, rei d'ann Ilis ar brotecsion a renc da gahout. Senti a rencont ous ann Ilis, hag evel he guir servicherien, diouall ar guella ma hellint dious ann oll goal exemplou a alfe ober gaou ous ar feis pe ous buhez vad ar poblou, ouspen-ze eun dever eo ive evitho sicour ann Ilis dre ho c'homsou hag ho oberou, he sicour gant ho danvez hag ho soudardet.

En dail-ze, e vezo peb tra en he leac'h, hag Hor Zalver Jesus-Crist, lakeat da vestr gant ann autrou Doue ann Tad, nan hebken var ar barados, mæs ive var ann douar, a so e guirionez dre he Ilis, roue ann oll dud, ann oll broiou, ann oll tiegeziou. Setu petra a lavar deomp ar Relijion gatolic var ar poënt-ze. Ar re a lavar hag a zesc eur greden dishenvel eus hon hini, a so bet condaonet gant hon Tad santel ar Pab d'ann 8 a viz kerzu 1864.

Hogen, a lavaro unan benag ; ar c'houarnamant a vezo neuze *lounket* gant ann Ilis ! nan sur ; kenneubeut ha na ve ket distrujet ann tiegez rag ma zeus eur c'houarnamant huelloc'h cals evithi. Ann urs eo hag ann unvaniez, ha ne heller ket ho c'hemer ann eil evid heben petra benag ma renc unan anezho suja pa ve heben o commandi. Ann Ilis na zistruj ket ann tiegez rag ma zesc d'ann tad pere eo ann deveriou a renc da heulia ha da vinet evel penn ann tiegez. Ar memes tra a c'hoarvez gant ar c'houarnamant. Ann Ilis o lavaret da houman petra a renc da ober evid miret gourc'hemennou hor Zalver Jesus-Crist ha sicour evelse ann dud d'en em zavetei, ann Ilis ne fell ket dezhi kemer plas ar c'houarnamant ; ober a ra hebken he dever evel ma ra ar c'houarnamant he hini pa c'hourc'hemenn d'ann dud ha d'ann tiegeziou ar pez a hell servicha da eürusdet ann oll.

Sant Thomas evid ober deomp compren mad tre ar virionez-ze a ra eur gomparæsoun dreist. Peb gouarnamant, emezhan, a so henvel ous unan eus all listri brezel a ra eur scouadren, hag a ra oll, renet gant al lestr-amiral, varzu ar memes pors. Peb lestr he deus he c'habiten hag he sturier. Hogen petra benag ma eo mestr peb cabiten var he lestr, ne hell ket gouscoude mont atau d'al leac'h m'hen deffe c'hoant.

Evit ma vezo peb tra renket mad, peb cabiten a renc *atau* senti ous ann amiral ha mond atau oc'h heul he sinalou en henvelep fæsoun ma hellint oll paca ar pors, entramant peleac'h ez eont.

Var ar mor eus ar bed al lestr amiral eo ann Ilis cunduet gant hon tad santel ar Pab, vikel Jesus-Crist, digant pehini hen deus resevet urs da gelen ha da gundui ann oll boblou en hent eus ar silvidigez : *docete omnes gentes.* Ar brinset eus ann douar a so peb hini anezho cabiten d'eus unan benag eus al listri a ra ar scouadren gatolic. Eun dever eo evitho, hag eun dever striz, sicour d'en em zavetei peb hini eus ar bobl a zo bet fiziet ennhan o rei ann dorn d'ann Ilis evid pellaat diouthi kement tra a alfe miret outhi d'ober he labour var ann douar, da lavaret eo, savetei ann ene ou. Ar Pab eo ha n'eus nemethan a alfe rei dezho da anaout ar pez a rencont da ober var ar poënt-ze.

Oc'h hencha anezho eta, ann Ilis na zistruj nag ar c'houarnamant nag ann tiegez ; crenvaat a ra er c'hontrol galloud ar c'houarnamant, couls hag hini ann tad a famill, o santelaat anezho hag o viret outho da bellaat dious Doue.

Nemet var ar poënt-ze eo ma renc ar c'houarnamant suja d'ann Ilis, a hent all e chomm libr d'ober ar pez a garo. Eur veich m'he deus anavezet hag anzavet e renc suja ous lezen ann autrou Doue hag ous ann oll lezennou douget gant ann Ilis evid brassa mad ar relijion, en dail all ar c'houarnamant a hell ober kement lezen a blij dezhi, heulia ar politic a gar, ha chench memes he

unan ma zere guelloc'h ous ar vro. En he zi n'eus ken mestr nemethi.

Eur c'hement all a rencomp da lavaret d'eus ar pennou tiegez e kenver ar c'houarnamant : ann tad en he di a hell ober ar pez a gar, sevel a hell ha cundui he vugale herves he santimant, nag ar c'houarnamant, nag ann Ilis n'ho deus netra da lavaret dezhan, gant ma vezo miret ganthan lezennou ar Relijion ha re ar vro. Red mad eo, e ve ann traou en daill-ze pe autramant ne ve urs vad ebet nag en tiegeziou, nag er vro, nag en Ilis.

Hogen, hag ar c'houarnamant a so eur c'hrouadur, evid cahout ezomm da veza henchet gant ann Ilis? Ne d'eo ket goest-hi, gant he ræsoun hag he c'houstians, da anaout ha da heulia lezen ann Autrou Doue? — Serten ar c'houarnamant he deus he ræsoun hag he c'houstians, mæs ne deo ket travoalc'h evithi, keneubeut hag evid ar pennou tiegez, da anaout ha da viret *oll-lezen* ann autrou Doue. Eus al lezen-ze eul loden a so scrivet e calon peb den hag e teu ganthan var ann douar, hogen eul loden all a so ouspen hag a so disclæriet ha roët deomp gant ann Autrou Doue. Evid he anaout eo red cahout sicour gras ann Autrou Doue. Hogen ann Ilis eo, hag hi hebken, he deus resevet digant Doue ar guir hag ann dever da rei ann eil hag heben. Dezhi hebken ez eus bet lavaret : « Resevet ar speret santel : It eta, kelennet ann oll boblou, ann « hini a chilou ac'hanoc'h, va chilou-me, ann « hini ho tisprij, va disprij-me. Ha setu e vezin ganeoc'h ac'han da fin ar bed. «

Ar c'homsou-ze a sell couls ous kement gouarnamant evel ous kement den a so er bed. Petra eo,evid guir, ar sosiete nemet cals tiegeziou; petra eo ann tiegez nemet pemp pe c'huech den, muioc'h pe neubeutoc'h? Ar c'houarnamant ne deo netra a gostez ma clasker he dispartia dious ann dud a so er vro.Rag-se eta dever ar c'houarnamant eo ar memes dever evel hini kement den a vev dindanhi. Ar c'houarnamant a renc eta,nan hebken cahout relijion,mæs be renc beza cristen ha catolic. Digant ann Eskibien e renc deski lezen Doue evid brassa mad ann oll, hag hini peb den e particulier... en eur ger, e renc beza *kelennet*.

Nag ar c'houarnamant eta, nag ar pennou tiegez, ne deo travoalc'h evitho evid anaout mad bolontez ann autrou Doue cahout ho ræsoun hag ho c'houstians : e kenver ann Ilis ann den a so atau evel eur c'hrouadur. Rag-se eta, a viscoas ar bed gristen hen deus lavaret *hor* MAM *santel ann Ilis,* hag a viscoas ive ar Rouane couls hag ann dud fidel ho deus galvet vikel Jesus Crist var ann douar *hon* TAD *santel ar Pab.*

Ar c'houarnamant gouscoude n'e ket eur chloarec eo. — Nan sur,hag abalamour da-ze ne renc ket cahout a relijion? Ar C'houarnamant a renc beza cristen, petra benag ne deo ket eur c'hloarec eo. Galloud ar c'houarnamant a so bet roët dezhi evid brassa mad hag eürusdet ar Boblou; hogen ar mad hag ann eürusdet-ze, ne deo ket goest d'ho anaout mad na d'ho rei dezho heb sicour ann Ilis, evel hon eus hen discuezet huelloc'h. Ar C'houarnamant eta en eur brocuri eürusdet he sujidi a renc en em unani gant ann Ilis evid ober labour ann Ilis, da lavaret eo, founta ha leda var ann douar Rouantelez Jesus-Crist evid savetei kement den a so er bed-man. Setu perag, abalamour n'e ket eur c'hloarec eo,ar C'houarnamant a renc heulia, heb mont nag a zehou nag a gleis ann hent a vez discuezet dezhi gant Eskibien ann Ilis : n'eus ken nemetho ho deffe galloud var ann eneou.

Hogen galloud ann Ilis ha ne de ket eur galloud a sell hebken ous ann eneou? — Eo a dra sur : kense ne bretant hencha ar C'houarnamant nemet evid ar pez a sell ous ar c'houstians. Ann Ilis ne c'houlen ken nemet deski d'ar Rouane, ha d'ar Boblou,couls ha d'ann tiegeziou lezen ann Autrou Doue, ar Relijion gristen hag ar justis, hag ive ho zicour d'ho fratica. Ne c'hourc'hemenn netra a gement na sell ket ous ann ene hag ous ar Relijion, mæs var ar poënchou-ze eur guir eo evithi hag eun dever, lacaat evez oc'h kement tra a vez great var ann douar, couls var ar skianchou evel var al lezennou hag al labourou. A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

CUZULIOU VAR AN TU A ENEP

(*Eil loden*)

Var gement-se, lenner keaz, e lavarfot d'in marteze : « Heïn, heïn ! ! ! c'hui a droc'h tanô ; « finô tre ez it gant-hi ! !... mæz kement-se n'eo « ket eün-eün, n'eo ket goall-leal : lavaret a rin « memeuz ez eo ar c'hoari-ze leun a dromplerez « hag a fallagriez. »

— Ah ! me sonj, eo eur c'hoari fall kement-se ! Evit ober plijadur deoc'h eo a oa, sonjal a ree din e cavjec'h braô an traou-ze, hag em euz ho lavaret deoc'h..... Evit tromplerez, troïou camm, dislealdet ! ne gavot ken er peuz em euz lavaret deoc'h; her gouzout a ran, n'euz ket a voïen da gavout muioc'h !... N'ouzon ket perag em euz lakeet em fenn ho pije cavet an traou-ze braô, n'ho pije great fors evit ho c'hlevet, ken boazet e oac'h da ober ar c'hoari-ze. Oh ! mar ho peuz cassoni euz ann dromplerez hag euz ann dislealdet, neuse, n'eo mui ar memez tra ! na gaozeomp mui euz ar seurt traou-ma... Ar seurt c'hoari-se a zo disleal, fallacr, c'hoari an diaoul. Ar re a ra ar *jeu* gosse a en em saôtro, ha caër ho devezo en em venna en diaveaz, en diabarz e vezint ato leun a vreignadurez. Cridi a ran e vezo cavet atau e Bro-C'hall calonou eün ha leal aoualc'h evit cahout eûz ha

cassoni euz eur seurt doare da zrouc-prezeg ar relijion.

Hogen, guelomp eur c'hoari all, marteze houma a blijo muioc'h deoc'h. Me laca e clevit ann autrou person o prezeg deoc'h aliez, bep sul, pe beb eil sul. N'eo ket re ziez dezhan roï deoc'h da anaout, dre he gomzou, ne d'hoc'h ket tre euz ar brassa sent a zo var ann douar ; diskeul a ra deoc'h memez hoc'h euz ezomm da veza dishoret eun tamig e fornez ar binijen, evit ma vezo eassoc'h ober deoc'h coll ho plegou fall. Mæs ann dra-ze ne ket braô donet a benn out-han ; peadra eo eassoc'h lacat ar re all da chench, ha pa veffe ar rouanteleziou, ar boblou a bez e ve. Penoz troï divar hon diouscoaz ar garg ker pouner da en em lacaat da chench buez ?.....

Oh ! bezit dinec'h, me hen lavaro deoc'h : setu ama ar pez a lavar an dud difeiz, lavarit ha grit eveltho, eassoc'h a vezo deoc'h. Ar reman, a lavar, a gris a bouez penn, var ar plassennou, e kear, var ar meaz : « *Ar person* hen deveuz gourdrouzet hirio ! he vod a zo er gis-se ?... » ann dra-se eo he vicher !... Guir e leveront. Ha red eo diouall da veza touellet gant comzou ann dud a gomz euz ho micher, gant eun den a ra he vicher ! Na gomzit ket din euz ann dud a vicher evit displega un dra, ar re-se na reont nemet tastourni, beza var vâr, orjellat, vigourrat, ne ouzont netra e doare : comzit din kentoc'h euz unan ha ne voar ket ar vicher, ha pa na anavesfe netra var ar poënt-se : setu aze tud a voar en em reï da entent d'ann oll, ha ne vent betmorse o kijellat,oc'h eskennat, an dud-se a droc'h cren ha cren en un taul; eun dudi eo ho c'hlevet. Na ielit ket da glask medisinet evit counta deoc'h doare ar c'hlenvejou, nerz al louzou ; nag eur c'hereour evit deski ganthan ar mod da ober bouteïer-ler, nag eun alvocat evit roï deoc'h anaoudegez euz al lezennou : ann dud-se na ouzont netra var ar poënt-se ; rag hounez eo ho micher. Na gomzit ket din, evit bresellecaat, evit kemer kear Sebastopol, euz Canrobert, euz a *Pelissier,* euz Mac-Mahon ; na veritont ket hor fizianz ; « ann dud-se a ra ho micher, ho micher eo ober brezel. » Comzit din avad euz eur bourc'hiz mad benag, euz ar c'henta deuet : *a la bonheur !* setu aze un den ha ne gerz ket var he grabanou, ne dastourn ket, hag a voar ober deoc'h eun tamm labour a zivarc'horre. Pa vez e tal eur goachat tan, pe azezet ouz an daul gafe, heb sevel a zivar he bladoren, e ra d'ann armeou kerzel duma, du-hont, discar a ra ann oll enebourien hag ho lacat e poultr hag e ludu, hen a gemer ar c'hestell-brezel, en em rent mestr euz stajou an enebourien, hag e tizro d'ar gear he veac'h a victoriou var he ziouscoaz. Setu aze un doare eaz ha dizispign evit ober brezell ! Perag na beur-c'hreer ket eur veich evit mad ho huvre ken caër, ha ken stank : « Me, ma veffenn e penn eur strollat soudardet, me raffe ann dra-ma, me raffe an drahont, er giz-ma, hag er gis-hont ! Mad a rit caout disfizianz euz ann dud a ra ho micher : en ho leac'h me iaffe da glask un alvocat pa vez clany ho mamm, me gemerfe kuzul gant eur medisin pa em effe c'hoant da c'houniz eur prosez ; pa em effe c'hoant da brena eur marc'h me ieffe da c'houlen aliou-mad an autrou person ; ha me gasfe da glask an hucher pa deuio Doue da c'houlen digant va zad cont euz he vuez tremenet. En doare-se, ann oll draou a dlefe beza great mad tre ; rag ne veffent ket great gant tud oc'h ober ho micher.

C'hui lavaro din marteze, lenner ; « mæz ha ma zigouesfe dezho fazia ? »

Oh ! ann dra-ze a zell ouzoc'h : n'hoc'h euz-hu ket lavaret e dleffer discredi var gomzou ann autrou persoun abalamour ma z-eo he vicher discleria deomp an Aviel ; perag n'ho peffe-hu ket disfizianz dious aliou eur medisin, ha re eun alvocat ? Ann dud-se ive a ra ho micher, en eur rei deoc'h ho c'huzuliou.

Penaus e heller en em ziscarga da baëa an dlee ? Hervez ma lavar Marvaillou ar c'hrac'h goz, ar verrienen na gar tamm presti var zistol. En hon amzer-ni gouscoude ann oll a gar kemer arc'hant var gampi : Piou ne laco ket en he benn presti, adaleg ar c'hemener, beteg ar gouarnamanchou a-bez ?... E guirionez, ken eaz eo, pa gaver unan benag da bresti deoc'h arc'hant, kement a blijadur a vez o starda arc'hant ar re all en hor godel ; ar galonic baour a voar tridal gant joa en hon c'hreiz, menna a reer cridi hon deveuz bet eul loden vadou digant eun eontr o chomm en Americ hag a sonje deomp oa maro pell a oa, goude beza debret he oll danvez : Arc'hant e zeuz, hen lacaat a reer da zansal, sonjal a reer e pado atau. Lavaret aoualc'h a ra ann den dezhan he unan, goustadic, goustadic. « Distauler a renkin an « arc'hant-ma, mæs abenn c'huec'h mis, eur « bloaz, daou vloaz hebken. Ac'halen d'hi ez euz « amzer, ne d'eo ket red din beza nec'het !... »

Gouscoude, er vuez-ma pep tra a dremen, ha buhan memez, dreist oll ar miziou, ar bloaveziou a laca da dostaat ouzomp ann termen da baëa hon dlee.

Mar d'eo braô lacaat er ialc'h scoëjou ar re all, ne d'eo ket ken braô ho zenna d'eus ar godel ; rag ken aliez e c'hoarvez ganeomp ho strevi, ma, ne ouzomp mui goude, penoz ho c'hutuil.

Mad, lenner keaz, mar d'hoc'h scuiz o tistoler an arc'hant a zo bet prestet deoc'h, dalc'hithen mad. Gouzout a rit e mon ama evit rei cuzuliou deoc'h var ann tu a-enep, dare da ziscuez deoc'h ann dro d'en em ziscarga da baëa ho tlee. N'en em encrezit ket ann disterra ; n'eo ket diez lacaat achanoc'h en hoc'h eaz. En amzer hirio ez

euz eur *guchennad* vad a droïou-kamm evit-se, gant-ho e teuer a benn a bep tra. Paëa an dlee, halo 'ta ! ann dra-ze oa mad guechall-goz, pa oa diot ann dud ; d'ann naontek cantvet guelet un den ô tonet da c'houlen he arc'hant gant eun dleour ! ann dra-ze a veffe un dra re gris, hennez a veffe un enebour d'ann dud keaz ! Setu eta penoz e tleit ober evit donet a benn euz ho crogat Taulit evez mad ! troc'homp tanô dezho ha c'hoariomp fin !

Pa ielfot da presti, c'hui a raio paô voulouz, petra 'ta..... toui a rafot renta ann arc'hant d'ann dervez merket,oh, ia guir,ken guir ha ma'z hoc'h un den honest, leal, ha ken guir ma kemerit arc'hant digant un den jentil-tre ; heman a hell beza sur ha serten a gement-se ; c'hui a lavaro dezhan oll ar pez a voar ar godiserien, allaz ! petra oan o vonet da lavaret ? nan, c'hui gomzo outhan evel ma comz ann dud desket mad, ann dud deread.

Setu ar goassa great..... bet ho peuz ann arc'hant, ann nemorant ne deo nemet *c'hoari-bissic.*

X.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Madou ar re all.

(*Eisvet pennad*).

En em ziouall dious laëronsi.

A veac'h ma oa sortiet Bridot, ma couezas Cesaire var eur gador kentoc'h eget ne asezas. Abaoue ar mintin e oa ken ankenniet he galoun hag he speret, na helle mui padout.

Souden e savas en eun taul : c'hoant hen devoa da sellet, c'hoant hen devoa da c'houzout.

Er penn all eus ar jardin dindan eur bratel laure, ann Itrôn Bridot ha Noëmie asezet kichen-kichen a selle en eur gauseal ous Benjamin oc'h en em ruilla var ann alle. Hag ann autrou Bridot a oa o vont entramant hag ennho en eur chomm aveichou en he za,o prezec ganthan he unan hag o clasc petra lavarje.

Césaire a gave dezhan ne ie ket Bridot buhan avoalc'h ha ne helle mui chomm en he blas. Mont-dont a rea er gambr ha beb ann amzer e teue da sellet er jardin dre ar prenest.

Hogen, pa velas e oa æt tre Bridot beteg ennho e lammas en eun taul er meas eus ann ti ha setu hen o vont a dis var ann hent. Ne oa ket mui travoalc'h evithan guelet ar pez a iea da dremen c'hoant hen devoa da glevout ar pez a vije bet lavaret.

Ann noz a ioa o tont hag ar jardin a ioa closet gant eur c'hars spern-teô ha ne oe ket diæs bras dezhan,gant bale goustadic, en em guzet eno heb beza na guelet na clevet.

N'ouffen ket lavaret deoc'h pegen sebezet a chomas Noëmie Meyer, na peger spountet en em gavas ann Itrôn Bridot pa glevjont ann autrou Bridot goude cals troiou o c'houlen Noëmie da bried da Césaire Heurtevent.

Chomm a rejont eun tamic heb lavaret ger ha ker sioul a oa ann traou m'ho deffe clevet calon Césaire o skei en tu all d'ar c'hars ma ne vijent ket bet ker saouzanet.

Ann itron Bridot ann hini a lavaras ar goms kenta.

— Penaus, va mignon, emezhi, c'hui eo a dêu da c'houlen kement-se ? c'hui eo, a gass ar seurt gefridi ? Dall hoc'h eta, autrou Bridot, pe autramant n'hoc'h eus biscoas sellet ous ann hini a c'houlennit da bried da eur martolot !.....

— Eur martolot ! eme Bridot droug ennhan, eur martolot, itrôn ? Ia da ! mæs ar martolot-ze a so eun den a zoare, eun den desket mad. Eun tam braô a zanvez hen deus dija ha mar kendalc'h he zanvez a gresco c'hoas.

— Itron Bridot, a levere Noëmie eus he c'hostez, re huel a lakit ac'hanoun hag e izelait re ann autrou Césaire Heurtevent. N'am beus ket he velet cals evid c'hoas, mæs gouzout mad a ran, her guelet anat am beus great, eur galoun vad a zen eo, eur galoun eus ar re vella hag e rencomp he drugarecaat eus ann henor a fell dezhan da ober din ô tont d'am goulen da bried. Nan, biken ne hellin discuez dezhan travoalc'h a anaoudegez vad. —

Var gement-se ann autrou Bridot a gendalc'has o lavaret kement a vad d'eus Césaire Heurtevent na hellas ket heman miret da lavaret en tu all d'ar c'hars :

— Oh ! nag hen so mad ! nag hen a so douget evidoun ! —

Ann autrou Bridot, en eur achui, evid gounis Noëmie a gomsas dezhi eus he breur Benjamin, hag heman o veza clevet he hano a dostaas, ha pa levere Bridot : « he garet a rit : red eo deoc'h « cahout sonj anezhan, » Benjamin a lammas var barlenn he c'hoar hag oc'h he briata e lavaras ive :

— Oh ! ia c'hoar !... guir eo... te a gar cals ac'hanoun... —

Oc'h he glevet, Noëmie na hellas mui derc'hel he daëlou hag o vouchat dezhan d'he zro e lavaras :

— Pardon ac'hanoun, va breur, pardon ac'hanoun ! evidout eo dreist pep tra, e tlefen lavaret ia..... C'hoant avoalc'h am beffe d'hel lavaret ; siouas ! n'hellan ket hen ober, n'oun ket libr mui.

— N'hoc'h ket libr mui ! a lavaras a-unan ann Autrou hag ann Itron Bridot.

— Ancounec'heat hoc'h eus eta, eme Noëmie ar paour keas Isaac Boërman ?

— Noëmie !..... a respontas ann daou bried Bridot, glac'haret oll o sonjal ho devoa renevezet he foan, Noëmie, arabad eo cahout droug ouzomp.

— Cahout droug ouzoc'h, emezhi, en eur bega en ho daouarn ? Ha ne ouzoun-me ket ne glaskit e kement-man nemet va cürusdet hag interest va breur ? Siouas ! ne anavezit ket hor c'hredennou nag hor lezennou kenneubeut, ha ne ouzoc'h ket peger crenv eo al liam a so etrezomp. Ni so en em bromettet dirag Doue.

— Chilaouit, chilaouit, eme Bridot, sonj avoalc'h am eus e ie ann traou en dail-ze gueichall, mæs gouzout avoalc'h a ran ive penaus pa varvas va mignon mad Meyer, Boerman ann tad o velet e oac'h revinet tre,ne chome mui netra ganeoc'h, a ordrenas d'he vab lavaret kenavo deoc'h ; ha m'am beus sonj mad, Isaac ive.....

— Pe vern kement-se, eme Noëmie, he dad a c'hourc'hemenne hag ar mab n'hen devoa ken d'ober nemet senti, me va unan am beus lavaret da Isaac : sujomp da volontez Doue, mæs, ma n'hellomp ket beza priejou er bed-man,hor c'halonou a so unisset evid atau. Ni a so ann eil d'egile da viken. Ne oamp ket c'hoas cossoc'h eget Benjamin,na glevemp ken nemet « bugale, eun « devez e viot priejou, en em garit eta. »

Mar g'hon deus sentet ous ar c'homsou-ze n'e ket ni a so caus.

Savet assambles, hon deus cresket assambles evel daou scourren var ar memes guezen ; ar pez a blije da unan a blije d'egile,ar joa hag ar glac'har a ioa daou-hanter etrezomp.

Hor buhez a seblante deomp reiset ha renket mad evid atau ha pa sonjemp en amzer da zont ec'h en em velemp o kerzat hon daou, ann eil ann dorn e dorn egile, var eun hent eeün, compez, æs meurbet ha disheauliet mad, hent ar vuhez.

Eur miz a so — Oh ! ia, va Doue... n'eus ken nemet miz !... — hon hanoiou a ioa stag ous dor Ilis ar Juzevien : hon ti a ioa prest ha kempennet mad hag ann dillat eured a ioa dija achu.

Penaus e teuas eur bâr arneu da garga ann oabl ker caër ? Penaus e achuas hon huvre ? Her gouzout a rit. Ann autrou Boerman hen deus lavaret : *ne fell ket din mui.* Mar teu da vervel abars beza va galvet adarre, Isaac ha me ne glaskimp ket en em velet ken.... rag pa teu ann tad da c'hourc'hemen eun dra pe hen ve beo pe hen a ve maro e renker atau suja dezhan ; al lezen eo.

N'hon deus ket mui cals fizians e alfemp eureuji morse, mæs petra benag m'en em gavomp dispartiet,hen a so oll dime, me a so oll dezhan.

Guelet mad a res, va Benjamin n'hellan ket rei did ar pez n'e ket dime ! Arabad eo did evelken cahout aoun;me a vouio deski ha sevel ac'hanoud, va c'hrouadur..... Me a vezo en da genver evel eur vam,hag ar pez oll a hello labour ha speret eur vaoues gounis hag arboel... kement-se oll a vezo dide va breuric.

Hogen, ne c'houlenn ket diganin mont a enep d'am ger, ranna caloun Isaac, beza pried eun all .... Oh ! ne alfen ket hen ober..... Mervel a rafen a dra sur, ia mervel a rafen.....

Hag o lavaret ar c'homsou diveza-man e tirol las da lenva.

Oc'h he guelet ker glac'haret ann Itron Bridot a begas ennhi,he briata a reas o lavaret a gneis caloun :

— Ma merc'h !... ma merc'h gra peoc'h ha pardon ac'hanomp. Biken jamæs mui ne vezo ha no a gement-man.

— Biken, eme Bridot ker glac'haret hag hi, biken ! achu eo. Alo, Noëmie, peoc'h breman ; poënt eo deomp mond en ti, rag ann nosvejou a so ien. Cassit anezhi ganeoc'h, itrôn Bridot, mæs dre ann nor vihan. Entent a rit ac'hanoun, me chans, ema c'hoas er sall d'eus va gortos.

— Livirit mad dezhan, eme Noëmie en eur vont cuit, livirit mad dezhan ne deo na dre orgouil na dre zisprij ma lavaran nan : biken jamæs ne ancounec'hin he vadelez hag hen hen devezo atau pers em fedennou.

— Ia ! ia ! responte Bridot, bezit dinec'h va merc'h me oar petra a rencan da lavaret.

Gouscoude pa oe eat ann diou vaouez cuit gant Benjamin, Bridot en em gavas goal nec'het, cals goassoc'h eget ne oa o tont da gahout Noëmie.

— Bah ! emezhan, deomp atau, eun den eo !

Ha setu hen o treuzi ar jardin hag oc'h en em gavout er sall.

Al.

Pelerinach Breiz Izel da Lourdes.

Beteg-hen ne heller ket lavaret e ve bet pelerinach brezonec ebet e Lourdes.

Guir eo er bloas tremenet ez eus bet unan, hanter brezonec hag hanter gallec : eun daouzec cant den benag eus ann Escopti-man a so en em unanet gant potret Roazon hag eat d'ho heul da Lourdes.

N'e ket travoalc'h evidomp.

Ni,bugale ann dud-ze leun a gourach a cuitaë gueichal ho ziez, ho zud hag ho bro evid mont d'ar brezel a enep ann Turket,da denna digantho Jerusalem ar gear santel, ni a renc ive en em lacaat en hent eveldho evit mont da drec'hi enebourien hor zilvidigez. Ha penaus a hellimp-ni hen ober ? O tiscuez hor feis d'ann oll hag hor c'harantez evit ar Verc'hez glorius Vari o vont da velet ar plas santel e peleac'h he deus prijet en em ziscuez d'ann dud ha lavaret dezho eneski ho fedennou.

Rag-se eta, eo deut ar mare evidomp, d'ober ar pez ho deus græt, couls lavaret, ann oll escoptiou

all eus ar Frans ; Kerneviz ha Leoniz oll e rencomp mont da Lourdes evid renta hon deveriou d'ho mam santel hag he fedi da genderc'hel deomp he frotection galloudus.

O sonjal e kement-man eo, m'ho deus lod eus beleïen hag autrounez Kemper en em glevet da renca mad peb tra evid ar pelerinach-ze. Ann autrou de Penfentenyo, chaloni, eo ann hini a so e penn ar re-ze.

Goude beza goulennet ha resevet aotre ann Autrou'n Escob a Gemper hag a Leon, ann autrounez-ze ho deus scrivet d'ann hini a so e penn hent houarn Orleans evid gouzout pe seurt conditionou a vije great dezho. Ar respont ho deus bet ha setu petra lavar :

500 den a renker da gaout d'ann neubeuta. D'oc'h ar pez a so bet scrivet d'ann autrounez-ze e Kemper e heller counta var ann niver-ze, mæs arabad e ve cridi e alfe beza atau cavet billejou n'eus fors peger divezat e ver o c'houlen anezho! Da gahout aoun so, na ve lavaret deomp evel da re Baris ne ve mui a blas, hag evelse ar re ho deffe c'hoant mont, a renc rei ho hano doc'htu rag ann diveza termen evid kemer ann hanoiou eo ar meurs 27 a viz Eost.

Ar re ho deffe c'hoant da vont, a hello rei ho hanô d'ann autrounez beleïen eus ho farræz hag ive pris ho flass, hag ar re-ze m'ervad ho devezo ar vadelez da gass ann hanoiou hag ann arc'hant-ze da Gemper d'ann autrou Salaun, marc'hadour leoriou. Ann Itron-Varia Lourdes hen talvezo dezho.

Setu aman pris ar plassou :

Kenta class,	mont ha dont. . .	123 lur.
Eil class,	— . . .	80 lur.
Trede class,	— . . .	50 lur.

D'eus Kemper eo e tiblassefe ann trein, mæs ar re ho deffe eur billet evid ann trein pelerinach a alfe cahout d'oc'h Landerne bete Kemper billejou gant eun distaul 40 dre gant.

Ne ouzeur ket c'hoas da bed heur e tiblasso ann treïn d'eus Kemper, na peur en em gavo e Lourdes, mæs ar pez a hellan da lavaret deoc'h breman eo e tiblasso d'al lun 23 a viz guengolo hag ec'h en em gavo endro e Kemper d'ar guener 27 pe d'ar sadorn 28 en henvelep fæsoun ma hello ann oll en em gavout er gear da benn ar sul.

Kerkent ha m'em bezo eur c'helou benag divarbenn ann dra-man me hen scrivo er gazeten evidoc'h.

A.

Ministr ar Marine hen deus roët metalennou ha meuleudiou d'ar re a gavoc'h ho hanoiou aman varlerc'h.

Ann dimezel Renault (Mari), metalen arc'hant eil class. — Saveteet he deus diou vaouez. Steir an Arguenon, 10 even 1878.

Chatelier (Maxim), brigadier Maltouter, metalen arc'hant eil class. — Saveteet hen deus eun den oajet. Bec ar Roselier, 7 even 1878.

Prigent (Ian), martolot, metalen arc'hant eil class ; Ogès (Hervé), o tiski beza pilot, metalen arc'hant eil class. — Saveteet ho deus eur vag o vont da goll. Loquirec, 2 meurs 1878.

Luguern (Ian-Vari), martolot, metalen arc'hant eil class ; Laboy (Per-Mari), martolot maltouter, metalen arc'hant eil class. — Saveteet ho deus tri den. Laberildut, 30 ebrel 1878.

Deniel (Jos), martolot, lizer a veuleudi ; Morvan (Fanch), lizer a veuleudi. — Saveteet ho deus daou zen. Kerrec ar Ferc'her, 19 meurs 1878.

Coquet (Noël-Mari), pilot, metalen arc'hant eil class ; Bon (Isidor), martolot, lizer a veuleudi ; Caïn (Ian-Mikeal), lizer a veuleudi. — Saveteet ho deus daou zen. Enez Eussa, 29 meurs 1878.

Houart (Youen-Mari), martolot, metalen arc'hant eil class. — Saveteet hen deus eun den. Rad Brest, 10 ebrel 1878.

Petton (Per-Mari), cartier-mestr, lizer a veuleudi ; Le Moal (Hervé-Mari), martolot, metalen arc'hant eil class. — Saveteet ho deus eun den. Rad Brest, 24 ebrel 1878.

Kervella (Clauda), martolot maltouter, lizer a veuleudi. — Saveteet hen deus daou grouadur. Landevennec, 18 maë 1878.

Le Moigne (Stefan), martolot, metalen arc'hant eil class. — Saveteet hen deus eis den. Lesconil, 23 maë 1878.

Vannieuwenhuyse (Herri-Louis), commis marine, metalen arc'hant eil class. — Saveteet hen deus eur c'hrouadur. Conk-Kerne, 1 even 1878.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Huet, belec iaouanc, a so hanvet cure e parræz ann Itron-Varia Carmez, e Brest.

Pelerinach Guenet da Rom.

D'eus Guenet e scrivet deomp evid hor pedi da lacaat er gazeten ar pez a so aman varlerc'h.

En devejou kenta a viz Here e tiblasso d'eus Guenet eun treïn Pelerinet evid mont da Rom. Evel ma c'houlen ann hent-houarn gouzout, d'ann neubeuta, pemzec devez araug ann niver eus ar Belerinet, e pedomp stard ar re ho deffe c'hoant da gemer pers er Pelerinach-ze da gass deomp ho hanoiou araug ann 10 a viz Guengolo, *diveza termen.*

Evid ar re so e penn ar Pelerinach :

Charles Le Mintier de Léhélec, à Limoges, en Vannes.

R. Jollivet, 6, rue Saint-Vincent, à Vannes.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 78) DISSADORN 31 A EOST 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bleamanchou a dle bezo great da Perc'hen Ar gazeten d'an Aotrou DE KERANGAL, Kelken.

Dezhan ivez e dle beza cresset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 31 a viz Eost 1878.

Ebars el leor eus ann Apocalips scrivet gant ann abostol sant Iann e lennomp penaus pa vezo erru fin ar bed, e teuio ann Antecrist var ann douar hag e vezo roët conje dezhan d'ober a beb seurt droug epad tri bloas hanter. Etoc ann amzer-ze e vezo clevet al loën vil-ze o losker a beb seurt malloziou a enep Doue, hag he hano santel, a enep ann Ilis, a enep ar sænt a so er Barados.

Var ann douar en devezo conje d'ober brezel d'ann dud just, d'ar sænt eus ar bed-man, ha siouas da zont a benn anezho, da veza treac'h dezho. Galloud en devezo var kement den beô a vezo neuze var ann douar, hag evel m'hel lavar deomp al leoriou sacr en eul leac'h all, ma ne ve ket diverreat ann devejou-ze, hini ebet eus ann dud beô neuze, na memes ar re santela, ne ve goest da enebi outhan.

Hogen, etoues ann dud santel-ze, unan benag a sonjas eun neubeut beza bet treac'h dezhan, rag he c'houliet en devoa kement ma sonje d'ann oll e oa o vont da vervel. Siouas ! dre ann ners eus he zorseres en em gavas ractal pare hag ar burzudze eus ann Ifern a grescas he c'halloud var ann dud, hag a reas dezhan paca cals muioc'h en he rouëjou.

Souden, egis ne oa ket travoalc'h c'hoas evid touelli ar re ne oa ket crênv ha nerzus avoalc'h ho Feis hag ho c'harantez, e savas eur fals profet all d'eus a voëlet ann Ifern, hag henez a rea kement a vurzudou evel ar c'henta, bete memes ma reas d'ann tân eus ann Eê disken var ann douar. Henez a reas d'ann dud adori ann Antecrist ha sevel imaichou dezhan e pep leac'h ha dre ar galloud eus ann Ifern a ioa ennhan, e reas d'ann imaichou-ze prezec evel eun den hag e c'hourc'hemennas d'ar re oa oc'h he heul, laza didruez kement hini ne adorfe ket imaich ann Antecrist. Gourc'hemen a reas ive d'ann oll dougen merc hag hano ann Antecrist var ho dorn dehou pe var ho zâl, en henvelep fæsoun ne alfe mui den ebet nemet ar re-ze, guerza na prena netra var ann douar.

Sant Iann, lenner keaz, a vele ann oll traou-ze evel tremenet dija petra benag ma chomm c'hoas *marteze* meur a vloas da dremen abars m'en em gavint. Ped gueich n'eus ket bet sonjet d'ann dud e oa deut ann amzer derrubl-ze ha gouscoude ne oa nemet unan eus ann dourmanchou-ze he deus bet ann Ilis da c'houzany anezho kel ies gueich abaoue ma eo bet fountet gant hor Zalver Jesus-Crist.

Ma ! me a sonj din ec'h en em gavomp en unan eus ar brezelou, eus ann tourmantchou-ze terruploc'h terrubl atau, dre ma tosta ann tourmant, ar brezel diveza.

Ne ve dæs din disouez deoc'h ann Antecrist gant he fals profet er Revolusion hag en Republic radical gant lod eus ann dud a so o clase ober ha mistri varnomp breman e Frans.

Hirio ann deis e velomp, egis ma vezo guelet da fin ar bed, ar re vella eus ann dud, touellet gant ar Radicalet o vont da heul ar Revolusion heb sonjal, heb guelet ne deo goest nemet da gass anezho da goll. Disfiziout a reont dious ho beleïen ha dious ann Ilis, nemet er pez a sell ous ar Relijion ha c'hoas marteze e c'hoarvezo heb dale pa vezint dallet avoalc'h gant ar sclissen-Ifern-ze ne gredint ket memes, eur gals anezho, an pez a vezo lavaret dezho a zivar ar gador a virionez.

Petra a velomp c'hoas hirio hag a ve goest d'ober deomp sonjal e vemp en em gavet e fin ar bed ?

E renc ann oll cahout en ho dorn dehou pe var ho zal merc ar Republic m'ho deus c'hoant beza eun dra benag, m'ho deus c'hoant cahout eur plas benag. Ma n'hoc'h ket a du gant ar Republic n'eus ket a vara evidoc'h.

Hag e vec'h bet epad ugent bloas eur servicher mad, ma n'hoc'h ket Republican, ma ne rit ket oberou eur Republican, e viot taulet a gostez, na ne vezo ket sellet pe c'hui hoc'h eus peadra da veva ha da vaga ho pried hag ho pugale pe n'hoc'h eus ket, hag ho plas a vezo roët da eun den ne vezo ket goest marteze d'ober ho labour, mæs

Republican e vezo ha gant ann hanô-ze e teu ann oll-skiant.

Ma vije bet ni Roialistet, hon deffe great eun dra evelse,ne vije ket bet cavet pri avoalc'h en hentchou evid stlapa ouzomp, mæs n'her graïmp morse na ne d'omp ket goest d'hen ober:eun droug bras eo,ha nag hol lezen, nag hor Relijion, nag hor c'houstians na bermet d'eomp ober ann droug; eleac'h ar Radicalet,bugale ann droug speret hag he zervicherien guella,n'ho deus ken plijadur nemet pec'hi hag ober d'ar re all goassa ma hellont.

Mar kendalc'h pell amzer c'hoas ann traou o vont en dail-ze,ann oll-galloud a vezo etre daouarn servicherien ar Revolusion ha neubeut e vezo ar gristenien a zalc'ho mad d'ho Doue. Hogen arabad eo beza re nec'het, arabad eo falgaloni.

Keit ha ma zalc'himp mad da Zoue, Doue a zalc'ho ive deomp, ha pa garo, neus fors pegen neubeut e vezimp, neus fors pegen izel e vezimp couezet, pa savo hen he vreac'h a du ganeomp ec'h hellimp mont d'ar brezel gant fizians,den ebet na vezo treac'h deomp.

Dougomp ar groas atau var hon tâl ma velo ann oll oc'h heul piou a vezomp. Dougomp anezhi en hor buhez oc'h ober oberou cristen. Dougomp anezhi en hor c'haloun ma raï deomp cahout ners ha courach da enebi ous servicherien ann Antecrist. Erfin, dougomp anezhi en hon daouarn ma servicho deomp da gleze, evid treuzi ha laza beteg ann diveza enebour eus hor Feiz hag eus hon Doue. En em vodomp en dro d'ar groas, na ne sellomp, nag ous ann niver bras eus hon enebourien, nag ous ann niver bihan eus ar gristenien guir servicherien da Jesus. Ne spountomp ket, na ne gollomp ket courach mar teu unan benag da goueza pe d'en em denna, marteze da zilezel Jesus evid Satan :

Abred pe zivezat e vezo ann tu gounid ganeomp ha d'ann devez-ze e vezo ancounec'het kement poan hon devezo renket gouzanv bete neuze. A.

CUZULIOU VAR AN TU A ENEP

(Trede loden)

Deuet eo ann termen da baëa ! n'en em zirenkit ket, petra 'ta ! jommit en ho cambr, mar ielit da bourmen diouallit mad da vonet var an hent dre beleac'h e tlee ho ten donet ; mar hen guelit o tonet a zeou, troït a gleiz, na jommit ket var he hent.

Gouscoude un dervez e teu a benn d'ho tapout (ar seurt tud-se zo chass), ar pez a hell erruout : rag, evit guir, ann oll n'ho deveuz ket beb a gastell gant ho fontchou-guint evel me na ouzon mui piou a c'hourc'hemene guinta ar pont-ale pa vele un den o tonet d'he gastel evit goulen he arc'hant. Ar paour keaz den a ranke neuze distroï d'ar gear heb he arc'hant, ken plad he ialc'h evel ma oa o tonet : rag e leac'h he arc'hant ne gave nemet eur fos doun,leun a zour breïn.

Mar zigouesfe ganeoc'h eta en em gavout fri ouz fri gant ann hini en deveuz prestet arc'hant deoc'h, evit ar veich kenta, e viot dereat, seven, habask evel un oan, guenn evel eur c'hraouadurie o paouez donet er bed ; c'hui lavaro dezhan : « lavar, lavar,me a gav diæz, mez emeuz memez, « rag n'am eus ket c'hoaz ho paët : — Feiz,pa'z « eo guir e oan o c'hortos arc'hant a meuz prestet « da unan all ha ne d'on ket bet paët c'hoas : — « Me eo a zo ar goassa din, rag an dra-ze ne laca « ket va afferiou da vonet en dro. — Mad ! daoust « da-ze ; kenta ma hellin, me ho paëo heb mar. « Oh ! bezit sur a gement-se, me eo hen lavar « deoc'h... etc. » Setu casset ganeoc'h ho ten da gastrillessa.

Mæz, bezit sur, donet a raïo c'hoaz ouspen evit eur veich,hen lavaret a ran deoc'h, ar seurt tud-se a zo pennoc ; falvezout a ra d'ezho beza paët. Pa deuïo evit an eil gueich, senchit penn d'ar vaz : amzer an habascdet a so tremenet : « Ac'h- « anta, emezoc'h, paët e veffot, me chanz, na « c'hui zo hast ganeoc'h cahout hoc'h arc'hant ? « Evit eun neubeut scoëjou ! me sonj din ne ma « ket bara ho coan ennho ; bet ema ?... Hag a « dal ar boan, e guirionez ober kement a drevel « evit ken neubeut a dra, aon-braz hoc'h euz-eta « na veffec'h ket paët ? n'euz ket keit-se gouscou- « de abaoue ma emaoun ho tleour... etc... »

Mad, monet a ra ann traou en dro mad-tre, ho ten na deuio ket abars pell, goude beza tapet eur seurt friad. Mæz donet a raio, lavar nag int a zo pennoc !!! Neuze a rit an neuz da veza souezet : « Petra ! pell zo em euz ho paët, liard evit liard, « muioc'h memez evit na dleen deoc'h, affronter « coz : ma veffe sellet piz ouz ar paperiou, c'hui « eo a dleffe arc'hant din-me, ha nan me deoc'h. « Ma veffen-me ken divergont ha c'hui, me helfe « ober deoc'h eur goall affer ; mæz nan, re vad « eo e zon-me, ann oll hen lavar din ; ma c'ha- « lon vad e deveuz great muioc'h a zroug din « evit a vad ! Bet a zo tud, lavar, goest da lacaat « eur zant da vonet en arrach ! piou en deveuz « guelet biscoas eun den o tonet da c'houlen eun « dra hag a zo dleet abaoue keit all 'zo ? Red eo « beza passeal divergont ; ma ne deo ket eur vez « minergas !... ar seurt tud-ze a dleffe beza oll « *guillotinet* ; ma teuffe dispac'herez,ar bleizi-se « ho devezo da ziouall ; da ziouall a vezo dezho, « ar goaderezet-se a so o suna goad ar bobl.... »

Setu ann den-ze, o velet n'hen deveuz e leac'h he arc'hant, nemet tauliou treid ha comzou divalo a goll caloun, ne deu mui var ho tro, hag evelse eo paët ho tlee ganeoc'h. Donet a ra unan all ! C'hui a ra dezhan evel d'ar c'henta, ma n'hoc'h

euz great dija..... ha setu eur mod eas tre da baëa ann dlee gant comzou caër ; hag e Bro-C'hall ar seurt marc'hadourez-ze na vanc morse. Evelse eo em euz guelet paëa ann dlee, n'euz ket c'hoaz pell so.

Marteze eun dra benag a lavaro deoc'h ennoc'h hoc'h unan : henez a zo eur mod eaz da baëa ann dlee ; mæz aon em euz arog al lezennou ! hag al lealdet ! ha ma enor ! petra deuffint da veza : hag ann dud a lez, petra a lavarfint ?... Oh ! malevuruz ! grit peoc'h buhan ha buhan gant ann traou-ze : na gomzer ket a gement-se pa vez c'hoant da laëres ! N'e ket dirag ann dorfetourien eo deoc'h monet da gomz euz ann archerien ; na gomzer morse euz ar groug dirag eun den en deveus meritet ar gorden ! diouallit da zihuna ar c'haz divar he aë rag mar grit, c'hui ho pezo var ho fri ! donet a raffe ann divoada deoc'h. He ivinou lemm a doulfe deoc'h ho calon, coll a raffec'h pep tra, hoc'h enor da genta. Ar guir, al lealdet ho deffe droat d'ho staga deuz eur ar bouilloer pe post-tro-gouzoug, oh pebeuz tra vezuz, pebeuz viltans !!! Me hen lavar deoc'h, mar ho peuz c'hoant da zerc'hel c'hoaz hoc'h enor, ho lealdet, ar mod em euz desket deoc'h da baëa ho tlee ne dalvez ket eun neuden stoup devet. Rag en eur heuil ar c'henteliou-ze, emoc'h dioc'htu, eur fripon caër, eul laër, rest ar groug, eun netra ; en eur ger an dud a lavaro o comz ac'hanoc'h : ann den-se, ann havelod anezhan, en deuz great kement-se ! divezad eo he grouga.....

Va unan e rencan lavaret eo guir ho c'homzou.

(Eur pennad all eur vech all.) X.

Pelerinach Breiz Izel da Lourdes.

Lenna a reomp er gazeten gallec l'*Impartial du Finistère*,dindan an hano *salus infirmorum*, iec'het ar re glanv, ar pez a gavoc'h aman varlerc'h.

Ne d'eo ket heb ræsoun ma teu ar Gatoliket da bedi ar Verc'hez glorius Vari mam Doue evel *iec'het ar re glanv*.

Neubeut devejou so, e tiblassas d'eus Paris evid Lourdes eur pelerinach ouspen daou vil den,hag e vije bet guelet en ho zouez tud clanv gant kement sort clenvet a heller da velet er bed-man. Ma vije bet credet d'ann dud gouiziec ha d'ar vedisinet,beaich ar re-ze a ioa eun dra diskiant tre, lod anezho a vije maro abars en em gavout e Lourdes, etc, etc.

Ma ! setu aman peu sort respount he deus hor mam santel roët dezho hag ive d'eomp oll cristenien, a veac'h ma oant en em gavet e Lourdes. Ann 20 a viz eost e scriver dre ann telegraf d'eus Lourdes d'ar gazeten l'*Univers* d'eus Paris :

E oa en em gavet pare assambles hag en eun taul cont.

1° Claudine Chédal, d'eus Dijon, rue de Suzon 6.

2° Mathilde Franchomme, rue des Missions, 33 e Paris.

3° Marie Salignon, 14 bloas, d'eus Paris ive.

4° Emilie-Louise Paillard, 31 bloas, d'eus Paris.

5° Maria Tan, d'eus ar gear a Fournes (Departamant ann Nord).

6° Ann Itrôn Louise Gimer, rue de Dantzig, 9 e Paris.

Kense, dre c'hras ann Autrou Doue hag he vam santel, nan hebken n'eus ket bet c'hoarvezet ann disterra droug a hed ann hent gant ar servicherien ker fidel-ze da Vari, mæs ho feiz e deus talvezet dija ar iec'het da c'hueç'h anezho, ho devoa lavaret ar vedisinet n'ho divijè gallet morse parea.

Abars pell Bretonet Breiz-Izel, Bretonet escopti Kemper a ialo ive da gass d'ar Verc'hez e Lourdes ho fedennou hag ho c'harantez, hag ar feiz, a gass anezho keit-all eus ho bro, na hell nemet creski o velet he madelez hag he zrugarez e kenver ar re all.

Biscoas n'hon deus bet kement a ezomm da veza chilaouet ha sicouret ganthi, rag hor mam santel ann Ilis, ar Frans hor bro hag ho Rouantelez, o Mari,a so var var ha dare da vont da goll ma na ziredit ket d'ho zicour !

C'hui so bet falvezet ganeoc'h beza enoret e Lourdes. Hel lavaret hoc'h eus hag ar burzudou heb niver a rit eno bemdez evidomp, a ziscuez anat ho polontez. Rag-se *sicour ar Gristenieh*,ho Pretonet, ar re muia caret ho mam santez Anna, ec'h en em gavo abars pell d'eus ho meuli ebars er plass hoc'h eus choaset hoc'h unan.

Ni so ho pugale na ne gavimp netra diæs evid anaout hag anzavout dirag ann oll ez hoc'h hor mam. N'omp ket nec'het gant ar pez a lavaro ar bed. Ar bed eo ar bed,hag hor gloar eo rag ne d'omp ket dezhan.

Dissadorn diveza n'em boa ket gallet lavaret deoc'h ar pris just rag ne ahaien ket anezhan. Setu hen aman.

D'eus Kemper da Lourdes : — Trede class, 48 lur. — Eil class, 75 lur. — Kenta class 123 lur. — Mont-dont.

D'eus Landerne da Lourdes : — Trede class, 52 lur. — Eil class, 81 lur. — Kenta class, 133 lur. — Mont-dont.

Ann diveza termen da lacaat he hano a vezo ar meurs 3 a viz Guengolo.

Digass a ran da sonj deoc'h e renker rei pris ar plass en eur lacaat ann hano,rag ann hent houarn na roio ar billejou nemet pa vezo bet roët dezhan d'ann neubeuta 21,900 lur.

Re Naonet so eat da Lourdes en devejou-man ha da benn ann 30 a viz eost e vezint distro d'ar gear. Der guener all,e 2 heur amzer,e oa bet resevet 500 hano.

Madelez ar Republicanet e kenver ar Seurezet.

Ann autrou Moëvring lakeat gant ar c'houarnamant e penn ar re a renc beilla var ann hospitaliou en deus great eun dra a dâl dezhan peb seurt meuleudiou d'eus pers ar Radicalet.

Difennet en deus d'ar seurezet, a gemer en hospitaliou soursi eus ar re glanv, da lavaret ar bedennou dious ann noz a vouez huel e cambrjou ar re glanv,evel ma oant boaset d'hen ober beteg hen.

Hag evel m'ho deus lavaret ar seurezet e rencjent goulen conje digant ar re ho deus guir varnezho, ar memes gazeten a gendalc'h :

« Ne gredomp ket e ve possubl gouzanv eun henvelep tra d'eus pers Seurezet ann hospitaliou ! Red eo digass da sonj dezho penaus ez int dalc'het ha paët evid kemer soursi eus ar re glanv, netra ken. Red eo digass da sonj dezho e rencont senti kerkent ha me ve roët eun urs benag dezho gant ar vedisinet pe gant ar re so carget da renn ann tiez-ze. Ma ne fell ket dezho suja, ec'h hellont mont endro d'ho c'houent.

« Fizians hon deus e talc'ho sonj d'oc'h kement-man conseillerien ann ti kear e Paris,ma raint kent aze ho dever o chasseal dious ann hospitaliou ar seurezet-ze a ve ken eaz ha gant cals profit evid ar re glanv, cahout tud ar bed da lacaat en ho flas. »

Ec'h alfe conseillerien ann ti kear e Paris cass cuit ar seurezet, kement-se a so æz tre da gompren, mæs lacaat en ho flass tud ar bed a rafe couls labour hag int,na goustefe ket kerroc'h evitho ! Eno ma ann dalc'h.

E peb leac'h, en Alemagn, e Russi, en Turki, e c'houlenner seurezet en hospitaliou. N'eus lezen ebet gouscoude a c'hourc'hemenfe ho c'hemer. Penaus eta ne gemerer ket er broiou-ze tud ar bed,cals eassoc'h ho c'haout ? Chilaouit : n'e ket travoalc'h beza *paët* evid chomm atau en danjer da goll ar vuhez. Red eo ouspen cahout feiz ha Relijion, carantez evid Doue hag evid ann nessa; clasc eun dra hebken, discuez ar garantez-ze dre ann oberou,ma c'hounezo da Zoue eneou ar re ne anavezont ket anezhan. Hogen, n'e ket ar Republic ann hini a alje lacaat ar santimanchou-ze e calon he servicherien.

Ar Republic ! rei a ra deomp merc'het dizoue, goest d'ober ar brassa crimou, ha cals henveloc'h ous loënet arajet eget ous ar vaouez-ze a so bet roët gant Doue d'ann den evit he sicour er veaich hir ha poanius eus ar vuhez-man ; mæs merc'het a garo ann nessa hag a soursio anezhan en hospitaliou evel m'her gra ar seurezet !

BIKEN JAMÆS. A.

AR REVOLUSION.

(*Eizvet loden.*)

XIII.

AR C'HOUARNAMANT HAG ANN ILIS A RENC BEZA DISPARTIET.

(Kendalc'h.)

Peb tra eta var ann douar a sell ous ene ann den ? — Nan a dra sur, ouspen ann traou a sell ous silvidigez ann eneou ez eus ive meur a dra ne sellont nemet ous ar c'hort, nemet ous buhez ann den er bed-man; hogen c'hoarvezout ec'h alfe aveichou e teufe ar c'houarnamant, oc'h ober traou a sell hebken ous ann douar, da gontrolia ha da gontrolia cals ann Ilis evid silvidigez ann eneou. Kense ma denfe ann iliscu digant ar gristenien evid ober anezho eur vagasin pe eun ti da loja soudardet pe erfin neus fors petra, ha kementse dre ann digarez ne dint nemet tiez evel ar re all, eun tam benag brassoc'h gouscoude; ma teufe da zifenn ous ar veleïen d'en em zervicha d'eus ann traou eus ann douar a so red dezho da gahout evid rei ho sacramanchou d'ann dud : ann dour, ann eol, ar bara hag ar guin, etc; ma denfe ar veleïen digant ann dud fidel dre ann digare ma'z int sitoïanet egis ar re all (ar pez a so guir) ha m'he deus ezomm anezho e leac'h all, ma taulfe enn traôn mogeriou couenchou al leanezet, na hellont mui abalamour d'ho veuiou beva etoues ann dud all ha ma antrefe eno, o lavaret ez eo ann tiez-ze henvel tre ous ar re all ; ma virefe ous ann Eskibien, ar veleïen hag ann dud fidel ne alfent scriva d'hon Tad santel ar Pab pe mont d'he velet, rag ar Pab evid ar pez a sell hebken ous traou ann douar n'hen deus netra da velet varnomp ; ma rafe lezennou a enep guiriou ann Ilis, ma rafe eur brezel disleal,ma zifenfe deski ar Relijion d'ar vugale, ha ma ordrenfe, ar pez a ve goassoc'h, deski dezho fals credennou; ma rofe aotre d'ar gazetennou fall d'ober brezel d'ar feiz, d'ann dud vad ha d'ann Ilis ; ha n'e ket sclear hag anat e teufe ar c'houarnamant da glasc affer ous ann eneou, petra benag e alfe lavaret, gant guirionez avoalc'h evid touelli eur gals eus ann dud, ez eo ann oll traou-ze, traou eus ann douar ?

Ar memes tra a heller da lavaret d'eus ar pennou tiegez, d'eus ann tad e kenver he vreg, he vugale hag he servicherien : evid ar pez a sell ous ar vijil; evid al labourou sul; en eur ger evid kement tra a hell ober gaou ous eneou tud he diegez.

Kement-tra na sell e fæson ebet ous ann eneou, evid ho zicour d'ober bolontez ann Autrou Doue hag en em zavetei, kement-se oll a sell hebken ous ar c'houarnamant hag ous ar pennou tiegez. Red eo taul evez mad ous kement-se rag setu eno ar c'hemm a so etre galloud ar c'houarnamant ha galloud ann Ilis.

Hogen kelliæs gueich ne vezo ket sclear ann traou, piou a hello lavaret gant piou e vezo ar guir ? Ar c'houarnamant pe ann Ilis ? — Anat eo, ann huella galloud eo a renco hel lavaret. Ann Ilis, evid guir, ne alfe ket ober he dever var ann douar ma ne ve ket goest da c'houzout gant sicour ann Autrou Doue hag heb aoun da fazia ar pez a apparchant outhi. Evid traou ann douar, pa sav beac'h etre guiriou ar c'houarnamant ha guiriou ar pennou tiegez, ar c'houarnamant eo a renc gounis hag a ra peurvuia ; he galloud so brassoc'h. Ar re a so bihanoc'h ho galloud a renc atau plega ; hag ar c'houarnamant eo ha n'eus ken nemethi evid ar pez a sell ous traou ann douar a renc peb tra he unan, heb renta count da zen. Gouscoude hi a hell en em drompla. Livirit ar memes tra, grit ar memes tra evid ar pez a c'hoari etre ar c'houarnamant hag ann Ilis, hag e veloc'h æs avoalc'h dre gement hon deus lavaret beteg hen, eo ann Ilis a renc commandi hag ar c'houarnamant plega, rag ann Ilis en he c'helennadurez hag en he gourc'hemennou ne fazi ket ha na hell ket memes fazia.

C'hui a ro d'ann Ilis e kement-se cals galloud ! — N'e ket me hen ro dezhi : Ann Autrou Doue eo her gra, hen ar mestr eus he zonæsonou, ha n'eus ken Mestr nemethan var ann oll traou crouet. Ganthan eo bet furmet er bed-man ann teir sosiete-ze hon deus discuezet deoc'h : evid hor brassa mad eo m'hen deus renket peb tra en dail-ze, hag oll, ar Poblou a bez ha peb den en he bart he unan, ar Brinset hag ar sujidi, ar veleïen hag ann dud fidel, oll e rencomp suja d'ann urs eus he Brovidans.

Ar re ho deus c'hoant dispartia ann Ilis hag ar c'houarnamant ann eil dious heben ne sonjont ket ez eont evelse a enep bolontez ann Autrou Doue hag ar pez a zesc deomp hor mam santel ann Ilis. « Ann unvaniez-ze, eme ar Pab Gregor XVI, a » so bet atau ken talvoudus d'ar c'houarnamant » evel d'ann Ilis. »

Ne sonjont ket kenneubeut, m'ervad ez eont a du gant ar Revolusion. Distaga ann dud dious ann Ilis; tenna diganthi ar galloud he deus c'hoas var ar sperejoul;acaat anezhi da chomm atau cuzet heb en em ziscuez e fæsoun ebet evel er penn kenta eus ann Ilis; ober ma vezo ar c'houarnamant mestr, ha ne vezo ken nemethi, var ann danvez hag ar sperejou, distruja, en eur ger, ann teir sosiete a so bet fountet ha reizet gant ar Relijion gristen, setu eno evid ann neb a voar lenn, evid ann nep hen deus daoulagat, setu eno, e clasc ober petra, ma ar Revolusion dec bloas ha pevar-ugent benag a so. Ma ententit guelloc'h, lacaat ann den e plas ann Autrou Doue, setu petra ema o clasc hen ober.

Na hell ket eta ann Ilis hag ar c'houarnamant beza dispartiet ann eil dious heben. Hag ar c'houarnamant dizoue evel ma falvezas d'ann Deputeet hen ober e 1789 evel ma carfe c'hoas cahout unan, ar re oll a so mignon d'ar Revolusion, ar seurt gouarnamant-ze deut eus ann Ifern hag atau oc'h enebi da volontez ann Autrou Doue, ne deo goest nemet d'ober deomp pellaat dious ann hent eus ar silvidigez.

Ann Ilis, d'eus pers ann Autrou Doue, eo ene ar bed, he sclærijen hag he vuhez.

XIV.

OLL GALLOUD AR BOBL, PE ANN DEMOCRASI.

Eur c'hant bloas benag a so, enebourien ann Ilis a so oc'h ober brezel dezhi, oc'h embann a vouez huel oll galloud ar bobl, ha ne ententont ket, ne ouzont ket, eo eur virionez ive evid ann Ilis ann oll galloud-ze.

Araug mont hirroc'h eo red deomp hen disclæria freaz, *ar bobl* ne de ket ar vanden lamponerien divergont-ze a ra ar revolusionou, a ziscar ar c'houarnamanchou hag a vez casset dre beg ho fri da gement leac'h a blij da eun neubeut tud fallacr ho deus en em lakeat en ho fenn. Nan, nan. Ar bobl eo oll tud ar vro : ann dud divar ar meaz couls hag ar re gear : ann dud a gonvers couls ha potret ar staliou bras, ar re ho deus cals danvez hag ann dud chentil, ar soudard, ar barner, ann Escob, ar belec. Ar vro a bez eo a choas he unan eur rum tud evid discuez he bolontez ha difenn he guiriou.

Eur veich ententet mad ar poënt-ze, e livirimp deoc'h, ha n'e ket hebken ann dispac'herien a vezo souezet oc'h he glevet, mæs ive meur a hini all, ar Relijion gristen he deus *atau* desket, ar pez a sonje dezho, d'ann dispac'herien 1789, beza her c'havet da genta.

Ann Ilis dre scridou sant Thomas hag he brassa Doctoret a zesc deomp penaus hor Zalver Jesus-Crist tad ar Poblou ha Roue ar Rouane hen deus roët d'ar bobl ar galloud d'en em c'houarn he unan. Ar Mestr choaset ganthi (pe hen a renco beza choaset beveich, pe autramant e teuio ar mab hena e plas ann tad, ne vern ket) na teu dezhan he c'halloud digant Doue nemet rag ma eo bet choaset gant ar bobl; erfin ar Mestr-ze o veza bet he c'halloud evid brassa mad ann oll ha nan evithan he unan, ma teu da vancout *cals hag en eur fæsoun anat* en he zever, a hell beza gant guirionez tennet diganthan ar galloud-ze m'hen devoa he resevet d'eus ho fers.

Gant aoun e ve lavaret din e venn ker goas hag ann dispac'herien, gant unan benag ne ententefe ket mad avoalc'h ar pez am eus merket huelloc'h e rencan ouspen pedi ac'hanoc'h da daul

evez penaus ann Ilis hebken ha n'eus nemethi, rag ar bobl na hell ket barn ar Roue nag ar Roue mac'ha ar bobl, ann Ilis eta he unan goude beza clevet ann eil tu hag egile, goude beza guelet peger grevus eo ar pec'het, ann Ilis hebken a hell lavaret e renc ann hini a so e penn ar c'houarnamant en em denna, pe autramant ez euz conje d'he ziscar a zivar he drôn. (1)

Setu eno peu sort kemm a so etre galloud ar c'houarnamant ha galloud ar pennou tiegez hag hini ann Ilis, ar re-man ne hellont ket coll ho galloud rag ne ket dre he vugale na dre ar gristenien e teu he c'halloud d'an tad a famill na d'ann Ilis, er c'hontroll, evid ar pez a sell ous gouarnamant ar vro, ann Autrou Doue n'hen deus ket merket e tlefe beza kentoc'h Rouantelez eget Republic, hag evelse peb bro goude beza bet Rouane a deue ar mab hena da gemer plass he dad a alfe c'hout Rouane e ve choaset eun nevez, beveich ma varvje ann hini a ve e carg ; ar vro a alfe beza gouarnet gant unan hebken pe gant cals eus ar renc huella ; gant ar bobl he unan pe gant ar re a ve choaset ganthi. Ar chenjamanchou-ze pa vent great *hervez al lezen ha gant ar re ho deus guir d'ho ober* ne reont gaou ebet ous soursen ar galloud. Atau eo digant Doue e teu ar galloud-ze, dre ar bobl.

Hogen, peur e vezo ar chenjamanchou-ze hervez al lezen, peur e vezint hervez ar justis. — Ann dra-man a so eur guden ne deo goest nag ar bobl nag ann hini a so e penn ar c'houarnamant d'he dibuna, ne hellont ket en em varn ho unan, ann dra-ze so sclear, unan benag a renc dont d'ho dispartia. N'eus ken a ve goest d'hen ober, nemet hon Tad santel ar Pab, penn guirion ann Ilis ha vikel Jesus-Crist var ann douar. N'eus ken nemethan a ve he c'halloud dreist galloud ar Rouane ; n'eus ken nemethan na ve ket muioc'h douget evid ann eil tu eget egile : cals muioc'h eget hini all ebet, e hell rei fizians d'ann oll e vezo douget ar setans gant justis, furnez ha skiant. A hent all henez eo ann urs merket gant Doue, nan evid mad ar Pab hag ann Ilis, mæs evid mad ann oll dud all, mad ann oll broiou, mad ar Rouane hag ar Poblou.

Jesus-Christ hen deus roët dezho ar galloud-ze d'ann deves ma lavaras da sant Per : « KEMENT « TRA a vezo liamet ganes-te var ann douar, a vezo « ive liamet er Barados, ha KEMENT TRA a ziliami « var ann douar a vezo ive diliamet er Barados. » Setu eno e berr comsou, ar pez a zesc deomp ann Ilis var oll galloud ar bobl ha var ar chenjamanchou gouarnamant.

Ne d'e ket henvel ar gelennadurez-ze, cals a vanc dezhi, ous ar pez a lavar ar Revolusion d'eus oll galloud ar bobl, ous ar fæsoun ho deus dispac'herien 1789 he ententet ive. Hervez ar re-man, anezhi he unan e tenn ar bobl he galloud, ne teu ket dezhi d'eus pers ann Autrou Doue. Ar re-ze, na petra 'ta, ne garont ket Doue ha carout avoalc'h a rafent he stlapa a gostez. Ouspen-ze ma ne anavezont ket Doue ne anavezint ket kenneubeut ann Ilis ha ne fell ket dezho he c'haout evid barn etrezho kement a ia a dreuz ha ne d'e ket hervez al lezen hag ar Justis. Abaoue m'ho deus ar Rouane hag ar Poblou dianavezet ann Ilis evid ho mam, n'ho deus ken barner etrezho nemet ar peziou canol ha n'e ket atau ar-guir e ve ann tu gounit ganthan ; ar c'hrenva eo a ra d'ar re all plega hag en daill-ze ez comp, cals buhanoc'h eget na sonj deomp, entrâmant ar fæsoun beva a vije gueichal cavet etoues ar baïanet. Eleac'h ann urs vad a vez atau oc'h heulia ar sujidigez, n'eus ken var ann douar nemet distruj ha crisder : a veac'h ma ve cavet c'hoas eun neubeut tud hag int a ve goest da c'houzout d'hoc'h a beleac'h e teu ar galloud ha petra eo e guirionez.

A.

(1) Ann dra-ze na hell ket c'hoarvezout aliæz. C'hoarvezout a hell evelken : dre exempl, ma ve goest ar Prins da lacaat he bobl da goll he Feiz, pe autramant ma cassefe anezho da goll, memes evid ar pez a sell ous traou ar bed-man.

Freret ar scolion.

Pa eo bet torret gant ar c'honseil bras e Paris ann urs roët gant ar prefet da denna ar scol digant ar Freret evid lacaat eur mestr scol, den ar bed, en ho flass, evid ar gaou a so bet great outho hag abalamour n'en devoa ket guir ar prefet d'ober kement-se, ar Freret, e renc beza roët dezho al lojeis hag ar peamant a so dleet dezho hervez al lezen.

Rag-se, ma ne fell d'ar gommun, nag ho loja nag ho faëa, ar Prefet a hell he c'hontraign d'ober ann dispignou-ze, o verca he unan var ar budjet, ar pez n'eus ket bet falvezet dezho voti, hag, oc'h hen ober, ne ia ket en tu all d'he c'halloud.

Barnet evelse gant ar c'honseil bras, 2 a viz eost 1878.

Ann dimezel Dodu, reseourez bureô ar post hag ann telegraf e *Montreuil sous Bois* (Seine), he deus bet ar groas a henor abalamour d'ar gourach he devoa discuezet e *Gien* epad ar brezel. Hi a ioa neuze e penn bureô ann telegraf er gearze, hag he devoa, dre finessa, allet paca ar c'heleïer casset d'ar Brussianet. Kerkent, he devoa casset eun den da rei ar c'helou d'ar Fransizien, hag he devoa evelse miret outho da veza goal lakeat gant ar Brussianet. Ar re-man, o veza gouezet petra he devoa great, her c'hondaonas d'ar maro ; mæs ar peoc'h o veza bet sinet ec'h hellas en em denna d'eus etre ho daouarn heb droug ebet.

Lenna a rer er gazeten *Moniteur de la Loire*; ar genta pladen houarn, daou droatat hag eur meutad teôder teuzet evid eul lestr brezel eus ann Itali, a so bet kempennet en devejou tremenet e *Terre-Noire*. Poueza a ra 44,000 lur.

A hent all e lenner en *Times* gazeten saoz :

Eur pez canol nevez, eun troatad lec'het ar ginou anezhi, a so bet amprouet e Bredelar e ti ann autrou Krupp. Ar volet o tont eus ar pez canol-ze a hell treuzi ann teôa pladinier houarn staget var al listri d'ho difenn, ha kement-se var hed dec mil metr (diou leô hanter). Diou volet canol hebken, var hed daou vil metr, a so peadra evid treuzi, foëltra ha lacaat da vont d'ar goëlet al listri-brezel ar re grenva. Peb bolet canol a dâl 250 scoët (750 lur). — Ne vezo ket pell, e cousto kement ober ar brezel, ma renco ann oll chomm e peoc'h.

Madou ar re all.

(*Navet pennad*).

Mar peus sonj Bridot na helle mui cavout Césaire eno, rag pell a ioa ma oa en em dennet cuit. Gant clasc avoalc'h, ha goude beza goulennet digant ar plac'h petra a oa c'hoarvezet, e teuas da anaout ar virionez.

Setu hen eta o vont er meas dre ann or a scoe var ann hent hag oc'h heulia penn da benn garz ar jardin ne zaleas ket d'en em gavout gant Césaire.

Heman, asezet breman var bord ar c'hleun, a ioa ken nec'het ha ken glac'haret n'hen devoa ket memes clevet Bridot o tostaat, hag heman a rencas he c'hervel meur a veich dre he hano. He glevout a reas evelken hag e savas he benn, mæs he visach dislivet oll a ioa beuzet en he zaëlou.

Bridot en devoa c'hoant lavaret eun dra benag dezhan evid he gonsoli, na ne vouie ket dre be benn commans.

— Césaire.... va mignon keaz.... va faour keaz paotr....

Hogen Césaire o sevel a reas sin dezhan rei peoc'h hag a c'houlennas diganthan :

— Autrou Bridot, e peleac'h ema ann autrou Boërmann o chomm ?

— Var blassen Lizieux, en eeün dirag ar gatedral.

— Mad tre.... Trugarez.... —

Hag o lezel Bridot saousanet oll, Césaire en em dennas cuit hag a gemeras hent Lizieux.

Boërmann Juzeô hag Aleman, daou-hanter, a ioa eun den honest hag eun tad mad, mæs marc'hadour lien a ioa dreist peb tra.

Etoc ann deis e vije en ti-ze eur fors tud o vont hag o tont : eur veich ma oa en em dennet he servicherien ha sarret ann norojou, Boërmann a chome c'hoas cals amzer en he vureô o renca mad peb tra, o velet pegement hen devoa gounezet hag o sonjal penaus e alje gounis muioc'h c'hoas.

Egiz-se e oa c'hoarvezet ann abardaëvez ze.

Ne oa mui er bureô nemet he vab hag hen. Hogen pebes kemm etre ann daou zen-ze !

Ann tad, oc'h achui he gontchou, a ioa laouen, bras o velet peger mad e c'hoarie ann traou ganthan.

He vab Isaac er c'hontrol a ioa melconiet ha glac'haret kena.

O clasc eun dra benag er c'hahier e oa couezet var gont Samuel Meyer hag ar guel-ze he devoa renevezet he boan. Distrei he benn hen devoa great ha dirollet da lenva.

Boërman ann tad a vele kement-se oll hag a vouie ervad petra c'hoarie gant he vab ; hogen peurvuia ne rea nemet heja he ziouscoas en eur vousc'hoarzin, aveichou evelken n'helle ket miret da lavaret :

— Paour keaz paotr !

Mæs egis ne felle ket dezan dislavaret ar setans hen devoa douget, e tioualle mad tre da brezec re huel.

Souden e clevas trous eun den oc'h antreal en ti, hag he zervicher ne zaleas ket da zont er bureô da gass ar c'helou dezhan :

— Autrou Boërmann, aman 'z eus eun den a c'houlen prezec ouzoc'h.

— Unan benag o tont da brena.

— N'ouffen ket lavaret deoc'h autrou, biscoas n'am eus he velet aman.

— Goal divezat eo.... serret eo ar stal.... Hag he hano ?

— Cesaire Heurtevent, a respontas ar peskетaër he unan oc'h antreal er gambr.

Kerkent Boërmann a savas, a c'hoarzas hag a saludas.

Abaoue daou ugent bloas e c'hoarze hag e salude en dail-ze ouspen cant gueïch bemdez.

Goude e c'houlennas digant Cesaire :

— C'hoant hoc'h eus da brezec ouzin, autrou ?

— Ia, autrou, mæs deoc'h hebken hag a gostez.

— En em dennit Fanch..... Isaac, ann devez a so achu. —

A veac'h ma oa achu he gomsou, ne chome mui er bureô nemet Cesaire hag hen.

Etretant, Boërmann hen devoa astennet eur gador da Cesaire hag a c'hortose petra hen divije heman da lavaret dezhan.

— Autrou, eme Cesaire hen devoa sellet ous ar potr iaouanc oc'h en em denna, goal nec'het eo ho mab ! —

Boërmann, oc'h he glevet, a reas eur pez figur fall, hag evid ober ann hini n'en devoa ket clevet pe autramant guelloc'h ann hini ne felle ket dezhan prezec divarbenn ann traou-ze e respountas :

— N'eus ket cals lien var ar marc'hat er mareman ; ti Boërmann tad ha mab a hell gouscoude ober deoc'h conditionou d'eus ar re vella.

— C'hui ne fell ket deoc'h mui rei conje d'ho mab da eureuji gant ann dimezel Noëmie Meyer, abalamour nemet ken, n'eus chomet netra ganthi d'eus pers he zad ! n'e ket guir, autrou, ne blij ket mui ann dimizi-ze deoc'h, rag n'he deus mui tam argoulou ebet ?

— A so guir, autrou, n'eus ken caus nemet hounez, ha gant cals displijadur eo ma rencan lavaret nan. Hogen, petra so caus ?.... Piou hoc'h-hu evid dont d'ober din eur seurt goulen ?

— Pegement argoulou a c'houlenfec'h evid lesel ann daou zen iaouanc ze eureuji assambles ?

— Mæs, autrou.....

— Me ne d'oun ket oc'h ober goap... Respontit ac'hanoun gant lealdet.

— Me a sonj din gouscoude....

— Respontit a lavaran deoc'h..... M'hen assur deoc'h, ne savo ket keuz deoc'h. Pegement a fell deoc'h da gahout ?

— Autrou..... gueichall e oamp accord var tregont mil lur.

— Tregont mil lur ! Ma ! me roio anezhô deoc'h.

— C'hui autrou ?

— Ia, ha ne c'houlennan evid-se nemet eun dra diganeoc'h. C'hui a vezo secret evid ann oll, ne lavaroc'h ger ebet da zen : dreist-oll me a fell din ne vouife morse ann dimezel Meyer diganeoc'h petra vo caus ho pezo ker buhan chenchet santimant en he c'henver. Me garfe e alfe ann oll credi n'hoc'h eus hen great nemet abalamour d'ho calon vad, rag ma fell deoc'h guelet ho mab eürus. Guelet a rit, autrou e roan deoc'h al loden guella.

— Guir eo, gouscoude....

— Petra ?

— Me garfe gouzout pe sort guir.

— Ah ! c'hoant hoc'h eus da c'houzout petra so caus ?

— Ia, contant avoalc'h e vennt.

— Ma ! Samuel Meyer a ioa bet mad tre evidoun, cals a vanken dezhan : mar d'e bet revinet he vugale, me a so unan eus ar re ho deus hen great ; laëres am beus great varnezhan.

— Autrou ! eme Boërmann muioc'h-mui sebezet. —

Cesaire, heb ober van a gendalc'has :

— Me so bet oc'h hel lavaret d'he verc'h : n'e ket bet falvezet dezhi cridi ar pez a lavaren. Clasket am eus renta he arc'hant dezhi hag hi he deus lavaret n'he gemerfe ket hag atau, m'eus aoun, e lavaro ar memes tra. Heb gouzout dare dezhi hebken eo 'ta ma alfen paëa va dle, hag evid-se e rencan en em zervicha ac'hanoc'h. Entent a rit breman ?

— Ne ran ket caër, eme Boërman, pe guir e vezo secret ann affer, na ne vezo ket douget ar somm-ze var va c'hahierou, piou a lavar deoc'h e talc'hinn d'am fromessa ?.....

— Oh ! eme Cesaire gant ar peoc'h ar vrassa ; ma ne ve ket great ann eured breman doc'htu, e ven goest d'ho laza. —

Ar c'homzou-ze lavaret ken trankil ha tra a spountas kement Boërmann, ma reas eul lamm var he gador.

— Ne spountit ket, eme Cesaire, me voar ez hoc'h eun den honest hag am beus fizians ennhoc'h. Respontit eta ac'hanoun gant lealdet, heb aoun ebet ha gant eur ger hebken. Ia pe nan ?

— Chilaouit, autrou, mar d'e guir, kement-se oll...

— Ia, pe nan ?

— Ia.

— Guir ?

— Var va enor.

— Mad tre, autrou, ha trugarez ; araug eis devez e cassin ann arc'hant deoc'h. —

Ha var ar c'homsou-ze, Cesaire Heurtevent a saludas Boërmann hag en em dennas cuit. A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

— Prefet ar Finister en devoa torret elecsionou Pluguën evid conseillerien ann ti-kear abalamour... d'eun digare faus, hag ar pez a ziscuez ne oa ket ar guir a du ganthan eo, ma eo bet torret gant ar c'honseil bras ar pez en devoa great. Kement-se na viro ket ne glaskefe ober ar memes tra pa hello, nemet ma ve casset heb dale da leac'h all, da ziscuez peger guir e oa he gomsou pa levere, en eur zont en hon toues, n'en devoa ken c'hoant nemet da lacaat ar peoc'h hag ann urs e peb tra. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Picart, cure e Plouescat, a so æt, var he c'houlen, da scolia bugale.

Ann Autrou Balcon, belec iaouanc, a so hanvet cure e Plouescat.

Dissadorn diveza d'eus pers ann Autrounez a so o clasc renca Pelerinach Kemper da Loures am beus pedet ann autrounèz beleïen eus ar parræsiou d'en em garga da gemer ann hanoiou ha da zastum ann arc'hant evid cass anezho da Gemper ; mæs hirio, oun pedet da lavaret dezho ma cavont æssoc'h cass ann hanoiou hag ann arc'hant-ze peb hini d'he berson canton.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 79). DISSADORN 7 A GUENGOLO 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Iesus-Crist.

An ol-bjeamanchou d'ar beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, ganhen.
Rezhun Feiz ha Breiz a-zivout ar seridou da Lakhat war ar gazeten.

Kemper, 7 a viz Guengolo 1878.

Eun neubeut bloaveziou so, ar gatoliket, gant goulen ha poania cals, ho deus gallet cahout conde da sevel scoliou bras evid ar re ho devoa c'hoant peur-achui ho studi heb tremen dre scoliou dizoue ar c'houarnamant. Netra justoc'h, me chans ; mar g'ho deus ar gatoliket savet ar scoliou-ze gant ho arc'hant ho unan, kement-se ne vir ket m'ho deus renket atau evelken paëa ar c'hargou evid souten scoliou ar c'houarnamant. Petra a alfe eta goulen houman muioc'h digantho? Ha ne dlefe-hi ket beza contant ? Eo a dra sur, ha gouscoude e clevomp anezhi o clemm. Na perag ? Abalamour ma vell cals tud iaouanc o tarempred scoliou ar gatoliket hag o teski ker mad eno, ma vent oll pe casi, resevet evid ann examen; ha gouscoude ma ve sellet piz ous skiant eur re benag abars ho reseo, eo a dra sur ous skiant ar re-ze, rag evid ma ve diæsoc'h ho examen e rencont mont da gahout professoret ar c'houarnamant a gostez peurvuia, ha nemet en unan benag eus ar scoliou-ze n'ho deus conje da veza examinet assambles gant ho professoret ho unan, ha gant re ar c'houarnamant.

Ma ! me gred, n'eus ket bet roët cals liberte d'ar gatoliket, ha gouscoude ar Radicalet a lavar ho deus cals re a liberte, rag ma n'ho deffe ket conje da sevel ar scoliou bras-ze, ar re a zarempred anezho a renkefe heulia scoliou ar c'houarnamant ha ne alfe den lacaat kemm etre ar reman ha re ar gatoliket. Ma n'e ket eun druez ! M'am beus ezomm prena bara ec'h hellan mond da di ar boulanger a ra ar guella bara, hag eun tad ne alfe ket choas ar scol guella evit he vugale! Red e ve dezhan cass anezho da eur scol dizoue, abalamour ne ve ken nemet hounez ! Ah ! aman lennerien n'e ket diæs d'eomp guelet ar virionez. Ar Radicalet a anav sclear avoalc'h penaus keit ha ma vezo beô ar feis var ann douar ne hellint ket cahout ann tu gounit, hag e carfent mouga ar feis-ze e calon ar vugale evid dont kentoc'h a-ze abenn eus ho zaul. En daill all ne halfent, ne dlefent ket clemm. Piou na petra a vir outho da gahout peadra a liberte da scolia ho bugale ? Ma n'ho deus ket c'hoant da gass ar re-man da scoliou ar Gatoliket ne yezo ket red dezhorhen ohen ha m'ho deus c'hoant ho c'hass, oc'h hellont ho za sur e vezint digemeret mad en hellont ket eta clemm gant re neubeut a liberte evit ho unan; hogen, marteze e clemmont gant re na liberte evid an re all. Cavet eo ganeoc'h : Mar d'hoc'h Republican mad, scoliou ar c'houarnamant a dle beza mad tre evidoc'h : ma ne d'hoc'h ket ne vezint ket e ve roët d'eoc'h conje da sevel scoliou evid d'hoc'h hag ho pugale.

N'eus ken nemet ar re ho deus ann hanv Antecrist var ho zâl hag ho dorn dehou ho deffe conje prena ha guerna cahout plassou, sevel scoliou, etc, etc.

Rag-se gazeten Gambetta ar *République française* hel lavar d'eomp sclear avoalc'h : *N'eus ken descadurez guirion nemet ann hini a roan ne.*

Na petra eo ann descadurez-ze ? Petra eo ar skiant-ze ? Dre frouez ar vezen ec'h anavezer pe hi so mad houman pe ne d'e ket ha n'eus ket goal bell so am beus discuezet aman exempl daou dorfetour eus ar re voassa a oa gouscoude d'eus ar re desketa, discuezet am eus deoc'h alvocat unan anezho o tamal he unan dirag ann dribunal fallagriez ann dud-ze d'ann descadurez dizoue a vez roët e scoliou ar c'houarnamant. Hag e guirionez petra a zesker eno ?

Int a lavar n'eus Doue ebet, crouer ar bed-man, crouer ann den heman, evid eul loden eus ann dud difeis-ze a so eun deves deut er meaz eus ann douar, n'hellont ket a vad lavaret penaus, na perag n'eus bet c'hoarvezet kement-se nemet eur veich hag int a so diskiant avoalc'h evid rei d'ann douar ar galloud ne fell ket dezho hen rei da Zouez Hag ann douar ? Gant piou eo bet crouet pe autramant penaus en deus gallet en em groui he unan ?

Arabad e vezo d'eoc'h her goulen digantho, int a respontefe ac'hanoc'h e vec'h re gurius abalamour ne vouifent ket petra da respont d'eoc'h a vad a hent all. Eleac'h ni gristenien, a anav eun Doue oll galloudec mestr ha crouer d'eus kement

tra so,n'e ket diæs d'eomp anzavout ha lavaret eo ann Doue-ze en deus en he vadelez crouet ann den hag ar bed-man gant kement a so ennhan.

Lod all eus ar radicalet a lavar d'ho zro e teu ann den eus ann douar,mæs ne leveront ket egis ar re genta e teuas er meaz anezhi dre ners domder ann heaul egis ma teu al labous bihan er meas eus ar vi goude beza bet gorret eun devez var'n ugent gant ar iar glocherez. Setu aman peu sort diotach ho deus cavet.

Eun devez e sortias eur blanten eus ann douar, lakomp eur golen, ma kirit, ar golen-ze scuis bras en he flass a glascas ann tu da vont da bourmen hag e teuas dezhi evel crabanou a sicouras anezhi d'en em stleja var ann douar : gant an amzer ar c'hrabanou-ze a astennas hag a zeuas evel breac'hou gant peb a zorn e penn anezho hag evelse eo e savas ar marmous : heman d'he dro gant an amzer dre m'en devoa kemeret ar giz da sellet e penn e laë d'ar guez eleac'h ma cave he vagadurez ec'h en em zressas he benn var he ziouscoas, e caledas he zargis hag ec'h en em chenchas he zivreac'h a drenv e daou droat ha setu great ann den.

— Tad, a lavaro marteze Iannic o clevout lenn ann dra-man, ha balochen ar marmous da beleac'h eo eat.

— Te so re gurius, Iann, hounez so bet uset gant ar marmous deut da veza den, o chomm re hir asezet var he .....fons, o tomma e corn ann oalet epad ar goanv.

Setu aze peu sort descadurez a vez roët d'ann dud iaouanc! piou a hello goudeze beza souezet e ve guelet kement a grimou var ann douar ? Ma n'eus Doue ebet, n'eus lezen ebet kenneubeut a alfe miret ouzin d'ober ar pez a girin Ar galloudze d'ober lezennou a deu d'eus pers ann Autrou Doue hag abalamour da-ze hebken eo e teu ar gristenien da viret anezho. Mæs ma ne ve Doue ebet, piou a alfe lacaat ac'hanoun da senti ous eun den all, nemet ma ve crenvoc'h evidoun, ha neuze guelit pegement a freuz hag a zispac'h a ve etouez ann dud.

Hag ouspen evid discuez d'eoc'h ne d'eo nemet sottoniou kement a lavar ann dud-ze dizoue divar benn donedigez ann den var ann douar, travoalc'h eo din goulen digantho perag ne velomp ket hirio ann deis ar pez a so bet c'hoarvezet er penn kenta eus ar bed, ha perag memes ne velomp nemet ar c'hontrol beô. Rag ma ve guir, egis ma lavaront,e ve deut gueichal ar marmous da veza den, hirio er c'hontrol, eo ann den a ia da varmous, dre he oberou fall hag he fals credennou. A hent all,hag ann dra-man a helloc'h oll hen entent mad tre. ni cristenien a gredomp, egis ma eo guir, en deus ann Autrou Doue hor C'hrouer, disclæriet d'eomp histor crouidigez ar bed ; mæs piou en deus lavaret d'ann dud difeis-ze petra so c'hoarvezet er mare ma oa c'hoas ho zud coz marmousien ha col-pomm, hag araug memes ? Piou en deus allet hen disclæria dezho? — Siouas d'eomp! hag e renkefemp rei hor bugale da scolia d'ar seurt tud-ze! Ne alfemp ket rei dezho eun descadurez cristen ! Ra bellaio ann Autrou Doue diouzomp eun henvelep maleur ! Goulennomp diganthan ma gendalc'ho d'eomp he brotection na hellimp cavout atau tu pe du mistri cristen ha leun a feiz, da ziski d'ar re a vevo var ann douar en hor goude eo d'eus Doue e teuont hag e rencont beva evid Doue, ma hellint eun devez cahout pers e Rouantelez Doue.

M'ho deus c'hoant ar re fall da vont da goll, siouas dezho ! Goulennomp da vihana evidomp a vouez huel hag heb aoun, goulennomp al liberte da veva e guir cristenien ha da servicha ann Autrou Doue hervez m'her c'hourc'hemenn ouzomp.

A.

AR REVOLUSION.

(*Navet loden.*)

XIV.

OLL GALLOUD AR BOBL, PE' ANN DEMOCRASI.

(Kendalc'h.)

Ann dra-ze so guir marteze ha mad da lare, mæs penaus hen ober ? — Diæs eo, ma kirit, mæs sempladurez ha falloni ann dud a so caus ma n'heller ket hen ober. Ar reglen, ar virionez-man a so henvel tre ous ann oll reglennou ha guirioneziou all. Eaz tre eo da lavaret pe da scriva : da viret eo eun affer all ; he miret mad tre ne vezo ket marteze eun dra eaz da ober, mæs ar guella ma vezint miret, ann tosta ma vezo ann den d'ar virionez, d'ann urs vad ha d'ar santelez.

Pell bras so dija ma zisprij ar gouarnamanchou ar virionez-ze, ha ma heuliont ho froudennou. Disonjal ha cass pell dioutho a reont atau muioc'h mui guiriou Jesus hag he Ilis, hag, evel ar mab prodig, bemdez e pellaont dious ti ho zad. Rag-se, ar bed dianket pell dious Doue, a so atau dispac'h en eun tu benag anezhan, petra benag ma ve eur gals d'eus ann dud o labourat, o poania kentra hellont evid reiza mad peb tra hag enebi oc'h ann droug. Serten eo, ma ne fell ket d'ar sosiete mont da goll, abred pe zivezat e renco ober ar pez am eus merket aman : n'eus ken moïen nemet henez da genderc'hel ar galloud guirion etouez ann dud. Leibnitz, *eur protestant*, mæs eun den a spered, a scrive ar c'homsou-ma : « Me garfe, emezhan, e ve savet er gear a Rom « eun dribunal evid barn kement tabut a savje « etre ar Brinset, ha lacaat ar Pab da Bresidant « var ann dribunal-ze. »

Ann dribunal-ze a so bet dre urs ann Autrou Doue, fountet er gear-ze pell bras a so dija, petra benag ne fell ket d'ann dud he anaout. Gouscoude ne chanin ket d'hel lavaret : eno ema ar silvidigez. « Ar Revolusion a bado atau, eme ann autrou de « Bonald, bete ma vezo bet lakeat guiriou Doue « e plass guiriou ann den.

Evidomp-ni, evel sitoïanet ha catoliket, n'hon deus nemet eun dra da ober : pedi ann autrou Doue,evid ma teufo da vir evid mad, kement tra a so bet gourc'hemennet ganthan da genderc'hel ann urs vad var ann douar.

Hogen, hag e ve great ar pez a c'houlennit ne ve ket c'hoas parfet ann traou evid-se ! — Ne vent ket sur, mæs cals guelloc'h ez afent.

Mar teu da sevel etre ar Prins hag he sujidi, petra a c'hoarvez hirio ann deis ? Ar justis, ar guir hag ar virionez eo ho devezo ann tu gounit? Ia, ma ve ar soudardet a du gantho ; mæs ma ne vent ket, evel ma c'hoarvez peurvuia breman, e vezint trec'het a dra sur : hag atau, n'eus fors piou a c'hounezo, e vezo *etre tud eus ar memes bro*, e vezo eur brezel didruez, eur brezel na vezo goest nemet da revina ann dud ha d'ober d'ar re memes a c'hounezo coll ho ners hag ho galloud.

Er c'hontrol, ma iafe ann traou egis ma c'houlennomp, ne ve ket kement a drous nag a zispign. Ann daou rum a iafe da lavaret ho ræsoniou dirag hon Tad Santel ar Pab e Rom, hag a rafe ar pez a lavarfe dezho : rag-se ne ve lazet den, ne ve ket a vrezel etre tud eus ar memes bro, ne ve ket collet danvez ar vro, etc.... N'e ket guir e ve cals guelloc'h ez afe ann traou en daill-ze ?

Anzavout a rin, ma kirit, ganeoc'h, rag ma eo ann den fall kenan, ec'h alfe beza, nan en dribunal-ze, mæs en dro dezhan, eun dra benag ha ne ve ket atau hervez Doue, mæs, hag e ve goassoc'h c'hoas, cals talvoudussoc'h e veffe evidomp eget ar pez a so breman. « Ann Ilis, eme Bos- « suet, eo ann hini a hell ar guella renta ar justis « deomp. » A hent all, ann dribunal-ze a heuliefe serten reglennou fountet var ar feiz hag anavezet mad gant ann oll. Ar Revolusion er c'hontrol, na heller ket cahout fizians ennhi, rag ne anav ken guir nemet hini ar c'hrenva, eleac'h reiza mad ha peoc'hat ann traou, ne ra nemet pellaat ann devez e pehini ec'h hellimp hen ober.

Evid ober ar pez a livirit, e renkefe ann oll beza catolic ! — Serten eo, ha ni ne c'houlentemp ken, ma ve æssoc'h aze heulia ar reglen hon deus merket deoc'h hag a so fountet var ar feiz. Ann oll a renc beza catoliket, rag ma renc ann oll credi hag heulia ar guir relijion. Heb ar Relijion na hell den beza eürus nag ar poblou a bez, na peb den en he bart he unan, rag ma eo Jesus-Crist, ha n'eus ken nemethan, buhez ann oll broiou, ann oll dud, ann oll tiegeziou.

Ne gavan ket diæz anzavout penaus eo diæs bras miret ar reglen-ze, hirio ma eo bet collet ann oll broiou, couls lavaret, gant ar Brotestantet hag ar Revolusion, hag e lavaran neuze : 1° ez eo ar broiou-ze collet ho hent gantho ha var bouez mont da goll ; 2° eo eun dever hag eun dever stris evidomp m'hon deus earantez evid ann Ilis hag ar vro, labourat kentra hellimp ma vezo heulliet ar reglen-ze etouez ann dud.

Hogen ar reglen-zene d'eo bet morse miret, na memez pa zalc'he ar guella ar Poblou d'ar Feiz ha d'ar Relijion ? — Guir eo, n'e ket bet morse heulliet penn da benn hag e peb leac'h, rag na felle ket da lod eus ar Brinset (abalamour d'ho orgouil) suja d'an Ilis, hag a hent all etouez ar bobl ive ne oant ket oll a unan. Mæs evelken, egiz ma oa, he deus great cals a vad ha miret d'ober cals a zroug. Er mare memes ma oa ar Feiz ar c'hrenva etouez ann dud, ez oa evel hirio cals tud pec'her, cals tud hag a heulie ho loulou fall, mæs en daill all ann teir sosiete, ar Relijion, ann tiegez hag ar c'houarnamant a suje ann eil d'hebeo hag a oa fountet mad var ar virionez, ar Relijion, ar guir hag ar justis.

Er mare ma oa ar c'hrenva ar Feiz etouez ann dud, n'eus ket bet atau heuliet *mad* ar reglen-ze kenneubeut ha ne mirer ket mad-tre, memes er guella tiegeziou, gourc'hemennou Doue hag oll reglennou ann Aviel.

C'hui a fell deoc'h eta ober d'ann dud dis trei var ho c'hiz ! Nan da ! c'hoant avoalc'h hon deffe derc'hel evidomp ar pez a oa mad en amzer goz, mæs heb cahout c'hoant evid-se distrei var hor c'hiz. Ne c'houlennomp nemet eun dra, derc'hel evidomp ann oll traou mad a so bet gueichal couls hag ar re a so breman, distruja ann droug da lacaat ar mad en he blas ; lezel a gostez kement tra ne deo ket parfet evid diouall evidomp ar pez a so ar guella. Mar d'eo kement-se distrei var hor c'hiz, ma ! neuze distroomp hag ar c'henta, ar guella.

Travoalc'h eo, me chans, evid discuez sclear hag anat d'ann oll e peleac'h ema ar virionez, hag ive peger caër eo dever ann Ilis hag he guir pa vez hano d'eus traou ar bed-man.

Achuomp : diou sort *democrasi* a so : unan guirion anzavet a viscoas gant ann Ilis : hounez a oar suja da Zoue ha d'he Ilis. Heben a so eur gaou, merc'h d'ar Relijion brotestant ha d'ar Revolusion ; nevez ganet eo. Hi a zisprij peb galloud guirion, ne fell ket dezhi senti, ne ve oc'h he heul nemet ann disurj, ar gassoni hag a beb seurt ioulou fall. *Democrasi* 1789 eo,hag hini ann amzer vremao, n'ho deus respect ebed evid ann Ilis ha ne d'int, e guirionez, nemet ar Revolusion he unan.

M'her c'houlen diganeoc'h : eur c'hristen hag hen a hell mond a du gant houman diveza, nan

a dra sur, rag da heul ann droug speret ez afe.

XV

AR REPUBLIC.

Ar c'houarnamant a blij ar guella d'ar Revolusion eo ar Republic; ne blij tam dezhi gouarnamant ar vro gant ar re eus ar rencou huella pe gant eur Roue.

Serten eo e alfemp guelet eur Republic hag hi ne ve ket merc'h d'ar Revolusion evel ne ve ket diæs cahout eur vro gouarnet gant eur Roue pe gant eur re benag eus ar renc huella a alfe ar Revolusion beza mestres ennhi. Ne deo ket furm eur c'houarnamant ann hini a ra e ve a du gant ar Revolusion, nan, nan he lezennou eo, hag he c'hundu e kenver ann Ilis.

Kement gouarnamant a ia eta a enep guirion Doue ha lezennou ann Ilis, hounez a so a du gant ar Revolusion. Ne vern ket pe ve e penn ar c'houarnamant-ze eur Roue pe eun neubeut tud a renc huel, ne vern ket pe hi a ve eur Republic pe c'hoas eun neubeut stadou en em unanet : etc. Ma ia a enep lezennou Doue ne de ket mad, rag d'eus ar Revolusion eo e teu ; er c'hontrol, mar teu da viret lezennou Doue ha d'ober d'ar re all ho miret, neuze eo mad neus fors peu seurt furm he deffe.

Petra so caus eta e tro atau da fall kement Republic a so var ann douar, nemet abalamour ar c'henta tra a reont eo ober brezel d'ar Relijion gristen, ha neuze ive kement alvocat, kement medisin o vervel gant naoun, kement clabousser, kement didalvez a ve dre ar vro, a lavar ne glascont nemet mad ar bobl hag ar bobl o sonjal e vezo cals eürussoc'h dindan gouarnamant ar re-ze a sicour anezho da sevel, sevel atau ken ac'han m' ho deus gallet mont da vistri. Neuze ar bobl a c'houlen ar pez a so bet promettet dezhi mæs int a respont : *evid c'hoas n'hellomp* OBER NETRA, *red eo gortos.*

Paour keaz pobl, n'he deus ket guelet he deus roët he c'hein da skeul evid sicour da sevel da tud ha n'ho devoa ken sonj nemet ho frofit ho unan.

Hag etoues ann dispac'h-ze e peleac'h e ve ar sonj a Zoue ? E nep leac'h : ann droug speret a so ar mestr. Setu perag e plij kement ar furm gouarnamant-ze d'ar Revolusion.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Madou ar re all.

(*Decvet pennad*).

En em zioual dious laëronsi.

Epad he vuhez Boërmann en devoa great cals afferiou, biscoas n'en devoa great hini evel houman.

Kense pell a ioa ma oa en em dennet Césaire, ha ne oa ket c'hoas dizaousanet.

— Bah ! emezhan, ann den-ze a so collet he benn ganthan, biken mui ne velin al liou anezhan. —

Fazia a rea.

Césaire o sortial eus he di en devoa great penn varzu *Trouville* hag en eur vont gant he hent, dindan eun oabl oll-steredennet, e sonje ennhan he unan penaus en divije hallet cahout ann tregont mil lur a felle dezhan rei evid argoulou da Noëmie Meyer.

Anaout a rea eur pesketaër en devoa calsic c'hoant cahout ar *Jeanne-Marie* hag e oa sur da gahout doc'htu diganthan eur sac'hadic braô a vounis.

Evid he di — ann ti eleac'h ma oa ganet, eleac'h ma oa maro he vam ! — be oa e kichen eun tam douar a apparchante ous eur Parisian ha ne helle beza cresket nemet eus ann tu-ze, dre-ze e oa serten e roje dezhan ar pris a garje.

Ar pesketaër na c'houlennas nemet ar pez a oa red evid achui ann tregont mil lur hag e oe ractal roët he c'houlenn d'ezhan.

Pemp devez goude ec'h en em gave adarre e Lisieux hag ez ea da di Boërmann etro ar memes mare ma oa bet ar veich all.

Hogen evel ma anaie ann ti, ne oe ket red dezhan goulen netra ar veich-man digant ar servicher hag ez eas en eeün d'ar bureô.

Ann daou Voërmann a oa c'hoas eno : an tad gant he gontchou, ar mab gant he c'hlac'har.

Césaire a scoas var ann daul hag a lavaras :

— Me eo.

Sebezet oc'h he velet, Boërmann ann tad na zaleas ket gouscoude da c'houzout petra a oa red dezhan da ober. Rei a reas urs da Isaac en em denna hag a zigorras da Césaire dor ar bureô.

Abars lavaret eur ger all, ar pesketaër a dennas eur pacat eus he c'hodel hag a lacaas dirâg Boërmann tregont billet mil lur.

Achu ar gont e savjont ho daou ho fenn da sellet ann eil ous egile.

— Roët peus ho ker, eme Césaire.

— Derc'hel a rin dezhan, a respontas Boërmann. —

Goudeze, evel m'en divije bet mez beza ker gloud dirag Césaire a ioa ken digor he galoun hag a roë gant kement a largentez, e kendalc'has :

— Arabad eo cahout droug ouzin..... Me so tad..... entent avoalc'h a rit..... Ma merc'h gaër a dlie cahout argoulou..... Petra 'ta ! ar giz eo hag al lezen..... evid-se eo e roër eur pez ar-c'hant.....

— Peur ez afot da c'houlen merc'h ann autrou Meyer, a lavaras Césaire en eur droc'hi varnezhan ?

— En abardaëz-man, a respontas Boërmann, ha breman doc'htu.... Petra a glasken-me nemet eürusdet va mab ? —

Hag e kemere dija he vaz hag he doc en eur gervel Isaac a bouez penn.

— Me a vezo dirag ti Bridot, eme Césaire en eur vont cuit. —

Treuzi buhan a reas ar gear hag ez eas da guzet a dreon eur vezen vras a ioa dirag ti ann hucher. A hent all ann nozvez-ze a ioa tenval kenan.

E ti Bridot ne vije guelet goulou nemet er gambr eleac'h ma vije o labourat.

— Oll emaint er gambr-ze, a lavaras Césaire heb aoun da fazia. —

Kerkent e clevas var ann hent trous eur re benag o tostaat kentre hellent, ha pa oant deut tost avoalch dezhan ec'h anavezas ann daou Voërmann.

Ann tad oll dielc'het a glaske d'he vab a beb seurt ræsoniou diæssoc'h-diæs da entent ann eil evid heben. Mæs coll he boan a rea ; he vab na chilaoue netra hag a ioa hanter-collet he benn gant he joa. Hen a oe rentet ar c'henta e kichen dor Bridot hag a begas doc'htu e corden ar c'hloc'h da c'houlen digor. He dad, gant redec var he lerc'h ha c'hueza cals a hellas neuze he baca hag ann or o veza bet digorret ec'h antrejont ho daou en ti.

Neuze Césaire o sonjal clevout eun dra benag a dreuzas ann hent hag ez eas tre beteg ann ti da chilou guelloc'h.

Da genta, ne gleve ken nemet trous eun neubeut tud o causeal. Souden e clevas eur c'hri.... Noëmie eo a ziscueze he joa.

Eun heur a chomas eno da c'hortos ha nemet pa glevas trous ar c'hadoriou o lavaret dezhan e oant o vont d'en em denna, neuze hebken eo ma'z eas var he giz da gemer he blass en tu all d'ar guez bras.

Kerkent e velas ann or o tigeri hag ann daou Voërmann o sortial da genta ; var ho lerc'h e teue ann autrou hag ann Itron Bridot gant Noëmie e creis etrezho. Na ne oa ket diæs guelet e oant oll er moment-ze ken eürus ha ma heller beza er bed-man.

— Ma ! eme Césaire, contant oun, hag ar guelze a dâl m'ervad va zregont mil lur. —

Neuze re ann ti hag ann daou Voërmann o veza kimiadet ann eil d'eus egile, dor ann ti a serras hag ann hent a deuas tenval evel kent. Ne oe clevet mui nemet trous an tad hag ar mab o vont endro d'ho zi.

Césaire ive a gemeras he dis evid distrei d'ar gear, mæs cals buhanoc'h evitho. En eur dremen e kichen Boërmann ann tad, e lavaras dezhan var bouez :

— Contant oun..... Mad eo.

— Petra eo, eme Isaac a sonje dezhan beza clevet eun trous benag ?

— Netra, eme ann tad ; ann avel oc'h heja deliou ar guez.

Pa oa Césaire oc'h antreal e *Lisieux*, voitur *Cherbourg* a ioa o chench kæsec : Eur plas golo a ioa ennhi ; Césaire a gemeras ar plas-ze, hag a bartias.

Daou zeves goude e partie evel martolot var eur fregaden o vont d'ann Indes.

Keit ha ma hellas, e chomas da sellet ous ann douar, ha pa gollas ar guell euz ar Frans e lavaras :

— Samuel Meyer, breman ne vancan netra dide.

Seis bloas a so tremenet abaoue, Cesaire Heurtevent en deus great teir gueich tro ar bed ; cartier-mestr eo ; metalen ar soudardet en deus bet e Crimée, hag ar groas a henor er Chin, e Péiho. Ha gouscoude ne gred ket c'hoas, n'eus fors peger bras eo he c'hoant, distrei d'he vro. Gouscoude n'en em gav ket pell diouthi. Evid eun neubeut devejou en em gav e Cherbourg doc'h a beleac'h e partias seis bloas a so breman. Eno eo ma teu beteg ennhan eul lizer digant Per Dufay he vartolot coz.

— « Autrou Heurtevent, a scriv heman, me gred avoalc'h n'hoc'h eus ket ancounec'heat c'hoas hoc'h eus evid fillorez va merc'h hena ; hag al lizer-man a so evid rei deoc'h, da anaout e vezo great dindan tri devez eured ma merc'h Cesarine gant Greun-Holen, hor paotr-scotil gueichall, a so deut breman ker gaillard evel ni hon daou. Ma ne vec'h ket eno, ann daou zen iaouanc-zej a golfe ann hanter eus ho laouenedigez.

Rag-se, da benn varc'hoas ez inn d'as gortos en Havre, d'ar mare ma en em gav ar vapeur Cherbourg eno. Ah ! ma na zeufes ket, da fillores na bardonfe biken dide, ha me, Per goz, a lavarfe ne vez ket mui eur guir mignoun. » —

Cesaire tenereat he galoun dre al lizer tomm-ze na chomas nemet eur moment var var, ha pa bartias ar vapeur evid ann Havre, e oa savet en he vours.

Eis heur goude, pa oa ar vapeur o tigouezout, Cesaire a glevas mouez Per Dufay d'eus he c'hervel.

Ar martolot coz a ioa en eur vag pesketour, a ioa merket var he goël vras ann diou lizerennman : T. R., Trouville.

Tra burzudus ! ar vag-ze a ioa henvel tre ous ann hini en devoa gueichal Césaire lakeat he ober evithan.

Ar goubari anezhi, ar guerniou, ar fard, al liou, peb tra ennhi a ioa henvel tre ous heben. Lavaret e vije bet e oa ar *Jeanne-Marie* he unan.

A.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

CUZULIOU VAR AN TU A ENEP

(Pevare loden)

Penoz e heller en em ziscarga da veza anaoudeg e kenver hor madoberourien.

Bet a zo c'hoaz hirio e Bro-C'hall, dre c'hrass Doue, un niver braô a dud vad ha carantezuz hag a gar renta servich d'ann dud keiz. En em garga a reont gant joa da zoussaat, da vianaat poaniou ann dud ezommec, ann dud mac'haniet, en eur ger,da sicour ann oll dud clanv pe gant clenvejou ar c'horf pe gant clenvejou ar speret. Ar seurt tud calounec-se, hervez ma velomp ann traou o vont en dro, a jomo ar vouenn anezho c'hoaz pell en hor bro ; hirroc'h e chomfent c'hoaz ma gaffent eun tamig anaoudegez-vad, var ho hent, euz perz ar beorien, ann emzivadet, evit pere e tispignont ho danvez, ho iec'het,ho buez memez.

Mez, allas !!! Lavaret a reer ez euz ive en hon touez eun niver braz a dud ha ne garont ket calz lavaret : « Bennoz Doue ! » d'ho mad-oberourien. Ar zonj hebken euz a eur mad benag great en ho c'henver gant unan all, a deu da voasca ho c'halon ; ar seurt tud-ma ne garont ket tenna ho zoc evit trugarecaat unan benag ; kement-se a lacaffe ho orgouil da vonet da zour ; marteze aoualc'h e veffent goest memez da gana pouill d'ho mad-oberourien. Ar seurt-se a ra evel unan, ha ne hanvin ket ama, a sonje dezhan ober un act a drugarez euz ar brassa en eur lavaret d'he vadoberour :

« Pardouni a ran ac'hanoc'h, en despet d'ann oll vad hoc'h euz great din. »

Evit en em ziscarga euz ar beac'h pouner-ze a hanver ann anaoudegez-vad, setu ama penoz e tleit en em gemer ; va ententit mad ; hag e viot sur da zonet abenn euz ho taul. Petra !..... ni a dleffe beza anaoudeg e kenver hor mad-oberourien ! ia da !.... d'ar re-man eo, me chanz, hon trugarecaat euz ar vadelez hon deveuz d'ho c'hemeret en hor servich ; hag int tud netra ! Goest int d'hon lacaat da ruzia gant ar vez, ma veffe anavezet e ve ar seurt tud-se eo ho deffe great vad deomp !...

Setu ama penoz cass ar madoberourien da sutellat. Lacomp e teuffe unan euz ann dud avizet-mad-se da renta eur servich mad bennag deoc'h eur veich, pe ziou, pe deir, pe aliessoc'h ; evel ma velit e ro gant largentez,c'hui ra ho mad gant he zonezonou, en eur lavaret ennoc'h oc'h unan : « Feiz, setu aze eur vengleuz-aour ha n'eo ket diæz tenna peziou ugent lur diouthi ! » Na lakaït ket en ho penn donet pinvidic en eur labourat calz ha dispign neubeut ; ar c'hontrol eo ann essa, labourat neubeut ha dispign calz, pa na vezo mui a arc'hant, c'hui vouez e pe leac'h cavout.

Dizroït da gavout ho *ten avizet-mad*, lenvit dezhan un tamic (ha pa rancfec'h lacaat dour ognon en ho taoulagad), hen pedit hag hen aspedit da gahout truez ouz eur paour keaz emzivad, lacaït he galon da domma en he greiz dre ho comzou flour ha guiridic ; sur ho pezo ho coulenmeur a vod a zo da suna ann dud *avizet-mad*. Hirio, me laca, e ielit da gavout hoc'h hini, hag e livirit dezhan e moc'h en eur baourentez ar vrassa....

Abenn eiz dervez goude e scoït c'hoaz var he zor en eur lavaret var don an anaon : « oh ! bet truez ouzin, en hano Doue ; taulit eur « gorden « din evit va zenna euz ar mor braz euz an dienez « e peleac'h e mon o vonet da veuzi, ma n'am zicourit ! » un neubeut scoëdjou ho lacaïo e stad da bourvei evit atau ar pez oll ho peuz ezom ; hag e ielit cuit en eur lavaret ne deuffoc'h mui, dre c'hrass Doue, da c'houlen ann aluzen... Ann dra-ze na viro ket ouzoc'h da zistroï arog eur miz goude, petra ! ta... Ann den carantezuz a ro c'hoaz ar veich ma ; mœz erfin e teu da scuiza da ober atau ann aluzen d'ar memez hiui : Dec gueich en deveuz astennet he zorn trugarezuz evit ho sicour, d'an unecvet gueich e sarr e zor.

Neuze e ia droug ruz ennoc'h, petra ta !... en em glemm a rit ounthan, hen tamall a rit da veza didruez evel eur bleiz : Petra, revuz ann « dud- « vad, tud carantezuz ! minergaz, ia ! lezel eun « emzivad da vervel gant ann naon, ma n'eo ket « eur vez ! eur viltanz ! ! !... setu aze eur garan- « tez ! ah ! ia, comzit din euz ar vadelez-se, gou- « zout a ran re vad, siouas din ! petra eo ; hen « desket em euz a zivar va c'houst. »

Evel se e rit da gridi d'ar re ho silaou, e zeo ho mad-oberour eur bleiz a zen, ha c'hui eur paour keaz a emzivad, mœz diana un den honest.

Setu penoz e reer en amzer hirio : ken boazet ez er da asten ann dorn evit kemer, ma sonj da lod euz ann dud ez eo ho madoberourien contraign da ober vad dezho. Evel se e sonje da viana un den paour euz ar gear a X a deuaz un dervez da gavout he vadoberourez hag a lavaras dezhi : « Mœz,intron,setu tri bloas-so e rit ann aluzen din « bep sizun, ez oun en eur ger ho paour, ha ne moc'hu ket e sonj *creski din* va c'hoummanad ? Pell aoualc'h a zo, me sonj din emaon o kemer ann aluzen diganeoc'h, cridi a ran em euz gounezet un tamic cresc. Ha neuze, gouzout mad a rit eo kereat an oll draou.

Ann Intrôn, a reaz dezhan d'anaout gant calz a vadelez, e devoe poan aoualc'h o kenderc'hel roï dezhan he aluzen beb sizun ; ha setu droug ruz en hon den : « Penoz, emezan, chomm heb « creski va aluzen, pa eo kereat ann oll traou all; « goude beza bet tri bloaz o kemer ar memez « aluzen, na vezo ket cresket din c'hoaz ? Penoz « e fell deoc'h em beffe boëd da veva ?... Ha leal « eo revuz din kement-se ? Me sonje din e oac'h « madelezuz, mæz brema e ouzon mad petra eo... « kit da sutellat ganthi !... ho madelez ne deo « nemet fallagriez, ne dâl ket ar boan beza ho « paour epad tri bloaz doc'htu evit cahout atau ar « memez aluzen be veich. » —

Evel ma ouzoc'h, pa gerzer dre ann hent-se ne deo ket red cahout ann disterra anaoudegez-vad : D'ar madoberour eo kentoc'h ann dro da c'houlen pardon digant ann hini da biou en deveuz great vad. Mæz, lod marteze ho devezo boan spered oc'h ober traou ken divalo, hag a lavaro din : « N'e ket braô beza ken dianaoudec-se ive ; ne « gav ket din e ve mad ober kement-se. »

Petra a fell deoc'h, na heller ket cahout ann traou mad hag ann traou fall oll er memez amzer, na heller ket beza eun den a galoun-vad hag eun den dizanaoudec er memez amzer : Evit dizanaoudegez ez euz en hent em euz discuezet deoc'h, ann dra-ze ne vanc ket, bet ez euz ennhan euz ar brassa, euz ar goassa a c'helfer da gavout e neb leac'h : Deoc'h eo da choaz ; guelit petra ho peuz c'hoant da ober, me ho lez dishual ha digabestr : kemerit ann hent a ziscuezan deoc'h ma kirit, mæz neuze, me eo hen lavar deoc'h, neuze e rancfot reuzia euz ar pez a stago ouzoc'h ; ann dra-ze a zo sclear : ma ielit er.... pri e viot louz, hag e savo c'huez ar bouc'h ganeoc'h : neuze ive e rancfot lezel kement hini ho cuelo, pe ho clevo da lavaret deoc'h : « mil malloz ruz d'an den dianoudec-se !!! »

(Eur pennad all eur vech all.) X.

Labourat eo pedi.

Gortosit eun tamic mar plich. Red mad eo en em glevout. Ann dra-ze so guir ha ne d'e ket.

Guir eo, ha n'eus netra suroc'h penaus ar micherour cristen, a labour evel eur c'hristen, a ra eur beden eus he labour ; mæs n'e ket guir, na ne vezo morse, lavaret eo goest al labour anezhan he unan da zerc'hel plas eus ar beden : n'e ket guir lavaret e servicher ann Autrou Doue o labourat, pa n'her grear nemet hebken evid gounis arc'hant pe evid implija he amzer, heb cahout morse sonj eus a Zoue.

E guirionez, petra eo *pedi ?* Pedi eo sevel he ene varzu Doue hag en em zervicha evitan hag evid he c'hloar d'eus ann donæsonou, d'eus ann talanchou hon deus resevet digantan.

Labourat evel eur c'hristen eo pedi ; rag neuze ec'h implijer evid Doue hag he c'hloar ann amzer hag ann nerz hon deus resevet diganthan. Petra ra ar micherour cristen ? D'oc'h ar mintin e kinig da Zoue ann oll oberou eus ann deis, he oll skuisder, he oll boaniou hag ispisial al labour a rai epad ann deis hervez he vicher. Unissa a ra al labour hag ar poaniou-ze gant ar re a so bet plijet d'hor Zalver Jesus-Crist gouzanvi he unan evid diski ac'hanomp da ober purijen. A hed ann deis, pa gav dezan ez eo goal denn he labour, ar micherour cristen a sav adarre he galon varzu Doue evid renoueli ar pez en deus great dious ar mintin.

Labourat evelse eo pedi. Oh ! ia, hag ar beden boanius-ze a blij atau cals oc'h ann autrou Douet.

Mæs m'her goulen diganeoc'h, petra a gavit-hu henvel ous eur beden el labour great gant eur micherour, evid ober hebken he vicher, evid gounit hebken he vuhez ? Ar pez a ra a so meulabl, guir eo, rag ne ganfen ket lavaret e ve oblijet den da labourat evid netra, pe evid ann enon hebken. N'eus netra, en effet, enoraploc'h eget gounit he vuhez dre he labour. Mæs ar pez a fell din da lavaret eo ann dra-man, ar seurt labour-ze n'eus fors pegen meulabl e ve, ne deo ket eun act a relijion, ne deo ket eur beden, evel ma lavar ha ma gred marteze eur gals eus ar vicherourien a gustum respont, pa ve digasset da sonj dezo e renker pedi e renker santifia ar sul.

— Oh ! me n'am eus ket amzer da lavaret pe dennou, hag ouspen, ar pez a ran a dal eur beden : labourat a ran : ha labourat eo pedi.

Nan, nan, eur veich c'hoas, ann dra-zen e ket guir. Ann den pa labour ne ra ket e guirionez eur beden, abalamour hebken d'he labour.

Al labour ne vez ket great *evid Doue*, evid miret he volontez santel, evid ober pihijen ; ar seurt labour-ze a vez paët var ann douar, mæs n'en deus ket guir da gahout ha n'en devezo ket guir da gahout recompans ebars er Barados. Ann Autrou Doue na vanc netra d'ar re ne labouront ket dre garantez evitan nag evid plijout dezan.

Kement labour er c'hontrol a vez great evid plijout da Zoue, rag ma eo he volontez her gra-femp, ar seurt labour-ze a so e guirionez eur beden, eun act a relijion, a vezo paët, nan hebken er bed man, mæs ive er bed all. Gant ann Autrou Doue, ne vez morse collet netra. Ann disterra sonjesoun, ann disterra peden, ann disterra skuisder eus he vugale, d'eus ar re-ze oll en devezo sonj atau ha ne vanko morse d'ho recompansi.

Bezimp oll eta aketus, ni a lenn ann dra-man, da santelaat, da *gristenaat* hol labour bemdezieo. Offromp anezan da Zoue hag he unissomp bemdez gant hini hor Zalver Jesus en ti bihan a Nazareth.

Oc'h ober evelse eo, hag er lesoun-ze hebken eo ma hellimp lavaret heb aoun hag heb gaou !

LABOURAT EO PEDI. A.

Ann hostelirl hag ann hospital.

Ouspen eun hent a gass d'ann hospital : ar c'hlenvejou, ar prosezou, ar c'hoant da zont pinvidic re vuhan, etc : Hogen n'eus hent all ebet a

gasfe buhanoc'h ann den di eget ann hostaliri.

Guelit ar micherour-man cre ha gouiziec : devejou mad a ra hag en deus labour ar pez a gar, rag pa ve eun dra benag d'ober er stal eo evitan eo. Mad ! henez a ialo d'ann hospital rag re aliæz e ve guelet en hostaliri. A veac'h m'en deus touchet he beamant ma ia doc'htu da gass lod d'ann tavernourien : eürus c'hoas ma chomm gantan eun tam benag da gass d'ar gear d'ar vreg ha d'ar vugale. Ia mervel a rai, iaouanc c'hoas, en hospital hag he re, evid beva, a renko mont da glasc ho zamm.

Guelit heman-all var ar meas. He dad en deus roët dezan eur plas caër da labourat, parkeier mad, prajeier d'eus ar guella ha loënet dreist ! Ma ! heman c'hoas a so boued ann hospital, hag eürus e vezo c'hoas mar g'hell cahout eur plas eno. Na perag ? — Eleac'h chomm er gear da labourat, ne voar ken nemet redec ann hostaliriou, ne veler nemetan e kement foar a vez er c'harter n'e ket m'en deffe atau eun dra benag da brena pe da verza, mæs ober ann autrou a blij cals dezan. Cafe, cognac, sigaren ha billard ne glasc ha ne c'houlen ken. Da benn eun neubeut bloaveziou ec'h en em gavo paour ran. He oll danvez a vezo ar glenyejou hag ar remors da veza revinet he famill.

Ann hostaliriou a so evel puns ann Ifern, kement tra a gouez eno a so collet da viken.

Bemdez e coller eno Danvez, Iec'het hag Enor eur gals eus ann dud. Antreal a ra eun den eno gant eun neubeut danvez, pa sortio e vezo paour bras : antreal a rer eno gant ar skiant vad hag e teuer er meaz cals sotoc'h eget al loenet heb ræsoun : antreal a rer eno heb beza sonjet morse d'ober netra control na da lezen Doue na da lezen ar bed, ha pa zeuer er meas e ver goest d'ober ar brassa crimou. Ped a so er prisoniou, ped a so er galeou ha n'eus ken caus dezo nemet ann hostaliriou hag ar vesventi.

Clemm a rer e vez re da baëa evid ar c'hargou, evid al lojeis, evid ann dillad, evit maga ar vreg hag ar vugale hag e teuer a volontez vad da greski c'hoas ar samm-ze.

Muioc'h arc'hant a ia diganeoc'h en hostaliriou eget ne ia da baëa ar c'hargou, al lojeis, ann dillad hag ar boued. Maleur d'ann hini a antren en ti-ze re aliæs ! Maleur d'ar mezvier, goassoc'h maleur c'hoas d'ar vezvierez. En em revina a raint a dra sur ha cass ho bugale da glasc ho bara.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Saleün, person Meill-ar-Vern, en deus lakeat he ziles.

Ann autrou Bourlé aumonier ar Freret e Kemper, a so hanvet person e Meill-ar-Vern.

Ann autrou Jézéquel, bet o scolia bugale e Plouvorn, a so hanvet aumonier ar Freret e Kemper.

EXPOSISION.

Pell bras so, n'am beus lavaret netra deoc'h divar he fenn, rag, evid anzavout ar virionez, ne gredan ket e alje netra ennhi beza talvoudus evidoc'h.

Hirio evelken, am beus cavet eun dra benag a alfe ober plijadur deoc'h divarbenn ar priziou, ar metalennou a vezo roët d'ann 21 a viz Here, d'ar re ho deus kemeret pers ennhi.

Epad m'ema ministr ar scoliou o lavaret e renker rei neubeutoc'h priziou mæs guelloc'h leoriou d'ar vugale ; ministr ar c'honvers a fell dezhan ober ar c'hontrol-beô.

Ann autrou Teisserenc de Bort en deus discleriet da gommission ann Exposision hen devoa great he sonj neubeutaat talvoudegez ar metalennou aour, en henvelep fæsoun ma hello beza great diou gant unan, hag evelse e vezo cals muioc'h da rei.

En doare-ze, emezhan, ec'h hello beza roët unan da gement hini en deus meritet, heb criski re ann dispignou.

M'eus aoun, kement hag ober, en divije allet ober guelloc'h c'hoas. Ma ne vije bet roët nemet metalennou couevr ho divije allet rei unan da beb den.

Tost avoalc'h e vezint d'hen ober rag evid 53,000 den ho deus kemeret pers en Exposision, e oa 29,400 metalen da lodenna, ar pez a rea ouspen unan da beb daou zen. Travoalc'h a oa, me chans ! Mad, ar Republicanet n'ho deus ket cavet e vije travoalc'h, rag breman e vezo roët 1,500 muioc'h.

Bez' e vezo evel er scoliou bihan, eleac'h ma vez clasket ha cavet ann tu da rei eur priz, eul leor da beb crouadur !!!

A.

An 10 a viz eost a so bet hanvet barner a beoc'h canton Plogastel-St-Germain, ann autrou Le Gorjeu, barner a beoc'h e Derval (Loire-Inférieure), e plass ann autrou Bergot nevez maro.

Da eil da varner a beoc'h canton Plogastel-St-Germain, ann autrou Hélo (Victor-Jos-Mari), noter ha conseiller arrondissamant : e plass ann autrou Voquer en deus lakeat he ziles.

Da eil da varner a beoc'h canton Plouescat, ann autrou Bergot, bet gueichal da eil da varner a beoc'h canton Lannilis ; e plass ann autrou Barzic, nevez maro.

Da eil da varner a beoc'h canton Pont-Aven, ann autrounez David (Per-Mari-Amédée), mear, ha Bergé (Louis) e plass ann Autrounez Safre ha de Solminihac.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 80). DISSADORN 14 A GUENGOLO 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Da lennerien *Feiz-ha-Breiz*.

Er penn kenta eus ar bloas-man, pa meus kemeret carg eus ar gazeten, am beus goulennet diganeoc'h, cahout ar vadelez da scriva din evid va difazia, kelliæs gueich e vijen bet faziet. Lod ac'hanoc'h ho deus hen great, ha me d'am zro am eus great va fossubl evid heulia ho aliou mad hag ober guelloc'h goudeze.

A drugare Doue n'oun bet morse diskiant avoalc'h evid sonjal e vijen bet atau difazi, ha biscoas ne d'oun bet, na biken ne vezin ken aheurtet em santimant, em beffe mez anzavout e peleac'h e venn manket.

Rag-se eta, ec'h hellit cahout abec er pez a scrivan hag er fæsoun ma her scrivan ; trugarez memes a lavarfen deoc'h ma scrivefec'h din e peleac'h hag abalamour da betra oun bet manket, mæs eun dra avad a reketan diganeoc'h, arabad e vezo deoc'h morse tamall din ar pez n'am bezo ket scrivet ; arabad e vezo deoc'h, memes o lenn eun dra na helloc'h ket her c'hompren sclear, rag n'am bezo ket he scrivet freas avoalc'h, arabad e vezo deoc'h sonjal e carfen ober poan da unan benag eus va breudeur *cristenien* a Vreiz-Izel.

Biken-jamæs n'am bije gallet credi e sonjefec'h kement-se ac'hanoun, ma ne vije ket bet c'hoarvezet gant ar pez am eus scrivet er gazeten 24 a viz Eost diveza divarbenn pelerinach Breiz-Izel da Lourdes.

Pedet gant ar re a so e penn ar Pelerinach da lavaret deoc'h eun dra benag var eun dra a blij kement d'ar Verc'hez santel, am eus great va fossubl evid hen ober hag en eur gommans evid hoc'h alia da vont oll da Lourdes ha nan evit resoun all ebet e verken deoc'h : *ne heller ket lavaret e vije bet betec hen pelerinach brezonec ebet e Lourdes.* Var gement-se eo deut ar c'helou beteg ennhoun e oa bet droug-contant eus ar c'homsou-ze, kement hini en devoa varlene kemeret pers el labour a so bet o renca ar pelerinach-ze. Ma ! mar d'eo guir ar pez am beus clevet e lavaran aman dezho n'am beus morse sonjet tamall netra dezho hag er c'hontrol pa ho deus ar c'homzou great poan dezho e carfen avoalc'h n'am bije morse ho scrivet.

Ar pez a scriven varlerc'h ma carfent beza hel lennet en divije discuezet anat dezho perag e oan commanset en dail-ze. E leal, kement hini a so bet varlene e Lourdes a voar couls ha me, e voa merket var ar billejou a oa bet casset dezho : *billejou, pelerinach d'eus Roazon da Lourdes*, ha gant ar billet-ze ho devoa bet peb a villet all mont-dont bete Roazon.

Ar pelerinach a seblante eta partial d'eus Roazon, ha nan d'eus Escopti Kemper evel ma eo bet c'hoarvezet meur a veich beteg hen. Red ac'hanoc'h n'ho deus ket heuliet pelerinachou all o tiblass ar bloaveziou all d'eus Sant-Brieuc, d'eus Roazon adarre, d'eus Naonet pe d'eus Guenet, evel ma c'hoarvezas tri bloas so breman. Ar re-man diveza a oa bet e danjer eus ho buhez gant ar glaôijer.

Beteg hen, petra benag am beus bet sonj d'ober evid ar guella, mar g'ho deus ar c'homsou-ze great poan da eur re benag, e lavarfen ganeoc'h a galon vad e vije bet guelloc'h scriva en eur fæsoun benag all n'he divije great a boan da zen.

Hogen ar goassa a so choumet varlerc'h. Tamallet a so bet din beza displijet ar re so bet e pelerinach varlene ha great goab anezho o lavaret ne oant ken nemet *bandennadou twa, bandennadou chatal !!!* Kement hini en deus lennet gant evez ar gazeten abaoue ma scrivan anezhi a hello renta testeni dime penaus beteg vreman n'ho deus morse lennet ennhi coms ebet d'eus va fersme a alfe beza eun injur evid eun den mad benag, evid eur guir gristen eveldoun ; hag em bije choaset evid hen ober ar veich kenta, ar mare ma oa ann oll dud vad, ann oll gristenien a Vreiz-Izel galvet da vont da Lourdes da enori Mari hor mam santel ! Red e vije em bije collet va fenn.

M'am bije scrivet c'hoas eun dra benag henvel ous ar c'homsou-ze ! mæs nan hebken n'am beus ket her scrivet, sonjal hen ober n'am beus ket great ive. Ne garfen ket credi e vije bet lavaret

kement-se gant cass ha gant malis ous ar gazeten pe ouzin-me, ha gouscoude anat avoalc'h eo n'e ket bet lennet ar pez am eus scrivet, gant ann hini en deus brudet ar c'helou fall-ze, panefe ze n'en divije ket lennet ar pez ne oa ket scrivet. Peb hini ac'hanoc'h a hello lenn adarre ar pennad scrid-ze hag e veloc'h æs avoalc'h ar virionez d'eus ar pez a vercan aman.

Ne ve ket red e c'hoarvesfe aliæs traou evelse evid lacaat ac'hanoun d'en em ziscarga d'eus ar pez a so diæs avoalc'h anezhan he unan, heb ma zeufe c'hoas ar re a dlefe ar muia souten ar gazeten hag ann hini a scriv ennhi da enebi outho.

Ho pedi a ran eta da gahout muioc'h madelez hiviziken evid *Feiz-ha-Breiz* hag evid ann hini ne garfe ket ober ann disterra poan dèoc'h gant ar pez a scrivo er gazeten.

A.

Kemper, 14 a viz Guengolo 1878.

Mar sellomp endro dëomp, peb hini en he garter, siouas! nemeur a dud a gavimp hag e alfemp lavaret anezho e vent e guirionez cristenien. Eur gals anezho ne garfent ket chomm heb lavaret ho fedénnou, heb mont d'ann offern, heb mont da goëss ha da sacramanti, da vihana eur veich er bloas, hervez al lezen ; mæs a hent all ne fell ket dezho suja d'ann nemorant eus al lezen. Ha piou gouscoude a sav huelloc'h he vouez da lavaret ne deo na mad na just ann autrou Doue eget ar seurt tud-ze.

Pa c'hoarvez bloaveziou evel heman, e ve neubeut a eost da zastum, ha c'hoas amzer divalo evid hen dastum, piou en em glemm ar muia ha gouscoude piou a denn ar seurt goalinier-ze a gasti varnomp nemet ar becherien-ze? Piou a c'houlen ar muia e ve great pedennou da c'houlen guelloc'h amzer ha piou a sonj neubeutoc'h da zilezel ar pec'het.

Ancounec'heat ho deus penaus ann Autrou Doue a so ker bras he justis evel he vadelez ; ancounec'heat ho deus penaus mar d'eo goest eur beden great mad, eun den just hebken, da bellaat cals maleuriou a zivar hon tro, ar pec'het eus he du a so eun droug ker bras ma eo bet travoal'h eur pec'het hebken (pec'het Adam) evid coll ann oll dud da viken, ha n'hon divije morse guelet o tigori dirazomp dor ar Barados, panefe m'en deus roët Jesus he vuhez evidomp. Pegement a valeuriou na dennont-hi ket varnomp dre ann oll bec'hejou marvel na ehanont ket o vernia anezho bern var bern, ken ac'han ma gouezint varnezho da gass anezho d'ann Ifern. Da c'hortos e tennont evelse varnomp ar brassa maleuriou.

Er mare memes ma eo savet breac'h an Autrou Doue d'hor punissa ne c'houlen ket guelloc'h eget ma zeufe unan benag da viret outhan d'he lezel da goueza varnomp ; hogen, mar kendalc'homp o pec'hi dre greis lavaret pedennou, eleac'h pardonni ac'hanomp, eo hor c'hastiza goassoc'h a rai.

Ho pe sonj eus ar pez a vercan deoc'h aman : eur goal vloavez a so e commans. Ma n'eus ket kernez, da vihana e vezo ker beva, da gahout aoun so na teufe clenvejou bras d'en em skigna en hon touez, en dail all, abars bloas, ar brezel a rer hirio d'ar Relijion, a vezo cals goassoc'h, ha piou voar pegeit e pado. Penaus ec'h hellomp ni pellaat diouzomp ann oll maleuriou-ze ? O pedi ann Autrou Doue da zont d'hor zicour ha pa lavaran pedi me entent eur beden great mad. Mar deo guir eo ar beden alc'huez ann Envou e renc evid cahout ann ners hag ar galloud-ze sortial eus eur galon leun eus a garantez Doue. Eun den e stad a bec'het na verit ket he beden beza chilaouet, na hell memes nemet displijout da Zoue rag ma ra goab anezhan oc'h ober van da veza mignon d'he Grouer epad n'en deus carantez nemet evid ar pec'het hag ann droug-speret.

Ma teuit da gontami, da ampoësouni ar c'haniou a gass ann dour da eva d'eus eun eienen mad benag beteg ar feunteun e kear, kement hini a evo eus ann dour-ze a varvo, gouscoude ann dour-ze a so mad, n'eus ken da lavaret nemet eo fall ar c'haniou.

Er memes tra, ar beden a so mad, mæs mar teu d'eus eur galoun e stad a bec'het ne dalvezo da netra d'ann hini her graio, nemet d'he renta marteze coupaploc'h ma ne ehan ket da vihana da offansi Doue.

Evelse eo e rencomp oll ober evid ma sello ann Autrou Doue a druez ouzomp. Rag-se ar re a ialo e pelerinach da Lourdes her goulenno evidomp oll dre sicour ar Verchez benniget, ha ni ive, a chomo er gear, a bedo evitho evid ma zistrofint d'ar gear e iec'het hag evid ma dennint varnomp kement a c'hrassou, ma hellimp dioual mad eus ar pec'het; n'eus ken moïen da veza mignon da Zoue ha da veza benniget ganthan.

A.

AR REVOLUSION.

(*Decvet loden.*)

XVI.

AL LEZEN.

(Kendalc'h.)

Ar Revolusion a voar avoalc'h ne deo hi he unan nemet disurj, rag-se, hi eo a lavar ar c'hrenva : *Red eo heulia al lezennou.* Ia ma carferc'h cridi. Ar re a so a enep ar Revolusion, ar re-ze a renc suja, pe autramant e vezint punisset, d'al lezennou a vez atau græt a enep dezho : mæs ar re a so bugale ar Revolusion hag a so ar galloud

etre ho daouarn, ar re-ze heulia al lezennou ! Ia da ! n'int ket bet great evitho. Evelken ar Revolusion a ve atau al *lezen* en he dorn, atau al *lezen* en he ginou. E 1789 he deus dismantret ar Relijion, ar c'houarnamant ha kement tra vad a oa, e hano al lezen. E 1791, e hano al lezen, he deus distrujet pe clasket distruj ar Relijion. E 1793 atau gant al lezen en he dorn he deus dibennet Lois XVI, roue ar Frans, hag unan eus ar re vella hon deus bet biscoas ; great a beb seurt crimou ha lazet eur fors tud. Gant hano al lezen atau en he ginou, ema dec bloas ha pevarugent so, oc'h enebi ous ann Ilis, ous ann oll gouarnamanchou mad, ous al liberte guirion. Red mad eo eta lavaret deoc'h aman, petra eo e guirionez al *lezen*.

Al lezen eo great evid discuez deomp pehini eo *e guirionez hag hervez Doue* bolontez vad ann hini en deus guir da gommandi deomp. Hogen, evid ma renkimp senti *e coustians* ous eul lezen benag, evid ma ve e guirionez eul lezen, eo red cahout daou dra ebars el lezen-ze.

1° Ann hini a ra anezhi, a renc cahout guir da gommandi deomp ; 2° Al lezen-ze na dle ket beza great ganthan evid senti ous he ioulou fall. — Setu perag am beus lavaret e renke beza e guirionez hag hervez Doue bolontez vad ann hini en deuz da gommandi deomp.

Pere eo ar re-ze ho deus guir da gommandi deomp ? Peur eo mad ho bolontez ? Mond a ran d'hen discuez deoc'h.

Doue hebken eo ann hini a hell gourc'hemenn pe zifenn eun dra benag ouzomp ; ma rencomp var ann douar senti ous eur re benag ne deo nemet rag m'ho deus bet digant Doue eun tam benag eus he c'halloud, ac'hano eo e teu ho guir varnomp. Kement hini eta en deus eun tam benag a c'halloud er bed-man, a so o terc'hel plass ann Autrou Doue, ha rag-se na dle morse rei d'ar re a so dindanhan eul lezen control da volontez ann Autrou Doue.

Hogen var ann douar, ni hon deus tri seurt superioret, tri rumm tud ho deus guir da gommandi deomp. Ar Pab hag ann Eskibien, evid ar pez a sell ous ar Relijion ; ann hini a so e penn ar c'houarnamant evid ar pez a sell ous traou ann douar ; ann tad e peb tiegez. Peb hini eus ar reze en deus e guirionez galloud varnomp hag en deus guir da c'hourc'hemenn ouzomp en hano Doue, gant ma ziouallo da c'hourc'hemen ouzomp netra a enep lezen Doue. Henez eo ann urs merket gant ann Autrou Doue he unan ; ar pennou tiegez o suja d'ar c'houarnamant, hag ar re-man ho daou o suja ous ann Ilis.

Rag-se eta, evid ma renkin senti dindan boan a bec'het da eun urs benag roët din gant va zad, eo red, mæs travoalc'h eo ive, ne ve ket ann urs-ze control da eul lezen roët gant unan benag eus ar re a so eoc'h dezhan : evid ma vemp oblijet da suja ous eun urs roët deomp gant ar c'houarnamant red eo, mæs travoalc'h eo ive, ne ve ket a enep lezennou ann Ilis. Ma ve control da lezennou ann Autrou Doue, ne domp ket oblijet da senti outhi, dindan boan a bec'het, da vihana ; rag ne deo mui eul *lezen*, mæs eun urs roët heb ræsoun evid ober poan d'ann dud ha deski anezho da vont a enep lezennou ann Autrou Doue.

Evid ar pez a sell ous ann Ilis, e ouzomp, rag m'en deus hor Zalver Jesus-Crist he unan hen desket deomp ; e ouzomp eta eo ato sicouret gant ann Autrou Doue, ha sclærijennet gant ar Speret Santel pa ra lezennou evid ar gristenien. Doue he unan eo a vir outhi da fazia e poent ebet, en hen-velep fæsoun ma hell ar poblou couls ha peb den senti outhi hag heulia he lezennou. Chilou ann Ilis eo atau chilou ann Autrou Doue : disprij ann Ilis eo atau disprij ann Autrou Doue. « Nep ho « chilou, va chilou-me ; nep ho tisprij, va disprij « me. »

Hogen, kemm a so ha cals memes, etre al lezen, al lezen guirion hag ar pez n'he deus ket mez ar Revolusion d'he henvel al lezen. *Al lezen emezhi, eo galloud ann oll.* GAOU : al lezen eo bolontez ann Autrou Doue, ha bolontez ann oll ne deo netra, eur c'hrim eo soken pa vez a enep bolontez ann Autrou Doue, disclæriet deomp sclear hag anat gant ann Ilis gatolic. N'eus arvar ebet var kement-se, rag evid her guelet mad n'e ket red cahout feiz, eun neubeut a skiant vad a so travoalc'h.

Er memes tra, ma ve ann hini a so e penn ar c'houarnamant a glaskefe ober lezennou a enep bolontez ann Autrou Doue ne vemp ket oblijet da senti outhan dindan boan a bec'het. Ann hini n'en deus ken ræsoun da rei d'he lezennou nemet : *Me a fell d'in ; pe vioc'h contant pe ne vioc'h ket atau e rencoc'h plega* : henez ne ket commandi a ra d'ann dud, mæs mac'ha varnezho rag ma eo ar c'hrenva : ar seurt lezennou-ze, peurvuia, na dleer ket senti outho, rag ma 'z int pec'hejou, blasfemou, sacrilachou.

Al lezen ne deo ket eta bolontez ann den he unan, mæs bolontez ann Autrou Doue discuezet deomp gant ann den.

Evesaomp mad aman ha guelomp peger fin eo bugale ar Revolusion : ne zisnac'hont ket lezennou ann Ilis gatolic, mæs mont a reont atau araug, lieb soursial anezho, ha dre-ze e teuont da zeska ann oll Poblou ha Rouane da lezel a gostez, Doue, ann Ilis gatolic hag ar Relijion a bez. Eun dra henvel eo ous ar *Relijion ann dud honest* a c'houlen beza lakcat e plas ar Relijion gristen ha ne deo ket memes eur skeud a Relijion. Abaoue 1789 eo, ema dizoue al lezen hag ar Sosiete. Doue ebet mui ! Crist, Ilis ha Feiz ebet mui ! hag en ho flass ar Bobl hag al Lezen ! Al lezen-ze, merc'h

d'ar Revolusion ha d'ann droug-speret a so goassa brezel e ve bet great morse ous ar Relijion.

Anat eo deoc'h gouzout ervad penaus kement lezen a so deut d'eus pers ar C'houarnamant evid ar pez a sell ous madou ann douar ha ne ia ket a enep lezennou na guiriou ann Ilis, da hounez *ann oll* a renc suja, couls ar veleïen hag ann Eskibien evel ann dud all. Pa ne ver ket sur e renker senti ous al lezen pe ne renker ket, n'eus ken nemet ann Ilis he deffe ar guir d'hel lavaret deomp dre c'hinou ann Eskibien hag ar Pab. Mæs ma ve sclear d'ann oll ha sclear evel ann deis eo control al lezen-ze da viriou ann Ilis, neuze e tlefemp lavaret evel ar gristenien kenta ; *guelloc'h eo senti ous Doue eget ous ann dud.*

XVII

AL LIBERTE.

Ar ger-ze ve atau e ginou bugale ar Revolusion hag hen ne deo e guirionez nemet gaou. Al liberte guirion a so bet roët deomp gant ann Ilis gatolic, hag ar Revolusion, petra benag ma ve atau ar goms-ze en he ginou, n'e ket he rei a ra deomp, mæs kentoc'h he zenna diganeomp.

Al liberte eo, evid peb hini ac'hanomp, ar galloud d'ober ar pez a *renc* da ober, da lavaret eo, ar pez a blij gant Doue, ar mad. Var ann douar-man ne vezimp morse libr-tre, nemet er Barados. Var ann douar, al liberte, ar galloud d'ober ar mad ne deo morse parfet, rag be hon deus ganthan ann danjer d'ober ann droug : hag arabad eo deomp fazia, galloud ober ann droug n'e ket eur galloud eo, mæs eur sempladurez, re neubeut a c'halloud. Setu perag ne hell ket beza parfet hol liberte var an douar rag ma ve atau eun dra benag o controlia ac'hanomp pe d'eus pers hor zempladurez-ni, pe d'eus pers ann dud all, pe d'eus pers ann droug-speret.

Evid ar pez a sell ous ar Relijion, al liberte eo, gallout anaout mad ha miret ar guir relijion, da lavaret eo, ar Relijion gatolic, apostolic ha romen. Al liberte evid ar Pab hag ann Eskibien eo, gallout kelenn ha gouarn ann dud fidel : evid ar re-man, al liberte eo, gallout senti outho heb ma zeufe den da enebi. Setu eno pehini eo al liberte guirion evid ar Relijion.

Al liberte evid ar pez a sell ous traou ann douar, ous ar Gouarnamanchou, eo evid ar re-man ar galloud d'ober ho oll deveriou guirion : evitho c'hoas hag ar re a so dindanho ar galloud d'ober ho oll deveriou a sitoïen heb ma zeufe den da enebi outho. Erfin en tiegeziou, al liberte eo, evid ann tad hag ar vam, ar galloud da goummandi hervez Doue hag hervez m'ho deus ezomm, var ho bugale hag ho servicherien, hag evid ar re-man oll couls hag evid ar pennou tiegez, ar galloud d'ober oll kement a apparchant outho hervez gourc'hemennou Doue. El liberte guirion eta, peb tra so mad ha santel : ar muia m'hon deus eus ar seurt liberte-ze ar guella eo, hag ann Autrou Doue n'en deus roët lod eus he c'halloud da hiniennou eus ann dud, nemet evid ma zeufint da zifenn liberte ar re all.

Siouas ! Ann oll ne ententont ket al liberte en daill-ze : ha var ann douar-man ez eus teir fæsoun da entent al liberte-ze ken evid ar poblou, evel evid peb den en he bart he unan :

1° Al liberte d'ober ar mad, gant ann neubeuta ma vezo possubl oc'h enebi ous ar liberte-ze ;

2° Al liberte evid ann oll d'ober ar mad HAG ann droug gant al lezen o tifen na zeufe den da denna al liberte-ze digantho ;

3° Al liberte d'ober ann droug ha da enebi ous ar mad.

I. — Ar furm genta-ze eus al liberte eo al liberte guirion ha mad, ann hini a blij da Zoue, ann hini ne ehan morse ann Ilis d'he goulen ha d'he fratica.

Diæs eo da gahout, ma kirit, mæs evel ar Justis hag ann oll vertuziou all gourc'hemennet ous peb pobl ha peb den en he bart he-unan gant ann autrou Doue ha gant he Ilis, atau e rencomp ho fratica d'eus ar guella, hag atau e rencomp clasc ho fratica guelloc'h guel.

Ar memes tra a c'hoarvez gant al liberte : ann æssa ma ve deomp ober ar mad, al libra m'en em gavomp, al libra ma vemp, ann tosta ma vemp ive ous ann urs hag ar virionez. Ar muia ma vezo great gant gouarnamanchou ann douar evid hor zicour d'ober ar mad, ar muia ma labourfint da denna a zivar hon hent kement tra a vir ouzomp da viret gourc'hemennou Doue, ar muia ma sentint outhan, pa ne glasc e beb tra nemet ar mad, pa n'en deus cassoni nemet ous eun dra, ann droug. D'ann hini a c'houlenfe penaus e hallo ar gouarnamanchou anaout petra a viro ouzomp cahout al liberte guirion-ze, ne roimp ken respount nemet ann hini hon deus roët dezho pell bras so dija : evid ar pez a sell ous ar Relijion n'ho devezo nemet her goulen digant ann Ilis, hag evid ar pez a sell ous traou ann douar hebken, eur veich roët ho liberte evid ar mad d'ann eneou cristen, ec'h hellint ober oll kement a seblanto dezho beza mad ha dereat evid rei d'ann oll all liberte d'ober ar mad hag evid miret oc'h ann droug da sevel he benn.

II. — Ann eil furm a gemer al liberte er bedman eo rei scoasel couls ous ar re fall evel ous ar re vad, couls d'ar gaou evel d'ar virionez, couls d'ann heresi evel d'ar feiz guirion, en eur ger rei d'ann oll ar galloud d'ober ann droug hag ar mad.

Hounez eo liberte al *liberalet.*

Ne fell ket din parlant aman d'eus ann dud fall ha difeiz-ze a c'houlen kement a frankiz evid ann droug evel evid ar mad, o cridi ec'h hello ann droug beza treac'h d'ar mad : nan me a fell din parlant eus al *liberalet* honest ha cristen, ho deus carantez evid ann Ilis ha cassoni evid ann disurj hag ar Revolusion, ha na c'houlennont ken nemet enebi outho, rag ma sonj dezho int sur da c'hounit atau var ar re fall petra benag siouas e vent aliæs trec'het gantho !

Gant aoun da spounta ar re n'int ket stard er feiz hag ar re fall ive, ne fell ket dezho derc'hel d'al liberte ententet evel m'am beus hel lavaret deoc'h huelloc'h hag evel m'he deus a viscoas hor mam santel ann Ilis he ententet. Neuze e tilezont ar virionez ha ti ho zad evid redec varlerc'h ar mab prodig o sonjal he lacaat da zistrei.

Siouas dezo ! fazia a reont, ha fazia cals rag ar virionez hebken ha u'eus ken nemethi a so goest d'hon tenna d'eus etre skilfou ar Revolusion. *Veritas liberabit vos*, ar virionez ho tilivro, eme ann Aviel. Al *liberalet* o tilezel evelse al liberte guirion ha santel a ziscues cahout neubeut a feiz hag a gourach : neubeut a *feis*, rag ne gredont mui e comsou Jesus-Crist pa en deus promettet beilla atau var he ili, hag ive rag ma anavezont evid mad galloud ar Revolusion ha kement tra he deus great var ann douar : neubeut a *gourach*, rag ma heuliont ar troudennou liberalet-ze, n'her greont peurvuia nemet gant aoun e ve great goab anezho.

Int a lavar e renker ober atau ar pez na heller hen ober nemet dre zarvoud hag eur veich benag hebken en amzer, ha ne velont ket penaus ann *egalite*-ze etre ar mad hag ann droug a ia kement a enep ar feiz evel a enep ar skiant vad. Ar pez a so c'hoarvezet dirazomp gant kelliæs a hini all, hag a c'hoarvez ive bemdez ganeomp, a ziscuez anat deomp penaus abalamour da bec'het hor c'herent kenta ez omp muioc'h douget d'ann droug eget d'ar mad. Ann dra-ze a so eun dra na hellomp ket hen disnac'h, muioc'h c'hoas, eun artiel a feiz eo. Lezel ar gaou libr da enebi ous ar virionez, ann droug ous ar mad, hor ioulou fall ous ar justis, eo mont a du gant ar gaou, ann droug hag ar ioulou fall a enep ar virionez, ar justis hag ar mad. Ar sort tud-ze a so bet anavezet a bell so ebars en Ilis ha setu perag e levere S. Augustin ar c'homsou-man : *Quæ pejor mors animæ quam libertas erroris ?* Lezel al liberte gant ar gaou eo ar guella voïen da laza ann eneou. Hag ar pez a so guir evid peb hini ac'hanomp en he bart he unan a so guir ive ha cals muioc'h pa vez hano eus ar Poblou.

Pobl ebet na hell servich daou vestr assamblez ha pa vez hano eus Doue hag eus ann droug speret tad ar Revolusion, ne heller ket derc'hel ar valans ingal etrezho ; mond a renker tu pe du.

— *Hogen a lavar deomp al* Liberalet *ne livirit-hu ket ia ha nan assamblez ha na c'houlennit-hu ket e teufe ar re all da rei deoc'h al liberte-ze a zisnac'hit outho!* — na c'houlennomp ket anezhi kenneubeut : lavaret a reomp dezho avad pe guir int a bretand e renc beza roët al liberte d'ann oll, rei deomp ar pez a roont d'ar re all. O c'houlen kement-se ni a barlant eveldho na ni a ia oll eus ar memes tu ; mæs kement-se ne vir ket e carfemp cahout guelloc'h ha guelet ann traou o tont adarre d'ho foënt.

Liberte al *liberalet* a so guelloc'h ganeomp eget ar chadennou, mæs biken jamæs ne vezimp clevet o lavaret eo hennez a dlefe ren etouez ann dud. nan, nan, atau e livirimp : *al liberte evid ar virionez, evid ar mad ; ar chadennou evid ar poan evid ann droug.*

— *Ann Ilis he deus atau goulennet ann egalite evithi kelliæs gueich ma so bet great brezel dezhi.* — Gortosit: Ia, guir eo, ann Ilis he deus goulennet he liberte hag hen ober a renke, pe guir he deus ezomm anezhi evid savetei ann oll dud, mæs biscoas, na memes pa vije great ar goassa brezel outhi, n'he deus goulennet couls liberte evid ann droug evel evid ar mad. Ar re a zifenne ar gristenien a enep ho enebourien ne lavarent nemet eun dra : *pa livirit e renc ann oll beza libr, e hellont oll ober ho bolontez, roït deomp ive hol loden-ni eus al liberte-ze!* Mæs, biscoas nag e nep leac'h, n'ho deus lavaret, na scrivet, e oa mad, e oa guir, lezel ho liberte gant ar gaou hag ann droug, d'ober dezho galloud da goll ann eneou. Ann Ilis, a so evid ar mad hag ar virionez, ne c'houlen ha na hell goulen nemet al liberte guirion, liberte d'ober ar mad, ar galloud da ziski ha da heulia ar virionez. Dre garantez evid Doue eo, ne lavaromp ket e renker ober atau hag evel eun dra vir, ann droug ar pez a rencomp da c'houzanv re aliæs siouas en despet domp.

— *Rag-se, a lavar c'hoas deomp al liberalet, pa vezimp ar re grea, ni a lavaro e renc ann oll suja deomp, ha ne c'houlennimp al liberte nemet pa vezimp goasket ! Nag ann dra-ze so leal !* — Leal! ne ve ket a dra sur. Rag-se ann Ilis n'her gra ket. Diners pe grenv, goasket pe ann tu gounit ganthi, hi a lavar atau ha d'ann oll dud : ar virionez hag ar mad setu eno ho carantez, ann droug eo hag ar pec'het ann hini a goll ac'hanoc'h : ar muia liberte a lezoc'h gant ar re vad, ar guella ma vioc'h benniget gant ann Autrou Doue er bed man hag er bed all. Ar muia liberte a rofoc'h d'ann droug, ar maleünussa ma viot : Ann Autrou Doue ne ro lod eus he c'halloud d'ann dud, nemet evid difen oll kement a so mad hag honest : ar prins, ar barner, ann tad, en em zervich eus ho galloud evid eun dra benag all eget evid difenn ar guir, ar virionez hag ar mad, henez a ra goal usach d'eus grassou an Autrou Doue hag a goll he ene. Ann Ilis ne lavar ken

morse. He guir couls hag he dever eo, goulen digant ar re a so e penn gouarnamanchou ann douar rei d'ann oll al liberte evid ar mad.

Ann Ilis en he beach er bed-man a renc beva gant tud a so enebourien dezhi pe gant tud ne reont fors ebet ganthi, pe gant tud c'hoas a so mignonet dezhi. D'ar rumm kenta e lavar : perag e rit-hu brezel ouzin? Me am eus guir beva, prezec hag ober va oll deveriou, rag ne glascan nemet ober vad d'ann oll. N'e ket mad deoc'h ober droug dime, tenna va liberte diganin. D'ann eil rum e lavar : Ann hini ne deo ket a du ganin a so a enep din. Perag na zifennit-hu ket lezennou ho Toue? Perag e ve couls deoc'h ar gaou, ann droug ha Satan, evel ar virionez, ar mad ha Jesus Crist? Eur pec'het eo deoc'h ober ar pez a rit. D'ann drede rum e lavar : ar virionez a so ganeoc'h rag heulia a rit bolontez ann Autrou Doue : va sicourit eta ar guella ma helloc'h da lacaat Jesus e calonou ann oll var ann douar, ma reno ive ganthan ar virionez, ar justis, ar peoc'h hag ann eürusdet, va sicourit eta da zisc'hrienna a zivar c'horre ann douar kement tra so oc'h enebi ous bolontez santel meurbet ann Autrou Doue hag ous eürusdet ann oll dud.

Setu petra a lavar ann Ilis d'ann dud, ne'c'houlen nemet eun dra : liberte d'ober ar mad, hounez eo al liberte. A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Madou ar re all.

(*Unecvet pennad*).

En em ziouall dious laëronsi.

Lezet hon deus Cesaire o sellet ous bag Per Dufay henvel tre ous he vag coz ar *Jeanne-Marie* mæs ar *Jeanne-Marie* nevez flamm ha kempennet braô evel ann devez ma oa bet badezet eur seis vloas benag a ioa,

Buhan eta e sellas ous penn a drenv ar vag evid guelet he hano hag e chomas saouzanet o velet scrivet e lizerennou bras JEANNE-MARIE. Kense kerkent ha ma zeuas coket ar vag, eur c'hoket henvel ous he hini d'he gerc'hat e bours ar vapeur, kerkent ha ma hellas en em denna, d'eus etre divreac'h Per Dufay a ginige he vouga kement hen starde var boul he galon, e c'houlennas :

— Asa! lavar din, camarad coz, da biou ar vag-man?

— Penaus ne anavezes ket anezhi?

— Eo... sonjal a ra din... Gouscoude n'hell ket beza... Va *Jeanne-Marie* me — a dlefe beza coz.

— Bah! bah! piou voar! te n'oud ket cals cossoc'h ha da vag marteze he deus great eveldout.

— Er fin, da biou ar vag-ze?

— Dide, na petra 'ta!

— Dime!... Te so collet da benn!

— N'e deo ket : hogen deomp atau, varc'hoas e vezo contet ann histor-ze dide...

— Mæs...

— Mæs petra? Na veles ket da fillores a so o clasc bouchat did!

Evid guir Cesarine a oa deud gant he zad da geijat ous he faëron hag he fotr iaouanc *Greun-holen* a oa deut ive hag ec'h en em gave eno en he gaëra.

Setu ar vag da vouel hag ennhi eur vandennat tud laouën ma so bet biscoas. Kement ho devoa da gonta, ma dremenas buhan ann amzer ha gant ann amzer ho beach : Ann noz a ioa deut evel ken pa en em gavjont e Trouville hag epad ma iea ar re iaouanc peb hini d'he di evid en em brebari d'ar goel vras eus ho eured, Per Dufay ha Cesaire a chomas e bours ar *Jeanne-Marie* da dremen ann nosvez-ze.

Antronoz eur veich great eured ann daou zen iaouanc ez ajont oll da gemer pers er banket eured. Er memes sall eo, ma oa bet roët gant Cesaire banket badiziant he vag, mæs pebes kemm etre ann daou zeves-ze! D'ar banket kenta Cesaire a ioa tenval he benn ha ne gave tam plijadur rag en devez-ze eo m'en devoa disnac'het daou vil lur Samuel Meyer.

Hirio er c'hontrol ec'h en em gave laouen meurbet etouez he vignonet, rag he ene a ioa leun eus peoc'h Doue, reparet en devoa he bec'het ha bet ann absolven anezhan. Rag-se, m'eus aoun en em gavas eun tamic..... badaouët abars fin an abaden, ha pa ioa kæstion d'en em denna d'ar gear e c'houlennas digant Per goz.

— Asa, Peric, va mignon, e peleac'h e cavi-te eur guele evidoun?

— E peleac'h? En da di-te, m'ervad.

— E va zi-me! me n'am eus ti ebet mui va faour keas coz.

— Bah! bah! piou voar? Deus atau..... —

Ha Per Dufay o pega en eur vreac'h dezhan ha *Greun-Holen* er vreac'h all e cassjont anezhan ho daou, dre eun hent a anaveze mad tre, beteg ann ti bihan a deue dezhan d'eus pers he dud.

Paour keaz ti! ped gueich n'en devoa ket lenvet o sonjal e oa bet taulet en traôn! Ha gouscoude e vele anezhan dirazhan, raët ha renevezet egis he vag.

— Jesus va Doue! Jesus va Doue? hag e sorrienni e venn-me!

— Credit ann dra-ze, mestrouer, ha kenavo. Nosvez vad deoc'h. —

Hag int ho daou o tigorri ann or a buntas anehan en ti, a gassas anezhan dillad hag all var he vele hag en em dennas cuit o lavaret en eur c'hoarzin :

— Mar d'hoc'h cousket, na zihunit mui. —

Chommet he unan hag heb goulou, ann autrou Heurtevent en em astennas var he vele, a serras he zaoulagat hag a gouscas evid mad, o sonjal :

— Ar re sod-ze a lavar ar virionez, arabad eo din dihuna mui. —

Pa zihunas antronoz yintin o sellet piz endro dezhan e sonje ennhan he unan :

— Asa, e peleac'h, emaoun-me? Deac'h eo ma eo bet badezet va bag?..... neuze n'am beus atau nemet pemp bloas var n' ugent!.....

Siouas, pa viscas he zillad martolot goude beza lavaret he beden, he vetalen hag he groas a zis-cuezas anat dezhan e oa seis bloas cossoc'h ha gouscoude he di he unan a ioa...., ann ti m'en devoa renket he verza da repari he faut.....

Netra ne oa chenchet ennhan, peb tra a oa er memes plas.

Sevel a reas e laë gant ann dirl, disken a reas en traôn adarre hag oc'h ober ann dro e cave ar pez a glaske er plas ma oa boaset d'hel lacaat..... beteg ar bod bleunv benniget... heman gouscoude a ioa anat e oa bet benniget d'ann diveza sul bleuniou.

Sebezet atau muioc'h-mui ec'h asezas var eur banc e kichen ann daul hag e velas neuze penaus unan d'eus tiretennou ann daul-ze a ioa hanter-zigor hag e teue er meas anezhan eur pacadic paperiou.

Ho c'hemer a reas hag ho dispaca.

Ann notennou a ioa d'eus ar pez a oa bet paët neubeut devejou araug, evit renevezi ar *Jeanne-Marie*, evit asprena he di, ha var peb hini eus ar paperiou-ze e oa merket e oa hen a brene hag hen a roe ann arc'hant. Ne voue mui petra da sonjal pa glevas unan benag o skei var dor ann ti hag o c'houlen digor.

— Deut tre, emezhan, egis m'en devoa lavaret gueichall d'ann hucher Bridot. —

Hag en dro man ive a ioa Bridot ann hini a zigorras ann or. Ar memes den a ioa atau, petra benag ma oa cosseet eun tam mad, mæs be oa atau ker bliou hag atau e oa lemm he lagad. Oc'h he heul e oa eur vreg iaouanc. Ne ve ket red mechans lavaret he hano deoc'h : gouzout mad a rit dija ne helle beza nemet ann Itrôn Isaac Boërmann, gueichal Noëmie Meyer.

— Ah! eme Cesaire, breman e ouzon piou en deus great kement-man.

— Ia, emezhi, ia autrou Heurtevent, va zad caër o vont da vervel en deus hel lavaret oll dime mæs nemet dime. Dre guz hag heb anzavout netra d'he vab, hen, en deus roët din ar somm ar-c'hant en devoa bet gueichall diganeoc'h ha gour-c'hemennet stard lacaat evez d'he renta ar c'henta guella d'ar madoberour ne anaie ket memes he hano, d'ar mignon carantezus en devoa guerzet he zanvez he kuiteat he vro..... evid ma aljen be-za eürus.

— Dimezel... Itrôn, eme Cesaire strafuillet oll!

— Dime eo ha nan d'eoc'h-hu lavaret trugarez hag ouspen, ann autrou Bridot eo en deus great ar pez a oa bet gourc'hemennet gant ann autrou Boermann.

— He, he, eme Bridot, ne oa ket goal æs hem ober. Kinig arc'hant dezhan! Hen en divije great eveldoc'h gueichall, lavaret en dije nan.

Mæs ar vag a zouge hano he vam, mæs ann ti eleac'h ma oa ganet... Ann dra-ze a ioa eun affer all n'e ket guir Cesaire?... Rag-se ne liviri ket nan, n'e ket 'ta, va mignon?... rel denn a ve dezhi.

Ar pesketaër o sellet ous merc'h Samuel Meyer a respontas :

— Ia! ho c'hemer a rin eus he dorn.

— Trugarez, emezhi, trugarez, mæs ive kenavo da viken!... Va fried ne voar ket ec'h anavezan ac'hanoc'h... biken, jamæs mui, ne hellimp en em zarempred.

— Kenavo eta, eme Cesaire, kenavo Itrôn.

Hi en eur vont cuit a astenne ann dorn dezhan, mæs Cesaire na gredas ket he gemer.

— Etrezomp autrou Heurtevent, eme Bridot, ne achuo ket evelse. Breman hag atau e vezo eun enor evidoun beza unan eus ho mignonet. Kenavo eta Cesaire, kenavo ar c'henta guell.

Hag hen oc'h en em denna gant Itrôn Boërmann.

Etretant Cesaire en he za var dreus ann or a selle outho ho daou o vont cuit ha pa na velas mui anezho :

— Oh! na peger mad a ioa, na peger coant! Pegen eürus e vijen bet en he c'hompagnunez! Siouas din! pec'het am boa... eno ma va finnen... Doue a so just... Doue a so mad

DIVEZ A.

CUZULIOU VAR AN TU A ENEP

(*Pempet loden*)

Mæs guelomp eur poënt all : marteze a blijo muioc'h deoc'h.

Me laca ez oc'h mevel pe micherour, neuz fors petra, gant eur mestr benag, hal me zo sur, ne d'oc'h ket paët evel ma ve dleet ; hirio e falvez da galz e ve labouret dez-ho evit netra.

Da genta, er gouzout a rit mad tre, an mistri oll, kement den a laca labourat dezhan, a zo tud piz breiñ, tud o suna goad ar bobl, tud hag a zastum danvez divar goust ar re all. Ne ket ma eo hen lavar deoc'h, ann oll a oar kement-se!

Mad! pa eo guir ne d'oc'h ket paët evel ma-zeo dleet gant ho mestr, kemerit ho paëamant oc'h unan n'eo ket diez : Bet o peuz dindan ho taouarn meur a dra hag a zo d'ho mestr, evel arc'hant,

danvez ; en em zic'haouit ; var a glevan, ann oll mevelien a ra ann dra-ze, nemet un neubeut ginaoueïen ha ne ouzont ket penoz beva : ober a rit un dro-bleg ; n'ouzoc'h ket penoz e reer ann troïou-ze ; me zo o vonet d'hen lavaret deoc'h.

Lacomp ez oc'h casset gant ho mestr da brena eur iar evit lacat deuz ar ber, ar ponsin a zo goustet eiz real deoc'h, c'hui lavar pa zigouezit er gear, ez eo coustet dec real ; ha setu dec guennec distaget dious ar mestr, bah ! ann dra-ze ne ket calz, un tamic arc'hant butun. Casset oc'h bet c'hoaz d'ar foar evit prena eur marc'h : pemp cant lur eo coustet deoc'h, var ho meno, petra benag ma n'eo coustet nemet pevar c'hant anter-cant lur ; setu dec pez ugent real muioc'h en ho ialc'h. Hervez a velan ha a glevan, ez euz cals marc'hadourien hag a voar mad tre ar vicher-ze ; ar goassa, a veichou int diot aoualc'h evit hen deski ivez d'ar vistri.

Breman ez euz un neubeut bloaveziou, eur marc'hadour arc'hant pinvidik-mour oa eat d'en em voalc'hi e porz mor kear Diepp : carout a rea ober eur bourmenaden deuz ar mintin guisket simpl tre, mæs kempen ; casketen var he benn, chaussonou en he dreit, chupen verr var he ziouscoaz.

Eur vintinvez pa oa o sellat discarga eur vagat pesket, e troaz en he benn prena eur pebeuz mell silien a oa eno : Evel ma varc'hatee un tamig, ar varc'hadourez a lavaraz dezhan en eur scoï var he scoaz : « Pa ez eo c'hui, e roïn deoc'h evit eiz « lur ; c'hui a c'hello lavaret d'ho mestr e vezo « coustet dec lur. » Houman e devoa kemeret ann autrou evit eur c'huzunier en un hostaleuri-vraz benag.

Ar c'homzou-se a reaz dezhan anaout meur a dra cuzet : setu hon autrou o sellet piz ouz conchou he vevelien, ha pevar pe bemp euz hon lakizien en em gavaz laket var ar ru, gant eur zam braô a zismegans, var ho chouc, heb cahout billet lojeiz ebet en ho daouarn.

Beza e zeuz c'hoaz meur a vod all d'en em zic'haoui. Ar mestr ne jomm ket atau en ti, na hell ket beza he lagad atau varnoc'h ; mad ! pa ne ve ket ar mestr er gear, ne ket red en em laza da labourat, lakat a hellit eur c'horniad pe zaou, pe dri pe vuioc'h e kreis tre pep pred, mar o peuz c'hoant couscat, piou a vir ouzoc'h da ober eur pennadig epad diou pe deir heur : mæz pa zeuio ar mestr, divoallit na veffec'h cavet oc'h ehan, labourit neuze ken a *danfoultro*. Pe autramant c'hoaz, e planter ar reon en douar, ha e ieler da ober eur vizit pe ziou, ne ket d'ann Iliz ; da chapell ar bod illiou avad, ne lavaran ket ; evelze ann amzer a ia ebiou ; donet a ra fin ar miz, fin ar bloavez, hag e toucher ar gommanand evel ma ne ve bet great taul lacherez ebet ; eo marteze !

Gant an dra-ze, divoallit mad da jomm heb droug-prezeg euz ho mistri, dreon ho c'heïn ; er giz-ze e renker ober. En eur prosez brudet meurbet eur plac'h a gegin a lavare dirag ar barner o comz euz a un den en devoa roët da gridi e oa mevel : « Me vele avoalc'h ne oa ket eur « mevel guirion, rag biscoaz ne meuz he clevet « o troug prezeg euz he vistri. »

Setu aze eta eur guchennad vraô a zoareou evit en em zic'haoui, na zizonjfot ket d'ho implija, hag ar vistri a verit e ve great kement-se dezho. Sonjit penoz ar seurt aillonet se pa gemeront tud en ho servich a falvez dezho ober d'ann dud-se labourat ; red e veffe lavaret o deveuz ar vistri-se collet ho fenn. Er c'hontrol e tleffent beza *fier* hag enoret braz d'ho cahout d'ho servicha ; un den evel deoc'h ! un den a *ziazez* ; un den evel ne vez ket guelet bemdez ! ha deoc'hu c'hoaz eo e reont gourc'hemennou, en ho kenver-hu eo e zint ken striz. Me, ma veffen en ho plass, e leac'h ho servicha, me c'houlente cahout eur mevel d'am servich va hunan ; hag a raffe dezhan evel ma reont din, na muioc'h na neubeutoc'h.

Un den desket-braz en devoa eur mevel a gare calz ehana ha, coulz lavaret, tam labourat ; ar pez na vire ket outhan da zribri daouzec lur kic bevin er zizun. Ar mevel-ma n'en devoa nemet soursial euz he vestr ; ar paour kez mestr gouscoude a vije servichet fall-tre ; netra na vije prest, na vije ket memez siret e voutou dezhan. Pa deue ar mestr d'en em glemm, ar mevel a save e vouez ann huela : ken sammet e vije atau al labour var he gein, emezhan, ma ne halle ket caout amzer memez da sec'ha e fri.

Un dervez ma oa ar mevel oc'h en em glemm gant re a scuisder hag a labour, he vestr a lavaraz dezhan : « Paour keaz den, re a veac'h a zo « varnout e guirionez, truez am euz ouzit, kement « a labour e teuz da ober ; en da blass me gemerfe « eur mevel evit ober va *c'hommissionou din.* »

Hogen un abardaëzvez ma oa hon den desket o tistroï euz ar *bourmenaden* hag o vonet en he di, e cavaz un den ha n'en devoa he velet morse :

« Sell, emezan souezet, piou eo heman ? » en eur gomz euz he vevel.

« Va mevel eo, eme egile, ann hini o poa lavaret din kemer evit ober va c'hommissioniou. »

Ar mestr a reaz ann neuz da gavout mad ann draze, hag e c'hortosas.

Un neubeut derveziou goude, evel ma ne vele mui den ebet, e c'houlennaz digant he vevel :

« Ha da gommissioner, petra eo deuet da veza ? »

(*Eur pennad all eur vech all.*) X.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 84). DISSADORN 21 A GUENGOLO 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou h dle beza great da Berc'hen ar gazeten, dlan Aotrou DE KERANGAL, hebkent.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 21 a viz Guengolo 1878.

N'eus den goassoc'h bouzar eget ann hini n'en deus ket c'hoant da glevet, n'eus den goassoc'h dall eget ann hini a serr he zaoulagat. Set' aze conchennou ar re goz a so bet atau guir hag a vezo keit ha ma chomo tud var ann douar. Meur a veich hoc'h bet souezet, m'ervad, o velet kement a dud desket mad var traou ar bed-man var oll skianchou ann douar ha ne ouzont sort ebet d'eus skiant ar Relijion ! Petra so caus ? Ha mancont a rafe dezho ar galloud da zeski ar skiant-ze ? Nan da ! Ma carfent e teskefent anezhi couls hag ann oll skianchou all ; mæs ne fell ket dezho. Gueichall, evid guir, ho deus gouezet eun tam benag, er mare ma oa ho mam o clasc ober anezho guir bugale da Zoue, mæs keit all so abaoue m'ho deus ancounec'heat oll kement ho devoa desket neuze. Goassoc'h c'hoas, græt ho deus ho fossubl evid ancounec'haat ar c'henta guella ar skiant divin-ze. Ar sonj eus madelezou Doue en ho c'henver, ar sonj eus ar poaniou a so o c'hortos ar re fall en Ifern a lakea ŝevel en ho c'halon remorsou cris a vroude ho c'houstians heb paouez dre-ze ne gredent ket heulia ho ioulou fall, mæs neubeut a neubeut evel eul lamp a deu da vervel pa ne dauler mui eol ennhi, ann neubeudic skiant ze a so æt cuit, casset gant ann avel eus ho fec'hejou ; petra a lavaran-me a so æt cuit, ne ket guir tre, ho c'houstians ne sav mui he mouez mæs n'e ket maro c'hoas, nemet cousket ne deo ken ha ma teufe pedennou ar gristenien pe autramant ho madeberou ho unan da dalvezout dezo ho c'honversion, madelez ann autrou Doue a alfe c'hoas dihun ho c'houstians hag e alfent marteze dont da veza sænt bras goude beza bet pec'herien aheurtet eus ar re voassa.

Hogen, evid breman, coustians ar sort tud-ze ne lavar ger ebet dezho ha n'ho deus ken aoun nemet he guelet o tihuna, rag se ne velec'h ket anezho o lavaret ann disterra peden, ne veloc'h ket anezho oc'h antreal en Ilizou, o vont da chilou ar sermoniou, etc. Nan, nan ar c'hontrol beô eo a raint ha c'hoas e vezint clevet o lavaret, n'eus Relijion ebet, n'eus Doue ebet, biscoas n'am beus clevet ho mouez, me gredefe avoalc'h, stanca ho diouscouarn a reont gant aoun da glevet hagze teu ar gonchen da vir *n'eus den goassoc'h bouzar eget ann hini n'en deus ket c'hoant da glevet.*

Siouas dezho ! Caër ho deus ma stancont ho diouscouarn, gant ho daoulagat ec'h hellont c'hoas nan diski (ne fell ket dezho), mæs cahout sonj adarre d'eus ar pez ho deus gouezet gueichall. Evid guir ar guel eus ar c'hroasiou, eus ann Ilizou eus imaichou ar sænt, eus ar veleïen, eus ar c'hleïer o c'hervel ann dud d'ann offisou, o verca glas da eur c'hristen æt dirag Doue da renta count dezhan eus he vuhez, ar son eus ar c'hleïer o lavaret d'ann oll dud fidel ema Jesus hor zalver o cuitaat he dron var ann auter evid mont da grenvaat unan benag eus hor breudeur, ma vezo æssoc'h dezhan cuitaat ar bed-man ha beza treac'h d'ann droug sperejou, kement se oll pa deu daoulagat ann dud-ze da bara varnezho a zigass sonj dezho eus ar pez ho deus desket en ho jaouankiz ha neu-ze e commans ho c'houstians sevel he mouez hag e tiscuez dezho petra int ha petra a dlefent da veza. Ar guel-ze a ra dezho coll ar peoc'h, ne gavont mui tam plijadur e netra. Ah ! mar gallent tenna ann oll traou-ze a zivar c'horre ann douar, distruja anezho ne ve ket cavet ho roudou e nep leac'h peger buhan her gratent, mæs evid breman eo c'hoas eun tamic re abred, divezatoc'h, abars pell marteze, e vezo æssoc'h dezho, rag neuze (ia ma bennet Doue d'ar re fall heulia ho froudennou), e vezo discarret ar c'hroasiou, great marchossiou gant ann Ilisou peautramant tiæz da loja soudardet, taulet imaichou ar sænt hag ho relegou ebars en tân, lazet ar pez a hellint paca d'eus ar veleïen, teuzet ar c'hleïer d'ober peziou canol, etc., etc., ne velint mui netra a alfe digass sonj dezho eus a Zoue hag eus ar bed all, netra a alfe rebeich dezho ho buhez fall hag ho fec'hejou ; ia a sonj dezho, mæs siouas ! hag e teufe ann oll traou all da zisparissa, atau e renkint guelet ar bed-man gant kement tra a so ennhan ha ne ve nemet ar guel eus ann oabl steredennet travoalc'h e vezo evid conta dezho gloar ann autrou Doue

hag ann oll burzudou a so bet græt ganthan. Da c'hortos, gant aoun da velet ar virionez e sarront ho daoulagat, hag e lavaront goudeze : c'hui a lavar ez eus eun Doue, traou græt ganthan, evidoun-me ne velan netra, c'hui a lavar ho peus bet digant ann Doue-ze eur guir sclærijen d'en em hencha ! evidoun-me ne velan netra ; — ha ma teu unan benag da lavaret dezho ; n'oun ket souezet ma na velit netra, ho taoulagat a so sarret ; int a gloso anezho cals pissoc'h hag a lavaro : caër am beus ne velan netra rag egis ma lavar c'hoas ar gonchen, *n'eus den goassoc'h dall eget ann hini ne fell ket dezhan digorri he zaoulagat.*

Evel kement hini fall a so bet biscoas hag a lavare me gredo e Doue mar guelan eur burzud benag, ann dud difeis eus hon amzer-ni a lavare n'eus ket goal bell so c'hoas : hano avoalc'h e ve etoues ann dud d'eus burzudou bras, ma velfemp unan benag, ni a chenjefe buhez, ni a heuliefe ar relijion gristen hag ann autrou Doue en he vadelez pe autramant marteze evid discuez deomp peger fall eo ann dud-ze ha deski ac'hanomp da zisfiout anezho, ann autrou Doue, dre zorn Mari, he vam leun a druez evidomp, na chan ket eun neubeut bloaveziou so d'ober en hor c'henver a beb seurt burzudou, dreist oll evid ar re a ia da bedi ar Verc'hez e Lourdes ; hag ar re fall a serr ho daoulagat evid miret da velet ar burzudou-ze hag a lavar ; n'eus burzud ebet : ne fell ket dezho guelet, goassoc'h dall int e guirionez eget ann hini n'en deus morse guelet sclærijen ann deis. Peger mad e velomp breman ar virionez eus ar respount græt gant ann autrou Doue he unan d'ar fals pin vidic.

Heman, d'eus goelet ann Ifern, e peleac'h e oa couezet dre he faut he unan, a save he zaoulagat varzu ann Tad eternel hag a c'houlenne sicour diganthan mæs re zivezat, rag epad ma oa var ann douar e tlefe beza hen great. O velet ne helle gounit netra evitan he unan e c'houlennas digant ann autrou Doue cass eun æl eus ann Env d'ar re eus he gerent a ioa chomet var he lerc'h var ann douar evid ma alfent int da vihana dioual da veza ken maleürus hag hen. Petra a respontas ann autrou Doue ?

Be ho deus Moyses hag ar Brofetet, ma n'ho deus ket feis e comsou ar reze-ze, ma ne fell ket dezho ho chilou, hag e ve casset dezho var ann douar eun æl eus ar Barados ne gredefent ket muioc'h.

Ar memes tra a c'hoarvez ganeomp ann hini en deus e guirionez bolontez servicha mad ann autrou Doue hag heulia ar Relijion, henez en deus sicour avoalc'h evid hen ober mæs ann hini ne fell ket dezhan chilou, ne fell ket dezhan guelet, henez hag e ve casset dezhan eun æl eus ann Eê hag e teufe ann autrou Doue he unan, henez na glevo ket, henez na velo ket.

N'eus den goassoc'h bouzar eget ann hini n'en deus ket c'hoant da glevet.

N'eus den goassoc'h dall eget ann hini a serr he zaoulagat. A.

AR REVOLUSION.

(*Unnecvet loden.*)

XVII

AL LIBERTE.

(Kendalc'h.)

— *Petra !* a lavar c'hoas al liberalet, *daou sort pouez ho pezo eta ha daou vuzul* : — Nan, ann Ilis evel he mestr divin, n'he deus nemet eur pouez hag eur muzul evid ann oll. Carout a ra hebken ar guir, ar virionez hag ar mad : cassaat a ra ann droug, ar pec'het hag ar gaou. E peleac'h ema ar c'hristen a gredefe lavaret en deus ann droug-speret kement a vir er bed-man evel Jesus-Crist ? Gouscoude pa seller piz oc'h ar pez a scriv hag a lavar al *Liberalet*, setu e guirionez petra a leveront. Ann Ilis hag ann oll gristenien vad assamblez ganthi, a c'houlen a ve difennet guiriou ar virionez, rag houman he deus guiriou; mæs ann heresi, ann droug hag ar pec'het n'ho deus ket guiriou da zifenn. Be a so, red mad eo hen anzavout, meur a occasion ma renc ar re a so e penn ar c'houarnamant serra ho daoulagat gant aoun da velet ann droug ne alfent ket disc'hrienna, mæs ho dever eo clasc atau distruja ann droug ar muia ma hellint hag ar c'henta ma vezo possubl dezho.

Diæs bras eo compren e alfe cristenien beza souezet hag hel lavaret, o velet ann Ilis o clasc distruja ann droug, o clasc miret outhan da gahout liberte. En ho zi e kenver ho bugale hag ho zervicherien ne anduront ket e kemerfent re a liberte evid ann droug, ha ma n'hellont ket dond a benn anezho dre zousder, n'ho deuz ket aoun corrija ar re a vanc. Ha ne blij ket dezho e teufe ar c'houarnamant hag ann Ilis da ober eveldho ! O clasc dioual en ho zi ar gundu vad, ar feiz, ann enor ha silvidigez ho ziegeziou, e reont ho dever hag ar c'henta eus ho deveriou ; ha pa velont ann Ilis pe eur c'houarnamant gristen oc'h ober eveldho evid silvidigez ar vro, pa velont anezho o condaoni hag o punissa ar re a garfe coll ar feiz hag ar gundu vad etouez ar gristenien, e criont a bouez ho fenn ne garont nag ann Ilis nag ar c'houarnamant e ve roet tam ebet a liberte d'ar re all ! n'e ket int ho deus daou bouez ha daou vuzul ?

Serten ma na hell ket ann Ilis lavaret *evel eul lezen* e renker difenn al liberte ho deus ann oll d'ober ann droug, ne zifen ket ouzomp (ar c'hontrol beo eo ann hini a ra), cahout truez, cahout carantez evid ar re a heuill ann hent divalô-ze. Al

liberalet, evid eur gals anezho ne deo nemet en despet dezho, al *liberalet* a so mignonet ar Revolusion, ha setu perag int ker caret gant houman. *Al liberte couls evid ann droug evel evid ar mad*, setu petra a sicour serpant ar Revolusion da douelli kement a dud a fiz re en he gomzou, evël ma oe gueichal touellet ganthan hor mam genta Eva, o kinig dezhi gant peb seurt promessaou caër, nan eur frouezen d'eus guezen skiant *ann droug*, mæs eur frouezen d'eus guezen *skiant ann droug hag ar mad.*

— *Ma rafemp evel ma c'houlennit, e rofemp galloud var ann Ilis d'ar re vras eus ar bed, hag e ouzomp ervad petra a reont anezhi.* — Nan, n'e ket guir, ann Ilis n'en em laca tam dindan treit ar re vras eus ar bed-man. Pa chilaouont he mouez ha pa 'z int e guirionez cristenien ann Ilis a c'houlenn digantho renta æssoc'h silvidigez ann oll, o tifenn ann Ilis hag oc'h he sicour d'ober he dever, o cass cuit d'oc'h he hent enebourien ann Ilis, hag o viret outho, nan hebken dre c'hourdrous, mæs ive dre spount oc'h ho funissa, d'ober ann disterra droug dezhi. Ann draze eo en em lacaat dindan ho zreit ?

Ma n'int ket cristenien ne c'houlen digantho nemet ar pez a ve roet a liberte d'ar re all.

— *Neuze n'hoc'h eus tam ebet a fizians e ners hag e galloud al liberte, pa glaskit evelse dezhi sicour var an douar !* — Eo, credi a reomp he deus ar virionez ners ha galloud, mæs credi a reomp ive d'ar pec'het originel. Kement tra so mad a renc beza difennet er bed-man, rag ma eo fall ar bed ha ma 'z eus cals tud fall ennhan. Ar sosiete, e kement a sell ous traou ann douar evel ous ar relijion a so bet fountet gant Doue evid difen ar re vad a enep ar re fall, ar c'houarnamant a zifenn liberte ar c'honvers, ar skianchou ar madou, ha ma ve cristen, na virefe ket e ve great netra a enep al liberte ho deus hon eneou d'ober ar mad, d'ober bolontez ann Autrou Doue!

Evessait mad ne lavaran nemet, *difenn al liberte-ze, miret na ve great netra en he enep :* ne lavaran ket commandi dezhi. Ma so bet c'hoarvezet, re aliæs siouas, gant hiniennou eus ar Brinset cristen da veza er c'hontrol, mac'het al liberte-ze n'ho devoa ar guir nemet d'he difenn, Doue en deus ho funisset : mæs ha n'en deffe ket, al lezen a so chomet atau ar memes tra, hag ann Ilis he deus bet hag he devezo atau ar guir da lavaret d'ar re a so o commandi var ann douar, *c'hui a renc va sicour. — Ne d'e ket hebken evid gouarn ar bed-man, mæs evid difen ann Ilis,* DREIST OLL, *m'ho deus resevet ar Brinset galloud digant ann Autrou Doue.* Ar re-ze eo comsou Gregor XVI ; var he lerc'h, Pi IX a levere : *ar galloud ho deus bet ar brinset, n'e ket hebken evid ho sicour da c'houarn ar bed-man m'ho deus hen resevet, mæs dreist peb tra evid difenn ann Ilis.* Hag ar c'homsou-man sant Leon *ar Bras* Pab, hen devoa he unan ho lavaret pell araug. Ar Babet hag ann Ilis ho deus atau lavaret oll ar memes tra, hag al *liberalet* ar re da vihana a lavar beza *e guirionez* catoliket a dlefe taul cont d'eus ar c'homsou-ze.

Ar c'houarnamant mar d'e cristen a so mab carantezus, difennour ha servicher he vam ann Ilis santel, hag he dad spirituel ar Pab. Na hell difen ann Ilis nemet o suja dezhi, hag hervez kelennadurez ann Ilis merket en he lezennou, eur c'houarnamant gristen na dle mont da enebi ous adversourien ann Ilis nemet *ad nutum et patientiam sacerdotis*, mar d'e contant ar Pab ha keit ha m'her goulenno diganthi. N'eus eta danger ebet evid ann Ilis er scoazel a c'houlenn digant ar gouarnamanchou e guirionez catoliket. Ar scoazel ze ne deo nemet ho c'harantez evid ann Ilis discuezet anat d'ann oll.

N'hoc'h ket evid disnac'h da vihana a so cals kemm etre LIBERALET *ha* LIBERALET ? Ia guir eo, ann dud a so dishenvel, mæs ar memes creden ho deus. Eno ema ann affer rag aman ne fell din ober brezel nemet ous ar fals credennou. Al *liberalet catolic* a so tud vad, ho deus c'hoant d'ober ar mad, mæs difen fall a reont ar Relijion ha ma na ve ken nemetho oc'h he difenn e ve trec'het buhan avoalc'h gant he enebourien. Ne gavent preuven mad ebet evid souten ho c'hreden ha siouas dezho n'ho deus ket travoalc'h a feiz nag a furnez gristen. Ne ouzont ket caër memes petra ho deus c'hoant da gahout, petra a garfent da ober. Sonjal a ra dezho cahout eur greden ha n'ho deus nemet froudennou. Sonjal a ra dezho difenn lezennou ann Ilis rag m'ho deus dalc'het lod eus al lezennou-ze, ha ne velont ket penaus o veza distaget al lezennou-ze d'eus guezen ann Ilis ho deus tennet ho buhez digantho evel ma tenner ho buhez digant ar scourrou a vez distaget dious eur vezen benag. Ho c'hreden ma zalc'hefent re stris dezhi ne ve ket pell e rafe anezho heretiket evel ar re a so bet condaonet e amzer *Philippe Le Bel* Roue a Frans. Ann heretiket-ze, bugale d'ar Revolusion insitet gant Satan er Barados etouez ann Élez ha var ann douar evid hor c'herent kenta, ha tadou d'ar Revolusion a so breman, a zisnac'he, evid ar veich kenta e Frans, e renc galloud var ar c'horfou suja d'ar galloud var ann eneou, e renc gouarnamanchou ann douar suja d'ann Ilis.

Ann heresi-ze a oe condaonet doc'hu hag e oe lavaret gant ann Ilis ez oa eun artiel a feiz e renc peb den suja d'ar Pab, m'en deus c'hoant da vihana d'ober he silvidigez. Peb den da lavaret eo, ann oll, Barnerien, Rouane ha kement hini a so e penn ar gouarnamanchou.

Liberte ann Droug HAG ar Mad setu eno petra a c'houlen al *Liberalet.* Hogen pe int her grai

evel cristenien, pe int her graï evel enebourien d'ann Ilis, ar greden-ze a vezo atau *eur fazi eus ar re voassa* hag eur fazi sul danjerussoc'h ma hell cals beza touellet ganthi ha ma servich re siouas! d'ar Revolusion, rag ma zigor ann hent dezhi. Rag-se hon tad santel Pi IX, peoc'h Doue var he ene, hen deus condaonet nan froudennou ha sonjesonou al Liberalet, mæs ho fals creden al *Liberalism*. Arauzan Gregor XVI hen devoa condaonet ar memes fals creden en eur gondaoni ar re a fell dezho lavaret *e renker difenn fals credennou ann oll, neus fors peger fall e vent, couls ha ma renker difen ar guir feiz* hag ive *e renker rei conje da voulla ar goassa scridou couls hag ar re vella.*

Pell oun bet o clasc disclæria mad deoc'h petra eo e guirionez creden all Liberalet. Hogen hirio ann deis, ar greden ze, evel ann eus hen discuezet deoc'h, a ra cals droug hag a so bet falvezet ganin lacaat ac'hanoc'h d'he anaout eun tam benag ma helloc'h en em zioual anezhi.

Eun dra so evelken a renkit da c'houzout mad.

En despet d'ann oll dishenveledigez a so etre al liberalet hag ar gristenien guirion, hag a laca kemm etre ho fæsoun d'ober e kenver ar re all, kentoc'h eget etre ho feiz, ann oll gristenien mad, ann oll gatoliket, sclærijennet ma 'z int gant ar speret santel, a so oll a-unan a enep d'ar Revolusion.

Breman eta m'hon deus guelet petra eo al Liberte evid ann Ilis, na petra eo ive evid al Liberalet, e rencomp guelet mad petra a entent ar Revolusion dre ar ger-ze LIBERTE.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Aluzenn ar paour.

Eur ger divar-benn breuriez ar feiz.

Lennerien *Feiz-ha-Breiz* a zo en hon escopti ar pez eo ar greun reud ha coant e mesk al lostennachou; hi eo a ra brud mad eur vro, hi eo a ra da eun terrouer, da eur barrez kemeret eur pleg mad, ha pa blijo gantho labourat a zevri evit asten ar vreuriez-ma en hon touez, kerbuan a vezo guelet ar c'har o vont d'ar c'haloup. Rag pa vezo guelet eur penn-tiegez o vont er vreuriez gant eun daou pe dri euz he di, an tiegez all a zo en he gichen a raio evelthan, hag er c'hiz-se tan carantez Doue a ielo var gresk evel an tan er broenn pe e c'hors sec'h.

Ouspenn lavaret a rin, lennerien *Feiz-ha-Breiz* a dle beza missionerien an aotrou Doue. — Brema ez euz brezel ha brezel didruez etre ar mad hag an drouk. Dious eun tu missionerien an aotrou Doue, dious eun tu all missionerien an diaoul.

Guelit pegement a boagn ar re-ma evit lakaat ho fals-credennou da gaout an tu gounit.

E kear cals ha var ar meaz e labouront da veza trec'h d'ar re all; evit-se ne z'euz distag na noz na deiz, na espernont na poan nag arc'hant. Gant ma c'hellint mouga ar feiz ha trenka ar greden catholik e couskint mik, ha setu aze perag e veler brema kement all a scridou fall ha brein.

Dioc'h ho c'hlevet ne glaskont nemet mad al labourer, mad ar c'houer, hag aliez ar paour-keaz Ian a vez gludet gantho, evel d'an elecsionqu. — Mes n'em euz hirio netra da lavaret deoc'h divar benn an traou-ze, kement-se a zell ouzoc'h muioc'h eget ouzin, o veza m'o peuz muioc'h da goll evidon-me.

Lavaret a ran, ez euz e kear couls ha var ar meaz, tud hag a ra labour an drouk-spered, tud hag a zo missionerien an diaoul. Ar re-ze eo ar re a gompz a enep lezen Doue, a enep hon tad santel, a enep breuriez ar feiz, a enep ar veleien, a enep kement a reont.

Ha ma, me lavar a dlefe ive beza e kear ha dreist peb-tra var ar meaz tud da ober labour Doue, tud da c'hourin euz ho oll nerz evit harpa ar mad a enep an drouk. Had an dud-ze dreist peb tra eo lennerien *Feiz-ha-Breiz*.

Petra eo breuriez ar feiz?

Breuriez ar feiz eo ar gristenien catholik en em glevet evit lakaat ar guir feiz da bara e peb leac'h euz ar bed, dre ho fedennou ha dre ar guennec a roont bep sizun evit-se.

Brema ez euz tremen anter cant vloaz eun nebeut merc'hed santel euz ar gear a Lyon o sonjal ez euz kement all a boplou ha n'o deuz anaoudegez ebet euz ar guir relijion, o sonjal ez euz broiou gouez ha n'ez euz bet morse eno clevet hano oc'h Jezuz hag oc'h he vam, ar merc'hed-se en em glevas etrezho evit lakaat a gostez ar guennec a c'hellet da zioueret bep sizun ha dre eno sicour ar vissionerien da vont beteg ar broiou gouessa euz an douar, da sklerijenna an dud azezet e tenvalijen ar maro.

Ar vreuriez-se oa henvel da genta euz eur blantennic bian ha dister, mes gant aluzenn ar paour ez euz couezet varnhi gliz an env, hag hirio an deiz ar blantennic a zo deuet da veza guezen, he grisiou a ia betec calon an douar, he fenn zo harp en envhag he scourrou a c'holo pevar c'horn ar bed.

Guelit ama, m'ho ped dorn an aotrou Doue. An den pa en deuz c'hoant da ober eur pez labour braz a gemero benviachou braz. Er c'hontrol ma en deuz c'hoant an aotrou Doue da ober eul labour braz bennag, e kemero evit-se ar benvek ar biana, an distera, ar breska, evit discouez d'an oll eo hen hag hen ebken ar ra ar burzudou-ze.

Deuet eo ar mare evithan da skigna ar fez e peb bro. El leac'h kemeret evit-se an dud penvidika, ar rouanez brassa, e kemero an dud paoura, al labourerezet distera.

Eur guennec, eur guennec bep sizun, setu ar goel a zavo hag a raio meur a vilion. Eur guennec, eur guennec bep sizun, aluzennic ar paour, setu ar veradennic dour a gouez ouz ar roc'h hag a nebeudou a teu da veza eur ster vraz, eur ster hag a gasso dour scler ha buez e peb leac'h euz ar bed.

Mont a raio eta beleien missionnerien euz hon touez, saeou du Breiz-Izel, treuzi a raint gant sicour guennec ar paour, ar moriou, ar steriou, ar menesiou, hag e tigouezint er broiou gouez el leac'h ema an dud couls lavaret evel loanet. Neuze a vezo guelet missioner Doue o tiscouez an doare da veva evel tud ha nan evel anevalet. Ar missioner a zavo eun tammic ti evit tremen an noz hag a alio ar re all da ober eveldhan. Goude a zesko dezho labourat an douar, hada hag eosti.

Eb dale ar vro-ze na vezo muï anavezet. Guechall ne oa nemet douar fraost, douar gouez, meneziou goloet a zrez a spern, hirio an douar-ze zo labouret, a zoug eost a zouk frouez. Ar roz guechall goloet gant strouez zo brema glaz caol gant al leton, ha var al leton-ze a lam hag a c'hoari an danvadic en dro, *d'he vam. Na pebez chenchamant great gant* aluzenn ar paour!

Ouspenn be ez euz eno eun ti paour evit eur guel, a zioc'h a zo eur groaz. Eno bemdez c'houlou a zisken e touez an dud gouez mab Doue a bep eternite, hor zalver Jezuz-Christ. — O na pebez chenchamant c'hoaz gant sicour ar guennec benniget-ze! Euz eun toullad tud gouez crissoch evit bleizi (rag ar bleizi n'en em zebront ket an eil egile dioc'h m'am euz clevet) ez euz great evel eur gouent relijiuzet. Pell int bet heb anaout ho guir Doue, ho c'hrouer. Mes brema nag he garont ive! Nag ho fedenn a zo c'houec! Nag a ia bero euz ho c'halonou tomet gant carantez Doue hueloc'h eget an oabl betec calon Jezuz! hag a ziskenno evel eur gliz euz an env var eneou mad an dud a zo deuet da zicour sclerijenna anezho dre ho aluzenn.

Labourerien douar ha mecherourien, piou ac'hanoc'h n'en deuz ket treuzet calon Jezuz dre ar pec'bet? Ha ma, an aluzenn ho sicouro da veza mad adare gant ho Toue. Pa z'eo guir eur verennad dour sclear roet d'an distera ne jomo ket heb beza paet, ha chom a raio heb pae an aluzenn en devezo servichet da zavetei an eneou reuzeudik-ze prenet gant goad eun Doue? Ha c'hui moraerien, martolodet, a dremen ken aliez mor criz ar raz ha kerrec didruez Penmarc'h, ped ac'hanoc'h en deuz guelet ar maro dindan ho zreid prest d'ho lonka? Ha mar d'emaoc'h hirio beo buezec, eo marteze abalamour da bedennou ar morianet, da bedennou ho elez mad. Eur vam, eur pried a ro bep sizun eur guennec, hag an aluzenn-ze roet d'ar paour pe gentoc'h da zoue he unan en deuz ho tennet a zanjer, *Beatus qui intelligit super egenum et pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*

Ouspenn, ha n'e ket guir ma vec'h azezet er memez tenvalijen, ma na anavesfec'h na Jezuz nag he dad e carfec'h a teufe beleien missionerien d'ho sclerijenna? ha ma, sonjit eun dra, hor bro-ni n'e ket bet ato christen, hon tadou coz zo bet ive paianet, an Dolmen, ar Men-hirr hen discouez sclear aoualc'h. Grit eta brema ar pez zo bet great evit ho tud coz hag a zo bet great evidoc'h. Na vioc'h ket paouroc'h evit-se, biscoaz aluzenn na baouraz den. Ar feunteun a red he dour na viana ket, seul-vui a daol, seul-vui a teu. Doue ho paeo memez er bed-ma. He vennoz a vezo varnoc'h, var ho labourou ha var ho loanet. Nag a venneg a vez dispignet heb rezon e douc ar bloaz da foar, da varc'had, da zul! Bezomp eta pissoc'h var hon dispignou didalvez, ha gouezomp arbouella eur guennec evit Breuriez ar Feiz.

Echui a ran en eur gonta deoc'h ar pez zo bet c'hoarvezet brema ez euz tri bloaz hag a zo bet scrivet en eur maread cazetennou.

Be ez euz pell, pell ac'han, enezi hanvet enezi *Sandwich*. — Evit darre er vro-ze ez euz cals tud lor, goloet a lorgnez euz ar penn kil d'an troad. — Mes evel ar c'hlenvet-ze a zo peguz, eur veich ma vezer sur eo eun den tiet, e vez casset en eur begadic douar, hag eno ar paour-keaz maleurus a rankò tremen ar rest euz he vuez, pell euz he re, pell euz daoulagad ann dud iac'h.

Piou a lavaro ar boan o deuz an dud lor da c'houzanv eno e peb giz? Be o deuz eun tad, eun vam, eur pried, heb gellout morse gouzout euz ho c'helou: be emaint eno evel pa vent sebeliet e beo.

Guelit ama carantez mignoned Jezuz.

Eur missioner, eun tad a ielo di, a vevo gant an dud lor-ze, heb damant ebet d'he gorf, d'he iec'hed. Gouscoude e c'hell ive caout eun tad, eur vam, a dra zur eur c'har nez bennag. Neuz fors, aze a zo tud reuzeudic, di a ielo d'en em zebelia evit ato. Eno n'e ket chomet he zivreac'h croazet gantha n'em roet en deuz da labour. Desket en deuz dezho, arabad eo morse coll calon var an douar.

Eun Doue hor guel, labouromp emezhan evit gounit an env. Eno peb hini en deuz he vecher, eno ez euz eur chapellic el leac'h ma vez pedennou noz ha mintin, lavaret e ve eur gouent relijiuset.

Mes deuet eo gouel ar zacramant, ar c'haner braz, an hini a vlein ar re all a zo lor. Ar c'hurustet pe machicotet zo bugale lor. Muzicianet zo ive, desket gant an tad-ze hag oll int goloet a lorgnez. Sonjit guelet eur procession great gant pevar c'hant den lor goloet gant eur c'hlenved euzuz hag oll gouscoude o deuz an doare da veza eüruz. Ah!

Doue zo gantho ha neuze ne vank netra dezho. Eur gazeten protestant o veza gouezet kement-se a reaz ar brassa meuleudi.

Anat mad eo, emezhi, ema spered Doue, spered Jesus en tad-ze, mil bennoz dezhan ; me lavaro ive mil bennoz c'hoaz d'an dud vad o deuz sicouret an tad-ze da vont di, d'ar re o deuz roet ho guennec, ho aluzenn.

MAB AR BAE.

CUZULIOU VAR AN TU A ENÈP

« Oh! ar poëzon ! me am euz hen c'hasset kuit; « ar feneant, al lascar anezhan ! na zire ket « memez va boutou dime. »

Grit eta, mar oc'h euz c'hoant, ar pez am euz countet deoc'h huelloc'h; mæz hel lavaret a rancan d'eoc'h :

« Bet o pezo da zivoall mad d'oc'h meur a dra : da genta divoallit na deuffec'h da veza mistri oc'h unan, rag gouzout a rit penoz e suner anezho : lavarit ive evel eur vatez, am euz anavezet hag a oa deuet da veza pinvidig : goude beza great he sonj e lavaraz : « Me, na gemerin matez ebet ; ar « re ze ne reont nemet suna ho mistri, laëres ho « amzer hag ho boëd. »

Divoallit mad ive euz a rebechou c'houero ho coustians, divoallit euz ho mistri, ho mestrezet, divoallit arog ar poliss, arog ann archerienn (gant ho zog tronset), arog ar prizon hag ar barner, arog ar galeou, etc., etc. ; rag bet a zo e leor al lezennou, eur pennad dre behini e veffec'h condaonet abalamour m'ho peffe laëret ar pez a veffe bet fiziet ennoc'h : Erfin ma teu unan benag da hopal a drenv ho kein : « Harz al laër ! » Divoallit mad da sellet var ho lerc'h, rag c'hui ziskuesfe dezhan *min* eul laër euz a vouenn ar vrassa laëron.

Gant ann draou-se tout, marteze e veffe guelloc'h ganeoc'h kemer ar c'huzuliou var ann tu guir eget ho silaou var ann tu a enep : me da vihana her grafe. X.

DIVEZ

Ar Podic-Espern.

Eur podic-espern a dlefec'h da gahout e peb ti; ha pa lavaran unan ne ran ket travoalc'h, rag beb unan en ti a dlefe cahout he hini.

N'oc'h ket goest da gompren peger presius eo eur podic-espern en eun ti ; da genta tout ne goust nemet daou pe dri guennec hag ann dra-ze so mad evid ar re n'ho deus ket cals arc'hant da zispign.

Goudeze en deus eur guchennat kaliteou n'ho deus morse marteze eur gals ac'hanoc'h bet sonj anezo.

1° Ar podic-espern *a voar counta* couls hag ann hini her gra ar guella. Hen a lavar atau hag heb fazia : 2 ha 2 a ra 4, 4 ha 2 a ra 6, 6 ha 2 a ra 8, etc, etc.

Morse ne fazi, ha d'ann hini a ro dezan bemdez eun dra benag e rent da fin ar bloas kement en deus lakeat ennhan, heb derc'hel morse netra evitan.

Rag-se, diski a ra da gals a dud ho deus hen ancounec'heat, pe autramant n'ho deus morse her gouezet, penaus eur guennec bemdez epad ar bloas, a ra da fin ar bloas 18 l. 5 guennec ; 2 vennec 39 l. 10 guennec ; 4 guennec 73 l., hag evelse ann hini a arboel, a espern 1 guennec bemdez var he vutun en deus 18 l. 5 guennec muioc'h da fin ar bloas ha ma ia bete 4 guennec etre he vutun hag he vanne en devezo 73 l. muioc'h.

2° N'e ket ann dra-ze hebken. Ar podic-espern a so eun alier mad.

Etouez kement all a dud a vez o foeltra, o trouzivea ho danvez en hostaliriou hag er plijadurezou difennet, hag a so caus evelse, evid en em gavout eas ho unan eur moment, ma renc ar vreg hag ar vugale cahout miser ho goalc'h epad ar sizun, me gred avoalc'h ez eus ann tri c'hart d'ann neubeuta, ne sonjont ket er pez a reont.

— Bah ! emezo, evid eun neubeut gueneïen ain eus, da betra arboel ar re-ze ? Ne vezin ket guelloc'h goudeze. —

Hogen mar g'ho deus eur podic-espern en ho zi, mar g'ho deus eur veich benag taulet eun dra benag ennhan, ar podic-espern a savo he vouez hag a lavaro dezo :

— Maleürus so ac'hanont ! te so beb lun e teuzi enn hostaliri eis real, eur scoët, c'huezec real, ma lakafes anezo ennoun, da fin ar mis e cavjès 8 lur pe 16 ebars em c'hof-me, eleac'h m'ac'h eus ho c'hollet en da hini. Da benn ann tri miz ann ar-c'hant-ze a savfe da 8 pe 16 scoët da brena dillad ha da fin ar bloas ne ve ket red did cahout oll ar pez a gavjes ennhoun evid paëa da vouel Mikeal, hag as pe dastumet anezo casi heb sonjal. Rag-se taul ennhoun ha taul heb aoun, me n'oun ket evel ann hostaliri a gemer heb renta morse, nag evel ar plijadurezou all a so atau re ger evid da ialc'h ha da iec'het : me a so mad da zioual ha mad ive da renta ; rag-se ro din hag e talvezo did.

3° Erfin ar podic-espern a so dreist da zeski furnez. Ped den na vijent bet morse mesvierien ma na vijent morse antreet en hostaliriou ! Na ped na vijent bet morse tentet da vont d'ann hostaliri ma ho divije bet en ho zi eur podic-espern evid lacaat ann neubeut guenneïen a hellent da zioueret ! Etoues ar re a lenno ann dra-man, ouspen unan, m'ervad, a renco anzavout ema ar virionez a du ganin. —

Na ped a so breman er galeou ha na vijent morse couezet er maleur diremed-ze panefe m'ho deus

darempredet ann hostaliriou ! Ped tiad tud a vevfe e peoc'h ; ped pried na renkefe ket anduri gant he bried : ped crouadur direspet evid ho zad hag ho mam n'ho divije morse great eur pec'het ker spontus ma vije bet taulet er podic-espern ar pez a so bet teuzet en hostaliriou ! Ma ve ann oll a sonjefe e kement-man, ar podic-espern ouspen ma ve eun tenzor e peb ti a zeskefe d'ann oll espern, a rafe d'ann Tadou ha d'ar mamou caret muioc'h ha guelloc'h ho bugale hag a zeskefe d'ar vugale cahout muioc'h a respect evid ho c'herent.

Ober a rafe deoc'h pellaat dious ann oll plassou fall, dious ann occasionou danjerus hag evelse ho rentefe furoc'h ha vertuzussoc'h ha dre ma servich fec'h guelloc'h ann autrou Doue e tennfe varnoc'h cals muioc'h a venedicsionou.

Er fesoun ze ar podic-espern a ve eun tenzor evidoc'h nan hebken evid ar vuhez-man mæs c'hoas, ar pez a so cals guelloc'h evid ar vuhez all. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Baron, person Landudal, hag ann autrou Salaün bet person e meill-ar-Vern a so maro er Sizun dremenet.

Ann autrou Le Bihan, cure en Elliant, a so hanvet person Landudal.

Ar c'hanvet diner.

E Frans ez eus bet chenchet aliæs ar re oa e penn ar c'houarnamant, mæs meur a dra so a dlefe beza bet chenchet hag a chomm atau memes tra.

Ugent vloas so e mer heb ehan o c'houlen ma vezo great lezennou all e plass ar re a so breman hag a revin ar minoret eleac'h ho difen.

Setu aman eun dra hen discuezo deoc'h anat.

Eul labourer douar en devoa dastumet gant cals a boan eun neubeut arc'hant ha prenet ganthan eun tamic douar a oe istimet 900 lur pa varvas. Hogen ar re a chome var he lerc'h ne oant ket oll en oad, eur minor a ioa en ho zoues hag e oe red guerza ar plassic-ze dirag ann dribunal.

725 lur ne produas ken ha var ar somm-ze e oa da baëa 450 lur evid ar mizou : ne chome mui eta da lodenna etre ann heritourien nemet 275 lur; collet a ioa evitho eta ann diou drederen eus ar suscit ha ma vije bet savet eun digare benag etrezho n'ho divije bet netra da douch, hini ebet anezho.

Goulenn a rer a bouez penn abaoue ouspen ugent bloas ma ve great gant neubeutoc'h mizou ar verz eus ar plassou dister dirag ann noterien ha dindan lagat ar varnerien a beoc'h ; goulenn a rer ive ec'h alfe ann tad araug mervel carga eur re benag da lodenna he vadou etre he heritourien, mæs en aner eo.

D'oc'h ma 'z a ann traou ec'h hellimp gortos c'hoas meur a ugent bloas all, abars ma vezo great al lezen-ze a dalvesfe kement evid ar re ho deus ann neubeuta danvez. A.

Madou ann Douar.

Setu aman ar pez a lenner er c'hazetennou divar benn eost ar bloas-ma, dre ar Frans a-bez :

Ann Eost Guinis a zo bet puill, mad-tre, e daou zepartamant ebken ; e departamant ar *Manche* (ha c'hoaz e tu ann Anter-noz ebken), hag e departamant ar Pireneou-Huella (*Hautes-Pyrénées*).

Beza eo bet mad e daouzec departamant : evel e departamant Costes-ann-Nord (*Côtes-du-Nord*), hag e uneg all. Beza eo bet madig avoalc'h en unan departamant var-'n-ugent. Ar Finistere a zo unan euz ann departamanchou-se.

Beza eo bet paourig-tre e pevar departamant ha daou ugent. Ar Morbihan a zo unan anezho. Erfin ann Eost Guinis a zo bet fall-tre, beac'h o caout avoalc'h da hada e eis departamant. Evit ann eost guinis eta; evel ma velit, ne deo ket bet euz ar c'haëra ; evelken e vezo gallet c'hoaz er bloaz-ma prena eur c'hinaouadig bara guen pa ielfer d'ar marc'hat.

Ann Eost segal a zo falloc'h ; rag e neb leac'h na heller lavaret e ve bet mad-tre. Beza eo bet mad e unan departamant var-'n-ugent ; mad avoalc'h e seitec departamant ; peuz-vrao e seiz departamant ; paour-tre e daou zepartamant var-'n-ugent, en Aljeri reist oll ; erfin beza eo bet fall-tre e tri departamant.

Ar c'herc'h avad a zo bet puill-tre er bloas-ma ; da viana e scoaz d'ann id all. Ne deo ket bet *fall-tre* e neb leac'h ; e pemp departamant eo bet *paourig*, evit laret guir ; e daou zepartamant eo *bet peuz-vraô ;* e dec departamant eo bet *mad avoalc'h ;* e eis departamant ha tregont eo bet *mad* ; hag e nao departamant var-'n-ugent eo bet *mad-tre*. Hag evit-se e vezo moïen c'hoaz ea zibri iot kerc'h, bouët al labourer douar, dreist pep tra.

Evit ann heïz ne deuz ket kenneubeud da n'em glemm anezhan. *Mad-tre* eo bet e c'huec'h departamant, *mad*, e daouzec ; *mad avoalc'h* e daouzec departamant all ; *peuz-vraô* e pevar ; *paour*, couls lavaret *fall* e pemp ; ha *fall-tre* en eun departamant ebken, e departamant ar Gard (*Le Gard*).

Setu aze pe seurt doare en devoa ann Eost er bloaz-ma dre ar Frans, arog ma voa dournet ; da lavaret eo e fin mis Gouere hag e coummansamant miz Eost. Mæs ar glaôijer a zo bet epad miz Eost ho deuz great cals gaou outhan ; hag evelse er bloaz-man na helfer ket ober cals arc'hant deuz

ann id; rag na vezo ket cavet da verza e cals plassou.

Ann eost a so bet guelloc'h er broiou all eget ne deo bet e Frans.

En Americ er penn kenta eus ar bloas ann eost a oa eus ar re gaëra, mæs ann amzer fall en deus great eun tamic gaou outhan.

E Bro-Saoz, e Scoss hag enn Irland e vezo guelloc'h ann eost er bloas-man eget ne oa bet varlene.

En Itali e c'hoarvez ar memes tra.

Er broiou a so endro d'ar steir vras ann *Danube*, evid ann danvez, mad avoalc'h, evid ann niver, egis-se.

E Turki eost puill.

E Russi mad avoalc'h, evid ann danvez hag evid ann niver.

En Alemagn memes tra.

E Suiss eost dister, danvez paour.

E Spagn ann eost, dister e plassou, a so bet mad tre e cals plassou all.

En Hollande ez eus peadra.

Evel a velit, ma n'eus ket bet re a eost e Frans, e leac'h all a so bet, ha siouas deomp! al labourerien douar n'ho devezo ket oll ho dic'haou er bloas-man : mæs a hend all ec'h heller cridi ne vezo ket re a vizer etoues ann dud. A.

Ar billejou-banc fall.

Tri pe bevar miz so e scriven deoc'h aman ne oac'h ket oblijet dre al lezen da gemer billejou-banc ma n'ho poa ket a fizians ennho.

Breman avad e rencan c'hoas lavaret deoc'h ar memes tra hag ouspen taul evez mad.

Beteg-hen pa zigoueze gant unan benag reseo eur billet fall, ar banc a roë dezhan arc'hant evid ar billet ; mæs n'eus ket pell he deus lavaret ne rofe mui, ha goas aze d'ann hini a ve paket.

Gouscoude n'e ket æs atau anaout mad pe seurt kemm a so etre ar billejou mad hag ar billejou fall, rag, n'eus ket pell, am eus lennet e oa bet faziet var ar poënt-ze daou zen a renc dre ho micher anaout mad ar billejou.

Mar teu eta ann dud gouiziec da fazia, penaus n'her grafe ket ar re n'int ket boaset da sellet ker piz ous ar billejou? Rag-se lacaat evez mad gant aoun da goll cals arc'hant. A.

Eur chas scoiet gant dour berô en deus aoun rag ann dour ien

D'eus ar gear a Droyes e scriver da *c'hazeten ar meziou* ar 26 a viz eost :

« Gazetennou ru ar gear-man a so nec'het bras. Daou velec a oa bet great injur ha cals dezho gant ar gazeten *Avenir republicain* ho deus douget clemm a enep dezhi : hag ar gazeten a so bet condaonet da baëa 250 lur amand ha 600 lur evid dichaoui ar re oa bet græt injur dezho. Lakit e penn ar mizou gant ar pez a renco paëa evid cahout ar vez da velet ar setans moullet er pemp pe c'huec'h gazeten ann Departamant, hag ec'h helloc'h compren pegement a zroug a so ennhi.

« Eur gazeten all a scriv divarbenn kement-man n'ho deus ket bet a garantez ann daou velec-ze hag ho deus pec'het o c'hervel dirag ann dribunal ar re ho devoa clasket ober dezho coll ho hano mad.

« Ma n'e ket eun druez ive ! en em zifenn pa vez great brezel ouzorc'h, pebes pec'het !!! »

— Chenchit penn d'ar vaz. Lakit eo ann daou velec ho deus clasket ober gaou ous ar gazeten, ha neus fors pegement ho devezo da baëa, ar Radicalet a lavaro oll-a-unan n'ho deus ket bet travoalc'h c'hoas, e tlefent beza bet muioc'h c'hoas evid deski d'ann denved-ze clasc lacaat ar bleizi da goll ho enor.

Atau ar memes son : daou bouez ha daou vuzul.

Pelerinach Kemper da Lourdes.

DILUN 23 A VIZ GUENGOLO 1878.

Setu aman ann heuriou ma tiblasso ann treïn d'eus Landerne hag ar gariou all.

Landerne	3 h.	30 m.
Dirinon	3	40
Daoulas. — Irvillac	3	55
Hanvec	4	05
Quimerc'h	4	15
Castellin	4	35
Quemeneven	4	45
Kemper	5	00
Rosporden	5	20
Bannalec	5	40
Kemperle	6	00
Ann Oriant	6	45

Ann heuriou-ze a so heuriou Paris a so eun hanter-heur abretoc'h eget re ar vro. Ann diblass eta d'eus Landerne a vezo da 3 heur, (heur ar vro.)

ALIOU.

En em gavout er gâr eun hanter-heur araug ma ziblasso ann treïn.

Cass ann neubeuta ma helloc'h a bacajou.

Cass bevans avoalc'h evid ar veach ha cahout sonj penaus evid ann distro e vezo daou zeves vijil.

Ann treïn o tont d'ar gear a ziblasso d'eus Lourdes da 11 heur hanter dious ar mintin.

Ne vezo ket rentet ann arc'hant d'ann hini a golfe he villet, pe n'em gavje ket abred avoalc'h evid diblass ann treïn ; hag ann hini a chomfe varlerc'h e Lourdes a renkefe dont d'ar gear a zivar he goust.

Ar veleïen a so pedet da gass gantho eur soupiliz hag all lianach a so red evid offerenni.

Araug ma ziblasso ann treïn e vezo roët da beb pelerin eul leoric e pehini e vezo moullet ar c'hanticou, ha merket oll kement a vezo da ober ha da gana a hed ann hent.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 82). DISSADORN 28 A GUENGOLO 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Perc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizliken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 28 a viz Guengolo 1878.

Ar Republicanet a so tud ha ne ouzont ket caër, me gred, petra a ra plijadur dezho na petra ne ra ket.

Ne vezo ket pell, d'ar 14 eus ar miz a zeu, e vezo bloas abaoue ma he deus *voterez ann oll* casset d'ar Gambr da Versailles, ar Republicanet a fell breman ober ho mistri varnomp.

Evelken, en despet d'ar pez en devoa lavaret Gambetta : *ni so eat ac'han 363, 400 eo e teufimp en dro,* en despet da gement troiou Judas ho devoa great, en despet da gement geyier hô devoa lavaret ne oant ket deuet abenn eus ho zaul ha d'ann distro ne oant ket memes 363. Neuze eo e savas counnar ennho hag e leverjont : Ma! ann niver brassa a so ganeomp, ni a hello cass d'ar gear kement hini eus ar re ho deus kemeret plass ar re ho devoa sinet ganeomp, hag unan benag all ouspen. Hogen red eo deomp cahout eur skeud digarre ma hellimp fougassi beza tud leal hag honest.

Goude beza en em glevet etrezho setu aman petra ho deus insitet.

Ar veleïen ne garont tamm ac'hanomp hag evid lavaret ar virionez n'ho deus ket leac'h d'hen ober. Rag-se eta int ho deus aliet ann dud da voti evid ar re a so a enep deomp, pe ma n'ho deus ket hen great ho deus bet sonjet, ho deus c'hoanteet hen ober :... Ann aliou-ze, int ho deus peurvuia ho roët, da gement hini a deue en ho fart ho unan da c'houlen cuzull digantho : ni lavaro ho deus hel lavaret a vouez huel var ann dachennou, dirag ann oll ha memes er gador prezec, petra benag ne d'eo ket guir ha setu cavet ganeomp ann tu da gass d'ar gear kement hini na blijo ket deomp.

E guirionez, egis m'ho devoa lavaret ho deus great, hag eur gals eus Deputeet ann tu dehou (heb counta ar re a vezo casset c'hoas, rag n'e ket achu) a so bet lavaret ne oa bet na leal na guirion ho elecsion rag ma oa bet ar veleïen a du gantho, rag m'ho devoa lavaret ar veleïen mont da voti evitho.

Plijout a rea dezho eta cahout ann digarre-ze evid ann Deputeet ha me a [illegible], ma n'oun ket.... diskiant) e vijent bet atau contant ar Republicanet-ru-ze e teufe ann Autrou person hag ann Autrou cure da rei eun ali mad benag da gement hini a zeufe d'ho c'havout. Na pegen souezet oun bet eta o velet dissul diveza er gazeten l'*Impartial*, Dumarest o scriva d'ann Autrou 'n Escop a Gemper hag a Leon :

« Penaus, ma sonje da superiorez seurezet « Poullaouen ne oa ket hervez ar guir hag al « lezen ar pez a ioa bet great en he enep, hi he « unan hebken a helle dougen clemm ; ann Autrou « person Poullaouen n'en devoa ket guir, neu- « beutoc'h c'hoas ann Autrou cure, d'ober ann « disterra tra evid sicour ar superiorez, *na « memes da rei eun ali mad dezhi evid he hen- « cha* : pe kentoc'h m'en devoa c'hoant rei eun « ali dezhi e tlefe beza he aliet da suja ous gour- « c'hemen ann Autrou Prefet. »

Abars mont pelloc'h lennit c'hoas comsou Dumarest ha taulit evez mad outho.

Great ho peus ?

Ma ! deomp atau. Me sonje din en dije lavaret evel ann Deputeet a gleis. Penaus ! Itron superiorez goulennet hoc'h eus ali digant ho peleïen ! Ma! m'ho tesco! Er meaz doc'htu. — Me grede e vije bet contant dreist da gahout ar seurt digarre ha ne d'e ket ! Facha a ra soken hag ez a gant ar gounnar.

Egiz ma'z oun lent eun tamm ne hellen ket compren perag ez oa kement a gemm etre ar Radicalet-Deputeet hag ar Radical-Prefet. Pa oan o sonjal ennhoun va unan e teuas va mignoun Fanch d'ober eun dro d'am zi, hag hen o velet ac'hanoun nec'het bras, da c'houlen doc'htu petra c'hoarie ganen.

— Ma n'eus ken, emezhan, goude beza clevet ann histor, n'e ket red deoc'h beza nec'het gant kenneubeut a dra ! Meur a guden am eus dirouestlet a ioa diæssoc'h da zibuna eget hoc'h hini.

Ann Deputeet, emezhan, ne oa mestr all ebet en tu all dezho evid lavaret ho devoa bet tort torri eun

elecsion benag ; ha setu perag e oant contant cahout ann digarre da lavaret ho devoa græt ar veleïen eun dra benag mare ann elecsionou ; eleac'h Dumarest en deus aoun rag ann tribunalou, renket en deus plega evid affer ar Freret e Lambezellec : ne garfe ket hen ober evid seurezet Poullaouen ha setu perag a so droug ennhan o velet ar veleïen rei ann hent d'ar seurezet evid ma hellint difenn ho guir [illegible] c'h a vije bet ganthan a dra sur e vijent [illegible] b lavaret gear; marteze e sonje dezhar [illegible] ent deut da Gemper d'he drugar [illegible] delez !!! Mæs guelit ! Beleïen,d[illegible] zisenti ous gourc'hemenn [illegible] vel ken ! ma renker lavaret ar [illegible]

— Ma! [illegible] guelloc'h evidoc'h eget ne deo bet ar s[illegible] d ar prefet, me a lavaro trugarez deoc'[illegible] græt hoc'h eus din guelet sclear ann traou, [illegible] n'e ket hebken ar veleïen, mæs kement hini a gar Doue hag he vreudeur a dlefe rei aliou mad d'ar re ho devezo ezomm. Evidoun-me, ne vankin morse da ziscuez anat d'ann oll fallagriez ar Radicalet ha da hopal cren va ma hellin pa velin anezho oc'h ober troiou camm. Ma rafe ann oll eveldoun nemet guelloc'h aze ez afe ann traou. A.

AR REVOLUSION.

(*Daouzecvet loden.*)

XVII

AL LIBERTE.

(Kendalc'h.)

Al liberte evid ann oll d'ober ann droug, en eur viret ous ar re all d'ober ar mad, en eur denna ho liberte digant ann Ilis ha digant ar veleïen, en eur zisprijout guiriou ar gouarnamanchou guirion, en eur derri guiriou ar pennou tiegez var tud ho zi, setu eno pehini eo liberte ar Revolusion

Etrezomp-ni cristenien, n'e ket red coll cals amzer evid guelet ne deo ket eul liberte guirion.

Ober ann droug en eur viret oc'h ar re all d'ober ar mad, n'e ket liberte eo,mæs disurj : ne deo mui en em zervicha, mæs ober goal usach hag ar falla memes a heller da ober, d'eus ar guella donæsoun roët gant ann autrou Doue d'ann den. N'eus ken nemet ann dud fallacr evid c'hoantaat ha goulenn eur seurt liberte.

Hiniennou a lavar eo bet ganet al liberte-ze e 1793 : Ni a lavar, da vihana evid ar pez a sell ous ann Ilis hag ous ar Feiz, ez eo bet ganet e 1789, ann histor hen discuez anat, hag, evid guir, ne deo ket red scuilla goad ar re vad evid tenna digantho ho liberte, evid miret outho d'ober ar mad ha da bratica ar vertus.

Lezennou fall ar Revolusion a ra cals muioc'h droug eget ar chafaut.

Setu eno, merket deoc'h ar sclæra m'am eus allet, petra eo e guirionez al Liberte. Hi a sell ous ar Relijion, couls hag ous ar c'houarnamant hag ous ann tiegeziou.

Ac'hano eo æz d'ann oll guelet petra a so mad ha petra a so fall er pez a c'halver breman liberte evid ann oll d'ober ho Relijion ha d'he heulia,hag evid difenn al liberte-ze, ar c'houarnamant a renco, en eur gear e leac'h ma vezo marteze eun daou pe tri c'hant control d'ar Relijion gatolic, miret eus ar re-man ober prosessionou, ober oll lidou ho relijion er meaz eus ann Ilisou gant aoun da zisplijout ous ann daou pe tri c'hant all hag ar gatoliket a vezo marteze dec, pemzec, ugent mil anezho.

Æz eo deoc'h ive guelet ne deo ket eur guir liberte, ar pez a leverer liberte moulla a bep seurt scridou, rag ann disterra tra a vezo moullet gant ar gatoliket nan hebken da enebi ous ar re all, mæs ive d'en em zifenn, e vezo ker buhan harpet outho d'hen ober, eleac'h ar re all a hello ober ar pez a girint.

Ar memes tra a alfen da lavaret c'hoas d'oc'h kement tra all a hanver *Liberteou politic.*

Al liberte guirion evid ann Ilis eo, ma hello ann oll heulia mad ar Relijion, ar guir Relijion : hervez hounez, ann hini a so e penn ar vro a renc, e kement ha ma'z eo possubl dezhan, ober ar pez a so red, ma hello beza heuliet mad ar Relijion gristen, heb ma teufe den da enebi outhi, rag n'eus ken guir Relijion nemet hounez. Oc'h ober evelse e sicouro ann Ilis da savetei ann eneou.

« Ne deo ket evid netra, eme S. Paul, m'hen « deus roët ann autrou Doue eur c'hleze d'ar « Prins ; rag ministr ann autrou DOUE eo evid ar « mad, ha ministr he venjansou a enep d'ar re a « ra ann droug. » *Non enim sine causa gladium portat ; Dei enim minister est in bonum: vindex in iram ei qui malum agit.* (Rom. — XIII). Hogen ha brassoc'h mad a hell beza evid eur bobl couls hag evid peb den eget gallout anaout ha servicha DOUE hag ober evelse ar c'henta hag ar brassa eus he oll zeveriou ?

Lavaret am eus : *e kement ha ma vezo possubl dezhan,* rag c'hoarvezout a ra aliæs e renc ann hini a so e penn ar vro, couls hag ar pennoutiegez, gouzanvi meur a dra,petra benag ma vent a enep da vad ann eneou.He zever ne deo ket lacaat ann disurj e peb tra o clasc mont re vuhan, mæs red eo dezhan evelken kemer kement moïen a so hervez Doue evid ober ma ialo guelloc'h ann traou en amzer da zont. Hogen eun dever a goustians eo evithan, disc'hrienna ann droug ker buhan ha ma hell hen ober. *Vindex in iram ei qui malum agit.*

Hag ar Juzevien, hag ar Brotestantet petra a c'houlennit-hu e ve great d'ar re-ze ?

— Aman e hell c'hoarvezout daou dra : Int a so pell so dija ebars er vro pe autramant emaint c'hoas o clasc dont ennhi.

Mar d'int pell a so ebars er vro, ann hini a so o commandi mar de catolic a renc dioual d'ho gaosca ha rei dezho kement a liberte evel d'ar gatoliket evid ar pez a sell ous traou ann douar, mæs hen a renc ive miret outho scuilla ho fals credennou dre ar vro.Eun dever eo evithan en ho c'henver clasc ho c'honvertissa o sicour ann Ilis d'hen ober. Henez eo, evid guir, dever eun tad mad e kenver he vugale. Ne glasc ket, na ne dle ket hen ober, contraign anezho da gemer ar Relijion gristen, mæs he bossubl a ra evid lacaat anezho da gompren n'eus ken guir Relijion nemet hounez. Hogen hen a renc difenn outho pe dre gaër, pe dre ners, ne rafint netra evid leda, scuilla ho fals credennou dre ar vro ha ma zalc'hint anezho evitho ho unan.

Ma n'int ket deut c'hoas er vro,ann hini a so e penn ar c'houarnamant, mar deo cristen catolic en deus ar memes dever da viret petra benag ne deo ket tre er memes fæsoun. Hen a renc enebi neuze, n'eus fors penaus, ous ann heretiket ha miret outho da zont er vro, rag neuze n'ho deus guir ebet. —

Hag er broiou protestant petra a renco da ober ann hini a so e penn ar vro ?

— Henez o tifen ar Relijion a sonj dezhan beza ar Relijion guirion en em zervicho fall d'eus eur reolen a so guir. Ne vezo ket ar reolen a vezo caus a-ze, mæs ar maleur en deus da veza protestant hen hag ar re a so dindanhan. Aliæs e c'hoarvez e ve troet da fall lezennou ha credennou guirion : ann droug speret a gemer evithan evelse ar pez na dlie servicha nemet da Zoue. Jesus-Crist en deus guir da gass Satan er meas eus he Rouantelez rag Satan a so en em zavet a enep dezhan ha ne deo nemet eur fallacr, eul laër hag eur sacrilach.

Satan er c'hôntrol n'en deus guir ebet a enep Jesus Crist, rag Jesus a so hon autrou guirion, mad, just ha santel. Evelse e c'hoarvez gant ann Ilis hag ann heretiket, gant ann Ilis hag ar schismatiket, gant ann Ilis ha kement Relijion fauss a so var ann douar.

Kement hon deus lavaret er XVII pennad scrid-man a hell beza lavaret d'eus kement *liberte* a hanver *liberteou politic:* ne vezo morse re a liberte ma ve ententet mad petra eo e guirionez mæs den ebet ne hello hen ober ma ne ve ket kenteliet var ar poënt-ze gant hor mam santel ann Ilis. ANN ILIS A SO MAM AL LIBERTE VAR ANN DOUAR EVEL MA EO HI IVE A ZIOUALL HAG A ZIFEN PEB GALLOUD GUIRION ER BED-MAN.

XVIII

ANN EGALITE.

Eur goms hebken var gement-man ma hellimp guelet peu sort kemm a so var ar poent-ze etre ar gaou hag ar virionez.

Evid ann Egalite evel evid al liberte ez eus tri seurt anezhi: unan hag hi a so mad: eun all a seblant beza mad na ne deo ket: eun all ne deo ket na ne seblant ket kenneubeut beza mad.

1° Ann Egalite gristen, n'eus ken guir egalite nemet hounez, n'eus ken nemet hounez a alfe ren etouez ann dud, n'eus ken nemet hounez a ve meulet hag heuliet gant ann Ilis. E guirionez, a viscoas houman he deus desket eo ann oll dud breudeur, n'eus ken nemet eur barner, nemet eun Doue hebken, couls evid ar re baour evel evid ar re binvidic; couls evid ar Rouane evel evid ho sujidi; couls evid ar re vihan evel evid ar re vras.Neus ken nemet evid ann Ilis e ve ann oll dud kement ann eil hag egile : evithi ene ann disterra eus ann dud a dal ene ar galloudussa,rag ho daou ho deus coustet ar memes priz d'hor Zalver Jesus. Hor sacramanchou ive, dreist oll sacramant ann auter a so bet roët deomp gant ann autrou Doue evid digass da sonj deomp oll ez omp oll breudeur var ann douar hag evid ann oll eternite.

2° Egalite al liberalet, ganet e 1789, hounez a gaver en oll lezennou a vez great hirio ann deiz ; evel credennou ha lezennou 1789 ne deo nemet eur c'hemesc eus eun neubeut guirionezou etouez cals gevier : ann egalite-ze a so mad-tre var gals poëntchou evel ma eo, ingala mad ar c'hargou etre ann oll, anaout ha disclæria eo kement ann eil evel egile dirag al lezen, etc. Hogen var gals poëntchou al ez eo control da lezen ann autrou Doue pa ne fell ket dezhi anaout guiriou ann Ilis, guiriou ann dud hag ann traou a so bet consacret da Zoue. Hag arabat e ve lavaret ne hell ket beza ar seurt guiriou, rag digant ann autrou Doue e teu peb galloud, hag hen a hell he rei d'ann hini a blij ar muia dezhan. Ouspen-ze, var ann douar ha ne gaver ket tud ho deus ive guiriou dreist ar re all hag a zifenn anezho d'eus ar guella ?

Ann hini a so e penn ar c'houarnamant, ar Senatourien, ann Deputeet, ar soudardet, etc. D'ann Ilis hebken eo e tisnac'her he guiriou : na perag ? Rag ma eo ann Ilis, netra ken : rag ma fell d'ann droug speret, Prins an re fall var ann douar ha tad ar Revolusion, distruja, ma ve possubl; oll galloud Jesus-Crist er bed-man.

A hent all ann Egalite-ze n'e ket eaz he fratica e peb leac'h hag atau, na memes pa ve scrivet e leor al lezennou. Atau, evid hel lavaret c'hoas eur veic'h, atau ar re vras, ar re a renc huel en eur vro ho devezo dreist ar re all cals guiriou ne hellint morse beza tennet digantho gant lezen

ebet ha kement-se a viro atau ne ve var ann douar eun egalite parfet.

3° Ann diveza seurt egalite eo hini 1793 hag ar *c'hillotin*, egalite gouez Proud'hon, da lavaret eo peb tra boutin etre ann oll, ar madou, ann danvez hag ann dud, en eur ger, ann disurj e peb tra hag e peb leac'h.

Travoalc'h eo evid rei da entent d'ann hini en deus c'hoant d'hen ober petra eo ann Egalite guirion hag e peleac'h e caver anezhi.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Prefet ar Finister, en deus renket plega. Dre urs ar justis, ar Freret Lambezellec a so bet rentet ho zi dezho, mæs Dumarest n'en deus ket evid-se ehanet d'ober brezel dezho na da enebi outho. Lennit al lizer a gavoc'h aman varlerc'h hag e veloc'h penaus e fell dezhan breman lacaat ar Freret da vont cuit.

Ar Frer Camérin, superior ar scol-ze a scriv d'ar gazeten l'*Ocean* :

Autrou Scrivagner,

Al lizer-man a rencan da gass deoc'h, m'ho pezo ar vadelez da lavaret en ho cazeten, na hell ket c'hoas digorri ar c'hlassou e scol ar *Peul-Ru*, abalamour d'ar pez a scriv din mear Lambezellec. Al lizer-ze a gassan deoc'h gant houman.

Ho servicher,

Frer CAMÉRIN.

Setu aman lizer ar Mear :

D'ann autrou Le Goff, Frer Camérin.

Autrou,

Setu aman ann ursou am beus resevet d'eus pers ar Pretet :

« Ho pedi a ran, autrou Mear, lacaat evez ne « alfe Freret scol ar *Peul-Ru* e Lambellec reseo « crouadur ebet nag evid ar scol hebken, nag evid « al lojeis. »

Rag-se am eus roët urs d'ar c'hommisser poliss beilla var ho ti.

Ar Mear : BERNARD.

Ar Freret ho deus douget clemm hag ann tribunalou a lavaro me chans heb dale, ha be en deus unan benag guir da viret ous ar Freret da c'hounit ho buhez oc'h ober scol d'ar re ho deus fizians ennho.

— Setu eno eun dra hag a ziscuez deomp sclear avoalc'h petra a vezo great deomp pa ho devezo great ann Deputeet eul lezen evid lavaret e renc ann oll mont d'ar scol (obligatoire); e vezo roët ar scol evid netra (gratuite); ha ne vezo mui nemet mistri scol tud ar bed (laïque).

Breman gant ar seurezet hag ar Freret oc'h ober scol e kement a blassou ez eus beac'h avoalc'h o cahout avoalc'h a vistri scol tud ar bed evid ar scoliou all a chomm gantho! ha neuze petra rafint? e peleac'h e cavint peadra anezho ?

Hirio, mar d'eus cals eus ar vistri scol-ze a ra scol-vad, a so tud a skuer-vad, e ouzoc'h oll, couls ha me, ez eus meur a eun en ho zouez ha ne dalvezont ket cals a dra. Ar re memes a so carget da veilla varnezho, a renc ho gouzanv pa ne gavont hini all ebet da lacaat en ho flass. Guelit ac'hano petra a vezo casset deomp pa renkint cahout eun daou pe dri c'hant muioc'h da lacaat doc'htu e penn ar scoliou en departamant ma hebken !

Neuze, ma ve unan benag o clasc sevel eur scol e kever ar scoliou-ze, ma hello ann Tadou hag ar Mamou choas evid ho bugale ar scol a blijo ar muia dezho petra c'hoarvezo ? Cavet e vezo eur Prefet-Radical benag a lacaio soudardet hag archerien endro d'ar scoliou-ze evid miret oc'h ar vugale da vont di ; hag eur veich c'hoas muioc'h e velimp petra eo liberte ar Radicalet.

C'hui sonj deoc'h ma vijenn bet tad a famill e Lambezellec en divije eur serjant poliss benag miret ouzin da gass va bugale da scol ar Freret ! Ia da ! ma carfec'h cridi. Me a so libr da vale var ar ruiou, ti ar Freret a so eun ti digorr d'ann oll, ha den ebet, hag e ve Prefet pe Mear, na hell miret ouzin da antreal en ti-ze va unan, na gant va bugale ; ha ma blij din lezel ar re-man eno var va lerc'h, petra a hello beza great ouzin ? Netra a dra sur. Cass a rafent ac'hanoun dirag ar justis ? Ha neuze ! N'oun ket libr pourmenn var ann hentchou, n'oun ket libr mont da velet ar Freret, va unan pe gant re all hag e ve memes gant va bugale ? Marteze e lavaroc'h e vezin casset d'ann toul gant ar serjantet poliss pa velint ac'hanoun o vont da antreal e ti ar Freret ! — Guell a ze, ne c'houlenfen ket guelloc'h, rag neuze am beffe guir gervel anezho d'am zro dirag ar justis ha d'ober dezho paëa ker avoalc'h, evid beza miret ous eur sitoïen libr d'en em zervicha eus he liberte heb ober droug ous den.

Credit din, gant tud digoustians n'eus ken moïen nemet henez da lacaat anezho da chomm en ho zoul. Bruda kement tra fall a raint hag ober dezho paëa kement gaou a rafint.

Mar galfent heulia ho oll ioulou fall e cassefent cuit ann oll varnerien hon deus hirio, evid lacaat re all en ho flass radicalet eveldho ; mæs, da c'hortos, abars ma hellint cahout ho c'hoant, mar greont eun droug benag, eur gaou benag ouzomp, galvomp anezho dirag ar Justis, n'ho deus ken aoun.

A.

Ar paour keaz servicher.

Me gar calz ar re zister, ar re vian, ar re zo bepred er boan, en encrez, dindan ar zam noz ha

deiz. Doue he unan ho c'har hag en deuz en em c'hreat bian ha dister eveldho. Dont a ran hirio da rei eun taol scoaz d'ar re a zo dindan ar re all, d'ar zervicher, d'ar zervicherez. N'e ket, silaouit mad lenner, ma em beffe c'hoant da veuli an oll zervicherien, d'ho zouten a enep ho mistri. Doue ra viro a gement-se ! Be z' euz zoken hirio an deiz eun toullad mad a zervicherien ha n'int ket mad da ober teil, domestiket ha na zilaouont na mestr na mestrez. Rok eo an tamm anezho ha pennoc int ec'hiz mulet.

Mes be ez euz servicherien all hag a zo din a druez. Lezet o deuz ho c'herent evit mont davadoc'h, mistri. Digemerit anezho m'ho ped ec'hiz e vent ouz ho re, grit ma gavint ennhoc'h eun tad, eur vam. Neuze e vioc'h silaouet gantho, neuze e vezint douget, interesset evid-hoc'h, neuze e c'helloc'h ober vad dezho. Doue a fiz ennhoc'h ar paot-se, ar plac'h-se, goulen a raio count diganeoc'h divezatoc'h. C'hui zo carget ouz ho ene, ouz ho c'horf. D'eoc'h eo d'ho blenia var hent ar zilvidigez dre ho kelennadurez, dre ho skueriou, d'eoc'h eo da gaout soursi outho, da druezi var ho stad evel breudeur deoc'h, great eveldhoc'h euz a gik, a c'hoad, a eskern.

Mes petra c'hoarvez aliez, siouaz ! An domestik en eun ti zo digemeret evel eun den estren, eur benvek. Gant ma raio he labour, hag e vez diaoul ha drouc-spered, n'euz forz, ne vezo ket taolet muioc'h evez ennhan eget e loan. Petra lavaran-me ? Al loan deuet an noz a vezo craouiet, hag eat an heol ma z' euz er meaz eun aneval bennag, buan a vezo great he glask. Mes ar zervicher eat d'ar pardon, d'ar foar, na vezo hano ebet anezhan. Al loan mar deu d'ar gear digornet pe dilostet a lakaio ar vistri poaniet, ar zervicher avad a teuio mezo dall, neuze a vezo great eun abaden c'hoarz hag echu tout. Ar zervicher eta, gant ma raio he damm labour, ne vezo ket taolet muioc'h evez ennhan eget en eur benvek a ia mad en dro.

Ar zervicherien na z' eont ket mad a livirit, ha rezon o peuz. Piou zo caoz ? C'hui marteze mistri. N'o peuz ket morse diskouezet fizians ebet ennho, na carantez ebet evitho, netra iston eta ma na glascont ket plijout d'eoc'h, ma na garont ket ac'hanoc'h.

Beteg hen o peuz clasket coueza var gein ar paour-keaz. Tamallet e vez atao, caer en deuz ober ha dizober, netra vad a ra. A boan m'en deuz troet he gein e vez great dezhan crez nevez var grez nevez, e vez tommet he chupen dezhan, e vez pradet. Plijadur pep hini euz ar famill a vezo dont da rei he daol pao. Petra c'hoarvezo ? gueich pe veich a teuio ar zervicher da c'houzout kement-se, ha neuze e ouezo ouz piou eo en deuz affer. Mar deu da goueza clan, neuze dreist pep tra e ouezo n'en deuz affer nemet ouz tud digaloun ha didruez. Ema aze eun derrien varc'h varnhan, ar c'houezenn a bizenn tro var dro, gleb dour-teil eo, ha den ebet na teuio da c'houlen hag eul lommik tizan a raffe vad dezhan. Affer en deuz ouz tud digaloun ha tud dizoue. Penaoz en devezo carantez evit eun evelep tud ?

Sonj a deu d'in euz ar pez en deuz scrivet er gazeten-ma, an Aotrou de Pompery, brema deputé e Versailles. An aotrou-ze a zo anaoudec euz an douar hag euz al labourerien. Aliez en deuz roet cuzuliou mad var gement-se, Doue her paeo. Setu ama ar pez a lavare an Aotrou-ze er gazeten-man.

Be z' euz emezhan tud digar var an douar, mistri hag e vez lavaret o deffe mein en diabarz, el leac'h caout calounou. Ar vistri-ze eo ar re n'o deuz na truez, na carantez ouz an dud a zo en ho zervich. Credi a rafac'h, emezhan, eur paour-keaz servicher, hirio an deiz goude beza labouret dalc'h-mad e douk pemzec, ugent vloaz en eun tiegez e vez plantet er meaz ha taolet a gostez ? Credi a rafac'h eur zervicher pa zeu da goueza clan, ez euz mall d'en em zizober outhan ? Mad ! Setu aze ar pez a c'hoarvez re aliez, siouaz !

D'eoc'h mistri ha mestrezet a lavarin brema d'am zro : Ar mestr, ar vestrez eo a ra ar zervicher, ar zervicherez. Eur mestr mad a raio eur zervicher mad, eur mestr fall a raio eur zervicher fall. Guelit tro var dro, lenner. Be 'z euz en hon touez ha n'o deuz morse servicher mad ebet, Perag ? Abalamour n'int ket mad ho unan, abalamour n'o deuz ket discouezet istim ebet na carantez evit ho servicherien. Ar re-ma d'ho zro n'o deuz na respect na carantez evit ho mistri.

Er c'hontrol be z'euz famillou all hag o deuz chans atao da gaout domestiket doujet ha leun a garantez. Penaoz kement-se ? Er famillou-se an domistik a vez lakeat e renk bugale an ti. Clask a reer ober plijadur dezhan e peb doare, hag euz he gostez ez eo corf hag ene evit ho vistri.

— Eun devez ez iz da velet eun penn-tiegez. Oamp hon daou o caozeal er gampr pa dremenaz ar mevel braz. Ha ker buan ar mestr d'he c'hervel. Bertoulouz a deuaz eta eun tammic nec'het o trei hag o tistrei he voned pic. Goude beza azezet eun tachadic e tec'haz cuit. Ar mestr a lavaraz d'in : setu aze, aotrou, ar guella mevel euz ar barrez. Ma z'an da foar, da varc'hat, hennez a gasso va stal en dro coulz hag e ven va unan. Douget eo evidoun ha petra bennag ma giniger dezhan calz hirroc'h e chom ganen. Mes euz va c'hostez e tiscouezan dezhan ken aliez ma c'hellan pegement a estim am euz evithan, ha me zo sur, Fanch a zo laouennoc'h hirio da veza bet galvet ama eget ma en dije bet cant lur en he c'hodel. Me c'houziaz va fenn hag a lavaraz amen.

MAB AR BAE.

Kan-Maro ar C'had.

Abaoue ar 15 euz ar mis-man ne deuz ken caoz etouez ar vourc'hisien, nemet caoz ar chasserez, caoz ar gedon. E Paris, dreist oll ar vourc'hisien, ann duchentilet-vras, a gar cals redec ar c'had. Pa hellont paca eur glujer pe ziou, e frotont ho c'hof hag e frizont ho moustachou ; mæz pa o deveuz tapet ar c'had, neuze e vez lorc'h ennho avad !... nag int a vez laouen !... nag int a vouch d'ho dorn !... Mad ! pa em omp breman gant caoz ar gedon, me ho ped, lenner ker, va lezit da scanvaat va fenn en eur lavaret deoc'h ar pez a zo var va c'houstians hag a ra din calz poan. Petra a fell deoc'h, me'zo er gis-se ! pa 'z euz eun dra benag var va c'houstians, ar goad a bign em fenn, ha setu ar potr claôn-gronz ! Ann dra a ra poan din en dro ma eo ar goall-deotadou a vez clevet a ziou hag a gleiz divar benn ar paour keaz gad ! Hervez ma lavar ar gonchen ne deo ar c'had nemet eur grenerez, eun aonig, a serij arog he skeud !... Mad me lavar, me, n'eo nemet conchennou, ann traou-ze oll ; ar c'had ne deo ket spontik tam ebet, ne deuz foultr corn aonik ebet outhi ; na lavaran ket ne ve ket atau var evez, ne tifisfe ket outhi e unan, ne couskefe ket e daoulagat digorbras, evit beilla ! Mæz neket fall-galoni eo ann traouze ; furnez ha skiant prenet an hini eo ! Penoz na deufe ket da veza ato var evez ? ha n'eo ket hi eo e deuz ar muia enebourien ; ha n'eo ket dezhi eo e rer ar goassa brezel ? Piou 'zo goassoc'h eget chasseerien kear, dreist-oll chasseerien Paris ? Ar seurt tud-se a zo potret fin, potret hag a voar ober ouspen evit eun dro ! mar em c'hredit na fizit ket ennho, pe e viot tapet gantho, couls ha ma vez tapet ar c'had, re aliez, siouas !... Nan, nan, na gredit ket ar c'honchennou ; ar c'had ne deo ket crenerez, evel ma hen leverer. Eur rimousteller, hanvet *La Fontaine*, eo en deveuz great ann dra-ze da gridi dre he varvaillou ; pebeuz nag eur goall deotad ! me bari, ar c'hanfart-fall-se n'en deuz paket biscoaz gad ebet ; ha dre c'hlaouregez a gement-se eo en deveuz lavaret e oa ar c'had eur grenerez !

Hennez a zonje dezhan, e rancje ann oll gedon lammet en he c'hinou, pe chomm da c'hortoz beg he fuzil, evit beza dispont, diaonig, loënet a galoun en eur ger !...

Me zonj din, me, pa vez da zioual euz kement a enebourien, ken tud, ken chass, evel ma renc ar c'had da ober, e renker caout daoulagat lem, fri mad, divisker lijer ha lost berr !

Mæz ar c'had ne deuz ket ebken ann traouze oll ; bez e deuz c'hoaz furnez, ha skiant prenet ; gouzout a ra mad, rag desket 'zo bet dezhi divar he c'houst, ober ouspenn evit eun dro-louarn ! Ped ha ped gueic'h ne deuz ket c'hoarzet goab d'ar chass a vize lakeet d'he redek, coulz ha d'ar Parizianet a vije ouz he gedal en hent-car. Passeet he deveuz meur a veich a zindan ho fri, heb n'o deffe gallet tenna, ken spontet e vizent o velet ann herr euz a eul loën ker bian. Piou eo ar c'hrener eta ? ar chasseer pe ar c'had. Ha ne deo ket ar chasseer eo en deveuz aon o velet eur c'had o passeal e tre he zivisker, heb galloud tenna varn'hi, kement e crên ? Oh ! ia, ar c'had a zo calonnecoc'h evit-se ! Pa zigouez dezhi beza paket, na spont ket arog ar maro ; hen gortoz a ra gant eur galon sioul, hag eur visach seder ; na gred ket memez rida he fri.

Ha ne ket beza calounec, ha ne ket caout eur galon stard, eur galon dir eo, en em gundui evel-se ? Er gis-se eo e c'hortoz ar maro, ann dud dinerz hà goall-gasset ?... Ma ve ar c'had eur grenerez, evel ma hen leverer, e colfe he fenn abred, hag e vez eassoc'h da baka eget ne d'eo. Ar chasseerien na rancfent ket kemer kement a boan evit he zizout, evel ma rencont ober, nan ar c'had ne deo ket eur grenerez, hag eur penn-zod a loën, evel m'hel leverer.

Mæz neket tout ; ar goall-deodou a zo goassoc'h evit n'ouzon petra !... Neket avoualc'h dezho dicrial ar c'had epad he buez, he dicrial a reont ive goude he maro : gouscoude ar seurt teodouze a vez laouen braz ma helfent lipat ho muzellou goude eun tam frico gad ; red e ve lavaret eo abalamour ma n'o deuz ket aliez euz ar eur seurt lip-he-baô, m'en em lacont da gonta conchennou divar benn ar paour-keaz loën blevek-se. Guechall, emezo, o tra euzuz ! e meur a leac'h, e zeuz bet guelet tud o coueza claon gant ar c'hlenvet-lor, abalamour m'o devoa debret kig-gad !... Piou en divije sonjet ? O tra iffam ! kig-gad a zigas ar c'hlenvel-lor ! ! ! red eo beza diot evit lavaret sotoniou evel-se. Ar c'hig-se a zo ken mad ! ma lip ann Autronez-vraz memez, ho biziad var he lerc'h.

Me zo o vont da gonta deoc'h eun dra hag a zo guir. Ganin ma unan eo digouezet kement-se ; ha me hen lavar deoc'h, ann dra-man a zo ar virionez. Ann histor-ma a lacaïo dirag ho taoulagad sclearroc'h c'hoaz, pegen bras gaouier eo nep a lavar eo ar c'had eur grenerez.

Ann dra-man zo c'hoarvezet en eun enezennik vian a zo e kreiś ar ster-vraz hanvet Loar (e gallec Loire). En enezen-ze e zeuz leun a ozil, a ieot druz ha berr ; e touez ar ieot e caver cals turkan pe tin-lann, pe munudik, evel ma leverer, e kerne : ar seurt louzou-se, evel ma ouzoc'h, a blij cals d'ar gedon. Mad ! eur vintinvez euz miz Here, e troas em fenn monet da besketa var ar ster-vras. Goude beza paket eur guchennat vraô a besket, e ziz da ober eun azik var bord ar ster, goude beza staget va bagig euz eur blanten halec oa eno e tâl ann enezen. Plijadur emoa eno, em c'havanze, o sellet euz ar boukedou a dole eur

c'huez vad dizordren dre ann enezen-oll, hag en rente henvel ouz eur panerad bokedou.

Kerkent a tra e veliz eur c'had o tiscoasa d'euz etouez ar broustou, hag o vont da blaffa e touez ann ozil. Hervez fæsoun ma loën a oa deuet en enezen, pa oa izel ann dour, hag he devoa ranket chomm eno abaoue, rag ar mor oa e laë, hag ann enezen oa eur c'helc'h dour en dro dezhi. Mæz, ne ket me hebken eo em oa guelet ar c'had.

Eur merdead, pe martolot, a oa o tont etrezec ann enezen en devoa he guelet couls ha me. Tiz a blant en he vag, hag, en eul lamm-maout, setu hen d'an douar, ha daô avad, var lerc'h ar c'had. Dour a ioa en dro d'ann enezen, ne voa moïen ebet d'ar c'had da dec'het kuit. Chasseerien Paris ma vijent bet e plas ar c'had-ma ho divije martreze collet ho fenn. Mæz houma na oa ket var ar poënt da goll he hini. Kilet gant ar martolot betek beg ann enezen, pa oa o vont da deüler he zaouarn varnhi, ar c'had a ra eul lamm-maout, d'he zro, hag a ia da goueza e bagig ar merdead. Hema gant ar vall disken d'ann douar, en devoa lezet he vag heb he staga euz bord ann enezen.

Ar vag eta, lakeet da luskella gant pouez ar c'had o coueza ennhi, a bellaas euz ar ribl, hag a ielaz gant ann dour.....

Ha ma den he zourn c'hoaz astennet ganthan, eun troad dezhan en dour, he zaoulahad digor bras, ar c'hlaouren o tivera euz he c'hinou, a zell, evel eun arzod, euz ar c'had o vont cuit gant he vag, hag hen dalc'het prizonier en enezen..... Me hen lavar deoc'h, ma em euz c'hoarzet biscoaz em buez, e oa ar veich-se ; ma Doue ! pa zeu sonj din a-ze e rencan azeza da c'hoarzin !

Pa veliz evelken, e tostea ar c'had ouzin, daoust din da goueza beac'h avoualc'h o c'hoarzin, e c'hoariz eun tamig gant ma roênviou, hag en em lakiis da redeg ar c'had-vor. Tizout a riz ar vag-all arog ma oa eat tre d'ar ribl en tu-all d'ar stear-vraz. Ne oe ket diæz din goude, teuler va daouarn var ar c'had, hag he lacaat em zac'h.

Pa oan digouezet er gear, gant truez ouz eul loën a gaven caout kement a speret hag a galon, e lakiz em fenn he maga hag he diski. Ober a riz anezhi eur c'had gouiziek, a vouie c'hoari ar ran plan, plan var eun tambourin. Mæz allaz ! maro eo gant ann oad, pe evit lavaret guell gant ann divoada, eun neubeut bloaveziou-zo. Paour keaz gad.

X.

Ar butun hag ar banne.

Ann amzer so cri, autrou Robert, a levere, eun devez da eur soudart coz, ann intron Lavie bet marc'hadourez legumaijou en he amzer.

Peb tra so ker : ar c'heuneut, al lojeiz, ann dillad, ar boutou, etc., eun druez eo ! Ni oa eürussoc'h en hor iaouankiz. Pegement a draou na renkomp-ni ket da zioueret breman ! Eur vaouez, deut d'am oad-me, heb cahout peadra da veva ! Mar kendalc'h ann traou egiz-man e vezo red mervel.

Hag o lavaret kement-se ann Itron keaz a gemeras, en eur denna pounner he alan, ann eil varlerc'h heben, heb discuiza, teir prizennat butun kement peb hini anezo ma gouezas ann hanter var he dillad.

Robert hen, evel cals eus ar soudardet coz, a oa piz var he draou, atau propr ha kempen, mæs dreist peb tra eun den a ententamamant vad.

— Eh ! eh ! emezan en eur vousc'hoarzin, guir avoalc'h eo ar pez a livirit, mæs, chilaouit paour keaz itron Lavie, mar d'hoc'h ken diæz, n'e ket c'hui so caus marteze ?

— Me, autrou Robert, ha penaus mar plich ganeoc'h, ah ! houman so mad, me a so caus ! N'eus ket dre aman eur vaouez furoc'h evidoun, guelloc'h brudet na guelloc'h labourerez.

— Ann dra-ze n'hellan ket hen disnac'h. Ia, c'hui a so eur vaouez honest n'eus tra da lavaret varnoc'h, mæs ne deo ket ann dra-ze kenneubeut am boa c'hoant da lavaret.

Setu aman ar pez a sonjan, ne espernit ket travoalc'h var ann traou dister. Cals diverradou dour a ra eur ster vras, gant guennejen bihan e ve græt peziou ugent real.

Ann hini ne espern ket var ann traou dister, ne gav ket a beadra, evid ober ann dispignou bras. Mond a ran d'hen diskuez deoc'h. Pegement bemdez a goust ho putun deoc'h ?

— Trivec'h diner, d'ann hirra.

— D'ann hirra ! c'hui a gav ann dra-ze neubeut ha me a gav eo cals. Clasket hoc'h eus biscoas, gouzout pegement a ra ann dra-ze beb bloas ?

Nan-da.

— Mad ! me am beus ken græt. Ho putun a goust deoc'h nao real er miz, da lavaret eo seis lur var 'n ugent ha seitec guennec beb bloas. Hag ouspen, saotri a rit, gant ho putun, ho tillat hag ho mouchouerou ; ar re-ze ar muia ma vint saotret ar muia ma renkont mont d'ar c'houez : ar muia ma vint guelc'het, ar muia ma teuont da usa hag e hellomp conta ugent real muioc'h evid kement-se : set'aze doc'htu tost da unec scoet. Gant ann arc'hant-ze e alfec'h cahout eur pez dillad propr pe eun dra benag all evid ho ti, pe autramant c'hoas peadra a geuneut d'en em domma epad ar goanv.

— Guir avoalc'h, a livirit autrou Robert, mæs eur brisen butun a so ker mad !

— Ia, pa en deus ann den kemeret ann habitud-ze ; me ive a gemere butun malet, ha cals ; eun devez e sonjis : ma butun a goust re ger din, ha ne ve ket diæs din, dispign guelloc'h va zamic

arc'hant. Guerzet am eus neuze va boest-butun. Epad tri devez n'oun ket bet æz, eun dra benag a vanke din. Dalc'het mad am eus ha da benn ar bevare devez n'em boa mui ezomm a vutun. Credit din, ann hini en deus e guirionez c'hoant d'ober eun dra a deu atau abenn d'hen ober.

— Entent avoalc'h a ran petra a livirit; hogen, hag am beffe peadra d'en em domma, e vanko dime c'hoas cals traoù all, goude beza lakeat ma fri e pinijen.

— Ia! mæs ma zeufec'h goude beza dioueret ho putun da zioueret ive ho panne?

— Oh! ma renker breman dioueret peb tra. Me chans e hellan laouenaat va c'haloun eur veich benag en amzer.

— Ne fell ket din hen difen ouzoc'h, mæs neuze ne livirit ket ne chomm ket arc'hant avoalc'h ganeoc'h evid ho tispignou all mar d'a tout e butun hag e odivi.

— Petra eo? evid daou vennegadic bemdez! Ne dal ket ar boan d'hen rebeich din.

— 2 vennec ha 2 vennec, amezegez, a ra 4 guennec. Seis devez a so er sizun : 7 gueich 2 vennec a ra 14 guennec. 30 devez a so er miz : 30 gueich 2 vennec a ra eur pez scoet ha setu doc'htu 12 scoët hag eun dra benag beb bloas. Oc'h penn ar re-ze, lakit ann 11 scoët eus ho putun, setu tri scoët var 'n ugent. Ha gant ar re-ze e alfec'h cahout eul lojeis guelloc'h, dillat tommoc'h, ha meur a dra all a vanc deoc'h hag hoc'h eus gouscoude cals ezomm anezo. Nemet eur guennec, nemet daou vennec n'eo ken a leverer hag e tisonjer eo gant guennejen e ve græt sommou bras.

Ann Itron Lavie ne gave ger da respount d'ar soudart coz, a veac'h ma gredas sevel he mouez evid respount anezan :

— Na butun, na banne, peu seurt plijadur a chomo eta gant ann dud paour?

— Ar seurt plijadurezou-ze, eme Robert, ne dint mui plijadurezou pa hon deus ho lakeat da gommandi varnomp. Re a ezomou hon deus enn dail all, n'e ket travoalc'h, perag ez afemp-ni da griski ann niver anezo. Me a sonj din, amezegez, ma carfemp, hon deffe muioc'h a blijadur guirion, muioc'h a gonsolasion en hor poaniou hag hon ankenniou, ma ve ni a lennfe al leoriou-mad a ve prestet deomp gant ann autrou persoun.

Me a hell hen assuri deoc'h ha dre ar pez a so c'hoarvezet ganin eo, am eus hen desket : Ne deo ket ar pez a laker er fri pe er c'hof a so goest d'hor c'honsoli pa eo clanv hor c'haloun.

Er galoun eo ar guir eurusdet. — Grit eta ho possubl evid ma vezo ann autrou Doue ennhi. Bezit eur guir gristenez, ha, ne vezo ket pell, e veloc'h hoc'h unan, penaus peoc'h ar goustians a dal guelloc'h eget ho putun hag ho panne. A.

Da eur beleg iaouanc evit he oferen nevez.

Va mignon, ann deiz caëra euz ar vuez hed-ha-hed,
Aliez hor muzellou o deuz hen lavaret,
E-z-eo deiz he bask kenta 'vit ar bugel christen :
N'euz ket da voad-sacr Jezuz 'vit laouennaat ann den!..

O deiz meurbet eüruz!... ô deiz meurbet santel!...
Biken ar zonj ac'hanoud na hellimp dilezel! ..
Kenta pok a garantez roet gant Doué d'ann ene,
Teuzi 'ra c'hoaz hor c'halon pa 'zonjomp en-oud-te!...

Pa hon euz eur veich tanveet madelez hor Zalver,
Oll madelezou ar bed c'houero-pud a gaver;
Eleac'h carantez Jezuz 'vidomp a gresk bepred,
Ha ganthi a zeiz da zeiz e cresk hon eurusted.

Ann evach a gemeromp euz ho calir santel
A-zo cant mil gueich doussoc'h eget ann doussa mel;
Ann ene 'zo 'vel beuzet er mor-ze a eur vad :
A zudiou ar Baradoz e zeo eur seurt c'houez-vad!..

Gouscoude eun deiz caëroc'h hirio 'zo goulaouet
Evidoud-te, va mignon, deiz skeduz, splann meurbet.
Eun Iliz Jezuz hirio, na caëra curunen!...
Doue eu deuz da c'hreat beleg da viken hag ouz-penn!...

'Vit Cador-varn te 'pezo Cador ar Binijen
Hag ennhi gant he Zoue te unano an den! ..
Roue-a-beoc'h, te a pezo evit tron eun auter :
Ann Env, Roue gallouduz, a zento var da c'her!

Var da c'her, — tra vurzuduz dreist ann oll vurzudou,
O beleg!... Ann oan-Doue 'ziskenn 'euz ann Envou
Etre da zaouarn santel evit paëa hon dlee;
Hag en da galon Jezuz 'deuïo da jomm bemde!...

O tra gaër, tra dudiuz! tra meurbet estlammuz!...
Eun den eo a c'hourc'hemen d'ann Doue oll gallouduz!...
O burzud a garantez! evit dont d'hor mezur,
Doue a zent euz ar beleg evel eur c'hrouadur! ..

Oh. ia!... Breman va mignon, me oar perag ouelez :
Da galon a zo beuzet 'n eur mor a garantez!...
Ma red 'liez hon daëlou gant anken er bed-ma,
'Veichou e redont ive gant ann nerz euz ar joa!

Pelloc'h ann eurusted-se biken na dremeno :
Ren a raï en da galon beteg heur ar maro;
Ha pa zeui da zilezel ann draonien-man a lenv,
Eun eurusted c'hoaz brassoc'h d'az gortozo en Env!...

Evel-ze bezet great.

X.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Boulain, cure e Loquéorec, a so hanvet cure en Eliant.

Ann Autrou Corbel, belec iaouanc, a so hanvet cure e Loquéorec.

Ann Autrou Cariou, cure e Tréboul, a so hanvet cure e Lanurvan.

Ann Autrou Le Gall, cure e Lanurvan, a so hanvet cure e Tréboul.

Ann Autrou Péron, cure e Rédéné, a so hanvet cure er Merzer.

Ann Autrou Saleün, cure er Merzer, a so hanvet cure e Rédéné.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 83). DISSADORN 5 A HERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 fur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Les journaux hostiles à l'administration continuant à dénaturer son attitude dans de récents incidents, notamment dans l'affaire de Lambézellec, et présentant l'interdiction faites aux Frères de recevoir des élèves comme une suite de la p rsécution dirigée contre eux, l'administration à le devoir, dans l'accomplissement duquel on peut être assuré qu'elle n'épuisera pas sa patience, de rétablir une fois de plus la vérité.

Par arrêté préfectoral en date du 23 août 1878, la direction de l'école communale de Lambézellec a été retirée aux Frères des écoles chrétiennes et confiée à un instituteur laïque, lequel a été régulièrement nommé à cet effet.

Quelque incontestable que soit la légalité de cet arrêté, les Frères sont maîtres de la contester; la voie de recours devant le Conseil d'État qui appartient à tous les citoyens contre les actes de l'administration leur est ouverte; mais le recours au Conseil d'État n'étant pas suspensif, l'arrêté du Préfet doit d'abord recevoir son exécution et il n'appartient à personne de paralyser ni de suspendre cette exécution.

Par une ordonnance de référé en date du 29 août 1878, actuellement déféré à la cour de Rennes, M. le Président du Tribunal civil de Brest a cru pouvoir maintenir les Frères en possession de l'école communale, bien que cette école appartienne à la commune et qu'ils n'en revendiquent ni la propriété ni la possession, légale à un titre quelconque.

En vertu de cette ordonnance, les Frères, qui avaient expulsés en exécution de l'arrêté préfectoral, ont été réintégrés dans les bâtiments de l'école communale; mais l'ordonnance ne pouvait avoir pour effet de les réintégrer en même temps dans la qualité d'instituteurs communaux qui leur avait été enlevée par l'arrêté préfectoral. Les Frères étant remis en possessien de l'école sans avoir qualité pour enseigner, et la commune n'ayant pas d'autre part, d'autre local pour y installer l'école, celle-ci s'est trouvée purement et simplement fermée et l'instituteur nommé, sans moyen d'exercer ses fonctions, de même que les enfants, sans moyen de recevoir l'instruction.

Ce n'est peut-être pas là le résultat qu'on se promettait de l'ordonnance de référé, mais ce n'est pas la faute de l'administration si le plan combiné par les Frères pour se soustraire à l'exécution de l'arrêté préfectoral a pêché par cet endroit.

La fermeture de l'école est au plus haut point fâcheuse, mais il est aisé de voir, d'après ce qui précède, à qui en appartient la responsabilité.

Quant au pensionnat précédemment tenu par les Frères dans l'école communale, comme l'autorisation dont ils disposaient à ce sujet ne leur avait été donnée qu'en leur qualité d'instituteurs communaux, cette autorisation a cessé d'exister en même temps qu'a disparu le titre auquel elle était attachée.

Les Frères restent d'ailleurs en droit d'ouvrir une institution libre en accomplissant les formalités prescrites par la loi, mais bien entendu, dans un local autre que celui de l'école communale.

Quimper, le 30 septembre 1878.

Communiqué.

Al lizer-man ne lavar ket a ve gaou ar pennadscrid hon deus lakeat er gazeten diveza, divarbenn Frered Lambezellec, hag ar pez hon deus lavaret neuze a gavomp hirio ker guir evel m'her c'havemp neuze. Discuez a ra ne d'e ket contant ar Prefet. Ma! ni ne domp ket kenneubeut, na ne blij ket deomp e ve great goab, egis ma rer, ous ar Frered, en em ro oll corf hag ene da zeski bugale ar bobl, heb cahout ken dic'haou nemet ar pez a ve mez hirio her c'hinnig da eur mevel bras var ar meaz.

Kemper, 5 a viz Here 1878.

E mare ar glaôijer pa vez ann dour o sevel hag o creski er steriou, ar re vez o chomm var bord ar re-ze a sonj dezho : ann dra-man ne bado ket, gant neubeut a dra ni hello miret oc'h ann dour da griski ha d'ober tamm droug ebet deomp. Hogen mar kendalc'h ar glaô, ann dour a sav atau muioc'h-mui, hag a gass heb dale gantan tud, tiez ha danvez, hag a gass anezho oll, caër ho deus, beteg ar mor bras eleac'h ma vent confontet.

Eun dra benag henvel a c'hoarvez hirio ann deis gant ar Gambetta. Gueichall pa oa paour, pa renke mond he unan da brena he geuneut da domma ar sall eleac'h en em zastume endro dezhan eun neubeut eus al lamponet-ze a gaver stanc

ha stanc er c'hæriou bras, ha n'ho deus ken ioul, na ken c'hoant nemet beva en ho eaz beb labourat ; er mare-ze,emezhan,e levere : *brezel d'ann dud pinvidic :he loden euz ann danvez da beb den ;* mæs breman goude beza deut d'he dro pinvidic-mor dre ann hent born evelthan ne lavar mui ar memes tra. Contant eo, na petra 'ta : breman en deus eur palæs, servicherien ar pez a gar, voituriou pevar marc'h outho, m'en deus c'hoant cahout eun dra, ec'h heller lavaret ema dezhan, rag danvez ne vanc ket. Rag-se eur maread amzer so e lavare da gement hini ho devoa he sicouret da sevel,hag a c'houlenne peb a loden eus ar voastel : Gortosit eun tamic, ne rit ket kement-se a drous... c'hui spounto ar c'hlujiri ha ne hellimp ket ho laca. Chomit sioulic en ho toul en tu all d'ar c'hleun..... pa vezo deut ar mare me c'halvo ac'hanoc'h..... Hag ar c'homsou flour-ze a lakea ar Republicanet d'ober peoc'h evid eun neubeut, hag ar Gambetta a helle adarre beva disoursi. Hogen ann niver eus ar re a ioa droug contant a greske bemdez, hag eun devez a zeuas ne oa mui ar *Born* mestr dezho, hag en deus renket mont araug ha lavaret deomp, kentoc'h eget ann amzer merket ganthan en he furnez,petra so ous hor gortos pa hon devezo ar guir Republic, rag ann hini hon deus breman ne deo nemet ar skeud eus ann hini en deus promettet d'ar re a so oc'h he heul hag a lonko ar Gambetta he unan mar g'hall biken genel.

Re hir e ve din lacaat aman deoc'h kement sottoni en deus lavaret en devejou tremenet e Romans. Ar re falla evelken a rencan da verca deoc'h aman ma vouifoc'h eun tamm petra so ous hor gortos mar galfe morse beza mestr tre.

1° Da genta, promettet en deus tenna d'eus ar plassou paët gant ar C'houarnamant, da lavaret ganeomp-ni, kement hini ne deo ket, n'e ket hebken Republican, mæs ive Radical, evid lacaat en oll plassou-ze guir Radicalet. Ne vezo ket clasket hag int a so goest pe n'int ket, mar d'int Radicalet ho devezo travoalc'h a skiant hag a vouiziegez.

2° Brema ne heller ket tenna ar varnerien eus ho flass ha kement-se a so eun dra vad, rag peb hini anezho a hell barn heb aoun e teufer da venji varnezhan. Hogen, meur a veich ho deus barnet a enep ar Radicalet, hag ar Gambetta he unan a so bet condaonet gantho. Rag-se e fell dezhan ober eul lezen a roio d'ar c'houarnamant ar guir da chench ar varnerien-ze evid lacaat re all en ho flass, guelloc'h Republicanet, guelloc'h Radicalet evitho. Goudeze avad e vezo great eul lezen all, ma kirit, evit lavaret ne vezo mui conje da denna ar varnerien eus ho flass. Ia pa vezint oll Radicalet rag neuze e roint atau ann tu gounit d'ho c'henvreudeur var ar re vad, na morse ne vezo casset d'ann toul eur Republican ; ar re ne blijo ket dezho,ne lavaran ket. Morse ne vezo lavaret gantho eo ar bleis en deus pec'het o samma hag o laza ann denvet, mæs atau e livirint: paour keaz bleiz! henez a renc cahout kic d'he vern, ma ne vije ket en em lakeat ann danvad var he hent, ma n'he divije ket sellet a gorn outhan, ar bleis ne vije ket eat d'he c'hlasc na n'en divije ket he lonket.

3° Evid ann arme e vezo great ar memes tra, ne vezo lakeat e penn ar soudardet nemet tud a zivoalo mad da denna morse var ar Radicalet, mæs a rai urs,na petra'ta ! da denna var ar re all ken ac'han ma vezint lazet oll.

4° Evid ar veleïen e c'houlen muioc'h c'hoas. Casset e vezo cuit er meas eus ar vro kement frer, kement seures, kement manac'h a so. Difenn a rai digemer er seminer ar re ho deffe c'hoant mont da veleïen,ac'han m'ho deffe great ho amzer servich (ac'han d'ho 40 bloas neuze). Hag e peleac'h e vezo cavet beleïen evid ar parræsiou? Neuze ma c'hoarvez morse ann taul-ze m'em bezo truez ouzoc'h rag m'ho peus c'hoant ober ho relijion n'her grafoc'h nemet gant cals a boan. Coll ho peleïen oll eo a rafot soken, rag difenn a rai c'hoas ar Gambetta e alfe ar veleïen cass liziri d'hon Tad santel ar Pab, na reseo diganthan, ha neuze evel na hell ket ann izili beva mar dint dispartiet eus ar penn,ar veleïen pa ho deus c'hoant beva a glasco ann tu da c'houzout tu'pe du, mod pe vod petra a fell d'ar Pab e rafent,pe guir eo hen ar penn eus ann Ilis ha vikel Jesus-Crist var ann douar : neuze e savo counnar gant ar radicalet hag e vezo great lezennou da zifenn ous ar veleïen en em glevout mui gant ar Pab ; hogen evel ne hellint ket senti ous al lezennou-ze heb renons d'ar Feiz ha d'ar Relijion ne sentint ket outho ha neuze e vezint prisonniet, harluet ha memes lazet.

Da biou e vezo ar goassa e kement-se ? Deoc'h-hu,kenvroïs. Neuze ec'h anavezfot (re ziveza siouas) e oa ar veleïen ho cuella mignonet, e tlefec'h beza heuliet ho aliou mad, e tlefec'h beza eat atau a du gantho rag int hebken ha ne oa nemetho a vire ous ar re fall mac'ha varnoc'h. Eur veich c'hoas e vezo re zivezat ha ne vouifot ket pegen talvoudus eo evidoc'h ho c'haout,nemet pa ho pezo ho c'hollet. E 1792, en despet d'ar bersecusion, hoc'h eus c'hoas cavet peadra anezho da rei deoc'h ho sacramanchou : hirio ne gavjec'h ket, rag neubeut e ve ar re ac'hanoc'h ho deffe feiz avoalc'h evid en em lacaat en danjer eus ho buez evid repui ha cuzet unan benag eus ar veleïen ha neuze e vezo red dezho en em denna cuit ; hag ar re a so breman, heb ehan, oc'h ober brezel dezho, desket ma'z int gant chass-kear, ar re-ze ar re genta ho devezo c'hoant cahout unan benag anezho evid reseo ann absolven abars cuitaat ar bedman, siouas ! re zivezat e vezo.

5° Kement frer, kement seures, kement belec a so oc'h ober scol e vezo tennet ho scoliou digantho. Ann oll a renco mont da scoliou ar c'houarnamant,en hano al liberte. Fougassi a reont ive ne renco den paëa netra evid ar scol ; a so guir avoalc'h ; mæs, egis ma vezo red atau paëa ar vistri scol, evid cahout peadra da baëa anezho e vezo lakeat cresc var ar c'hargou ha setu penaus e vezo ar scol evid netra. Erfin n'e ket travoalc'h evitho cahout e penn ar scoliou mistri-scol tud ar bed, difennet e vezo ive deski ho Relijion d'ar vugale. Ha setu penaus e fell dezho distruja ann Ilis. Hag arabad eo deoc'h eridi ne ve nemet ar Gambetta o lavaret kement all a sottoniou ! Nan, nan, tostoc'h deomp en devejou diveza eun Depute oc'h ober he dro gant ann digarre goulen digant ar re ho devoa he gasset d'ar Gambr, petra ho devoa ezomm, evid her goulenn digant ar c'houarnamant, en deus lavaret dirag ar re a ioa deut d'he chilou : ne gassit mui ho pugale d'ar seminer bihan eus ar Pont, cassit anezho n'eus fors peleac'h kentoc'h.

Na perag? Aoun hoc'h eus na ve re fur ar re a iafe di da zeski? Peus ket ezomm da gahout aoun, ouspen unan a alfen da henvel etoues ann Deputeet casset da Baris gant ar Republicanet hag int ho deus bet eun descadurez gristen, ar pez n'en deus ket miret outho da veva egis m'ho deus great ha da veza hirio Republicanet d'eus ar re voassa, da c'hortos ma'z afint da Radicalet. — Ne deo ket eta ar sonj-ze a rea dezan prezec evel ma rea. Nan, jalous evel ar re all o velet ar semineriou leun-tenn a vugale iaouanc deut di da zeski ar guir skiant,e carfent oll (ar Republicanet) miret oc'h ann dud da gass ho bugale d'ar scoliou cristen-ze ma alfent goudeze lavaret : Guelet a rit hoc'h unan scoliou ar veleïen,scoliou ar relijiuset ne dalvezont netra, ne ve den ebet mui, couls lavaret, o tarempred anezho. Ma! me ho ped, lennerien, ma c'hoarvez ganeoc'h clevout, dre beson, ar seurt prezegennou fall-ze ne chomet ket d'ho chilou ; en em dennit kentoc'h, ma n'hoc'h ket goest da stanca he c'hinou d'ann den difeiz-ze, ha kendalc'hit atau da gass ho pugale d'ar scoliou cristen. Nemet evelse ne helloc'h cahout bugale mad a garo ac'hanoc'h a greis ho c'halon pa ho pezo great cristenien vad anezho ha guir vignonet da Zoue.

6° Erfin, evid achui, ar Gambetta a lavar, pa vezo renket (direnket kentoc'h) ann traou en daillze, neuze hon devezo ar guir Republic hag ec'h hello beza roët conje d'ann oll *communardet* da zistrei d'ho bro, mechans, evid ma hellint ober deomp evel m'ho deus great d'ar re all, laza, laëres hag ober a beb seurt torfejou.

Ar seurt tud-ze a so eus ar re a c'houlenn ne ve mui condaonet den da goll he vuhez n'eus fors petra en devezo great. Ma carfent, da vihana, dioual mad ho unan, hag araug pep tra, da laza den ebet ! Mæs n'her grafint ket. Conje evitho da laza ar pez a girint mæs difenn evid ar re all d'ho c'hondaoni da goll ho buhez, cetu peu sort lezen a garfent da ober. Ne gavit ket ann dra-ze braô avoalc'h ! Neuze ne d'hoc'h ket guir Republicanet.

Setu eta petra m'her e clasc ober deomp oll !!!

Na ped a so en ho touez pe etouez hoc'h amezeien hag a alfe ober ho *meâ culpâ !* Ma carfent beza chilaouet guelloc'h ann aliou mad a so bet roët dezho, n'ho deffe ket casset da Baris kement a Republicanet ho deus sicouret hag a sicour atau ar Gambetta d'ober he vestr evelse.

A.

AR REVOLUSION.

(*Trizecvet loden.*)

XIX

PEU SEURT FROUEZ HO DEUS DIGASSET DEOMP FALS CREDENNOU 1789.

Mar peus c'hoant gouzout pegement hon deus gounezet gant credennou 1789, lennit gant evez ar pennad scrid-man.

— Breman ne veler ket cals tud nec'het gant ar Relijion, ne sonjer ket ennhi na ne rer man ebet outhi ha n'eus ken caus nemet credennou ar Revolusion oc'h en em skigna bemdez muioc'h mui etouez ann dud.

— Ar gazetennou fall, difeiz ha dizoue na ehanont ket da enebi ous ar feiz, hag houman a neubeuta bemdez etouez ann dud.

— Ne sonjer mui breman e silvidigez ann ene, ne sonjer nemet da rei d'ar c'hort ar pez a c'houlen hag ar muia plijadur a vezo possubl da gahout.

— N'eus tam respect, n'eus tam doujans ebet mui evid ar re ho deus guir da gommandi ; ann oll a c'houlen sevel dreist ar re all en tiegeziou, er vro ha siouas memes en Ilis.

— Ar famillou e cals plassou ne dint mui famillou cristen rag ma so bet insitet rei d'ar c'hontrat a ve great etre daou bried evid ar pez a sell ous ann douar ann hano a eured : ann divors a vez aotreet e cals broiou hag e merro clasc hen ober ive e Frans : e kement ha ma heller e virer rei d'ar vugale ha d'ann dud iaouanc eun descadurez gristen : ar partach a vez great breman beteg ann diner diveza etre ar vugale d'eus madou ho zad hag ho mam a raï abars nemeur ne vezo mui nemet peaurien,na hello den er famillou sicour ar re all, eleac'h gueichall m'en devoa unan muioc'h eget he vreudeur, da vihana ann oll vugale ho devoa ar *guir* da zont en dro e ti ho zad pa ne hellent mui en em repui e leac'h all : ha breman, hag ho deffe c'hoant, na hellont mui hen ober rag aliæs e ve guerzet ti ann Tad da lodenna he zanvez etouez he vugale.

— Ann dud iaouanc a vez peur liessa roët da sevel ha da gelenn da dud difeiz ha dizoue n'ho deus nag ar galloud nag ar volontez da zeski d'ar

vugale guirionezou ar Relijion gristen na d'ober dezho he fratica.

— Ann eureujou cristen a renc suja en eur fæsoun benag d'ar c'houarnamant : a veac'h m'ho deus ar c'houenchou conje da veva : ann Eskibien na hellont mui en em glevout nemet gant cals a boan hag ann disterra digarez a so travoalc'h evid miret outho d'hen ober. Ha piou her gra? Tud ha n'ho deus guir ebet var ar Relijion.

— Kement tra a deu deomp d'eus pers ar Pab a renc cahout aotre ar c'houarnamant ; kement tra a so control d'ar Pab a vez meulet ha digemeret mad.

— Ann dárn vrassa eus ann dud a so dallet gant fals credennou, gant liberteou fauss al *Liberalet*, hag en em zav a enep reglennou ann Ilis gatholic hag a enep hon Tad santel ar Pab.

— Ann Ilis na hell mui cahout madou nemet gant aotre ar c'houarnamant, hag evelse ec'h en em gav dindan treit ar c'houarnamant : ar guirionezou gristen n'ho ententer tam ebet mui ; ar galloud, couls hini ar vro evel hini ann Ilis, a so disprijet. Ar Feiz a vihana bemdez : ar brotestantet a sav ho fenn : poblou a bez a vev heb Doue hag heb Relijion, ha ne alfe den lavaret deomp pegement a eneou en em goll rag na sonjer mui e Doue, etc, ha kement-se oll a vez great, a c'hoarvez e hano al LEZEN, e hano ar REVOLUSION.

Setu pe seurt gounidegez he deus digasset 1789 d'ann Ilis.

A hent all, sellomp ous ann Europ ha guelomp e pe stad eo bet lakeat gant ar Revolusion-ze a leverer eur Revolusion didrous.

Siouas ! hirio e veler cals muioc'h revolusionou en eur bloas na vije guelet e cant bloas, mare so bet. Ar boblou a c'hoari gant ar Rouane evel ar vugale gant ann horell. Abaoue ma eo commanset ar c'hantvet-man, ped Roue na ped Prins ho deus renket cuitaat ho falæsiou hag ho bro, ped gueich n'hon deus ket guelet ar broiou o chench furm ho gouarnamant ? Ar bed ne ra ken nemet orjellat, hag ar re oll a vez c'hoas galvet Prinset, Rouane hag Impalaeret, a sant ive ho zron oc'h orjellat ive evel ar vartolot paket e penn ar vern epad ann tourmant.

Ar frouez eo a ziscuez m delez ar vezen. Guelit eta mar deo mad lezennou, credennou 1789, oc'h evessaat oc'h ar pez a so deut d'ho heul.

XX

PED SEURT DISPAC'HERIEN A SO ?

Ar Revolusion o veza eur sonjezoun, eur greden, kement hini a heuil ar sonjezoun-ze hag a bleg d'ar greden-ze, a so mab d'ar Revolusion. Ha dre-ze ez eo muioc'h pe neubeutoc'h a du ganthi evel ma eo bet muioc'h pe neubeutoc'h touellet ganthi.

Meur a seurt dispac'herien a so. Ar re genta, ar re a bec'h ar muia, ar re a renco respont ar muia, ar re a so an tosta da Satan ho zad, eo ar seurt tud-ze, tud fallacr, a voar mad tre petra a reont, ha so en em savet a enep Doue hag ann dud. N'eus ket par dezho evid coll ha touelli ar poblou. Int eo a so e penn arme ann Ifern savet da enebi ous ann Ilis hag ous ann dud honest. A drugarez Doue neubeut a so anezho, mæs guir droug sperejou int ha d'eus ar re voassa.

Var ho lerc'h e teu ar re n'ho deus ket kement a garantez evit ar Revolusion, mæs a so fall avoalc'h evelken, rag ne c'houlennont na ne glascont nemet ar pez a glasc hag a c'houlen ar Revolusion, da lavaret eo, distruja ann Ilis ha peb galloud guirion var ann douar, da lavaret eo, ann hini a deu d'eus pers Doue, hogen ne fell ket dezho evel ma carfe ar re all, laza den ebet na laëres ho danvez. D'eus ar re-ze eo ann oll dud difeiz, savet d'ar rencou huella aveichou, ho deus great maleur ar poblou cristen, oc'h enebi ous Ilis Jesus-Crist gant ar Politic, al lezennou hag ann oll reglennou ho deus insitet. Muioc'h finessa ho deus eget ar re genta. N'ho deus ket ann ær da veza a enep ar Relijion gatholic, ha n'eus ket kement a zonjer anezho, int a scriv hag a hell lavaret a vouez huel petra ho deus c'hoant d'ober hag ho deus evelse cals galloud ; int a sonj dezho cass ar re all d'ho heul, hag eo int a ia da heul falloc'h evitho : evelken da gahout aoun a zo arauzo, rag ma so cals anezho, ha m'ho deus eur galloud bras.

Varlerc'h ar re-ze e teu eul loden all a lavar beza *tud a urz vad*, bugale 1789 a garfe e alfe ann oll beva er bed-man heb soursial tam eus ann Ilis. Ar re-ze a hell aveichou beza tud honest mæs eun dra a vanc dezho, ar feiz, a rofe dezho da entent ne dint ket var ann hent mad. N'ho deus ket cassoni ous ann Ilis, eun tam benag a respet, a zoujans ho deus memes evithi, mæs n'ho deus ket ar skiant eus ar Relijion, ne ouzont ket petra eo ann Ilis, hag e vironi outhi savetei ar bed na hell beza saveteet nemet ganthi. Ne reont ket cals a dra evid ar Revolusion, mæs miret a reont ous ar re all d'ober netra en he enep. N'eus ket bet cals a dud e carg abaoue eur c'hant bloas benag ne vezint ket bet eus ar seurt bugale-ze ar Revolusion. Ar pez brassa eus ar re a scriv er gazetennou en Europe a so ive d'eus ar re-ze pe a labour evitho. Gant ar seurt dispac'herien-ze eo e vez great franmasounet.

Goudeze e cavomp hiniennou, tud diboel, ne anavezont sort ar Relijion, mæs a so mad ha carantezus ho c'haloun, ar re ze a gemer froudennou ha comsou ar Revolusion evid madelez, evid carantez evid ar bobl hag ar vro : ar re-ze a sonj dezho eo bet, e guirionez, ar Revolusion eun dra vad evid ar bobl hag eo hi he deus roët al liberte d'ann oll. Plijout a ra cals dezho chench gouarnamant eur veich benag en amzer, mæs ne garont

ket ann trouz. Ar re-ze a so tud diskiantet a ra ann droug heb gouzout dare dezho. Ann hini a alfe rei dezho eun descadurez gristen, ne ve ket diæz dezhan ho c'honvertissa hag ober anezho cristenien vad.

Erfin tostoc'h deomp, mæs atau evelken etouez bugale ar Revolusion, e cavomp eun neubeut braô a gristenien honest, hiniennou anezho memes a heuil mad ho relijion, mæs neubeut ho deus a zescadurez, dallet int bet gant fals creden al liberalet hag e carfent lacaat ar *mad* hag ann *droug* da veva e peoc'h ann eil gant egile. En ho c'haloun int ho deus doujans evid ann Ilis hag ec'h anavezont he guiriou, mæs ar c'henteliou ho deus clevet, ho leoriou, ho gazetennou, hag ho renc etouez ann dud all a vir outho ne rafent evel ma credont. Carout ar belec a reont, mæs aoun ho deus arauzan. Cavout a reont abec er Pab hag en Eskibien hag ez eont heb aoun hag heb mæz a du gant ar c'houarnamant a enep ann Ilis, gant ar c'horf a enep ann ene ; evid ar politic n'ho deus ken creden nemet hini al liberalet hag hounez n'e ket eur gredenn. Ann hano hebken a liberte a so peadra d'ho lacaat d'ober ar pez a gerer : ma vent chilaouet e ve taulet ann Ilis a gostez, ha tennet diganthi ann neubeut galloud he deus miret c'hoas ha neuze ne ve droug ebet mui var c'horre ann douar hag ann traou a iafe mad tre!!!

Pe vezint contant pe ne vezint ket, ar re-ze oll a so bugale ar Revolusion, bugale ann disurj guirion er Relijion hag er Politic. Ann daou rumm kenta a so ar pennou hag ar re all a ia d'ho heul aliæs heb gouzout dare dezho. Paket int oll e rouejou ar Breuriezou-cuz : evid lavaret ar virionez, ar re ziveza, ar re honesta ho deus cass ous ar re all hag ho deus ive aoun arauzho evel m'ho deus ar pesket bihan rag ar re vras, mæs ar re vras a lonc ar re vihan.

Pa zeuio beb unan d'en em varn he unan, ma velo e coustians ha dirag Doue hag hen ne apparchantfe ket ous unan benag eus ar pemp rumm tud-ze. Ar speret, ann danvez, ar renc hag ar stad, ne reont netra evid-se. Ar Revolusion he deus bugale e kement stad hag e kement renc a so, ho c'hreden hag ho buhez eo a ra dispac'herien anezho.

Kement hini a eneb en he speret hag en he oberou, en he vuhez en he di, pe en he vuhez er meaz, dre he gomsou, dre he aliou, dre he exemplou, en eur ger, a eneb en eur fæsoun benag ous ann urs merket gant Doue evid silvidigez ar bed henez a so a du gant ar Revolusion : ne vern ket pe hen a vezo bras pe bihan, pe hen a vezo d'eus ann dud a Ilis pe ne vezo ket. Ar Revolusion he deus bugale e peb leac'h ; er staliou bras, er maneriou, en tiegeziou. Lod anezo so guisket eus ar guella ha lod all n'ho deus nemet truillou d'en em c'holoi.

Ar Gatoliket, ar guir catoliket a galoun hag a speret n'eus ken nemet ar re-ze ne vent ket bugale d'ar Revolusion. Mæs da zioual ho deus na vent touellet assamblez gant ar re all. Er bed-man n'eus ken nemet eun den na hell ket beza souezet : ann hini a so bet lavaret dezhan gant Jesus-Crist : « Pedet am eus EVIDOUT evid na golli « morse da feiz ; did a vezo breman courachi ha « crenvaat da vreudeur. »

Ar Pab asezet var gador S. Per ha penn eus ann Ilis a so difennet d'eus a beb seurt fazi hag dre-ze d'eus ar Revolusion gant ann Autrou Doue he unan. Evel Pab, evel Doctor eus ann Ilis ne hell ket beza touellet. Dalc'homp mad eta atau d'he gelennadurez : dalc'homp atau eta hon daoulagat varnezhan dreist ann oll pennou, dreist ann oll Rouane, dreist ann oll Eskibien ; gouzout petra a zesc ar Pab, vikel Jesus-Crist, sonjal evelthan, credi evelthan, lavaret evelthan, n'eus ken moien nemet henez da zioual beza paket etouez bugale ar Revolusion, mæs eur voïen assur eo d'hen ober.

Ped a so etouez ann dud hag en em drompl var gement-man ! dreist oll etouez ar re a ve hanvet *tud honest* gant tud ar bed ! Red anezho a so bleizi gouez pa sonj dezo beza oanet eus ar re vella !

A.

(Eur pennad all eur veich all.)

Marvailiou goude Gouperou.

AN HERMIT AK IAN HE VAM.

(An Hermit a zisken divar gein he varc'h askellek ; skei a ra gant pen ploum he gravachen var dor Ian he Vam cousket en he vele.)

An Hermit. — En an' Doue, digorit an or.

Ian he Vam. — Petra ! christenien var vale dan heur nos-ma ! daoust a c'hui a ve eur seur geas deus Poullaouen ?

An Hermit. Nan da, afat.

Ian he Vam. — Daoust a c'hui a ve eur frer benak d'oc'h Lambezellec ?

An Hermit. — Noun ket sur ; mes digorit evel kent.

Ian he Vam. — Daoust a c'hui a ve eur frer d'oc'h parres Sant-Per-Quilbignon ?

An Hermit. — Ne doun ket, dre c'hras Doue.

Ian he Vam. — Piou ouc'h-ta neuse pa rankit clask lojeis petek en eun enezen evel Kallot ?

An Hermit. — Me a zo an Hermit.

Ian he Vam. — Han ! an Hermit a livirit ? ak ho kalite ie ta ?

An Hermit. — Santel.

Ian he Vam. — Eur galite vad he guirionez. Setu neuse e zoc'h an Hermit santel.

(Ama ar marc'h askellek a c'hourich ak a sko var an treujou gant he bao araok).

Assa ! ho marc'h, evit doare, a zo ganeoc'h ! neus fors, plass a vo deoc'h ho taou.

Mont a ran da zivorailla an or, p'am bo laket va bragou. Gortosit mar plich ; e maoun touchantik deoc'h ho taou.

An Hermit. — (E unan), cetu dek vloas deis evit deis am eus kuiteat ar vro ma, nak ha jenjamant ! nak a dud a velis an derves-se a nor guelin muc'hi er bed-ma! Emaint brema dirak Douel Tud vad oant. Eur maro santel ho deus bet, rak ar maro a zo an ekleo demeus ar vuez.

Ian he Vam. — (A zivoraill an or ak a zigor. Eur c'houlaouen goulou roussin alumet a zo en he zorn).

Ichekon ! c'hui eo autrou ! deut en ti ; deut a lavaran deoc'h ; me ia da lakat ho marc'h er c'braou. Allo ! allo ! ak oc'h deuet d'oc'h keit all ! ak oc'h eat da Hermit a livirit ?

An Hermit. — Ia da Ian geas. Mes va hermitach a zo devet gant Lorgnes, cetu em beus sonjet klask repu e ti va mignoun kos, en ti-ma pehini a zo ive ti ar verc'hes.

Ian he Vam. — Oh ! Lorgnes a c'hoari he bod en dichou-ma ! Pinivide Lez-Breiz ne c'houzomp ket petra deufe da erruout.

An Hermit. — Ma laka Lez-Breiz he grabanou var Lorgnes, leshi ! ne dai ket ar bed var an tu var eneb. Pa grog enhes en he ben bass....!

Ian he Vam. — Reis al loan ? rak eur vioc'h a zo er c'hraou.

An Hermit. — Ne dalm nemet gant ar franmasounet.

Ian he Vam. — Va bioc'h neket franmasounes na sot avoalac'h da vont gant an diaoul evithi da vont e breskin beb her mare. — Kargour eo ho marc'h ?

An Hermit. — Ne ket da ; bouet mad evel kent a gar. Lakit dirazan ar gazeten.

Ian he Vam. — Ac'han ! evel her prospital. Me lako dirazan eur guchennat Feis ha Breis.

An Hermit. — Bouet iac'hus avad ! Ne grogo ket ar gouent enha evel erru dre ar c'hazeteou bilimus.

(An Hermit a ia en ti epad ma cass Ian ar marc'h de graou a ma tol bouet dezhan hen he rastel.)

Ian he Vam (he unan). — Cetu aman avad eur marc'h cas da voueta. A gouskoude eo maget mad, mes natur ar bouet eo a ra tout. Ar pez so kaos e zeus gannou eo ne ves ket roet dezo a vouet natur.

An Hermit (he unan). — Pebes den eo Ian ! pebes den mad ! nak a ini a grette e ve Ian eun denik didalvez abalamour d'al lesano a zo roet dezan, hop ! hop ! eur pot fin ! eul louarn kos ! Pa voa bian e voa eun draik grac'h gant he vam ; gonela a re var he lerc'h evel eul leue bian ; mes kemense a ziskouez he galoun vad. Salo ! e ve hirio en deis an oll vugale ker sot-se gant ho zad ak ho mam !

Ian o tont en ti. — Otrou, red eo din poursach bouet deoc'h-c'hui ive d'ho tro, nemet ive ta ar gazeten ebken a ve ho eundu.

An Hermit. — Ho trugarekaad, Ian ; eur c'hodellat grichou am eus drebet en hent, a dour koambr am beus efet o veachi dre an ear, na m'eus na naoun, na sec'het; c'hoant cousket avad ne lavaran ket.

Ian he Vam. — Eur gouele klos, er blijadur enhan tremen an nos ; kolo fresk, pell fresk, dillad vele fresk, cetu petra c'hallan da ginnik deoc'h.

An Hermit. — C'hoant roc'hat am beus dija d'oc'h ho klevet.

Ian he Vam. — A varc'hoas e vo freskat ; rak an oc'h lard am beus lazet hirio. Mignounet deomp a en em gavo ama varc'hoas goude ar gousperou. Soudardet a martolodet int bed.

An Hermit. — Credabl oc'h bet var vor gant ar vartolodet-se ?

Ian he Vam. — Oh ia da ; he Kalcutta, he Riojener, her Mor Rus, ak dindan Kroas ar sud oump bet assames, mes c'hui d'ho tro a zo bet gantho, gant an eil rum ak egile, e brezellou Paris ?

An Hermit. — Ia da, Ian, ak e zon eo. Klevet o peus ta ?

Ian he Vam. — Ma n'am be ket diana ! Er vech an amzer e ves ama menek ac'hanoc'h, ak e lavar ar goazet : pebez domach ne ve ket ganeomp unan pe unan d'oc'h hon omonerien evit kounta deomp plean a dre renk an traou burzudus-se he pere on deus bet kement a bers ! Rak kement a freus a ioa en dro deomp, ker strafuillet e veze hor speret, ne ve moyen abed deomp dibuna brema a dirouesta ar gudenn. E feis, otrou, varc'hoas e vo marvaillou e dok ma trebimp ar c'horaillou.

An Hermit. — En ober a rin gant ar brassa plijadur ; suzun dre zuzun, kasi deis evit deis e tigassin dre renk en ho envor kement a dal ar boan da veza dalc'het. Mes avad ne zigoran morse sac'h ar marvaillou nemet da zul, a c'hoas goude ar gousperou.

Ian he Vam. — Just dar poent-se eo e kustumomp en em assambli. Rak ni avad ententit ne vankomp na dan ofern na dar gousperou. Lod so brema a ia dan hostaliri pa vez ar gousperou o ren ; mes n'omp ket deus ar seurt christenien se, dre c'hras Doue. Derc'hel mad a reomp da avisou hor persoun kos. Lavaret a rea deomp : va bugale, emeza, ar c'hleier binniget or galv d'an offern, or galf d'ar gousperou ; ho mouez cren a dudius a zo mouez ive hor mam santel an Ilis, a dre-ze mouez ive hor Zalver he unan. Pa zon evit an offern, cetu ema an Ilis oc'h or c'helen da zont da gemeret peb hini ac'hanomp evintha he unan ar pes en deus izom d'oc'h meritou ar maro-ze a c'houzanvas Jesus var ar c'halvar evit silvidigez an oll e general ; a pa zon evit ar gousperou eo evit hor gelver da zont da gana meuleudi da Jesus dre anaoudegez vad evit an tenzor precius a roas deomp pa instituas sacramant an Auter, goude beza great ar goan fask gant he ebestel. Da naveur d'oc'h ar mintin e voe staget Jesus oc'h ar groas, cetu perak e ves an offern bred var dro an heur-ze ; sacramant an Auter a voe instituet d'oc'h an nos, cetu perak e ve gousperou goude kreis deis. Dre-ze, va bugale koumprenit ne ket d'ho kervel dan hostaliriou e sonner da zul ar c'hleier, cetaze petra lavare hor persoun kos deomp.

An Hermit. — Rezoun en doa. Va Doue, Ian geas, me a zo dare gant ar c'hoant kousket.

Ian he Vam. — Allo ! mougomp ar goulou roussin ; eur Bater, eun Ave Maria, eun act a gontrition, a pignomp en hor c'hlud. Nos vad, otrou.

An Hermit. — A deoc'h, Ian. Roc'homp kentra c'hellimp.

J. M. C.

Hirio pa' ma ann darn vrassa eus conseillerien ann ti-kear, e peb commun eleac'h ma ve ar radicalet ar vistri, o clasc tenna ar scoliou digant ar Freret, e fell din discuez deoc'h evid petra e guirionez e rer eur brezel ker cris outho. E Paris, eleac'h n'ho deus ar Freret nemet ann drederen eus ar scoliou, eleac'h ma paër anezho ann hanter hebken d'eus ar pez a roër d'ar vistri-scol tud ar bed, eleac'h ma sicourer cals muioc'h ar re zivezaman eget ar Freret, setu penaus eo bet gounezet ar priziou gant scolaerien ar Freret ha re ar vistri scol all.

Evid guelet pere a vije digemeret evid netra ebars e scoliou all eleac'h ma ve desket cals muioc'h traou, var 788 scolaër a oa deut d'ann examen ez eus bet resevet 339 ha d'eus ar re-ze 242 a oa bet scoliet gant ar Freret.

Evid ar re ho deus bet certificajou da lavaret e vouient oll kement a oa bet desket dezho ez eus bet resevet 780 var nebeutoc'h evid eur mil a oa deuet d'ann examen.

E peb leac'h dre ar Frans scoliou ar Freret ho deus bet ann treac'h var ar scoliou all.

Ni voar avoalc'h ne viro ket kement-se e vezint casset cuit pa vezo ar galloud d'ar radicalet, mæs ar virionez a renc beza anavezet ha red mad eo e vouife ann oll ne d'e ket abalamour na reont ket scol mad avoalc'h e mer o clasc ho c'hass cuit, mæs hebken abalamour ma reont scol ne vad ha dreist oll ma fell dezho ober eus ho oll scolaërien bugale fur, bugale a garo ho bro mæs a garo ive dreist peb tra ann autrou Doue hag hon mam santel ann Ilis, setu perag ne plijont tam ebet d'ar radicalet, ha ma vezint casset cuit gant ar re-man pa vezo ann dorn gantho.

A.

Eun dra ne apparchant nemet oun ann Ilis gatolic.

Eun devez e teuas eur protestant da gavout ann tad Etienne maro breman hag a so bet superieur araug ann hini a so hirio. Ar protestant-ze oc'h anaout pegement a vad a ra ar seurezet e peb corn eus ar bed en devoa c'hoanteet founta ive eun urs seurezet etouez ar Brotestantet. Goulenn a reas digant ann tad Etienne guelet reolen, seurezet S. Visant a Baul : ann tad a assantas hag en devoe ar vadelez da ziscuez ouspen dezhan eun neubeut tiez seurezet. Ar protestant leun a joa ne vouie mui penaus discuez he anaoudegez vad d'ann tad hag ec'h en em gave laouen bras o sonjal en divije abars pell fountet eus ar sort tiez-ze a garantez en he vro. Ann tad neuze a lavaras dezhan :

— Sonjesonou mad hoc'h eus, n'hellan ket meuli re ho polontez vad, mæs hel lavaret a ran deoc'h n'helloc'h ket dond a benn eus ho tessin.

— Na perag, eme ar protestant, ha n'hoc'h eus-hu ket lavaret din oll ar pez hoc'h eus great ?

— Eo, eme ann Tad, mæs eun dra a vanc c'hoas deoc'h : ar c'hort am eus roet deoc'h, hogen ne gavoc'h ket eun ene da rei buhez d'ar c'hort-ze.

Er gazeten l'*Espérance* d'eus Naonet e lennomp : « Mar d'eo ar Republicanet ken aheurtet evid tenna ar scoliou digant ar Freret hag ar seurezet, hag evid cass ar re-man cuit n'e deo nemet rag m'ho deus c'hoant ober protestantet d'oc'h kement den a so e Frans.

« Ni ne ehanimp ket da respount atau dezho hag heb aoun ;

CATOLIC HA BRETON
BEPRED !

A.

N'euz ket pell, kear Laon, e departamant *Aisne* a zo bet strafuillet oll gant ar c'helou drist, meurbed, euz a eun torfet euzuz, mar deuz var ann douar ! Krena 'rann em izili oc'h hel lavaret deoc'h !...

Ann autrou *Laraidde*, bet cure guechall e Ilis Sant-Ambroaz, e Paris ; ha persoun e parrez Ardon e peleac'h e oa o chomm abaoue eun neubeut bloaveziou, a zo bet cavet lazet, he benn

faoutet dre ann anter beteg e ziouscoaz, var ann hent-braz a ia da eur vourc'haden, hanvet Leuilly. Lazet eo bet d'ann oad a pemzek vloaz ha triugent, d'ar poent ma oa o vont da lavaret he oferen ; na pebeuz taol skrijus !..

Ann torfetour a zo bet paket ha staget he zaouarn dezhan e kichen ar gear a *Chamouille*, en eun ti-meill e peleac'h e oa eet da c'houlen un tam benag da zibri. He hano a zo Pillois. Ar miliner a reaz ann neuz n'hen anaveze ket ; hag epad ma rea servicha dezhan da zijunia, e cassaz eur mevel da lavaret da dud ar geriaden donet d'hen zicour. Ar re-man a deuaz oll, a reaz eur c'helc'h en dro d'ann ti-meill, ha, goude beza eet en ti ann eil goude eguile, var digare fumi, pe ober eun dra all benag, e lamjont oll var ann torfetour. Goude beza hen liammet, hag he lakeat etre daouarn ann archerien, en em denjont pep hini d'he labour. Ann archerien a gunduaz an torfetour d'ar gear a Laon. Digouezet var ar blassen-vras, e rencjont chomm a za, rag ne oant ket evit mont hirroc'h gant ann niver bras a bobl a oa bodennet stard ha stard en dro dezho, prest da lammet var ann torfetour, ha d'ober tamou anezhan. Ann torfetour a oa kement a fulor ennhan ma oa ann eonen venn etre he zent, hag a iude evel eur c'hi clanv.

Erfin e zeuz bet gallet he gass d'ann hospital. Eno e oa corf maro ar paour - keaz autrou *Laraidde*. Dirag ar c'horf-se, ann autrou Hardouin, barner a beoc'h, a gommansaz ober d'ann torfetour ar goulennou custum, hervez reglennou al les-varn. Heman a zo chommet ken discrupuill ha ken aheurtet dirag ar c'horf-maro-ze, ma oa eur spont he velet. Nac'h en deuz great beza great ann torfet-se. Ar voc'hal euz a behini en devoa en em zervichet evit laza ar paour-keaz belek-se, a zo bet cavet. Eun tam euz ann empenn, hag eur guchennat euz bleo ar paour-keaz persoun a zo c'hoaz stag outhi.

Ar Pillois-ze, a zo bet laket er prizon, da c'hortoz beza barnet, ha condaonet, me chans...

X.

Scriva a rer deomp eus ann Avr :

Aotrou,

Sounjet em eus kass deoc'h eur pennad skrid divar-benn ann Avr, hag ar pez a ran ennhi etoues ar vretounet. Ma kav deoc'h ec'h elfe ober plijadur d'ho lennerien, lakiit anezhan, m'ar kirit, var Feiz-ha-Breiz.

— Ann Avr a zo ennhi vardro daouzek mil den ha pevar ugent o choum. Eur gear eo hag a zo farsus aoualc'h da velet, d'an divroad a zigoes ennhi evit ar veach kenta dious kostez Montroulez. A bep tu pa zeller, ne veler nemet guerniou ha listri a bep sort, en eur fesoun ma ve lavaret a bell e ver o vont da antreal en eur c'hoat bras kentoc'h eget en eur gear. Eur veach antreet e kear, ne vezer ket neubeutoc'h souezet. Eus an eil ru d'eben, ec'h en em gav ganeoc'h evel lennou (e gallek des bassins) great kasi oll gant ar vretounet evit reseo al listri a deu d'an Avr da ziskarga ha da garga marc'hadourez. Setu ar pes a zo kaos ma zeus gant kear kals muioc'h a vro. Kounta a rear e deus d'an neubeuta an hanter muioc'h a ledander hag a hirder eget Brest, ha gouskoude an oll a c'hoar houman ne ket eur gerik eo. Bez, e zeus en Avr seiz parres, tri bersoun kanton, ha pevar all eus a bere daou o deus ive renk eur persoun kanton abalamour d'an niver bras a baresionis o deus. Hanoïou ar paresiou-se eo ar re a zo merket aman varlerc'h : Itroun-Varia, sant Frances, sant Joseph, sant Mikeal, Sant Visant-a-baol, Santes Mari, ha sant Nikolas. Ne liviriion nemeur a dra divar-benn ar paresiou-se nemet en darn-vuia anezho ema ar c'his da lavaret ar pedennou e kommun dious ar mintin ha dions an nos, ha goude ar pedennou da ober eur pennad lenn e buez ar zent, hag erfin da rei bennoz ar zakramant. Kement-se a dra zur a zo eun dra gaër meurbed, mes bihannik siouas ! e ves kouch ar bedeurien, ispisial dious ar mintin. Ma ve lavaret da vihana ar pedennou er gear ! Unan bennag a zo hep mar-ebed hag a ra ; aoun em eus gouscoude, e ve kals muioc'h o choum eb pedi eget oc'h hen ober, rag potret an Avr evit an darn-vuia n'int ket grac'h gant ar relijion. *Poli* int avad. En em gollit kement a ma kerfot dre ar ruiou, gant m'ho pezo eun teod da barlant, e viot lakeat buhan var hoc'h hent, ha kasset zoken beteg ho ti, ma oc'h eus c'hoant. Evit an traou all er memes tra. Neus fors petra da c'houlen e vezer ato respountet mad, ha saludet beteg an douar var an marc'had. Ne dal ket ar boan dinn kozeal divar-benn an dud *henorabl !* a zo er c'hargou. Aoualc'h e vezo da lennerien Feiz-ha-Breiz gouzout o deus difennet ar processionou da c'hoëliou ar zakramant santel, meulet ra vezo, ha ne c'hel ket ar veleien, pa gassont ho Doue d'ar re glanv, dougen na choupilis na stol ebet en o c'herc'hen. Ar pes o deus liberte da ober eo mont diskabel ma keront. Ha c'hoas e leverfot n'oump ket libr a zindan gouarnamant ar republik ! eo emichans. Nouffen mui petra da lavaret divar-benn kear, nemet ma zeo ker ar bevans ennhi, chavach. Selaouit hag e klefot. Ar vi pemp guennek, hag al lur amann dek real epad ar goan. Breman int eun tam c'hoas guelloc'h marc'had, mes serten kals kerroc'h eget pa zeont ar c'herra e Breiz. Daou skoet eur penn iar ha c'hoas pas eus ar re vrassa. Ar bara dre voneur ne ket kals kerroc'h eget du-ze, rag ma vije eat diouc'h an traou all, ne ouzon dare penaos o divijet gellet ar vicherourien beva.

J. L., *Omonier ar Vretounet en Avr.*

Eur pennad all eur veich all.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann Autrou Boucharé, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Ploveur.

Ann Autrou Quillévéré, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Trefflaouenan.

Perc'hen-Merer : An. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant An. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 84). DISSADORN 12 A HERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, helken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 12 a viz Here 1878.

Dissadorn diveza, meur a hini ac'hanoc'h o tigorri *Feiz-ha-Breiz* ho devezo cavet anezhi sclabezet gant eun tam cos gallec, hag ho devezo sonjet meur a dra divarbenn kement-se.

Pa eo deut ann urs (d'eus ar Prefectur, mar plich ganeoc'h) d'he lacaat er gazeten e oa re zivezat evidoun lavaret deoc'h, e brezonec, petra lavare ann tamic lizer-ze ; mæs hirio pa 'meus amzer avoalc'h ne vezo ket diæs din hen ober.

Da genta tout, c'hui a sonj deoc'h marteze eo gant ar Prefet Dumarest eo bet scrivet al lizer-ze pe guir e teu d'eus ar Prefectur : cazec va mignon, ne d'oc'h ket ganthi. Dumarest ne oa ket e Kemper er mare-ze, hag ouspen ne voar tam brezonec. Hogen be en deus, e Kemper en he vuroiou meur a hini a so goest avoalc'h da lavaret dezhan ar pez a vercan aman er gazeten evidoc'h. N'e ket hebken d'ho cazeten eo bet casset al lizer-ze, mæs ive d'ann *Impartial* d'eus Kemper ha d'ann *Ocean* d'eus Brest. Red e ve n'ho deffe ket re a labour ar re so er Prefectur evid scriva kement a liziri. Erfin ma blij dezho hen ober, ne ket me a viro outho, nemet ne scrivint ket re aliæs d'ar *Feiz-ha-Breiz*, rag kement se « a gemer re a blass » ha n'am beus ket re gouscoude da gauseal ganeoc'h.

Na petra 'ta lavar al lizer-ze ?

Tamall a ra din cahout cassoni ous ar Prefet hag ous ar pez a ra. Alo 'ta, me caout cassoni ous ar Prefet ! neuze ne venn ket cristen ; hag ouspen, ne dâl ket ar boan. Perag am beffe me cassoni outhan ? Abalamour ma ra brezel ous ar Relijion, neuze m'em beffe labour ma renkefen, hirio dreist oll, cahout cassoni ous kement den a so a eneb Doue hag he Ilis. D'oc'h adalec Lusifer bete fin ar bed ez eus bet guelet, hag e vezo, meur a hini a rai micher ann droug-speret ha ne ket cass em bezo outho, mæs truez, oc'h ho guelet en em goll ho unan : ous ho oberou avad..... ann dra-man so eun affer all. Ma n'am beus ket cass ous ar pec'her, am beus ous he bec'het, ha pa velan anezhan o clasc trompla, o clasc touelli ar gristenien, o clasc mac'ha anezho hag ober droug dezho ; neuze avad netra na viro ouzin da lavaret a vouez huel n'ho deus ket guir d'ober ar pez a reont, netra na viro ouzin d'hoc'h alia da enebi outho, e kement ha ma helloc'h *atau her vez al lezen.*

Ma ne fazian ket presidant ann Dribunal e Brest en deus rentet d'ar Freret assambles gant ho guir d'ann ti eleac'h ma oant o chomm, ho c'harg a vistri-scol, rag, gant ar mear a oa neuze pa ho deus kemeret carg eus ar scol hag ive gant ar Freret e oa bet great eur paper da lavaret penaus hini ebet anezho ne alfe torri ar c'hontrat abars beza avertisset ar parti all c'huec'h miz araug, hag ar paper-ze a oa approuvet gant ar Prefet.

Guir eo e lavar ar Prefet n'e ket hebken ar galloud, mæs ive ar guir a so a du ganthan ha Bardoux ministr ar scoliou a gann ar memes son, mæs me ne gredin morse, ha cals a so eveldoun, e alfe na prefet, na ministr ober netra control d'al lezen keit ha ma ren c'hoas al lezen ; hag ar pez a alfe ober deoc'h guelet sclear ema ar virionez a du ganin, eo rag m'en deus c'hoant Bardoux da lacaat ober eul lezen nevez var ar poent-ze.

Hag evid ar pez a sell ous Dumarest, heman ma vije bet sur e oa al lezen a du ganthan ; ec'h helle, hervez he volontez, tenna ho c'harg a vistri-scol digant ar Freret, n'en devoa ket ezomm lacaat serjantet polis endro d'ho zi ; er c'hontrol, e tlefe beza lezet ann ti-ze libr ha m'ho divije goudeze ar freret resevet bugale da scolia, ho gervel dirag ann dribunal, rag m'ho devoa græt eun dra benag control d'al lezen. Mæs nan n'her c'hredeket ha setu perag ez eus bet falvezet dezhan ober dre ners, ar pez na helle ket ober dre vir.

Setu perag am beus scrivet ar pez en deus græt kement a boan-galoun dezhan pe d'he vevelien, m'en deus deus lakeat scriva d'ar gazeten ann tamic lizer gallec ze.

Setu eno ar pez oll a ioa e lizer ar prefet hag ar pez a gavan mad da respont dezhi. Tribunalou all huelloc'h eget ar prefet a varno ann affer-ze hervez al lezen, ha neuze e vezo guelet piou a

c'hounezo ha petra a vezo da ober.

Da c'hortos n'e ket red deomp spounta. Ar brezel-ze a rer breman d'ar Freret ha d'ar Seurezet a so evid c'hoas eun tam benag goassoc'h en hon toues eget e leac'h all. Ar Radicalet, o sonjal cass ann oll Relijiuset en ho rout,ho deus bet lavaret commans dre hor bro-ni. Ar re-ze, emezho, ne gredint ket sevel ho mouez hag eur veich græt ann taul e Breiz e vezo æssoc'h hen ober e peb leac'h dre ar Frans. Faziet ho deus. Ni hon deus savet hor mouez hag hen ober a rafimp c'hoas kellies gueich ma velimp anezho o clasc ober eun droug benag.

Ma ve c'hui etrezhoc'h ho peffe ar vadelez da gass deomp kelou d'eus kement tra fall d'eus kement tro gamm a vez græt tu pe du dre ar vro, e alfemp hen ober c'hoas cals guelloc'h.

— N'eus ket pell eur mignon da *Feiz ha Breiz* a scrive din e tleien parlant muioc'h d'eus keleier ar vro. Me ne c'houlennan ket guell,mæs neuze scrivet din kerkent ha ma c'hoarvez eun dra benag en ho touez. En dail all, ar c'heleier-ze na zeuont beteg ennoun nemet dre ar gazetennou a gass anezho deoc'h ive hag aliez e ouzoc'h anezho araug ar mare ma ia *Feiz ha Breiz* beteg ennhoc'h; ha ma lacafenn anezho ; c'hui a lavarfe, ha gant guirionez avoalc'h, heman n'eus ken nemet keleier coz ganthan.

Rag-se eta n'hoc'h eus nemet kemer ar boan, peb hini en he garter, da scriva din ar pez a c'hoarvezo, kerkent ha ma vezo c'hoarvezet hag oc'h hen ober e rafoc'h cals plijadur din da genta, ha da oll lennerien *Feiz ha Breiz* goudeze.

A.

Respont an autrou n'Escop a Gemper hag a Leon d'ann autrou Paul Dumarest, Prefet ar Finister.

Ann autrou n'Escop evid discuez gant piou oa ann tor en affer Poullaouen en d'eus lakeat moulla al liziri en devoa cas et d'ar Prefet hag ar re en devoa resevet diganthan divarbenn ann affer-ze.

Dumarest ne deo ket bet contant hag en deus scrivet d'ann autrou n'Escop eul lizer am beffe mez saotri ar Gazeten ganthi, d'al lizer-ze eo e respont al lizer-man eus ann autrou 'n Escop.

Kemper 27 a viz Guengolo 1878.

Autrou Prefet,

Mall so ganin respount ous al lizer hoc'h eus casset din d'ar 25 eus ar miz-man.

Ne fell ket deoc'h anzavout em boa ar guir da zifenn Freret Lambezellec ha Seurezet Poullaouen. Ar guir-ze gouscoude n'e ket hebken ann Ilis mæs ive lezen ar vro ho deus hen roët din. Peb Escob en he Escopti a renc renn ha difenn ann oll Relijiuset a so dindanhan. He zever eo lacaat evez ma virint ho oll deveriou, he zever eo ho difenn pa glasc unan benag stourm outho ha miret outho d'ober ar garg ho deus resevet digant ann Ilis he deus ho beniget ha digant ar c'houarnamant he deus roët dezho ann aotre d'hen ober.

C'hoarvezout a ra aliæs ne heller ket mancout d'he zever heb pec'hi. Renket am beus alia ar Freret hag ar Seurezet da c'houlen justis digant ann Tribunalou d'oc'h ar pez a seblante din beza a enep ar guir hag al lezen. Egis am beus hel lavaret d'ar Ministr n'eus ken nemet en daill-ze ma hell beza en hon touez assurentez evid peb den ha peoc'h evid ann oll. Ar Prefet n'en deus ket leac'h da glemm pa ne rer ken nemet heulia al lezen.

M'am beus lakeat moulla ho liziri ha ma re-me e oa red mad hen ober

N'am beus græt netra control d'al lezen, n'am beus græt netra a enep ar pez a dleer d'ar re a zalc'h plas ar c'houarnamant.

Biken, Autrou Prefet, ne lacafot ac'hanoun da anzavout e renc chomm *secret* liziri a sell, n'e ket ous interest eur re benag hebken, mæs ous lezennou d'eus ar re talvoudussa evid ann oll. D'oc'h ar pez a livirit e alfec'h, pa garfec'h, tenna ar Freret hag ar Seurezet eus ar scoliou,heb ken ræsoun nemet ho polontez, heb taul cont d'eus ar pez a lavaro ar pennou tiegez, heb goulen ali conseil ar scoliou en Departamant.

Ma teufe, oc'h heulia ar reolen a verkit hoc'h unan, ma teufe conseillerien ann ti-kear da c'houlen e ve casset cuit eur mestr-scol den ar bed, da lacaat en he blass eur Frer, ne chilaouefec'h ket ho goulenn ; ha c'hoas den ne alfe sevel he vouez evid lavaret d'ann oll ne anavezit mestr all ebet en Departamant nemedoc'h !

Me, Autrou Prefet, n'hellan ket mont a du ganeoc'h var ar poent-ze ha n'am beus ket aoun d'hel lavaret, credi a ran ne vezo cavet den da lavaret e ve kement-se hervez al lezen.

Achui a ran, Autrou Prefet, o lavaret deoc'h n'am beus ket ententet ar pez a verkit er penn diveza eus ho lizer. N'am beus ket resevet al lizer a livirit,na ne meus clevet morse netra henvel ous ar pez a ioa, d'oc'h ma livirit, merket ennhi. Atau pa vez douget clemm a enep eur re benag eus ar re a so dindannoun, e sellan pissa ma hellan ha gant cals evez ous al liziri a vez casset din evid-se, hag evid ar pez a sell ouzoc'h am beus atau respontet d'al liziri hoc'h eus casset din var occasionou evelse.

Resevet, Autrou Prefet, ann assurans eus va respect.

† D. ANSELME,
O. S. B.
Escob Kemper ha Leon.

D'ar brezegen græt gant ar Gambetta e Romans hag eus a behini am eus comset deoc'h er gazeten diveza, ann autrou Freppel, Escop *Anjers* en deus græt ar respount a gavoc'h aman varlerc'h.

Anjers, 20 a viz guengolo 1878.

Autrou Depute,

Arabad eo deoc'h beza souezet mar teuan da respount d'ho prezegen e Romans. Ar goassa m'ho peus allet hoc'h eus lavaret eus ar veleïen ; ha me a fell din dre al lizer-man ober anaout peger bras enebour ez hoc'h d'ann Ilis ha d'ar veleïen, da gement hini a sonje dezho ec'h hellent cahout c'hoas eun tam benag a fizians ennhoc'h.

Hel lavaret hoc'h eus sclear avoalc'h, ar pez hon deus da c'hortos diganeoc'h eo ar brezel, ar bersecusion.

Na peur e livirit e renker enebi ouzomp ? Pa 'ma ann oll poblou all o clasc ober ar peoc'h gant ann Ilis hag he c'haout a du gantho er brezel ho deus gant ar re fall.

Ar fæsoun da veva etre ann Ilis hag ar c'houarnamant a so bet reizet er penn kenta eus ar c'hantvet-man ha n'eus fors petra a garfec'h da rei da gredi d'ar bobl,n'e ket ann Ilis ann hini a so e clasc torri ann emgleo-ze.

Tamall a rit ac'hanomp e carfemp ne ve desket den, ma alfemp æssoc'h a ze ho zrompla, ha ne velit ket eo ni a so ar muia douget evit rei ann descadurez d'ar bobl, hag hen ober a reomp, heb fougassi, gant kement a issu vad eveldoc'h. C'hui hoc'h unan,pa hoc'h bet scoliet en eur seminer bihan,e tlefec'h gouzout mad tre gant pebes soursi e clasker eno deski ar skianchou d'ar vugale.

Tamall a rit ac'hanomp e carfemp ober ann oll esclavet, hag evel pa lavarfen, ho lacaat dindan hon treit ha n'hoc'h eus ket mez da lavaret a vouez huel ne rofoc'h plass ebet d'ar re na vezo ket a du ganeoc'h, c'hui eo eta a c'hourdrous tenna ho liberte digant ar re all. Ar pez a damallet d'ar veleïen ne deo nemet gaou avad. Peur nag e peleac'h en deus clasket eur belec benag tenna diganeoc'h ho liberte ? Ha ne d'hoc'h mui libr, c'hui ha kement hini a so oc'h ho heul, da vont pe da chomm heb mont d'ann offern ? D'ober pe da chomm heb ober ho pasc ? Da dostaat ous ar sacramanchou pe da chomm heb ho reseo? Guir eo ma ne sentit ket ous gourc'hemennou Doue, ma ne heuliet ket al lezen, e rencoc'h dougen ar boan eus ho pec'het ha paëa ho tle d'ar justis a Zoue ; mæs e peleac'h hoc'h eus-hu guelet e ve den, na belec nag hini all ebet o clasc ober deoc'h heulia, en despet deoc'h, gourc'hemennou Doue ha re ann Ilis ? E neb leac'h. Neuze 'ta hoc'h eus lavaret gaou.

Ne d'oun ket goest da gridi ho pe comset hervez ma sonjec'h, o lavaret e oa ar veleïen o clasc paca ann oll plassou hag en em sila e peb leac'h. Caër am eus sellet ne velan ket anezho nag e Conseil an ti-kear, nag er C'honseil jeneral, nag er Senat nag etoues ann Deputeet. E Cambr ann Deputeet e Pruss e cavan 30 belec. E Frans, n'eus ken nemet eun Escop er Senat evid difenn guiriou ann Ilis. Biscoas n'he deus bet houman neubeutoc'h a c'halloud e Frans. C'hui lavar : « Ar Jesuistet (da lavaret eo ann oll beleïen) a « vell ho galloud o creski dre ma teu ar vro da « veza goasket. »

Set' aze comsou ne dlefec'h morse beza ho lavaret, c'hui da vihana, m'ho pije bet skiant. Ann oll a voar e Frans eo ganeoc'h eo c'hoarvezet kement-se. Var ar Frans discarret eo, hoc'h bet savet, ha pa oa ann izela, neuze eo hoc'h bet en em zavet hoc'h unan ann huella. Me, ganet en *Alsas*,a alfe gant guirionez goulen aman diganeoc'h petra hoc'h eus-hu great eus va bro !

Na petra hoc'h eus-hu c'hoant d'ober deomp en amzer da zont ? Ar goassa brezel hon deus bet biscoas da c'houzanv. Cass ar Relijiuset cuit tenna diganeomp ar guir da zerc'hel scoliou, miret ne alfe mui den iaouanc ebet mont da velec.

Piou a vir ouzoc'h d'en em visca egis m'ho peus c'hoant ? Den ebet a dra sur ha c'hui a fell deoc'h difenn ous ar relijiuset chomm er c'houenchou, chomm er vro rag ma zougont eun habit dishenvel ous hoc'h hini ! Gouscoude ne reont nemet mad d'ho kenvroïs : int a zesc ho pugale, a soursi eus ar re glanv, a gass sicour d'ar beaurien. Int a so couls Fransizien ha nicun : int ho deus, couls ha c'hui gant ho mignonet, ar guir da veva, da bedi ha da labourat assambles ; nemet ne rafint netra control d'al lezen, piou ac'hanoc'h en deus guir da velet petra a so etrezho ha Doue ?

Goudeze hoc'h eus c'hoant tenna diganeomp ar guir da scolia ar re a zeufo da c'houlen diganeomp eun descadurez gristen, ha kement-se rag ma livirit ne reomp nemet deski geïer d'ar vugale ha d'ann dud iaouanc pa gomsomp eus histor ar vro. Petra ! c'hui eo a damall kement-se deomp ! C'hui hag ho mignonet a lavar n'eus bet araug 1789 pe 1793 nemet crimou hag a beb seurt torfejou! c'hui a lavar a beb seurt droug d'eus kement tra vad a so bet e Frans epad 1500 bloas hag a garfe lacaat ann oll da gredi ne oa neuze nemet eur vro vouez ! Hag eo gant ann digare-ze e carfec'h tenna diganeomp ann neubeut liberte hon deus c'hoas. Ah! ne deo ket ar veleïen a so o clasc ober esclavet ac'hanoc'h ! c'hui eo er c'hontrol a garfe ober esclavet,tenna ho liberte digant kement cristen a so e Frans.

Mar galtec'h cahout ive ho c'hoant, evid contraign da veza soudard araug,kement hini en deus

c'hoant mont da velec,e fell deoc'h — ne alfec'h ket hen disnac'h, — ober ne ve mui, da benn eun neubeut bloaveziou belec ebet e Frans. Hag arabad eo deoc'h lavaret aman e tle ann oll servicha ar vro. — E peleac'h hoc'h eus-hu he servichet evel soudard ? — Ho comsou eta ne dalvezont netra,rag meur a fæsoun so da servicha he vro : ar mestr scol en he di scol, ar professor er scolachou, ar belec en Ilis her gra, d'ann nebeuta, kement hag ar re a renc mont da soudard. C'hui voar avoalc'h penaus keit ha ma vezo ann dud iaouanc var var, o c'hortos beza galvet bemdez d'ober eun neubeut devejou servich (da lavaret eo beteg ho daou-ugent bloas) ne antreint ket er seminer (hag ho deffe ar volonte d'hen ober, marteze n'ho devezo ket conje) : hag eur veich paket ho daou ugent bloas e vezo re zivezat,hag abars pell ne vezo mui cavet den contant da vont da velec.

Neuze ho pezo gounezet ar pez a glaskit mæs ni, pa ouzomp breman petra hoc'h eus c'hoant da ober,ni a hell hag a renc lavaret d'ann oll gristenien, setu petra m'her e clasc hen ober deoc'h.

Ann dud-ze,a so o c'houlenn ez afec'h a du gantho,a fell dezho distruja ar Religion, tenna ho liberte hag ho cuiriou a gristenien diganeoc'h, lemel diganeoc'h ar guir hoc'h eus da gahout scoliou cristen ha miret ne alfe mui den iaouanc ebet mont da velec, hag ann oll traou-ze evid cahout eun digare-mad d'ho ober hervez m'ho deus c'hoant hag heb ma alfe den enebi outho, e raint eun doare lezennou,(pa ma ar galloud etre ho daouarn,) a roio dezho ma hellint cahout ann digare da lavaret ne reont netra nement hervez al lezen. Ann digare-ze n'e ket nevez : ar re fall ho deus atau lavaret ec'h heulient al lezennou.

Ar *Chonvention* e 1793 a lavare ive ne rea ken nemet heulia al lezen ha var ar plassennou ar c'hillotin, atau en he sa a ziscueze anat d'ann oll pe seurt lezen a vije o ren er mare-ze.

En eur vro evel ar Frans, eur veich m'ho deus allet ar re fall cahout ann tu gounit, ne hell den gouzout bete peleac'h ez afint. Ra zeufo eta ann oll Gatoliket da gompren petra hoc'h eus c'hoant d'ober ha ma velint petra a vezo ar guella evid miret ouzoc'h d'ober kement all a zroug.

Evidoun-me, Autrou, am beus atau fizians ho pezo dre ho comsou lakeat da veza oll a unan kement hini a sonj dezho n'eus urs vad ebet nemet ann hini a so fountet var ar Relijion. O tiscuez anat d'ann oll eo houman ho coassa enebourez, da lavaret eo, ann hini hoc'h eus ar muia cassoni outhi, ho pezo hoc'h unan discuezet d'ann oll dud a volontez vad hag a feiz e peleac'h ec'h hellint oll en em gavout a-unan evid en em zicour ann eil egile da savetei ar Vro. Setu eno eur servich ho pezo rentet deomp, en despet deoc'h, guir eo, dre ho prezegen e *Romans*. Ker bras a gavan anezhan m'em beffe evel c'hoant da lavaret deoc'h trugarez.

Autrou Depute, ann enor am eus d'ho saludi.

† Ch. Emile,
Escop Anjers.

Marvaillou goude Gousperou.

(*Eil lodenn*)

Ian he Vam, an Hermit, Louis vian, a Lorans a zo d'oc'h taol.

Ian he Vam. — Neus ket par da vont d'an ofern a d'ar gousperou da zul evit beza laouen da noz.

Lorans. — Eur sarmoun vad en deus distaget deomp an otrou persoun.

Louis vian. — Ar goazet ak ar merc'het beb eil post a gane eun dudi o c'hlevet.

An Hermit. — Mar kirit, va mignounet, e komzimp divar ben an traou burduzus a zo c'hoarvezet ganeomp er blavechou 1870 ag 1871. Deomp astafo rak an amzer a ia en dro.

Ian he Vam. — Da genta stokomp hor guer egis a rea hon tadou koz.

An Hermit. — N'oac'h ket c'hoas o sonjal mont da Baris pa en em gavas ar c'helou trist e voa prizounier an Impalaer, a distrujet he arme.

Lorans. — Me ak ar vartolodet all a grede e vichemp casset he mor ar Baltique da rei beac'h d'ar Prussianet var ar c'hostes-se.

Louis vian. — A me, gant va zaboulin e pen ar mobilet, a grede e zachemp da Verlin, dre Metz pe Strasbourg.

Ian he Vam. — Ak e bet couezet ho meud en ho torn, potred.

An Hermit. — Me a ioa d'an ampoent he Paris. A bep seurt a voue lavaret divar ben an Impalaer. Lod a gonte en devoa eur zigaren en he veg pa rentas he gleze dar roue Guillou. Beac'h em beus o credi an dra ze. Nemet ar c'his-se a ve gant ar framassounet, rak en deis kenta eus a vis mae 1870, edon er gear anvet Creusot, ak e velis Assi o tont d'oc'h ar prisoun evit pignat en ent ouarn. Eur zigaren en devoa ive en he c'hinou. Leun a gendarmet ak a droumpou a ioa en dro deza da viret na vije freus, rak pemb mil den varn'hugent a ioa var ar blissennou ak ar ruiou. Assi en devoa laket ar vicherourien da sevel a eneb an Aotrou Schneider a da en em rei d'an International.

Lorans. — Ar janfoutre-ze a zo bet en tachat e pen ar republik rus goude ar vrezel a eneb ar Prussianet.

An Hermit. — D'an trede da nos, he mis guengolo, e c'herruas ar c'helou deus Sedan. D'an anter nos e voa laket d'oc'h ar mogeriou eur feuillen baper da rei da anaout petra voa c'hoarvezet. D'ar pevare, a da en heur a kart goude kreis deis,

e voe conseil e kambr an deputeet. Dija e pales al Luxembourg e voa conseil gant ar Senat. Ar rema a jomas enho a zalek kreis deis anter petec teir heur anter. Diskleria a rejont etrezo ec'h anavient ato Napoleon III evit impalaer evita da veza prisounier. Var dro teir heur pa glefchont e voa ar republicanet rus d'oc'h Paris antreet, en despet dal lezen, e cambr an deputeet evit ober ho mistri, e sinjont eur procès verbal da rei da anaout e c'herrue kemense a eneb ho zantimant, rak, emezo, noa ket dar bobl fuloret d'oc'h kear e voa rei un avis da zavetei ar Frans, mes kemense a voa dever an Deputeet ak ar Senatourien en ano ar Frans en he fes.

Louis vian. — A penaos ec'h en em gavas an abaden e cambr an deputeet !

An Hermit. — E feis, buan e zeas. Da en heur a quart edo a rema en ho bankou. Pemp munut var n'ugent goude e safchont. Repos a c'hellent, rac eur guchennad kannaded choazet en ho zoues a en em lakas da goumpren etrezo petra vije ar gouella da ober evit savetei ar vro. Etretant republicanet-rus a en em zile er gambr eb kaout ar billet a reketer atao petek hen evit gallout antreal.

Ian he Vam. — Petra ! ne voa ket a droumpou da viret outho ? ne voa general abed drenho?

An Hermit. — Troumpou a ioa, generalet a ioa ive. Mes strafuillet e voar ; den ne vouie d'ar just pe seurt gouarnamant da zouten. An Impalaeres ive e devoa difennet skuill goad ar franchissen. Cetu e voa eas d'an dud vechant ober ho frofit.

Ian he Vam. — Ar pez a zisplich din eo n'o deus ket bet ar C'hannadet ak ar Senatourien liberte da regli an traou a da en em glevet. Gant piou e ma an tor a sonch did Louis vian ?

Louis vian. — Me, Ian, ne don nemet eun tabouliner, a ne ket em c'hondition barn va general.

Lorans. — Eur respount vad e c'heus great Louis vian ; na me ken nebeut ne garfen ket barn va amiral.

An Hermit. — Palikao, ministr ar brezel, a deuas dirak pales an Deputeet, o sonjal arreti ar republicanet ; mes allas ! petra eo memes eur general dirak eur bobl o tont evel goachou mor !

Ian he Vam. — Ministr ar brezel oa, a ne c'halle ket rei urs dan troumpou da gloza mad en dro dar pales ?

An Hermit. — Me ne ententan netra en traouze ken nebeut, na Lorans, na Louis vian. Credi a raffen e permette Doue e vije abandounet an Impalaer ak he famil, abalamour ma en doa he unan abandounet hon Tad santel ar Pab ; rac punisset e vezer purvia er mod ma ve pec'het on unan. Da ziveur e voa leun-ten kement tribun pe blas a zo er gambr evit digemeret an dud a deu da zelaou discourchou an Deputeet. Da ziveur ak eur munuten benak, Gambetta a reas dezo eur brezegen evit ho reiza. Da ziveur anter,ar presidant Schneider a deuas ak a asesaz en he fauteuil. Neuse avad ar botret rus eo a iouc'he : d'an traon an Impalaer ! Bevet ar republik ! Gambetta a lavaras a nevez dezo kemeret patiantet, a rei amzer d'ar gomission demeus ar Gannadet da ober mad ho reflexion a da renca an traou evit ar gouella. Mes aben eun nebeut an orao a zave goassoc'h goas, a Gambetta ho fede : E maomp crog her bevin, citoyannet ; ma iouc'hit re ec'h achappo d'oc'h hon dorn. Allo ! Peoc'h a lavaran ; peoc'h ! pe me boko deoc'h. Glais-Bizoin d'oc'h ar C'hodunord ak Keratry d'oc'h Brest a deuas ho daou d'he zicour. Da deir heur ar presidant Schneider, o coumpren e voa nul pledi, a lakas he dok ak a zeas kuit Dre ze e tisklerie ne voa muhi a gonseil, ak e tle peb kannat en em denna. Gambetta a Keratry en he c'hichen a bignas er gador ak a lavaras : ar vro a zo danjer evithi ; a c'his all, ar gannadet a zo bet roet amzer avoalac'h dezho d'ober ho sonch ; racse ni etre daouarn pere e ma an otorite, otorite legitim roet deomp dre an electionou græt he liberte, ni zisclеir penaos Louis Bonaparte ak he lignez o deus a vrema ak evid james echuet da c'houarn ar Frans. — Cetu great an tol gant Gambetta.

Ian he Vam — Petra n'ho doa ket aoun ive ar botret rus na viche ket an oll en ho zantimant?

An Hermit — Aoun avoalac'h, rak Jules Favre a deuas d'he dro ak a c'houlennas a c'hoant a ioa e viche brezel civil ! Evid miret deus eur seurt malheur emeza ne zeus nemet anzaô e voar oll en eun tol eat da republicanet, a juri e varvimp petek an diveza oc'h arpa a enep ar Prussianet ; ar citoyanet en eur voues a respountas : oll e varvimp evit arpa d'oc'h ar Prussianet ; Bevet ar Republik ! Ak Gambetta d'he dro : « ia bevet ar Republik, e meza, a deomp dan ti kear da zina ar c'houarnamant nevez. » Pa en em gafchont, ar zoudardet a zavas cross ho fusul her van ; teir heur daou-ugent munut oa. Neuse e coumansas,Gambetta da en em glevet gant e gonsortet evit ober eur c'honseil, da beder heur a kart e tisklerias d'ar botret rus anoiou goaset ar c'houarnamant neves, ak en anvas *diffen an nation* : Arago, Cremieux, Jules Favre, Jules Simon, Gambetta, Jules Ferry, Glais-Bizoin, Garnier Pages, Pelletan, Rochefort. Ar general Trochu a voe kendalc'het gouarner Paris ak kemeret da bresidant ar c'honseil. Da eis heur d'oc'h an nos Jules Favre ha Jules Simon a deuas da bales an Deputeet da gaout Tiers ak en nebeut kannadet all a ioa enho, evit ho fedi da lavaret penaos ma n'en doa ket Gambetta ak e gonsortet great re vad, evit no doa ket kennebeut great re fall, a dre ze e c'houlennent digatho e zachent d'ho sicour. Ar re ma ne voant ket en avis se, mæs Thiers a lavaras dar gannaded a ioa a du

gantha : Me a zo bet lakeat e prizoun Mazas dre urs Napoleon, ak evel-se ne dit ket da facha o velet eo pilet hen de dro. Grit eveldon ; lavarit brema ia gant ar c'houarnamant nevez ; divesatoc'h ni velo petra da ober. Deg heur nos oa.

Lorans. — Ak an Impalaeres, petra deue da veza?

An Hermit. — Ar general Melinet gant he zoudardet a zivoalle anhizi. Mæs lavaret e devoa dezan non pas skuil goat ar franchichen evit he difen. Cetu da deir heur, pa voa great an tol gant Gambetta, e rankas kuitaat all Louvr.

E kaôn e voa guisket ; gouskoude eur poulissoun bian hen anavezas ak a en em lakas da iouc'hal : an Impalaeres ! an Impalaeres ! rak tall, Nigra, ambassadeur an Itali, a lamas gatha, hen c'hassas d'he eul, a boues he skouarn, pel d'oc'h ent an Impalaeres : me da zesko, e meza, da grial bevet ar Prussianet ! me zesko did e tlees karet da vro ! Nen laoskas nemet pas velas voetur an Impalaerez o vont kuit dan daou lam rus. Poent oa rak edo just ar botret rus oc'h erruout. O tont d'oc'h pales an Deputeet e dont ak o vont d'an ti kear. Kemema a ioa var blassen sant Germen-Auxerrois.

J. M. C.

(Eur pennad all eur vech all.)

Ar Seurezet er Senegal.

Pedir seurez, euz a Urz S. Joset de Cluny, eme eun depech eus a Vourdel, lakeet var ann oll gazetennou, a zo partiet evit ar Senegal. Eur c'hlenvet braz a zo er vro-ze, ha calz tud a varv ganthan bemdeiz. Eun niver braz eus ar Franzizien a zo eno o chomm, zo bet discarret gant ar c'hlenvet.

Mad ! ar Seurezet a zo partiet eus a Vourdel, a zo eat da entent oc'h ann dud clanv, ha da zerc'hel plas ar re eus ho c'hoarezet a so couezet dindan ho beac'h. Partiet int, gouscoude ne oa ket red dezho mont keit all, en em dolet int e creiz ann danjerou a bep seurt, eat int, a gredan, da glask ho maro, netra gouscoude n'en deus lakeet anezho da vont kuit en despet dezho. Ho bolontez vad hepken, ho c'hoant da zougen sicour d'ar re zo e poan, ho feiz en eur ger, setu aze petra en deus lakeet anezho da vont en tu all d'ar mor.

Ma ve souezet unan benag eus ho c'harantez, ma rer meuleudi dezho abalamour d'ho nerz ha d'ho c'houraj, int a respont gant lealdet eo fouge gantho beza lezet da vont d'ann tan, ha da veza bet cavet guelloc'h evit calz a re all a c'houlenne ar memez gras.

El leac'h a vezo danjerou da enebi dioutho, el leac'h a vezo clenvejou o pilat ann dud dindan ho falc'h didruez, coulz er c'heariou ha var ar meaz ha betek zoken er broiou pell, el leac'h a vezo tud emzivad da zicour, ha da denna, evel ma lavarfen d'eus etre divreac'h ar maro, eno e vezo guelet hor seurezet o vont, ar joa merket var ho zal, hag al levenez en ho c'halon.

Er broiou diavez e peleac'h ec'h anavezer guelloc'h carantez ar merc'het-ze en em roët oll da Zoue, ec'h istimer cals anezho, ho c'harer, ho respeter, mæz ebars en hor bro-ni avad, aleiz a ra goab anezho, a lavar droug divar ho fenn, a ra brezel dezho, ho deus cassoni outho, hag a c'houlen ho distruja, pe ho c'has e meaz ar vro.

Mar deus c'hoant eur *sitoyan* benag discuez ez eo eur radical mad, mar deus c'hoant eur gazeten benag d'ober lazic da eul loden eus ar bobl, hanvet ar *populace,* hag en deus cass eus ar vertuziou abalamour ne ket gouest d'ho c'hompren, na d'ho fratica, neuze neus ken nemet lezel da goueza ho bilim var ar seurezet, neuze n'eus ken nemet goulen ma vezint casset kuit, pe tennet digantho ar scoliou ; sur e vezint deuet mad.

Da c'hortoz ma vezo ann amzer guelloc'h, ha ma vezo eat en he rout ann arneu savet var hor bro, e c'houlennomp digant ar gazetennou gallec, *le Siècle* hag ive la *République française,* pere ive na ehanont ket oc'h hopal dre bevar c'horn ar bed, ma vezo casset ar seurezet eus ann hospitaliou ha lakeet en ho flas, da entent eus ar re glanv, merc'hed tud eus ar bed, e c'houlennomp eun dra : mar caront caout ar vadelez da zigas deomp hanoiou merc'hed ar bed, ar sitoïanezet laic ha republican, a so partiet evit ar Senegal, ho deus kuiteet ho bro evit mont da c'hounit ar c'hlenvet en eur servicha ho breudeur hag ho c'hoarezet eus ann tu all d'ar mor. Ne vezo ket braz ar vanden, me bari. An tu a gaffe gouscoude ar re a sonj dezho int dic'halvet evit ar garg-se da zisouez d'ho c'henvreudeur radicalet n'ho deus ket comzet fall, en eur c'houlen ma vije lakeat e plas ar seurezet merc'hed eus ar bed.

Mæz, c'hoaz eur veich, ar guchennat ne vezo ket braz. Ar merc'het a guitta ho bro n'e ket d'ar Senegal eo ez eont, da Geneve avad pe da Vougival ne lavaran ket nan.

ANN AVR.

Eil pennad.

Koezomp breman var ar Vretounet. Bez' e zeus anezho en Avr vardro c'hoec'h mil, digoezet aman eus a gement korn zo e Breiz, mes ispisial eus departamant Costes-an-Nord. An tri fars da neubeuta a zo ac'hano. Petra en deus lakeat an dud keis-se da guitaat ho bro ? N'ouffen ket evit hen lavaret deoc'h d'ar just da vihana evit an oll, hag ouspen kement-se ne ket va affer-me eo, hag evelse lezomp an dra-ze a gostes.

Guelomp breman penaos int rannet etre ar

paressiou. E parres sant Frances eman ar muia. Daou vil eis kant a ioa bet kountet ennhi en amzer an Aotrou Madec a zo bet daou vloas aman em raok, hag abaoue ne ket var vihanaat e zeo eat an niver anezho, rag ar Vretounet a gendalc'h da zont d'an Avr a vandennou, en despet d'ar vizer a zo ennhi. E parres sant Nikolas, a zo ugent minud bale dioc'h sant Frances, e zeus var dro daouzek kant, e Parres an Itroun-Varia pevar c'hant, e Santes Mari kement all, hag ar rest a zo skignet dre gear tuma tuhont. All loden vrassa o veza e parres sant Frances, hounnes ive eo, a zo bet choazet evit demeurans d'ar belek bretoun. Eno e lavar e ofern bemdes, hag ac'hano eo e c'haloup da velet an dud klan a c'houlen anezan er paressiou all. Lavaret a ran *galoupat,* rag e guiriones avechou e ves stard e zervesiou var ar poent-se. Evel m'em eus hel lavaret, an Avr a zo bras, hag a veac'h ma ves en em gavet er gear eus a di eur c'hlanvour ma renk diblas adarre evit eun andret all kals pelloc'h. Eürus c'hoas pa ne ket red mont alies d'ar paressiou tro var dro d'an Avr, evel m'ac'h en em gaf avechou. Mes an dra-ze ne de seurt. Al labour se pegen poanius bennag ma 'zeo, a zo evel plijadur oc'h hen ober, abalamour er mare-se va c'henvroïs paour, ken lezirek peurliessa da ober ho deveriou a gristenien, a deu *à la fin* da zigeri ho daoulagad, ha da lakaat urs vad en ho c'houstians araok koeza etre daouarn ho barner. Ia, abaoue a vihanik em eus klevet ha desket oa Doue mad hag infinimant mad e kenver ar paour keas pec'her en em dol gant fisians etre e zivrec'h santel, mes aman ar viriones-ze, ken dous evit ar galoun, a antren dounnoc'h dounn em speret o velet an doare trugarezus ma teu Doue da dreti e grouadurien infidel. Evit koumpren mad kemenman, lenner, evessaït pis ous ar pes a zan da lavaret, rag falvezout a ra dinn diskleria ar viriones, ha setu-hi aman penn da benn. Eun drues eo guelet ar fesoun m'ac'h en em gomport ar Vretounet en Avr. An darn vuia anezho n'ho deus mui tam relijion ebet. Ne lavaront na pater na noster, na ne deont, na d'an ofern na da goves na da gommunia morse. Dibri a reont kik evel chass d'ar goener ha d'an derveziou all ma zeo difennet hen ober, ha kemense, var ho meno, abalamour ma nema ket ar c'his eus an traou-se dre aman, evel pa ne vefe ket Doue e pep leac'h. Lakit var gorre an dra-se an odivi a lounkont, hag an dispignou foll a reont e dillad, ispisial ar merc'hed, ho deus ar sotoni da c'hoantaat ober evel dimezellet eus ho oll bugale, hag o pezo eur skeuden eus ar vues diskempenn a ren eur c'hals eus a Vretounet an Avr. Bez' e zeus gouscoude, a drugare Doue, unan bennag hag a zo direbech en o c'houmpartamant, ha n'ho deus ket ankounac'heat e zint evel guechal bugale da Zoue ha d'an Ilis, mes ar re-ze siouas ! a zo roues, hag an darn vuia a zo erves ma maoun o paoues hen lavaret, hag o hunan ec'h anzavont ar viriones var gemenman. Mad ! en despet da ze, an aotrou Doue var o zremenvan en deveus trues outho ha kals ho deveus maroiou mad ha santel. Ne lavaran ket kemense evit dougen ar bec'heurien da gendelc'her en o dizursiou var digares me madelezus an aotrou Doue, nan pel dious eno, mes kentoc'h evit ho fedi hag ho aspedi da zistrei, ar c'henta amzer, ous ho salver Jesus a zo ker mad en o c'henver en despet d'ho ingratiri, gant aoun na ve ket en ho galloud hen ober pa o defe c'hoant, rag, evel ma lavar ar skritur, Doue a ra trugares d'an nep a gar.

M'an deveus truez outho evel m'hen doue truez guechal ous al laër diou var ar groas, gouzout a reont ive gouscoude kouls ha me, e zeus meur a hini en ho zoues hag a varv evel m'ho deveus bevet, da lavaret eo eb belek na sacramant ebet. Pet goech n'am eus ket klevet, lavaret abaoue m'emaoun en Avr : An 'hen man hen a zo koezet eus beg guern al lestr ma voa o servicha varnhi hag a zo maro var ar plas ; an 'hen man hen a zo bet kounfountet bag hag all e kreis ar mor bras dre eun taol avel ; an 'hen man hen a zo bet friket a zindan dorojou e gar, pe en deus torret e benn var ar pave o koeza divar e loan. Piou a c'hello niveri ar gualeuriou a zigoes en ho zoues bep bloas, bep mis, bep derves ? Ha perag e koezont-hi ker puill varnho ha puilloc'h, a c'heller da lavaret, eget var ar re all ? Ne velan ken rezoun da gementse nemet abalamour ma ho deus great faë ha disprij var muioc'h a c'hrasou. Resevet ho devoa en ho bro eun deskadurez kristen ; desket oa dezho pratika ho relijion evel ma tle pep kristen hen ober : eno ne vankent morse na d'ho fedennou, na d'an ofern, na da goves, na da gommmunia. Mes a veac'h m'ho deveus tolet ho zreid var an douar milliget-man ma chenchont penn d'ar vas. Doue ebet ken, peden ebet ken. Ia setu eno, a sonj dinn, perag e teu an aotrou Doue d'ho c'hastiza alies en eur fesoun ker kruel, da lavaret eo dre eur maro prount *ha subit.* Gouzout a ran kals anezho ne dint ket libr da ober ar pez a geront, ispisial d'ar zul ma renkont labourat ennhan evel var ar pemdes, n'eus fors ; n'eus hini gouscoude a ne c'helfe ober ar pes a zo red evit silvidigez he ene ma en defe bolontes vad aoualc'h ; mes nan, essoc'h e kavont lezer a gostes kement tra a c'helfe ho dieza. Hag ann eternite, maleurus ! Divezatoc'h, divezatoc'h emezo. Ia pa vint diskennet ebars.

J. L., *Omonier ar Vretonet en Avr*

Eur pennad all eur veich all.

Dioual dious al laëron.

Er bloas-man es a cals tud da Baris, da velet

ann Exposision, mæs ne d'int ket oll tud honest ec'h hellit cridi.

Ar re so bet eur veich benag o pesketa a voar avoalc'h penaus eleac'h ma veler bandennadou labouset-mor o c'hournijal eoc'h ann dour, eno eo ma ve ar muia pesket hag ar bagou a zired oll di doc'htu o sonjal ober guelloc'h pesketerez.

Ma! al laëron, ar re a gav guelloc'h dezho beva var goust ar re all eget labourat ho unan, o sonjal e vije bet er bloas-ma cals tud e Paris a so diredet di ann darn vrassa anezho da besketa e godèllou ar re all.

Caër e ve divoal outho, ral eo ann hini ne ve ket paket, rag mar deo fin ann dud honest, finoc'h c'hoas eo al laëron. Setu aman eur giz nevez hag a so braô avoalc'h nemet d'ann hini a ve paket.

Ann Autrou Hubert V..... marc'hadour bras e Lyon a ioa deut da Baris evid he afferiou hag e oa var bouez distrei d'ar gear pa velas o tont abenn caër dezhan eun den hag hen a rea a beb seurt estremagou. Ne vouie ket petra sonjal pa velas ann den o redec hag oc'h he vriata abars m'en divije gallet miret outhan. Hag ann den-ze en eur vouchat dezhan kentra helle a lavare :

— Ar paour keaz Samin! Red mad a oa e ve ann Exposision er bloas-man evid m'am bije he gavet var va hent! Nag ho pried iac'h eo? nag ho pugale? N'eus nevezenti ebet e Roazon.

Ar marc'hadour dre gals a boan a hellas en em zisober eus eur mignon ken tener ne anaie sort ebet anezhan hag e lavaras dezan ne oa ket d'eus Roazon, ha n'e ket Samin a vije great anezhan.

Egile a chomas saousanet bras.

— Penaus! n'hoc'h ket Samin! hag o sellet pissoc'h outhan : Ma guir eo! Faziet oun, mæs diæs bras e ve cavout guelloc'h henveledigez, escusit ac'hanon, Autrou.

Hag hen en em denna buhan ma vouie.

Ann Autrou V..... oc'h he velet o vont cuit ker buhan a savas eun tamic douet ennhan hag o veza furchet he chacotou ec'h anavezas e oa eat he vontr hag he *borte-monnaie* da heul al laër-ze. Rag-se, o veza guelet e kichen eur serjant poliss, ez eas d'he gahout da gonta ann affer dezhan ha da lavaret pe sort tress a ioa gant al laër.

Eun hanter heur goude heman a oe paket pa ioa o vont da c'hoari ar memes tro da eun den all. Be en devoa c'hoas en he c'hodel ar pez en devoa laëret var ann Autrou V.....; rag-se ne hellas ket disnac'h hag e oe casset doc'htu d'ann toul da velet hag hen en divije cavet eno unan benag eus he vignonet, rag casi-sur e oa boaset dious ar vicher, ha n'e ket ar veich kenta ma antree er sort tiez-ze. A.

AISNE. — En dervez all eo bet casset d'ar bez corf-maro ann autrou Laredde, person Ardon, bet laset a doliou boc'hal gant eun torfetour reuseudik hanvet Pillois. Ann archet e pihini oa lakeat corf ann autrou person keaz a oue goloët a gurunennou boukedou ros-ru, evel ma vez lakeet d'ar verzerien. Eun niver bras a bobl a oa oc'h ober caon dezhan : ouspen daou c'hant belec a ioa. Etouez ar bobl a heulie ar c'horf-ma evit al lidou-caon e veler er penn-kenta bandennadou cannadet digasset euz ann oll barresiou euz ann escopti; e penn ar re-ma e oa ann autrou Prefet ha ganthan e secretour-bras, ar pennou bras eus kear, tud ar c'hargou huela, hag cals re all. Al lidou-caon a zo bet euz ar re gaëra; ha meritet mad en devoa ann henor-ze, ar beleg santel en devoa tremenet e vuez oc'h ober vad d'ann oll, hag he c'hurunet dre ar verzerenti.

Ann autrou Vincent, vikel jeneral euz ann Escopti, a zo bet o kerc'hat ar c'horf-maro er presbital, e leac'h ann Autrou'n Escop, rag ann Autrou'n Escop n'en deus ket gallet mont abalamour ne oa ket iac'h. Goude ann oferen, ar vikel jeneral a zo pignet er gador-brezeg, hag en deus great meuleudi ar merzer; erfin en deveuz canet al *Libera* ha kimmiadet ar c'horf maro d'ar bez.

Ar paour keaz autrou person Ardon eo ar c'henta den a Ilis merzeriet gant ar Republic a zo hirio o ren; hag hen a vezo ann diveza? na gredfen ket hen lavaret deoc'h a dra-zur : Evel ma blijo da Zoue e c'hoarvezo.

Eur C'hi a gant Scoët.

Lan ar Chasseour en deus prenet digant Fanch al Louarn, eur C'hi chasse brema zo daou viz benag. Eur C'hi saos eo, ententit mad; cant scoët eo coustet dezhan.

Ma, eme Fanch al louarn, en eur roi he gi da Lan, keuz em eus, zel, da Viroullic (Biroullic eo hano ar C'hi). Eur C'hi mad tre e oa evit ar c'houlinet hag ar gedon.

Lan na c'hortozas ket evit mont da chasseal ken e vije digoret ar chasse, ne oa ket dao dezhan kennebeut, rag beza en devoa eur voarem vraz eur voger huel en dro dezhi, e peleac'h e helle chasseal e taug ar bloaz. Daou zevez eta goude ma en devoa prenet he gi, Lan a gemeras he fuzil, a c'huitellas da Viroullic, ha setu hen o chasseal en he voarem.

A boan e oa eet ebars, e tiscoasas eur c'houlin tre eus he gichen. Biroulic a jom en he zao blom evel eur peul da ficha he banojen, ne losk ket soken eur chalpaden. Eun tamig pelloc'h e savas eur c'had divar he guele, Biroullic a jom da zellet outhi saouzanet o velet anezhi o redec, hag e teu d'ober fistoullic d'he vestr.

Hema droug ennhan a ieas var eün da gavout Fanch al Louarn. Liou ar groug, kea! te peus tapet achanon-me! da gi ne dal netra. Penaus? Ma c'hi ne dal netra? Ha n'em eus ket lavaret deoc'h eo mad tre evit ar gedon? Mardouen! Mad tre eo evitho zur, peguir ne ra droug ebet dezho. G.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 85). DISSADORN 19 A HERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

ALL.

Ann Autrou de Kerangal, perc'hen ar gazeten, a bed ac'hanoun da zigass da sonj da eur gals ac'hanoc'h n'ho deus ket c'hoas paët ho marc'hat evid ar bloas-man. Lod a so memes a vanc daou ha tri bloas. Eur voïen æs a gavoc'h heb dale d'hen ober heb en em ziæsa re.

D'ar guener 25 eus ar miz-man ann Abadet iaouanc a zistroio da Gemper. C'hui a alfe rei hoc'h arc'hant dezho hag int a rentefe ar servich-ze deoc'h gant ar brassa plijadur. Na zisonjit ket cass gant ann arc'hant ann tam paper a vez endro d'ar gazeten, ma vezo gouezet ervad digant piou e teu ann arc'hant.

— C'hoarvezet a so bet ive gant hiniennou, n'eus ket bet cals, daou pe dri nemet ken, reseo ar gazeten epad pemp pe c'houec'h miz goude ma oa achu ho marc'hat. Eun devez ho deus digasset ar gazeten en dro, mæs ancounec'heat ho deus cass ganthi, da vihana ar pez a vankent evid ann amzer m'ho devoa kendalc'het d'he reseo abaoue ma oa achuet ho marc'hat.

Kemper, 19 a viz Here 1878.

Thiers, Doue ar Republicanet, abaoue ma oa æt a du gantho, en deus lavaret en eun tu benag eus he scridou penaus ar Republic na helle ket padout e Frans hag e renke atau achui dre al lazerez hag ar vuntrerez, pe dre ar sottoniou. Ma ve guir he gomsou, red e ve deomp credi ema ar Republic var bouez lavaret kenavo-deomp. Lazerez avoalc'h a so bet ha breman eo deut mare ar sottoniou. Gour ebet ac'hanoc'h ne alfe, na memes sonjal, petra ho deus cavet a nevez evid discuez anat d'ann oll peger..... Sod a voar en em lacaat ar re ne fell ket dezho suja da Zoue ha d'he Ilis

N'e ket c'hoas digoret ar Gambr, mæs lod eus ann Deputeet a so æt dija da Baris evid guelet petra ve mad da ober da benn ma zigoro.

Setu aman breman petra ho deus sorriennet eur re benag eus ar Radicalet ru glaou-tan. E sonj goulenn emaint ra vezo græt eul lezen evid difenn oc'h ar veleïen dougen ar soutanen var ar ruiou hag ann hentchou.

Na perag ann difenn-ze? Rag m'ho deus, neus fors peger fall emaint, re a feiz c'hoas : rag na hellont ket miret da remorsi ha da gompren, dre ar guel hebken eus ar soutanen, ne maint ket var ann hent mad o veva egis ma reont, hag ouspen rag ma ouzont mad tre ne ve ket douget kement a respect d'ar veleïen, petra benag na rer ket cals mui, ma ne zougefent ket ho soutanen er meas eus ann Ilisou.

Evid beva disoursi, e carfent coll ar sonj eus a Zoue, hag evid-se e carfent ne velfent mui netra a gement a alfe digass ar sonj-ze dezho en ho speret.

C'hui a lavaro marteze e vezo diæs dezho cahout ho c'hoant rag pa ne velint mui ar soutanen e velint c'hoas ann Ilisou hag ar c'hroasiou. Hogen roït amzer dezho, hag heb dale e vezo græt magasinou, marchossiou pe tiez evid ar soudardet gant hon Ilisou hag evid ar c'hroasiou e vezint discaret. Ho zadou coz ho deus hen great e 1793 hag er gazeten-man memes e roin deoc'h da anaout ne dâl ket guelloc'h var ar poënt-ze ar vugale-vihan eget ho zadou, Radicalet 1878 eget Radicalet 1793.

Da c'hortos ho deus c'hoant d'ober egis m'he deus græt ar *C'honvention* (ar c'houarnamant a ioa neuze), difenn sonn ar c'hleïer rag ar sonn-ze a ra poan d'ar re n'int ket catoliket. Livirit din ha possubl e ve beza sottoc'h?

Set 'aze eur barræs eleac'h ma vezo daou pe tri mil den, muioc'h pe neubeutoc'h; er barræs-ze ez eus marteze eun anter-cant benag etre Franmasonet ha tud difeiz ha dizoue ha gant aoun d'ober poan d'ar re-ze gant aoun da zisplijout dezho, d'ho lacaat da remorsi; ar re all a renco oll dioueret sonn ar c'hleïer! Set' aze liberte avad! Int a lavar heb ehan :

Eleac'h ma vez ar muia moueziou e renc beza ann tu gounit, ia ma ve ar muia moueziou a du gantho rag pa vent control dezho, ma ve int a ve ar vistri e ouzont avoalc'h ober ho c'hoant ha disprij ar pez a c'houlen ar muia tud, ar muia moueziou.

Al liberte guirion, eo ar guir evid peb den d'ober ar pez a garo, gant ne rai netra control d'al lezen na da viriou ar re all. Hogen, ar merc'het a hello lacaat tokou ha dillad goazet egis ma reont, ar voazet en em visco egis ma blijo gantho hag ar veleïen na hellint ket dougen ar soutanen? Ar soudardet e vezo græt dezho dougen brageier ru, al liou-ze ne blij ket din, gouscoude ne vezin ket diskiant avoalc'h evid goulenn ma vezo miret

outho d'ho dougen, hag ar veleïen n'ho devezo ket conje da zougen dillad du rag ne blij ket d'ar Radicalet. Marteze n'e ket al liou a zisplij dezho ar ment hag ann doare eus ann dillad eo : hogen ma cavont ar soutanen re hir, saëiou ar merc'het a so cals hirroc'h c'hoas, ma cav dezho n'int ket braô avoalc'h n'ho deus nemet sellet outho ho unan, hag e velint pegen dilæsoun en em viscont evid ober egis ar re all, evid ober ar giz. Gouscoude ne c'houlennomp ket, gant ma vezint guisket gant honestis, ne c'houlennomp ket e chenchefent kiz, dreist oll ne glascomp ket ober eul lezen evid difenn outho d'en em visca evel ma reont. Perag e clascont-hi eta ober eul lezen da zifenn ous ar veleïen dougen ar soutanen ?

Muioc'h c'hoas. Ma ne blij ket ous ar Radicalet clevout ar c'hleïer o sonn beb mare eus ann deis evel ma rencont ober en eur vro gristen, perag ho deffe-hi conje da sonn anezho da zeg heur eus ann noz da lavaret serra ar staliou ? Int a lavaro ne fell ket dezho e vent sonnet epad ann deis, rag ma reont poan galoun dezho, (o cass dezho re aliæs sonj eus a Zoue), ha me pa blij din mont abred d'am guele a lavaro ive ne fell ket din e teufe ar c'hloc'h etro deg heur d'am dihun dre greis ma c'housc kenta.

Goude beza difennet d'ar veleïen dougen ho zoutanen er ruiou e tifennint ive dezho m'ervad mont gant ho supilis hag en eur gana, da gimiadi ar c'hortou maro d'ar bez, rag ar c'han-ze ne ve goest nemet da spounta ann dud ba da zigass sonj dezho e renkint mervel ; mæs me a alfe lavaret ive d'am zro ne fell ket din e teufe ann taboulinou na kernier ar soudardet, nag ar *Marseillaise* canet gant bandennadou tud veo da vouzari va fenn me.

Evid troc'hi berr, me, ha cals eveldoun, a renc anduri gant ar re all ar pez ne blij ket din, mæs ar re all d'ho zro a renc ive anduri ganime pe autramant e renkefemp lavaret ne ve ket ingal al lezen evid ann oll, e ve eul lezen evitho hag eul lezen all evidoun. Na perag en em daulont-hi atau hag araug peb tra var ar veleïen? Rag ma ouzont n'eus ket nemet ar veleïen o viret outho da voasca ar bobl hag eur veich ma vezint bet treac'h d'ar re-ze ec'h hellint ober d'ar re all ar pez a girint.

Kement-se, lennerien, ne deo c'hoas nemet ar penn kenta eus ar bersecusion a so bet gourdrouzet e *Romans* gant ar Gambetta d'ann Ilis catolic.

Abars ma achu,e voassaio cals ann traou, mæs cahout fizians a rencomp atau ne roio ket ann autrou Doue deomp da c'houzanv muioc'h evid na hellimp da souten. A.

AR REVOLUSION.

(*Pevarzecvet loden.*)

XXI

PENAUS E TEUER DA VEZA REVOLUSIONNER ?

Eur boblat tud a ia a du gant ar Revolusion pa ne buniss ket ann dispac'herien nag ar ioulou fall a ra brezel d'al lezennou bras var bere ez eo fountet ar religion hag ar sosiete. Ne fell ket din parlant aman d'eus ar poblou nemet eus ann den en he bart he unan. Hogen heman a vez aliæz hag abred a du gant ar Revolusion.

Setu aman eur c'hrouadur a veac'h dizonet o canna he vam hag o pega ennhi : eur revolusioner eo neus fors peger bihan. Da bemp bloas e laca peb tra dre ann ti var ann tu a enep,he dad hag he vam a renc ober ar pez a blij dezhan : eur revolusionner eo eun tamic brassoc'h. Pa vez casset d'ar scol e ra goab ous he vistri, rogi a ra he leoriou hag e vez atau cavet e penn ar re fall : crenvaat a ra speret ar Revolusion ennhan.

— Lakeat da ziski he vicher e zesc a beb seurt vissou ; ober a ra goab ous ar veleïen ho deus great dezhan ober he basc kenta, ous ar Freret ho deus he zesket evid netra : eus a neuze e tiscuez dija petra a vezo divezatoc'h.

— Desket he vicher ganthan ec'h en em zao a enep d'ann hini a ro labour dezhan, lenn a ra hag explica d'ar re all en he vod ar gazetennou fall, eun dra benag en deus atau da damall ous ar c'houarnamant : soursius bras eo ehana atau d'al lun ha labourat atau da sul ; ha mar be red e kemero ar fusuil evid taul ar c'houarnamant en traon.

Setu ar revolusionner a renc izel.

Ar revolusionner a renc huel a so bet er c'holach eur scolaër dizent : ne de ket coz c'hoas hag en deus dija a beb seurt siou fall : ma sav eun tamic dispac'h hen a so e penn hag aliæz e vez casset cuit. D'eus ann eil scolach d'egile setu hen deut da zen iaouanc : n'en deus na feiz na relijion : radical eo abars gouzout mad petra eo e guirionez : mar d'e goest da zuat paper e teu da scriva er gazetennou hag e tauler neuze evez outhan. Scriva a ra leoriou ; scriva a ra evid ann théâtr ; mar teu d'ober eun dra benag peus-vad marteze e vezo roët dezhan eur garg vad benag, eur plass a roio dezhan peadra da veva ha setu great anezhan eun den a urs vad : hogen ma na hell ket sevel dreist ar re all, ma na hell paca plass vad ebet, neuze e labour dre zindan a enep d'ar c'houarnamant o sonjal mar g'hell dont a benn da veza gouarnamant d'he dro ec'h hello ober he ialc'h ker bras ha ma caro ha taul a gostez ar Relijion ne voar ken nemet rebeïch dezhan he vissou hag he lakaat da remorsi.

Neuze avad eo deut eur revolusionner eus ann dibab ha tad al Liberte.

En eur ger dond a rer da veza Revolusionner pa zisprijer peb seurt galloud : galloud ann Ilis, galloud ar c'houarnamant : goassaat a rer beb bloas ha gant sicour ann droug speret ne ver ket pell o tont da veza eun den fallacr.

XXII

PENAUS EC'H EHANER BEZA REVOLUSIONNER ?

Evid ar poblou, en eur zont da veza catoliket ha catoliket e guirionez : evid ann den en he bart he unan, en eur vont da goess : n'eus ken moïen.

Ar Revolusion eo ann orgouil, ar pec'het hag ann droug ; ar goëssion hag ar gommunion santel eo sujidigez ann den ous he grouer, ann humilite eo, ar garantez, ar santelez hag ann urs.

Anavezet am eus eun den a ioa en em gonvertisset en dail-ze : great en devoa ar goassa ma helle : disprijet en devoa ann Ilis hag he c'hreden evel sorriennou coz ha peb galloud evel eun esclavach. Bet depute ha radical eus ar re voassa e oa bet falvezet gantan chench mod d'ar sosiete. Evel ma oa honest en he galoun hag e claske ar virionez, memes pa pellaë diouthi e velas da beleac'h ez ea ann hent a heulie, e velas petra a glaske ar revolusionnerien ha petra a felle dezho da ober. Hen na c'houlenne nemet eun dra, heulia lezennou nevez 1789 mæs guelet mad a reas ho divije he gasset d'ar re 1793.

Guelet sclear a reas petra glasc ar Revolusion ha neuze e kemeras donjer outhi hag e teuas d'he disprijout kement evel m'en devoa he c'haret. Goulen a reas pardon digant Doue ha gant ar glac'har d'he bec'hejou e tistroas ar Feiz. Neuze ez eas da gahout ar belec ha goude he goëssion, e roas dezan mercou Satan a oa bet guisket d'ann den d'ann devez ma oa en em verzet dezhan. Ouspen dec bloas a so abaoue, dec bloas a beoc'h hag a eürusdet evithan. Cals vad a ra breman, evel ma carfe dic'haoui Jesus d'eus ann oll amzer en deus laëret varnezhan pa oa oc'h heulia ann droug speret he voassa enebour. —

Etouez ar re a so breman oc'h heul ar Revolusion ped a so marteze a glasc ive ar memes peoc'h hag ar memes eürusdet ! siouas dezho ! na hellint ho c'hahout nemet pa sentint ous mouez Jesus-Crist ha pa vezint deuet catoliket guirion rag neuze ec'h anavezint pegement a joa hag a c'halloud a so er c'homsou-man eus hor Zalver Jesus-Crist : « Deuit davadoun c'hui oll a so e « poan ha beac'het gant ho labour, ha me ho si- « couro : sammit va lezen-me var ho tiouscoas ha « desket ganin ez oun dous hag humbl a galoun: « neuze e cafoc'h peoc'h ann eneou. »

Hag ar pez a so guir eus ann den en he bart he unan a so ive guir evid ar sosiete a bez : ar bed-man henvel ous ar mab prodig atau maleürus keit ha ma chomo pell dious ti he dad, dious ann Ilis santel catolik, ne hello discuiza e guirionez, ne hello cahout peoc'h nemet pa en em daulo d'an daoulin dirag Jesus ha dirag he vikel hon Tad santel ar Pab.

XXIII

PETRA A C'HOULEN AR GATOLIKET.

Ar re fall a damall deomp e clascomp cass ar bed en dro var he giz ; hogen e tlefent cridi hon deus eun tam benag a skiant, ne glascomp ket na ne c'houlennomp ar pez na hell mui beza, rag gouzout mad a reomp « na hell den antreal adar- « re e cof he vam evid genel eun eil gueich. »

Ni a so tud a feiz hag a galoun, catoliket dreist peb tra, al lezen evidomp eo al lezen, hag ar virionez, ar virionez. Ni hon deus doujans, en despet d'ar blasfemou ha da zisurjou ar Revolusion evid ann urs merket er bed-man gant ann Autrou Doue he unan, mæs ive, biken jamæs ne rai deomp ar bed fallacr trei kein nag ehana da enebi outhan.

Hel lavaret hon deus, brassa enebour ann Ilis hirio eo ar Revolusion. Petra benag ma lavaro ar c'hontrol ar re a so o clasc serra hon daoulagat deomp, ann danjer-ze a so en dro deomp, petra benag n'her guelomp ket atau. Derc'hent ar goassa revolusionou ez euz bet atau cavet tud ha ne felle ket dezho guelet, na clevout, nag entent « Peb tra ia mad, a lavarent, biscoas ne deo bet « ann dud desketoc'h, biscoas n'eus bet muioc'h « danvez ; hor soudardet a so eus ar re vella « couls hag ar re a so e penn ar c'houarnamant, « ar c'honvers a ia mad, ar beachou so æz, ann « oll er vro so a unan. » Ha ne velont ket, ne fell ket dezho guelet, penaus dindan ar skeudenze a urs vad n'eus e guirionez nemet disurj hag ez eo peb tra dare da gonfonti ! setu perag ne glaskont ket en em zifen ho unan hag e vironi ous ar re all d'hen ober, ha da zevez ann emgann ar Revolusion a vez treac'h d'ann Ilis evid eun neubeudic amzer.

Gouscoude, sclear eo d'ann hini en deus c'hoant guelet, ar Revolusion, eo oll enebourien ar Relijion gatolic unanet hag hi en ho fenn. « Ar « re-man a so oll dime, emezhi, ar re-man a labour « oll evidoun. Ni a ia oll assambles a enep hon « enebour. Na Pab, nag Ilis ebet mui ! ar Relij- « jion a gostez hag ann den libr evit atau. »

Setu petra a lavar ar Revolusion. Ma ! ni hel lavaro ive d'hon tro : sellit mad ous ar Revolusion ; ho coassa enebour eo, hag e rencomp mont oll a enep dezhi gant Doue hag evid Doue ! Red eo he zrec'hi pe beza trec'het !

Penaus a hellimp-ni beza treac'h d'ar Revolusion ? Da genta, na dleomp ket cahout aoun arauzhi. Eur c'hristen, eur c'hatolic, eun den honest na dle douja nemet Doue. Hogen, Doue a so ganeomp, abred pe zivezat, ni a vezo treac'h d'ar Revolusion. Marteze evel er penn kenta eus ann Ilis, e vezo red scuilla goad ha gouzanv a beb seurt poaniou ; ma ! bolontez Doue ra vezo great breman hag en eternite. Hogen, mare benag e vezimp treac'h d'ar re-ze oll : « Ho pe fizians, « eme Jesus, me am eus trec'het ar bed : *Confidite, ego vici mundum.* »

Goudeze pep hini ac'hanoump en he stad, a renc ober ar mad dre he aluzennou pe dre he scridou ha discuez anat n'her gra nemet rag ma eo cristen ha catolic.

Hag abalamour ne hellimp marteze ober nemet neubeut a dra, arabat eo deomp lavaret ne dâl ket poan ober netra. Gant beradennou dour eo great ar mor bras, hag o convertissa ann dud unan a unan eo m'he deus allet ann Ilis goude tri c'hant bloas a basiantet hag a souffransou, convertissa ha gounit ar bed. Ni ive a renc ober ar memes tra : dirag ar Revolusion evel ar gristenien kenta dirag ar baïanet, clascomp peb unan en he bart he unan, « Rouantelez Doue hag he justis hag ann nemo-« rant a vezo roët deomp ouspen hag evid netra. » Tud iaouanc, goazet, tud coz, bugale ; groagez ha merc'hed iaouanc ; pinvidien ha peaurien ; tud a Ilis ha tud ar bed ; oll er stad ma 'z omp bet lakeat gant Doue, labouromp gant fizians ha greomp labour ann Autrou Doue. Ma teufe ann niver eus ar sænt da greski er bed, ma teufe ann darn vrassa eus ann dud da veza cristenien vad, neuze ec'h alte ar re all æssoc'h a-ze en em gonvertissa dre hon exemplou hag hor pedennou hag ar Revolusion a ve sebeliet evid mad.

Greomp evid Doue ar pez a ra ar Revolusion evid Satan. He c'hlevet hoc'h eus o lavaret d'he bugale :

« Al labour a fell deomp da ober a hell padout « n'e ket hebken eun devez,eur miz,pe eur bloas, « mæs meur a vloas ha marteze ouspen cant bloas. « Hogen, en hon touez-ni, ann emgann ne ehan « ket evit eur soudard neubeutoc'h. Ne gollomp « ket eta courach ma vemp trec'het eur veich, « diou veich, na muioc'h. Oc'h en em ganna atau « hag heb paouez e teuer, mare benag, da veza « treac'h d'ann enebourien. »

Bugale ar sclærijen, cristenien catolik, kemerit ar c'homsou-ze evidoc'h ha grit dre garantez evid Doue ar pez a ra ar re all dre garantez evid ann droug-speret. Ann Ilis a so paour ; mar d'hoc'h pinvidic roët dezhi eus ho tanvez : mar d'hoc'h peaurien hoc'h unan roit dezhi lod eus ho para. Ann Ilis a vez great dezhi eur brezel didruez, ners ho peus ha carantez evithi, roët dezhi ho coad. Ann Ilis a insiter a beb seurt gevier en he enep : Doue en deus roët talant deoc'h, comset evithi mar g'ouzoc'h ober,pe scrivet ma her grit guelloc'h, mæs atau hag e peb leac'h difennet ho mam gant he oll galloud. Ann Ilis a so dilezet hag aliæz e vez guerzet gant ar re a lavar beza he bugale : hi n'he deus fizians nemet e Doue mæs fizians he deus ennhan : goulennit heb ehan dre ho pedennou ma zeufo dezhi heb dale ar sicour a c'houlen. Ra vezo hor ger deomp oll ar c'homsou-man d'eus Tertullien : « Hirio peb cristen catolic a dle beza soudard : » *In his, omnis homo miles.*

Araug peb tra deskomp mad skiant ar Relijion, ma hellimp he difen, ma teufe unan benag da glasc enebi outhi dirazomp. Goudeze en em voazomp abred da renta hor buhez henvel ous hor Feiz, ma vezo hor buhez e guirionez gristen.

Evelse ec'h hellimp en em viret dious fals crédennou ar Revolusion hag al *Liberalet*. Pedomp heb ehan, deomp aliæs da goëss ha da gommunia hag e vagimp enn dail-ze ennhomp ar vuhez e guirionez cristen ha catolic. Ann dud a feiz, a beden hag a garantez, ar re-ze eo a vezo beniget gant ann Autrou Doue hag a hello, gant sicour he c'hras, trec'hi evid mad oll enebourien ann Ilis. Setu eno hon dever deomp oll, ha pa renkimp mont dirag tribunal Jesus,hema a c'houlenno diganeomp penaus hon devezo-ni miret ar seurt dever-ze. Henez eo dever ar re ho deus, mod pe vod, da respont eus hon eneou : Pastoret ann Ilis ann Eskibien hag ar veleïen, Doctoret ar bobl gristen carget gant Doue da gelenn ann *oll* dud var ho *oll* deveriou ha d'ho dioual dious peb seurt droug, dious peb seurt gaou ; ar re a so e penn ar gouarnamanchou a renc, evel hon deus her guelet sclear avoalc'h, beilla var silvidigez ar re so bet fiziet ennho gant ann Autrou Doue, hag a dle evid-se sicour ann Ilis da ober he dever en hor c'henver-ni ; Ann Tadou hag ar Mammou a so ho c'henta dever ober gant ho bugale,cristenien crenv ha nerzus ha tud leun a garantez.

Ra scuillo ann Autrou Doue he vennos var ar pez a raimp, hag ar bed, eur veich c'hoas, a vezo saveteet gant ar gristenien catolic.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

N'eus tamm kemm etrezho.

Louis Blanc, unan eus ar re a lavar a vouez huel, ar pez a garfe ann darn vrassa eus ar Radicalet tevel, gant aoun da spounta ann dud vad a so bet touellet gantho hag a ia disoursi oc'h ho heul ; Louis Blanc en deus goulennet n'eus ket pell en eur brezegen :

Ne ve paët ministret ar Relijion nemet gant ar re ho deus ezomm anezho.

Petra sinifi ar c'homsou-ze d'an hini en deus eun tam skiant vad benag ? Setu hen aman sclear avoalc'h ma ne fazian ket.

Den ebet na dlefe paëa cargou nemet evid ar pez a hell servicha dezhan.

Rag-se nep a garo a alfe lavaret ha gant guirionez :

Me ne d'an morse d'ann *Théâtre ;* tennit eta a zivarnoun ar pez a zigouez din evid va lod eus ann dispignou-ze.

Eun all a lavaro : me n'am beus crouadur ebet; rag-se ne rencan ket paëa evid dispignou ar scoliou bras ha bihan hag evid kement a apparchant outho.

A drugarez Doue a lavaro eun all : me a so pinvidic avoalc'h ha pa vezin clanv ec'h hellan gervel ar medisin da zont d'am guelet d'am zi ha paëa al louzou d'eus ti ann apotiker. Rag-se ne fell ket din paëa evid ann hospitaliou.

Eun all d'he droa alfe lavaret : me n'oun ket nec'het gant ar pez a lavar hag a ra ann neubeut autrounez a vez diou veich er bloas e Versailles o clasc affer ann eil d'egile. Rag se ne gredan ket e renkefen fournis tamm pëamant ebet dezho.

Var gement-se, lenner, c'hui a lavaro marteze e ve... diskiant ar re a lavarfe kement-se, rag peb den en eur vro a renc paëa he lod eus ann dispignou, petra benag ne dalvesfent ket cals dezhan.

Ma ! me lavaro eveldoc'h : mæs guelit neuze hoc'h unan peger diskiant eo comsou Louis Blanc ha gouscoude ann oll Republicanet ma ne lavaront ket ar meme tra ho deus c'hoant da vihana d'ober ar pez na gredont ket evid c'hoas hen lavaret.

A.

Eun dra spountus a so c'hoarvezet n'eus ket pell e *Sant-Victoret* (Bouches-du-Rhône). —

Ann autrou Arc'hescob Aix en deus ordrenet pedennou evid goulenn digant ann Autrou Doue truez, dre eul lizer, a lavar gant cals traou all, ar pez a so aman varlerc'h.

Autrou Person,

En nozvez eus al lun d'ar meurs, torfetourien dianavezet evid c'hoas, ho deus discarret ha drailet eur groas savet var hent Sant-Victoret. Ann tamou anezhi, goude m'ho deus ho saotret ho deus taulet en eur parc e kichen.

Ann torfet horrubl-ze en deus lakeat ac'hanomp da scrija : n'omp ket bet gouscoude souezet ganthan rag ar frouez eo eus ar c'homsou hag eus ar scridou sacrilach ha difeis a glevomp hag a velomp bemdez, beb ma zeufe den da herpel outho, o stourm ous hor Zalver Jesus hag ous he Ilis. Ann dud reuzeudic-ze ho deus discaret ar groasse, ho deus great eun torfet bras a dra sur, mæs brassoc'h torfetourien a so c'hoas evitho. Touellet gant aliou fall tud falloc'h evitho, int a so henvel ous ar re ma lavare Jesus var ar groas anezho *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt* : Va zad, pardonit dezho, rag ne ouzont ket petra reont.

Hogen ann huella ma eo ann hini a so ar penncaus eus eun torfet ker bras,ar spountussa ma eo; rag ne deo ket hebken unan eus ann horrupla crimou a hell ann den da ober a enep ann Autrou Doue, mæs ive eur gourdrous terrupl eus ar goassa maleuriou prest da goueza varnomp. Ar re ho deus discaret ar groas-ze a garfe ive discar ann Autrou Doue evelse, hag e ouzomp dre ann histor pegement ho deus renket ar Juzevien paëa ar memes crim, ar memes torfet.

Eun dra so gouscoude a alfe bihanaat hon anken hag hor spount. Peurvuia, ar re a so en em roët travoalc'h da Satan, evid counnari kement ous Doue hag he Ilis, pa en em daulont d'ober eur sort torfejou a zisouez avoalc'h dre gement-se ec'h anavezont ema ho galloud var bouez achui.

El leor eus ann Apocalips e cavomp scrivet ; Satan a so fuloret ha counnaret ouzoc'h rag ma voar ne bado ket cals mui he c'halloud. *Quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.*

A.

Petra a z'eo ober eun Aotrou.

Setu aman eur gentel vad evidoc'h, Tadou, ha mamou, hag evidoc'h ive, bugale ; selaouit.

Eunn neubeut amzer 'zo, eunn tad hag eur vam a fellaz dezho ober eunn aotrou gant unan euz ho bugale, daoust ma oant paour a dic'halloud meurbed. Setu ar map laket raktal en eur c'helendi, er skol var al latin, ha michans var kalz a draou all... Nag a boan hag a nec'hamant evit harz n'en dije « ar c'halounik » tam dismegans ebet etouez he genvreudeur ! Nag a veich a zigouezaz d'ann dud keaz-se n'em zisober euz ho guenneien hag euz ho dillad ho unan, evit he viska euz ar guella ! nag a veich a oe red dribi bara gross, hag hep tam aman, ha kaout avoalc'h euz ioud heiz hag avalou douar er gaoter, evit galloud dastum arc'hant da baëa, d'ar c'houlz, rener ar c'helendi !!

Enn ti-ze a ioa c'hoaz eur paotr iaouanc hag eur plac'h iaouank. — Hou-man he deuz renket chomm heb dimizi, dre na belle ket he zad kinnig netra dezhi evit mont enn tiegez. Red eo d'eomp emezhan, kaout eur map aotrou. Ar map a zo e penn ar verouri, hogen na hell prena netra, na teil evit he zouar, na boëd evit al loëned : abaoue ma zeo eat he vreur var ar studi, a z'eo krennet diouthan he damm butun he unan ; eun dra drudezuz eo ho guelet oll d'ar zul ha d'ar goëliou : n'ho deuz evit guiskamant nemet truillou. Oll a labourent evit ann aotrou !

Goude meur a vloavez, setu ar postillon o tigass d'ar paotr-koz eul lizer, a oa varnezhan evelhen : « Ma zad, tremenet a z'oun *marc'hek e diskadurez* (bachelier) (c'hui a voar penaoz ann dud divar ar meaz na anavezont netra treac'h d'eur marc'hek evel-se). Eiz deiz-so a z'oun gant eur mignoun e kastel e dud pere a zo pinvidik braz : Dimeurz a teuio ganin d'ar gear : grit ma vo digemeret mad enn hon touez. »

Setu ann dud-ma nec'het, guaz evit biskoaz : Petra d'ober ? — « Divoallomp bepred, emez-ho, na ve eun dra benak a dreuz enn ti, a halfe ober displijadur d'hon map marc'hek, d'ann daou aotrou ! » —

Evit ma vije ann digemer euz ar guella, ha kuzet ar baourentez, a oe red iun muioc'h-mui euz a bep tra, guerza rejont ho diou vioc'h : ezomm ho doa euz eul loen kezek : « Goude a vezo prenet, eme an tad. » — Raktal diou gambr a oe kempennet a nevez, prenet a oe gueleou euz ar c'haera hag euz ar c'houeka, eleac'h tad, mam,

merc'h ha map a renke kousket var ar plous, e kraou ar zaout : Goulennet a oe euz a bep tu, evit henor ann daol, traou enn arc'hant, rag ar stean na blije tam d'ann aotrou.

Setu heman oc'h en em gavout gant he vignoun: ar baourentez a zo cuzet ; ann ti a zo dalc'het evel ann tiez huella euz ar vro. — Ann aotrou na n'eo tam souezet euz a gement-se, na daol ket evez ouz eun digemer a n'eus koustet ken ker d'he gerent. — « Va zud, emezhan d'he vignoun a zo zavet var ar meaz, hag a zo eun nebeut ginaouek, na n'ouzont ket doare ar bed, na n'ouzont na komz na kerzet hervez ar c'hiz vraz. — « Ha c'hui, emez-han d'he dad ha d'he vamm, bezit zioul ous taol, rag na c'heuz desket iez ebet evel ma z'eo dleet. » Ouspenn-ze, na ra van ebet diout-ho ; ar re-man, dre zoujans evit-han, a gav kement-se mad-tre ; ar breur hag ar c'hoar n'ho deuz ger da lavaret.

« Brema, eme ann aotrou, a fell din n'em rei da studi all lezennou. » Ann dud paour a dremenas ann noz o klask ann tu da n'em denn eus ann dispignou spountuz a c'houlenne kement-se. « Guerzomp c'hoaz hon diveza bioc'h, eme ann tad. » — « Ha penaoz kaout teil evit ann douarou, pa deuio ar goanv ; setu emaint distu ha disasunet, na roont mui netra, a lavaraz ar map ?

N'em disober a rejont euz ar vioc'h ; roët a oe ann arc'hant d'ann aotrou !!!

Hag heman, pe zoare a oa he hini er c'heit-se? He dud paour ho doa lonket ann holl gevier a roe dezho da gredi ; hag hen ne oa ket muioc'h marc'hek, evit ne d'oun me va unan, ha na glaske ket muioc'h ober he studi var al lezennou ; nan, he oll arc'hant, a ioa koulskoude c'houezen tâl he dud,re vad evithan, a oa bet teuzet buhan ganthan, evit galloud n'em rei d'ar c'hoariou foll, ha d'ar plijadurezou !

Paour keaz tud !!
Bugel dianaoudek !!

Tadou, ganeoc'h er ger miret ho pugale,
Nemet galvet e vent gant ann Aotrou Doue :
Mar d'eo hounez ho micher, ra vint kemenerien,
Mæs, autrounez er giz-se, grit na vezint biken.

E. H.

Eur mear laër !!!

Nag hen eo pounner aveichou carg ann hini en em gav e penn eur gazeten hag a dlee beza lennet gant cristenien-vad, evel cazetennig *Feiz-ha-Breiz ;* nag hen eo pounner he garg, ia, pa rank, en em zamma euz ar beac'h poannius da lakat da bara, dirag daoulagat tud a zoujans Doue, oll droïou camm ann dud fallakr !...

Ha c'hoaz pa vez lamponed, tud divalo, pillaouerien, rederien-bro, tud didalvez, etc... eo a ra ann troïou-camm-se, ne ruzier ket re gant ar vez pe ann dismeganz, ouz hel lavaret. Mæz pa vêler tud savet da renk huela e touez ho c'henvroiz, tud kemeret evit gouarn, bleïna, kelenn hag hencha dre ann hent mad pobl eur barrez a bez, pa vêler eur *Mear*, en eur ger, oc'h ober ar pez a ra eun hubot, eul lampon, eul laër !... Na pebez croaz pounner, eur veich c'hoaz, d'ann hini a rank hel lavaret d'ann oll !...

Gouzout a ran mad-tre, eun tammig divar ma c'houst, penaoz ann dud a zo e penn ar c'hazetennou republican, na vent ket nec'het evid dicrial heb abek eur c'hristen devot, eul leanez, eur *frer*, eur manac'h, eur beleg, eun Escop, ar Pab memez ! Ho zammall a reont e gaou, — petra ra ze ! — da veza o laërez ho arc'hant var ar bobl, evit gallout korfata gant-ho en ho eaz ; da veza o tibri sænt en Ilizou hag o tislonka diaoulou ann dizurs e touez ar barressioniz ; da veza epad ho buez o suna goad ar bobl ; ha me oar petra c'hoaz !...

Mæz evit clevet tud ha n'ho deuz mui tamm coustians en ho c'hreiz o lavaret ar seurt gevierezse, n'euz ket ezom da veza souezet : ar chass a rank harzal eur veich ann amzer ; anez a ze na vent ket chass-mad ; red eo dezho ober ho micher, pe netra !...

Pa rank avad ann dud a zo e penn ar c'hazetennou cristen lavaret eo bet condaonnet evit laëronsiou eun noter, eur mear, pe eun den a garg benag, n'euz fors piou eo, me ho ped d'am c'hridi, kement-se a bouez, ia, ha ne ket eun tammig, var ho c'halon !...

Rag-se, en deiz-all, cazetennou ann departamant hanvet *Puy-de-Dôme* o devoa evel mez o tiskleria e oa bet condaonnet evit laëronsi, ar mear euz eur barrez a arrondissamant *Clermont-Ferrand,* ann dra oa lavaret e berr gomzou, ha gant cals a evez ! en eur ger, anat mad oa da bep hini euz lennerien ar c'hazetennou-ze, penaoz ar re oa e penn anezho ho devoa aoun na vije bet guir ar pez a lavarent !...

Mæz tud al lez-varn n'ho deuz kemm evit den : ar re-ma, goude beza furchet mad evit gouzout ar virionez divar benn ar mear a oa lakeet etre ho daouarn, o deuz lavaret a vouez huel pe seurt den a oa, ha pe seurt ardou-fall, pe seurt troiou-pleg a oa en he gorf. Setu ama petra o deuz desket divar benn ar mear brao-man :

Jamet eo hano hon louarn ; hanvet oa bet mear republican gant republicanet parrez *Charensat.* Arog beza hanvet mear, hervez ar gazeten galleg *ar Figaro,* ann den-se na dalveze ket cals a dra, eur c'holl-bara, eur filouter ; hervez ma lavar ann dud coz, pa oa c'hoaz bihan, en oat mont d'ar scol, al laër-touet-se a zisverke lieni ar vugale all, hag a ouïe brao-tre logota ho ialc'h dezho pa vije eur guennek benag ebarz. Pa en devoe peurchreat he studi, ha commanset da c'hallout cauzeal var al leur-gear, en em ziskleriaz republican-ruz-glaou-tan.

Her guelet a rit mad-tre, ar potr brao-ze oa eur c'hoz-tamm leviten hanter-zesket, grignous, potr ar spi, cauzeour flour, eun distager-mad a c'hevier, republican dre erez euz ann noblans hag euz ar vourc'hizien-vraz, beleg-braz ann *enterramanchou-civil,* na oa ket dezan evit bezia eun den maro ! Evel eur c'hi hen taole enn eun toulldouar. Pa deue mare ann elecsionou e vije atau er penn kenta gant he gorn-boud var leuriou-kear o veuli, evel eun azen, ar *c'handidat radical,* hag o ticrial, goassa ma c'helle, ann dud vad, ann dud a relijion. Var ar meaz al liviten druillenneg-se, ar republican rus glaou-tan-se, a oa eun den a-bouez, eun den hag a oar he vicher ! ne ket eun artouzen evel-ma eo eur republican droug-livet (républicain modéré) !...

Abalamour da-ze e oa bet hanvet mear er penn kenta euz al listen potret ann tu cleis, arog ma oa deuet da veza laër ann dennadek. O voterez-ann-oll ! n'euz ket dide evit choaz, dibab, anaout ann dud-vad !... Brema pa anavezomp euz pe seurt den hon euz affer, guelomp penaoz a oar tenna he spillen d'euz ar c'hoari :

D'ann eiz euz a viz maë diveza, derc'hent ar foar-vraz e Clermont, Jamet a deuaz ive e kear, evit.... digass eur paour keaz den troet he speret, da di ar re vod. Ann tamm micher boaniuz-se a ziskueze da barressioniz *Charensat* pegen mad oa ho mear evit izomou ar barrez ; mæz ar mear brao-man oa eur zonj all en he benn, ha ne ket evit mad he barressioniz eo en devoa great ar veach vihan-se euz a *Charensat* da *Glermont.* Rag a veac'h digouezet dirag ann termajiou a oa var ar blassen-vraz, Jamet a c'halvas daou zen euz he anaoudegez, hag a reaz dezho disken ar paour keaz den foll euz he garr-goloët en eur lavaret dezho : « Cassit ar c'heaz-se da di ann dud « sot, ha goude c'hui zeufo d'ann hostaleuri a zo « aman dirag, da eva eur bannac'h diganin ! deuit « avad, me 'zo o vont atau da lakaat disken bep « a vannac'h. »

Var gement-se, a veac'h ma oa troët ho c'hein gant ann daou zen-ma evit mont da gass ann den arzot d'ar c'haban, Jamet a red buhanna ma hell varzu ann *termajii-braz.*

Ann *termajii-bras-se* a vez savet daou zervez arog ar foar ; en dro dezhan e vez guelet o frinkal gant ann avel bannielou a bep seurt liou, — deuz ar re ruz e vez guelet ar muia evit lavaret ar virionez, — mez n'euz fors. En he ziabarz e-z-euz daou seurt plassou : Er plassou kenta e-z-euz cadoriou bourellet evit azeza, en eil plass ne zeuz nemet bankeier striz. Potret ann termajii guisket lod anezho evel chinoazet, lod all evel morianet, kalz all evel azennet, a ia bep noz da ober tro kear da heul eun vanden muzissianet, hag a reont en eur dremen var ar ruiou eun abadenn-var-varc'h gouest da ziscar ann tiez, da spounta ar bleizi c'huec'h cant leo tro-var-dro, da dorri he benn da eun den bouzar-cloc'h, kement a drouz a reont ! Antronoz deiz an foan, ann termajii a vez leun-tenn ! A ouspen dek leo tro-var-dro e veler ann dud o tont leiz ar charrabaniou, leiz ar c'hirri braz, goazet a merc'het, re vras ha bugale.

Setu perag e oa eur bopl-vraz a dud e kichen drafou ann termajii da zeyez ar foar. Lavaret a ran *drafou,* rag daou draf pe diou dorikell a oa ; unan evit mont d'ar plassou kenta, egile evit mont d'ann eil plass ; unan evit ar paour keaz koueriad da vont azeza var bankeïer striz, unan all d'ann dud euz kear, da botret al livitennou, evit mont da azeza var ar bankeïer bourrellet gant reun,euz doare ann dudjentilet-vraz !...

Mear Charensat a jommas eur pennadig da zellet euz ar guchennat ginaoueïen a oa enn dro d'ann termajii. Erfin en em risclas e kichen draf ar plassou kenta, en eur zellet en dro dezhan, evel ma vije bet o, clask eur mignon benag. Heb mar ebet na gavaz ket ann den a glaske, rag diou pe deir vinuten goude e ielaz da c'hludi e kichen draf ar plassou diveza.

Mæs !... bleo kicher !... netra c'hoaz en droma !... tec'het oa ar c'had, me zonj, rag eun neubeudik goude e teuaz adarre da gichen draf ar plassou kenta ; kement a reaz erfin o riboulat euz ann eil draf d'egile ma deuas eun neubeut potret-fin, boazet da velet ober troïou kamm, da ziskredi varnezhan.

Var dro eur c'hart heur goude, hon Autrou Jamet a reaz ann neuz da veza diazezet mad var he dorchen ; na finve mui na troad na dorn, beac'h dezhan tenna he hanal. Kerkent e oe guelet o tostaat goustadig-goustadig, euz eun den iaouank guisket brao : hervez ann dremm anezhan e oa eur potr pinvidig braz ha ne zec'he ket he fri gant he zorn. Pa oa digouezet Jamet tre beteg ann den iaouank, en em lakaas dreon he geïn, ha braô-ha-braô, e savaz dezhan cornou he liviten gant he zorn cleiz epad ma oa he zorn diou o furchal pis-ha-pis pevar gorn he c'hodellou !... Epad ma oa hon louarn o tispluma ar iar, daou archer a zigouezas dezho hen guelet ; ha setu tapet al loen ? Ar paour-keaz Jamet a oa tapet he zorn ganthan er zac'h, evel ma leverer !

Ah ! feiz ! neuze e savas cholori avad ! Ah ia ! a lavaras unan euz ann archerien, kea tao, ni anavez pell 'zo ar seurt troidellou-se ! C'hui na c'hellit beza nemet eul laër deuet euz ann *Itali* !

— Me eul laër !... euz ann *Itali,* me !... Mæz me eo mear *Charensat ;* ann Autrou Jamet eo va hano !...

— C'hui, eur mear ? Oh ! trugarez !...

— Ia, eur mear, ar c'henta euz pennou-braz eur barrez, ar c'henta bet hanvet e penn euz listen ar c'honscillerien ti-kear! Ha c'hui, va lezit e peoc'h, ha dioustu, pe me iel d'en em glemm ac'hanoc'h d'ar Prefet! Ha memez, great eo, emon o vont var eün d'en em glemm!... Petra!... va c'harsal dime evel eul laër! me, mear Charensat, ar c'henta dibabet!. . . . . .

Ne oa ket var ar poënt da c'hoarzin, fouchtra, nan... Ann archerien strafillet ha goloët a vez hel lezont da vont kuit. Mæz daou pe dri dervez goude, archerien didruez, goude beza great eun enclask-mad, a deuas d'ho zro da ober eun dastum braô ha kempenn d'hon den didalvez : Caër en devoe ar c'henta euz pennou-braz parrez Charensat clask nac'h he laëraden, caer en devoe lavaret ha dislavaret, ober a bep seurt istremagou, casset a oa dibikous-tre en eur *voëtur* goloët d'ar gear à *Glermont*.

Evel ma oa unan euz ann dud a zo er c'hargou, Jamet a zo bet rentet dezhan gant tud al lez-varn ann oll henor dleet d'he garg huel. Casset eo bet rag eün d'ar gear a *Riom* dirag ar barner-braz. Eno en deuz cavet eur breutaër pe alvocad hag a dal he bouez aour. Oh! na me garfe gouzout pe hano en deuz! Evit tenna laëron e meaz ann toull ne deuz ket dezhan! Oh ia ma ouiffen he hano me c'halfe lavaret d'ar meariou ha d'ann noterien o deuz daouarn crog, mont d'he glask evit dibuna ho c'huden.

Gouscoude caër en deuz bet ann alvocat-ma lammet ha dilammet dre he gador, lavaret a oa e gaou eo, a oa bet tammallet ann Autrou Jamet, caër en euz bet troc'hi tanô, labourat fino, ober memez troïou louarn, n'en deuz ket gallet miret euz mear Charensat da veza condaonet da c'huec'h miz prizon!...

Me bed ar meariou republicanet da deuler evez mad penaoz e reont ho zroïou; ma n'o deuz ket c'hoant da vont da basseal eun anter euz ar bloaz er gaouët : rag eun dismegans, eur viloni, eur viltans eo guelet eur mear o vont d'ann toull evel eul laër-touët!... Dreist-oll pa vez eur mear republican eo e vez : rag pa veler eur seurt den o vont gant ann archerien, e ouzer mad-tre n'eo ket e gaou nag e faoz eo bet tammallet ha tapet!...

X.

Ar *République française*, gazeten radical o respont da eur gazeten all goassoc'h radical evithi a lavar :

Hervez ho comsou e credit e vezo æs cahout 50,000 pe 60,000 soudard iaouanc muioc'h beb bloas ma ve reüset hivizikendispans d'ar re a so var ar studi da vont da velec pe autramant ho deus promettet chomm 10 bloas oc'h ober scol d'ar vugale ha d'ann dud iaouanc : hogen m'ho pije evesseat mad ous ar pez a verc beb bloas ministr ar brezel var ar poënt-ze, ho pije guelet ne ve ket peb bloas ouspen 5,000 etrezho oll, da lavaret eo, a veac'h daou zen dre beb compagnunez soudardet.

Her guelet a rit eta, lennerien, ar *République française*, gazeten Gambetta, a renc hen anzavout he unan, n'e ket evid cahout muioc'h soudardet e fell d'ar Gambetta cass da soudardet kement hini a so o studia evid mont da velec, mæs evid ober brezel d'ann Ilis ann hini her gra.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Jezequel, person Ergue-Gaberic hag ann autrou Guezennec aumonier Poul-ar-Bachet a so nevez maro.

Ar Seurez Marcelline, ken anavezet e Kemper dre he c'harantez hag he madelez evid ar re glanv hag ar vugale, a so maro er sizun-man e couent ar Seurezet-Venn, e Brasparts.

Peoc'h Doue var he ene.

KELEIER.

Ar c'honcours-bras er bloas a zeu (1879) evid ar seis departamant ar C'huz-heaul, Côtes-du-Nord, Finistère, Ille-et-Vilaine, Loire-Inférieure, Maine-et-Loire, Mayenne ha Morbihan, a vezo dalc'het er gear a Laval, d'oc'h adalec ar Sadorn 3 a viz Maë beteg al Lun 12 eus ar memes miz.

Ar re ho deffe c'hoant cass eun dra benag di a renco scriva d'ar ministr al labourou douar hag ar c'honvers d'ann diveza tout d'ann devez kenta a viz Ebrel.

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1 l 60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 86). DISSADORN 26 A HERE 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Westr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hivizikeu an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

AL LEZ.

E 'mer breman oc'h ober Rejistrou ar parræsiou evid ar bloas 1879. Ma ve eun dra benag da chench ennho, ho c'hriski pe ho bihanaat, e vezo red cass kelou d'ann autrou de Kerangal abars ann devez kenta a viz Du.

Kemper, 26 a viz Here 1878.

Abars pell e tigorro adarre cambr ann Deputeet e Versailles. Petra raint? Siouas! Neubeut a draou mad mar g'hellont ober ho c'hoant. En droman, goassoc'h evid kent, e vezo græt brezel d'ann Ilis. Ne gredan ket e claskefent enebi doc'htu oc'h beleïen ar parræsiou, na memes oc'h ann oll Relijiuset, ne gredan ket e claskefent tenna doc'htu digant ann abadet iaouanc ann dispans da vont da soudard egis ma carfe ar Gambetta hen ober, mæs eun dra so hag a rafint : ober eur brezel didruez da gement hini eus ar Relijiuset a vez breman oc'h ober scol d'ar vugale ha d'ann dud iaouanc, n'eus fors pe int a vezo Beleïen, pe Freret, pe Seurezet.

M'ho deffe furnez n'her grafent ket. Ma ne vijent ket evel doueou faus ann Ejiptianet ho devoa eur skeud diouscouarn ha daoulagat, mæs ne glevent sort na ne velent banne, e alfent clevout diganeomp, peautramant guelet ho unan, penaus biscoas gouarnamant e Frans n'e bet tostoc'h da veza discaret, nemet en devez m'he deus commanset ober brezel d'ar Relijion, brezel d'ar veleïen, brezel d'ann Ilis catolic.

Piou a sonje dezho beza creoc'h eget ar re a ioa a penn ar c'houarnamant e 1793, ann oll a grene gant spount dirazho seblantout a rea e vijent bet ar vistri da viken ha gouscoude int eo a so bet discaret hag ann Ilis a chomm atau en he za.

Ar c'houarnamant a so deut en ho goude hag a oa hanvet ann *Directoire* a so bet discaret, rag m'he devoa clasket affer ous ar Pap Pi VI hag he harluet pell eus Rom.

Ar c'henta taul boc'hal scoët var dron Napoleon I a oe pa reas eur c'hement-all d'ar Pab Pi VII.

Marteze e sonj d'ar Gambetta beza finoc'h, beza creoc'h, cahout muioc'h ners ha galloud eget ar re-ze!

Tirantet ar Republic 1793 ho devoa great d'ann Ilis goassa brezel so bet biscoas, serra ann Ilisou, cass ar veleïen d'ar prisoniou, d'ar chafaud, miret outho (e kement ha ma hellent) da rei sacramanchou d'ann dud cristen. Ar veleïen a ioa chomet er vro, na hellent rei sicour d'ar gristenien nemet dre guz ha gant ann danjer eus ho buhez. Rag-se pa zeuas Bonaparte da zigori ann Ilisou ha da rei d'ann oll al liberte da heulia ho Relijion hervez ho c'hoant e oe digemeret egis eur salver.

Mæs pa glascas d'he dro ober brezel d'ann Ilis, neuze eo e commansas coueza; ha d'ann devez ma reas prizonia ar Pab Pi VII neuze eo ma scoas var he drôn ann taul diveza a dlie he ziscar abars nemeur. Ia Pi VII prisonier e palæs *Fontainebleau* eo en deus great da Napoleon I coueza, kentoc'h eget ar brezel a enep ar Russianet.

Mar d'eo bet discaret Louis Philippe a zivar he dron n'eus bet ken caus nemet ar brezel a rea *dre zindan* d'ar Relijion gristen.

Napoleon III d'he dro en deus enebet ous ar Relijion e Frans ha mar g'en deus collet ar Pab hirio, ann oll douarou a oa bet roët d'ann Ilis, evid he sicour d'ober he dever var ann douar heb cahout ezomm eus den, n'eus ken caus nemethan. Rag-se e Sedan e couezas dorn ann autrou Doue varnezhan hag e oe trec'het gant ar Prussianet ha ni sicouas assambles ganthan!

Breman eo deut tro ar Republic-man. Petra benag e sonje da gals a dud ne heller mui e Frans ober brezel d'ar Relijion, setu potret ann tu cleis o c'hourdrous enebi ous ar veleïen hag ous ar Relijion : setu int, evid difenn, (a lavaront) scoliou ar c'houarnamant, o clasc miret ous ar Relijiuset scolia, deski ha sevel ar vugale hag ar iaouankizou.

N'ho deus ket desket dre exempl ar re all petra so ous ho gortos mar kendalc'hont oc'h ober evelse brezel d'ann Ilis, hag o clasc, evel ma reont tenna ho liberte digant ar pennou-tiegez.

D'ann tad ha d'ar vam eo e guirionez, ha dezho hebken choas etre scoliou ar Relijiuset ha scoliou ar vistri-scol tud ar bed. Int a renc beilla var ene ho bugale : ma vent kiriec dezho da vont da goll, int a renco respount dirag Doue, mæs ar c'houarnamant na hell, e nep fæsoun, ho c'hontraign da gass ho bugale da eur scol ne blijfe ket dezho.

Hogen evid ma hello ann tad ober he choas, e kichen ar scoliou renet gant mistri-scol tud ar bed, e renc beza ive scoliou renet gant Relijiuset. N'e ket ann dra-ze a glasc ar Radicalet. Aoun ho deus ne iafe re a vugale da scol ar Relijiuset, setu perag e fell dezho taul ho scoliou

en traon : ha gant aoun ne iafe ket ann oll a du gantho, e fell dezho rei d'ann oll bugale eun descadurez *radical* ha contraign anezho da vont d'ar scol gant mistri-scol kelennet gantho rag ann oll a *renco* mont d'ar scol, ne vezo mui scol all ebet nemet ar scoliou-ze hag ar vistri-scol a vezo e penn ar re-ze a renco deski (ha netra ken) ar pez a vezo gourc'hemennet outho gant ar Radicalet. Panefe-ze e vezo græt dezho evel m'en deus græt prefet ann Ariège da eun 200 mestr-scol benag a so bet pourmenet eus ann eil penn eus ann Departamant d'egile. Ar bersecution eo a so breman o tigorri. Padout a rai keit ha ma plijo gant Doue; mæs ar pez so sur, neus fors penaus ez ai ann traou, ann Ilis a vezo c'hoas en he za, pa vezo, pell a vo, ar Republic-man gourvezet er bez.

A.

AR REVOLUSION.

(*Pemzecvet loden.*)

XXIV

HA RED EO DEOMP CLASC OBER AR PEZ NE DEO KET POSSUBL ?

Ar c'henta so d'ober, eo guelet hag *impossubl* eo e guirionez ober eun dra benag ! Ar ger-ze *impossubl*, e leverer n'e ket gallec; me ne ouzon ket ha guir e ve, mæs me voar ervad ne deo ket cristen. « Ar pez a so impossubl evid « ann dud a so possubl evid Doue. » Ar bed o veza ker fall evel ma oa pa varvas Jesus-Crist, ez oa impossubl ha teir gueich impossubl e teufe daouzec pesketaër d'he gonvertissa, d'he lacaat da enori evel eun Doue, ann hini ho devoa he staget ous eur groas; impossubl a oa e alfe biken sant Per kemer er Vatican plas ann Impalaër Neron. Histor ann Ilis eo great gant ann oll draou impossubl eo deut hi abenn anezho. Jesus-Crist en devoa hel lavaret d'he Ebestel : *et nihil impossibile erit vobis :* « Netra na veza impossubl « evidoc'h » (S. Luc, XVII, 19). Ne deo ket diæssoc'h, a gredan, convertissa ar bed hirio evid ne deo bet d'ann Ebestel convertissa ar bed pa oa païan. Ar memes armou hon deus : descomp en em zervicha anezho : heuliomp ar memes hent eveldho; hirio evel neuze ar Feiz a vezo treac'h.

« Marteze avoalc'h, a lavaro eun neubeut cristenien digaloun. Mæs pa eo eat ken doun grouiou ar Revolusion etouez ann dud, brema pa na hell mui ann Ilis, hen anzavout a rencomp, discuez ar galloud he deus var ann oll boblou; pa ne velomp ann traou em amzer da zont nemet mont atau var voassaat, ha ne servichfe ket muioc'h ha ne dalvesfe ket guelloc'h d'ann Ilis he unan kemer ann traou egis m'emaint ha plega eun tam benag d'ar Revolusion? Mar fell dezhi derc'hel re stris marteze e collo tout, ma ne goll ket tout, pegement a zispac'h ne savo ket a enep dezhi ? » —

En em drompla cals a rit : en eun amzer egis houman, ann den a renc anaout hag heulia mad ar virionez ha netra ken nemet ar virionez. Ar guirionezou roët deomp gant ann autrou Doue a so bet disprijet ha dilezet gant ann dud, *diminutæ sunt veritates a filiis hominum*; kement tra a hell santelaat ann den ha lacaat anezhan da veva eur ar guir vuhez, evid ar Relijion, evid ar sosiete, evid ann tiegeziou, ni a anav ann oll traou-ze ; ar voïen hag ann dever hon deus d'ho skigna oll etouez ann dud : ho rentomp eta dezho, panefese emaint o vont da vervel. Na sellomp ket ous ann dud nag ous ho furnez ha ne glascomp ken nemet plijout da Zoue. Furnez ann den a gollfe tout. *Prudentia carnis mors est.* Bezimp fur, ia, mæs d'eus furnez Jesus-Crist. Ar bed a lavaro e vezo collet hor skiant vad ganeomp, ha biscoas ne vezimp bet furoc'h : prezegomp atau evel m'hel lavar ar feiz deomp : prezegomp heb ehan, corrijomp anezho; pedomp ha discuezomp sclear dezho e peleac'h ema ann droug hag ar pec'het. Sant Paul he unan eo a ro ann ali-ze deomp « enn hano Doue hag enn hano Jesus-Crist barner « ar re veo hag ar re varo. » Ha goudeze o velet dre avans sempladurez ann dud a so breman e lavar c'hoas : « Dond a rai, e guirionez, emezhan, « eun amzer e pehini ne c'houzanvint mui ar « guir lezen, mæs, dallet gant ho fassionou, ez « afint da heul doctoret diskiant ar bed, a veulo « anezho evid ho c'holl; ha neuze o pellaat eus « ar virionez ez afint da heulia a beb seurt fals « credennou. Evidhoc'h-hu n'ho pe aoun ebet « mæs bezit atau var evez. » Ar Reglen-ze a so sclear avoalc'h, bezimp courachus avoalc'h evid he heulia.

« Hogen ïouhet a vezo a enep ann Ilis ? » — Iouhet e vezo, guir eo, mæs pa vezint scuis e rofint peoc'h deomp. Hag hirio ha n'her greont-hi ket bete re ? Petra eo ar gazetennou evid ar pez brassa ? Petra eo ar Politic ebars enn Europ hed a hed, nemet iouhadennou spountus a enep ann Ilis rag ma ve tamallet dezhi e clasc commandi re ? Etouez ann trouz horrubl-ze savomp huel hor mouez ha prezegomp crenv. Red eo deomp cahout sonj ne hellomp ket tevel. Sant Paul ann hini eo hel lavar deomp. *Væ mihi quia tacui* (II Timothee, IV).

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Marvailou goude Gousperou.

(*Trede loden.*)

IAN HE VAM, AN HERMIT, LOUIS VIAN, LAURANS. E MAINT D'OC'H TOL O TREBI FRESKAT AN OC'H.

Ian he Vam. — Ne livirit netra, tudou, divar ben ar gundu a roan deoc'h. Ma viche bet beo va greg a ma ne viche ket dimeset va merc'h da

Louis Vian, e viche bet guelloc'h ar geusteren ; petra fot deoc'h ! Er brezel e gis er brezel.

Laurans. — Biskoas e bours batimant ebed ne don bet gouelloc'h eget ama.

Louis vihan. — M'hon divije bet edok sesis Paris traou mad evelhen ne viche ket, e leal, couezet truez varnomp.

An Hermit. — A me eleac'h grichou a gaf gras drebi eun tam leonisi.

Ian he Vam. — Peur dija e voa bet discleriet ar brezel ?

Louis vian. — Dan naontec eus a vis gouere 1870.

An Hermit. — A zalek an derves se ne glever partout dre Frans ak e Paris dreist oll nemet ar *Marseillaise.*

Laurans. — Perak eo bet great ar Marseillaise.

An Hermit. — An ton anhizi a zo bet coumposet, brema zo en daou c'hant vloas benak, da veza canet en Ilisou catedral var an ograou. En officer anvet Rouget-Delille a ioa e kear Marseill dan ampoent ma voa an oll rouantelechou eus an Europ o prepar da zont da zostra ar Frans, abalamour Napoleon I ak ar Republik ne reant nemet ho drosta ho unan. Petra reas an officer-ma, nemet ober er jansoun dindan an ear relijius-se a anavie, evit antani calounou ar zoudardet dre ma vijent o vont dar brezel? Mæs Rouget-Delille nen divije biken kredet e voa o composi eur ganaouen evit alumi tan ar brezel civil, ken nebeut na ne voa an dra-ze e sonch ar musician bras en deus great an ear-se ardurus, rak ne felle deza nemet lakat karet an aotrou Doue, mes ar republicanet rus a voar ober revolusion e kement so.

Ian he Vam. — Ama oa deuet ar c'helou, en devechou kenta a vis eost, penaos e Sarrebruk hon doa gounezet, a memes e counter e voa darbet da vab an Impalaër beza tiset, ar voulet a zastumas e unan var an dachen ak en lakas en he c'hodel.

Louis vian. — Ia, ia, a kemense a so caos e vije great anezhan : Paotrik ar voulet, e gallec *l'enfant de la balle.*

An Hermit. — Daou zervez goude affer Sarrebruck e c'herruas e Paris ar c'helou e voa gounezet ganeomp eur victor deus ar re vrassa. Dioc'-tu e voe laket leun a bavillounou er prenecher. Mæs en eur goude e voe discleriet penaos ne oa ket guir ; Bismark eo, a ioa oc'h ober an ouill ac'hanomp. Credi a c'hellit ne voa ket laouen an dud o tastum o favillonnou. Dar pevar euz a vis eost ar general Douay a voe trec'het a lazet e Wissembourg ; d'ar c'houeac'h, Mac-Mahon a voe flastret he arme e Wœrth, e Freischwiller ak e Reischoffen. Mac-Mahon a deuas goudeze da gear Chalon. Di e kasser leun a droumpou. Gantho ez eaz var zu an Nord. Bazaine a ioa paket he Metz. An dud abil a lavare en doa c'hoant Mac-Mahon de zilivra evit unani o diou arme a beza creoc'h. Mæs Molk general ar Prussianet a viras outho. Prim a buan e tappas an Impalaër ak arme Mac-Mahon e kear Sedan ; forci a reas Bazaine da jom e kear Metz, ak e kassas a vole vont eun arme vras var zu Paris.

Ian he Vam. — Ak on troumpou ni a iea da Verlin ! Sivoas deomp ! divinourien oant pa grient a boues penn dre ama, a partout credabl : da Verlin ! da Verlin ! Paour keas bugale !

Laurans. — Kement a ma ze ar Prussianet en ent kountit deomp petra basse e Paris.

An Hermit. — Dar pemp a vis guengolo e voe roet deomp da anaout carg peb hini deus gouarnamant *difen an nation.*

President ar c'honseil, Général Trochu ;
Afferiou estranjour, J. Favre ;
Interieur, Gambetta ;
Brezel, General Le Flô ;
Marine, Vice-Amiral Fourichon ;
Justis, Crémieux ;
Instruction publik, J. Simon ;
Finances, Ernest Picard ;
Commerce, Magnin ;
Travaux publics, Dorian.

Ian he Vam. — Ak Rochefort !

An Hermit. — E ma divesatoc'h a voe carget d'oc'h ar varricadou.

Ian he Vam. — Assa cetu aze eun neichat anoiou assames, a ne zint ket sur avoalac'h divar ar memes labous.

An Hermit. — Pa vez crog an tan goal en eun ti, ne zellor ket da biou e passeer ar zaillat dour, nemet e vo casset da vouga an tan. Tan goal ar vrezel a ioa crog er Frans, a ne c'heller ket beza re a dud, nemet e vije bolontes vad da en em sicour. Dar pemp ive a voe decidët ne ioa muc'hi na cambr Deputeet na cambr ar Senat.

Ian he Vam. — Louis vian lavar dime perak ne voe ket great rak dal electionou nevez dre ar Frans !

Louis vian. — Allas ! me c'hoar me ! Ne doun nemet tabouliner.

An Hermit. — Dar c'houeac'h, Jules Favre a scrive da gement so a c'houarnamanchou penaos ar Franchichen ne rochent nac eur meutat d'oc'h ho douar nac eur mean d'oc'h ho forchou dar Prussianet, ar vourc'hichen a lavare ouspen ; nag eur skouet d'oc'h ho ialc'h.

Ian he Vam. — Comchou fier, mæs goude e zeus bet ranket rei lod doc'h an Alsace a doc'h all Loraine, renta ar forchou, a pea pemp miliard en arc'hant.

An Hermit. — D'ar seis e c'herruas Vinoy gant he arme, 1500 soudard, campi a reas var ar Champ de Mars ak en avenu ann Arme vras. A

zalek ar seis petek ar pevarzek e c'herrue bemdes mobilet deus bep karter ar Frans. Oh ! na me a dridas va c'halon pa glevis e voa erruet bretounet eus va bro er ger veur ! Etre tant ar Prussianet ne joument ket da ourzal. O clask paka Vinoy edont ak ar rest d'oc'h arme Mac-Mahon e devoa gallet achap.

D'an 8 edont e Sant Dizier (Haute-Marne) dan 9 e maint e Vitry. Eno e roont da anaout da dud ar vro nint ket obliget muhi da vont da zoudardet e touez ar Franchichen.

Laurans. — Egis pa vichent dija eat da Brussianet.

An Hermit. — Dan dec e maint e Château-Thierry ak e Montmirail ; dan unnec e c'herruont e Meaux ak e Crecy, d'an daouzec cetu 40,000 Prussian oc'h antreal e kear Crespy-en-Valoi (62 kilomètr d'oc'h Paris) ak e Nanteuil (49 kilometr d'oc'h ar Gear Veur.)

Dar pevarzec e maint e Senlis ; dar pemzec, e Villiers-Cotterets ; dar c'houezec e treuzont ster Seine e Juvisy en eun andret e voa igel an dour. Er goumbat a zo en Athis ; dar seitec e c'havansont, egis eur roued da baka pesket, var pemzec leo ledander, a zalec Villeneuve-Saint-Georges petek Pontoise, var an tu deo da ster ar Seine. Daou general a zo o coumandi anezo, Vogel ak Falkeinstein.

An derves-se ec'h echuas evit Paris ar frankis da vont er meas kouls a dar rest deus ar Frans dont enhi. Brema emaomp o vont da velet ar goumbagou etrezomp ak ar Prussianet.

Ian he Vam. — Petra dime ; ak e Paris daoust ak an dud a joume da ourzal !

An Hermit.— Oh ! ne, goulen digant Laurans a digant Louis Vian a no deus ket gouelet e coajou Boulogne, Luzembourg hag iniennou c'hoas, 220,000 danvat, 40,000 eugen, a 12,000 pemoc'h. Eus a vleud e ioa 500,000 kintal. Eus a gik sal pe mad en eur fecoun all da c'horren, e ioa 40,000 kintal, a leun a besket sall ; olen ne vanke ket ; ris a ioa 100,000 kintal ; cafe 10,000 kintal, ouspen-se e voa leun a bourvision e peb tieges.

Ian he Vam. — Pegement a boues eur c'hintal ?

Louis vihan. — Assa, va zad caer, ne c'houzoc'h ket e zeo cant lur ? Red e vo ho cass dar skol laïc, gratuit, obligatoire.

Ian he Vam. — Perak ne lavaroc'h ket cant lur ; ar ger-ze dal ar c'hintal ; a ne daffen ket dar skol evit ken neubeut.

Laurans. — No peus ket a sonj ive penaos e chomas ar Parisianet eis dervez benak da ober fest dar republic goude ma voe ganet ?

An Hermit. — Pebes koll amzer ! D'an dek e voe devet lod d'oc'h ar c'hoajou da viret na rojent abri dar prussianet : dan unnec eur million a dud a rea procession var dro imach Strasbourg.

Ian he Vam. — Muioc'h a vad o divije great dar gear-se saisiet gant ar Prussianet, o vont e procession gant relegou santes Jenoveffa.

J. M. C.

ANN AVR.

(*Trede pennad.*)

Ma o peus c'hoant breman da c'houzout ar pes a ran evit ar Vretounet en Avr, lennit ar pes a zo aman varlerc'h.

Azalek mis du beteg gouel an Dreindet e prezegan dezho bep sul, teir goeach ar mis e Sant Frances, hag eur veach e Sant Nikolas. En amzer all, diou veach ar mis ebken, eur veach e pep hini eus an diou Ilis. Meur a hini eus an dud oajet ispisial a vije kountant da glevet sarmoun bep sul epad ar bloas, mes ar iaouankisou peurvuia en em dol epad an amzer vraô d'ar c'hoariou ha d'an dansou, ne ehanont tam en Avr epad an hanv. Setu perag em eus sounjet oa guelloc'h lezer ho liberte gantho da ober o jeu evel ma keront, gant aoun n'ho divije her c'hemeret en despet dinn. Hag ouspen, ma o deus ar vretounet plijadur o fringal, an Normanted o deus da vihana kement all oc'h evessaat pegen skanv eo ho divesker, ha peger brao e lammont oc'h soun ar boumbard hag ar biniou. Ne gavont netra ken ebatus a leverer. Bez' e zeus gousconde eur sulves eus an hanv hag a espernîn atao, guella ma c'hellin evit ann Ilis, dreist ar sulvesiou all, hag hounnes e vezo an diveza sul eus a vis gouere. Da genver an derves-se em eus c'hoant e ve great gant solennite en Avr, gouel Santes-Anna, patrounes Breiz-Izel. Dija er bloas man, daoust ma n'hon deus ket c'hoas skeuden hor patrounes santel, em oa pedet va c'henvroïs da zont en derves-se d'her goëlia ar muia ma c'helchent hag int so deut avad *propit* en despet d'ar c'hoariou a ioa neuze o ren dre gear. Esper em eus eta e zai var gresk bep bloas dre aman an devosion evit santes-Anna, ha ma ve etoues lennerien *Feiz-ha-Breiz* unan bennag hag a ve kountant da rei an dourn evit sikour prena ar skeuden ha ficha he aoter, e vezo resevet e offrans gant anaoudeges vad.

Mes setu me pell dious ar pes a dlien da lavaret. Distroomp eta var or c'his. Be veach ma tlean sarmoun, e ves kanet ar pedennou da genta. Mes aman avad e oue eun abaden dar goumansamant.

Ma o peus sounch, em eus lavaret deoc'h e zeus en Avr bretounet eus a gement korn zo e Breiz. Hogen, pep hini eus ar re-man en deus e langach hag e fesoun da gana ha ne dint tam henvel eus an eil départamant d'egile. Er Finister zoken an oll a c'hoar e zeus da neubeuta tri iez hag a ro dioc'htu da anaout eus a beleac'h oc'h, pe eus a Leon, pe eus a Gerne, pe eus a Dreger. Mad, lakiit eur vanden Leonardet, Kerneis ha Tregeris da gana assambles, ha na vezo ket dies deoc'h koumpren ne ket muzic an æles a vezo gantho. Buhan e vezo roget ho tiskouarn deoc'h evit neubeut ma vent kizidik, ha pa ne ve zoken moues faout ebet en ho zoues. Petra da ober eta evit lakaat an oll ha hunan ? Setu aman ar pes am eus great. Mont a ris da gaout eur mouller eus an Avr hag a zo map bihan da eur bretoun, (eun den mad kena, ha douget cals evit ar Vretounet, daoust ma n'hen deus morse anavezet ho langach) hag her pedis da voulla dînn eun neubeut leoriou bihan evit uzach va c'henvroïs, leoriou e pere ema ar pedennou e gis Treger, hag eun dra bennag all c'hoas, ar pes a reas gant cals plijadur. Pemp kant a oue rentet dîn pemzek des goude, hag oll int eat er rout, eb ma choumfe nikun etre va daouarn. Breman da vihana e zeus moyen d'en em glevet, hag ar c'han a ia mat sur en dro. Marteze Leonis kouls hag ar C'herneïs, na vezint ket bet goal gountant, abalamour m'am eus roét ar choas da bedennou Treguer kentoc'h eguet d'ho re, mes red oa choas, hag ar penn-kaos m'am eus ho joaset eo abalamour ma zeus kals muioc'h a Dregeris en Avr eget ar re all. Setu aze eta ar c'han var e dron, mes ne ket echu an abaden evit an dra-ze. Er penn kenta pa zean da brezek, goas ebet kazi na vije a zirak ar gador-zarmoun. Unan bennag a vije en ilis aman hag ahount, mes kuzet mad adren ar pilierou. Ar goazet a zo kel lent en ilisou.

Var ar poent-se a dra zur, e zeus kals kemm entrezho hag ar merc'hed. Ar re-man ne vezont ket pell evit lounka eun ilis. *Chœur* hag all e zafe gantho ma vent lezet. Koumans a ris eta pedi ar goazed d'en em ziskoes eun tam, mes van ebet na rejont. *A la fin* skuis o pedi, e krogis e kollierou ho jileten hag a fors da jacha varnho em eus gellet ho lakaat da zispaka. Hyrio ar re a zo boas da zont d'ar pedennou a zao sounn o fenn beteg ar penn huella eus an Ilis, ha goal gountant oun zoken anezho, rag selou a reont gant ar brassa evested. Goude ar zarmoun e ves roet bennos ar zakramant ha kanet an angelus hag eur c'hantik all pa ves amzer. Eur ger en eur achui divar benn ar Pask. Pet a zounch deoc'h, lenner, a zo bet oc'h ober o fask etoues bretounet an Avr ? Mez em eus oc'h hen lavaret, n'e ket evidoun, rag kredi a ran beza direbech var ar poent-se, mes evitho. Ma ! setu aman ar viriones.

Kovesseat em eus etre tout tri c'hant pemzek, c'hoezek goas ha triugent, ha daou c'hant nao ha tregont maoues. Lakeomp breman e ve bet kement all eus ar re a c'hoar gallek o kaout beleïen ar vro dre m'ho devoa choazet ho c'honfessour araok ma voa eur belek bretoun en Avr, pe otramant abalamour ma n'ho deus ket bet va c'havet p'int bet ous va c'hlask dre ma renkan koves e diou Ilis, e Sant Frances hag e Sant Nikolas, an dra ze a ra etre tout eun niver a c'hoec'h kant tregont o deus great ho dever a gristenien (630 var 6,000). Tennit breman ac'hano ar vugale eus a bere nem 'eus ket ket da zoursial nemet tam gallek ebet na ouessent, hag e kafot meurvad eveldon-me tri mil da neubeuta ha n'ho deus ket great ho fask.

Tri mil bretoun savet er relijion gristen ha deuet en Avr da veza lezirek aouallac'h var affer ho silvidiges evit nounpas muy sounjal ennhi, evit ober faë var gorf ha goad hor Zalver a servich da vagadures d'an Eneou, oh ! nag e zeo glac'harus kement-se ! Mes goude tout pep hini a respounto evithan he hunan. Kredi a ran beza great ar pes a ioa em galloud evit ho dougen da ober ho dever.

Prezeget em eus dezho an aliessa m'am eus gellet ; bet oun araok Pask e ties an darn vuia, evit ho alia da dostaat ous an daol santel ; be veach m'ac'h en em gaven gantho var ar ruiou e tigassen da sounj dezho d'eus ar pes o devoa da ober ; Petra a c'helljen da ober guelloc'h ? Deus eur c'hostes all, n'eus hini kenneubeut a ne c'houfe e ve eur belek bretoun aman digasset *expres* evitho, pa ze guir en oll ilisou ha chapelou kear e zeus eun affich var behini e merket mare ar pedennou hag ar momentchou ma kaver ac'hanoun evit koves, hag evelse ma zeont da goll, n'ho devezo nemetho ho hunan da damall eus ho c'hollediges.

Pedit evitho, lenner, evit ma tigorint ho daoulagad, hag evidon-me ive, m'ar plich, evit ma rînn muioc'h a vad en ho zoues. Eur c'hals anezho daoust d'ar vues fall a gunduont n'int ket c'hoas kaledet aoualc'h er pec'het evit ma ve ret dizesperi eus ho silvidiges. Lod zoken ne deont gant an hent a dreus nemet abalamour ma ne gredont ket beza ker koupabl evel ma zint oc'h ober evel ar re all. Evelse er bloas-man gant gras Doue em' eus gellet konvertissa c'hoec'h ha tr ugent eus a bere kals a dra zur o devoa eun hevelep kredans. Mes evel ma velit ar pes a zo great a zo dister e kenver ar pes a joum da ober. Eur bedennik eta, bretounet Breiz-Izel evit ho kenvroïs eus ann Avr hag evit ho omonier.

DIVES. J. L.

Ar Republicanet divar ar meaz en Exposition !

Setu aman eun taol caër, c'hoarvezet n'eus ket pell, hag a zizono ar republicanet divar ar meaz euz ar c'hoant da vont eur veich all da velet ann *Exposition* da Baris.

Eur vanden euz ar seurt republicanet-se a oa eet, breman 'z euz diou pe deir zizun da velet ann

traou caër à zo enn *Exposition*. Pedet e oant bet da vont gant ho Depute, republican eveltho. Pa o devoe cavet ho Depute, a bedjont anezhan da gaout ar vadelez da ziscuez dezho ar pez en divije gallet ober ar muia plijadur dezho. Hon Depute a gommansas scrabat he scouarn ; rag nec'het e oa ; gouzout a rea mad-tre, penaoz ann dud divar ar meaz, ne gavont brao nemet ann traou divar ar meaz ; ann traou *kis-kear* na blijont ket dezho. Petra ra hon den ? Cass a ra he vignonet da eur c'hater euz kear Paris e peleac'h e oa renket all louenet-corn, hag al louenet all. Goude beza guelet an ejennet, ar c'hezek, ann denvet, hag cals louenet all,e tigouechont el leac'h ma oa plasset ar moc'h, (respet deoc'h,) Eno hor republicanet a jomas digor ho fernier gantho ; sebezet oll o velet louenet ker bras, ken lard !!! Epad ma oant evelse o tic'hinaoui euz all louenet reunnec-se ; eur Saoz a teuaz da basseal hag a lavaraz dezho : « Oh ! nag ann traou 'zo en Expo-
« sition a zo caër !... Da Bariz a renker donet
« evit guelet *moc'h euz ann daill* a meuz guelet
« abaoue ma e mon er gear-man ! »

Ar Saoz a felle dezhan prezec eus ar boulou graiss ha druoni a ioa dirazhan, ha ne vije ket bet æz gouzout petra oant ma, ne vije ket bet scrivet ho hano eoc'h d'ho fenn ; mæs ar re all, o sonjal e oa oc'h ober goab anezho, a sellas a gorn outhan hag a dec'has cuit buhan ac'hano, mezec evel eul louarn paket el laz gant ar iar. X.

KELEIER.

Ann Autrou Dupanloup escob Orleans a so bet anterret er gear a Orleans dimerc'her diveza, 25 eus ar miz-man.

E parræs *Vallet* (Loire-inférieure), ar Frer a ioa o terc'hel scol ar barræs a so bet lakeat er meas eus ann ti-scol gant ann archerien var ann urs roët dezho gant ar mear ha scrivet eus he zorn.

Ractal en deus digorret he scol adarre en eun ti a so bet prestet dezhan, hag en deus a vreman 50 scolaër. Ar mestr-scol, den ar bed, lakeat en he blas en despet d'al lezen, en deus ive digorret he scol. *Tri* scolaër n'en deus ken.

Kement-se a ziscuez anat ne deo ket ar mear a unan gant ar baræssionis all, hag ive ne blij ar muia moueziou d'ar Radicalet, nemet pa ganont a du gantho.

Ar gazeten ar *Centre* a zigass deomp kelou eur sacrilach nevez c'hoarvezet e *Désertines* (Allier).

« A viscoas e veljeur eur groas mein var unan eus ann henchou a gass d'ar barrœs-ze. Ma ! ar groas ze a so bet discaret gant torfetourien sacrilach. Evid hen ober ho deus renket poania ha c'houezi cals, rag ar groas-ze a oa fountet mad hag he devoa etro deg troatat huelder. «

Re aliæs, siouas ! e veler breman ar seurt torfejou scrijus-ze ha n'eus ken caus nemet gevier ar gazetennou fall, a enep ann Ilis, a enep Doue.

D'eus *Genève* e scriver d'ar gazeten *la Liberté* d'eus Fribourg.

« En eur geric vihan d'eus departamant *l'Ain* diou leô d'eus Genève, hag a so he hano *Ferney Voltaire*, ez eus bet c'hoarvezet er bloas-man eun dra hag a dlefe lacaat ann dud fallacr da sonjal eun tamm benag.

« Er geric-ze lod ho deus bet c'hoant d'ober, evel e Paris, eur gouel-vras en enor da *Voltaire*: lavaret a rejeur soken e oa red sevel var feunteun ann dachen-vras, patrom ann den dizoue ha difeis-ze n'en deus gouezet morse nemet blastemi ann hano santel a Zoue.

« Ractal unan eus keris, ann autrou X, a ia da c'houlenn arc'hant digant re all e kear, mæs abars ma oa anter-c'hreat he dro, e varv en eun taul. Eun all a gemer he blas, hag eun neubeut devejou goude e cassjeur he gorf d'ar vered.

« Ann daou varo trumm-ze a laca ar re all da sonjal, hag ann oll a grede ne sonjefe den ebet mui en em lacaat e penn eus an affer. Hogen, mab ann hini a apparchant outhan ar maner e peleac'h eo bet gueichall Voltaire o chomm,a fell dezhan cass ann traou da benn. Siouas dezhan ne oa ket c'hoas achu patrom Voltaire pa varv he unan d'he dro !

« Evid ann taul-man avad, a levere ann oll, den ebet mui na gredo mont larcoc'h gant aoun da veza scoët evel ann tri all. Ma ! Perc'hen ar maner, ann autrou David, petra benag m'en devoa guelet he vab o vervel a lavaras : ha ne ve nemedoun o sicour, e vezo evelken achuet ann affer. Rei a reas urs eta d'ober patrom *Voltaire* ha pa oe achu e oe lakeat er plas a oa bet merket evithan var feunteun ann dachen vras.

« En devez ze e oe græt, na petra 'ta eun doare prosession gant ar patrom-ze hag eun neubeut devejou goude ann hini a ioa e penn ar brosession, o ren anezhi, a varvas en eun taul.

« Erfin ann autrou David, he unan, a varve d'ar iaou 3 a viz Here.

« Setu eta pemp den o vervel dindan neubeut amzer, goude ma oant bet o clasc enori goassa enebour ann Autrou Doue. Ar re fall a lavaro : *Maro int rag ma oa deut ho heur ;* mæs ni cristenien a lavaro : *scoët int bet gant Justis ann Autrou Doue.*

Ann autrou Prosperi-Buzi, kenderv d'ar Pab Leon XIII, d'eus tu he vam, a so maro n'eus ket c'hoas pell so.

Leset en deus e testamant d'ar Pab eur groasic-vihan var behini eo livet patrom hor Zalver Jesus-Crist. Ar groas-ze anezhi he-unan ne dâl ket cals a dra rag ne deo nemet eun tamic coat livet fall avoalc'h, mæs eun dra so a ro talvoudegez dezhi. Louis XVI he douge en he zorn pa bignas var ar chafaud da veza dibennet.

Beza Radical, so mad evid beva :
Da vervel ne dâl netra.

Gazeten *Postillon ann Havr* he deus digasset deomp eun neubeudic amzer so kelou ar maro ann Autrou Guillemard, radical mar doa unan. Couezet clanv eun tachat a oa, ec'h anavezas buhan e tostea ann termen diveza. Neuze e cassas kelou d'ann autrou person Sant Visant a Baul dont d'he velet.

Coëss a reas ganthan doc'htu hag o velet ann dud o tont endro er Gambr goude ma oa echu he goession e lavaras dezho a vouez huel hag heb aoun : Coëss am beus great : hel lavaret d'ann oll rag me a fell din e teufe oll dud ann Hâvr d'her gouzout.

O velet he sempladurez o creski, e c'houlennas he unan beza nouennet hag e resevas ar sacramant gant cals a humilite. Epad ma hen reseve hag eun neubeut goude e oe clevet o lavaret meur a veich ar c'homsou-man : Truez, va Doue, truez ! —

Serten eo,buhez ann den ne deo ket bet cristen; meur a veich ar gristenien vad ho deus bet da c'houzanv d'eus he bers. Mæs, pa veler eun den bet ker fall epad he vuhez, o c'houlen he unan he sacramanchou, ne heller ket miret da veza souezet oc'h anaout evelse peger bras eo madelez ann autrou Doue, memes evid ar re ho deus bevet pell diouthan.

Arabad eo gouscoude d'ar re fall, fiout re var ar seurt exemplou : n'eus ket pell e varvas en hon touez unan eus pennou bras ar Franmasonet, mæs Doue na reas ket dezhan ar memes grass. Sonjal a bellomp gouscoude en deus marteze, pa en em velas o vervel, goulennet pardon digant Doue da veza keit all he offanset; hogen da gahout aoun so n'en deffe ket. Ha neuze !.....

Guelloc'h cals eo, credit din, ober evel ann autrou Guillemard, goulen ha reseo he sacramanchou gant anaoudegez vad. Guelloc'h e ve c'hoas beva e guir cristen.

Ar gazetennou Radical o verca maro ann autrou Guillemard ho deus diouallet mad da lavaret en devoa bet eur maro cristen.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Gourmelen, person an Trehou, a so hanvet person Ergue-Gaberic.

Ann autrou Kerne, aumonier ar c'hollach e Brest, a so hanvet person ann Trehou.

Ann autrou Tournois a so hanvet aumonier Poul-ar-Bachet.

Ann autrou Troadec, bet person e Plouguer, a so maro er sizun-man.

ALLIER. — Lenn a reer er gazeten c'halleg L'*Union* :

« Pa en em laka ar pennou-braz, ann dud
« lakeet evit gouarn eur barrez da ziscar, evit
« plijadur ober droug, ar c'hroaziou savet gant
« ho zud-coz da renta testeni euz ho feiz, ec'h
« heller lavaret e ve eat bazic-tre ar relijion e
« calon ann dud didalvez-se. O velet tud, bet cris-
« tenien, tud badezet, o tiscar croasiou, ha ne
« deo ket eun druez ! Goude kement-se ne deo
« ket souezuz e teuffe ann adversourien touet euz
« ar relijion gristen da gemeret ar blijadur-se,
« d'ho zro, pa dro ar sorriennou sot-se enn ho
« fenn.

« Setu ar pez a zo c'hoarvezet enn *Iseupe* (enn
« *Allier*) dimeurs-da-nos diveza.

« Al lamponnet-se ho deveus discaret ar c'hroa-
« siou a zo e kichen kear *Duret* ha kear *Pauloup*,
« da beleach e iele ar prosession evit ar c'horais-
« bihan hag evit ar pardonniou. Ar c'hroasiou-se
« a oa great gant potin, pe c'houarn-teuz : rag-se
» me ho ped d'am c'hridi, ne d'int ket bet dis-
« caret gant unan na daou zen hebken. Eur van-
« dennat vad a lamponet a dlient beza. Ann tam-
« mou euz ar c'hroasiou-se a so bet taolet du-ma
« ha du-hont. »

Evit petra e tiscarer ar c'hroasiou, a gav deoc'h, lennerien keaz ? Evit gallout sevel en ho flas croaz ar vouintellerez. Evit-se dalc'hit mad d'ho croasiou, ma o peuz c'hoant da zerc'hel ho pennou var ho tiouscoaz !...

(DEUX-SÈVRES). — Scriva a reer d'ar gazeten galleg hanvet *Poitou* :

« Prefet departamant *Deux-Sèvres* (ann den-ma a c'heller lemel he garg diganthan, ar guella mad so !) en deuz scrivet « d'ann *hini e oa dleet* » eul lizer evit rei da anaout en devoa casset da gastrillessa al leanezet a rea scol d'ar vugale er gear hanvet *Argenton-Château*, ha lakeet en ho flass eur vestres-scôl, eun dimezel-goz, pemp pe c'houec'h garlantez euz he gouzoug !...

« Mæz ne ket tout ! Na gredfec'h biken abalamour da pe seurt abek eo en deuz ar prefet-man lakeet al leanezet e meaz euz ho zi-scol ! Speret eur prefet republican a renker da gaout abars beza gouest da ober eur seurt taol-micher. Setu ama he guden dibunet brao tre.

« — Casset am euz al leanezet kuit, emezhan, abalamour pa oa goulennet digant parressioniz Argenton-Château lavaret dre voueziou, pe int o divije dalc'het al leanezet, pe n'ho divije ket, ne oa bet nemet eis mouez ha cant o lavaret *ia*, var gant unnek mouez o devoa lavaret *nan*. Setu aze un abek.

« Hogen, ouspen tri-c'hant den, hag o devoa guir da voti, n'ho devoa ket gallet hen ober, rag miret mad e oa bet kement-se out-ho ; hag ann dra-ze en despet d'ar frankis a ro al lezen da bep den honest. Petra a zo penn-caoz eta ma n'o deuz ket gallet ann tri c'hant-ma ober ho moueziou evel ar re-all ? tud re-vad a oant evit anaout izomou ar republicanet : ann tri c'hant-se o divije cavet guell ho mad ho unan eget hini ar Republicanet ; hag o divije dalc'het mad d'ho sœurezet.

« An autrou *Cotelle* — hano ar prefet eo — a lavar ouspen var he lizer : Ann taol-trok am euz great a laka ann traou er mod ma oant arog ar bloaz 1872 ; d'ann amzer-se hebken, emezhan, ar vestres-scol a oa bet lakeet er meaz ; hag ar scol a oa bet roet da leanezet deuet euz n'ouzon doare peleac'h.

« Taolit evez mad er c'homzou-ma : arog ar bloaz 1872 kear *Argenton-Château* e devoa evit ober skol, eun dimezel evit mestres-scol. Oh ! nag ar republicanet a gar displanta carrotez-rus !.. Ma carje ar prefet beza lavaret e oa leanezet oc'h ober skol e kear *Argenton* abaoue ouspen tregont vloaz a oa,arog ar bloaz 1872, neuze en divije lavaret ar virionez-blean : mæz breman n'en deuz ket. Guir eo er bloavez 1868, pe 1869, lod euz ar pennou-braz euz ar barrez o devoa c'hoanteet caout eur vestres-scol eleac'h al leanezet ; mæz ann traou ne oant ket deuet da vad.

« En eur lavaret eta, « e lakee ann traou en ho c'hiz coz, evel ma oant arog 1872, en eur lakat e meaz al leanezet, hag o kemer eur vestrez-scol en ho flass » ar prefet *Cotelle,* na zisken ket e gouëlet ar punz evit tenna dour neat ha sclear. Gouscoude na vije ket coustet kerroc'h dezhan lavaret ar virionez.

« Mæz ne ket tout c'hoaz ; e losk ar fouet ema ann duchen. Ar prefet *Cotelle* a lavar a vouez huel penaoz mennos oll barressioniz *Argenton* en em gav casset da benn dre ann taol-trok en deveuz great.

« Hogen, epad ann neubeut amzer ma z'eus bet mestrezet-scol e kear *Argenton,* o deveuz bet beac'h ha beac'h o caout nao pe zec scolaërez ; eleac'h al leanezet o devoa hag o deuz c'hoaz hirio ann deiz tost da zaou-c'hant scolaërez : Piou a oa deuet ar guella da barressioniz Argenton ? ar vestrezet-scôl, pe al leanezet ? N'euz fors ! nag eur vicher eaz ha didrouz eo micher ar mestrezet-scol e kear *Argenton-Château* ! Sonjit mad 'ta ! seiz pe eis merc'hig vian da scolia ; n'eo ket ann dra-ze eur vicher boanniuz ; hag ouspen, kavet vo ann tu da lezel a gostez lod euz ar c'henteliou, evel ar c'hatekiz, histor ann Testamant-coz hag ann testamant nevez, ha traou all henvel out-ho. Ha neuze, ar vestrez-scol-se a vo roet dezhi eul lojeiz euz ar c'haëra, bez' e devezo keuneud da ober tan kement ha ma caro, goulou da zevi, ha cals traou-all heb counta ar spillou da lacat en he c'hoeff, petra lavaran ! eun tok goloët a voukedougouenvet e devezo. Evit paëamant a vezo roet dezhi daouzec cant lur : pa eo guir eo eur vestrez-scol, ec'h hell beza paëet daouzec cant lur ar bloaz, rag d'al leanezet na vez roët nemet pemp cant evit ober scol. Pa vez eur vestrez-scol en en eur barrez e c'honezer eta *seiz* cant lur !.... »

Ia, en tu diaveaz euz ar chakot, *ann dra-ze a zo sclear!...* Na pennou-bras parrez Argenton a zo tud a speret : Oh ! me fisfe va ialc'h ennho, ia ma ve goullo : ha c'hoaz n'ouzon ket hag hen er graffen !.....

X.

Calon Jezuz ha Bro C'hall.

« Bro-C'hall, ro din da galon !!! »

Perag en da drubulliou, perag, va Mamm-Bro ger
Eveuz Calon-Sacr Jezuz scoazel na c'houlennez?
Ar bed na ra nemet goab o velet da voelvan !...
Eus da hirvoudou memez Mari na ra mui van !...
Bro-C'hall, petra teus-te great euz da c'hloar ken skeduz,
Euz da henor ken meulet, euz da Feiz ken nerzuz?...
Ah ! chilaou c'hoaz mouez Doue ouz da c'hervel bepred :
« Petra, Bro-C'hall, emezhan, euz da galon teuz greet? »
— N'am euz-me ket, emez-out, e creiz ar broïou-pell
Dispignet va oll madou en eur brezel zantel...
Skuillet goad va bugale ?... Euz va mad-oberou
E pevar c'horn ar bed-man e caver testeniou !...
Perag, e creiz va anken, hirio me na gavan
Nemet tud d'am góapaat ha da greski va foan ?...
Dide Jezuz a respont gant eur vouez glac'haret :
« Din-me, Bro-C'hall, beteg-hent, da galon 'teus-te roet? »
— Ha ne deo ket, emez-out, e creiz va douarou
Eo divouanet ha cresket guezen ar Missionnou,
Breuriez ar Galon-Sacr, silvidigez ar bed,
Ann œuvrou a garantez .. em c'halon griziennet?...
Petra c'hellenn-me muioc'h, petra 'dleenn ober
'Vit terri, o va Doue, ann nerz euz ho coler?...
— Chilaou eta mouez Jezuz ken tener, ken mignon :
« Ro din, Bro-C'hall, emezhan, ah ! ro din da galon !... »
« Bez' envor euz ann amzer oa da gleze nerzuz
« O tifenn Iliz Doue ha Vikel-Vraz Jezuz :
« Er gear a Rom ar bed-oll a veule da armeou ;
« Ennhout Sant Per brezellet a fizie he alc'houeou !...
« Neuze euz ann oll vroïou te oa ar Rouanez ;
« Neuze peb den a gomze euz da c'hloar, da zanvez!...
« Hirio peb den a embann da vez ha da vizer !...
« Ro din da galon en dro, Bro-C'hall, o va Merc'h ker!...
« Taol pell divar da varlenn ar c'hoz amprefanet
« A zo ouz da bistiga goude teuz ho maget!...
« Nag a vroïou dismantret bet contammet gant-ho ! ..
« Heb Feiz, Henor, Lealdet, penaoz c'helfez chomm beo?..
« Gouscoude c'hoaz, kent mervel, te velo deiziou caër,
« Mar carez roi din vit mad, da galon ha da c'her!...
« Neuze, pa zavi da vouez, ann oll dud a stouo
« D'ann douar, en eur grena, ho fennou dizolo !... »
Ah ! chilaou, en han' Doue, mouez Calon-Sacr Jezuz :
Va Mamm-Bro geaz, hen hebken, d'az graï eüruz !...
Heuill ann hent 'n euz digoret did' he Garantez-Vraz!...
Malloz c'hoarvezo ganez mar'zisprijez he c'hras !...
Malloz 'bet na c'hoarvezo : rag me vel o sevel
Etrezek bolzou ann Env ar mogeriou santel
Euz Iliz ar Galon-Sacr, spont, Strafill ann dud fall !...
Crenit oll enebourien !... Doue zo gant Bro-Chall.

X.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ (3e SÉRIE No 87). DISSADORN 2 A ZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister........ }
Ar Morbihan...... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berchen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 2 a viz Du 1878.

Dilun diveza ez eus bet digorret adarre e Versailles Cambr ann Deputeet hag ive ar Senat.

Er sizun a zeu ec'h hellin adarre lavaret deoc'h e berr comsou petra ho devezo great : da c'hortos e rencan lavaret c'hoas eur ger eus ann exposision abars ma varvo.

D'al lun 21 a viz Here ez eus bet roët ar priziou d'ar re ho devoa.... ho meritet, a gredan. Ne ve ket red gouscoude beza soueset bras ma faziefen, rag clevout a ran ez eus muioc'h a dud droug contant eget a dud laouen. Ar re ho deus bet ar priziou huella a so contant avoalc'h petra benag e ve cavet stanc avoalc'h hiniennou a sonje dezho cahout ar groas a henor ha n'ho deus bet nemet eur vetalen aour. (A so braoic avoalc'h gouscoude) mæs evid ar re n'ho deus bet nemet metalennou arc'hant pe cuevr, pe neubeutoc'h c hoas, ne gredan ket e ve cavet hini a ve contant eus ar pez en deus bet. Sonjal a rea d'ann oll cahout muioc'h ; rag peb hini a gave dezhan e oa guelloc'h he labour hag he varc'hadourez eget hini ar re all hag evelse e vezint breman oc'h en em zribi ann eil egile rag ma so bet roët da unan benag all ar pez a gredent e oa dleat dezho ho unan.

Goude ar priziou e teu peurvuia ar vacansou ; rag-se d'ann 10 eus ar miz-man e vezo achu ar reuz, evid pell amzer mechans, ma n'e ket evid atau.

Diahubet e vezo ar plas, ma hallo ar soudardet adarre ober ann *exercice* varnezhi, hag ann oll dud estren en em denno d'ar gær.

Neuze e vezo græt ar c'hontchou.

Henvel ous eur bourc'his en deus allet espern eun dra benag hag a so bet falvezet ganthan ober eur fest gaër evel he amezec a so pinvidic-mor, ar c'houarnamant, me chans, a velo pegement he deus dispignet da velet ha talvoudus eo bet dezhan e guirionez, ober kement all a vizou.

E leal, hag e ve lavaret deomp ne velomp morse nemet ann tu fall e peb tra, n omp ket evid miret da c'houlen da betra servich ann oll festou-ze *ordrenet* ha da gahout aoun ne dalvesfent da netra nemet da viret ous ann dud da velet petra ema ar Republicanet o clasc ober.

Ne hello den, a gredan, lavaret ho deffe ar gonservatourien clasket miret nag enebi e nep fæsoun ous ann Exposision da gahout eun issu mad.

Ar Radicalet gouscoude ho deus clasket ober anezhi Exposision ar Republic eleac'h Exposision ar Frans. Hogen breman, pa eo achu tout, ec'h hellomp goulenn peu sort profit he deus bet ar vro d'eus ann Exposision-ze a dlie parea he oll glenvejou.

Tennet er meaz, ann henchou houarn, ann hostaliriou bras e Paris hag eun neubeut staliou bras ive, den ebet, bezit sur, n'en deus tennet tam profit eus ann Exposision.

Ar re oll a so æt da Baris ho deus renket dioueret meur a dra evid ober ho beaich. N'ho deus ket prenet e ti ann amezec ar pez ho devoa ezomm, rag m'ho devoa sonj d'her prena e Baris.

E Paris kenneubeut n'ho deus prenet netra rag ma oa coustet re ger dezho beva ha pourmen ha ma renkent derc'hel eun dra benag evid distre d'ar gær.

Eur gals eus ann dud n'ho deus allet ober ken nemet sellet, en eur c'hlaouri, ous ann traou caer a ioa dirag ho daoulagat ; ha gouscoude ar re ho devoa digasset ann oll draou caër-ze da balæs ann Exposision n'ho devoa græt kement a vizou nemet o sonjal guerza eun dra benag.

Goude eun neubeut devejou tremenet e Paris e oa red mad distrei d'ar gær mæs e pe stad! Droug-contant ann darn vrassa eus ann amzer da veza guelet kement all a draou braô, heb beza pinvidic avoalc'h d'ho frena, scuis-maro da veza pourmenet kement ha sebezet oll da veza dispignet, heb prena netra, kement guennec a ioa bet lakeat a gostez evid ober ar veach.

Ia, neus fors pe du e sellomp, ne velomp sort profit ebet evid ar Vro, deut da heul ar Reusvras-ze.

Na breman petra c'hoarvezo ? Ar Republicanet ho deus epad ar c'huec'h-miz-ze græt ar goassa ma hellent d'ar Relijion o tenna ar scoliou digant ar Freret hag ar Seurezet. Netra gouscoude n'ho deus græt e sco d'ar pez a fell dezho da ober.

Ni, pa oa ar galloud etre hon douarn, n'en deus ket fallet deomp ober dezho, ar pez a reont deomp breman ; ni hon deus bet aoun tenna d'eus ho flass tadou famill n'ho devoa nemet ho feamant evid beva evid sevel ho bugale ; ni hon deus bet fizians ennho pa lavarent ne rajent netra a enep deomp : siouas ! al louarn a varvo en he groc'hen

ma ne ve ket discroc'hennet e beô ! Ar re-ze ho deus tromplet ac'hanomp ha pa ho deus allet, ho deus enebet ouzomp ar muia ma oa possubl.

Ar Republicanet n'int ket bet ker... sod ha ni; ar re-ze pa ho deus allet beza ar vistri n'ho deus ket credet e alje ann danvad dont da vleiz hag ho sicour da zistruja kement urs vad a oa, rag-se ho deus lavaret d'ar re oa er plassou hag a c'houlenne beza kendalc'het evid allout maga ho fried hag ho bugale :

— Petra c'hui a lavar ne rafoc'h netra a enep deomp : c'hui a lavar e labourfoc'h a du ganeomp : Ann dra-ze n'e ket guir : danvad hoc'h ganet, danvad e varvoc'h : en em dennit buhan aleze... Ni hon deus mignonet da lacaat en ho plass, muioc'h eget n'hon deus a blassou da rei dezho : Ar re-ze a so bleizi eveldomp hag a rai labour bleizi ; jamæs ne tostaint ous ann denvet nemet evid ho dispen hag ho lounca. Evidoc'h-hu, bevet mar g'hellit, crevit gant naoun ma n'hoc'h ket evid beva, ni ne d'omp ket nec'het ganeoc'h na gant ho sclissen.

Ha setu penaus ez eo couezet hor bro paour ken izel n'eus ken nemet Doue a alfe hor zavetei. Pedomp eta ha pedomp a vir galoun. A.

An 2 a viz Du.

Deac'h, d'ann noz hag er mintin-man, e kement parræs gristen a so dre ar bed (dreist oll er c'hæriou bras, rag var ar meaz peurvuia ar vered a vez endro d'ann Ilis ha n'e ket hebken eur veich er bloas, mæs beb sul e veler ar gristenien o vont da zaoulina var beziou ho c'herent,) ez euz bet guelet hag e veler, bandennadou tud guisket e caôn o vont d'ar guerejou. En ho dorn e zougont boukedou a beb seurt, curunennou græt gant ar fleur-ze a bad atau (l'eternelle). Eur veich digouezet er veret, peb hini a glasc en eur c'hornic eus al liors-ze eus ann dud varo, al leac'h e pehini corfou ho zud so bet lakeat da c'hortos ar varn diveza. Erruet var ar bez e taoulinont hag e lavaront eur beden benag evid goulen digant ann autrou Doue ar gloar eus he Varados santel d'ar re so bet sebeliet er plass benniget-ze. Goudeze e kempennont ar bez, e lacont varnezhi ar bokedou hag ar c'hurunennou ho deus digasset di, hag eur veich achu kement-se ec'h en em dennont d'ar gær joaüsseat ha laoueneat ho c'haloun, rag m'ho deus græt ho dever.

E creis ar vered ez eus eur groas, ha var ar groas-ze Jesus so astennet evel o vervel bemdez evid ann oll dud. Savet eo evel eur vezen da zifenn ar gristenien dious coler ann autrou Doue fuloret gant ho fec'hejou. Etâl ar groaz-ze, ar muia ma veler ann dud o taoulina, rag peb cristen, abars cuitaat ar vered, goude beza pedet evid he re, a deu di da bedi evid he vignonet, he vadoberourien ha kement den a so bet lakeat er vered santel-ze. Di e veler ive ann Tad hag ar Vam-ze n'ho deus ket allet cahout ar bonheur-drist da velet ho mab o vervel. Siouas ! galvet da zifenn he vro, e teuas ar maro dezhan var ann dachen a vrezel, pe autramant c'hoas er prisoniou : æt da c'hounit he vuhez pe da servicha var ar mor, e teuas Doue d'he c'hervel e creis he vrud ha n'en deus bet evid bez nemet ar mor bras. He gerent paour, n'ho deus ket allet reseo he huanaden diveza, n'ho deus ket allet ho unan serra he zaoulagat, ne ouzont ket e peleac'h ema he relegou, tud estren ho deus rentet dezhan ann deveriou diveza, hag abaoue m'ho deus he gerent clevet e oa æt gant Doue, e teuont peb bloas dirag ar groas eus ar vered da c'houlen truez evithan digant ann autrou Doue, ha pa na zeufint mui e helloc'h lavaret e vezint æt d'ho zro da renta cont eus ho buhez d'ann autrou Doue Oll-Galloudec.

N'e ket red beza souezet e tenfe ann oll gristenien fidel da gahout evelse sonj en ho fedennou eus ann eneou eus ho re, a so œt da anaoun. En hor bro-ni, a drugare Doue, e ouzomp c'hoas ne deo ar maro nemet eun disparti berr, fizians hon deus ec'h en em velimp, mare benag, oll assamblez endro d'ann drôn a Zoue o cana he veuleudiou epad ann oll eternite.

Rag-se ar maro evidomp eo mouez ann autrou Doue o tont d'hor gervel evid hon renta eürus epad ann oll eternite. Her c'hredi a reomp hag hor Feiz a ro deomp ive fizians e resevimp heb mar ebet ar Recompans eternel, mar bevomp ha ma varvomp e guir cristenien evel ar re ho deus bevet arâuzomp. Eun dra so gouscoude a anavezomp ervad.

Den ebet na hello antreal el leac'h-ze dudius eus ar Barados santel, ma n'en deus ket diouallet mad da saotri, dre ar pec'het, ar saë venn eus he vadiziant, peautramant he renevezet, he guelc'het mad ha parfet enn dour sântel eus ar Binijen; rag-se eta, oc'h anaout dre hor sempladurez hon unan pegen douget eo ann den d'ar pec'het, pegen diæs eo en em viret dious peb pec'het, pa goues ann den just bete seis gueich bemdez enn eur pec'het benag : o c'houzout ive penaus eur veich æt eus ar bed-man ann eneou na hellont mui ober netra talvoudus evid ho zilvidigez ha n'ho deus ken sicour da c'hortos nemet hini hor pedennou hag hor madoberou, e rencomp heb ehan pedi evitho ha goulen digant Doue ma roio dezho da viken, ar joaüsdet eus ar Barados.

Doue so just. Ma ziscuezomp en daill-ze hor c'harantez d'ar re all, pa renkimp mervel ive, ec'h en em gavo, dre bermission Doue, meur a hini a raï evidomp evel m'hon devezo græt evid ar re all.

Ne ancounec'homp eta jamæs ar re so æt da anaoun, dreist oll ar re n'ho deus den da bedi evitho, hag evelse e raimp ar brassa act a garantez

e kenver eneou ar Purcator hag e kenver Doue pehini hen talvezo deomp marteze er bed-man, mæs a dra sur er bed all.

DE PROFUNDIS. A.

Clemmou ann Anaon.

En han' Doue, tud vad, chilaouit ar gouel-vân
Euz ann Anaon kez var ho guele a dân :

DISCAN :

« Cristenien, hor breudeur, ho pet truez ouzomp !...
« Eur beden evidomp !... »

Envor tud ann douar, a harp e tâl ar bez
Kerent ha mignonet d'ar maro hoc'h ancouez !...

Eveuz al loenet-mud, pa vent e creiz ar boan,
Ann dud ho deuz truez : ouzomp-ni na reont vân !...

Ni a zo gouscoude, ho preudeur, ho kerent ;
Pa oamp c'hoaz 'barz er bed, en em gareomp kement !...

Bez' ez omp oll memprou euz Jezuz, hor Zalver !...
Bezit trugarezu : pelloc'h en hor c'henver !...

Mar 'z euz c'hoaz var ar bed eur galon druezuz,
Ra bedo evidomp : hor poaniou 'zo spontuz ! ..

Oll boaniou ann douar ne dint nemet moget
E kichen hor poaniou' : 'n em zicour n'hellomp ket.

Tân a zo diudannomp ; tân 'zo var hor gorre,
Tân 'zo a bep tu deomp ; leski reomp nos ha de.

Leski a reomp en tân bep pouez nos ha de ;
En eun tân bet c'houezet gant Justis eun Doue !...

'Tre poaniou ann Ifern ha re ar Purgator
Ne z-euz ken kemm nemet n'eo ket alc'houet ann or !...

Kerent ha mignonet, en han 'Doue pedet !
Pedet 'vit ann Anaon, heb truez dilezet !...

'Vit hon tenna er meaz euz hor prizon scrijuz,
C'hui a hell, Cristenien, meur a dra talvouduz !...

Pedet a greis calon hor Mamm-saer ar Verc'hez
Da scuilla varnomp oll eul lommig euz he lez !...

Pedet a greis calon, oll zent ar Baradoz !
Pedet dreist oll Jezuz da roi deomp he vennoz !...

Iunit, grit aluzen, pinijennou calet
Oberou-mad e-leiz !... en Env viot paëet !...

Gounezit evidomp ann Indulijansou braz
A heller da c'hounit 'n eur ober hent ar Groaz !...

Neuz ket da c'hoad Jezuz 'vit hon tenna a boan
Rag hen hebken a hell mouga var eün ann tân !...

Grit eta lavaret 'vidomp oferennou ;
Sacramentit ivez, gouneet induljansou !...,

Oh ! sec'het braz hon deuz, 'n han' Doue, breudeur kez
Hastit prim, roït deomp euz ann dour a vuez !...

O va mab ! o va merc'h, o va breur, o va c'hoar !
Truez ouzomp pelloc'h, grit ma zaimp prest d'ar gloar !...
« Cristenien, hor breudeur, ho pet truez ouzomp
« Eur beden evidomp !... »

Ar vers man a zo great evit beza canet en Ilizou hag en nos-veillou, hag he deus bet evid-se aotre ann Autrou 'n Escob.

Dedi ilis ar Galon saër e Quimerc'h.

Dignener, 4 a vis here, eo bet sacret ilis nevez Quimerc'h, ha merket evit ato tachen ar barres. An amzer a so bet braô, rag-se Quimerc'his, ho deus great gouel en deis-se, ag a so deuet da velet dedia ho ilis nevez. Ar parresiou tro var dro, da heuil ho beleien, a so deuet ive da ober enor da barresionis Quimerc'h. Sevel ilisou, a c'heller da velet, sench tachen da ur barres a so rouessoc'h.

Trist oa ar vintinves : gueled an ilis sacret ous an oll. Evelse an dud, dre ma tigouesent, en em vode en dro d'an telt, ag a so bet savet eno, var labourou an ilis, gant an aotrou Gassis, da zestum benvejou he artisaned. An teltic-se a so bet diebet, scubet neat, ha kempennet en diabars, gant linseriou guen ha mezer caer marellet. Bennos Doue da gement ini ho deus poaniet, roët an dorn, d'ar vugaligou ag ho deus clasket e pep leac'h fleur, roz, bokedou, ha deliou fresk, da ober un digemer caër da relegou ar sent merzerien, closet breman en daol-mean aoter hon ilis nevez.

Er mare-man, an noz a deu buan ; var c'hedal ur pennad, relegou ar verzerien santel a so bet exposet en telt ; hor c'halon a zridas gant joa. A geid-so edomp o c'hortos deis an dedi. Daou bilet coar a so var elum, e toug an oll anzer, dirag ar relegou. Beleien a deu da zigeri ar pedennou, da lavaret a vouez huel offis ar verzerien santel en ho brevier, ho tedennou a badas da neubeuta eun anter-heur vad. An telt a so bian, ink dious an niver tud a so deuet da saludi ar relegou ; pep famill he deus digasset, unan pe unan, cos pe iaouanc, da ober an nosvez-veil-se cals caenoc'h eget an nosvez-canv a rear d'ar maro. Ar rosera, al litaniou, seiz psalm ar binijen, a vir ous an oll da veza trec'het gant ar c'housket ; n'em beus guelet den o tiorfila gant trous ar voutail ag ar veren, evel er beilladec var ar meaz. E daou ben an noz, an eil rumad a deue da sench eben.

An deiz a darzas, ha parressionis Quimerc'h a deuas abred da offis an dedi. An darn-vuia a so breman, evit an anter, tosteat ous an ilis, ha lesireg e vezo iviziken un den, ma vanc da heulia an offisou pen da ben beb sul.

Goude beza lavaret 7 psalm ar binijen, an aotrou'n Escop a deu da gaout an or dal, sarret outan evel ous ar re all. Litaniou an oll sent a so canet, great eo an dour benniget gant an aotrou'n Escop, ag e scuil an dour en dro d'an ilis, ous e mogeriou, teir guech ; echû an dro, e sco bep vech gant he *gross*, var an or dal da c'houlen digor.

An or a zigor d'an trede taul ; an aotrou'n Escop, ag ar veleien a ioa oc'h ober decor dezan, a ia en ilis : ni a grede n'hon doa ive nemet mont var he lerc'h. An or a serras prim, ag a oc moraillet. Eus ar meas, e clevemp cals pedennou, ar *veni, creator*. Petra so bet great en ilis ? — ne

ouzomp ket. Unanig bennag a jom var treuzou an or. Ar re, ha n'oant ket bet o veilla, a zistro da bedi dirag ar relegou. Ar c'hadoriou a ioa bet berniet ous an telt ; lod o deus abuset o amzer, o tistroba ho c'hador. Ar goasedou, ha n'o devoa netra da guriusennat, a reas ludu gant ho butun.

Surprenet e oemp, pa velzomp ar groas alaouret, ar veleien, ag an aotrou'n Escop e unan, e procession dirag an telt. Pep ini a dosta buan ; ar relegou a so douget gant daou velec. Var ho lerc'h, ema an aotrou'n Escop, ag a lavar : *Kyrie eleison* ; an oll a respont outan : *Kyrie eleison.*

Da heuil ar relegou, an oll a ia en ilis. An aoter vras, unan a pris, e marbr guen, a so esanset cuntunu gant ur belec, goude ma'z eo bet closet ar relegou enni. An eol sacr a vez scuillet, ha ledet varnesi.

Da velet an dedi oamp deuet ; an dud a droas ho fenn, pa velzont an aotrou'n Escop o vont da gaout an daouzec goulaouen, *(devet oant dija)*, ha da ober sin ar groas gant an oleo sacr, var bep croas rus, livet var mogeriou an ilis. N'hon deus ket bet re eus hon daoulagad da sellet, nag eus hon diouscouarn da glevet. Pemp tantad a so. var elum var an aoter. Ar moged a save founnus, ag ar c'hues vad eus an esans, ag eus an eol olives, o tevi, a deuas betec ennomp. Pedennou ar barres o pignat varzu Doue.

Pa ves ur gouel bras bennag, e ves ato ur presegen ; ar c'his a ranker da ober. Ar belec, ag a so bet o preseg, en deus great unan deomp, dious drem or speret. Evit counta deoc'h :

Unan, ag en deus cavet da genta douarou an Americ, scuis o clevet sourrellat deza : n'oa ket dies caout an Americ. (Pa vezont great, pep tra a so eas tout). Ag hen, dont ur sonj en e benn, ha da baëa deso ur scoden. Pa o devoue lakeat pep a dam var ho c'halon, ag evet pep a loumic, ag hen mont, ha goulen digas dezan un assied eb manc ebet, ar flourra a ioa en ti, ag eur vi iar cris. Alo ! potred ! guelomp breman.

— Piou a zalc'ho, var an assied, en he za, var he ben moanna, ar vi iar ?

— Neo ket dies ?

Pep ini a gonte var adres e zorn.

Pa zigouesas e dro, var lerch ar re all, e crogas en assied ag er vi ; ober a reas dezo en em steki calet, ag ar vi tougnet, a jomas en e zá, var an assied.

N'oa ket dies ! n'oa ket dies, eme an oll ; me em bije great an dra-ze ive ?

Er bizec'h great.

Aman, e teuio meur a ini da sellet ous an ilisman. Unan bennag a lavaro :

Noa ket dies sench tachen da parres Quimerc'h ? pa zeo great ar pep goasa. Nag a nec'h ? nag a gammejou collet dindan pep amzer ? nag a baper scrivet da gas a bep tu ? D'an ini, ha ne ma ket ar sam var e gein, eo ato eas lavaret : N'eo ket dies.

Ar preseger en deus cavet an tu da goms deomp eus daou zen, ag o deus cals mirit dirag Doue ha dirag parressionis Quimerc'h.

Unan, ur plac'h *gentil*, irio dimeset, ur galon dibab, en deus roet an douarou, ag a so etre an ent bras ag an ent ouarn, da sevel an ilis, ag an oll ties, ag a sell ous ar parres. Meuleudi eta, ha bennos Doue d'an itron B. de R. An Aotrou, e pried, a ioa deuet en e lec'h, da zedi an ilis.

Me a laca, an eil eo hon aotrou mear. An aoter, a gonter, a so roet gantan ; an aoter-se a so deuet eus a Baris. Ar preseger en deus roet ouspen da entent, en devoa roet cals arc'hant, da zivec'ha ar barres. Meuleudi, ha bennos Doue dezan.

Araog disken eus ar gador-preseg, en deus comset deomp eus promessaou calon sacr or Salver Jesus, d'al leanes Mac'harit-Mari.

Benediction ar sacramant, meulet ra vezo, a so bet roet deomp ; ha dious tu, eo bet great ar procession da ambroug an aotrou n'Escop d'ar presbital. Divar treuzou an or, en deus roet deomp e vennos divezan. Plijet gant calon Jesus destum ar Pastor, ag an denved, en e Varados.

An oll o deus bet plijadur o velet dedi an ilis ; ag ar plijadur-se a vize chomet pell ganeomp, ma vize bet savet deomp ur *vers* bennag da gana d'or bugaligou ; ag a rum da rum, e vize chomet beo en on toues, ar sonj eus ilis sant Per ha guered on tadou cos, eus ilis ar galon sacr ag ar vered nevez.

Araog sevel dious taol, an aotrou n'Escop en deus lavaret ur gerig calonec d'an aotrou Person (ha dreiza d'ar parresionis), eus an aked en deus bet da pursu var labourou e ilis nevez. Raclal, an aotrou Kerivel en deus trugarekeat an aotrou n'Escop, eus ar goms vad en deus clevet ato gantan, eus an aliou mad en deus roet dezan ; ha fizians en deus, e calon Jesus, o senti ous e Escop, da hencha e bobl, d'ar Barados, da velet Doue, ag ho Escop.

An aotrou de Sant-Luc, en deus trugarekeat ive an aotrou n'Escop, da vesa deuet da ober an dedi eus ho ilis ; zoken en deus lavaret an digemer great dezan e unan, e pales ar Vatican, breman e zeus tri bloas, gant an Tad Santel ar Pap Pii IX ; Doue el lojo en he Varados. Goulen en devoa great, ous Tad an oll gristenien, e vennos ar vrassa, evit parres Quimerc'h, da gas buan da benn afferiou on ilis nevez, ilis dediet d'ar galon sacr.

Grassou-a so lavaret ; pep ini en em denn da gaout e dud. Da teir heur, ar c'hleier, o volea, a lavar d'an oll, e ma an aotrou n'Escop o vont da gemeret an ent-ouarn. Ar sutaden a so clevet ; an ezen guen a so guelet. Kenavezo, aotrou n'Escop muia caret. Bennos calon Jesus deoc'h.

UN TREMENIAD.

Eur pennad all eur veich all.

Marvaillou goude Gousperou.

(IAN HE VAM, AN HERMIT, LOUIS VIAN, LAURANS D'OC'H TAOL).

An Hermit. — Dan daouzek an otrou Thiers a guit eus Paris evit mont da Londres, Vienn ha Saint-Petersbourg evit goulen sicour. Mes Thiers a voa anavezet mad da veza revolutioner ; ak a c'his all ne voar ket e gout da zouten ar Frans, rak ne ket naturel dar rouichen difen ar republic. Er memes tra a en em gavas gant Jules Favre pa zeas da Ferrière e sonch en em glevet gant Bismarck. A zalec an 10 petec 21 e claskas lakat ar roue Guillaume a Bismark da gaout truez ousomp ; mes atao o lavarent ne voa ket eur guir gouarnamant a ioa e Frans.

Laurans. — Me grette ervad e kementse e ioa fallagriach e corf Bismark.

Ian he Vam. — Me grette ive penaos Gambetta hag mera hini all a ioa guelloc'h gatho e vije goudet ar Frans kentoc'h eget he rei dan Impalaer pe dar Roue.

Louis vian. — Ar pez a estoun en den eo coumpren e vije Napoleon III Carbonaro, Bismark chet an International, Gambetta framassoun a ne c'halfent ket en em glevet.

An Hermit. — En em glevet avoalac'h e reont evit taga ar religion gatholik ak hon tad santel ar Pab ; mes avad goudeze an diaoul a laka kinte e trezo evit ma raint gaou an eil degile, a ma trastint ar boblou a zent outho.

Ian he Vam. — Evel bugale fall, pa o deus bazatet ho zad ak ho mam e c'hen em lakont da c'hoari « baz d'ho tu » evit goud gant piou e chomo an oroul ; ak an oroul eo ar bobl.

An Hermit. — Dija Cremieux, Glais-Bizoin ak Fourichon a ioa eat da gear Tours evit beza ar c'houarnamant ar rest demeus ar Frans. Cremieux a zo er Judeo ; abalamour da ze ne grede mont e ti abed d'oc'h Tours ; Petra reas nemet mont da c'houlen logeis digat an arc'hescop ; ema a roas deza an anter deus he bales. Mes drebi a reant assames. Cremieux a lavare d'an arc'hescop : c'hui a zo an testamant nevez, a me a zo an testamant cos. An arc'hescop a respounte dezan : c'hui a zo den a lezen ak a voar manific e rank all lezen pe an testamant cos soubla dirak all lezen pe an testamant neves. Kememan zinifie da Gremieux penaos dre m'an doa skiant vad e tlie deus a judeo dont da gristen. Dre ne vouie ket Cremieux pe seurt anho rei dar c'houarnamant nevez, an arc'hescop a lavaras dezan : anvit anezan : gouarnamant an urs vad.

Laurans. — An archescop-se a zo brema e Paris, e nekouerta ?

An Hermit. — Ia. An aotrou Guibert eo he ano. Cardinal eo memes.

Louis Vian. — Cetu en avansamant caer, e feis.

An Hermit. — En avansamant ia, mes ispital, var zu ar Verzerenti, rak ne ket braô beza arc'hescop he Paris eur guchennad vloavechou zo.

Ian he Vam. — Eb dale mevar e countoc'h deomp divar ben ar brezellou.

An Hermit. — Dioc'h tu Ian. Dan 17 a vis guengolo ar general Exea e pen he zivizion a ieas da Choisy-le-Roi da velet pegement e ioa enho a inimiet a pe seurt labour a reont. Franchetti ive e penn en escadroun anvet *eclaireurs var varc'h* (ne ket avad gant goulou roussin eo e roent sclerijen) en devoa recevet urs digat Trochu da vont doc'h costes Creteil evit goud petra c'hoarie enho gant ar Prussianet kement all a drabas a zeblantent ober er gear-se. Mont a reas Franchetti dezho, a goude beza ho lorgnet a zoare e tistroas dar fort anvet *Maison alfort*. Ac'hano e teuas da Baris. Dre ma zea an escadroun dre ar ruiou e voe great triomph dezo rag gatho en ho daouarn e ioa armou a tokou begok ar Prussianet, an otrou Comte de L. de Kerghariou a ioa en ho zoues. Varnha eo e pare ar muhia an daoulagat abalamour e veler var he ben merk pevar dol sabren, ak he vreac'h cleis mac'haignet.

Louis Vian. — Me sonch dign beza clevet e zeus bet decoret en aumonier deus ar memes anho.

An Hermit. — Ak e ze eo. Enhes a zo bet gouliet en he visach ive.

Laurans. — Ar reze a zo d'oc'h Costes-an-Nord. Tud kalonec a zo drenho.

An Hermit. — Tud habil divar ar brezel am beus clevet o lavaret penaos ar general *Trochu* en doa sonch ebken da jom gant an troumpou adren mein ar forchou ak ar ramparchou ; deski ar mobilet ak ar gardnationalet da vaiea an armou ; ak ober kement a labouriou a bep seurt en dro da Baris evit he difen ken ne vije moyen ebed dar prussianet beza treac'h da gear. Mes ar general Ducrot achappet d'oc'h Sedan eleac'h ma oa prisouniet a roas eur plan all, ar plan-se a ioa troc'ha e daou dam arme ar Prussianet, drosta unan da genta, ak egile da c'houde.

Laurans. — En tol hardis oa kemense, rak mar boamp cals tud, neubeut a ioa a vir soudardet. D'oc'h ar vartolodet c'huec'h mil o doa roet ho buez e Sedan ; lod al a ioa var ar batimanchou a dlie ober kement a zrouk dar Prussianet er Baltique a no deus gallet ober netra ; ar rest gant ho c'hanoliou a ioa e Paris. Lavaret a reomp e rachemp hon dever, mes e kemense e vije guelloc'h gortos eur c'houec'h pe zek bloas kena vije raparet ar c'hol spountus on devoa great dija.

Ian he Vam. — Pet a ioa prisounerien ! Neket tri c'hant mil varn'ugent !

An Hermit. — Allas eo sivoas ! diana ma counter ive soudardet Bazaine, a gantho eo edo ar guella troumpou.

Ian he Vam. — Ped a gounter a ioa eus ar mobilet ?

An Hermit. — Var dro 70,000. Vinoy a ioa deuet gant 15,000 den. Martolodet a c'hallie beza en daou vill ; guelet em beus ive calzic douanerien, a fors gendarmeet. Garnationalet avad a ioa d'oc'h ar stroill. En dra a ioa eo, ho doa imor couls ak ar mobilet da zeski mad ober an ecsersis. Mes e creis tout e clever geriou malheürus egis ema : *trahisset omp gant ar cheffou bras*; pe c'hoas : *ni a zo leonet kunduet gant azennet,* ne c'houzon ket d'ar just ped den a ioa dindan an armou he Paris. Avichou em eus lennet pe glevet e ioa 400,000, avichou all 500,000.

Louis vihan. — Livirit 'ta petra c'hoarvezas dan 18 a vis guengolo.

An Hermit. — Lavaret em eus deoc'h e voa c'hoant troc'ha e daou dam arme ar Prussianet, dre ma voant o vont dre Choisy-le-Roi da Versailles, er c'hreis-deis da Baris. Mad, d'an 18 eus a vis guengolo ar general Vinoy. gant 10,000 den a ieas dre ent fort Charenton petec Bonneuil, eno zo eur c'hoat hanvet Mesle. Evel just ar Prussianet a voa enho, tud gouez ma zint. Ar general Vogel de Falkeinstein eo a ioa gatho. Epad diveur e voe tolliou, tolliou fuzuill d oc'h an eil tu ak egile,ak ar c'hanoliou a groze. Pa en doa bet sellet pis d'oc'h labour ar Prussianet, Vinoy, a jassas da vont da fort Charenton ; an derves-se ive d'oc'h an nos, Ducrot a iea en tu all da fort Montrouge , var an huel, dirak Chatillon. Epad an nos e poulsas en tu all da Chatillon var an hent etre Clamart a Bagneux. Clamart a douch kasimant coat Meudon. Eno evel just edo chouchet ar Prussianet. Dan 19, da bemp heur d'oc'h ar mintin e coumansas tan tirailleur, da seis heur, canoliou Ducrot a sko er c'hoat. Ar Prussianet a jome sioul, ar maro bian a reant. E kemense da seis heur-anter e laoskont tennou kanol var canoliou Ducrot. Etre tant hor soudardet ni a iea atau var araog dre ar c'hoat. En eun taol, cetu d'oc'h peb gouezen bouliji o tont varn'-homp, neuze e voe eun emgann terrubl. Epad m'edomp ni an cil tost d'egile a disholo, ar Prussianet a voa cuzet mad Ar 16e eo a gombatte enho. Evid he valheur, cetu eur batailloun d'oc'h mobilet ar *Seine* o tont var ho lerc'h ak ho tenna varnho dre ne vouient ket e voant franchichen. Ar 16e a c'hellit credi a scrabe kuit gouella ma c'halle. Er memes amzer, cetu ar c'huirasserien oc'h en em gaout e creis eur pez banden inimiet a countraign anezo mont kuit dan daou lam rus, ra na berichent oll den ha loan. Kemense tout a roas amzer d'ar Prussianet da blass canoliou var eun durgen, ac'hano e c'hallent biza hon infanteri a ioa renket var eur blenaën o c'hortos mont dan tan. Petra rechont, nemet tenna var an infanterize, ar zoudardet keis a ranke gourvez a stok ho c'horf da lezel ar bar glaô bouliji-ze da dremen. Gouscoude ar renk kenta a deuas kuit, ak an eil de dro, ak e tiskenjont re vuan an oll d'oc'h Chatillon petec forchou Monrouge hag Vanves evit kaout eun abri. Mes goude e savas imor er botret, ak e pinjont a nevez var zu Chatillon. Nao batteri e savjont var lein eur greac'hen dirak Chatillon, ak e skoent e creis bandennou ar Prussianet a save d'oc'h an tu all dar greac'hen-se evit ho laka.

J. M. C.

(Eur pennad all eur vech all.)

Relegou ar Pask-Kenta

Ne deuz netra griziennet ken stard ha ken dôn e calon eur c'hristen evel ar sonj euz a zeiz he bask-kenta. Oll disursiou ar bed na hellont ket mouga er galon ar zonj euz ann deiz-caër-ze. Eur veich ma hon euz tanveet bara ann Elez ; e peleac'h e cavimp var ann douar, mad ebet gouest da ober deomp coll ar vlaz ken c'houek-se euz ar boued divin roet deomp er Gommunion ?

Setu aman eun testeni a gement-se : da eun abardaez euz a zeiz paskou ar vugale, er gear a Rouan, e tigouezaz er presbital eur vaouez iaouanc, da gavout ann autrou Person. Ar vaouez-ma, a oa guisket gant dillad euz ar re gerra, mez en eur mod ken divalo, ma oa eas gouzout e oa eur plac'h dibennask ; he doare a rea da anaout da bep hini e oa eur penn scanv a blac'h, unan d'euz ar re a hanver er vro-ma, merc'het al leuriou-nevez, pe golevenniket-noz. Marteze ho peuz guelet euz ar golevenniket-noz-se : ar re-ze pa velont ar goulou var alum a nij en dro d'ar vouchen, ha ne heanont ken e vent devet. Houman oa c'hoarvezet eun dra benag evelse ganthi. Goude beza scuizet o c'hoari he flac'h, oa savet keuz ganthi, hag e oa deuet da c'houlen beza pareet euz e foas-tan.

Ann autrou Person, den santel ha carantezus, mar deuz unan, na c'hellas ket miret da veza sabatuet net ouz hi guelet, ken diaboulamour hi c'have, en he doare.

Autrou Person keaz, emezhi, me garfe disroi var ann hent mad.

— Mad a rafec'h, intron, a lavar ann Autrou Person dezhi gand eur vouez truezuz; Doue en deus he zivrec'h atau digor-bras evit digemer ann danvadez dianket.

— Oh! nag eur vuez drol eo va buez-me, a lavaraz ar vaouez iaouanc; eur saë-ven hag eur re-voutou eo ar penn caoz ma emon deuet d'ho cavout, Autrou Person.

Hag evel ann Autrou Person a ziskuezaz oa souezet meurbet o clevet ann abek euz he c'hevridi, hi a en em hastas da lavaret :

— Red eo din counta deoc'h kement am euz

var va c'houstians. Bevet am euz beteg-hent e meaz euz ar Relijion ; va buez, penn da benn, ne deo bet nemet eur chaden a faziou hag a voalexempl. Gouscoude e oan bet savet mad, ha desket mad tre gant va mamm geaz, eur vaouez santel ma oa unan : great am euz va fask kenta gant cals a zevotion. Guechall ez-on bet er c'hatekismou ganeoc'h, hag abalamour da-ze eo ez-on deuet d'ho cavout.

Abaoue eun neubeut amzer-zo, e santan eo va c'halon gollo, ha ne gavan netra gouest d'hen carga : Peb tra a ra dihoust din ; ne ran nemet enaouri ; scuis-braz en em gavan; fallgaloni a ran e peb feson. Na c'helfen ket lavaret deoc'h, e berr gomzou, pegen gollo eo chommet va ene goude oll plijaduriou ar bed, oll disursiou va buez. Va foan ha va enkrez a zo ken bras ma na hellan mui chomm pelloc'h er vuez-ma ; heuz am euz ouzin va-unan. Evet am euz va c'halir beteg al li, hag al li a zo c'huero evel ar vestl, oh! ia c'hueroc'h memez, Autrou Person!.....

— Ar beleg a gomzaz outhi gant madelez ; he gomzou trugarezuz a dreuze beb taul he c'halon evel tauliou bir. Neuze, en eur vouasca var he c'halon prest da ranna gant ar glac'har, e kendalc'haz da gounta he buez :

— Abaoue eun neubeud miziou'zo, emez-hi, ne oa ken sonj en fenn nemet d'en em laza. Tenval a deue ann dremm ac'hanon ; kintuz evel eur billigeres, fachet, pe gounnaret a enep ann oll draou oa endro din, en em lakis da huanadi varlerc'h va bloaveziou tremenet. Oh ! amzer gaër, amzer dudius euz va bugaleach ! na me oa eurus, na me oa em ez d'ann amzer-se !... Aliez a teue din da zonj ive euz va mamm, euz va zad collet ganin re abred, siouas ! Ar zonj anezho a greske va foan muioc'h-mui !... Deac'h ar sonjou-ze a stourme ouz-in goassoc'h-goaz, pa deuaz va matez da c'houlen diganin eun neubeud lien evit eur glanvourez keaz o chomm e harz va zi : Var ann tu-mad e oan d'ar mare-ze, evit doare, rag roï a ris va ger, hag en em lakis ker buhan da glask ha da furchal e va armeliou, evit galloud roï d'ar glanvourez-keaz eun aluzenn e doare. Digori a ris memez unan eus armeliou va mamm ; ar pez ne m'oa ket credet ober pell-amzer a oa, dre azaouez evithi.

Na ouffen ket lavaret pegement a blijadur am oa o velet eur veich c'hoaz ann traou-ze oll ; digass a reont sonj din euz ann hini am euz kement caret, hag euz ar bloaveziou caër tremenet ken laouen en he c'hichen. Oh ! ia, autrou-kear, va c'halon a seblante din dont da veza iaouanc adarre, dre ar guel euz ann amzer dremenet ; ar zonj hebken anezhan a roe din eur galon nevez. Epad ma oan o furchal, e tigouezaz ganin digori eun archet a oa en armel-se. Kerkent eur c'houez-vad dreist a en em skuillas dre ar gambr ; ar c'houez-vad-se a deue euz eur pakad dillad-guen evel ann erc'h, pleget ha renket euz ar braya. Beza a oa eur saë-ven, eur vouel sklear evel ann dour, eur c'houris-seiz glas-venn, eur re lerou, eur re vannegou, en eur ger, eur viscamant evit ar pask-kenta ; var c'horre e oa eur re voutou guen, ken fresk ha ken flamm ha pa vijent bet nevez. Ann dilladigou-ze a lakee dindan va daoulagat ar peoc'h ken c'houec, ar frankiz a galon ken seder euz va bugaleach, en eur ger, ar guel anezho a zigasse em spered ar zonj ken poanius euz va buez, va iaouankiz, ma ne oa mui evit herzel : va c'halon tenereet, beuzet gant ann daëlou a vennas ranna gant ar glac'har. Koueza a ris d'ann daoulin, en eur gemer unan euz ar relegou benniget-se, her briatat a ris, en eur scuilla eur mor a zaëlou, hag en em lakis da c'hervel va mamm. « Deuit, va mamm, emeve, « deuit da gaout truez euz ho paour-keaz croua-« durez !... deuit d'am guiska a nevez euz ar zaë-« ven va fask-kenta, ha va rentit ken dinamm ha « ken glann ha ma oan pa em euz he guisket « d'ar veich kenta. »

« Me a jommo sioul, o va mam garet !... bez « 'e vezin etre ho taouarn evel da vitinvez deiz « va fask kenta. » Ne ouzon mui petra a leveris goude. Mæz comz a reen euz va mamm evel ma vije bet em c'hostez ; seul-vui e skuillen daëlou, seul-vui en em gavenn diboanmet, a seul-vui e seblante ar fizianz o kreski em c'halon. Evel unan diskiant e comzenn, heb mar ebed, mæz eur joa ken braz am oa o komz evel-se, ma zonje dinn e oann luskellet etre divrec'h va mamm. Goude e kemeris va re voutou great gant seizguenn, hag en eur bokat dezho e lavaren : bou-« touigou kear, c'hui oc'h euz va ambrouget be-« teg ann daol-zantel, oh ! en han Doue, n'am « milliget ket ; a veac'h e credan touch ouzoc'h. « Oh ! nan, nan, me n'ho saotrinn ket. »

D'am gouel e lavaren gant eur galon mantret gant ar c'heuz :

« Gouelig-vihan, deuz d'am c'huzet en da ble-« gou. Ra gavin dindan da skeud ar furnez, ann « izelder a galon euz va bugaleach !... »

D'am saë-venn, d'am chapelet, d'ann oll draouze a garen kement, e comzen evel eur zodez ; mæz va c'homzou oa ken truezuz, ken glac'haruz, ma zonj din n'o devoe ket ann traou-ze heuz ouz va chilaou. Ken pell e chommis da ouela, ma koueziz friket-net gant ar rann galon hag ar scuisder. Pa oan diforfilet antronoz-vintin, e oa c'hoaz ganin etre va daouarn ann tensor caër am oa cavet... Guelit, autrou person, petra eo calon ann den ! Ma hini me a zo bet tenereat ha gounezet muioc'h gant ann traou bihan-se, gant ar sonjou c'houeg o deuz digasset em speret, eget na vijen bet, gant ar sarmon displeget euz ar guella hag

euz ar c'haëra. Chenchet tre e oan, evel unan all em flass.

« Kenavezo, emeve neuze, kenavezo deoc'h « c'hui oll, dizursiou va buez : Red eo din lemel « ugent vloaz euz va buez, ha gouelc'hi e dour « ar Binijen oll dizursiou va iaouankis. Kemeromp « va buez d'ann oad a zaouzeg vloaz hag en em « daolomp etre divrec'h Madelez Doue ! » Autrou Person, setu aze ar pez am laka da zonet hirio d'ho cavout.

An den zantel en devoa hi chilaouet penn-da-benn, beb lavaret grik, en eur veuli Doue euz he vadelez dreist vuzul e kenver ar bec'herien. Piou na vezo ket souezet o velet euz a draou pegen dister en em zervich Doue evit ober ann traou diæssa, evel lakat da ober pinijen eur plac'h pinvidig hag e deus tremenet he oll iaouankis e creis plijadurious ar bed ?

— Red eo peur-ober, Intron, eme ann Autrou Person, ar pez hoc'h euz commanset ker mad : mennoziou-mad hoc'h euz kemeret, heuliet anezho evit-mad.

Hag ar beleg santel, leun he galon a dân karantez Doue, a gomzaz ouz ann Intron gant kement a nerz hag a zousder, ma zougaz ar bec'herez d'en em unani gant Doue dre ar govession. Eis deiz goude, houma a dostaaz ouz ann daol-sacr gant daëlou a joa. Prest goude, e teuaz adarre d'ar presbital. Ne oa mui ar memez hini. Guisket simpl-tre, oa lent en he c'homzou ; he daoulagat stouet izel, a ziscueze da bep hîni e devoe chenchet a vuez evit mad.

— Autrou Person, emez-hi, c'hoant am euz da gemer skuer var Mari Madalen : Er penn kenta euz va buez on bet henvel out-hi dre va dizursiou, heulia he scuer vad var fin he buez a fell din ober ive. Kenavezo am euz lavaret d'ar bed ; na meuz ken c'hoant nemet d'en em rei da Zoue evit he zervicha epad ar rest euz va buez. C'hoant am euz da veza Sœur. Ann Autrou Person, a lavaras dezhi gortoz eur bloaz da viana, evit anaout mad hag hi a oa galvet e guirionez d'ar stad-se. Goude ann amzer-se, evel ma kendalc'he da veva er brassa pinijennou, ar beleg santel he c'hinnigas en eul leandi euz a urs Santes Clæra. Red e oa dezhi ober ann anter muioc'h a amzer eget ar re all arog beza digemeret en urs. Pa gemeras guiskamant ann urs, e chenchaz gant cals a levenez gouel gaër he fask-kenta evid gouel simpl priejou-santel Jezuz Christ.

Lakit e plas ar vaouez-ma leun a feiz, eur vaouez frammassonez, hag houma a gendalc'ho da veva e creis ann dizursiou ar brassa ; pe ma tigouez dezhi chench, e leac'h en em ober leanez, ken kaz ma gaffe ann-tu, en em c'hraffe kentoc'h eol-meanerez pe zispac'herez-ruz !... X.

Er gazeten l'*Univers* e cavomp eur pennad-scrid a ziscuez deomp eo Dumarest eun den gouiziec a bell so, pa vez hano d'ober brezel d'ar scoliou renet gant Relijiuset.

A veac'h ma oa ganet ar Republic-man, ma cavomp anezhan Prefet e Departamant l'*Isère*.

Er mare-ze, en eur vorc'hadennic vihan, tre kichen kær *Grenoble*, e *Gières*, ez oa eun ti dalc'het gant Seurezet ar famill santel eus a Vourdel, eleac'h ma vije digemeret epad ann deis ar vugale vihan da rei conje d'ho zud da vont dianken d'ho labour *(salle d'asile)*. Eur re benag a c'houlennas digant ar Seurezet-ze cahout ar vadelez d'ober scol d'ar vugale deut en oad da zeski. Int a assantas, mæs red a oa dezho cahout evid-se aotre ar c'houarnamant, hag ober ann *déclaration*. Goudeze evel n'hellent ket, hervez al lezen, digorri ar scol araug ann 20 a viz Du, ar Seurezet a sonjas dezho ne iafent ket a enep al lezen ma resevjent en ho zi ar vugale a vije casset dezho gant ho zud. Egis n'hellent ket ho scolia abars ma vije deut ann termen, ne felle ket dezho deski d'ar vugale-ze na da lenn, na da scriva, na da gonta : nemet ho c'hemer en ho zi evid na vije ket re hir ar vacansou evid ho zud, ha deski dezho grouiat hag eun tam benag a gatechis.

Ne sonje ket dezho ober ann disterra droug, ne sonje ket dezho e alje kement-se beza tamallet dezho. Mæs Dumarest a oa digor mad he lagad hag abars nemeur o veza clevet petra a rea ar Seurezet-ze e cassas di eun Inspecteur da velet ha guir a oa *eun dra ker spountus*. Siouas ! ar Seurezet ne hellent ket disnac'h, ha n'ho devoa ket clasket cuzet netra, pa ne reant droug ebet. Kerkent eul lizer digant Dumarest, eul lizer egis ma voar scriva, a vez casset d'ann dribunal da lavaret d'ar varnerien punissa ar Seurezet-ze buhan ha buhan ha calet avoalc'h evid ma talvezfe da gentel d'ar re all.

Ann dribunal goude beza græt eun enclasc a gondaonas Dumarest da lezel ar Seurezet e peoc'h, hag ar re-man antronos a zigoras ho scol rag ma oa deut ann dervez merket gant al lezen.

Piou a oa droug ennhan ? Dumarest a dra sur. Eun all, en he blass, a vije chomet sioulic en he di heb clasc mont hirroc'h, mæs Dumarest, er mare-ze, kenneubeut ha breman, ne gave ket æs beza condaonet gant eur rumm barnerien, gant eun dribunal hebken. Kense e cassas ann affer dirag Lesvarn *Grenoble*. Coll he boan a reas, rag eno e oe discuezet dezhan evid ann eil gueich ez oa eun dra benag dreisthan, *al lezen*, egis m'ho deus hen great aman barnerien Brest ha re Roazon. A.

Perc'hen-Merer : An. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 88). DISSADORN 9 A ZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset biviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 9 a viz du 1878.

Ar gonchen a lavar : *Ann hini en deus c'hoant da laza he gi a lavar e ve clanv.*

Ma ! heb dale ho pezo eun testeni anat d'eus guirionez ar gonchen-ze. Daouzec Depute eus ann tu dehou, a ioa chomet ho electionou a selenj abaoue ouspen bloas, pe guir d'ar 14 a viz Here 1877 e oant bet hanvet, a so breman o c'hortos ho setans.

Ar re a oa bet carget da evessaat mad ous ho electionou, caër ho devoa bet furchal ne oant ket bet goest da gavout netra a gement a vije bet abec da dorri ho election, re zisleal e vije bet torri ho electionou heb ræsoun vad ebet rag neuze e vijent bet hanvet adarre gant ho electourien. Petra ho deus cavet eta ar Radicalet ? Lesel ann electionou-ze a gostez evid barn anezho goude ma vije bet græt eun enclasc var ann oll electionou dre ar Frans a-bez. Fizians ho devoa e aljent beza cavet da benn neuze, tu pe du, eun digare vad benag hag ouspen kement a dlient labourat, hag ho deus græt, int hag ho re, ma sonj dezho ne vezo mui hanvet hini ebet eus ar re-ze gant ar re ho deus ho c'hasset beteg hen d'ar Gambr.

Etoues ann daouzec-ze ez eus unan, ann autrou de Mun, hanvet e Pontivi, caër so bet ober en he enep ; hag henez a so mall bras planta anezhan er meaz rag ma eo catholic araug peb tra hag ouspen eur prezegour mad. Ar Radicalet ho deus aoun arauzhan abalamour d'he lokans vras. Gouzout mad a reont e lavaro sclær hag heb crena ar virionez dezho penn da benn ha ne fell ket dezho he c'hlevout. Cass ho deus ive outhan rag ma eo eur c'hristen guirion ha setu eno diou ræsoun vad evid he gass cuit.

Hogen cass anezhan cuit n'e ket diæs : miret na ve hanvet adarre ; eno ma ann dalc'h. Ma teufe potret Guenet da gass anezhan en dro d'ar Gambr pebes mez evid ar re ru da veza collet en aner kement a boan hag a arc'hant ?

Rag-se emaint e sonj ober dezhan eun enor ne deo ket bet græt d'ar re all.

Ar pez so bet cavet da lavaret a enep he election gant ann Deputeet rederien bro pe mar cavit guelloc'h gant potret ann enclasc, a so bet dastumet piz hag a vezo casset dirag ar Gambr evid ober van da gahout eun digarre mad da dorri he election.

Goudeze, e vezo moullet egis ann oll traou all, a sell ous ar Gambr hag ar Senat, e vezo moullet e gazeten ar C'houarnamant. Evid ar re all n'eus bet græt ken beteg hen, mæs evid ann autrou de Mun, en dro-man e vezo moullet kement tra a vezo bet lavaret a enep dezhan ebars en eul leoric a vezo casset, na petra 'ta d'he electourien o clasc ober dezho he lezel a gostez hag henvel eun all en he blass.

Ann dra-ze so controll d'al lezen, mæs ar Radicalet a so dreist al lezen, int eo a ra anezhi hervez ho c'hoant.

Na breman petra raï ar botret pa vezo lavaret dezho mont adarre da voti ? Rei ho moueziou adarre d'ann autrou de Mun, me chans ; hag e ve digasset dezho endro eur veich pe vuioc'h c'hoas, voti atau evithan.

Mæs evid beza prest, e renker en em brebari adalec hirio ha digorri mad al lagat gant aoun e ve great eun dro-gamm benag.

A drugarez Doue potret Guenet a zalc'h mad d'ar Relijion ha d'ar Feiz hag a choaso evid difen ho guiriou ar c'hristen calonec-ze a zalc'h huel e peb leac'h banniel Jesus-Crist hag he Ilis.

Meur a dra a vezo lavaret deoc'h, meur a c'hevier a vezo scuillet etouez ann dud, ne chilaouit ket anezho, ha pa rencoc'h mont da voti, roit ho mouez d'an autrou de Mun.

Pa veler traou egis-ze, n'heller ket miret da zonjeri ous ar Radicalet oc'h ho c'hlevet o veuli voterez ann oll.

Ia, discuezet mad ho deus e toc ar bloas-man ho deus doujans evit voterez ann oll ! Pa ia a du gantho neuze e ve mad, mæs ann disterra ma ve a enep dezho, neuze ne dâl mui netra, ne voar mui petra lavar, na petra ra.

Carout avoalc'h a rafent, me chans, dre eur seurt cundu, miret ous ar re vad da vont da voti

evid na ve hanvet nemet Republicanet Radicalet eveldho. Ma ! arabat eo deomp ober ar sort plijadur-ze dezho.

Deomp atau da voti pa vezo voterez, rag eun dever eo evidomp en em zervicha d'eus kement moïen a so etre hon daouarn evid miret ous ar re fall d'ober ann droug. Hag e renkefemp beza trec'het beveich, ac'han da bell, n'eus fors, ni hon devezo græt hon dever ha na vezo netra da damall deomp, ma iafe ann traou a zrou-zivez : ouspen gouzout mad e vouezimp var biou ec'h hellimp counta hag oc'h en em voda oll endro d'ar groas e vezimp crenvoc'h.

Evid hor c'hourachi Jesus a lavar deomp evel d'ann Ebestel : *Confidite : ego vici mundum.* Bezit leun a fizians ennhoun, me am beus trec'het ar re fall.

Ne spontomp ket mar d'omp neubeut : Ann Ebestel ne oant nemet daouzec hag ho deus gounezet ar bed oll.

Er sizun all em boa lavaret deoc'h em bije bet a dra sur eun dra benag da gonta deoc'h divarbenn ar pez ho deffe great epad ann eis devezman ann Deputeet hag ar Senatourien. Mæs ne vezo ket red cahout cals amzer evid hel lavaret rag n'ho deus ket græt ann disterra.

A veac'h ma oa digorret ar Gambr m'ho deus ann Deputeet kemeret doc'htu evid ann taul kenta eis devez conje. Ker scuis e tlient beza goude beza bet keit all a vacansou ! Lod a lavar ive ho devoa c'hoant da c'houzout araug ober netra, petra ho divije græt ar Senatourien. Mæs ar re-man a so bet ker fin hag int hag ho deus en em assamblet der Iaou evid netra. Set' aze penaus e vezo er bloas-man adarre græt afferiou ar vro. Ann Electionou evid ar Senatourien a vezo græt d'ar 5 a viz kenver 1879; ac'han da neuze e vezo dalc'het atau var ann traou, var ar budjet, beteg gouzout petra a c'hoarvezo en devez-ze. Ma ve hanvet senatourien Radical, siouas deomp ! Ar bloas a zeu ne achufo ket ken trankil hag heman. Ma ve hanvet Senatourien eus ann tu dehou, peadra da vihana evid ma vezo ar muia moueziou en tu-ze, ec'h hellimp cahout eun tam benag a beoc'h, mæs siouas ! n'oun ket evid miret da gahout aoun, rag kent touellet eo breman ann dud gant ar Radicalet ne fell ket dezho cridi e hell ar re-ze fazia, ha mont a rafint d'ho heul bete coueza assambles gantho, ebars ar puns ho devezo toullet ho unan dindan ho zreit.

Ma couesfent ennhan ho unan dianal mæs siouas deomp hor stleja a raint ive gantho ma na zeu ket ann autrou Doue prim d'hor zicour. A.

Da lennerien *Feiz ha Breiz.*

Lennet hoc'h eus, m'ervad, gant ar brassa plijadur, ar pez so bet scrivet er gazeten gant ann Autrou Lamour aumonier ar Vretonet en Avr. Ma ! ann Autrou-ze a scriv din, é carfe e teufe peb hini ac'hanoc'h, ma ve ho madelez, da gass dezhan ar gazeten *Feiz ha Breiz* goude beza he lennet, da viana ar re ac'hanoc'h ne lacont ket anezho a gostez evid ober eul leor gantho, hag ho lenn adarre pa ho devezo c'hoant. Hen a reseo beb sizun 6 gazeten, mæs petra eo kenneubeut-ze etre kement all a dud.

Ne garfe ket e ve casset dezhan gazetennou re goz. *Daou centim* a goustefe deoc'h cass peb gazeten dre ar post, mæs eun aluzen gaër a rafec'h.

Setu aman adress ann Autrou : *Monsieur Lamour, aumônier des Bretons rue de la Crique, 7. au Hâvre.* Eur voïen all guelloc'h a alfe beza cavet marteze d'he sicour er pez a ra : eur re benag e peb carter a alfe en em glevout evid dastum etrezho peadra da gass ar gazeten dezhan epad ar bloas; mæs re e ve marteze goulenn kement-se diganeoc'h.

Erfin, breman p'am beus lavaret deoc'h petra a c'houlen diganeoc'h, peb hini ac'hanoc'h a raï he sonch d'he sicour eus ar guella, hag ann Autrou Doue ho paëo. A.

Eul lizer d'eus Kemper.

23 Here, 1878.

Abaoue pell-zo dija e cleven cozeal divarbenn Loïz Hémon, ha zoken clevet am boa he veuli evel prezeger. Setu me hast ha mall braz ganen caout ann dro d'he glevet. Ma, n'am c'hredfot ket her c'hlevet am eus hirio, tri-var-n' ugent a vis Here, hag en eur zistroï euz he zarmon — pe m'ar cavit guelloc'h, he brezegen, he *ziscours*, 'vel ma leverer e Kemper — eo ez oun en em lakeat da scriva eul lizer da gass da *Feiz-ha-Breiz.* Breman n'am euz mui hast da glevet *Lois Hemon* o prezeg evit ann eil gueich ; traouallac'h am euz bet er veich kenta.

Pa en em gaviz e leac'h ma tlie prezeg, setu hag o tont da gichen ann or eun tammik coz autrou, eur penn-baz ganthan en he zorn : « Ar Republik pe ar maro ! emezhan » hag e lavaraz ar memez tra teir pe beder gueich dioc'htu. Setu me savet aon ganen dija na vije hennez eun diot bennag eat kuit euz ti ar re zot. Goulen a riz, digant laboureriien a oa enho, piou a oa ann den-ze? Hennez, emezho, eo B....., n'hen anavezez ket ? Nan zur, emeve ; petra eo ? Eh feiz, merc'het ar c'houi n'ho deuz ket muioc'h a istim evithan eget ar pri a stag ouz ho bouteier. Oh ! neuze, emeve ne dall ket calz a dra.

Kerkent her c'hlevis adarre o sevel he vouez : « Me, emezhan, am euz lavaret da Hemon e vije « bet taulet er stear, ma na cozeje ket mad hen-

« noz. » Rag, evit guir, eùz ann noz eo e oa ann taul gant va faotret ruz, hanvet ar Republicanet. Pa z'oun antreet er gambr, am euz guelet dioc'htu petra oa B....., hag evit pe seurt micher en em zervicher diouthan. Lavaret e vije e oa hen eun *Tambour-Major*, evit ober crial : Bevet hon depute ! epad ma cozee Loïs Hemon.

Breman pa em oun en affer euz ar baotred-se, savet divar varc'h ann direiz, ha great expres evit ober trouz, ez an da lavaret deoc'h c'hoaz eur ger divar benn eun *Avoué* a oa ennho ivez. Heman a strake he zaouarn hag a grie a bouez penn : Bevet Loïs Hemon ! Bevet ar Republik!... Mad ! souezet maro oun bet ouz he velet, hen eur republican, hen, evit doare, unan euz saout-braz Loïs Hemon, hen eun tamm coz *soudard* ha n'en devoa ket gallet ober eiz dervez var'n ugent servich heb beza bet casset d'ann toull !

Evit doare, ann intron *La Republique* a ro ar fouet d'he bugale pa na zentont ket outhi, rag heman en deuz bet pevar devez prizon ! Hag evit eur republikan, ann dra-ze n'eo ket eur bouket a henor. Allaz, allaz, republicaned keaz, evit doare ez hoc'h guelloc'h da grial ha da ober trouz eget da zifenn ar vro !

Pa eo bet erfin siouleet ann traou, Loïs Hemon zo commanset da brezeg, en eur lavaret deomp da genta, penaoz e falveze dezhan, araog distroï da *Versailles*, trugarecaat ar re ho devoa roet ho moueziou dezhan ; « rag er bloaz tremenet evel « ma ouzoc'h, emezhan, n'am euz ket gallet ho « tastum en dro din, ha zoken, ne oa ket eaz hen « ober gant ann dud-se a oa neuze o ren ar vro, « enep he bolontez hag he c'hoant, evel m'en « deuz discuezet voterez ann oll. » Goude, en deuz commanset da roï a bep seurt hanoiou divalo d'ar vinistret, d'ar brefedet a oa e carg en amzer-ze. Ho galvet hen deuz : « tirantet, bourre- « vien ar Frans, enebourien ar bobl ! » ha calz divaloerez all evel-se. Pa gomze euz ar pez ho devoa great ar vinistred-se a-unan gant *Presidant* ar Republik, e sarre he zaouarn evel pa en divije c'hoant d'ho flastra gant he dauliou.

Roet en deuz ivez da anaout e oa bet dare dezhan mont d'ann toull evit he gomzou divalo, mæz heb lavaret tre, na pe da vare nag evit petra. Pa gomze, avad, euz ann dud bodennet en dro dezhan, evit ho zrugarecaat, pe evit roï dezho da anaout he labourou braz ha braô du-ze e *Versailles*, neuze a ouïe caozeal doussoc'h, caozeal flour, labourat fino, troc'hi tranô !... Neuze e lakea he zorn deou ebarz godel he vragou hag e selle bep ann amzer euz he brezegen scrivet, a oa var ann daul dirazhan. Pa en divije lavaret eur gaou bras bennag, pe eun diotach all bennag, e vije great trous, criet a boues penn, hag e gallec, m'ar plij : « Vive Hémon ! ! ! Vive notre député ! ! ! » Hor prezegour braz, epad ann amzer-ze, a droe hag a zistroe he deot dre he c'hinou, hag lien tenne er meaz eun tammik evit lippat he vourrou. Breman e velan pegen guir eo lavar ann dud coz :

« Ar c'haz a vale, a lipp he baô,
« Ann hini a jomm en he blas a ra ôaô. »

Re hir e ve din scriva el lizer-man kement tra en deuz lavaret Loïs Hémon. Comzet en deuz divar benn Voterez-ann-oll ; divar benn ma ho devoa reüset voti ar *budjet*, ha divar benn ann emgleo a oa bet etre ar republicanet, ann emgleoze eo en deuz ho zaveteet ; « ia !... Ar republik « eo he deuz great ar *miracl-se* » eme ann *Depute republican.*

Comzet en deuz hon depute c'hoaz divar benn al lezennou ho deuz votet ar Republicaned deputeet evit miret ouz ar Gouarnamant da gemer arc'hant hep ho bolontez-vad ; evit miret outhan da lacaat ar vro evel pa vez epad ar brezel ; evit roï conje da verza cazetennou, leoriou a bep seurt ; evit creski paë ar re a zo dindannho. Comzet en deuz divar benn all lezennou var ar *soudardet* na fell ket dezho plega dindan ar zabrenn. Comzet en deuz ive divar benn ar *revu* bet er bloaz tremenet e kichen Paris. Aman, avad, eo bet droug comzet euz ann arme, goapeet, sclabezet a granch eo bet oll ganthan. Lavaret en deuz e oa bet ar *revu-ze* « *eur vez evit ar Frans !* «

Eaz aouallac'h eo guelet, n'eo bet morse, ann Autrou-ma soudard ; rag ma vije bet, en divije gouezet *respeti* difennourien ar vro.

En eur gaozeal divar benn Deputeet ann tu deou hor paotr braô en deuz ive goal-gomzet anezho. C'hoant en devoa da rei da gridi penaoz ar re-ze na dlefent morze lavaret ger e tu e bet.

Neuze credabl, autronez ann tu cleiz a vez eassoc'h dezho discar ar Frans, en eur derri al lezennou mad, hag en eur lacaat re fall en ho leac'h. Comzet en deuz ive euz ar scol dre nerz (obligatoire) hag evit netra (gratuite). Mæz n'en deuz lavaret ger ebet nag euz ar freret nag euz ar velcïen, nag euz ar sæurezet. Ha ! perag kement-se ? Me zo ô vont d'hen lavaret deoc'h : Kemperiz, evitho da veza calz anezho Republicanet, a gar calz c'hoaz ar Freret, hag a gass ho bugale oll d'ho zi, d'ar scol. Gouscoude e zeuz eur scol dalc'het gant autronez laïk (tud ar bed), ha tud ann ti kear memez ho deuz great pep tra evit lacaat cass ar vugale d'ar scol-ze. Eat int betek roï scol evit netra da vugale ann dud a garje ho c'hass d'hi. Muioc'h c'hoaz, ann autrou V. en deuz goulennet e vije roet scol-freret Sant Vaze da vistri-scol tud ar bed.

Mæz tud kear a oa bet droug-contant a gement-se, rag va unan am beuz ho c'hlevet oc'h hel lavaret. *Hemon*, furroc'h eun tammik eget *V.....* var ar poent-se, a gav guelloc'h tevel ; hag evel-se, en eur ober he *zioullik* hag he *zantik*, e c'hello

caout ho moueziou digant tud hag a vije eat en he enep ma en divije droug-comzet euz ar Freret. Taulomp evez :

« Cas cousket pa zihun
« A vez purvuia eur goall-un ! »

Hag Hemon, evel ma ouzoc'h pa ia d'ar gambr a vot atau enep ann urz-vad hag ar Relijion. Lavaret en deuz c'hoaz e vije cresket ho faë, d'ar re a laboure dindan ar Gouarnamant, « great hon « deus, dija, emezhan, evit calz re-all, hag a dleffe « ho zro beza var lerc'h tout. »

Guelit breman, unan bennag a ranco tenna ar-c'hant euz he ialc'h, evit creski ho faë d'ar baotred-vraô-ze, ha ne d'int, evid eur gals anezho, nemet lamponet, rederien ann hostaleuriou hag ar c'hafëou ; tud hag a zo paëet breman a zaouzec, trizec, pevarzec cant lur, ha zoken betek daou, tri mil lur. Beza ez euz euz ar scrifanourien-ze hag a zo goest da zibri eur vro, ha c'hoaz na vezint ket contant, da c'houde m'ho devezo he debret.

Pep hini a lavaro ar pez a garo ; evidoun-me a gav din int paët aouallac'h, pa zeo guir evit pep plas e vez nao, dek ous he c'houlen. Mæz neket ann dra-ze eo : red eo lacaat tud ar plassou-huel-se da garout ar Republic, hag evit-se eo red mad ho faëa, evit ma criint : « Bevet ar Republic ! bevet ar Republicanet !... »

Erfin Loïs Hemon en deuz lavaret eur ger bennag divar benn ann *offissourien-soudardet* ; « beza « oa, emezhan, da zisfiziout outho, da viana euz « eur galz anezho. Setu perag a zo sonj da ober « eul lezen evit ma vezo gallet lacaat republicanet-« ruz e leac'h ar re ne d'int ket. » Mæz pa en deuz comzet euz all lezen-ze, a oa coummoulennuz tre he gomzou ; ho guisket en devoa gant dillat tom, evel pa vije bet ar goanv-braz, da lavaret eo, na oa ket sclear aouallac'h he gomzou evit gallout gouzout mad he c'hoant.

« Cals traou, emezhan, am beffe da lavaret « deoc'h c'hoaz. Cals traou hon deuz da ober er « gambr. C'hoant-bras am beffe da velet breman « ar Senat oc'h henvel Republicanet eleac'h ar re « a zo maro, rag neuze hon devezo ar muia moue-« ziou en diou gambr, hag ann traou a ielo calz « guelloc'h. »

Ia, emeve, en eur tec'hel cuit ; ann traou a ielo neuze peadra buanoc'h en dro : ar Veleïen, ar Freret, ar Sœurezet a ranco tec'het buanoc'h a-ze euz ar vro, pe bignat var lein *croaz ar-vintellerez*. Cass Doue er meaz a douez ann dud, ha lacaat ann dizurz da ren e leac'h ar peoc'h, setu aze ar pez a fell d'ar Republicanet.

Feiz ha Breiz he deuz comzet euz ann oll lezennou-ze am euz merket aze huelloc'h ; lavaret he deuz petra oant, ha piou en devoa da c'hounit ; pe hi a oant mad, pe ne oant ket ; lavaret he deuz deoc'h ive petra oa ann Exposition, hag e godel piou e ielo ar gounidegez anezhi. Hemon, evel m'eo he zever, en deuz great he meuleudi ! Mad, d'am zro, va lezit da lavaret deoc'h va zantinant, va ger diveza divar he fenn. Red eo lavaret penaoz ar Gouarnamant en devoa aon na vije chommet unan benag, e Frans pe er Broïou all, heb beza guelet ar Palæziou devet epad ar *Gommun* ; hag euz eur c'hostez all, græt en deus evid ar Republicanet ar muia m'en deus allet, evel m'en divije bet c'hoant d'ho dic'haoui, en eur roï tro dezho da c'hounit arc'hant eaz divar goust ar Frans revinet.

(Great gant unan euz ar re ho devoe bet ann eur da vont da brezeguen Loïs Hemon.)

AR REVOLUSION.

(*C'huezecvet loden.*)

(Kendalc'h.)

XXIV

HA RED EO DEOMP CLASC OBER AR PEZ NE DEO KET POSSUBL ?

« Hogen, ma c'houlennit re n'ho pezo netra ! » — Ne c'houlennomp ket re : goulenn a reomp ar pez a fell da Zoue da gahout, ar pez a renc ann dud da rei dezhan, ar pez a so dereat, hag en eur ger ar pez a hell hebken hor sicour d'en em zavetei. Arabad eo deoc'h en em drompla. Ann Ilis aman evel gueichal e amzer ar baïanet a renc trec'hi pe beza trec'het. Ann Ilis hag ar Revolusion, Jesus-Crist ha Satan, na hellont ket beva e peoc'h. Ouspen-ze, ha ken eaz e vec'h da douelli, ma alfec'h credi c'hoas ec'h alfe sujidigez ann Ili d'ar Revolusion mouga cassoni he enebourien ! Chilaouit mad petra lavar pennou bras ar Revolusion : n'eus ken nemet eun dra a alfe hon lacaat da lavaret travoalc'h : *ma ve distrujet evid atau galloud ann Ilis var ann douar.* Ha m'ho deffe lavaret ar virionez penn da benn ho deffe lavaret ive, *he galloud var ann eneou*, rag galloud ann Ilis var ann douar ne servich dezhi nemet da zifenn ha da zioual he galloud var ann eneou. Ne c'houlennomp ket re eta, ma c'houlenfemp neubeutoc'h, e vemp suroc'h da chomm heb cahout netra.

« Hogen, red eo beza carantezus ! » — Ia, ar garantez hag ann dousder a hell aveichou lacaat ar bec'herien d'en em gonvertissa ; rag-se eta, eun dever eo evidomp beza dous ha carantezus en ho c'henver. Mæs ar VIRIONEZ a so dreist ar *garantez*, ha n'eus nemet eur fæsoun d'he discleria. Biken na hello beva ar virionez heb ar garantez, nag ar garantez heb ar virionez, ha ma teufe ar garantez da vihanaat, da izelaat ar virionez, ne veffe mui carantez, nemet sempladurez ha trubarderez, ne ve ken.

« Hogen, red eo cahout furnez o tisclæria ar virionez, hag arabad eo stlapa perlez d'ar moc'h. » — Ann dra-ze so sclear ; mæs arabad eo ive dilezel morse ar virionez, ann Ilis ha Jesus-Crist, dre ann digare d'ober mignonet deomp gant ann oll dud. Biscoas ann Ilis n'he deus hen great, biscoas ann Ebestel, ar Babet hag ar Sænt n'ho deus heuliet ar fals furnez-ze. Ar gristenien ne iafent ket a du gant ann Ilis, ar re ne garfent ket heulia, var ar poent-ze, exemplou ar sænt, a ve sur da fazia ; eun dra hebken a alfe ho didamall hag ho divec'ha dirag Doue ; i o bolontez vad hag ar c'hoant ho deus da blijout da Zoue.

« Evelken, beb guirionez n'e ket mad da lare : » — Hag a so guir, ia evid ar guirionezou a hell heb ræsoun vad ebet ober poan d'ann nessa ; mæs evid ar re a hell parea ha savetei ann ene, ar c'homsou-ze a so eur gaou. Hogen, digouezet d'ar poënt ma'z omp, n'eus ken nemet ar guirionezou cristen a hell savetei ar bed. Skignomp anezho eta ha dre ann ners eus hor c'harantez, saveteomp hor breudeur, hag e ve enn despet dezho. Cals eo, bezit sur, pa eo ar virionez a du ganeomp, mond da enebi ous ar goal gredennou ; kement-se a ziscuez n'hon deus ket aoun arauzho, ha d'oc'h ar mod m'en em zifennont, ar re all a vel pegen neubeut a dra ez int e guirionez. Ouspen, egis m'hel levere ann Tad Lacordaire en unan eus he sermoniou : *guelloc'h eo cals, clasc ober eun dra benag, eget chomm heb ober netra.*

N'eus netra collet evid c'hoas, petra benag ma renc ann oll anzavout ez eus danjer bras evid ann Ilis. Bemdez e coll ar Relijion eun neubeut eus he galloud var ann douar ha ne vezo ket pell mar g'alfe ar Revolusionnerien beza treac'h dezhi e collfe c'hoas he buhez evel sosiete, evel assamble eus ann oll gristenien gouarnet gant hon Tad santel ar Pab ha gant ann Eskibien. E peb leac'h ez eus catoliket ha catoliket mad, mæs n'eus rouantelez gatolic ebet mui ; rag-se ar Revolusion a sav bemdez muioc'h-mui, hag en em led var ann douar. Hogen, pa glasco ar bed en em zavetei pa c'houlenno sicour, ar silvidigez a vezo enn he gichen. Hel lavaret a ran c'hoas heb aoun da fazia, ar stad eus ar bed hirio ne bado ket atau. Abars pell, ann Ilis a vezo treac'h d'ar Revolusion, evel ma eo bet da gement all a enebourien all, ha neuze ann oll gristenien a vezo a unan evid difenn guir lezennou ar Relijion gristen ; pe autramant ar Revolusion eo a vezo treac'h evid eur maread amzer, ha da betra a servicho deomp neuze beza pleget dezhi ? Mar d'eo digouezet heur ann devalijen, heur Satan, prins ar bed er mareman, mar plich gant Doue e vemp trec'het ; o tifen guiriou Doue hag he Ilis beteg hon huanaden diveza, e vezimp bet, da vihana, servicherien mad ha leal, hag ec'h hellimp lavaret gant Sant Paul : *Great am eus ar brezel mad : achuet eo va buhez : miret am eus ar Feiz ; mont a ran breman da reseo ar gurunen, dleat din gant Jesus-Crist ar Barner leal.*

« Ar Revolusion a hell eta dond a benn tre « d'eus ann Ilis ? Ar pez a so bet savet gant Doue « he unan a hell eta beza distrujet ? » — Nan, nan ar re fall na hellint morse distruja ar pez a so bet fountet gant ann autrou Doue, mæs c'hoarvezout a hell gant ann Ilis evel gant he fried divin : Dont a rai evithi, evel ma so bet c'hoarvezet evithan, ann heur eus ar Bassion, eus ar C'halvar, eus ar bez, araug ma hello commandi d'ar bed oll ha dastum ann oll dud ebars en eur memes Ilis. Ann aviel eo hel lavar deomp hag abars achui e rencomp evessaat eun neubeut ous kement-se.

XXV

DRE BE FÆSOUN SPOUNTUS, EC'H HELLO, CASI SUR, ACHUI AR REVOLUSION.

Eur gals eus ar Gatoliket, eur re benag anezho Eskibien ha Doctoret brudet dre ho skiant hag ho santelez, a sonj dezho emaomp digouezet, couls lavaret, d'ann devejou diveza eus ar bed. Hervez ho lavaraou, ar c'habalad a so bet savet tri c'hant bloas so a enep ann Ilis, a gasso ac'hanomp beteg ann ANTECRIST.

Eun artiel a feiz eo penaus abars ma ziskenno Hor Zalver Jesus-Crist evid ann eil gueich var ann douar, e vezo lakeat er bed-man peb tra var ann tu a enep hag e savo eun dispac'h spountus etre Satan eus eun tu, Jesus-Crist hag he Ilis eus ann tu all. *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet.* Evel m'en em zastum ann oll Relijion gristen en eun den-Doue hebken, hor Zalver Jesus-Crist, evelse ive kement tra fall, kement den fallaër ho deus biscoas enebet ous ann Ilis a vezo evel dastumet en eun den hebken hag ann den-ze a vezo ann Antecrist. Bez' e vezo evel Satan en em c'hreat den, bez' e vezo oll valis Lusifer, o clasc, evid ar veich diveza, tenna he blass digant ann autrou Doue hag en em lacaat en he leac'h.

Ar scrituriou sacr a lavar sclear avoalc'h deomp e teuio ar C'hef Ifern-ze mare benag var ann douar, hag ann oll Ebestel a lavar deomp he histor. Sant Ian, dreist ar re all, el leor eus ann Apocalips en deus scrivet ann ankenniou a gouezo var ann dud assambles ganthan hag hen heulio keit hag e kement leac'h e vezo ar mestr : goudeze en deus discuezet deomp penaus e vezo discaret a zivar he dron hag ive peger glorius e vezo neuze ren Jesus Crist hag he Ilis.

Ann Antecrist a vezo ker fall he unan, evel ma eo bet oll assambles, kement hini ho deus enebet ous ann Ilis.

Hen a vezo mestr var ar bed oll ha bourreo evel Neron hag ann oll Impalaëret païan : heretic evel Arius, Nestorius, Manes, Pelage, Luther ha

Calvin : distruj a raï peb tra ha laza evel Mahomet hag ann oll dud didruez all : sevel a raï a enep ar Pab, evel ar schismatic Photius, a so bet caus m'ho deus ar Gresianet collet ar guir Feiz : disnac'h a raï ar guir Doue, Jesus-Crist hag he Ilis : kement ha kement a rai, ma vezo guelet c'hoas o commandi var ann douar a bez,evel araug donedigez genta Jesus-Crist, Relijion Satan pe ar Revolusion parfet. Goude persecuti ann Ilis en eur fæsoun ken didruez, n'eus ket bet guelet morse araug na ne vezo morse guelet biken he far er bed-man, e teuio a benn da gass ann Ilis da guzet er c'haoïou dindan ann douar evel gueichall : difenn a rai crenn adori ar guir Doue : lavaret a rai e vezo hen ar guir Jesus-Crist-Doue ma renco ann oll en em daul d'ann daoulin dirazhan hag he adori : hag e lavaro c'hoas n'eus ken mestr, n'eus ken penn, n'eus ken belec en he relijion nemethan : ar re n'ho devezo ket merc ann Antecrist var ho zal pe var ho dorn dehou, ar re-ze a vezo condaonet d'ar maro abars beza bet barnet. Ren ann Antecrist, penn ar Revolusion a bado tri bloas hanter. Al Leoriou sacr a lavar deomp, en avans, peger spountus e vezo ar pez a c'hoarvezo er c'heit-se,mæs ive deski a reont deomp e vezimp saveteet en eun taul pa sonjo d'ann oll eo collet peb tra,ha kement-se a c'hoarvezo,pa vezo Donedigez leun a c'hloar hag a laouenedigez hor Zalver Jesus-Crist.

Neuze e vezo torret oll galloud Satan : neuze, mæs neuze hebken,e vezo mouget ar Revolusion.

A.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

Marvailou goude Gousperou.

(IAN HE VAM, AN HERMIT, LOUIS VIAN, LAURANS D'OC'H TAOL).

An Hermit. — Eun niver bras a Brussianet a goueze. Dre valeur, hor c'hanolerien-ni ne deue ket an infanteri da rei dizi skoazel ; cetu pa veljont arvad edo ar Prussianet o vont a ziou ak a gleis d'ar c'hreac'h, oc'h en em asten ak o sevel egis diou vreac'h d'ho faka, e tiskenjont evit an eil gouech. Tri mil den a berissas d'oc'h costes an inimiet ; evidomnhi ne golchomp ket nemeur a dud.

Ian he Vam. — Petra ! ne voa ket a vretounet enho ?

Louis vian. — O boa. Ducrot pa velas e voa poent mad leusker ar mobilet deus Breis da vont en tan, a en em droas varzu ennho ak a lavaras alo, va bugale, d'ho tro ! — Excusit, va jeneral, eme an aumounier a ioa d'oc'h ho eul, eur munut. Dioc'h-tu ar mobilet a ieas var pen eur c'hlin ar fusul var vand en ho dorn kleis, ak stouet ho fen da receo ar venediction, e rejont sin ar groas. Var zaô dioc'htu ak a lam en tan, ar vaïonettes var araok.

An Hermit. — Coumbat Chatillon a badas e dok an deis, cetu ne allan ket kounta ouspen ar plan. Mes da beb hini ac'hanoc'h eo, lavaret ar pez en deus guelet ha great er goumbajou a gontin deoc'h dre renk evit ma teuio eas en ho memor.

Laurans. — Salo e vije ama kement martolod ha soudard a so bet er brezel, rak dre ma cozefor e teuffe leun a exemplou kaer e memor peb hini, traou brao da gounta.

An Hermit. — Tort o devoa bet soudardet an infanteri a ioa var ar blenen mont kuit ker buan, guir eo e velent ar 16me de ligne o tireded d'oc'h ar c'hoat ; mes ar re-ma o doa eur rezoun vad da fila kuit.

Louis vian. — Soudardet iaouank oant, cetu guelet ho c'hamaradet o redet kuit, ak ar bouliji canol o coueza varn'ho e crogas ar spount en ho c'haloun.

An Hermit. — Ar spount-e a ves great *panik* anezan. Cetu ama perak : hon tadou cos a ioa eat gant ho fen bas dar vro anvet Gres. Enho e voa eur gear, Delph he ano ; ak er gear-ze e ioa eun templ da Apollon, eun diaoul. Mæs aour a ioa e tensor an Doue euzus-se, ak hon tud cos a ioa troed var an aour ak an arc'hant. Edont e tro da ober ho zantimant, pa deuas tud ar vro, eun arme vras, evit ho diarben. Edont o c'hoari 'r vas a zoare, cetu en eun tol eur spontaden o coueza var hon tud kos-ni, ak hi kuit a volevant, egis eun toullat gedoun pa gouez en ho zoues eur c'hi chasse. Petra voe caos d'oc'h ar strafull-ze ? Lavaret a rejont o doa gouelet an doue *Pan* e pen an inimiet, en diaoul dindan furm eur bouc'h, pihini a deue varn'ho evit difen templ he gamarat Apollon ken diaoul ak hen. Azalek an abaden-ze e ves great panik doc'h ar spount eb resoun vad a gouez var eun arme. Mera hini d'oc'h soudardet dirol Chatillon a antreas e Paris en eur lavaret oar trahisset, e voan leounet cunduet gant azennet. E feis Trochu ne voa ket laouen, a Ducrot ne gouskas ket trankil.

Ian he Vam. — Petra, ar vartolodet ne reant nemet fumi epad ar jeu ?

Laurans. — Ian, ententit, be veach ma clevot an Hermit o lavaret e de tennet canoliou ar forchou pe eur redout benak credit e voa martolodet o labourat. Cetu er vech evit tout. Mar kirit me gounto deoc'h eun histor pehini a ia da eul coumbat Chatillon.

An Hermit en deuz lavaret e voa eat hon troumpou en tu all da Chatillon petec an arouden etre Clamart ak Bagneux. Mad, e Clamart e ioa eur pentureur anvet Brant. Brant a ioa eun den mad, didrous, applik en he labour. Ar vro a garie gant

eur garantes ardurus. « Eur fusul dign » e meza rag dal ma clevas edo erru ar Prussianet, ak en despet d'he dri ugent vloas e valea sounn e mesk ar c'harnatiolet.

D'an 19, da lavaret eo deis coumbat Chatillon, eb beza recevet urs abet e coumbatte e toues hor soudardet evit difen Chatillon. Eno e courache ar zoudardet ak e roe dezo an exemp ; en he za edo var an deles a ziaveas eun ti ak e tenne var ar Prussianet, e creis ar bouliji o sutal en dro deza. Eur goas doc'h eur seurt danves ne recul morse. Pa ho doa hon troumpou kemeret an teac'h kuit, Brant a jomas en he bost gant ar c'habiten Robert de Saint-Vincent, commandant ar jenie e fort Vanves.

An deis varlerc'h, 20 deus guengolo, en officer deus he goumpagnunes, garnational eveltan, en c'havas o vont dre ru Vaugirard ak a lavaras deza calonek : — da beleach e zit ker mintin-ma ? — Mont a ran da en em gana d'oc'h ar Prussianet e Clamart. — Mes, e me an officer, kollet eo ho pen ? Oc'h unan ebken, petra reoc'h ? — Venji va mab, e me Brant, va mab lazet e Sedan ; ak an daelou a deuas var he zaoulagat ; ak e lugernent gant ar goler ak an disesper. An officer saisiet a gemeras dorn Brant a serras an dorn-se eb lavaret ger, ak a ieas kuit. — Eur moment goude, an den kos a dreuze dor Versailles, a iea dirak an avant post a ioa vis-à-vis da fort Issy ak a gemere ent Clamart. Er vich antreet er vilajen se e pehini edo ar Prussianet abaoue ann derc'hent, e reas traou burzudus.

Chouchet en ties, pe er chardinou, e dok an deis e reas brezel. C'houeac'h Prussian a gouezas an eil goude egile dirak he fusull. Ar Prussianet a burzue aneza gat arrach. Pa deuas an nos, an tad keas, dishalan, brevet gant ar skuisder, Brant a en em ziskouesas, he beultrin a fas da fusull ou ar Prussianet e tevas he ziveza cartouchen. — Ne voe ket pel, e voue clevet eun ten fusul d'oc'h costes an hinimiet ; Brant a goueze blesset evit mervel. « Va Doue emezan, mervel a rankan mes va mab am beus venjet. »

Ian he Vam. — Assa potret, me sonch dign e ve mad coulma,rac e ma an nos oc'h erruout. Aben ma vezoc'h peb hini en he di e vo avancet ar pardaes. Ar pez a blich din eo surtout guelet e teu da sonch da Louis vian ha da Laurans d'oc'h mera histor vraô dre ma count an Hermit dre renk ar pes a zo en em gavet. Salo e ve countet er feçoun-ze e kement tiegez so enho eur zoudard pe eur martolot cos evit rejouissa caloun ar re iaouank ha rei dezo courach da andur ar poaniou a zo stag d'oc'h micher ar zoudard ak ar martolot.

An Hermit. — Pa deuoc'h en dro genta e countin divar ben coumbajou Villejuif ak Chevilly.

Ian he Vam. — Ar Vretounet o deus kemeret pers enho ?

Louis vian. — Ia michans.

Laurans. — Ak ar vartolodet a c'hoarie ho fod ive.

Ian he Vam. — Allo eur banne. Trinkomp da iec'het ar Frans.

An Hermit. — Ar Frans a zo iac'hoc'h brema he armeou eget na voant er blavechou eus a bere e reomp an histor. Ar Prussianet ho deffe arezhi ma teuffent en deis hirio da ispiga ac'hanomp.

Louis vian ak Laurans o vont er meas. — Kenavo dissul.

Ian he Vam ak an Hermit. — Kenavo goude ar gousperou.

J. M. C.

Kicher Chester.

E miz Eost euz ar bloavez 1815, d'ann amzer ma oa Napoleon kenta o vont da enezen Santez-Helena evit prederia, epad ar rest euz he vuez, var he *ziscar-fortun*, eur Saoz, den diazez mar oa unan, a reas embann dre gear *Chester* penaoz eun niver braz a dieien pinvidik ha brudet-tre ho devoa kemeret hent ar mor e Plymouth evit mont da heul Impalaër ar Fransichen da enezen Santez-Helena : Eat e oa ivez gantho eur strollat soudardet evit difenn ann Impalaër. Hogen, ann enezen-se, hervez ma oa embannet, a oa goall-vouastet gant ar razet ; rag-se gouarnamant Bro-Saoz, evit gallout scarza ann enezen euz all louenet noazuz-se, a bede oll dud ar Rouantelez da zigas eun niver brao a gicher, evit ma vije gallet ho c'hass d'ann enezenn da zivouenna ar razet.

Ar gouarnamant ouspen ma en em garge da baëa ann treiz evit al louenet flour-se, a baë evit eur c'has coz goest da enebi ous ar razet, c'hue-zec real ; evit eur gazez goest da ober he micher, dec real ; evit kicher bihan c'hoaz o tena, pemp real. Me ho ped da gridi, ar c'helou caër-se a oa digemeret mad. A benn tri dervez goude, tud kear *Chester*, hag ann dud divar ar meaz o devoa dastumet er gear-se ouspen tri mil caz. Ar gear a oa chenchet en eur *vagazin-kicher*, hag ar ruïou e peleac'h e oa marc'hat al louenet-se, a deuaz, heb dale da veza carget a drouz ; sevel a rea etre ar varc'hadourien kicher evel ma zav etre marc'hadourien pesket, eur jolori ken braz, ma renker beza guelet merc'het Douarnenez, pe merc'het Conk o verza pesket evit gouzout tost-da-vad pe seurt c'hoari, pegement a veac'h a oa savet !...

Epad ma oa ar varc'hadourien kicher o chilpotat ann eil ouz egile ; likichen kear. eur vanden vraô anezho, a gemeraz plijadur o tilassa ar zier eleac'h ma oa ar c'hicher ; hag ar re-ma na petra 'ta a redas kuit. Ar baotret dibrez a en em lacaas da redec var ho lerc'h, da ober brezell dezho a

dreuz ruïou kear, hag en eun devez e oe taolet ouspen pemp cant caz er stear. Mæz, eun neubeut mad a viziou goude, kear *Chester* a oa c'hoas beuzet gant ar c'hicher diaveaz, a rede dre ar ruïou a strolladou bras, heb mestr, na perc'hen.

Rag-se, ma en deveuz unan benag ezom kicher evit en em zionall d'euz ar razet, e kear *Chester* e cavo ; rag, var am euz klevet, ne deo ket collet c'hoaz ar vouenn euz ar c'hicher a dlie beza casset da zifenn ous Napoleon kenta da veza drebet gant ar razet ebars en enezen Santez-Helena. Ne d'int ket ker : pemp réal ar c'has bian !...

X.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Bot, cure e Clohars-Carnoët, a so hanvet aumonier ar Vretonet, e Naonet.

Ann autrou André, cure e Locunole, a so hanvet cure e Clohars-Carnoët.

Ann Autrou Le Maout, belec iaouanc, a so bet hanvet cure e Landudal.

Ann Autrou Stanguennec, bet person en Esquibien, a so maro er sizun dremenet.

Ann autrou Uguen, person Tregarantec, hag ann autrou Bleas d'eus ti ar veleïen coz e Castel-Paul, a so maro er sizun-man.

KELEIER.

Ann Autrou Place, Arc'hescob nevez Roazon, a so bet digemeret er gær-ze gant ann oll en eur fæsoun ker carantezus, n'en deus ket cavet re a veuleudiou da rei dezho, el lizer en deus scrivet goudeze d'ar veleïen ha d'ann oll dud fidel eus he Escopti.

Ann Autrou Becel, Escob Guenet, a so breman e Rom. Meur a veich dija en deus allet guelet hon Tad santel ar Pab. Digasset en deus dezhan ar pez a oa bet dastumet en he Escopti evid Diner Sant Per, hag ann neubeut arc'hant-ze a so bet digemeret mad gant ar Pab, rag cals a renc da zispign evid ezomou ann Ilis, ha re neubeut siouas! ar pez a vez casset dezhan.

Ar Pab en deus ive meulet carantez ha feiz ann dud fidel eus Escopti Guenet hag ive d'eus ann oll Escoptiou all d'eus Breiz.

E gazetennou Bro-Saoz e cavomp kelou-maro ar c'hardinal Cullen, arc'hescob Dublin.

Ganet e Dublin, ar 27 a viz Ebrel 1803, ann autrou Cullen a oa bet e Rom o studia ann Teoloji. Tremen a reas eno cals bloaveziou o ren afferiou ann Ilis en Ireland. E 1850 Pi IX, bennos Doue var he ene, a roas dezhan ar garg a Arc'hescob e Dublin, hag e 1866 e oe hanvet Cardinal.

Ann autrou Dénéchaud vikel-vras e *Tours*, a so bet hanvet Escob *Tullé* e plas ann autrou Berteauld en deus lakeat he zilez.

Ann autrou Dénéchaud n'en deus nemet 46 bloas. Bez'e vezo unan eus ar iaouanca eskibien.

Al loden genta, d'eus ar re a so bet er bloas-man o tenna ar billet, a so galvet evid ann 8 hag ann 12 eus ar miz-man.

Ann eil loden a so galvet evid ar 16.

Dilun all 28 Here, e Landerne ez eus bet roët da scolaërien ar Freret ann *testeniou-studi* ho devoa gounezet pa oa bet græt ann *examen* d'ar miz maë diveza. Setu aman hanoiou ar scolaerien :

Le Gall, Jan-Vari.....	*Mad tre.*
Le Guern, Stefan.....	*Mad.*
Chevassu, Celestin.....	*Mad.*
Hetet, Nicolas.....	*Mad.*
Queffelec, Francis.....	*Mad avoalc'h.*
Abivin, Lois.....	*Mad avoalc'h.*

Etre tout 6 *testeni-studi* evid scolaërien ar Freret, pa n'eus bet ken nement 7 evid canton Landerne a-bez!

Paour keaz Freret! scol re vad a rit : ne vezo ket pell e viot casset cuit. Er mare-man a *Liberte* n'e ket braô d'ar Freret discuez int guelloc'h da scolia bugale eget mistri scol tud ar bed.

Conservatourien Guenet, ho deus choaset evid ho lacaat var ho listen evid ann electionou a vezo græt d'ar 5 a viz kenver 1879, da henvel Senatourien evid ar Morbihan : ann Autrounez de la Monneraye ha de Kerdrel, a ioa dija Senatourien hag ann Autrou de Fresneau, bet Depute, evid derc'hel plass ann Autrou de Keridec, nevez-maro.

N'heller ket plijout d'ann oll.

E *Londres*, en davarn eleac'h ma vez ar c'hommunardet, e veler stag ous ar voger eur c'horn butun mogedet ous pehini eo staget eun tam paper a lavar :

Corn-butun eun traïtour.

Henez eo corn-butun Gambetta, pa ne oa ket c'hoas pinvidic avoalc'h evid fumi cigarennou d'eus ar choasadou.

Er *Finistère* ar re so bet casset da Baris evid netra, ez eus bet roët ho hano en oll arrondissamanchou all nemet e Kemper.

Ni ve contant avoalc'h gouscoude d'anaout ann hanoiou-ze.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Côtez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 16 a viz du 1878.

Petra lavaren deoc'h dissadorn diveza ? E oa ann Deputeet a gleiz o commans adarre ar pez labour-vraô ho deus græt beteg hen e kenver ann Deputeet eus ann tu dehou a ioa chomet ho electionou a sclenj abaoue ar 14 a viz here 1877 ! Ma ! n'oun ket bet faziet.

Dilun 4 eus ar miz-man ho deus torret election ann Autrou A. Leroux evid ar *Vendée* petra benag ne oa netra da lavaret a enep dezhi, mæs derc'hel a rea plass eun 363 hag e oa red mad he lacaat er meas, ma alje egile dont en dro : ha gouscoude ar re ho devoa examinet he election a lavare e oa bet græt mad. Er memes devez o veza bet casset d'ar Gambr eur guchennat vad a lezennou, Nadaud, eur potr a gleiz, a c'houlen e ve hanvet 22 Depute evid evessaat ous al lezennou-ze eleac'h 11 hebken a ve choaset beveich.

Nag abalamour da betra ? eme Paul de Cassagnac, gant 11 c'hui a rai couls ha gant 22. Pe guir ne ve hanvet morse evid ar seurt labour-ze nag evid renca ar Budjet, nemet potret ann tu-cleiz, n'e ket daô deoc'h beza nec'het. Var gement-se Nadaud a ia droug ennhan hag a respount : a veichou ec'h hanvomp ive eur re benag eus ann tu dehou : goulennit digant ann Autrou Rouher !

— Ia, eme Paul, unan e 13 miz ! guelloc'h e ve deoc'h tevel. — Æs a oa gouzout e commanse dija goal ann Autrou Paul de Cassagnac o virvi en he voaziet o velet petra a rejor d'ann Autrou Leroux hag o sonjal er pez a vije græt dezhan ive antre nos.

E guirionez d'ar meurs, 5 a viz here, eo deut tro election ann Autrou de Cassagnac hag heman, o commans he brezegen, a sav eun trous spountus en he enep, rag ma lavar doc'htu d'ar re gleis : gouzout mad a ran e vezo torret va election, mæs ne ran fors, rag hanvet e vezin adarre. Ar Presidant neuze a lavar dezhan, ne dlefe ket parlant evel ma ra, rag den ebet, emezhan, na hell cahout eun henvelep sonjesoun. Ma ! a respont ann Autrou de Cassagnac, senti a rin ouzoc'h : 1° Abalamour am eus doujans evidoc'h ; 2° Rag ma rencan hen ober. Tenn-bras a gavan evelken, sonjal e vezin casset cuit, petra benag ma eo bet leal va election, gant ar re ho deus lavaret e oa græt mad election ann Autrou de Boudeville, n'en devoa ket travoalc'h a voueziou hag hini eur re benag all, ne ma ket ho flas etoues tud honest.

Ma n'am c'hredit ket, emezhan, e roin ar breuven deoc'h. Mæs den ebet ne lavar ger, hag hen a gendalc'h o tifen he election, hag ive o lavaret en eur vont, cals guirionezou a ra d'ar Radicalet scrigna ho dent. O veza lavaret e carie ar Relijon hag ann Ilis, re ann tu cleis, oc'h he glevet, a ziroll da c'hoarzin, rag ann oll a voar en deus great ann autrou de Cassagnac meur a dra a so difennet da eur c'hristen guirion : evel mont d'en em ganna en dizafi (en duel) gant ar c'henta a zeue da glasc affer outhan. Hag evid lavaret ar virionez, eur pec'het bras eo, pe guir ann hini a ia a enep difenn ann Ilis var ar poent-ze a so excumunuget. Evelken ma ne sent ket atau ous lezennou ann Ilis, ne fell ket dezhan ober br zel dezhi ha c'hoant bras en deus da veza atau kemeret evel eur c'hristen. Rag-se e kendalc'h o lavaret d'ar re ho deus c'hoarzet : Me, emezhan, ne d'oun ket evel eur gals ac'hanoc'h a vez a enep ar Relijion er Gambr-man hag a du ganthi pa vent er gær. Unan ac'hanoc'h a alfen da henvel aman a so eur Republican eus ar re vella, hag a so bet guelet, en he vro, mont bete rei eur bouch d'eun Arc'hescob, ha kement-se var ar blassen. Ped ac'hanoc'h n'am eus-me ket guelet, evid servich hon Tad Santel Pi IX e Paris, o tont d'ann Ilis catedral, da bedi evid tad ann oll gristenien, (guir eo, e claskent cuzet a drenv ar pilierou) hag ar memes tud-ze, er miz diveza, a strake ho daouarn o clevout e Romans ar c'homzou difeizman ;

Ar Relijion gristen, setu ann enebour.

Me emezhan, ar pez a lavaran aman, hel lavaret a ran ive d'am electourien ; m'am beus bet 4,000 mouez muioc'h eget ann hini a ioa a enep din, n'e ket bet red evid-se lavaret gevier : nan er

c'hountrol : atau hag a vouez huel am beus lavaret ne oan ket a du gant ar Republic, na gant ar Roue, mæs kentoc'h gant mab ann Impalaër, hag ar re ho deus hanvet ac'hanoun o rei din ho mouezion a vouie avoalc'h da bion a roent anezho.

— Pedir heur amzer eo bet evelse o clasc difen he election hag o rei taul paô da heman, taul d nt da hen-hont dre ma zeuent da hagnal outhan. Erfin, scuis-maro, e c'houlen eun tamic chan hag e lavarer e vezo achu d'ar Iaou 7, pe guir d'ar Merc'her e ve labourou all da ober ha ne gustumont ket ann Deputeet en em assambli da genver ann devez ze.

D'ar Iaou 7 eta em adarre Paul de Cassagnac a veac'h gant he enebourien.

Dimeurs, en devoa tamallet da Botret ann enclasc, beza bet o veachi dre ar Frans hag e leac'h all, gant arc'hant ann Deputeet a zehou, a ioa chomet ho electionou a istribill abaoue 13 miz hag hirio doc'htu, Margaine, unan a gleiz, na petra 'ta, (a so carget gant daou all da lacaat evez ous dispignou ar Gambr) a respont anezhan, ez eus e Budjet ann Deputeet eur somm arc'hant votet evid ann enclasc hag ann Dispignou all, hag e vezo rentet cont da fin ar bloas.

Neuze e sav eun tammic jalabaô, rag ar pez so bet votet ne baëo ket ann hanter eus ann dispignou, ha neuze e vezo red clasc e leac'h all ann arc'hant a vanco eus ann tu-ze. Hogen e peleac'h e vezo cavet : el leac'h ma vezo chomet eun dra benag heb beza dispignet, da lavaret eo, er pennad eus ar Budjet-ze a sell ous peamant ann Deputeet. Rag ar re a vez bet torret ho electionou a chomm heb peamant, neus fors pegeït e rencont chomm da c'hortos, hag evelse Paul hel lavare gant guirionez, arc'hant ann Deputeet a zehou eo en devezo paët beaichou potret ann enclasc. Me a lavar ar virionez. Ma ve ann Deputeet hag ar Senatourien a rate ho labour evid netra ne ve ket guelet kement a... .. en ho zouez.

Mæs deomp atau.

Crozet Fourneyron, unan d'eus potret ann enclasc, a lavar kement en deus clevet digant enebourien ann autrou de Cassagnac, rag ar re ze hebken a so bet galvet : evid hel lavaret en eur vont, set' aze eun dra leal mar d'eus unan ! Mall so cass eun Depute benag d'ar gær ha n'eus netra da lavaret en he enep ! Oh ! n'e ket daô beza nec'het gant kenneubeut a dra, casset e vezo tri eus he enebourien d'ober eun enclasc ; ar re-man na c'halvo dirazho nemet ar re ho deus eun dra benag da lavaret a enep ann den, ha gant kement-se oll, me chans, e cavint eun dra benag da damall dezhan, peautramant e vezo red lavaret n'int ket gouiziec.

Crozet-Fourneyron a zigass eta dirag ann Deputeet kement tra ho deus allet dastum evelse hag ec'h hellit cridi ne ia ket goall vuhan gant he historiou rag casi peb goms ann autrou de Cassagnac hag he vignonet a lavar dezhan ne de ket ar virionez a du ganthan, peautramant c'hoas e c'houlennont ar breuven d'eus ar pez a lavar, mæs, caër ho deus, ne dâl netra dezho. He histor so græt gant Crozet-Fourneyron hag e renc beza contet penn da benn.

Ann autrou Paul de Cassagnac goudeze, a respont d'ar brezegen-ze. mæs, evel m'en devoa bet peadra d'ober Crozet-Fourneyron gant deputeet ann tu dehou, ann autrou Paul de Cassagnac, eus he du, en deus ive travoalc'h da chilou diga ot potret ann tu cleiz hag en eur vont, o c'houzout avoalc'h ne dalvez netra dezhan ho espern, e lavar dezho meur a virionez a ra dezho lemer var ho scabellou.

Setu aman lod eus he gomzou var fin he brezegen.

« A hend all, emezhan, mar torrit va election « n'em bo ket cass ouzoc'h, na n'hellan ket ca- « hout. Commanset eo ann hent ganeoc'h hag e « renkit mont ganthan, penn da benn, caër ho « pezo ; red mad eo deomp cahout, ha ne ve ne- « met evid eun devez, ar pez ho deus mall da ga- « hout eul loden vras ac'hanoc'h. Me lavar ar guir « Republic. Ia red mad eo, e teufe, evid discuez « peger bras enebourez eo ous al Liberte hag ar « Justis.

« Peb unan a renc en em ziscuez egis m'ema « e guirionez, hag ho pezo adarre ar Republic, « hoc'h eus bet pa vije gueichall clevet cana ar « *Marseillaise* e kichen ar chafaut. » (Mad tre, mad tre, en tu dehou.)

Unan eus ann tu cleiz. — « Ma vije bet ar « chafaut aman n'ho pije ket comset evel ma rit. »

Ann autrou Paul de Cassagnac. — « Ma ten, « eun devez benag, me a ziscuezo deoc'h penaus « e ouzeur mervel goude beza ho tesket da veva. » (Clemmou eus ann tu cleiz — Mad tre eus ann tu dehou.)

« Lavaret e ve n'eus ket bet guelet kement « se gueichall ! Ancounec'heat hoc'h eus 'ta n'eus « ket ouspen eis bloas abaoue eo bet lazet merze- « rien e Paris ! » (Mad tre, mad tre en tu dehou.)

« Ma ! ar guir Republic-ze, ni ive a fell deomp « he c'haout gant eur Presidant Republican, n'eus « fors pehini ac'hanoc'h, hag ar goassa ma vezo, « ar muia ma vezo Republican, ar guella, rag « neuze ar buhana ma ialo ann traou en dro. Red « eo deomp cahout ar Republic a so bet meulet « gant lod ac'hanoc'h ; eur Republic a gasso cuit « ar Freret ; eur Republic a viro ouzomp cahout « beleïen : cahout a rencomp ar Republic so bet « lavaret, (gouzout mad a rit e peleac'h) ar repu- « blic a dorro ar varnerien evid lacaat en ho flass « tud all a vezo evel gueichall servicherien ar « bourreô. »

« Ia ! ar Republic-ze a rencomp da gahout, n'e « ket c'hoas hoc'h hini hirio, ha ma comsan « anezhi n'e ket evid enebi ouzoc'h, mæs hebken « evid prezec eus ar pez a rencomp da velet heb « dale, kentoc'h marteze evid na sonch da eur « gals ac'hanoc'h. Neuze e savo ann oll dud ho- « nest a enep d'ho Republic hag e vezo græt « ganthi ! » —

Æs oa compren, goude comsou evelse, e vije kement a zroug gant potret ann tu cleiz, ma oa sur ann autrou de Cassagnac da veza casset d'ar gær.

Gouscoude, evid he beur-laza, eun all d'eus potret ann enclasc, Charles Floquet, a gommans adarre eur brezegen all henvel tre ous hini Crozet-Fourneyron, hag ann autrou de Cassagnac o c'houzout avoalc'h e vezo torret hirio he election na espern mui netra hag a respont anezhan peb eil goms o tamall dezhan ne lavar ket ar virionez.

Paul a so droug ennhan, n'heller ket ben disnac'h, mæs ar re all a so ker counnaret hag hen. Piou ive a alfe chomm heb facha o velet traou ken disleal ? Rag-se Albert Grévy, breur Presidant ann Deputeet, o veza deut da lacaat he fri eleac'h n'en devoa ket ezomm d'he lacaat, Paul a respont anezhan : e voar avoalc'h n'eus ken caus ma vezo torret he election nemet rag m'en deus henez cass outhan ; Grévy a damall ar re all, ha Paul a respont : græt peoc'h dime ! ann dra-ze n'e ket guir.

Ar Presidant neuze, eur Grévy all, a lavar da Baul, beza furoc'h ha muioc'h var evez pe autramant e renco goulenn digant ar Gambr ha lezet e vezo Paul ebars er sall. « Oh ! eme heman, n'e « ket daô ! ma kirit me a ialo cuit doc'htu. » — Ann traou a chomm evel kent gouscoude ha Floquet a achu he brezegen gant cals a boan hag a vrezel guir eo, mæs evelken, he achui a ra.

Ann Autrou Paul de Cassagnac a respont anezhan. Hogen coll a ra he boan rag he election a so condaonet hag e guirionez, a veac'h ma eo achu he brezegen, ma ier da voti hag ar Presidant a lavar : Election ann Autrou Paul de Cassagnac a so torret. Heman neuze a sav hag en em denn cuit en eul lavaret : « Kenavezo ! Autrounez, « abars pell. »

Goudeze potret ann enclasc a lavar e renker torri election ann Autrou de la Rochejaquelein evid *Bressuire* hag hini ann Autrou de Bourgoing evid *Cesne* (Nièvre) : ouspen er memes devez, pa oa ann abaden o vont da gommans, e oa bet lavaret eur c'hement all evid ann Autrou de Mun. Set' aze eta 5 var 12.

Petra lavaren-me deoc'h ? A.

Er gazeten l'*Univers* e cavomp ar pez a so aman varlerc'h divarbenn ar Relijiuset a denner hirio digantho gant kement a arrach scoliou ar parræsiou.

« Ar Relijiuset ho deus renket coll ar scoliou e meur a fæsoun : Ar mestr scol relijius a so bet torret, pe autramant n'eus ket falvezet ober eur paper nevez ganthan, ann hini a ioa o ren, a so bet torret, pe autramant c'hoas, ann ti-scol a so bet tennet diganthan.

« Ma ! setu aman petra so da ober. Ann hini a so bet torret heb ræsoun a hell dougen clemm dirag ar C'honseil Bras (Conseil d'État.) Ar re ho devoa eur paper græt mad ha n'eus bet græt van ebet eus ar papër-ze, ar re so bet tenret ann tiæz scol digantho, ar re-ze a hell dougen clemm dirag ar Justis, ha neuze evid ma vezo anavezet ar guir ho deus da chomm en tiæs-scol, n'ho deus nemet mont da gahout Presidant ann dribunal ; me chans ne ve o ket cavet stanc Prefedet ken divergont evel hini ar Morbihan evid disprijout setans ar varnerien.

« Kellies gueich ma vezo bet sinet gant ar Prefet kement tra a so bet græt a enep al lezen hag ar guir e kenver ar Relijiuset, neuze e renker mont beteg ar C'honseil Bras d'en en glemm d'eus ar pez a fell d'ar Prefet ober dreist he c'halloud.

« Da c'hortos, ma so bet hanvet eur mestr-scol all e plass ar Relijiuset torret, mar d'int tennet dre ners er meas eus ann tiæz-scol. Int a hell ken buhan heb goulen conje digant den nag ober eun *declaration* nevez, digorri doc'htu er memes commun, eur scol libr. Ann Autrou Dufaure eo en deus hen diskæriet.

« Setu aman eun exempl a hell servicha da gement Relijius a alfe en em gavout en occasion-ze. E meur a blas d'eus Departamant l'*Yonne*, Seurezet tennet ho scolion diganthô ha lakeat er meas eus ann tiæz-scol dre urs ar Prefet ho deus ractal douget clemm dirag ar C'honseil Bras ha ker buhan heb ober netra ken ho deus fermet eun ti all ha digorret ho scol a nevez.

« Ma oa droug er Prefet, n'eus ket ezomm d'hel lavaret. Ker buhan e cass eul lizer da Procureur ar Republic da lavaret dezhan rei urs da serra ar scolion nevez-ze o c'hourdrous ar seurezet ho gervel dirag ann Dribunal ma ne sentefent ket doc'htu. Procureur ar Republic na petra 'ta a scriv da Vinistr ar Justis da c'houlen diganthan petra d'ober hag heman a respont ker buhan, dezel ar Seurezet oc'h ober scol e peoc'h kelliæs gueich ma hellint rei ann testeni ho devezo douget clemm dirag ar C'honseil bras.

« Ar respount-ze a dalvez cals d'ar Relijiuset evid difenn ho guir, o kenderc'hel atau d'ober scol e kement parræs ma vezo græt eun dra benag en ho ænep. Pa ho devezo bet digant ar C'honseil Bras eur paper da lavaret ho deus douget clemm, den ebet na hello mui miret outho d'ober scol en

eun ti all ken ac'han ma vezo bet douget ar setans diveza.

« Pa rer brezel d'ar Relijiuset eo red mad dezho en em zifenn dre gement moïen ho deus hervez al lezen. Eur pec'het bras e ve hirio ann deis evitho, er fæsoun ma 'z a ann traou, chomm heb difenn ho guir; arabad eo dezho senti nemet d'ann nerz, nemet ken. Red eo ha red mad contraign ann dud fallacr, ann dud hypocrit-ze d'en em ziscuez egis ma 'z int e guirionez. Fougassi a reont e fell dezho heulia al lezen penn da benn. Red eo discuez n'ho deus tam respect ebet evid al lezen nemet pa gân a du gantho. Red eo discuez anat penaus n'ho deus ket mez clasc cahout dre nerz ar pez n'hellont ket cahout dre ann hent mad ha leal.

A.

AR REVOLUSION.

(*Seitecvet loden.*)

XXV

DRE BE FÆSOUN SPOUNTUS EC'H HELLO, CASI SUR, ACHUI AR REVOLUSION.

(Kendalc'h.)

Meur a dra a c'hoarvez breman hag a ve goest hon lacaat da gredi eo cals tostoc'h *Ren* ann antecrist evel na sonjer. Ar Revolusion a so o renta æssoc'h ann hent dezhan, o tistruja ar Feiz, o touelli ar bobl, oc'h ober d'ann oll plega dezhi hag o clasc tenna digant ann Ilis he galloud var ann douar.

Etouez ar ræsoniou all a alfe lacaat ac'hanomp da gredi e tosta bemdez ar brezel diveza, setu aman unan benag. D'oc'h ma credan, e tiscuezont sclear avoalc'h deomp ema ann enebour etal ann or.

1° Goude beza lavaret deomp petra a c'hoarvezo araug ar brezel diveza, hag o c'hervel anezho « ar penn kenta eus ann ankenniou, » *hæc autem omnia initia sunt dolorum* : hor Zalver Jesus-Crist er pennad 24 eus Aviel Sant Vaze a lavar sclear avoalc'h e teuio ann taul diveza goude ma vezo bet prezeget ann aviel d'ann oll Poblou eus ann douar. *Prædicabitur hoc evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus ; et tunc veniet consummatio.*

Hogen, anat sclear eo ne chomm mui pobl ebet var ann douar ne ve ket bet prezeget ann Aviel dezhi. Abaoue eun hanter cant bloas benag, dreist oll. Ar Feiz a so bet skignet en eur fæsoun burzudus. Ann Oceani a bez he deus clevet ar c'helou-mad. Ar vissionerien a so eat beteg e creiz ann Asi, en Thibet : eat int soken beteg e creis en Afric pe ma n'ho deus ket c'hoas allet mont tre, da vihana e tostaont bemdez. Ann Americ d'eus ann eil penn d'egile he deus guelet cannadet Jesus-Crist. Da benn eun hanter cant bloas benag, marteze araug, ma kendalc'h Revolusionnerien ann Europ o cass pell eus ho bro ann oll relijiuset, ar jesuistet dreist ar re all, serten eo e vezo bet casset aviel rouantelez ann eê d'ar bed oll ha d'ann oll poblou. *Et tunc veniet consummatio :* NEUZE EO E TEUIO ANN TAUL DIVEZA. N'e ket sclear avoalc'h ar c'homzou-ze ?

2° Hor Zalver Jesus-Crist he unan en deus c'hoas lavaret enn Aviel penaus pa tostaïo fin ar bed e vezo casi mouget oll ar Feiz var ann douar. « Pa zeufo mab ann den, emezan d'he ziskibien, « evid ann eil gueich, c'hui a sonj deoc'h e cavo « c'hoas feiz er bed-man ? »

Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terrâ ? (Sant Lucas XVIII, 8.)

Hogen ha ne d'eo ket sclear avoalc'h penaus petra benag ma eo cresket ar feiz evid eun neubeut mad eus ar re zesketa eus ann dud, ar pez brassa eus ar Poblou ho deus dija collet ho feiz pe emaint var bouez he c'holl ?

Ann dra-ze so gair evid ar Frans ha ne vezo ket pell e vezo guir ive evid ann Itali hag ar Spagn. Ia, ar bed catolic a so var bouez coll ann neubeut a Feiz a ioa c'hoas chomet var ann douar Ar Brotestantet ho devoa dija great d'ann tri c'hart eus ann dud en Europe coll ar pezic ho devoa c'hoas a Feiz, hag emaint breman assambles gant ar Revolusion hag ann oll credennou fauss all, o clasc ober eur c'hement all pe vuioc'h dre ar bed oll. Evel m'hon deus hel lavaret deoc'h huelloc'h, aliou fall ha goall lavaraou ar gazetennou difeiz ha dizoue, a so goest d'ober ar pez-labour vraô-ze heb sicour all ebet, breman dreist oll na deo mui ker birvidic ar Feiz e calonou ann dud. Abaoue ma eo bet fountet ann Ilis ez eus bet atau tud difeis, guir eo, mæs biscoas ne oa bet guelet kenneubeut a feiz, ne ket hebken etouez ann dud, mæs ive el lezennou, evel ma veler eur pevar ugent bloas benag a so. Evid ann hini a anav comsou Jesus-Crist, ha ne deo ket travoalc'h d'he lacaat da sonjal !

3° Ann abostol Sant Paul en he lizer d'ar gristenien eus ar gear a *Dessalonique* a brezec sclear avoalc'h d'eus ann Antecrist ha d'eus ann amzeriou diveza. Etouez ann oll mercou all setu unan roët ganthan a ziscuezo deomp ema ann danjer e kichen. « N'ho pe ket aoun, a lavar hen eta en « he lizer, evel ma ve devez ann Autrou Doue o « tont heb dale varnoc'h ; araug ma zeufo e gui« rionez, ar bobl gristen he devezo disnac'het he « Doue. » *Ne terreamini.... quasi instet dies Domini : quoniam nisi venerit discessio primum* (pennad II, 3.) Ann oll Tadou santel eus ann Ilis, evel m'hel lavar sant Thomas deomp, ho deus ententet dre ar ger-ze *discessio*, e teufe ann oll rouanteleziou eus ann douar da renons d'ar Feiz ha d'ann Ilis, e teufe ann oll dud da

zisnac'h ho feiz : *apostasia gentium.* Ma ! setu eno ive unan eus ann traou a glasker da ober hirio en hon touez, hag unan eus mercou anat ar Revolusion. Clasc a rer dispartia ann Ilis dious ar C'houarnamant, ober d'ar poblou renons d'ho Feiz ; lacaat an disurj e peb tra dre ann Ilis : cahout eur c'houarnamant dizoue. N'eus ket bet allet dond a benn d'hen ober evid c'hoas, mæs ne vezo ket pell e vezo græt. E peleac'h ema hirio e guirionez, ar c'houarnamant a bleg hag a anzav e renc plega d'ann Ilis ha d'he oll guiriou ? E peleac'h ema ar c'houarnamant a suj da genta da lezen Jesus-Crist douget ha discleriet deomp gant hon tad Santel ar Pab, penn guirion ann Ilis ? N'eus ket unan. En em gavet eo eta ann amzer diouganet gant Sant Paul, ha n'e ket deomp-ni, cristenien ann naonteevet cantvet, ec'h alfe scriva c'hoas ar memes comzou-ze, *ne terreamini*, ne spountet ket : Er c'hountrol ma teufe adarre var ann douar e lavarfe kentoc'h deomp : *attendite*, bezit var evez.

A.

(*Eur pennad all eur vech all*)

Marvailou goude Gouperou.

IAN HE VAM, AN HERMIT, LAURANS, LOUIS VIAN, PERIC.

Laurans. — De-mad deoc'h, autrou Hermit ; de-mad deoc'h-hu ive Ian, cetu aman Peric an ti all, ne d'e c'hoas na cabiten, na marechal de Frans, mæs evelken gout a ra c'hoari ar vaz, manea ar sabren-baïonnettes ; ha lenskcr an tenn couls ha peb soudard.

Ian he Vam. — Peric ! Deus ta va fot kes, ma pokin did. Assa tudou, nag a blijadur e kement-se ive ! Te gonto traou deomp ha ne kouerta Peric ?

Peric. — D'eus kear Autun e maoun o tizrei ; eno oan chomet var bord pevar bloas. Guella pez am be d'ober eo kounta deoc'h ar gouel caër a so bet eno d'an 2 a viz Here er bloas-man.

Ian he Vam. — Oh saprechien ! afat, bugale, eur banne d'oc'h an hini mad a rankomp da efa assambles da iec'het Peric. Mond a ran doc'htu da gerc'hat ar gouer hag ar voutaill. Louis vihan, te voar doareou ann ti, laka, va fot, a lavaran did, laka var an dol ar c'hic mogedet, an amaon hag ar bara.

An Hermit. — Evidoun-me a rank ober pinijen ha ne drinkin nemet gat dour.

Laurans. — Ha me ive, evid dioueret eun dra benag, ne lakin ket an dro-man a zour e va guin.

Ian he Vam o tizrei. — Choars a zo, evid doare ema Laurans adarre.... astomp afo. Kemerit ho kouer, digorit ho countilli, bezit dizamant var ann hini drus. Karg ar gouer te 'ta Louis vihan-Petra, va fot, skornet out ?

Ann oll gant guin, nemet an Hermit gant dour. — D'ho iec'het !

Ian he Vam. — Assa domach eo, autrou ne gemerfac'h ket eur banac'hic d'oc'h eur seurt guin !

An Hermit. — Peric eo a gonto deoc'h marvailou en dro-man, hag evid tevel, n'eus ket par da likur ar Ranet. Alo Peric, iaô !

Peric o sec'ha he voustachou. — Kear Autun a so brudet dre Vreiz, rag ennhi ho dèus græt ho c'honje-soudard, eur pevar c'hant benag a dud iaouanc nevez dizroet er vro. Er gatedral eno ive e repos relegou daou Escop breizat, an autrou'n Escob d'Héricourt hag an autrou'n Escop de Lezeleuc. Ouspen-ze er bloas 732 Sant Emilian, Escob ann Naonet a ieas da zilivra kear Autun a oa prest da goueza être daouarn goassa enebourien ar gristenien en amzer-ze, ar Sarrasinet, pe Vusulmanet, pe Arabet, pe Mac'hometanet, pe Morianet an Afric hag ar Spagn pe Turket eo a lavaran. Gant Sant Emilian a ioa ar Vretonet calonec d'oc'h he Escopti ha d'oc'h an escoptiou all d'oc'h Breiz.

Sant Emilian hag ar Vretonet-ze beteg ann diveza a roas ho buez, goude beza gounezet n'oun ket ped victor var ar Sarrassinet ha contraignet anezho da sevel divar dro Autun. Dija memes ho devoa draillet an arme genta-ze a enebourien, pa deuas varnho eun arme all a Zarrassinet d'oc'h costez *Chalon-var-Saône.*

Sant Emilian a en em ganuas neuze d'oc'h chet ar re-ma. eur Morian du-glanoc he benn, a ioa ker bras, ker crenv ha ken arrajet ha Lorguez he-unan. An Escob pehini a ioa d'oc'h ar botret guella etones ar Vretonet, a vintas ar Morian divar he varc'h, hag echu a ioa gant ar morianjeant, panele ma teuas eur fors sarrassinet d'he sicour. Allas ! Sant Emilian dindan ar beac'h-ze a rankas perissa. Eur beden gaër a reas en eur renta he ene d'he grouer. Nikun d'oc'h ar Vretounet ne le las kuitaat he gorf maro : oll e couéschont oc'h he venji, endro d'ho c'henvroad, d'ho zad, d'ho Jeneral, d'ho Escob.

D'eus goad ar Vretounet-ze e tivoanas eun arme e Bro-C'hall, eun arme vras hag en he tenn Charles, lezhanvet Martel pe morzel, abalamour ma vruzune ar Sarrassinet egis eur morzel.

Ar Vretounet-ze eo ho deus discouezet d'ar re a so deuet var ho lerc'h, Charles-Martel, Charle-Magne, ha cals re all c'hoas e c'hallier beza treac'h d'an Turket a lakea beteg hen an oll da grena ha suja dezho.

Ia ! Sant Emilian hag he Vretonet eo ho deus roët calon d'ann oll dud-ze a so deut en ho goude.

Ian he Vam. — Assa, Peric, n'e ket eur mec'hiok out mui.

Lavar din d'oc'h peu sort roc'h e peus distaget an Ormel-ze?

Peric. — E feiz, Ian, leoriou a vije roet deomp da lenn gant an omounier, leoriou mad e pere hor speret a gave eur bouet iac'hus.

Ententit mad, mignonet ha dalc'het sonj. Ar Sarrassinet, an Turket a so bet hon enebourien azalec so anezho, 1300 bloas benag a so breman, mæs hervez an dud gouiziec a isplic ar scritur sacr, ho gallond a berisso vardro ar bloas 1882. D'oc'h a veler breman emaint toc'hor dija.

Louis Vihan. — Bet oud bet o velet e peleac'h eo maro sant Emilian?

Peric. — E c'hallit cridi. Eun ilis vraô a so eno. Corfou compagnunet Sant Emilian a so bet lakeat e laoueriou-mean. Pa 'zear eun tamic doun en douar e caver anezho. Anterret int bet el-leac'h ma'z int conezet : cetu so caos n'ho c'haver ke renk oc'h renk. Mæs dre ar vro ez eus eun devotion vras da sant Emilian, ha Doue a zouten fizians ar gris'enien dre ar burzudou a ra dre intercession an Escob santel hag he gompagnunet. An Autrou'n Escob de Lezelleuc en devoa sonch d'ober eur pelerinach caër var ho beziou, mæs, re vuhan siouas! eo bet galvet d'eus ar bed-man d'ar Barados.

An Hermit. — Eun histor vraô rall eo hounez, Peric, mæs gouscoude e credan ma n'ho pije evet nemet likur ar Ranet egis d'ounne, e vijac'h eat var eün d'ar gouel gaër ho peus promettet counta deomp.

Peric. — A so guir. Mæs o varvaillat eo emaomp, n'e ket o counta peziou aour eo.

Laurans. — Petra dime! Daoust ha brezonec a goze an dud dre eno, e kear Autun?

Peric. — C'hui, Laurans a rank lavaret ato traou drol. Mad! evid guir breman ne gozear ket ar brezonec eno, nemet etrezomp-ni er c'hazarn, mæs avad en amzer Sant Symphorien kenta merzer Autun, da fin an eil cantvet, ha pell bras araok ha pell ive da c'houde, e comzer brezonec e peb leac'h d'oc'h ar vro-ze.

Louis Vihan. — Hag e livirit e coumbatte Sant Emilian egis eur soudard?

An Hermit. — Ne dleit ket beza sonezet a gement-se. Sant Emilian a ioa d'oc'h noblans Breiz ha den a vrezel a oa bet en he amzer genta. Ouspen-ze, bras oa terrubl ; græt braô n'oa ket possubl : lokans eun eal en devoa ive, ha carantezus evid Doue hag an nessa egis eur sant ma ea. Dre-ze eo eas d'eoc'h coumpren e vije doujet gant an noblans ha kement den a vrezel d'eus ar re a iea da sicour cristenien Autun. Ne rea nemet coumandi, heb laza den he unan, egis ma ra peurvuia ar Jeneralet a ve e penn an armeou ; mæs pa velas ar morian bras-ze o laza hag o spounta ar Vretounet, hola! neuze e reas egis ma rafe eur belec ma velfe Lorgnez o laza he vreudeur dindan he zaoulagat. Na dleit ket cahout ann dra-ze estonaploc'h eget guelet en deis hirio an Eskibien oc'h harpa a enep Lorgnez pa zi-framm dious ar scoliou hag heb an disterra ræzoun vad ebet, nemet ma 'zeo he frouden, ar Seurezet hag ar Freret keaz.

Laurans. — Peric he! breman ac'h eus bet amzer da lonnea eur bastel vad a gic : eff eur bannac'h guin coz ha count deomp divar benn ar gouel gaër, pe ec'his ma teuio did, nemet e varvaïlli.

Peric. — Divarbenn eun Escob all eo e contin deoc'h : henvel eo d'oc'h sant Emilian. Sant Leger eo he hano. He vouel eo a reomp.

D'oc'h an noblans huella hag an tosta d'ar Roue, Sant Leger a ioa he vam eur vaoues devot santes Sigrada. Breur he vam, Didon he hano, a ioa Escob e *Poitiers*. Goude beza bet eun neubeut bloavezion e palæs ar Roue Clotaire II, e oe casset da di he entr Escob. Heman her gras archidiacr, evithan n'en doa nemet ugent bloas : dreze e roe dezan ar garg eus an escopti. Neubeut goude e cavomp anezhan manac'h ha superiol e couent sant Maixent. C'huec'h vloas a dremenas etoues ar relijiuset-ze. Neuze ar Rouanez, santes Bathilda (1) hen galvas da gemer pers e conseil ar rouantelez. Mæs etreiant e tenas ezomm da galveut eun Escob evit Autun. Dre ma oa eur plas diæs meurbet d'an ampoent-ze, e oa choaset Sant Leger da vont di. Gouscoude Bathilda hag he mab hena Clotaire III a gemere eusul diganthan. Hen eo memes a ioa ar c'henta conseiller ganthe. Kement-se a rentas jalous mear ar Palæs hanvet Ebroin. Kense pa varvas Clotaire III roue an Neustri, Sant Legér o veza eat a du gant Childeric II roue Austrasi, Ebroïn en em droas gant Thierry, n'en devoa bet rouantelez ebet beteg hen, hag hen hanvas roue an Neustri hag ar Bourgogne. Mæs Ebroïn a reas kement a fallonioù dindan hano Thierry, ma rankas heman coll ann Neustri hag ar Bourgogne, ha Childeric II roue an Austrasi a grescas he rouantelez gant an Neustri hag ar Bourgogne.

J. M. C.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

(1) Houman a ioa greg da Glovis II nevez maro, en eur lezel tri mab ganthi.

Lenn a reomp er Gazeten Gallec eur ar gear ar *Mans* ar pennad scrid truezuz hag estlammuz a zo aman varlerc'h :

« Eun neubeut sunveziou 'zo e-zeuz c'hoarvezet « eun dra spontuz, strafilluz meurbet en eur « vorc'hadennic vihan hanvet Pontlieo (*Pontlieue*). « Da eur zulvez vintin, mestrez eur verouri a « zastumas eun neubeut devezourien evit ober « eun dervez dourna. Digouezet e ti ar vaouez « diteiz-man, leïnet mad gantho, hag evet beb a « verennat *dour-a-vuez*, oa gourc'hemennet « dezho en em lacat buhan ha buhan da labourat ; « rag fest ar peurzourn a oa c'hoant da gaout en « deiz-se. Ann dud-ma, n'euz fors pegen bihan « a oa ho feiz, na gredent ket ober scuer-fall en « eul labourat d'ann deiz sul dirag ar barressioniz « oll, deuet d'ar vourc'h evit ann oferen. Crena « a reent pa zonjent e vije droug-conizet anezho « e pevar c'horn ar barrez : me n'oun doare avad « hag int a grene o sonjal ho divije pec'het enep « lezen-Doue ha lezen ann Iliz. Epad ma oant o « varc'hata, unan, poulzet gant ann droug-speret « a lavaraz : Petra, tud evel deomp-ni o devezo « aon o Labourat da zul! Mæz guelit he n amezee « euz ann ti all aze, eun den a relijion, « eun den santel, mar d'euz unan, hag a dlefe « servichout da scouer d'ar galonou striz ha « morc'heduz... ma! ann denn-ze a bren hag a « vers mezer ha traou all da zul!... goass c'h « c'hoaz... Dissul diveza epad ma oa ann oferen- « bred o ren, e z-eo en em lakeet en hent evit « monet d'ann *Exposition*... Ne deo ket bras- « soc'h pec'het deomp-ni dourna da zul-eget n'eo « d'ann den-ze guerza he varc'hadourez, ha mont « da louachi evel ma ra!...

— « Pa glevaz ar re all ar c'homzou-ma, evel « mezeg da da veza chonnet da varc'hata evit « ken neubeut a dra, setu int oll d'en em lacat « da labourat, ken a barvile... A veac'h ma ho « devoa commanset mad ho Labour, ann hini « en devoa ho foulset dre e gomzou fallacr da « lezel a gostez oll enkrezou ho c'houstians, a « gouezas maro-mic var all leur!... Pebeuz « maro!...

— « He gorf a oe stlenjet evel eun aneval-mud « da dal ar bern plouz, ha lezet eno, heb ober « muioc'h a van. Ar Vestrez difeiz a lavaraz neuze « d'ar re all : Oh! ann dra-ze ne deo ket calz a « dra ; scouet, seiziet eo eun tamig ; mæz douet « a raïo c'hoaz en dro, falvezet a zo dezhan « labourat re, hag evel ma oa pourmonik, eo « eroget ar verrhalan ennhan ; mæz ann dra-ze a « dremeno heb dale. Labourit atau rag fest ar « peurzourn a fell din da gaout hirio! Halô, « potret beac'h d'ann dourna!... Cean a gano!!! « Dirag ar c'hort-maro ann oll a en em lacaas da « zourna heb ober man ebet ; na zonjent tam « ebet er gentel spontuz a lakea Doue dezho « dirag ha daoulagat. O tud aheurtet, tud difeiz, « tud dallet!... Pe da vare ec'h anavezoc'h dourn « Doue euz ho castiza ; pa na teuit ket da grena o « velet ar seurt kentel?...

« Nag hen eo trist, guelet en eur vro gatolic, « tud ken dallet, ken difeiz, ken caledet! Truez, « o va Doue ; na ouzont mui petra reont!... »

Eur pastezer *radical*, euz ar gear a *Châtre*, hanvet *Chevreau*, en deuz cavet ar voïen heb he far da ziskoues he gassoni eneb ar relijion, Leanezet euz a urs Sant Dominik o devoa pedet hon autrou *pastezer* da ober dezho eun neubeud gouastilli evit deiz pask-kenta ar vugale ; c'hoant o devoa al leanezet da ziskuez d'ar vugale vihan-ma pegement ho c'harent. Petra reaz hor *pastezer*? Teuler a ra e leac'h sucr, eur meudal aourpimand guenn, eur poëson euz ar goassa, var bep hini euz ar gouastilli. Ouspen tringent euz ar vugale a gouezas claon grons. Tud al les-vara o deuz great eun enclasc e doare e ti ar pastezer ampoezonner ma. Hon den fallacr en deuz anzavet he unan en devoa heuliet exempl eun den *avizet-mad* hanvet *Danval*.

He zonj a oa lacaat ann dud da zisfizout euz ar c'helendi al leanezet ; rag na gare tam ar c'helendi-ze, re vad e vije desket ar vugale ennhi. Abalamour da ze e falveze dezhan miret ouz al leanezet da ober vad hag evit-se, en devoa lakeat en he benn ho ampoezonni oll. Kemeret en devoa ar brassa evez evit donet a benn d'euz he daul : ann oll gouastilli ampoezonet a oa casset d'ar c'helendi, hag er gis-se, al leanezet eo e vije bet laouallet da veza ampoezonnet ar vugale ; hag hor potr braô en divije c'hoariet he dro heb gouzout doare da zen. Mæz hon louarn a zo bet tapet! En desped d'ann oll desteni u cavet evit condaoni hor pastezer, en despet d'ar pez en deuz anzavet he unan, ann den fallacr-se ne deo bet condaonet nemet da eur miz prizoun ha da bacа mizou ar *justiç*! — Heb dale, lennerien keaz, ann dud, a ampoezonn ann dud a Iliz, a vezo dic'haouet-mad evit ho foan! Mæs, da c'hortos, dicualit mad euz ar gouastilli radical.

VARIA.

Eun den oajet-bras a ioa o vont da vervel : he vugale hag he vugale vihan bodet endro d'he vele a ioa o c'hedal he huanaden diveza.

Ann den a seblante beza cousket, ha gousconde ne oa ket, rag dre deir gueich e oe guelet he vuzellou o vousc'hoarzin. Ractal e tigorras franc he zaoulagat hag he vugale a c'houlennas ker buhan diganthan perag en devoa c'hoarzet, hen var bouez mont cuit eus ar bed-man.

Setu aman peu sort respont fur a roas dezho :

Ar veich kenta e oa deut sonj din d'eus ann oll plijadurezou am eus bet epad va buhez, ha n'am beus ket allet miret da c'hoarzin o sonjal e vez atau ann dud o redec var lerc'h traou ho deus ken neubeut a dalvoudegez.

Ann eil gueich e teuas sonj din d'oc'h kement tra am beus gouzanvet epad va buez hag en em gavis laouen bras o sonjal am bije, heb dale, ar recompans eus ann oll poaniou-ze.

Ann drede gueich e sonjen er maro ha n'am beus ket allet miret da c'hoarzin o velet ho deus aoun, ann darn vrassa eus ann dud, rag ann æl mad-ze, casset deomp gant ann Autrou Doue evid hon dilivra eus hon oll souffransou ha rei deomp ann eürusdet eternel.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Salaun, cure e Treffiagat, a so hanvet cure e Locunole.

Ann autrou Boulis, belec iaouanc, a so hanvet cure e Treffiagat.

Ann autrou Poudoulec, cure e Plouyé, a so hanvet person Gourlizon (parræs nevez).

Ann autrou Madec, cure e Plouegat-Guerrand, a so hanvet cure e Plouyé.

Ann autrou Coat, Auguste, a so hanvet cure e Plouegat-Guerrand.

Ann autrou Nedelec, aumonier ar Freret e Lambezellec, a so hanvet person Tregarantec.

Ann autrou Darras, chaloni a henor, d'eus escopti Kemper, a so maro e Paris, ann 8 a viz Du 1878.

Koulmik ar Vatikan.

Var bed-taol eus a Rom, daou Impalaër eun deis,
Daou Impalaër bredet, enebourien d'ar Feiz,
Kounnar en ho c'haloun ha ru-tan ho lagad.
A ziskenue sioul eur c'hreac'h etâl eur c'hoad.

Ann heaul var ar bed a bare lugernus :
Tro-var-dro ne glevet, nemet eglëo skiltrus,
O tassoni da vouez al labouset laouen
Hag adrenv ar roc'h vras, ibond ann eienen.

— Ma ! 'me unan ane 'n eur rolla he varo,
Berr oa gueichall skiant oll Renerien ar vro !
Hi a vouie hebken laza ar gristenien ;
Ni... ho moug .. berroc'h eo, neubeutoc'h a ra clemm.

— Ia, a lar he genvreur, en eur vousc'hoarzin dru,
Da zont abenn ane', c'hui peus cavet ann tu
C'hui voar, heb ho laza, hars ane' da veva —
— Ha c'hui, dindan ho ners-ho lakaat da blega.

Ann hevelep tra eo ; red eo deomp evelken
'Vit peur-ober outho, mont kevret enn dachen
Lakomp en traôn ar Pap, pa n'e guir ne varv ket,
Avoalc'h a vo : neuze hon deus a-grenn trec'het. —

Evel ma oant o koms, setu en eur c'hildro,
O tigouezout eun den oajet, guen-kann he vleo :
He zell eus ann doussa, he drenm eus ar c'houeka,
Ha ganthan en he zorn, eur vaz d'en em harpa.

Divalo a gerze, 'n eur stleja he gozni,
Skuiz seder gouscoude. — « Ma iontr peleac'h it-hu ? »
— « E kear ez an, d'ar gear ma tigouez d'ar bed oll
Kas dezhi he vennoz... hebken ann dud diroll... »

— « Penaus a larit-hu ? » — « Me a ia, Autrounez,
D'ar gear Rom e peleac'h va zenn va c'harantez :
Hounez e kear sant Per ; eno ema va zad,
Tad gant ann oll karet, hon rener, eur c'hoziad... ? —

— « He hano ? » — « Autrounez, Pi nao ez eo hanvet. »
Ann daou-man d'ar ger-ze en em gavas nec'het.
Ar paotr-coz a vouele hag he zaelou founnus
A garge a gounnar ann Autrounez mezus.

Gouscoude ar barvec : — « Mond da Rom d'ar c'houls-
— Na petra emezhan ? — Koz hoc'h ha pell ac'han. [man
Da vervel hed ann hent ha n'ho peus-hu ket doan ?
Chomm er gear a oa guell, ha tec'hel rag ar boan

— « Alo ! taô, taô goapaër ; mar d'out eus ar vro-man
Te voar penaus da Rom ne d'an ket va unan :
Tud a ia d'eus peb bro ; ha ma n'hellan mond ken,
A vin douget gantho hag a zin evelken. »

— « Bah ! Pi nao marteze a so breman paket :
Koz eo, ha... » — « Pe iaouank, pe goz ze ne ra ket :
Aboue trivec'h kant bloas, biskoas kador sant Per,
Dre c'hras ar speret-Glan ne de bet beb rener. »

— « Koziad, na c'houllomp mui glac'hari ho kaloun,
Mæs red e din koms d'eoc'h evel da eur mignoun ;
Pa 'z ai Pi nao d'ann toul na deui ken ar Speret...
Rouanez galloudus ann dra-ze 'deus touet. »

— Ah ! diskiaot ma zout ! Nag a hini gueichall,
Impalaër ha Roue, tud pinvidik, tud fall,
Enep roc'h ann Ilis, ho deus ive stourmet ! ! !
Bruzunet ez int hi, hag ar roc'h so chomet.

Biskoas n'ho deus gallet mouga ar goulm guen-kann,
A zav' a denn-askel, a-uz d'ar Vatikan.
Biskoas ne deo tec'het, na biken ne dec'ho,
Da viken ann Ilis, heb mar a skoazello.

Doue zo mestr : he zorn eo a harp ann Ilis :
« Va c'breden eo Keno ! Breman 'z an var va c'his. » —
Ober ra sin ar groas, varzu ann env eur zell ;
Hag hen buhan endro var heut ar gear santel.

Raktal e tizroas : « Autrounez, emezhan,
Ha c'hui a vell, duhont, eur goulm, eur goulm guenn kann?
Huel, hud ema, a-uz d'ar c'houmoul glaz ;
Sellit piz : hoelloc'h ha dreist ar gleuzeu-vras ! ! » —

A-uz d'ar Vatikan eur goulm a c'hournije
Daou chasseour bredet a dost a c'hortoze,
Etouez ar c'hoajou-med..... Sonn a ra ann tennou...
Hag ar goulmic atau a chomm er goabrennou ! !

Ar c'hoziad a dec'has !... Ann daou Impalaër braz
Spountet, pell eno c'hoas, var vale a chomaz !
Liez, a-uz da Rom, breman, 'n eur huvreal,
Abaoue e velout ar goulm o c'hournijal.

Keit ha ma pado Doue,
E pado he Ilis ive !

BARZ KOATMIN.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 90). DISSADORN 23 A ZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebkenn.

Dezhan ive 2 c'hle bezan casset bliviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 23 a viz Du 1878.

D'ar guener 8 eus ar miz-man Bonnet-Duverdier, unan eus ar re a oa bet tamallet dezho gant Paul de Cassagnac ne hellent e fæsoun ebet beza he varnerien, rag collet a oa ho enor, Bonnet-Duverdier eta, condaonet gant ar Radicalet ho unan da rei he blass da eun all, a fell dezhan discuez n'en deus græt droug ebet, mæs caër en deus ne chilaouer ket anezhan hag e lavarer dezhan goassoc'h goas, en em denna : mæs hen na chilou ket hag a so guelloc'h ganthan derc'hel he blass. C'hui ne rafec'h ket marteze ! 9,000 lur er bloas a so mad gouscoude da lacaat er chacot. Ma ve sur da veza hanvet adarre e lacafe he zemission, mæs ann dra-ze n'e ket sur ha setu perag ne fell ket dezhan dispega.

Goudeze e teu election ann autrou Darnaudat evid *Tarbes* (Hautes-Pyrénées).

Tamallet a rer dezhan e oa ar c'houarnamant a du ganthan hag a so bet græt evithan oll kement so bet allet dre vir ha dre c'haou.

Tamall a rer dezhan e oa ar veleien a du ganthan hag e rer van da veza souezet gant kement-se, egis ma ve eun dra estoun guelet ar veleien o vont a du gant ar re a bromet difenn ann Ilis a enep ar re a ra brezel dezhi hag a denn Freret ha Seurezet er meas eus ar scoliou.

Tamall a rer d'ar veleien beza lavaret teuler evez evid piou voti ha dioual d'hen ober evid ar re ne heulient ket mad ho Relijion : hogen Drumel, ann hini en deus græt histor ann election-ze a lavar ez eo kement-se eur pec'het bras. Ne vezo ket pell ne hello ket ar veleien digorri ho ginou er gador prezec ; kement lampoun, kement mezvier, kement libertin so, a lavaro o clevout prezec a enep ar pec'het a so mignon bras dezhan : *ne bretantan ket e ve prezeget* a enep al laëronsi, al luxur, ann avarisdet, ar falloniou nag ar vesventi ! hag ar veleien a renkefe tevel rag na bijefe ket da Ian pe da Fanch clevout digantho peger fall e ouzont en em lacaat ! Neuze ve eun affer all ! Nag ho dever ? Doue en deus lavaret dezho discuez ann hent mad d'ho breudeur hag hen ober a rafint heb aoun ; Ma ne blij ket d'ar Radicalet e ve lavaret n'ho deus ket a Relijion, eur voïen æs ho deus evid miret na ve tamallet kement-se dezho : En em gonvertissa ha beva e guir cristenien, guir eo ne vent mui neuze Radicalet ! Mæs ar veleien na hellont ket lavaret e ve aour, ann tam houarnea gimiger dezho, ne hellont he henvel nemet houarn.

Hogen, deomp atau : Drumel a achu he brezegen o pedi ar Gambr da gass ann autrou Darnandat d'ar gear, hag e guirionez, caer en deus heman difenn he election ha lavaret emer dija oc'h ober evid ann hini a ioa a enep dezhan, Desbons, muioc'h evid n'eus bet græt morse evithan, he election so bet torret dre 280 mouez a enep 184.

Antronoz, d'ar sadorn 9 a viz du, goude beza votet evid eur secretour nevez, e vez lavaret eo bet græt mad dec election, græt epad ar vacansou. Guir eo emaint oll eus ann tu cleis. Set aze eun tam labour græt buhan. Ma carfe ive re an tu dehou chench tu ha mond a unan gant potret ann tu gleis, ne choumfe ket ho electionou keit all a sclenj ! mæs hag ho ene !

Ar rest eus ann deis a so collet oc'h evessaat oc'h eun neubeut lezennou nevez a fell d'ann autrou Laroche-Joubert da ober evid brassa mad ann dud. Cals bolontez vad en deus an autrou-ze a dra sur, mæs coll a ra he boan o clasc ober ar pez na hell ket ann Autrou Doue he unan hen ober. E guirionez, ne heller ket beza eürus er bed-man nemet o veva e guir cristen, hag evidse n'e ket daô ober lezennou nevez. Gant gourc'hemennou Doue ha re ann Ilis, heuliet mad ha penn da benn, a so peadra evid cahout ar pez a hellomp da gahout a eürusdet er bed-man.

Goudeze, ann Deputeet a lavar e rencont cahout conje ac'han d'ar Iaou, egis n'ho deffe ket a labour avoalc'h d'ober. Rag-se ann autrou Charlemagne a lavar : « Pe guir ne reomp netra, e « vije bet guelloc'h lezel ac'hanomp er gear.

Ni a lavaro evelthan.

D'ar iaou eta, 14 eus ar miz-man, ann Deputeet

scuis-maro da veza labouret kement all, a deu adarre da Versailles. Goude beza lavaret e oa bet græt mad election dec eus ann tu cleis, poënt eo torri eun election benag eus ann tu dehou. Keit all so abaoue n'eus bet torret hini. Abaoue derguener diveza ! Hirio eo deut tro ann autrou Bourgoing, hanvet Depute evid *Cosne* (Nièvre). Ann Deputeet ho devoa evesseat ous ann election ze, ho devoa lavaret e oa bet græt mad, mæs potret ann enclasc a lavar e renc beza torret, hag ar re-ma eo a c'hounezo. C'hui velo ne vezo ket pell.

Ann Autrou Bourgoing a zifenn he election d'eus ar guella. Lavaret a ra n'e ket bet ar Prefet ganthan e nep leac'h, ha d'ober petra vije eat ! hen nevez-deut er vro, da ziscuez d'ann Electourien ann autrou de Bourgoing, anavezet ker mad gantho, m'ho deus 8 gueich abaoue 1868 he hanvet pe Depute, pe conseiller jeneral.

A beb seurt traou so bet lavaret evid distaga ann electourien diouthan. Abars ann election e vije lavaret gant he enebourien « ne votit ket evit « ann autrou de Bourgoing, rag ni a doro he « election. »

Lavaret a ra int bet tri Bourgoing assambles er brezel e 1870. Daou anezho a so bet lazet ; egile a so breman o tifen he election : mar d'eo bet hanvet eo abalamour m'ho deus he genvroïs anavezet pegement e care anezho hag he vro.

Neuze Brisson a brezec a enep ann autrou de Bourgoing hag e lavar n'eus ket nemet gaou, er pez oll en deus lavaret. Etre ann autrou Bourgoing o tisnac'h eun dra ha Brisson o lavaret ez e guir ni a voar avoalc'h gant piou ema ar virionez ; mæs ar Radicalet ne d'int ket eveldomp ; ha, pa roër ann urs dezho, e torront he election, caër en deus bet ann autrou Janvier de la Motte prezec evithan.

Goudeze, Charles Floquet a zigass histor (hervez potret ann enclasc) d'eus election ann autrou de Fourtou hanvet e Riberac gant 6,000 mouez muioc'h, eget ann hini a ioa a enep dezhan. Henez a ioa ministr afferiou diabars ar vro pa oa bet græt ann electionou ha kement-se eo eur ræsoun muioc'h evid cass anezhan d'ar gear, rag casset e vezo. Da c'hortos, eleac'h ober afferiou ar vro, Floquet a goll he amzer o lenn ar pennad scridze. Ne ouzoun ket ha guir eo pe n'e ket ar pez oll en deus lennet, mæs heb dale e vouezimp, rag ne vezo ket pell e vezo barnet ha torret election de Fourtou.

Goudeze ne vezo ket achu c'hoas, rag Talandier en deus promettet dezhan e renkefe beza barnet gant ar Gambr, ia ma ve conform ar Senat ! Evid lavaret ar virionez, ne ran ket cals a fors, rag mar d'omp couezet en toul-lagen n'eus ken caus nemet ministret ar 16 a viz maë. Re ho deus græt ha re neubeut ; mæs eun dra so ha n'ho deus ket gouezet : *ober ho micher*. Coms neubeutoc'h hag ober muioc'h, setu petra a dlient beza græt. Ar Radicalet n'int ket ker sod. Ar galloud a so etre ho daouarn hag e ouzont en em zervicha anezhan heb cahout truez na damant ous den.

Derguener 10 a viz Du, ar Senat en devoa da henvel tri senatour, evid ar vuhez, e plass ann autrou n'Escob Dupanloup, ar jeneral Chareton hag ann autrou Renouard. Ar re oa bet choaset gant re ann tu dehou so bet hanvet ho zri. Ann autrounez Oscar de Vallée, d'Haussonville ha Baragnon.

Er memes devez, ann Deputeet ho deus torret election ann autrou de la Rochejaquelein evid *Bressuire* (Deux-Sèvres) ha d'ar sadorn hini ann autrou de Mun, evid *Pontivy* (Morbihan).

Dissadorn kenta, e comsin hirroc'h deoc'h eus ann diou election-ze ; evid er sizun-man, n'hellan ket hen ober. A.

AR REVOLUSION.

(*Trivec'hvet loden.*)

XXV

DRE BE FÆSOUN SPOUNTUS EC'H HELLO, CASI SUR, ACHUI AR REVOLUSION.

(Kendalc'h.)

« Hogen, meur a veich ez euz bet credet e tos-« tea fin ar bed : meur a veich en amzer dreme-« net ez eus bet credet anaout ar memes mercou-« ze ! » — Ia, teir gueich ez eus bet credet e oa erru fin ar bed ha ne oa ket heb abec.

Da genta, pa oa Neron impalaër e Rom er mare ma oa devet kear Jerusalem, ha ma oe great evid ar veich kenta eur brezel didruez d'ar gristenien.

An eil pa echuas galloud ann impalaëret eus a Rom, pa en em daulas ar Barbaret var ann oll broiou cristen ha pa gommansas Mahomet da scuilla dre ar bed he relijion milliget.

An drede oe er pemzecvet cantvet pa savas Luther ha Calvin a enep d'ann Ilis ha pa gasjont kement all a dud d'ho heul var hent ann Ifern.

Er bloas 1,000 ive, e sonje da gals eus ann dud e oa ar bed o vont da achui, rag ma credent ne vije padet Ilis Jesus-Crist nemet mil bloas, mæs n'e ket ann Ilis he devoa skignet ar greden-ze etouez ann dud, nag hini all ebet euz ann Doctoret santel eus ann Ilis.

Ann teir gueich all am eus merket deoc'h a so bet digasset beteg ennomp gant ann Autrou Doue d'ober deomp cahout sonj eus ar brezel diveza ha da lacaat ac'hanomp da gompren petra a c'hoarvezo neuze. Setu perag e sonje d'ann oll en Ilis ha gant guirionez, ez oa erru evid mad ann devez diveza eus ar bed.

Jerusalem distrujet er c'hantvet kenta eus ann Ilis, a ziscueze e vije mare benag distrujet ive an Ilis santel kear ann Autrou Doue ; Néron a ioa skeudenn ann Antecrist, impalaër ha belec-bras eus ar Relijion baïan ; gourc'hemen a rea d'ann oll he adori, ober a rea eur brezel didruez d'ar gristenien e kement leac'h ma helle ho faca ; mestr a ioa eus ar bed oll, ha bourreô sant Per ha sant Paul, evel ma vezo ann Antecrist bourreô daou gannad bras ann Autrou Doue, Enoc hag Eli.

Er memes tra, pa gollas ann Impalaëret Romen ho zron hag ho galloud, Mahomet, ann enebour touet-ze da gement tra a zoug eun hano cristen a so bet eur skeuden all eus an Antecrist, evel m'ho deus ar Barbaret servichet d'ann Autrou Doue evid punissa ha distruja galloud ann Impalaëret hag ive ar gear a Rom he devoa scuillet goad kelliæs a verzerien.

Erfin er pemzecvet cantvet n'e ket heb abec ma rede Sant Visant Ferrier dre ar bed catolic o lavaret d'ann oll heb paouez hag heb aoun : « di-« hunit eta ha grit pinijen : ann tentasion a so en « ho kichen. » Evid guir, neubeut amzer goude e oe guelet etouez ann dud eur garantez disordren evid traou ha credennou ar Baianet hag ann daou vrassa d'eus bugale Satan, Luther ha Calvin a deuas er bed da gommans an distruj-ze a beb tra a hanver ar Revolusion, o lacaat eus a neuze he grouiou ken doun enn douar, n'he deus ket ehanet abaoue d'en em skigna dre ar bed. E 1789 he deus *lavaret* petra a felle dezhi da ober : E 1793 he deus hen *great* evid eun neubeut bloaveziou hag ann Napoleon o veza goudeze roët plas dezhi el lezennou, ne ehan mui abaoue da c'hounit ar sperejou, ar Gouarnamanchou, al lezennou ha kement tra vad a vez cavet c'hoas etoues ann dud.

Eun neubeut amzer c'hoas hag ar Revolusion a c'hano he mab, mab Satan, enebour da Zoue, « ann den a bec'het evel m'hel lavar S. Paul, « mab d'ann hini so bet collet ar c'henta, ann « enebour a savo dreist kement tra a so galvet « Doue pe a so enoret evel Doue. » Evid guir ne vezo ket hebken ar Relijion gristen hag ar guir Ilis a vezo distrujet gant ann Antecrist, n'e ket hebken ann enoriou a vez rentet d'ar guir Doue, ann offeren santel hag ar sacramant eus ann Auter a vezo distrujet ganthan ; sevel a raï c'hoas dreist oll doueou ar Poblou, dreist ho Doueou faus, dreist lidou ho Relijion : « hag e savo he « drôn ebars enn Ilis santel a Zoue, hag ec'h en « em ziscouezo eno evel Doue e guirionez. » Neuze ne vezo mui netra oc'h herpel outhan d'ober he vestr ha Satan a sonjo dezhan ne teuio mui den da enebi outhan evel ma her c'hredas enn devez ma varvas Jesus Crist hor zalver var ar groas. Neuze ann Antecrist a vezo adoret dre ar bed oll, touellet gant ar burzudou fall ha faus-ze a ra ann aviel menec anezho. Evid guir an fals burzudou-ze a renco cahout cals ners ha cals galloud pa lavar hor Zalver deomp evid hon lacaat da zioual, e vent goest « da drompla (ma vie « possubl) ar re just memes er Barados. » *Et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.)* (Sant Vaze XXIV.)

Ar gear a Rom, deuet da veza paianez evel gueichal en despet d'ar Pab, a rai brezel da heman, ha casi sur eo hi a vezo ar gear veur eus ann Antecrist hag eus he rouantelez hag e vezo cals goassoc'h milliget, ha gant cals muioc'h, rœsoun eget ne deo bet biscoas dindan Neron hag ann Impalaëret paian all. Ar re ho deus bet digant Doue talant evid displega ha disclæria deomp al leoriou santel, a lavar eo henez santimant ann oll Tadou eus ann Ilis, hag e oa deut beteg ennho digant ann Ebestel.

Unan eus ar c'hrenva ræsoniou d'ober deomp credi ema e guirionez ann amzeriou cri-ze o tont da goueza varnomp evid mad, eo, rag n'en deus mui den ebet sonj anezho. Ann deir gueich am eus merket deoc'h huelloc'h ann oll a *grede* e oa fin ar bed o tont e guirionez, ha kement-se a ziscueze e vije bet pell c'hoas ac'han di.

Hirio ne d'eo mui ar memes tra.

Cals traou a ve c'hoas da lare hag a dâl ar boan ; cals comsou all eus al leoriou saer da zisplega ; discuez a alfemp ez eus cals henveledigez etre seis devez crouidigez ar bed, hag ar seis oad eus ann Ilis var ann douar. Peb hini eus ann oajou-ze a dâl mil bloas hervez ar Juzevien couls hag ar gristenien ; hag a veac'h ma chomfe c'hoas cant bloas ganeomp evit achui ar c'huec'hvet oad, ar c'huec'hvet devez eus ann Ilis. Hogen, re bell a renkefemp chomm da boueza var ar poënt-ze, ma commansefemp ganthan, hag e credan beza lavaret travoalc'h evid lacaat, kement den en deus c'hoant d'anaout ar virionez, da gompren ne deo ket breman ar mare da gousket, da ebata na da c'hoari, rag heb dale cals, m'ervad, ann Ilis a renco en em zifen a enep he goassa enebour.

Neus fors pe vo tost ann devez diveza pe ne vezo ket, sclear eo ema ann Ilis en eun danjer bras ; pe a vezo ar brezel diveza pe ne vezo ket e rencomp en em brepari da c'houzanv ha marteze da vervel, e rencomp distaga hor c'haloun d'eus ar madou-ze eus ann douar a hell beza tennet diganeomp gant ar Revolusion, e rencomp beva hervez Doue kentoc'h eget hervez ar bed o clasc atau Rouantelez ann Eê hag ann eürusdet eternel. Ar verc'hez glorius Vari consevet heb pec'het a renc beza Rouanez hor c'haloun, sacramant ann auter hor bara bemdeziec, ann Aviel santel all leor dreist ar re all. Bevomp evid Doue ha dionallomp mad da veza touellet gant ar re fall ha gant ar

Revolusion. Stag mad a galon hag e guirionez ous hon Tad santel ar Pab, heuliomp atau he aliou mad hag he gelennadurezou. Ra vezo atau ganeomp ar guir sclærijen eus ar Feiz gristen ha gatolic d'hon hencha dre greis tenvalijen ar Revolusion.

Dreist oll, ne gollomp morse courach hag en em breparomp da gemer pers, mar plij gant Doue, el levenez hag er joa eus hor mam santel ann Ilis d'ann devez eus ar gounid. Pa vezo æt a biou mare ann devalijen, ann Ilis santel catolic a savo adarre leun a c'hloar hag a vezo adarre Rouanez ar bed oll. Neuze eo, e teuio da vir, evid mad, comsou hor zalver Jesus-Crist pa en deus lavaret en Aviel : *Ne vezo mui nemet eur vanden denved hag eur pastor hebken :* ET ERIT UNUM OVILE ET UNUS PASTOR. A.

DIVEZ.

Marvaillou goude Gousperou.

IAN HE VAM, AN HERMIT, LAURANS, LOUIS VIAN, PERIC.

Peric. — Neuze Thierry a oe casset da gouent Sant Denis eleac'h ma oe troc'het dezhan he vleo evid ober eur manac'h anezhan : hag Ebroin a oe lakeat e couent Luxeuil. Ma ne oe ket condaonet Ebroïn d'ar maro ne oe nemet abalamour ma c'houlennas sant Leger truez evithan.

An escop santel a sicouras epad tri bloas Childeric II da c'houarn an Austrasi, an Neustri hag ar Bourgogn. Mæs ar roue, o veza en despet da lezennou ann ilis kemeret da bried merc'h he eontr, sant Leger a reas dezhan rebeichou c'huero divar benn kement-se. Siouas dezhan! Childeric ne blijas ket ar rebeichou-ze dezhan, hag, ar goassa oa, tud jentil ar palæs a blante c'hoas pennadou ennhan.

Etretant sant Leger a zistroas d'ar gear Autun evit goueliou Pask, ha Childeric pedet gantha da zont ive, a deuas var he lerc'h. P'edont eno e teuas eur Patris d'oc'h Marseille hag Escob an Auvergn da regli eun affer dirag ar Roue. Sant Leger a roas he avis evel atau; mæs dre na lavare ket egis ar Roue, an dud jalous a insitas heman da gredi e oa sant Leger eun traïtour hag e tlie Childeric disfiziout anezhan. Egis m'en divije leac'h da gahout aoun, ar Roue a ieas, evid nosvez Pask da ilis sant Symphorien, eleac'h mont d'ann ilis gatedral : communia a reas memes, hag hen o cahout cassoni trenket oc'h ann Escob.

Dious ar mintin, e teuas da balæs sant Leger, eleac'h ma rea he zisken hag eno ec'h evas bete mezvi, goudeze e ieas er stad-ze d'an ilis da nsulti ar sant. Heman a ioa o rei ar vadiziant. Da genta, o velet e pe stad edo ar Roue, ne lavaras ger ebet dezhan : mæs o veza deut da scuiza e c'houlennas diganthan; « mar d'eo ganime e fell « deoc'h cahout affer, setu me aman. »

Ar Roue o clevout an Escob o coms dezhan en daill-ze en em gavas nec'het bras, hag egis spontet e tistroas da balæs sant Leger. Heman, goude an offis, a deuas di d'he gavout hag e lavaras dezhan : « Penaus ! hag e talc'hit cassoni en eun « nosvez egis houman! »

Ar Roue a respontas :

« Leac'h am beus da zisfiziout ac'hanoc'h. »

Sant Leger a anaie Childeric hag evid miret ne raje eun torfet scrijus, evel laza eun Escob, deis resurrection hor Zalver, e tec'has dious kear dre guz. Hogen prest e oe paket. Ar Roue a sonje he laza mæs miret e oe outhan gant he gonseillerien. Neuze sant Leger d'he dro a oe prisoniet e couent Luxeuil el leac'h m'en devoa græt dastum Ebroïn.

Neubeut goude Childeric, he vreg hag ho mab a oe lazet gant eun den eus an noblans hanvet Bodillon a ioa bet condaonet ganthan da veza scourjezet dirag an oll. A veac'h ma oa maro ar Roue ma tec'has cuit Ebroïn d'eus couent Luxeuil ha sant Leger ive a oe tennet er meas eus he brison gant eun neubeut eus ar re vras eus ar gear a Autun. Dre ma oa o tont, Ebroïn a glascas he laza gant aoun na vije bet treac'h dezhan e conseil ar Roue nevez, mæs mankout a reas var he daul ha sant Leger a hellas distrei d'ar gear a Autun e leac'h ma oe great dezhan eun digemer eus ar re gaëra. An deis varlerc'h ez eas da renta he zeveriou d'ar roue nevez Thierry, breur Childeric deuet er meas deus couent sant Denis e leac'h ma oa bet prisoniet gant he vreur. Sant Leger a lavaras dezhan kemeret Loudèse evit kenta ministr, (ar pez a vije hanvet neuze mear ar Palæs).

Pa velas Ebroïn kement-se, ha n'e ket hen a ioa bet choaset, ez eas en arrach : sevel a reas trompou a enep Thierry he-unan, laza a reas Loudèse hag e reas embann e peb leac'h dre ar vro, e oa maro Thierry : er memes amzer e lavaras en doa cavet eur mab da Glotaire III. (Heman, breur hena da Childeric ha da Dhierry, a ioa maro da bevarzec bloas)! Neuze e roas d'ar mab-ze, censet mab da Glotaire, ann hano a Glovis III, hag epad ma boanie he unan da skigna ar gaou-ze en Neustri e cassas tri torfetour all evelthan d'ober eur c'hement-all e Bourgogn.

Ar re-man a ioa deut tost tre d'eus kear Autun, hag an Escob santel o c'housout ervad petra erruche, a roas kement en devoa d'ar beaurien; torri a reas ann oll veisseillou ha plajou arc'hant en devoa, hag ho ingalas etre ar beaurien hag ar c'houenchou, goudeze e c'houlennas ma vije great tri deves iun ha processionou endro da vogeriou kear.

Epad ar processionou-ze, pa dremene dirag unan benag d'eus dorojou kear, e taouline hag a vouez huel e pede an autrou Doue evelhen : « Autrou Doue, mar grit din ar c'hras d'am « gervel d'ar verzerenti, espernit va fobl, ne ber« mettit ket e couesje e captivite. »

Neuze sant Leger a c'halvas keris d'ar gatedral. Eno e trugarecaas anezho d'eus ar c'hourach a ziscuezent evid he zifenn hag e c'houlennas pardoun evid ar boan a helle beza græt marteze dezho dre he gomsou re bront.

Gouscoude re gear en em ganne kentra c'hellent ous soudardet Ebroïn. Mæs ar sant, dre druez outho, hag o compren e peger bras danjer ec'h en em daulent evithan, a gassas eur belec da c'houlen digant an enebourien petra felle dezho. Int a respontas : « Ni a fell deomp cahout Leger, « hag he gontraign da anaout evid roue Clovis III, « mab Clotaire. »

Ar sant a reas cass respount dezho penaus pa oa c'hoas beô Thierry, ar Roue guirion ha lejitim, ne c'halle ket anaout eun all evel Roue. A veac'h ma anavezas an enebourien, respont fur an Escob santel ma sailljont evel bleizi var mogeriou kear. Ho *birou* a gouezе var Autun egis eur barr cazarc'h hag e taulent ive assambles a beb seurt traou entanet evid lacaat an tân goall e kear. Clasc a reant ive crimpat ous ar mogeriou, mæs tud kear, leun a garantez evid ho Escob, a greske ive ho c'hourach dre ma greske an danjer evithan, hag e pilent anezho en trâon.

Epad an noz a heulias ar goumbat-ze, ne glevjer tro-var-dro d'ar mogeriou nemet soudardet gouez Ebroïn o crial gant arrach : Ar maro da Leger! Ar maro d'an Escob! Ar sant o clevout kement-se a lavaras, antronos, he offern mintinmad, a reas eur brezegen d'he bobl da lavaret dezho he aliou diveza, d'ho c'honsoli ha d'ho c'hourachi. Doc'htu goude, e roas urs da renca ar brocession. Ar groas er penn araug, relegou ar sænt e creis, hag ar veleïen o cana salmou araug an Escob. Caër ho devoe ar botret iaouank lavaret dezhan : « Tad chomit ganeomp; goad a so en « hor goaziet, evid ho savetei e roimp beteg ar « berad diveza; nemet e chomoc'h en hon touez, « omp sur da c'hounit ar victor. » Caër ho doa an oll gouela hag hirvoudi, an Escob santel, evel hor Zalver, a felle dezhan rei he vuez evid savetei he bobl.

Erruet ar brocession dirag dor kear ar sant a ordrenas hen digorri ha trankil ez eas, evel hor zalver d'en em lacaat etre daouarn he enebourien. Ar re-ma, oc'h he velet, a loskas eur c'hri evel an tigret o coueza var eun oan baour.

Doc'htu e cassjont an Escob en eun andret hanvet Couhars d'oc'h costez ar menez dirag Autun. Eno, dre an urs roët gant Ebroïn e oe tennet he zaoulagat d'oc'h he benn. Kouezet oant dija d'an douar, ma laboure c'hoas ar vourrevien gant ho c'hountilli. Diou ster a c'hoad a rede nuz var bisach an Escob hag hen ne rea klem ebet, nemet pedi an Autrou Doue evid he vourrevien. Meuleudi a rente d'he grouer dre ma denjeur diganthan sclerijen ar bed-man, ma alfe guelet sclærroc'h hiviziken ar guirionezou celestiel.

Ebroïn a roas urs d'he gass en eur c'hoat da berissa gant an diænes ha da deuleur goudeze he gorf ebars en eur puns, rag aoun en doa na vije rentet enor d'ar sant egis d'ar verzerien. Mæs an den oa bet roët urs dezhan d'ober eur seurt torfet, o veza deut d'en em gonvertissa, a gusas ar sant, da genta, en he di he unan, ha goude en eur gouent d'oc'h ar Champagn.

Etretant Ebroïn en devoa taulet a gostez ar Roue faus Clovis III hag a oa distroet d'ar guir Roue Thierry. Heman a roas he oll autorite da Ebroin. Ractal an den fallacr a reas digass sant Leger hag he vreur hanvet Guerin da Vergy tost da Autun. Var an digare faus ho doa sicouret laza Childeric, e reas staga Guerin d'oc'h eur peul hag he labeza a dauliou mein.

Setu aman petra a reas d'an Escob : hen lakat da vale var he dreit noas en eur vaos a ioa paveet gant mein begok ha lemm egis razouerou. Pa ne oa he dreit nemet goad, Ebroïn a ordrenas trouc'ha dezhan he ziou vuzel, regi he visach ha trouc'ha he deot evid miret na bedje Doue.

Neuze e oe tennet he habit ha treinet an Escob dre ar ruiou leun a vouillen. Pa errujor var blassen vras Vergy, ar sant a oe diskouéset d'ar bobl, evel hor Zalver, pa lavaras Pilat : *Ecce homo :* setu an den. Leun a c'hoad, leun a bri, he dreit gouliet, he visach roget, he vuzellou trouc'het, he zaoulagat diframmet : setu e pe stad e oe lakeat ann Escob santel gant jalousi Ebroïn. Ha gouscoude e tifenne guir ar Roue lejitim : e tifenne lezennou an Ilis, memes a enep ar Roue he-unan : kinig a rea he vuez evid savetei buez he bobl ha betec e creis he dourmanchou e pede evid he vourrevien.

Ebroïn n'hen beurlazas ket, mæs hel lakat a reas etre daouarn eun den nobl, dre ma grede e oa heman en he santimant. En em drompla a rea rag an den-ze a ioa douget evid ar sant hag e permettas memes de Hermenair, Escob nevez Autun, da zont da gonsoli he brisonnier. Abenn eun neubeut, hag en despet d'an urs roët gant Ebroïn e cassas ar sant da eur gouent e kear Fecamp. Eno, dre eur burzud ar c'haëra, ar sant a brezege gant eur voues sclear ha dous a iea bete gouelet ar galoun. Leun a dud en em vode endro d'he gador sarmoun. Den ebet, na memes ar bec'herien ar muia caledet, na helle herpel ous comsou burzudus ar merzer. An offern a lavare ive bemdez : nos-deis edo en Ilis : na deue d'oc'h ehars treit hor zalver, nemet da gemeret eun tam

bouet hag eun neubeudic repos.

Ebroïn gouscoude ne bade ket gant ar c'hoant d'ober c'hoas poan d'ar sant. He ioul a ioa ober dezhan coueza en disesper, ma vije daonet. Rag-se e teuas da Fecamp, hag o veza rebeichet dezhan evel d'an dro kenta beza muntrer Childeric, e tennas anezhan eus ar gouent hag hen roas da zioual da eur goal den hanvet Robert. P'edor en hent da vont da di Robert, cetu ma c'houlennas ar sant eur banne dour. Eun den mad a ioa eno hen roas dezhan hervez he c'houlenn : mæs, o burzud ! er moment-ze e veljont eur sclerijen vras o tisken d'oc'h an Env, hag oc'h ober eur gurunen var benn ar sant. J. M. C.

(*Eur pennad all eur veich all.*)

N'eus netra nevez var ann douar; ar pez a glasc ar Radicalet hen ober hirio ann deiz, ho zadou coz ho deus hen græt en ho raog. Setu aman daou lizer a so eun testeni sclear a gement-se. Ann daou lizer-man so sinet gant pevar den a so c'hoas beô ho bugale. Rag-se ne lakimp ket ann hanoiou. Ann daou lizer-ze a oa casset da gement conseil ann ti kear a ioa neuze er pez a ra breman canton Pontrieux hag a ioa neuze hanvet *District*.

Pontrieux 17 floréal eil bloas d'eus ar Republic.

Ar re so carget da ren district Pontrieux da gonseil ann ti kear e X.

Sitoïanet,

Gourc'hemenn ann Depute Carpentier en deus græt tec'hel d'eus ho touez, tud, goassa enebourien so ous al Liberte-ze a so fountet var ræsoun ha skiant-vad peb den. Ni a fell deomp prezec eus ar ræsoun-ze, a so lemm avoalc'h speret ann den, evid he c'hompren hag ober anezhi ar reolen eus he oll oberou. N'eus belec ebet mui ! da lavaret eo n'eus den ebet mui o clasc touelli ar bobl (*Pebes gaou !*) : Breman eta pa n'eus belec ebet mui na ne vezo, n'eus ket ezomm da viret ganeoc'h kement tra en deus servichet dezho evid coll ha trompla ann darn vrassa eus ar bobl. Etoues ann traou-ze, lod en eur chench mod dezho a hell c'hoas talvezout eun dra benag evid ar Republic. Ni a lavar kement tra en aour hag en arc'hant a serviche en Ilizou. Be peus c'hoas cals eus ar sort traou-ze, mæs ann traou-ze n'int ket deoc'h (*Piou en devoa ho frenet eta ?*) Ann traou-ze so d'ar vro ha breman n'hoc'h eus digarre ebet mui evid ho derc'hel ganeoc'h. Rag-se eta e roomp urs deoc'h d'ho digass deomp dindan dec deves d'ann hirra. Ma n'her grit ket ni renco neuze renta cont da Garpentier.

Digass a rafot ive deomp assambles ann oll traou cuevr a gafot en hoc'h Ilis.

Ma n'hoc'h eus ket dija hen great, e rencoc'h breman ober al listen d'eus ann oll ornamanchou ha lianach eus hoc'h Ilis. Lacaat a rafoc'h evez da verca a gostez ar re ho deus *bordou* aour hag arc'hant d'eus ar re n'ho deus ket. Goudeze e rencoc'h dastum ann oll traou-ze en eur plas eleac'h na hello ket al laër ho c'haout hag e cassoc'h ive deomp dindan dec deves eur c'hopi eus al listen-ze.

N'eus ket ezomm a dra sur da lavaret deoc'h peger coupabl e vec'h ma ne rafec'h ket ar pez a c'hourc'hemenomp ouzoc'h. N'e ket red lavaret deoc'h na dleit ket senti ouzomp evel ma rea gueichall ann Esclavet d'ann Tirantet ! Ar c'hoant d'ober vad d'ann oll ! Ho carantez evid al Liberte ! Ar fizians da bourvei heb dale da eürusdet hoc'h oll breudeur setu petra a renket da glasc ha m'ho peus ar santimanchou-ze en ho calon ne zalefoc'h ket oc'h ober ar pez a c'houlennomp diganeoc'h.

Resevit salud ho preudeur.

— Set'aze eul lizer hag a so hir avoalc'h heb ma ve cals a dra vad ennhan. Al linennou diveza, dreist oll, petra benag am beus clasket ho merca ar sclæra ma oa possubl evidoc'h, ne dint nemet comsou, ha mar g'ho deus bet c'hoant ar re ho scrive da lavaret eun dra benag, n'ouffen ket hel lavaret, ar pez so sur eo n'ho deus lavaret netra.

Ebars al lizer-ze a so sinet gant 4 den, n'eus nemet eun dra. mæs henez eo anat mad, ar c'hoant ho devoa da gahout etre ho daouarn evit ho dispign evel ma carjent, kement tra a apparchante ous ann Ilis e peb parræs.

Ann dra-ze e brezonec-mad a so hanvet *laëronsi*. Rag e ken cas ne vije deut belec ebet mui en dro, egis ma sonjent, e ken cas ne vije bet mui ezomm eus ann oll traou-ze ne apparchantent ket outho, mæs hebken ous ar re ho devoa ho frenet ho unan pe roët arc'hant d'ho frena, ann traou-ze a oa d'ar parræsiou, ha n'e ket da zen all ebet. Hogen, meur a dra a oe cuzet ha ne oe casset dezho nemet ar pez na heller ket disnac'h, ha pa zeuas ar veleïen en dro, e cavjont anezho ha ne oe ket daô prena re nevez, egis ma vije bet red ober, ma vijent bet casset oll d'ar Radicalet. Breman marteze cals a ve c'hoas contant bras d'ober eur c'hement all d'ar veleien a so hirio Ma c'hoarvesfe, grit evel ho tadou coz, cuzet ha cuzet mad ar pez a helloc'h, rag, hag e ve casset ar veleien cuit adarre, e teufint endro, hag ar re memes ho devezo kemeret ar forc'h var ho lerc'h d'ho lacaat da dec'hel buhanoc'h, ar re-ze a vezo ar re genta, ma n'int ket bet sammet gant *Polic*, evid mont var ho diarbenn.

Setu aman breman eul lizer all scrivet gant ar memes rumm-tud, hag a ziscuez e oa chomet c'hoas eun neubeut beleïen ebars er vro da rei ho sacramanchou d'ar re ho devoa ezomm. Caër e oa bet furcha, ne oa ket bet possubl ho c'haout, ker mad e vijent diouallet gant ann dud vad. Hogen, deut a oa, en daill an urs da lesel anezho e liberte, hag ar re a ioa e penn district Pontrieux a ioa droug ennho o velet o tont endro ar re ho devoa casset cuit eun neubeut araug. Rag-se e scrivjont al lizer-man o clasc distaga ar gristenien dious ar veleïen catolic, mæs ne heljont ket hen ober. Siouas, peger buhan e chench an dud ; hirio er parræsiou ne chilaouer mui, couls lavaret, comsou ar veleien, guelloc'h cals e ve credet eun tam coz leviten, eget ann hini a so o terc'hel plass ann Autrou Doue.

Ma ! Kendalc'homp atau d'ober hon dever. Bolontez Doue ra vezo græt hag he hano meulet!

Da c'hortos, setu aman al lizer :

Pontrieux, 8 floréal, trede bloavez euz ar Republic.

Ar re so carget da ren district Pontrieux, da gement hini a so didanho.

Sitoïanet,

Goude cals disurjou ha cals maleuriou c'hoarvezet, rag ne oa ket ann oll a unan var ar pez a so hanvet ar Relijion, e oamp deut a benn da lacaat ar peoc'h en ho toues, o cass cuit ar re a oa ar penn caus eus ann disurj-ze.

Siouas, eur c'helou drist a so deut beteg ennomp hag hon laca nec'het bras o sonjal e vezo marteze heb dale guelet en ho toues disurjou nevez. Beleïen, a gaver c'hoas hirio n'ho deus ket touet beza fidel d'ar Republic, goude m'ho deus bet digant ar C'honvention ar pardon eus ho zorfejou tremenet, rag ma sonje dezhi e vijent bet hiviziken tud didrous o senti evel ar sitoïanet all, ous lezennou ar Republic : hag ar veleïen disentze a veler stanc-ha-stanc o tont d'en em ginnig d'ar parræsiou evid derc'hel ho flassou coz.

Hogen, ma carit ho preudeur, m'ho peus c'hoant d'ho guelet eürus hag o veva e peoc'h, diouallit mad da zigemer hini ebet eus ar veleïenze a ziscuez anat dre ho oll oberou ne c'houlennont ken nemet lacaat ann trous e peb leac'h.

Guelit ar stad truezus eus ar parræsiou eleac'h ma so bet digemeret unan benag anezho.

Sevel a ra n'e ket hebken etre sitoïanet ar memes commun, mæs ive e peb ti, en eur ger, eleac'h ma ve unan benag anezho, e ve ann disurj oc'h he heul.

Guelit pegement a valeuriou a gouez var ar *Vendée*, ar *Morbihan*, hag eul loden d'eus departamant *Costez-an-Nord* !

Ra zervicho deoc'h ann oll exemplou-ze da zioual dious ar veleïen fallacr-ze ne glascont nemet ho interest ho unan hag a garfe dre orgouil lacaat ar brezel da sevel etoues tud eus ar memes bro ! Cassit cuit pell eus ho pro ann torfetourienze ha grit d'ar bobl compren e renc suja d'al lezen ha d'ar ræsoun. Den ebet na glasc mui enebi outhan da heulia he relijion hervez m'en deus c'hoant, mæs ra vezo da vihana he velec, eur mignon leal d'ar Republic, eur belec touer !

Hen toui a reomp, dirag fass ann Env, ma teufe unan benag da glasc ober netra a enep peoc'h ann district-man, ni a rai eur brezel didruez dezan.

Hogen, evel ma eo ar veleïen disent goassa enebourien ar bobl, ni a vezo heb paoues ou sellet outho evid ho surprenn pa raint eun droug benag hag ho gervel ractal dirag ar justis.

Resevit salud ho preudeur.

Ma teufe ar Radicalet da veza hirio ar vistri ne scriyefent ket en eur fæsoun all.

Atau hag e peb leac'h ar Radicalet a fell dezho enebi ous ar mad hag ous Doue, ous ann Ilis hag ar veleïen. Ho langach eo hini ar Revolusion hag houman so merc'h da Satan. A.

Bemdez e vez brudet lavaraou nevez, mæs ann darn vrassa eus ann amzer ne dâl ket poan ho chilou ; hirio evelken e mer o vruda unan hag e ve mad evessaat outhan.

Ar radicalet, droug-contant o velet ne ia ket ann dud divar ar meaz atau hag e peb leac'h a dû gantho, a garfe chench mod da *voterez an oll*. Ne ouzont ket caër c'hoas petra rafint, mæs evelken c'hoant ho deus d'ober eun dra benag.

Lod anezho a lavar ne tlefe beza roët guir da voti nemet d'ar re a baës d'ann neubeuta 40 pe 50 lur cargou : en daill-ze e ve muioc'h electourien e kear eget var ar meaz, hag e sonj dezho e vent suroc'h da c'hounit !

Lod all a lavar ne alfe voti nemet ann hini a ve goest da scriva he unan he villet : sonjal a ra dezho ec'h hellint evelse miret oc'h cals eus ar re goz ha memes eus ar re iaouanc var ar meaz da voti, ha cahout evelse ar gounit e peb leac'h. Me garfe avoalc'h gouzout penaus e hellint anaout ha scrivet eo ar billet gant ann hini a gass anezhan pe n'e ket. Ma ve scrivet el leac'h ma ier da voti, neuze ne vezo mui *secret* ar voterez, mar d'e scrivet e leac'h all n'eus fors piou a alfe hen scriva.

Eun dra so a alfe lacaat voterez an oll da dostaat muioc'h ous ar virionez eget na ra, mæs keit ha ma vezo ar galloud etre daouarn ar radicalet, biken jamæs ne vezo græt.

Red e ve *contraign ann oll* da vont da voti en eur brizonia pe lacaat da baëa eun dra benag kement hini ne iafe ket. Me bari n'e ket ar radicalet a ve neuze ann tu gounit gantho ! A.

Dumarest p'en deus c'hoant lacaat eur mestr-scol den ar bed e plass eur Frer, a so kel lemm he lagat ma vel plassou golo el leac'h n'en deus ket. Mæs pa hell cridi e vezo goulennet eur Frer

e plass eur mestr scol den ar bed, neuze ne vel mui e peleac'h e vez plassou golo, neuze ne vel na ne glev sort ebet.

— N'eus ket pell e Cleder ez oa eur plass golo : Ann autrou Priol en devoa lakeat he ziles ha goulennet he retret goude 40 bloas servich. Raetal heb goulen avis ar c'honseil, Dumarest d'ar 5 a viz guengolo a hanvas da vestr scol e Cleder ann autrou Brochec. O reseo ar c'helou-ze, ann autrou de Kermenguy, Depute ha mear Cleder, gourc'hemennet dezhan lacaat ar mestr scol nevez e plass a scrivas da souprefet Montroulez n'her rafe ket ma ne ve ket heuliet al lezen penn-da-benn, rag, emezhan, pe guir ez eus eur plass golo, abars henvel den eo red goulen ali ar c'honseil.

Ar souprefet a respontas ! n'e ket me am eus græt : cass a ran ho lizer d'ar prefet. Mæs Dumarest ne respont ger ebet. Scuis o c'hortos, autrou mear Cleder a scriv da Vardoux eul lizer d'en em glemm eus ar prefet.

Bardoux a respont anezhan en deus resevet he lizer hag e cass anezhan da Brefet Kemper.

Eur c'hoari braô ! — Abaoue ema atau ann traou a istribill, rag evid c'hoas Dumarest na ziscues na velet na glevout ann disterra.

— Meur a dra all, hon deus clevet, henvel eun neubeut pe gals oc'h henez, mæs ar c'helou hon deus bet n'int na sclear na guir avoalc'h evid ho lacaat er gazeten... — Ni a ra eta evel Dumarest. Tevel a raimp : mæs joa so ganeomp beza discuezet eo camm justis ar prefet pa chomm keit all en hent. Marteze ive eo sesiet en he oll izili ha clanv var he guele ! ne ve ket red neuze beza souezet ma ne ve ket c'hoas en hent evid mont da Gleder. Daô a vo cass ar medisin dezhi.

A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Duc, belec iaouanc, a so hanvet eil cure e Berrien.

KELEIER.

GUILERS. — Dilun 11 eus ar miz-man ez eus bet peget ann tân en eur verouri d'ann autrou Kersauson de Pennendreff, e Keroual-bras. Ar verourez eo ann intanvez Kerboul.

Da 4 heur 1/2 eus ar mintin e oa peget ann tân e craôu ar saout, ac'hano, rag ne oa ket sicour da vouga ann tân, e pegas er marchossi hag er c'hardier, var hed 40 metr. Peget a oa memes ann tân e penn eur bern foën mœs eul loden anezhan a so bet diouallet dious ann tân.

Gant sicour ar re genta a ioa diredet di kerkent hag int ho devoa clevet ar c'helou : Ann autrou person hag he zaou gure ; an autrou Prédours, cals tud all eus ar vourc'h hag eus ar Gear-nevez hag ive d'eus ar c'heariou all a dost : Kervaly, Kenolet, Penanros, Keroual-bihan, etc., gant sicour ar re-ze oll eta, an ti manal a hellas beza diouallet petra benag ma oa bet peget eur veich benag ann tân en penn ann doën plous. Neubeut ha neubeut e creske ann niver eus ar re a deue da sicour ha pa zeuas ar bomp eus ar Gear-nevez var dro 7 heur d'eus ar mintin, e oa bet allet herpel ous ann tân ha miret outhan d'ober muioc'h droug.

N'eus bet den ebet glazet na collet loën ebet, a drugarez Doue. Ar merour a hell beza collet 1200 lur hag ann tiez so bet devet a dalveze 3000 lur benag, mæs *assuret* e oant.

Ar merour ha mestr ann douar a lavar a greiscaloun trugarez d'ar re so bet eus ho zicour.

Ar vatez eo so bet caus, abalamour n'he devoa ket lakeat evez avoalc'h, mar d'eo bet c'hoarvezet ann tân-goall-ze.

A.

Ann autrou de Goësbriand.

Dimerc'her 30 a viz Here ec'h achue ar pempet bloas var'n ugent abaoue ma eo bet sacret escob e Burlington unan eus hor c'henvroïs, ann autrou de Goësbriant. Eur gouel gaër so bet great en devez-ze en he Escobti, gant ann dud fidel he anav a geit all so hag ho deus he velet atau aketus bras d'ho c'helenn ha d'ho hencha en hent eur ar silvidigez.

Ni, he genvroïs, a anavezomp ker mad vertuziou ha carantez ann autrou de Goësbriant evid Doue, evid ann Ilis, evid he nessa, ni a lavar evel tud fidel Escobti Burlington :

Ad multos annos !

Ra chomo pell c'hoas var ann douar ann hini ne glasc na ne c'houlenn nemet gloar Doue ha silvidigez he vreudeur !

A.

Ar *République française*, gazeten Gambetta, a lavar :

« Ar scol a renc beza n'e ket hebken evid netra « hag ann oll obliïet da gass ho bugale da scolia ; « mæs be renc beza ive hervez ar bed, evid ann « douar-man hebken.

« Evid-se n'eus ken nemet eun dra d'ober : « difenn da lavaret peden ebet ennhi. »

Setu petra a heller moulla e Frans, er Vro-ze ker cristen *gueichall*, ma oa hanvet *merc'h hena ann Ilis*.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 91). DISSADORN 30 A ZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, dan Aotrou DE KERANGAL, he hekeu.

Dezhan ivez e dle beza casset bivizikenn an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 30 a viz Du 1878.

Dissadorn diveza e lavaren deoc'h e oa bet torret electionou ann autrounez de La Rochejacquelein ha de Mun mæs n'em boa ket amzer da lavaret deoc'h petra oa bet græt gant ar gambr en daou zeves-ze. Hirio hel livirin deoc'h.

Derguener 13 a viz Du eta, ann Deputeet o veza lavaret e oa bet græt mad election ann autrou Mallet (unan a gleiz) o veza comset eun tam benag eus ann henchou houarn nevez e mer e sonj ober breman, pe, da viana, eus eun neubeut anezho ; e teu ann autrou de La Rochejaquelein da zifenn he election.

« Kement tra, emezhan, a so bet clevet ha « dastumet gant Potret ann Enclasc, a so gaou, « pe autramant ne d'e ket tre egis ma so bet lava- « ret. N'e ket guir e oa cabiten ann Archerien « em servich-me, n'e ket guir e ve bet ar Prefet « em zi. Me n'hellan ket respont eus ar pez en « deus græt ar Prefet. Dindan 14 miz amzer am « eus bet 4 gueich ar muia moueziou ha setu « aman eul lizer scrivet gant ar mear ha conseil- « lerien ti-kear e Thouars, arrondissamant Bres- « suire, hag a lavar penaus ar Prefet n'en deus « græt netra evidoun er gear-ze. Ann darn vrassa « anezho ho deus votet em ænep-me.

« E coustians, n'eus netra da lavaret divarbenn « va election-me. »

Le Cherbonnier e hano potret ann enclasc a sav evid coms d'he dro.

Robert Mitchell. — N'eus ket izoum da lavaret netra, pe guir eo condaonet ann autrou de La Rochejaquelein ganeoc'h.

Ar Presidant. — Penaus ec'h hellit-hu coms evelse ?

Ar Prins de Leon. — Arabad eo tourmanti pelloc'h ann hini a so condaonet ganeoc'h.

Ar Presidant. — Perag e comsit-hu evelse ?

Ar Prins de Leon. — Arabad eo chomm re hir oc'h ober goab ous ann hini a so condaonet da vervel hag oc'h ober dezhan coll pasiantet.

Ar Presidant. — Ar Gambr eo a renc cahout pasiantet ganeoc'h pa ro conje deoc'h da barlant evelse.

Baudry-d'Asson. — N'e ket fall e vouife ar vro peu sort c'hoariou so ganeoc'h.

Ar Presidant. — Autrou Baudry d'Asson, grit peoc'h.

Baudry d'Asson. — Nan, nan, biken ne vezo gouezet travoalc'h ! N'e ket fall e vouife ar vro petra a dremen aman.

Ar Presidant. — Autrou Baudry d'Asson, evid ann eil gueich me a lavar deoc'h ober peoc'h.

Le Cherbonnier a fell dezhan, emezhan, lavaret evid petra e fell da botret ann enclasc e ve torret ann election-ze.

Laroche Joubert. — N'e ket red ; ni voar avoalc'h, petra iet da lavaret.

Le Cherbonnier. — Neuze ve travoalc'h ober histor eun election heb lavaret netra goudeze ?

En tu dehou. — Ia ! Ia !

Baudry d'Asson. — Guelloc'h e vije bet torri hon oll electionou er memes devez, deomp-ni oll eus ann tu dehou ; kentoc'h cals e vije bet græt.

Ar Presidant. — Autrou de Baudry d'Asson merca a ran ac'hanoc'h.

Baudry d'Asson. — Guell a ze !

Ar Presidant. — Ha roit peoc'h.

Baudry d'Asson. — Gant cals plijadur ! ha fouge so ennhoun c'hoas.

Re ann tu cleis. — Punissa anezhan goassoc'h goas !

Baudry d'Asson. — Penaus ! Ann autrounez-ze a garfe cass ac'hanoun d'ann toulic-bihan ?

Achu ann abaden-ze, a hell discuez deoc'h pegement a gassoni ho deus potret ann tu cleis ous re ann tu dehou, Le Cherbonnier a gommans he histor a so henvel tre ous histor ar re all so bet torret ho electionou, mæs ann autrou de La Rochejaquelein a eil-respont anezhan o lavaret atau n'e ket guir ar pez a gont, pe autramant, ne d'e ket evelse eo bet c'hoarvezet ann traou. Achu a ra evelken he brezegen o lavaret e renker torri ann election

Ann autrou de La Rochejaquelein a respont anezhan : Pa oa bet lavaret, ar veich kenta, gant ann Deputeet a oa bet carget da teuleur evez ous va election, e oa bet græt mad, ar re-ze ho devoa clevet ac'hanoun ha va mignonet o tifenn va election, mæs, endro-man, caër am eus bet goulen mont d'he difenn dirag potret ann enclasc, n'eus bet allet dastum evid c'hilou ar pez am boa da lavaret, nemet 7 var 33 : rag-se ec'h hellan lavaret oun bet barnet heb beza bet clevet. Goudeze e kendalc'h he brezegen o tiscuez n'e ket guir ar pez so bet tamallet dezhan hag e achu dre ar c'homsou-man :

« Ne fell ket din, Autrounez, ho tale hirroc'h « nag æssaat miret ouzoc'h d'ober ar pez hoc'h « eus lavaret pell so e rafec'h. Gouscoude en eur « vont ac'han, ec'h hellin, gant joa ha gant gui- « rionez, sonjal penaus, oll, couls va enebourien « evel va mignonet e ouzoc'h eo bet guirion ha « leal va election. »

Caër en deus bet lavaret,he election so torret gant 279 mouez a enep 145.

Ar rest eus ann deis a vez implijet oc'h evessaat ous eun neubeut lezennou,lod evid gouzout penaus mod ec'h hello beza distrujet al loenedigou a ra gaou ous ar vinien, hag ive lod all evid guelet penaus ec'h alje ann dud divar ar meas en em glevout etrezho evid ober serten labourou. Houman ez eus ezomm avoalc'h d'he ober evid brassa mad ann tieien. Mæs hebenn, ne gredan ket e alfe lezen ebet dont abenn eus al loenedigou-ze. Doue pa en deus ho digasset beteg ennomp evid hor punissa, Doue a alje ho c'hass cuit adarre ma vouifemp her goulen diganthan ; mæs siouas ! ne ouzeur mui pedi hag ar re a so e penn ar C'houarnamant e vez lavaret ho deffe mez pe aoun coms eus a Zoue.

Dissadorn 16 a viz Du e oa adarre ann Deputeet e Versailles o vont da gondaoni eun all eus ann tu dehou, ann autrou de Mun, mæs araug hen ober ho deus lavaret e oa bet græt mad electionou pevar Depute nevez eus ann tu cleis, na petra 'ta. Evid lavaret ar virionez penn da benn, e renker anzavout ho deus lavaret e oa bet græt mad election ann autrou comte d'Espeuilles evid *Châteauchinon* (Nièvre) : heman so gouscoude eus ann tu dehou.

Breman eo deut tro ann autrou de Mun.

Tri devez so bet roet dezhan,emezhan,evid lenn ann histor eus he election græt gant potret ann enclasc, na pe sort histor ! Dastumet so bet kement tra vije tamallet dezhan ha n'eus bet galvet hini eus he vignonet evid difenn he election. Ma vije bet leal potret ann enclasc, ho divije lavaret dezhan pour e tlient en em gavout en arrondissamant Pondivi hag hen en divije allet cavout tud ive da brezec evithan. Eun all a vouie peur e tlie Potret ann enclasc en em gavout en eun tu benag, hag henez a ioa Le Maguet ann hini a ioa assambles ganthan o c'houlenn moueziou ann electourien. Henez a vouie eta peur e tlie Potret ann enclasc en em gavout hag ez ea en ho raog e peb peb leac'h o clasc tud evid coms em enep-me ; lavaret a rea dezho petra d'ober hag ar souprefet gant eun neubeut all eus potret ar C'houarnamant a ioa oc'h he sicour e peb leac'h.

E 1876 pa oa bet græt eun enclasc divarbenn va election, ar re oa carget d'he ober a oa bet civil-tre hag ho devoa atau lavaret din araug, e peleac'h e tlient en em gavout, couls ha pa ho devoa cavet eun dra benag control din, e vije doc'htu casset din ar c'helou. Guir eo, eo bet torret va election memes tra, mæs guelloc'h e vouient beva eget re ar bloas-man. Kement-se a ziscuez anat deoc'h e ia cals falloc'h ann traou er bloas-man eget daou vloas so breman.

Goude beza dalc'het ac'hanoun abaoue keit all a sclenj, a so ouspen mall ganeoc'h breman va c'hass cuit ac'han, ha d'oc'h ar pez hoc'h eus lavaret em ænep-me, e sonj din a so savet keuz deoc'h da veza digemeret lod eus va mignonet, Deputeet Breiz,hag e fell deoc'h samma ac'hanoun ha teuleur var va c'hein ar pez oll n'hoc'h eus ket allet tamall dezho pa oa ho zro.

Meur a dra eta a damaller din ; mæs ne laker ket aliæs ann hanoiou. Setu aman petra lavarer.

Ar Mear en deus labouret cals, ar Veleïen ive, ar C'houarnamant ive ; ha pa c'houlenner ar breuven, netra da lare : a veac'h ma gaver eun hano benag a veichou,peurvuia ne voar den na peleac'h na pe zeves, hag ar seurt testou-ze n'ho deus na guelet, na clevet netra ho unan : digant ar re all eo ho deus clevet ; evel mestr-scol *Meslan* e kichen ar *Faouët*,en deus disclæriet : « Ar veleïen « ho deus græt evid ann autrou de Mun ar muia « m'ho deus allet. *Me am beus clevet e oa bet « ar c'hure o redec ar barræs,* mæs n'am beus « guelet na clevet netra. »

Setu eno pegement a dâl ann oll desteniou-ze. *Ar mear hag ar Veleien ho deus græt ho fossubl da lacaat ann oll da voti evid ann autrou de Mun.* Gouzout mad a rer ne teu potret ann enclasc nemet da glevout kement-se hag e servicher dezho ar pez a c'houlennont, petra benag n'en deus, ann hini a barlant, guelet na clevet netra !

Abaoue 3 bloas n'eus bet cavet em enep-me nemet atau ar memes historiou da damall din.

Abalamour d'ar re-ze e vezo torret hirio va election evel ar gueichou all, hag en despet dezho oun bet atau hanvet a nevez.

Ar Prins de Leon. — Bete re Bloërmel so bet oc'h enebi ous hoc'h election.

Ann autrou de Mun. — Ar re-ze a vouie oll,

n'eus fors d'eus peleac'h e oant, e c'houlenjeur digantho testeniou a enep beleïen ar Morbihan ha n'ho deus ket manket d'ober ar pez a glaskjer. Ar *c'hlericalism* (da lavaret eo ar Relijion gristen) eo en deus græt ann droug : ann darn vuia anezho ne ouzont ket petra sinifi ar goms-ze, hel lavaret a reont evelken, rag ma ouzont ervad e vezo digemeret mad.

Cavet so bet memes unan, eur c'honseiller arrondissamant, mar plich ganeoc'h, a sonje dezhan e oa ar ger-ze hano eun den, hag e tamalle dezhan beza, dirag ann oll, sicouret da henvel ac'hanoun.

Tamallet hoc'h eus d'ar veleïen mont da gestal etoues ho faræssionis hag a rit van da veza ancounec'heat *eo dleat ar gest-ze dezho* hag ive eo æssoc'h d'ar bobl paëa evelse ar pez a vanker dezho eget her paëa var ar c'hargou !

E Breiz, couls hag e leac'h all, hoc'h eus tamallet din beza clasket ober cristenien gant ar vicherourien, hag hoc'h eus lavaret n'am boa fountet ar breuriezou-ze nemet evid cahout muioc'h tud da sicour ober va election. Int ho deus lavaret oll, ne vije morse prezeget var ar Politic el leac'h m'en em zastument oll assambles, mæs n'en deus ket fallet deoc'h moulla ho c'homsou.

Evidoun-me, hel lavaran a vouez huel, mar tamallit din beza e Pondivi ann hini a so bet choaset evid derc'hel ho flass gant ar Roïalistet hag ar Gatoliket, e respontin ac'hanoc'h, n'hoc'h eus morse lavaret brassoc'h guirionez hag eun enor eo evidoun.

Tamall a rit deomp eo ni a so o clasc guelet ann amzer coz o tont en dro, ar pez n'e deo ket guir, rag ma fell deomp meuli histor ann amzer-ze, a vemp contant d'he guelet o tont en dro ; ne garfemp ket gouscoude e teufe oll a bez evel ma oa neuze ! C'hui eo, a so breman o clasc etoues al lezennou eus ann amzer-ze, peadra evid cass cuit Freret ha Seurezet ! —

Ni a garfe guelet ann Ilis hag ar C'houarnamant o veva e peoc'h assambles ha c'hui a garfe guelet ann Ilis o suja d'ar c'houarnamant ?

N'hoc'h ket bet contant rag m'hon deus lavaret d'ar bobl eus Pondivi, abars ma oac'h bet o pourmenn en ho zouez, ne oant ket oblijet da vont d'ho cahout na da respont deoc'h na da douet dirazoc'h n'ho divije lavaret nemet ar virionez ! Hogen hor guir a voa deomp d'hen ober neuze, evel m'hoc'h eus hen græt d'ar 16 a viz Maë. Hag ouspen, petra eo eul le græt dirag eur voger pe var eun daul ?

C'hoarvezet so bet epad ann electionou chench plas da eur re benag, mæs ne de ket bet abalamour d'ann electionou evel m'hel lavarit, ha petra eo kenneubeut a dra e sco ar pez hoc'h eus græt abaoue ?

C'huec'h miz so breman, am beus discuezet aman deoc'h, Demangeat Souprefet Pondivi o lavaret d'ann oll, dre ma zea, voti evid ann hini a ioa a enep din ha diouall mad d'hen ober mui evidoun rag ne oan ket mignon d'ar C'houarnamant, ha ne aljen mui cahout netra evid ar vro ; goudeze e lavare goassa ma helle d'eus ar Relijion hag e fougasse ne salude ket ar C'hroasiou en eur vro eleac'h ma ver boaset d'hen ober.

Neuze so bet lavaret din e oan eur gaouiad hag e vije græt eun enclasc. Græt eo ? Neuze deuit aman da zisnac'h ar pez am eus tamallet dezhan en deves-ze evel m'her gran c'hoas hirio. Tamall a rit d'ar C'houarnamant beza lavaret pere a oa ar re ac'hanomp a garfe guelet da henvel, mæs, ni da vihana hel lavare a vouez huel, ha c'hui ne gredefec'h ket ober eur c'hement all. Lavarit eta, e rit deomp eur brezel didruez hag e ouzoc'h guelloc'h en em zervicha d'eus ho calloud eget n'hon deus ni gouezet. —

Goudeze, ann autrou de Mun evel ann autrou Paul de Cassagnac, a ziscuez dezho bete peleac'h ez afint mar kendalc'hont oc'h heulia ann hent-ze hag ec'h achu he brezegen evelhen :

Ne vezo ket pell e vezo torret va election ha ne hellin mui sevel va mouez en ho toues. Ra vezo eta va c'homs diveza d'am mignonet, d'ar re ne fell ket d'ezho cridi e alfe ar Frans mond da goll : Courach ha Fizians. Na blegit ket dindan taulion ar bersecution. Bezit stard en ho feiz ! Ann amzer da zont a so d'ar re ne ouzont ket fallgaloni, ann amzer da zont a so d'an dud a Feiz.

Goudeze Alain Targé a gommans a nevez histor election ann autrou de Mun en he vod ; ne ra ken nemet astomma kement a oa bet disnac'het gant ann autrou de Mun, ha ne oa ket daô coll kement all amzer, rag egis m'hel lavar dezhan ann autrou Prax-Paris, unan eus ann tu dehou, ar pez a lavaret a so bet dija lennet ganeomp en hoc'h histor var ann election-ze ; me chans, ne gredit ket e alfec'h lacaat ac'hanomp da voti a du ganeoc'h ha da dorri election ann autrou de Mun? Rag torret e vezo : en em glevet hoc'h eus etrezoc'h.

En despet da-ze Allain Targé a gendalc'h atau hag e tamall d'ann autrou de Mun traou c'hoarvezet en Oriant. Enn eur vont e ro eun taul paô d'ar veleïen o tamall dezho atau ar memes tra, beza bet muioc'h a du gant ar re so mignon d'ar Relijion eget gant ar re a so a enep dezhi. Ma ne vent ket ive !! Lavaret a ra so bet paët baneou d'ann dud d'ho lacaat da voti evid ann autrou de Mun. Var ar poënt-ze ni voar ervad ; her guelet hon deus hon unan ouspen eur veich : ar re Ru, ar Radicalet eo, ar re a voar ar guella prena moueziou evid daou vennegad odivi. Ma ve ar Gonservatourien n'ho deffe ket muioc'h coustians evitho, ma garfent ive paëa *la goutte*, e vent sur da gahout muioc'h moueziou.

Erfin, achuet eo he brezegen, hag ann autrou de Mun a respont anezhan e berr comsou :

Autrounez, n'am beus ket cals a dra da lavaret deoc'h : ne glaskin ket, ne dalvesfe ket, enebi ous ar pez ho d'eus c'hoant d'ober ann darn vrassa ac'hanoc'h. Meur a veich am beus discuezet ne oa ket guir ar pez a damaller da Electourien Pondivi ; ne fell ket din hen ober eur veich c'hoas muioc'h.

Falvezet so bet izellaat beleien Breiz hag ober goab anezho ! Mæs ar pez hoc'h eus lavaret a rai d'ar bobl en em voda seul startoc'h endro d'ezho, ma voassaio ar brezel a vezo græt outho, hag ho c'harantez evid ho beleïen ne rai nemet creski bemdez muioc'h-mui. Evid ar veleïen, beza bet disprijet ganeoc'h a vezo evitho eun enor a rai dezho sevel huelloc'h ho fenn. (Mad tre en tu dehou.)

Tamallet so bet adarre d'ar Breuriezou micherourien cristen, dreist-oll da hini Pondivi n'ho deus servichet nemet da sicour ober va election ! Eur veich c'hoas e lavaran deoc'h eo gaou kement-se.

Setu eno ar pez hebken am beus c'hoant da lare breman. N'eus ket c'hoas pell so bras, am beus lavaret deoc'h kement a oa red. Disken a ran breman d'eus ar gador-prezec-man evel ma'z in cuit, heb dale, d'eus ar Gambr, heb ma rafoc'h din stoui va fenn, rag ar virionez a so a du ganin hag e ouzon e rento din, kement den en deus coustians, ar justis n'hellan ket gortos diganeoc'h.

Mond a rer da voti hag ann election a so torret gant 338 mouez a enep 132.

Me garfe em bije allet lacaat dindan ho taoulagat kement a so bet lavaret en devez-ze er Gambr gant ann autrou de Mun, rag ann Depute eo, eus eur gals ac'hanoc'h, ha ne vije ket bet fall, ho pije guelet pegement en deus hoc'h enoret ha peger dign eo da veza hanvet adarre en despet da gement a vezo græt en he enep en ho touez. Mæs, moïen a vo c'hoas, me chans, da lavaret meur a dra var ar poënt-ze, ma ve casset din kelou eus ho pro, var ar pez a rai ar Radicalet hag ar C'houarnamant. Hogen pa lavaran kelou, n'e ket kelouachou, n'e ket gevier egis m'ho deus dastumet potret ann enclasc. Ni, cristenien, ne hellomp ket ober ar pez a damallomp d'ar re all da bec'het. Rag-se, digasset ar muia ma helloc'h, nemet ma vezint bet guelet pe clevet ganeoc'h hag e alfec'h rei ar breuven anezho.

Dilun 18 a viz Du e oa tro ann autrou de Fourtou hag egis am beus hel lavaret deoc'h dija, he election so bet torret. Muioc'h malis a ioa cals outhan rag ma oa ministr d'ar 16 a viz Maë ha kement-se a oa peadra evid ma vije torret didruez he election. Græt so bet en he ænep gant potret ann enclasc ar pez a so bet græt a ænep ar re all : rag-se, petra benag ma lavar n'eus netra guir d'eus ar pez a damaller dezhan, he election a vez torret ha ken anat eo ema oll potret ann tu cleis a ænep dezhan ne gemerer ket memes ar boan da gonta ar moueziou. Hogen, epad ma brezege, o veza digouezet ganthan lavaret e vez græt breman brezel dre ar Frans a bez ous kement hini n'e ket republican a bell so, Gambetta a respont anezhan : gaou a livirit. Ma vije bet unan benag eus ann tu dehou en divije lavaret kement-se da eun all en he fass, e vije bet merket doc'htu, mæs evid Gambetta ne greder ket ober eur c'hement all, hag a veac'h eo, ma gred ar Presidant lavaret dezhan, ne dlefec'h ket etre tud honest lavaret comsou evelse, Gambetta a gav diæs anzavout en deus bet tort. Evelken gant cals a boan e rer dezhan, lavaret ne garfe ket beza comset evelse pe guir Reolenn ar Gambr hen difenn. Set 'aze ræsoniou !

D'ar meurs 19 a viz Du ann autrou Cazeaux a c'houlenn digant Marcère perag e scriv d'ar re oll a so dindanhan dioual mad d'ober netra evid hini ebet eus ar re a c'houlen moueziou evid beza hanvet Deputeet, pe guir e lez anezho, pourmenn dre ho Departamant ann hini a so e c'hortos ma vez casset eun Depute benag d'ar gear, evid kemer he blass, egis ma c'hoarvez gant Prefet ar Pyreneet-huella, en deus dija goulennet moueziou evid ann autrou Desbons a oa o clasc kemer plas ann autrou Darnaudat abars ma oa memes torret election heman. Guir eo e vouie, egis ar re all, e vije bet torret. Marcère, evel just, a zifenn he Brefet, a lavar n'eus netra da damall dezhan, hag ann Deputeet a gleis a gân a du ganthan ha n'ho deus nemet meuleudi da rei d'ar Prefet-ze. Na perag ne rafent ket pa labour ker mad evitho !

Der Iaou, 21 eus ar miz-man, er Senat, ar Radicalet a gommans dija ober ho mistri, ken sur m'a 'z int, var ho meno, da c'hounit var ar Gonservatourien en electionou a vezo græt d'ar 5 a viz Kenver. Rag-se, ne fell ket dezho lezel ann autrou de Larcy goulenn digant Dufaure perag en deus Mear *Marseille*, difennet er bloas-ma da gana al *Libera* er guered *Marseille* da zeves gouel ann Anaon.

Goudeze, ann autrou de Gavardie, unan eus ann tu dehou, a c'houlen digant Dufaure, petra ma e sonj ober d'ar gazeten l'*Evenement* he deus disprijet ar Varnerien. Dufaure a respont : me velo petra d'ober.

E Cambr ann Deputeet e mer peg gant ar Budjet, hag ann autrou Baudry d'Asson en eur gommans a lavar : Ar re all eus ann tu dehou a rai egis m'ho devezo c'hoant : evidoun-me, ne votin ket ar Budjet. Daou vloas so breman n'hoc'h eus choaset hini ebet eus ann tu dehou, evid ho lacaat er c'hommission-ze, græt peus ho Pudjet etrezoc'h, votit anezhan ive etrezoc'h. N'hoc'h eus ket memes roët deomp amzer avoalc'h evid lenn mad ar pez hoc'h eus great, rag a veac'h ma so daou zeves abaoue ma ouzomp petra hoc'h eus græt.

Goudeze, ann autrou Haëntjens, a brezec var ar memes tra, mæs en aner eo, rag ne responter ket anezhan, ar Budjet a vezo votet egis ma eo græt, hag ar c'henta guella, ma hello ar Radicalet mont peb hini d'he vro da sicour henvel Radicalet evid Senatourien, ma vent goest d'ober.

Kense, abars dispartia en devez-ze, ho deus dija votet Budjet ar Justis hag ive hini ann Afferiou Diaveas-ar-Vro.

A.

Buez Dom Michel Nobletz.

MICHEL NOBLETZ E TI HE DUD.

D'ar mare ma oa an devalijen o c'holei ar bed a bez, e teuas mab Doue var an douar da bara evel eur sclerijen. D'ar mare ma oue an devalijen an teva var hor bro, e teuas ive Dom Michel Nobletz da sclerijenna hon tadou coz. Doue pehini na bermet morse ma teuffe an drouc d'en em zila e goazied ar vro, eb ma lakafe ker buan ar remed e kichen, a zigassas var an douar an den santel ma comzan ama evit rei scuer d'an oll.

N'euz bro ebet hag an dud-huel, an noblans, o deffe muioc'h a galon eget e Breiz-Izel, an dud divar ar meaz muioc'h a feiz. Mes siouaz ! d'an amzer-ze oa nebeut desket an dud var ar pez a zell ouz ar zilvidigez, ha da heul an devalijen oa ar supertisionou, an dansou, an ebatou, ar festou noz, ar bassionou oll a zeu ker stanc er c'halonou ec'hiz louzeier fall er guella douarou. A boan ma vije cavet, eme eur scrivagner euz an amzer-ze, er brassa parresiou eur pemp pe c'houec'h desket aoualc'h var ar pez a zo red evit tostaat ouz Doue er zacramant an aoter meulet ra vezo !

Calon Doue a zeuas da deneraat e kenver tud ken din a druez, ha setu perag e tigassas en hon touez ar brassa missioner a oue bet abaoue sant Visant a Ferrier.

E paperiou Dom Michel, ez euz hano euz ar grasou puill a scuillas Doue varnhan. Unan euz ar brassa faveuriou a ouffet da gaout er bed ma, emezhan, eo beza crouadur da eun tad, da eur vam a zoujans Doue, beza bet savet gant eur vagerez a ro da heul he lez magadurez an ene, beza bet scoliet ha kentelliet hervez al lezen gristen. Na vankas hini ebet dezhan euz ar gondisionou-ze, evit sevel an ti huel a c'hraz hag a zantelez a zo bet ken meulet gant eur c'halz epad he vuez, hag a zo ken henoret gant an oll goude he varo.

Dont a reas var an douar d'an nao var-n-ugent a viz guengolo, 1597, e maner Kerodern, e parrez Plougerne, en Escopti Leon. Herve Nobletz he dad, galvet an aotrou de Kerodern euz hano he vaner, a ioa euz eur ouenn goz, brudet dre he onestiz hag he henor. Bez ez oa unan euz ar pevar noter public a rea neuze afferiou bro Leon.

Petra bennag ma oue red dezhan taoler evez en he zispignou, e roe gouscoude eul loden euz he zanvez d'ar beorien, ha ne esperne netra evit rei d'he vugale eun descadurez hervez ho stad. Ragi evithan da gaout unec crouadur, e roe bep bloaz cant scoed evit scolia peb hini anezho, ar pez a oue an hira d'ar mare-ze evit descadurez eur c'hrouadur.

He vam Franseza de Lesvern, a ioa ouz unan euz ar familliou an huella hag ar brudeta euz ar vro. Ober a reas ive he galloud evit ma vije desket mad he bugale, hag he femp paotr a teuas da veza habil ha goueziec. Teir euz he merc'hed a zimezas da dud chentil euz ar vro, unan a varvas iaouanc-flam ; evit an diou all bleinet gant ho breur a zavas buan beteg an huela pazen euz ar zantelez.

— Dom Michel, en he baperiou, a drugareca Doue da veza bet ganet da c'houel sant Michel protectour an Iliz ha da veza resevet he hano var mean-fond ar vadiziant.

A veac'h m'oa eat euz divrec'h ar vaouez santelze a renas he vloavesiou kenta, ma tiscouezas e ti he dud mercou a zevosion hag a reas da anaout ar pez a dlie beza da c'houde.

Bez ez oa guechall e kichen Kerodern eun iliz savet en henor da zant Glauda. N'oa evit mont di nemet treuz eul lenn vraz. Hor c'hrouadur a vene dicsion, petra bennag ma n'en doa nemet pevar bloaz ne denne penn euz ar chapell. Ma c'houlenne he vam diganthan a be du e teue, e responte ingal euz ti Doue.

Eun itron, emezhan, he gasse dre an dorn hag a zeske dezhan pedi. Eun devez he vam, gant aoun o vont he unan, e vije couezet e lennbiha beuzet, a zeuas d'her lacaat en eur gambr, alc'huezet cloz an nor varnhan — souezet braz edo, oc'h he gaout dioc'h-tu er memes chapell, o pedi var he zaoulin ec'hiz eur zantic. Ar bugel a gontas d'he vam, oa deuet ar memez itron, caer evel an heol, da zigeri an or dezhan, ha d'he gass beteg an iliz evit deski dezhan gant pegement a zevosion eo red n'em strinka dirag an Doue teir gueich santel. Goude tout, a lavare ar c'hrouadur, ne c'houïe na piou a oue an itron-ze, nag a beleac'h oa deuet na da be du oa eat.

Petra iston e kement-ma, Doue pehini a garie c'hement ar vugale, hag a ziscouezas dezho kement a garantez pa veve var an douar, en deuz digasset he vam zantel da zeski an hini a dlie e Breiz-Izel delc'her he blas.

MAB AR BAE.

Eur burzud dispar.

C'hui a sonje deoc'h marteze, lennerien, ne oa moïen da laza eun den nemet eur veich ; ma ! me sonje ive: ha setu aman gouscoude ar pez am eus lennet er gazeten l'*Océan*. Eno e velfot penaus en deus allet Dumarest ober ar burzud dispar-ze.

Lambezellec, 19 a viz du 1878.

D'ann autrou Le Goff, Frer Camérin.

Autrou,

Ann enor am eus da gass deoc'h eur c'hopi eus eul lizer casset gant Prefet ar Finister da lavaret deoc'h ez hoc'h torret evel mestr-scol ar gommun e Lambezellec.

Græt din gouzout hoc'h eus resevet va lizer hag hini ar Prefet.

Resevit, autrou, ann testeni d'eus ann istim am eus evidoc'h.

BERNARD,
Mear Lambezellec.

Setu aman breman lizer pe gentoc'h gourc'hemen ar Prefet.

Republic Frances.

PREFECTUR AR FINISTER.

NI, PREFET AR FINISTER,

Oc'h evessaat en deus ann autrou Le Goff, etoues ar Freret, Frer Camerin, (taulit evez mad) *bet guechall mestr-scol ar gommun e Lambezellec*, n'en deus ket fallet dezhan senti ous ann urs roët ganeomp ann 23 a viz Eost diveza a hanve eur mestr-scol, den ar bed, evid derc'hel he blas er memes commun, ha m'en deus renket dre-ze Souprefet Brest goulenn sicour ar Polis evid ober ar pez a c'hourc'hemenen dezhan ;

Oc'h evessaat penaus ar Frer Camerin en devoa a dra sur, ar guir da c'houlen sicour ar Justis evid goulenn ne teufe den da enebi ous ar guiriou en devoa var gommun Lambezellec, oc'h evessaat ive na helle den miret outhan da c'houlen digant ar C'honseil bras e vije torret hor gourc'hemenn ma sonje dezhan ne oa ket hervez al lezen ; mæs oc'h evessaat ive erenke *(aman 'ma ar braôa)* senti araug peb tra ous gourc'hemenn ar Prefet a oa he vestr evel mestr-scol, ha m'en deus, o refus senti ous ar gourc'hemen-ze, græt eun dra-vras e meas ann hent,

E C'HOURC'HEMENNOMP :

Ann autrou Le Goff, etoues ar Freret, Frer Camerin a so hag e vezo *(da viken ?)* torret evel mestr-scol ar gommun e Lambezellec.

Kemper, 16 a viz Du 1878.

Prefet ar Finister,
Paul DUMAREST.

Ia ! lennet mad hoc'h eus ; ar Prefet en deus cavet ar voïen da laza eun den a oa bet dija lazet ganthan : *bet gueichall mestr-scol* ! ma ne oa mui, penaus ec'h helle beza torret ? Ha ma oa ezomm he dorri, neuze n'e ket hebken e oa bet gueichall, mæs he oa c'hoas mestr-scol ! Ha neuze ! dre peu sort lezen e oa bet lakeat serjantet Polis endro d'ann ti-scol evid miret oc'h ar vugale da vont di ?...

Mar d'hoc'h goest da zibuna ar guden-ze, evidoun-me ne d'oun ket, ha gouscoude e carfen gouzout petra a fell d'al lizer-ze da lare.

A.

Eun dra benag da c'hoarzin.

Ar pez a gavoc'h aman varlerc'h a hello lacaat ac'hanoc'h da c'hoarzin ha da gahout berroc'h hoc'h amzer, mæs arabad e vezo hen ober morse da zen. —

Eur farser fall, evel ma caver anezo stanc avoalc'h dre ar bed, en devoa c'hoant ober goap oc'h daou eus he vignonet, ho devoa eur veich benag allet ober goab anezan, ar pez ne oa ket goal æs gouscoude.

Setu aman penaus e reas ann taul.

Herri Monnier, hano ann den eo, a helle pa gere chench kement he vouez ha beteg ar furm memes eus he visach hag eus he gorf ne oa moïen ebet d'he anaout.

Eun devez d'eus ar mintin e teu da skei var ann or d'eus eun ti benag e Paris. Ar porsier a zigor dezan doc'htu, hag ann den da zont tre, mond a ra bete cambr ar porsier hag e c'houlen diganthan :

— N'e ket aman a gaver ann autrou Herri Monnier ?

— Nan, autrou, eme ar porsier.

— Eo, a respont egile, rag me eo Herri Monnier.

Hag hen o vont cuit ær varnezan en dra helle. Eat a oa pell dija hag ar porsier ne vouie ket caër c'hoas petra a oa c'hoarvezet gantan.

Antronos vintin, eun den avanset en oad a deu da skei var ar memes dor hag a c'houlen en eur grena.

— Ann autrou Herri Monnier ne deo ket aman ?

— Nan, autrou, eme ar porsier.

— Eo, eo, va mignon, rag me eo ann autrou Herri Monnier. —

Hag hen buhan ac'hano. Ar porsier a sonje dezan beza oc'h huvreal.

Ann devez varlerc'h eun den teô ha ruz he benn a deu da skei var ann or ha gant eur vouez crogennec a c'houlen :

— N'e ket aman en em gav eur potr iaouanc hanvet Herri Monnier ?

— Nan, autrou, eme ar porsier o clevout ann hano-ze a anaie re vad dija.

— Eo da, va mignon, a respont ar farser gant he vouez ordinal, n'ho peus ken nemet ar memes respont d'ober din, ha setu gouscoude ann drede gueich din da lavaret deoc'h eo me Herri Monnier. —

Hag evel m'en devoa great ann daou zeves all e tenn he doc dezan hag ez a cuit.

Ar paour keaz porsier a vel avoalc'h e mer oc'h ober goab anezan. Epad ann deis en humor fall e lavar d'ann oll petra a so c'hoarvezet gantan tri devez doc'htu.

Ann oll a lavar dezan ez eo eun diot a zen hag hen a lavar neuze ne vezo ket paket mui.

Antronos eur c'hommissioner a sco var ann or da c'houlou deis. Ar porsier a oa cousket c'hoas. Sevel a ra gouscoude hag e tigor ann or.

— Piou so aze, emezan. —

Ar c'hommissioner a deu tre.

— Piou a glaskit-hu ? Ne ma ket ar giz da antreal e tiez ann dud d'ar mare-man eus ann deis; n'e ket c'hoas pemp heur dious ar mintin.

— Escuset ac'hanoun, eme ar c'hommissioner, mæs red mad a oa din dont : lavaret so bet din e renken dont d'ar mare-man en ho ti evid cahout ann autrou Herri Monnier.

— Kea d'ann diaoul gant da Herri Monnier, eme ar porsier droug ennhan. Ne anavezan ket anezan : mar teu c'hoas aman, me hen digemero evel ma renker, ne ma ket aman.

— Eo, eme c'hoas eur veich Herri Monnier, rag hen a oa, me eo Herri Monnier, hag en em gavan en ho ti er mare-man. —

Ar porsier a oa lammet var he valaën evid torri he benn dezan, mæs epad ma oa o clask anezi, Herri Monnier a oa eat cuit.

— Deus c'hoas aman, lampon, deus canaillez, m'hen roio did Herri Monnier var da gein. Oh ! ann ampoësoun, ar gaouïer ! etc. etc. —

Herri Monnier distroet d'ar gear a scriv d'he zaou vignoun eur billet egiz-man :

— Ma Mignon keaz, chenchet am eus lojeis : breman emaoun o chomm ru..... n°.... (o verka dezo ann ti ma oa bet dija pedir gueich o skei var ann or). Deus varc'hoas da leina ganin. Laka evez mad : bez aman da 9 heur. D'egile e verkas uneg heur. —

Antronos vintin ann hini a oa bet pedet evid nav heur a deu trankil evel Batist da skei var dor ann ti merket var ar billet.

— Aman eo, emezan, ema ann autrou Herri Monnier o chomm ?

— Ah ! te eo, c'hoas eme ar porsier ! ann taulman n'helli ket tec'het cuit, hag hen o pega en he valaën hag o commans prada ann den na vouie ket petra a c'hoarie gantan. Clasc lavaret eun dra benag a ra, ha goulen perag e tigemerer anezan en dail-ze. Mæs ar porsier ne respont netra nemet skei atau. Ann den neuze o velet c'hoas groeg ar porsier o tont ive dezan gant ar pinsetezou a deo'h ac'hano buhana ma hell.

Da uneg heur, ann eil en em gav ive eno d'he dro hag e ve great dezan ar memes digemer. Mæs heman creoc'h evid ar c'henta ne deo'h ket cuit evel egile hag e sav kement a zispac'h ma eo spountet ar c'harter. Mond a rer da glask ar polis, dond a ra ar c'hommisser he unan, mæs caër en deus heman clasc ha goulen, nag hen, nag ar porsier, nag ann den pedet, hini ebet anezo ne deo goest da gompren petra a so c'hoarvezet.

Pa zistro ann daou zen-ze d'ho zi e cavont eno peb a vilet all a voa merket varnezan :

— Ma mignon keaz, deac'h e oan faziet o scriva did em boa chenchet lojeis. Deus hirio eta da leina d'am zi-coz ; *ar porsier na lavaro netra dide.* Sinet: Herri Monnier.

Daouzec pe pemzec mignon a oa bet pedet d'al lein-ze ha dirazo Herri Monnier a lavaras sclear petra oa c'hoarvezet. Ann oll a rencas c'hoarzin o chilou peger braô a oa bet great ar fars-ze. Ann daou vignon a oa bet cannet a rencas ive c'hoarzin hag ober peoc'h : mæs tout a rejont biken jamæs ne glaskefent ober goab oc'h Herri Monnier, re ger a oa bet coustet dezho beza hen great eur veich.

A.

E sonj ober eun dra benag e oan, rag ma tostea gouel Sant Frances Xavier, evid hoc'h alia da veza atau ker carantezus ha carantezussoc'h c'hoas ma ve possubl evid ar Vissionerien, mæs eun pennad-scrid a so bet casset din d'eus Escobti, Sant Briec, a zigoues mad-tre evid ann occasion-man. Setu hen eta o vont aman.

Keno, Missionerien !

Eur Seminer a zo e Pariz, hanvet Seminer ar Missionou-Estranjour. Eno e veler dastumet niver a gloer iaouank, ha beleien ive. D'ann hevelep lezen e toujont oll. Euz pevar c'horn ar rouantelez int diredet di, ha ne zonjont oll nemed en eun dra hebken. Darn anezho a zo pinvidik-braz; darn all n'ho deuz ket a vadou ; mes oll int kalonek, ha setu perag en em garont oll evel breudeur. Hevelep mouez, mouez Doue e deuz komzet outho. Hevelep labour a reont bemde epad pevar pe bemp bloas ; deski komzou Doue, æssaat gounit karante Doue ha karante ann nessa evit gellout dilezel, pa vezo deut ann heur, ho bro garet, ha monet duhont en tu all d'ar meneziou, a dreuz d'ar moriou, da ranna ar c'homzou

ze, ar garante-ze d'ann eneou paour azezet c'hoaz dindan tenvalijen ar maro : ar baïaned.

Diou pe deir guech er bloas e kuitaont ar Seminer pemp pe c'houec'h anezho. Derc'hent ann disparti, d'ann noz, goude ar pedennou, a ve gret lidou enn enor d'ar Vissionerien. — Setu int daoulinet dirag ann aoter, tost d'ar Sakramantzantel ; adreny d'ezho ema ho breudeur iaouankoc'h, ema ho zadou beleien, ha pelloc'h c'hoas ar gerent, ar vignoned ho devoa lezet er bed, hag a zo deut d'ho guelet evid ar vech diveza. Ar zioulder epad ar pedennou a zo henvel ouz zioulder ar maro. Ah ! ar re a chom er Seminer, a zo glac'haret dre ma ne c'hellont heuil ho breudeur e bro ar baïaned ! achuet ar pedennou, a ve lennet d'ezhe eur gomz vad bennak da vedita antronoz-vintin. ann oll neuze a gemer ho skabellou nemed anri ebestel neve ; ar re-ma a zav ouz troad ann aoter. Unan dimeuz ann Tadou, bet guechall misioner, a ra neuze eur brezegen ; prezegen gallouduz, c'heller da lavaret, rag ar prezeger-ze zo eun Tad leun a garante o komz ouz he vugale evid ar veich diveza ; hag ar vugale zo kalonou nerzuz, kalonou entannet ha na c'hoantaont nemed miret kelennadurez ho zad beteg ho maro.

Goude ar zermon, ar visionerien a zav var bazen diveza ann aoter, e kichen Tabernakl Jezuz. Pa int distroet etrezec ho breudeur, ar re-ma, ann eil goude egile, hag ann oll dud a zo er chapel, a gerz peb unan d'he dro, a stou d'ann daoulin dirak kannadet ann Aotrou Doue, hag a bok d'ho zreid binniget. Er c'heit-se e klever kana ar c'homzou-ma bet lavaret guechall-goz gant ar Profed : « Pegen kaër eo treid ann dud a gas d'ho breudeur kelou a beoc'h, kelou mad ! » — Oh ! ia, kaer eo ho treid, ælez ann douar ! c'houi eo a gas da bell-bro kelou mad ar zilvidigez ! Ho breudeur, ho c'herent, ho mignoned a bok neuze d'ho zreid gant fe ha doujans vraz, hag e savont, ann daërou o redek gant ho jodou. Ar vissionerien d'ho zro a ro d'ezhe var ho zal ar pok a garante. Kent kuitaat ar chapel vinniget, e kaner ar c'hantik-ma :

DISKAN :

It, mignoned ; keno 'vid ar vue-ma ;
Kasit pell-pell hano kaër hor Zalver ;
En em gavet a rimp eun de, d'ann de divêza :
Keno, keno, breuder!!

1

It'a enn hent, kannaded ar c'helou mad :
Setu ann de a c'halvec'h a bell-zo.
Liamm a-bed mui n'ho talc'h stag, na mamm, na tad :
Nag eürüz hoc'h ! ar bed oll eo ho pro.
Oh ! na kaer int, ho treid, missionerien ?
Ni'a bok d'he, birvidik hor c'halon :
Oh ! na kaër int, dohont, emesk ar vouillen
Elec'h ma Satan var he dron !

2

Stennit, lestrik, ho mantellik lien guenn,
Ninjit, Breudeur, var askell ann avel,
Ne grenit ket : Mari eo ho stereden :
Hi skoazello he c'hareta bugel.
Taôl plê, mor dôn.... ho c'hefridi zo dispar !
Mir-he dinamm ; kuz outhe ar c'herrek ;
Da voagennou, leun a fouge, a gounar,
Ra bokint d'ho zreid kalonek !

3

Kerzit buhan var zu poblou heb niver ;
Ienien ann noz ho dalc'h pell-zo skornet,
Heb guirione, heb Doue, heb eur Zalver ;
Ar baourien-gez ! gant lfern int lonket.
Zoudarded Krist, gonit d'ezhan ar bed oll,
Ra vo klevet e peb lec'h ho moueziou :
Dre oll kasit sklerijen gaër ar guir Heol,
Dre oll Jezuz stag er c'hrouaziou.

4

Redit. redit var ann hent ar zantella ;
Roit da Zoue ho c'houezen, ho poaniou ;
Gouzanv vo red, hag ar vue ann hirra
A dremeno er starta labouriou.
Ha martreze bo treid kaër vo chadennet,
Hag ho korfou taolet d'ar vourrevien.
Ho koad redo evit beuzi ar pec'hed,
Evit badezi kristenien !

5

It, it eta, ho preudeur dindan ar bec'h
A gouez bemde ; ann amzer, ar maro
A gerz, a sko ; d'ac'h eo da gemer ho lerc'h
Dindan kontell prinsed kriz ha garo !
Mignoned ker, kerzit da heul ho rodou,
Deuz ho lore c'houi po eur gurunen.
Doue ho kalv, hag eveuz leiu ann Envou
A vouzc'hoarz d'ac'h ar verzerien.

6

Labour, stourmad, paourente, ia, ha maro :
Setu bue abostoled Jezuz ;
Ha c'houi ive, er broiou goue c'houi debro
Euz dorn Doue ar mel-ze dudiuz !
Enn hon touez-ni ne gaver den digalon !
Ouz mouez Doue oll, breudeur, ni zento ;
Kang na bouc'hell d'imp-ni na refont spouron ;
Mervel vo red ! ni a varvo !

7

Prestik, prestik var ho lerc'h ninjimp ive
Da glask dre oll eun ine da brena ;
Ni c'haloumpo dre ar c'hoat, dreist ar mene,
Prezeg a rimp ha mervel 'n'eur gana.
Oh ! kaera de, pa zeui mestr ann Ebestel
Da gompezi donder hor c'halonou,
Da rei d'imp oll pae hol labouriou zantel :
Eur gurunen var hor pennou !

8

Nag e vec'h pell, hor breudeur c'houi vo bepred,
Sonjit enn-omp, dirag Doue, bemde ;
Dre hor peden chomomp bepred unanet,
Unanet stard enn he vir garaute.
Doue Jezuz ! hor Roue hag hor mestr mad ;
Hor skoazellet, diouallit e peb bro.
D'ac'h hor c'halon, d'ac'h hor poan ha d'ac'h hor goad,
D'ac'h hor bue hag hor maro !!

F. R,

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 92). DISSADORN 7 A KERZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel güir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heliken.
Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken ar oll scridon da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 9 a viz Kerzu.

Der guener 22 a viz Du, ann Deputeet ho deus kendalc'het oc'h examina ar Budjet. En devez-ze e oa tro Budjet ar scoliou. En eur vont unan eus ann Deputeet a Gleiz, Herault o c'houlen e ve cresket paëamant ar Brofessoret er scolachou bihan a lavar : « Ma n'her grit ket, cals eus ar « scolachou-ze a renco mervel, hag en ho flass e « vezo savet re all renet gant beleïen.

« Abaoue 1865 bete 1876 niver ar scolaërien e « scolachou ar c'bouarnamant a so savet d'eus « 32. 630 da 40. 995 da lavaret eo 8. 365 cresk. « Mæs epad ar memes amzer ar scolachou renet « gant beleien ho deus 11. 929 cresk, d'oc'h « 34.897 da 46. 816.

Ann autrou de la Bassetière. — Pe guir so bet cresk eus ann daou du, ann oll ho deus bet profit. Al liberte eo a so bet caus a gement-se ne dlefec'h ket en em glemm.

M. Hérault. — Ne ran ket ive : gouscoude red e ve beza dall evid chomm heb guelet e vezo heb dale var var, kement scolach bihan a so. —

Ar Radicalet ho deus aoun e teufe ar scoliou renet gant Beleïen ha gant Relijiuset da c'hounid var ho re hag a garfe e teufemp c'hoas da denna d'eus hor ialc'h evid sicour scoliou ar c'houarnamant da c'hounid varnomp ! Lavaret e ve ho deffe ancounec'heat e paëomp oll evid soutenn scoliou ar c'houarnamant ha mar g'hellomp cahout scoliou deomp hon unan, e rencomp pourvei dezho a zivar hor c'houst. Perag en em glemm eta ? Kentoc'h e tlefent beza laouen o vêlet ann oll scoliet mad !

Achui a rer voti Budjet ar scoliou ha setu peadra evid eun deves.

Dissadorn 23 a viz Du ec'h examiner Budjet ar Relijion. Ann autrou de la Bassetière a lavar penaus hen hag he vignonet eus ann tu dehou a voto ar Budjet-ze petra benag ne d'e tam ebet ar pez a garfent c'hoas. Int a garfe creski anezhan, mæs re ann tu cleiz a c'houlenn er c'hontroll he gass da netra. Hogen hen touet a ra, ma alfe biken ar Radicalet cahout ho c'hoant, beza vistri er Senat couls hag er Chambr, leun a fizians e Doue hen hag he vignonet a harpo outho ar mula ma vo possubl, da viret na hellint ober re a zroug. Re a gleiz o clevout coms eus a Zoue en em laca d'ober trous mæs ker buhan ann autrou de la Bassetière a lavar : « Penaus, Autrounez, ha ken izel e vemp dija couezet ma ve difennet coms eus a Zoue er Gambr-man ? » —

Goudeze Bardoux a c'houlenn eun tam benag a gresc evid rei cant lur muioch er bloas da lod eus beleïen ar parræsiou ho deus beac'h avoalc'h o veva gant ar pez ho deus. Mæs ar Radicalet ne maint ket a du ganthan hag en despet dhar pez oll a lavar Bardoux, ann autrou de la Bassetière hag ann autrou Lorois d'eus ar Morbihan. Poltot ann tu cleiz a lavar ne vezo cresket netra ha Budjet ar Relijion a vez votet eta egis ma blij da C'hambetta ha d'he vignonet hag e peger doc'htu e Budjet al labourou douar hag ar c'honvers. Ann autrou de la Bassetière a c'houlenn 100.000 lur muioc'h evid sicour al labourerien douar, mæs ar Radicalet a lavar : nan, nan, travoalc'h a roer d'ar c'honcoursou bihan : guelloc'h eo ober muioc'h evid ar c'honcoursou bras hag Herri Villain unan a Gleiz a lavar evid he ræsoun. — Ho concoursou bihan e peb canton ne d'int ket ar pez a sonjer ; eleac'h m'ho peus savet anezho e rit gantho ar pez a blij ganeoc'h.

Unan eus ann tu dehou. — Setu perag ne garit tamm anezho ?

Herri Villain. — Muioc'h a servichent deoc'h evid ann electionou eget evid guellaat labourou ann douar.

Ne fell ket deoc'h e iafe ann dud divar ar meaz d'ar c'hæriou bras, eleac'h ma ve desket dezho petra so ar guella evid labourou ann douar hag evid ar vro.

Ann autrou de la Bassetière. — Eur ger hebken ! Ar pez oll a damall deomp ann autrou Herri Villain a so gaou. Ni ne gemescomp ket ar politic gant al labourou douar. —

Lavaret en dije allet ouspenn. Ma ve græt avei chou politic var ann occasionou-ze, c'hui eo ar re her gra. E guirionez en hor bro, oll hon deus

her guelet, ma sav unan benag he vouez evid prezec var ar politic, ar Republicanet eo her gra, hag e veler lod anezho ho deus kement a c'hoant da lavaret petra a fell dezho var ar Politic, ma vent guelet o redec, ne ket hebken er c'harter en deus ho hanvet, mæs ive er c'harteriou all. Gaouerien ! Tamall a reont d'ho nessa cahout eur blouzen en he lagat hag e sonj dezho ne vell den ann treust a so en ho hini !

Voti a rer goude, ann nemorant d'eus Budget al labourou douar hag ar C'honvers hag e peger e Budjet ann Tenzor, mæs nemet commans anezhan ne rer ken. Dilun e vezo achuet.

Dilun 25 a viz Du, en eur gommans, ann autrou Louis de Kerjégu, a c'houlenn digant Dufaure perag n'en deus ket c'hoas discuezet d'ar Prefet ar Finister e oa droug-contant auezhan, rag m'en deus Dumarest tennet digant paræssionis Guilligouarc'h ha Poullaouen ar Seurezet a ioa eno oc'h ober scol ; digant re Gerber ha re Lambezellec, ar Freret a blije kement d'ar pennou-tiegez, hag ouspen, rag n'en deus græt van d'eus ar c'hoant ho devoa *oll*-conseillerien ann ti-kear e Plouarzel cahout Frered evid mistri-scol, e plass ar re all tud ar bed a ioa bet casset da leac'h all.

Pa lezit ar Prefet ober ar pez a gar, e vezo red lavaret emaoc'h a du ganthan, hag evid guir, o velet ar pez a ra Prefet ar Finister hag eun neubeut re all c'hoas a enep ar Relijiuset e alfemp credi e clasker dre gement-se commans ar bersecution a enep ann Ilis.

Ann oll en hor bro a so souezet bras hag evel spountet o velet e lezit anezhan ober oll ar pez a gar. Marteze ne d'hoc'h mui libr da viret outhan! Ann tadou a famill ho deus guir ne ve græt netra a enep al liberte ho deus da rei d'ho bugale eun descadurez gristen. Na penaus ec'h hellint hen ober ma tenner ar scoliou d'eus etre daouarn ar Relijiuset ? C'hoant hoc'h eus e ve scoliet ann oll bugale ! E peleac'h e caffoc'h-hu mistri-scol avoalc'h da lacaat e penn ar scoliou goude m'ho pezo casset ar Relijiuset cuit ? Ha ma cavit mistri-scol avoalc'h, e peleac'h a kemerfoc'h-hu arc'hant avoalc'h evit ho faëa ? rag cals kerroc'h e coustint deoc'h eget ar Relijiuset.

Er Finister ez eus 650,000 den casi-oll cristenien catolic. Rag-se, Presidant ar C'honseil jeneral en departamant-ze a helle lavaret gant guirionez en eur gommans al labour a ioa da ober :

« C'hui a gendalc'ho oc'h implija oll kement a « bellit da zioueret evid creski ar scoliou, dreist « oll ar scoliou merc'het.

« Discues a rafoc'h ho madedez d'ann oll « mistri-scol. d'ar re so tud ar bed couls ha d'ar « Relijiuset rag ma roont oll d'ar vugale eur guir « descadurez, eun descadurez gristen.

« Ann descadurez gristen-ze eo e guirionez ar « mean-fount d'eus eur Societe renket mad. Hi « eo a ra eürusdet ann tiegeziou : hi eo a zesc « ann oll da garet ho Bro.

« O coms, en daill-man, e ouzon mad tre ne « lavaran deoc'h nemet ar pez a so e calon ann « oll en Departamant-man. »

Hag eo ar vro-ze so bet choaset evid ober d'ar Relijiuset eur seurt brezel. Ar Prefet o tont ennhi en devoa lavaret e tigasse deomp ar peoc'h hag eo eun neubeut devezou goude m'en deus commanset ar pez-labour-vraô-ze !

Goudeze ann autrou de Kerjégu a zigass da sonj d'ann Deputeet d'eus affer ar Freret e Lambezellec hag ec'h achu o lavaret d'ar ministr. Me am eus fizians ennhoc'h rag m'hoc'h eus bet hoc'h unan eun descadurez gristen ha ma'z hoc'h ive chomet cristen. Diou Frans a so a zirazomp : unan a fell dezhi derc'hel mad d'ar Relijion ha d'ann Ilis, hebenn eo ann hini a so bet discuezet deomp e Romans gant Gambetta. Ho puhez, autrou ministr, a lavar deomp ne iafoc'h ket a du gant ann hini a fell dezhi distruja ar Relijion. —

Dufaure a respont anezhan, pe gentoc'h ne respont ket rag ne lavar ken nemet ann dra-man. Lod eus ann affer, a so bet casset d'ar C'honseil bras ha lod all da eun dribunal all. Hogen, evel ministr, me so Presidant ann daou dribunal-ze ha ne hellan lavaret netra abars m'ho devezo barnet hervez al lezen ; marteze e vezo c'hoas eur pemzec devez ac'han da neuze.

Set' aze eur respont ! Rag-se n'eus den contant na re ann tu cleiz, na re ann tu dehou. Da c'hortos ni renco gouzanv c'hoas Dumarest ha piou voar ac'han da beur? Ar pez so sur ne vezo ket casset cuit, ma ve biken, abars ar 5 a viz Kenver 1879. Ma ve Senatourien ann tu dehou a c'hounesfe en devez-ze neuze ec'h hello ober he bacat : Mæs ma ve ann treac'h gant Senatourien ann tu cleiz me gred e vezo lezet e Kemper d'ober brezel deomp.

Hogen eun dra so ha n'e ket ar radicalet a vezo diskiant avoalc'h evid hen ober : araug ar 5 a viz Kenver ne vezo ket tennet diganeomp. Ar radicalet ho deffe re aoun, ma teufent d'he gass da leac'h all, na ve gredet e ve dre binijen, hag e ve kement-se caus e ve hanvet muioc'h conservatourien evid ar Senat, rag ar Brefedet, gant aoun da veza torret ive, ne labourfent ket travoalc'h da sicour henvel Radicalet. Evid ar memes ræsoun eo, mar d'e guir ar pez a lavar ar gazetennou, e vezo dalc'het election ann duc Decazes beteg ar bloas nevez pa en em assamblo ann Deputeet adarre. *Ar c'haz scotet gant dour berô en deus aoun rag ann dour ien :* hag ar Radicalet ho deus aoun da veza scotet ker braô ganthan ma teufe electourien ar Senat da velet re sclear petra int e guirionez ha da henvel re a senatourien eus ann tu dehou. —

Erfin, n'eus fors penaus eo, Dufaure n'en deus ket respontet d'ann autrou Louis de Kerjegu.

Ann autrou markiz de Breteuil n'e ket bet eürussoc'h evithan. Goulenn a rea digant Marcère perag e lezer en he blass en eur barræs eus he arrondissamant eur mestr scol ne blij tam da zen hag a so bet dija eur veich casset cuit eus ar memes plass ? Marcère a respont eo ar mestr-scol-ze ar guella den a ouffer da gahout hag ann oll a ra ar brassa meuleudi anezhan. *Ann oll* a so ann inspecteur ha 17 den eus ar barræs ho deus sinet heb gouzout var betra e lakeant ho hano ; mæs ann autrou de Breteuil en deus eur paper sinet gant oll gonseillerien an ti-kear. N'eus fors, ar mestr-scol a vezo lezet eno petra benag ne blij ket d'ar c'honseil, couls ha ma ve e leac'h all casset cuit ar re a blij ar muia da oll dud ar barræz.

Goudeze e voter ann nemorant d'eus Budjet ann tenzor, Budjet al Labourou-bras hag al loden genta d'eus hini al Lejion a enor.

D'ar meurs 26 a viz Du ec'h achuer voti Budjet al Lejion a enor hag e voter ive Budjet ar Brezel. Var henez ez eus bet lavaret meur a dra a ve mad deoc'h ho anaout, var lojeis, guiscamant ha magadurez ar soudardet, mæs ar plass a vanc din d'hen ober.

D'ar Iaou, 28 a viz Du e kendalc'her o voti ar Budjet, mæs ne ia ket ker buhan ann traou evel ma carfe da botret ann tu cleis : commanset so sevel aoun dezho ne hellint ket en em gavout abred avoalc'h er gear da sicour henvel senatourien Radicalet. A.

Buez Dom Michel Nobletz.

(*Eil pennad.*)

KENTA STUDI MICHEL NOBLETZ.

D'an oad a zeiz vloaz a oue casset da studia da di he dad coz. An aotrou de Lesvern en doa c'hoanteat caout Michel en he gichen evit hellout he instrui assambles gant he vugale vihan all.

Scoliet gant an aotrou Thomas Cozic, beleg leun a furnez, ar c'hrouadur-ma a gendalc'has da rei an oll mercou euz eur zantelez vraz a c'heller guelet en oad-ze.

Na pebez doare modest gant he genitervezet a ioa euz ar memes oad ganthan ! Morse na iea en ho c'hambr, morse ne gomze outho nemet dioc'h taol dirag ho zad coz. Ar pez a ziscoueze splamm d'an oll, a oue eur mestr all oc'h he gelen calz gouezieccoc'h eget an hini a rea scol dezhan var al lenn ha var ar scriva.

Eun nebeut bloaveziou goude a varvas an aotrou de Lesvern. Neuze tad Michel a c'halvas anezhan d'ar gear evit he lacaat adarre etre daouarn eur mestr scol all. Mes o sonjal eur c'hrouadur he unan na boagn nemeur kement d'al labour eget pa vez bugale all oc'h he vrouda dre ar guel hag ar scuer ; ouspenn, caër en deuz eun tad laoler ar muia evez, ne c'hell ket aliez miret ouz an c'hrouadur da gemeret plegou fall an domestiket ; setu aze perag e cavas mad cass anezhan da scoliou public, el leac'h ma'z euz bugale all.

Aliez abaoue, Michel Nobletz en euz trugarekeat an aotrou Doue da veza lakeat e spered he dad ar zonch d'he gass d'ar scoliou-ze.

Daou vreur beleg, tud a vouezieggez hag a furnez, a gemeras soursi ouz ar blanten-ze lakeat gant Doue en ho liorz.

An aotronez carget da instrui ar vugale a da ober tud anezho, a garfe da zeski e doare an daou veleg-ma. Da genta, e claskent gant douster gounid calon ar re a vije lakeat etre ho daouarn, hag eur veich mestr euz ho c'halonou, e reant ar pez a garent outho. An aliesa ez ear dezho gant rusder hag er c'hiz-se e prenner cloz ho spered hag ho c'halon da gement sclerijen ha da gement tra vad. Rag ne vez mui dirag ho daoulagat nemet an aoun da veza gourdrouzet ha punisset. Michel leun a fizians hag a garantez en he vistri a zigoras he ene c'hoaz tener d'ho c'hentelliou. Diouz ho c'hostez oa bar ho c'halon a joa o velet ar profit hag ar frouez a denne euz he studi. Eun dra iston oa, guelet eur c'hrouadur a zec vloaz en em gomporti evel eun den braz ; hag e c'hellet lavaret outhan ar pez a gont ar Scritur-Zacr divar benn Tobias, c'hoaz crouadur, ne vele den netra a grouadur en he oberou.

Mont a reas goude da studia en eur barrez tost da Lesneven, dindan eur mestr brudet tro var dro dre he vouezieggez. Chom a reas e houec'h vloaz evid brassa mad ar barrez-se, el leac'h an dud a oue neuze ker gros ha ker gouez hag e coajou an Americ. N'oa kemm ebet etrezho ne met dre ho badiziant hag dre ho dilad, eme eur scrivagner euz ann amzer-ze. Eno Doue a roas dezhan da danva an douster ma'z eo custum da rei da zantout d'ar re a zilez peb tra evit en em rei d'he zervich. He galon a oa evel beuzet en eur mor a joa, ha ne gave netra c'huero na diez euz ar pez a zelle ouz gloar he vestr.

N'en oe neuze nemet pevarzec vloaz, pa blijas gant Doue digass dezhan unan euz ar c'hrasou dreist ordinal meurbet na ro nemet dihe zervicherien ar fidela, a dle erruout en huela pazen euz ar berfecsion. Hor Zalver Jezuz en em ziscouezas da Zom Michel gant he gonf glorius hag he c'houliou sacr, ha dezhan eun ear a vadelez ar c'haera a ouffec'h da zonjal. Euz a gement-ma n'euz hano ebet en he baperiou, hen he unan eo e teuas da rei an anaoudegez d'an tad Maner ha da eun demezell santel euz Locronan. Neuze a ieas doun en he galon ar zonch-ma : Evit plijout da Zoue ha kemer scuer outhan, eo red caout cass oc'h

traou ar bed, ober faë varnho hag en em drec'hi hon unan. Ar zonch-ze a c'hriziennas e diabars ennhan, a sclerijennas an hent en doa da ober hag a jomas en he spered beteg ar maro.

Ker buan e commansas ar brezel. An drouc-speret ato oc'h ober an dro d'an den evit hen discara hag hen dispenn, a nascas en eun doare scrijus da Zom Michel. Be ez oa en oajou-ze ma zant an den ama var an douar tan ar ioulou fall o tevi he c'hoazied. Ne varc'hatas ket gouscoude evit gourin ouz enebour touet hon eneou, ouz an diaoul. m'hen argas. A fors d'en em zastum ennhan he unan, a teuas da anaout pegen dister ha pegen bresc edo. An disfizians-ze anezhan he unan a viras outhan da vont da goll. Cousca a rea var an douar ran, reüs an oll plijadureziou, hag e pratike ar mortificasionou, ar pinijennou ar rusta.

Eun devez oa eat en eur c'hoad evit hellout guelloc'h sevel he speret var zu Doue ha silaou he gomzou ken dous d'ar galon, ma zaillas varnhan an diaoul impur. Neuze o veza deuet sonch dezhan euz ar pez o doa guechall great ar zent brassa evit mouga flammou an impurete, e tiviscas he zillad, hag en em daolas en noaz e creiz an drez hag ar spern. Eurus da veza trec'het adversour he ene, var bouez scuilla he c'hoad a ginigas gouscoude da Jezuz ha d'he vam zantel.

Eur veich all en em stlapas e creiz an erc'h en noaz, hag e chomas eno, var dro teir heur, anter varo gant ar ienijen. Epad an amzer-ze, he galon a zeve gant ar garantez divin en doa Doue c'hoezet ennhan. An dud calonec o deuz harpet en dra c'hellent a enep an drouc-speret a oar, eur veich m'o deuz gounezet ar victor ha trec'het ho inclinasion, pegement a c'hrasou a scuill Doue varnho. Lucifer, pa vez bet discaret ouz torgen, a vez easoc'h goude rei lamm dezhan. Rag-se ive ar boan a gemeras dioc'h ar penn kenta Dom Michel evit en em viret ouz ar pec'hed na jomas ket eb paeamant. Doue a roas dezhan ar vertuz a burete a zalc'has caër ha flamm edog ar rest euz he vuez.

En amzer-ze eo e commansas da brezec an Aviel gant eur feiz, eur garantez, eur basiantet ar vrassa. Da zul, er vered, araog ha goude an offis Michel a rea catekiz d'an dud divar ar meaz, a esplike dezho ar guirioneziou euz ar relijion. Mes siouas ! aliez n'en devoe evit recompans nemet goaperez ha comzou difoutre.

MAB AR BAE.

(Eur pennad all eur veich all.)

Er sizun dremenet, am beus lakeat deoc'h dirag ho taoulagat, ar guella ma oa possubl din, ar brezegen gaër græt gant ann Autrou de Mun e Cambr ann Deputeet hag e lavaren e carfen em bije bet amzer ha paper avoalc'h evid he lacaat oll e brezonec ker braô e caven anezhi : Ma ! hirio e lakin evid hoc'h e brezounec al lizer a so bet scrivet dezhan, evid he drugarecaat, gant ann autrou comt de Chambord, mab bihan da Charles X hag ar c'henta da veza Roue mar teufe, eur veich benag, Rouane ar vouenn goz endro.

Frohsdorff, 20 a viz Du 1878.

Ma mignon ker de Mun, emaoun e paoues achui lenn ho prezegen dispar græt d'ar 16 eus ar miz-man ha ne fell ket din dale hirroc'h evid cass deoc'h va meuleudiou. Mall a oa ganin guelet ar brezegenze rag gouzout mad a rean e vije bet dign ac'hanoc'h hag eus ar pez hoc'h eus atau difennet ker mad.

Er veich-man c'hoas, mar d'hoc'h bet trec'het, ann enor a so chommet ganeoc'h. Ar Virionez a ro d'he difennourien ann ners hag ar galloud a ra he anaout d'ar re memes a so a enep dezhi, rag gant ar Virionoz ema atau ar guir hag ar silvidigez. Her c'hredi a ran eveld'hoc'h : gant ar virionez e vezimp saveteet, mæs gant ar virionez penn da benn. Setu eno ar pez a ve red d'ann oll da entent, hag en hon amzer-ni, den ebet n'hen entent guelloc'h evidhoc'h.

Var kement tra a sell ous ar Relijion hag ar Politic hag a laca ann disurj e peb leac'h en Europ, couls ha ma zispen peb urs vad e Frans, e tiscuezit anat ar virionez, rag n'hoc'h eus ket aoun da lavaret heb na coler na spount petra so caus ez omp hirio digouset ken izel. Ia ! ann amzer da zont, a so d'ann dud a Feiz ! gant ma vezint ive tud calonec ha nerzus, a lavaro d'ar Revolusion d'oc'h a beleac'h e teu, petra eo ha petra he deus c'hoant d'ober, hag a lavaro ive a hent all d'ar re a fell dezho enebi outhi, petra ho deus d'ober evid digass endro ann urs vad hag ar peoc'h e peb leac'h.

A greis-calon e rentan trugarez deoc'h rag m'hoc'h eus, eur veich muioc'h c'hoas, discuezet ne dalvezont netra ar gevier noazus-ze, mil gueich ha mil gueich lavaret hag aslavaret a enep ann amzer dremenet, evel ma vije bet red distruj oll ar pez a ioa, rag ma oa bet græt aveichou eun dra benag e meas ann hent.

Ho trugarecaat a ran, rag m'hoc'h eus merket sclear ar guirionezou eternel-ze var bere e ranc beza diazezet mad kement sosiete a c'houlen chomm e peoc'h ha beva.

Meulet ra vezo Doue ! dalc'het mad am beus atau ann tenzor santel-ze eus ar pez en deus græt ac'hanomp eürus ha galloudus. Ar re all a dlefe eveldhoc'h rei ho oll buhez, ho oll aket da scoulma mad ha da viken ar chaden-ze torret keit all so, hag a dlefe, evid eürusdet ann oll, ober ne ve ann amzer vreman nemet ar gendalc'h eus ann amzer dremenet.

It endro, heb aoun, da c'houlen adarre moueziou

ar bobl ker calonec-ze eus ar C'huz-Heaul ho deus kellies gueich discuezet anat em c'henver pegement e talc'hent din, pegement e carient ac'hanoun.

Ar Revolusion a gendalc'h atau o clasc cahout eur c'houarnamant dizoue, da lavaret eo, a enep Doue, ha setu perag ema o clasc distruj pe cass cuit ar Freret eus ar scoliou, ar seurezet eus ann hospitaliou. O velet ar brezel didruez-ze, den a galon ebet na hell mui chomm da sellet heb ober netra, heb enebi ous ar Revolusion.

Ann hini ker grafe e ve red lavaret e ve eun traitour.

Den ebet, guelloc'h evidhoc'h, na hell lavaret d'ann dud ezomec, d'ar re oll a renc gounid ho bara var bouez ho divreac'h, d'ar vicherourien keiz-ze ho deus kenneubeut a vignonet guirion hag a so kellies a hini o clasc ho zrompla, den ebet na hell lavaret guelloc'h evidhoc'h pegement am beus a garantez evitho.

Gant joa eo ma clevan bepred ho c'hri a Feiz hag a Fizians. Ia ! me garfe e vouifent am beus re a garantez evitho evid æssaat ho zouelli : hag, evid hel lavaret en eur ger hebken, ne ehanit ket o lavaret hag oc'h aslavaret dezho, eo red, evid silvidigez ar Frans, e ve Doue he mestr e guirionez, ma hellin dont ennhi da Roue goudeze.

Fizians eta, va mignon de Mun ; na zisonjit morse ez eo ann amzer da zont d'ann dud calonec, d'ann dud a Feiz.

HERRI.

Marvaillou goude Gousperou.

IAN HE VAM, AN HERMIT, LAURANS, LOUIS VIAN, PERIC.

(Kendalc'h.)

Peric. — Sant Leger, o veza clevet gantho petra oa c'hoarvezet, a drugarekaas an otrou Doue dre ma teue evelse da reconforti he zervicher. Ar voazet a bromettas coves hag en em gonvertissas.

E ti Robert ec'h erruas egis en tiez all hag er c'houenchou ma oa bet prisouniet an Escob : an oll a chenche ho buez fall pe a dostea muioc'h mui oc'h Doue en eur zenti ous he lezen santel. « E guirionez, a lavare an dud, eun den Doue eo. »

Ebroïn erfin, o clevout ne goueze ket ar sant en disesper, na ne laoske ket mallochou var ar Brovidans a Zoue, na rea ar c'hontroll nemet he zrugarecaat, a gassas urs da Robert da laza ar sant e founs eur c'hoat, ha da stleper he gorf en eur foss doun evid miret na vije cavet, na rentet enor dezhan egis da eur merzer.

O reseo an urs barbar-ze, Robert hag he c'hreg a oe mantret ho c'haloun ; mæs ar sant a lavaras da houman, dre ma crene dirag venjans Doue ; « Doue na rebeicho ket deoc'h va maro ; er c'hon- « troll, ober a rai vad deoc'h mar tizi digemer « va relegou en eur plass enorabl. »

Robert neuze a gargas pevar goas da gemeret ar sant. Heb lavaret evid petra, e casjont anezhan dre vinojennou tro-distro, dre ar c'hoat en esper cavout eur puns ho devoa remerket eur penhad a ioa, hag hen teuleur ennhan. Hogen, caer ho doa n'her c'havent mui. Ar sant erfin a lavaras dezhoi ar gommission hoc'h eus da ober, dre urs va enebour, grit-hi, astafo.

Tri eus ar vourrevien a stouas var bennou ho daoulin en eur c'houlen pardon diganthan hag oc'h he bedi d'ho benniga. Ar peyare, hanvet Wadhard a jomas a za ar c'hleze noas en he zorn. Ar sant, goude beza roet he vennos d'ar vourrevien her c'houlenne, a zaoulinas d'he dro hag a reas he beden :

« Aoutrou Doue, Oll C'halloudec, tad d'hon « Zalver Jesus-Crist, dre behini hon deus desket « hoc'h anaout, ho trugarekaat a ran d'am beza « digasset beteg ann deis-man, deis ar goumbat « hag ann angoni ; mæs ive ho pedi a ran da « sellet ouzin gant truez, ha d'am renta dign da « gemeret pers e meritou ho sænt, ha cahout « eveltho ar vuez eternel. Er memes amzer e « pardounoc'h d'ann dud so ous va fersecuti, rag « dre ho fallagriach eo em beus esper e tigeme- « roc'h ac'hanoun en ho cloar. » — Neuze e sazvas en eur lavaret : « Grit ar pez zo ordrenet de- « oc'h. » Doc'htu he benn a gouezas dindan eun taul sabren.

Hogen ar sant a chome en he za. Wadhard hen puntas gant he droat ha corf ar sant a gouezas d'an douar. Er memes instant ec'h antreas ann droug speret e corf ar bourreo, iffam-ze ha Wadhard, peget an arrach ennhan a redas d'on em deuleur en tân, o commans evelse he Hern er bed-man. Greg Robert a zebelias gant enor corf ar sant en eur chapel. Leun a viraclou a erruas eno ar pez a oe caos ma c'houlennas Arras, Poitiers hag Autun cahout he relegou. Dre an sort eo e oe decidet e vijent caset d'ar gear Poitiers. An dud ho deus scrivet en amzer-ze a lavar ne ve moïen ebet da gounta pegement a vurzudou a erruas dre intercession ar merzer epad ma casset di he relegou. Kement a viraclou a reant evel relegou Sant Martin. Ne chommjont ket atau e kementse e Poitiers, rag pa reas an Normannet ho redadou hag ho distruch dre vro-c'hall, ar relegouze d'eus Sant Leger a so bet cuzet e Roazon en Armorik.

Laurans. — Ac'han ! me zouete e teuche abred pe zivezat en hon touez, rag dign eo da veza countet e renk ar vretounet.

Ian he Vam. — Mad ! Peric : goas oud. N'ac'h eus ket collet da amzer etre an exercissou p'ac'h eus lennet huriaou mad.

Louis vihan. — An Escob Sant Emilian a

veve, ho peus lavaret,er bloavez 732 : peur eo bet merzeriet an Escob Sant Leger ?

An Hermit. — D'an 2 a viz Here 678 : setu d'an eil a viz Here diveza e ioa just 1200 bloas.

Laurans. — N'eus etrezho nemet 54 bloas, neuze pa varve Sant Leger, Sant Emilian a ioa dija var an douar !

An Hermit. — Evitho da veza, unan eus an Alsas hag egile e Breiz, e oant henvel, rag bras e oant ho daou, tud a c'houbari, desket en oll skianchou mad, d'oc'h an noblans huel, taillet evid koumandi, tener evel eur vam en andret ar paour, ar vugale ha kement en deus ezomm a skoazel : stard e lezennou Doue ha re an Ilis, beteg harpa e fass an dud vras hag ar Rouane : prest da rei ho buez evid savetei ho fobl hag ar gristenien d'eus peb leac'h. N'eus netra caëroc'h eget eun Escob.

Ian he Vam. — Peric, ha ! n'oud ket re skuiz, va fot ? Evidomp-ni ne enouomp ket. Eur banne hini melen a iafe breman ganes.

Peric. — C'hui etrezhoc'h, martolodet a so paveet mad ho kouzouk ; me a so tener va c'hornaillen : roit din, marplich eur banne hini rus.

Doc'htu ez an da gounta ar gouel. N'ho pije ket allet compren peger bras a oa ma n'am bije ket, da genta, contet deoc'h divarbenn an hini a rentet gloar dezhan. Allo ! iec'hedou, ha ma rai mad d'hor stomagou.

An oll. — Iec'het mad, Peric ; iec'het d'an oll ha d'ho bugale.

Peric. — Ann daouzecvet cantvet eo a rejeur d'eus merzereuti hor zant. An otrou Perraud,hon Escob, en devoa pedet dom Pitra da zont. Heman so eur c'hardinal ganet en Escobti Autun : e Roum ema o chomm : habil eo skrich : eun uriou eus ar re gaëra en deus græt divarbenn sant Leger.

An Hermit. — D'oc'h ar memes urs eo henes hag an otrou 'n Escob Nouvel d'eus Kemper, urs sant Beneat.

Peric. — Ac'han ! Mad ! lavaret en deus diana Dom Pitra ne helle ket dont. Neuze ez eus bet pedet ive da zont an otrou 'n Escob d'oc'h Poitiers, hag en deus respountet e rea ive gouel sant Leger er memes deves, rag eno e bet savet hag anterret ar sant. Da gardinal Lyon a ioa ive kasset eul lizer, ha goude beza promettet dont,en deus ranket tenna he c'her. En despet da gement-se oll, ped Escob, a sonj deoc'h, a so bet ?

Louis Vihan. — Lakomp pevar.

Peric. — Tabouliner so ac'hanout ! Pevar ! Kountit var ho piziet, va zud. An otrou arc'hescob cardinal d'eus Rouen : Escob Arras ; Escob Troyes ; Escob Nevers ; Escob Clermont ; Escob La Rochelle ; Escob Genève : Escob Autun ; eur protonoter apostolik : Abad mitret Trappistet *Sept-fonds* hag Abad mitret Trappistet Chambaraud. Ac'hanta, Louis Vihan ! Ha ped helec a sonch dide, Laurans ?

Laurans. — Me lavaro. Lakomp daou c'hant.

Peric. — Losk fard.

Laurans. — Tri c'hant.

Peric. — Larg c'hoas.

Laurans. — Pevar c'hant.

Peric. — Larg atao.

Laurans. — Etre pemp ha c'huec'h cant ?

Peric. — Stop ! Ar gount-ze a dlie beza ma lakann diana an Ebet eus ar Seminer bras, hag ar vissionerien iaouank hanvet *Oblats de Marie Immaculée* a so eun anter-cant anezho, o teski evid mont etoues ann dud gouez egis an tad Merer d'eus *Plouézoc'h* a velomp an tour ac'halen dre ar prenest. Te, Laurans, a so bet er mor Hudson ?

Laurans. — Me ! me am beus cranchet e kement mor a so tout. Evid mond di e tremeneur dirag an Douar-nevez, bro ar Moru.

An Hermit. — Mad ! varzu ar c'huz-eol da vor Hudson ema an tad Merer. An tad Andre, d'eus *Guipavas*, an tad Le Jacq, d'oc'h *Roscoff*, an tad Camper, d'oc'h *Montroulez*, an tad Le Goff, d'oc'h *Landeda*, an tad Floc'h d'oc'h *Plogonnec*, an tad Gueguen, d'oc'h *Guitalmeze*, a so ive dre eno.

Peric. — Gant an otrou 'n Escob Grandin ema an tad Merer. Henez ive a so d'oc'h orin sant Emilian ha sant Leger.

Ian he Vam. — N'e ket eun estoun en de c'hoant Gambetta d'ober soudardet gant tud ker kalounek. Me grette ervad eo dre garantez evid ar vro, gant aoun e iafe eun tam all anezhi e skilfou, Guillou ar c'hoat, pa vezo, hen Gambetta, dictator a nevez, da benn daou vloas aman. Dre an enkres-se, ia, eo e fell dezhan cahout ar c'hloareget dindan an armou. Hag ouspen, an dra-ze a ve braô-rall, rag ne ve izom ken a omounerien, pa ze guir ar veleïen ho deffe peb a vragou-ruz. An Eskibien, kredabl, a ve oll neuze Jeneralet, hag e vent, evel ma c'hoarvezas gant sant Emilian, pa 'z eas ar Vretounet da zifenn ar gristenien a enep ar Baïanet.

J. M. C.

Eur pennad all eur veich all.

N'e ket eur vicher æs beza roue er mare-man.

Merket am eus aman deoc'h, penaus diou veich ez eus bet tennet var Guillou coz Impalaër ann Alemagn. Abaoue eun den euz ar Breuriezou cuz hanvet Moncasi so bet falvezet ganthan laza ar roue Spaign : henez so bet condaonet d'ar maro. En devejou diveza-man e Naples eun all adarre d'eus ar Breuriezou cuz hanvet Passavanti en deus clasket laza ar Roue Humbert mab da Victor

Emmanuel ; n'en deus allet ober ken nemet he c'hlaza en he vreac'h. Eur ministr, Cairoli, a ioa gant ar roue er voitur, o clasc difen ar Roue en deus paket eun taul countel en he vorzad.

Ar muntrer a so bet paket ha setu aman penaus en deus respontet d'ar barner ar veich kenta ma eo bet digasset dirazhan.

Goulen. — Pe hano peus ?

Respont. — Jan Passavanti, mab d'ann desedet Pascal.

G. — Pe oad peus ?

R. — Nao bloas var'n ugent.

G. — D'oc'h a beleac'h hoc'h ginidic ?

R. — D'eus ker Salvia, arrondissamant Poseinza.

G. — Perag hoc'h eus hu clasket laza ar Roue ?

R. — Peget a ioa ar gounnar ennhoun o velet kement all a reus, kement all a festou. Me sonje ennhoun va-unan : Penaus ! Henez a hello choas etre dec meuz ha me n'am bezo hini ? Neuze eo, so deut c'hoant din d'he laza.

G. — D'oc'h a beleac'h hoc'h eus-hu bet ho countel ?

R. — He frenet am eus var blassen ar Fransizien.

G. — Hag ar mezer ru ?

R. — Henez am eus prenet e ti eur marc'hadour.

G. — Peu sort den hoc'h-hu ?

R. — Me *so republican-sosialist.* Var ann tam mezer ru e oa scrivet petra oun. *Beva ar Republic enn oll broiou !* Goulen a ran e ve scrivet 'bars er proses-verbal am beus criet ive : *Beva Orsini !*

G. — E clasc laza ar roue e oac'h pe autramant he c'hlaza nemet ken ?

R. — Me a felle din ober fin anezhan. M'am bije bet peadra am bije prenet eur *revolver* ha ne vije ket eat ann taul da fall.

G. — Maleürus so ac'hanoc'h, n'hoc'h eus ket glac'har d'ho torfet ?

R. — Nan ! me am beus cass ous kement Impalaër, ous kement Roue so. Int ho deus re a vadou. Dre ar pez am eus lennet, e ouzon e tispignont re.

G. — Perag hooc'h eus-hu kendalc'het o skei goude ann taul kenta ?

R. — Petra a livirin-me deoc'h ? Ne vouien mui petra rean.

G. — Ne velec'h ket e oa ar bobl o clasc ober tamou ac'hanoc'h ? Panefe ann archerien e vijec'h bet lazet.

R. — *Ar bobl a so sod !* Atau e c'hoavez ar memes tra.

G. — Piou a ioa a du ganeoc'h ?

R. — Den ebet : ma vije bet unan benag nemet bije bet peadra digantho da brena eur revolver.

Eun neubeut goude digasset dirag *Procureur ar Roue* ann autrou Mosucci e respontas gant ar memes hardiegez.

G. — Abaoue pe geit emhoc'h-hu e Naples.

R. — Abaoue miz maë.

G. — D'ober petra oac'h-hu deut aman ?

R. — D'ober netra.

G. — C'hui so eun diskiant ! c'hui so bet cassset gant tud a so tec'het cuit ho unan goude beza lakeat ar gontell en ho torn.

R. — Ne oa den ebet a du ganin.

G. — N'hoc'h eus-hu ket sonjet penaus m'ho pije lazet ar Roue hag e vije deut ar Republic en he leac'h e vijec'h chomet paour evelken ?

R. — Petra ra-ze dime !

G. — C'hui lavar beza republican hag hoc'h eus clasket laza Cairoli eur Republican guirion.

R. — Henez ! ne deo nemet eur mevel guelloc'h guisket eget eur gals eus ar re all.

Aman, ar Procureur o veza græt rebeichou c'huero d'ar muntrer, oc'h he velet ken divergont, heman a respontas anezhan :

— Chomit e peoc'h ! c'hui en em dransportre.

ROM. — Pa oa ar Roue Humbert o tistrei d'eus Naples da Rom, ann daou gostez eus ann hent houarn etre ann diou gear-ze a ioa diouallet gant archerien carget ho fuzuillou ha lakeat peb hanter cant metr. Abaoue der guener all ar Chouarnamant en Itali he deus anavezet mad e oa eur c'habalad n'e ket hebken a enep ar Roue, mes ive a enep oll dud he famill. 300 den a so bet prisoniet e Rom, en eun nosvez, d'eus ar guener d'ar sadorn.

Lenna a rer en eur gazeten d'eus *Florence* :

« Ar Polis he deus allet paca aman en eur « c'haiss closet mad 20 bomb Orsini (egis bouliji « canol da deuler el leac'h ma vezo ar muia tud « da laza anezho pa darzint. Ar c'haiss-ze a ioa « evid beza casset da eun den eus Rom.

AUTRICHE. — D'eus *Vienne* e scriver ez eus bet disoloët eur c'habalad evid laza ann Impalaër François Joseph. — Herves ann daill ar revolusion a fell dezhi discar ar re oll a so e penn ar Rouanteleziou.

Marteze ive ema o clasc affer ous ar re all, rag setu aman ar pez a lennomp er gazetennou.

Eul loden vad eus ar Jeneralet ho deus aliet ar marechal Mac-Mahon (Perag ? Henez, me chans, n'en deus ket leac'h da gahout aoun rag ar Revo-

lusion) da gemer evid he zervich eun neubeut soudardet var varc'h a iafe atau oc'h he heul e kement leac'h ma'z afe.

Pell so dija e oa bet c'hoas lavaret dezhan hen ober ha ne gonsante ket ; mæs abaoue, meur a dra so c'hoarvezet, a alfe he lacaat da chench santimant.

A.

Ann 12 a viz Du diveza, ar Frer carget eus scol ar gommun e *Locminé* a oe galvet gant ar mear d'ann ti-kear : eno e oe goulennet diganthan en em denna cuit eus ann ti-scol, heb ober trous, rag ma oa hanvet en he blass eur mestr-scol den ar bed.

Hogen, gourc'hemen ar Prefet a lavar eo mad kemer mistri-scol tud ar bed e Locmine,e plass ar Freret, ne lavar ger ebet en daill all eus ar Frer, nag evid he dorri evel mestr-scol nag evid lavaret eo difennet dezhan ober scol epad eun neubeut amzer. Neuse ar Frer a respont d'ar mear penaus, pe guir eo bet hanvet herves al lezen, e kendalc'ho oc'h ober scol, evel *mestr-scol ar gommun* bete ma vezo bet lavaret gant ar C'honseil Bras, dirag pehini e ma o vont da zougen clemm, pe hen a hello chomm, pe hen a renco en em denna.

Ar mestr-scol den ar bed a so bet neuze digasset d'ann ti-scol gant ann inspecteur, ar mear hag ann adjoint.

Neuze ar Frer en deus roët d'ann Inspecteur eul lizer evid disclæria e kendalc'hje oc'h ober scol evel mestr-scol ar gommun en tiez a so d'ar Freret.

Ann Inspecteur hag ar mear ho deus clasket miret outhan d'hen ober o lavaret e renke senti ous gourc'hemenn ar Prefet ha miret da vont a enep al lezen. Ar Frer en deus atau kendalc'het o lavaret e raje ar pez en devoa disclæriet dezho hag en deus casset he lizer da Brefet ar Morbihan.

Ar Radicalet a so henvel e peb leac'h. Ma n'e ket eürus ar Freret er Finister, er Morbihan ne d'int ket ive. Mare benag e vellaio ann traou!

A.

ALMANAC SANT-CORENTIN.

Setu penaus e vezo renket, dre viz ar foariou a vezo dalc'het er Finister er bloas 1879.

Kenver, 52 foar ; C'huevrer, 48 ; Meurs, 55 ; Ebrel, 54 ; Maë, 55 ; Even, 57 ; Gouere, 60 ; Eost, 46 ; Guengolo, 59 ; Here, 49 ; Du, 56 ; Kerzu, 50.

Ar pez a ra evid ar bloas 639 foar, evid ann Departamant. Mar tennit a gostez ar suliou hag ar goueliou berz, ar pez a ra 56 devez, na chomm mui nemet 49 devez labour, ne ve foar ebet ennho : 260 devez a so eta e ve ennho eur foar pe ouspen.

Ann 3 a viz c'huevrer, evid discuez deoc'h eun exempl, e vezo 7 foar, a vezo dalc'het e Briec, Brest, Brasparts, Coray, Craon, Huelgoat ha Penzé.

Ann dra-ze hag ar pez so aman varlerc'h ive,a so tennet eus ann *Almanac brezonec* hanvet Almanac Sant-Corentin.

D'eus almanagou ann departamant n'eus ken nemet henez a laca varlerc'h peb devez eus ar miz ann oll foariou a zigoues er memes devez-ze. Calsic labour so bet ha calsic amzer so bet implijet evid rencaat anezho en daill-ze, mæs ive talvoudussoc'h e vezo evelse evid ann oll, ha dreist peb tra evid ar re so boaset da vont d'ar foariou.

Almanac all ebet na ziscuez ann daulen-ze na kenneubeut ar foariou nevez hag ar re so bet chenchet devez dezho. Ne gredefemp ket lavaret e ve difazi tre var ar poent-ze Almanac Sant-Corentin, mæs da vihana,ennhan eo ma vezo cavet ann neubeuta fazion.

Ar re, a so o chomm var bord ar mor, a gavo ive en almanac-ze 1° eun daulen evid anaout heur ar mare d'oc'h oad al loar. 2° eun daulen all a verc ar 24 brassa mare-mor eus ar bloas.

Ann Almanac-ze o veza græt dreist peb tra evid brassa mad ann dud divar ar meaz er Finistère, ar goueliou hag hanoiou ar sænt a vezo cavet ennhan, a vezo re ann Escobti.

Cavet e vezo c'hoas en Almanac-ze, ann heur ma sao ha ma ia da guzet ann Heaul hag al Loar, hag oad al Loar merket evid ann oll devejou eus ar bloas : Merket e ve ive evid peb miz al labourou so da ober var ar meas hag er Jardinou. Rag-se Almanac Sant Corentin a so talvoudus evid ann oll.

Doc'htu goude ar c'henta devez a viz Kerzu e vezo cavet ann Almanac-ze e guerz e Kemper, e ti Hammerville, ru ar Gigerez, e Brest e ti ann Intanvez Normand, marc'hadourez leoriou, e Landerne e ti Dumoulin, mouller, hag e Montroulez e ti Ledan, mouller. — Ar c'hant Almanagou 18 real : eun Almanac hebken 2 vennec.

GUANO DU GOUVERNEMENT DU PÉROU

GOUVERNEMENT PÉRUVIEN DÉPOSÉ

The Peruvian Guano Company limited

THE PERUVIAN GUANO Co LIMITED — AGENCE DE FRANCE

Nouveaux Concessionnaires en vertu du traité du 7 Juin 1876.

Seul Représentant et unique Dépositaire pour le Finistère et Départements limitrophes,

JULES BARAZER,

Négociant, rue de Siam, n° 6, à Brest.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 93). DISSADORN 14 A KERZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen, ar gazeten d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hirziken an oll seridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 14 a viz Kerzu.

Der guener 29 a viz du ann Deputeet ho deus kendalc'het oc'h evessaat ous ar Budjet hag ho deus achui voti Budjet ann afferiou diabars ar vro.

Var ar Budjet-ze lod ho deus cavet leac'h d'en em glemm eus al labour a vez græt ebars er prisoniou, rag ma lavaront e vez græt eno al labourze cals guelloc'h marc'hat eget n'her gra labourerien kear hag ar re man en em glemm.

Serten eo ma ne ve ken nemet pemp pe c'houec'h oc'h ober eur vicher benag e ve peadra æssoc'h cals dezho goulen ha cahout ar pez a garjent evid ho labour,mæs ar re a baëo ann traou guelloc'h marc'hat rag ma vezo cals micherourien oc'h ober ar memes labour, ar re-ze n'en em glemo ket. Ma carfe ann hanter d'eus ar re a guitta ar meziou evid mont e kear o sonjal beva guelloc'h, hag æssoc'h. ma carfe ar re-ze chomm var ar meaz ne ve ket kement all a vicherourien e kear,ha peb hini anezho a gavfe labour avoalc'h. Æs eo deoc'h compren penaus mar teu bugale eur c'halvez da glasc kemer oll, micher ho zad, ne hellint ket chomm assamblez er memes parræz. Ann dra-ze so sclær. Ann tad pa ne oa ken nemethan en deus allet gounit peadra da sevel he vugale, d'ho deski ha da zastum dezho eun tamic danvez, mæs pa vezint pemp pe c'houec'h o clasc beva d'oc'h ar memes micher ne vezo mui henvel ann traou.

Ann tad pa ne oa ken nemethan a helle evid he labour goulenn, couls lavaret, ar pez a garie mæs ann dud a gave dezho e c'houlenne cals re ger ; kense breman pa vezo he vugale o clasc troc'hi ann eil var egile, o kinnig ober ar memes labour evid neubeutoc'h pris,ha c'hoas n'ho devezo ket travoalc'h da ober, int ho devezo beac'h o veva,mæs ann dud a ro labour dezho a vezo guelloc'h contant, pe guir goude dispign neubeutoc'h ho devezo atau ar memes talvoudegez labour. Kement-man eo travoalc'h d'ho lacaat da gompren ne hell ket ann oll beza contant assambles. N'heller ket lezel ar brisonerien da ehana'toc ann deis, ha n'eus fors pe seurt labour a raint, e tigouezo atau da eur re benag en em glemm, rag ma renko coll var ar bris abalamour da ze. Mæs, eur veich c'hoas m'en em daulfe neubeutoc'h ann dud divar ar meaz e kear,e ve eno neubeutoc'h micherourien oc'h ober gaou ann eil d'egile, ha var ar meaz ne ve ket diænez tud da labourat ann douarou.

Achuet ar Budjet-ze, e peger e Budjet ar marine mæs ne rer nemet commans evessaat outhan ha goude beza lavaret cals traou var ar pris hag ar goubari eus al listri-brezel en houarn hag eus ar c'hanoliou couls ha d'eus ar pez a ve ar guella marc'hat : kenderc'hel ar C'houarnamant oc'h ober anezho evel m'he deus græt beteg hen, pe autramant ho rei d'ober da botret ar staliou-bras; e lavarer eo poent ehana e vezo achuet varc'hoas.

D'ar sadorn 30 a viz Du goude beza astommet hag aslavaret ar pez a ioa bet lavaret deac'h e teuer a benn evelken da achui ar Budjet-ze.

En eur vont ann Autrou de la Bassetière a lavar penaus evid ma ve possubl da rei ar sicour eus ar Relijion d'ar Vartolodet so o naviga e ve red cahout 22 aumonier.

Hogen er bloas-man n'eus votet nemet evid 16 (6 re neubeut). Petra benag e vez ezomm bras eus ar 6-ze ne choulenno ket anezho, mæs evid 4 muioc'h a ve red da gahout : Unan evid al lestr *Le Souverain* a so varnhi 900 den hag 50 offiser. Hounes eo scol ar ganolerien. Eun all evid scol ar Gabierien, ann diou-ze a ve aliæs er mor ha dre ar rusta amzer, hag e c'hoarvez aliæs goal dauliou gantho. Eun all evid al lestr hospital ar *Finistere*, zervich da gass e Frans ar re glano d'eus ar c'holoniou, d'eus ann *Antilles*,*Cayenne*, ar *Sénégal* eleac'h m'he deus græt er bloas-man ann derzien-velen kement all a zistruji. Erfin eun all evid ar fregaden *La Flore* a servich da scol d'ann offiserien iaouanc.

Lamy, e hano commission ar Budjet evid ar *marine*,a lavar e ve contant avoalc'h evid ar pez a sell outhan da rei he c'houlenn d'ann autrou de la Bassetière, mæs ann darn vrassa eus ann Deputeet ne fell ket dezho. Evelken e vezo roët

daou aumonier muioc'h : unan evid *la Flore* hag eun all evid scol ar Gabierien, mæs evid ar pez a sell ous ar *Souverain* scol ar ganolerien, hounez a vez peurvuia er pors hag ar vartolodet a hell heulia ho Relijion pa ziskennont en douar !!! (Ped gueich er bloas ? Hag ann offern peb sul ?)

Evid ar pez a sell ous al lestr hospital ar *Finistère*, ar re ve e bours hounez a hell ober ho Relijion abars cuitaat d'eus ar Senejal, peautramant c'hoas en em gavout e Frans ! ! ! (ha mar teuont da vervel abars digoueout er pors ?) Ann Autrou de la Bassetière a gendalc'h c'hoas, hag o lavaret e cred e tlefe beza eur belec var ar *Souverain* e c'houlenn c'hoas startoc'h stard e ve da vihana eur belec var ar lestr hospital. Ar goulenn-ze a ra, e hano ar Soudardet, ar Vartolodet, ar Vedesinet hag ar Seurezet-ze a deu da goll ho iec'het er broiou pell-ze eleac'h ma zifennont gloar hag enor ar Frans. Ra hellint da vihana reseo ho sacramanchou abars mervel, ma n'hellont ket erruout e buhez en ho bro. Caër en deus ann Deputeet a refus rei dezhan ar pez en deus, goulennet hag al lestr-hospital a chomo heb aumonier. Goas a ze d'ar re glanv ma varvont a hed ann hent. Achuet Budjet ar *marine* e teu tro Budjet ann *Algérie* a so votet e neubeut amzer hag evid achui ann devez e voter oll var eun dro Budjet ann Dispignou evid ar bloas 1879.

D'al lun 2 a viz Kerzu e commans ann Deputeet voti al loden all eus ar Budjet a lavar ann Arc'hant a vezo da reseo gant ar c'houarnamant, ma hello paëa ann dispignou. —

Beteg hen pa vije eur billet da baëa evid marc'hadourez prenet, ar c'houarnamant a douche c'huec'h real dre vil lur : breman ne doucho mui nemet 10 guennec.

Var ar c'hicore e vije touchet 3 guennec dre lur breman ne vezo mui touchet netra. Travoalc'h evid eun devez, varc'hoas e vezo deis.

D'ar meurs 3 a viz Kerzu e kendalc'her oc'h oberar pez a so bet commanset deac'h goude beza disclæriet e oa bet græt mad election ann autrou baron Jerôme David evid *Bazas* (Gironde).

Eur veich e oa bet torret c'hoas e e election, mæs en dro-man n'ho deus ket credet lavaret e oa bet græt fall. Unan muioc'h e vezo eus ann tu dehou.

Goudeze, gant *chicana* cals peb hini o c'houlen e ve bihanet ar c'hargou evid ar pez a sell ar muia ous he vro, lod var ar sucr, lod all var ann heol, hiniennou var ar guin hag ar chist hag eun neubeut all var draou all, e achuer voti ar Budjet eus ann arc'hant a so da reseo.

Breman ann daou vudjet a vezo casset d'ar senatourien ho deus kement a vir da greski pe da da vihanaat anezho evel m'ho deus ann deputeet, mæs peb bloas e taleer ar muia ma ve possubl d'ho c'hass dezho, ma renkint voti anezho, casi heb taul evez outho, rag, ma chomfent re bell gantho, e ve lavaret c'hoas eo int a so caus ma ne ia ket mad ann traou en dro. Set' aze eun dra vraô ! Ann deputeet n'ho deus ket bet re gant unec miz evid ober al labour-ze hag ar senatourien a vezo roët dezho pemzec devez pe deir sizun d'ann hirra ! Deoc'h eo da velet hâ kement-se so leal.

Der Iaou 5 a viz Kerzu ann Deputeet goude beza votet eun neubeut lezennou bihan, ho deus clevet Albert Joly unan d'eus potret ann enclase o lenn ann histor, græt d'he vod, d'eus election ann autrou Decazes, ministr ann afferiou a ziaveas ar vro d'ar 16 a viz maë, evid *Puget-Théniers* (Alpes-Maritimes).

N'e ket red merca deoc'h aman netra eus ar pez en deus lavaret pa vezo torret ann elecsion-ze d'ar 7 euz ar miz-man ec'h hellin merca deoc'h lod eus ar pez a vezo lavaret neuze gant ann autrou Decazes d'en em zifenn, ha d'eus ar pez a lavaro, e vouifoc'h petra so bet tamallet dezhan.

Goudeze ann autrou Bouchet a c'houlen digant ministr ann tenzor ha n'e ket poënt torri ann accord etre ar c'houarnamant ha compagnunez ann allumettes, pe guir houman ne ra ket allumettes mad, ne ro ket ar gont merket hag a so fæsonet ober afferiou fall. Ma ne ve ket torret da fin ar bloasman, ann accord-ze a renco padout 6 bloas c'hoas hag ar chouarnamant a ve en danjer da goll.

Ar ministr a respont dezhan, ne hell ket ar c'houarnamant en em glemm beteg-hen, ma ne iafe ket mad ann traou en amzer da zont, ma ne ve ket ar gompagnunez-ze aketus da baëa, neuze ve poënt ober eun dra benag, na ne ve ket red gortos 5 bloas evid torri ann accord.

Ann Autrou Malartre, Depute Yssingeaux a sav neuze da zifenn he election, so bet lavaret gant ann Deputeet ho deus evesseat outhi e renke beza torret. Caër en deus lavaret ha discuez n'e ket guir ar pez a damaller dezhan, evel ma eo bet tamallet d'ar re oll so bet torret ho electionou, ar Radicalet, heb derc'hel cont eus ann niver bras a vouezíou en deus bet muioc'h eget ar re all, a gass anezhan d'ar gear. A.

M'ho peus lennet *Feiz ha Breiz* gant evez, abaoue eur pennad mad a so, hoc'h eus gallet anaout mad, ne ve ket nec'het peurvuia gant ar pez a lavar anezhi ar gazetennou radicalet eus ann departamant. Evid-se ez eus diou ræsoun : 1° Ann hini a so e penn *Feiz ha Breiz* na lenn ket ar gazetennou-ze ; 2° Sonjal a ra dezhan eo guelloc'h lezel anezho da hagnal heb ober van.

Æs eo deoc'h gouzout ervad penaus ar re a lenn *Feiz ha Breiz* n'int ket lennerien ar gazetennou radicalet, hag ar re a reseo gazetennou radicalet na lennont ket peurvuia *Feiz ha Breiz*. Perag e ve eta lakeat en hor gazeten ar respont na servicho da netra d'ar re n'ho devezo ket lennet ar pez a so bet lavaret a ænep deomp ? Ni a renkefe evid-se bruda lavaraou fauss ar gazetennou-ze ! Oh nan sur ; ker sod a vemp neuze evel eun tad a lavarfe : me am eus eul louzou dispar da viret ne alfe ann ampoëzoun ober gaou ebet ous den : hag a rofe, a volontez vad, ampoëzoun da lounca d'he vugale en esper ho farea ker buhan : ha ma teufe da lazia, ne rofe ket a louzou avoalc'h dezho pe autramant ma rofe re a ampoësoun ; pegement a c'hlac'har n'en deffe hen ket ar rest eus he vuhez da veza he unan lazet he vugale. Nan, nan, ne sicouriinp ket ar gazetennou-ze d'ober ann droug dre ho lavaraou fauss. Gouscoude ma zigouesfe gantho tamall deomp e vemp henvel outho, oc'h hâda gevier en ho touez, neuzé, ma ve digasset deomp ar pez ho deffe scrivet en hon enep, ne lavaromp ket ne ziscuesfemp ket deoc'h hon deus lavaret ar virionez. Ne ket abalamour deomp, rag ann autrou Doue hag hor c'houstians a hell renta testeni deomp n'hon deus morse lavaret gevier gant gouiziegez, mæs abalamour deoc'h hebken, gant aoun e vec'h touellet gantho.

Setu aman petra so caus eus ar pennad-scrid man. Casset so kelou deomp e oa bet tamallet deomp beza lavaret gaou en eur pennad-scrid moullet er gazeten d'ann 23 a viz du. Ma ! egis ma alfe ar radicalet tammal deomp e ve gaou oll kement a lavarfemp hiviziken ha ma alfe unan benag ac'hanoc'h her c'hredi, ez an da lacaat ar pennad-scrid-ze aman deoc'h adarre. Lennit anezhan gant evez.

« Bemdez e ve brudet lavaraou nevez, mæs ann « darn vrassa eus ann amzer *ne dâl ket poan* « ho chilou ; hirio evelken e mer o vruda unan « *hag e ve mad evessaat outhan.*

« Ar radicalet, droug contant o velet ne ia ket « ann dud divar ar meaz atau hag e peb leac'h a « du gantho, a garfe chench mod da *voterez ann oll.* « Ne ouzont ket caër c'hoas petra rafint, mæs « evelken c'hoant ho deus d'ober eun dra benag. »

Ar pez so moullet beteg aman a ioa bet scrivet ganeomp, mæs ar rest a ioa bet cavet en eur gazeten gallec *les Tablettes d'un Spectateur*, a vez scrivet e Versailles. Ac'hano e oa bet kemeret ha moullet er gazeten l'*Impartial*. Eno eo, hon devoa cavet ar c'helou-ze d'he lacaat evidhoc'h e brezonec.

Petra so caus n'ho deus ar radicalet lavaret netra d'ar gazetennou gallec ho deus her scrivet arauzomp, ha tamallet deomp beza græt eun torfet bras evid hen rei deoc'h da anaout ? N'eus ken caus nemet houman : ar gazetennou all a so scrivet e gallec ha peurvuia na lennit ket anezho, eleac'h houman scrivet e brezonec a so lennet hag, a drugarez Doue, lennet hag ententet mad gant eur gals ac'hanoc'h. Ouspen, taulit evez mad : n'hon doa ket lavaret e oa guir, mæs e oa réd evessaat mad oc'h al lavaraou-ze.

Setu aman eta ar pez a ioa bet tennet eus ar gazetennou gallec :

« Lod anezho a lavar ne tlefe beza roët guir da « voti nemet d'ar re a baës d'ann neubeuta 40 pe « 50 lur cargou : en daill-ze e ve muioc'h elec« tourien e kear eget var ar meaz, hag le sonj « dezho e vent sur da c'hounit.

« Lod all a lavar ne alfe voti nemet ann hini a « ve goest da scriva he unan he villet : sonjal a « ra dezho ec'h hellint evelse miret oc'h cals eus « ar re goz ha memes eus ar re iaouanc var ar « meaz da voti ha cahout evelse ar gounit e peb « leac'h. »

Ar pez a deu goudeze a so scrivet ganeomp :

« Me garfe avoalc'h gouzout penaus ec'h hel« lint anaout, ha scrivet eo ar billet gant ann hin « a gass anezhan pe n'e ket. Ma ve scrivet el « leac'h ma ier da voti, neuze ne vezo mui *secret* « ar voterez ; mar d'e scrivet e leac'h all, n'eus « fors piou a alfe hen scriva.

« Eun dra so a alfe lacaat voterez ann oll da « dostaat muioc'h ous ar virionez eget na ra, mæs « keit ha ma vezo ar galloud etre daouarn ar ra« dicalet, biken jamæs ne vezo great.

« Red a ve *contraign ann oll* da vont da voti, « en eur brizonia pe lacaat da baëa eun dra be« nag, kement hini ne iafe ket. Me bari n'e ket ar « radicalet a ve neuze ann tu gounit gantho ! »

E peleac'h e gavoc'h-hu gevier er c'homsou-ze ? E peleac'h e gavoc'h-hu er c'homzou-ze e vemp a enep *voterez ann oll ?* E peleac'h e gavoc'h-hu e ve goest ar c'husom-ze da lacaat freus ha dispac'h er vro ? Ha ma n'eus netra a gement-se ; piou en deus lavaret gevier ? A dra sur n'e ket ni eo. A.

Marvailou goude Gousperou.

IAN HE VAM, AN HERMIT, LAURANS, LOUIS VIAN, PERIC.

(Kendalc'h.)

Ian he Vam. — Ia, va zud, sant Emilian hag he Vretounet a ziscouezas dre ho exempl ne dleer ket soubla dirag enebourien Jesus-Crist, mæs en em zifen ha mervel, mar be red, kentoc'h eget gouzanv lezennou control da lezennou Doue hâ da re an Ilis.

An Hermit. — Mar g'alfe Gambetta cahout he c'hoant ne alje den ebet mond da velec nemet goude beza paket he zaou-ugent bloas rag beteg an oad-ze ar soudardet a hellont beza savet.

Louis vian. — Neuze vo braô avad ! Ar re a vo bet taboulinerien pe glairon (potret ar c'herniel cuevr) a hallo bleina ar processionou.

Laurans. — Ar c'haporal *instructeur* a rai ar c'hatekismou d'ar botredigou ha d'ar merc'hedigou, gant eun ton ho lakaio, en eun taul count, da garet Doue ha da viret he lezen.

Ian he Vam. — Daou serjant-major a vo red deomp-ni da gahout evid Persoun ha Cure. Neuze e lakan e teuio ar Botret e poënt hag en amzer d'an offeren, ha ne chomint ket da zena d'an duellen epad ar gousperou.

An Hermit. — C'hui gred en deus c'hoant Gambetta da veza Presidant ! Ia da ! Breman eo lard ! breman eo n'oun ket ped gueich millioner ; ema, a gonter, o vont da zimezi gant eun dimezel a 50 bloas hag hi he deus eus he c'hostes 30 million ! Va c'hredit mad : ma lavar Gambetta kement a ziotachou eo evid beza kasseet, ha gallout mont da ziscuiza en douarou prenet ganthan e Spaign gant arc'hant ar Fransizien. Eno en devezo eur blijadur dispar oc'h ober goab ouzomp o sonjal peger sod omp bet o senti outhan egis eur vanden baltejen hag oc'h en em stlapa hon unan en eur mor a valeuriou. Evid guir, ouspen dezhan a so breman o clask hor c'holl. Ann oll franmasonet hag ar Revolusion a so unanet o clask ober ar pez labour vraô-ze, mæs hen eo a so en ho fenn. Hogen ar Revolusion he deus c'hoas eur mestr all, Satan, hag heman marteze ne roio ket amzer da C'hambetta d'en em denna d'he vaner e Spaign evid beva eno e peoc'h !

Peric. — Assa, eun den eo e kement-se ar Gambetta, ma ro eur bragou ru nevez d'hor persoun-ni, eur sac'h leue var he chouk, eur c'hleze var he c'hleun, eur c'hepi var he benn hag eur fusuil en he zorn. Cavatal e vezo neuze gant Bismarck ar protestant franmassoun.

Laurans. — An dra-ze a ziscuez m'ervad ez eus e penn Gambetta eur frouden. Vad a rafe dezan guelet Persoun ha Cure peb parræs pa 'z affe d'ober tro he Republic, pa vezoh anvet da Bresidant, oc'h ober *présentez armes* d'he Vajeste.

Ian he Vam. — C'hoant em be lavaret e ve diskiantet an darn vrassa eus ann Deputeet hag eus ar Senatourien, o velet pegement a draou difeiz e vent lezet da gonta en eur vro gristen evel ma eo c'hoas ar Frans, a drugare Doue !

Peric. — Alo, alo ! Lezomp Gambetta hag he sclissen ! Anat eo gouzout ervad emaomp o varvaillat pa 'z eomp evelse eus an eil park en egile heb ober tam labour eün ebet. Astomp-afo, rag bremaic eo mall din distrei da Garantec. —

Da eis heur hanter eus ar mintin e velis eleis a veleïen o vont d'an Escobti. Eun neubeut goude setu an Eskibien. Peger braô a ioa ar guel anezho ! An tokou huel alaouret var ho fenn a sav anezho dreist ar re all ma vezint guelet a bell gant an dud fidel a renc mont d'ho heul mar fell dezho beza saveteet.

En ho dorn peb a vaz alaouret a sinifi ho c'harantez evid ho fobl rag an Aour so carantez. Ar vaz-ze hir hag eün a verc e vleignont ho fobl dre an hent eün d'ar Barados en eur zeski da beb den lezennou Doue ha re an Ilis. Cam eo ar penn huella anezhi d'ho sicour da sevel an danvad couezet. Ar penn d'an traôn a so begok evid laza ar bleizi ha corrija an danvad direiz : mæs en douar e seblant ar beg beza sanket evid discouez ne skô morse ar Pastor mad gant he zenvet nemet en despet dezhan ha pa ne c'hall ken. Ann oll Eskibien ho devoa peb a chap alaouret en dro dezho evid merca dre an aour-ze genet an Autrou Doue hag he garantez e kenver he grouadurien. Pa goms an Eskibien d'ar bobl, pa teuont d'he veniga, eo Jesus-Crist a goms hag a ro he vennos.

Eur Jeneral, eun Amiral, eur Roue a so huel : mæs etrezho hag an Escob a so kement a gemm evel etre an douar hag an Env. Ar re genta ho deus galloud var ar c'horfou, ha pa reont vad n'her greont nemet evid ar bed-man, eleac'h an Escob a ren an eneou hag a ra vad evid an amzer-man couls hag evid an Eternite. Pa varn an Escob eur re benag var an douar er gador goëss, Jezuz-Crist er Barados her gra ive assambles ganthan. Hor zalver he unan eo an hini en deus græt ar bromessa-ze d'he Ebestel ha d'ar re oll a deuio var ho lerc'h bete fin ar bed. Setu, mar d'eo disposet mad va ene, ec'h hellan beza sur e pardoun an Autrou Doue ac'hanoun pa ro din an Escob an absolven, an Escob pe eur belec all gant aotre an Escob.

An Hermit. — Ha penaus emaoun sur da veza a unan gant Jezuz-Crist ?

Peric. — N'am eus nemet lavaret egis an Autrou Persoun ; rag heman a lavar evel an autrou'n Escob, an Escob evel ar Pab hag ar Pab evel hor zalver.

Ian he Vam. — Bremaik e lavare Peric penaus Jezuz-Crist eo an hini a goms dre c'hinou an Escob hag ar belec !

An Hermit. — Hag a so guir ; rag an Escob na lavar deomp nemet comsou Jezuz-Crist casset dezhan gant ar Pab vikel Jezuz-Crist var an douar, henez na hell ket en em drompla er gelennadurez e ro d'ann oll Ilis, hag an Escob gant ma vezo a unan gant ar Pab na hell ket en em drompla, kenneubeut hag ar belec pa vezo a unan gant he Escob.

An hini a ia da gofes n'eus fors gant piou, eo ar memes tra evel ma ve o cofes gant hon tad santel ar Pab rag hen eo a ro da beb Escob ha da beb belec ar galloud d'he gofes. Kement a so red d'an den da gahout d'ober he zilvidigez a deu dezhan d'eus pers ar Pab. Dre ar persoun, an Escob hag ar Pab (heman da genta) e couez varnomp oll grassou an Autrou Doue, rag peb hini anezho en he renk a zalc'h en hor c'henver plas hor zalver Jezuz-Crist hag a brezec en he hano.

Peric. — Va montr, n'e ket recul an hini a ra : deomp araug eta ha *pas accéléré.*

Escob Arras an hini a ganas an offeren-bred, abalamour ma eo en he escobti e bet merzeriet sant Leger. Goude an Aviel, Escob *Genève*, an Otrou Mermillod a reas eur brezegen. Lavaret a reas eleis a draou caër epad eun heur horolach. Comparachi en deus græt hor c'hantvet-ni d'oc'h hini sant Leger. Neuze e oa peadra da veza trist ha nec'het evel breman, mæs ive be oa peadra da veza laouen. An Eskibien, ar veleien, ar menec'h a oa persecutet ha lakeat d'ar maro dre urs ar revolusioner Ebroïn hag he gonsortet : tud gouez en em daule var ar vro evid he dispenn ha gouscoude ar Relijion gristen a ie atau var araug rag brezegennou sant Leger ha re an Eskibien all, ho ners-caloun, ho c'harantez dreist-natur, ho fasiantet henvel oc'h hini hor mestr divin a c'houneze an dud gouez ha dizoue. Carteriadou tud a bez a vije guelet neuze oc'h en em gonvertissa. Eur c'hantvet aour oe henez evid an Ilis hag ar Barados. Hag en hon amzer-ni, nag a leac'h da veza mantret, mæs ive nag a ræsoun da gahout fizians ! Biskoas n'ho deus ar guir gristenien en em vodet startoc'h en dro d'ho beleïen, ar veleïen en dro d'ho Escob, an Eskibien en dro d'ar Pab. Na pebes Pabet a ro Doue deomp ! Pi nao ! Leon XIII ! Na perag e vemp trist, perag e vemp nec'het ! Rag ma 'z eus tud badezet, a so, lod anezho difeis, lod all diners hag hiniennou spountik ! Var ar re-ze, guir eo, ma laka Satan he fizians o sonjal e teuint da sicour he Franmasounet, mæs ni, cristenien, n'hellomp ket beza nec'het gantho rag goud e ouzomp en deus lavaret Jezuz ne alfe biken oll galloud an Ifern beza treac'h d'an Iliz, rag hen eo, an hini a chomo d'he difen ac'han da fin ar bed.

J. M. C.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eun devez gouel e Treogat.

E penn parræs Treogat, ann autrou Doue, dre vouez ann autrou 'n Escob en deus lakeat eur belec evel ma gaver anezho ker stanc en hon touez ma heller lavaret e vent oll henvel. Eis bloas ha tregont so, ma eo bet roët da berson d'ar barræzic vihan-ze ha biscoas n'eus bet falvezet ganthan cuitaat ar re oa bet roët dezhan gant ann autrou Doue evid he vugale. Aliæs ez eus bet kinniget dezhan plassou brassoc'h hag enoraploc'h mæs atau en deus goulennet chomm etoues an dud vad-ze a ziscuez kement a garantez evithan hag a enor anezhan evel ho zad.

Er bloas-man ec'h achue ann hanter cant bloas abaoue ma oa bet beleget hag e oa diredetdi evid renta enor dezhan eul loden vad eus he vreudeun veleïen hag eur gals eus he barræssionis. Ma vije deut he oll vignonet, ilis Treogat, hag e vije bet deg gueich brassoc'h c'hoas evid ne deo ne vije ket bet bras avoalc'h evid ho digemer oll.

Ral eo ann hini n'en deus enebour ebet. Ma ! evidoun-me ne anavezhan enebour ebet d'an autrou Charlès. Travoalc'h eo he velet eur moment hebken evid he garet, ker madelezus eo ann ær anezhan.

Oc'h he sicour da gana an offern-bred en devez-ze, en devoa evid avieler hag abostoler ann autrou Goarnisson, professor er seminer bihan er Pont hag ann autrou Brénéol, person Ploudaniel. En em heulia ho deus græt ho zri epad ho studi ha d'eus ar re a ioa d'eus ar memes bloavez gantho ne chomm mui nemetho.

Canet ann offern-bred, ar brosession, a ioa bet o kerc'hat ann autrou Charlès da zont d'ann ilis en eur gana ar *Veni Creator*, a zistroas d'he girniada beteg ar brespital en eur gana ann *Te Deum*. Er seurt goueliou-ze ez eo eur plijadur beza rag ann oll a vez laouen na ne ve ket ann disterra tra oc'h ober poan da zen.

Pa lennoc'h ann dra-mann e vezo achu he 80 bloas gant ann autrou Charlès. Ganet e Plogoff e kichen beg ar Raz d'ann 10 a viz Kerzu 1798 ann autrou Charlès a oe kelennet gant he vam. Tri eontr belec en devoa :

Ann autrou Lasbleiz, relijius Carmes e santes Anna-Venet, en devoa renket e 1793 cuitaat ar vro ha mont d'ar Spaign, eleac'h ma chomas 9 bloas. Distroet en Escopti Kemper e varvas person e Rumengol.

Ann autrou Charlès, cure e Plozevet. Heman en devoa ive renket cuitaat ar vro evid mond d'ar Spaign eleac'h ma chomas 10 bloas. Pa varvas e oa person e Mahaloun kichen ar Pont.

Ann autrou Calvez, person Treguennec. Dre na felle ket dezhan e 1791 ober al le difeiz a glaske ar Radicalet neuze da gahout digant ar veleïen, e oe lavaret gantho en devoa collet he garg a berson. Ne zilezas ket evelken he barræsionis, mæs e 1793 e oe paket ha casset da Rochefort e prison, var eul lestr diverniet, eleac'h ma varvas a hir-boan e miz guengolo 1794 oajet a 60 bloas.

Gant he eontr Lasbleiz e Rumengol eo, ma oe scoliet ann autrou Charlès. Eur veich beleget e oe hanvet da gure e Pouldregat ha 5 bloas goude e oe hanvet da person en enez Sizun.

Eno dre eun tourmant spountus, e miz guengolo 1835 epad an noz, e teuas d'ar passe eur brick saoz ar *Bellissima* : ann autrou Charlès diredet di e penn ann enezourien a hellas savetei 9 den, unan anezho belec eus ann Irland. Evid ann taul caër-ze e oe casset dezhan d'eus Bro Saoz eur

montr aour, couverchou arc'hant hag eur vetalen aour kenta class. Ar Frans a roas ive dezhan eur vetalen aour, mæs ken humbl eo, ne oa me gred nemet ann ann eil gueich dezhan da zougen ann diou vetalen-ze en devez ma cane he offern aour. Keit ha ma chomas ann autrou Charlès en enez Sizun e reas cals vad evid ann enezourien ha n'e ket c'hoas collet gantho ar sonj anezhan na ne vezo ac'han da bell.

Breman, n'eus ken nemet trugarecaat ar re oa deut da Dreogat, lod, d'eus pell bras da enori ann autrou Charlès : ha goulenn da beb hini anezho ar c'hras da velet evitho ho unan, eun devez ker caër.

Meuleudi ive da vusicianet Plogastel-Sant-Germer, desket ker mad gant ann autrou Abjean, cure ar barræs-ze, a ioa deut laouen, da Dreogat da sicour caëraat ann devez gouel-man. A.

FANCH AN INNOSANT.

E kichennic ar gear a Gahors, eleac'h ma z'eo ganet Gambetta, *mestr potret an Tu-Cleiz*, va zad côz en deus bet anavezet eun den hanvet Fanch ar Gall. Beva a rea evel eur velfeden a jom er memez toul epad e buez, hag abaoue ma oa deuet var an douar, morse na oa eat er mæz eus he barrez.

Eun devez Paotr ar Lizerou (Le Facteur) a zeuas en he di hag a lacas dezan en he zorn eul lizer scrivet mad tre, e pehini a ioa merket : divinit petra?... Ez oa nevez maro e Paris eur breur da Fanch, eun den pinvidik bras hag a loske var he lerc'h sac'hadou aour hag arc'hant n'ho doa heritour ebet. Al lizer a lavare da Fanch mont buhan da Baris da glask an heritaj. — M'ho pize sellet outhan epad ma gleve lenn ar c'helou mad-ze! He zaoulagad a lugerne evel trizec goulaouen ha pevar ugent, he ziou chod a ioa laouen evel an eol o para, ha sclerijen ar Barados a lintre var he dal. Dioc'h-tu e za da glask en he armel ar brava chupen en deus, crog a ra en he ben baz, eul liam braô a stag eus he dok ha crak ! Cetu Fanch en hent, diou askel eus he voutou ler. Goude eur pennadik amzer ec'h arru dirak eur stær vras ha ledan, ha cetu Fanch sabatuet rag n'en devoa morse guelet netra evelse. En he barrez an dour na rede nemet goude ar glaô. « Oh! oh! « eme Fanch nag a zour a zo aman! red eo e « ve couezet glaô stank ha puill er vro-man! ha « gouscoude em farrez-me an dud en em glem « gant ar zec'hour. Ma! aliæz am eus clevet va « zad coz guechal o lavaret; ne rea ket ar memez « amzer e peb leac'h; guelet mad a ran brema ez « eo guir. Deski a rear ato eun dra bennac en eur « veachi. » — Mæz, petra d'ober? An dour a zo re gren, danjerus a ve clask treuzi. — Allo! chommomp da c'hortoz e vezo tremenet an dour.

— Ar pez a rea da Fanch credi e vije e ber amzer eat an dour d'an hesk eo abalamour ma rea ar stær troiou ha distroiou, ha ne vele dirak he zaoulagad nemet neubeut a zour assamez. Ouspen-ze ar stær a rede goal-vuhan. Fanch goude beza clasket an tu da azeza, a gaf erfin eur men neat ha flour, hag a doll he bouez varnezan. Tenn a ra neuze eur c'horn butun eus he c'hodel, hag eur pennadik goude he biben a dolle moged evel siminal va c'homper Yan zutik pa ra tân evit an elecsionou.

Er memez amzer an Treizour, pehini en em gave en tu all dar ster, o velet Fanch azezet o c'hortoz a zeu gant he vag en he gichen : Va den mad, emezan, c'hoant ho peus da dreuzi ar ster, n'e ket 'ta? Ia da, eme Fanch. — Pignit er vag 'ta ! — Oh ! oh ! eme Fanch, ne meus ket kement-se a hast, ne ma ket c'hoas an tân var va lerc'h, ouspen-ze ne fell ket din expozi va zammik buez var an dour fuloret. Pa vezo deuet ar poënt me a basseo ; evit breman so amzer c'hoas. — Evel ma plijo ganeoc'h, a lavaras an treizour pehini a zonje e oa Fanch o clask ober goab outhan.

Etretant ec'h arruas tud var bord ar ster hag oll e treuchont an dour var bag an treizour. Fanch a zigore he c'hinou frank evel eun or borz : souezet bras a ioa o velet an dud-ze var eun tamik planken e creiz ar ster ha goal diot ho c'have. Evidoun-me, a zonje en he speret, me a vezo furroc'h. Chom a rin da c'hortoz, michans, bremaik ne vezo mui banne dour ebet. Allas ! allas ! ar ster a rede ato evel araog... Chom a reas betek an noz, mæs en eur velet e teue au denvalijen, Fanch a lavaras kenavo d'ar ster. Mont a ran d'ar gear, emezan ; varc'hoas abred me a zeuio en dro hag a dra sur ar ster a vezo dizouret. — Distrei a reas eta antronoz, mæs an dour a rede ato. Tri devez goude. a zeuas c'hoas da velet, allas ! ato ar memez tra ! A dra sur, emezan, eur sorcer bennak a zo en dro din ha guelet mad a ran n'em bezo perz ebet en heritaj caer-se.

Neuze gant eur c'horfat malis, Fanch a reas an dilez eus he heritaj e kever e genderv Lomic Coz pehini evel eur paotr fin ma z'oa a dreuzas buhan ar ster var bag an Treizour. Mont a reas da Baris, paka a reas an heritaj, ha pa zistroas d'ar gear en em gavas eun Autrou bras, elec'h Fanch a jommas e creis ar brassa mizer en he lochik disto, hag elec'h caout eur zac'hat aour bennak na dennas ken profit eus he heritaj nemet al lezhano caër *Fanch an Innosant.*

Petra lavarit divarben an histor ze, lennerien ? Goal sôt ho peus cavet Fanch an Innosant : n'e ket ta ? Ogen, silaouit mad an dra-man : hirio an devez ez eus c'hoaz var an douar, ha martreze memez en dro deoc'h tud ag a zo ken sôt pe sotoc'h c'hoas eget ar Paour keaz Fanch, rag ar memez tra a reont evit an heritaj eternel a bromet

Doue d'he vugale. Etre ma pad fleuren ho iaouankis na reont netra evit treuzi ar ster, da lavaret eo evit beza treac'h d'an techou fall a vir outho caout perz e heritaj an Aotrou Doue. Lavaret a reont evel an dud milliget-ze a gerz var hent an Hern en eur gana : « An oll draou a velomp a zo crouet evidomp ; oll plijadurezou ar bed man a zo great evidomp, evel ma zeo great ar môr evit ar pesket. En em dollomp ennho eta dre ma zantomp iec'het ha nerz en hor goaziet, dre ma verv ar goad en hon izili. Lakomp hor iaouankis da dalvoud, hag evit breman loskomp a gostez traou ar Bed 'all.

Goude ar iaouankis a gommans trubuil an Tiegez. Coueza a rear e creis afferiou ar bed, cant a cant mil tra a vez da renka : labour a bep seurt. sourci eus an dra-man, eus an dra-hont. Ato e vez cavet eun dalc'h bennac pe eun digare, cetu perak a lavarer ive evit heritaj ar Baradoz evel Fanch : oh ! oh ! gortozomp:amzer a zo ! pa vezo tremenet ar ster, da lavaret eo trubuil ar bed-man ! Allas ! lennerien, trubuil ar bed-man a bado keit evidoc'h : na jommit ket eta da c'hortoz ken a vezo tremenet, rag toll Fanch a arrufe ganeoc'h. Nan, na jommit ket da c'hortoz : kerzit dre an hent mad, guelit e peleac'h e ma an dalc'h evidoc'h ha labourit en he enep evit treuzia ar ster ha gounit Barados an Autrou-Doue.

JOSTULORZ

Garnier-Pagès.

Ne chome mui nemet daou eus potret gouarnamant ar Republic e 1848 : Louis Blanc ha Garnier-Pagès. Ma ! heman so maro n'eus ket pell ha maro evel eur c'hristen. Ar Radicalet a vije bet contant avoalc'h d'ober dezhan eun anterramant-ki, mæs Garnier-Pagès, abars mervel, n'e ket hebken en devoa lavaret, mæs ive merket en he destamant e felle dezhan beza anterret evel eur c'hristen. Epad ma oa ar c'horf en Ilis eun neubeut braô eus ar goassa Radicalet a so chomet e porchet ann Ilis ; hervez ann daill, ho devoa aoun na gouesje ann doën varnezho.

Ebars e Ilis Sant Roch eo bet græt ann enterramant.

Ann autrou Dréo, depute evid departamant ar *Var*, ha mab caër Garnier-Pagès, a ioa e penn ar re a heulie ann Arched : 500 den benag a ioa en enterramant. Gambetta petra benag ma oa bet evelthan unan eus ar re a ioa en em lakeat ho unan er pez so bet hanvet e 1870 gouarnamant *Difenn ar Vro*, Gambetta ne oa ket deut d'ann enterramant. Ne oa ket moïen, pa varve evel eur c'hristen, d'ober netra evid brassa mad hag enor ar Republic, ha Gambetta ne gar nemet ar seurt enterramanchou-ze. A.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Le Roy, aumonier al Likés e Kemper a so hanvet aumonier scolach ar c'houarnamant e Brest.

Ann autrou Jossin, cure e Kerfeunteun, a so hanvet aumonier al Likés.

Ann autrou Henry, cure e Logonna-Daoulas a so hanvet cure e Kerfeunteun.

An autrou Guillou, cure e Landunvez a so hanvet cure e Logonna-Daoulas.

Ann autrou Liziard, belec iaouanc, a so hanvet cure e Landunvez.

Ann autrou Le Han, cure e Pont-n-abat a so maro d'ar 4 a viz Kerzu.

M'ho peus peus bet eun tam benag a blijadur o lenn e Feiz ga Breiz eun *histor farsus* ha *Caozeadeu etre Biel ha Yon*, a ioa bet scrivet ganthan, ec'h hellit discuez dezhan hoc'h anaoudegez vad en eur bedi evid repos he ene.

De profundis.

KELEIER.

Mar teu ar Gouiziegez da skei var ann or e avarer dezhi n'ema ket ar mestr er gær ; marl d'eo ar Furnez e chomo serret ann or outhi ; mar d'eo ann Enor e hello mont gant he hent ; mar d'eo ar Virionez e renco gortos etal ann or ; mar d'eo ar Justis hag al Lealdet e vezo enebet outho ; mæs mar d'eo eur pez ugent real e vezo digorret franc ann or dezhi da antreal.

Bemdez ar gazetennou fall a lavar a enep Doue hag he Ilis ar goassa blasfemou, ar mezussa gevier, heb ma ve lavaret ann disterra dezho. Na perag e ve great ?

Ar Relijion gristen setu ann enebour.

Ann Archerien na hellont ket entent e peb leac'h assamblez : labour avoalc'h ho deus breman o planta ar Freret hag ar Seurezet er meas eus ar scoliou !

Setu aman ann henchou-houarn nevez e mer e sonj ober en hon Departamant-ni.

66. D'eus Keraës (Finistère), da Gistin (Costes ann Nord.)
67. D'eus Conk-Kerne da Rosporden.
68. D'eus Rosporden da Geraës ha d'eus Keraës da Vontroulez pe e kichen.
69. D'eus Montroulez da Roscoff.
70 D'eus Brest da Gonk Leon.
71. D'eus Castellin da Gamelet.
72. D'eus Kemper da Zouarnenez.

Eur vaoues d'eus Breman, e parræs *Brehan-Loudeac* a so bet cavet maro etoues ann erc'h var bord ann hent a gass d'he zi. E tont eus foar Rohan a ioa assambles gant he breur, mæs ho daou e oant meô.

Eun noter d'eus Guenet hanvet Lamary a ioa tec'het cuit goude beza græt banc. 500.000 lur dle en devoa. Aoun a oa savet dezhan, en daill,da veza paket,rag,hervez ann diveza keleïer,hon deus gouezet e oa en em zistrujet e kichen Blois.

N'eus ket pell, e Larmor, parræs Plogastel-Daoulas, daou zen a ioa o chasseal : ann hini a oa ar fusuil ganthan, o veza couezet, ann tenn a deuas er meaz hag a dizas he vignon. Heman hanvet Le Gall n'en doa nemet 22 bloas. Goal baket a ioa, en daill,rag neubeut devejou goude e renkas mervel.

E Penhars, n'eus ket pell e ioa c'hoarvezet eun henvelep tra : eun den iaouanc 18 bloas, hanvet Jan Louis Peillet a so bet tizet gant eur potr saout o c'hoari gant eur fusuil carget ; ha n'e ket chomet pell beô goudeze. Ann hini en devoa he lazet, petra benag n'en devoa ket hen great espres-caër,a so bet evelato condaonet da eur miz prisoun.

N'e ket æz, en-daill, da gahout Republicanet evid goulenn moueziou e Pondivy a enep ann autrou de Mun : beteg-hen n'eus cavet hini all ebet nemet ar medisin Le Maguet. Me chans, en droman adarre e vezo trec'het evel ar gueichou all.

Ministr ar *Marine* en deus casset d'ar Brefedet er 5 brassa pors-mor eus ar Frans ar c'helouman deud dezhan d'eus ar Senegal dre ann Telegraf.

Paris, 3 a viz Kerzu 1878.

Hervez ar c'helou casset deomp gant gouarner ar Senegal d'ar 26 a viz Du, e ia cals guelloc'h ann traou dre'z eno.

Abaoue ann 18 ne ioa maro den gant an derzien velen nag e *Sant Louis*, nag etouez ar soudardet na memes er vro, er plasou da vihana ma heller cahout buhan ar c'helou anezho dre ann Telegraf.

Ar re glanv a ia atau var vellaat, hag a gendalc'ho, me chans, rag erru eo ann amzer ien. Abaoue ann diveza kelou n'eus maro na medisin na seurez.

D'ann aotrou C. A. chalouni e Sant-Briec.

AL LESTR

Harpet al lestr o mam dener ;
Ar mor so counnaret hag ar vag ken dister.

Merdead ker, din leveret,
Petra var ar mor c'heus guelet ?
Petra veler var ar mor glaz,
Duhont, pell, pell, rez ar roc'h vras ? —

— Petra veler ? Siouas Autrou,
(N'allan ket harz o skuill daëlou),
Eul lestr, eul lestrik 'meus guelet,
Eul lestr heb rouenv, na goel ebet. —

— Eul lestr ! na petra, merdead ?
— Traou Doue, eul lestr, ma den mad,
Ann arne varnhan o c'hoari
Ann dour tro-var-dro o virvi.

Araog neubeut a vo digor :
Kouezet eo ar guerniou er mor.....
Rec'hier spountus eus a bep tu,
Hag ann noz tenval so erru ! —

— Merdead ker ! nag ar sturier ?
— Na n'eus mui na stur, na rener :
Diroll etoues ar voraërien,
Kalz ane 'neuz kollet ho fenn.

— Paour keaz bagic ! — Ha gouscoude
Guechall ker skanvik a rede !
A ie ken drant ha ken laouen,
Ganthi dispak he goeliou guenn !

Guechall a ioa ken kaër fretet !
Breman, setu hi dismantret !
Brallet eo gant ann avel foll !
Me gred, siouas, e ia da goll !

— Merdead ker, din leveret,
Petra var ar vag c'heus guelet ?
— Guelet am euz, aotrou, eun den
Reiz he galoun, huel he benn.

E-kreiz ar vag, veliz eun den
Hag en he zorn eur baniel guenn,
He zell varzu ann Eê ; araog,
He unan a renfe ar c'hrog.

— Sturik mad, gra mad da vicher ;
Sent ervad oc'h da vir sturier !
— Ar stur dezhan zo disnac'het :
Hag al lestr a ia.... d'ar gouelet !!

— Merdead ker, din leveret.
Var ar mor petra c'heuz guelet ?
— Huel savet a-uz d'ann dour,
Pelloc'h am eus guelet eun tour :

Varnhi eur stereden skeduz,
Endro goagennou eonnuz,
O stourm a viskoaz gant kounnar,
O stourm outhi heb he discar.

Mar am c'hredet, oll moraërien,
A sellfot ous ar stereden :
Keit ha ma vo ganthi renet
Biken ho lestr na vo kollet.

Merdead ker, din leveret.
Petra goudeze c'heus guelet ?
— Guelet am euz, er goumoulen,
Eun Itroun ganthi eur saë venn.

Eun Itroun eun arouez ganthi :
« Setu, Bugale, emezhi,
« Setu skeuden kaloun Jezuz :
« Pedit-hen, ha bevet nerzuz ! »

O Guerc'hez Vari, eur zellik
Eur zell, mar plich, var ar vagik,
Ho lestr ez eo, ho lestr karet,
Mamm dener, n'hen dilezit ket !!

BARZ KOATMIN.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 94). DISSADORN 21 A KERZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll bacomanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten d'an Aotrou DE KERANGAL, trebken.
Dezhan ivez e dle beza casset hivziken an oll ecridon da lakaat war ar gazeten.

Kemper, 21 a viz Kerzu 1878.

Der guener 5 a viz Kerzu, ann Deputeet ho deus lavaret e oa bet græt mad election Corentin Guyho evid Kemperle. Caër en deus bet ann autrou de Perrochel discuez e oa bet græt en election-ze cals muioc'h evid ne oa bet red da gahout evid torri cals electionou eus ann tu dehou, ar Radicalet ho deus sarret ho daoulagat ha stanket ho diouscouarn, ha goudeze ho deus lavaret ne velent na ne clevent netra. Mar d'hoc'h souezet, me ne d'oun ket. Deomp atau.

Ann autrou de Perrochel a lavar d'ann Deputeet : caër ho pezo disnac'h, ann autrou Guyho a ioa *candidat* ar C'houarnamant, hag ar re oll a ioa e carg, ho deus græt evithan ar muia m'ho deus allet. Gant aoun ne vije ket bet tud avoalc'h o labourat evithan, ez eus bet chenchet plass d'ar re a sonje d'ar C'houarnamant, n'e ket hebken e vijent bet a enep dezhan, mæs ive n'ho divije ket labouret travoalc'h evithan.

Chenchet so bet plass d'ann autrou de la Hayrie, Recevour ann Tenzor e *Kemperle* : d'ann autrou Delhommeau inspecteur ar scoliou ; d'ann autrou Bargenhalter, commisser polis ; d'ann autrou Grosbon, percepteur e Bannalec ; d'ann autrou Crosnier, barner a beoc'h, ha cals re all ; hag a so bet hanvet e plass ann autrou Crosnier, ann hini en devoa græt ar muia evid an autrou Guyho.

Torret so bet,heb ræsoun, ann autrou Le Gall, mear *Baye* abaoue pemp bloas var'n ugent ; ann autrou Richard, mear *Rédéné*, a so bet difennet outhan ober he zeveriou a Vear epad eun neubeut amzer, ar pez n'en deus ket miret eo bet hanvet abaoue Conseiller arrondissamant gant electourien canton *Arzano*.

D'ar re a laboure evid ann autrou Guyho ne vije lavaret netra, d'ar re all e vije gourdrouzet ho zorri ma ne iafent doc'htu a enep ann autrou Lorois: ann autrou Tamic, mear Mellac en deus her scrivet deomp d'ann 8 a viz maë diveza.

E Melgven, ez euz eur mear a ioa evid ann autrou Guyho hag en deus græt travoalc'h he unan hebken evid lacaat ac'hanoc'h da dorri ann election ma vije bet hini unan benag ac'hanomp.

Ar gantonnerien, dre urs, a laboure evid ann autrou Guyho.

« Ni, electourien Querrien, a lavar penaus devez ann electionou, d'ar 5 a viz mae,cantonnier « ar gommun a so chomet casi epad ann deis « penn da benn o rei billejou evid autrou Guyho. « Eun neubeut electourien oc'h he velet eno, a « c'houlennas diganthan perag e chome eno, hag « hen a respontas en devoa bet aotre he chef. »

Sinet : COURANT, DIFFON,
Ar sinaturou-ze so guirion.
GALLIC, mear Querrien.

E Nizon, e oa o tioual ann Ti-Kear 4 den paët gant potret Kemper. E Clohars, eleac'h m'ema ann autrou Lorois, o chomm, ez eus bet lavaret, etoues cals traou all, penaus, voti evid ann autrou Lorois a ve voti evid ar brezel ; lavaret a rer ma vije bet hanvet ann autrou Lorois ann holen a vije bet paët eur scoet al lur, hag ar butun... piou voar pegement ! Eun hostizez, groeg ar Guellec, a roe da eva d'ann electourien, a vije goudeze casset a vandennadou da voti, ha d'ann distro, e vije adarre paët *la goutte* dezho, lod ho deus bet ouspen,10 guennec c'hoas evid ho mouez...

Achui a ran, ma n'hoc'h eus ket daou bouez, e renkit torri elecsion ann autrou Guyho, rag bis-coas n'eus bet hini græt falloc'h eget hounez.

Develle, ann hini en deus græt histor ann election a respont anezhan. Torret so bet unan benag ; chenchet so bet plass da eur re benag all ; mæs dever ar c'houarnamant a ioa hen ober. Mear Mellac en deus lavaret d'ar c'honseil voti evid ann autrou Lorois : (Pebes péc'het!) ar Prefet en deus lavaret dezhan dioual. Mear Baye en deus græt goassoc'h c'hoas. Divergond avoalc'h eo bet evid ..... staga eun tam paper e hano ann autrou Lorois var hini ann autrou Guyho !!! Eur mear Republican benag a ioa evid guir a du gant ann autrou Guyho, mæs n'ho deus græt netra en ho farræsiou ho unan ha mar g'ho deus he bourmenet n'ho deus hen great nemet er parræziou all. Mear Bannalec a so bet ganthan e Scaër : hini

Sant-Thurien so bet ganthan e Querrien hag hini Guellegouarc'h e Locunole !!! (Set' aze ræsoniou !)

Evid reï boisson hag arc'hant da brena moueziou n'e ket ann autrou Guyho a garfe ober kement-se. (Potret Kemperle pa lennint kementman n'hellint ket miret da c'hoarzin : dond a rai ar glaour en ho ginou o sonjal er pez ho deus lonket hag a lavaro : Oh ! ma ve electionou bemdez pe da vihana beb sizun evid cahout eur c'hement-all !)

Erfin Develle a gav peb tra mad en election-ze hag a c'houlen digant ann Deputeet lavaret eo bet græt mad, ar pez a rer doc'htu ; ha setu Guyho Tin, Depute, evid eur pennad c'hoas.

Goudeze e teu tro Bertrand-Milcent evid *Cambrai* (eil loden). He election na hell ket mancout da veza cavet mad pe guir eo unan d'eus potret ann tu cleiz. Evelken ann autrou Robert Mitchell a c'houlen e ve torret hag evid guir ez eus peadra evid-se ha ne ve ken nemet al lizer-man scrivet gant ar Souprefet : « Ar c'houarnamant na hell « ket chomm heb ober eun dra benag evid ann « electionou. Eun hypocrit e ve, ma rafe van ne « ra fors gantho hag eun diod e ve ma sonjefe « lacaat ar re all da gredi ne ve ket nec'het evid « goud evid piou e vezo votet.

« A hent all den ebet na hell fazia. »

Ræsoun en devoa, eme ann autrou Robert-Mitchell, rag anat avoalc'h eo bet evid ann oll e oa Bertrand-Milcent *candidat* ar c'houarnamant. Gouscoude ar c'henta tra en devoa græt de Marcère, kerkent ha ma oa bet hanvet Ministr a oa cass eul lizer d'ann oll Brefedet evid lavaret dezho : « e tlient diouall d'ober ann disterra tra « a ve goest n'e ket hebken da gontraign ann « electourien da rei ho mouez d'ann eil kentoc'h « eget d'egile, mæs ive da ziscuez mod pe vod « pehini a ve ar guella d'ar c'houarnamant, e « ve hanvet. »

Set' aze eta ma lavar ar Ministr eun dra hag ar Souprefet ar c'hontroll-beô, hag heman gouscoude eleac'h beza bet punisset en deus bet avansamant : Prefet eo breman.

Lenn a ra ive cals liziri scrivet gant tud a lavare e oa bet græt cals traou e meas ann hent, egis ordren voti evid Bertrand dindan poan da goll ho flass, mæs ann dra-ze n'e ket pec'het pa vez græt evid eur Potr a gleiz. Evid ann autrou De Mun avad a so bet tamallet dezhan egis eun torfet bras rag m'ho devoa lod eus ann dudchentilou bras roët urz d'ho merourien da voti evithan. Couls evel ma oa bet kemeret *evid mad*, a enep ann autrou De Mun, testeniou ar re a lavare ho devoa *clevet digant ar re all* ar pez a lavarent. Mæs aman ar seurt testeniou-ze ne dalvezont mui netra a enep election Bertrand. Atau ar memes tra : ar pez so du, pa vez hano d'eus electionou eun Depute eus ann tu dehou a vez en eun taul-count guenn-cânn ma vez hanô eus election eur Potr a gleiz.

Erfin, caër ho deus ann autrou Robert Mitchell hag ann autrou Cazeaux lavaret, ann Deputeet a lavar eo bet græt election ann autrou Bertrand Milcent ha setu unan muioc'h evid ann tu cleiz. O kenderc'hel evelse Gambetta ne zaleo ket cals abars cahout ar 400 Depute a lavare a vije bet casset d'ar Gambr gant ann Electourien.

D'ar sadorn 7 a viz Kerzu, kerkent ha m'en em gav ann Deputeet e Versailles ann autrou Cuneo d'Ornano en em glemm oc'h ar ministr rag n'eus ket bet roët conje da verza eur gazeten goude ma oa bet roët conje d'he moulla. Ar ministr a lavar n'e ket ar memes hini a oa bet goulennet conje evithi hag ann hini a so bet e guirionez moullet.

Marteze avoalc'h, me n'ouzoun ket : mæs neuze, ma ne fell ket d'ar ministr e ve græt goab (ha ræsoun en deus) ous ar c'houaruamant, perag lezel neuze ober goab ous ar Relijion hag ous ann traou sacr ? Pe guir e hell difenn guerza lod eus ar gazetennou-ze, ec'h alfe ive difenn guerza ar re all ha ma n'her gra ket eo abalamour ma plij ar gazetennou-ze dezhan.

Goudeze ann duc Decazes a zifenn he election en neubeut comsou : Albert Joly ne d'e ket cals muioc'h amzer o respount dezhan ha pa ier da voti, he election vez torret gant 338 mouez a enep 49. Remerket so bet pa oa oc'h en em denna cuit n'en deus den astennet he zorn, na lavaret kenavo dezhan.

Eun election all a deu c'hoas da c'houde, hini Paul de Rémusat evid *Muret* (Haute-Garonne). Heman a ioa oll potret ar c'houarnamant a du ganthan ; mæs petra ra-ze ? eur potr a gleis eo, rag-se n'e ket pec'het labourat evithan. Evid lavaret ar virionez, ouspen bloas so, e oar o prepari he election. A veac'h ma oa bet hanvet ann autrou Niel ha pa oa kæstion choas unan benag evid kemer plass ann autrou Grevy en naovet loden eus Paris, unan benag a ginigas Paul de Remusat mæs ker buhan Gambetta a repontas : « Paul de « Remusat a vezo hanvet adarre e *Muret* rag ann « autrou Niel a vezo torret he election da benn « eun neubeut devejou. Arabat eo dezhan eta « dond da c'houlenn moueziou electourien Paris ; « *Muret* a vezo evithan.

Ann autrou Lenglé a eneb ous ann election-ze ar guella ma ze possubl dezhan hag a ziscuez pegement a ræsoun so d'he zorri, petra benag, emezhan, kement-se oll ne viro ket ous potret ann tu cleis lavaret eo bet græt mad, mæs evid ar vro eo e fell dezhan discuez petra so bet græt.

Paul de Rémusat goudeze a zifenn he election (he vir eo) hag a fell dezhan discuez n'eus netra guir d'eus ar pez so bet tamallet gant ann autrou

Lenglé. Ne oa ket red dezhan kemer kement all a boan. Hag hen dije græt cant gueich muioc'h c'hoas ne vije ket bet torret he election. Kense caër en deus ann autrou Fauré dont da sicour ann autrou Lengle evid enebi ous ann election, Cyprien Chaix ann hini en deus græt histor election Paul de Remusat a lavar n'eus bet morse election græt gant muioc'h honestis eget hounez ha potret ann tu cleiz a lavar evelthan ha setu disclæriet mad eun election a ioa meur a raæsoun d'he zorri.

Dilun 9 a viz Kerzu ann Deputeet goude beza clevet lenn histor election ann autrou Reille evid *Castres* a lavar eo bet græt mad: hini ann autrou Sentenac (eur potr a gleiz) evid *Saint-Girons*, hag hini Alfred Girard (eur potr a gleiz adarre evid *Valenciennes* (eil loden). a vez disclæriet græt mad, hag ec'h anavezer Sentenac hag Alfred Girard evel Deputeet.

Goudeze ann autrou Louis Le Provost de Launay hag ann autrou comt Colbert-Laplace ho deus græt ho fossubl evid lacaat ar Gambr da voti eun dra benag peb bloas evid sicour ar famillou ezomec pa vezo galvet ann tad d'ober he 28 devez, mæs n'ho deus ket allet cahout ar pez a c'houlennent : lavaret so bet dezho ec'h helle peb commun sicour he re en eur lacaat cresc var ar c'hargou.

Evid achui ann devez, e voter eul lezen, a lavar penaus, evid ann electionou, ne vezo ket red mui cass d'ann Tribunal eur billet gant ann hano pe ann hanoiou, egis ma zigoues evid electionou ti-kear, d'eus ar re so o c'houlen moueziou. Ar billet-ze a dlie beza moullet da genta ha sinet goudeze gant ann hini a ioa he hano varnezhan.

M'eus aoun n'eus ket bet taulet morse cals evez ous al lezen-ze, rag sonj mad am eus da veza guelet evid eun election evid conseil ann ti-kear e oa bet ann tu gounit gant eul listen a ioa varnhi hano pemp pe c'houec'h, n'e ket hebken n'ho devoa ket sinet al listen-ze, mæs ne vouient ket memes e oa ho hanô varnhi hag e oant bet evelse hanvet heb goud dare dezho.

Dimeurs 10 a viz Kerzu goude beza votet d'ar red eur guchennat lezennou bihan evid creski ann octroi var ann Odivi ; goude beza votet 15,000 scoët evid scol ann Apotikerien; 1,100,000 evid sicour ar re so bet revinet gant ann dour beuz ha dressa ann henchou so bet diranvet gant ann dour-ze ; goude beza lavaret e oa bet græt mad ann dispignou ordrenet gant ar C'honseil bras er c'heit ma oa ann Deputeet e vacansou : ann autrou Dréolle a c'houlen digant de Marcère petra rai d'ar gazeten *la République* a vez moullet en Departamant *Pyrénées-Orientales*.

Ar gazeten-ze he deus græt injur da unau benag eus ar re a so e penn ar Gouarnamanchou all. N'ouffen ken lavaret deoc'h oc'h piou he deus clasket affer, na petra he deus hi lavaret, mæs goud avoalc'h a ran ho deus mæz ar Radicalet d'eus ar pez a so bet scrivet ganthi rag ne fell dezho, a bris ebet e ve roët da anaout d'ar Gambr ar pennad-scrid-ze.

Ar ministr a respont ez eus bet casset ar scrid-ze da Gannad ar vro-ze hag e vezo græt ar pez a c'houlenno heman,

Breman e teu election ann autrou Reille evid *Castres*. Ann diou gommission ho deus evesseat ous ann election-ze, a c'houlenn e ve anavezet evel græt mad, mæs ar Radicalet a c'houlen e ve torret hag eo ar re-man a c'honnezo. C'hui velo.

Ann hini en deus græt histor ann election eo an hini a sav da genta evid goulenn e ve lavaret eo bet græt mad election ann autrou Reille ; var he lerc'h, Gatineau a c'houlen e ve torret. Etre cals traou all a so goest da ziscues anat deoc'h petra eo ann den. Setu aman ar pez a lavar :

« Er mintin-man so bet scrivet deomp dre ann « telegraf da lavaret penaus ma ve disclæriet ann « election-ze evel græt mad e ve eun dudi vras « evid ar Glericalet, hag eun taul a zizesper evid « ar Republicanet.

« Ar velei en! (atau ar memes son) ho deus re« fuset ann absolven d'ar re ne felle ket dezho « voti evid ann autrou Reille.

Ann autrou de la Bassetière. — Pa lavarer traou evelse e renker rei ar breuven.

Gatineau. — Setu aman petra en deus lavaret mab unan eus ar re a so bet græt ann injur-ze dezho. — hag e lenn d'ann deputeet ar pez en devoa dija lavaret eun neubeut araug.

Ann autrou de la Biliais. — Ne gredelec'h ket lavaret kement all dirag ann dribunal ! —

Credi avoalc'h a ran ; re ger a goustefe dezhan marteze ; mæs pa n'heller ket goulen cont dirag ar Justis d'eus ar pez a lavaront e Cambr ann Deputeet, ec'h hellont lavaret heb aoun ar pez ho d'eus c'hoant.

Gatineau a damall ive d'ar veleien beza labouret ar muia ma hellent evid ann autrou Reille ha persoun Mazamet, emezhan, a so bet hanvet Escob evid he recompansi.

Ann autrou Reille a respont anezhan :

« Lavaret a so bet deoc'h en devoa ann autrou « person parræs Berlats reüset ann absolven d'ar « re n'ho devoa ket votet evidoun : Ne anavezan « kement-se nemet abaoue 3 devez hebken ha « breman ez eus, em bro me, re a erc'h var ar « meneziou ; n'am beus ket allet goud va unan « petra so guir e kement-se na cass va unan den « ebet d'eus va fers da c'houlen digant ann autrou « Persoun petra a alfe respount d'ar pez a da« maller dezhan : hogen be meus aman eul lizer « digant unan eus ar re a ioa ebars en Ilis o « chilou ar sermoun ar sulvez-ze, hag ann Autrou « Persoun n'en deus ket lavaret e tisnac'hfe ar

« sacramantchou d'ar re a iafe a enep din. Ar « pez a ouzoun mad tre eo, penaus evid ann « absolven ha kement tra a ve lavaret e coëssion « ar belec a so sarret-clos he c'hinou ha dre-ze « var ar poënt-ze neus fors petra ve tamallet dez- « han hag e ve ar brassa gevier ne alfe lavaret « na ia na nan.

« Evid ann autrou Persoun Mazamet, guir eo « e bet hanvet da Escob, mæs ne oa ket e mare « ann electionou, pell araug a ioa. Abaoue eun ne- « beut mad a vloaveziou, ann autrou Caraguel a ioa « bet kinniget d'ar c'houarnamant gant he Ar- « c'hescob, mæs pa oun bet hanvet Depute e ioa « 3 bloas dija abaoue ne oa mui e Mazamet. »

(Peus nemet guelet peger guir eo ar pez a damall ar Radicalet d'ann Deputeet eus ann tu dehou.)

Ann Autrou Langlois (d'eus ann tu cleiz gouscoude) a deu da c'houde da bedi ar Gambr da lavaret eo bet græt mad election ann Autrou Reille, mæs coll a ra he boan hag ann Autrou Reille, petra benag m'en deus bet 8,000 mouez muioc'h eget egile, a so casset d'ar gear.

Ann nemorant eus ann deis a vez implijet o chicana etre ar re a fell dezho e ve barnet doc'htu election Morel evid ar *Puy* (Haute-Loire) hag ar re a lavar penaus, pa ne oa ket merket devez dezhi evid hirio ne heller ket hen ober, e renker gortos ar Sadorn egis ma oa bet lavaret kent, pe da viana ar Iaou. Cals comsou ve lavaret ha cals amzer collet evid netra, rag pa c'houlen ar Radicalet mond da voti ar Presidant a renc lavaret n'eus ket mui Deputeet avoalc'h er Gambr, e renker gortos ar Iaou abars mont hirroc'h. Potret ann tu cleiz a lavar neuze :

Guelloc'h e ve achui ann affer doc'htu neuze: der Iaou ne ve mui nemet voti, mæs ar Presidant a respont : Der Iaou pa vezo travoalc'h a dud aman ec'h helloc'h ober ar pez a garoc'h, mæs hirio ne hellit ober netra.

Re ann tu cleiz a so droug ennho mæs caër ho deus e rencont plega.

D'ar iaou 12 a viz Kerzu goudê beza votet eun neubeut lezennou bihan e teuer adarre da election Morel evid ar *Puy* (eil loden) (Haute-Loire).

Ar Presidant en deus bet eul lizer digant Turigny ann hini en deus græt histor ann election-ze da lavaret gortos c'hoas abars evessaat outhi rag n'e ket iac'h anezhan. Mæs Morel a fell dezhan e ve barnet doc'htu hag ez er dezhi ractal.

Ann autrou Comt de Bouville oc'h enebi outhi a lavar ne c'houlen ket e ve torret mæs heb ken e ve græt eun enclasc, ma vezo anavezet ar virionez eus ar pez a lavar.

Henchou so bet græt e profit ar re oa a du gant ann autrou Morel.

Ar re a vote evithan ne renkent ket ober ho devejou hent. Lod eus ann electourien a ioa evid ann autrou de Kergorlay n'ho deus ket allet voti. Merket a ioa var ar c'hahier e oant bet, ha pedal ne oa ket guir ; ha pa ho deus clasket lacaat merca var ar *proses-verbal* ar pez a ioa bet græt dezho ar mear en deus respontet n'en devoa ket amzer : roet so bet en he hano calsic arc'hant n'e ket d'ar beaurien, mæs d'ar re a helle ar guella gounit mouezіou dezhan. Eur soudard coz so bet lavaret dezhan e colfe he bension ma ne iafe ket a du gant ann autrou Morel (ann dra-ze n'heller ket hen ober) ha p'en deus scrivet d'ann deputeet d'en em glemm ar mear n'en deus ket fallet assuri e oa hen e guirionez en devoa sinet al lizer-ze. Al lezen a oblij ar mear d'hen ober mæs heman a lavar n'her grai nemet goude beza lennet al lizer, ar pez ne selle ket outhan : roët so bet guin da eva, ha da gass soken gantho, d'ar re oa a du gant ann autrou Morel.

Pa ie ann autrou Morel en eun tu benag, e vije græt dezhan eun digemer eus ar re vella gant potret ar Chouarnamant hag ann oll a helle ober ar pez o doa c'hoant, mæs pa ie ann autrou de Kergorlay kement serjant polis a ioa e kear a ie da redec var he lerc'h hag a veac'h ma oa æt cuit e vije græt eun enclasc da c'houd petra en devoa græt ha petra en devoa lavaret. Kement a lavaran a so guir, ma ne gredit ket, græt eun enclasc hag e veloc'h mæs ne livirit ket eo bet græt mad election ann autrou Morel, dreist oll pa n'en deus bet nemet 400 mouez benag muioc'h eget ann autrou de Kergorlay.

Jules Maigne ha Morel a respont d'ann autrou comt de Bouville n'en deus græt nemet lavaret gevier mæs ne fell ket dezho gouscoude e ve græt enclasc ebet. Lepère, eil da vinistr ann afferiou diabars ar vro a gan a du gantho : kense ann Deputeet a gleiz a lavar eo bet græt mad election Morel ha setu hen Depute !

Goudeze ann Deputeet a lavar n'en em assamblint mui ken ac'han ma casso ar Presidant kelou dezho.

Labour avoalc'h so d'ober mæs n'int ket nec'het gant al labour ; ar pez ho deus c'hoant eo mont peb hini d'he vro da lacaat henvel, mar ghellont, senatourien Radicalet. Plijet gant Doue ne alfent ket dont a benn eus ho zaul !! A.

Marvaillou goude Gousperou.

IAN HE VAM, AN HERMIT, LAURANS, LOUIS VIAN, PERIC.

(Kendalc'h.)

Louis vian. — Petra ! ann autrou Mermillod oc'h ober he brezegen ne lavare netra d'ar merc'het ! Ember, pa en em gavin, Louisaic, va greg ha merc'h Ian he Vam a c'houlenno kelou, sur avoalc'h, divar benn hor marvaillou.

Peric. — Ac'han ! Digass a rit din da sonj e lavare Escob *Genève* penaus Sant Leger a ioa bet luskellet gant eur vam santel he unan ha penaus ne gaver ket aliæs e buez ar zænt, hini a gement n'en de bet eur vam vad, eur vam devot. Eno ema tout, a lavare, hag e guirionez, emezhan, siouas d'ar bugel n'en devezo ket bet eur vam santel da furmi he galoun ha d'hen trei, abred, abred avad, varzu Doue hor Zalver hag ar Verchez glorius Vari hor mam, rag heb dale e cavo eur Gambetta benag var he hent pe eur mestr scol all benag eus an doare-ze evid hen diski da veza eun ailloun ha dre-ze da rei he vouez da eur Franmasoun benag pa vezo deut en oad da voti. Ec'h hallit cridi, an Escob ne lavare ket an traou ker freaz-ze, mæs ni n'eus ket a deil en hon daoulagat, hag e velomp sclear petra sinifi ar c'hoant dispar-se so deuet dezho en eun taul da soursial d'oc'h ar vugaligou.

Laurans. — Astafo, Peric : n'e ket enoui eo a reomp : Mæs, ma c'hedomp re, e vo coulmet ar mor endro da Gallot hag e rankimp loja aman. Ar re all er gear a vezo neuze nec'het ganeomp.

Peric. — Ian, discargit eur bannaik eta neuze: da c'hressa ar c'hillourou ma'z ai ar rojou buhan endro : eur bannaik bihan avad, pa lavaran. Mad. Trugarez. Crogomp er fouet ha iaô adarre.

Goude kreisdeis, da ziveur, e commansas ar gousperou gant musik : da deir heur ar brocession ; mæs houman ar brocession-man he deus græt eun hent ne oa ket bet heuliet pell so. Lavaret am eus deoc'h e reas Sant Leger eur brocession tro var dro da vogeriou kear abars en em livria d'he enebourien : Ma ! ann hent-ze eo he deus græt da c'houde 1,200 bloas ar brocession-ma ive.

Relegou ar Sant a ioa douget var skoajou eis missionner iaouank d'oc'h Obladet ar Verc'hez zinam. E kenver an or a zigoras evid lezel an Escob santel da vont d'ar verzerenti e ioa bet savet eun delten vras kempennet eus ar vraôa : Eun dudi a oa guelet kement all a Eskibien renket hag asezet e kenver ar bobl. Neuze eun escop a savas ; Escob *Troyes* : eun den huel ha fourmal ; eur vouez dezhan evel mouez ar goagoumor.

An dud a lavare : Oh ! nag hen so kaër an Escob-ze ! Ne allier ket miret da sonjal e tlie beza sant Leger eun den evelse, rag an histor a lavar e oa bras, leun a lokans hag he c'henet dispar. Escob a *Troyes* lavaras penaus 1200 bloas n'e ket eun amzer goal hir, rag en eur lakaat penn-oc'h-penn 15 den a bevar ugent bloas, ha ne ve ket diæs ho c'haout, ez afer da amzer sant Leger. Me suppos, emezhan, e c'houlenfe an den koz da dosta deomp d'an hini koz da dosta da sant Leger petra erruas en he amzer, heman a lavarfe : em amzer-me ez eus bet eur brocession dre an hent-man ; er brocession-ze ive ec'h en em gave sant Leger, mæs n'oa ket c'hoas he relegou, hen he unan a ioa e creis ar bobl ! Mæs hirio pebes laouenedigez ! ha neuze pebes melconi !

Ian he Vam. — Ne ies ket da gonta deomp tout ar sarmoun, va fotr.

Peric. — Hen ober avoalc'h a rafen, panefe ema erru ar mor. E chui a reas en eur lavaret e teu breman var gear Autun enebourien ar Relijion gatolik, ha dre-ze enebourien an Escob : mæs mar teu eun Ebroïn nevez da daga kear Autun, e cavo aman successor sant Leger, eun Escob a harpo beteg ar verzerinti, evid silvidigez an eneou a so fiziet ennhan. Evid echui, Escob *Troyes* a grias : *bevet sant Leger !* — An oll e respontas : *bevet sant Leger !* Hag hen adarre : *bevet an otrou 'n Escob Perraud !* hag an oll ker buhan : *bevet an otrou 'n Escob Perraud !*

N'am beus ket lavaret deoc'h e rea Musik an navet var 'n ugent a linen beb eil gant ar c'haneurien. Ar re-man a ioa bet choazet etoues ar veleïen eus an Escobti brudet dre ho mouez vraô.

Dre ma 'z eamp ne gavemp var hon hent nemet canevedennou caër ha decoret eus ar brava, nemet fleur ha curunennou. En em gavet ar brocession en Ilis catedral, an Otrou 'n Escob d'eus Autun a isplicas da eur bobl heb niver a leunie an Ilis hag a renke eur gals anezho chom er meas e tâl an doriou, evid petra e oa bet græt ar gouel-ze. Trugarekaat a reas an Eskibien hag he bobl ; assuri a reas e roje he vuez, laouen, evid diten an eneou fiziet ennhan. Goudeze ar c'hardinal d'eus Rouen a roas ar Venediction. D'oc'h an noz ar gear oll a oe sclærijennet, hag an dud a tremene sioul dre ar ruiou evid guelet eun dra ker caër, ma vije sonjet e oa chenchet ar gear oll en eun Ilis vras pe kentoc'h en eur gouent.

Louis Vihan. — Setu a ziskouez ne ket prest Gambetta hag he genseurt da vouga ar Relijion ebars ar Frans.

Peric. — Me so var bouez dimezi. Ma ! mar plich gant Doue beniga va eured ha reï din bugale, me a savo beleïen, kousto pe gousto. Sac'h an dien ! m'am be an eur, ia, m'am be ann eurvad da velet va mab o lavaret he offern genta, ne ve ket kar ar Roue din.

Laurans. — N'e ket darbet da Eskob Autun dont da Arc'hescob da Roazon ?

An Hermit. — Eo ! mæs dre ma-ze niz bihan da Santes Mac'harit-Mari, bet gueichall seurez e couent ar Visitation e *Paray-le-Monial* en Escobti Autun, an otrou Perraud en deus bet conje digant ar Pab da chomm e Autun.

Ian he Vam. — Niz bihan, han ! a livirit !

An Hermit. — Ia, d'oc'h lignez breur ar san-

tes e tisken.

Ian he Vam. — Mad ! hag an otrou'n Escob *Troyes* ive 'ta, kement ha piou eo, a livirit, pa ze guir eo ker bras-ze ?

An Hermit. — Me am beus clevet o counta penaus p'edo e Rom ez eas dindan an *toise* a verc eno ment hor Zalver Jezuz-Crist hag ez eo kasimant ken huel, mæs ne ket tre, Evelken tost c'huec'h troatat huelder en deus. Ha pa 'momp gant ar gaus-ze, e lavarer n'eus ket bet cavet c'hoas den all ebet a gement en deffe just ment hor Zalver.

Ian he Vam. Penaus ec'h heller goud ment hor Zalver diana ?

An Hermit. — Dre an hed a so etre an toullou tachou græt e koat ar groaz, dre revelasionou roët d'an eneou santel ha dre ar pez ho deus lavaret ann eil rummd'egile hag a so bet atau dalc'het ar sonj anezhan en Ilis, rag ec'h hellit cridi : a viskoas ez eus clasket goud kement a apparchant oc'h Jezus hor Zalver.

Ian he Vam. — Petra dime ! Peric, daoust ha dont a helli dissul adarre goude ar Gousperou, da varvaillat ganeomp !

Peric. — N'e ket lavaret, rag evel a ouzoc'h me so var bouez dimezi gant Jaketta an Ti-soul, hag eno ive e vez mal cahout ac'hanoun da varvaillat.

Ian he vam. — Ma ! egis a giri. Chui diana, va zud a deuio. An Hermit a gounto deomp divarbenn Paris hag hon devezo plijadur.

Lanrans. — Doc'htu goude Gousperou e kemerimp hent Callot.

Ian he vam. — Te, Louis vihan, digass mar g'hellez Louisaik ganes ive va fot. Mall em beus da velet va merch.

Louis vihan. — Diæs e vo dezhi dont, rag Jannik hor potr a so goal vihanik hag eur brevet eo, sod eo gant he vam.

Ian he Vam. — Allo ar banne diveza. Iec'hedou tud vad !

An oll. — Iec'hedou ! Iec'hedou !

Laurans. — Allo ! tân var ar c'herniel, potret, ha baleomp.

Louis vihan. — Bonheur hon do ma ne goulm ket ar mor endro da Gallot abars ma vezimp var aod Carantec.

An Hermit. — Itron-Varia Callot ra ho tiouallo a beb danjer !

Ian he Vam o serra an or. — Kenavo, bugale ha bennos Doue varnoc'h. J. M. C.

KELEIER ANN ESCOPTI.

Ann autrou Cozanet, person ann Itrôn Varia Carmez e Brest, a so maro e Brest, d'ar 14 eus ar miz-man.

Unan benag all a lavaro peu seurt servichou en deus rentet d'ann Escobti epad eur vuhez hir ; me, ne fell din cahout sonj er moment-man, nemet eus he vadelez.

Er c'heit ma e bet er Seminer bras e Kemper, Professor pe Superior, ez eus bet en ti-ze eun niver bras a c'hloër iaouanc. Neubeut eo ar re n'ho deffe ket bet eun testeni benag eus he vadelez hag eus he garantez.

Evidoun-me, na hellin morse ancounec'haat ar pez oll en deus græt evidoun ; ha, pa n'hellan ober ken breman, evid discuez dezhan va anaoudegez vad, nemet he sicour gant va fedennou, e pedin a greis-caloun evithan, evel m'ho pedan ive oll d'hen ober.

DE PROFUNDIS. A.

KELEIER.

Lenna a rer gazeten Radical *Le Voltaire* :

Assuri a rer deomp en deus c'hoant ar C'honseil Bras, barn araug ar 5 a viz Kenver, kement clemm a so bet douget beteg ennhan gant ar Relijiuset a so bet tennet ar scoliou digantho.

Ann Autrou Bardoux a heller lavaret n'en deus ket gouezet petra rea pa en deus respontet en daou viz kenta ous ar c'honseil o c'houlenn ar paperiou diganthan, rag peurvuia ar paperiou-ze ve dalc'het 8 ha 10 miz. Rag-se sur eo da goll. Gouscoude, ma ve torret er mare-man gourchemennou ar Brefedet ho deus lakeat mistri-scol tud ar bed e plas mistri-scol relijiuset, ar setans-ze a alfe poueza cals var speret electourien ar senatourien. Dommach eo n'en deffe ket ann autrou Bardoux sonjet e oa en he c'halloud miret oc'h kement-se. —

Evesait madi: ar *Voltaire* eo en deus lavaret kement-man. Traou a c'houlen evelken : miret ne ve rentet ar justis, evid ma ve græt electionou guelloc'h eus he zoare ! Mad avoalc'h.

Goassoc'h goas e ia atau ar Radicalet a enep ar scoliou renet gant Relijiuset. Keit memes e fell dezho mont ne hell ket ar gazetennou Republicanet chomm heb en em glemm. Setu aman ar pez a lavar *Le Soir* divarbenn kement-man.

« Goassaat atau a ra ar brezel a enep ar Reli-
« jiuset. En daill, peb tra so mad evid enebi
« outho.

« Set' aman petra en deus græt dimeurs con-
« seil ann ti-kear e Lyon.

« *Oc'h evessat, emezho, n'omp ket oblijet*
« *gant al lezen da baëa evid tomma ar scoliou*
« *renet gant ar Relijiuset,*

« *E lavaromp ;*

« *Ne roimp guennec ebet evid sicour tomma*
« *ar scoliou-ze.* »

« Rag-se eta, ar vugale a renco digass keuneut
« ganto pe scornat. Alo ! alo ! sitoïanet, conseil-
« lerien Lyon, ancounec'heat hoc'h eus eta unan
« eus geriou ar Republicanet ? *Oll breudeur ;*
« ma n'hoc'h eus ket; perag beza ken didruez ous
« ar vugale paour-ze ?

« Mad eo merca aman n'e ket guir ho digare,
« rag certen eo ha n'eus netra suroc'h, e rene
« peb commun, hervez al lezen, tomma ann oll
« scoliou, hag e vent renet gant Relijiuset. »

E Brest evel e Lambezellec, ar Radicalet a so peget ar gounnar ennho abalamour d'ar goulenn, græt gouscoude hervez al lezen, gant ar *sitoian* (int eo a ro dezhan ann hano-ze) Sagot d'ar Chonseil ann ti-kear e Lambezellec.

Ar *sitoïan* Sagot, etoues ar Freret, Frer Concordius, gueichall eil mestr-scol er Peul-Ru, ha lakeat er meas eus ann ti-scol a enep ann oll guiriou hag ann oll lezennou en deus disclæriet da Vear Lambezellec ema e sonj digorri e Kerinou eur scol libr en eun ti d'ann autrou Beurrier.

Evel ne vanc netra dezhan d'eus ar pez a c'houlenn al lezen digant ar re ho deus c'hoant digorri tiæs-scol, ne ouzeur ket penaus e ve allet miret outhan. —

Sell 'ta ma teufe Dumarest da dorri heman ive rag m'en deus manket a respect dezhan ! Eh ! eh ! ne ve ket fall ar sonj-ze ! Mæs ar Prefet en deus muioc'h cals speret evidomp ha pell so m'ervad eo deut ar sonj-ze dezhan.

Hogen, eun dalc'h benag a so marteze o viret outhan d'ober he volontez, rag ne alfe den er vro lavaret n'en deffe ket a volontez vad !

(Impartial).

Varlerc'h ar Freret, ar Seurezet.

REPUBLIC FRANCES.

Prefectur ar Finistere.

Ni Prefet ar Finistere,

Hervez lezen ar 15 Meurs 1860 ;

Hervez ar gourc'hemenn 7 Meurs 1851 ;

Hervez al lezen 14 Even 1854 ;

Oc'h evessaat penaus ann Itron Eugénie Abalain, etouez ar seurezet, seurez Athanasie-Marie, GUEICHALL mestrez-scol ar gommun e Poullaouen, n'eus ket fallet dezhi senti ous gourc'hemenn ar Prefet a lavare e renke en em denna d'eus ar scol a ioa bet fiziet ennhi, evid rei ar plass da eur vestrez-scol eus ar bed ;

Oc'h evessaat, penaus, pa e deut ar Mear da gass dezhi ar gourc'hemenn-ze ha d'he fedi da senti doc'htu o lezel ar plass libr evid ar vestrez-scol a ioa bet hanvet en he flass, n'he deus cavet da respont nemet ar c'homsou-man : me so aman dre urs va superioret ha dre ners eo e rennoc'h va zenna ac'han ;

Oc'h evessaat he deus roet eun henvelep respont da souprefet Castellin deut di da ziscuez dezhi he dever ha lavaret dezhi cahout muioc'h respect evid ar re ho devoa galloud varnhi, hag a so bet red evelken gervel ann Archerien da zont a benn anezhi rentet ma oa hardissoc'h o velet, (goal exempl spountus !) ar veleien ha conseil ann Ilis a du ganthi ;

Oc'h evessaat penaus ar Relijiuset evel mistri-scol ar gommun, couls hag ar Vistri-scol all, tud ar bed, a so dindan galloud ar Prefet ha m'en deus heman ar guir d'ho lacaat oll da gahout respect evithan dre gement moïen a ro dezhan al lezen ;

E C'hourchemennomp :

Ann Intron Abalain, etoues ar seurezet, seurez Athanasie-Marie, gueichall mestrez-scol ar gommun e Poullaouen, a so hag a vezo torret da viken evel mestrez-scol.

Kemper 8 a viz Du 1878.

Ar Prefet,
DUMAREST.

Evid assuri eo henvel ar c'hopi-man ous ar paper deut eus ar Brefectur :

RIVOAL : *Mear Poullaouen.*

Var ann acta-ze ne alfemp lavaret deoc'h nemet ar pez hoc'h eus dija lennet er gazeten a roe deoc'h da anaout eun henvelep acta casset d'ar Frer Camerin. Rag-se m'ha peus c'hoant gouzout petra sonjomp anezhan : lennit ar pennad-scrid-ze.

Eur setans douget gant ar c'honseil Bras d'ar 6 Kerzu he deus lavaret ne oa ket mad ar pez en devoa græt conseil Prefectur Kemper o torri ann electionou kenta evid conseil ann ti kear a ioa bet græt e Cleder er mis kenver diveza.

Re Gleder ho devoa douget clemm, mæs Prefet ar *Finistère* heb gortos petra lavarfe ar Gonseil Bras en devoa ordenet ober electionou nevez a ioa bet torret evel ar re genta. Eun drede gueich ar Prefet a ordrenas ober electionou adarre mæs o velet e oant henvel ous ar re oa bet græt ann diou veich kenta. ar Prefet a chomas e peoc'h ha mad a reas pe guir ne oa bet talvezet da netra dezhan beza torret mear Cleder.

Ocean.

Peur e casso breman Dumarest ar c'helou mad-ze da Botret Cleder ?

Gouzout mad e vouiemp, eme *le Petit Breton* d'eus Guenet e oa tec'het cuit ann autrou Gilles noter e *Baud* : mæs ne felle ket deomp lavaret ger d'hol lennerien d'eus ann affer drist-ze betec

goude mad tre petra oa c'hoarvezet. Hirio ec'h hellomp lavaret deoc'h ema ar Justis o clasc he baca.

Eur c'holl bras eo evid ar Radicalet ebars arrondissamant Pondivi. Discuezet mad en deus he santimant pa so bet græt diou veich e daou vloas eun enclasc a enep ann Autrou Doue d'hor zicour, deomp d'ann Ilis gant santimanchou eus eur feiz crenv ha nerzus, chilaouomp gant evez mouez ar mabic Jezuz ha dalc'homp bepred sonj eus he gentelliou caër en he chinivelez humbl, paour ha poanius.

1° Ober a ra scol : d'an dud otus, lorc'hek, faeüs hag ourguillus, a glask bepred ober ho mistri, ha sevel dreist ar-re-all, ha n'o deuz nemet disprijans evit ho nessa. Penaos e c'halfe an den dizesk ha dinerz beza fea gant-han soubla, plega ha senti, pa vel Roue-bras an Env hag an douar o plega d'he grouadurien, o senti ouz an oll, hag o vervel dre garantez evidomp, var eur groas mezus?

2° Ober a ra scol : d'an dud pinvidik, d'ar re a laca ho fisians e madou an douar, ha ne velont netra en tu-all d'an danvez. Jesus, en he c'hinivelez paour, a ziskuez d'ez-ho pegen dishiant int, pa'z-eo guir e ra fea var ho danvez, hag e tisprij ho madou. Red-mâ eo'-ta ne dalvezfent nemeur a dra dirag daoulagad eun Doue ; pe guelloc'h, red eo lavaret ez int eur zamm, eur beac'h a flastr an den, a vir out-han da vale varzu he vro an Env, el leac'h ebken m'e-mâ ar guir vadou, ar re ne dremenint biken.

3° Ober a ra scol : d'an dud paour hag ezomek, d'ar re'ze ken techet, ken douget da glemm, da vurmuri, da c'hrosmolad, en ho dienez. Mab Doue, ar Furnez eternel, en deuz choazet ho stad, a zo ganet c'hoas paouroc'h eget ar re baourra. Dre-ze en deuz discuezet e plij calz ar baourentez da Zoue, da viana ar baourentez a-spered hag a galoun ; hag e mâ,eno,hent ledann, hent bras ar barados.

4° Ober a ra scol : d'an dud a zo er bed-mâ dianavezet, dilezet, goapeat, disprizet, heskinet, persecutet, ankenniet ha bresset dindan treid ar re-all. Jesus a zo bet he-unan persecutet, disprizet muioc'h eget nicun. Taolet eo bet er meaz euz he vro, goude ma voa bet red, diagent, d'ezhan goulenn digant anevaled al lojeiz negave ket etouez an dud, nag en diveza, en disterra hostaliri pe davarn, er gear a Vethleem !

5° Ober a ra scol : d'ar re ne glaskont nemet ho eazamanchou, var an douar, d'ar re a zaotr, a labez ho izili hag ho spered dre ar plijadurezou mezus. Jesus, o c'houzanv kement ha ken abred en he izili keaz ha kizidik, a c'hoanta gualc'hi lousdoniou, uduriach, falloniou an dud ; ha diskuez an istim, pe ar stad, a ra d'euz ar votesti, ar burete pe ar glandet. Lavaret a ra'-ta d'an oll bec'herrien, dre c'hinou sant Ogustin : Clask a rit eur blijadur verr ha mezus, hag a denn d'he heul eur boan diremed, poan scrijus ha peurbadus an Ifern ! *Momentaneum est quod delectat, æternum quod cruciat.*

Ia ! Craou Bethleem a zo eur gador-brezek ar vella ; ha ma ne lavar ket, eno, ar prezeger Jesus comzou dudius evit an diou-scouarn, kement a velomp en dro d'ez-han a gomz en he leac'h, hag evit han : ar riou, ar goanv, an daelou, an dienez, alan al loened a toma he izili goanik, ar c'havel paour, pe an dournad colo, an truillou, ha muioc'h c'hoas an traou a vank d'ezhan ! ! !

O Jesus, hor mignoun hag hor skuer, roit d'eomp nerz da vale var ho roudou santel. Creskit hirrio enn-homp ar garantez hag an anaoudegezvad. C'hoant-bras an deuz da enori guelloc'h, iviziken, mister ho kinivelez hag ho pugaleach santel, var an douar, evit gallout, eun deiz, guelet ac'hanoc'h-leun a nerz, a c'hened hag a c'hloar, en ho Rouantelez dudius ! ! ! Evelse bezet great !

I. M. P.

Mar d'e guir conchen ar re goz.
Erc'h kent Nedelec
Teil d'ar segalec,
e vezo dru ar segal er bloas-man.

Evid lavaret ar virionez ezomm bras en devoa cahout eun dra benag d'he lacaat da greski rag e meur a blass ne oa ket c'hoas deut er meas hag e oar dija commanset da gahout aoun ne vreignfe. Evid ar c'herc'h e lavarer ar memes tra e cals plassou.

Doue, me chans a sello a druez ouzomp her goulen a reomp bemdez diganthan : *Roit deomp hor bara bemdeziec.*

A.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

Nedelec.

Pa resetoc'h ar gazeten-man e vezo 1878 bloas abaoue ma ziskennas ann ælez eur ar Barados da lavaret d'ar Bastoret e oa ganet dezho eur salver e Bethleem ha beb bloas abaoue hon deus græt ar gouel eus ann devez-ze ker caër : D'ann heur ma oe ganet hor zalver Jezuz e caner Offern ar Pelgent mæs siouas ! Ar re oll a ve en Ilis d'ann Offern-ze na ziscuezont ket cahout evid mabic Jezuz ar garantez a so dleat dezhan.

Evid er bloas-man da vihana, o sonjal peger bras ezomm hon deus e teufe ann Autrou Doue d'hor zicour, deomp d'ann Ilis gant santimanchou eus eur feiz crenv ha nerzus, chilaouomp gant evez mouez ar mabic Jezuz ha dalc'homp bepred sonj eus he gentelliou caër en he chinivelez humbl, paour ha poanius.

1° Ober a ra scol : d'an dud otus, lorc'hek, faeüs hag ourguillus, a glask bepred ober ho mistri, ha sevel dreist ar-re-all, ha n'o deuz nemet disprijans evit ho nessa. Penaos e c'halfe an den dizesk ha dinerz beza fea gant-han soubla, plega ha senti, pa vel Roue-bras an Env hag an douar o plega d'he grouadurien, o senti ouz an oll, hag o vervel dre garantez evidomp, var eur groas mezus ?

2° Ober a ra scol : d'an dud pinvidik, d'ar re a laca ho fisians e madou an douar, ha ne velont netra en tu-all d'an danvez. Jesus, en he c'hinivelez paour, a ziskuez d'ez-ho pegen dishiant int, pa'z-eo guir e ra fea var ho danvez, hag e tisprij ho madou. Red-mâ eo'-ta ne dalvezfent nemeur a dra dirag daoulagad eun Doue ; pe guelloc'h, red eo lavaret ez int eur zamm, eur beac'h a flastr an den, a vir out-han da vale varzu he vro an Env, el leac'h ebken m'e-mâ ar guir vadou, ar re ne dremenint biken.

3° Ober a ra scol : d'an dud paour hag ezomek, d'ar re'ze ken techet, ken douget da glemm, da vurmuri, da c'hrosmolad, en ho dienez. Mab Doue, ar Furnez eternel, en deuz choazet ho

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 95). DISSADORN 28 A KERZU 1878.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... / Ar Morbihan..... / Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'eus ken Mestr, na ken Roue nemet hor Zalver Jesus-Crist.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar Gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken !

Dezhan lyez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat war ar gazeten.

Bloavez Mad !

Houman eo ann diveza gazeten eus ar bloas 1878.

Ar re oll a reseo *Feiz ha Breiz* a hell renta din ann testeni am beus atau clasket ober vad dezho.

Lod ho deus cavet n'her grean ket evel m'ho dije caret hen ober. Petra fot deoc'h ! Den ebet na hell rei nemet ar pez en deus, hag hervez ann talant en deus bet digant Doue.

Adalec ann devez ma oun bet carget eus ar Gazeten, emaoun o c'hortos e teufe eun all da gemer va flass, rag ne garfen netra guelloc'h nemet guelet o tont unan benag a rafe deoc'h eur gazeten, d'eus ann dibab, a ve lennet e *Guirionez* e kement leac'h ma comser ar brezonec. Ne gavan ket diæs compren e cavje eur re benag abec ennhi rag me va unan am beffe meur a dra da rebeich outhi.

Ne d'oun ket scuiz c'hoas oc'h he scriva, ha gouscoude laouen bras e venn d'ann devez ma ve casset kelou din ez eus bet cavet unan benag evid kemer va flass, rag neus fors piou a rafe, serten eo, guelloc'h evidoun.

Da c'hortos kemerit ac'hanoun egis ma oun.

Da fin ar bloas-man e lavaran trugarez deoc'h oll, lennerien ha scrivanerien, a garit kement *Feiz ha Breiz* hag e pedan Doue da rei deomp oll eur BLOAVEZ MAD !

Ra zeuio *Feiz ha Breiz* d'ober vad deoc'h, atau guelloc'h guell ; ra zeufoc'h oll d'he c'haret ha d'he skigna bepred muioc'h mui : ra zeufoc'h oll da veva e guir gristenien o pellaat atau d'eus ar pec'het hag oc'h en em renta dignoc'h-dign deus Parados Doue, setu eno ar bloavez-mad a zezir deoc'h a galoun vad,

Rener ar Gazeten.

A.

Kemper, 2 a viz Kerzu.

Breman, pa ho deus ann Deputeet kemeret vacansou evid eun tachat, n'eus tra da lavaret var ho fouez. Ar senatourien eo, a so breman a veac'h, oc'h evessaat ous ar Budjet.

Der Iaou 12 a viz Kerzu ho deus commanset ann examen-ze hag ann Autrou Chesnelong da genta a ziscuez penaus ne ia ket mad ann traou. Sonjal a rer cahout cals muioc'h arc'hant evid ne vezo ha var ann digare-ze e vez græt brassoc'h dispignou : pa vezo kæstion d'ho faea ne vezo mui cavet peadra evid hen ober hag e vezo red creski adarre ar c'hargou. Ma vije bet sur ann traou hag e peoc'h, neuze ne vije bet tra da lare rag gant ann amzer e vijer deut a benn da baea ann oll dle. Mæs n'eus ket fizians en amzer da zont : aoun so na alfe ar Radicalet ha Gambetta ober oll ar pez ho deus c'hoant, ha setu perag ne fiz den ober labourou bras, na lacaat cals arc'hant er meas evid ar c'honvers. Ma c'hoarvesfe d'ar re Ru cahout ann tu gounit, neuze ez afe cals falloc'h ann traou.

Ar ministret a so hirio hag a lez Gambetta da c'hoari he botr ne garfent ket m'ervad, emezhan, chomm a du ganthan en devez ma ve deut abenn eus he daul, en em denna cuit a rafent ha marteze e teufent a du ganeomp evid difenn ann urs vad hag ar vro, re zivezat siouas ! evid miret na ve tamallet dezho beza caus eus ar pez a c'hoarvesfe. Me da viana ne fell ket din e alfe den va zamall eus eur c'hement all. Rag-se oun deud da lavaret deoc'h e oac'h var eun hent fall hag e defec'h miret da genderc'hel oc'h he heulia.

Voti a rin evelken, emezhan en eur achui, voti a rin ar budjet, rag ne gredan ket ho deffe nag ann Deputeet, nag ar Senatourien ar guir d'hen refus, mæs abars hen ober ez eus bet falvezet din ober va fossubl d'ho lacaat da evessaat guelloc'h.

Varroy a respount anezhan eo d'ar 16 a viz Maë e renker tamall ma n'eus ket bet resevet kement a arc'hant e 1877 evel ma oa sonj da gahout. Goudeze e clasc discuez eo bet faziet ann Autrou de Chesnelong er pez oll en deus lavaret rag biscoas n'eus bet guelloc'h budjet eget abaoue m'hon deus ar Republic (nan, biscoas n'eus dis-

pignet muioc'h arc'hant!) ha ma zigouesfe eur bloavez benag ne ve ket a beadra evid paëa ann oll labourou, ar Republicanet ho deus furnez avoalc'h (Oh! la! la!) evid chana eun tam, gant aoun da greski re hon dle. —

Pa achu he brezegen eo diveza dija hag ar Senatourien a lavar gortos antronos abars kenderc'hel.

Der guener 13 a viz Kerzu ann Autrou Bocher o vont a du gant ann Autrou Chesnelong a lavar :

Pa vez græt peb bloas budjet ar bloas varlerc'h ne ouzeur morse tre pegement vo resevet na pegement vo dispignet. Kense ma ve c'hoant ober cals labour e lavarer e vezo marteze resevet cals ive, evid ma ve sense kement da reseo evel da zispign. Hogen c'hoarveout a hell hag e c'hoarvez, e ve aliæs resevet neubeutoc'h ha dispignet muioc'h hag e leac'h beza keit ha keit ann arc'hant dispignet e tigouez pa ier d'ober ar gont ez eus bet renket kemer dle evid paëa ann dispignou.

Evelse enn diveza bloaveziou hon deus ar gont eün anezho 1872, 1873 ha 1874 ez eus bet dispignet e 1872, 82 million, e 1873, 45 million hag e 1874, 68 million muioc'h eget n'eus bet resevet, ha setu penaus en tri bloavez-ze ez eus bet 195 million cresc var dle ar vro.

Ha c'hoas evid sicour paëa aun dispignou ez eus bet goulennet calsic arc'hant e prest panefeze e vije chomet c'hoas cals muioc'h da baëa. Breman e mer gouscoude e sonj (commanset int soken) d'ober, me voar me pegement a labourou nevez; ouspen-ze meur a dra so c'hoas da ober hag a so ezomm bras anezho. E peleac'h e cavfoc'h-hu peadra evid-se? e neb leac'h, m'eus aoun, rag tennet ho pezo digant ar Vro kement ha ma hell da rei deoc'h.

Ma! breman abars achui lezit ac'hanoun da rei eun ali deoc'h : Lavaret a rit e vezo aman heb dale muioc'h Sénatourien d'eus ann tu cleis eget eus ann tu dehou. Ma c'hoarvez, ne rit ket eveldomp. Ne bermettit ket e ve gortoset ann termen diveza abars ma vezo digasset ar budjet deoc'h, grit d'ar re all, miret assambles, al lezen hag ho cuiriou ; p'he deus ar *Vamlezen* roët deoc'h ar memes guiriou evel d'ann Deputeet, diouallit ne glaskefe ar re-man ober ho mistri varnoc'h.

Na bermettit ket e alfe eun assamble hebken, eul loden hebken eus ar vro, eun den hebken, ober ar pez a girint gant hon arc'hant-ni ha n'ancounac'hit ket penaus oc'h evessaat guella ma helloc'h e pe fæsoun e vezo dispignet danvez ar vro e teufoc'h da founta guelloc'h ennhi ar peoc'h, ann eürusdet ha marteze memes al liberte.

Leon Say, *ministr an tenzor*, a respont d'ann autrou Bocher. Evel just e tifen ar pez so bet græt ganthan hag a lavar, ar pez so guir, ec'h anav guelloc'h ann traou eget hini all ebet eus ar Senatourien ha rag-se ec'h heller cahout fizians ennhan, ne gasso ket ann traou da zroug-zivez. Ouspen, emezhan, Budjet 1879 eo emaomp oc'h examina breman. Travoalc'h hon deus n'e ket red beza nec'het gant ar pez a c'hoarvezo divezatoc'h; mar teu beb bloas ar budjet da greski ne c'hoarvez nemet rag ma zeuomp pinvidicoc'h-pinvidic bemdez, ha n'eus ket ezomm da gahout aoun : broiou so a so brudet evel pinvidicoc'h evidomp hag ho deus cals muioc'h dle.

— Mar kendalc'h ann traou o vont evelse e teuio, heb dale, eun amzer ne dalvezo ket muioc'h deoc'h lennerien, eur pez ugent real eget eur pez pevar real hirio ann deis rag ann arc'hant ne dal nemet ar pez a heller da brena ganthan. Gueichal, e vije guerzet neubeut a dra, kement tra a hellit da gass d'ar marc'hat, mæs neuze e vije cavet tud da labourat ann douar d'oc'h eur pris dereat : hirio e vérzer anezho diou ha teir gueich keroc'h mæs da fin ar bloas ne chomm ket muioc'h en ho chacot rag ar c'hargou so cresket, ar servichourien so æt e meas a bris ha c'hoas ne gaver ket travoalc'h, hag autrounez ann douar pa velont ho merourien o cahout muioc'h arc'hant ha pa rencont ho unan dispign muioc'h breman evid na reant kent ho deus ive lakeat cresc var ar plassou.

Set' aze pinvidigez avoalc'h! Tremen a ra, guir eo muioc'h peziou ugent real, muioc'h peziou aour dre hon daouarn, mæs nemet tremen ne reont ken pa rencomp ive rei muioc'h d'ar re all! Me am boa clevet e teue da binvidicaat ann hini a baëa he zle hag ann dra-ze so æs da gompren, mæs lavaret eo seul pinvidicoc'h eur vro m'he deus muioc'h da baëa, ar re so o chomm ennhi! set' aze avad eun dra ha n'oun ket goest d'he entent.

Marteze ive eo abalamour n'am beus ket bet skiant avoalc'h digant Doue! ma ve unan benag ac'hanoc'h a vez sclæroc'h he letern eget va hini me ve contant avoalc'h ma zicuesfe goulon din.

D'ar Sadorn 14 a viz Kerzu e voter, couls lavaret d'ar red, budjet ministr ann tenzor, hini ministr ar Justis hag hini ministr ann afferiou a ziaveas ar vro. Abars voti hini ann afferiou diabars ar vro, ann Autrou dé Larcy a c'houlen digant de Marcère petra en deus da lavaret d'eus ann difenn so bet græt er bloas-man gant mear *Marseille* d'ober prosessionou ar Sacramant er meas eus ann Ilisou, da gass curunennou dirag patrom ann Autrou'n Escob de Belzunce, en deus discuezet kement a garantez evid tud Marseille m'ho deus ar re-man dre anaoudegez vad savet he batrom var unan eus plassennou kear. N'heller ket lavaret n'ho doa ketdifennet, cass curunennou dirag patrom ann Autrou de Belzunce, rag ma n'ho doa ket, guir eo, hel lavaret na dre scrid nag a vouez huel, ho deus da vihana, ar pez so henvel, lezet bandennadou lamponet redec ruiou kear, clasc discar ar patrom-ze ha drailla ar c'hurunennou heb ma vije græt ann disterra dezho: er c'hontrol ar re oa o clasc enebi outho a so bet lakeat er prisoun ha condaonet da baëa eun dra benag, eleac'h ar re eus al lamponet-ze a ioa bet dastumet enn taul kenta, pa zeuas ar justis da glasc anezho a ioa bet lakeat er meaz, ne voar den var urs piou (Nan! hel lavaret a rer da vihana, mæs ar virionez eo ne glasker ket her gouzout. —

Eun dra all c'hoas : en despet d'al lezen, n'eus ket bet rentet d'ann Autrou Robert. Escob nevez *Marseille* ann enoriou a ioa dleat dezhan.

Erfin difennet so bet er bloas-man cana al Libera er veret da genver gouel ann Anaon evel ma oar boazet d'hen ober beteg hen.

De Marcère a respont anezhan, penaus ma ve unan benag droug-contant o velet ar prosessionou e renker ho difenn gant aoun e savfe etrezho. (Me a grede e oa carget ar C'houarnamant da zifen liberte ann oll! en dail e oan faziet : al liberte hon deus hirio n'e ket al liberte guirion; liberte al Liberalet eo : ann oll a renc plega d'ar re fall gant aoun e teufent d'ober trous. Hag a so braô!)

Evid ann autrou Robert ann Escob, e lavar n'en devoa ket guir da sevel eur brosession evid mond d'he zigemer, al lezen ne bermet ket kement-se. (Marteze avoalc'h! e leac'h all, e vez græt atau gouscoude.) Ann autrou Robert neuze a lavaras ma ne vije ket græt conje da sevel ar brosession n'en devoa ezomm netra ha dre he faut eo ma n'eus ket bet rentet enor dezhan. Evid ar vered couls hag evid prosession ar Sacramant, ar mear a helle miret ne vije græt netra a gement a vije bet caus e vije savet trous. (Ha neuze e tifenner ous ar Gatoliket da vond d'ar vered da bedi evid ann Anaon, hag e roër conje d'ann dud dizoue mont d'ober eur brosession var bez Esquiros! Ma ne oa ket goest ar mear da viret oc'h ann disurj, ec'h helle difenn our ar reman d'en em gavout er veret assambles gant ar Gatoliket, rag ar re-man ho devoa ar guir d'ober er bloas-man ar pez a reant beb bloas beteg hen.

Erfin evel m'en devoa ann autrou de Larcy tamallet dezhan e oa bet roët conje da vont da gass curunennou var bez Gaston Crémieux, fuzuillet e 1871 dre urs ann dribunal, epad ma oa bet lezet tenna ar re oa bet casset dirag patrom Belzunce, Marcère a respont n'eus bet trous ebet ne oa ket leac'h eta da zifenn netra.

— Piou vije æt d'ober trous? Ar re so boazet da lacaat ann disurj e peb leac'h eo a zouge ar c'hurunennou hag ar Gatoliket ne gustumont ket en em gavout etouez ar re-ze.

Ann Autrou Baragnon a respont d'ar ministr hag a lavar dezhan dreist peb tra eo hen so bet caus d'eus ann oll freuz-ze, d'eus ann oll dispac'h-ze. Eur prefet hag eur mear ne hellont ober netra anezho ho unan nemet gant aotre ar ministr. Ar ministr eo eta ann hini a renco respont. Ma ve guir ar pez a lavar de Marcère e kement commun eus ar Frans hon deffe kement a Roue pe kentoc'h kement a vestr libr d'ober ar pez a garfent heb cahout ezomm digare all ebet nemet ho deffe clevet e ve eur mezvier pe eul lampon benag e sonj ober trouz pa dremenfe ar brosession ha var ann digare-ze e alfent miret oc'h ar veleien da zont er meas eus ann Ilis!

Nan, Nan! N'heller ket lavaret ar sort traou-ze hag evid hen ober ne ve ket travoalc'h dezho cahout aotre ar Brefedet, mæs ive hini ar Ministr rag heman eo ann hini a renc respont eus he oberou hag eus oberou ar Brefedet hag ar meariou, ma kinnigfent mont re hir. —

Ar senatourien a gleiz a so droug ennho o clevout comsou ann Autrou Baragnon mæs caër ho deus e rencont he chilou.

Dilun 16 a viz Kerzu e voter ann nemorant d'eus Budjet ann afferiou diabars ar vro, hini ann Aljerie hag e peger e Budjet ar Brezel.

Var ar budjet-ze ann autrou Cunin-Gridaine, e hano eun neubeut marc'hadourien mezer d'eus Sedan, en em glemm rag m'ho devoa renket kemer endro marc'hadourez vad guerzet gantho evid guisca ar soudardet, ha ne oa ken caus neme rag ne oa ket bet fallet dezho rei daou vil scoët e presant da unan eus ar re oa carget da reseo ar varc'hadourez-ze. Ar ministr a respont anezhan n'e ket possubl e ve græt traou evelse, mæs Cunin-Gridaine a lavar; al lizer a so em godel hag e ro anezhan d'ann autrou Dufaure. Goude beza achuet voti ar rest eus budget ar Brezel e voter budjet ar *Marine* hag hini ar Scoliou, nemet eul loden anezhan var behini ann autrou de Montgolfier en deus eun dra benag da c'houlen digant ar ministr Bardoux.

Kense, d'ar meurs 17 a viz Kerzu, goude beza votet eur guchennat lezennou bihan, ann autrou de Montgolfier a c'houlenn digant Bardoux perag en deus chenchet plass, pe autramant tennet he blass, digant ann autrou Dareste de Chavannes, ann hini a oa e penn scoliou bras ar c'houarnamant e Lyon. Hen n'en deus græt netra gouscoude, nemet goude beza en em glevet gant ar brofessoret all ha goulennet aotre ar ministr, hag abalamour m'ho deus goulennet lod eus ar scolaerien lacaat eun all en he blass c'hui hoc'h eus renket senti!

Ar ministr a respont evel just : n'oun ket evid lavaret deoc'h tre perag am beus græt ar pez a damaller din, guir eo n'en em rea ket caer gant ar Prefet hag e oa bet goulennet pell a ioa lacaat eun all en he blass. Ar pez so serten eo n'e ket abalamour ma oa savet lod eus ar scolaerien en he enep.

Ann autrou Lucien Brun d'he dro a deu da

lavaret peger souezet eo bet ann oll o clevout e oa bet tennet he blass digant ann autrou Dareste, ractal goude ma oa bet savet ar scolaërien en he enep. Ann oll a grede eo ar scolaerien ha n'e ket ho mestr a dlie beza punisset : hag ho pije bet leac'h da lacaat eun all e plass ann autrou Dareste, ne dlefec'h ket beza hen great er mare ze. — Ma so bet savet etre ar Prefet hag hen setu aman petra so caus. Ar Gatoliket o veza m'ho deus ar guir da sevel scoliou bras var ho c'houst ho unan, ho deus savet unan eus ar scoliou-ze e Lyon. Ann autrou Dareste en deus atau græt he bossubl evid lacaat ar peoc'h etre ann diou scolze. Dre ar renc en devoa e penn scol ar C'houarnamant en devoa eun tam benag a viriou var scol bras ar Gatoliket. Hirio e tamallit dezhan beza en em gavet eno pa zigorras houman, ha ma ne vije ket bet, ho pije hen tamallet dezhan goassoc'h c'hoas. Nan, tennet peus ann autrou Dareste d'eus he blass abalamour ne blije ket d'ar Prefet (discuezet am eus deoc'h perag) hag abalamour ma oa eur c'hatolic guirion.

Ar ministr a glasc discuez n'e ket guir ar pez en deus lavaret ann autrou Lucien Brun, mæs ne hell ket hen ober. Ar pez so sclear e kementman eo 1° m'en deus ann autrou Dareste collet he blass ; 2° ma hello ar scolaerien cass cuit ive pa pa ne blijo mui dezho ann hini so bet hanvet breman.

Ar rest eus ar budjet-ze a voter goudeze. Var hini ar Relijion ann autrou de Belcastel a c'houlen digant ar Senat merca ann 200,000 lur a ioa bet goulennet gant ar C'houarnamant evid rei 100 lur muioc'h er bloas d'ar Bersonet er bihana parræziou, hag ar Senat a lavar hen ober. Ann autrou Rampont hag ann autrou Chabaud-Latour a c'houlenn 112,800 lur evid ar ministret protestantet ha 4,600 evid ar Juzevien, hag e assanter ive voti anezho. Goudeze e teu budjet al labourou douar hag e c'houlenneur ober eun dra benag evid ann henchou ordinal eleac'h ober tout evid ann henchou houarn, mæs ne rer ken nemet lavaret : er bloas-man n'hellomp ket : er bloas a a zeu hoch sur da gahôut. M'eus aoun ar promessaou caër-ze a so henvel ous ar pez a lenner alies var ann hostaliriou :

Hirio evit arc'hant :
Varc'hoas evid netra.

Da benn bloas e vezo lavaret ar memes tra adarre na ne vezimp ket cals guelloc'h.

Dimerc'her 18 a viz kerzu ec'h achuer voti ar Budjet. Abars ma ve achu, ann autrou Caillaux, bet he unan gueichall ministr, a lavar n'e ket sclær ann traou hag e ve red lacaat evez gant aoun ez afemp re bell rag ne ket pa vemp couezet en toul lagen, e renkimp teuler evez : miret da goueza eo e tleomp da ober.

Respont a rer dezhan ne dle ket beza nec'het ; ha ma ne vel ket sclær avoalc'h, ar re all a velo evithan. Pa vezo ann niver brassa eus ar senatourien en tu cleiz, neuze e vezo cals sclæroc'h ! ! ann traou, rag netra na viro mui ne ve votet ar budjet e poënt hag en amzer. Da lavaret eo, den ebet mui eus ann tu dehou nag e cambr ann Deputeet nag er Senat na hello gouzout ann disterra d'eus ar pez a vezo græt gant arc'hant ar vro. Guell a-ze : ar buhana ma ielo ann traou, ar c'henta ma vezo achu, ha neuze da vihana e vezo peoc'h evid ar re... a chomo.

Der iaou 19 a viz Kerzu ar senatourien ho deus commanset examina ar Budjet eus ann arc'hant a so da reseo er bloas-man, mæs n'eus bet græt netra, na lavaret a gement a alfe ober plijadur deoc'h petra benag so bet græt labour braô avoalc'h. A.

ROM.

Prezegen hon Tad santel ar Pab da Vreuriez ar Romanet evid pourvei da ezomou ann Iliz.

Hon tad Santel Leon XIII en deus respontet evelhen d'ar pez en devoa lavaret dezhan ar Prins Camille Rospigliosi e hano ar Vreuriez-ze :

« Eul laouenedigez vras Hon deus hirio o velet endro deomp kelliæs a vugale, mall gantho guelet ho zad da ziscuez dezhan ho c'harantez leun a zoujans, ha da reseo he vennos a dad. Seul vuioc'h a joa Hon deus, ma anavezomp guelloc'h santimanchou ho caloun hag ann nerz eus ho carantez guirion a so bet kiriec deoc'h ha d'ho Preuriez d'ober kement a vad.

« A dra sur cals consolation a ro deomp, er mare-man, pa rer eur brezel ken didruez d'ann Ilis ha da gement a apparchant outhi, ar guel eus Hor bugale o labourat, rag m'ho deus guelet ann danjer hag ann ezomm bras Hon deus a scoazel, da herpel ous ann dud difeis. Unanet etrezho dre ann nerz eus ho Feiz hag ive d'eus ar garantez-ze ne scuiz morse o rei gant largentez evid difenn henor ann autrou Doue ha sicour ar Relijion, e reont ho fossubl evid repari, pa n'hellont ket miret outhan, ar gaou bras a ra d'ar Boblou, d'ann tiegeziou ha da beb den en he bart he unan, eur brezel ken diskiant.

« Ia eur guel leun a gonsolation evidomp eo sellet ous ann dibab-ze eus ar gristenien guella, tud iaouanc ann darn vrassa anezho a labour, dre ho oberou, ho madelez hag ho skueriou mad, da rei d'ar vugaligou eun descadurez gristen, da zioual ar iaouankiz d'eus breignadurez ar speret hag ar galoun, da sicour ha da leda, da skigna e peb leac'h ar gazetennou mad, da zigass da sonj d'ann oll laboureriien ha micherourien d'eus gras ho badiziant ha d'ho alia da veva e guir cristenien.

« Setu eno ar pez a rit : setu eno petra glasc peb hini ac'hanoc'h : kense Ni n'hellomp ket miret da veuli ha da veniga ho Preuriez rag ann Autrou Doue he unan eo en deus ho sicouret d'he founta hag a greis hor c'haloun e c'houlennomp diganthan ma roio dezhi creski c'hoas bemdez muioc'h mui, ma helloc'h, æssoc'h a ze, cass da benn ar pez he deus c'hoant d'ober.

« Hogen, va bugale keiz, eun dever stard eo evid peb hini ac'hanomp, ken derc'hel gant muioc'h courach, gant muioc'h nerz oc'h ober ar pez hon deus commanset. Her gouzout a rit oll : ann amzer so tenval ; ar brezel græt d'ann Autrou Doue, d'ann Ilis, ha da c'houarnamanchou ann douar ho unan, a ia atau var voassaat ha kense eo red deomp en em zicour guelloc'h.

« Red eo deoc'h eta, evid ma viot e guirionez dign eus ho Preuriez, labourat heb aoun hag a vir galoun heb scuiza morse, o cahout atau sonj gouscoude da suja d'ann Ilis ha d'he Fastoret evel ma zere ous sujidi ha bugale sentus. Red eo chomm atau unanet etrezhoc'h ha starda bemdez muioc'h-mui al liamou-ze eus eur guir garantez. Red eo e teufoc'h d'en em glevout ker mad etrezhoc'h, da greski kement ho ners, ho calloud hag ho puhez ma viot atau prest da zont heb argila, kerkent ha ma viot galvet.

« Hel lavaret Hon deus dija meur a veich hag atau hon deus aliet ar guir gristenien da veza unanet etrezho, rag ma vouiomp e vez atau, ann nerz hag ar galloud oc'h heul ann unvaniezze. Hogen ar re so unanet ha nerzus a vez atau certen da gahout ann tu gounit. Ma ! hirio e lavaromp ive ar memes tra deoc'h, o c'houzout ervad e teufoc'h dre ho sujidigez da ober oll ar pez Hon deus c'hoant.

« Da c'hortos, evid ho crenvaat, evid hoc'h alia da labourat atau a galoun vad, hag evid discuez deoc'h Hor madelez, e roomp deoc'h oll a greis caloun ha da oll dud ho ti, Hor bennos a Bab. A.

Benedictio...

Bloavez mad da *Feiz-ha-Breiz*.

VAR DON : Avez-vous mille chapelles... etc.
PE : Dissul vintin, ha pa zaviz, (hollaika.)

4

Sav alese, sav, ma c'houlmik,
A te nijfe da Gemper ?
Lar din, drant, var da askellik,
A te gasfe ma lizer ?
Dam c'henvreuder a te ganje
Kanaouenn ar bloavez mad ;
Koulmik, d'ezho a te 'larfe
Guella guestlou eur Breizad ?

2

Blavez mad deoc'hu, da viken,
Kazetennik *Feiz-ha-Breiz*,
Kazetennik ar gristenien,
Ann dud a skiant, a feiz.
Ra viot dalc'hmad, enn hon touez,
'Vel a viskoaz ma z'oc'h bet.
Guir gazeten ar virionez,
Ann henor, al lealdet !!

3

Ma trouzo ho mouezik ken flour
E peb leac'h, e peb maner,
Flouroc'h evit iboud an dour,
Euz a Leon da Dreger !
Ennoc'h, kazeten galounek,
Eno hon bro a Vreiz-Izel,
Iez hon tadou, ar brezounek
Ra gavo eur guir skoazell !

4

Ann avel foll 'zo o voudal,
Diskiant nep n'en guell ket ;
Ar c'houmoul enn dro zo tenval :
Steren, lugernuz, paret !
Laret da Vreiziz a-bouez penn :
« Stourmit, stourmit, bugale,
Kentoc'h mervel, traïtour, biken !
Bepred Breizad..... 'vit Doue !

5

Evel ma red euz eur bod-roz
Ar c'houez vad gant he deliou,
It, ha kasit da bep parroz
Sklerijen ha kusuliou !
It d'ar Gambr, larit d'hon mistri :
Kouls eo, tudjentil neve,
Mont cuit, ma reno varnomp-ni
Hon Roueou, hon Doue !

6

Ar merdead a c'houl aojou
He vro, he vuia karet,
Ar paour-keaz, enn he ezomou,
Eul lommik dour d'he sec'hed ;
Ar bleuniou a c'houl ar c'hlizen,
Ha ma c'houlmik venn eunn nez ;
Ha me, 'vid-oc'h, va c'hazeten,
Bloavez-mad, hag hir vuez.

7

Ha c'hui, reper karantezuz,
'Zo diskennet enn dachen,
Evit difenn Breiz ha Jezuz
Enep ho enebourien ;
Dalc'het, dalc'het pell c'hoaz ar stur :
Ganeoc'h 'vo bennoz Doue ;
Rag ar guir Vreiziz, a dra zur,
A laro deoc'h : trugare !!

8

Bloavez-mad d'eoc'h, skrivanierien ;
Holl, gant ann amzer neve,
Lirzin, kemeret ho telen ;
Kanit, kanit adarre !
Daoust m'ho tispriz ar c'hallaouet,
Ia, kanit, ma ouezint reiz,
Mar zo c'hoaz moc'h-goue var ar bed,
Na n'eo ket, 'vit guir, e Breiz !

9

D'ar re gar atao *Feiz ha Breiz*,
Hag outhi stag a galoun,
Deoc'h oll blavez mad,
Aberz ho Kenvreur Bretoun,
E-mesk kerent ha mignounet,
Hâdit ar gazeten-man,
Grit ma vo e bep tu lennet,
N'eus ket guelloc'h eginan !!

BARZ KOATMIN.

Aotrou de Kerangal,

Me n'oun ket goueziec var ar gallec, netra iston eta ma scrivan deoc'h e brezonec. Ah ! ma em

bije gouezet ar gallec flour evel ma ouzoc'h, me, Mab ar Baë, a vije eat var eün beteg an aotrou Prefet, ha va zog em dorn em bije goulennet kelou digantha euz afferiou Penmarc'h.

M'em bije lavaret dezhan :

Moncheu le Prefet,

Ni Bretonet on euz ar guir da veza gouarnet mad, ha me a gred a c'hellan aveichouigou goulen rezon digant ar gouarnamant, ma ne ia ket mad ar stal.

N'euz ket pell e lennen, er gazeten-ma, oa bet eur ministr, unan euz ho mistri-c'houi autrou Prefet, oc'h ober tro eul loden euz ar Frans. Mont a rea, emezhan, evit ober da anaout mad ar Republic ha lacaat anezhi da blijout d'an oll. Evit-se, emezhan ato, silaouit mad aotrou Prefet, e ranc ar republicanet beza dous ha brao en ho c'homzou, hag evit caout an emgleo, an union, evit gounit an oll fransissien d'ar Republic ni a raio, heb marc'hata an distera, n'e ket hebken an drederen, an hanter, mes an hent oll penn-da-benn.

Setu lavar unan euz ho mistri deoc'h, ha great o peuz kement-se aotrou Prefet ? ha bale a rit-hu var roudou ar ministr ?

C'houi zo deuet, aotrou Prefet, da veza e penn hon departamant. Ogen en hon departamant-ni, ez euz tud calonec hag a gar Herri pemp, hag a gar ho beleïen, ar Freret, ar Seurezet, Ha clasket ho peuz-hu atao plijout dezho ! ha clasket o peuz-hu atao sclerijenna anezho goustad-goustad, ha dre zousder ? Ha great o peuz-hu an hent-oll evit en n'em glevet gantho ? Ne gredan ket o peffe great an drederen zoken e parrez Penmarc'h.

Parrez Penmarc'h a zo a bell zo renet gant ar memes conseil, hag araog gant tud ar memes conseil. Peb tra a iea brao-brao er begad douarze. Ar chelp hag ar stol a iea en dro evel breur ha c'hoar. Bez' e oa mestr scol evit ar baotred, seurezet evit ar merc'hed, great oa eur presbital nevez ha n'eo ket euz ar vila. An iliz, unan euz ar c'haera ilizou euz an escopti, ha oa kempennet ha guisket brao. Da zul o pije guelet el lutrin an autrou mear o vleina ar c'han evel just, an adjoint, an tenzorier, ar mestr-scol gant ar muzic, an autrou person, an aotrou cure, ha dezho oll moueziou dibab. Eun dudi oa ho c'hlevet cana an offis. Guelit, aotrou Prefet, ma n'eo ket ar Republic-se a dle gouarn ac'hanomp. Eur mear, eun adjoint, eun tenzorier o cana el lutrin gant ho ferson gant ho c'hure, hag ar mestr scol o vont d'ho heul gant mouez flour ar muzic. Hag an dour ne teu ket en ho kinou aotrou ?

Mad ! aotrou Prefet, hirio an deiz n'euz mui na mestr scol o vleina ar c'han gant ar muzic, na mear, nag adjoint o cana el lutrin. C'houi o peuz torret ha mear hag adjoint, ha great, me a gred, cass cuit ar mestr-scol.

Perag kement-se, aotrou Prefet ?

Ma ne gavit ket ac'hanon re hardiz, me lavaro sclear ar pez a gredan a zo guir, ha ma n'ema ket ar virionez neuden ha neuden ganen, c'houi a pezo ar vadelez d'am zislavaret.

E conseil munisipal Penmarc'h e oa unan pe zaou drabasser, morse an oll ne vijent contant euz ar pez a rea ar re all. Petra reas an aotrou mear, scuiz gantho ? Ho stlapa er meaz euz ar gonseil, evit caout peoc'h da veva. Ha trouz kerbuan ha chalp. Penaoz, eme eur republican chic, va stlapa er meaz heb gouzout din, n'euz nemet ar maro a gement a c'houffe paëa eur seurt torfet Kerbuan oa casset en affer da Gemper. Nag o deuz labouret ar republicanet evit hellout taoler d'an traon, ar c'honseil hanvet gant ar barrez. Ar Prefet, emezho, oa a du gantho. Mes ar Prefetet ne c'hellont ket atau dont a benn da ober ar pez o deffe c'hoant. Conseil ar prefectur a zisclerias oa great mad an elecsionou. Neuze an traou a ieas adarre en dro er barrez, cõulz ha biscoaz. Penaoz aotrou Prefet oc'h-hu deuet da derri mear Penmarc'h hanvet gant ar c'honseil, hag ar c'honseil he unan hanvet gant ar barrez hag hanvet hervez peb honestiz ? Silaouit-hen-mad, aotrou.

Neuze conseil ar barrez, drouc ennhan marteze, pe c'hoaz rag ne anaveze ket mad aoualc'h al lezennou, (an oll n'int ket ken goueziec ha c'houi var dro al lezennou, aotrou Prefet) a teuas da henvel da adjoint ho mear coz. Ogen hervez al lezen, n'e ket permetet henvel dioc'h tu na mear, nag adjoint, an hini zo bet torret gant ar gouarnamant. Al lezen-ze a c'hell beza fall, mes pa'z eo guir eo lezen ar vro, eo d'an oll plega dezhi...

E leac'h discouez d'ar re a oa e penn ar barrez e oant faziet, pe c'hoaz e leac'h kemeret adarre ar mear coz dre ar brenc, dre ar scoarn hag he lacaat e pinijen epad eur bloaz, petra o peuz c'houi great, aotrou Prefet ?

He dorri a nevez, ha gantha conseil ar barrez a bez. Perag ? Abalamour oa bet eun tammic mouzet, abalamour oa eat ennhan eun tammic imor: ha c'houi aotrou Prefet, ha ne vez ket aveichou ennoc'h ive eun tammic drouc ? Ha ne m'euz ket lennet eul lizer great ganeoc'h, el leac'h e tiscouezec'h pegement a zrouc, a imor fall a c'hel beza a zindan ho liviten ? Memes, me lavaro deoc'h gouestad-gouestad, e pleg ho scoarn dano, gant aoun da veza clevet gant an dud flour ha poli, ne gavan ket ac'hanoc'h brao na dereat aoualc'h en ho keriou. Netra iston eta ma ve eat conseil Penmarc'h eun tammic en tu all d'he c'halloud. *Ar prenv pa vez baleat varnhan a zav he lost.*

Penmarc'hiz a zo tud humbl, tud a gar ar peoc'h. Mes arabad e ve deoc'h re ho bazata, ho goapaat, ober faë varnho. Ne glaskont trouz ebet oc'h den, mes ne garont ket ive e ve clasket trouz

outho. List ac'hanon da lavaret deoc'h, aotrou Prefet, oc'h eat eun tammic brutal dezho. N'e ket gouscoude ar re-ze an instructionou o peuz bet digant ar ministr a lavare ez oa red d'ar Republicanet fonti eur Republic vrao ha dous d'an oll. Ne valeit ket var roudou ho mestr, ne rit ket tout an hent a zo etre ar gonzervatourien ha c'houi, ne rit ket zoken an drederen ; ho funta a rit er meaz euz ho zi kear. Ober a rit ar pez a ra eun tad fouet-boutic. Var digarez ne blij ket dezhan eun dra benag en ti e stlap er meas he vugale, e zraill, e vrev kement a zo en dro dezhan en he gounar. Ha rezoun en deuz ?

Setu eta ar Revolusion, an dizurs, ar rouestl er barrez-se, ann dud oc'h en em zrailla eno evel chass. Piou zo caoz ? N'e ket me, e lavaroc'h. Possubl; den ebet zoken ne lavaro eo c'houi, mes be ez euz hag e c'hello sonjal.

Mar d'ez oc'h evit eun dra bennag en afferiouze, ne gredan ket e ve dour aoualc'h e ster an Odet evit goalc'hi ho coustians, n'euz nemet ho tad coessour hag e c'helfe ober eur paotr kempen ac'hanoc'h.

Setu eno petra am bije lavaret d'an aotrou Prem'am bije gouezet ar gallec ; mæs pa n'ouzoun ket, red mad eo din tevel.

Be am euz an henor, aotrou de Kerangal, da veza gant ar brassa respet,

Ho servicher dister,

MAB AR BAE.

Dimerc'her diveza ez eus bet græt e Kemper eur gouel-bras, evid profit Intanvezet ha Minoret ar Saveterien Breiz ho deus collet ho buhez o clasc savetei ho breudeur.

Ann dud-ze, leun a garantez, ho deus roët ar guella ho devoa, ho buhez ! mæs lezet ho deus siouas ! var ann douar cals Intanvezet ha Minoret a renc breman cahout sicour digant ann dud vad. Evid ar re-ze eo, e teuan da c'houlenn hoc'h aluzen ; neus fors pegen neubeut a vezo, ann autrou Doue hen talvezo deoc'h, ma roit a galon vad.

(Ar re ho deffe c'hoant cass eun dra benag evid ann dud-ze, a renco cass ho aluzen d'ann autrou Chrétien, chef de gare, à Quimper : ha dezhan hebken.)

Hent houarn Orléans

GAR KEMPER.

Setu aman ann heur ma erru peb treïn e Gàr Kemper hag ive ann heur ma ziblass, abaoue ann 9 a viz Kerzu.

O VONT VARZU BREST,

Treïn 271. — Diblas d'eus Kemper 6 heur 20 minuten d'eus ar mintin, en em gav e Brest da 10 heur eus ar mintin.

Treïn 17. — En em gav e Kemper da 1 heur 54 goude creisteis o tont eus ann Oriant, Naonet ha Paris (Orléans). Diblass d'eus Kemper da 2 heur ; en em gav e Brest da 5 heur 15 minuten goude creisteis. (ann treïn-ze a ziblass d'eus Paris, gàr Orléans, da 8 h. 45 m. goude creisteis ha d'eus Naonet da 6 h. 10 m. d'eus ar mintin.)

Treïn 41. — Diblass d'eus Naonet da 9 h. 30 m. d'eus ar mintin ; en em gav e Redon assambles gant ann hini a ziblass d'eus Roazon da 11 h. 5 m. d'eus ar mintin ; tremen dre ann Oriant da 4 h. 21 m. goude creisteis hag en em gav e Kemper da 6 h. 14 m. — D'eus Kemper e tiblass da 6 h. 24 goude creisteis hag en em gav e Brest da 11 h. 40 eus ann noz.

O TONT D'EUS PARIS BETE KEMPER HEB MONT PELLOC'H.

Treïn 261. — Diblass d'eus Paris (Montparnasse) da 8 h. eus ann noz. — En em gav e Kemper da 10 h. 51 m. eus ar mintin.

Treïn 25. — (Unan nevez.) — Diblass d'eus Paris (Montparnasse) da 7 h. 30 m. eus ar mintin ; en em gav e Redon gant ann hini a ziblass d'eus Naonet da 2 h. goude creisteis ; tremen a ra dre ann Oriant da 9 h. 7 m. eus ann noz hag en em gav e Kemper da 10 h. 50 m. eus ann noz.

Ali. — Ann daou treïn *261* ha *25* a lez hag a gemer beachourien e kement gàr a so etre ann Oriant ha Kemper.

O VONT VARZU ANN ORIANT, NAONET HA PARIS.

Treïn 272. — Diblass d'eus Kemper da 6 h. eus ar mintin ; en em gav e Paris dre Redon ha Roazon da 11 h. 40 m. eus ann noz. — En em gav e Naonet da 3 h. 39 goude creisteis.

Treïn 12. — Diblass d'eus Brest da 7 h. 47 m. ; en em gav e Kemper da 10 h. 14 m. Diblass d'eus Kemper da 10 h. 53 m. ; en em gav e Naonet da 6 h. 52 m. goude creisteis hag e Paris (Orleans) da 5 h. 5 m. eus ar mintin.

Treïn 262. — Diblass d'eus Kemper da greisteis 20 ; en em gav e Paris dre Redon ha Roazon da 4 h. 30 m. eus ar mintin. — En em gav e Naonet da 9 h. 1 m. eus ann noz.

Treïn 46. — Diblass d'eus Brest da 2 h. goude creisteis ; en em gav e Kemper da 5 h. 3 m. — Diblass d'eus Kemper da 5 h. 3 m. — evid an Oriant ha Guenet. Ne ia ket hirroc'h.

O TONT D'EUS BREST BETE KEMPER.

Treïn 276. — Diblass d'eus Brest da 7 h. 15 eus ann noz hag en em gav e Kemper da 10 h. 42 eus ann noz.

EVID DONT D'EUS MONTROULEZ DA GEMPER PE MONT D'EUS KEMPER DA VONTROULEZ.

Ar veachourien a ziblass d'eus Montroulez da 6 h. 50 eus ar mintin a gemer e Landerne ann treïn 12 da 8 h. 35 eus ar mintin hag en em gav e Kemper da 10 h. 44.

Ar re a ziblass d'eus Montroulez da 11 h. 2 m. eus ar mintin a gemer e Landerne ann treïn 46 da 2 h. 45 hag en em gav e Kemper da 5 h. 3 m. goude creisteis.

Ar re a ziblass d'eus Montroulez da 5 h. 9 m. goude creisteis, a gemer e Landerne ann trein 276 da 8 h. 10 m. eus ann noz hag en em gav e Kemper da 10 h. 42 eus ann noz.

Ar veachourien a ziblass d'eus Kemper da 6 h. 20 m. d'eus ar mintin, a gemer e Landerne da greisteis 5 m. ann trein o tont d'eus Brest, hag en em gav e Montroulez da 6 h. 27 m. goude creisteis.

Ar re a ziblass d'eus Kemper da 2 h. goude creisteis a gemer e Landerne da 5 h. 22 m. ann trein o tont d'eus Brest hag en em gav e Montroulez da 6 h. 57 m. eus ann noz.

Marvaillou goude Gousperou.

IAN HE VAM, AN HERMIT, LAURANS, LOUIS VIAN.
(Kendalc'h.)

An Hermit. — Gouelet em beus Perik er gousperou; petra diana zo caos ne ket deuet?

Laurans. — Da Langenebé eo eat da bolossa, gat Jaketta an ti soul.

Ian he Vam. — Ne ket deuet Louisaik ta gad Iannik va fotrik bian ?

Louis vian. — Nan da tata Ian, rak Iannic a zo kouet katar var he zaoulagat, ak brema int re viridic da zont dre an nod, abalamour dan treas fin a nij en avel. Gourc'hemennou a reont deoc'h, tata.

Ian he Vam. — Lakit kaol beutes dar paot kes. Assa ! Neus muhi a vin, tud keis. Brema ne c'hellan rei deoc'h nemet peb a skudellat leas; mæs afad hini mad a ro ar vioc'hik. Laket em beus dija ar skudellou koat deoc'h var an dol, torrit bara ebars. Bara mouchen eo d'hoc'h Penzes.

Laurans. — Sel ! Leas teo eo, Ian !

Ian he Vam. — Ia, eul leue bihan am beus bet, ak em beus he guerzet en dichou all, cetu brema e zo tro en ti. Oh ! trô am beus evit er pennat braô. Morse leue ne roas gouelloc'h trô.

An Hermit. — Alo ! mal eo dizrei da Baris. An dro ziveza e varvaillemp divar ben coumbat Chatillon. Eno ar mobilet eo o deus bet ar brassa doc'h an henor. En officer memes a lavare da eur belek a ioa bet ive e touez ar freus : Ma o divije an oll zoudardet great al labour egis ar mobilet, an artillerien ak an darn vuhia d'oc'h al linen, on divije gounezet.

Ian he vam. — An draze a ioa dan nontec a vis guengolo.

An Hermit. — Pa on deus drebet ar skudellajou bara gad leas tro, e c'hallit antani ho kerniel, a me a gounto marvaillou.

Dan ugent a vis guengolo, Trochu a roas eur fouetaden divar baper dar zoudardet ho doa kemeret an teac'h e coumbat Chatillon. Er memes derves eur potrik pemzek vloas a lac'has e Kever Villejuif eur prussian.

Ian he vam. — A dolliou bonet ?

An Hermit. — Gant eur mean e gis David da C'holiat, ak e teuas fier a laouen gant fusull a lok begok ar Prussian.

Louis vian. — Ar paot-se en doa bet bonne evidomm ne velimp ket rall ar prussianet o tostaat ouzomp ker tost-se:nak a hini ac'hanomp a zo bet e mera goumbat eb gouelet morse prussian ebet ato e choment dindan gus ken a deuer d'ho dichoual.

An Hermit. — Eur potrik unek vloas am beus guelet en he vele ebars unan doc'h ambulansou seurezet an Esperans. En Trocadero oa. Ennes a ioa bet gouliet gant eun tam obus, dan ampoent m'edo e pen eur guchennat sclerijerien, evit diskouez dezo ar venojennou dre bere mont evit surprenn ar Prussianet. Dan ugent ive, e veler gant al longue-vue hon enebourien oc'h antreal en andrejou a anezomp mad ho anoiou; ar Pecq, Boujival, Choisy-le-Roi, L'Hay, Chevilly, Cachan a Dugny.

Laurans. — Drenho sivoas ! e repos relegou mera gamaradet deomp.

An Hermit. — Dan 22, ar general Lefló a lavaras e conseil ar c'houarnamant e voa couls rei evit mad ar grad a souletanant da oll skolerien ar scol Polytecnik, kement a ma reant labour ar grad-se evit difen kear, ak e voe great e gis a c'houlenne.

Ian he Vam. — Cetu emaomp erruet an 23 a vis guengolo.

Louis vian. — An dervez-se am beus sonch e voa coumbat Villejuif. Te Laurans a ioa eno ive.

Laurans. — Chonch mad em beus. Ar general Maud'huy eo a goumande.

Ian he Vam. — An autrou Maud'huy doc'h Kimperle a ne kouerta ?

An Hermit. — Ne ket ; divezatoc'h e cozeimp divar ben enhes.

Ian he Vam. — Petra o peuz great er goumbat-se ?

Laurans. — Kemeret on eus Villejuif, moulin Sake ak ar Hautt-bruyer ; ak miret na lakafe ar Prussianet canoliou e Bagneux.

Louis vian. — Ia, ak er memes amzer hon troumpou a zeas d'oc'h fort Issy var zu Bourget ak Pierrefitt, da velet labour ar prussianet, a d'ho zaludi o plega varnho ar fusull. Ar Prussianet a renkas rekul, a kol ive ar plas o doa kemeret dirak Sant Denis.

I. M. C.

Eur pennad all eur veichvall.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011